

Bundel – Commissie Ruimte van 11 mei 2026

Agenda bijlagen

Concept agenda commissie Ruimte 11 mei 2026
nieuwe spreektijden commissie feb 2026 4 uur
Beantwoording technische vragen commissie Ruimte 11 mei
Conceptverslag commissie Ruimte 11 mei 2026 (ter voorvisie)

- 0 Technische Briefing Geluidproductieplafonds 17:45 – 18:25 uur
Na het vaststellen van het Actieplan Geluid in de commissie van 9 februari gaat de ontwikkeling van geluidsbeleid door. De provincie is wettelijk verplicht om 'Geluidproductieplafonds' (GPP's) vast te stellen. Dit moet uiterlijk 31 december 2026. In de technische briefing wordt uitgelegd: Wat zijn GPP's en hoe wordt daarmee gezorgd dat de geluidsoverlast voor omwonenden van provinciale wegen verminderd? Wat is de relatie tussen het actieplan geluid en de GPP's? Hoe worden GPP's bepaald en wat zijn de gevolgen van de keuzes die worden gemaakt.
- 1 Opening en mededelingen
- 2 18:30 – Inspreekhalfuur
- 3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen
Concept agenda commissie Ruimte 11 mei 2026
Concept verslag commissie Ruimte 9 maart 2026 ter voorvisie
Lijst met moties mei 2026
Lijst met toezeggingen mei 2026
- 3.a planningsoverzicht
Planningsoverzicht Ruimte 11 mei 2026
- 4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden
De agenda commissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Zowel externe vertegenwoordigers vanuit PS als GS leden kunnen een korte terugkoppeling geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Schipholregio, SolaRoad B.V., Zeestad Beheer B.V. en andere samenwerkingsverbanden.
- 5 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (portefeuille Wonen)
- 6 A-agenda Mobiliteit
- 6.a 19:00 – Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud
Toelichting: Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud vastgesteld. Hierin is – naast de aanleg van een busbaan en brug – een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft dezelfde verkeersbestemming gekregen als de nieuw aan te leggen HOV-busbaan. Dit betekent dat alleen bussen over de ontsluitingsweg mogen rijden, terwijl de ontsluitingsweg bedoeld is voor bestemmingsverkeer. Door voor de ontsluitingsweg een bestemming toe te voegen: "specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg" en deze in de planregels te omschrijven, wordt dit gecorrigeerd. Behandelvoorstel: Adviseren aan PS over de Statenvoordracht Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 1 juni 2026.
Brief aan PS over Herstel fout PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
Voordracht 25-2026 Herstel fout PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
PIP HOV Lissbroek-Getsewoud_Planregels met markeringen
PIP HOV Lissbroek-Getsewoud_Planregels
PIP HOV Lissbroek-Getsewoud_Verbeelding
PIP HOV Lissbroek-Getsewoud_Toelichting
Kennisgeving Provinciaal Blad
- 7 Rondvraag gedeputeerde Olthof (portefeuilles Mobiliteit, luchtvaart, OV Knooppunten)
Rondvraag PvdA aan gedeputeerde Olthof over tarievenkader en pilot gratis ov
Rondvraag BBB aan gedeputeerde Olthof over verkeersborden brommobielen

8 19:30 – B-agenda Ruimtelijke ontwikkeling

8.a Concept ontwerp-omgevingsvisie

Toelichting: De provincie werkt aan de vernieuwing van haar omgevingsvisie. Met dit besluit wordt het concept van de ontwerp-omgevingsvisie door GS vrijgegeven voor bespreking met de commissie Ruimte van Provinciale Staten. De wijzigingen die in de commissie door de betreffende portefeuillehouder worden toegezegd, worden in de tekst en kaarten verwerkt. De ontwerp-omgevingsvisie wordt daarna ter inzage gelegd. Voor de vernieuwing van de omgevingsvisie is uitgebreid participatieonderzoek gedaan. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in een aantal rapportages. Deze rapportages worden vrijgegeven met dit besluit, zodat ze verstuurd kunnen worden aan iedereen die aan de participatie heeft meegedaan. De uitkomsten van de participatie zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in het concept ontwerp-omgevingsvisie.
Behandelveorstel: De commissieleden kunnen met elkaar en met gedeputeerden het concept ontwerp-omgevingsvisie bespreken en aandachtspunten aan GS mee te geven voor het definitieve ontwerp van de vernieuwde omgevingsvisie. Er wordt vanuit de organisatie een korte toelichting op het proces gegeven. Voor dit agendapunt worden alle commissies en alle gedeputeerden uitgenodigd. Per fractie kunnen maximaal 3 woordvoerders deelnemen aan de bespreking. De commissieleden kunnen politieke vragen stellen en het debat voeren in twee termijnen.

Brief aan PS over concept ontwerp-Omgevingsvisie

Concept ontwerp omgevingsvisie Noord-Holland 15-4-2026

Eindrapport representatief publieksonderzoek (Epiphaneia)

Analyseverslag participatie keuzewijzer (Democracy Agency)

Ruimteclaims water-bodem (Defacto)

Inspreekbijdrage Erfgoedvereniging Heemschut

Inspreekbijdrage Economisch Forum

Inspreekbijdrage Stichting Oer-IJ

8.a.1 Schriftelijke insprekbijsdrage bij concept ontwerp-omgevingsvisie

Schriftelijke insprekbijsdrage natuurorganisaties over omgevingsvisie

9 Rondvraag gedeputeerde Rommel (portefeuille Ruimtelijke ontwikkeling)

10 C-agenda: ingekomen stukken commissie Ruimte 11 mei 2026

Datum	11-05-2026
Tijd	18:30 – 23:00
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Marianne Poot
Toelichting	De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Ruimte. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 8 mei) door het aanmeldformulier in te vullen: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 3 eerder beginnen.

- 0 Technische Briefing Geluidproductieplafonds 17:45 – 18:25 uur**

Na het vaststellen van het Actieplan Geluid in de commissie van 9 februari gaat de ontwikkeling van geluidsbeleid door. De provincie is wettelijk verplicht om ‘Geluidproductieplafonds’ (GPP’s) vast te stellen. Dit moet uiterlijk 31 december 2026. In de technische briefing wordt uitgelegd:

Wat zijn GPP’s en hoe wordt daarmee gezorgd dat de geluidsoverlast voor omwonenden van provinciale wegen verminderd?

Wat is de relatie tussen het actieplan geluid en de GPP’s?

Hoe worden GPP’s bepaald en wat zijn de gevolgen van de keuzes die worden gemaakt.
- 1 Opening en mededelingen**
- 2 Inspreekhalfuur**

18:30
- 3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen**

3.a **planningsoverzicht**

4 **Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden**

De agendacommissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Zowel externe vertegenwoordigers vanuit PS als GS leden kunnen een korte terugkoppeling geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Schipholregio, SolaRoad B.V., Zeestad Beheer B.V. en andere samenwerkingsverbanden.

5 **Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (portefeuille Wonen)**

6 **A-agenda Mobiliteit**

6.a **Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud**

19:00

Toelichting: Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud vastgesteld. Hierin is – naast de aanleg van een busbaan en brug – een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft dezelfde verkeersbestemming gekregen als de nieuw aan te leggen HOV-busbaan. Dit betekent dat alleen bussen over de ontsluitingsweg mogen rijden, terwijl de ontsluitingsweg bedoeld is voor bestemmingsverkeer. Door voor de ontsluitingsweg een bestemming toe te voegen: "specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg" en deze in de planregels te omschrijven, wordt dit gecorrigeerd.

Behandelveorstel: Adviseren aan PS over de Statenvoordracht Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud . De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 1 juni 2026.

7 **Rondvraag gedeputeerde Olthof (portefeuilles Mobiliteit, luchtvaart, OV Knooppunten)**

8 **B-agenda Ruimtelijke ontwikkeling**

19:30

8.a **concept ontwerp omgevingsvisie**

(stukken wordt binnenkort toegevoegd)

Toelichting: De provincie werkt aan de vernieuwing van haar omgevingsvisie. Met dit besluit wordt het concept van de ontwerp-omgevingsvisie door GS vrijgegeven voor bespreking met de commissie Ruimte van Provinciale Staten. De wijzigingen die in de commissie door de betreffende portefeuillehouder

worden toegezegd, worden in de tekst en kaarten verwerkt. De ontwerp-omgevingsvisie wordt daarna ter inzage gelegd. Voor de vernieuwing van de omgevingsvisie is uitgebreid participatieonderzoek gedaan. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in een aantal rapportages. Deze rapportages worden vrijgegeven met dit besluit, zodat ze verstuurd kunnen worden aan iedereen die aan de participatie heeft meegedaan. De uitkomsten van de participatie zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in het concept ontwerp-omgevingsvisie.

Behandelveorstel: De commissieleden kunnen met elkaar en met gedeputeerden het concept ontwerp-omgevingsvisie bespreken. Voor dit agendapunt worden alle commissies en alle gedeputeerden uitgenodigd. Per fractie kunnen maximaal 3 woordvoerders deelnemen aan de bespreking. De commissieleden kunnen politieke vragen stellen en het debat voeren in twee termijnen.

- 9 **Rondvraag gedeputeerde Rommel (portefeuille Ruimtelijke ontwikkeling)**
- 10 **C-agenda: ingekomen stukken commissie Ruimte 11 mei 2026**

SPREEKTIJDEN COMMISSIES 2023–2027

op basis van memo Presidium 17 april 2023 en wisselingen in fracties (06–01–2026)

Verdeling per Fractie	Zetels	Cie 4 uur
VVD	9	17 min. (5+12)
BBB	7	14 min. (5+9)
GroenLinks	7	14 min. (5+9)
PvdA	7	14 min. (5+9)
D66	4	10 min. (5+5)
PvdD	4	10 min. (5+5)
JA21	3	9 min. (5+4)
PVV	3	9 min. (5+4)
CDA	2	8 min. (5+3)
Forum voor Democratie	2	8 min. (5+3)
SP	2	8 min. (5+3)
50PLUS	2	8 min. (5+3)
VOLT	1	6 min. (5+1)
ChristenUnie	1	6 min. (5+1)
Fractie De Weerdt	1	5 min.
GS (25%)		48 min.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	VVD	10	Olthof	Beleidsregel ligplaatsen provinciale vaarwegen Noord-Holland 2026	We lezen in de begeleidende brief dat het stuk: Geen consequenties heeft: Omdat de beleidsregel geen nieuw beleid bevat, maar direct uit het bestaande ligplaatsenbeleid komt, zijn er geen consequenties. Zowel juridisch, als financieel gezien verandert er niets. Wij hebben echter eerder begrepen dat de Provincie jaarlijks een behoorlijk bedrag misliep om dat het ligplaatsen beleid niet officieel was vastgesteld. Vraag 1. Klopt het dat het vaststellen van het ligplaatsen beleid wel ervoor zorgt dat we nu geen bedragen jaarlijks meer mislopen? Vraag 2. Indien ja, welke positieve bijdrage heeft dit financieel gezien?	Inleiding antwoorden Er wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak om toezicht en handhaving actiever in te zetten. U wordt binnen enkele weken hierover geïnformeerd. Vraag 1. Klopt het dat het vaststellen van het ligplaatsen beleid wel ervoor zorgt dat we nu geen bedragen jaarlijks meer mislopen? Nee. Het vaststellen van het ligplaatsenbeleid en de bijbehorende beleidsregels zorgt niet direct voor het voorkomen van misgelopen inkomsten. Het ligplaatsenbeleid biedt vooral een duidelijk kader voor de toewijzing van ligplaatsen en de voorwaarden die daaraan zijn verbonden, zoals een ontheffing en een huurovereenkomst. Het beleid is in 2018 door Gedeputeerde Staten vastgesteld, maar destijds niet formeel gepubliceerd. Met het vaststellen van de beleidsregels wordt deze werkwijze nu duidelijker vastgelegd en geborgd. De beleidsregels bevatten geen nieuwe regels, maar maken het bestaande beleid transparanter en voorspelbaarder. Het beleid en de beleidsregels leiden er niet automatisch toe dat eigenaren in onrechtmatige situaties – bijvoorbeeld met vaartuigen of

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
2						bouwwerken zoals steigers zonder geldige ontheffing of vergunning – alsnog een aanvraag indienen en bij toekenning een huurovereenkomst aangaan. Een grotere impact wordt verwacht van een actievere inzet op toezicht en handhaving op de provinciale vaarwegen in samenwerking met de omgevingsdienst. Op dit moment richt toezicht en handhaving zich vooral op acute veiligheidsrisico's. Er wordt gewerkt aan een plan om toezicht en handhaving actiever in te zetten op deze onrechtmatige situaties. Over de voortgang hiervan wordt u komende weken per brief geïnformeerd. Vraag 2. Indien ja, welke positieve bijdrage heeft dit financieel gezien? Nee, hiermee wordt vooral een duidelijk kader gegeven voor de toewijzing van ligplaatsen en de voorwaarden die daaraan zijn verbonden.
	Volt	11	Olthof	Voortgangsrapportage Verkeersveiligheid 2025	In de <i>Voortgangsrapportage Verkeersveiligheid 2025</i> staat: 'Vooral het aantal verkeersgewonden onder fietsers en senioren in onze provincie is zorgwekkend.' Hierover hebben wij enkele vragen:	

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					1. Komt het zorgwekkende aantal verkeersgewonden bij deze groep door problemen met de infrastructuur, wat dus ook opgelost kan worden door bijvoorbeeld het verbeteren van doorfietsroutes? Of zit het probleem eerder bij het individu, waardoor bijvoorbeeld een subsidieregeling als de 'doortrappen' effectiever is?	1. De Staat van de Fietsveiligheid wijst uit dat een groot deel van de stijging in verkeersongevallen onder ouderen een gevolg is van demografische ontwikkelingen; de vergrijzing zorgt er immers voor dat er steeds meer ouderen in onze samenleving zijn. Deze trend geldt overigens voor heel Nederland, niet alleen de provincie Noord-Holland. Bovendien zijn de ouderen van nu vitaler dan voorheen en maken zij ook meer kilometers op de (e-)fiets. Per gereden kilometer en gecorrigeerd voor de vergrijzing is het risico op een ongeval bij ouderen juist afgenomen; de stijging in ongevallen komt daarom vooral doordat de groep (vitale) ouderen steeds groter wordt. Daarnaast hebben functionele beperkingen, aandoeningen en medicijnen invloed op de rijvaardigheid van ouderen. Uit onderzoek van SWOV blijkt dat het maken van snelle keuzes in complexe situaties, afleiding tijdens het fietsen en bepaalde aandoeningen die veel voorkomen bij ouderen in sommige gevallen resulteren in een risico voor veilige verkeersdeelname op de fiets. De uiteindelijke oorzaak van een ongeval is vaak een combinatie van gedrag en infrastructuur. Bijvoorbeeld met hoge snelheid een bocht nemen in combinatie met een voor die snelheid te krap vormgegeven bocht of afgeleid zijn en tegen een

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						rechte stoeprand aanbotsen. Door zaken zoals slechtziendheid, verminderd reactievermogen of evenwichtsproblemen is het risico op dit soort situaties groter. Daarom neemt de provincie zowel op het gebied van infrastructuur, als gedrag actie. We proberen de veiligheid voor alle fietsers (waaronder ouderen) zoveel mogelijk te borgen door bijvoorbeeld het veiliger maken van de infrastructuur door betere oversteekmogelijkheden, kantmarkering en schuine stoepen. Verder zetten we in op Doortrappen: een programma gericht op fietsveiligheid voor ouderen bestaande uit valpreventietrainingen, bewustwording betreft ouder worden en de gevolgen voor rijvaardigheid en het aanbieden van tools voor meer veiligheid op de fiets (zoals een goed afgestelde elektrische fiets of fietshelm). Daarnaast loopt er momenteel, samen met de Vervoerregio Amsterdam, een pilot voor betere voorlichting over de effecten op de rijvaardigheid van geneesmiddelen in het verkeer in samenwerking met o.a. opleidingen voor apothekersassistenten.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
3	GroenLinks	6a	Olthof	Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud	2. Voor de doortrappen-subsidie is €210.000,- beschikbaar. Is dat genoeg, en kunnen we de verkeersveiligheid effectief aanpakken door dit budget te verhogen?	2. Doortrappen Noord-Holland is een programma met landelijke en regionale inhoud, die wij met subsidie aan gemeenten in Noord-Holland buiten de Vervoerregio Amsterdam stimuleren. In 2025 deden 28 van de 30 gemeenten mee, met een subsidie van €7.500, waardoor het bedrag uitkwam op €210.000,-. Dit jaar doen alle 30 gemeenten mee, waardoor we dit jaar €225.000,- uitgeven aan subsidie. De activiteiten worden uitgevoerd door buurtsportcoaches en bereikten in 2025 ruim 6.600 deelnemers. We hebben in 2024 ervaren dat meer subsidie per gemeente niet evenredig meer deelnemers aantrekt. Om die reden zijn wij van mening dat het verhogen van dit bedrag vooralsnog niet leidt tot meer effect. Wellicht dat dit in de toekomst verandert, dat houden we nauwlettend in de gaten.
					Als het oude PIP wordt ingetrokken en er komt een nieuw PIP, wat betekent dat dan voor de lopende beroepsprocedure bij de Raad van State? Of wordt er helemaal niks ingetrokken maar wordt alleen het besluit aangepast?	Het betreft een wijziging van het eerder vastgesteld PIP. De wijziging heeft betrekking op het repareren van een omissie in de planregels. Nadat het gewijzigde PIP is vastgesteld, wordt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geïnformeerd over het gewijzigde PIP. Vervolgens stelt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de indiener van het beroep tegen het

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
4						eerder vastgestelde PIP in de gelegenheid om op de wijziging van het PIP te reageren. Daarnaast kunnen andere belanghebbenden tegen het gewijzigde PIP in beroep gaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, maar dat beroep kan zich alleen richten op de wijziging van het PIP en dus niet op het eerder vastgestelde PIP.
	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	1. In het document op weg naar een ruimtelijk voorstel werd gesteld dat NH minimaal 27% ruimtetekort komt voor alle opgaven met een ruimtelijk beslag. In hoeverre leidt deze omgevingsvisie tot een oplossing voor dit probleem? Hoeveel ruimte is nodig voor alle gestelde opgaven? (Alles)	Het ruimtetekort zal altijd een rol spelen in de verdere ontwikkeling van Noord-Holland. In de toekomst zijn er mogelijk andere ruimtevragers waar we nu nog geen weet van hebben. De omgevingsvisie geeft een duidelijke richting over waar we als provincie prioriteit aangeven in de afwegingen tussen verschillende ruimteclaims. Bijvoorbeeld dat we ruimte willen geven aan waterveiligheid, omdat dit belangrijk is voor het veilig houden van de provincie. Ook is het uitgangspunt dat we zuinig omgaan met ruimte en zo veel mogelijk functies clusteren bij bestaande infrastructuur. Zo willen we de ruimte zo optimaal mogelijk benutten. Het betekent dat we scherper kiezen welke functies we als provincie willen en kunnen faciliteren in de toekomst.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
5	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	2. Ontwikkelingen van groot openbaar belang mogen volgens de concept Omgevingsvisie plaats vinden binnen de beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed. Is dit een verandering ten opzichte van de huidige omgevingsverordening waarin ook ruimte is voor ontwikkelingen van groot openbaar belang? (52)	Nee, dit is geen verandering. Wat in de omgevingsvisie staat is in lijn met de Omgevingsverordening.
6	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	3. Wat zijn voorbeelden van lokale omstandigheden waarbij onderbemaling wel in stand zou moeten worden gehouden? (45)	In de omgevingsvisie is benoemd dat in de veennatuurgebieden onderbemalingen worden uitgefaseerd. Het opheffen van de <u>onderbemalingen</u> in de veennatuurgebieden komen ten goede aan het natuurherstel. In de veenlandbouwgebieden moet het verminderen van de drooglegging, of het opheffen van de onderbemaling nog verder worden onderzocht. Als onderbemalingen in het veenlandbouwgebied worden opgeheven, kan het zijn, dat het gehele perceel onderwater komt te staan. Dit is een voorbeeld van een omstandigheid

Commentaar [RS1]: @Riekje Wiersma Geeft dit antwoord op de vraag?

Commentaar [RW2R1]: Zie toevoeging.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
7						waarbij het stoppen van onderbemaling ongewenst kan zijn. Daarom moet eerst goed worden gekeken wat de impact van het verminderen van de drooglegging in de veenlandbouwgebieden voor effect heeft, op het hele landbouwgebied en in het bijzonder daar waar het de onderbemalingen betreft.
	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	4. Zijn er meer clusters overwogen om aan te wijzen als strategische regionale clusters naast biotechnologie en plantenveredeling & zaadtechnologie? Is bijvoorbeeld overwogen om cultuur en media (mediapark Hilversum) ook aan te wijzen? (57)	Er zijn niet op voorhand clusters overwogen om aan te wijzen. De twee aangewezen clusters is het resultaat van een door TNO wetenschappelijk onderbouwd denkraam over hoe clusters bijdragen aan Europese autonomie zoals verwoord op pagina 116. Dat staat los van het belang van clusters voor de regionale economie in termen van arbeidsplaatsen en toegevoegde waarde.
8	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	5. Wat is het (juridische) kader voor de overgangsgebieden rondom natura2000 gebieden? Op welke manier kunnen ontwikkelingen en functies hier straks gestuurd worden? Hoe groot worden deze overgangsgebieden? (66)	In lijn met het PLG is ervoor gekozen om van de overgangszones geen planologisch regime te maken. Het juridisch kader hiervan is daarmee deze omgevingsvisie en de uitwerking in programma's. De grootte van de overgangsgebieden wordt later nader uitgewerkt.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
9	D66	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	6. Wat betekent de status van "prioritaire gebieden voor de landbouw"? Op welke manier wordt dit geoperationaliseerd en ingericht als ruimtelijk instrument? (P68 en 110)	Het aanwijzen van prioritaire gebieden voor de landbouw betekent dat het ruimtegebruik bij voorkeur een landbouwfunctie houdt. De manier waarop dit wordt geoperationaliseerd houdt rekening met de meervoudige waarden van landbouw en de diversiteit aan bedrijven, regio's en sectoren. Hiervoor wordt een provinciaal afwegingskader voor landbouw opgesteld. De omgevingsvisie geeft de visie en het beleidskader, verdere uitwerking vindt plaats in programma's en andere instrumenten zoals de omgevingsverordening. Een afwegingskader landbouw is een voorbeeld van zo'n uitwerking.
10	D66	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	7. Welke consequenties heeft het aanwijzen van prioritaire gebieden voor de landbouw concreet op de realisatie van andere functies, waaronder woningbouw en bedrijvigheid? (110)	Dit heeft als consequentie dat de impact van andersoortige ontwikkelingen dan landbouw zorgvuldig worden afgewogen en er tegenwicht ontstaat tegen ontwikkelingen die ten koste van landbouwgrond gaan. Daarbij gaat het niet uitsluitend over de vermindering van een x aantal hectares maar ook over impact op bedrijfsstructuur en lokale sectorstructuur.
11	D66	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	8. Is er onderzoek gedaan naar de voor- en nadelen van het aanwijzen van grote delen van Noord-Holland als prioritair landbouwgebied? Zo ja, wat	Nee, daar is geen onderzoek naar gedaan. Zoals al in de visie is aangegeven landt een groot gedeelte van de ruimtevrage in het landelijk gebied en in landbouwgebieden. Om hier sturing op te houden en het opgeven van landbouwgronden geen

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
12					kwam daar uit? Zo nee, waarom niet? (110)	automatisme te laten zijn hebben we ervoor gekozen de verkenning naar het prioritair maken van de landbouwgebieden te starten. Bij de verdere uitwerking hoort inderdaad een nadere verkenning naar de voor- en nadelen bij.
	D66	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	9. Waaruit gaat het afwegingskader voor landbouw in Noord-Holland bestaan? Welke onderdelen komen hierin terug? Welke stakeholders zijn betrokken bij de ontwikkeling hiervan? Leidt dit afwegingskader uiteindelijk tot de gebieden die als prioritair voor landbouw worden aangewezen? (110)	Een provinciaal afwegingskader voor landbouw bestaat in ieder geval uit een landbouwkaart, regioprofielen en een landbouwladder. Bij het opstellen van een afwegingskader wordt ook bepaald welke stakeholders worden betrokken, in elk geval partijen uit de landbouwsector zelf die in lijn met motie 126-2022 deelnemen aan het regulier overleg van de Landbouwtafel Het afwegingskader helpt om aan te geven welke landbouwgronden prioritair zijn en in algemene zin zorgvuldig om te gaan met landbouwgronden
13	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	10. Wat betekent de voorwaarde voor compensatie op omgevingskwaliteit van energie-ingrepen zoals hoogspanningslijnen en transformatiestations voor het tempo waarmee de netcongestie kan worden opgelost? (69)	Het is nu al bekend wat de voornaamste ingrepen, gekoppeld aan netcongestie, zullen zijn. Om vertraging te voorkomen willen we met de netbeheerders zo snel mogelijk afspraken maken over de manier waarop we de compensatie gaan vormgeven.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
14	D66	8a	Beemsterboer /Olfhof	Concept ontwerp-omgevingsvisie	11. Moet er bij het loslaten van het principe "eerst bewegen dan bouwen" wel zicht zijn op de realisatie van mobiliteit op termijn of wordt mobiliteit als vereiste bij woningbouw in het geheel los gelaten? (71)	Als provincie hebben we de ambitie om de bereikbaarheid op de langere termijn te optimaliseren. Maar op korte termijn staat dit onder druk door de grote snelheid en omvang van de woningbouw en het beperkte Rijksbudget voor mobiliteit. Bij het optimaliseren van de bereikbaarheid gaan we uit van het adagium verminderen, veranderen en verbeteren. Hierbij bouwen we zoveel mogelijk langs de OV-knooppunten en gaan wij bij nieuwe ontwikkelingen uit van de bestaande infrastructuur. Bij oplevering van woningbouw kan het zo zijn dat de bereikbaarheid niet direct optimaal geregeld is. Wel brengen we bij nieuwe woningbouw de consequenties in beeld voor de regionale bereikbaarheid en brengen we de benodigde maatregelen in kaart en geven daar zo optimaal mogelijk invulling aan.
15	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	12. Welk proces wordt ingericht om te bepalen of Boekelermeer en de Achtersluispolder worden aangewezen als industrieterreinen van provinciaal belang? Welke rol spelen de gemeenten waar deze	We maken in dit traject gebruik van de bestaande samenwerkingen in deze gebieden. Bij de Achtersluispolder worden zowel de gemeente Zaanstad als de regio via de samenwerking in het Noordzeekanaalgebied en Plabeka zorgvuldig betrokken. Bij de Boekelermeer gaat het om een samenwerking met Alkmaar en Heiloo voor het opstellen van een Toekomstvisie en het actualiseren

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
16					terreinen zijn gelegen in dat proces? (77)	van regionale afspraken over bedrijventerreinen. Als hieruit de slotsom volgt dat we deze gebieden aanwijzen als IPB zal de verdere procedure via de reguliere aanpassingen van de omgevingsverordening lopen.
	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	13. Wat betekent de status van de clusters (strategisch, energie, circulair en innovatie) concreet? Kan de provincie hierop ook ruimtelijk sturen of is dan het instrument van IPB nodig? (77)	Wat het concreet betekent verschilt per soort cluster. Wat de omgevingsvisie in ieder geval aangeeft is dat we een provinciaal belang zien in deze clusters. En daarom ook op termijn zullen kiezen voor een vorm van sturing hierop. Dit kan ruimtelijk zijn, via subsidies of via het instrument van Industrierreinen van Provinciaal belang (IPB). Specifiek voor de energieclusters zal gelden dat hier de vestiging van grootschalige energieverbruikers mogelijk wordt en daarbuiten niet. De verdere uitwerking hiervan moet nog vorm krijgen.
17	D66	8a	Gielen/Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	14. Is reservering bij Camperduin en donkere duinen in overeenstemming met het advies van het Defacto rapport om minimaal 1,5klm te reserveren voor inlandse dijkversterking? (153)	Op kaart Ruimtelijke reserveringen water & bodem op pagina 50 is het gebied tussen Camperduin en de Donkere Duinen gebied als zoekgebied geduid. Bij de doorvertaling naar de gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen is hier een nadere duiding aan gegeven. Voor dit gebied is een verkenning geagendeerd. Deze verkenning moet uitwijzen of en in welke mate de ontwikkeling van een verbreed duingebied bijdragen aan waterveiligheid, het vasthouden van zoetwater en tegen gaan van zoute kwel. De hierbij behorende effectieve breedte is

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
18						daarbij ook deel van dit onderzoek. De maatvoering van het zoekgebied op Ruimtelijke reserveringen water & bodem op pagina 50 en de duiding van de 1,5 km in de Defacto-achtergrondrapportage laat daarbij zien dat verwacht wordt dat dit een forse breedte betreft.
	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	15. Waarom wordt uitgegaan van 5% a 10% reservering in de polders met uitschieters naar 15% voor restricties van ontwikkelingen die het waterbergend vermogen aantasten in plaats van de 15% per polder zoals geadviseerd in het Defacto rapport? (82)	Het benodigde waterbergend vermogen verschilt per polder en verlangt daarom maatwerk per polder. Over het algemeen zal 5 tot 10% nodig zijn, maar in een aantal gevallen zou dit tot 15% kunnen zijn.
19	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	16. Wordt er voldoende ruimte gereserveerd om een opwaardering van regionale keringen (voormalig primaire keringen) naar een hoger veiligheidsniveau ook in de toekomst te kunnen waarmaken? (148)	Ja, er wordt voldoende ruimte gereserveerd.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
20	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	17. Waarom wordt er niet concreet gerefereerd naar de circa 100 meter ten aanzien van de aandachtszones rond drinkwaterleidingen zoals geadviseerd in het Defacto rapport? (84)	Dit betreft een nadere uitwerking die in het RWBP zal worden meegenomen.
21	D66	8a	Gielen/Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	18. Wat zijn de doorlooptijden van het aanleggen van meer netwerkinfrastructuur in Noord-Holland om de energietoevoer zeker te stellen? Wanneer zou daarmee duidelijkheid nodig zijn voor de periode na 2040? 97	Projecten voor nieuwe netwerkinfrastructuur verschillen in doorlooptijd, over het algemeen kost realisatie 10 tot 15 jaar. Voor de periode na 2040 zal vanaf nu tot 2030 duidelijk moeten worden of deze projecten voldoende zijn voor de leveringszekerheid. Als verwacht eindbeeld voor de energietransitie in Noord-Holland geldt nu overigens 2050 (zoals opgenomen in de Energievisie 2.0).
22	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	19. Wat betekent de terughoudendheid voor grootschalige opwek van duurzame energie op land voor de duurzame energiedoelstellingen van Noord-Holland richting 2050? 97	We zien dat het behalen van de RES afspraken moeizaam verloopt. PS wordt hierover met een technische briefing binnenkort geïnformeerd. Terughoudendheid voor het vinden van extra locaties buiten de RES zoekgebieden zal het behalen van de RES doelstellingen niet verbeteren en daarmee dus ook het behalen van de doelen in 2050.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
23						Voor 2050 zijn nog geen afzonderlijke kwantitatieve duurzame energiedoelstellingen geformuleerd. De verwachting is wel dat Noord-Holland energie-importerend zal blijven in 2050.
	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	20. Waarom wordt er geen ruimte gereserveerd voor batterijen? (98)	Het (vooraf) expliciet reserveren van ruimte voor batterijen is niet mogelijk, omdat nog niet duidelijk is hoeveel energieopslag er nodig is om het energiesysteem in balans te (blijven) houden, en in welke vorm. Batterijen zijn slechts één vorm van opslag, een andere optie is bijvoorbeeld waterstof. Zolang er geen duidelijkheid is over de behoefte aan opslag en de vorm daarvan, is het niet mogelijk om hiervoor ruimte te reserveren. Er zijn wel uitgangspunten geformuleerd voor het plaatsen van grootschalige batterijen: naast of vlakbij opweklocaties, transformatorstations en op bedrijventerreinen, maar dit betreft dus nog niet reserveringen voor (exacte) locaties.
24	D66	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	21. Wordt voor het groenblauwe raamwerk inderdaad de ruimte gereserveerd zoals aangegeven op de kaart op pagina 105, of is dit nog indicatief? (105)	Het gaat om indicatieve kaarten.
25	D66	8a	Gielen/ Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	22. Wat is de verhouding tussen de stikstofzones en de	De overgangszones van 500 meter rond natura2000 gebieden zijn bedoeld om de natuurkwaliteit in de

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
26					overgangszones rondom natura2000 gebieden? (107)	natura2000 gebieden te versterken en worden niet ingezet als ruimtelijk instrumentarium, maar vooral om stimulerend beleid gericht in te kunnen zetten. De stikstofzones van afhankelijk van het gebied ongeveer 250 meter liggen rondom hexagonen die overbelast zijn door neerslag van stikstof. Deze gaan specifiek over het verminderen van deze neerslag en kunnen wel als ruimtelijk instrumentarium voor maatregelen worden ingezet. De zones kunnen deels overlappen en de maatregelen in stikstofzones zullen bijdragen aan de natuurkwaliteit. Andersom kunnen maatregelen in overgangszones ook flankerend zijn aan het verminderen van stikstofuitstoot. De herkomst en de juridische basis van beide zones is alleen anders.
	D66	8a	Beemsterboer/Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	23. Welke gebiedspartners worden betrokken bij het bepalen van de stikstofzones? (107)	Dit zal nader bepaald worden. We voeren hier gesprekken over met de gebiedspartners, zoals de landbouwpartijen en de terreinbeherende organisaties. Landelijk wordt hier ook over gesproken in de taskforce natuur, landbouw en stikstof.
	D66	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	24. Hoe zou een verplichting tot compensatie van economische functie er in de praktijk uitzien? Moet de betreffende gemeente dan de compensatie voorstellen? (118)	Provinciale Staten van Noord-Holland hebben op 8 december 2025 de motie 'compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen' aangenomen (M133-2025). GS is verzocht om in aanvulling op het Industrietrein van Provinciaal Belang (IPB) een voorstel voor compensatie bij

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
28						verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken. Het verzoek is een voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022. Aangegeven is in de motie dat de Omgevingsverordening Zuid-Holland al een compensatieregeling kent (Artikel 7.52 lid 71), waarin compensatie plaats kan vinden bijvoorbeeld door ruimte te vinden voor soortgelijke bedrijfsfuncties op nieuwe bedrijventerreinen of door intensiever gebruik van bestaande terreinen. Echter, Zuid-Holland heeft deze compensatieverplichting al weer uit de verordening geschrapt en er een transformatieverbod voor in de plaats opgenomen. Momenteel werken wij aan een voorstel voor PS met verschillende opties hoe om te gaan met transformatie van bedrijventerreinen. Afhankelijk van de bespreking van dit voorstel in PS kan een eventuele doorvertaling in de Omgevingsverordening meegenomen worden in de herzieningsronde in 2027.
	BBB	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Pagina 86 staat schone bodems zware industrie en intensieve landbouw.	Hier wordt verwezen naar intensieve akker- en tuinbouw met in het bijzonder gewassen met intensief gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de invloed daarvan op schone bodems.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
29					Welke intensieve landbouw wordt hiermee bedoelt? NH heeft immers extensieve grondgebonden landbouw.	
	BBB	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Pagina 97 terughoudend met opwek buiten de RES-gebieden, tenzij de opwek ten goede komt aan de groeiende vraag. Komt deze besluitvorming bij de commissie of PS?	De genoemde passage beschrijft het uitgangspunt dat de provincie stuurt op balans tussen vraag en aanbod in het energiesysteem en daarom terughoudend is met extra opwek zonder bijbehorende vraag. Mocht in de toekomst blijken dat de elektriciteitsvraag zodanig toeneemt dat aanvullende grootschalige opwek aan de orde is, dan vraagt dat om nieuwe ruimtelijke en beleidsmatige keuzes. Deze worden via de gebruikelijke procedures ter besluitvorming voorgelegd aan Provinciale Staten.
30	BBB	8a	Gielen	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Pagina 149 wateroverloop gebieden. Houtrakpolder en veenpolder. De Veenpolder ligt tegen stedelijk bebouwd gebied aan. Wie is verantwoordelijk voor eventuele schade als het gebied volloopt met water?	De zoekgebieden voor noodoverloopgebieden zijn opgesteld door Deltaprogramma Centraal Holland. Dit op basis van hydraulische eigenschappen: "zijn ze hydraulisch gezien geschikt als noodoverloopgebied." Er blijken maar een paar polders geschikt te zijn voor deze functie. Vanwege het belang van noodoverloopgebieden voor de overstromingsveiligheid en omdat ruimte voor deze noodvoorziening schaars zijn deze nu als zoekgebied opgenomen. Nader onderzoek moet de

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
31					Schade aan funderingen, huizen, moestuinen e.d.	effectiviteit en impact op ruimtegebruik verder uitwerken. Voor noodoverloopgebieden in het algemeen geldt dat geen generieke wettelijke regels zijn over verantwoordelijkheden, mitigerende maatregelen, schadevergoeding etc. en vraagt per geval om maatwerkafspraken. De uitwerking hiervan is op dit moment nog niet aan de orde
	BBB	8a	Gielen/ Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Verzilting komt in de hele visie op meerdere plaatsen voor. Waar kunnen wij deze cijfers vinden? En zijn de resultaten van de helicopter met driehoek in deze visie verwerkt? Wanneer er door verzilting en het stoppen met doorspoelen schade optreedt, valt dit dan onder planschade?	In de achtergrondrapportage opgesteld door Defacto is meer informatie te vinden. Voor de kaart over verzilting hebben zij de klimaateffectatlas als bron gebruikt De resultaten van de helicoptervluchten zijn nog niet gebruikt. De analyseresultaten hiervan komen over een aantal maanden beschikbaar. Van planschade is geen sprake. Het is eerder de toepassing van de verdringingsreeks zoetwater in combinatie met de constatering dat droogte door klimaatverandering steeds vaker gaat voorkomen, en dat dit grote consequenties heeft voor het ruimtegebruik. Als provincie willen we dit, omdat dit nu al bekend is, in een vroeg stadium agenderen als vraagstuk, zodat hier tijdig op geanticipeerd kan worden.

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
32	PvdD	8a	Beemsterboer	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Kringlooplandbouw omvat ook 'hoogtechnologische productie', naast natuurinclusieve multifunctionele bedrijven die maatschappelijke en ecosysteemdiensten en producten leveren (blz. 61 ontwerp-omgevingsvisie). Wat is nu precies die hoogtechnologische productie? Welke inputs van buitenaf heeft deze nog steeds nodig? Welke negatieve effecten heeft deze nog steeds naar de omgeving: bodem, water, lucht? Wat is het tijdspad hiernaartoe, en de route? En gaat dit om (melk)veehouderij, akkerbouw, sierteelt, fruitteelt etc.?	We onderscheiden twee hoogtechnologische transitiepaden: in gesloten en in open teelten. De eerste is grotendeels de glastuinbouwsector en de doorontwikkeling zoals in vertical farming. Ook de open systemen in akker- en tuinbouw maken gebruik van automatisering, robotisering, precisietechnologie in de bedrijfsprocessen. Het gaat om plantaardige productie van zowel voedsel als sierteelten. De vermindering van inputs, zoals kunstmest in plaats van dierlijke mest, en van negatieve effecten op de omgeving is onderdeel van de doelstellingen voor kringlooplandbouw om in 2040 gerealiseerd te hebben.
33	Volt	8a	Rommel	Concept ontwerp-omgevingsvisie	Blz. 101 (5.8) over zeekabels staat: "Aangezien de huidige zeekabels die aanlanden in Noord-Holland nog een beperkte technische en economische levensduur hebben, volgt de provincie de ontwikkelingen rond zeekabels actief [...]". Kunt u informatie delen over tot wanneer de levensduur van de huidige kabels gegarandeerd is, en wanneer deze	Uit onderzoek in opdracht van het rijk blijkt dat investering in nieuwe zeekabels noodzakelijk is om de digitale ambities van Nederland te realiseren. De onderzoekers constateren dat in 2032 ten minste twee nieuwe zeekabels tussen Nederland en de Verenigde Staten nodig zijn om aan de datavraag tussen beide landen te voldoen. Daarnaast is volgens de onderzoekers ook uitbreiding van zeekabelverbindingen met andere Europese landen wenselijk, bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Spanje. Daarbovenop is meer dan de

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					vervangen moeten worden? En iets zeggen over de impact van de vervanging?	helft van onze zeekabels de komende jaren aan vervanging toe, waaronder onze laatste transAtlantische kabel. De technische en economische levensduur van zeekabels, zowel voor datatransport (glasvezel) als voor stroomvoorziening, ligt doorgaans tussen de 25 en 30 jaar. De in Nederland operationeel zijnde systemen zijn rond 1996 aangelegd en daarmee aan vervanging toe. De komende paar jaar blijven nog maximaal 4 van onze zeekabels operationeel (drie naar Groot-Brittannië en één naar Denemarken). Er is geen Nederlandse telecom partij die investeert in zeekabels zoals in de jaren negentig wel het geval was. Ten aanzien van de impact van het vervangen of aanleggen van een zeekabel zijn natuurlijk de kosten relevant, welke grotendeels tot nu toe door private partijen worden gedragen. Die kosten zijn echter onder meer afhankelijk van de route en lengte van de zeekabel. Bijvoorbeeld een directe Nederlandse aftakking van een beoogde nieuwe zeekabel tussen Europa en Japan via het Arctisch gebied in Noord-Amerika kost rond de € 100 miljoen, waarvan € 18 miljoen voor het zeebodemonderzoek en € 82 miljoen voor de aanleg. Daarnaast is de vergunningverlening relevant. Het realiseren van een fysieke aanlanding

Technische vragen commissie Ruimte 11 mei 2026

nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						ligt primair bij het rijk maar vereist regionale en gemeentelijke betrokkenheid in verschillende stadia van het proces rond een aanlanding. Het duurt 2-5 jaar van planning tot oplevering om nieuwe kabels aan te leggen, vooral in druk terrein als de Noordzee.

Verslag concept

Commissie Ruimte

Datum commissievergadering	:	11 mei 2026
Commissievoorzitter	:	dhr. I. Mantel
Commissie–adviseur	:	mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	neeskenss@noord-holland.nl

5 **Aanwezig:**

Commissievoorzitter:		: dhr. I. Mantel
Commissiegriffier:		: mw. S. Neeskens
Leden van de commissie:	BBB	: mw. A. den Boer, mw. I. de Sain, dhr. G. Vendrig
	GroenLinks	: statenlid P. Korzelius, commissielid P. de Graaf
	VVD	: dhr. J. Boer, dhr. J. van Gilse
	D66	: mw. L. Berkvens, mw. N. Vroom
	PvdA	: mw. G. de Boer, dhr. A. Karar
	PVV	: dhr. De Moel, mw. N. Cornelisse
	SP	: mw. H. Bouhlef, dhr. J. Kes, mw. R. Alberts
	CDA	: dhr. S. Dijk
	JA21	: dhr. R. Broertjes, mw. C. Gordijn
	PvdD	: mw. I.M. Haas, mw A.H.M. Egbers, dhr. J. Hollebeek
	Christen Unie	: mw. Y. Buit, dhr. M. Klein
	Volt	: mw. B. van den Bogaerde, mw. J. Schneemann
	50PLUS	: dhr. H. Faassen, dhr. R. Nijkamp
Gedeputeerden:	dhr. J. Olthof, dhr. J. Beemsterboer, mw. E. Rommel, mw. A. Gielen	
Notulist	mw. H. Fuite (Notuleerservice Nederland)	

30

1 **Opening en mededelingen**

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet de aanwezigen welkom. Er zijn twee rondvragen aangemeld voor gedeputeerde Olthof. De PvdA heeft een vraag over het

tarievenkader en de pilot gratis OV en de BBB heeft een vraag over verkeersborden en
35 brommobielen.

Er zijn zeven sprekers aangemeld. Een spreker voor het insprekhalffuur en zes bij
agendapunt 8.a Concept omgevingsvisie.

40 Gedeputeerde **Olthof** meldt dat de resultaten van de meetstations langs de N203 bij Krommenie
door capaciteitsproblemen en ziekte bij TNO een maand later naar buiten komen. Daarnaast
waarschuwen aannemers voor stijgende kosten, onder meer door hogere asfalt prijzen. Het Rijk
geeft momenteel prioriteit aan beheer en onderhoud van bestaande infrastructuur, waardoor er
geen extra middelen beschikbaar zijn voor nieuwe investeringen.

45

2 **Insprekhalffuur**

Er is één aanmelding voor het insprekhalffuur. De voorzitter geeft het woord aan de heer Hof.
Hij spreekt in namens het CDA Drechterland over Hoogkarspel Zuid als doorbraaklocatie. De
heer **Hof** vraagt aandacht voor de gevolgen van de geplande uitbreiding van Hoogkarspel-Zuid
50 met circa drieduizend woningen, wat neerkomt op bijna een verdubbeling van het dorp. Het
draagvlak staat hierdoor onder druk, vooral vanwege zorgen over de bereikbaarheid. De
Nieuweweg is momenteel de enige verbinding tussen het bestaande dorp en het nieuwe
plangebied en is volgens hem al jarenlang overbelast. Hij pleit daarom voor een extra noord-
zuidverbinding, inclusief een spoorovergang of spooronderdoorgang en vraagt de provincie om
55 politieke en financiële steun richting onder meer ProRail. Daarnaast wijst hij op het ontbreken
van een gezamenlijke gebiedsvisie van de gemeenten Stede Broec en Drechterland voor
woningbouw en mobiliteit rond Hoogkarspel en Lutjebroek. Volgens hem is samenhang tussen
woningbouw en infrastructuur essentieel om toekomstige verkeersproblemen te voorkomen.
Ook verwijst hij naar eerdere infrastructurele keuzes rond de N307, waarbij volgens hem kansen
60 zijn gemist voor een betere verkeersafwikkeling. Tot slot nodigt hij de commissie uit om later
dit jaar in Hoogkarspel in gesprek te gaan over de knelpunten en mogelijke oplossingen.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen.

65 De heer **Dijk** (CDA) vraagt hoe de verkeerssituatie in de plannen voor Hoogkarspel-Zuid is
geborgd, mede in het licht van het loslaten van bereikbaarheidseisen in de omgevingsvisie. De
heer **Hof** antwoordt dat juist de bereikbaarheid het grootste knelpunt vormt. Volgens hem

ontbreekt het zicht op een extra noord-zuidverbinding met het bestaande dorp, terwijl er wel plannen liggen voor drieduizend woningen. Hij noemt dit de achilleshiel van het plan, omdat
70 een structurele oplossing ontbreekt voor een verkeersprobleem dat nu al bestaat en nog niet in de planvorming is opgenomen.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt naar de status van de planvorming en de mate waarin rekening is gehouden met de benodigde infrastructuur. De heer **Hof** antwoordt dat uit verkeersonderzoek
75 blijkt dat de verkeersproblemen op de Nieuweweg nu al bestaan en dat de huidige planvorming nog geen alternatief biedt voor de bereikbaarheid. Daarom vraagt hij aandacht voor een extra verbinding, zoals een spoorovergang of tunnel, in samenwerking met onder meer ProRail. Op de tweede vraag over de verhouding tussen woningbouw en infrastructuur geeft de heer **Hof** aan dat dit precies het knelpunt vormt bij deze provinciale doorbraaklocatie. Volgens hem vraagt de
80 regionale woningbouwopgave om bovenregionale ondersteuning, zodat de kosten en verantwoordelijkheid voor de infrastructuur niet uitsluitend bij de gemeente terechtkomen.

De heer **Nijkamp** (50PLUS) geeft aan dat hij een bezoek heeft gebracht aan de gemeente Drechterland waarbij volgens hem al zichtbaar was dat de bestaande spoorwegovergang
85 problemen oplevert voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid, onder meer door landbouwverkeer. Hij vraagt of alternatieven, zoals een aansluiting via de A7 of de N307, zijn onderzocht en in hoeverre de gemeente nog zelf aan zet is of juist steun van de provincie nodig heeft. De heer **Hof** antwoordt dat de aansluiting waarnaar wordt verwezen, betrekking heeft op de N307, maar dat deze niet goed aansluit op de dagelijkse voorzieningen waar inwoners
90 gebruik van maken. Volgens hem blijft daardoor de problematiek rond bereikbaarheid en verkeersafwikkeling in het dorp bestaan.

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten, moties en toezeggingen

95 Het verslag wordt met een aantal wijzigingen van commissielid **De Graaf** (GL) vastgesteld.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) heeft een opmerking over de lijst met moties en toezeggingen. Zij merkt op dat meerdere toezeggingen uit 2024 nog niet zijn nagekomen en vraagt GS daar naar te kijken. Hierna worden de lijst met moties en toezeggingen en de agenda vastgesteld.

100

3.a Planningsoverzicht

Hierbij zijn geen opmerkingen vanuit de commissie.

4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden

105 De agendacommissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Zowel externe vertegenwoordigers vanuit PS als GS leden kunnen een korte terugkoppeling geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Schipholregio, SolaRoad B.V., Zeestad Beheer B.V. en andere samenwerkingsverbanden.

Er zijn geen aanmeldingen voor een terugkoppeling ontvangen.

110

5 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (portefeuille Wonen)

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

6 A-agenda Mobiliteit

115 **6.a Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud**

Toelichting: Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud vastgesteld. Hierin is naast de aanleg van een busbaan en brug, een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft dezelfde verkeersbestemming gekregen als de nieuw aan te leggen HOV-busbaan. Dit betekent dat alleen bussen over de ontsluitingsweg mogen rijden, terwijl de ontsluitingsweg bedoeld is voor bestemmingsverkeer. Door voor de ontsluitingsweg een bestemming toe te voegen: "specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg" en deze in de planregels te omschrijven, wordt dit gecorrigeerd.

Behandelvoorstel: Adviseren aan PS over de Statenvoordracht Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud. De voordracht zal geagendeerd worden voor de Provinciale Statenvergadering van 1 juni 2026.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden.

130 Mevrouw **Vroom** (D66) geeft aan dat D66 het voorstel ziet als een technische wijziging en daarom geschikt vindt als hamerstuk.

Commissielid **De Graaf** (GL) sluit zich daarbij aan en bedankt voor de beantwoording van de technische vraag over de lopende bezwaarprocedure, die volgens hem kan doorlopen.

135 De heer **Faassen** (50PLUS) vraagt hoe de lopende beroepsprocedure bij de Raad van State zich verhoudt tot het voorstel en of daarvoor een nieuwe procedure nodig is.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor de beantwoording van de vraag van de heer Faassen (50PLUS).

140 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de beroepsprocedure nog loopt en dat reacties eventueel daarin kunnen worden meegenomen. Daarbij geeft hij aan niet te verwachten dat dit tot extra reacties zal leiden, omdat de wijziging volgens hem ook vanuit de omgeving gewenst is.

De **voorzitter** concludeert dat het voorstel als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de
145 vergadering van Provinciale Staten van 1 juni 2026.

7 Rondvraag gedeputeerde Olthof (portefeuille Mobiliteit, Luchtvaart, OV-knooppunten)

De **voorzitter** geeft het woord aan de PvdA en de BBB voor de rondvragen aan gedeputeerde Olthof.

150

Rondvraag PvdA aan gedeputeerde Olthof over tarievenkader en pilot gratis OV.

De heer **Karar** geeft aan dat de PvdA constateert dat veel mensen met een minimum inkomen moeite hebben om de kosten voor het OV op te brengen. Hij trekt de rondvraag in omdat over dit onderwerp schriftelijke vragen zijn gesteld, daarbij sluit de PvdA zich aan. Hij kijkt uit naar
155 de beantwoording van de vragen.

Rondvraag BBB over verkeersborden en brommobielen.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) refereert aan een tragisch ongeval dat in februari 2025 plaatsvond op het fietspad langs de N522, waarbij een 12-jarige inwoner uit Amstelveen om het leven kwam.
160 Een gebeurtenis die diepe indruk heeft gemaakt en die iedereen zou moeten aansporen om alles te doen om herhaling te voorkomen. De bestuurder van de brommobiel reed op het fietspad, terwijl dat volgens de regels niet is toegestaan. Tegelijkertijd zien we dat er in de praktijk veel onduidelijkheid bestaat over waar brommobielen wel en niet mogen rijden. En juist die onduidelijkheid leidt tot gevaarlijke situaties. Er zijn borden geplaatst om bestuurders te
165 waarschuwen. Maar die borden zijn inmiddels alweer weggehaald. Dat roept de vraag op: wat is hier nu eigenlijk het plan? Want als de situatie onduidelijk blijft, verandert er in de praktijk niets. Duidelijkheid in het verkeer is geen luxe, maar een basisvoorwaarde voor veiligheid. Daarom heeft BBB de volgende vragen:

- 170 1. Welke concrete acties zijn er, naast het plaatsen van borden, ondernomen om
brommobielen daadwerkelijk van het fietspad te weren?
2. Is er rekening gehouden met het feit dat in deze regio veel internationale inwoners
wonen die Nederlandse teksten mogelijk niet begrijpen?
3. Hoe wordt ervoor gezorgd dat communicatie voor iedereen duidelijk is?
- 175 4. Waarom is ervoor gekozen om de borden weer te verwijderen, terwijl het probleem
aantoonbaar nog niet is opgelost?
5. Deelt het college de zorg dat brommobielen nog steeds gebruikmaken van deze
fietspaden en is men bereid om aanvullende maatregelen te nemen?

180 Mevrouw **Den Boer** roept GS op om te zorgen voor eenduidigheid, voor handhaving en voor
zichtbare, begrijpelijke maatregelen. Alleen dan kunnen ongelukken zoals deze in de toekomst
voorkomen worden.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor het beantwoorden van de vraag van
de BBB.

185 Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat het tragische ongeval grote impact heeft gehad op het
college, de gemeente en de busorganisatie. Hij benadrukt dat brommobielen volgens de
landelijke verkeersregels nergens op fietspaden zijn toegestaan en dat de situatie daarom
juridisch niet uniek is. Hij vindt dat moet worden voorkomen dat bestaande verkeersregels
190 overal nogmaals met tijdelijke borden worden benadrukt. Vanwege de ernst van het ongeval zijn
desondanks tijdelijk gele waarschuwborden geplaatst. Deze zijn langer blijven staan dan
aanvankelijk gepland was, zodat ook nieuwe schoolgaande kinderen ermee bekend konden
raken. Daarnaast is samen met onder meer de politie, de vervoersregio en het Verbond van
Verzekeraars een voorlichtingscampagne gestart over de positie van brommobielen in het
195 verkeer. Daarbij wordt onder meer gekeken naar betere informatievoorziening aan eigenaren
van brommobielen. Verder lopen onderzoeken naar de fysieke inrichting van de N522 en het
naastgelegen fietspad. Het fietspad wordt aangepast en er vindt een bredere trajectstudie plaats
naar de verkeersveiligheid op de provinciale weg. De gedeputeerde erkent daarbij dat
brommobielen zowel op smalle fietspaden als op provinciale wegen waar 80 km/u gereden mag
200 worden, ongewenste situaties kunnen opleveren. Ook loopt in opdracht van de Vervoerregio en
het ministerie, een landelijk onderzoek naar verkeersveiligheidsrisico's van brommobielen. Op
vragen over meertalige bebording antwoordt de gedeputeerde dat daar geen rekening mee is

205 gehouden, omdat wordt uitgegaan van uniforme verkeersregels en verkeerssymbolen, die voor alle weggebruikers herkenbaar moeten zijn. Op de vraag waarom de tijdelijke borden zijn verwijderd, geeft hij aan dat deze nadrukkelijk tijdelijk bedoeld waren om extra aandacht te vragen voor de bestaande regels en geen permanente vervanging van de wettelijke bebording vormen. Tot slot geeft hij aan de zorgen over het gebruik van het fietspad door brommobielen te begrijpen en bereid te zijn aanvullende maatregelen te overwegen.

210 Mevrouw **Den Boer** (BBB) wijst erop dat in deze specifieke situatie de bestuurder van de brommobiel eerder door de politie juist naar het fietspad was verwezen, na het ongeluk bleek dat brommobielen daar niet mochten rijden. Zij noemt de situatie voor alle betrokkenen verdrietig en vraagt hoe de gedeputeerde kijkt naar het advies van Veilig Verkeer Nederland, dat aangeeft dat het verwijderen van de tijdelijke waarschuwborden mogelijk te vroeg is geweest. Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat moet worden voorkomen dat na ieder ongeval
215 extra tijdelijke borden worden geplaatst voor regels die al onderdeel zijn van de landelijke verkeersregels en verkeersexamens. Hij erkent de ernst van het ongeval en de impact op de omgeving en nabestaanden, maar dit is volgens hem geen reden om de tijdelijke gele borden opnieuw terug te plaatsen. Wel zegt hij bereid te zijn hierover in gesprek te gaan met Veilig Verkeer Nederland.

220

8 B-agenda Ruimtelijke Ontwikkeling

8.a Concept ontwerp Omgevingsvisie

Toelichting: De provincie werkt aan de vernieuwing van haar omgevingsvisie.

225 Met dit besluit wordt het concept van de ontwerp-omgevingsvisie door GS vrijgegeven voor bespreking met de commissie Ruimte van Provinciale Staten. De wijzigingen die in de commissie door de betreffende portefeuillehouder worden toegezegd, worden in de tekst en kaarten verwerkt. De ontwerp omgevingsvisie wordt daarna ter inzage gelegd. Voor de vernieuwing van de omgevingsvisie is uitgebreid participatieonderzoek gedaan. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in een aantal rapportages. Deze rapportages worden vrijgegeven met dit besluit, zodat
230 ze verstuurd kunnen worden aan iedereen die aan de participatie heeft meegedaan. De uitkomsten van de participatie zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in het concept ontwerp-omgevingsvisie.

Behandelveorstel:

235 De commissieleden kunnen met elkaar en met gedeputeerden het concept ontwerp-omgevingsvisie bespreken. Voor dit agendapunt worden alle commissies en alle gedeputeerden uitgenodigd. Per fractie kunnen maximaal drie woordvoerders deelnemen aan de bespreking. De

commissieleden kunnen politieke vragen stellen en het debat voeren in twee termijnen.

De **voorzitter** geeft het woord aan de eerste drie sprekers.

- 240 Mevrouw **Van Halen** vraagt namens Netbeheerder Liander aandacht voor de rol van energie-
infrastructuur in de nieuwe omgevingsvisie. Zij benadrukt dat de energietransitie vraagt om
meer ruimte voor warmtevoorzieningen, netuitbreidingen en energievoorzieningen en dat
energie-infrastructuur steeds meer sturend wordt voor ruimtelijke ontwikkeling. Volgens haar
biedt de ontwerpvisie hiervoor nog onvoldoende concrete ruimte, met name voor regionale
245 netwerken, warmtevoorzieningen en de uitvoering van provinciale energieprojecten. Zij wijst
erop dat Liander de komende jaren tientallen onderstations moet uitbreiden of nieuw bouwen
om overbelasting van het netwerk te voorkomen, waarvoor veel fysieke ruimte nodig is. De
bestaande beschermingsregimes en provinciale regels bemoeilijken momenteel de noodzakelijke
uitbreiding van energie-infrastructuur. Daarom pleit zij ervoor energie-infrastructuur aan te
250 merken als zwaarwegend provinciaal belang, zodat onder voorwaarden ook ontwikkelingen in
gevoelige gebieden mogelijk worden. Daarnaast vraagt zij om meer provinciale regie, beter
gebruik van provinciaal grondbezit en het integraal meenemen van energie als ontwerpvariabele
bij ruimtelijke ontwikkelingen. Volgens haar blijft de energietransitie anders achter bij de
woningbouw- en ontwikkelopgaven van de provincie.
- 255 Mevrouw **Van 't Hull-Bettink** spreekt namens het Economisch Forum Holland boven Amsterdam
en uit zorgen dat de ontwerp-omgevingsvisie te veel nadruk legt op regels, voorwaarden en
beperkingen, terwijl ontwikkelruimte voor economie, woningbouw en investeringen
onvoldoende aandacht krijgt. Zij wijst op de recente motie van de Tweede Kamer waarin Noord-
Holland-Noord een ambitieus groeiscenario krijgt in de Nota Ruimte en benadrukt dat
260 economische ontwikkeling alleen mogelijk blijft als wordt geïnvesteerd in bereikbaarheid,
energie en infrastructuur. Volgens haar liggen er grote kansen voor strategische sectoren als
maritieme defensie, energie, maakindustrie, agrifood, digitalisering, gezondheid en toerisme.
Meer werkgelegenheid in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal kan bovendien de druk op
verkeer richting Amsterdam verminderen. Zij waarschuwt echter dat de stapeling van eisen en
265 onzekerheid over bereikbaarheid en energie-infrastructuur het vestigingsklimaat verslechtert en
dat investeringen, innovatie en werkgelegenheid uit Noord-Holland dreigen weg te trekken.
Zij verwijst daarbij naar de ruimtelijk-economische agenda *De Voorzet* en het landelijke
rapport-Wennink, waarin wordt benadrukt dat economische clusters alleen kunnen groeien
wanneer ook de randvoorwaarden, zoals bereikbaarheid, energie en infrastructuur, op orde zijn.

270 Namens het Economisch Forum pleit zij daarom voor meer aandacht in de omgevingsvisie voor ontwikkelruimte, bereikbaarheid en investeringskracht.

De heer **Akkerman** spreekt in namens Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. Hij spreekt zijn waardering uit voor de concept-omgevingsvisie zoals die door GS is opgesteld. Namens 140
275 lidorganisaties en diverse inwonersinitiatieven roept hij op om geen beleid of regels uit de visie af te zwakken, omdat volgens hem scherpe keuzes noodzakelijk zijn gezien de druk op de ruimte. Hij verwijst naar de provinciale participatie, waaruit volgens hem blijkt dat inwoners veel waarde hechten aan gezonde lucht, schoon water, natuur en landschap. Daarom vraagt hij om deze voorwaarden nadrukkelijker te koppelen aan woningbouw en economische ontwikkeling.
280 Ook pleit hij voor meer ambitie en duidelijkheid rond waterkwaliteit, onder meer via een reductieprogramma voor pesticiden in bollenteeltgebieden. Daarnaast spreekt hij waardering uit voor de energieparagraaf en de aandacht voor lokale energieopwekking en energiegemeenschappen. Volgens hem moeten woningbouw, bedrijvigheid, energieopwek en energie-infrastructuur nadrukkelijker in samenhang worden bekeken. Hij vraagt daarom ruimte
285 te behouden voor lokale zonne- en windprojecten, mits zorgvuldig ingepast en met lokaal draagvlak. Tot slot noemt hij aanvullende aandachtspunten, waaronder beleid voor mestvergisters, bescherming van natuur en recreatie bij woningbouw, aandacht voor weidevogels, de Waddenzee en het IJsselmeer en meer duidelijkheid voor de landbouwsector.

290 De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) vraagt aan mevrouw Van Halen of zij bedoelt dat de provincie minder strikt moet omgaan met beschermd landschap om de energietransitie mogelijk te maken en informeert wat daarvan het effect zou zijn. Mevrouw **Van Halen** (Liander) antwoordt dat de
295 huidige regels en interpretaties te star zijn en onvoldoende aansluiten op nieuwe ruimtelijke en technische mogelijkheden. Zij pleit niet voor het opgeven van beschermd landschap, maar wel voor meer flexibiliteit om verduurzaming, woningbouw en energie-infrastructuur beter mogelijk te maken.

300 Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt aan mevrouw Van Halen of Liander werkt aan innovatieve en duurzamere manieren om de ruimteclaim van onderstations te combineren met bijvoorbeeld biodiversiteit en circulariteit. Mevrouw **Van Halen** (Liander) geeft aan dat Liander hier samen met

andere partijen aandacht voor heeft en onderzoekt hoe natuur en biodiversiteit beter kunnen worden geïntegreerd in de omgeving van onderstations.

305

De heer **Dijk** (CDA) vraagt aan mevrouw Van Halen waarom onderstations zoveel ruimte innemen, nadat zij had aangegeven dat een gemiddeld nieuw onderstation circa zes voetbalvelden groot is. Mevrouw **Van Halen** (Liander) antwoordt dat onderstations grote transformatoren, gebouwen en zware kabelverbindingen bevatten, waarvoor veel fysieke ruimte nodig is. Zij nodigt de commissie uit om een onderstation te bezoeken om de omvang daarvan beter te kunnen zien.

315 Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt aan mevrouw Van 't Hull-Bettink hoe zij aankijkt tegen de keuze voor een circulaire economie in de ontwerpvisie. Mevrouw **Van 't Hull-Bettink** (Economisch Forum Holland boven Amsterdam) antwoordt dat het Economisch Forum die keuze ondersteunt en ook zelf scherpe keuzes voor verschillende sectoren voorstaat. Het belangrijkste knelpunt zit echter in de stapeling van randvoorwaarden en beperkingen, waardoor er te weinig focus ligt op ontwikkelruimte en economische ontwikkeling.

320 Mevrouw **Berkvens** (D66) vraagt aan mevrouw Van Halen of de bestaande uitzonderingsmogelijkheden voor werken van groot openbaar belang binnen beschermingsregimes niet al voldoende zijn voor de energieopgave. Mevrouw **Van Halen** (Liander) antwoordt dat deze mogelijkheden volgens Liander onvoldoende zijn. Zij licht toe dat er verschillen bestaan tussen de regels voor verschillende spanningsniveaus en bestuurslagen.

325 Vooral de ruimtelijke inpassing van regionale stations, middenspanningsruimtes en kabels leveren in de praktijk knelpunten op, waarbij provincies en gemeenten zoeken naar hun rol en de toepassing van voorwaarden gevoelig ligt.

330 Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt aan mevrouw Van Halen hoe zij kernenergie ziet als onderdeel van de energietransitie, mede gezien het ruimtegebrek waar de energietransitie mee te maken heeft. Mevrouw **Van Halen** (Liander) antwoordt dat kernenergie volgens Liander een andere inrichting en belasting van het elektriciteitsnet vraagt dan de huidige transitie richting een efficiënter en flexibeler energiesysteem. Volgens haar staat grootschalige kernenergie daarom haaks op de ontwikkeling naar betere spreiding van piekbelasting en efficiënter netgebruik.

335

De heer **Nijkamp** (50PLUS) vraagt aan mevrouw Van Halen hoe Liander zich verhoudt tot de werkwijze van TenneT bij de aanleg van energie–infrastructuur, waarbij TenneT volgens hem zorgvuldig rekening houdt met natuur en woningbouw. Mevrouw **Van Halen** (Liander) antwoordt dat Liander dezelfde uitgangspunten en regels voor ruimtelijke inpassing hanteert als TenneT.

340 De heer **Nijkamp** (50PLUS) vraagt aan mevrouw Van 't Hull–Bettink of het Economisch Forum al overleg heeft gevoerd met GS over de genoemde punten. Mevrouw **Van 't Hull–Bettink** antwoordt dat er zeker overleg plaatsvindt met gedeputeerden en dat de uitgangspunten van de recent gepresenteerde agenda *De Voorzet* al eerder onder de aandacht zijn gebracht.

345 De **voorzitter** geeft het woord aan de volgende drie sprekers.

De heer **Kloosterman** spreekt in namens Erfgoedvereniging Heemschut. Hij heeft bezwaren tegen de voorgenomen uitbreiding van bedrijventerrein de Boekelermeer, omdat dit volgens hem leidt tot aantasting van het Beschermd Landschap Noord–Kennemerland. Hij stelt dat
350 bedrijventerreinen eerst intensiever, duurzamer en efficiënter benut moeten worden binnen de bestaande contouren en dat ruimteclaims kritischer moeten worden beoordeeld. Volgens hem staat uitbreiding van de Boekelermeer haaks op het provinciale beleid om landschap en erfgoed te beschermen. Hij wijst erop dat ontwikkelingen in het landschap zouden moeten bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving en waarschuwt dat open landschap na bebouwing niet meer
355 terugkomt. Daarnaast uit hij kritiek op de bescherming van landschappelijke en erfgoedwaarden in de praktijk, onder meer doordat ondanks beschermde status nog steeds sloten worden gedempt. Hij roept de provincie op beter toe te zien op de uitvoering van erfgoedtaken door gemeenten en te stoppen met verdere aantasting van het landschap.

360 De heer **Warmerdam** spreekt in namens Stichting Oer–IJ. Hij vraagt om het Oer–IJ een centralere rol te geven in de omgevingsvisie. Volgens hem is het Oer–IJ van grote betekenis voor landschap, water, landbouw, natuur, recreatie en leefbaarheid in een sterk verstedelijkende regio, maar ontbreekt in de conceptvisie een samenhangende en gebiedsgerichte benadering van het estuariumlandschap. Hij stelt dat het Oer–IJ momenteel versnipperd terugkomt in
365 verschillende deelgebieden en daardoor niet functioneert als verbindend en ordenend principe. Volgens hem kan het Oer–IJ juist dienen als basis voor integrale ruimtelijke keuzes, passend bij het uitgangspunt van water en bodem als ordenend principe. Daarbij verwijst hij naar het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied, waarin het Oer–IJ al als structurerend uitgangspunt wordt gebruikt. Namens de stichting pleit hij ervoor het Oer–IJ expliciet op te

370 nemen als ordenend principe in de omgevingsvisie, zodat landschap, afwegingskader en gebiedsvisie beter samenhangen en een integrale ruimtelijke verhaallijn ontstaat.

De heer **De Jong** spreekt in namens Landschap Noord-Holland. Hij spreekt zijn waardering uit voor de concept-omgevingsvisie en het uitgebreide participatietraject. Hij benadrukt dat uit de
375 participatie blijkt dat inwoners veel waarde hechten aan behoud van het open landschap en hoopt dat dit duidelijk terugkomt in de definitieve visie. Daarnaast vraagt hij aandacht voor vier punten. Ten eerste pleit hij voor een explicietere uitwerking van de bescherming van de Waddenzee en het IJsselmeer, waarbij de provincie volgens hem een belangrijke rol heeft in het beschermen van het landschap. Ten tweede vraagt hij om scherpere ruimtelijke keuzes voor de
380 landbouw, met onderscheid tussen productielandbouw en landschappelijke landbouw, daarbij verwijst hij naar adviezen van onder meer de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. Ten derde pleit hij voor invoering van een zwaarder beschermingsregime, een zogenoemd “BL Plus”, voor bijzonder kwetsbare landschappen waar volgens hem geen bebouwing zou moeten plaatsvinden. Hij wijst erop dat momenteel veel initiatieven voor woningbouw in beschermde
385 landschappen ontstaan. Tot slot vraagt hij PS om tijdig beleid te ontwikkelen voor mestverwerking en mestvergisting in relatie tot grondgebonden landbouw, zodat toekomstige ruimtelijke problemen kunnen worden voorkomen.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen.
390

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt aan de heer Kloosterman waarop hij baseert dat uitbreiding van de Boekelermeer niet nodig zou zijn vanwege leegstand op bedrijventerreinen. De heer
Kloosterman (Erfgoedvereniging Heemschut) antwoordt dat hierover rapporten bestaan waaruit blijkt dat sprake is van leegstand op bedrijventerreinen. Volgens hem onderstreept ook het
395 provinciale streven naar efficiënter ruimtegebruik dat bestaande terreinen beter benut kunnen worden. Daarna vraagt statenlid **Korzelius** aan de heer Warmerdam of hij in de ontwerpvisie concrete ontwikkelingen ziet die het Oer-IJ aantasten. De heer **Warmerdam** antwoordt dat hij overwegend positief is over de gemaakte keuzes en dat het Oer-IJ in de visie grotendeels als open groene buffer behouden blijft. Wel noemt hij de 380 kV-verbinding en toekomstige keuzes
400 voor energie-infrastructuur als ingrijpende ontwikkelingen. Volgens hem ligt de grootste opgave vooral in het sterker gebruiken van het Oer-IJ als integraal en structurerend uitgangspunt voor ruimtelijke keuzes en gebiedsontwikkeling.

Mevrouw **Berkvens** (D66) vraagt aan de heer De Jong wat volgens hem ontbreekt in de
405 bescherming van de Waddenzee en hoe een extra beschermingslaag voor bijzondere
landschappen zich verhoudt tot de complexiteit van het bestaande systeem. De heer **De Jong**
(Landschap Noord-Holland) antwoordt dat volgens hem explicieter moet worden vastgelegd dat
openheid rond de Waddenzee een kernwaarde is, bijvoorbeeld door beschermende zones en
ruimtelijke kwaliteitseisen op te nemen. Over het voorgestelde BL Plus-regime geeft hij aan dat
410 dit volgens hem juist kan zorgen voor meer duidelijkheid, doordat voor een beperkt aantal zeer
kwetsbare gebieden helder wordt vastgelegd dat daar geen uitzonderingen voor bebouwing
mogelijk zijn. Volgens hem voorkomt dit juist verdere uitzonderingen binnen het bestaande
systeem.

415 De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw Wiersma voor een korte toelichting op het Concept
Ontwerp Omgevingsvisie.

Mevrouw **Wiersma** (beleidsadviseur GS) licht toe dat het concept van de ontwerp-omgevingsvisie
voortbouwt op de eerder door PS vastgestelde richtingen en ambities en in de afgelopen periode
420 verder is uitgewerkt met input uit participatie. De commissie krijgt de gelegenheid om
opmerkingen mee te geven, waarna de toezeggingen van gedeputeerden worden verwerkt in de
ontwerp-omgevingsvisie die naar verwachting op 7 juni ter inzage wordt gelegd. Zij benadrukt
dat de omgevingsvisie een integrale langetermijnvisie en beleidskader is, bedoeld als
richtinggevend en zelfbindend document voor de provincie. De visie geeft houvast voor
425 provinciaal handelen en vormt later de basis voor verdere uitwerking in programma's, regels en
de omgevingsverordening. Daarbij zijn kaarten indicatief van aard en worden keuzes later nader
uitgewerkt met betrokken partners. Verder geeft zij aan dat de ontwerp-omgevingsvisie na de
inspraakperiode wordt aangepast op basis van zienswijzen, de milieueffectrapportage en
eventuele nieuwe ontwikkelingen. In november volgt opnieuw bespreking in de commissie,
430 waarna PS in december de definitieve omgevingsvisie vaststelt.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor hun reactie en vragen.

De heer **Dijk** (CDA) vindt dat de concept-omgevingsvisie duidelijke keuzes bevat die in eerdere
435 versies nog ontbraken en spreekt daarvoor waardering uit richting GS. Het CDA steunt onder
meer het clusteren van energie-intensieve bedrijvigheid rond energieknooppunten, extra ruimte
voor zoetwaterberging en het prioriteren van woningbouw. Wel plaatst zijn fractie vraagtekens

bij de sterke focus op grootschalige woningbouw in het zuiden van de provincie en binnenstedelijke gebieden. Volgens het CDA staat dit op gespannen voet met het uitgangspunt van een gezonde en veilige leefomgeving, omdat toekomstige bewoners mogelijk toch worden blootgesteld aan hinder en gevaarlijke stoffen. Het CDA ziet ook ontwikkelkansen in steden als Hoorn, Alkmaar en Schagen en pleit voor een evenredigere spreiding van woningbouw over de provincie. Daarnaast noemt de heer **Dijk** het loslaten van bereikbaarheidseisen bij woningbouwontwikkelingen een onlogische keuze en vraagt GS deze afweging te heroverwegen.

445

Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij vraagt of de heer Dijk erkent dat veel mensen juist in de omgeving van Amsterdam willen wonen en dat woningbouw daar daarom noodzakelijk blijft. De heer **Dijk** vindt dat dit deels klopt, maar stelt dat het huidige beleid ook sterk die richting op stuurt en dat andere delen van de provincie daardoor minder ontwikkelkansen krijgen. In een vervolginterruptie vraagt mevrouw **Berkvens** of het CDA niet vreest dat het verminderen van woningbouw rond Amsterdam de druk op de regio onvoldoende verlicht. De heer **Dijk** antwoordt dat het CDA vooral vraagtekens zet bij verdere verdichting in gebieden waar bewoners mogelijk worden blootgesteld aan hinder en gevaarlijke stoffen, terwijl elders in de provincie nog ruimte en ontwikkelmogelijkheden aanwezig zijn. Volgens zijn fractie zou de woningbouwopgave daarom evenwichtiger over de provincie moeten worden verspreid.

455

Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), zij vraagt of de heer Dijk er zich van bewust is dat in Amsterdam veel mensen dakloos zijn en juist behoefte hebben aan woningen in de regio waar zij nu verblijven. De heer **Dijk** (CDA) antwoordt dat zijn fractie zich daarvan bewust is en ook aandacht heeft gevraagd voor economisch dak- en thuislozen. Tegelijkertijd stelt hij dat het volgens het CDA niet realistisch is om uitsluitend te blijven bouwen in een al zeer dichtbevolkt gebied en pleit hij opnieuw voor meer spreiding van woningbouw over de provincie.

460

De heer **Dijk** (CDA) vervolgt zijn betoog met kritiek op het loslaten van bereikbaarheidseisen bij grootschalige woningbouwontwikkelingen, hij benadrukt dat woningbouw en bereikbaarheid volgens het CDA altijd in samenhang ontwikkeld moeten worden. Daarnaast vraagt hij aandacht voor de betaalbaarheid van woningen en vraagt hij zich af of het koppelen van kosten voor waterveiligheid aan gebiedsontwikkelingen, woningen niet juist duurder maakt. Verder plaatst hij vraagtekens bij het verhogen van het grondwaterpeil in veenweidegebieden om bodemdaling en stikstofuitstoot tegen te gaan. Volgens het CDA krijgt de agrarische sector daarbij onvoldoende aandacht, terwijl vernatting volgens zijn fractie niet mogelijk is zonder boeren actief te betrekken. Daarnaast stelt de heer **Dijk** dat de omgevingsvisie veel nadruk legt op sectoren als biotechnologie en zaadveredeling, terwijl het midden- en kleinbedrijf onvoldoende

470

terugkomt in de visie. Volgens hem hebben mkb-bedrijven grote maatschappelijke waarde voor werkgelegenheid en lokale verenigingen en moet Noord-Holland ook voor deze bedrijven aantrekkelijk blijven. Het CDA begrijpt het clusteren van economische activiteiten, maar vindt dat dit in goed overleg met gemeenten moet gebeuren. Daarom vraagt de heer **Dijk** in hoeverre de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard zijn betrokken bij het aanwijzen van de Zandhorst en de Boekelermeer als industrieterrein van provinciaal belang, omdat deze gemeenten zich daar volgens een recente brief tegen uitspreken. Tot slot concludeert hij dat GS in deze concept-omgevingsvisie duidelijker keuzes maakt dan voorheen. Hoewel het CDA sommige keuzes onlogisch vindt, kan de fractie zich in een groot deel van de gemaakte keuzes vinden.

Mevrouw **Bouhlei** (SP) geeft aan dat de SP overwegend tevreden is over de concept-omgevingsvisie, maar zich grote zorgen maakt over de bescherming van bijzondere landschappen en natuurgebieden. Volgens haar worden nog te vaak uitzonderingen en “geitenpaadjes” gevonden waardoor ontwikkelingen alsnog mogelijk worden in gebieden die volgens de provincie beschermd zouden moeten zijn. Zij noemt daarbij onder meer de uitbreiding van de Boekelermeer nabij Natura 2000-gebied, woningbouw in de Wieringermeer, ontwikkelingen rond het Oer-IJ en plannen bij het Twiske. Volgens de SP staat dit op gespannen voet met de provinciale verantwoordelijkheid om beschermde landschappen, het natuurnetwerk en Natura 2000-gebieden te behouden. Zij vraagt daarom hoe GS deze ontwikkelingen rijmt met de uitgesproken ambitie om waardevolle landschappen te beschermen. Daarnaast vraagt zij om een inhoudelijke reactie van GS op de inbreng van de insprekers, eventueel schriftelijk.

De heer **Nijkamp** (50PLUS) spreekt zijn waardering uit voor de uitgebreide concept-omgevingsvisie, maar plaatst op verschillende onderdelen kanttekeningen. Zijn fractie begrijpt de keuze voor clustering van energie- en mobiliteitsnetwerken, maar wijst erop dat netcongestie de uitvoerbaarheid beperkt. Daarnaast vraagt de heer **Nijkamp** waarom gezond voedsel en schoon drinkwater niet expliciet zijn aangemerkt als groot openbaar belang. Hij stelt dat de provincie de afgesproken bouw van 193.000 woningen tot en met 2030 waarschijnlijk niet zal halen en vraagt op welke plekken in Noord-Holland woningbouw zwaarder weegt dan een optimaal gezonde leefomgeving. Hij wil weten welke ontwikkelingen naast energie- en mobiliteitsnetwerken door GS als groot openbaar belang worden gezien. Hij krijgt graag verduidelijking over de nieuwe sturingsfilosofie “lokaal wat kan, provinciaal wat moet” en welke gevolgen dit heeft voor regionale besluitvorming en de rol van PS. Daarnaast vraagt 50PLUS aandacht voor de bescherming van drinkwatergebieden, waterkwaliteit en historische

landschappen, evenals voor het behoud van een gezonde leefomgeving met schone lucht, rust, natuur en voldoende participatie van inwoners. Daarbij wijst de heer **Nijkamp** op zorgen over participatieprocessen bij woningbouwontwikkelingen, waarbij bewoners zich soms onvoldoende betrokken voelen. Verder vraagt zijn fractie aandacht voor betaalbaarheid van wonen, 510 woningbouw voor ouderen, bescherming tegen landbouwbestrijdingsmiddelen nabij woningen en de verduurzaming van zware industrie. Hij ziet graag duidelijke afspraken met netbeheerders zoals TenneT en Liander over sturing op het elektriciteitsnet. Tot slot pleit hij voor een langetermijnvisie van vijftien tot twintig jaar en vraagt om de terinzagelegging van de ontwerp-omgevingsvisie breed bekend te maken via lokale media en huis-aan-huisbladen, zodat 515 inwoners goed worden geïnformeerd.

De **voorzitter** wijst erop dat een aantal gestelde vragen technisch van aard is en vooraf schriftelijk had kunnen worden ingediend, wat ook de kwaliteit van de beantwoording ten goede komt.

520 Statenlid **Korzelius** (GL) noemt de concept-omgevingsvisie één van de belangrijkste voorstellen van deze Statenperiode. Hij spreekt grote waardering uit voor de integrale toekomstvisie voor Noord-Holland in 2050 en geeft aan dat de visie goed aansluit bij de doelstellingen van zijn fractie op het gebied van wonen, werken, landschap en klimaat. Hij wijst erop dat het document op onderdelen een compromis is, bijvoorbeeld bij landbouw en economie, waar zowel 525 voedselzekerheid als kringlooplandbouw en circulaire economie worden genoemd. Hij vraagt zich wel af hoe de provincie deze keuzes daadwerkelijk kan afdwingen. Daarnaast spreekt hij zijn steun uit voor het principe van water en bodem als sturend, dat volgens hem sterker is uitgewerkt dan in eerdere ambities. Over het landelijk gebied geeft statenlid **Korzelius** aan dat daarin veel functies samenkomen, zoals natuur, recreatie, landbouw, klimaatadaptatie en 530 wonen, maar dat scherpere keuzes noodzakelijk blijven. Volgens zijn fractie moet bescherming van waardevolle landschappen daarbij vooropstaan. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij vraagt welke aanvullende bescherming GL concreet wil toevoegen aan de visie. Statenlid **Korzelius** antwoordt dat de landschappen volgens hem op dit moment voldoende beschermd worden in het voorliggende voorstel en dat zijn fractie daarover voorlopig tevreden is. In een 535 vervolginterruptie wijst mevrouw **Berkvens** erop dat de druk op beschermde landschappen juist toeneemt en vraagt zij of GL dan geen verdere versterking wil. Statenlid **Korzelius** antwoordt dat zijn fractie eerst de zienswijzen wil afwachten en op basis daarvan eventueel het standpunt wil aanscherpen. Hij vervolgt zijn betoog en spreekt zijn steun uit voor de keuze om tachtig procent van de woningbouw binnenstedelijk te realiseren en twintig procent op uitleglocaties,

540 evenals voor bouwen rond OV-knooppunten. Wel vraagt hij waarom in de visie wordt uitgegaan van 125.000 woningen tot 2030, terwijl eerder hogere aantallen werden genoemd. Over natuur en biodiversiteit spreekt zijn fractie waardering uit voor de aandacht voor Natura 2000-gebieden en biodiversiteit. Hij informeert hoe de uitvoering en handhaving van beheerplannen juridisch kan worden afgedwongen. Interruptie van mevrouw **Haas** (PvdD), zij vraagt hoe GL

545 aankijkt tegen bollenteelt nabij Natura 2000-gebieden. Statenlid **Korzelius** antwoordt dat GL kritisch blijft op bollenteelt in de nabijheid van Natura 2000-gebieden en daarin dicht bij de lijn van de PvdD zit. Statenlid **Korzelius** vervolgt zijn betoog en zegt dat GL enthousiast is over het voorgestelde groenblauwe raamwerk voor de provincie. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij wijst erop dat de kaart indicatief is en vraagt of GL dit raamwerk daadwerkelijk

550 gerealiseerd wil zien. Statenlid **Korzelius** bevestigt dat dit volgens zijn fractie in 2050 gerealiseerd zou moeten zijn. Hij vervolgt zijn betoog en geeft aan dat wat recreatie betreft GL vindt dat recreatievoorzieningen dicht bij woongebieden belangrijk zijn, maar dat tegelijkertijd de recreatiedruk in sommige gebieden, zoals het Gooi, te groot wordt. Daarom vraagt hij de gedeputeerde hoe nieuwe recreatiegebieden kunnen bijdragen aan spreiding van de

555 recreatiedruk. Hij wijst op de lopende discussie over de rol van de provincie binnen recreatieschappen. Zijn fractie steunt de aanpak van de veenweidegebieden en vraagt bevestiging van GS dat de uiteindelijke doelstelling is om de uitstoot van broeikasgassen daar richting nul terug te brengen in 2050. Hij is positief over het terughoudende beleid rond uitbreiding van weginfrastructuur en de focus op bouwen bij bestaande infrastructuur en OV-

560 knooppunten. Interruptie van de heer **De Boer** (VVD), hij vraagt welke beperking van infrastructuur GL precies ondersteunt. Statenlid **Korzelius** antwoordt dat in de visie expliciet staat dat de weginfrastructuur niet wezenlijk wordt uitgebreid en dat dit volgens hem logisch aansluit bij de keuze voor binnenstedelijke woningbouw en bouwen rond OV-knooppunten. Tot slot vraagt statenlid **Korzelius** meer aandacht voor goederenvervoer over water en voor de

565 positie van het Noord-Hollandse landschap rond de Waddenzee en het IJsselmeer. Ook spreekt hij zijn waardering uit voor het participatietraject "Jouw Noord-Holland, jouw ruimte" en het grote aantal inwoners dat daarop heeft gereageerd.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) spreekt haar waardering uit voor het werk aan de concept-omgevingsvisie, maar is van mening dat de provincie steeds meer voorwaarden, zones en beperkingen opstapelt terwijl inwoners, ondernemers en boeren juist wachten op duidelijkheid, woningen en aansluitingen. Over woningbouw stelt zij dat Noord-Holland richting 2050 sterk groeit en daarom veel betaalbare en bereikbare woningen nodig heeft. Volgens haar maken

aanvullende eisen zoals klimaatadaptief, circulair en natuurinclusief bouwen woningbouw
575 ingewikkelder, duurder en trager. Zij vraagt hoe realistisch de woningbouwdoelen nog zijn,
hoeveel woningen mogelijk afvallen door aanvullende eisen en wat dit betekent voor starters en
gezinnen. Daarnaast vraagt zij waarom de provincie niet nadrukkelijker kiest voor bouwen aan
de randen van dorpen en steden in plaats van vooral binnenstedelijk bouwen. Interruptie van de
heer **Dijk** (CDA), hij vraagt of JA21 ook voorstander is van meer spreiding van woningbouw over
580 de provincie. Mevrouw **Gordijn** antwoordt dat haar fractie zich daarin kan vinden en dat volgens
haar niet iedereen per se in Amsterdam wil wonen. Zij noemt onder meer Hoorn als voorbeeld
van een plek waar ook goed gewoond kan worden. Mevrouw **Gordijn** vervolgt haar betoog en
stelt dat stikstof- en overgangszones rond Natura 2000-gebieden formeel geen planologisch
instrument zijn, maar dat de druk op agrariërs wel verder toeneemt doordat emissies moeten
585 dalen en natuur moet worden versterkt. Zij vraagt of boeren hierdoor niet alsnog indirect onder
druk worden gezet en wil van de gedeputeerde bevestiging dat onteigening alleen mogelijk blijft
op basis van planologische besluiten. Interruptie van de heer **De Boer** (VVD), hij merkt daarop op
dat de landbouw nog altijd de grootste stikstofuitstoter is en vraagt of de kritiek van JA21 niet
vooral voor de Bühne is. Mevrouw **Gordijn** antwoordt dat haar fractie twijfelt aan het effect van
590 de huidige aanpak, omdat volgens haar zelfs het verdwijnen van alle boerenbedrijven
onvoldoende zou zijn om de stikstofdoelen te halen zolang ook buitenlandse emissies bijdragen
aan de depositie. Daarom vindt zij het onterecht dat de druk vooral bij boeren terecht komt.
Zij waarschuwt ervoor dat de omgevingsvisie de economie niet te veel moet beperken. Volgens
JA21 draait de provincie op mkb'ers, familiebedrijven, logistiek, industrie en agrariërs, die
595 ruimte nodig hebben om te ondernemen. Zonder een sterke economie zouden volgens haar ook
woningbouw, natuur en voorzieningen onder druk komen te staan. Tot slot pleit zij voor
kernenergie. Windparken, zonnevelden en energie-infrastructuur vragen veel ruimte, terwijl
kernenergie volgens JA21 veel efficiënter met ruimte omgaat. Zij vraagt daarom welke rol de
provincie ziet voor ondersteuning van gemeenten bij kernenergie en hoeveel ruimte GS nog
600 beschikbaar denkt te hebben voor windparken, zonnevelden en nieuwe energie-infrastructuur.
Tenslotte benadrukt mevrouw **Gordijn** dat JA21 een provincie wil waarin starters woningen
kunnen vinden, ondernemers kunnen ondernemen, boeren duidelijkheid krijgen en leefbaarheid
net zo belangrijk blijft als ambities op papier.

605 Mevrouw **Berkvens** (D66) is blij met de concept-omgevingsvisie en voor de brede participatie
van inwoners. Over water en bodem spreekt zij waardering uit voor keuzes die volgens haar
bijdragen aan een klimaatbestendig Noord-Holland, zoals ruimtereserveringen voor

waterkeringen, drinkwaterwinning, piekwaterberging, bescherming van drinkwaterinfrastructuur en het verhogen van waterpeilen in veenweidegebieden. Wel mist zij twee maatregelen:

610 compensatie bij ophoging van gebieden wanneer dit extra overlast elders veroorzaakt en spuitvrije zones rond drinkwatergebieden en gebieden met slechte waterkwaliteit. Zij vraagt of deze alsnog kunnen worden toegevoegd. Bij landbouw en natuur heeft zij begrip voor het aanwijzen van landbouwprioriteitsgebieden om voedselvoorziening en bodemvruchtbaarheid veilig te stellen. Wel vraagt zij zich af wat dit concreet betekent voor woningbouw, mobiliteit en

615 bedrijvigheid en waar deze functies mogelijk gaan concurreren. Daarnaast vraagt zij aandacht voor een duidelijk toekomstbeeld voor de landbouw en verwijst zij naar het advies van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, om onderscheid te maken tussen productielandbouw en maatschappelijke landbouw. D66 steunt de overgangszones rond Natura 2000-gebieden en voor versterking van de groenblauwe dooradering. Zij vraagt wel hoe GS de uitvoering daarvan

620 samen met gemeenten en private partijen wil organiseren en of de huidige indicatieve kaart uiteindelijk een uitvoeringskaart wordt. Ook vraagt zij GS om de landschappelijke waarde van de Waddenzee explicieter op te nemen in de omgevingsvisie. Haar fractie waardeert de focus op OV-knooppunten, dorpsfietsroutes en binnenstedelijke woningbouw bij wonen en vervoer. Zij maakt zich echter zorgen over het loslaten van het principe “eerst bewegen, dan bouwen”.

625 Volgens haar mag woningbouw wel eerder worden gerealiseerd dan infrastructuur, maar moet er in ieder geval altijd een bereikbaarheidsplan liggen. Ook vraagt zij aandacht voor reservering van ruimte langs wegen die in de toekomst aangepast moeten worden voor verkeersveiligheid. Interruptie van de heer **Dijk** (CDA), hij vraagt of mevrouw Berkvens zich ervan bewust is dat veel mensen juist buiten de grote steden willen wonen. Mevrouw **Berkvens** (D66) antwoordt dat zij

630 dat erkent en benadrukt dat het volgens haar niet alleen gaat om binnenstedelijk bouwen, maar ook om bouwen binnen dorpen. Zij vervolgt haar betoog en vindt het positief dat de provincie inzet op clustering van energie-intensieve functies, waterstof, aanlanding van windenergie en circulaire bedrijven. Wel waarschuwt zij dat terughoudendheid bij grootschalige energieopwekking op land het behalen van duurzame energiedoelen moeilijker kan maken.

635 Daarnaast vindt zij dat de provincie zich niet rijk moet rekenen bij de aanpak van netcongestie en vraagt zij GS om vooruitlopend op toekomstige groei al extra ruimte voor energie-infrastructuur te reserveren.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) vraagt hoe GS invulling wil geven aan het streven naar hoogwaardige

640 werkgelegenheid en of dit ook betekent dat minder afhankelijkheid van arbeidsmigranten wordt nagestreefd, met name in sectoren waar zwaar en slecht betaald werk voorkomt. Daarnaast

wijkt de aangepaste sturingsfilosofie “lokaal wat kan, provinciaal wat moet”, volgens haar af van de eerdere formulering “regionaal wat moet”. Zij vraagt hoe dit verschil in de praktijk merkbaar zal zijn. De provincie kampt volgens de visie met een groot ruimtetekort en niet alles is tegelijk
645 mogelijk. Daarom vraagt zij GS welke ruimtelijke claims of ontwikkelingen juist niet meer worden gehonoreerd binnen deze omgevingsvisie. Volgens de PvdA zijn gezondheidskansen ongelijk verdeeld tussen inkomensgroepen en spelen schadelijke stoffen in de leefomgeving daarin een belangrijke rol. Zij wil weten hoe GS ervoor wil zorgen dat iedereen gelijke kansen krijgt op een gezonde leefomgeving. Tot slot spreekt zij waardering uit voor de omgevingsvisie
650 en verwijst zij naar de suggestie van de heer De Jong (Landschap Noord-Holland) om binnen beschermde landschappen expliciet gebieden aan te wijzen waar helemaal niet gebouwd mag worden. Zij vraagt hoe GS tegenover zo’n aanvullende bescherming staat.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) geeft aan over het algemeen tevreden te zijn over de concept-
655 omgevingsvisie. Hoewel haar fractie begrip heeft voor zorgen over “geitenpaadjes” en de druk op het landschap, waardeert zij vooral dat de visie verder kijkt dan de korte termijn en Europa integraal meeneemt, zowel als wetgevend kader als in de positie van Noord-Holland binnen Europa. Haar fractie vindt de landelijke term “water en bodem sturend” logischer dan de in de visie gebruikte formulering “water en bodem ordenend”, hoewel de inhoudelijke richting wel
660 wordt gesteund. Daarnaast waardeert Volt dat de visie eerlijk benoemt dat sommige gebieden kwetsbaar zijn voor wateroverlast. Zij wil weten van GS hoe hierover met inwoners gecommuniceerd gaat worden, omdat sociale weerbaarheid volgens haar net zo belangrijk is als fysieke maatregelen. Verder vraagt Volt aandacht voor drie thema’s. Ten eerste de groene en circulaire economie. Volgens mevrouw **Schneemann** moet de Noord-Hollandse economie
665 bijdragen aan Europese autonomie en toekomstbestendig zijn. Zij vindt dat de circulaire economie nog te vrijblijvend in de visie staat en vraagt welke concrete stappen GS gaat zetten om deze beter te verankeren. Ten tweede vraagt zij aandacht voor Defensie. Haar fractie is positief over de aandacht voor Defensie in de visie, maar vindt dat dit onderwerp integraler benaderd moet worden. Daarbij noemt zij kansen voor koppelingen tussen Defensie, natuur en
670 economie, bijvoorbeeld rond onderzoeks- en ontwikkelactiviteiten in de regio Den Helder. Ook vraagt zij of een provinciale defensieagenda, zoals in Drenthe, ook voor Noord-Holland wenselijk zou zijn. Tot slot vraagt mevrouw **Schneemann** aandacht voor digitale infrastructuur en Europese digitale soevereiniteit, onder meer bij datacenters en zeekabels. Zij maakt zich zorgen over de impact van nieuwe zeekabels op de provincie en vraagt daarnaast hoe Noord-

675 Holland voldoende wendbaar blijft voor toekomstige technologische ontwikkelingen zoals zelfrijdende voertuigen, drones en robots.

De heer **De Moel** (PVV) stelt dat in de concept-omgevingsvisie een duidelijke spanning zichtbaar is tussen woningbouw en de bescherming van water, bodem, landschap en leefomgeving.

680 Volgens de PVV kiest de provincie enerzijds voor bescherming van de leefomgeving, maar krijgt woningbouw tegelijkertijd prioriteit boven een optimaal gezonde leefomgeving. De PVV is kritisch op de sterke focus op binnenstedelijk bouwen, verdichting en clustering rond OV-knooppunten en pleit nadrukkelijk voor woningbouw bij dorpen en kleine kernen. Volgens de heer **De Moel** is dat essentieel voor het behoud van leefbaarheid, zodat jongeren, starters,

685 gezinnen en ouderen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Hij vraagt de gedeputeerde welke factor uiteindelijk leidend is: woningbouw of de stapeling van provinciale afwegingskaders. Daarnaast vraagt hij welke concrete ruimte GS wil bieden voor woningbouw in kleine kernen, welke criteria daarbij gelden voor behoud van het dorpskarakter en wanneer initiatieven als “straatje erbij” nog mogelijk zijn. Ook vraagt hij hoe voorkomen wordt dat

690 gemeenten vastlopen in onduidelijke provinciale kaders en of GS bereid is expliciet ruimte op te nemen voor woningbouw voor eigen inwoners in kleine kernen.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) vraagt aandacht voor de doorfietsroutes rond Agriport. Volgens haar zijn daar weinig voorzieningen aanwezig en vraagt zij zich af of voldoende onderzocht is of

695 dergelijke fietsroutes daadwerkelijk leiden tot minder autoverkeer. Zij vraagt of hierover onderzoek beschikbaar is of alsnog uitgevoerd kan worden. Volgens haar is het Texel sterk afhankelijk van toerisme en moet de bereikbaarheid daarvan behouden blijven. De fractie van BBB verzet zich tegen plannen om autoverkeer richting Texel te ontmoedigen en vraagt of bij verbetering van de bereikbaarheid van Den Helder ook de bereikbaarheid van Texel

700 meegenomen kan worden. Interruptie van mevrouw **De Boer** (PvdA), zij vraagt wat er mis is met het stimuleren van reizen met het OV naar Texel. Mevrouw **Den Boer** (BBB) antwoordt dat veel toeristen van ver komen, bijvoorbeeld uit Duitsland en dat reizen met het OV dan niet praktisch is. Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), wij wijst erop dat er juist goede

705 treinverbindingen bestaan tussen Duitsland en Nederland. Mevrouw **Den Boer** wijst erop dat de verbindingen richting Noord-Holland niet altijd goed aansluiten. De BBB heeft kritiek op het uitgangspunt dat er geen nieuwe infrastructuur meer wordt aangelegd. Volgens mevrouw **Den Boer** is dat prematuur zolang nog geen oplossing bestaat voor toekomstige mobiliteitsproblemen door bevolkingsgroei. Zij is positief over het versnellen van woningbouw,

710 maar vraagt aandacht voor leefbaarheid in dorpen en kleine kernen. Volgens haar moet explicieter worden benoemd dat ook woningbouw aansluitend aan dorpen mogelijk moet blijven. Zij benadrukt dat eisen rond klimaat- en natuurbestendig bouwen niet mogen leiden tot hogere kosten of vertraging van woningbouw. Mevrouw **Den Boer** vraagt GS of bij Agriport ruimte blijft voor agrarische bedrijvigheid aangezien dat van oorsprong een agrarisch industriegebied is. BBB steunt het behoud van de Houtrakpolder voor havenontwikkeling maar is 715 bezorgd over het grote aantal duurzaamheidsvoorwaarden voor bedrijven in Noord-Holland. Volgens BBB bestaat het risico dat bedrijven hierdoor uitwijken naar andere provincies met minder strenge regels. Waarom moeten bedrijven telkens opnieuw aantonen dat uitbreiding buiten bestaand stedelijk gebied noodzakelijk is, terwijl het ruimtegebrek al bekend is. Wat wordt bedoeld met het “uitfasen” van bedrijven ten behoeve van Haven-Stad en waarom wordt 720 het cluster Noordzeekanaalgebied niet expliciet als economisch cluster genoemd in de visie. Mevrouw **Den Boer** steunt de terughoudendheid met zonne- en windenergie buiten de RES-gebieden. Zij benadrukt dat daarbij altijd de zon- en windladder gevolgd moet worden en dat participatie van omwonenden noodzakelijk blijft. Daarnaast vindt zij dat Noord-Holland ook open moet blijven staan voor minder weersafhankelijke energiebronnen. Interruptie van 725 mevrouw **Gordijn** (JA21), zij vraagt of de BBB daarmee ook kernenergie bedoeld. Mevrouw **Den Boer** antwoordt dat GS dit in ieder geval niet op voorhand uit moet sluiten. Mevrouw **Den Boer** vervolgt haar betoog, zij is van mening dat nieuwe datacenters alleen nog moeten mogelijk zijn als zij grotendeels zelfvoorzienend zijn in energie en water. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij vraagt of zulke strenge voorwaarden niet problematisch zijn voor de digitale 730 autonomie en voor bedrijven die afhankelijk zijn van datacenters. Mevrouw **Den Boer** antwoordt dat BBB vooral kritisch is op datacenters met een zeer hoog energie- en waterverbruik, maar dat zij ruimte ziet voor initiatieven die hun eigen energie opwekken en zuinig omgaan met water. Tot slot wijst zij erop dat enkele kaarten in de visie niet actueel zijn, omdat daarop nog windmolens en zonneprojecten staan weergegeven die inmiddels niet meer bestaan of zijn 735 afgewezen.

De heer **Vendrig** (BBB) wijst erop dat in de concept-omgevingsvisie wordt gesproken over een ruimtetekort van zevenentwintig procent, terwijl volgens hem de provincie feitelijk meer ruimte beschikbaar heeft. Hij stelt dat in de visie meerdere keren wordt genoemd dat vijfenvijftig 740 procent van Noord-Holland uit landbouwgrond bestaat, terwijl volgens cijfers van het CBS uit 2022 dit nog zevenenveertig procent zou zijn. Hij vraagt of GS bereid is deze cijfers in de visie aan te passen. De heer **Vendrig** stelt dat in de visie het slootpeil en het grondwaterpeil door

elkaar worden gebruikt, terwijl dat volgens hem verschillende zaken zijn, zeker in veengebieden. Het verhogen van het slootwaterpeil heeft weinig effect op het daadwerkelijk vernatten van het veen, omdat veen horizontaal slecht doorlaatbaar is. Hij noemt waterinfiltratiesystemen als effectievere oplossing, omdat daarmee het grondwaterpeil beter gestuurd kan worden terwijl de buffercapaciteit van sloten behouden blijft. Hij waarschuwt dat hogere slootpeilen leiden tot opbrengstverlies aan de randen van percelen en mogelijk schadeclaims van boeren. Hij wil weten of GS bereid is de visie meer te richten op grondwaterpeil in plaats van slootwaterpeil. Daarnaast pleit hij voor opname van een zogenoemde “zakingsclausule”, waarbij het waterpeil mee zakt met de bodemdaling. Dit voorkomt dat dat landbouwgrond onbruikbaar wordt en vermindert het risico op schadeclaims. Hij spreekt zijn zorg uit over de typering van vrijwel alle veenweidegebieden als gebieden waar de omstandigheden op korte termijn veranderen en functieverandering noodzakelijk zou zijn. Volgens hem is dat een te rigide benadering en vraagt hij zich af of dit uiteindelijk betekent dat het traditionele Noord-Hollandse veenweidelandschap met koeien en weidevogels verdwijnt. Interruptie van mevrouw **Alberts** (SP), zij vraagt wat BBB precies verstaat onder “hoogwaardige landbouwgrond” en noemt daarbij als voorbeeld de Lutkemeerpolder. De heer **Vendrig** antwoordt dat iedere grondsoort zijn eigen kwaliteiten heeft en dat hij terughoudend is met het labelen van bepaalde gronden als hoogwaardig of minderwaardig. Hij erkent dat de Lutkemeerpolder goede landbouwgrond is, maar merkt op dat ook daar nadelen aan kleven, zoals de lage ligging. Volgens de fractie van de BBB leidt de aanwijzing van zoekgebieden in het waterdomein tot onzekerheid voor ondernemers en mogelijk ook tot beperkingen bij financiering. Hij vraagt welke gevolgen deze zoekgebieden hebben voor ondernemers en of compensatie wordt overwogen wanneer gronden als zoekgebied worden aangewezen. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij is van mening dat zoekgebieden zo kort mogelijk in stand gehouden moeten worden. De heer **Vendrig** benadrukt dat BBB terughoudend blijft over zoekgebieden omdat deze altijd leiden tot onzekerheid en beperkingen voor ondernemers, onder meer richting financiers. Daarvoor moet een oplossing worden gevonden. Hij heeft begrip voor de noodzaak van wateropslag, maar waarschuwt dat de verantwoordelijkheid hiervoor niet volledig bij ondernemers mag worden gelegd. Hij vraagt wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor schade door verzilting, bijvoorbeeld aan funderingen of landbouwgewassen, wanneer onvoldoende zoetwater beschikbaar blijft. Tenslotte gaat de heer **Vendrig** in op de voorgestelde zonering rond Natura 2000-gebieden. Hij noemt de overgangszones van vijfhonderd meter en vraagt of maatregelen daar inderdaad op vrijwillige basis plaatsvinden. Hij vraagt zich af hoeveel extra overgangszones nog nodig zijn, omdat

rondom Natura 2000-gebieden al meerdere beschermingslagen bestaan, zoals natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland.

Volgens mevrouw **Egbers** (PvdD) biedt de ontwerp-omgevingsvisie mogelijkheden om goede keuzes te maken, maar zij noemt daarbij ook verschillende aandachtspunten. Allereerst vraagt zij aandacht voor een gezonde leefomgeving en verwijst naar de elf aandachtspunten van natuurorganisaties en specifiek naar hun oproep om een gezonde leefomgeving als eerste voorwaarde voor leefbaarheid centraal te stellen. Haar fractie vraagt of GS bereid is dit uitgangspunt nadrukkelijker op te nemen in de omgevingsvisie, mede gezien de brede steun hiervoor onder inwoners van Noord-Holland. Volgens haar wordt energiebesparing en efficiëntie wel genoemd, maar blijft nog onduidelijk hoe dit in de omgevingsverordening concreet wordt uitgewerkt, terwijl eerdere doelen volgens de fractie niet zijn gehaald. Mevrouw **Egbers** wijst erop dat de omgevingsvisie verduurzaming van de staalproductie als voorwaarde noemt, maar vraagt GS wat de provincie precies onder duurzame staalproductie verstaat. Schaliegas uit de Verenigde Staten valt daar volgens de PvdD in ieder geval niet onder. Verder sluit haar fractie zich aan bij eerdere opmerkingen van de PvdA over Schiphol. Bij de uitbreiding van Agriport en de compensatie daarvan met groene en recreatieve functies moet duidelijker worden hoe deze compensatie daadwerkelijk wordt geborgd en hoe wordt voorkomen dat het slechts bij voornemens blijft. Mevrouw **Egbers** vraagt hoe GS de mogelijke aantasting van het UNESCO-werelderfgoed van de Hollandse Waterlinie ziet bij het eventueel doortrekken van de Noord/Zuidlijn tussen Amsterdam en Hoofddorp en of er aanleiding is te denken dat UNESCO hiervoor toestemming zou geven. Tot slot vraagt zij aandacht voor de zogenoemde tijdelijke schuifruimte die nodig zou zijn voor de transitie naar een circulaire economie. Volgens haar kan deze ruimte mogelijk ten koste gaan van woningbouwlocaties of landschap. Daarom vraagt haar fractie hoe de provincie gaat waarborgen dat deze ruimte daadwerkelijk tijdelijk blijft en later weer wordt teruggegeven.

Mevrouw **Haas** (PvdD) is blij dat de druk op natuur, water en bodem in de omgevingsvisie wordt erkend en dat doelen als natuurherstel, stikstofreductie en het halen van de Kaderrichtlijn Water worden benoemd. Ook spreekt zij haar waardering uit voor de aandacht voor het groenblauwe raamwerk en het combineren van functies binnen het ruimtelijk beleid. Zij vraagt zich wel af hoe deze doelen daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Daarbij verwijst zij naar de voorstellen van natuurorganisaties en vraagt zij een reactie van GS. Volgens haar vragen Natura 2000-gebieden om stevige bescherming, onder meer via overgangszones, het uitsluiten van pesticiden, beperking van defensieactiviteiten en het verminderen van recreatiedruk. Haar

810 fractie stelt dat zonder een fundamentele omslag in de landbouw, de natuurdoelen niet gehaald zullen worden. Volgens de PvdD moet natuurinclusieve landbouw de norm worden en biedt kringlooplandbouw daarvoor onvoldoende garanties zolang milieubelastende activiteiten mogelijk blijven. Interruptie van statenlid **Korzelius** (GL), hij vraagt waarom de inzet op kringlooplandbouw volgens de PvdD niet voldoende is. Mevrouw **Haas** (PvdD) vindt dat de
815 definitie van kringlooplandbouw te breed blijft en nog ruimte laat voor milieubelastende activiteiten, terwijl haar fractie expliciet wil inzetten op natuurinclusieve landbouw. De PvdD is kritisch op de groei van de bollenteelt, die een grote impact heeft op milieu en gezondheid en niet bijdraagt aan voedselzekerheid. Zij pleit voor duidelijke keuzes voor gezond en biologisch voedsel en erkenning dat bepaalde vormen van landbouw niet passen nabij beschermde
820 natuurgebieden of woongebieden. Zij waardeert de aandacht voor dierenwelzijn in de omgevingsvisie en vraagt GS om dit verder uit te werken in gebiedsontwikkeling en natuurinclusieve woonwijken. Tot slot vindt mevrouw **Haas** de visie nog te vrijblijvend en roept zij GS op om scherpere keuzes te maken voor natuur, natuurinclusief wonen en een gezonde leefomgeving.

825

De heer **Van Gilse** (VVD) benadrukt dat voor de VVD een sterke economie en verdienvermogen de basis vormen voor andere maatschappelijke ambities. Daarnaast noemt hij snelle woningbouw, bereikbaarheid, goed onderhouden infrastructuur en beperking van regeldruk als belangrijke uitgangspunten. Zijn fractie erkent dat veel ambities in de omgevingsvisie op
830 zichzelf begrijpelijk zijn, zoals duurzaamheid, circulariteit en zorgvuldig ruimtegebruik, maar waarschuwt dat de stapeling van voorwaarden economische ontwikkeling kan belemmeren in plaats van versterken. Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), zij vraagt hoe de VVD aankijkt tegen het verduurzamen van de economie op lange termijn. Volgens de heer **Van Gilse** steunt de VVD de richting van verduurzaming, maar waarschuwt dat bij de uitvoering en
835 snelheid van invoering voorkomen moet worden dat de economie “doodgeregeld” raakt. Interruptie van mevrouw **De Boer** (PvdA), zij vraagt of de VVD het belangrijk vindt dat Noord-Holland inzet op hoogwaardige werkgelegenheid die van belang is voor de provincie, Nederland en Europa. Daarnaast vraagt zij of de VVD ook vindt dat bedrijven die zich uitsluitend om fiscale redenen vestigen en weinig bijdragen aan de economie, minder ruimte zouden moeten krijgen.
840 Volgens de heer **Van Gilse** (VVD) spelen zogeheten brievenbusfirma’s nauwelijks een rol als het gaat om werkgelegenheid. Hij benadrukt dat zowel hoogwaardige werkgelegenheid als andere sectoren, zoals logistiek, belangrijk kunnen zijn voor de economie van Noord-Holland. De heer **Van Gilse** (VVD) vervolgt zijn betoog en benadrukt dat de VVD positief is over passages waarin

uitvoerbaarheid, haalbaarheid en maakbaarheid worden meegewogen bij ruimtelijke keuzes.

845 Daar zou echter ook betaalbaarheid expliciet aan toegevoegd moeten worden. Hij pleit ervoor om in de inleiding op te nemen dat ambities uiteindelijk getoetst moeten worden op regeldruk, ruimte voor ondernemerschap en behoud van economisch verdienvermogen. Zijn fractie vindt dat de provincie concreter moet uitwerken hoe Noord-Holland de meest-vriendelijke provincie van Nederland wil worden, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Het midden- en

850 kleinbedrijf is volgens zijn fractie de economische ruggengraat van de provincie. De VVD waardeert de ambitie op woningbouw, maar vraagt aandacht voor het groeiende tekort aan bedrijventerreinen. De VVD wil daarom meer perspectief op behoud en ontwikkeling van strategische werklocaties en steunt het aanwijzen van extra industrieterreinen van provinciaal belang, maar waarschuwt voor te dwingende sturing op typen bedrijvigheid. Flexibiliteit en

855 lokaal maatwerk moet daarbij mogelijk blijven. De VVD hoort graag van de gedeputeerde wat het vergroten van de afstand tussen zware industrie en wonen en het concentreren van milieubelastende activiteiten in het westelijk havengebied betekent voor bedrijven ten oosten van de A10. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij vraagt wat de VVD vindt dat moet wijken: de woningen of de bedrijven. De heer **Van Gilse** antwoordt dat hij juist daarom de reactie

860 van GS wil afwachten. Hij vervolgt zijn betoog en geeft aan dat de VVD naast sectoren als biotechnologie en zaadtechnologie ook meer aandacht wil voor onder meer zakelijke dienstverlening, ICT, zorg, energie, staalproductie en de media- en creatieve industrie in het Gooi. Over mobiliteit stelt hij dat de auto ook richting 2050 een belangrijk onderdeel van de bereikbaarheid blijft. Volgens de VVD past de passage, dat de komende jaren geen uitbreiding

865 van de mobiliteitscapaciteit mogelijk is, niet bij lopende infrastructuurprojecten zoals de A9 bij Heiloo, de Ring Alkmaar en de Ravelijnbrug in Den Helder. Hij pleit voor de bereikbaarheid van de Metropoolregio Amsterdam en voor een blijvende lobby richting het Rijk voor structurele oplossingen. De heer **Van Gilse** is positief over de prominente plek die woningbouw krijgt in de omgevingsvisie. Wel vraagt hij aandacht voor de verhouding tussen wonen en werken. Volgens

870 hem wekt de tekst over de woon-werkbalans de indruk dat vooral woningen worden toegevoegd op plekken waar al veel werkgelegenheid is, zoals Amsterdam en Haarlem. De VVD pleit ervoor om bij de woningbouwopgave in Noord-Holland Noord ook extra werkgelegenheid toe te voegen. Hij stelt dat bij de woningbouwopgave richting 2050 ook een sterk economisch perspectief voor Noord-Holland Noord hoort. Volgens de VVD moeten woningbouw, werkgelegenheid, bereikbaarheid en voorzieningen in samenhang worden ontwikkeld. Zijn fractie mist keuzes voor enkele grootschalige woningbouwlocaties. De VVD steunt de langetermijnambities op energie, maar vindt dat de urgentie voor de komende jaren sterker

moet terugkomen in de visie en dat sneller concrete maatregelen nodig zijn om economische gevolgen op te vangen. De heer **Van Gilse** benadrukt dat landbouw volgens de VVD van strategisch belang is voor voedselzekerheid, innovatie en leefbaarheid van het landelijk gebied. Tegelijkertijd vraagt hij aandacht voor de stapeling van opgaven voor agrarische ondernemers, zoals stikstofmaatregelen, overgangszones, vernatting en de omschakeling naar natuurinclusieve en kringlooplandbouw. Stikstofreductie moet vooral plaatsvinden via maatwerk, innovatie, techniek en vrijwilligheid, zodat ook vergunningverlening voor landbouw, woningbouw en economie weer mogelijk wordt.

De heer **Boer** (VVD) neemt het betoog over van de heer **Van Gilse** en stelt dat regulering van gewasbeschermingsmiddelen een rijkstaak is. Volgens de VVD hoort de deskundigheid daarvoor bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en moet de provincie geen extra regels bovenop landelijk beleid invoeren. Wel steunt de VVD een lobby richting Den Haag voor landelijke regulering en handhaving, inclusief aandacht voor afstandsnormen bij woningbouw en de gevolgen voor waterkwaliteit. Interruptie van mevrouw **Haas** (PvdD), volgens haar heeft de provincie wel degelijk instrumenten om hierin te sturen. De heer **Boer** antwoordt dat hij bij zijn standpunt blijft. Tot slot benadrukt de heer **Boer** dat de VVD de ambitie steunt om Noord-Holland richting 2050 economisch sterk, aantrekkelijk en leefbaar te houden, maar dat de visie volgens de fractie naast duurzame ambities ook realistisch en gericht op economische groei moet blijven.

De heer **Klein** (ChristenUnie) noemt de omgevingsvisie een compleet document met een sterk participatietraject. Hij sluit zich aan bij de opmerking van statenlid Korzelijs dat hoofdstuk 4.1 een aantrekkelijk toekomstbeeld schetst en is positief dat de provincie duidelijke keuzes durft te maken. De heer **Klein** vraagt GS waarom waterbesparing nauwelijks is uitgewerkt, terwijl inwoners dit juist belangrijk vinden. Ook roept hij GS op de aanbevelingen van natuurorganisaties mee te nemen. Volgens de heer **Klein** wordt circulaire economie nog te vrijblijvend benaderd. Hij pleit voor concretere en meetbare voorwaarden om greenwashing te voorkomen en vraagt bedrijven duidelijker te laten aantonen hoe zij richting circulair werken. Ook zet hij vraagtekens bij het uitgangspunt van voortdurende economische groei en de vanzelfsprekende groei van Schiphol omdat leefbaarheid volgens hem zwaarder moet wegen. Tot slot mist hij digitale technologie en AI als strategisch innovatiecluster, vindt hij dat landbouw een grotere plek verdient in de visie op het landelijk gebied en vraagt hoe de provincie betaalbare woningbouw wil blijven garanderen.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn.

915 Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat de technische vragen schriftelijk zullen worden
beantwoord vanwege problemen met SharePoint. Zij bedankt de commissie voor de
constructieve inbreng en benadrukt dat de omgevingsvisie gezamenlijk verder wordt
ontwikkeld. Volgens haar schetst de visie een toekomstbeeld van een welvarend en leefbaar
Noord-Holland, maar vraagt dat wel om duidelijke keuzes. Zij benadrukt daarbij dat de
920 omgevingsvisie vooral een richtinggevend en agenderend document is; de verdere uitwerking
volgt later in programma's en bijbehorende instrumenten. Zij wijst erop dat de visie geen
investeringskader is. Hoewel soms wordt afgeweken van het principe "eerst bewegen, dan
bouwen", blijft de urgentie van investeringen in mobiliteit bestaan. Ook onderwerpen die minder
expliciet in de visie zijn opgenomen, kunnen later alsnog in programma's worden uitgewerkt.
925 Verder onderstreept de gedeputeerde het belang van een sterke economie voor Noord-Holland.
Door de toenemende schaarste aan ruimte, energie, water en milieuruimte kan de provincie niet
langer iedere economische ontwikkeling faciliteren, maar GS wil wel ruimte blijven bieden aan
toekomstbestendige economische ontwikkelingen. Wat betreft de opmerkingen over het
midden- en kleinbedrijf, benadrukt zij dat het MKB van groot belang is voor de Noord-
930 Hollandse economie en zegt toe dat dit nadrukkelijker in de visie zal worden opgenomen. GS wil
monitoren of de randvoorwaarden niet onbedoeld een struikelblok vormen en de gedeputeerde
zegt toe dat in de inleiding wordt toegevoegd dat de provincie de effecten op de economische
ontwikkeling zal volgen en waar nodig zal bijsturen. Interruptie van mevrouw **Schneemann**
(Volt), zij wijst erop dat randvoorwaarden juist bedoeld zijn om duidelijke kaders te stellen en
935 daarmee ook bepaalde economische activiteiten te begrenzen. Gedeputeerde **Rommel** is het
daarmee eens, maar benadrukt dat GS tegelijk wil blijven toetsen of de gekozen koers in de
praktijk goed uitpakt. Interruptie van mevrouw **De Boer** (PvdA), zij vraagt of GS het belangrijk
vindt dat economische activiteiten daadwerkelijk iets toevoegen aan de provincie of Nederland,
in plaats van vooral gericht te zijn op doorvoer of export. Volgens de gedeputeerde heeft
940 Noord-Holland juist een sterke internationale economie waar export en doorvoer onderdeel van
zijn. De provincie kiest bewust voor toekomstbestendige economische activiteiten en niet voor
laagwaardige economische modellen. Daarnaast loopt de provincie met economische clusters
vooruit op andere provincies. Volgens de gedeputeerde zullen naast de al genoemde clusters
mogelijk nog extra sectoren worden toegevoegd. Ook benadrukt zij het strategische belang van
945 het Noordzeekanaalgebied voor de economie van Noord-Holland. Gedeputeerde **Rommel**

benadrukt dat Noord-Holland een sterke en diverse economie heeft, die het meest vergelijkbaar is met Zuid-Holland. Daarom kiest de provincie voor een andere manier van sturen op een toekomstbestendige economie. Volgens de gedeputeerde bieden de randvoorwaarden in de omgevingsvisie juist duidelijkheid voor bedrijven en helpen ze om ruimte voor bedrijvigheid te

950 behouden, ook waar woningbouwdruk toeneemt, zoals bij Haven-Stad. Daarmee wil de provincie zowel bestaande bedrijvigheid beschermen als ruimte blijven bieden aan nieuwe economische ontwikkelingen. Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat het tekort aan bedrijventerreinen niet alleen in Noord-Holland speelt, maar landelijk zichtbaar is. Daarom kan bedrijvigheid niet eenvoudig naar andere regio's worden verschoven. De gedeputeerde zegt toe

955 dat de recente CBS-cijfers over landbouwgrond in de stukken worden aangepast. GS kijkt opnieuw naar de datacenterstrategie, mede vanwege zorgen over energiegebruik en netcongestie. Zij wijst erop dat hierover ook overleg plaatsvindt met het Rijk en andere partijen. Volgens de gedeputeerde zijn datacenters strategisch belangrijk voor onder meer AI en dataopslag, maar moet beter worden gekeken hoe deze voorzieningen over Nederland worden

960 verdeeld en welke voorwaarden daarbij nodig zijn. De provincie onderzoekt of bedrijventerreinen zoals de Boekelermeer mogelijk kunnen worden aangewezen als industrieterrein van provinciaal belang. Hierover vindt overleg plaats met gemeenten zoals Alkmaar en Heiloo, de verdere uitwerking hiervan volgt nog. Met de aangepaste formulering "provinciaal wat moet" wordt bedoeld dat de provincie optreedt bij opgaven die

965 gemeentegrenzen overstijgen of provinciale verantwoordelijkheid vragen. Volgens de gedeputeerde richt de omgevingsvisie zich vooral op het ruimtelijk faciliteren van circulaire bedrijvigheid, bijvoorbeeld via energieknooppunten en industrieterreinen van provinciaal belang. Veel bedrijven zijn al bezig met circulariteit en dit wordt door de provincie ondersteunt via stimuleringsregelingen. Interruptie van de heer **Klein** (ChristenUnie), hij stelt dat het juist

970 belangrijk is om scherp te definiëren wat een circulair bedrijf precies is, zodat de provincie haar ruimtelijke instrumenten goed kan inzetten. Volgens hem blijkt uit de woorden van GS dat die criteria nog onvoldoende scherp zijn. Gedeputeerde **Rommel** wijst erop dat het verder aanscherpen van definities thuishoort in de uitvoeringsprogramma's en niet in de omgevingsvisie. Zij zegt dat zij beter in beeld wil krijgen hoeveel bedrijven in bijvoorbeeld het

975 Noordzeekanaalgebied al circulair werken, om het ruimtelijke perspectief daarvan te kunnen beoordelen. Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), zij vraagt of circulariteit meetbaar kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via een dashboard waarmee zichtbaar wordt hoeveel bedrijven circulair werken. Zij noemt daarbij koppelingen met meetbare doelstellingen zoals SBTi-doelen als mogelijke methode om bedrijven te volgen en andere bedrijven te stimuleren. Gedeputeerde

980 **Rommel** vindt dat een interessante suggestie en zegt toe dit mee te nemen in het programma
circulaire economie. Volgens de gedeputeerde ligt de huidige focus vooral op het versnellen van
de overgang van afvalstof naar grondstof, waarbij voorlopers nu nog vaak nadeel ondervinden.
Gedeputeerde **Rommel** reageert op zorgen vanuit PS over toenemende recreatiedruk en geeft
aan dat recreatieschappen dit niet alleen kunnen oplossen. Volgens de gedeputeerde kijkt de
985 provincie bij programma's en gebiedsontwikkelingen wel hoe recreanten beter kunnen worden
gespreid, bijvoorbeeld door bij woningbouw ook recreatiemogelijkheden mee te nemen en
recreatief gebruik van bedrijventerreinen te stimuleren. Wat betreft arbeidsproductiviteit en
arbeidsmigratie, zet de provincie volgens gedeputeerde **Rommel** in op innovatie en robotisering
om arbeidsproductiviteit te vergroten. Zij noemt als voorbeeld bollenteeltbedrijven waar robots
990 al bepaalde werkzaamheden overnemen die voorheen door arbeidsmigranten werden
uitgevoerd. Verder benadrukt zij dat in de omgevingsvisie per onderwerp, keuzes worden
gemaakt over waar de provincie op wil sturen. Over Schiphol zegt zij dat de provincie zich richt
op de onderdelen waarop zij daadwerkelijk invloed heeft, zoals ruimtelijke effecten, mobiliteit,
uitstoot en geluid. Ook verwacht zij dat technologische ontwikkelingen, zoals drones en grotere
995 vliegtuigen, in de toekomst een grotere rol gaan spelen. Interruptie van mevrouw **De Boer**
(PvdA), zij is van mening dat de provincie richting Den Haag steviger kan optreden met
betrekking tot Schiphol en nadrukkelijker moet opkomen voor de leefomgeving en gezondheid
van omwonenden. Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat de provincie via de BRS (Bestuurlijke
Regie Schiphol) invloed uitoefent. Volgens haar wordt de BRS in Den Haag wel degelijk gezien
1000 als een volwaardige gesprekspartner en vinden daar ook de stevige gesprekken plaats over de
leefomgeving rond Schiphol. Zij stelt dat er wat Defensie betreft daar juist kansen liggen voor
koppelingen met economie en innovatie, bijvoorbeeld in het maritieme cluster in Den Helder. Zij
wijst erop dat de regio eerder economisch hard werd geraakt toen defensieactiviteiten afnamen,
omdat ondersteunende bedrijven toen eveneens verdwenen. Volgens de gedeputeerde is er
1005 inmiddels goed overleg met Defensie en wordt gewerkt aan een strategische agenda. De
interesse van de staatssecretaris van Defensie in het maritieme cluster biedt kansen om
bestaande plannen in Den Helder verder uit te voeren. Interruptie van de heer **Nijkamp** (50PLUS),
hij vraagt of naast het Noordzeekanaalgebied ook Den Helder als energiehaven wordt gezien,
omdat beide locaties regelmatig in de media worden genoemd. Gedeputeerde **Rommel**
1010 antwoordt dat de provincie met de term energiehaven vooral doelt op het
Noordzeekanaalgebied, gericht op onderhoud en logistiek rond windenergie op zee. Volgens
haar speelt Den Helder vooral een rol bij waterstof en aanlanding op zee, maar niet als de
energiehaven waar eerder over werd gesproken. Interruptie van mevrouw **Egbers** (PvdD), zij

vraagt hoe wordt geborgd dat tijdelijke schuifruimte later weer wordt teruggegeven aan natuur, woningbouw of landbouw. Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat tijdelijke schuifruimte bedoeld is om bedrijven tijdelijk te kunnen verplaatsen wanneer zij op een ongeschikte locatie zitten. Per situatie wordt maatwerk geleverd bij de uitvoering van de omgevingsvisie, waarbij wordt gekeken hoe lang die ruimte nodig is en wanneer deze weer kan worden teruggegeven. Tot slot reageert de gedeputeerde op opmerkingen over economische groei en stelt zij dat de provincie vooral inzet op kwalitatieve groei met meer toegevoegde waarde, passend bij strategische autonomie en het verdienvermogen van Noord-Holland.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Beemsterboer.

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op vragen over de binnenstedelijke woningbouw en de verdeling van woningen over de provincie. Hij benadrukt dat de omgevingsvisie niet uitgaat van woningbouw in de Metropoolregio Amsterdam ten koste van Noord-Holland Noord. Volgens hem volgt woningbouw vooral de vraag en wordt ingezet op bouwen binnenstedelijk en bij OV-knooppunten, ook langs lijnen richting Schagen, Den Helder en Hoorn. Hij wijst erop dat de vraag naar woningen in de MRA groter is, maar benadrukt dat ook in Noord-Holland Noord veel woningen nodig blijven. Volgens hem moeten beide regio's blijven bouwen en wordt in woondeals ook rekening gehouden met de overloopvraag vanuit de MRA naar het noorden. Bestaande woningbouwplannen worden niet teruggedraaid, maar de provincie wil bij nieuwe plannen meer afstand creëren tussen wonen en milieubelastende functies zoals industrie. Daarmee wil GS voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden op locaties die op termijn minder geschikt blijken voor woningbouw. Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt dat woningbouw niet langer kan wachten op nieuwe infrastructuurinvesteringen van het Rijk. Daarom kiest de provincie ervoor woningbouw voorlopig prioriteit te geven, terwijl bereikbaarheid belangrijk blijft. Toekomstbestendige en natuurinclusieve wijken zijn volgens GS mogelijk zonder dat woningen onbetaalbaar worden. De focus ligt daarom vooral op de inrichting van woongebieden en minder op extra eisen aan de woningen zelf. Interruptie van mevrouw **Gordijn** (JA21), zij wil weten of betaalbaarheid echt prioriteit blijft houden. De gedeputeerde bevestigt dat dit nadrukkelijk het uitgangspunt van de coalitie is. Gedeputeerde **Beemsterboer** vervolgt zijn betoog en geeft aan dat de agrarische sector wordt betrokken bij vernatting van gebieden, dat gebeurt nu ook al in de uitvoeringspraktijk. De gedeputeerde licht toe dat de doelen voedselzekerheid en kringlooplandbouw elkaar juist versterken, doordat kringlooplandbouw efficiënter omgaat met grondstoffen, reststromen en mest en daarmee kan bijdragen aan een robuuste voedselproductie. Over woningbouw licht hij toe dat de lagere aantallen in de stukken

niet betekenen dat de ambitie is verminderd, maar dat inmiddels al woningen zijn gerealiseerd. Wel erkent hij dat de provincie achterloopt op de woningbouwdoelen. Waar eerder werd
1050 uitgaan van gemiddeld 17.500 woningen per jaar, is dat inmiddels verhoogd naar 23.500 woningen per jaar om de doelstellingen alsnog te halen. Dat blijft een grote uitdaging.

Interruptie van statenlid **Korzelius** (GL), hij vraagt of de doelstelling van 191.000 woningen in 2030 overeind blijft. Gedeputeerde **Beemsterboer** bevestigt dat dit nog steeds de doelstelling is en laat het lagere aantal in de omgevingsvisie alleen zien hoeveel woningen nog gerealiseerd
1055 moeten worden, nadat een deel inmiddels al is gebouwd. Gedeputeerde **Beemsterboer** noemt de woningbouwdoelen zeer ambitieus en moeilijk haalbaar, maar volgens hem wel noodzakelijk om voldoende woningen voor Noord-Hollanders te realiseren. Daarom zet de provincie volgens hem volop in op versnelling van de woningbouw, onder meer via industrieel bouwen en extra ondersteuning van projecten.

Interruptie van de heer **Nijkamp** (50PLUS), hij merkt op dat bij
1060 nieuwe woningbouwprojecten vaak wordt gesproken over woningen voor ouderen, maar dat deze in de praktijk na oplevering nauwelijks zichtbaar zijn. Hij vraagt de provincie zich sterker voor deze doelgroep in te zetten. Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat veel gemeenten inmiddels levensloopbestendige woningen opnemen in hun plannen, bijvoorbeeld gelijkvloerse woningen zonder drempels. Volgens hem krijgen deze woningen niet altijd expliciet het label
1065 'ouderenwoning', maar zijn ze daar wel degelijk geschikt voor. Hij vervolgt zijn betoog en wijst erop dat de overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vooral bedoeld zijn voor stimulerend beleid, terwijl stikstofzones rond kwetsbare natuurgebieden gericht zijn op stikstofmaatregelen en natuurherstel. Gedeputeerde **Beemsterboer** benadrukt dat prioritaire landbouwgebieden nog verder worden uitgewerkt. Volgens hem betekent dit niet dat er nergens meer woningbouw
1070 mogelijk is, maar wel dat landbouw in ruimtelijke afwegingen zwaarder meeweegt. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij informeert of in die gebieden dan ook gekeken wordt naar het soort landbouw dat plaatsvindt, bijvoorbeeld in relatie tot voedselzekerheid. Volgens de gedeputeerde is voedselzekerheid niet het enige belang bij bescherming van landbouwgrond, omdat er ook andere belangen meespelen, waaronder de economische waarde van sectoren
1075 zoals de bollenteelt. Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), zij vraagt hoe straks prioriteiten worden gesteld binnen het afwegingskader voor prioritaire landbouwgebieden. De gedeputeerde licht toe dat de provincie eerst heeft gekeken welke landbouwgronden op basis van bodem- en watercondities het meest geschikt zijn als prioritair landbouwgebied. Hoe deze prioritering precies wordt toegepast bij toekomstige ruimtelijke afwegingen, moet volgens hem
1080 nog verder worden uitgewerkt en staat nog niet in de omgevingsvisie. Interruptie van mevrouw **Haas** (PvdD), zij vraagt hoe bij landbouwgronden rekening wordt gehouden met een gezonde

leefomgeving, bijvoorbeeld rondom gebruik van pesticiden nabij woningen, scholen en andere kwetsbare locaties. Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat deze keuzes volgens hem vooral thuishoren in het beleidskader gezonde leefomgeving en minder in de omgevingsvisie. Mevrouw

1085 **Haas** (PvdD) reageert dat dit volgens haar juist ook ruimtelijke keuzes zijn die in de omgevingsvisie thuishoren. De gedeputeerde zegt kennis te nemen van haar standpunt. Volgens gedeputeerde **Beemsterboer** zet de provincie zowel in op grootschalige woningbouw bij OV-knooppunten als op woningbouw in kleine kernen voor de leefbaarheid en eigen groei van dorpen. Daarnaast benadrukt hij dat prioritaire landbouwgebieden niet betekenen dat andere

1090 landbouwgrond minder belangrijk is, maar dat landbouw daar zwaarder meeweegt bij ruimtelijke afwegingen. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66), zij vraagt welke belangen bepalend zijn bij het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden en hoe PS later betrokken wordt bij het afwegingskader. Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de verdere uitwerking nog volgt in aanvullende beleidsdocumenten. Volgens hem is de prioritering gebaseerd op

1095 factoren zoals bodemkwaliteit, landbouwproductie en toekomstige water- en bodemcondities. Daarbij spelen naast voedselzekerheid ook economische belangen en leefbaarheid een rol. Mevrouw **Berkvens** (D66) vindt dat economische belangen van landbouw dan moeten worden afgewogen tegen andere economische functies. De gedeputeerde benadrukt dat de huidige spanning vooral samenhangt met het stikstofvraagstuk. Hij vervolgt zijn beantwoording en gaat

1100 in op de vragen over de UNESCO-status van de Hollandse Waterlinies in relatie tot het mogelijke doortrekken van de Noord/Zuidlijn. Volgens hem wordt daarbij gewerkt volgens het principe van behoud door ontwikkeling, waarbij ontwikkelingen zorgvuldig worden ingepast met respect voor het erfgoed. Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op vragen van de VVD over werkgelegenheid in Noord-Holland Noord. Volgens hem wil de provincie naast woningbouw ook

1105 de economische ontwikkeling in die regio versterken, zodat wonen en werken beter in balans komen. Hij noemt daarbij onder meer het stimuleren van zogenoemde tegen-spits-pendel, waarbij mensen uit de regio Amsterdam juist in steden als Alkmaar gaan werken. Hij zegt toe te bekijken hoe het belang van landbouw voor de toekomst van het landelijk gebied duidelijker in de tekst kan worden opgenomen. Interruptie van mevrouw **Gordijn** (JA21), zij vraagt of boeren

1110 via de overgangs- en bufferzones alsnog indirect kunnen worden gedwongen of worden onteigend. Gedeputeerde **Beemsterboer** benadrukt dat de provincie niet onteigent voor stikstof en dat aan de overgangs- en bufferzones geen ruimtelijk instrumentarium is gekoppeld.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Gielen.

- 1115 Gedeputeerde **Gielen** reageert op de vragen over de veenweidegebieden en benadrukt dat de uitgangspunten in de omgevingsvisie voortkomen uit de bestaande veenweidestrategie van de provincie. Volgens haar zijn de maatregelen gericht op het beperken van broeikasgasuitstoot en op een goede inrichting van leefgebieden voor weidevogels. Volledige uitstootreductie in veenweidegebieden is niet haalbaar, onder meer doordat sloten ook methaan uitstoten. Het doel
- 1120 blijft volgens haar wel om klimaatneutraliteit te bereiken. Zij benadrukt dat de omgevingsvisie uitgaat van een systeembenadering rond water en bodem. Concrete maatregelen worden later uitgewerkt in het RWP (Regionaal Water- en Bodemprogramma), waarin onderwerpen als drinkwater, KRW, waterveiligheid en waterbodempsturing verder worden uitgewerkt. Volgens gedeputeerde **Gielen** gebeurt die verdere uitwerking samen met onder meer de agrarische
- 1125 sector en natuurorganisaties. Ook bevestigt zij dat de zakkingsclausule gewoon van kracht blijft in de omgevingsverordening. Interruptie van de heer **Vendrig** (BBB), hij vraagt hoe de passage moet worden gelezen waarin staat dat in alle veengebieden de condities op korte termijn veranderen en functieverandering noodzakelijk is. Gedeputeerde **Gielen** antwoordt dat hiermee niet direct een wijziging van de ruimtelijke functie van die gebieden wordt bedoeld, maar dat
- 1130 het erom gaat dat veengebieden onder druk staan door onder meer landbouw-, natuur- en stikstofopgaven, waardoor de manier waarop functies worden uitgeoefend, verandert. Zij benadrukt dat agrarische functies in veengebieden juist ook belangrijk blijven, bijvoorbeeld voor natuurbeheer. Interruptie van de heer **Nijkamp** (50PLUS), volgens hem is gezond, goed en schoon drinkwater een eerste levensbehoefte en van groot openbaar belang, maar ziet hij dit
- 1135 onvoldoende terug in de omgevingsvisie. De gedeputeerde zegt dat schoon drinkwater voor GS een groot belang is. Daarom zijn zoekgebieden voor nieuwe drinkwaterlocaties aangewezen, omdat de vraag naar drinkwater volgens haar verder zal toenemen, dit kan gevolgen hebben voor het ruimtegebruik. **Zij zegt toe later schriftelijk terug te komen op de technische vraag over de mogelijke instrumenten die de provincie daarbij kan inzetten.**
- 1140 Gedeputeerde **Gielen** vervolgt haar beantwoording en benadrukt dat minder doorspoelen van agrarische gebieden door verzilting niet zo zeer een ambitie is, maar een gevolg van klimaatverandering en toenemende zoetwatertekorten, keuzes over waterverdeling volgen uit de landelijke verdringingsreeks. Interruptie van mevrouw **Berkvens** (D66) zij wijst erop dat zij vooral had gevraagd naar spuitvrije zones rond duingebieden en compensatie bij ophoging van
- 1145 gebieden. De gedeputeerde antwoordt dat spuitvrije zones mogelijk aan bod komen in het nieuwe maatregelenpakket voor de KRW binnen het Regionaal Water- en Bodemprogramma. De compensatie bij ophoging is primair een bevoegdheid van de waterschappen, waarmee GS hierover in gesprek blijft. De bestaande RES-zoekgebieden blijven leidend. Volgens de

gedeputeerde blijft de provincie terughoudend met grootschalige energieopwek op land en
1150 gebeurt uitbreiding alleen als dat vanuit de energievraag noodzakelijk is met de zon- en
windladder als uitgangspunt. In de omgevingsvisie onderschrijft GS dat zon- en windenergie
ruimte vraagt, maar dat daarvoor nu geen extra gebieden worden gereserveerd. Over
kernenergie geeft zij aan dat enkele gemeenten initiatieven rond SMR's onderzoeken. Het
bevoegd gezag ligt daarvoor grotendeels bij gemeenten en het Rijk, waardoor zij nu geen
1155 provinciale coördinerende rol noodzakelijk vindt. Zij benadrukt dat energie-infrastructuur en
energieknooppunten steeds meer sturend worden in de ruimtelijke keuzes. Uitbreiding van het
energienet is noodzakelijk vanwege netcongestie, maar er zijn ook slimme oplossingen nodig,
zoals het beter koppelen van vraag en aanbod van energie. Het groenblauwe raamwerk is
volgens de gedeputeerde vooral een instrument om doelen rond natuurherstel, waterkwaliteit en
1160 biodiversiteit te bereiken. Daarbij spelen volgens haar meerdere programma's en overheden een
rol, waaronder de NNN, de bossenstrategie en maatregelen uit de Kaderrichtlijn Water.
Gedeputeerde **Gielen** zegt in reactie op vragen van de BBB dat de ontwikkeling van
blauwgraslanden voortkomt uit provinciale verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn.
Volgens haar zijn er maar weinig locaties in de provincie waar hiervoor daadwerkelijk kansen
1165 liggen. Daarnaast bevestigt zij dat het saldonulprincipe voor het Natuurnetwerk Nederland nog
steeds geldt, ook voor de binnenduinrand. Interruptie van mevrouw **Schneemann** (Volt), zij
vraagt wat de risico's zijn van wateroverlast en hoe dit gecommuniceerd wordt. Gedeputeerde
Gielen antwoordt dat de provincie hiervoor momenteel geen specifiek communicatieprogramma
heeft. Wel geeft zij aan dat klimaatadaptatie en wateroverlast steeds meer aandacht krijgen,
1170 onder meer binnen het Deltaprogramma Centraal-Holland en bij discussies over
noodoverloopgebieden. Volgens haar ligt de verantwoordelijkheid voor communicatie hierover
niet alleen bij de provincie, maar ook bij het Rijk en de gemeenten.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof.

1175 Gedeputeerde **Olthof** zegt in reactie op de vraag van de ChristenUnie dat AI- en dataclusters wel
degelijk als strategisch en relevant worden gezien, maar dat deze sectoren veel ruimte en
energie vragen. Daarom zijn ze in de omgevingsvisie niet als strategisch innovatiecluster
aangewezen. Bij de relatie tussen woningbouw en industrie, onder meer rond Haven-Stad, wordt
volgens de gedeputeerde soms gekozen voor uitfasering van bedrijven in plaats van actieve
1180 verplaatsing. Als voorbeeld noemt hij ICL, waarvoor eerder werd gekeken naar verplaatsing
buiten de ring van Amsterdam. Omdat dat niet is gelukt, wordt nu gewerkt met uitfasering:
bedrijven kunnen blijven tot het huurcontract afloopt, waarna verlenging mogelijk niet meer

plaatsvindt. Volgens hem speelt deze afweging ook op andere plekken waar woningbouw en industrie dicht bij elkaar komen. Bij de afweging tussen industrie en woningbouw moeten beide kanten rekening met elkaar houden. Nieuwe woningbouw moet afstand houden tot bestaande bedrijventerreinen vanwege milieucirkels en een gezonde leefomgeving, maar ook nieuwe bedrijven moeten rekening houden met bestaande woongebieden. Duurzame staalproductie bij Tata Steel betekent volgens de gedeputeerde onder meer: geen CO₂-uitstoot in 2045, overstappen van kolen naar schonere grondstoffen en meer gebruik van circulair materiaal zoals schroot. Volgens hem hangen duurzaamheid en gezondheid daarbij nauw samen. Hij benadrukt dat de gezonde leefomgeving in de omgevingsvisie zwaar moet meewegen bij toekomstige ruimtelijke keuzes van zowel provincie als gemeenten. Daarbij maakt gedeputeerde **Olthof** onderscheid tussen het bredere begrip leefbaarheid en de fysieke gezonde leefomgeving uit het beleidskader gezonde leefomgeving. De gedeputeerde zegt dat bij het beleid voor een gezonde leefomgeving, ruimtelijke afwegingen niet worden gebaseerd op inkomensgroepen of specifieke gebieden. Wel speelt bij het bronbeleid mee waar uitstoot de grootste effecten heeft op de gezondheid. De gedeputeerde licht naar aanleiding van een vraag van mevrouw **De Boer** (PvdA) toe dat bronbeleid betekent dat de provincie via vergunningverlening en handhaving probeert vervuiling direct bij de bron, bijvoorbeeld bij industrie, te verminderen. **De gedeputeerde zegt toe dat GS de teksten over mobiliteit nogmaals kritisch gaat bekijken, omdat verschillende partijen daar uiteenlopende interpretaties aan hebben gegeven.** Hij benadrukt dat doorfietsroutes een belangrijk onderdeel zijn van het mobiliteitsbeleid. Volgens hem bieden zij, vooral op afstanden tot ongeveer vijftien kilometer, een goed alternatief voor de auto en helpen zij kernen en werklocaties beter met elkaar te verbinden. De provincie heeft alle vormen van mobiliteit nodig om Noord-Holland bereikbaar te houden: lopen, fietsen, openbaar vervoer en ook de auto. In stedelijke gebieden ligt daarbij meer nadruk op OV, terwijl in landelijke gebieden de auto belangrijk blijft. Volgens de gedeputeerde betekent de keuze om woningbouw niet langer volledig afhankelijk te maken van vooraf gerealiseerde infrastructuur niet dat er niet meer in bereikbaarheid wordt geïnvesteerd. Hij wijst onder meer op projecten rond de N247, de Ring Alkmaar en de Ravelijnbrug. De woningbouwopgave is zo urgent dat niet meer gewacht kan worden tot alle mobiliteitsknelpunten volledig zijn opgelost. Daarbij benadrukt hij dat bij iedere woningbouwlocatie wel degelijk een mobiliteitsplan moet worden opgesteld, inclusief aandacht voor OV, fiets, actieve mobiliteit en auto. De gedeputeerde zegt dat zware industrie goed wordt gemonitord. Grote bedrijven moeten hun uitstootgegevens centraal registreren en de provincie heeft goed in beeld voor welke bedrijven zij bevoegd gezag is. Daarnaast werkt de provincie aan een eigen meetdienst om metingen waar nodig onafhankelijk te kunnen toetsen.

In reactie op vragen van GL zegt hij verder dat duurzaam goederenvervoer over water onderdeel is van de ruimtelijke visie. Daarvoor zijn volgens hem ook logistieke hubs aan het water nodig, zodat goederen efficiënt tussen water en weg kunnen worden overgeslagen.

1220

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de tweede termijn.

De heer **Dijk** (CDA) zegt nog niet volledig overtuigd te zijn over de passages rond mobiliteitseisen bij woningbouw. Wel waardeert hij dat de gedeputeerde heeft toegezegd nogmaals kritisch naar de formulering in de tekst te kijken.

1225

Mevrouw **Bouhlef** (SP) vraagt of het college alsnog inhoudelijk op de inspraakreacties wil reageren, eventueel schriftelijk.

De heer **Nijkamp** (50PLUS) vraagt aandacht voor vroegtijdige participatie bij beleidstrajecten. Daarnaast roept hij op om de terinzagelegging van de omgevingsvisie vanaf 8 juni breed bekend te maken, ook via lokale huis-aan-huisbladen.

1230

Statenlid **Korzelius** (GL) geeft aan dat de concept-omgevingsvisie wat de fractie betreft ter inzage kan worden gelegd, omdat GL het in de kern als een goed stuk ziet. Daarbij zegt hij benieuwd te zijn naar de reacties uit de inspraakperiode. Enkele punten die volgens zijn fractie nog nadere aandacht vragen, zijn Schiphol en mede naar aanleiding van de brief van natuurorganisaties; het IJsselmeer en de Waddenzee.

1235

Mevrouw **Berkvens** (D66) zegt deels gerustgesteld te zijn over de uitleg rond bereikbaarheid, maar vraagt wel om duidelijkheid over de uitvoerbaarheid van mobiliteitsplannen. Zij blijft kritisch op de prioritaire landbouwgebieden en vraagt om een duidelijker doel voor dit instrument. Wat D66 betreft kunnen de stukken ter inzage worden gelegd.

1240

Mevrouw **Schneemann** (Volt) verwijst naar de keuze van GS om AI niet als strategisch cluster aan te wijzen, volgens haar fractie is het juist een sector waarvoor ruimte gemaakt zou moeten worden, in plaats van een reden om dat niet te doen. Zij vraagt de gedeputeerde om een nadere reflectie. Daarnaast kondigt zij namens Volt een tweeminutendebat aan, waarschijnlijk over communicatie rond klimaatadaptatie.

1245

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) kondigt een tweeminutendebat aan. Zij geeft aan dat de fractie om concrete toezeggingen had gevraagd, maar daarop nog onvoldoende duidelijke antwoorden heeft gekregen.

1250 De **voorzitter** geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie.

Gedeputeerde **Rommel** merkt op dat een tweeminutendebat uiteraard het recht van PS is, maar hoopt dat dit mogelijk nog kan worden voorkomen door nader overleg. Daarnaast is het niet gebruikelijk om schriftelijk op inspraakreacties te reageren. Wel wordt de inbreng van insprekers meegenomen bij de verdere uitwerking van de stukken die ter inzage worden gelegd.

1255 Tot slot benadrukt zij dat er veel participatie heeft plaatsgevonden rond de omgevingsvisie en dat de terinzagelegging breed bekend zal worden gemaakt.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) verduidelijkt dat zij niet vraagt om een reactie richting de insprekers, maar om een schriftelijke reactie van GS richting de commissie op de inspraakpunten.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de eerdere mondelinge beantwoording al in de notulen wordt vastgelegd. Daarnaast neemt GS de inbreng van insprekers mee bij de verdere verwerking van de omgevingsvisie en zal GS de Staten informeren over welke punten wel of niet worden meegenomen.

Mevrouw **Alberts** (SP) vindt dat het verzoek van haar fractie om een schriftelijke reactie van GS aan de commissie, onvoldoende is beantwoord. Zij wijst erop dat op onder meer de onderwerpen 'bijzonder provinciaal landschap' en het 'straatje erbij', niet inhoudelijk zijn teruggekomen in de beantwoording.

De **voorzitter** concludeert dat de inbreng van de commissie wordt meegenomen. Het conceptontwerp van de omgevingsvisie wordt binnenkort ter inzage gelegd en later dit jaar volgt de besluitvorming in PS.

9 Rondvraag gedeputeerde Rommel (portefeuille Ruimtelijke Ontwikkeling)

Er zijn geen rondvragen.

1275

11 Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.35 uur en dankt de aanwezigen.

Datum	11-05-2026
Tijd	18:30 – 23:00
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Marianne Poot
Toelichting	De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Ruimte. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 8 mei) door het aanmeldformulier in te vullen: Aanmeldformulier inspreken commissievergadering Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 3 eerder beginnen.

- 0 Technische Briefing Geluidproductieplafonds 17:45 – 18:25 uur**
- Na het vaststellen van het Actieplan Geluid in de commissie van 9 februari gaat de ontwikkeling van geluidsbeleid door. De provincie is wettelijk verplicht om ‘Geluidproductieplafonds’ (GPP’s) vast te stellen. Dit moet uiterlijk 31 december 2026. In de technische briefing wordt uitgelegd:
- Wat zijn GPP’s en hoe wordt daarmee gezorgd dat de geluidsoverlast voor omwonenden van provinciale wegen verminderd?
- Wat is de relatie tussen het actieplan geluid en de GPP’s?
- Hoe worden GPP’s bepaald en wat zijn de gevolgen van de keuzes die worden gemaakt.
- 1 Opening en mededelingen**
- 2 Inspreekhalfuur**
- 18:30
- 3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lijsten moties en toezeggingen**

3.a **planningsoverzicht**

4 **Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden**

De agendacommissie heeft dit punt aan alle commissieagenda's toegevoegd. Zowel externe vertegenwoordigers vanuit PS als GS leden kunnen een korte terugkoppeling geven over de activiteiten in bijvoorbeeld Schipholregio, SolaRoad B.V., Zeestad Beheer B.V. en andere samenwerkingsverbanden.

5 **Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (portefeuille Wonen)**

6 **A-agenda Mobiliteit**

6.a **Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud**

19:00

Toelichting: Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud vastgesteld. Hierin is – naast de aanleg van een busbaan en brug – een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft dezelfde verkeersbestemming gekregen als de nieuw aan te leggen HOV-busbaan. Dit betekent dat alleen bussen over de ontsluitingsweg mogen rijden, terwijl de ontsluitingsweg bedoeld is voor bestemmingsverkeer. Door voor de ontsluitingsweg een bestemming toe te voegen: "specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg" en deze in de planregels te omschrijven, wordt dit gecorrigeerd.

Behandelvoorstel: Adviseren aan PS over de Statenvoordracht Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek–Getsewoud . De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 1 juni 2026.

7 **Rondvraag gedeputeerde Olthof (portefeuilles Mobiliteit, luchtvaart, OV Knooppunten)**

8 **B-agenda Ruimtelijke ontwikkeling**

19:30

8.a **concept ontwerp omgevingsvisie**

(stukken wordt binnenkort toegevoegd)

Toelichting: De provincie werkt aan de vernieuwing van haar omgevingsvisie. Met dit besluit wordt het concept van de ontwerp-omgevingsvisie door GS vrijgegeven voor bespreking met de commissie Ruimte van Provinciale Staten. De wijzigingen die in de commissie door de betreffende portefeuillehouder

worden toegezegd, worden in de tekst en kaarten verwerkt. De ontwerp-omgevingsvisie wordt daarna ter inzage gelegd. Voor de vernieuwing van de omgevingsvisie is uitgebreid participatieonderzoek gedaan. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in een aantal rapportages. Deze rapportages worden vrijgegeven met dit besluit, zodat ze verstuurd kunnen worden aan iedereen die aan de participatie heeft meegedaan. De uitkomsten van de participatie zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in het concept ontwerp-omgevingsvisie.

Behandelveorstel: De commissieleden kunnen met elkaar en met gedeputeerden het concept ontwerp-omgevingsvisie bespreken. Voor dit agendapunt worden alle commissies en alle gedeputeerden uitgenodigd. Per fractie kunnen maximaal 3 woordvoerders deelnemen aan de bespreking. De commissieleden kunnen politieke vragen stellen en het debat voeren in twee termijnen.

- 9 **Rondvraag gedeputeerde Rommel (portefeuille Ruimtelijke ontwikkeling)**
- 10 **C-agenda: ingekomen stukken commissie Ruimte 11 mei 2026**

Verslag concept

Commissie Ruimte

Datum commissievergadering	:	9 maart 2026
Commissievoorzitter	:	mw. M. Poot
Commissie–adviseur	:	mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e–mail	:	neeskenss@noord-holland.nl

5 Aanwezig:

Commissievoorzitter:		: mw. M. Poot
Commissiegriffier:		: mw. S. Neeskens
Leden van de commissie:	BBB	: mw. A. den Boer, mw. I. de Sain
	GroenLinks	: statenlid P. Korzelius, statenlid W. Freeman, commissielid P. de Graaf
	VVD	: dhr. J. Boer, dhr. B. de Wit, dhr. J. van Gilse
	D66	: mw. L. Berkvens, mw. N. Vroom
	PvdA	: mw. G. de Boer, dhr. A. Karar
	PVV	:
	SP	: mw. H. Bouhlef, dhr. J. Kes
	CDA	: dhr. D. Heijnen, dhr. S. Dijk
	JA21	: dhr. G. Hartog, dhr. R. Broertjes
	PvdD	: dhr. J. Hollebeek
	Christen Unie	: mw Y. Buit, dhr. M. Klein
	Volt	: mw. B. van den Bogaerde
	50PLUS	: dhr. H. Faassen, dhr. R. Nijkamp
	FvD	: dhr. J. Dessing
Gedeputeerden:	dhr. J. Olthof, dhr. J. Beemsterboer, mw. E. Rommel	
Notulist	mw. H. Fuite (Notuleerservice Nederland)	

1 Opening en mededelingen

30 De **voorzitter** opent de vergadering om 18.30 uur en heet de aanwezigen welkom. Er is een afmelding ontvangen van de heer De Moel (PVV). Er zijn drie rondvragen aangemeld. De BBB heeft een vraag over de N244. De VVD heeft een vraag over het fietspad N522. D66 en 50PLUS hebben een vraag over de woningbouwrealisatie. Er zijn zes sprekers aangemeld, twee voor

35 het inspreekhalftuur en vier bij agendapunt 5.b Ontheffingsverzoek plan Ilpenstein gemeente Waterland.

Gedeputeerde **Olthof** deelt mee dat hij eerder heeft aangegeven dat de omzetting van openbare Ledverlichting al volledig was afgerond, maar dat is nog niet het geval, wel bevindt deze omzetting zich in de laatste fase.

40

2 **Inspreekhalftuur**

Er zijn twee aanmeldingen voor het inspreekhalftuur. De **voorzitter** geeft het woord aan de insprekers.

45 De heer **Pos** spreekt in op persoonlijke titel over de Bermvariant doorfietsroute N208. Hij ondersteunt het doel van de provincie om een duurzaam en veilig fietsnetwerk te realiseren. Hij verwijst naar de fietsnetwerkstudie van Goudappel, die inmiddels meer dan tien jaar oud is en naar de doorfietsroute tussen Heemskerk en Heemstede. Daarbij vraagt hij aandacht voor de ontbrekende schakel aan de westzijde van de N208, tussen het Delftpad en de Hoofdstraat.

50 Voor dit deel van de route is een variantenstudie uitgevoerd. De heer **Pos** heeft naar aanleiding daarvan via een WOO-verzoek, documenten opgevraagd. In de studie worden drie varianten vergeleken: de weilandvariant, die eerder al is afgefallen vanwege het beschermde veenweidegebied en private gronden; de combinatievariant, die volgens hem voor betrokkenen onverwacht naar voren kwam; en de bermvariant, die in de studie als beste optie wordt

55 genoemd. Volgens de heer **Pos** zijn bij deze bermvariant niet alle nadelen voldoende meegenomen. Hij noemt onder meer de veiligheid van fietsers langs open water, de blootstelling aan uitlaatgassen, fijnstof en geluid, het risico op botsingen met uitwijkend autoverkeer vanaf de N208 en de ingrijpende aanpassingen die aan beide uiteinden van het traject nodig zijn. De heer **Pos** heeft drie vragen voor de gedeputeerde. Ten eerste vraagt hij wat

60 op dit moment de reden is om juist dit deel van de doorfietsroute op deze locatie te realiseren. Ten tweede vraagt hij waarom de variantenstudie zich alleen heeft gericht op het gebied ten westen van de N208, terwijl aan de oostzijde al basis fietsinfrastructuur met goede aansluitingen aanwezig is. Ten derde vraagt hij in hoeverre de huidige route nog actueel is, gezien de bekende knelpunten bij onder meer de Lodewijk van Deijssellaan en het Delftpad in

65 Haarlem en Velsen. De heer **Pos** vraagt of dit nog steeds de meest logische schakel in de doorfietsroute is, of dat een bredere heroverweging van het tracé inmiddels verstandiger zou zijn. Hij is bereid hierover in een technische sessie verder mee te denken.

Mevrouw **Van Vollenhoven** spreekt in namens Red Dorus Rijkers over het redden van een flat tegen de sloop. Zij spreekt in namens Red Doris Rijkers en vertegenwoordigt 18 huishoudens uit Egmond aan Zee die zich verzetten tegen de voorgenomen sloop van hun flat. Zij geeft aan dat het gebouw een goede woonkwaliteit heeft, met onder meer dubbel glas en zonnepanelen, maar dat de woningcorporatie toch van plan is de appartementen te slopen, samen met nog meer woningen in de buurt. Mevrouw Van Vollenhoven wijst erop dat het verdwijnen van sociale huurwoningen de druk op de woningmarkt verder vergroot, terwijl het aandeel sociale huur in de gemeente Bergen al aanzienlijk lager ligt dan het landelijk gemiddelde. Volgens haar is er bovendien geen plek in Egmond aan Zee voor alle bewoners die hun woning zouden verliezen. Zij stelt dat de corporatie vasthoudt aan haar plannen en dat regels die huurders moeten beschermen onvoldoende worden nageleefd. Mevrouw Van Vollenhoven wijst erop dat de langdurige onzekerheid grote gevolgen heeft voor bewoners, waaronder stress, slaapproblemen en zorgen bij kinderen. Zij benadrukt dat de flat een hechte gemeenschap vormt waarin bewoners elkaar helpen en naar elkaar omkijken. Volgens haar dreigt die sociale samenhang verloren te gaan door de slooppunten. Tot slot vraagt zij welke rol de provincie kan spelen om het woongebouw, de woningvoorraad en het milieu te beschermen. Zij geeft aan dat hierover al een brief met argumenten aan de statenleden is gestuurd en dat haar insprekbijdrage bedoeld is om daar een gezicht aan te geven.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen in de eerste termijn.

90 Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt wat het standpunt van de gemeente is over de voorgenomen sloop. Mevrouw **Van Vollenhoven** antwoordt dat dit lastig te duiden is omdat de gemeente zowel uit de raad als het college bestaat. Zij geeft aan dat bewoners pas na acht maanden voor het eerst met het college hebben gesproken. Het college is volgens haar niet blij met de situatie. Tijdens een recent debat hebben alle partijen in de gemeenteraad uitgesproken geen voorstander te zijn van sloop en zijn twee moties unaniem aangenomen waarin de positie van de bewoners wordt ondersteund.

95 Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) zegt dat uit berichten online blijkt dat er nog een technisch en bouwkundig onderzoek en een woonbelevingsonderzoek zouden plaatsvinden en wil weten of bewoners daarbij zijn betrokken. Mevrouw **Van Vollenhoven** antwoordt dat er in bijna een jaar tijd slechts twee overleggen met de verhuurder zijn geweest. Volgens haar zijn er al meerdere bouwkundige onderzoeken uitgevoerd, maar krijgen bewoners daar slechts gedeeltelijke of

100

onvolledige informatie over. Bewoners hebben daarom een advocaat ingeschakeld om de benodigde informatie te verkrijgen.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vraagt waarom de woningcorporatie de flat wil slopen. Mevrouw
105 **Van Vollenhoven** geeft aan dat de corporatie volgens haar steeds wisselende redenen noemt. Een van de argumenten is dat sloop een impuls zou geven aan de vastgoedportefeuille en ruimte biedt om iets beters terug te bouwen. Zij plaatst daar vraagtekens bij, onder meer vanwege stikstofregels en de ligging van het gebied nabij een waterkering en tussen twee Natura 2000-gebieden.

110 Mevrouw **De Sain** (BBB) vindt dat sloop van woningen in principe een bevoegdheid van de gemeente is en vraagt wat de provincie in dit geval kan betekenen. Mevrouw **Van Vollenhoven** antwoordt dat de situatie complex is en dat zij hoopt op politieke betrokkenheid. Zij vindt het onbegrijpelijk dat publieke middelen worden geïnvesteerd in woningbouw terwijl een corporatie zelfstandig kan besluiten bestaande woningen te slopen. Volgens haar kan samenwerking
115 tussen provincie en gemeente hierbij een rol spelen.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) vraagt wat er gebeurt als de sloop doorgaat en of bewoners dan een terugkeergarantie of urgentieverklaring krijgen. Mevrouw **Van Vollenhoven** antwoordt dat er nog geen stadsvernieuwingsurgentie is verleend en dat er geen terugkeergarantie is. De corporatie heeft volgens haar alleen aangegeven dat bewoners in dat geval urgentie kunnen aanvragen,
120 waarna zij gedurende een beperkte periode kunnen reageren op beschikbare woningen binnen hun inkomenscategorie. Zij wijst erop dat er in de gemeente veel minder sociale huurwoningen zijn dan landelijk gemiddeld, waardoor bewoners waarschijnlijk niet in hun eigen wijk of dorp kunnen blijven wonen.

125 **3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten, moties en toezeggingen**

Deze worden ongewijzigd vastgesteld.

3.a Strategische Agenda

130 De Strategische Agenda is in het Presidium van 2 februari vastgesteld. Deze geactualiseerde Strategische agenda wordt twee keer per jaar geagendeerd in de vakcommissies voor input. De input wordt teruggekoppeld aan de Agendacommissie. Voor de commissie Ruimte staat het onderwerp Regie op de Ruimte op de strategische agenda.

135 **3.b Planningsoverzicht**

Mevrouw **Den Boer** (BBB) merkt op dat zij in het planningsoverzicht het ruimtelijk voorstel *Regie op de ruimte* heeft gezien. Zij dacht dat dit voorstel in mei opnieuw op de agenda zou komen, maar ziet het niet terug in het overzicht en vraagt of dat klopt. De **voorzitter** antwoordt dat het onderwerp op de strategische agenda staat en op 11 mei in de commissie terugkomt. Zij geeft
140 aan dat dit een van de onderwerpen is die wordt meegenomen naar de agendacommissie.

4 Terugkoppeling externe vertegenwoordiging door GS en PS leden

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor een terugkoppeling over het lobby evenement openbaar vervoer. Gedeputeerde **Olthof** meldt dat afgelopen dinsdag in Nieuwspoort
145 in Den Haag een bijeenkomst is gehouden met Kamerleden en vertegenwoordigers uit de provincies over de toekomst van het openbaar vervoer. Tijdens deze goed bezochte bijeenkomst is gepleit voor structurele investeringen in beter en betaalbaar openbaar vervoer, waarbij ook partijen uit de coalitie aanwezig waren.

150 5 B-agenda Ruimtelijke ontwikkeling

5.a Discussienota Toekomstvisie Noord-Holland Noord

Toelichting:

De fractie van de VVD heeft een Discussienota over de toekomstvisie Noord-Holland Noord ingediend. De regio heeft volop potentie dankzij ruimte, innovatieve sectoren, energiecapaciteit,
155 ondernemerschap en een hoge leefkwaliteit, maar benut deze kansen nog niet optimaal door vijf structurele knelpunten. Er is mogelijkheid om NHN te laten uitgroeien tot een dynamische en toekomstbestendige regio waar economie, innovatie en onderwijs elkaar versterken.

Behandelveorstel:

De commissie kan met elkaar en gedeputeerde deze discussienota over de Toekomstvisie
160 Noord-Holland Noord bespreken.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Van Gilse (VVD) de indiener van de Discussienota. De heer **Van Gilse** licht de discussienota van de VVD over de toekomst van Noord-Holland Noord toe. Hij stelt dat de regio door structurele knelpunten haar economische potentieel
165 onvoldoende benut en achterblijft bij de Randstad. Volgens de VVD is daarom gerichte actie nodig en moet er naast aandacht voor het landelijk gebied en natuur meer focus komen op economische ontwikkeling. De heer **Van Gilse** benadrukt dat goede samenwerking tussen gemeenten, regio's, provincie en Rijk noodzakelijk is om ambities te realiseren. Hij ziet dat die samenwerking in Noord-Holland Noord verbetert en noemt als voorbeeld de ontwikkeling van

170 Hoogkarspel-Zuid, dat mede dankzij samenwerking met de provincie is aangewezen als doorbraaklocatie. Verder wijst de heer **Van Gilse** op het belang van samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Volgens hem zijn er nog stappen nodig, onder meer omdat jongeren moeilijk aan de regio te binden zijn, opleidingen niet altijd aansluiten op de behoefte van het bedrijfsleven en netcongestie uitbreiding van bedrijven belemmert. Daardoor
175 dreigen investeringen, banen en innovatie naar het buitenland te verdwijnen. Hij roept de commissie op mee te denken en vraagt om input op een aantal stellingen uit de discussienota.

Mevrouw **De Sain** (BBB) geeft aan dat haar fractie zich deels kan vinden in de discussienota van de VVD. Zij wijst erop dat het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord al goed zicht heeft op
180 de ontwikkelingen in de regio en dat de overheid vaker bij zulke initiatieven zou moeten aansluiten. Volgens mevrouw De Sain zijn keuzes rond energie-infrastructuur soms nodig, maar mag Noord-Holland Noord niet het “afvoerputje” van de provincie worden. Zij benadrukt dat ruimte in de regio beperkt is en dat bij economische keuzes ook naar landbouw en toerisme moet worden gekeken. De BBB steunt meer woningbouw, maar vindt dat eerst de huidige
185 woningzoekenden geholpen moeten worden. Over datacenters stelt zij dat er volgens haar fractie al voldoende zijn en dat grootschalige nieuwbouw niet wenselijk is.

De heer **Heijnen** (CDA) geeft aan dat zijn fractie zich in grote lijnen kan vinden in de analyse en stellingen van de nota. Hij benadrukt dat Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam elkaar moeten versterken in plaats van tegenover elkaar te staan. Volgens de heer
190 Heijnen liggen er kansen voor economische ontwikkeling, energienetversterking en woningbouw. Wel mist hij in de nota meer aandacht voor onderwijs, talentontwikkeling en voorzieningen zoals sport- en onderwijslocaties. Hij vraagt hoe economie, landbouw, woningbouw en voorzieningen beter op elkaar afgestemd kunnen worden, zodat zij elkaar versterken.

195 Mevrouw **Berkvens** (D66) kan zich grotendeels vinden in de analyse van de VVD en het grote potentieel van Noord-Holland Noord, met name op het gebied van bedrijvigheid, onderwijs, infrastructuur en energie. Wel vindt mevrouw Berkvens dat er niet alleen op bestaande sectoren moet worden ingezet, omdat dit toekomstige kansen kan beperken. Zij noemt onder meer circulaire economie als mogelijke groeisector en wijst erop dat sommige sectoren, zoals de
200 bollenteelt, in de toekomst onder druk kunnen komen te staan. Daarnaast benadrukt zij dat woningbouw moet samengaan met bereikbaarheid en werkgelegenheid en vraagt zij naar de stand van zaken rond het aanwijzen van Noord-Holland Noord als NOVEX-gebied.

De heer **Hartog** (JA21) kan zich ook grotendeels in de analyse vinden en zegt dat er al verschillende plannen bestaan voor de ontwikkeling van Noord-Holland Noord, zoals de economische agenda van de regiogemeenten. Hij vraagt wat het doortrekken van de Lelylijn met dit onderwerp te maken heeft. Ook ziet de heer Hartog kansen bij energieontwikkeling rond Middenmeer en steunt hij het versterken van bestaande economische clusters, maar zonder andere sectoren uit te sluiten. Over woningbouw merkt hij op dat uitbreiding logisch is, maar dat zijn fractie een norm tussen woningbouw en werkgelegenheid niet ondersteunt.

De heer **Hollebeek** (PvdD) bedankt de VVD voor het agenderen van de ontwikkeling van Noord-Holland Noord en benadrukt dat elke regio aandacht verdient voor haar eigen potentie. Hij is van mening dat bij nieuwe energie-intensieve bedrijvigheid, zoals datacenters, ook kritisch moet worden gekeken of activiteiten minder energie-intensief kunnen worden ingericht. Verder staat de heer Hollebeek positief tegenover het versterken van economische clusters, zoals maritiem, defensie en agro, maar hij vindt dat er ook in de breedte in andere sectoren en voorzieningen moet worden geïnvesteerd. Volgens hem is dat belangrijk voor de vitaliteit van de regio en om flexibel te blijven in een snel veranderende economie. Daarnaast benadrukt hij dat woningbouw samen moet gaan met werkgelegenheid om extra verkeersdruk te voorkomen. Tot slot geeft hij aan dat bij de ontwikkeling van de regio ook thema's zoals brede welvaart, biodiversiteit en circulaire economie nadrukkelijk moeten worden meegenomen.

De heer **Kes** (SP) vindt het goed dat er specifiek wordt gekeken naar de ontwikkeling van Noord-Holland Noord. Volgens hem kan economische versterking daarbij helpen, maar moet ook worden gekeken naar sociale binding, zodat mensen in de regio kunnen blijven wonen als zij dat willen. De heer Kes ziet kansen in de energietransitie om de regio economisch te versterken, maar vindt dat de ontwikkeling zich niet alleen moet richten op de sectoren die in de nota worden genoemd. Hij wijst er ook op dat de provincie met een groot ruimtegebrek te maken heeft en dat daarom keuzes noodzakelijk zijn. Volgens de heer Kes kan niet alles tegelijk worden gerealiseerd, zoals uitbreiding van economische activiteiten, landbouw en grootschalige woningbouw. De beschikbare ruimte is beperkt en elke vierkante meter kan maar één keer worden gebruikt.

Mevrouw **De Boer** (PvdA) geeft aan dat de PvdA het een goed initiatief vindt om aandacht te besteden aan de ontwikkeling van Noord-Holland Noord en kan zich grotendeels vinden in de analyse van de VVD. Zij mist echter meer aandacht voor de sociale kant, zoals sociale woningbouw, voorzieningen en goed openbaar vervoer. Volgens mevrouw De Boer is bereikbaarheid van de regio belangrijk en moet dit niet alleen op autoverkeer zijn gericht.

Daarnaast pleit mevrouw De Boer voor inzet op hoogwaardige economie in plaats van laagbetaalde arbeid, waarbij zij wijst op de grote rol van arbeidsmigranten in sommige sectoren. Zij benadrukt dat woningbouw niet alleen gekoppeld moet worden aan nieuwe banen, omdat er ook al veel mensen op een woning wachten. Verder vindt zij dat de nadruk in het onderwijs
240 eerder moet liggen op mbo en hbo dan op uitbreiding van universiteiten. Interruptie van de heer **Hartog** (JA21) hij merkt op dat hij een tegenstrijdigheid ziet in het pleidooi voor hoogwaardige industrie, omdat daarvoor juist goed opgeleid personeel nodig is. Mevrouw **De Boer** (PvdA) antwoordt dat zij geen tegenstrijdigheid ziet en juist pleit voor goed onderwijs en hoogwaardige werkgelegenheid. Volgens haar is het belangrijk dat mensen fatsoenlijk werk hebben.

245 Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) benadrukt dat de ontwikkeling en bereikbaarheid van Noord-Holland Noord voor de ChristenUnie een belangrijk onderwerp is. Zij herkent de genoemde uitdagingen, vooral op het gebied van bereikbaarheid. Haar fractie plaatst wel een kanttekening bij verdere uitbreiding van datacenters, omdat er volgens haar al veel datacenters in Noord-Holland zijn en deze een grote impact op de omgeving hebben. Volgens haar moet de provincie
250 niet de datavoorziening voor heel Nederland willen concentreren in het noorden. Wat de stellingen betreft steunt mevrouw Buit het idee dat een regio die een 380 kV-station krijgt daar ook voordelen van moet ervaren. Zij vindt echter dat er niet alleen moet worden ingezet op bestaande economische sectoren, maar dat er ook ruimte moet blijven voor nieuwe ontwikkelingen, zoals circulaire economie. Bij de woningbouwopgave vraagt zij, net als D66,
255 hoe realistisch de voorgestelde aantallen zijn. Tot slot benadrukt zij dat ook voorzieningen in de regio moeten worden meegenomen in de toekomstvisie.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) herkent de knelpunten die de VVD benoemt, maar merkt op dat in de nota vooral de nadruk ligt op enkele economische clusters. Zij vraagt hoe de VVD de toekomst ziet voor gebieden die niet tot deze clusters behoren, omdat die in het stuk minder
260 aandacht krijgen. Daarnaast benadrukt zij dat bereikbaarheid niet alleen over wegen gaat, maar ook over openbaar vervoer, OV-hubs en deelvervoer. Zij vraagt ook wat de VVD bedoelt met terughoudender zijn in het stimuleren van andere sectoren: gaat het dan om minder ondersteuning, minder geld of minder kennisdeling? Verder vraagt mevrouw Van den Bogaerde hoe de provincie concreet kan bijdragen aan het creëren van nieuwe banen en hoe realistisch de
265 voorgestelde groei van woningen is. Tot slot mist zij een koppeling met Europese mogelijkheden en vraagt zij of samenwerking met Europa, bijvoorbeeld via uitwisselingsprogramma's en stages, kan helpen bij onderwijs en arbeidsmarktontwikkeling.

Commissielid **De Graaf** (GL) vindt het belangrijk dat er aandacht is voor de ontwikkeling van Noord-Holland Noord en dat de regio veel potentie heeft. Hij benadrukt dat wanneer er een 380

270 kV-station wordt geplaatst, de regio daar ook van moet profiteren en dat energie niet vooral naar datacenters moet gaan, omdat die weinig werkgelegenheid opleveren. Volgens hem kan energie beter worden ingezet voor sectoren die meer banen creëren. Wat economische ontwikkeling betreft vindt commissielid **De Graaf** dat sectoren als agrifood, maritiem, defensie en energie logisch zijn, maar dat er ook ruimte moet blijven voor andere kansrijke sectoren. Hij
275 benadrukt daarnaast dat woningbouw moet samengaan met meer banen, betere bereikbaarheid en voldoende voorzieningen. Verder wijst hij op het belang van beter openbaar vervoer. Volgens hem zijn veel bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord slecht bereikbaar met het OV. Hij pleit daarom voor betere busverbindingen, fietsvoorzieningen en verbetering van het spoor, bijvoorbeeld door gedeeltelijke spoorverdubbeling richting de Kop van Noord-Holland. Tot slot
280 merkt hij op dat de huidige woningbouwopgave al uitdagend is en dat eerst moet worden gezorgd dat de bestaande doelen worden gehaald voordat er nieuwe ambities worden toegevoegd.

De heer **Nijkamp** (50PLUS) vraagt naar de netcongestie. Hij wijst erop dat volgens een notitie van 10 maart het in Noord-Holland Noord nog lang kan duren voordat nieuwe aansluitingen
285 mogelijk zijn en vraagt of er daadwerkelijk verschil is tussen Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam of Noord-Holland Zuid. Daarnaast geeft hij mee dat bij plannen rond toerisme, cultuur en waterrecreatie ook gekeken moet worden naar eerdere pogingen om recreatie in Noord-Holland beter te spreiden. Volgens hem is dat in het verleden niet gelukt en is het belangrijk om daarvan te leren bij nieuwe plannen.

290 De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Van Gilse voor een reactie.

De heer **Van Gilse** (VVD) constateert dat in de commissie breed wordt gedeeld dat Noord-Holland Noord meer aandacht en focus verdient en dat de knelpuntanalyse door veel partijen wordt herkend. Hij benadrukt dat het versterken van enkele economische clusters niet betekent
295 dat andere sectoren worden uitgesloten. Volgens de heer Van Gilse gaat het er vooral om de beperkte middelen gericht in te zetten, terwijl kansen in andere sectoren open blijven.

In een interruptie vraagt mevrouw **De Boer** (PvdA) wat wordt bedoeld met terughoudend zijn in het stimuleren van andere sectoren. De heer Van Gilse antwoordt dat dit betekent dat extra middelen gericht worden ingezet voor de gekozen speerpunten, zonder andere sectoren te
300 beperken. Op een vervolgvraag van mevrouw **De Boer** over investeringen geeft de heer **Van Gilse** aan dat de provincie de economie kan stimuleren via bijvoorbeeld infrastructuur en ruimte voor bedrijventerreinen. Concrete keuzes worden volgens hem verder uitgewerkt in het ontwikkelingsperspectief en de omgevingsvisie.

De heer **Van Gilse** geeft aan dat in de nota vooral de economische kant is benadrukt, maar dat
305 leefklimaat, voorzieningen en openbaar vervoer ook belangrijk zijn voor Noord-Holland Noord.
Volgens hem moet de regio niet alleen een goed werkklimaat, maar ook een aantrekkelijk
leefklimaat hebben. Verder reageert hij op de BBB en stelt dat de provincie zelf meer richting
moet geven aan de ontwikkeling van de regio, onder meer via het ontwikkelingsperspectief en
de omgevingsvisie, in plaats van te wachten op initiatieven van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-
310 Holland Noord. Mevrouw **De Sain** (BBB) vraagt in een interruptie of de provincie voldoende
afstemming heeft met het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en in hoeverre het
provinciale beleid hen kan ondersteunen wanneer zij met initiatieven komen. De heer **Van Gilse**
antwoordt dat samenwerking inderdaad een rode draad is en dat dit ook geldt voor het
Ontwikkelingsbedrijf. Volgens hem moet de economische samenwerking in de regio verder
315 worden versterkt en moet mogelijk ook breder worden gekeken naar samenwerking binnen de
provincie. Over woningbouw merkt hij op dat het belangrijk is om eerst de huidige
woningproblemen aan te pakken, maar dat alleen woningen bouwen volgens hem kan leiden tot
meer forensen. Daarom wil de VVD woningbouw en economische ontwikkeling nadrukkelijk aan
elkaar koppelen. In reactie op het CDA benadrukt de heer Van Gilse dat sterke gemeenschappen
320 en voorzieningen belangrijk zijn. Volgens hem is een gecoördineerde aanpak nodig waarbij
economie, woningbouw en leefomgeving samen worden ontwikkeld, onder meer via het
ontwikkelingsperspectief en de omgevingsvisie. Tot slot reageert de heer Van Gilse op vragen
van D66 over de groei van de bevolking. Hij geeft aan dat Noord-Holland Noord te maken heeft
met vergrijzing en het vertrek van jongeren. Volgens hem kan een combinatie van economische
325 ontwikkeling en woningbouw bijdragen aan een gezondere bevolkingsopbouw in de regio.
Mevrouw **Berkvens** (D66) verduidelijkt dat haar vraag ging over de haalbaarheid van 50.000
extra woningen, omdat de huidige woningbouwdoelen al moeilijk worden gehaald, en niet over
de groei van het aantal inwoners. De heer **Van Gilse** erkent dat de huidige bouwopgave tot 2030
al lastig te realiseren is. Volgens hem kijkt de discussienota echter ook naar de langere termijn,
330 waarbij woningbouw nodig blijft om een gezonde demografische ontwikkeling in Noord-Holland
Noord te ondersteunen. In reactie op de heer Hartog (JA21) geeft de heer Van Gilse aan dat de
VVD voorstander blijft van de Lelylijn, bij voorkeur via de Noord-Hollandse variant boven de
Afsluitdijk. Hij benadrukt dat de koppeling tussen woningbouw en werkgelegenheid niet als een
harde norm bedoeld is, maar vooral aangeeft dat economische ontwikkeling en woningbouw
335 samen moeten worden bekeken. Tot slot reageert de heer Van Gilse op opmerkingen van de
PvdD. Hij benadrukt dat het benoemen van enkele sterke economische sectoren niet betekent
dat andere ontwikkelingen, zoals circulaire economie of bredere transities, worden uitgesloten.

De heer **Van Gilse** geeft aan dat de VVD inzet op een hoogwaardige economie. Volgens hem blijkt dat ook uit de sectoren die in de nota worden genoemd, zoals innovatieve vormen van landbouw, bijvoorbeeld rond Seed Valley. Verder stelt de hij dat de VVD zowel investeringen in openbaar vervoer als in wegverbindingen belangrijk vindt voor de bereikbaarheid van Noord-Holland Noord. De heer Van Gilse benadrukt dat Europese samenwerking en subsidies relevant kunnen zijn, bijvoorbeeld bij onderwijs en innovatie, maar dat dit in de nota niet specifiek is uitgewerkt. Tot slot reageert hij op opmerkingen van GL en benadrukt dat goede bereikbaarheid van de regio essentieel is. Hij staat open voor verdere ideeën, zoals verbeteringen in openbaar vervoer en spoor, om de regio beter bereikbaar te maken.

De **voorzitter** geeft het woord aan de heer De Wit (VVD) voor de verdere beantwoording van de vragen.

De heer **De Wit** zegt dat de VVD de ontwikkeling van Noord-Holland Noord ziet als een kans om richting het Rijk een sterke propositie neer te leggen, zodat er samen kan worden geïnvesteerd in de regio. Volgens hem moet de regio daarbij zelf eerst stappen zetten. De heer **De Wit** wijst op de grote ontwikkelingen rond energie, zoals wind op zee en versterking van het energienet, die kansen bieden voor Noord-Holland Noord. Hij noemt Agriport als een logisch cluster voor energie-intensieve bedrijvigheid, waaronder datacenters, maar benadrukt dat energie daar ook ruimte kan bieden voor andere vormen van bedrijvigheid. In een interruptie vraagt mevrouw **De Sain** (BBB) of dit betekent dat er nog meer datacenters in de regio moeten komen. De heer **De Wit** antwoordt dat datacenters volgens de VVD onderdeel zijn van de nieuwe economie en dat het moeilijk is nu al grenzen te stellen aan toekomstige ontwikkelingen. Wel verwacht hij dat bedrijven in de toekomst energie-efficiënter moeten gaan werken. Mevrouw **De Sain** stelt voor om bij datacenters vooral gebruik te maken van bestaande bebouwing en de restwarmte beter te benutten voor omliggende bedrijven. De heer **De Wit** is het ermee eens dat de warmte van bestaande datacenters beter kan worden gebruikt, bijvoorbeeld door kassen rond Agriport. Tegelijk vindt hij het te ver gaan om nu al een harde grens te stellen aan nieuwe datacenters.

De heer **De Wit** benadrukt dat de aanwezigheid van energie-infrastructuur ook economische kansen biedt voor Noord-Holland Noord. Volgens hem moet de regio daarom een duidelijk profiel kiezen en vastleggen welke economische ontwikkeling daarbij past. Verder gaat hij in op opmerkingen over onderwijs. Hij stelt dat ondernemers in de regio aangeven dat mbo- en hbo-opleidingen niet altijd goed aansluiten op wat bedrijven nodig hebben. Hij vindt dat hier een kans ligt om de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid te versterken, zodat opleidingen beter aansluiten op de arbeidsmarkt. Interruptie van mevrouw **De Boer** (PvdA) zij

merkt op dat de discussie over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt al lange tijd speelt. Zij benadrukt dat bedrijven zelf ook verantwoordelijkheid hebben, bijvoorbeeld door samen te werken met opleidingen en praktijkdocenten uit het bedrijfsleven in te zetten. De heer
375 **De Wit** reageert dat juist die samenwerking nodig is. Volgens hem moet het niet alleen van de overheid komen, maar moeten ook bedrijven bijdragen, bijvoorbeeld via stages en startersfuncties. Hij vindt dat de organisatie van die samenwerking beter kan worden ingericht. Tot slot gaat hij in op de agrifood-sector. Hij benadrukt dat deze sector breder is dan alleen traditionele landbouw en ook innovatieve onderdelen omvat, zoals Seed Valley. Volgens hem is
380 die sector internationaal belangrijk voor voedselzekerheid, maar lopen investeringen momenteel mis doordat randvoorwaarden nog niet overal op orde zijn.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel. Gedeputeerde **Rommel** dankt de VVD voor de discussienota en ziet deze als steun voor het werk van het college om Noord-Holland
385 Noord sterker op de kaart te zetten. Zij benadrukt dat de samenwerking tussen de 17 gemeenten de afgelopen jaren sterk is verbeterd, wat onder meer heeft geleid tot een regiodeal en versterkte woondeals. Het ontwikkelperspectief wordt volgens gedeputeerde **Rommel** gezamenlijk door gemeenten en provincie opgesteld. Verder geeft zij aan dat het Rijk inmiddels meer aandacht heeft voor Noord-Holland Noord. Meerdere ministeries denken mee over het
390 ontwikkelperspectief, waardoor de regio steeds sterker op de kaart komt te staan, ook zonder formele NOVEX-status. Daarnaast benadrukt de gedeputeerde het belang van samenhang tussen economie, wonen, voorzieningen en leefbaarheid. Zij noemt onderwijs en talentontwikkeling daarbij ook belangrijk voor de economische ontwikkeling van de regio. Het college is bereid de strategie rond datacenters opnieuw te bekijken in het licht van de huidige
395 energieontwikkelingen en zij wijst erop dat het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord vooral een uitvoeringsorganisatie is voor economische ondersteuning. Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat de aanwezigheid van defensie kansen biedt voor extra bedrijvigheid, omdat toeleveranciers zich vaak in de buurt willen vestigen. Volgens haar moet daar ook ruimte voor zijn, omdat dit extra werkgelegenheid kan opleveren. Verder wijst de gedeputeerde erop dat het
400 juridisch lastig is om harde normen te stellen voor bijvoorbeeld de verhouding tussen wonen en werken, maar dat in het ontwikkelperspectief wel wordt gestuurd op meer werkgelegenheid in de regio zelf, zodat minder mensen naar de Metropoolregio Amsterdam hoeven te pendelen. Volgens gedeputeerde **Rommel** wordt na het ontwikkelperspectief ook een uitvoerings- en investeringsagenda opgesteld, vergelijkbaar met andere regio's. Daarbij is het belangrijk dat
405 gemeenten na de verkiezingen gezamenlijk achter het ontwikkelperspectief blijven staan. Tot

slot benadrukt zij het belang van samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Volgens haar werken inmiddels honderden partijen samen in deze zogeheten triple-helix aanpak om de ontwikkeling van Noord-Holland Noord verder te versterken.

- 410 De **voorzitter** geeft het woord aan de heer Van Gilse (VVD) voor een laatste opmerking. De heer **Van Gilse** bedankt de commissie en het college voor de inbreng op de discussienota. Hij geeft aan dat de VVD het onderwerp nu bewust agendeert zodat de punten uit de discussie kunnen worden meegenomen in het ontwikkelperspectief en later in de omgevingsvisie. Volgens hem zal de VVD deze stukken kritisch volgen. Als bepaalde punten volgens zijn fractie
- 415 onvoldoende terugkomen, sluit hij niet uit dat de VVD samen met andere partijen met moties of amendementen komt.

5.b Ontheffingsverzoek plan Ilpenstein gemeente Waterland

Toelichting:

- 420 Gedeputeerde Staten leggen een conceptweigering voor aan de commissie Ruimte voor een advies. Het gaat om een verzoek van de gemeente Waterland voor maatwerk en/of ontheffing voor plan Ilpenstein.

Behandelaanbod:

- De commissie kan met elkaar en gedeputeerde het ontheffingsverzoek en de concept reactie
- 425 van GS bespreken.

De **voorzitter** geeft het woord aan de sprekers.

- De heer **Van Dam** spreekt op persoonlijke titel over de ontwikkeling van Ilpenstein en spreekt zijn steun uit voor het voornemen van GS om ontheffing voor het plan te weigeren. Volgens hem
- 430 is het plan voor circa 100 woningen en een hotelcomplex in strijd met provinciale regels, omdat Ilpenstein niet aansluit op de kern van Ilpendam en door water en dijken ruimtelijk wordt gescheiden. Het plan zou daardoor neerkomen op het realiseren van een nieuwe woonwijk in het landelijk gebied. Hij stelt dat dit in strijd is met de omgevingsverordening, die versnippering van het landschap moet voorkomen en dat het plan bovendien een belangrijke overgang tussen
- 435 het veenlandschap en de droogmakerij aantast. Volgens hem is het project ook niet noodzakelijk, omdat er in de regio al voldoende woningbouwcapaciteit is en er alternatieve locaties binnen de bestaande kern zijn. Daarnaast twijfelt de heer Van Dam of het plan daadwerkelijk betaalbare woningen oplevert en stelt hij dat de noodzaak van een hotel onvoldoende is onderbouwd. Ook wijst hij op mogelijke verkeersproblemen, onder meer door

440 extra druk op de N235. Hij roept de Staten op om de lijn van GS te volgen en de ontheffing definitief te weigeren.

De **voorzitter** geeft het woord aan de online insprekers mevrouw Gras-Hogerwerf en mevrouw Van den Berg.

445

Mevrouw **Gras-Hogerwerf** spreekt in namens de lokale partij Waterland Natuurlijk. Mevrouw Gras-Hogerwerf, raadslid van de lokale partij Waterland Natuurlijk, spreekt in over het woningbouwproject Ilpenstein. Zij geeft aan dat eerder ook de VVD Waterland en haar partij hierover hebben ingesproken. Het plan omvat circa 100 woningen voor starters en senioren en
450 ruimte voor de enige huisarts van het dorp. Volgens mevrouw Gras-Hogerwerf is hier grote behoefte aan, omdat veel jonge woningzoekenden uit Ilpendam graag in hun dorp willen blijven wonen. Dat is volgens haar belangrijk voor het behoud van voorzieningen, verenigingen, scholen en mantelzorg. Daarnaast wijst mevrouw Gras-Hogerwerf op de kans om het historische slot Ilpenstein te herbouwen, met kleinschalige horeca en een klein hotel, wat
455 volgens haar ook economisch van betekenis kan zijn voor de gemeente Waterland. Zij stelt dat het bezwaar over verkeersdruk op de N235 niet overtuigt, omdat bij een ander project in de buurt (De Vurige Staart in Purmerend) wel een ontsluitingsweg op dezelfde weg is toegestaan. Volgens haar kan een nieuwe ontsluitingsweg bovendien helpen om verkeersproblemen en sluipverkeer in Ilpendam te verminderen. Tot slot vraagt zij de Staten om af te zien van het
460 negatieve advies van de gedeputeerde en maatwerk toe te passen, zodat het project Ilpenstein alsnog een kans krijgt.

Mevrouw **Van den Berg** spreekt in namens de VVD Waterland. Zij benadrukt het belang van het project Ilpenstein voor de leefbaarheid van Ilpendam. Volgens haar is de behoefte aan woningen
465 groot, vooral onder jongeren en ouderen uit het dorp. Zij geeft aan dat er momenteel circa 90 jonge woningzoekenden in Ilpendam zijn die graag in hun eigen dorp willen blijven wonen. Ook voor senioren zijn er weinig passende woningen, waardoor doorstroming uitblijft en gezinswoningen niet vrijkomen. Mevrouw Van den Berg stelt dat bouwen in andere kernen van de gemeente Waterland, zoals Monnickendam, voor inwoners van Ilpendam geen goed
470 alternatief is, omdat de dorpen relatief ver van elkaar liggen en van elkaar worden gescheiden door open landschap. Volgens haar betekent verhuizen naar een andere kern feitelijk het verlaten van de eigen gemeenschap. Daarnaast wijst zij erop dat de locatie voor het plan direct tegen de bestaande bebouwing van Ilpendam ligt en in de praktijk als één geheel met het dorp

wordt ervaren. Zij vindt het daarom onbegrijpelijk dat een ontsluiting op de N235 bij een ander
475 project wel mogelijk is, maar bij Ilpenstein niet. Tot slot benadrukt zij dat Ilpendam geen
grootschalige uitbreiding vraagt, maar slechts de mogelijkheid wil bieden voor jongeren en
ouderen om in hun eigen dorp te blijven wonen, zodat de dorpsgemeenschap ook in de
toekomst kan blijven bestaan.

480 De heer **Van Dijk** spreekt in op persoonlijke titel. Hij spreekt zijn steun uit voor het advies van
GS om geen ontheffing te verlenen voor het plan Ilpenstein. Volgens hem moet niet het
particuliere belang van initiatiefnemers centraal staan, maar de afweging van provinciale en
gemeentelijke belangen. Hij stelt dat GS terecht heeft geconcludeerd dat de maatwerkregeling
niet van toepassing is en dat het verzoek daarom als een ontheffingsverzoek is beoordeeld.
485 Volgens de heer Van Dijk is er geen noodzaak voor een ontheffing, omdat de gemeente volgens
hem voldoende woningbouwcapaciteit heeft en het plan ook een hotel en horeca bevat die niet
passen binnen het doel van de regeling. Daarnaast vindt hij dat het plan in strijd is met de
provinciale omgevingsverordening, omdat de locatie niet aan de bestaande kern van Ilpendam
ligt. Verder benadrukt de heer Van Dijk dat de overgang tussen het veenlandschap en de
490 droogmakerij landschappelijk waardevol is en beschermd moet blijven. Ook wijst hij op de
verkeersdruk op de N235, die volgens hem al groot is en verder zal toenemen door nieuwe
woningbouwprojecten in de regio. Daarom steunt hij het advies om de ontheffing te weigeren.

De **voorzitter** geeft de commissieleden de gelegenheid tot het stellen van vragen aan de
495 insprekers.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt naar de geplande ontsluiting op de N235. Mevrouw **Van den Berg**
legt uit dat een goede ontsluiting altijd onderdeel van het plan is geweest, omdat de historische
dorpskern al zwaar belast is met verkeer. Volgens haar wordt gekeken naar een betere
500 oplossing, bijvoorbeeld door een bestaande aansluiting op de N235 te verplaatsen om
verkeersproblemen in het dorp te verminderen.

De heer **Hartog** (JA21) vraagt naar de genoemde 90 jonge woningzoekenden en de
mogelijkheden voor doorstroming. Mevrouw **Gras-Hogerwerf** antwoordt dat deze cijfers
afkomstig zijn van de gemeente en de woningcorporatie. Volgens haar zijn er in Ilpendam
505 nauwelijks andere bouwlocaties; er loopt slechts één klein project voor enkele woningen en
verdere uitbreidingsruimte is er niet. Zij benadrukt dat nieuwbouw belangrijk is om jongeren en
senioren in het dorp te houden en de leefbaarheid te behouden.

Mevrouw **Berkvens** (D66) vraagt hoe de geplande ontsluitingsweg zich verhoudt tot het beschermde landschap. Mevrouw **Gras-Hogerwerf** erkent dat de weg door beschermd landschap zou lopen, maar stelt dat deze nodig is om verkeersdruk en sluipverkeer in het dorp te verminderen.

Mevrouw **Bouhlei** (SP) vraagt aan de heer **Van Dam** of hij voorbeelden kan geven van mogelijke inbreilocaties. De heer **Van Dam** noemt een locatie bij het voetbalveld waar volgens hem meer woningen gebouwd zouden kunnen worden, eventueel door de sportvelden te verplaatsen.

Tot slot vraagt mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) of er een participatietraject voor het plan is geweest. De heer **Van Dam** antwoordt dat er alleen een informatiebijeenkomst is geweest.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor het stellen van vragen aan de gedeputeerde in de eerste termijn.

De heer **Nijkamp** (50PLUS) is voornemens een motie in de komende PS-vergadering in te dienen. De heer Nijkamp geeft namens 50PLUS aan dat zijn fractie het niet eens is met het besluit van GS om geen ontheffing te verlenen voor het plan Ilpenstein. Volgens hem kan de provincie wel zelfstandig beslissen, maar werkt deze afwijzing volgens 50PLUS als een rem op woningbouw in Noord-Holland. Hij vindt dat de onderbouwing van GS niet overtuigend is. Hij wijst erop dat in de afwijzing wordt gesteld dat het plan buiten de kern ligt, maar dat volgens hem een vergelijkbare situatie speelt bij woningbouw bij Schagen Oost, waar wel toestemming is gegeven. Volgens hem gaat het in beide gevallen om een locatie die door een infrastructuurbarrière van de bestaande kern wordt gescheiden. Daarom vindt 50PLUS dat er sprake is van een vergelijkbare situatie, maar dat GS een andere afweging heeft gemaakt. Hij kondigt aan dat zijn fractie hierover mogelijk een motie zal indienen in de komende Provinciale Statenvergadering.

De heer **Hartog** (JA21) geeft aan dat het besluit voor JA21 een dilemma vormt. Hij erkent dat het college argumenten heeft om de ontheffing te weigeren, maar ziet ook dat het plan op veel punten goed scoort en ogenschijnlijk op breed maatschappelijk draagvlak kan rekenen. Hij wijst erop de oplossingen voor knelpunten, zoals de ontsluiting via een nieuwe weg. Ook begrijpt hij het belang dat bewoners hechten aan de mogelijkheid om in hun eigen dorp te blijven wonen en daar gedurende hun leven te kunnen doorstromen naar passende woningen. Daarom staat hij in principe positief tegenover het plan. Hij vraagt aan gedeputeerde Rommel of het besluit nu definitief moet worden afgewezen omdat enkele punten onvoldoende zijn onderbouwd, of dat er nog ruimte is om met de gemeente in gesprek te gaan om het plan beter te onderbouwen.

De heer **Hollebeek** (PvdD) geeft aan dat zijn fractie de afweging van GS zorgvuldig en compleet vindt. Hij noemt onder meer dat er al andere woningbouwplannen zijn, dat onduidelijk is of het project voldoende betaalbare woningen oplevert, dat de verkeersdruk op de N235 zal toenemen
545 en dat de ontsluiting door kwetsbaar gebied zou lopen. Ook ziet zijn fractie geen duidelijke noodzaak voor een hotel. Tegelijk heeft de locatie ook voordelen, bijvoorbeeld de goede OV-bereikbaarheid. Hij wijst erop dat in de droogmakerij De Purmer eveneens ontwikkelingen plaatsvinden en dat daar mogelijk minder negatieve effecten zijn voor natuur en biodiversiteit. Volgens hem kan het daarom zinvol zijn om breder te kijken naar ontwikkelmogelijkheden in
550 dergelijke gebieden. Hoewel de heer Hollebeek begrijpt dat inwoners graag in hun eigen dorp willen blijven wonen, vindt hij dat het huidige beleid uit de omgevingsverordening leidend is. Op basis daarvan kan zijn fractie het besluit van GS om de ontheffing te weigeren volgen, maar hij pleit er wel voor om later breder te discussiëren over de mogelijkheden voor ontwikkeling in dit soort gebieden.

555 Mevrouw **Bouhlef** (SP) geeft aan dat de SP terughoudend is met bouwen in het groen. Hoewel zij erkent dat er woningbehoefte is, vindt haar fractie dat eerst naar alternatieve locaties moet worden gekeken, bijvoorbeeld door sportvelden te verplaatsen en daar woningen te realiseren. Zij staat achter het besluit van GS en vindt het goed dat de provincie de eigen regels consequent toepast.

560 Mevrouw **De Sain** (BBB) benadrukt dat haar fractie juist ook woningbouw in kleine kernen belangrijk vindt, zodat jongeren en ouderen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Zij verwacht dat de extra verkeersdruk beperkt zal zijn, omdat veel jongeren nu al in het dorp wonen. Tegelijk vindt zij dat het plan ruim is opgezet en dat het door de waterbarrière minder goed aansluit op de bestaande kern. Zij ziet wel kansen in het plan, bijvoorbeeld door de
565 herbouw van het slot en de bijdrage aan de sociale cohesie. De BBB vraagt GS onder welke voorwaarden bouwen op deze locatie eventueel wel mogelijk zou zijn en of er met de gemeente kan worden gekeken naar een haalbare oplossing.

Mevrouw **Berkvens** (D66) is kritisch op bouwen in het groen en de lijn van GS kan volgen, omdat het plan buiten de natuurlijke grens van de kern ligt en daarmee niet past binnen de
570 omgevingsverordening. Ook ziet zij problemen met de bereikbaarheid en een nieuwe ontsluitingsweg door beschermd landschap. Tegelijk vraagt zij zich af of er binnen de kern van Ilpendam voldoende mogelijkheden zijn om aan de woningvraag te voldoen en vraagt zij of GS bereid is met de gemeente te kijken wat er eventueel wél mogelijk is.

De heer **Dijk** (CDA) is teleurgesteld dat GS het woningbouwplan Ilpenstein afwijst. Volgens hem
575 past die houding niet bij de ambitie om de woningbouwproductie te verhogen. Het CDA vindt de

argumenten van GS niet overtuigend. Hij betwist dat de Purmervaart en de dijk een duidelijke ruimtelijke grens van Ilpendam vormen en wijst erop dat in veel Noord-Hollandse dorpen vergelijkbare water- en dijkstructuren voorkomen zonder dat die als harde dorpsgrens worden gezien. De gemeente Waterland heeft het woningtekort specifiek voor Ilpendam benoemd en
580 niet voor de hele gemeente. Volgens hem is het begrijpelijk dat jongeren, ouderen en gezinnen in hun eigen dorp willen blijven wonen en kan het plan bijdragen aan de vitaliteit van het dorp. Tot slot vraagt de heer **Dijk** of GS bereid is het oordeel te heroverwegen. Hij geeft aan dat het CDA overweegt om hierover een tweeminutendebat aan te vragen.

Statenlid **Korzelius** (GL) geeft aan dat zijn fractie het volledig eens is met het voornemen van GS
585 om geen ontheffing te verlenen voor het project Ilpenstein. Hij sluit zich aan bij de argumenten die eerder door de inspreker de heer Van Dam zijn genoemd. Volgens statenlid Korzelius is er weliswaar behoefte aan woningbouw, ook in Ilpendam, maar zijn er in de gemeente Waterland al voldoende mogelijkheden voor woningbouw tot 2050 en mogelijk ook binnen Ilpendam zelf. Daarnaast stelt statenlid Korzelius dat de locatie Ilpenstein een solitaire plek in het landelijk
590 gebied is en geen echte aansluiting heeft op de dorpskern, doordat de Purmervaart en de dijk ertussen liggen. Hij vindt dat het plan bovendien het cultuurhistorische landschap aantast. Tot slot wijst hij op de problemen rond de ontsluiting. Een nieuwe weg naar de N235 loopt door beschermd landschap en het is onduidelijk hoe dit gerealiseerd en gefinancierd zou worden. Daarom steunt GL het besluit van GS om de ontheffing te weigeren.

595 Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) is het eens met de weigering van GS om ontheffing te verlenen voor het plan Ilpenstein. Volgens haar is de onderbouwing onvoldoende en ontbreekt een participatietraject, waardoor het draagvlak onduidelijk is. Het blijkt dat de dorpsraad van Ilpendam vorig jaar tegen het plan was, terwijl de gemeenteraad van Waterland later toch vóór heeft gestemd.

600 De heer **Klein** (ChristenUnie) erkent de woningnood in Waterland, maar is van mening dat er al woningbouwprojecten zijn gerealiseerd, zoals Ilpenhof in Ilpendam. Volgens hem zal het project Ilpenstein bovendien nog jaren duren, waardoor het geen oplossing biedt voor jongeren die nu een woning zoeken. In een interruptie vraagt mevrouw **De Sain** (BBB) zij vraagt om verduidelijking. De heer **Klein** legt uit dat de lange doorlooptijd van woningbouwprojecten
605 maakt dat het plan te laat komt voor de huidige groep woningzoekenden. De heer **Klein** vervolgt zijn betoog en benadrukt dat extra woningen niet automatisch de leefbaarheid van een dorp versterken. Volgens hem hangt leefbaarheid vooral samen met voorzieningen, sociale plekken en betrokkenheid van inwoners. Ook wijst hij op de ruimtelijke impact van een nieuwe ontsluitingsweg. Tot slot geeft de heer Klein aan dat zijn fractie mogelijk wel kansen ziet in een

610 kleiner alternatief, bijvoorbeeld herbouw van het slot met beperkte woningbouw of maatschappelijke functies. Daarom steunt de ChristenUnie de afwijzing van GS. Mevrouw **De Boer** (PvdA) steunt de afwijzing van het plan Ilpenstein door GS en sluit zich aan bij de argumenten die door GroenLinks zijn genoemd. De heer **Van Gilse** (VVD) begrijpt de motivatie van GS, maar wil kijken welke mogelijkheden er nog zijn. Hij sluit zich daarbij aan bij de woorden van de ChristenUnie.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor een reactie in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat het college zorgvuldig naar het verzoek heeft gekeken en
620 hierover ook gesprekken heeft gevoerd met de gemeente. Volgens haar gaat het in deze zaak niet om regels voor beschermd landschap of maatwerk, maar om de vraag of de locatie aan een bestaande kern of dorp ligt. Omdat dat hier niet het geval is, kan volgens de geldende regels geen ontheffing worden verleend. De gedeputeerde geeft aan dat het college de woningvraag en het belang van voorzieningen wel herkent, maar dat het besluit juridisch goed moet worden
625 onderbouwd. Zij stelt dat het college daarom niet naar een vooraf bepaalde uitkomst heeft toegewerkt, maar de regels heeft toegepast zoals die gelden. In reactie op vragen van de heer Hartog zegt gedeputeerde Rommel dat er naar het plan is gekeken, maar dat de conclusie blijft dat het niet aan een kern of dorp ligt. Wel staat het college open voor gesprekken als de gemeente met een ander plan komt. Tot slot reageert zij op de vragen over alternatieve locaties, zoals sportvelden. Zij geeft aan dat zulke binnenstedelijke ontwikkelingen primair een
630 verantwoordelijkheid van de gemeente zijn en dat daarover alleen kan worden geoordeeld als de gemeente met een concreet voorstel komt. Interruptie van mevrouw **Bouhlef** (SP), zij vraagt of GS de gemeente kan stimuleren om woningbouw op de plek van de sportvelden te onderzoeken. Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat dit een gemeentelijke verantwoordelijkheid is en dat GS
635 daar niet in kan treden; de gemeente moet zelf met zo'n voorstel komen. Verder wijst zij erop dat een nieuwe ontsluitingsweg door beschermd landschap zou lopen en dat ook de vraag speelt wie zo'n weg zou moeten betalen. Zij verwacht bovendien dat het plan, mede door de toevoeging van een hotel, tot meer verkeersbewegingen zal leiden. Op de vraag van de BBB onder welke voorwaarden er wél gebouwd kan worden, herhaalt de gedeputeerde dat het plan
640 niet voldoet aan de regel uit de omgevingsverordening dat woningbouw aan een bestaande kern of dorpslint moet liggen. Volgens haar zijn hierover al veel gesprekken met de gemeente gevoerd. Daarbij speelt ook het belang van het behoud van het landschap op de overgang van het veenlandschap naar de droogmakerij. Tot slot geeft zij aan dat zij niet kan zeggen of er

645 binnen de kern van Ilpendam nog ruimte is voor woningbouw. Wel is er een monitor die laat zien dat de totale plancapaciteit in de regio in principe aansluit bij de woningbehoefte.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden in de tweede termijn.

650 De heer **Nijkamp** (50PLUS) vraagt opnieuw waarom bij Schagen Oost wel woningbouw mogelijk is terwijl daar ook een N-weg tussen ligt, en waarom dat volgens GS niet vergelijkbaar zou zijn met de situatie bij Ilpenstein.

De heer **Hartog** (JA21) geeft aan dat JA21 nog overweegt een tweeminutendebat en een motie aan te vragen, maar dat hij dit eerst met zijn fractie zal bespreken.

655 De heer **Hollebeek** (PvdD) kan zich vinden in de beantwoording van de gedeputeerde en in de conceptweigering, maar vraagt wel om een reflectie op het beschermen van de overgang naar de droogmakerij, omdat dit mogelijk toekomstige ontwikkelmogelijkheden kan beperken.

Mevrouw **Berkvens** (D66) steunt het voorstel van GS en vraagt of de gedeputeerde wel in gesprek blijft met de gemeente over mogelijke alternatieven.

De heer **Dijk** (CDA) steunt het plan en overweegt net als JA21, een tweeminutendebat.

660 Mevrouw **De Boer** (PvdA) stelt dat het goed is te realiseren dat de brief van GS vooral juridisch van aard is. Zij steunt de afwijzing van het plan door GS.

De heer **Van Gilse** (VVD) is het ook eens met de afwijzing maar hoort ook graag wat er wel mogelijk is.

665 De **voorzitter** geeft het woord aan de gedeputeerde in de tweede termijn.

670 Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat GS altijd bereid is om met gemeenten in gesprek te blijven als er nieuwe plannen komen. Zij benadrukt opnieuw dat het plan niet aan een dorpslint of –kern ligt en dat juist de overgang van het veenlandschap naar de droogmakerij landschappelijk beschermd moet worden. Op de vergelijking met Schagen Oost zegt gedeputeerde Rommel dat dit een andere situatie is, omdat daar alleen een weg tussen ligt en geen duidelijke landschappelijke overgang naar een ander gebied. Daarom is het volgens GS geen vergelijkbare casus en kan de ontheffing voor Ilpenstein niet worden verleend.

675 De **voorzitter** concludeert dat het CDA een tweeminutendebat heeft aangekondigd en mogelijk zal ook de fractie van JA21 daarbij aansluiten in de Statenvergadering van 30 maart.

6 Rondvraag gedeputeerde Rommel (portefeuille Ruimtelijke ontwikkeling)

Er zijn geen rondvragen.

680

7 B-agenda Mobiliteit

7.a Motie Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte

Toelichting:

Er ligt een opgave in het vergroten van de sociale veiligheid en het verminderen van het gevoel
685 van onveiligheid bij vrouwen in de openbare ruimte. Ook bij de provincie ligt die belangrijke
taak als verantwoordelijke voor diverse doorfietsroutes, wandelpaden, landelijke gebieden,
bushaltes en andere infrastructurele projecten. In de motie M87-2025 heeft Provinciale Staten
gevraagd een plan van aanpak op te stellen om te komen tot maatregelen die de sociale
veiligheid vergroten. Via deze brief wordt PS geïnformeerd over de stand van zaken.

690 Behandelvoorstel:

de commissie kan met elkaar en gedeputeerde de voortgang van deze motie bespreken

De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw Vroom (D66), de indiener van de motie.

695 Mevrouw **Vroom** (D66) spreekt haar waardering uit voor de snelle inzet van de provincie op het
onderwerp vrouwenveiligheid en sociale veiligheid. Zij is positief over de praktische maatregelen
die zijn genomen en bedankt de gedeputeerde en ambtenaren daarvoor. Zij vraagt om een
reflectie op het gevoel van sociale onveiligheid bij de tunnel bij de N515. Er zijn in korte tijd
veel meldingen gedaan over onveilige plekken, wat zowel positief is vanwege de
700 meldingsbereidheid als zorgwekkend vanwege de omvang van het probleem. Verder maakt
mevrouw Vroom zich zorgen over de afhandeling van meldingen. Volgens haar is het voor
inwoners onduidelijk welke overheid verantwoordelijk is en pleit zij voor een integraal
meldsysteem waarbij meldingen automatisch bij de juiste overheid terechtkomen. Zij vraagt ook
om duidelijkheid over hoe meldingen momenteel worden doorgezet naar gemeenten. Tot slot
705 wijst mevrouw Vroom op praktische problemen in het meldsysteem, zoals kaarten waarop
sommige locaties wel en andere niet kunnen worden gemeld. Ook roept zij op om in beleid
aandacht te houden voor het onderscheid tussen sociale veiligheid in het algemeen en
specifieke vrouwenveiligheid.

710 De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden in de eerste termijn.

De heer **Karar** (PvdA) geeft aan dat de PvdA zich inzet voor gelijkwaardigheid in de openbare ruimte en daarom blij is met de motie over vrouwenveiligheid. Hij benadrukt dat veel vrouwen zich in het dagelijks leven aanpassen om zich veilig te voelen, bijvoorbeeld door iemand te bellen tijdens het fietsen in het donker of alert te zijn op hun omgeving. Volgens de heer Karar is het belangrijk dat dit onderwerp aandacht krijgt. Hij spreekt waardering uit voor de indieners van de motie, waaronder mevrouw Vroom en zijn collega mevrouw Ten Ham en voor de snelle inzet van GS. Hij vindt het positief dat ervaringsdeskundigen zijn betrokken en dat er een meldpunt is opgezet waar inwoners onveilige plekken kunnen melden. Hij vraagt hoe verbeteringen naar aanleiding van meldingen worden teruggekoppeld aan de melders en aan andere inwoners. Volgens hem is het belangrijk dat zichtbaar wordt gemaakt dat meldingen serieus worden genomen en dat er daadwerkelijk iets mee gebeurt. In een interruptie vraagt mevrouw **Vroom** (D66) of de heer Karar bedoelt dat specifieke meldingen en de daaropvolgende verbeteringen ook breder gecommuniceerd moeten worden naar andere inwoners van Noord-Holland. De heer **Karar** bevestigt dit en stelt dat wanneer meldingen leiden tot verbeteringen op een bepaalde plek, het goed is dat inwoners daarvan op de hoogte worden gebracht. Zo zien mensen dat meldingen serieus worden genomen en dat er daadwerkelijk iets mee gebeurt. In een vervolgreactie waarschuwt mevrouw **Vroom** dat zulke communicatie ook een keerzijde kan hebben. Als bekend wordt dat een plek als onveilig wordt ervaren, kunnen mensen die plek juist gaan mijden, terwijl sociale controle juist helpt om plekken veiliger te maken. Zij waarschuwt om hier zorgvuldig mee om te gaan. De heer **Karar** verduidelijkt dat communicatie over meldingen niet per se per locatie hoeft te gebeuren. Volgens hem kan ook algemeen worden gecommuniceerd dat meldingen hebben geleid tot concrete verbeteringen, zodat inwoners zien dat hun meldingen effect hebben. Hij vraagt daarnaast hoe de provincie ervoor zorgt dat de geconstateerde problemen structureel worden meegenomen in beheer en onderhoud, zodat niet telkens nieuwe meldingen nodig zijn. Tot slot spreekt hij zijn waardering uit voor de aanpak waarin objectieve veiligheid, sociale controle en veiligheidsgevoel samen worden meegenomen. Mevrouw **Den Boer** (BBB) spreekt haar waardering uit voor de schouwen waarbij vrouwen zijn betrokken en voor het meldpunt. Wel vraagt zij aandacht voor de passage dat maatregelen alleen worden uitgevoerd als deze niet conflicteren met andere belangen, zoals natuurwetgeving. Volgens haar moet veiligheid zwaar wegen en moet creatief worden gezocht naar oplossingen. Zij ziet daarnaast kansen om veilige fietsroutes extra onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld met zichtbare aanduidingen.

De heer **Dijk** (CDA) geeft aan dat het goed is dat de motie serieus wordt opgepakt en dat
745 vrouwen betrokken zijn bij de schouwen. Hij vraagt hoe de provincie ervoor gaat zorgen dat het
meldpunt bekend blijft, zodat inwoners ook in de toekomst meldingen blijven doen.

De heer **Hollebeek** (PvdD) benadrukt het belang van het betrekken van vrouwen en
ervaringsdeskundigen bij de verdere uitwerking van het beleid. Volgens hem is er nog vaak een
750 kennisgat over hoe vrouwen veiligheid ervaren in de openbare ruimte, en is het daarom
belangrijk hun expertise structureel te blijven gebruiken in het vervolgtraject.

De heer **Kes** (SP) vindt het goed dat vrouwenveiligheid wordt opgepakt. Hij begrijpt dat sommige
paden vanwege natuurbelangen niet verlicht kunnen worden, maar vindt dat er altijd minimaal
één goed verlichte route moet zijn waarmee mensen hun bestemming veilig kunnen bereiken.
Daarnaast benadrukt hij dat vrouwen betrokken moeten worden bij het ontwerp en de
755 beoordeling van de openbare ruimte.

De heer **Hartog** (JA21) is positief over de gemengde teams die zijn ingezet bij het schouwen.
Volgens hem moet sociale veiligheid vanuit meerdere invalshoeken worden bekeken. Hij wijst
erop dat maatregelen zoals verlichting, onderhoud en het snoeien van begroeiing vooral invloed
hebben op het veiligheidsgevoel. Tegelijk vindt de heer **Hartog** dat in het plan weinig aandacht
760 is voor toezicht en handhaving. Hij vraagt of ook politie en eventueel cameratoezicht kunnen
worden betrokken bij de aanpak. In een interruptie reageert mevrouw **Vroom** (D66) dat zij blij is
dat experts worden betrokken, maar dat zij bij JA21 ook aannames hoort, bijvoorbeeld over
verlichting en cameratoezicht. Volgens haar kunnen zulke maatregelen soms juist het gevoel
van onveiligheid vergroten. Zij vraagt of JA21 vooral wil luisteren naar experts of zelf
765 maatregelen wil voorstellen. De heer **Hartog** antwoordt dat hij het stuk niet kent waaruit blijkt
dat cameratoezicht het gevoel van onveiligheid zou vergroten.

Statenlid **Freeman** (GL) geeft aan dat de motie door twaalf partijen uit verschillende delen van
het politieke spectrum is ingediend, wat laat zien dat het onderwerp breed leeft, omdat iedereen
zich kan voorstellen hoe belangrijk het is dat de openbare ruimte voor iedereen veilig aanvoelt,
770 op elk moment van de dag. Statenlid Freeman is positief over de snelle opvolging nadat de
motie is aangenomen. Hij benadrukt dat maatregelen die snel uitgevoerd kunnen worden ook
daadwerkelijk zijn opgepakt, terwijl tegelijkertijd wordt gekeken naar oplossingen voor de
langere termijn. Daarnaast vindt hij het belangrijk dat vrouwenveiligheid structureel wordt
meegenomen in toekomstige plannen en in de inrichting van de openbare ruimte. Volgens hem
775 is het een goede ontwikkeling dat GS erkent hoe breed het onderwerp is en dat er met
verschillende partijen wordt gesproken om kennis en ervaringen te verzamelen. Daarmee kan
een plan van aanpak worden opgesteld met structurele maatregelen voor de langere termijn. Hij

concludeert dat deze update laat zien dat er wordt geluisterd naar ervaringen, dat problemen zichtbaar worden gemaakt en dat sociale veiligheid structureel onderdeel wordt van beleid. GL zal het vervolg blijven volgen en kijkt uit naar het verdere onderzoek en de volgende stappen. Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vindt het onderwerp vrouwenveiligheid zeer belangrijk en sluit zich grotendeels aan bij de bijdrage van D66. Zij complimenteert GS met de snelle opvolging van de motie. Daarnaast vraagt mevrouw Buit of de provincie een rol kan spelen bij de afstemming tussen gemeenten, bijvoorbeeld bij overgangen tussen gemeenten waar beleid en maatregelen kunnen verschillen.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt haar waardering uit voor het onderscheid tussen korte-, middellange- en langetermijnmaatregelen. Zij ondersteunt het idee van één integraal meldpunt voor sociale onveiligheid, zodat meldingen automatisch bij de juiste overheid terechtkomen en vraagt of de provincie meldingen eventueel zelf kan doorzetten naar gemeenten.

De heer **Faassen** (50PLUS) geeft aan dat het goed is dat de motie wordt uitgevoerd en dat het belangrijk is om vooral te kijken naar de verdere uitwerking. Volgens hem ligt de kern niet alleen bij technische maatregelen zoals verlichting, maar vooral bij het versterken van sociale veiligheid in de openbare ruimte.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor een reactie in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat de provincie nog steeds leert van de ervaringen en dat het belangrijk is om dit onderwerp blijvend aandacht te geven. Over de N515 zegt hij dat daar momenteel plannen worden voorbereid voor een viaduct onder de weg. Bij de verdere uitwerking zal nadrukkelijk gekeken worden naar sociale veiligheid en vrouwenveiligheid. Verder licht gedeputeerde toe dat het meldsysteem in eerste instantie was bedoeld voor provinciale wegen, maar dat in de praktijk blijkt dat inwoners zich niet bezighouden met de vraag welke overheid verantwoordelijk is. Daarom komen alle meldingen bij de provincie binnen. In de eerste dagen zijn ongeveer 550 meldingen ontvangen, waarvan circa 90% betrekking heeft op gemeentelijke locaties. De provincie controleert per melding de locatie en stuurt deze vervolgens door naar de betreffende gemeente. Daarmee fungeert de provincie momenteel feitelijk als één centraal meldpunt.

De heer **Hartog** (JA21) vraagt of meldingen inmiddels ook online gedaan kunnen worden. Hij verwijst naar een passage in het stuk waarin staat dat naast meldingen via mail en telefoon ook wordt gewerkt aan een digitaal meldpunt. Hij wil weten of dit inmiddels al via de website

mogelijk is. Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat er inderdaad op de website van de provincie een digitaal meldpunt beschikbaar is. Via een kaartviewer kunnen inwoners de locatie aanwijzen waar zij zich onveilig voelen en daar een melding over doen.

815 Mevrouw **Vroom** (D66) vindt het positief dat de provincie zo voortvarend met het meldpunt aan de slag is gegaan. Tegelijk heeft zij van verschillende gemeenten gehoord dat melders soms alsnog wordt gevraagd hun melding zelf bij de gemeente te doen. Zij vraagt of de provincie alle meldingen zelf door zet naar de betreffende gemeente, of dat inwoners alsnog worden gevraagd de melding opnieuw bij de gemeente te doen.

820 Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat er met de meeste gemeenten afspraken zijn gemaakt over het doorzetten van meldingen. In de praktijk zijn er 44 gemeenten met 44 verschillende werkwijzen. In bijna alle gevallen zet de provincie meldingen door naar het juiste gemeentelijke contactpunt, waarna de gemeente deze verder oppakt. Alleen bij één gemeente speelt nog een probleem omdat daar uitsluitend meldingen via een eigen systeem worden geaccepteerd. Met
825 die gemeente is de provincie in gesprek om hiervoor een oplossing te vinden. De provincie stuurt meldingen dus in principe zelf door naar gemeenten en koppelt aan de melder terug dat de melding is doorgestuurd. De verdere afhandeling ligt vervolgens bij de gemeente. Verder benadrukt de gedeputeerde het belang van het onderscheid tussen vrouwenveiligheid en sociale veiligheid. Bij het ontwikkelen van beleid wil de provincie nadrukkelijk kijken vanuit het
830 perspectief van de meest kwetsbare groep. Daarom zijn ook vrouwen en ervaringsdeskundigen betrokken bij schouwen en bij het beoordelen van locaties. Hij merkt op dat veel bestaand beleid, bijvoorbeeld rond verlichting, historisch vaak vanuit een mannelijk perspectief is ontwikkeld en dat dit een belangrijk leerpunt is. Over terugkoppeling van meldingen zegt gedeputeerde **Olthof** dat de provincie melders informeert wanneer een melding is doorgestuurd
835 of wanneer een maatregel op provinciale infrastructuur is uitgevoerd. Voor gemeentelijke locaties ligt de verdere opvolging bij de gemeenten. De provincie onderzoekt nog of er een algemene rapportage kan komen met bijvoorbeeld aantallen meldingen en genomen maatregelen. Tot slot geeft hij aan dat vrouwenveiligheid structureel wordt meegenomen in beleid, bijvoorbeeld bij de actualisatie van het Perspectief Mobiliteit en bij beleid rond
840 verlichting. Veiligheid staat voorop, maar bij maatregelen moet soms ook rekening worden gehouden met andere factoren zoals natuurwetgeving of bestaande infrastructuur. In zulke gevallen kan er bijvoorbeeld worden gekozen voor het stimuleren van veiligere alternatieve routes die beter verlicht zijn en drukker gebruikt worden.

Mevrouw **Den Boer** (BBB) vraagt hoe gemeenten concreet aangeven welke routes als veiliger
845 alternatief kunnen dienen. Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat er voorbeelden zijn waarbij

gemeenten bijvoorbeeld met verlichting of borden bepaalde routes als veiligere avondroutes aanwijzen. Hij wil daar nog niet te veel over invullen, omdat hij juist ruimte wil laten voor creativiteit in de verdere uitwerking en omdat er nog meer goede voorbeelden zijn waar de provincie van kan leren. Het meldpunt blijft onder de aandacht, onder andere via de website en
850 doordat het onderwerp structureel onderdeel wordt van beleid. Ook benadrukt hij dat vrouwen en ervaringsdeskundigen actief betrokken blijven bij de uitwerking van maatregelen. Over veilige routes zegt hij dat het uitgangspunt is dat er bij voorkeur minimaal één goed verlichte en sociaal veilige route beschikbaar is, ook als dat niet altijd de meest directe route is. Daarnaast wordt er contact gezocht met de politie om informatie te krijgen over mogelijke onveilige
855 plekken. Hoewel de focus nu ligt op het verbeteren van de fysieke omgeving, kan in de toekomst ook handhaving of cameratoezicht een rol spelen. Tot slot geeft gedeputeerde Olthof aan dat de provincie ook bij overgangen tussen gemeenten een rol kan spelen. Meldingen komen bij de provincie binnen en worden vervolgens naar de juiste gemeente doorgestuurd. Daarnaast zal hij het onderwerp bestuurlijk blijven bespreken met wethouders in regionaal
860 overleg, zodat het ook op gemeentelijk niveau aandacht blijft houden.

Mevrouw **Vroom** (D66) stelt voor om, wanneer het onderzoek over een half jaar klaar is, een technische briefing te organiseren zodat Statenleden hun kennis over het onderwerp kunnen verdiepen.

865

7.b Motie 112–2025 Tijdslijn–wijze financiering 2 infrastructuurprojecten woningbouw inzichtelijk maken (Aansluiting A9 Heiloo)

Via motie 112 van 2025 heeft PS op 3 november 2025 aan GS opdracht gegeven om hen te informeren over de tijdslijn en wijze van financiering van de Aansluiting A9 bij Heiloo en de
870 Onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland.

De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan de heer Boer (VVD) als indiener van de motie.

De heer **Boer** (VVD) heeft tijdens de behandeling van het iMPI al heeft gesproken over de motie
875 over de afslag A9 bij Heiloo en de onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland. Volgens hem is het chagrijn bij zijn fractie nog niet weggenomen. Over de A9 zegt hij dat er wel meer duidelijkheid is, maar dat uit de brief vooral blijkt dat andere partijen nu aan zet zijn en dat wordt afgewacht. Hij vraagt de gedeputeerde of de provincie hier niet een actievere rol kan nemen. Voor de onderdoorgang N247 bij Broek in Waterland merkt hij op dat de gevraagde

- 880 informatie nog ontbreekt. De VVD wil weten of de gedeputeerde de urgentie van beide projecten voelt en daadwerkelijk stappen wil zetten. Tot slot vraagt de heer **Boer** of de gedeputeerde op korte termijn aanvullende informatie kan geven over de voortgang, inclusief wanneer concrete stappen worden gezet en bijvoorbeeld wanneer een bestuurlijke overeenkomst kan worden getekend.
- 885 Mevrouw **Den Boer** (BBB) ziet in dit stuk geen proactieve houding van GS. Daarom vindt haar fractie de motie nog niet afgedaan. Het is volgens haar positief dat er nu een overzicht ligt, maar concrete stappen om de einddoelen te bereiken ontbreken. Volgens haar wordt vooral gewacht op gemeenten en verkiezingen, terwijl de BBB duidelijkheid wil over wat er daadwerkelijk gaat gebeuren. Met name bij de onderdoorgang in Broek in Waterland ziet haar
- 890 fractie geen vooruitgang. Zij vraagt waarom een quickscan nog niet is uitgevoerd. Tot slot stelt zij dat dit voor de BBB onvoldoende is en dat er meer druk nodig is. Haar fractie wil daarom graag elk kwartaal een voortgangsrapportage ontvangen. Interruptie van de heer **Kes** (SP) vraagt wat mevrouw **Den Boer** de gedeputeerde precies verwijt, omdat voor deze projecten vooral geld van het Rijk nodig is en dat grotendeels buiten de invloed van de gedeputeerde ligt. Mevrouw
- 895 **Den Boer** (BBB) reageert dat zij als Statenlid een kritische houding mag aannemen om te controleren of afspraken uit het coalitieakkoord worden uitgevoerd.
- Mevrouw **Den Boer** vervolgt haar betoog en geeft aan dat de gedeputeerde eerder heeft gezegd dat een concreet plan met één duidelijke prioriteit de kans vergroot om steun van het Rijk te krijgen. Zij verwacht daarom dat GS proactief met zo'n plan naar het Rijk gaat om financiering te
- 900 verkrijgen. De BBB wil deze projecten nauw volgen en vraagt om elk kwartaal een voortgangsrapportage. In een interruptie vraagt mevrouw **Berkvens** (D66) of de motie formeel niet al is uitgevoerd, omdat aan de verzoeken is voldaan, ook al is het gewenste resultaat nog niet bereikt. Mevrouw **Den Boer** antwoordt dat zij de motie toch niet als afgedaan beschouwt en benadrukt dat de BBB de projecten actief wil blijven monitoren, omdat deze ook in het
- 905 coalitieakkoord zijn afgesproken.
- De heer **Dijk** (CDA) geeft aan dat de resultaten van de quickscan voor de onderdoorgang bij Broek in Waterland nog niet met de Staten zijn gedeeld. Daarom kan zijn fractie de motie nog niet als afgedaan beschouwen. De resultaten worden pas in het tweede kwartaal verwacht en daarna wil het CDA opnieuw beoordelen of de motie kan worden afgedaan.
- 910 De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft destijds voor de motie gestemd met de nadruk op de onderdoorgang bij Broek in Waterland. Hij vindt het jammer dat er nog weinig voortgang is. De kostenraming is alleen geactualiseerd op basis van inflatie en er is nog geen duidelijkheid over aanvullende financiering of ruimte in de provinciale begroting. Hoewel GS aangeeft daarnaar te

willen kijken, roept hij op tot meer snelheid. De ChristenUnie kan de motie wel als afgedaan
915 beschouwen, maar verwacht binnenkort een inhoudelijkere update.

Statenlid **Korzelius** (GL) geeft aan dat zijn fractie voorstander blijft van een onderdoorgang bij
Broek in Waterland. Hij begrijpt dat het probleem vooral bij de financiering ligt en sluit zich op
dat punt aan bij de heer Klein.

De heer **Karar** (PvdA) zegt dat hij de gevoelens van VVD en BBB begrijpt, maar dat volgens hem
920 wel aan het dictum van de motie is voldaan. Als er extra stappen gewenst zijn, zou dat volgens
hem via een nieuwe of aanvullende motie moeten gebeuren.

Mevrouw **Berkvens** (D66) geeft aan dat deze projecten belangrijk zijn voor de doorstroming,
maar dat er momenteel geen financiering is. Zij vraagt de gedeputeerde wanneer het moment
komt om te concluderen dat alternatieven nodig zijn die minder geld kosten. D66 beschouwt de
925 motie als afgedaan.

Volgens de heer **Kes** (SP) is de motie afgedaan. Hij vindt het verstandig dat, zolang er geen
financiële dekking van het Rijk is, er niet steeds nieuwe plannen en ontwerpen worden gemaakt
die veel ambtelijke capaciteit en geld kosten.

De heer **Hollebeek** (PvdD) zegt de roep om een vervolgstap te begrijpen.

930 De heer **Faassen** (50PLUS) geeft aan dat de motie wat 50PLUS betreft als afgedaan kan worden
beschouwd en suggereert dat BBB eventueel een nieuwe motie met een andere strekking kan
indienen. In een interruptie vraagt mevrouw **Den Boer** (BBB) waar in de stukken een tijdslijn staat
met de stappen die nodig zijn om de projecten te realiseren. De heer **Faassen** antwoordt dat
juist het ontbreken van financiering de kern van het probleem is en dat eerst geprobeerd moet
935 worden financiële dekking te vinden.

Volgens de heer **Hartog** (JA21) is de motie niet afgedaan.

Volgens mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) is de motie afgedaan.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof in de eerste termijn.

940 Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat de quickscan voor de N247 belangrijk is om een volledig
beeld te krijgen. In deze quickscan wordt de technische, financiële en juridische haalbaarheid
van het project onderzocht. De resultaten worden in het tweede kwartaal verwacht. Hij
benadrukt dat er achter de schermen veel aan deze projecten is gewerkt en dat ze op
verschillende bestuurlijke tafels zijn besproken. Tegelijk merkt hij op dat er de afgelopen jaren
945 minder geld vanuit het Rijk beschikbaar is gekomen en dat middelen soms zelfs uit Noord-
Hollandse projecten zijn gehaald. De gedeputeerde erkent dat de Staten beter en vaker
geïnformeerd hadden kunnen worden over de voortgang. Hij zegt toe de Staten duidelijker en

- tijdsiger te informeren, onder andere via de rapportage over grote projecten. Voor de A9 bij Heiloo geeft gedeputeerde Olthof aan dat de ruimtelijke procedures bij de gemeente liggen, terwijl de provincie betrokken blijft en waar nodig ondersteunt. Voor de N247 ligt de verantwoordelijkheid bij de provincie en zal de quickscan zo snel mogelijk met de Staten worden gedeeld. Tot slot benadrukt hij dat er ondanks de moeilijke financiële omstandigheden hard is gewerkt en dat de quickscan in ieder geval wordt uitgevoerd, ongeacht of de motie formeel als afgedaan wordt beschouwd.
- De **voorzitter** concludeert dat uit de gewogen peiling blijkt dat 28 zetels vinden dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd en 21 zetels vinden van niet. Daarmee wordt de motie als afgedaan beschouwd.
- De heer **Boer** (VVD) vraagt welke partijen hebben aangegeven dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd. De **voorzitter** antwoordt dat dit ChristenUnie, GroenLinks, Partij van de Arbeid, D66, SP, Partij voor de Dieren, 50PLUS en Volt zijn. De heer **Boer** wijst erop dat volgens hem de heer **Karar** eerder aangaf zwaar te laten meewegen wat de indieners van de motie vinden. De heer **Karar** (PvdA) reageert dat dit klopt. Hij geeft aan dat zijn fractie inhoudelijk vindt dat aan de motie is voldaan, mede omdat de quickscan nog komt en daarmee de dictumpunten worden uitgevoerd. Tegelijk hecht hij ook waarde aan de mening van de indieners en wil hij daar nog even over nadenken. De heer **Kes** (SP) vindt dat er een inventarisatieronde is gedaan en dat dit volgens hem wel een precedent schept.
- De **voorzitter** vraagt de heer Karar of hij de motie als afgedaan beschouwd. De heer **Karar** (PvdA) zegt dat zijn fractie vindt dat de motie is afgedaan, omdat de gevraagde informatie nog naar de Staten komt. Als er nieuwe stappen nodig zijn, moet dat volgens hem via een nieuwe motie.
- 8 Rondvraag gedeputeerde Olthof (portefeuilles Mobiliteit, luchtvaart, OV Knooppunten)**
De rondvraag is ingediend door de BBB over de N244.
- De **voorzitter** geeft het woord aan mevrouw Den Boer.
- Mevrouw **Den Boer** (BBB) heeft vier vragen:
1. Kan GS aangeven of de N244 aanpassen kan zorgen voor een vermindering van verkeer op de

N247 en of dit is onderzocht?

2. Zou het meerwaarde hebben om dit te onderzoeken?

3. Zou dit ook een oplossing kunnen zijn voor minder file op de A7?

985 4. Wat is de reflectie van GS op de 3 overwegingen vanuit Platform Historisch Waterland

De **voorzitter** geeft het woord aan de gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen van de BBB.

990 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat aanpassingen aan de N244 niet zorgen voor minder verkeer op de N247, omdat de N244 al voldoet aan de eisen om verkeersstromen goed af te wikkelen. Wel is bij nieuwe plannen, zoals bij de Lange Weeren en de oostflank van Purmerend, geprobeerd zoveel mogelijk verkeer via de N244 te laten verlopen. Volgens de gedeputeerde zijn er verder geen grote aanpassingen nodig, behalve mogelijk een kleine wijziging bij een
995 rotonde. Daarnaast geeft hij aan dat extra verkeer via de N244 ook geen oplossing is voor files op de A7. Dat zou juist meer verkeer naar de A7 leiden en daarmee de problemen vergroten. Bovendien zijn verbeteringen aan de A7 door het Rijk vertraagd door financiële en stikstofproblemen. Verder gaat de gedeputeerde in op drie overwegingen van het Platform Historisch Waterland. Voor de A7 ligt de verantwoordelijkheid bij het Rijk in het kader van de
1000 studie Amsterdam–Hoorn. De doorstroming op de N247 is volgens hem al zo goed mogelijk geoptimaliseerd. Ook structurele verbeteringen in het openbaar vervoer worden besproken met gemeenten, maar daarvoor is de Vervoerregio Amsterdam de concessiehouder.

De rondvraag ingediend door VVD naar aanleiding van het nieuwsbericht en over het fietspad
1005 N522.

De twee vragen luiden als volgt:

1. Bent u bekend met dit nieuwsbericht van 1 Amstelveen van 18 februari 2026 en het nieuwsbericht van de gemeente Amsterdam over het aanpalende fietspad Spaklerweg – Holterbergweg?

1010 2. Zijn er mogelijkheden om het fietspad N522 versneld te verbeteren zodat het goed aansluit op het verbrede fietspad Spaklerweg – Holterbergweg?

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor de beantwoording van de vragen van de VVD.

1015

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt de vragen van de VVD-fractie.

Op de vraag of GS bekend was met het nieuwsbericht, geeft gedeputeerde **Olthof** aan dat dit niet het geval was. De tweede vraag gaat over de mogelijkheid om het fietspad langs de N522 versneld te verbeteren, zodat het beter aansluit op het verbrede fietspad bij de Spaklerweg en Holterbergweg. De gedeputeerde zegt dat dit wordt meegenomen in een studie. Hij tempert daarbij de verwachtingen, omdat verbreding op dit traject niet eenvoudig is en mogelijk grondverwerving nodig kan zijn. Daardoor kan het proces complexer en tijdrovender worden. Afhankelijk van de uitkomsten van de studie wordt bekeken of versnelling mogelijk is.

1025 **9 B-agenda Wonen**

9.a Jaarverslag Bouwambassadeur 2024–2025

In de Actieagenda Wonen en Versnellen Woningbouw 2024–2028 staat dat de provincie een onafhankelijk bouwambassadeur aanstelt om de versnelling van de woningbouw in Noord-Holland aan te jagen. Per september 2024 is Geurt van Randeraat aangesteld als bouwambassadeur en in dit verslag deelt hij zijn werkzaamheden inclusief resultaten en reflectie van 2024–2025.

De **voorzitter** geeft het woord aan de commissieleden voor een reactie in de eerste termijn.

1035 Mevrouw **Den Boer** (BBB) is blij met de stappen die mede door de bouwambassadeur zijn gezet. Zij wijst op de grote woningnood en vraagt hoe de prioritering van projecten wordt bepaald wanneer sommige projecten veel inzet vragen. Zij wil weten welke criteria worden gebruikt om projecten hoger op de prioriteitenlijst te zetten en of PS hierover wordt geïnformeerd. Ook vraagt zij of GS of de bouwambassadeur iets van de Staten nodig heeft om projecten te versnellen.

1040 De heer **Faassen** (50PLUS) zegt dat 50PLUS met interesse heeft gelezen over de resultaten van de bouwambassadeur, zoals bij Nieuw-Vennep West en de propositie Noord-Holland Noord. Tegelijk vraagt hij hoe de prioritering van projecten plaatsvindt en of er een balans is tussen grote en kleinere projecten. Ook vraagt hij wie de bouwambassadeur aanstuurt, hoe de onafhankelijkheid wordt geborgd en of er inzicht is in de werkzaamheden van het team.

1045 Daarnaast vraagt hij naar de evaluatie van het werk, de relatie met het budget en stelt hij voor om bij een volgende evaluatie een 360-gradentoets te doen.

Statenlid **Korzelius** (GL) ziet dat er concrete resultaten zijn geboekt, maar had graag een vooruitblik gezien op de komende periode. Hij sluit zich daarom aan bij de vraag van mevrouw
1050 Den Boer over prioritering en de criteria daarvoor.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) zegt dat het werk van de bouwambassadeur duidelijk effect heeft gehad. Zij vraagt of er een vergelijking komt met bouwambassadeurs of vergelijkbare functies in andere provincies. Ook vraagt zij of er een overzicht kan komen van projecten die zijn aangevraagd, afgewezen, niet doorgedaan of momenteel lopen en waaruit de prioriteiten
1055 worden bepaald.

De heer **Dijk** (CDA) geeft aan dat het CDA het aanstellen van een bouwambassadeur een goede stap vindt. Volgens hem zijn projecten dankzij deze inzet uit een impasse gehaald. Wel mist hij aandacht voor de betaalbaarheid van woningen in het jaarverslag. Hij vraagt hoe de bouwambassadeur met dit onderwerp omgaat en wil ook inzicht in projecten waar het minder
1060 goed ging en welke ondersteuning daarbij nodig was. Tot slot vraagt de heer Dijk of de bouwambassadeur nog aanbevelingen heeft voor de Staten om de woningbouw verder te versnellen.

De heer **Karar** (PvdA) sluit zich aan bij de vraag van de heer Dijk over wat PS zelf kan doen om woningbouw te versnellen. Hij complimenteert het jaarverslag van de bouwambassadeur en vindt het overzichtelijk en goed leesbaar. Hij vraagt daarnaast hoe de relatie tussen PS en de
1065 bouwambassadeur precies is, aangezien de bouwambassadeur onafhankelijk opereert tussen publieke en private partijen. Ook vraagt hij om aandacht voor betaalbaarheid van woningen en om rapportage over hoe de inzet bij projecten bijdraagt aan betaalbare woningen.

Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vindt het positief dat er concrete resultaten zijn geboekt, maar sluit
1070 zich aan bij eerdere vragen over het ontbreken van aandacht voor de betaalbaarheid van woningen in het verslag.

De heer **Kes** (SP) complimenteert de gedeputeerde voor de inzet op dit dossier. Hij wijst erop dat de provincie een bijzondere rol heeft tussen Rijk en gemeenten. Volgens de heer **Kes** moet de provincie blijven inzetten op doelen die zij belangrijk vindt, zoals sociale huur en
1075 programmatische invulling van woningbouw. Hij vraagt om een terugblik op hoe hier in de praktijk aandacht aan is besteed bij projecten.

De heer **Hollebeek** (PvdD) waardeert de voortvarendheid, maar vindt dat het verslag vooral op kwantiteit is gericht. Volgens hem is het een gemiste kans dat kwalitatieve doelen, zoals natuurinclusief, energiezuinig en circulair bouwen, sociale huur en woningen voor ouderen,
1080 nauwelijks worden meegenomen. Hij sluit zich daarnaast aan bij de vragen van de heer Dijk en de heer Karar over de rol van PS.

Mevrouw **Berkvens** (D66) sluit zich korthedshalve aan bij de complimenten voor het werk van de bouwambassadeur en bij de vragen die eerder zijn gesteld over de rol van de Staten.

1085 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Beemsterboer in de eerste termijn.

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat met de bouwambassadeur een zwaargewicht is aangesteld die gezag heeft bij gemeenten, corporaties en ontwikkelaars en daarmee kan helpen om de versnelling van woningbouw te realiseren. De bouwambassadeur werkt daarbij samen met het provinciale versnellingsteam woningbouw. Onderwerpen zoals betaalbaarheid zijn
1090 randvoorwaarden, maar vallen niet uitsluitend onder de taak van de bouwambassadeur en worden breder binnen het team opgepakt. Over mogelijke belangenverstrengeling zegt de gedeputeerde dat hier vooraf aandacht voor is geweest. Omdat de bouwambassadeur uit de praktijk komt, zijn er met de ambtelijke organisatie duidelijke afspraken gemaakt over hoe
1095 wordt omgegaan met opdrachten binnen de provincie. Volgens hem is dit zorgvuldig geregeld. Verder geeft gedeputeerde **Beemsterboer** aan dat vragen over vergelijkingen met andere provincies, over aangevraagde of afgewezen projecten en over betaalbaarheid beter door de bouwambassadeur zelf kunnen worden beantwoord.

1100 Bouwambassadeur de heer **Van Randeraat** legt uit dat de intensiteit van zijn werk niet afhangt van de grootte van een project. Zowel kleine als grote projecten kunnen complex zijn en veel tijd en energie kosten, vooral wanneer projecten vastlopen en er een doorbraak nodig is. Hij geeft aan dat hij vooral wordt ingezet bij ingewikkelde projecten waar veel partijen bij betrokken zijn. Als voorbeeld noemt hij een recente doorbraak bij Nieuw-Vennep West, waar
1105 veel inzet voor nodig was. Daardoor blijft er soms minder tijd over voor andere projecten. Over prioritering zegt de heer Van Randeraat dat het doel is om de woningbouwafspraken uit de woondeals te realiseren en waar mogelijk te versnellen. Projecten worden daarom beoordeeld op hun impact op het aantal woningen en de snelheid waarmee resultaten kunnen worden bereikt. Soms krijgen kleinere projecten prioriteit als daar sneller resultaat te behalen is. Volgens hem
1110 zijn behaalde resultaten altijd teamwork. Successen zijn het resultaat van samenwerking tussen de provincie, gemeenten en marktpartijen. Verder vertelt de bouwambassadeur dat hij ongeveer elke twee weken overleg heeft met gedeputeerde Beemsterboer om werkzaamheden en prioriteiten af te stemmen. Samen met het versnellingsteam wordt gekeken welke projecten aandacht nodig hebben, onder andere op basis van een scan naar de voortgang van projecten.

- 1115 Tot slot geeft hij aan dat van PS vooral wordt gevraagd om integraal naar projecten te kijken. Veel vraagstukken hangen met elkaar samen en versnelling lukt vooral wanneer besluitvorming niet verkokerd plaatsvindt en er aandacht is voor de uitvoerbaarheid van projecten. Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) vraagt hoe de bouwambassadeur bijdraagt aan betaalbare woningen, omdat zij daar weinig over heeft gehoord. De heer **Van Randeraat** antwoordt dat zijn
- 1120 opdracht vooral is om de afspraken uit de woondeals versneld te realiseren. In die afspraken zitten al programma's voor woningbouw. Meer betaalbare woningen realiseren kan soms lastig zijn, omdat dat invloed heeft op de financiële haalbaarheid van projecten. Hij noemt als voorbeeld Nieuw-Vennep, waar het gelukt is om ongeveer 700 extra betaalbare woningen toe te voegen. Mevrouw **Buit** (ChristenUnie) verduidelijkt dat zij bedoelt of betaalbaarheid ook een rol
- 1125 kan spelen bij de prioritering van projecten. De heer **Van Randeraat** zegt dat zijn focus ligt op het versnellen van de woondeal-afspraken. Als er kansen zijn om meer betaalbare woningen te realiseren, bespreekt hij dat met het provinciale versnellingsteam en gedeputeerde Beemsterboer.
- De heer **Faassen** (50PLUS) vraagt wanneer de bouwambassadeur stopt met een project dat niet
- 1130 succesvol lijkt en wie dat bepaalt. De heer **Van Randeraat** antwoordt dat dit in overleg gebeurt met het versnellingsteam en gedeputeerde Beemsterboer. Als een project te veel energie vraagt of geen resultaat oplevert, kan besloten worden de inzet te stoppen.
- De heer **Karar** (PvdA) vraagt of er winst te behalen is op betaalbaarheid als de bouwambassadeur daar expliciet op wordt ingezet. De heer **Van Randeraat** zegt dat er soms kansen zijn,
- 1135 bijvoorbeeld bij subsidieaanvragen. Dat zijn momenten waarop voorwaarden over programma's en betaalbaarheid kunnen worden meegenomen in onderhandelingen.

11 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer (portefeuille Wonen)

- De **voorzitter** meldt dat er een rondvraag is ingediend door 50PLUS en D66 over de
- 1140 woningbouwrealisatie en geeft het woord aan de heer Nijkamp.

- De heer **Nijkamp** (50PLUS) stelt de rondvraag namens 50PLUS en D66 over de woningbouwrealisatie aan gedeputeerde Beemsterboer.
- Ruim een kwart van de woningen die Nederlandse gemeenten de afgelopen vier jaar wilden
- 1145 bouwen, is er niet gekomen. Dat blijkt uit onderzoek van de NOS met regionale en streekomroepen, dat 4 maart 2026 bekend is gemaakt. Van de ruim 357.000 woningen die gemeenten wilden bouwen, zijn er 264.000 gerealiseerd. Noord-Holland loopt achter op de andere provincies voor het behalen van de woningbouwdoelstelling. Ook Zuid-Holland dat een

1150 ongeveer even grote opgave heeft, doet het beter. Bezwaarprocedures van omwonenden en de veranderende stikstofregels worden door gemeenten als oorzaken genoemd. Ook de lange procedures voor vergunningen en het overvolle stroomnet zijn obstakels. Het verschilt fors per gemeente wat van de plannen is terechtgekomen. Er zijn gemeenten die veel meer hebben gebouwd dan gepland. Enkhuizen wordt genoemd als gemeente die het slechts doet. D66 en 50PLUS willen van gedeputeerde Beemsterboer weten:

- 1155
- Hoe komt het dat Noord-Holland minder op koers ligt dan de andere Provincies bij het halen van de woningbouwdoelstelling?
 - Welke gemeenten in Noord-Holland hebben de bouwopgave niet gehaald?
 - Hebben gemeenten ondersteuning gevraagd aan de Provincie?
 - Wat heeft de Provincie gedaan in de gekozen regierol om de bouwopgave wel te realiseren?
- 1160
- Heeft GS contact met andere Provincies over welke stappen zij nemen om wel op koers te blijven?
 - Wat gaat GS doen om het tempo in Noord-Holland op te voeren?

1165 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat elke woning die niet wordt gebouwd er één te weinig is. Hij benadrukt dat de cijfers gaan over woningen die daadwerkelijk zijn opgeleverd tussen 2021 en 2025, dus woningen waarvan de sleutel is overgedragen. Veel van deze projecten zijn 1170 al jaren geleden gestart. Volgens gedeputeerde Beemsterboer heeft Noord-Holland een hoge ambitie neergelegd in de woondeals, met een groei van de woningvoorraad van ongeveer 14%. Dat ligt hoger dan in veel andere provincies. Daardoor is het moeilijker om de doelstellingen volledig te halen, maar hij vindt het belangrijk om die hoge ambitie te behouden. Verder geeft de gedeputeerde aan dat cijfers van het CBS laten zien dat Noord-Holland in 2025 zowel veel 1175 woningen heeft gebouwd als veel bouwvergunningen heeft verleend. Daarmee staat de provincie relatief hoog in vergelijking met andere provincies. Tegelijk blijft de woningbouw achter bij de grote vraag, waardoor extra inzet nodig blijft. Gedeputeerde Beemsterboer zegt dat de provincie daarom blijft inzetten op versnelling, onder andere via het projectmanagementbureau, de bouwambassadeur en het versnellingsteam. Hij merkt ook op dat Noord-Holland relatief veel 1180 grote projecten heeft, die vaak meer tijd kosten om te realiseren. Verder geeft hij aan dat gemeenten regelmatig ondersteuning vragen en dat er intensief contact is tussen provincie en gemeenten over woningbouwprojecten. De provincie heeft daarbij vooral een aanjaagrol, terwijl

de regie over individuele projecten meestal bij de gemeenten ligt. De provincie ondersteunt gemeenten, corporaties en ontwikkelaars om woningbouw te versnellen, onder andere via
1185 versnellingstafels. Ook is er in IPO-verband contact met andere provincies om ervaringen uit te wisselen. Het projectmanagementbureau in Noord-Holland is bijvoorbeeld mede geïnspireerd op een team in Overijssel dat gemeenten helpt bij woningbouwprojecten. Tot slot geeft gedeputeerde Beemsterboer aan dat de provincie via de actieagenda Wonen alles inzet om de woningbouw te versnellen. Hij spreekt waardering uit voor de brede steun in de Staten voor
1190 woningbouw en benadrukt dat deze inzet nodig blijft zolang de woningnood bestaat.

11 Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.00 uur en dankt de aanwezigen voor hun inbreng.

Nummer	Onderwerp	Fractie	Datum PS	Portefeuille houder	Inhoud	Stand van zaken GS
M133-2025	Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen	CDA, VVD, BBB, JA21	08-12-2025	Rommel, E.	PS verzoeken GS: • In aanvulling op het Industrierrein van Provinciaal Belang (IPB) een voorstel voor compensatie bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB uit te werken. Vervolgens het voorstel met nut en noodzaak en voor- en nadelen voor te leggen aan PS in aanloop naar de eerstvolgende concept-herziening van de Omgevingsverordening NH2022.	06-02-2026: Verkennend onderzoek n.a.v. de motie wordt opgepakt door directie beleid (DE/RSO), ook in relatie tot actualisatie Omgevingsvisie.
M109-2025	Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw	D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS	03-11-2025	Beemsterboer, J.	PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten: • te inventariseren in hoeverre vertraging bij vergunningverlening bij de Omgevingsdiensten een knelpunt vormt voor woningbouwprojecten; • hierbij ook de oorzaken en	06-02-2026: Uitvoering van de motie wordt in afstemming met de OD's opgepakt.

					mogelijke oplossingsrichtingen in beeld te brengen, samen met de betrokken Omgevingsdiensten en vertegenwoordigers van de bouw- en ontwikkelingssector; • hierover uiterlijk in het derde kwartaal van 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren, inclusief concrete voorstellen om de vergunningverlening efficiënter te organiseren.	
M113-2025	Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv-hoogspanningss tation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven	VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, VOLT, ChristenUnie, PvdD	03-11-2025	Rommel, E.	PS spreekt uit: –Het voor een efficiënt proces en duidelijkheid naar de betrokken partijen wenselijk is dat Gedeputeerde Staten zo snel als mogelijk een voorkeur uitspreken voor een van de locaties van het 380 kV-hoogspanningsstation A9 Zuid; –Hiervoor ‘zoeklocatie 2’ zuidelijk van het Groene Schip en ten noorden van Golfclub Houtrak het meest voor de hand lijkt te liggen, in combinatie met het 150	06-02-2026: spreek uit motie, gedeputeerde Rommel heeft op 8 december mededeling gedaan in PS hierover.

					kV-station net oostelijk hiervan in Westpoort;	
M105-2025	Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes	50 PLUS	03-11-2025	Olthof, J.	PS verzoekt Gedeputeerde Staten: • Om in de eerstvolgende actualisatie van het iMPI een gedetailleerde versnellingsstrategie op te nemen voor de realisatie van toegankelijke OV-haltes binnen het provinciale areaal. • Provinciale Staten voor de zomer van 2026 te informeren over het bijbehorende financiële en organisatorische plan van aanpak en, indien nodig, hierover een krediet- of begrotingswijziging voor te leggen.	06-02-2026: De aanpak is toegelicht tijdens de technische briefing van het iMPI in de Cie Ruimte van 12 januari 2026.
M100-2025	Demografische ontwikkeling bepalend voor ruimtegebruik	VVD, BBB, GroenLinks, CDA	29-09-2025	Rommel, E.	PS verzoekt het College • om te onderzoeken wat voor Noord-Holland de eventuele verschillen zijn tussen de aanbevelingen voor gematigde bevolkingsgroei van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 en de	06-02-2026: De uitvoering van de motie wordt opgepakt in het traject omgevingsvisie en zal gelijk met de omgevingsvisie in december 2026 worden afgedaan.

					gehanteerde bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050 van het CBS; • Provinciale Staten hierover voor eind 2025 te informeren.	
M99–2025	Europese toekomst in de omgevingsvisie	Volt	29–09–2025	Rommel, E.	PS vraagt Gedeputeerde Staten om: – bij een herziening van de omgevingsvisie de rol van Noord-Holland in de Europese Unie mee te nemen in alle relevante onderdelen; – Hierbij ook mee te nemen hoe de Europese Unie onze ambities kan ondersteunen, en hoe Noord-Holland de Europese ambities kan ondersteunen.	06–02–2026: De uitvoering van de motie wordt opgepakt in het traject omgevingsvisie en zal gelijk met de omgevingsvisie in december 2026 worden afgedaan.
M96–2025	Nieuwe grootschalige ontwikkelingen in drogere gebieden	PvdD, D66, GroenLinks, VVD, CDA, ChristenUnie, Volt, BBB	29–09–2025	Rommel, E.	PS verzoeken GS: – in de ontwerp–Omgevingsvisie de nadruk bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen vooral te leggen op “droog” bouwen, en “hoog” een minder prominente positie ten opzichte daarvan te geven	06–02–2026: De uitvoering van de motie wordt opgepakt in het traject omgevingsvisie en zal gelijk met de omgevingsvisie in december 2026 worden afgedaan

M87– 2025	Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte	D66, GroenLinks, PvdA, PvdD, CDA, ChristenUnie, JA21, Volt, 50PLUS, SP, FvD, VVD	29–09– 2025	Olthof, J.	Provinciale Staten verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: – te inventariseren welke probleemgebieden, waar de provincie verantwoordelijk voor is, langs provinciale routes, wegen, bushaltes en andere relevante locaties bestaan; – in samenwerking met ervaringsdeskundigen en experts zo snel mogelijk, maar uiterlijk Q1 2026, een plan van aanpak te presenteren aan Provinciale Staten met daarbij de gerichte aanpassingen om de veiligheid(sbeleving) op deze locaties te verbeteren en de bijhorende kosten om verbeteringen door te voeren; – een meldpunt op te richten waar inwoners sociaal onveilige provinciale routes en wegen, bushaltes en andere relevante locaties kunnen melden, zodat signalen structureel verzameld en	05–02–2026: Uit Besluitenlijst GS 03–02–2026: Er ligt een opgave in het vergroten van de sociale veiligheid en het verminderen van het gevoel van onveiligheid bij vrouwen in de openbare ruimte. Ook bij de provincie ligt die belangrijke taak als verantwoordelijke voor diverse doorfietsroutes, wandelpaden, landelijke gebieden, bushaltes en andere infrastructurele projecten. In de motie M87–2025 heeft Provinciale Staten gevraagd een plan van aanpak op te stellen om te komen tot maatregelen die de sociale veiligheid vergroten. Via deze brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitvoering van Motie 87–2025 Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte door middel van
--------------	---	--	----------------	------------	--	--

					geanalyseerd kunnen worden; – bij toekomstige (infrastructurele) projecten waarbij de provincie een rol heeft in de inrichting van de openbare ruimte, expliciet de (ervaren) veiligheid van vrouwen en meisjes mee te nemen in de planvorming en de uitvoering	een bijgevoegde brief en PS te verzoeken om dit onderwerp ter bespreking te agenderen op de B-agenda van de commissie Ruimte van 9 maart 2026. Februari 2026: Momenteel is er een projectteam opgesteld vanuit B&U/BSP en BEL/MOB. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak. PS zal hierover in Q1 2026 worden geïnformeerd middels een brief van GS aan PS. Verder zijn er een aantal acties die momenteel zijn uitgezet: er is een analyse gedaan vanuit meldingen uit het Servicepunt. Op deze locaties wordt er in december en januari een schouw uitgevoerd, samen met vrouwen, om te kijken hoe de sociale veiligheid hier verbeterd kan worden. Ook wordt er gewerkt aan een aanpak van de langere termijn. Hiervoor wordt een plan uitgewerkt voor een gedegen
--	--	--	--	--	--	--

						onderzoek waarin probleemlocaties verder worden opgesteld met bijpassende maatregelen. Tot slot wordt er gekeken naar hoe we het maken van meldingen gebruiksvriendelijker kunnen maken via het servicepunt. 11-11-2025: Er wordt momenteel een projectteam ingericht dat aan de slag gaat met de uitvoering van deze motie
M86-2025	Wij eisen de nacht op	GroenLinks, PvdA, D66, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie, VVD, 50PLUS, SP	29-09-2025	Olthof, J.	PS verzoekt Gedeputeerde Staten, ● In contact te treden met de initiatiefnemers van de campagne Wij eisen de nacht op over mogelijkheden tot provinciale ondersteuning, bijvoorbeeld via zichtbaarheid in provinciale communicatie en door het mogelijk inzetten van kosteloze advertentieruimte in provinciale bushokjes onder de aandacht te brengen bij de reclame-	05-03-2026: uit besluitenlijst GS d.d. 3-03-2026: Afdoeningsvoorstel Motie 86-2025 Wij eisen de nacht op Op 29 september 2025 namen Provinciale Staten unaniem Motie 86 'Wij eisen de nacht op', aan. De motie volgde na de verschrikkelijke moord op de 17-jarige Lisa in Duivendrecht, waarna de campagne 'Wij eisen de nacht op' werd gelanceerd.

					uitvoerder ● Bij provinciaal gesubsidieerde of ondersteunde evenementen expliciet aandacht te vragen voor de veiligheid van vrouwen en meisjes ● Zich blijvend uit te spreken tegen geweld tegen vrouwen, dit kenbaar te maken aan gemeenten en hen waar mogelijk te ondersteunen bij initiatieven die op lokaal niveau genomen worden	Provinciale Staten verzochten Gedeputeerde Staten in de motie onder andere om in contact te treden met de initiatiefnemers van de campagne en hen waar mogelijk te ondersteunen. Ook vraagt de motie om vrouwenveiligheid onder de aandacht te brengen bij partners van de provincie en zich actief uit te spreken tegen geweld tegen vrouwen. PS worden door middel van een brief geïnformeerd over de voortgang van de motie en worden verzocht de motie als afgedaan te beschouwen. Besluit: 1. PS door middel van bijgaande brief te informeren over motie 86-2025 'Wij eisen de nacht op'; 2. PS voor te stellen motie 86-2025 als afgedaan te beschouwen. 06-02-2026: In behandeling, planning om af te ronden in Q1.
--	--	--	--	--	--	---

						11-11-2025: Er wordt contact gezocht met Danique de Jong, initiatiefneemster van "Wij eisen de nacht op".
M85-2025	Onderzoek Vlotbrug Herijken	VVD, BBB, PvdA, CDA, 50PLUS, PVV, FvD, JA21, PvdD	07-07-2025	Olthof, J.	Provinciale Staten verzoeken Gedeputeerde Staten: • Een herijking van het onderzoeksrapport over een mogelijke nut en noodzaak nieuwe oeververbinding over het Noordhollandsch Kanaal én maatregelen om de verkeersveiligheid voor o.a. fietsers en voetgangers te verbeteren bij het Platform Mobiliteit NHN in te brengen; • De uitkomst van die bespreking te delen met de provinciale staten en ter bespreking aan te bieden bij de commissie Ruimte.	
M31-2025	Logische en coherente stiltegebieden	ChristenUnie, PvdD	07-04-2025	Olthof, J.	Provinciale Staten verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om: bij de uitwerking van de nieuwe	5-02-2025: Onderwerp is in de Commissie Ruimte van 12 januari 2026, met uitnodiging van de leden van de Commissie

					stiltegebieden te zorgen voor logische en coherente stiltegebieden en zich bij de begrenzing niet strikt te beperken tot NNN en Natura 2000gebieden	Leefomgeving, behandeld. 11-11-2025: De motie is uitgewerkt in de wijziging omgevingsverordening 2025 II. De wijziging omgevingsverordening 2025 II ligt t/m 20 oktober ter inzage. De wijziging omgevingsverordening 2025 II zal geagendeerd worden voor de Commissie Ruimte waarbij de leden van de Commissie Leefomgeving uitgenodigd worden. 29-08-2025: Uitvoering van de motie wordt meegenomen in de wijziging omgevingsverordening 2025 II. Na het reces wordt u meegenomen in het proces en wordt een voorstel geagendeerd om de motie als afgedaan te beschouwen.
M27-2025	Actieplan Geluid 2025-2029.	VVD, BBB, JA21	10-03-2025	Olthof, J.	PS verzoekt Gedeputeerde Staten • bij het uitwerken van het	19-03-2026: Uit besluitenlijst GS d.d. 17-03-2026:

	Effectief en Realistisch				Actieplan Geluid meer inzicht te geven in de financiële gevolgen van scenario 3 en daarmee rekening wordt gehouden met de beperkte financiële middelen van de provincie. • bij het uitwerken van het Actieplan Geluid er eerlijke verwachtingen worden gewekt richting de inwoners van Noord-Holland gezien de eerder genoemde beperkte financiële middelen en lange doorlooptijd van de te nemen maatregelen. • als het verlagen van de snelheid overwogen wordt, er rekening wordt gehouden met de effecten op doorstroming, reistijd en noodzakelijke herinrichting.	Afdoeningsvoorstel motie 27–2025 Actieplan Geluid 2025–2029 Met motie 27–2025 verzochten de fracties van de VVD, de BBB en JA21 op 10 maart 2025 om een effectief en realistisch Actieplan Geluid 2025–2029. Deze motie is in het Actieplan Geluid 2025–2029 verwerkt door inzicht te geven in de financiële middelen, eerlijke verwachtingen te wekken naar inwoners en snelheidsverlagingen integraal af te wegen. Besluit: Provinciale Staten te informeren over de uitwerking van de motie 27–2025 in het Actieplan Geluid 2025–2029 en hen voor te stellen deze hiermee als afgehandeld te beschouwen. 5–2–2026: Geen wijziging 11–11–2025: De motie is
--	-----------------------------	--	--	--	---	--

					uitgewerkt in het ontwerp Actieplan Geluid. Dit document is behandeld in Commissie Ruimte op 6 oktober 2025. Vaststellen van het definitieve Actieplan Geluid is voorzien in maart 2025. Voorgesteld wordt deze motie als afgedaan te beschouwen. Hoe is de motie verwerkt in het ontwerp Actieplan Geluid? – Inzicht geven in financiële middelen. Zie paragraaf 5.6. De levenscycluskosten van verwachte nieuwe geluidmaatregelen bedragen 2,0 miljoen euro per jaar. Financiering geschiedt via het iMPI en is onderdeel van de bestaande financiering van infrastructurele projecten. – Eerlijke verwachtingen naar inwoners. Zie paragraaf 4.2. Bij geluidgevoelige gebouwen hoeft niet voldaan te worden aan het ambitieniveau van 50 dB. Met het
--	--	--	--	--	---

						ambitieniveau wordt alleen bepaald waar geluidmaatregelen worden onderzocht. Geluidmaatregelen worden alleen genomen, als deze doelmatig en technisch mogelijk zijn. – Bij snelheidsverlaging rekening houden met effecten op de doorstroming en reistijd. Zie paragraaf 5.1.2. Eerst is beoordeeld waar deze effecten acceptabel kunnen zijn. Voor de meeste locaties lijkt een snelheidsverlaging niet kansrijk, gelet op verkeerskundige effecten. Over 1,5 km is het wel kansrijk, namelijk bij de N521 ten noorden van Uithoorn en bij de N248 ter hoogte van Wieringerwerf-Zuid. 29-08- 2025: Uitvoering van de motie wordt meegenomen in de wijziging omgevingsverordening 2025 II. Na het reces wordt u meegenomen in het proces en
--	--	--	--	--	--	--

						wordt een voorstel geagendeerd om de motie als afgedaan te beschouwen. 25-04-2025: De motie wordt verwerkt in het Actieplan Geluid 2025-2029. Dit plan wordt in ontwerp voor de zomervakantie van 2025 vastgesteld door GS. Daarna gaat dit plan naar PS.
M153-2024	Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren	D66, PvdD, ChristenUnie	16-12-2024	Rommel, E.	PS verzoeken het college • Aan gemeenten mee te geven dat indien mogelijk de aantasting van de kernkwaliteiten ook zoveel mogelijk gecompenseerd zou moeten worden.	29-08-2025: Er wordt gewerkt aan een handreiking voor gemeenten, we verwachten dit in de tweede helft van 2025 gereed te hebben 28-04-2025: Dit wordt verwerkt in de handreiking (zie motie 152-2024) 07-02-2025: Dit wordt verwerkt in de handreiking (zie motie 152-2024)
M152-2024	Motivatatie meer ruimte voor	GroenLinks, D66	16-12-2024	Beemsterboer, J.	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:	09-04-2026: Uit besluitenlijst GS d.d. 31-03-2026:

	wonen, onder voorwaarden.				• Een handreiking op te stellen waarmee gemeenten geïnformeerd worden over de gevraagde motivering van omgevingsplannen die worden gemaakt op basis van artikel 6.59a lid 3a. • Daarbij de toelichting zoals gegeven op Artikel 6.59a lid 3.1 “Activiteiten in Beschermd landschap” als uitgangspunt te nemen. • Daarin het principe mee te nemen dat de ontwikkeling van maximaal 25 woningen in verhouding moet staan met de toegevoegde waarde die geleverd wordt aan leefbaarheid en doorstroming.	Afdoeningsvoorstel motie M152-2024 over meer ruimte voor wonen, onder voorwaarden PS hebben GS in een motie verzocht om een handreiking op te stellen waarmee gemeenten geïnformeerd worden over de gevraagde motivering van omgevingsplannen die worden gemaakt op basis van artikel 6.59a lid 3a van de Omgevingsverordening NH2022. Besluit: 1. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de uitwerking van motie M2024-152 Motivatie meer ruimte voor wonen, onder voorwaarden; 2. Provinciale Staten te verzoeken de motie als afgedaan te beschouwen. 29-08-2025: Er wordt gewerkt aan een handreiking voor gemeenten, we verwachten dit in
--	---------------------------	--	--	--	--	---

						de tweede helft van 2025 gereed te hebben. 28-04-2025: Er wordt gewerkt aan een handreiking voor gemeenten, we verwachten dit in Q2 2025 gereed te hebben. 07-02-2025 Er wordt gewerkt aan een handreiking voor gemeenten, we verwachten dit in Q2 2025 gereed te hebben.
M93-2024	Onderzoek waterberging	D66 GroenLinks	30-09-2024	Rommel, E.	PS verzoekt het college: - Te onderzoeken of het gewenste combineren van functies zoals natuur en recreatie, piekwaterberging, energietransitie (inclusief transformatiestation) en havenbekken zoals gesteld in het coalitieakkoord mogelijk is. -In kaart te brengen welke locaties naast de Houtrakpolder in aanmerking zouden komen voor de waterbergingsfunctie in	11-11-2025: Geen wijzigingen 28-04-2025: Geen wijzigingen. 07-02-2025: Geen wijzigingen 19-11-2024: We nemen de in de motie genoemde onderzoeken op als acties in de Uitvoeringsagenda Noordzeekanaalgebied die we samen met onze partners in het Noordzeekanaalgebied opstellen.

					het Noordzeekanaalgebied alsmede een indicatie van de termijn waarin dat nodig zou zijn en dat in vergelijkend perspectief te zeten met de Houtrakpolder. –Hierover af te stemmen met betrokken gemeenten en waterschappen. –De uitkomsten hiervan te betrekken bij de actualisatie van het ontwikkelperspectief.	De onderzoeken gaan vanaf 2025 lopen.
M92–2024	Woonwensen van jonge Noord-Hollanders	Volt D66 CDA ChristenUnie	30-09-2024	Beemsterboer, J.	PS vraagt GS om: –een onderzoek naar de woonwensen van jonge Noord-Hollanders in Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid te starten; –bevindingen mee te nemen in de (deel)regionale volkshuisvestingsprogramma's NHN en NHZ.	5-02-2026: Geen wijzigingen. De uitvoering van de motie wordt opgepakt als onderdeel opstellen Volkshuisvestingsprogramma's. Dit is afhankelijk invoering Wet versterking regie VHV (Wvrv). 11-11-2025: geen wijzigingen 29-08-2025: geen wijzigingen 28-04-2025: Onderzoeksbureau RIGO heeft in opdracht van Noord-Holland een

						woningbehoefteraming uitgevoerd. Hierin staat de woningbehoefte van starters. De woonwensen van starters worden daarnaast uitgebreid onderzocht via het Woningbouw in de Metropoolregio Amsterdam (WiMRA) onderzoek. De resultaten van dit onderzoek zijn begin volgend jaar bekend. 07-02-2025: geen wijzigingen 19-11-2024: De provincie Zuid-Holland doet hier onderzoek naar en dat gaan wij verbreden naar NH. Zodra het gereed is wordt het geagendeerd voor PS.
M90-2024	Verduurzaming bestaande woningvoorraad in volkshuisvesting programma's.	GroenLinks D66 PvdA PvdD	30-09-2024	Beemsterboer, J.	PS verzoekt Gedeputeerde Staten: – om bij de regionale en lokale volkshuisvestingsprogramma's ook de gemaakte en te maken afspraken tussen gemeenten en woningcorporaties over de verbetering en de verduurzaming	05-02-2026: Geen wijzigingen. De uitvoering van de motie wordt opgepakt als onderdeel opstellen Volkshuisvestingsprogramma's. Dit is afhankelijk invoering Wet versterking regie VHV (Wvrv)

					van de bestaande huurwoningvoorraad op te nemen.	11-11-2025: geen wijzigingen, de verwachting is dat de wet begin 2026 ingaat 29-08-2025: Wij zijn nog steeds in afwachting van de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting. 28-04-2025: De wet versterking regie volkshuisvesting is nog niet door de 2e kamer, daarna start pas het opstellen van volkshuisvestingsprogramma's door gemeenten. Het Ministerie heeft in juni implementatiesessies gepland, die dienen als aftrap voor dit proces. 07-02-2025: geen wijzigingen 19-11-2024: De wet regie volkshuisvesting is nog niet door de 2e kamer, daarna start pas het opstellen van
--	--	--	--	--	---	--

						volkshuisvestingsprogramma's door gemeenten
M167-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw	Volt, ChristenUnie, CDA	06-11-2023	Beemsterboer, J.	PS vraagt GS om: – te onderzoeken hoe en of de provincie gemeenten kan helpen de doorlooptijd van bouwprojecten kan verkorten, zoals een efficiënter Flora & Fauna onderzoek of inspraakmomenten zonder aan zorgvuldigheid in te boeten; – en daarvoor bij de tweede begrotingswijziging met implementatievoorstel te komen; – en indien nodig met een dekkingsvoorstel bij PS terug te komen.	5-02-2026: Geen wijzigingen 11-11-2025: De stand van zaken mbt ondersteuning van gemeenten wordt najaar 2026 gedeeld met Provinciale Staten. 29-08-2025: geen wijzigingen. 28-04-2025: Deze motie wordt in april 2025 besproken in GS. 07-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-24: Er start binnenkort een verkenning naar een provinciaal projectbureau versnellen woningbouw. De strekking van motie 167 maakt daar onderdeel van uit

						15-05-2024: Deze thema's moet in afstemming met het rijk plaatsvinden; we zijn daarover in gesprek. 08-02-2024: geen wijzigingen.
M53-2022	Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)	PvdD, SP	23-05-2022	Rommel, E.	PS verzoeken GS: – pilots Verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing uit te voeren in diverse woonregio's, gericht op de huisvesting van plattelandsouderen, plattelandjongeren of vormen van begeleid wonen.	05-03-2026: Uit Besluitenlijst GS d.d. 03-03-2026: Verkenning ten behoeve van Pilot Huisvesting ouderen, jongeren en vormen van begeleid wonen Met deze verkenning ten behoeve van een pilot onderzoeken we of in afwijking van artikel 6.19a van de omgevingsverordening NH2022, bij bedrijfsbeëindiging meerdere kleinere woningen gebouwd kunnen worden, gericht op ouderen, jongeren en vormen van begeleid wonen. Besluit: 1. De verkenning voor de pilot 'Huisvesting ouderen, jongeren en vormen van begeleid wonen' vast te stellen;

						2. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de uitvoering van motie 53/2022 Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB); 3. Provinciale Staten te verzoeken de motie als afgedaan te beschouwen. 05-02-2026: We zijn bezig met het voorbereiden van de voorgestelde pilot. We verwachten in Q1-2026 u hierover te informeren. 11-11-2025: We zijn bezig met het voorbereiden van de voorgestelde pilot. We verwachten in Q4-2025 of Q1-2026 u hierover te informeren. 28-08-2025: geen wijzigingen 01-05-2025: Op dit moment zijn
--	--	--	--	--	--	--

						kleinschalige vormen van 'bijzondere huisvesting' mogelijk op percelen met vrijkomende agrarische bebouwing, waarbij dit binnen de bestaande bebouwing moet worden gerealiseerd. GS zijn, cf. de motie, voornemens met een pilot ervaring op te doen voor huisvesting van bijzondere doelgroepen. Hierover worden PS nog geïnformeerd. 10-02-2025: geen wijzigingen. 19-11-2024: geen wijzigingen. 11-09-2024: geen wijzigingen 22-4-2024 Dit kalenderjaar start een evaluatie. 08-02-2024:Geen wijzigingen 24-10-2023 In het coalitieakkoord is bij het
--	--	--	--	--	--	---

						onderwerp functiewijziging van (agrarische) bouwpercelen het volgende opgenomen: 'We kijken opnieuw naar de huidige regelgeving en verkenningen of en zo ja, hoe meer ruimte geboden kan worden aan de functiewijziging van (agrarische) bouwpercelen. Wij zullen u hierover begin 2024 een voorstel doen en de motie M53-2022 daarbij betrekken. 02-08-2023: Geen wijzigingen. 05-06-2023 De beantwoording van de motie maakt onderdeel uit van het onderzoek 'Burgerwoningen in het landelijk gebied' dat in december 2022 is gestart. De verwachting is dat de uitkomsten van het onderzoek in de tweede helft van 2023 aan PS kunnen worden voorgelegd.
--	--	--	--	--	--	--

						20-01-2023 De beantwoording van de motie maakt onderdeel uit van het onderzoek 'Burgerwoningen in het landelijk gebied' dat in december 2022 is gestart. 25-10-2022 Geen wijzigingen. 22-8-2022 De motie Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) wordt uitgevoerd op basis van de resultaten van het onderzoek "Burgerwoningen in het landelijkgebied" dat de provincie laat uitvoeren. De resultaten zijn in het eerste kwartaal 2023 te verwachten.
M148-2020	Heroverweging Zijpe- en Hazepolder	PvdA, D66, CU, GroenLinks	22-10-2020	Gielen, A.	PS roept het College van Gedeputeerde Staten op: 1.de landschappelijke, cultuurhistorische en in potentie	05-02-2026: geen wijzigingen 11-11-2025: geen wijzigingen

					aanwezige natuurwaarden van de Zijpe- en Hazepolder te betrekken bij een zorgvuldige heroverweging van de begrenzing van de BPL ter plaatse; 2.PS te informeren over de uitkomst van deze heroverweging in de Statencommissie RWK;	28-08-2025: De analyses lopen uit in de planning en zullen op z'n vroegst eind 2025 afgerond zijn. Daarna kunnen we een voorstel voor afdoening opstellen. 1-05-2025: Wij zijn momenteel bezig met de analyses van de weidevogelgebieden, waarin deze moties worden meegenomen. Dit zal op z'n vroegst in het voorjaar van 2025 afgerond zijn, waarna wij een voorstel tot afdoening zullen doen. 08-02-2024 t/m 10-02-2025: geen wijzigingen 11-10-2023: We streven ernaar om uiterlijk bij de eerstvolgende wijzigingsronde OV NH2022 (start maart 2024) u een voorstel ter afdoening te hebben gedaan 02-08-2023:
--	--	--	--	--	---	---

						Geen wijzigingen 20-01-2023 Geen wijzigingen. 25-10-2022 De moties 115 en 148, die gekoppeld zijn aan de verkenning Schagen, zijn nog niet ten uitvoering gebracht omdat de verkenning Schagen na vooronderzoek via de Fasering- en investeringsstrategie woningbouw Schagen is uitgesteld. Deze moties zijn tekstueel verbonden aan de Verkenning. Inmiddels is gezien dat de moties ook los van de verkenning uitgevoerd kunnen worden. Het resultaat van de verkenning heeft geen invloed op de verkenning van de Zijpe- en Hazepolder. De landschappen rond de Stad Schagen hebben namelijk hun eigen waarden en
--	--	--	--	--	--	---

						bijzonderheden. Daarmee kunnen beide verkenningstrajecten los van elkaar gelopen en beoordeeld worden. De opdracht tot het uitvoeren van de verkenningstraject voor de stad Schagen is uitgesteld naar aanleiding van de bevindingen van het Faserings- en investeringsstrategie. De moties zullen daarom buiten dit kader niet worden uitgevoerd. Op dit moment wordt nagedacht over de wijze waarop deze moties wel tot uitvoering gebracht kunnen worden. Provinciale Staten zullen hierover zo snel als mogelijk geïnformeerd worden. 22-08-2022 Er ligt momenteel een plan van aanpak om de komende maanden deze motie af te ronden. Voor het eind van het jaar is er een antwoord naar PS.
--	--	--	--	--	--	--

						10-01-2022 De moties 115 en 148 zijn tekstueel gekoppeld aan de verkenning Schagen. Deze zijn nog niet ten uitvoering gebracht omdat de verkenning Schagen nog in een voorfase zit via een faserings- en investeringsstrategie. Inmiddels is de mogelijkheid gevonden om de moties los van de verkenning uit te voeren. Het resultaat van de verkenning heeft geen invloed op de verkenning van de Zijpe- en Hazepolder. De landschappen rond de Stad Schagen hebben namelijk hun eigen waarden en bijzonderheden en het BPL is niet uitwisselbaar. Daarmee kunnen beide verkenningstrajecten los van elkaar gelopen en beoordeeld worden. Er ligt nu een plan van aanpak
--	--	--	--	--	--	--

						klaar waarin de moties in Q1 van 2022 uitgevoerd gaan worden. Zo kunnen vooruitlopend en los van de resultaten van de faserings- en investeringsstrategie (voorverkenning Schagen) de moties worden afgehandeld. 04-11-2021 Het verkenningstraject Schagen is onlosmakelijk verbonden met de Ontwikkelvisie Schagen en het momenteel lopende Faserings- en het Investeringstraject Stad Schagen van de Bouwambassadeur. De verkenning is nog in een voorfase. Omdat het BPL rond de stad Schagen niet uitwisselbaar is, is besloten de moties 115 en 148 los van de verkenning te gaan behandelen. Hiervoor ligt momenteel een plan van aanpak klaar dat in het laatste kwartaal van 2021 en het eerste kwartaal van 2022 uitgevoerd gaat
--	--	--	--	--	--	--

						worden. Volgens de planning zal in het eerste kwartaal van 2022 antwoord gegeven worden op de moties 115 en 148. 29-06-2021 Participatie vereist een overleg met stakeholders (agrarisch-natuur en landschap-gemeente) om draagvlak voor zodanige aanpassing van de begrenzing BPL te onderzoeken, dat Zijpe- en Hazepolder onder het BPL valt. Dat overleg wordt zo mogelijk nog voor het zomerreces georganiseerd. 22-03-2021 De Verkenning Schagen loopt. Een mogelijke BPL begrenzing van de Zijpe- en Hazepolder maakt onderdeel uit van de gesprekken met de gemeente Schagen. 11-01-2021
--	--	--	--	--	--	---

						De Verkenning Schagen loopt. Een mogelijke BPL begrenzing van de Zijpe- en Hazepolder maakt onderdeel uit van de gesprekken met de gemeente Schagen. Zie ook M115-2020.
--	--	--	--	--	--	---

Onderwerp	Fractie	Behandeld in datum	Portefeuillehouder	Inhoud	Stand van zaken
Actualisatie van het ligplaatsenbeleid	VVD	09-02-2026	Olthof, J.	De heer Boer (VVD) vraagt naar de stand van zaken van de op 23 juni 2025 toegezegde actualisatie van het ligplaatsenbeleid in het eerste kwartaal van 2026. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat hij op dit moment niet over de laatste stand van zaken beschikt en zegt toe hier zo spoedig mogelijk op terug te komen na afstemming met de afdeling.	
Brief grotere projecten MIRT-tafel		09-02-2026	Olthof, J.	Olthof meldt dat de brief over grotere projecten die op de MIRT-tafel liggen nog volgt. Deze is vertraagd doordat het MIRT-overleg is uitgesteld van november naar januari.	
Inzet Kustbus	CDA en D66	02-02-2026	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof heeft hier vooral ook gezegd, gericht ook op de gesprekken die we hier hebben gehad om de Kustbus te laten rijden. Dat is vorig jaar inderdaad met de waterstofbus gegaan. Dus wij hebben daar ook geen aanleiding gehad om daar extra eisen aan de voorkant mee te geven. Dus wij hebben een financiële bijdrage. Uiteindelijk blijft het een aanbesteding van de gemeente Schagen. En 2, de informatie die ik heb, laat ik daar	Naar aanleiding van de vraag in Provinciale Staten van 2 februari jl. over de inzetduur van de Kustbus (twee of drie maanden) geven wij hierbij een aanvullende toelichting. Onze informatie is dat de Kustbus twee maanden rijdt. De gemeente heeft echter aangegeven dat dit vorig jaar drie maanden was. Dit wijkt af van de gemaakte afspraken en was bij ons niet bekend. Wij zijn

				duidelijk over zijn, is dat die in 2025 twee maanden reed. Maar ik ga dat uiteraard navragen. Als dat wel drie maanden is geweest, wijzigt dat overigens niks aan mijn antwoorden en ook niet aan de aanbesteding.	hierover in overleg met de gemeente. Mede vanwege de inkomstenderving bij Connexxion, dat heeft ingestemd met een inzet van twee maanden. De conclusie in Provinciale Staten blijft ongewijzigd en heeft geen gevolgen voor de beantwoording van de gestelde vragen. De aanbesteding van de Kustbus is een verantwoordelijkheid van de gemeente; de provincie verstrekt uitsluitend subsidie.
Nieuwe kostenraming onderdoorgang N247		20-11-2025	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof zegt toe dat zodra de quickscan gereed is en de gesprekken met de VRA zijn afgerond, hij PS volledig en transparant zal informeren over de nieuwe kostenraming, de mogelijke bijdragen van partners en het resterende financiële tekort. De heer Kes (SP) vraagt naar de termijn waarop de quickscan en het inzicht in de financiering beschikbaar komen. Gedeputeerde Olthof is voorzichtig met harde data, omdat meerdere onderzoeken en gesprekken (o.a. met de VRA) nog lopen. Hij verwacht dat hij in Q1 of uiterlijk Q2 2026 kan informeren over de voortgang van de quickscan en de stand van	

				de financiering. De gedeputeerde zegt toe PS tussentijds en uiterlijk in Q1 /Q2 te informeren over de resultaten van de quickscan en de voortgang van de financieringsgesprekken, conform de termijn in de motie.	
Update over de voortgang van het projectmanagement bureau woningbouw	D66	17-11-2025	Beemsterboer, J.	Over het projectmanagementbureau geeft gedeputeerde Beemsterboer aan dat het streven is om na het zomerreces 2026 operationeel te zijn. Er moet nog veel worden voorbereid, maar hij is optimistisch over de voortgang. Op de vraag van D66 bevestigt hij dat er begin volgend jaar een update richting PS kan worden gegeven.	
Voorstel over uitvoering motie 'knarrenhofjes' en bijbehoren de pilots	VVD, SP	17-11-2025	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Beemsterboer verwijst voor het antwoord op de vraag van de VVD over de stand van zaken rond de pilot van de knarrenhofjes naar een motie van de SP uit 2022, waarin is gevraagd te onderzoeken of vrijkomende agrarische bebouwing niet alleen kan worden benut voor grotere woningen, maar juist ook voor starters-, jongeren- en zorgwoningen. De gedeputeerde zegt toe dat GS begin 2026 bij PS zal terugkomen met een	

				voorstel over hoe deze motie wordt uitgevoerd en hoe er pilots kunnen worden opgezet voor dit type woonvormen.	
Regenwater in evaluatie actieagenda	CU	30-09-2024	Beemsterboer, J.	Toekomstbestendig bouwen is onderdeel van de evaluatie. En omdat opvang van regenwater onderdeel is van toekomstbestendig bouwen, is dat ook onderdeel van de evaluatie. Het zal een klein onderdeel zijn, denk ik, maar het is wel een onderdeel.	Evaluatie / monitoring komt Q2.Q3 2025
Informeren meting versnellen woningbouw	PvdA	30-09-2024	Beemsterboer, J.	Informerende verantwoording over hoe we het geld hebben uitgegeven en wat het effect is van die uitgaven bij versnelling van de woningbouw	Monitoring Q2/Q3 2025
Aanvragen van gemeenten voor financiële ondersteuning versnellen woningbouw	CDA	17-06-2024	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe PS op de hoogte te stellen van alle aanvragen van gemeenten voor financiële ondersteuning.	

Evaluatie Wonen boven winkels		17-06-2024	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Beemsterboer zegt toe dat de evaluatie hiervan zal worden gecommuniceerd aan de commissie	
Ambtelijke capaciteit projecten Versnellen Woningbouw		17-06-2024	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Beemsterboer komt met een voorstel over hoe de ambtelijke capaciteit bij gemeenten verbeterd kan worden.	
Visie publieke mobiliteit	PvdD	10-06-2024	Olthof, J.	Gedeputeerde Olthof doet de toezegging om elementen nadrukkelijk worden meegenomen in het vervolg om het overstappen een onderdeel is van je totale ketenreis, dan moet je zorgen dat het overstappen in ieder geval in een prettige omgeving gebeurt. En dat het er comfortabel is en dat het makkelijk toegankelijk is en dat je er andere voorzieningen hebt. In de Nota van Uitgangspunten zit die nog niet. Het is nog een concept. PS kan deze inbreng hierop leveren. Gedeputeerde kijkt of gaat over hubstrategie, of het gaat over het ov of andere vormen, dat we die beleving extra aandacht zullen geven.	Update 01-08-2025: In verschillende dossiers speelt dit onderwerp (denk aan Hubstrategie, Handelingsperspectief Deelmobiliteit en Uitvoeringsagenda Publieke Mobiliteit). Laatstgenoemde processen lopen nog en we verwachten Q4 '25 / Q1 '26 deze voor te leggen aan de Commissie.

Bouw Stompeter en West		15-01-2024	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Beemsterboer houdt de commissieleden Ruimte op de hoogte over de stand van zaken bouwen bij Stompeteren West. Gedeputeerde nodigt de statenleden misschien ook mee naar de locatie. Er vinden nu gesprekken plaats onder de huidige afspraken van het coalitieakkoord, daar is ook gedeputeerde Rommel bij betrokken.	
Quickscan N247 en fietstunnel (N525)	VVD en CU		Olthof, J.	De gedeputeerde zegt toe dat PS hierover een schriftelijke bevestiging ontvangt. Voor de N247 is een eerste inschatting gemaakt, maar de toegezegde quickscan naar maakbaarheid en kosten loopt nog. Omdat 1 februari is verstreken, stuurt gedeputeerde een brief met de best beschikbare informatie. De resultaten van de quickscan volgen later. Over de fietstunnel (N525) geeft gedeputeerde aan dat hij de situatie kent, maar de actuele stand van zaken niet paraat heeft. Hierover volgt een schriftelijke reactie van de gedeputeerde.	

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

Algemeen															
1 ^e Begrotingswijziging														allen	
2 ^e Begrotingswijziging														allen	
Laatste begrotingswijziging														allen	
Jaarstukken en Kaderbrief														allen	
Begroting														allen	
Portefeuille Mobiliteit															
Actualisering iMPI 2025-2032														Olthof	13-01-2025 Technische Briefing 10-02-2025 Cie ruimte (A-stuk) 10-03-2025 PS-vergadering 12-01-2026 Technische Briefing 09-02-2026 Cie Ruimte (A-stuk) 11-01-2027 TB Actualisering iMPI 2027 08-02-2027 Actualisering iMPI 2027 (A-stuk) 08-02-2027 Brief Stand van zaken projecten Mobiliteit met provinciale cofinanciering (n.a.v motie 99-2024) (C stuk)
integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2026-2033														Olthof	08-09-2025 Technische Briefing, onderwerpen: - Samen Slimmer Renoveren (SSRV) - Ovondes N247 - Projecten op verzoek van Cie 06-10-2025 Cie ruimte (A-stuk) 03-11-2025 PS-vergadering 14-09-2026 Technische briefing 19-10-2026 iMPi 2027 (A-stuk) Brief Stand van zaken projecten Mobiliteit met provinciale cofinanciering (n.a.v motie 99-2024) (C-stuk) Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI) 2024-2032 geeft inzicht in de geprogrammeerde vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering. In de voordracht van de Begroting worden de kredieten voor de uitvoering van het iMPi aangevraagd.

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

Investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) 2023-2027														Olthof	09-09-2024 Cie ruimte (A-stuk) 30-09-2024 PS-vergadering aangenomen Q2 2026 komt er een brief voor PS De investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur 2024-2028 geeft inzicht in het presteren van de Noord-Hollandse infrastructuur van wegen en fietspaden. De iNHi signaleert knelpunten op de infrastructuur. Deze knelpunten worden opgenomen in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) of leiden tot beleidsontwikkelingen.
Technische briefing: reserves onderhoud en vaarwegen															Op verzoek van de Staten komt richting de kaderbrief 2027 een toelichting op het proces om tot bezuinigingen te komen. De Staten worden meegenomen in de systematiek rond de reserves (groot) onderhoud en vaarwegen. 9 februari 2026 Technische Briefing Reserves Onderhoud en Vaarwegen Gedeputeerde heeft op 19 juni j.l. een technische briefing toegezegd over bestedingen vanuit de reserve groot onderhoud. Er wordt teruggeblikt op welk proces er doorlopen is voor de kaderbrief 2026. En er wordt aangegeven waar de meerjarenplannen inhoudelijk uit bestaan en het vervolg.
Perspectief in beweging (Mobiliteit)														Olthof	Q2 2026 mei Cie ruimte (B-stuk). Is als C-stuk aangeboden op 02-04-2026. Perspectief Mobiliteit voor de provincie Noord-Holland 06-09-2021 Cie Ruimte (A-Stuk) De provincie heeft een grote verantwoordelijkheid op het gebied van regionale mobiliteit. Dit betreft onder andere de wettelijke taken als concessieverlener van OV-concessies en aanleg, beheer en instandhouding van provinciale infrastructuur. Maar zij is ook belangenbehartiger en regisseur van regionale samenwerking op bereikbaarheid, verstedelijking en klimaatdoelstellingen. De provincie speelt hier met haar kennis en kunde logischerwijs een belangrijk rol in. Het Perspectief Mobiliteit geeft ons de handvatten om die verschillende rollen te kunnen invullen.
Aanbesteding Noordwest Noord-Holland OV- Ontwikkelperspectief doorontwikkeling concessie Zuid Kennemerland-IJmond														Olthof	20-05-2025 Cie ruimte (C-stuk) Is onderdeel van aanbesteding Noordwest Noord-Holland. Dit ov-ontwikkelperspectief (vergelijkbaar met de aanpak van Noord-Holland Noord) is een onderzoek voor een doorontwikkeling van de huidige ov-concessie Haarlem-IJmond. Potentiële nieuwe verbindingen worden geïnventariseerd. Rekening wordt gehouden met de knoop Nieuw Zuid. Uitkomst van het onderzoek is input voor de aanbesteding van de nieuwe ov-concessie NWNH.
Aanbesteding Noordwest Noord-Holland Ontwerp programma van Eisen aanbesteding OV-concessie Noord														Olthof	16-06-2025 Cie ruimte (B-stuk) Is onderdeel van aanbesteding Noordwest Noord-Holland. Op uitloopavond 15 mei 2025 interactieve sessie -serious game Met het spel gaan we de Statenleden kennis laten maken met de lastige keuzes waar je voor komt te

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

West Noord-Holland (PvE)															staan bij het opstellen van een Programma van Eisen voor de nieuwe concessie. We vinden het belangrijk om de Statenleden goed mee te nemen, aangezien het gaat om een aanbesteding met een totale waarde van ruim 1 miljard euro
Definitief programma van Eisen aanbesteding OV-concessie Noord west NH															Definitief programma van Eisen aanbesteding OV-concessie Noord West Noord-Holland (PvE) 12-02-2026 (C-stuk)
Veerpontenaanpak														Olthof	09-02-2026: Discussienotitie Handelingsperspectief Veerponten en afhandeling motie M185-2020 Varende fietspaden 11-01-2027 Cie ruimte (B-stuk)
Sociale veiligheid														Olthof	09-03-2026 Stand van zaken M87 Vrouwenveiligheid in de openbare ruimte (B-stuk) 8-6-2026 – afdoeningsvoorstel motie B-agenda
Definitief Actieplan Geluid														Olthof	25-11-2024 Technische briefing 10-02-2025 Cie ruimte (A-stuk) ambitieniveau bepalen (wordt wellicht februari) 09-02-2026 Cie ruimte (A-stuk) Definitief Actieplan Geluid
Actieplan Geluid Strategie Geluidproductieplafonds (GPP's)														Olthof	11-05-2026 Technische briefing Sep 2026 Cie ruimte (B-stuk) Jan 2027 Cie ruimte (C-stuk) definitief stuk
Actieplan Geluid Strategie sanering (maatregelen)														Olthof	Sep/okt 2027 Cie ruimte (A-stuk)
Vernieuwde beleidsvisie openbare verlichting (Oude titel: Beleidskader openbare verlichting)														Olthof	09-02-2026 Cie ruimte (B-stuk)
Pilot Bereikbaarheid kust-Zeeweg (voorkeursvariant)														Olthof	12-05-2025 Cie ruimte (B-agenda) 03-02-2026 Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheid Kust (C-stuk)

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

															De keuze voor de inrichting van de Zeeweg wordt opgepakt nadat eind zomer 2026 de proef met P&R en pendelbus is afgerond en is geëvalueerd. Dan volgt in Q1 2027 het besluit over een voorkeursvariant voor de nieuwe inrichting van de Zeeweg.
Reactie concept bereikbaarheidsvisie Noord-Holland Noord														Olthof	08-09-2025 Cie Ruimte (B-stuk)
Uitvoeringsagenda publieke mobiliteit														Olthof	Q2/Q3 2026 Cie Ruimte (C-stuk)
Gunning concessie Noordwest NH														Olthof	Q1 2027 Cie Ruimte (C-stuk)
Innovatieprogramma Verkeer en Vervoer 2026-2030 (voorheen) Smart Mobility														Olthof	12-01-2026 Cie Ruimte (B-stuk) Voortgangsrapportage afgelopen 2 jaar en vormgeving komende 4 jaar.
Voordracht aan PS over Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud														Olthof	11-05-2026 Cie Ruimte (A-stuk)
Toezicht en handhaving ligplaatsenbeleid														Olthof	Q2 2026 Cie Ruimte (C-stuk) Q4 2026 Cie Ruimte (C-stuk)
Stand van zaken onderdoorgang Broek in Waterland														Olthof	24-08-2026 Cie Ruimte (B-stuk)
Voorkeursvariant N203 Krommenie															14-09-2026 Cie Ruimte (B-stuk) voorgenomen besluit voorkeursvariant 23-11-2026 Cie Ruimte (A-stuk) besluit voorkeursvariant
Voortgangsrapportage Agenda Slimme en Schone Logistiek															Q3 2026 B of C stuk Voortgangsrapportage over de afgelopen 4 jaar en vormgeving komende 4 jaar
Voortgangsbericht Actieplan kernnet vaarwegen															Q3 2026 B of C stuk Voortgangsbericht over het afgelopen jaar met kleine technische wijzigingen nav additionele participatie bedrijfsleven

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

Voorkeursvariant N203 Uitgeest-Limmen															19-10-2026 Cie Ruimte B of C-stuk
Tussentijdse kredietaanvraag iMPI															08-06-2026 Cie Ruimte A-stuk
Portefeuille Ruimtelijke Ontwikkeling															
Ruimtelijk voorstel (zie regie op de ruimte op strategische agenda voor planning 2025 & 2026)														Rommel	- Vrijgeven Ruimtelijk Voorstel voor bespreking op de B agenda maart 2024, voorafgaand een technische briefing. Behandeling wordt integraal in april. Besluitvorming september 2024 - 2024-2025 uitwerken en onderzoeken - 2026 aan de slag - Analysedocument NHN is bijlage van Ruimtelijk Voorstel
Maatwerk locaties woningbouw (in het kader van meer ruimte voor wonen)															Besproken op 13 januari (B-agenda) in commissie – 2 minutendebat in PS
Functiewijziging (agrarisch bouwperceel)															Functiewijziging (agrarisch bouwperceel) Er volgt een evaluatie en het opstellen van een beleidsstuk en daarna eventueel nieuwe regels. Nog geen planning beschikbaar. Evaluatie VAB als B-stuk in Q1 van 2025. Aanpassing van de regels volgt via de vierde wijziging van de Omgevingsverordening NH2022 (loopt mee in die cyclus)
Ontheffingsverzoek Lange Weeren Edam- Volendam															B-agenda 12 mei 2025
Ontheffingsverzoek Schagen Oost															B-agenda 17 maart 2025
Ontheffingsverzoek Wormerland															De gemeente Wormerland heeft een ontheffingsverzoek ingediend voor het Beschermd Landschap (BL) en het Landelijk Gebied. Het ontheffingsverzoek wordt aan de commissie voorgelegd als uit de beoordeling volgt dat GS voornemens zijn hierop positief te besluiten. Naar verwachting in de commissie van 12 mei.
Omgevingsverordening														Rommel	De Omgevingsverordening kent een vaste jaarlijkse cyclus. Dat betekent twee keer per jaar een ronde wijziging werkingsgebieden. Wordt ter informatie of ter bespreking aangeboden aan de commissie

Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden

Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda

Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen

														(afhankelijk van de zwaarte van de voorgestelde wijzigingen ‘groots meeslepend’/'klein ingrijpend') in juni (ronde I) resp. november (ronde II). Ronde twee komt nu in januari 2025 aan de orde. Daarnaast de wijziging van de artikelen van de Omgevingsverordening zelf, bespreking van het ontwerp in de commissie van juni wordt geagendeerd, bespreking van de derde herziening is in de commissie van november en vaststelling door PS van de wijziging van de Omgevingsverordening in december
Portefeuille Wonen														
Monitor Woningbouw													Beemsterboer	Q3
Actieagenda Wonen														In het actieplan wonen krijgen alle woonactiviteiten een plek. Uitwerking na de zomer richting Staten, A-agenda -11 maart BOT-overleg actieplan wonen -juni of Q3 interactieve sessie Actie agenda Wonen Q3 2025 – 17 november voortgangsrapportage Actie agenda Wonen B-agenda Q3 2026 – voortgangsrapportage bespreken
Plan van Aanpak versnellen Woningbouw														17-11-2025 – wordt het Plan van aanpak versnellen woningbouw besproken op de B-agenda.
Rapportage Bouwambassadeur								Q2						TB of B-agenda Q2-2026

Planningsoverzicht commissie Ruimte
Mei 2026 – versie 26 maart 2026

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. Ruimte of PS)

	2025					2026								GS	Behandeling
	Q1	Q2	08-09	06-10	17-11	12-01	09-02	09-03	Q2	Q3	Q4				Hier kunnen werkafspraken en duiding worden opgenomen



Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

V. Evers

BU/BSP/STUD

Telefoonnummer +31235143580
eversv@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Herstel fout PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

Verzenddatum

02 APR. 2026

Kenmerk

HOV-12_GS260331_4

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over gewijzigd provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud

Uw kenmerk

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

6 bijlage(n)

- Statenvoordracht
- Planregels PIP HOV Lissbroek-Getsewoud, met markeringen
- Planregels PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
- Verbeelding PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
- Toelichting PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
- Publicatie Provinciaal Blad

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 maart 2026

Onderwerp: Herstel fout PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

Kenmerk: HOV-12_GS260331_5 (BU/BSP/STUD)

Bijlagen:

- Planregels PIP HOV Lissbroek-Getsewoud, inclusief markering wijzigingen
- Planregels PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
- Verbeelding PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
- Toelichting PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

1. Inleiding

Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lissbroek-Getsewoud vastgesteld (voordracht 24-2024). Na het bestuderen van het PIP bleek dat er een kleine fout zit in de verbeelding en de planregels.

In 2014 hebben de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse, Noordwijk en Teylingen, het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincies Noord- en Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten om de Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding tussen Noordwijk en Schiphol te realiseren: HOV Noordwijk-Schiphol.



Het realiseren van deze HOV-verbinding is opgedeeld in (deel)projecten. De provincie Noord-Holland realiseert het gedeelte tussen Lisse en Nieuw-Vennep. Samen met de omgeving, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Haarlemmermeer is een ontwerp gemaakt van de HOV-verbinding. Om dit ontwerp te kunnen realiseren, moet dit planologisch worden geborgd. Daarvoor is het provinciaal inpassingsplan (PIP) opgesteld en vastgesteld.

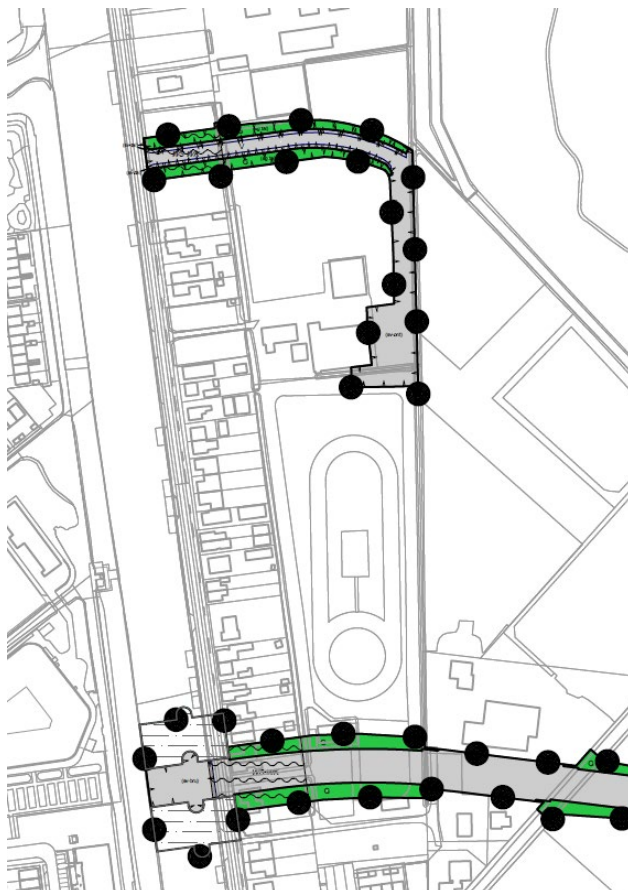
Meer informatie over het project is te lezen op de projectpagina: www.noord-holland.nl/hovnoordwijkschiphol.

2. Doelstellingen

Na de vaststelling is het PIP ter inzage gelegd. Door twee partijen is beroep ingesteld bij de Raad van State. Eén beroepschrift is ingetrokken. Op dit moment wachten wij op behandeling van het andere beroepschrift bij de Raad van State. Een behandeldatum en -termijn is niet bekend.

Ondertussen is gewerkt aan de voorbereidingen voor de realisatie van de HOV-verbinding. Daarbij is bij het bestuderen van het PIP geconstateerd dat er een fout zat in de planregels en de verbeelding. Ondanks dat het PIP nog niet onherroepelijk is, omdat er beroep is ingesteld, is het zaak de fout zo snel mogelijk te herstellen door middel van een nieuw besluit.

In het PIP is rekening gehouden met een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en een aantal percelen. Zie ook onderstaande afbeelding. In het PIP is een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft, net als de HOV-busbaan, een verkeersbestemming. Binnen deze bestemming was echter geen gebruik door publiek verkeer toegestaan, waardoor de weg niet gebruikt zou kunnen worden voor bestemmingsverkeer. Door aan de ontsluitingsweg de aanduiding “specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg” toe te voegen en deze in de planregels te omschrijven, is deze omissie hersteld. Aanpassing van de toelichting van het PIP of aanvullend onderzoek is niet nodig. Voor de volledigheid is de Toelichting (zonder bijlagen) als bijlage bijgevoegd.



Afbeelding van de ontsluitingsweg (ten noorden van de ijsbaan) in de Verbeelding van het PIP.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Er zijn geen financiële gevolgen verbonden aan dit voorstel. Inwonersparticipatie heeft niet plaatsgevonden. Het betreft hier een kennelijke omissie. De bedoeling van het gebruik van de ontsluitingsweg was al duidelijk. Na ons besluit is de omgeving geïnformeerd met een nieuwsbericht.

4. Proces en procedure

Na het vaststellen van het gewijzigde PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, wordt een kennisgeving gepubliceerd in het Provinciaal Blad en liggen de stukken gedurende zes weken ter inzage. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt geïnformeerd vanwege de lopende beroepsprocedure. Belanghebbenden kunnen tegen de wijziging van het PIP in beroep gaan bij de Raad van State voor zover zij dat al niet gedaan hebben.

Het beroep kan zich alleen richten op de wijziging. Tegen het oorspronkelijk vastgestelde PIP is geen beroep meer mogelijk.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 25-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 maart 2026;
gelet op de bevoegdheid van Provinciale Staten voor het vaststellen van een provinciaal
inpassingsplan (PIP) in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro),

besluiten:

1. het gewijzigde provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vast te stellen;
2. het besluit bekend te maken conform de voorgeschreven wettelijke vereisten.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

Toelichting

Inhoudsopgave

Planregels	3
Hoofdstuk 1 Inleidende regels	4
Artikel 1 Begrippen	4
Artikel 2 Wijze van meten	6
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels	7
Artikel 3 Groen	7
Artikel 4 Natuur	8
Artikel 5 Verkeer	9
Artikel 6 Water	11
Artikel 7 Leiding - CO2	12
Artikel 8 Leiding - Gas	14
Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding	16
Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding	18
Artikel 11 Leiding - Riool	20
Artikel 12 Waterstaat - Waterkering	22
Hoofdstuk 3 Algemene regels	24
Artikel 13 Anti-dubbeltelregel	24
Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan	25
Artikel 15 Algemene afwijkingsregels	26
Artikel 16 Algemene wijzigingsregels	27
Artikel 17 Overige regels	28
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels	29
Artikel 18 Overgangsrecht	29
Artikel 19 Slotregel	30
Bijlagen	31
Bijlage 1 Watercompensatie	32

Planregels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het inpassingsplan PIP HOV Lissbroek-Getsewoud met identificatienummer NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG02 van de Provincie Noord-Holland;

1.2 inpassingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.6 bestaand:

a. bestaande bouwwerken: bestaand ten tijde van de terinzagelegging van het inpassingsplan als ontwerp, dan wel mogen worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;

b. bestaand gebruik: bestaand ten tijde van het in werking treden van het inpassingsplan;

1.7 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.8 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.9 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.10 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.11 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect, met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.12 compensatie:

de verplichtingen die voortkomen uit de aantasting en beïnvloeding van compensatieplichtige natuurgebieden (NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden);

1.13 erf:

de oppervlakte van het bouwperceel, uitgezonderd de oppervlakte van het hoofdgebouw;

1.14 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.15 kunstwerk:

een civiel bouwwerk, waaronder zijn begrepen aquaducten, grondkerende constructies, bruggen, sluizen, tunnels en viaducten, alsook daarmee gelijk te stellen bouwwerken.

1.16 ligplaats:

de ruimte die door een woonboot, al dan niet met tussentijdse onderbrekingen, wordt ingenomen;

1.17 nutsvoorziening:

voorziening ten behoeve van het openbaar nut, zoals ten behoeve van de levering van elektriciteit, gas, drinkwater en telecommunicatiediensten, alsmede ten behoeve van riolering en afvalinzameling;

1.18 Ontsluitingsweg

Een weg die bedoeld is om een gebied, voorziening of perceel bereikbaar te maken voor gemotoriseerd en langzaam verkeer. De weg is primair bedoeld voor bestemmingsverkeer en is niet bedoeld voor het afwikkelen van doorgaand verkeer.

1.19 peil:

- a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
- b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
- c. indien in, op of boven het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabijgelegen punt waar het water grenst aan het vaste land.

1.20 vaarhoogte:

de afstand tussen de onderkant van het brugdek en het peil;

1.21 waterhuishoudkundige voorzieningen:

voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede water aan- en/of afvoer, waterberging en waterkwaliteit;

1.22 werk:

een werk, geen gebouw of bouwwerk zijnde.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.2 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.3 vrije vaarhoogte:

de vrije vaarhoogte wordt gemeten ten opzichte van de Maatgevende Hoogste Waterstand (MHW).
MHW = -0,50 m NAP.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groen;
- b. fiets- en voetpaden;
- c. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. de voor 'specifieke vorm van groen - talud' aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor een talud.

met daaraan ondergeschikt:

- f. in- en uitritten ten behoeve van aanliggende percelen;
- g. uitingen van beeldende kunst.

3.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat:
 - 1. overige bouwwerken niet hoger mogen zijn dan 6 meter.

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. natuur in de vorm van vochtig bos met productie en kruiden- en faunairijk landschap;
- b. instandhouding, versterking en ontwikkeling van natuurlijke en landschappelijke waarden;

Met bijbehorende functies:

- c. groenvoorzieningen;
- d. water.

4.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

Toegestaan zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde met dien verstande dat:

- a. de bouwhoogte van terreinafscheidingen niet meer mag bedragen dan 1,5 meter;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet meer mag bedragen dan 3 meter.

Artikel 5 Verkeer

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. een hoogwaardige openbaarvervoerbaan (HOV-baan), in de vorm van een busbaan, met dien verstande dat niet meer dan 1 x 2 rijstroken zijn toegestaan;
- b. kunstwerken;
- c. kruisingen met wegen, spoor, water en groenvoorzieningen;
- d. fiets- en voetpaden, bermen en oversteekplaatsen;
- e. halteplaatsen;
- f. onderhoudspaden en -stroken;
- g. tijdelijke werkterreinen;
- h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - fietspad' zijn uitsluitend fiets- en voetpaden toegestaan;
- i. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - brug' mede bruggen zijn toegestaan;
- j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein' aangewezen gronden bestemd zijn voor parkeervoorzieningen;
- k. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - talud' aangewezen gronden mede zijn bestemd voor een talud;
- l. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg' aangewezen gronden bestemd zijn voor de ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, parkeervoorzieningen en aangrenzende gronden.

met (de) daarbij behorende:

- m. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- n. nutsvoorzieningen.

met daaraan ondergeschikt:

- o. uitingen van beeldende kunst;
- p. reclame-uitingen.

5.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan met uitzondering van bushokjes;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de hoogte van bouwwerken niet meer mag zijn dan 11 meter;
- c. de vrije vaarhoogte bedraagt minimaal 1,25 meter.

5.3 Specifieke gebruiksregels

5.3.1 Voorwaardelijke verplichting compensatie NNN-gebied

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d en f zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van natuur - nnn' minimaal 11.448 m² vochtig bos met productie en minimaal 38.383 m² kruiden- en faunairijk landschap wordt aangelegd alsmede in stand worden gehouden;
- b. de compensatie uiterlijk twee jaar na de feitelijke start van de aanleg van de busbaan gerealiseerd wordt.

5.3.2 Voorwaardelijke verplichting watercompensatie

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d, f en l zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. de toename aan verhard oppervlak als gevolg van de aanleg van de genoemde functies in lid 5.1 onder a, b, c, d, f en l wordt gecompenseerd met oppervlaktewater binnen de bestemming Groen, Water of ter plaatse van de in bijlage 1 met rood omkaderde gebied;
- b. de compensatie staat gelijk aan 15% van de toename aan het verharde oppervlak ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- c. te dempen oppervlaktewater dient 100% gecompenseerd te worden ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- d. deze compensatie dient voorafgaand aan het aanleggen van de verharding voor de HOV-verbinding te zijn gerealiseerd en in stand gehouden te worden.

Artikel 6 Water

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. water;
- b. waterhuishoudkundige voorzieningen;

met daarbij behorend(e):

- c. verhardingen;
- d. groen;
- e. nutsvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

- f. natuurbeheer.

6.2 Bouwregels

- a. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer zijn dan 6 meter.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend het gebruik voor:

- a. ligplaatsen voor woonschepen;
- b. opslag, behoudens tijdelijke opslag voortkomend uit het onderhoud en/ of gebruik in overeenstemming met de bestemming van de betrokken gronden en bouwwerken.

Artikel 7 Leiding - CO2

7.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - CO2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - co' een ondergrondse leiding voor het transport van CO2 met een druk van ten hoogste 22 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

7.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding - CO2' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

7.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

7.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van leidingen en van de bijbehorende belemmeringenstrook en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant.

Artikel 8 Leiding - Gas

8.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – gas' een ondergrondse leiding voor het transport van gas met een druk van ten hoogste 40 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringstrook.

8.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

8.3 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- a. op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken worden gebouwd met een bouwhoogte van niet meer dan 3 meter en een oppervlakte van niet meer dan 10 m²;
- b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

8.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

8.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.5.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding-Gas' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen of rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

8.5.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;

- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

8.5.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

8.5.4 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning, als bedoeld in 8.5.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een ondergrondse 150 kV hoogspanningsverbinding met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

1. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 meter bedragen.
2. Op of in deze gronden mag uitsluitend ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en de bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 9.2.1, indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van diepwortelende beplanting en bomen, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en aanleggen van drainage, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- f. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- g. het aanleggen van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere niet opneembare oppervlakteverhardingen;
- h. het aanleggen en/of slopen van opstallen, ondergrondse constructies, straatmeubilair, installaties,

- of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 9.1 omschreven bestemming;
- i. het aanleggen van zonnepanelen.

9.4.2 *Uitzondering*

Het bepaalde in lid 9.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

9.4.3 *Voorwaarden*

De omgevingsvergunning als bedoeld in 9.4.1 kan worden verleend:

- a. indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de belangen en de veiligheid van de verbinding. Bij die afweging wordt de diepte waarop de kabel ligt mede betrokken.
- b. nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een gecombineerde bovengrondse 380 kV/150 kV hoogspanningsverbinding;

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

10.2 Bouwregels

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

- a. op de gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding worden gebouwd die voldoen aan de volgende criteria:
 1. de bouwhoogte van een hoogspanningsmast mag ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' aangegeven hoogte bedragen;
 2. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 m bedragen;
- b. ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) mag - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en), indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van opgaande beplanting en bomen;
- b. het wijzigen van maaiveld- of weghoogte niveau door ontgronding, ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- d. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- e. het aanleggen en/of slopen van bovengrondse opstallen, constructies, straatmeubilair, installaties of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 10.1 omschreven bestemming;

- f. het aanleggen, verbreden, of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden;
- g. het aanleggen van zonneparken.

10.4.2 Uitzondering

Het bepaalde in sublid 10.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

10.4.3 Voorwaarden

De genoemde vergunning in sublid 10.4.1 kan niet eerder worden verleend dan nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen dan wel zoveel eerder als het advies is uitgebracht.

Artikel 11 Leiding - Riool

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – riool' een ondergrondse leiding voor het riool;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

11.2 Bouwregels

Ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

11.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

11.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding- Riool' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

11.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

11.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 11.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van de leiding en van de bijbehorende belemmeringsstrook.

Artikel 12 Waterstaat - Waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, naast het bepaalde in de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens bestemd voor:

- a. de aanleg, de verbetering en het onderhoud van de waterkeringen;

met daaraan ondergeschikt:

- b. dijken en kaden;
- c. wegen en paden;
- d. parkeervoorzieningen;

met (de) daarbij behorende:

- e. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

1. In afwijking van het bepaalde bij de basisbestemmingen en de andere dubbelbestemmingen mag op deze gronden niet anders worden gebouwd dan ten behoeve van de dubbelbestemming waterstaatsdoeleinden waterkering.
2. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering worden gebouwd.

12.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering gelden de volgende regels:

- a. de hoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer zijn dan 1 meter bedragen;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien daartegen uit oogpunt van waterbeheersing en onderhoud geen bezwaar bestaat en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de waterbeheerder.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Waterstaat-Waterkering' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen,

- diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergaven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
 - f. het permanent opslaan van goederen.

12.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

12.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 12.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de waterkering;
- b. voorafgaand overleg heeft plaatsgevonden met de beheerder van de betreffende watergang en waterkering.

12.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend een gebruik ten behoeve van een basisbestemming of andere dubbelbestemming, waardoor een onevenredige afbreuk aan de waterstaatsbelangen wordt gedaan.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 13 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan

14.1 Bestemmingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – steigers niet toegestaan' gelden, in afwijking van en in aanvulling op de ter plaatse geldende bestemming, de volgende bouw- en gebruiksregels voor steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen.

14.2 Bouwregels

- a. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor particulier gebruik toegestaan;
- b. ten behoeve van de doorvaart of geleiding van de scheepvaart mogen meerpalen en aanmeervoorzieningen worden gebouwd;
- c. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor bedrijfsdoeleinden toegestaan;

14.3 Gebruiksregels

Als strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het innemen van een ligplaats met een vaartuig, waarbij ter plaatse sprake is van horeca-activiteiten, of met een vaartuig dat gebruikt wordt ten behoeve van een seksinrichting of prostitutie.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde op de verbeelding en in deze regels voor:

- a. het afwijken met niet meer dan 10% van de in dit inpassingsplan aangegeven percentages, maten en oppervlakten met uitzondering van oppervlaktes genoemd in 5.3.1 en 5.3.2;
- b. het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of - intensiteit daartoe aanleiding geven;
- c. het in geringe mate afwijken tot ten hoogste 2 m van een bouwgrens, mits dit nodig is om het plan aan te passen vanwege een blijkaar meetverschil tussen werkelijke toestand van het terrein en de verbeelding;
- d. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m;
- e. het verhogen van de maximale (bouw)hoogte van gebouwen met maximaal 25% ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen, mits de totale oppervlakte van vergrotingen op dat gebouw niet meer is dan 50% van de oppervlakte van de bovenste verdiepingvloer;
- f. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van civiele kunstwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 40 m.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

16.1 Overschrijding bestemmingsgrenzen

Burgemeester en wethouders kunnen de in het plan opgenomen bestemmingen wijzigen ten behoeve van overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijdingen mogen echter ten hoogste 3 meter zijn en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 17 Overige regels

In afwijking van artikel 3.26 lid 5 van de Wet op de ruimtelijke ordening is de gemeenteraad van Haarlemmermeer bevoegd voor de betrokken gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

18.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
 - 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 - 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig ontheffing verlenen van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10 %.
- c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

18.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat legaal bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het inpassingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het inpassingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

18.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht bouwwerken of gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard jegens een of meer natuurlijke personen kan het bevoegd gezag ten behoeve van die persoon of personen van dat overgangsrecht ontheffing verlenen.

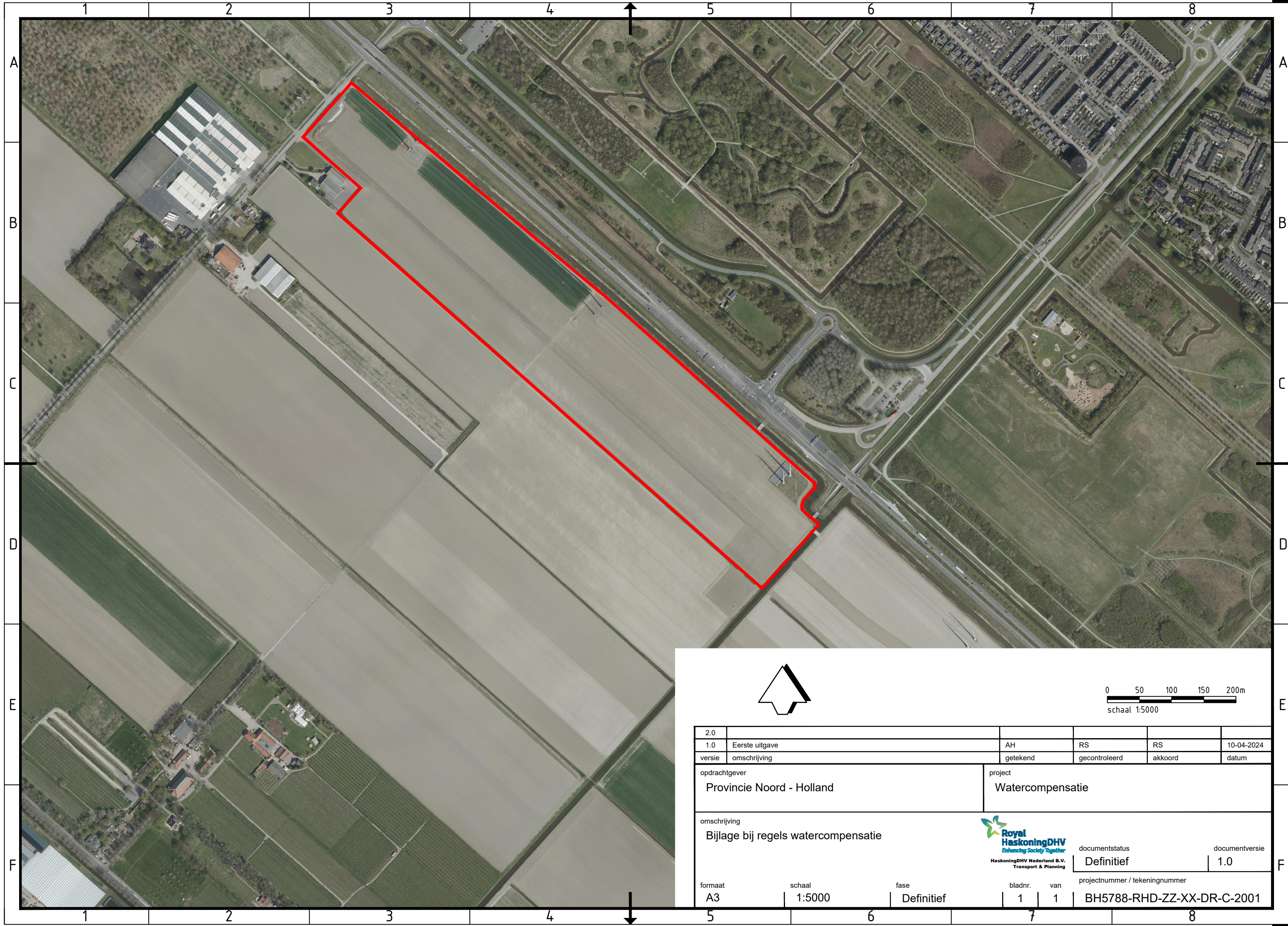
Artikel 19 Slotregel

19.1 Citeertitel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het inpassingsplan PIP HOV Lissbroek-Getsewoud.

Bijlagen

Bijlage 1 Watercompensatie



0 50 100 150 200m
schaal 1:5000

2.0					
1.0	Eerste uitgave	AH	RS	RS	10-04-2024
versie	omschrijving	getekend	gecontroleerd	akkoord	datum
opdrachtgever			project		
Provincie Noord - Holland			Watercompensatie		
omschrijving			documentstatus		
Bijlage bij regels watercompensatie			Definitief		documentversie
					1.0
formaat		schaal	fase	projectnummer / tekeningnummer	
A3		1:5000	Definitief	BH5788-RHD-ZZ-XX-DR-C-2001	
			bladnr.	van	
			1	1	



PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

Toelichting

Inhoudsopgave

Planregels	3
Hoofdstuk 1 Inleidende regels	4
Artikel 1 Begrippen	4
Artikel 2 Wijze van meten	7
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels	8
Artikel 3 Groen	8
Artikel 4 Natuur	9
Artikel 5 Verkeer	10
Artikel 6 Water	12
Artikel 7 Leiding - CO2	13
Artikel 8 Leiding - Gas	15
Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding	17
Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding	19
Artikel 11 Leiding - Riool	21
Artikel 12 Waterstaat - Waterkering	23
Hoofdstuk 3 Algemene regels	25
Artikel 13 Anti-dubbeltelregel	25
Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan	26
Artikel 15 Algemene afwijkingsregels	27
Artikel 16 Algemene wijzigingsregels	28
Artikel 17 Overige regels	29
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels	30
Artikel 18 Overgangsrecht	30
Artikel 19 Slotregel	31
Bijlagen	33
Bijlage 1 Watercompensatie	34

Planregels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het inpassingsplan PIP HOV Lissbroek-Getsewoud met identificatienummer NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG02 van de Provincie Noord-Holland;

1.2 inpassingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.6 bestaand:

a. bestaande bouwwerken: bestaand ten tijde van de terinzagelegging van het inpassingsplan als ontwerp, dan wel mogen worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;

b. bestaand gebruik: bestaand ten tijde van het in werking treden van het inpassingsplan;

1.7 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.8 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.9 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.10 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.11 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect, met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.12 compensatie:

de verplichtingen die voortkomen uit de aantasting en beïnvloeding van compensatieplichtige natuurgebieden (NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden);

1.13 erf:

de oppervlakte van het bouwperceel, uitgezonderd de oppervlakte van het hoofdgebouw;

1.14 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.15 kunstwerk:

een civiel bouwwerk, waaronder zijn begrepen aquaducten, grondkerende constructies, bruggen, sluizen, tunnels en viaducten, alsook daarmee gelijk te stellen bouwwerken.

1.16 ligplaats:

de ruimte die door een woonboot, al dan niet met tussentijdse onderbrekingen, wordt ingenomen;

1.17 nutsvoorziening:

voorziening ten behoeve van het openbaar nut, zoals ten behoeve van de levering van elektriciteit, gas, drinkwater en telecommunicatiediensten, alsmede ten behoeve van riolering en afvalinzameling;

1.18 ontsluitingsweg

Een weg die bedoeld is om een gebied, voorziening of perceel bereikbaar te maken voor gemotoriseerd en langzaam verkeer. De weg is primair bedoeld voor bestemmingsverkeer en is niet bedoeld voor het afwikkelen van doorgaand verkeer.

1.19 peil:

- a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
- b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
- c. indien in, op of boven het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabijgelegen punt waar het water grenst aan het vaste land.

1.20 vaarhoogte:

de afstand tussen de onderkant van het brugdek en het peil;

1.21 waterhuishoudkundige voorzieningen:

voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede water aan- en/of afvoer, waterberging en waterkwaliteit;

1.22 werk:

een werk, geen gebouw of bouwwerk zijnde.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.2 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.3 vrije vaarhoogte:

de vrije vaarhoogte wordt gemeten ten opzichte van de Maatgevende Hoogste Waterstand (MHW).
MHW = -0,50 m NAP.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groen;
- b. fiets- en voetpaden;
- c. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. de voor 'specifieke vorm van groen - talud' aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor een talud.

met daaraan ondergeschikt:

- f. in- en uitritten ten behoeve van aanliggende percelen;
- g. uitingen van beeldende kunst.

3.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat:
 - 1. overige bouwwerken niet hoger mogen zijn dan 6 meter.

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. natuur in de vorm van vochtig bos met productie en kruiden- en faunairijk landschap;
- b. instandhouding, versterking en ontwikkeling van natuurlijke en landschappelijke waarden;

Met bijbehorende functies:

- c. groenvoorzieningen;
- d. water.

4.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

Toegestaan zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde met dien verstande dat:

- a. de bouwhoogte van terreinafscheidingen niet meer mag bedragen dan 1,5 meter;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet meer mag bedragen dan 3 meter.

Artikel 5 Verkeer

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. een hoogwaardige openbaarvervoerbaan (HOV-baan), in de vorm van een busbaan, met dien verstande dat niet meer dan 1 x 2 rijstroken zijn toegestaan;
- b. kunstwerken;
- c. kruisingen met wegen, spoor, water en groenvoorzieningen;
- d. fiets- en voetpaden, bermen en oversteekplaatsen;
- e. halteplaatsen;
- f. onderhoudspaden en -stroken;
- g. tijdelijke werkterreinen;
- h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - fietspad' zijn uitsluitend fiets- en voetpaden toegestaan;
- i. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - brug' mede bruggen zijn toegestaan;
- j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein' aangewezen gronden bestemd zijn voor parkeervoorzieningen;
- k. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - talud' aangewezen gronden mede zijn bestemd voor een talud;
- l. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg' aangewezen gronden bestemd zijn voor de ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, parkeervoorzieningen en aangrenzende gronden.

met (de) daarbij behorende:

- m. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- n. nutsvoorzieningen.

met daaraan ondergeschikt:

- o. uitingen van beeldende kunst;
- p. reclame-uitingen.

5.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan met uitzondering van bushokjes;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de hoogte van bouwwerken niet meer mag zijn dan 11 meter;
- c. de vrije vaarhoogte bedraagt minimaal 1,25 meter.

5.3 Specifieke gebruiksregels

5.3.1 Voorwaardelijke verplichting compensatie NNN-gebied

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d en f zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van natuur - nnn' minimaal 11.448 m² vochtig bos met productie en minimaal 38.383 m² kruiden- en faunairijk landschap wordt aangelegd alsmede in stand worden gehouden;
- b. de compensatie uiterlijk twee jaar na de feitelijke start van de aanleg van de busbaan gerealiseerd wordt.

5.3.2 Voorwaardelijke verplichting watercompensatie

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d, f en l zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. de toename aan verhard oppervlak als gevolg van de aanleg van de genoemde functies in lid 5.1 onder a, b, c, d, f en l wordt gecompenseerd met oppervlaktewater binnen de bestemming Groen, Water of ter plaatse van de in bijlage 1 met rood omkaderde gebied;
- b. de compensatie staat gelijk aan 15% van de toename aan het verharde oppervlak ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- c. te dempen oppervlaktewater dient 100% gecompenseerd te worden ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- d. deze compensatie dient voorafgaand aan het aanleggen van de verharding voor de HOV-verbinding te zijn gerealiseerd en in stand gehouden te worden.

Artikel 6 Water

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. water;
- b. waterhuishoudkundige voorzieningen;

met daarbij behorend(e):

- c. verhardingen;
- d. groen;
- e. nutsvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

- f. natuurbeheer.

6.2 Bouwregels

- a. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer zijn dan 6 meter.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend het gebruik voor:

- a. ligplaatsen voor woonschepen;
- b. opslag, behoudens tijdelijke opslag voortkomend uit het onderhoud en/ of gebruik in overeenstemming met de bestemming van de betrokken gronden en bouwwerken.

Artikel 7 Leiding - CO2

7.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - CO2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - co' een ondergrondse leiding voor het transport van CO2 met een druk van ten hoogste 22 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

7.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding - CO2' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

7.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

7.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van leidingen en van de bijbehorende belemmeringenstrook en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant.

Artikel 8 Leiding - Gas

8.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – gas' een ondergrondse leiding voor het transport van gas met een druk van ten hoogste 40 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

8.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

8.3 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- a. op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken worden gebouwd met een bouwhoogte van niet meer dan 3 meter en een oppervlakte van niet meer dan 10 m²;
- b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

8.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

8.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.5.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding-Gas' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen of rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
- d. het uitvoeren van groundbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

8.5.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

8.5.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

8.5.4 Advies

Alvorens te beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning, als bedoeld in 8.5.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een ondergrondse 150 kV hoogspanningsverbinding met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

1. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 meter bedragen.
2. Op of in deze gronden mag uitsluitend ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en de bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 9.2.1, indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van diepwortelende beplanting en bomen, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en aanleggen van drainage, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- f. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- g. het aanleggen van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere niet opneembare oppervlakteverhardingen;
- h. het aanleggen en/of slopen van opstallen, ondergrondse constructies, straatmeubilair, installaties,

- of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 9.1 omschreven bestemming;
- i. het aanleggen van zonnepanelen.

9.4.2 *Uitzondering*

Het bepaalde in lid 9.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

9.4.3 *Voorwaarden*

De omgevingsvergunning als bedoeld in 9.4.1 kan worden verleend:

- a. indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de belangen en de veiligheid van de verbinding. Bij die afweging wordt de diepte waarop de kabel ligt mede betrokken.
- b. nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een gecombineerde bovengrondse 380 kV/150 kV hoogspanningsverbinding;

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

10.2 Bouwregels

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

- a. op de gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding worden gebouwd die voldoen aan de volgende criteria:
 1. de bouwhoogte van een hoogspanningsmast mag ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' aangegeven hoogte bedragen;
 2. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 m bedragen;
- b. ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) mag - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en), indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van opgaande beplanting en bomen;
- b. het wijzigen van maaiveld- of weghoogte niveau door ontgronding, ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- d. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- e. het aanleggen en/of slopen van bovengrondse opstallen, constructies, straatmeubilair, installaties of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 10.1 omschreven bestemming;

- f. het aanleggen, verbreden, of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden;
- g. het aanleggen van zonneparken.

10.4.2 Uitzondering

Het bepaalde in sublid 10.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

10.4.3 Voorwaarden

De genoemde vergunning in sublid 10.4.1 kan niet eerder worden verleend dan nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen dan wel zoveel eerder als het advies is uitgebracht.

Artikel 11 Leiding - Riool

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – riool' een ondergrondse leiding voor het riool;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

11.2 Bouwregels

Ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

11.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

11.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding- Riool' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

11.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

11.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 11.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van de leiding en van de bijbehorende belemmeringsstrook.

Artikel 12 Waterstaat - Waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, naast het bepaalde in de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens bestemd voor:

- a. de aanleg, de verbetering en het onderhoud van de waterkeringen;

met daaraan ondergeschikt:

- b. dijken en kaden;
- c. wegen en paden;
- d. parkeervoorzieningen;

met (de) daarbij behorende:

- e. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

1. In afwijking van het bepaalde bij de basisbestemmingen en de andere dubbelbestemmingen mag op deze gronden niet anders worden gebouwd dan ten behoeve van de dubbelbestemming waterstaatsdoeleinden waterkering.
2. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering worden gebouwd.

12.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering gelden de volgende regels:

- a. de hoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer zijn dan 1 meter bedragen;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien daartegen uit oogpunt van waterbeheersing en onderhoud geen bezwaar bestaat en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de waterbeheerder.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Waterstaat-Waterkering' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen,

- diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
 - f. het permanent opslaan van goederen.

12.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

12.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 12.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de waterkering;
- b. voorafgaand overleg heeft plaatsgevonden met de beheerder van de betreffende watergang en waterkering.

12.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend een gebruik ten behoeve van een basisbestemming of andere dubbelbestemming, waardoor een onevenredige afbreuk aan de waterstaatsbelangen wordt gedaan.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 13 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan

14.1 Bestemmingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – steigers niet toegestaan' gelden, in afwijking van en in aanvulling op de ter plaatse geldende bestemming, de volgende bouw- en gebruiksregels voor steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen.

14.2 Bouwregels

- a. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor particulier gebruik toegestaan;
- b. ten behoeve van de doorvaart of geleiding van de scheepvaart mogen meerpalen en aanmeervoorzieningen worden gebouwd;
- c. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor bedrijfsdoeleinden toegestaan;

14.3 Gebruiksregels

Als strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het innemen van een ligplaats met een vaartuig, waarbij ter plaatse sprake is van horeca-activiteiten, of met een vaartuig dat gebruikt wordt ten behoeve van een seksinrichting of prostitutie.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde op de verbeelding en in deze regels voor:

- a. het afwijken met niet meer dan 10% van de in dit inpassingsplan aangegeven percentages, maten en oppervlakten met uitzondering van oppervlaktes genoemd in 5.3.1 en 5.3.2;
- b. het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of - intensiteit daartoe aanleiding geven;
- c. het in geringe mate afwijken tot ten hoogste 2 m van een bouwgrens, mits dit nodig is om het plan aan te passen vanwege een blijkaar meetverschil tussen werkelijke toestand van het terrein en de verbeelding;
- d. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m;
- e. het verhogen van de maximale (bouw)hoogte van gebouwen met maximaal 25% ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen, mits de totale oppervlakte van vergrotingen op dat gebouw niet meer is dan 50% van de oppervlakte van de bovenste verdiepingsvloer;
- f. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van civiele kunstwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 40 m.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

16.1 Overschrijding bestemmingsgrenzen

Burgemeester en wethouders kunnen de in het plan opgenomen bestemmingen wijzigen ten behoeve van overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijdingen mogen echter ten hoogste 3 meter zijn en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 17 Overige regels

In afwijking van artikel 3.26 lid 5 van de Wet op de ruimtelijke ordening is de gemeenteraad van Haarlemmermeer bevoegd voor de betrokken gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

18.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
 - 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 - 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig ontheffing verlenen van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10 %.
- c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

18.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat legaal bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het inpassingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het inpassingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

18.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht bouwwerken of gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard jegens een of meer natuurlijke personen kan het bevoegd gezag ten behoeve van die persoon of personen van dat overgangsrecht ontheffing verlenen.

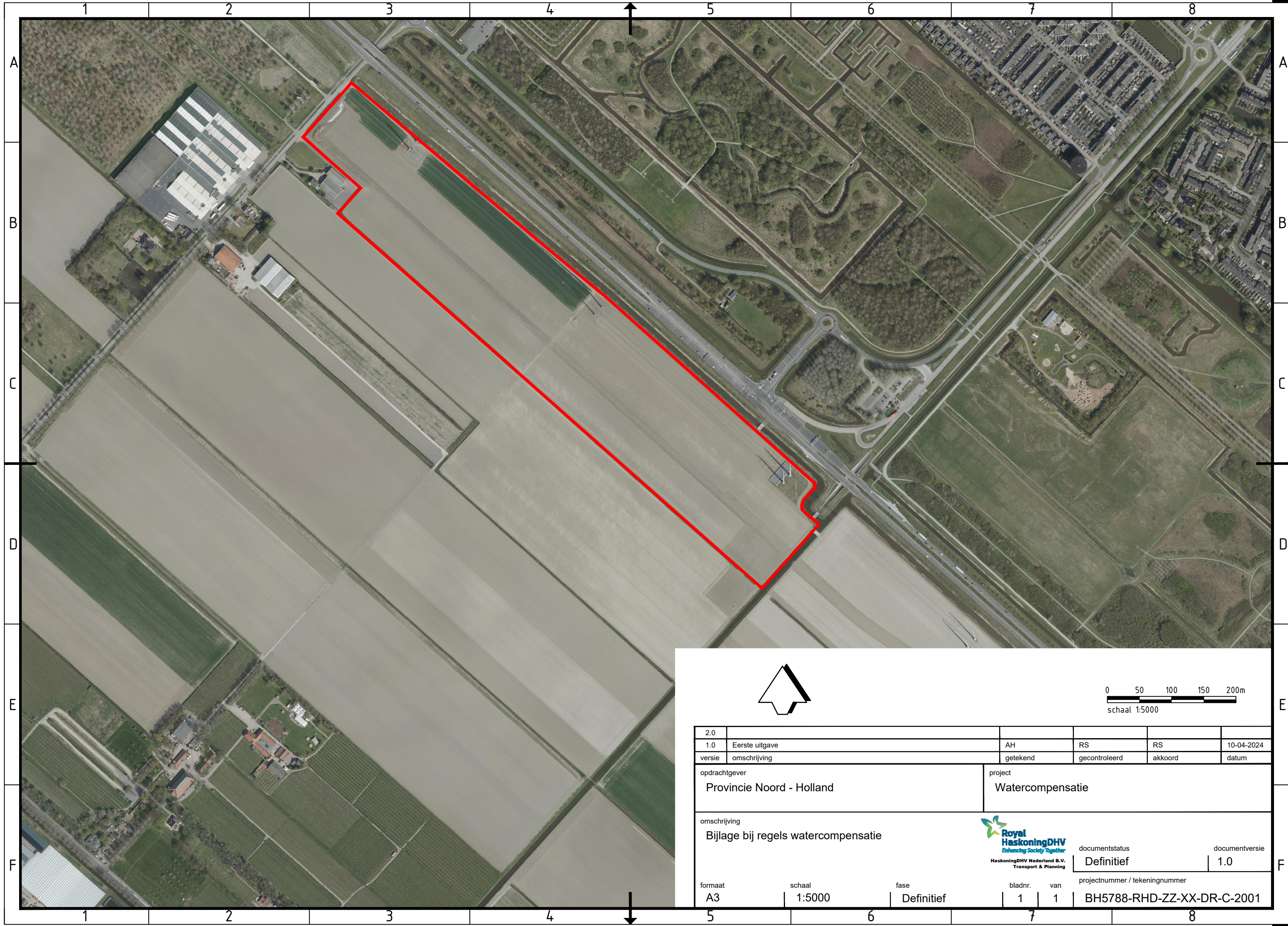
Artikel 19 Slotregel

19.1 Citeertitel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het inpassingsplan PIP HOV Lissbroek-Getsewoud.

Bijlagen

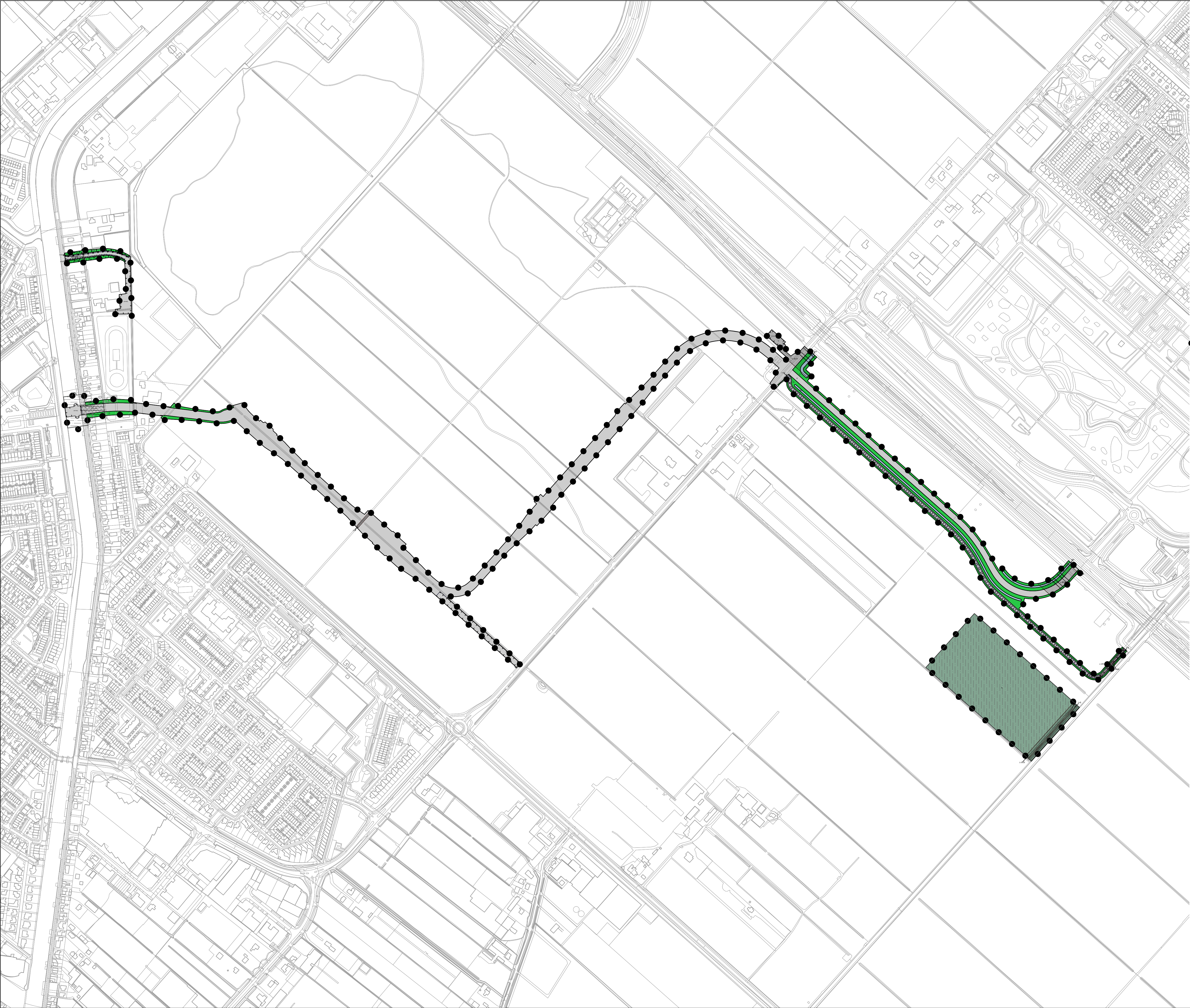
Bijlage 1 Watercompensatie



0 50 100 150 200m
schaal 1:5000

2.0					
1.0	Eerste uitgave	AH	RS	RS	10-04-2024
versie	omschrijving	getekend	gecontroleerd	akkoord	datum
opdrachtgever			project		
Provincie Noord - Holland			Watercompensatie		
omschrijving			documentstatus		
Bijlage bij regels watercompensatie			Definitief		documentversie
					1.0
formaat		schaal	fase	projectnummer / tekeningnummer	
A3		1:5000	Definitief	BH5788-RHD-ZZ-XX-DR-C-2001	
			bladnr.	van	
			1	1	





Plangebied

PIP HOV Lissersbroek-Getsewoud

Enkelbestemmingen

Groen

Natuur

Verkeer

Water

Dubbelbestemmingen

Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

Leiding - CO2

Leiding - Gas

Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

Leiding - Riool

Waterstaat - Waterkering

Gebiedsaanduidingen

overige zone - specifiek vorm van natuur - NNN

overige zone - steigers niet toegestaan

Funcitieaanduidingen

specifieke vorm van groen - talud

specifieke vorm van verkeer - brug

specifieke vorm van verkeer - fietspad

specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg

specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein

specifieke vorm van verkeer - talud

Figuren

hartlijn leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

hartlijn leiding - co2

hartlijn leiding - gas

hartlijn leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

hartlijn leiding - riool

Verklaringen

ondergrond

in samenwerking met

Witteveen + Bos

project:

PIP HOV LISSERBROEK

provincie:

Noord-Holland

onderdeel:

verbelding

status:

vastgesteld

opdrachtgever:

Witteveen + Bos

projectnummer:

145261

identificatienummer:

NL.IMRO.9927.PIPHOV/LBNV-VG02

bladnummer:

1 van 1

schaal :

1:4000

tekenaar:

MvB

datum :

3 maart 2026

formaat:

A1

bestandsnaam :

26WITTB001-001

Inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek- Getsewoud

Toelichting

Documenttitel: Inpassingsplan PIP HOV Lissbroek-Getsewoud
Toelichting

Status: Vastgesteld

Datum: 10-06-2024

Projectnaam:

Projectnummer: BH5788

Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland

Referentie:

Auteur(s): Ricardo Snijder

Collegiale toets:

Datum/paraaf toets:

Vrijgegeven door: Thad van der Bruggen

Datum/paraaf vrijgave:

PIP HOV Lissbroek-Getsewoud

Inhoudsopgave

Toelichting	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.1.1 Aanleiding	7
1.1.2 Doelstelling	9
1.2 Ligging en begrenzing plangebied	9
1.3 Planologische inpassing	10
1.3.1 Vigerende bestemmingsplannen	10
1.3.2 Een Provinciaal Inpassingsplan (PIP)	11
1.4 Leeswijzer	12
Hoofdstuk 2 Huidige situatie	13
2.1 Huidige situatie	13
Hoofdstuk 3 Planbeschrijving	17
3.1 Doelstellingen en uitgangspunten	17
3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden	17
Hoofdstuk 4 Beleidskader	25
4.1 Rijksbeleid	25
4.1.1 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	25
4.1.2 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)	25
4.2 Provinciaal beleid	27
4.2.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050	27
4.2.2 Omgevingsverordening Noord-Holland 2020	28
4.2.3 Regionaal OV-toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland	30
4.3 Regionaal beleid	31
4.3.1 Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA)	31
4.4 Gemeentelijk beleid	31
4.4.1 Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040	31
4.4.2 Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040	33
4.4.3 Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer	35
4.4.4 Visie Ringdijk en Ringvaart	36
4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring'	37
4.4.6 Visie polderlinten Haarlemmermeer en beeldkwaliteitsplan voor de erven	38
4.5 Eindconclusie beleidskader	39
Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten	41
5.1 Algemene beoordeling milieueffecten (m.e.r.)	41
5.2 Bedrijven en milieuzonering	42
5.3 Verkeer en parkeren	42
5.4 Luchtkwaliteit	46
5.5 Geluidhinder	49
5.6 Externe veiligheid	53
5.7 Bodemkwaliteit	54
5.8 Water	55
5.9 Ecologie	61
5.9.1 Gebiedsbescherming	61
5.9.2 Soortenbescherming	70
5.10 Archeologie en cultuurhistorie	74
5.11 Ontpofbare oorlogsresten	79

Hoofdstuk 6	Juridische planopzet	81
6.1	Standaard en plansystematiek	81
6.2	Toelichting op de regels	81
Hoofdstuk 7	Uitvoerbaarheid	83
7.1	Economische uitvoerbaarheid	83
7.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	83

Bijlagen

Bijlage 1	Parkeertelling
Bijlage 2	Onderzoek luchtkwaliteit
Bijlage 3	Geluidsonderzoek
Bijlage 4	Vooronderzoek bodem
Bijlage 5	Watertoets
Bijlage 6	Watercompensatieplan
Bijlage 7	Natuurtoets
Bijlage 8	NNN compensatieplan
Bijlage 9	Nader ecologisch onderzoek
Bijlage 10	Stikstofonderzoek
Bijlage 11	Vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten
Bijlage 12	Nota van beantwoording
Bijlage 13	Nota van wijzigingen
Bijlage 14	Vaststellingsbesluit

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

1.1.1 Aanleiding

In 2014 hebben de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse, Noordwijk en Teylingen, het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten om de Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding tussen Noordwijk en Schiphol te realiseren.

Dit planvoornemen was een resultaat van de studie naar de verbetering van de verkeersafwikkeling in de grensstreek van Noord-Holland en Zuid-Holland. De HOV-verbinding maakt daarmee onderdeel uit van het verbeteren van deze verkeersafwikkeling in de grensstreek. In figuur 1-1 is de ligging van de gehele HOV Noordwijk-Schiphol te zien. Het plangebied is daarbij met benadering groen omcirkeld. Ook is op de onderstaande figuur het eindbeeld ingetekend langs Nieuw-Vennep West en Zuidrand.



Figuur 1-1: Het HOV-tracé tussen Noordwijk en Schiphol inclusief weergave provinciegrens. Het plangebied (tracé in studie) is bij benadering groen omcirkeld.

Bereikbaarheid van de regio

Het gebied van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland kent een grote economische dynamiek. Dit komt onder andere door de aanwezigheid van de Mainport Schiphol, de Greenports Aalsmeer en Duin- en Bollenstreek. Daarmee is dit gebied van groot economisch belang voor heel Nederland. Een goed en betrouwbaar verkeerssysteem is dan ook essentieel. In 2016 heeft Royal HaskoningDHV een 'problemanalyse bereikbaarheid' opgesteld voor de grensstreek Noord-Holland en Zuid-Holland. Hiermee is de huidige situatie van het verkeersnetwerk in de regio nauwkeurig in kaart gebracht.

Groeiende inwoners met groeiende druk op bereikbaarheid

In de periode van 1990 tot 2015 is de gemeente Haarlemmermeer met meer dan 50% gegroeid, zowel op het gebied van inwoneraantal als op het gebied van arbeidsplaatsen. Ook de invloedsgebieden Katwijk en Teylingen zijn in omvang gegroeid. Nieuwe bouwlocaties zijn met name in deze gemeenten voorzien. De werkgelegenheid is in de periode van 1995 tot 2013 gegroeid met meer dan 70%.

Richting 2030 is de verwachting dat het aantal arbeidsplaatsen in de Duin- en Bollenstreek gaat dalen, terwijl het aantal inwoners zal gaan groeien. Zo blijkt uit cijfers van het regionaal verkeersprognosemodel van de Metropoolregio Amsterdam. Dit betekent dat inwoners uit deze omgeving voor werk buiten de eigen regio moeten zijn. Deze ontwikkeling zal voor meer woon- en werkverkeer over langere afstanden

gaan zorgen. Ook voor Zuid-Kennemerland geldt dat de uitgaande pendel zal gaan toenemen. De oorzaak hiervan is dat de bevolking hier harder groeit dan het aantal arbeidsplaatsen en de hoogopgeleide bevolking voor een groot deel buiten de regio werken.

Toenemende verkeersrelaties met Haarlemmermeer

Als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen zijn de verkeersrelaties in deze regio momenteel flink toegenomen. Door de aanhoudende groei van het aantal inwoners en het toenemende woon- en werkverkeer over langere afstanden zal de druk op de bereikbaarheid van de regio verder toenemen. Door deze huidige ontwikkelingen in met name Haarlemmermeer en Schiphol zal de hoeveelheid verkeer tussen de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland en oostelijk gelegen bestemmingen verder intensiveren.

Weinig ontwikkelingen van bestaand en nieuw wegnnet

De afgelopen jaren is er nauwelijks nieuwe weginfrastructuur aangelegd tussen de Haarlemmermeer en de Duin- en Bollenstreek. In de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland is daarnaast ook geen grootschalige infrastructuur toegevoegd. Dit terwijl de druk op de huidige bereikbaarheid erg groot is en deze alleen maar verder zal toenemen.

Grote druk op de bereikbaarheid

Uit analyses met de bereikbaarheidsindicator is tijdens de studie geconcludeerd dat de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland in de huidige tijd kampen met bereikbaarheidsproblemen. Op basis van de verschillen tussen de analyse met de bereikbaarheidsindicator en de analyse van de reistijd kan geconcludeerd worden dat de oorzaak van de verslechterde bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek en het zuidelijk deel van Zuid-Kennemerland in de verkeersstructuur ligt. Deze verkeersstructuur heeft verbetering.

Adviezen op basis van de huidige situatie en bereikbaarheid

Uit de studie zijn een aantal adviezen voortgekomen om de huidige verkeerssituatie in de grensstreek van Noord-Holland en Zuid-Holland te kunnen verbeteren. Hieronder is een opsomming gemaakt van een aantal van deze adviezen, namelijk:

- Het slechten van de Ringvaart als barrière tussen de Bollenstreek en Haarlemmermeer;
- Het garanderen van voldoende capaciteit op de hoofdwegen in Haarlemmermeer;
- Het ontsluiten van de bouwontwikkelingen in de Westflank van Haarlemmermeer;
- Het opwaarderen van het OV-aanbod op groeimarkten.

Noodzaak en maatregelen

In de 'Bereikbaarheidsstudie Grensstreek Noord-Holland en Zuid-Holland' uit 2016 zijn verbeteringen in infrastructuur voor zowel autoverkeer als het openbaar vervoer in samenhang onderzocht. Uit deze studie is ten aanzien van het openbaar vervoer de HOV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol als maatregel naar voren gekomen met als doel het verbeteren van de regionale bereikbaarheid met openbaar vervoer. Deze aanleg is een gezamenlijke ambitie geworden van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeenten Lisse, Noordwijk, Haarlemmermeer en Teylingen, de Vervoerregio Amsterdam en Samenwerkingsverband Holland Rijnland. Zij zien de noodzaak dat bij een steeds toenemende verkeersdruk een aantrekkelijk en efficiënt openbaar vervoer tot stand moet worden gebracht. Ook de bereikbaarheid van het noordelijk deel van de Duin- en Bollenstreek staat momenteel onder druk door het ontbreken van regionale oost-west verbindingen. Ook de aanwezigheid van barrières in noord-zuid richting zorgen voor een extra druk op de bereikbaarheid. De Ringvaart is een van deze barrières. De HOV-verbinding met de brug over de Ringvaart zal dan ook positief bijdragen aan de bereikbaarheid van de provincies en betekent voor reizigers dat de bus vaker, sneller en betrouwbaarder zal rijden en de afstanden korter maakt.

Realisatie

Om deze busverbinding mogelijk te maken hebben alle betrokken partijen (zoals benoemd in de aanleiding) in 2013 een bestuursovereenkomst ondertekend. Het realiseren van een snelle busverbinding tussen Noordwijk - Sassenheim - Lisse en Schiphol is opgenomen in het Deltaplan Bereikbaarheid van de gemeente Haarlemmermeer, waarmee de raad op 26 januari 2012 heeft ingestemd. De busverbinding maakt daarnaast deel uit van het door het Rijk bekostigde Actieprogramma Regionaal Openbaar

Vervoer.

1.1.2 Doelstelling

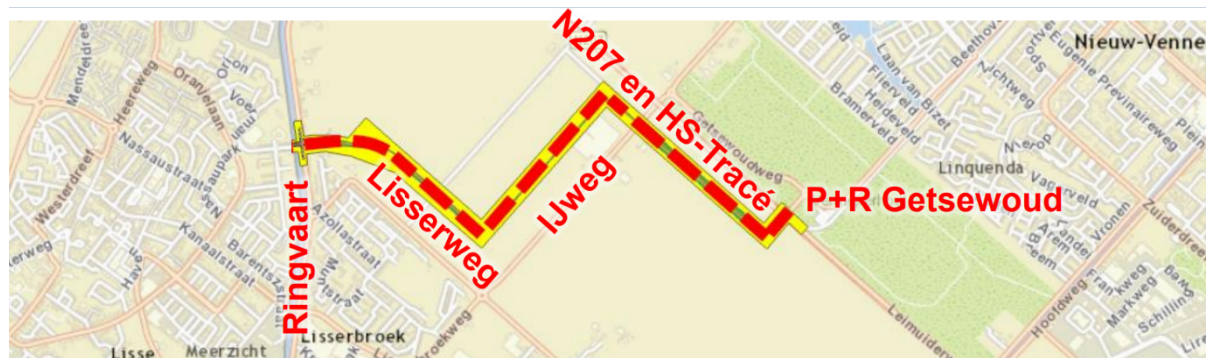
De HOV-verbinding heeft als doel om de huidige buslijnen op te waarderen. De HOV-verbinding is onderdeel van het R-Net systeem. Dit is een samenwerkingsproject van overheden en vervoerders in de Randstad op het gebied van 'hoogwaardig openbaar vervoer'. Dit systeem staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Met het voorliggende planvoornemen wordt een snellere verbinding gecreëerd in de grensstreek van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland. Ook ontstaat er een aanzienlijk snellere verbinding tussen Lisse en Nieuw-Vennep door het wegnemen van een belangrijke barrière met de komst van een brug over de Ringvaart.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Voor een goede bereikbaarheid van het gebied is gekozen voor een Hoogwaardige Openbaar Vervoer verbinding (HOV) tussen Noordwijk en Schiphol. Hierdoor komt er een betere, snellere en frequente busverbinding op het traject tussen Noordwijk en Schiphol. Dit inpassingsplan gaat echter alleen over het tracégedeelte op grond van de provincie Noord-Holland ter plaatse van Lisserbroek en Nieuw-Vennep.

HOV-baan inclusief brug over de Ringvaart

De realisatie van de HOV-verbinding in Noord-Holland omvat een pakket aan maatregelen. Hieronder valt het realiseren van een brug over de Ringvaart tussen Lisse (Zuid-Holland) en Lisserbroek (Noord-Holland). Nadat de bus de Ringvaart is overgestoken vervolgt de route zich in de richting van de Lisserweg, waaraan de HOV-verbinding parallel loopt op zo'n 200 meter ten noordoosten ervan. De HOV-verbinding vervolgt haar weg richting de IJweg. Ook aan deze weg loopt het traject parallel op zo'n 200 meter afstand, echter ten noordwesten daarvan. Voordat het tracé de N207 kruist, buigt de route af en loopt het traject parallel aan de N207 op circa 60 à 70 meter afstand van het Hoogspannings-tracé (HS-tracé). Uiteindelijk vindt de HOV-verbinding aansluiting op de N207 ter hoogte van de P+R Getsewoud in Nieuw-Vennep. In de onderstaande figuur 1-2 is het gehele tracé in Noord-Holland schematisch weergegeven.



Figuur 1-2: Schematische weergave van het HOV-tracégedeelte binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland

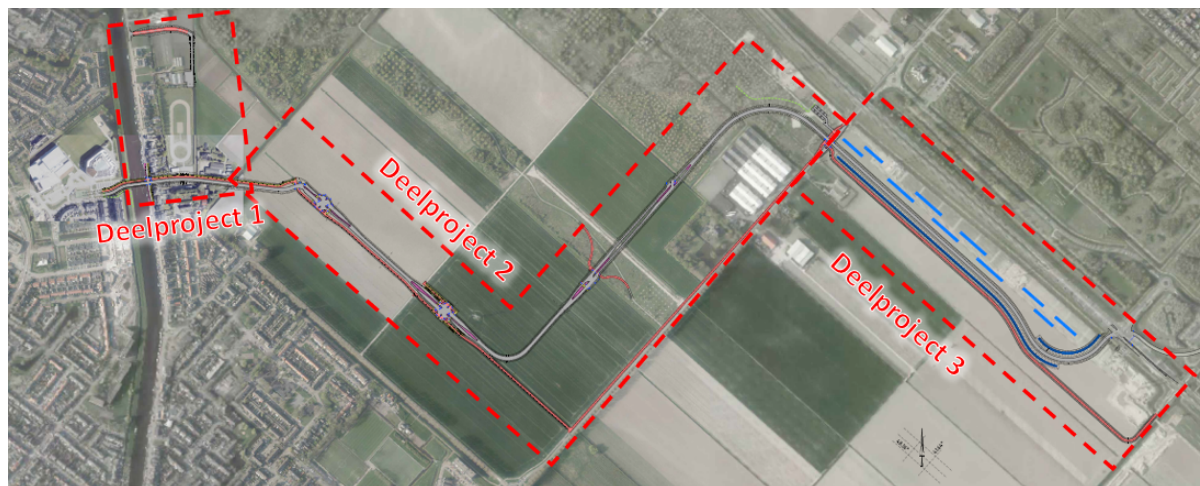
Een afzonderlijk doorfietspad

Binnen het plan van het te realiseren HOV-tracé wordt er ook voorzien in de aanleg van een afzonderlijke doorfietsroute. Er is steeds meer aandacht voor goede en veilige regionale fietsverbindingen in Nederland. In de gemeente Haarlemmermeer worden verschillende doorfietsroutes ontwikkeld om in deze duurzame manier van vervoer te kunnen voorzien. Ook in de bestuursovereenkomst uit 2014 is de ambitie uitgesproken om voor het traject tussen Lisse en Nieuw-Vennep een aansluitende doorfietsroute te realiseren. Deze doorfietsroute is daarom opgenomen in het voorliggende plan langs de geheel te ontwikkelen HOV-baan. De doorfietsroute sluit in het noorden aan op de bestaande fietstunnel onder de N207 en krijgt ook een aparte aansluiting tussen de busbaan en de IJweg. De brug over de Ringvaart wordt voorzien van zowel een afzonderlijk fiets- als afzonderlijk voetpad. Dit afzonderlijke voetpad wordt naast het doorfietspad doorgetrokken vanaf de brug over de Ringvaart.

Het plangebied van het tracé in Noord-Holland is opgedeeld in drie deelprojecten, namelijk:

- Deelproject 1: De brug over de Ringvaart met de dijkzone.
 Deelproject 2: De gebiedsontwikkelingslocatie Lissbroek-Noord.
 Deelproject 3: De route tussen de IJweg en de P+R locatie Getsewoud.

In de onderstaande figuur 1-3 zijn de drie verschillende deelprojecten weergegeven. In hoofdstuk 3 de planomschrijving worden de deelprojecten nader toegelicht.



Figuur 1-3: HOV-tracégedeelte provincie Noord-Holland opgeknipt in 3 deelgebieden

In het plangebied van het deel binnen de grenzen van Noord-Holland beslaat het ruimtebeslag uit een busbaan, inclusief bijbehorende halteplaatsen, doorfietspad, recreatief voetpad, waterwegen, bermen en afrastering, en de compensatie van natuur. Dit voetpad wordt doorgetrokken vanaf de brug over de Ringvaart langs de busbaan naar de geplande woningbouwontwikkeling Lissbroek-Noord.

1.3 Planologische inpassing

1.3.1 Vigerende bestemmingsplannen

Binnen het plangebied van het HOV-tracé in Noord-Holland gelden diverse ruimtelijke plannen. In de onderstaande tabellen zijn deze ruimtelijke plannen weergegeven.

Tabel 1-1: Een overzicht van de geldende bestemmingsplannen binnen het projectgebied

Bestemmingsplan	Datum vaststelling	Gemeente
Buitengebied Zuid	Vastgesteld op 4 juli 2014	Haarlemmermeer
Lissbroek	Vastgesteld op 24 juli 2013	Haarlemmermeer
Ringvaart	Vastgesteld op 26 januari 2017	Haarlemmermeer
Bestemmingsplan N207	Vastgesteld op 3 februari 2012	Haarlemmermeer

Tabel 1-2: Een overzicht van de geldende overige plannen binnen het projectgebied

Bestemmingsplan	Datum vaststelling	Gemeente

Paraplubestemmingsplan Wonen	10 november 2020	Haarlemmermeer
Paraplubestemmingsplan Parkeerregels	4 oktober 2018	Haarlemmermeer
Vorbereidingsbesluit Biomassacentrales 2021	5 november 2020	Haarlemmermeer
Rijksinpassingsplan Randstad 380kv verbinding Beverwijk-Zoetermeer	3 september 2012	Randstad (vastgesteld door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en de Minister van Infrastructuur en Milieu)

Planologische inpassing

Het realiseren van een busbaan past niet binnen de vigerende bestemmingsplannen Lisserbroek en Buitengebied Zuid. Dit wordt veroorzaakt doordat op enkele voorkomende bestemmingen geen wegen voor gemotoriseerd verkeer zijn toegestaan. Deze strijdigheid wordt opgelost met het voorliggende provinciale inpassingsplan. Verder valt een deel van dit HOV-traject op grondgebied van de provincie Zuid-Holland, ter plaatse van de aanlanding van de brug en de aansluiting op de Sportlaan in Lisse. Daar geldt bestemmingsplan 'De waterkanten' (vastgesteld 28 februari 2013). Ook daar is het plan strijdig met het bestemmingsplan. Er is daarom afgesproken dat de gemeente Lisse een aparte procedure zal doorlopen om dat deel van het tracé planologisch mogelijk te maken.

1.3.2 Een Provinciaal Inpassingsplan(PIP)

In veel gevallen zorgt de gemeente ervoor dat een bestemmingsplan wordt opgesteld voor haar grondgebied, echter kunnen ook provincies hier het initiatief voor nemen. Een dergelijk bestemmingsplan wordt een 'Provinciaal Inpassingsplan' (PIP) genoemd. De provincie kan een PIP vaststellen in het geval dat de provincie hier belang bij heeft of als een plan gemeente overstijgend is. Er is daarom voor gekozen om de HOV-verbinding met een PIP planologisch mogelijk te maken. De Crisis- en herstelwet is van toepassing op de HOV-verbinding Noordwijk - Schiphol. Die geldt namelijk voor alle besluiten over de ontwikkeling en verwezenlijking van ruimtelijke en infrastructurele projecten van provinciaal belang.

Provinciaal belang

Een provinciaal inpassingsplan kan worden vastgesteld wanneer er sprake is van provinciaal belang. Ook in het kader van de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol is er sprake van meerdere provinciale belangen. Deze belangen staan onderstaand opgesomd:

- Een goede bereikbaarheid en doorstroming voor de regio:

Door de komst van de HOV-verbinding zullen er tussen Noordwijk en Schiphol bussen gaan rijden die betrouwbaar, snel en comfortabel zijn en met een hoge frequentie rijden. Ook hoeft de bus in de toekomst niet meer om te rijden via de N207, maar kan de bus gebruik maken van de verbinding over de Ringvaart. De ontwikkeling is hiermee een impuls op het gebied van zowel bereikbaarheid als doorstroming voor de gehele regio.

- Er zijn afspraken gemaakt in de Stuurgroep over de realisatie

De Stuurgroep bestaat uit alle bestuurders van de samenwerkingspartners omtrent de realisatie van de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol. De samenwerkingspartners van de Stuurgroep bestaan uit de betrokken gemeenten, het samenwerkingsorgaan regio Holland Rijnland, de provincie Noord-Holland, de provincie Zuid-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. Op 14 maart 2014 hebben de bestuurders van deze samenwerkingspartners afgesproken om de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol te realiseren. Op basis van de gesignaleerde provinciale belangen van een goede bereikbaarheid en doorstroming, is in de Stuurgroep afgesproken dat de provincie Noord-Holland de brug over de Ringvaart en het tracé in Haarlemmermeer realiseert.

- De provincie Noord-Holland draagt bij aan de financiering

De provincie Noord-Holland zal zorgen voor een financiële bijdrage aan het te ontwikkelen HOV-tracé. De reserveringskosten van het maatregelenpakket voor het gehele tracé bedragen in totaal 53,8 miljoen euro. Deze reserveringen zijn ingeschat bij het opstellen van de bestuursovereenkomst. Hiervan is voor het realiseren van het tracégedeelte op Noord-Hollands grondgebied een bedrag van 15,8 miljoen euro gereserveerd. Dit wordt gezamenlijk gefinancierd door de provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. De gemeente Haarlemmermeer levert aan dit maatregelenpakket geen financiële bijdrage. Uitzondering hierop is het fietspad, welke onderdeel uitmaakt van de brug over de Ringvaart, en het voetpad in de dijkzone. Daar zijn aparte afspraken over gemaakt en draagt de gemeente Haarlemmermeer wel financieel aan bij.

Horen van de gemeenteraden

Zoals eerder is genoemd mag een provinciaal inpassingsplan alleen worden vastgesteld wanneer er sprake is van provinciaal belang, maar er is daarnaast nog een eis. Deze eis heeft betrekking op het horen van de gemeenteraden van de betrokken gemeenten. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening, artikel 3.26 lid 1, is bepaald dat gemeenteraden van de bij het inpassingsplan betrokken gronden, dienen te worden gehoord door de provincie over het voornemen voor het opstellen van een inpassingsplan. De provincie Noord-Holland heeft met de betrokken gemeenten dan ook nauw contact over de realisatie van de HOV-verbinding tussen Lisse en P+R Getsewoud in Nieuw-Vennep. De gemeente Haarlemmermeer heeft de busverbinding opgenomen in haar Deltaplan Bereikbaarheid waarmee de raad op 26 januari 2012 mee heeft ingestemd. Om de verdere realisatie van de busverbinding mogelijk te maken wordt er door alle betrokken partijen intensief samengewerkt. De gemeenteraad van Haarlemmermeer is per brief uitgenodigd te reageren op het concept Ontwerp-PIP.

Doel van het inpassingsplan

In het provinciaal inpassingsplan wordt geregeld, net als in een gemeentelijk bestemmingsplan, welke functies er in een plangebied mogelijk worden gemaakt en op welke plekken er mag worden gebouwd. De vaste onderdelen van een inpassingsplan zijn de regels, de verbeelding en de toelichting. De regels zijn de voorschriften die gelden, op de verbeelding is de plankaart weergegeven en in de toelichting wordt het project tekstueel verduidelijkt.

Bij toepassing van bevoegdheden is van belang dat op grond van artikel 3.26 lid 2 Wro Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in de plaats treden van respectievelijk de gemeenteraad en burgemeester en wethouders. Deze indeplaatsstelling kent evenwel een aantal uitzonderingen welke genoemd zijn in artikel 3.26 lid 4 Wro. Zo blijft de gemeente in principe bevoegd om een omgevingsvergunning voor de binnenplanse afwijking van het inpassingsplan te verlenen. Provinciale Staten kunnen echter een besluit nemen waarin is bepaald dat ook voor die bevoegdheden Gedeputeerde Staten bevoegd is. In het onderhavige PIP is ervoor gekozen het bevoegd gezag voor wat betreft de bevoegdheden genoemd in artikel 3.26 lid 4 Wro bij burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente te leggen.

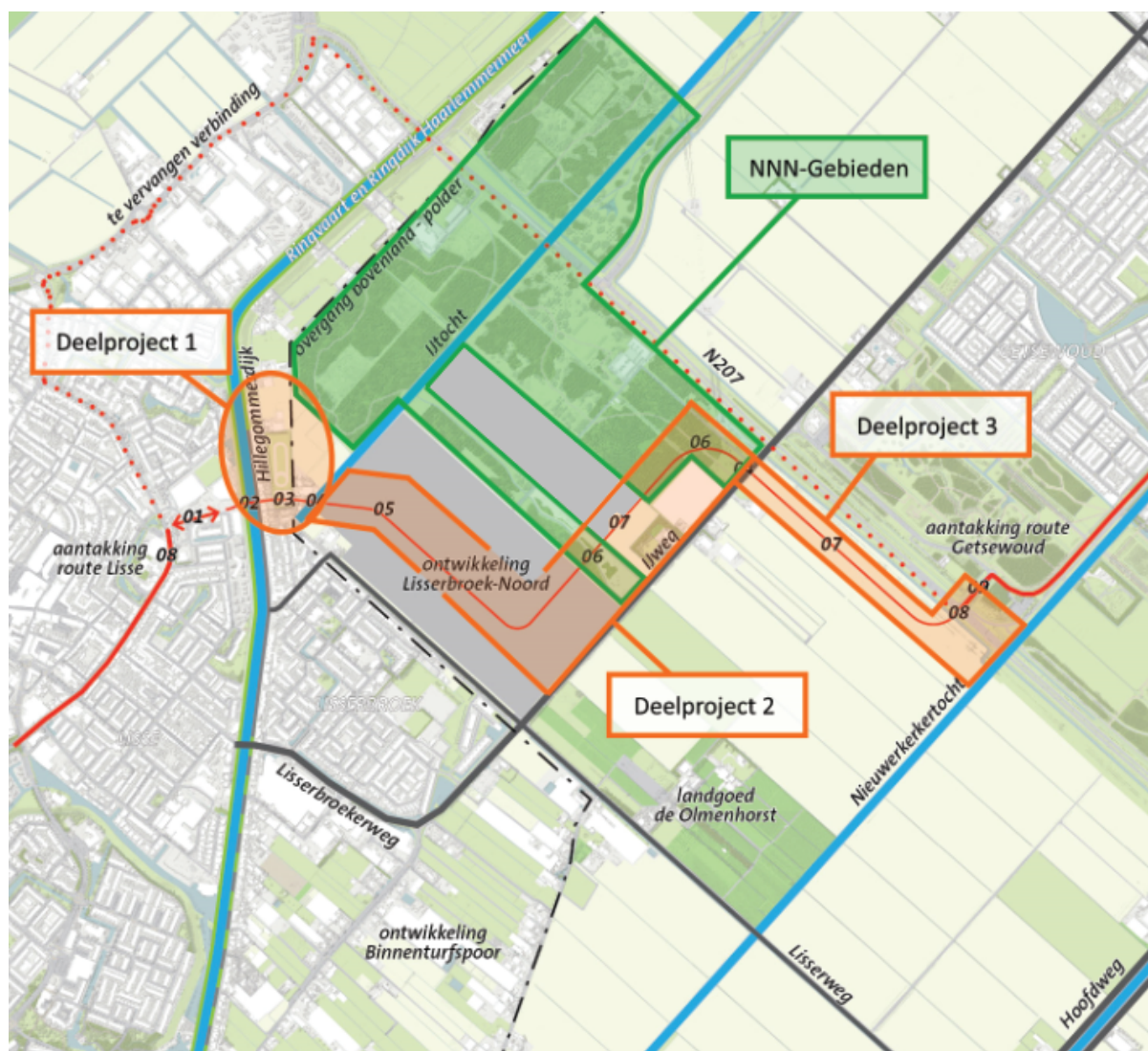
1.4 Leeswijzer

Na dit eerste hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 de huidige situatie verder beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de planomschrijving weergegeven. In het daarop volgende hoofdstuk 4 wordt het beleidskader beschreven. Hierin komt het rijks-, provinciaal-, regionaal- en gemeentelijk beleid aan bod met betrekking tot de HOV-verbinding. De omgevingsaspecten komen in hoofdstuk 5 aan de orde. Daarna volgt de juridische planopzet in hoofdstuk 6. Tot slot worden zowel de maatschappelijke als economische uitvoerbaarheid beschreven in hoofdstuk 7.

Hoofdstuk 2 Huidige situatie

2.1 Huidige situatie

Het te realiseren tracégedeelte binnen de provincie Noord-Holland is opgeknipt in drie deelprojecten. De ligging van de drie deelprojecten van de HOV-baan is in figuur 2-1 weergegeven. In deze paragraaf worden vervolgens de deelprojecten in de huidige situatie beschreven.



Figuur 2-1: Overzicht ligging van Deelprojectgebieden

Deelproject 1

Deelproject 1 is gelegen langs de Hillegommerdijk en over de Ringvaart. Dit is vooral een woongebied. Daarnaast is ook de IJs- en Skeelerclub van Lisserbroek daar gelegen, met een ontsluiting aan de Hillegommerdijk. Ook is er in deelgebied 1 een agrarisch bedrijf gevestigd. Dit bedrijf heeft een ontsluitingsweg die aansluiting vindt op de Hillegommerdijk. In figuur 2-2 is een luchtfoto van het gebied te zien. Figuur 2-3 laat een straatfoto zien, gezien vanaf het zuiden.



Figuur 2-2: Luchtfoto van deelprojectgebied 1



Figuur 2-3: Straatfoto op de Hillegommerdijk, gezien vanaf het zuiden.

Deelprojecten 2 en 3

Op dit moment bestaat het plangebied in deelprojecten 2 en 3 voornamelijk uit landelijk gebied voor agrarische doeleinden. Daarnaast zijn er delen die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Naast het Natuurwetwerk Nederland zijn er verder in deze deelgebieden een aantal bedrijven gevestigd. Er bevinden zich langs de IJweg een tweetal akkerbouwbedrijven, een droogbloemenwinkel en een logistieke dienstverlener in diepvriesproducten. Aan de Middenweg is de Stichting Ons Tweede Thuis gevestigd. Deze stichting heeft een ontsluiting vanaf de IJweg. De onderstaande figuur 2-4 laat een luchtfoto zien van de deelprojectgebieden twee en drie. In figuur 2-5 is de situatie bij de N207 weergegeven met de bestaande fietstunnel en de fietsbrug.



Figuur 2-4: Luchtfoto deelprojectgebieden 2 en 3.



Figuur 2-5: Luchtfoto van de bestaande situatie nabij P&R Getsewoud in Nieuw-Vennep, met in het zuiden de bestaande fietstunnel en fietsbrug.

Hoofdstuk 3 Planbeschrijving

3.1 Doelstellingen en uitgangspunten

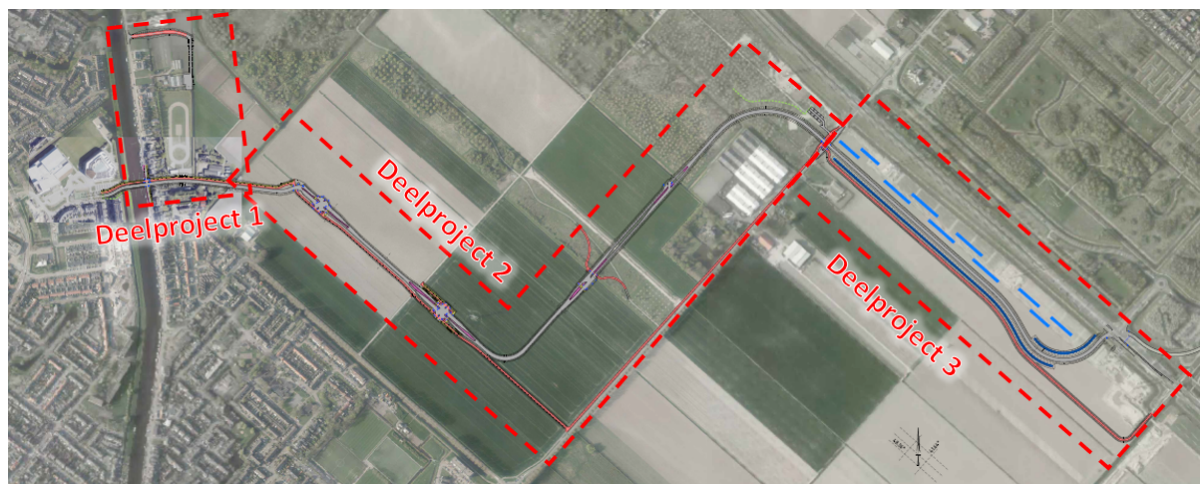
De aanleg van de HOV-verbinding is een gezamenlijke ambitie van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeenten Lisse, Noordwijk, Haarlemmermeer en Teylingen, de Vervoerregio Amsterdam en de regio Holland Rijnland met als doel de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Van deze verbeteringsmaatregelen maakt ook dit HOV-tracé onderdeel van uit. Het doel is om de huidige buslijnen 361 en 385 op te waarderen tot een R-net lijn. Dit systeem staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Alleen de eerstgenoemde, lijn 361, zal in de toekomst gebruik gaan maken van de nieuwe HOV-verbinding binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland.

Met de komst van de brug over de Ringvaart is de route sneller dan die in de huidige situatie en zorgt er daarnaast voor dat de inwoners van Lisse straks gebruik kunnen maken van de bus. Verder zal deze lijn de geplande nieuwe woonwijk in Lisserbroek-Noord gaan ontsluiten. De HOV-baan zal vervolgens verderop op de N207 worden aangesloten en vervolgt haar route in de richting van de Rijksweg A4 met als eindbestemming Schiphol.

Met deze ontwikkeling wordt een betere bereikbaarheid gecreëerd in de grensstreek van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland. Het uiteindelijke doel is om in 2028 door de hele Randstad hetzelfde, herkenbare hoogwaardige openbaar vervoer te laten rijden.

3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden

De ontwikkeling van het HOV-traject wordt onderverdeeld in drie deelprojecten. In hoofdstukken 1 en 2 is hier al kort op ingegaan. In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen per deelproject nauwkeurig weergegeven.



Figuur 3-1: het planvoornemen van het HOV-tracé Noord-Holland in drie deelprojecten

Deelproject 1: de brug over de Ringvaart met de dijkzone

Het eerste deelproject bestaat uit de realisatie van de brug over de Ringvaart tussen Lisse en Lisserbroek. In de onderstaande figuur is een ontwerp van deze brug weergegeven. Voor de ontwikkeling van het plan is rekening gehouden met het geldende Beeldkwaliteitsplan. Dit Beeldkwaliteitsplan wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4 over het beleidskader (paragraaf 4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring').

De nieuwe ophaalbrug over de Ringvaart

De nieuwe ophaalbrug kruist de Ringvaart en de dijken van de Haarlemmermeerpolder en verbindt het dorp Lisserbroek met Lisse. Zoals op het onderstaande ontwerp van figuur 3-2 is te zien zal er niet alleen worden voorzien in een busbaan, maar ook in een afzonderlijk voet- en fietspad. Het fietspad over

de brug maakt onderdeel uit van de doorfietsroute welke in het HOV-plan is opgenomen. Voor het voetpad geldt ook dat deze verder wordt doorgetrokken. De brug is niet toegankelijk voor autoverkeer. Alleen de nood- en hulpdiensten mogen in noodgevallen gebruik maken van de brug.

De brug over de Ringvaart zorgt ervoor dat de route korter en daarmee sneller is dan de huidige bestaande busroute via de provinciale N208 en N207. Daarnaast kunnen ook de inwoners van Lisse en Lissebroek in de toekomst gebruik maken van de nieuwe buslijn. De dichtstbijzijnde halte zal gerealiseerd worden op circa 200 meter over de brug in Lisse. Verder zal de HOV-verbinding aansluiten op de toekomstige woningbouwplannen in Lissebroek-Noord. Op deze locatie bij de woningbouwopgave zal ook een bushaltevoorziening worden gerealiseerd. Het ontwerp van de HOV-baan wordt dan ook nauwkeurig afgestemd met de ontwikkelaars die deze toekomstige woningbouw realiseren. Daarnaast wordt de inpassing afgestemd met alle grondeigenaren. Vertegenwoordigers van de bewoners, ontwikkelaars en de gemeente werken hiervoor samen in de zogenaamde 'Driehoek'.

De doorvaarthoogte van de brug heeft grote impact op de inpasbaarheid van het HOV-tracé in de direct omgeving. Om de nadelige effecten op de omgeving te minimaliseren en zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende eisen/randvoorwaarden is in het voorontwerp van de brug onderzoek gedaan naar de meest optimale doorvaarthoogte.

Om eenduidigheid te brengen in de wijze waarop de doorvaarthoogte wordt benoemd is afgesproken om deze weer te geven in meters t.o.v. maatgevend hoogwater (MWH). Hiervoor komt bijvoorbeeld 1,60m+peil overeen met 1,50m+MWH. Op kanalen en bij kortdurende waterstandsvariaties is dit de waterstand, die 1% van de tijd overschreden wordt, gemeten over de laatste 10 jaar

Variaties doorvaarthoogte (t.o.v. MHW)

- 1,50 m (maat gerelateerd aan schaatser, maat aangehouden in de voorgaande variantenstudie)
- 1,40 m (maat gerelateerd aan passage vleermuizen)
- 1,25 m (maat gerelateerd aan roeiboten/kano's)
- 1,00 m (maat gerelateerd aan onderhoud HHR Rijnland)

Dit heeft geleid tot afweging van volgende doorvaarthoogtes (t.o.v. MHW)

- 1,50 m
- 1,25 m
- 1,00 m

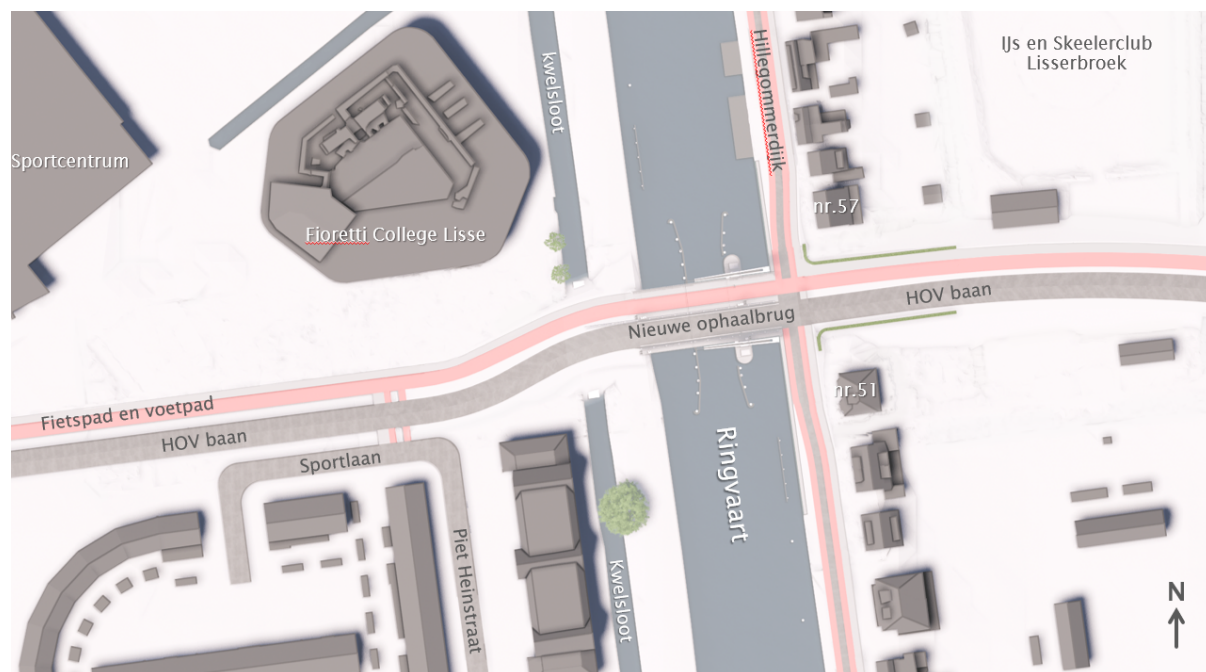
Op basis van inpasbaarheid van de busbaan bij de Hillegommerdijk is tijdens het ontwerp in eerste instantie geadviseerd om een doorvaarthoogte van 1,00 m t.o.v. MHW aan te houden. Vanwege de belangen van recreatieve scheepvaart en ecologie is uiteindelijk besloten om 1,25 meter t.o.v. MHW aan te houden. In de praktijk betekent dit een doorvaarthoogte van 1,35 meter t.o.v. streefpeil. Bij de aansluiting van de brug op de Hillegommerdijk is deze hoogte nog in te passen. Bij een hogere doorvaarthoogte kan niet meer goed aangesloten worden op de Hillegommerdijk zonder grote impact op de bereikbaarheid van de woningen.



Figuur 3-2: een ontwerptekening van de brug over de Ringvaart vanuit het noordoosten gezien

De aansluiting op het Zuid-Hollands plangebied

Ten westen van de Ringvaart, in Lisse, bevindt zich een diversiteit aan functies. Naast de aanwezige woningen is er ook een middelbare school en een sportcentrum gevestigd. De nabijgelegen woningen in Lisse bestaan uit een mix van twee- tot drielaags appartementencomplexen en eengezinswoningen. Het bovenaanzicht van de toekomstige situatie is weergegeven in de onderstaande figuur 3-3. Dit deel wat onderdeel uitmaakt van Lisse valt binnen de provinciegrenzen van Zuid-Holland en behoort hiermee niet tot het plangebied van de provincie Noord-Holland.



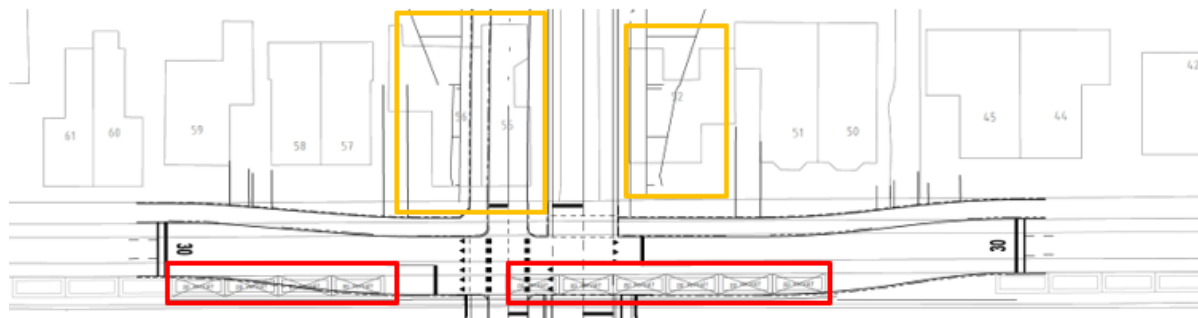
Figuur 3-3: Situatietekening deelproject 1

De HOV-baan wordt binnen de bestaande stedenbouwkundige structuur gerealiseerd

De nieuwe ophaalbrug over de Ringvaart en de HOV-baan hebben ook invloed op de bestaande situatie. De Hillegommerdijk zal moeten worden opgehoogd en daarnaast wordt de HOV-baan gerealiseerd binnen bestaande stedenbouwkundige structuren. Als gevolg van het aanpassen van de kruising van de nieuwe ophaalbrug, de Hillegommerdijk en de nieuwe HOV-baan moeten er woningen worden gesloopt.

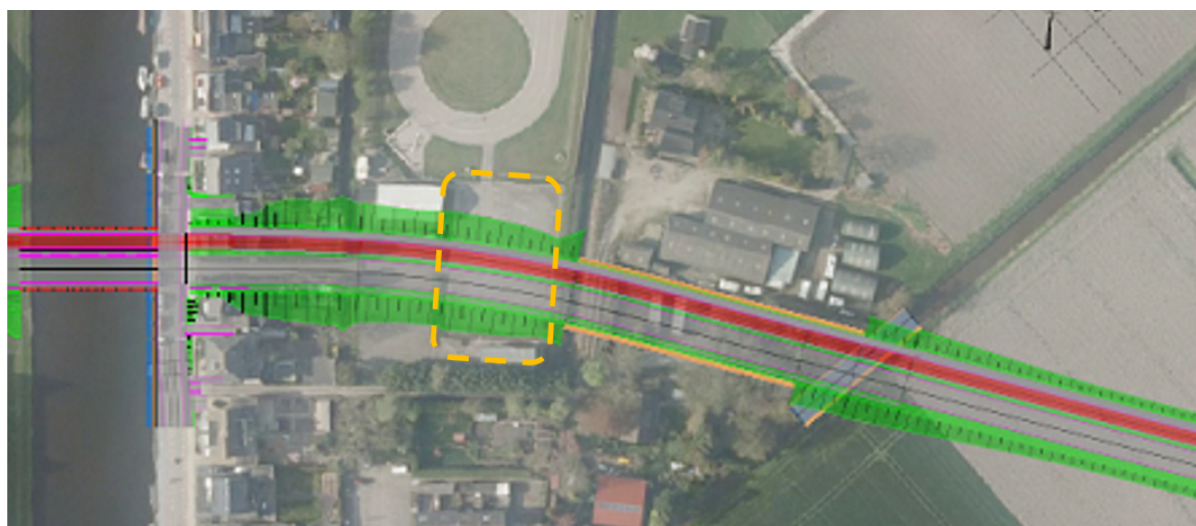
Het gaat in dit geval om drie woningen. Het betreft de woningen aan de Hillegommerdijk 52, 55 en 56. De bewoners van deze woningen zullen worden gecompenseerd. Daarnaast zijn er ook woningen die in de nieuwe situatie naast de HOV-baan komen te liggen en niet hoeven te worden gesloopt. Voor deze bewoners geldt dat zij mogelijk in aanmerking kunnen komen voor planschade. Dit zal nader onderzocht moeten worden.

Naast de te slopen woningen zullen ook een aantal parkeerplaatsen langs de Ringvaart aan de Hillegommerdijk verloren gaan. De brug over de Ringvaart wordt op palen gefundeerd. Daarom dient zowel aan de kant van Lisse als Lisserbroek een ophoging te worden gemaakt om vanaf het maaiveld naar de brug te komen. Aan de Lisserbroekse en daarmee Noord-Hollandse zijde vindt deze ophoging plaats ter hoogte van het kruispunt. Om deze reden zullen tien parkeerplaatsen verloren gaan. Om welke parkeerplaatsen het gaat is op de onderstaande figuur 3-4 schematisch weergegeven. In paragraaf 5.3 Verkeer en parkeren wordt beschreven welke invloed dit zal hebben op de parkeerdruk.



Figuur 3-4: Situatietekening kruising Hillegommerdijk en HOV, met rood de te verwijderen parkeerplaatsen, en met oranje de te slopen woningen.

Wanneer de HOV-baan verder wordt gevolgd, in de richting van Lisserbroek-Noord, bevinden zich daar de ijs- en skeelerclub en een agrarisch bedrijf. De parkeerplaatsen ten behoeve van de ijs- en skeelerclub liggen op de locatie waar de HOV-baan komt te liggen en dit geldt ook voor de ontsluitingsroute van het agrarisch bedrijf. Op de onderstaande afbeelding zijn de bestaande parkeerplaatsen aangegeven met een gele stippellijn.



Figuur 3-5: De locatie van de HOV-baan geprojecteerd op de bestaande ontsluitingsroute van het agrarisch bedrijf en de ontsluitingsroute met parkeerplaatsen van de ijs- en skeelerclub.

Door het verdwijnen van de parkeerplaatsen en de bestaande ontsluitingsroute zal zowel het agrarisch bedrijf en de ijs- en skeelerclub op een alternatieve wijze moeten worden ontsloten.

In het planvoornemen is een nieuwe ontsluitingsweg opgenomen voor de ijs- en skeelerclub. Deze is weergegeven op de onderstaande figuur 3-6 ten noorden van deze club. Naast de nieuwe ontsluitingsroute wordt op deze locatie ook voorzien in de te compenseren parkeerplaatsen ten behoeve van de club. Deze compensatie vindt plaats nabij het terrein van een land- en tuinbouwbedrijf.

Deelproject 2: de gebiedsontwikkelingslocatie Lisserbroek-Noord

PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

gebiedsontwikkelingen waar de HOV doorheen gaat lopen.

Doorfietspad

Ook wordt het doorfietspad langs de busbaan ter hoogte van de bocht verbonden met het doorfietspad langs de IJweg. Dit is weergegeven in figuur 3-7.



Figuur 3-7: Ontwerp van het HOV-tracé in deelprojectgebied 2

Bushaltes

Aan weerszijden van de weg worden bushaltes gerealiseerd. De bushaltes zijn in de bovenstaande figuur 3-7 weergegeven aan de hand van twee paarse bussen. Deze beide haltes zullen worden voorzien van een fietsenstalling, wachtvoorziening en een reizigersinformatiesysteem. In het volgende hoofdstuk van het Beleidskader is onderbouwd dat de HOV-verbinding deel uit gaat maken van een R-Net verbinding. Op de onderstaande afbeelding is een voorbeeld weergegeven van een R-Net bushalte inclusief de genoemde voorzieningen.



Figuur: 3-8: een voorbeeld van een ontwerp van een R-Net bushalte

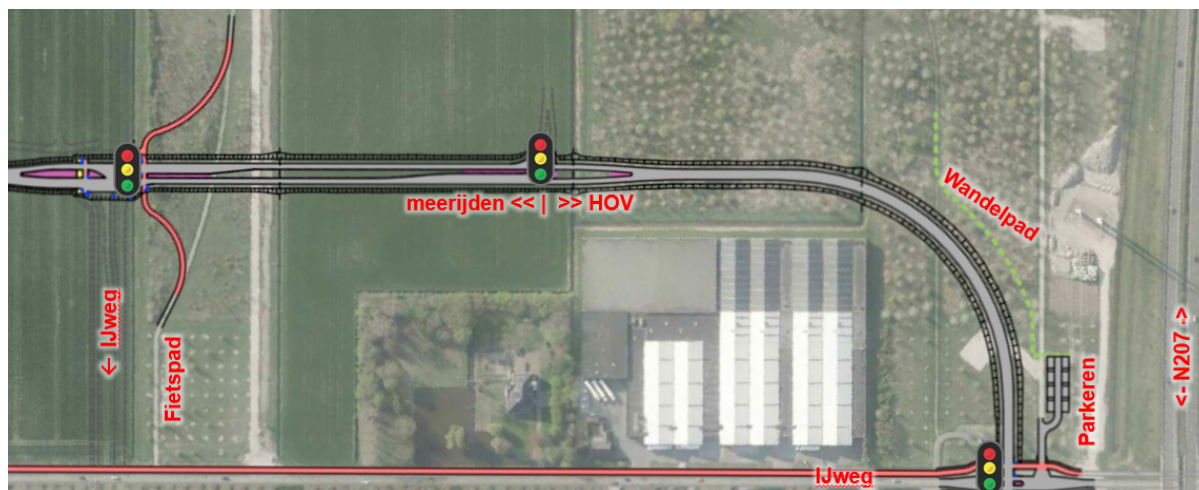
Meerijden na de realisatie van Lissbroek-Noord

In de toekomstige situatie wanneer de woningbouwopgave van Lissbroek-Noord is gerealiseerd, dan zullen ook auto's deels gebruik kunnen maken van de busbaan. Op de onderstaande figuur is het deel van de HOV-baan waarbij sprake is van 'meerijden' met het geheel omlijnd. Omdat het meerijden nadrukkelijk verbonden is aan de woningbouwontwikkeling, is de ruimtelijke procedure van het meerijden gekoppeld aan het ruimtelijk plan voor de woningbouwontwikkeling. Hierdoor is het meerijden geen onderdeel van dit provinciaal inpassingsplan.



Figuur 3-9: weergave van het deel meerijden in de toekomstige situatie wanneer de woningbouw is gerealiseerd

In figuur 3-10 is het voorontwerp te zien van het tracé langs de IJweg. Dit stuk omvat de kruising met de IJweg, het realiseren van een nieuwe parkeerplaats en een wandelpad. Ook is het kruispunt tussen de HOV-baan en de nieuwe wegen richting de IJweg en de N207 te zien, dat onderdeel uitmaakt van deelproject 2. Links is een fietspad gelegen en de stippellijn rechts betreft het wandelpad. Onderin de afbeelding loopt het bestaande fietspad langs de IJweg.



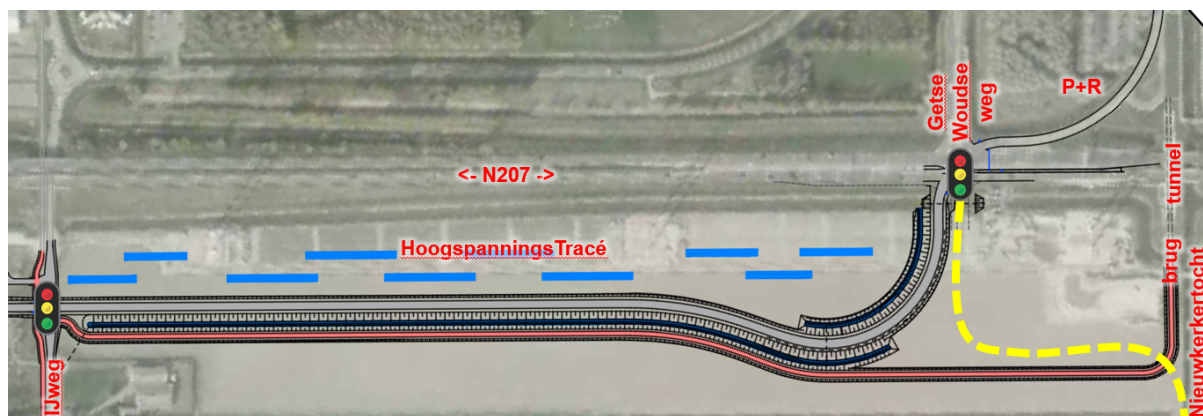
Figuur 3-10: HOV-tracé langs de IJweg

Deelproject 3: de route tussen de IJweg en de P+R locatie Getsewoud

In deelproject 3 gaat het om het realiseren van de aansluiting met de N207.

Vanaf de kruising met de IJweg wordt de HOV vervolgd parallel langs de N207 en het naastgelegen hoogspanningstracé. De HOV zal ter hoogte van de bestaande verkeerslichten worden aangesloten richting de Getsewoudseweg. Ook zal het doorfietspad, de rode doorgetrokken lijn op figuur 3-11, worden aangesloten op de bestaande fietsbrug- en tunnel. Daarnaast is er een gele stippellijn in figuur 3-11 weergegeven. Dit is de globale situering van het wegverkeer van de mogelijk toekomstig Nieuwekerkertocht weg die aansluiting vindt op de N207. In het ontwerp van de HOV-baan is hier rekening mee gehouden. Het daadwerkelijke profiel van deze Nieuwekerkertocht weg is echter nog

onbekend. Het is dan ook geen onderdeel van het provinciaal inpassingsplan. Wel wordt er dus rekening mee gehouden in het ontwerp zodat een toekomstige Nieuwekerkertocht weg niet onmogelijk wordt gemaakt.



Figuur 3-11: HOV-tracé langs de N207

Natuurnetwerk Nederland (NNN-gebied)

Het tracé in het tweede deelproject loopt door het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk verbindt natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland op het land. Met de komst van de HOV-verbinding gaat er een deel van dit NNN-gebied verloren en treedt er versnippering op. Dit verlies aan Natuurnetwerk Nederland dient daarom te worden gecompenseerd. De benodigde NNN-compensatie vindt plaats binnen deelproject 3 en is weergegeven in afbeelding 3-12. In paragraaf 5.9 Ecologie wordt dit onderdeel nader toegelicht en komt ook het compensatieplan aan de orde.



Figuur 3-12: Locatie NNN-compensatie met rood aangegeven

Hoofdstuk 4 Beleidskader

Het planvoornemen van het te ontwikkelen HOV-tracé dient aan te sluiten bij de voor het plan en plangebied relevante beleid, wet- en regelgeving. In dit vierde hoofdstuk wordt dit planvoornemen getoetst aan het geldende ruimtelijk en planologisch beleid van het Rijk, de provincie, de regio en de gemeente.

4.1 Rijksbeleid

4.1.1 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Wettelijk kader

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 vastgesteld en daarmee van kracht geworden. De SVIR vervangt de Nota Ruimte en de Structuurvisie Randstad 2040.

De juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro). Het Barro en Rarro zijn in werking sinds 2011 en bevatten onderwerpen die van Rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, ruimte voor de rivier, kustverdediging, de elektriciteitsvoorziening en de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. In het Barro worden geen specifieke onderwerpen of gebieden genoemd die betrekking hebben op het plangebied.

Het Rijk wil samen met de decentrale overheden het openbaar vervoersysteem vanuit de behoefte van de reiziger inrichten, zodat verschillende systemen van openbaar vervoer (bus, regionaal openbaar vervoer en spoor) en het voor- en natransport beter op elkaar aansluiten.

Conclusie

De HOV-verbinding is lijn met het Barro.

4.1.2 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

De NOVI is een instrument van de nieuwe Omgevingswet en loopt vooruit op de inwerkingtreding van die wet. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervalt geheel (uitgezonderd Caribisch Nederland en Caribische Exclusieve Economische Zone). De NOVI is vastgesteld op 11 september 2020.

De NOVI geldt verder als wijziging van enkele onderdelen van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (NWP) op grond van de Waterwet. De NOVI biedt een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI geeft het kabinet richting aan de grote opgaven die het aanzien van Nederland de komende dertig jaar ingrijpend zullen veranderen. Denk aan het bouwen van nieuwe woningen, ruimte voor opwekking van duurzame energie, aanpassing aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van circulaire economie en omschakeling naar kringlooplandbouw. Alles met zorg voor een gezonde bodem, schoon water, behoud van biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. Omgevingskwaliteit is daarmee het kernbegrip: dat wil zeggen ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit. De NOVI stelt een nieuwe aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties, en met meer regie vanuit het rijk.

Nationale belangen

Met de NOVI benoemt het Rijk 21 nationale belangen. De eerste drie nationale belangen zijn van een ander, meer overkoepelend karakter, dan de overige. Deze nationale belangen zijn:

1. Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving.
2. Realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit.
3. Waarborgen en versterken van grensoverschrijdende en internationale relaties.
4. Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.
5. Zorg dragen voor een woningvoorraad die aansluit op de woonbehoeften.

6. Waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem.
7. In stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit.
8. Waarborgen van een goede toegankelijkheid van de leefomgeving.
9. Zorg dragen voor nationale veiligheid en ruimte bieden voor militaire activiteiten.
10. Beperken van klimaatverandering.
11. Realiseren van een betrouwbare, betaalbare en veilige energievoorziening, die in 2050 CO2-arm is, en de daarbij benodigde hoofdinfrastructuur.
12. Waarborgen van de hoofdinfrastructuur voor transport van stoffen via (buis)leidingen.
13. Realiseren van een toekomstbestendige, circulaire economie.
14. Waarborgen van de waterveiligheid en de klimaatbestendigheid (inclusief vitale infrastructuur voor water en mobiliteit).
15. Waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater.
16. Waarborgen en versterken van een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat.
17. Realiseren en behouden van een kwalitatief hoogwaardige digitale connectiviteit.
18. Ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie.
19. Behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter-)nationaal belang.
20. Verbeteren en beschermen van natuur en biodiversiteit.
21. Ontwikkelen van een duurzame visserij.

Prioriteiten

Tevens geeft de NOVI richting met behulp van vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energiestrategie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Afwegingsprincipes

Centraal bij de afweging van belangen staat een evenwichtig gebruik van de fysieke leefomgeving, zowel van de boven- als de ondergrond. Zo wordt 'omgevingsinclusief' beleid gevoerd. De NOVI onderscheidt daarbij drie afwegingsprincipes:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
3. Afwentelen wordt voorkomen

Uitgangspunten voor samenwerking

De uitvoering van de NOVI vraagt om nieuwe manieren van samenwerken met blijvende brede maatschappelijke betrokkenheid en inzet van overheden. Hierbij worden vier uitgangspunten gehanteerd:

1. Er wordt gewerkt als één overheid, samen met de samenleving
2. De opgave staat centraal
3. Er wordt gebiedsgericht gewerkt
4. Er wordt permanent en adaptief gewerkt aan de opgaven

Brede maatschappelijke betrokkenheid is een voorwaarde voor het slagen van gezamenlijke ambities. Daarom wordt in de NOVI tevens aandacht besteed aan participatie. Participatie vraagt om maatwerk per opgave, gebied en bestuurlijke situatie.

NOVI-gebieden

Ten slotte worden in de NOVI op vier thema's voorlopig acht zogenaamde NOVI-gebieden benoemd welke onderdeel worden van de Omgevingsagenda. Het Rijk zal in deze gebieden een actieve rol gaan spelen. Deze thema's en bijbehorende gebieden zijn:

1. Transitie van havengebieden in Regio Rotterdam en Amsterdam
2. Transitie landelijk gebied: De Peel en Groene Hart
3. Energie- en klimaattransities in relatie tot verstedelijking: Groningen en regio Zwolle
4. Transitie in grensoverschrijdende context: Zuid-Limburg en de Zeeuwse havens/Zeeuws Vlaamse Kanaalzone.

Uitvoeringsagenda

De NOVI gaat vergezeld met een Uitvoeringsagenda, waarin staat hoe het Rijk invulling geeft aan zijn rol bij de uitvoering van de NOVI. De Uitvoeringsagenda zal, indien nodig, jaarlijks worden geactualiseerd. Zo helpt de NOVI om keuzes te maken waar dat moet. Want niet alles kan overal.

Conclusie

De komst van de HOV-verbinding voorziet in de realisatie van een verbeterde en hoogwaardige regionale openbaar vervoerverbinding tussen Noordwijk en Schiphol. Het planvoornemen voldoet daarmee aan verschillende nationale mobiliteitsbelangen, waaronder het waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem alsmede het in stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit. Dit zorgt er daarnaast voor, met name rondom de regio Schiphol, dat het aantrekkelijk ruimtelijk en economisch vestigingsklimaat verder wordt verbeterd. Ook voldoet het planvoornemen aan de prioriteiten waaraan de NOVI richting geeft. De komst van de HOV-verbinding zorgt er namelijk voor dat de positie van de regio en de onderlinge verbinding tussen de steden van Noord-Holland en Zuid-Holland sterker wordt. De realisatie van de HOV-verbinding is daarmee in lijn met de Nationale Omgevingsvisie.

4.2 Provinciaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

Beleidskader

Op 19 november 2018 hebben de Provinciale Staten de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 (hierna te noemen Omgevingsvisie NH2050) vastgesteld. In de Omgevingsvisie NH2050 geeft de provincie aan welke provinciale belangen een rol spelen bij de ruimtelijke ordening in Noord-Holland. De visie laat in algemene zin zien wat de ontwikkelprincipes zijn voor de hele provincie om een hoge leefomgevingskwaliteit te bieden.

Ambities

Het leidende principe van de Omgevingsvisie NH2050 is de balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een gezonde en veilige leefomgeving die goed is voor mens, plant en dier. Onder de hoofdambitie, balans tussen economische groei en leefbaarheid, zijn samengestelde ambities geformuleerd. Hierbij komen de volgende thema's aan bod:

Leefomgeving:

- Klimaatverandering: een klimaatbestendig en water robuust Noord-Holland.
- Gezondheid en veiligheid: het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Dit betreft bodem, water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidsbelasting en ontwikkeling in de ondergrond.
- Biodiversiteit en natuur: biodiversiteit in Noord-Holland vergroten, ook omdat daarmee andere doelen zoals een gezonde leefomgeving worden bereikt.

Gebruik van leefomgeving:

- Economische transitie: een duurzame economie, met innovatie als belangrijke motor. De provincie biedt ruimte aan ontwikkeling van circulaire economie, duurzame landbouw, energietransitie en experimenten.
- Wonen en werken: vraag en aanbod van woon- en werklocaties moeten beter met elkaar in overeenstemming zijn. Woningbouw moet vooral in en aansluitend op de bestaande verstedelijkte gebieden worden gepland, in overeenstemming met de kwalitatieve behoeftes en trends. Duurzaamheid van de totale voorraad is het uitgangspunt.
- Mobiliteit: inwoners en bedrijven van de provincie Noord-Holland verplaatsen producten of personen effectief, veilig en efficiënt waarbij negatieve gevolgen van mobiliteit op het klimaat, gezondheid, natuur en landschap steeds nadrukkelijk meegewogen worden. De provincie zet zich in voor het verwerken van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen zoals goede OV-verbindingen, uitstekende infrastructuur voor alle modaliteiten en technologische innovatie.

- Landschap: het benoemen, behouden en versterken van unieke kwaliteiten van diverse landschappen en cultuurhistorie.

Energietransitie:

De ambitie voor de energietransitie is dat Noord-Holland als samenleving in 2050 volledig klimaatneutraal is en gebaseerd is op hernieuwbare energie. De provincie biedt de ruimte aan noodzakelijke energietransitie en de daarvoor benodigde infrastructuur. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met de ambities voor verstedelijking en landschap.

5 bewegingen met ontwikkelprincipes:

Naast de ambities worden in de Omgevingsvisie NH2050 vijf samenhangende bewegingen geschetst. Bewegingen die laten zien hoe de provincie omgaat met opgaven die op de samenleving afkomen en die zij willen faciliteren. Hiertoe zijn een aantal ontwikkelprincipes en randvoorwaarden meegegeven. Het gaat om de volgende vijf bewegingen:

- Dynamisch schiereiland: hierin is het benutten van de unieke ligging van Noord-Holland, te midden van water, leidend.
- Metropool in ontwikkeling: hierin wordt beschreven hoe de Metropoolregio Amsterdam steeds meer als één stad functioneert.
- Sterke kernen, sterke regio's: gaat over de ontwikkeling van centrumgemeenten die de gehele regio waarin ze liggen vitaal houden.
- Nieuwe energie: benut de economische kansen van de energietransitie
- Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving: hierin staan het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal.

Beschouwing

Met de komst van de HOV-verbinding wordt de verbinding tussen Noordwijk en Schiphol wordt het verplaatsen van personen effectiever, veiliger en efficiënter. Er wordt ingezet op een betere OV-verbinding in het grensgebied tussen Noord-Holland en Zuid-Holland. Het zorgt voor een betere verbinding in de Randstad waardoor de Metropoolregio steeds meer als één stad functioneert. Dit sluit aan op de bovengenoemde ontwikkelprincipes.

Conclusie

De HOV-verbinding past binnen de ambities en principes van de Omgevingsvisie NH2050.

4.2.2 Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Beleidskader

De belangrijkste onderwerpen uit de Omgevingsvisie NH2050 zijn verankerd in de nieuwe Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (Omgevingsverordening NH2020). Deze vervangt alle bestaande verordeningen die betrekking hebben op de leefomgeving zoals de Provinciale Ruimtelijke Verordening, de Provinciale Milieuverordening, de Waterverordening en de Wegenverordening. De provincie wil een eenvoudiger, duidelijker en meer integraal systeem van regels. Met meer ruimte voor lokaal en regionaal maatwerk en bestuurlijke afwegingsruimte. De omgevingsverordening is op 17 november 2020 in werking getreden.

Het tracé loopt door het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het natuurnetwerk is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In de Omgevingsverordening NH2020 is het beleid en de omgang met over deze gebieden verankerd. In de onderstaande figuur is de huidige situatie rondom het plangebied weergegeven waarin de groene en gele delen het NNN-gebied betreffen.



Figuur 4-1: Een uitsnede van het NNN-gebied in de omgeving van het planvoornemen

In paragraaf 6.4 van de provinciale Omgevingsverordening NH2020 heeft de provincie regels opgenomen over beschermd landelijk gebied. In de sub paragraaf 6.4.1. komen de regels van Natuur Netwerk Nederland aan de orde. In het daaropvolgende artikel 6.43 sub 2 staat dat een ruimtelijk plan ter plaatse van een werkinggebied Natuurnetwerk Nederland en het werkingsgebied natuurverbindingen in ieder geval strekt tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. In artikel 6.43 sub 4 is omschreven dat het ruimtelijk plan geen nieuwe activiteiten mogelijk maakt die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van het oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen, of van de samenhang tussen die gebieden. In afwijking van dit vierde lid kan het ruimtelijk plan nieuwe activiteiten mogelijk maken, indien:

- a. Er sprake is van een groot openbaar belang;
- b. Er geen reële alternatieven zijn;
- c. De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In de onderstaande figuur is globaal weergegeven wat het ruimtebeslag is als gevolg van de komst van het HOV-tracé. Het plangebied loopt op twee plekken door NNN-gebied 'Haarlemmermeer' (nummer 2 en 3 in Figuur 4-2). Het plangebied kruist daarnaast de Ecologische verbindingszone ter plaatse van nummer 1 in Figuur 4-2 en op twee plekken de ontwerp natuurverbinding 'Haarlemmermeer en omgeving' (nummer 4 in Figuur 4-2). Van de ontwerp natuurverbinding moet de ruimtelijke inpassing nog plaatsvinden.



Figuur 4-2: Raakvlakken tracé voor de HOV-verbinding ten opzichte van het NNN weergegeven als beheertypen, N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland en N16.04 Vochtig bos met productie

Ter plaatse van het projectgebied geldt ook het werkingsgebied landelijk gebied. Op grond van artikel 6.59 dient bij ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied rekening gehouden te worden met de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ook is de voorwaarde dat een ruimtelijk plan een motivering bevat ten aanzien van deze leidraad. Dit is nader gemotiveerd in paragraaf 5.10.

Tevens geldt conform artikel 6.62 dat de toelichting van een ruimtelijk plan een motivering moet bevatten hoe rekening is gehouden met de risico's van klimaatverandering. Ten aanzien van overstromingsgevaar geldt dat de brug over de Ringvaart twee waterkeringen kruist. Als gevolg van het plan neemt de waterkerende functie van deze keringen niet af. De ontwikkeling is niet van invloed op watertekort, waterkwaliteit, hitte of wateroverlast in de omgeving. Om te borgen dat voldoende oppervlaktewater in de omgeving aanwezig is, wordt te dempen water en de toename aan verharding gecompenseerd. Dit is nader toegelicht in paragraaf 5.8.

Conclusie

De conclusie van dit planvoornemen is dat het in het kader van de Omgevingsverordening NH2020 uitvoerbaar is, mits wordt voldaan aan de compensatieregels.

4.2.3 Regionaal OV-toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland

Beleidskader

Binnen deze twee provincies vormt de Metropoolregio Amsterdam (MRA) het economisch kloppend hart. Hier wonen 2,4 miljoen mensen, werken ruim 1,3 miljoen mensen en komen jaarlijks 18 miljoen mensen op bezoek vanuit het buitenland. De regio is van regionale, nationale en internationale betekenis. Niet alleen is hier de nationale luchthaven Schiphol gevestigd, met momenteel ruim 70 miljoen passagiers de derde van Europa, ook de vierde grootste zeehaven van Europa bevindt zich hier. De komende 20 jaar groeien de twee provincies sterk, er komen 328.000 woningen bij. Een schaa sprong in het openbaar vervoer is zowel nodig om de knelpunten op te lossen als de mogelijkheid te bieden om duurzaamheidsdoelen te realiseren. In het toekomstbeeld is de volgende ambitie gesteld: het openbaar vervoer (OV) maakt samen met de fiets en de auto onderdeel uit van een geïntegreerd en uitstootvrij systeem waarmee bewoners en bezoekers snel, milieuvriendelijk en efficiënt van deur-tot-deur kunnen reizen.

Het OV Toekomstbeeld 2040 is uitgewerkt in een Voorkeursnetwerk 2040. Het voorkeursnetwerk bestaat uit een samenstel van verbindingen waarover het OV (HOV-bus, tram metro en trein) met een bepaalde kwaliteit (snelheid en frequentie) wordt afgewikkeld. Het voorkeursnetwerk is gedifferentieerd en maakt onderscheid naar verschillende typen gebieden. Om de gestelde ambitie te verwezenlijken zijn ook voorstellen gedaan voor het verbeteren van het HOV-bus- en tramnet en de lightrail. Het gaat in het algemeen over het opwaarderen van bestaande verbindingen door het toevoegen van kleine infraverbeteringen, zodat snelheids- en betrouwbaarheidsverhoging (rijtijdwinst) mogelijk wordt. Ook zijn enkele nieuwe HOV-busverbindingen voorzien zoals Noordwijk-Schiphol en een nieuwe verbinding over de Schinkel.

Conclusie

De nieuwe HOV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol is benoemd in het Regionaal OV-Toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland, waarmee dit plan aansluit bij dit beleidskader.

4.3 Regionaal beleid

4.3.1 Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA)

Beleidskader

Op 12 december 2017 is het Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) vastgesteld door de regioraad van de VRA. Het beleidskader geeft richting aan de activiteiten en investeringen van de

VRA voor de komende jaren aan hand van vijf strategische opgaven:

1. Van modaliteit naar mobiliteit: een betere integratie van de verschillende vervoerwijzen;
2. Naar een CO₂-neutraal mobiliteitssysteem: meer aandacht voor duurzaamheid en leefbaarheid;
3. Een prettige en veilige reis: meer aandacht voor comfort, beleving, veiligheid en informatie;
4. Mobiliteit en omgeving passen bij elkaar: meer aandacht voor inpassing en ruimtelijke kwaliteit;
5. Nabijheid van dagelijkse activiteiten versterken: ondersteuning van verdichtingsopgaven.

Beschouwing

Dit PIP maakt de realisatie van het HOV-tracé tussen Noordwijk en Schiphol mogelijk. Hierbij wordt een busbaan aangelegd en daarnaast een gescheiden doorfietspad. In de realisatie van de brug over de Ringvaart wordt tevens voorzien van een gescheiden voetpad. Dit voetpad wordt ook na de brug verder doorgetrokken. Dit sluit aan op de eerste strategische opgave waarin dient worden gewerkt naar een betere integratie van verschillende vervoerwijzen. Daarnaast maakt het tracé onderdeel uit van het R-net systeem. R-net staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Daarmee sluit het planinitiatief aan op de derde strategische opgave in het kader van een prettige en veilige reis met meer aandacht voor comfort, beleving, veiligheid en informatie. Ook zal de lijn bijdragen aan de verdichtingsopgave. De gemeente Haarlemmermeer is enorm gegroeid en heeft te maken met problemen in de bereikbaarheid. Deze HOV-verbinding neemt een belangrijke barrière weg door een brug over de Ringvaart en het frequenter laten rijden van bussen die niet meer hoeven om te rijden via de N207. Voor de inpassing van de HOV-verbinding in de omgeving en om rekening te houden met de bestaande ruimtelijke kwaliteit, is een beeldkwaliteitskader opgesteld. Bij de verder uitwerking van het ontwerp is dit kader leidend, zodat ook voldaan wordt aan de vierde opgave van het beleidskader van de VRA.

Conclusie

Het initiatief voor de realisatie van het HOV-tracé sluit goed aan op het beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam.

4.4 Gemeentelijk beleid

4.4.1 Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040

Beleidskader

De Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 is op 3 maart 2022 vastgesteld. Deze visie helpt om de juiste afwegingen te maken en zuinig en zorgvuldig met de beschikbare ruimte om te gaan. Ook inspireert de visie om opgaven gezamenlijk op te pakken. Het doel van deze omgevingsvisie is een aantrekkelijke leefomgeving, waar inwoners en ondernemers graag deel van uitmaken.

De mobiliteitsopgave

In het hoofdstuk van de thema's en gebieden komen ook de ambities van mobiliteit aan de orde. Mobiliteit is voor de Haarlemmermeer van vitaal belang voor het functioneren van de gemeente. Het is een goed bereikbare gemeente en de waardering voor deze goede verbindingen is onverminderd hoog. Echter, is deze bereikbaarheid de komende decennia niet vanzelfsprekend. Het aantal inwoners en ondernemers groeit zowel in Haarlemmermeer als in de omliggende gemeenten. De druk op verkeers- en vervoersnetwerken zal dan ook toe gaan nemen. Het doel van de gemeente Haarlemmermeer is om de groei van de mobiliteit te faciliteren, gerelateerd aan de ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschouwing

De gemeente Haarlemmermeer hanteert drie specifieke aandachtspunten, namelijk:

- Door de sneller economische groei in de metropoolregio, de toenemende verkeersstromen van en naar de luchthaven Schiphol in combinatie met de grote woningbouwopgave, ontstaat er druk op alle verkeersnetwerken. Het zet niet alleen de bereikbaarheid, maar ook de veiligheid onder druk.
- Behalve de mobiliteit groeit ook de verkeersonveiligheid en de overlast door sluipverkeer. Daarom kijkt de gemeente opnieuw naar bestaande infrastructuur en wil verkeer zoveel mogelijk weren uit wijken om zo snel mogelijk naar het regionale netwerk te geleiden.
- De gemeente streeft ernaar, ook opgenomen in het beleid van de Vervoerregio Amsterdam, dat het naar een CO2-neutraal mobiliteitssysteem gerealiseerd wil hebben in 2050.

Verder wordt er in het beleid genoemd dat er versterkingen nodig zijn in Haarlemmermeer op het gebied van mobiliteit en infrastructuur. Hierbij wordt een stevige link met, in de Bollenstreek gewenste versterking van, de oost-west structuur gelegd. Aan deze versterking draagt het planvoornemen betreft de voorliggende HOV-verbinding bij. Deze ontwikkeling zal door de betere doorstroming, als gevolg van de komst van de nieuwe HOV-verbinding, leiden tot een verbetering van het milieu, gezondheid en veiligheid. Denk daarbij aan het ontlasten van de provinciale weg de N207. De gemeente streeft naar een steeds beter gebruikt netwerk van hoogwaardige openbaar vervoerverbindingen waar ook dit planvoornemen in voorziet.

De groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen noodzaakt om te investeringen in uitbreiding van het openbaar vervoer netwerk. Nieuwe woonwijken en bedrijvenlocaties moeten uitstekend bereikbaar worden gemaakt met OV en HOV-verbindingen, zodat het kwalitatief en in reistijd een goed alternatief is voor het autogebruik. De HOV-verbinding zal het gebruik van het openbaar vervoer daarmee stimuleren. Op die manier ontstaat er keuzevrijheid. Van belang is bijvoorbeeld het investeren in nieuwe HOV-verbindingen om nieuwe ontwikkellocaties te realiseren. Een voorbeeld hiervan is de toekomstige woningbouwlocatie in Lissbroek-Noord waar de HOV-verbinding in de toekomst deel van gaat uitmaken. Dit biedt de toekomstige bewoners een aantrekkelijke en comfortabele manier op verschillende lijnen naar andere bestemmingen in de regio. Eerst wordt voorzien in een goede HOV-baan om vervolgens dan pas te gaan bouwen. Op die manier hoopt de gemeente Haarlemmermeer grote knelpunten in de toekomst te voorkomen.

Ook zet de gemeente Haarlemmermeer in op het intensiveren van de fiets. Het fietsnetwerk van de gemeente Haarlemmermeer heeft in de basis een potentie om een sterkere rol te spelen voor dagelijkse vervoersbewegingen. Het fietsnetwerk bestaat uit een fijnmazig netwerk op buurt- en wijkniveau dat aansluit op het hoofd- en snelfietsnetwerk (doorfietsverbindingen). Een goed fietsnetwerk vergroot de keuzevrijheid voor inwoners en heeft een positief effect op de gezondheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Niet alleen Hoogwaardig Openbaar Vervoer krijgt een prominente plek binnen het planvoornemen, maar ook de fiets wordt gefaciliteerd binnen de planscope. Dit gebeurt aan de hand van het realiseren van doorfietsroute van Getsewoud via Lissbroek over de Ringvaart naar Lisse.

Conclusie

Hiermee is het planvoornemen in lijn met de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040.

4.4.2 Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040

Op 18 juni 2021 is het eindrapport 'Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040' vastgesteld. Dit rapport is opgesteld in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer, de Provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. Deze partijen willen gezamenlijk en gestructureerd de mobiliteitsopgaven aanpakken in Haarlemmermeer met als doel het toewerken naar een toekomstbestendige verkeers- en mobiliteitsinfrastructuur in 2040. Deze netwerkstudie is opgesteld om een goede beleidsafstemming tussen de drie partijen te verzorgen.

De gemeente Haarlemmermeer vormt de schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Zuid-Holland. Door deze strategische locatie is een goed functionerend en robuust mobiliteitsnetwerk van lokaal, regionaal, nationaal en zelfs internationaal belang. Omwille van de sterke groei in het aantal inwoners en het aantal banen kent de regio een aantal grote uitdagingen, dit geldt zeker ook op het gebied van verkeer en vervoer. De ontwikkelingen betekenen een aanzienlijke druk op lokale, regionale en bovenregionale bereikbaarheid. De huidige mobiliteitsnetwerken – fiets, openbaar vervoer en autowegen – naderen hun maximale capaciteit met de huidige vervoersstromen. Zonder investeringen in de netwerken worden de knelpunten onhoudbaar en wordt zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid in de regio bedreigd. Het vormt daarmee een risico voor de toekomstige aantrekkelijkheid van Haarlemmermeer en daarmee de MRA-regio.

In het onderzoeksrapport zijn de conclusies van de probleemanalyse verdeeld in zeven specifieke netwerk- en gebiedsopgaven, namelijk:

- Grote netwerken;
- Regionale en (boven)lokale netwerken;
- De kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep;
- Stationsgebied Hoofddorp;
- Schiphol;
- Badhoevedorp;
- De Ringvaartzone.

Elke netwerk- en gebiedsopgave is een complex ruimtelijk vraagstuk op zichzelf en kan niet door één mobiliteitsoplossing worden opgelost. Er zijn daarom concrete oplossingen geformuleerd die voor meerdere probleemstellingen een antwoord kunnen bieden. De volgende negen oplossingsrichtingen zijn geformuleerd:

- Lokaal netwerk voor lopen en fietsen

Het is belangrijk om lopen en fietsen aan te moedigen voor het dagelijks reizen door de infrastructuur en de verkeersveiligheid te verbeteren.

- Deur-tot-deur (elektrisch) fietsen

Het aanmoedigen van de fiets, elektrische fiets en speed pedelec als deur-tot-deur vervoersmiddel voor woon-werk verkeer, inclusief goede fietsenstallingen, het toevoegen en aanpassen van fietsroutes en fietsleaseprogramma's voor werknemers.

- Systeemsprong OV

Een systeemsprong van het openbaar vervoer door het maximaal benutten van de nieuwe metrolijn naar Schiphol en Hoofddorp en het nog sneller en efficiënter maken van het R-net busnetwerk.

- Fiets en OV als één netwerk

De fiets als voor- en natransport faciliteren bij de realisatie van ov-netwerken, door goede fietsroutes naar stations en haltes te realiseren en beschikbaarheid van stallingen en deelfietsen mogelijk te maken.

- Stationsgebied Hoofddorp als aantrekkelijk multimodaal knooppunt

Het stationsgebied Hoofddorp in een bruisend en aantrekkelijk stedelijk gebied transformeren, met uitstekende overstap tussen de verschillende vervoerwijzen.

- Hubs voor deelmobiliteit

Het aanmoedigen van deelmobiliteit door deelprogramma's voor zowel auto als fiets en parkeerhubs in bestaande en nieuwe wijken als mede in werkgebieden.

- Autoreizigers naar OV en fiets aantrekken

De autoreizigers in het openbaar vervoer en op de fiets opvangen die van en naar belangrijke bestemmingen in de regio reizen. Dit kan middels een systeem van P+R en P+B locaties. Ook draagt het verder realiseren en optimaliseren van HOV-verbindingen hier aan bij.

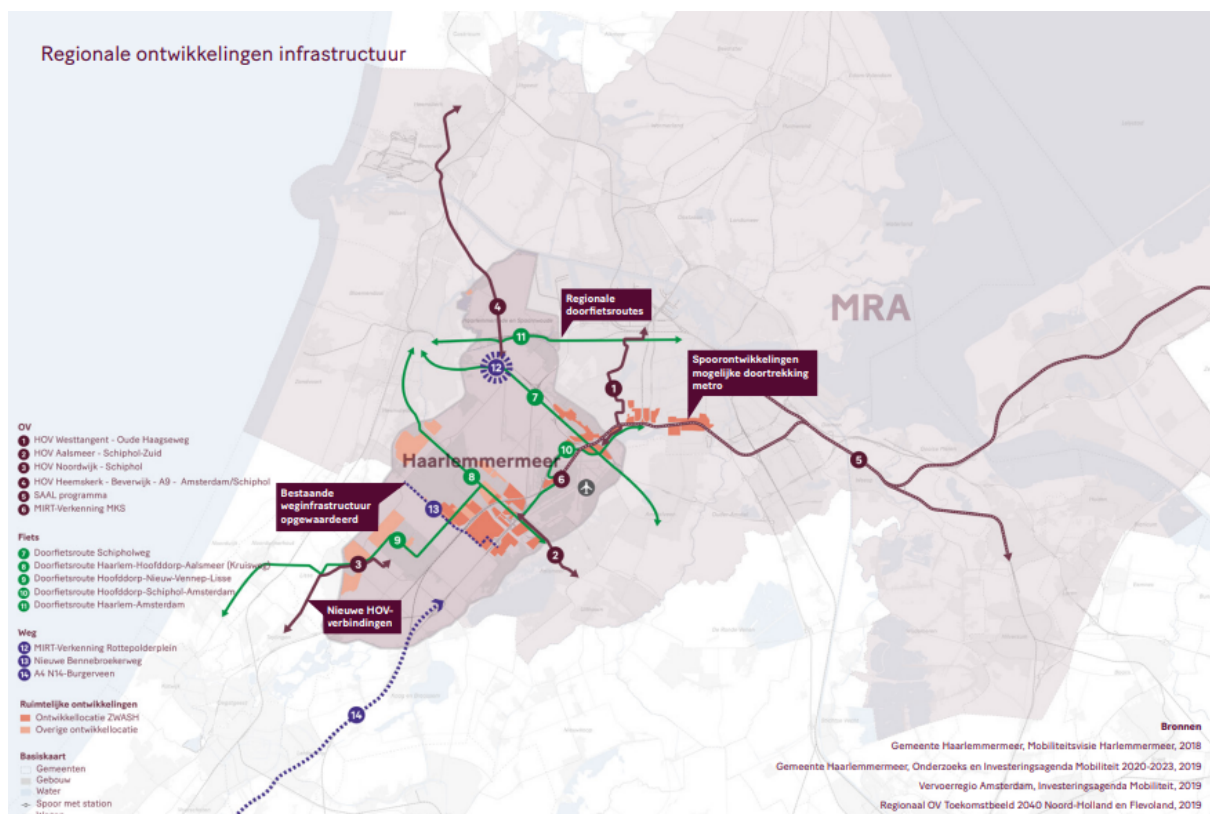
- Robuuste randstructuur weg

Een robuuste wegstructuur met slim gebruik van capaciteit op bestaande wegen en het verbeteren van de leefbaarheid van de kernen in Haarlemmermeer en eromheen.

- Slimme en efficiënte logistiek

Hier wordt er uitgegaan van slimme en duurzame logistiek die toekomstgericht is en die zowel de leefbaarheid als de verkeersveiligheid niet in de weg staan.

Om de oplossingsrichtingen verder vorm te geven is een uitwerking gemaakt van de regionale ontwikkelingen van de infrastructuur. Deze zijn weergegeven in figuur 4-3.



Figuur 4-3: een weergave van de regionale ontwikkelingen van de infrastructuur

Beschouwing

In de regio zijn verschillende uitbreidingen en verbeteringen aan het openbaar vervoernetwerk gepland. In het rapport wordt de geplande HOV-verbinding Schiphol-Noordwijk als voorbeeld aangehaald. Met de komst van deze verbinding zal ook de noordelijke Duin- en Bollenstreek beter door het openbaar vervoer worden bediend. De lijn maakt onderdeel uit van R-net en draagt daarmee bij aan het efficiënter maken van het R-net busnetwerk.

Het openbaar vervoer is de duurzame vervoerswijze voor langere afstanden. Om een zo goed mogelijk OV-netwerk te realiseren waar het openbaar vervoer snel en frequent rijdt, is het geadviseerd voor Haarlemmermeer om een systeemsporg te maken. Om de schaa sprong in woningbouw en

arbeidsplaatsen te kunnen faciliteren is het nodig om ook een schaa sprong te maken in het openbaar vervoer, anders kan de benodigde capaciteit niet worden aangeboden. Voor de ontwikkelgebieden is het sterk aanbevolen dat ze goed en tijdig worden aangesloten op het OV-netwerk. Voor deze gebieden kunnen busbanen worden meegenomen tijdens de ontwikkeling. De gebiedsontwikkeling in Liss erbroek-Noord is hier een goed voorbeeld van.

Het openbaar vervoer moet een goede first en last-mile oplossing aanbieden om met de auto te kunnen concurreren. De combinatie van de fiets en het openbaar vervoer biedt de flexibiliteit van de fiets, maar ook de mogelijkheid om langere afstanden te kunnen afleggen. In het voorliggende tracé van de HOV-verbinding zijn een fietsnetwerk en openbaar vervoer goed op elkaar aangesloten en maken beide onderdeel uit van het plan. Dit zorgt ervoor dat het ook voor autoreizigers interessanter wordt om de auto te laten staan. Op deze manier worden autoreizigers naar het openbaar vervoer en de fiets getrokken.

Conclusie

Het planvoornemen van de voorliggende HOV-verbinding sluit goed aan op de Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040.

4.4.3 Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer

Beleidskader

De mobiliteitsvisie Haarlemmermeer is in december 2018 vastgesteld door de gemeenteraad. Mobiliteit is van vitaal belang voor het functioneren van Haarlemmermeer. Haarlemmermeer is een goed bereikbare gemeente. Het behouden van de bereikbaarheid is de komende decennia niet vanzelfsprekend. Het aantal inwoners en ondernemers groeit zowel in Haarlemmermeer als in omliggende gemeenten. De druk op de verkeers- en vervoersnetwerken zal toenemen. Het doel is om de groei van mobiliteit te faciliteren, gerelateerd aan de ruimtelijke ontwikkelingen. De reiziger krijgt hierin keuzevrijheid, hij kan zelf het beste bepalen met welke modaliteit(en) hij het beste zijn reis kan maken. Drie specifieke aandachtspunten in Haarlemmermeer zijn de snelle economische groei in de metropoolregio, de toenemende verkeersstromen van en naar de luchthaven en de versnellingsopgave van de woningbouw in Haarlemmermeer.

In de Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer zijn tien ambities benoemd voor het behouden van de bereikbaarheid en mobiliteit:

1. Vrijheid van bewegen en vrijheid om een vervoermiddel te kiezen;
2. Ruimte voor innovatie voor het 'nieuwe bewegen';
3. Een efficiënt en flexibel mobiliteitssysteem: klaar voor de toekomst;
4. Bestaande knelpunten in het netwerk oplossen;
5. Mobiliteit met oog voor de leefomgeving;
6. Veilig bewegen;
7. Evenwichtige ontwikkeling op de juiste plek, met de juiste functies;
8. Mobiliteit in en door Haarlemmermeer: gedeeld belang van gemeente, regio, Rijk en bedrijfsleven;
9. Faciliteren van schone en stille mobiliteit;
10. Monitoring en indicatoren.

Beschouwing

De komst van het HOV-tracé zorgt voor een frequentere en betrouwbaardere OV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol. Hierdoor krijgen personen meer vrijheid van bewegen en meer vrijheid om een vervoermiddel te kiezen. Door de komst van deze verbinding wordt het openbaar vervoer een aantrekkelijker alternatief. Ook zorgt deze lijn voor een efficiëntieslag met aansluiting op het R-net. Daarmee sluit het plan aan op de eerste twee ambities van de Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer. Ook vindt het aansluiting op het vierde punt. Er wordt met dit planvoornemen aandacht besteed aan het verbeteren van een belangrijk knelpunt in de verbinding tussen Noord-Holland en Zuid-Holland. Door te voorzien in een de brug over de Ringvaart wordt een bestaand knelpunt in het netwerk verzacht. De bussen leggen dan immers minder beslag op de omringende provinciale wegen, daar waar de overbelasting van verkeer erg hoog is. Een goede mobiliteit is essentieel voor de regio met een gedeeld belang van de gemeente, de regio, het Rijk en het bedrijfsleven.

Conclusie

Het planvoornemen is in lijn met de Mobiliteitsvisie van de gemeente Haarlemmermeer.

4.4.4 Visie Ringdijk en Ringvaart

Beleidskader

In de Visie Ringvaart en Ringdijk wil de gemeente Haarlemmermeer in samenspraak met direct betrokkenen, bewoners en bedrijven, en de verantwoordelijke overheden de kwaliteiten en kansen van de Ringdijk en Ringvaart beter benutten en zo mogelijk een verbetering of oplossing bewerkstelligen voor de problemen die door de bewoners worden ervaren op het vlak van ruimtelijke kwaliteit, inrichting, gebruik en functioneren.

In figuur 4-4 is de gehele Ringdijk en Ringvaart gesitueerd. Hieruit valt te herleiden dat ook Lissersbroek onder deze visie valt.



Figuur 4-4: Situatietekening Ringdijk van de Haarlemmermeer.

Uit onder andere de resultaten van participatie kwam naar voren dat de veiligheid en leefbaarheid op de dijk de belangrijkste onderwerpen zijn voor de bewoners van de dijk. Daarnaast zijn bewoners trots op hun stuk dijk, ze hebben oog voor de kwaliteiten zoals de herkenbaarheid van de dijk, de uitzichten op het water, de historische bebouwing, de kansen voor recreatie en toerisme, enzovoorts.

De gemeente Haarlemmermeer wil van de Ringdijk en Ringvaart een veilige en aantrekkelijke voordeur van de Haarlemmermeerpolder maken. De basis van de Ringdijk is een veilig en rustige dijk met heldere en gelijke verkeersoplossingen over de hele dijk, mogelijkheden voor passerende boten om aan te leggen en aan wal te gaan. Diversiteit zit in de ligging, de omgeving aan beide zijden van de vaart, de historie en de bijzondere plekken aan de dijk. Dit zijn niet alleen de bestaande parels, maar ook nieuwe plekken die voor elk dorp karakteristiek zijn. Deze ambitie is vertaald in de volgende uitgangspunten:

- Identiteit, historie en herkenbaarheid van Ringdijk en Ringvaart versterken;
- Veiligheid en leefbaarheid op de dijk vergroten;
- Benutten van de kansen voor recreatie en toerisme;
- Verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende overheden.

Beschouwing

Met de komst van de brug over de Ringvaart wordt de veiligheid en leefbaarheid voor de bewoners in de omgeving van de Ringdijk verbeterd. Er wordt een betere openbaar vervoer verbinding gerealiseerd met een gescheiden doorfiets- en voetpad. De doorfietsroute en het voetpad worden na de brug over de Ringvaart verder doorgetrokken en zijn daarmee geïntegreerd met het voorliggende planvoornemen. De nieuwe situatie slaat een brug tussen de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland waarmee een betere samenwerking wordt gestimuleerd. Daarnaast sluit de architectuur van de brug naadloos aan op de bestaande bruggen langs de Ringvaart dus wordt ook de identiteit, historie en herkenbaarheid van de dijk versterkt.

Conclusie

De gemeente Haarlemmermeer heeft een viertal ambities. De HOV-verbinding draagt bij aan de realisatie van een aantal van deze ambities en voldoet hiermee aan het beleid van de Ringdijk en Ringvaart.

4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring'

In juni 2021 heeft de gemeente Haarlemmermeer 'De verbindende ring, beeldkwaliteitsplan Ringvaart en Ringdijk Haarlemmermeer' definitief vastgesteld. Bij deze vaststelling is tevens besloten dat het beeldkwaliteitsplan een onderdeel van en aanvulling is op de nota 'Harmonisatie gemeentelijke voorschriften welstandsnota's Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude' van de gemeente Haarlemmermeer.

Samenhang

Op en langs de Ringdijk en Ringvaart verandert veel. Denk daarbij aan nieuwe (hoogwaardige) openbaarvervoerlijnen, de vervanging van het aquaduct van de A4, nieuwe fietsbruggen en vervangende nieuwbouw in de aangrenzende dorpen. Het is belangrijk dat deze ontwikkelingen in samenhang met de bestaande Ringvaart en Ringdijk worden ontwikkeld. Voor het kunnen realiseren van deze samenhang is het beeldkwaliteitsplan gemaakt.

Doel en kader voor Welstand

Het beeldkwaliteitsplan wil de gewenste uitstraling van bebouwing en de buitenruimte van de Ringdijk en Ringvaart waarborgen. Het beeldkwaliteitsplan beschrijft tien ambities voor de ruimtelijke kwaliteit van de 60 kilometer lange Ringdijk en Ringvaart. Het plan wordt een onderdeel van de welstandsnota van de gemeente Haarlemmermeer. De welstandsc commissie beoordeelt bouwplannen dan op basis van het beeldkwaliteitsplan. De gemeente heeft het plan gemaakt om een kader te hebben om de Ringdijk en de Ringvaart als een geheel te kunnen beschouwen.

Beschouwing

Voor specifiek de HOV-verbinding Lissersbroek-Getsewoud is door de gemeente Haarlemmermeer een inpassingsvisie en beeldkwaliteitsplan inclusief eisen opgesteld. Een inpassingsvisie die zich voegt naar het omliggende landschap alsmede een beeldkwaliteitsplan ten behoeve van de te realiseren ophaalbrug over de Ringvaart.

Ruimtelijk kader en ambitie

Een van de ontwerprichtlijnen voor het ontwerpen van verbindingen onder en over de Ringvaart, is het vormgeven van objecten als een 'familie'. Om het ontwerp van de nieuwe ophaalbrug een familie te laten zijn van de bruggen over de Ringvaart, is er een analyse uitgevoerd van de huidige bruggen. Kenmerkende elementen van verschillende ophaalbruggen zijn bij het ontwerptraject gebruikt om tot de huidige beeldkwaliteit te komen. Zo wordt er voortgeborduurd op de typologie van een 'traditionele' ophaalbrug. De nieuwe ophaalbrug krijgt een technische en industriële uitstraling mee, echter wel in een vormtaal die een weerspiegeling vormt van de tijdgeest. Het ontwerp van de brug is over de Ringvaart is opgenomen in paragraaf 3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden.

Conclusie

Voor het hoogwaardige openbaar vervoerverbinding Lissersbroek-Getsewoud is een inpassingsvisie en beeldkwaliteitsplan opgesteld. Op basis hiervan en in verdere nauwe samenwerking met de gemeente is de brug ontwikkeld. Daarmee wordt voldaan aan het gestelde beleidskader.

4.4.6 Visie polderlinten Haarlemmermeer en beeldkwaliteitsplan voor de erven

Polderlinten zijn de lange polderwegen met daaraan bomen, boerderijen, bedrijven en open akkers. Ze zijn kenmerkend voor Haarlemmermeer. En dat wil de gemeente zo houden. Om de linten te beschermen én verder te ontwikkelen heeft de gemeente de visie polderlinten opgesteld. Op 2 juni 2022 heeft de gemeenteraad de definitieve visie vastgesteld.

De polderlinten vormen verbindende stelsels in het landschap van de gemeente Haarlemmermeer. Dat geldt zowel voor de polderlinten van het man-made landschap van de Haarlemmermeerpolder als de noordelijke veenweidepolders langs het Oer-IJ. In de Haarlemmermeerpolder vormen de polderlinten een strak rasterpatroon, in de veenweidepolders een organisch stelsel dat samenhangt met de inpolderingsgeschiedenis. Onder polderlinten wordt de hele zone van weg, bermen, begeleidende beplantingen, waterlopen en erven verstaan. De breedte varieert, maar is voor noord-zuidlinten grofweg 250 meter en voor oost-west linten 100 meter.

De polderlinten dragen bij aan de ontsluiting en waterhuishouding. Ze geven maat en schaal aan het landschap, maken de seizoenswisselingen voelbaar en hebben een prachtige perspectiefwerking. De erven binnen de linten zorgen voor bedrijvigheid en van oudsher liggen er belangrijke ontmoetingsruimten, zoals bij de kerken, scholen en in de dorpscentra.

Oorspronkelijk hingen de polderlinten sterk samen met de agrarische omgeving. De ontsluiting, waterhuishouding, verkaveling en de positie van de erven waren onlosmakelijk met elkaar verbonden. De verstedelijkingsprocessen in de Haarlemmermeerpolder hebben die samenhang deels doorbroken. Delen van de polderlinten zijn gefragmenteerd of 'losgezongen' van hun context. In de noordelijke veenweidepolders staat het beeld van een samenhangend veenweidelandschap nog steeds overeind. Weliswaar is de stedelijke druk hier voelbaar en hebben veel boerderijen een andere functie gekregen maar polderlinten en omgeving vormen nog steeds een hecht ruimtelijk geheel.

De polderlinten in de Haarlemmermeerpolder zijn structurerende lijnen die houvast geven aan vier belangrijke opgaven van deze tijd: de ontwikkeling van een duurzaam watersysteem, meer biodiversiteit, een langzaam netwerk en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. In de polderlinten is er ruimte voor doorontwikkeling. De polderlinten worden opgedikt met extra zones met waterelementen, vegetaties, routes voor langzaam verkeer en bijzondere bouwclusters. Dat zorgt voor polderlinten die ruimtelijk meer in evenwicht zijn met de veranderde omgeving en daar nieuwe relaties mee aangaan. Voorbeelden zijn de polderlinten als onderdeel van ommetjes voor de bewoners van aangrenzende woonwijken en polderlinten die met extra waterelementen bijdragen aan een duurzaam watersysteem. Bij de doorontwikkeling is altijd de karakteristieke lineaire opbouw uitgangspunt. Er wordt gewerkt met parallelle zones van weg, beplantingen, vegetaties en waterelementen die een soort ruimtelijke

streepjescodes in de Haarlemmermeerpolder vormen.

In de noordelijke veenweidepolders ligt het accent meer op landschapsbehoud. Leidend is hier het beeld van een samenhangend veenweidegebied. Belangrijke aandachtspunten zijn het behoud van de karakteristieke dijkprofielen en de uitstraling van de bebouwing en erfbeplantingen. De IJdijk krijgt aan de zijde van het voormalige IJ een begeleidende zone van water- en moerasvegetaties.

De uitgezette koers voor de polderlinten pakt in de verschillende delen van de gemeente anders uit. Elk deelgebied vraagt om specifieke aanpak. In de stedelijke gebieden gaat het om de ontwikkeling van brede parkachtige zones, in agrarische gebieden om smallere zones die dienstbaar zijn aan het landbouwkundige gebruik. De polderlinten en de veranderde omgeving beïnvloeden elkaar wederzijds en gaan een symbiose aan. De polderlinten geven de herkomst van de polder aan en zijn trotse dragers van het landschap.

Zo werkt de gemeente aan mooiere en sterkere polderlinten, de trotse dragers van het landschap.

Conclusie

Binnen het plangebied vormen de Lissersweg en de IJweg twee polderwegen. Eerstgenoemde functioneert als dwarsweg en de IJweg functioneert als noord-zuid weg. Het tracé van de HOV-baan kruist alleen de IJweg net ten zuiden van de N207. Voor deze weg is de ambitie om deze af te waarderen voor autoverkeer en meer ruimte te bieden voor (recreatief) fietsverkeer. Daarnaast geldt de voorkeur om gelijkvloerse kruisingen te realiseren. Langs de IJweg wordt een vrijstaand fietspad gerealiseerd. De HOV-baan kruist daarnaast de IJweg gelijkvloers. Het ontwerp sluit daarmee aan bij de ambities uit de Visie polderlinten.

4.5 Eindconclusie beleidskader

Geconcludeerd wordt dat de HOV-verbinding met de brug over de Ringvaart in lijn is met het beleid en de regels van het Rijk, de provincie Noord-Holland, de regio en de gemeente Haarlemmermeer.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

In het kader van de provinciale besluitvorming dient bij een PIP door middel van een integrale ruimtelijke benadering nadrukkelijk rekening te worden gehouden met de consequenties van het plan voor de omgeving en omwonenden. Het bevoegd gezag is namelijk verantwoordelijk voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit gebeurt in het kader van een 'goede ruimtelijke ordening'. Het beginsel van een goede ruimtelijke ordening is van toepassing voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. De effecten op de leefomgeving worden in dit hoofdstuk door middel van de bespreking van diverse omgevingsaspecten in beeld gebracht en afgewogen. Hiermee wordt tevens de uitvoerbaarheid van dit PIP aangetoond. De omgevingsaspecten die in dit hoofdstuk aan bod komen, zijn:

- Algemene m.e.r.-(beoordeling)plicht;
- Bedrijven en milieuzonering;
- Verkeer en parkeren;
- Luchtkwaliteit;
- Stikstofdepositie;
- Geluidhinder;
- Externe veiligheid;
- Bodemkwaliteit;
- Water;
- Ecologie;
- Archeologie en cultuurhistorie.

5.1 Algemene beoordeling milieueffecten (m.e.r.)

Wettelijk kader

Op grond van hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) is het noodzakelijk om ten behoeve van een bestemmingsplan dat kaderstellend is voor of een besluit neemt over projecten met grote milieugevolgen een milieueffectrapportage te doorlopen. Onderdeel C van de bijlage Besluit m.e.r. geeft de omvang van dergelijke projecten. Van andere projecten moet het bevoegd gezag beoordelen of deze projecten belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Deze projecten staan in onderdeel D van de bijlage Besluit m.e.r.

Hierbij geldt de omvang van een project als richtwaarde, en niet als absolute drempelwaarde. Daarom is vrijwel altijd een toets noodzakelijk of sprake is van een project met grote milieugevolgen. Deze toets dient plaats te vinden aan de hand van de criteria van Bijlage III, van de EU-richtlijn m.e.r. De hoofdcriteria waaraan moet worden getoetst zijn: kenmerken van de projecten, plaats van de projecten en kenmerken van het potentiële effect.

De m.e.r.-plicht ontstaat ook als significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de activiteiten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, en het voornemen mogelijk wordt gemaakt in een bestuursrechtelijk of wettelijk voorgeschreven kaderstellend plan.

Beschouwing

De HOV-baan is bestemd voor het busverkeer. Eerst is beoordeeld of de activiteiten voorkomen in de C- of D-bijlagen van de het Besluit m.e.r. 1994 en of de activiteiten de (indicatieve) drempelwaarden overschrijden. De realisatie van een busbaan komt niet als activiteit voor in de C- en D-lijst van het Besluit m.e.r.. Derhalve is geen sprake van een m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit en is ook een (vormvrije) mer-beoordeling niet noodzakelijk. Een deel van de busbaan zal in de toekomst openbaar worden gesteld voor het overige, openbare verkeer ten behoeve van de woningbouwontwikkeling Lisserbroek Noord. Dit wordt in apart ruimtelijk besluit mogelijk gemaakt en maakt geen onderdeel uit van dit inpassingsplan.

Onderhavig inpassingsplan maakt de (milieubelastende) activiteit mogelijk middels een eindbestemming. Het bestemmingsplan betreft daarmee een besluit. Het wijzigen van het gebruik van de gronden resulteert in een toename van verkeersbewegingen als gevolg van het busverkeer. Uit de stikstofberekening voor de gebruiksfase is gebleken dat significant negatieve effecten op Natura

2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Voor de realisatie van de busbaan zijn fysieke werkzaamheden nodig, waarbij brandstof aangedreven (bouw)materieel wordt ingezet en verkeersbewegingen nodig zijn die stikstofemissie veroorzaken. Uit de stikstofberekening voor de realisatiefase is gebleken dat stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden plaatsvindt. Met (gedeeltelijke) de inzet van elektrisch materieel kan deze stikstofdepositie worden voorkomen. Zie ook de toelichting in paragraaf 5.9.1. Een toename van stikstofdepositie kan daarbij op voorhand worden uitgesloten en is geen sprake van een mogelijke m.e.r.-plicht.

Conclusie

De voorgenomen activiteiten komen niet voor in het Besluit m.e.r. en significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden voorkomen door de gedeeltelijke inzet van elektrisch materieel. Het is niet nodig een m.e.r.-procedure te voeren en/of een milieueffectrapport (MER) op te stellen voor dit inpassingsplan.

5.2 Bedrijven en milieuzonering

Inleiding

Zowel in de ruimtelijke ordening als in het milieubeleid is het nastreven van een goede kwaliteit van het leefmilieu belangrijk. Dit dient te worden gehandhaafd of te worden bevorderd. Een onderdeel om dit te toetsen bij een planvoornemen is het aspect bedrijven en milieuzonering. In de onderstaande tekst wordt het initiatief hierop getoetst.

Wettelijk kader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet bij een nieuw initiatief rekening worden gehouden met de belangen van gevestigde bedrijven en met een goed woon- en leefklimaat van de omgeving. Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de leefkwaliteit. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een handreiking opgesteld: de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' (2009). Hierin zijn afstanden opgenomen voor verschillende vormen van hinder, zoals geur, stof, geluid en gevaar.

Beschouwing

Wanneer er wordt gekeken naar dit inpassingsplan van de HOV-verbinding, dan maken de bestemmingen in de toekomst:

- Geen functies mogelijk die het aanvaardbaar woonklimaat in het gedrang brengen;
- Geen functies mogelijk die bedrijven gaan belemmeren in hun bedrijfsvoering.

Omdat er geen woningen of bedrijven mogelijk worden gemaakt in dit inpassingsplan, hoeft er geen onderlinge belangenafweging tussen bedrijven en woningen plaats te vinden. Daarnaast is er een geluidsonderzoek gedaan op het effect met de komst van de HOV-verbinding op de directe omgeving. Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB bij gevoelige objecten niet overschreden zoals ook staat omschreven in het geluidsonderzoek van paragraaf 5.5 Geluidhinder. Daarom treden er geen nadelige effecten op in het kader van geluid. Verder worden er ook geen bedrijven belemmerd in hun bedrijfsvoering bij de realisatie van de HOV-verbinding.

Conclusie

Het plan is vanuit bedrijven en milieuzonering gezien uitvoerbaar.

5.3 Verkeer en parkeren

Inleiding

In het belang van een goede ruimtelijke ordening moet sprake zijn van een aanvaardbare afwikkeling van alle soorten verkeer. Bij ruimtelijke plannen dienen verkeerskundige aspecten afgewogen te worden, omdat deze van grote invloed zijn op het doelmatig functioneren van verschillende functies. Wanneer nieuwe ontwikkelingen worden gepland, is het van belang te onderzoeken welke effecten dit heeft op de verkeerskundige situatie om zo nodig passende maatregelen te kunnen nemen. Daarnaast moet een

plan borgen dat er voldoende parkeergelegenheid is en dat er geen onevenredige parkeerdruk op straat ontstaat.

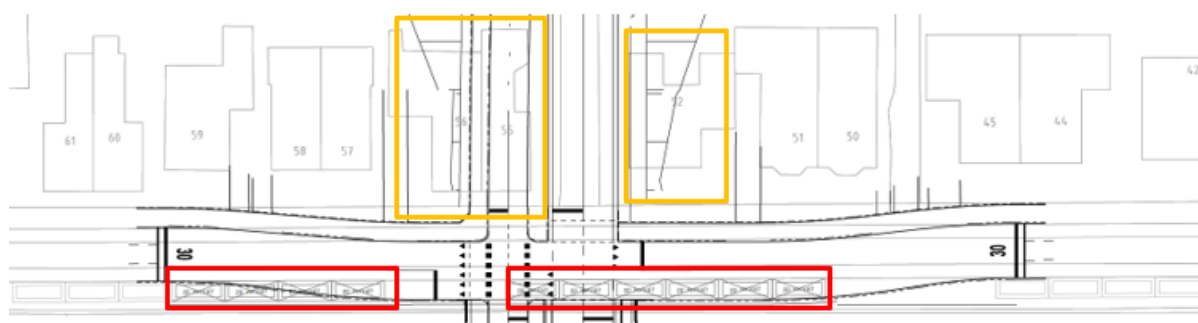
Beschouwing

Verkeer

Er zullen ongeveer 160 bussen per etmaal over de HOV-baan gaan rijden, dit zijn 80 bussen per richting. Deze bussen zijn deels afkomstig van een reeds bestaande buslijn die nu over omliggende wegen van het projectgebied rijdt. In dat kader is de HOV een verbetering van de verkeerssituatie omdat deze bussen niet meer over dit bestaande wegennet zullen rijden. Daarmee wordt de verkeersdruk op deze wegen verminderd. Het ontwerp van de nieuwe busbaan zal voldoen aan de richtlijnen die gelden ten aanzien van verkeersveiligheid, zodat een veilige verkeerssituatie ontstaat, met name op de kruisingen.

Parkeren

Er gaan 10 parkeerplaatsen verloren aan de Hillegommerdijk als gevolg van de realisatie van de HOV baan en de brug over de Ringvaart, zie onderstaande figuur.



Figuur 5-2: Situatie tekening vervallen parkeerplaatsen (rode kaders) en te slopen woningen (oranje kaders)

Of dit leidt tot een verhoogde parkeerdruk is af te leiden uit de parkeernota van de gemeente Haarlemmermeer.

Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer

De gemeente Haarlemmermeer heeft op 6 februari 2018 het 'Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer 2018' vastgesteld. Deze parkeernota van de gemeente Haarlemmermeer gaat uit van de CROW-publicatie 317. Eerst wordt bepaald in welk gebiedstype het plangebied valt en welke verstedelijkingsgraad van toepassing is. Volgens de parkeernota valt Lisserbroek in matig stedelijk gebied. De Hillegommerdijk kan nader gespecificeerd worden als 'rest bebouwde kom'. De CROW-normen houden een bandbreedte aan met een minimum, gemiddeld en maximum parkeernorm. Voor de berekening van het passende parkeeraanbod binnen deze bandbreedte moet naast het gebiedstype ook rekening gehouden worden met de afstand tot een HOV-halte of treinstation. De nieuwe HOV-halte komt binnen de bouwenvelop van de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord, op ca. 650 meter afstand. Dit betekent dat de gemiddelde parkeernorm aangehouden moet worden. In conclusie houdt dit in dat voor het bepalen van de parkeernorm de onderstaande gebiedstyperingen gehanteerd dienen te worden:

- Matig stedelijk gebied;
- Rest bebouwde kom;
- Gemiddelde bandbreedte (parkeernorm).

Om te bepalen wat de gevolgen op de parkeerdruk zijn als gevolg van de verwijdering van de 10 parkeerplaatsen is de eerste stap om te bepalen wat het gevolg van de sloop van de drie woningen is. Het gaat om 2 twee-onder-een-kap woningen en 1 vrijstaande woning.

De CROW-normen die hierbij horen staan in tabel 5-1 en 5-2. De betreffende parkeernormen zijn met rood aangegeven. Het gaat hier om een matig stedelijk gebied in rest bebouwde kom. Voor het

berekenen van de parkeernorm dient vervolgens de maximale parkeernorm te worden gehanteerd.

Tabel 5-1: Parkeernormen behorend bij vrijstaande koopwoningen (bron: CROW)

Koop, huis, vrijstaand									
	Parkeerkencijfers (per woning)								Aandeel oplaadpunten
	Centrum		Schil centrum		Rest bebouwde kom		Buitengebied		
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	
Zeer sterk stedelijk	1,1	1,9	1,3	2,1	1,6	2,4	1,9	2,7	0,8 - 1,7% per woning
Sterk stedelijk	1,2	2,0	1,4	2,2	1,7	2,5	2,0	2,8	
Matig stedelijk	1,4	2,2	1,5	2,3	1,8	2,6	2,0	2,8	
Weinig stedelijk	1,4	2,2	1,7	2,5	1,9	2,7	2,0	2,8	
Niet stedelijk	1,4	2,2	1,7	2,5	1,9	2,7	2,0	2,8	
Opmerking Aandeel bezoekers: 0,3 pp per woning									

Tabel 5-2: Parkeernormen behorend bij een twee-onder-een-kap woning (bron: CROW)

Koop, huis, twee-onder-een-kap									
	Parkeerkencijfers (per woning)								Aandeel oplaadpunten
	Centrum		Schil centrum		Rest bebouwde kom		Buitengebied		
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	
Zeer sterk stedelijk	1,0	1,8	1,2	2,0	1,5	2,3	1,7	2,5	0,8 - 1,7% per woning
Sterk stedelijk	1,1	1,9	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	
Matig stedelijk	1,3	2,1	1,4	2,2	1,7	2,5	1,8	2,6	
Weinig stedelijk	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	1,8	2,6	
Niet stedelijk	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	1,8	2,6	
Opmerking Aandeel bezoekers: 0,3 pp per woning									

Bij de vrijstaande woning hoort een parkeernorm van 2,6 parkeerplaatsen. Deze te slopen woning heeft een eigen oprit met een garage. Voor de twee-onder-een-kap woningen geldt een parkeernorm van 2,5 parkeerplaatsen per woning. Hiervan heeft 1 woning een eigen oprit, zonder garage.

Parkeerplaatsen op eigen erf bij woningen worden echter niet altijd benut. Er zijn gevallen waar bewoners de betreffende parkeerplekken omvormen tot tuin en garages die in gebruik genomen worden als verblijfsruimte. Dit is onwenselijk omdat het resulteert in een verhoging van de parkeerdruk in de omgeving. Plekken die wel in stand worden gehouden, worden ook niet altijd gebruikt. Soms is het eenvoudiger om snel even op de straat te parkeren, omdat bijvoorbeeld een andere auto dan niet wordt geblokkeerd. Beide ontwikkelingen zorgen ervoor dat in het geval van parkeren op eigen terrein de betreffende parkeerplaatsen niet volledig worden meegeteld in de berekening van het parkeeraanbod. Dat leidt tot de correctiefactoren in onderstaande tabel, op basis van CROW-publicatie 314.

Tabel 5-3: Correctietabel parkeervoorzieningen

Verschijsningsvorm parkeervoorziening	Theoretisch aantal van 1 verschijsningsvorm:		Berekeningsaantal van 1 verschijsningsvorm:	
Enkele oprit zonder garage	1	Parkeerplaats	0,8	Parkeerplaats
Lange oprit zonder garage of carport	2	Parkeerplaatsen	1	Parkeerplaats
Dubbele oprit zonder garage	2	Parkeerplaatsen	1,7	Parkeerplaatsen
Garage zonder oprit (bij woning)	1	Parkeerplaats	0,4	Parkeerplaats
Garagebox (niet bij woning)	1	Parkeerplaats	0,5	Parkeerplaats
Garage met enkele oprit	2	Parkeerplaatsen	1	Parkeerplaats
Garage met lange oprit	3	Parkeerplaatsen	1,3	Parkeerplaatsen
Garage met dubbele oprit	3	Parkeerplaatsen	1,8	Parkeerplaatsen

Met deze correctie komt de parkeernorm voor de te slopen woningen op het volgende:

- vrijstaande woning huisnummer 52: afgerond 2 parkeerplaatsen
- twee-onder-een-kap woning huisnummer 55: afgerond 2 parkeerplaatsen
- twee-onder-een-kap woning huisnummer 56: afgerond 2 parkeerplaatsen

Dit zijn in totaal 6 parkeerplaatsen. Van de 10 parkeerplaatsen die verdwijnen horen er dus 6 bij de te slopen woningen. Er worden dus effectief 6 parkeerplaatsen uit de parkeerbalans genomen. De parkeerplaatsen op de Hillegommerdijk worden namelijk voornamelijk gebruikt door omwonenden en bezoekers.

Parkeertelling

Om nader te bepalen of de te verdwijnen parkeerplaatsen geen negatieve gevolgen hebben voor de parkeersituatie ter plaatse, zijn er door Royal HaskoningDHV parkeertellingen uitgevoerd (bijlage 1). De tellingen zijn uitgevoerd op dinsdag 2 februari (tussen 23:00-00:00 uur) en 16 maart 2022 (tussen 22:30-23:30 uur). Het volledige rapport van deze telling is als bijlage 1 aan deze toelichting bijgevoegd.

Lichte toename parkeerdruk

Aan de hand van een acceptabele loopafstand is het onderzoeksgebied bepaald. Het gaat hierbij om de afstand die moet worden afgelegd tussen woningen bij de ontwikkeling en de parkeerplaatsen. Deze loopafstand is tussen een parkeergelegenheid en bestemming is per functie verschillend. In de CROW-publicatie zijn per functie acceptabele loopafstanden voor de verschillende functies opgenomen. Voor wonen geldt een acceptabele loopafstand van 100 meter. Omdat het ook in het voorliggende planvoornemen om de functie wonen gaat is ook in dit onderzoek de afstand van 100 meter aangehouden.

In de onderstaande tabel 5-4 is de huidige parkeerdruk weergegeven.

Tabel 5-4: de parkeerdruk in de huidige situatie

Straat (ter hoogte van huisnummers)	Gemiddelde bezetting op 22-02 en 16-03 (in eenheden)	Capaciteit (in eenheden)	Bezettingsgraad (in %)
Hillegommerdijk 33-74	28,5	43	66%

In de toekomst zullen er naast de te slopen 10 parkeerplaatsen ook 3 woningen worden gesloopt. Omdat er ook 3 woningen worden gesloopt kon worden geconcludeerd dat er slechts 6 parkeerplaatsen effectief uit de parkeerbalans worden onttrokken. Aan de hand van deze gegevens en de parkeertelling van 2 februari is onderstaand de parkeerdruk in de toekomstige situatie weergegeven.

Tabel 5-5: parkeerdruk in de toekomstige situatie

Straat (ter hoogte van huisnummers)	Bezetting (-5) (in eenheden)	Capaciteit (-10) (in eenheden)	Bezettingsgraad (in %)
Hillegommerdijk 33-74	23,5	33	71%

De bezettingsgraad zal in de toekomstige situatie neerkomen op 71% tegen 66% in de huidige situatie. Er zal sprake zijn van een toename van ongeveer 5 procentpunten. In het 'Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer 2018' staat omschreven dat de parkeerdruk door extra parkeervraag niet boven de 85% mag uitkomen. De parkeerdruk zal als gevolg van de HOV-verbinding toenemen, maar blijft onder de maximale grens van 85%. Er hoeft daarom geen compensatie te worden gerealiseerd.

Capaciteit parkeerterrein Narcissenstraat

Nabij de Hillegommerdijk is aan de Narcissenstraat een parkeerterrein gesitueerd. Deze valt in de straat van 100 meter van het plangebied aan de Hillegommerdijk. Dit parkeerterrein heeft de beschikking over 22 parkeervakken. Tijdens de beide tellingen waren slechts 3 van deze parkeervakken bezet. Dit komt neer op een bezettingsgraad van 14%. Op dit moment lijkt het dat de capaciteit van deze locatie niet optimaal wordt benut. Het aanleggen van een verbinding (zoals een voetpad) naar het toekomstig voetpad van de HOV-baan zou de bereikbaarheid van deze parkeerplaats verbeteren. Op die manier zou

de parkeerdruk in de omgeving evenrediger kunnen worden verdeeld.



Figuur 5-3: het parkeerterrein aan de Narcissenstraat in het rode kader ten opzichte van de Hillegommerdijk links

Parkeerplaatsen ijs- en skeelerclub gecompenseerd

De parkeerplaatsen ten behoeve van de ijs- en skeelerclub worden volledig gecompenseerd. Het gaat hierbij om de realisatie van 27 parkeerplaatsen. Deze worden gerealiseerd aan de nieuwe ontsluitingsroute van de ijs- en skeelerclub zoals deze is weergegeven in figuur 3-6.

Bushalte

De bushalte van de HOV-verbinding zal in eerste instantie alleen voor voetgangers en fietsers te bereiken zijn. De twee bushaltes worden daarom voorzien van een fietsenstalling. In de toekomst zal deze halte dienen ten behoeve van de gebiedsontwikkelingsopgave. Daarom is er voor de bushalte geen parkeervraag ten behoeve van autoverkeer opgenomen. Dit valt binnen de scope van de toekomstige woningbouwontwikkeling.

Parkeerterrein recreatiegebied

In de huidige situatie is naast de IJweg een parkeerterrein met 22 parkeerplaatsen gelegen. Als gevolg van de realisatie van de busbaan wordt deze verplaatst. Het aantal parkeerplaatsen wordt in de nieuwe situatie aan de noordzijde van de busbaan teruggebracht. Hiermee wordt voorkomen dat de voetgangers de busbaan moeten oversteken.

Conclusie

De verkeersdruk van omliggende wegen zal door de HOV verminderen, omdat de bussen geen gebruik meer hoeven te maken van het bestaande wegennet. Daarnaast zal er met het ontwerp van de HOV voor worden gezorgd dat de verkeersveiligheid is geborgd. Er worden effectief 6 parkeerplaatsen uit de parkeerbalans van de Hillegommerdijk genomen. Dit zal echter niet tot een significante verhoging van de parkeerdruk leiden. Vanuit verkeer en parkeren zijn er geen belemmeringen voor het plan.

5.4 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

Het aspect luchtkwaliteit wordt bij de besluitvorming van ruimtelijke plannen betrokken. In dat kader wordt een plan of ontwikkeling getoetst aan de voorschriften van Titel 5.2 van de Wet milieubeheer. Centraal daarbij staat artikel 5.16, eerste lid, van de wet.

Daarnaast moet het plan voorzien in een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, op grond van het beginsel

van een goede ruimtelijke ordening. Het beginsel van een goede ruimtelijke ordening is altijd van toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen, ook wanneer besluiten op grond van artikel 5.16, eerste lid, van de Wm niet beoordeeld hoeven te worden.

Tot slot heeft het bevoegd gezag volgens Algemene wet bestuursrecht (Awb) als taak om belangen op een evenwichtige wijze af te wegen (art. 3.4) en besluiten deugdelijk te onderbouwen (art. 3.46).

De Wet milieubeheer (Wm) biedt de volgende grondslagen voor de onderbouwing dat een plan voldoet aan de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit:

1. het project leidt niet tot overschrijding van grenswaarden (art. 5.16 lid 1 sub a);
2. het plan draagt niet in betekende mate bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit (art. 5.16 lid 1 sub c);
3. er worden grenswaarden overschreden, maar ten gevolge van het project is er per saldo sprake van een verbetering van de concentratie van de betreffende stof of blijft de concentratie gelijk (art. 5.16 lid 1 sub b onder 1);
4. er worden grenswaarden overschreden, maar ten gevolge van een door het project optredend effect of een met het plan samenhangende maatregel is er per saldo sprake van een verbetering van de concentratie van de betreffende stof of blijft de concentratie gelijk (art. 5.16 lid 1 sub b onder 2);
5. het project is genoemd of beschreven in, dan wel past binnen of is in elk geval niet strijdig met het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (art. 5.16 lid 1 sub d).

Wanneer een plan voldoet aan één van bovenstaande grondslagen, kan het wat luchtkwaliteit betreft doorgang vinden.

Beschouwing

Er is een luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd dat is bijgevoegd in Bijlage 2 van deze toelichting. Hieronder zijn de resultaten van het onderzoek uiteengezet.

Maximale concentratiewaarden plangebied

Uit de NSL-Monitoringstool zijn de concentraties in een straal van 1 kilometer rond het plangebied verkregen. De maximale concentratiewaarden zijn, voor een drietal zichtjaren, in onderstaande tabel 5-6 weergegeven.

Tabel 5-6: Maximale concentratie waarden rond plangebied uit de NSL-Monitoringstool

Zichtjaar	Concentratie NO₂ [mg/m³]	Concentratie PM₁₀ [mg/m³]	Concentratie PM_{2,5} [mg/m³]
Grenswaarde	40	40	25
2019	21,9	17,9	9,9
2020	21,4	17,8	10,3
2021	14,1	15,9	8,5
WHO-advieswaarde	40	20	10

Tabel 5-6 laat zien dat er rond de HOV-verbinding geen overschrijdingen van de jaargemiddelde grenswaarden voor NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5} voorkomen en dat de concentraties, met name door strengere emissie-eisen aan wegverkeer, scheepvaart en industrie, in de toekomst zullen dalen tot onder de WHO-advieswaarde in 2030. De maximale concentratiewaarden blijven in elk zichtjaar ruim onder de grenswaarden uit de Wet milieubeheer.

Planbijdrage

De nieuwe HOV-verbinding zal worden aangelegd tussen Lisse en Nieuw-Vennep en leidt tot een blijvende toename in verkeersbewegingen (bussen) tijdens de gebruiksfase. Naar verwachting zullen er maximaal 80 bussen per dag per rijrichting over de busbaan rijden. Realisatie van de busbaan zal tot maximaal 160 passages per etmaal leiden.

De nieuwe HOV-verbinding zal waarschijnlijk ook door bestaande buslijnen gebruikt gaan worden. De betreffende buslijnen en bijbehorende aantallen zijn vooralsnog onbekend. Daarom is (worst case) alleen de beoogde situatie bij volledig gebruik van de nieuwe HOV-verbinding berekend en beoordeeld, zonder rekening te houden met het vervallen van busritten op de huidige routes en bijbehorende effecten.

De toename van de jaargemiddelde NO₂- en PM₁₀-concentraties, als gevolg van de extra bussen, is bepaald met de, door het Ministerie van I&W en InfoMil ontwikkelde, NIBM ('niet in betekenende mate') rekentool (versie april 2022). Deze rekentool berekent de verkeersbijdrage in een worst case situatie. Volgens de huidige planning zal de HOV-verbinding in 2029 in gebruik worden genomen.

In tabel 5-7 zijn de resultaten van de berekening getoond. Hieruit blijkt dat de bijdrage mogelijk in betekenende mate is en dat nader onderzoek noodzakelijk is. Daarom is getoetst of de bijdrage van het project opgeteld bij de heersende achtergrondconcentraties leidt tot een overschrijding van de grenswaarden. De maximale jaargemiddelde NO₂-bijdrage als gevolg van 160 extra buspassages bedraagt 1,76 µg/m³. Deze bijdrage leidt, opgeteld bij de maximale concentraties uit tabel 5-6, niet tot het bereiken van de grenswaarde. Ook inclusief deze bijdrage is er nog een ruime marge over. Voor PM₁₀ wordt een toename van 0,12 µg/m³ berekend. Ook hierbij is er nog een ruime marge tot de grenswaarde. Tevens is uitgegaan van een worst-case scenario, omdat de bussen zijn ingevoerd als zwaar vrachtverkeer. In de praktijk zullen de emissiefactoren lager zijn.

Tabel 5-7: De uitvoer van de NIBM-rekentool

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

Jaar van planrealisatie		2029
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		160
Aandeel vrachtverkeer		100,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	1,76
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,12
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is mogelijk in betekenende mate; nader onderzoek noodzakelijk		

Elektrische bussen

Verder is het aannemelijk dat er in de toekomst elektrische bussen gaan rijden op het tracé Noordwijk-Schiphol. Met deze ontwikkeling zal de uitstoot naar 0 gaan.

Conclusie

Uit de NSL-Monitoringstool blijkt dat de jaargemiddelde concentraties in en rond het plangebied van de nieuwe HOV-verbinding ruim onder de grenswaarden uit de Wm liggen en dat de concentraties, onder invloed van dalende achtergrondconcentraties en emissiefactoren, in de toekomst verder zullen dalen.

De bijdrage van de extra bussen via de HOV-verbinding is bepaald op basis van worst case uitgangspunten en ook inclusief deze bijdrage blijven de jaargemiddelde concentraties in de omgeving ruim onder de grenswaarden. Hierdoor is aannemelijk gemaakt dat de aanleg van de HOV-verbinding tussen Lisse en Nieuw-Vennep op grond van art 5.16, lid 1 sub a voldoet aan de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer. Daarnaast is de verwachting dat er in de toekomst elektrische bussen zullen worden ingezet.

Het milieuaspect luchtkwaliteit staat de uitvoerbaarheid van het project niet in de weg.

5.5 Geluidhinder

Wettelijk kader

De Wet geluidhinder (Wgh) biedt een toetsingskader voor het geluidniveau op de gevels van geluidgevoelige bestemmingen, zoals woningen en scholen. De wet kent een ondergrens, de zogenaamde voorkeursgrenswaarde. Wanneer de geluidbelasting lager is dan deze waarde, zijn de voorwaarden die de Wet geluidhinder stelt aan het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen niet van toepassing. Daarnaast is er in de wet een bovengrens opgenomen, de maximaal toelaatbare geluidbelasting. Indien de geluidbelasting hoger is dan deze waarde, is het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen in principe niet mogelijk. Wanneer de geluidbelasting tussen de voorkeursgrenswaarde en de maximaal toelaatbare geluidbelasting ligt, is het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen aan beperkingen gebonden en alleen onder voorwaarden mogelijk. Dit wordt een 'hogere waarde' genoemd ('hoger' in de zin van hoger dan de voorkeursgrenswaarde) en wordt via een formele procedure vastgelegd.

Wegverkeerslawaaï

Op basis van de Wet geluidhinder (Wgh) artikel 74 hebben alle wegen een geluidzone. Uitzondering hierop zijn woonerven en straten met een maximumsnelheid van 30 km/u. Dit geldt dus ook voor het deel vanaf de HOV-brug tot aan de kruising van de busbaan met de Hillegommerdijk. De zone is afhankelijk van het aantal rijstroken en of een weg binnen of buitenstedelijk is gelegen.

Beschouwing

Resultaten

Aan de hand van een geluidsonderzoek zijn de geluidseffecten van de aan te leggen HOV-baan tussen Lisse en Nieuw-Vennep in beeld gebracht en getoetst aan de wettelijke kaders voor de aanleg van een nieuwe weg. Het doel van het uitgevoerde onderzoek was om te bepalen of er bij de gevels van de geluidgevoelige bestemmingen, langs de HOV-baan, wordt voldaan aan de grenswaarden uit de Wet geluidshinder. Er is in dit onderzoek uitgegaan van dieselbussen. Er is nog niet gerekend met elektrische bussen, dat is op basis van de huidige wetgeving nog niet mogelijk.

Voor de volledigheid is het volledige geluidsonderzoek toegevoegd aan bijlage 3 van de toelichting. In de toelichting is van dit onderzoek onderstaand een samenvatting weergegeven van respectievelijk de resultaten en conclusie.

Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB niet overschreden op de geluidgevoelige bestemmingen binnen het onderzoeksgebied, zie onderstaande afbeeldingen (groen = 48 dB) en bijlage 3 in meer detail.

Maatregelen

Er worden geen aanvullende eisen gesteld ten aanzien van de nieuwe busbaan.



Figuur 5-4: resultaten van de geluidsbelasting op de nieuwe busbaan (rekenpunten op geluidgevoelige bestemmingen)



Figuur 5-5: resultaten van de geluidsbelasting nieuwe busbaan (contour <48 dB)

Ten tijde van het uitvoeren van het geluidsonderzoek is nog uitgegaan van het worst-case scenario waarbij er mogelijk sprake zou zijn van een 80 km/h-weg. Dit is nu niet meer het geval.

De nieuwe brug over de Ringvaart

Voor de aanleg van de HOV-baan tussen Lisse en Lissebroek is een nieuwe brug over de Ringvaart nodig. Bij de uitwerking van het ontwerp van de brug dient gelet te worden dat de geluiduitstraling naar de omgeving tot een minimum wordt beperkt. Zwaardere constructies, zoals beton, worden minder gemakkelijk in trilling gebracht dan bijvoorbeeld staal. Daardoor kunnen ze minder potentieel geluid naar de omgeving afstralen. Verder kunnen voegen bij de overgang van brug naar de weg voor geluidsoverlast zorgen. Gunstig voor wat betreft de geluiduitstraling naar de omgeving is de overgang voegloos uit te voeren.

De wijzigingen ter hoogte van de Hillegommerdijk

Ter hoogte van de kruising met de nieuwe busbaan zal de wegas van de Hillegommerdijk in westelijke richting worden verschoven met ca. 1,8 meter, zoals weergegeven in figuur 5-6. Verder is in het ontwerp opgenomen dat de huidige snelheid van 50 km/uur wordt verlaagd naar 30 km/uur en het wegdektype dichtasfaltbeton wordt vervangen door elementenverharding. De prognose is dat de intensiteiten op dit wegvak in de toekomst lager zijn dan in de huidige situatie (pre-corona) vanwege ontwikkelingen in de omgeving, zoals het terugbrengen van de maximum snelheid naar 30 km/h en verkeersmaatregelen in de dorpskern Lissebroek. Deze wijzigingen aan de Hillegommerdijk zorgen bij elkaar ervoor dat de geluidbelasting in de toekomst ca. 7 dB lager ligt dan de huidige situatie.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt dit beoordeeld als 'goed'.

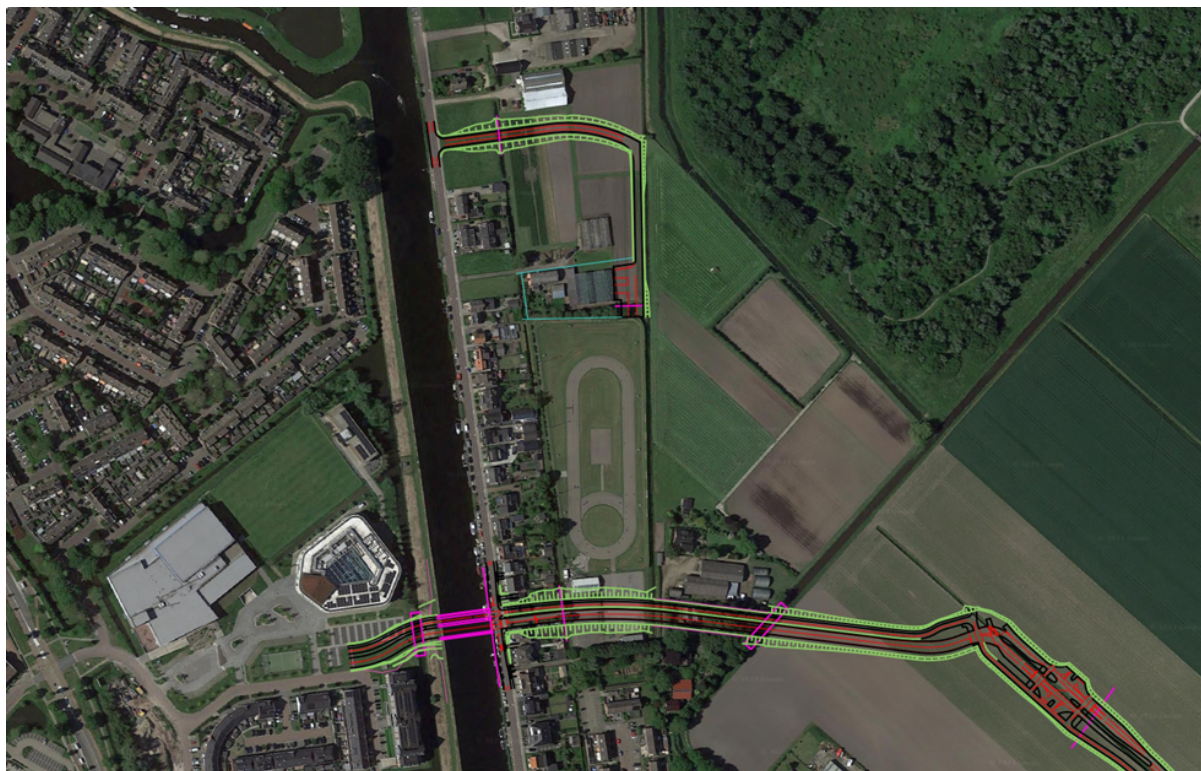


Figuur 5-6: de wijzigingen ter hoogte van de Hillegommerdijk

De nieuwe ontsluiting bij de ijs- en skeelerclub

Bij de aanleg van de busbaan dient de ijs- en skeelerclub op een andere manier ontsloten te worden. Voornemens is om aan de noordzijde van Lissebroek deze ontsluitingsweg te realiseren, zie figuur 5-7. De geluidbelasting ten gevolge van deze nieuwe weg is niet hoger dan 48 dB op de omliggende geluidgevoelige bestemmingen, zowel op woning- als op tuinniveau, zie bijlage 3. Cumulatief met de Hillegommerdijk leidt dit niet tot een significante toename.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt de situatie met nieuwe ontsluiting beoordeeld als 'goed'.



Figuur 5-7: de wijzigingen ter hoogte van de nieuwe noordelijke ontsluiting

Conclusie

Er zijn voornemens een nieuwe HOV-baan aan te leggen tussen Nieuw-Vennep en Lisse. De nieuwe aanleg van deze weg is getoetst aan de grenswaarden van de Wet geluidhinder. Voor de wegen waar een 30 km/uur regime heerst (in de toekomst), zijn de wijzigingen getoetst aan een goede ruimtelijke ordening.

Nieuwe HOV-baan

Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB niet overschreden. Er worden geen aanvullende eisen gesteld ten aanzien van deze nieuwe busbaan.

De 30 km/uur wegen

De nieuwe ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, de verschuiving van de wegas Hillegommerdijk en het 30km/uur gedeelte van de busbaan krijgen een maximum snelheid van 30 km/h. In het kader van een goede ruimtelijke ordening worden de wijzigingen aan de 30 km/uur wegen beoordeeld als 'goed'. De ontwikkelingen worden niet gezien als verslechtering van het woon- en leefklimaat voor wat betreft geluid.

Nieuwe brug over de Ringvaart

Bij de uitwerking van het ontwerp en de uitvoering van de brug dient goed gelet te worden dat de geluiduitstraling van de brug tot een minimum wordt beperkt zodat hier geen negatieve geluidseffecten ontstaan bij omliggende woningen. In het partneroverleg op 30 november 2021 is ook afgesproken dat ook voor de brug over de Ringvaart tot even over de kruising van de busbaan met de Hillegommerdijk een maximum rijsnelheid geldt van 30 km/h.

Toekomstig meerijden valt buiten de scope

In dit geluidsonderzoek is alleen gerekend met de busbaan qua profiel. In het kader van het geluidsonderzoek zijn, nadat de woningbouwopgave is gerealiseerd, de toekomstige autobewegingen over het tracé niet meegenomen. Dit valt buiten de scope van dit inpassingsplan en wordt meegenomen in het ruimtelijk plan van de gebiedsontwikkelingsopgave Lisserbroek.

Conclusie

Het plan is niet strijdig met de geluidseisen uit de Wet geluidhinder en is daarom in het kader van geluid uitvoerbaar.

5.6 Externe veiligheid

Wettelijk kader

Externe veiligheid heeft betrekking op de risico's voor de omgeving vanwege het gebruik, de productie, opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. In het geval van een verandering bij de risicobron of in de omgeving daarvan dient een afweging te worden gemaakt over de externe veiligheidssituatie. Hierbij dienen risicobronnen in het plangebied en in de omgeving ervan in kaart gebracht te worden en getoetst te worden aan de risicomaten plaatsgebonden risico en groepsrisico.

Vervoer gevaarlijke stoffen

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is de Wet vervoer Gevaarlijke Stoffen (Wvgs) de belangrijkste wet. Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is er het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In de regeling Basisnet staat waar risicoplafonds liggen langs transportroutes en welke regels er gelden voor ruimtelijke ontwikkeling. De wetgeving heeft als doel voor de lange termijn om evenwicht te creëren tussen de belangen van het gevaarlijke stoffenvervoer, de bebouwde omgeving en de veiligheid van mensen die verblijven in de buurt van de infrastructuur waar dit vervoer plaatsvindt. Daarnaast zijn er regels opgesteld voor het beheersen van de risico's voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen vervoeren is risicovol en zorgt dus voor beperkingen voor de ruimtelijke ordening. Er zijn namelijk regels om mensen die dicht bij deze hoofdwegen, binnenwateren en hoofdspoorwegen wonen of verblijven een beschermingsniveau te bieden. Aan dit beschermingsniveau wordt voldaan als het risico vanuit het vervoer niet hoger ligt dan wat maatschappelijk acceptabel is. Zo mogen er bijvoorbeeld geen huizen gebouwd worden vlakbij transportroutes voor gevaarlijke stoffen.

Bedrijven met risicovolle activiteiten.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) bevat veiligheidsnormen voor bedrijven die een risico vormen voor personen buiten een bedrijventerrein. Het gaat daarbij onder meer om bedrijven die onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo) vallen, LPG-tankstations, opslagplaatsen (PGS), ammoniakkoelinstallaties en spoorwegemplacements. Deze bedrijven verrichten soms risicovolle activiteiten dichtbij kwetsbare objecten en beperkt kwetsbare objecten. Daardoor ontstaan risico's voor mensen die in de buurt ervan wonen of werken. Het besluit wil die risico's beperken.

Buisleidingen ten behoeve van het vervoer van risicovolle stoffen

Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb) zijn op 1 januari 2011 in werking getreden. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer (artikelen 5.1 lid 1, 5.2 lid 1, 5.3 lid 1 en 2 en 9.2.2.1) en de Wet ruimtelijke ordening (artikelen 3.37 en 4.3 lid 1 en 2). Het Bevb regelt de taken en verantwoordelijkheden van de leidingexploitant en de gemeenten. De belangrijkste eisen aan bestemmingsplannen zijn:

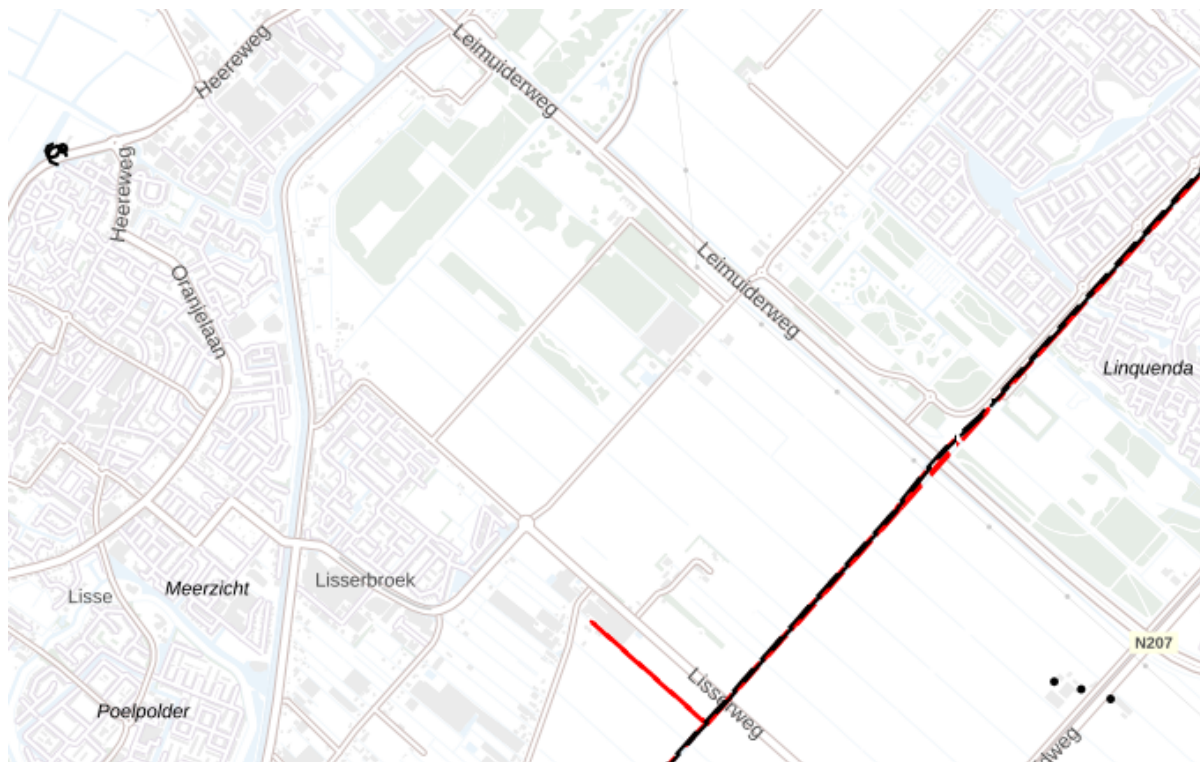
- ruimtelijke reservering voor plaatsgebonden risico en verantwoording van groepsrisico;
- ruimtelijke reservering voor belemmeringenstrook met aanlegvergunningstelsel;
- de Bevb voorwaarden binnen 5 jaar verwerken in bestemmingsplannen.

Op grond van het Bevb dienen de belemmerende strook (5 meter ter weerszijden van de leiding), de plaatsgebonden risicocontour (10⁻⁶) en het invloedgebied van het groepsrisico in acht te worden genomen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschouwing

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Het realiseren van een busbaan zal geen vervoer van gevaarlijke stoffen met zich meebrengen. Vanuit deze invalshoek is dit aspect dan ook niet relevant. Verder kruist het traject ook geen wegen waarover vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk wordt gemaakt. Op korte afstand grenzen er buisleidingen waar gevaarlijke stoffen door worden vervoerd. In de onderstaande figuur zijn met rood de buisleidingen aangegeven en met de zwarte lijn het plaatsgebonden risico 10⁻⁶ contour.



Figuur 5-8: met de rode lijn zijn de buisleidingen weergegeven, naast het plangebied, waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd en met zwart is de risicocontour aangegeven.

Met de risicocontour 10^{-6} wordt de grenswaarde van de kwetsbare objecten aangegeven. Dit houdt in dat het niet is toegestaan om kwetsbare objecten binnen deze contour te realiseren. De plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} bedraagt voor het HOV-traject 0 meter. Dit is daarom niet van invloed op het planvoornemen.

Groepsrisico

Als gevolg van de komst van het tracé worden er geen kwetsbare objecten gebouwd of verplaatst die gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van het groepsrisico nabij een gelegenheidsbron. Het aanleggen van een busbaan is geen kwetsbaar object. Het aspect groepsrisico is derhalve niet relevant.

Op basis van deze gegevens is een nader onderzoek op het gebied van externe veiligheid niet noodzakelijk.

Conclusie

Er zijn op het gebied van externe veiligheid geen belemmeringen waargenomen in het kader van het initiatief. Ook is er geen nader onderzoek noodzakelijk.

5.7 Bodemkwaliteit

Wettelijk kader

In verband met de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dient onderzoek verricht te worden naar de (te verwachten) bodemkwaliteit in het plangebied door het raadplegen van beschikbare bodemgegevens. Een nieuwe bestemming mag pas worden toegekend als is aangetoond dat de bodem geschikt is (of geschikt te maken is) voor de nieuwe of aangepaste bestemming. Daar waar sprake is van consoliderend bestemmen van bestaande situaties kan een diepgaand inzicht in de bodemsituatie vooraf achterwege blijven, tenzij een redelijk vermoeden moet bestaan van een saneringssituatie.

Bij bouwactiviteiten is ook in het kader van de omgevingsvergunning onderzoek naar de kwaliteit van de bodem benodigd. Het bouwen is alleen toelaatbaar als de bodem geschikt is (of geschikt is gemaakt) voor het beoogde doel. Daarom dient bij iedere nieuwe bouwactiviteit de bodemkwaliteit door middel van onderzoek in beeld te worden gebracht. De bodemonderzoeken voor eventuele nieuwe (vervangende)

bouwactiviteiten mogen niet te oud zijn en moeten een vastgestelde informatiekwaliteit bieden. Indien aan die voorwaarden niet kan worden voldaan, dient aanvullend onderzoek plaats te vinden. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de bodem niet geschikt is voor het beoogde doel, dient vóór aanvang van de bouwwerkzaamheden een bodemsanering te worden uitgevoerd om de bodem wel geschikt te maken, of dient de omgevingsvergunning te worden geweigerd.

Beschouwing

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Royal HaskoningDHV een vooronderzoek bodem uitgevoerd. Dit onderzoek is in Bijlage 4 van deze toelichting toegevoegd. Hieronder zijn de belangrijkste resultaten weergegeven.

Verdachte activiteiten

Zowel in het (recente) verleden als huidige situatie zijn er enkele bedrijven aanwezig (geweest) waarvan de activiteiten potentieel bodembedreigend zijn. De bedrijven grenzen aan of liggen nabij het plangebied. De verwachting is dat de bedrijfsactiviteiten de bodemkwaliteit in het plangebied niet negatief hebben beïnvloed.

Bodemkwaliteit

In het dijklichaam van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aanwezig. De bodem in de bebouwde kom van Lisserbroek (dijkzone) bevat in het algemeen licht verhoogde gehalten zware metalen, PAK, PCB en/of minerale olie. Plaatselijk zijn uitschieters aanwezig tot boven de interventiewaarden. In het gebied vanaf Lisserbroek tot en met de aansluiting met de N207 zijn op basis van de beschikbare informatie in de bodem hooguit licht verhoogde gehalten aanwezig.

Gedempte sloten

Binnen het plangebied zijn meerdere gedempte sloten aanwezig. Onduidelijk is met welk materiaal de sloten zijn gedempt. Derhalve zijn de gedempte sloten verdacht voor verontreiniging (inclusief asbest).

Saneringsnoodzaak

Binnen de gemeente Lisse ter plaatse van de aansluiting op de Sportlaan is een geval van bodemverontreiniging aanwezig. De locatie is gesaneerd door middel van een leeflaag. Ter plaatse van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aangetoond. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient op deze deellocaties rekening te worden gehouden met mogelijke saneringsmaatregelen.

Aanvullend bodemonderzoek

In het kader van de procedure voor het provinciaal inpassingsplan zijn geen bodemonderzoeken noodzakelijk omdat de bodemkwaliteit de uitvoerbaarheid van het plan niet in gevaar brengt. Ten behoeve van grondverwerving en de uitvoeringsfase is bodemonderzoek noodzakelijk om nader inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit en hergebruik/afzetmogelijkheden van de vrijkomende grond.

Conclusie

Binnen de gemeente Lisse ter plaatse van de aansluiting op de Sportlaan is een geval van bodemverontreiniging aanwezig. De locatie is gesaneerd door middel van een leeflaag. Hier zal in het bestemmingsplan in de gemeente Lisse rekening mee gehouden worden.

Ter plaatse van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aangetoond. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient op deze deellocaties rekening te worden gehouden met mogelijke saneringsmaatregelen. Ten behoeve van grondverwerving en de uitvoeringsfase is bodemonderzoek noodzakelijk om nader inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit en hergebruik/afzetmogelijkheden van de vrijkomende grond. Dit is voor dit inpassingsplan nog niet nodig omdat de eventuele sanering van deze plaatselijke verontreiniging de uitvoerbaarheid van het plan niet belemmeren. In het kader van bodemkwaliteit is de aanleg van de HOV baan uitvoerbaar.

5.8 Water

Wettelijk kader

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening). De watertoets betekent dat ruimtelijke plannen (waaronder provinciale inpassingsplannen) die vanaf deze datum ter inzage worden gelegd, voorzien moeten zijn van een waterparagraaf. Ruimtelijke plannen van de initiatiefnemer (bijv. provincie, gemeente of projectontwikkelaar) worden overlegd met de waterbeheerder.

Op verschillende bestuursniveaus zijn de afgelopen jaren beleidsnota's verschenen aangaande de waterhuishouding, allen met als doel een duurzaam waterbeheer (kwalitatief en kwantitatief).

Hieronder staat een overzicht van de voor het plangebied relevante wet- en regelgevingen en nota's.

Europees:

-Kaderrichtlijn Water (KRW).

Nationaal:

-Nationaal Waterprogramma 2022-2027;

-Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW);

-Waterwet.

Provinciaal:

-Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027;

-Omgevingsvisie;

-Omgevingsverordening.

Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moet voldoen. Deze richtlijn (2000/60/EG) vervangt een aantal oude richtlijnen, met de bedoeling meer eenheid in de regelgeving te brengen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW. Zij is dit mede namens de andere rijkspartijen en in nauw overleg met provincies, waterschappen en gemeenten. In het Bestuursakkoord Water is de samenwerking in het waterbeheer en -beleid tussen deze partijen vastgelegd.

Beschouwing

Voor de realisatie van de HOV is een watertoets uitgevoerd. Deze is in Bijlage 5 van deze toelichting bijgevoegd.

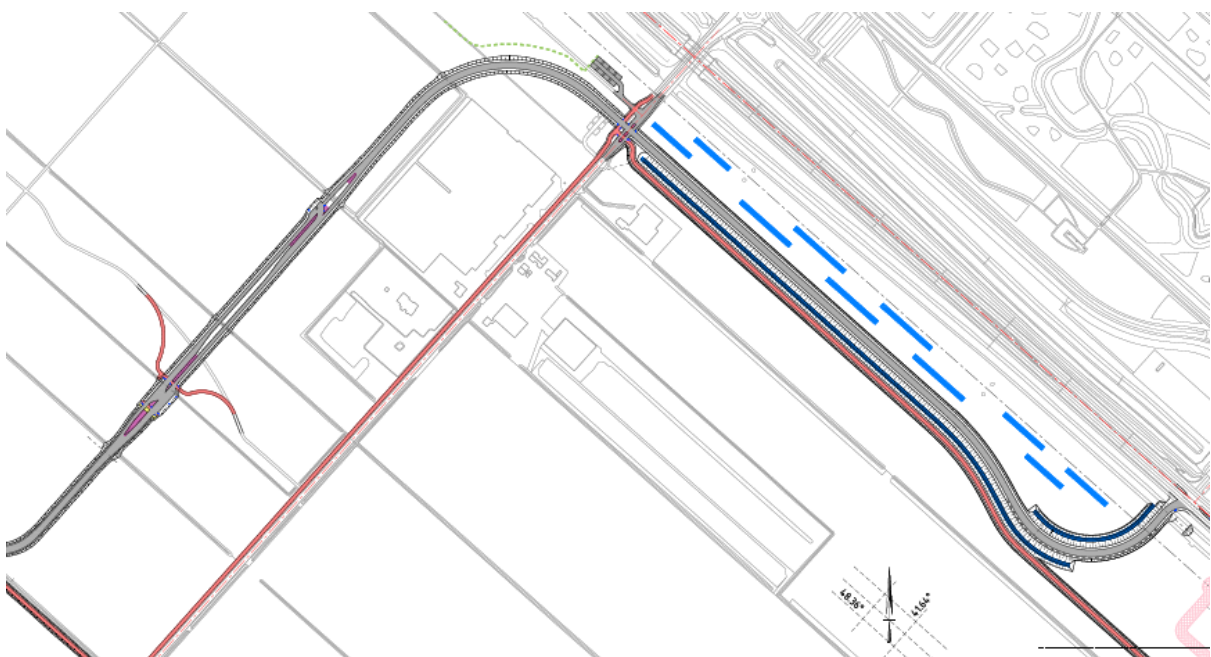
Het HOV-tracé loopt vanaf de Oranjelaan in Lisse, gelegen in de gemeente Lisse, provincie Zuid-Holland. Door middel van een brug kruist het tracé eerst een primaire watergang (binnen gronden van de provincie Zuid-Holland) en vervolgens de Ringvaart met bijbehorende regionale keringen en hun beschermingszone. Vanaf de Ringvaart gaat het tracé verder door de gemeente Haarlemmermeer, provincie Noord-Holland. Aan de oostkant van de Ringvaart kruist het tracé de Hillegommerdijk. Bestaande bebouwing zal hiervoor gesloopt moeten worden.

Het tracé kruist vervolgens de IJtocht (primaire watergang, kenmerk 180-058-00110) alvorens via agrarisch gebied zijn weg te vervolgen. Dit gebied maakt deel uit van de gebiedsenvelop voor de ontwikkeling van Lisserbroek Noord. Het tracé ligt hier over een lengte van ongeveer 650 meter op een secundaire watergang (kenmerk 180-058-05763).



Figuur 5-9: Westelijk gedeelte van het tracé

Vervolgens neemt het tracé een bocht in noordoostelijke richting en zal het enige tijd parallel aan de IJweg lopen. Vlak voor de Middelweg buigt het tracé af en loopt het parallel aan de Leimuiderweg. Het kruist hier een primaire watergang (kenmerk 180-058-00479) en de IJweg. Vlak voor de aansluiting op het kruispunt Leimuiderweg-Getsewoudweg kruist het tracé de Zuidtocht (N207-Zuidtocht, 180-058-07388).



Figuur 5-10: Oostelijk gedeelte van het tracé

Het gehele tracé ligt in het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De ondergrond bestaat overwegend uit kalkrijke poldervaaggronden met lichte klei.



Figuur 5-11: De BRO Bodemkaart 2018 geeft aan dat de ondergrond hoofdzakelijk bestaat uit kalkrijke poldervaaggronden met lichte klei. Bron: DINO-loket

Keringen

Bij het kruisen van de Ringvaart kruist de brug 2 regionale keringen en de bijbehorende beschermingszones.



Figuur 5-12: Ligging van de keringen en bijbehorende beschermingszone's langs de Ringvaart. Screenshot uit de legger van het Hoogheemraadschap van Rijnland

Aan de westzijde van de Ringvaart betreft het de boezemkade van de Meer- en Duinpolder, aan de oostkant betreft het de Hillegommerdijk. De onderhoudsplicht van beide regionale keringen ligt bij de kadastraal eigenaar, buitengewoon onderhoud wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Peilgebieden

Het tracé ligt in twee peilgebieden. Westelijk van de Ringvaart (in Lisse) betreft het peilgebied PBS_OR-1.07.2.1 met een vast peil van -1,47 m NAP. De rest van het tracé, oostelijk van de Ringvaart, ligt in zijn geheel in peilgebied PBS_GH-140.08A, met een zomerpeil van -6,17 m NAP en een winterpeil van -6,42 m NAP.

Aanpassingen in het watersysteem

Voor de ontwikkeling van de HOV-verbinding zullen aanpassingen in het watersysteem plaats moeten vinden. Zo worden enkele primaire watergangen gekruist en zullen er secundaire watergangen worden

gekruid en gedempt. De Waterschapsverordening van Hoogheemraadschap Rijnland geeft in deze situaties aan of voor deze activiteiten een vergunningplicht geldt, en aan welke normen deze moeten voldoen.

Kruisingen met het watersysteem

Het tracé kruist de Ringvaart en twee belangrijke oppervlaktewateren (parallel aan de Ringvaart aan de westzijde en de IJtocht aan de oostkant van de Ringvaart). De kruisingen met deze oppervlaktewateren worden uitgevoerd als duikers. Deze duikers hebben in het ontwerp dezelfde breedte als de watergang, van berging van de watergang is hier dus geen sprake.

Voor het aanleggen van een kruising door middel van (demping met) een duiker is voor belangrijke oppervlaktewateren een vergunning vereist. Voor overige watergangen is een meldplicht, wel moet worden voldaan aan minimale eisen met betrekking tot de afmetingen.

Voorwaarden afmetingen van de duiker:

1. De duiker is maximaal 10 meter lang.
2. Bij een watergang tot 4 meter breed is de inwendige diameter van de duiker minstens 60 cm.
3. Bij een watergang tussen de 4 en 6 meter breed is de inwendige diameter van de duiker minstens 80 cm.
4. Bij een watergang tussen de 6 en 8 meter breed, is de inwendige diameter van de duiker minstens 1 meter.

Voorwaarden ligging van de duiker:

5. De afstand tussen de aan te leggen duiker en een naastgelegen duiker, brug of stuw is minstens 5 meter.
6. De duiker wordt zo aangebracht en onderhouden dat in de duiker 1/3 deel lucht en 2/3 deel water aanwezig is ten opzichte van het zomerpeil.
7. De as van de duiker ligt in het midden van de watergang.
8. De duiker wordt horizontaal geplaatst.

Demping

Bij de aanleg van het tracé worden (secundaire) watergangen gedempt. Het dempen van water dient te worden gecompenseerd en is daarnaast gehouden aan enkele voorwaarden.

Bij demping van huidige watergangen dient de aan- en afvoer van water naar aangrenzende gebieden niet te worden belemmerd. Doodlopende watergangen moeten vanaf de kopse kant worden gedempt. Als de demping een versmalling van een watergang betreft dient deze minimaal 4 meter breed te blijven.

Elke demping moet worden gecompenseerd. Compensatie kan plaatsvinden op verschillende wijzen (Waterschapsverordening van Rijnland):

- Een oppervlak water aan te leggen dat minimaal even groot is als het oppervlak van de demping, of;
- Afboeking van een saldo, even groot als het oppervlak van de demping, van de Berging Rekening Courant, of;
- Aantoonbaar extra gegraven water, even groot als het oppervlak van de demping, in de vijf jaar direct voorafgaand aan de datum van de vergunningaanvraag voor de demping.

Aan de compensatie zijn enkele voorwaarden verbonden.

- De compensatie moet voorafgaand aan of tegelijk met de demping worden uitgevoerd.
- Het nieuw te graven water moet in open verbinding staan met de rest van het watersysteem.
- Wanneer een deel van het poldersysteem wordt gedempt, dan moet de compensatie gebeuren binnen het peilvak waarin de demping plaatsvindt.
- Wanneer een deel van het boezemsysteem wordt gedempt, dan moet de compensatie binnen 5 kilometer van de locatie van de demping gebeuren.

Het is mogelijk compensatie buiten het peilvak van de demping te realiseren indien het fysiek niet mogelijk is hierbinnen te compenseren en het waterstaatkundig toelaatbaar is om niet binnen het peilvak te compenseren. Als dit het geval is kan een afwijking van de Algemene regel worden aangevraagd.

Alle dempingen vinden plaats in het peilvak oostelijk van de Ringvaart (PBS_GH-140.08A). In het onderstaande overzicht is de dempingscompensatie weergegeven.

Tabel 5-8: Benodigde watercompensatie (toename verharding en dempen bestaand water

	Peilvak Polder (Prov. Noord-Holland) [m2]
Dempen Wateroppervlak	1892
Nieuw Wateroppervlak	7900
Netto Wateroppervlak	6010
Verwijderen verharding	7488
Verwijderen bebouwing	1601
Nieuw verharding	49129
Nieuw bebouwing	0
Verhardingstoename	40040
Compensatiefactor	15%
Te compenseren wateroppervlak tbv verharding	6010
Te kort compensatie wateroppervlakte	0
Overschot compensatie wateroppervlakte	0
Netto compensatie wateroppervlakte	0

Toename verharding

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de compensatieopgave binnen het grondgebied van de Provincie Noord-Holland. Afrondingsverschillen zijn in de tabel mogelijk. De aanleg van de HOV leidt tot een uitbreiding van verhard oppervlak van 40.040 m² (tabel 5-8). Hiervoor is een vergunning nodig. De algemene regels voor het aanbrengen van verharding zijn als volgt:

- Toename van verhard oppervlak dient gecompenseerd te worden door het aanleggen van water. Het oppervlak aan te leggen water bedraagt 15 procent van het oppervlak van toegenomen verharding.
- Deze compensatie moet voorafgaand of gelijktijdig aan de ontwikkeling van de HOV-verbinding worden uitgevoerd.
- De compensatie dient plaats te vinden binnen het peilvak waarin de extra verharding wordt aangebracht.

Vanuit het waterschap geldt een compensatiefactor van 15%. Het te compenseren wateroppervlak ten behoeve van de verharding komt daarmee op 6.006 m² en afgerond op 6.010 m².

De toename van de verharding en de benodigde compensatie is weergegeven in tabel 5-8. Alle compensatie vindt plaats binnen hetzelfde peilvak, zoals is voorgeschreven in de Waterschapsverordening. De beoogde watercompensatie is weergegeven in Bijlage 6 Watercompensatieplan. Met een watervergunning dient de watercompensatie definitief te worden vastgelegd.

Gezien het bovenstaande geldt er voor dit inpassingplan een compensatieplicht. Omdat de nieuwe HOV-baan zorgt voor een toename aan verhard oppervlakte dient er compensatie in de vorm van water plaats te vinden. Het gaat in dit geval om een oppervlakte van 6.006 m². Deze compensatie dient alvorens of tijdens de aanleg van de HOV-baan te worden gerealiseerd. De compensatie is juridisch geborgd in artikel 5.3.2 van de planregels.

Waterkeringen

Tijdens de aanleg van het tracé wordt gewerkt in en om waterkeringen en beschermingszones hiervan. Voor werkzaamheden die invloed hebben op de stabiliteit van de waterkering is een watervergunning noodzakelijk. Werkzaamheden die (tijdelijk) de freatische lijn van de kering beïnvloeden vallen hier ook onder.

Conclusie

Bij de aanleg van het tracé worden (secundaire) watergangen gedempt. Het dempen van water dient te worden gecompenseerd en is daarnaast gehouden aan enkele voorwaarden. Ook zal 15% van de toename aan verharding worden gecompenseerd in de vorm van water. Op die manier wordt voldaan aan de compensatievoorwaarde om de realisatie van de HOV-baan mogelijk te kunnen maken. De compensatie is juridisch geborgd in artikel 5.3.2 van de planregels.

5.9 Ecologie

Inleiding

De voorgenomen ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) beschermde soorten, gebieden en houtopstanden (Natura 2000) alsook het Natuurnetwerk Nederland. Om deze reden is het noodzakelijk om de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde dier- en plantensoorten, houtopstanden en gebieden in kaart te brengen. Royal HaskoningDHV (hierna: RHDHV) is door de provincie gevraagd om een natuurtoets uit te voeren.

Wettelijk kader

De bescherming van natuur is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soorten- en gebiedsbescherming is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van nieuwe bouwwerken en/of andere activiteiten moet rekening worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van te beschermen plant- en diersoorten op grond van de Wnb. Wanneer uit gegevens dan wel onderzoek blijkt dat er sprake is van (een) beschermde soort(en) en het bouwwerk en/of activiteit beschadiging of vernieling van voortplantings- of rustplaatsen dan wel ontworteling of vernieling veroorzaakt, kunnen de betreffende bouwwerkzaamheden c.q. activiteit pas kunnen plaatsvinden na ontheffing c.q. vrijstelling op grond van de Wet natuurbescherming.

Er is een natuurtoets gedaan om alle ecologische effecten van het plan in beeld te brengen, zie Bijlage 7 Natuurtoets.

5.9.1 Gebiedsbescherming

5.9.1.1 Natura-2000 gebieden

Wettelijk kader

In het kader van de gebiedsbescherming, is ook 'externe werking' een relevante opgave. Niet alleen directe ingrepen in Natura 2000-gebieden kunnen schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen, ook kan sprake zijn van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van geluid, licht, abiotiek (verdroging, verontreiniging) en andere versturende factoren. Een heel actueel onderwerp is de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Op 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Conform de Wet natuurbescherming (Wnb) dient bij activiteiten getoetst te worden of binnen nabijgelegen Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen optreden. Sinds de uitspraak van de Raad van State van 2 november 2022 over de bouwvrijstelling dienen ook effecten van tijdelijke bouw- en sloopactiviteiten (aanlegfase) onderzocht te worden. Daarnaast kunnen permanente stikstofemissies en bijbehorende

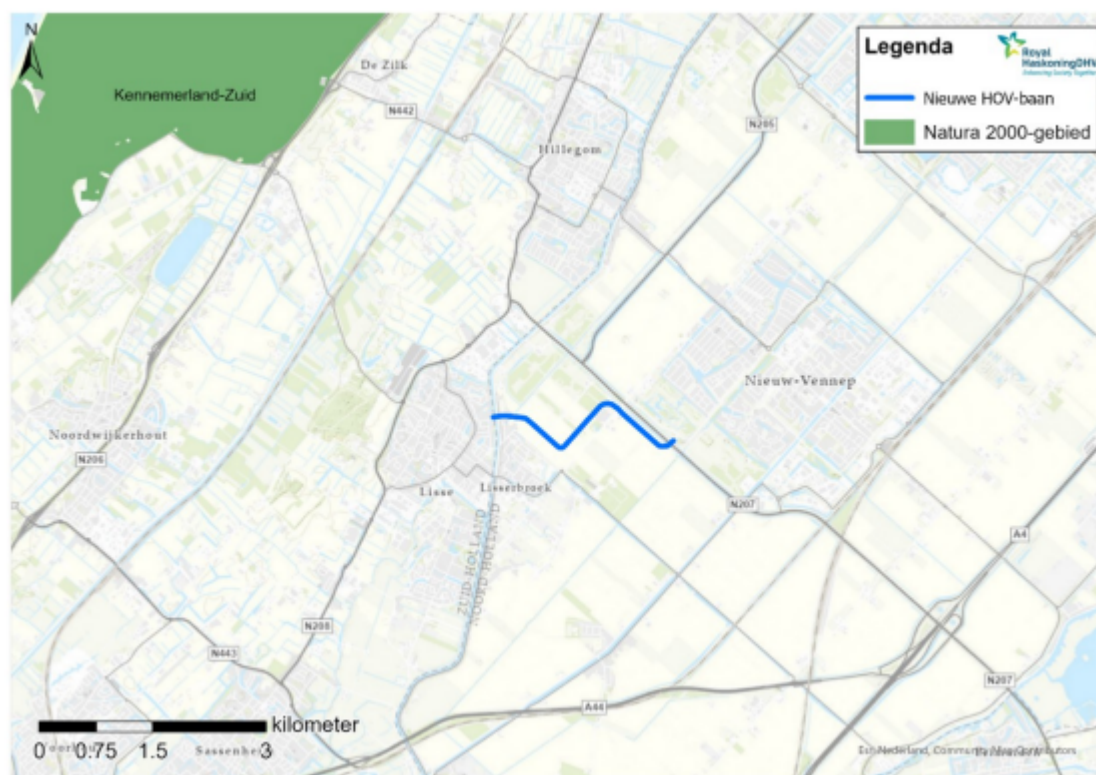
depositie optreden tijdens de gebruiksfase, bijvoorbeeld door emissies die vrijkomen tijdens bedrijfsprocessen en/of een toename van verkeer van en naar een projectlocatie.

Beschouwing

De voorgenomen activiteit leidt niet tot aanvullend ruimtebeslag in en rond Natura 2000-gebieden en grijpt niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Hierdoor is geen sprake van storingsfactoren als verdroging of vernatting. Ook is geen sprake van permanente aanpassingen aan de ruimtelijke inrichting van Natura 2000-gebieden. Er doen zich daarom geen storingsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering voor. Ook storingsfactoren als veranderingen door populatiedynamiek en bewuste soortensamenstelling doen zich niet voor. De werkzaamheden zijn tijdelijk en lokaal en de afstand van de Natura 2000-gebieden tot het plangebied is dusdanig groot dat indirect negatieve effecten door geluid, licht, trillingen en optische verstoring op voorhand uitgesloten kunnen worden. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van geluid, licht en trillingen, door tussenliggend landgebruik als snelwegen en woonkernen, in combinatie met de afstand, ter plaatse van geen enkel Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Daarmee blijven alleen nog de mogelijke storingsfactoren verzuring en vermesting door atmosferische stikstofdepositie over, waarvoor geldt dat significant negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden.

Er is een stikstofonderzoek uitgevoerd naar de emissies in de gebruiksfase en realisatiefase van de HOV-verbinding met AERIUS-calculator versie 2022. Dit onderzoek is bijgevoegd in Bijlage 10 van deze toelichting.

Het meest nabijgelegen Natura-2000 gebied is Kennemerland-Zuid, op circa 4 kilometer afstand van het plangebied, zie figuur 5-13.



Figuur 5-13: De locatie van de nieuwe HOV-verbinding en de omliggende Natura-2000 gebieden

Uitgangspunten

Voor de berekeningen van de realisatiefase is uitgegaan dat de realisatie van de verbinding plaatsvindt vanaf oktober 2027 tot en met september 2029. In de AERIUS berekening is echter alleen de stikstofdepositie op omliggende Natura 2000 gebieden van het zichtjaar 2028 weergegeven, omdat er vanuit wordt gegaan dat de stikstofdepositie als gevolg van de aanleg gelijk wordt verdeeld over gehele realisatieperiode. Hetzelfde geldt voor de hoeveelheid verkeersbewegingen dat betrekking heeft op de realisatiefase. De benodigde inzet van het materieel is gebaseerd op de kostenraming (SSK) van het

project. Aangenomen wordt dat het bouwverkeer, gedefinieerd als verkeer dat werkmaterialen, mobiele werktuigen en werkers transporteert, zich via de Lissersweg en IJweg naar de N207 beweegt. Doordat het aantal verkeersbewegingen minder dan 250 per etmaal bedraagt gaat het verkeer op de N207 op in het heersende verkeersbeeld. Doordat het plaatsen van de brug een groot onderdeel van het project bedraagt, is er voor het wegverkeer uitgegaan van deze route. De lengte van dit traject is circa 3,7 km bestaande uit wegen binnen en buiten de bebouwde kom.

Voor de gebruiksfase is de huidige planning dat de nieuw aangelegde busbanen vanaf circa 2030 in gebruik worden genomen en wordt dit derhalve als zichtjaar gebruikt. Doordat in latere zichtjaren de voertuigemissie factoren zullen dalen en elektrificatie van het wagenpark zal toenemen, wordt 2030 als worst-case scenario beschouwd. In de opvolgende jaren wordt een lagere stikstofdepositie (of emissie) verwacht. Als worstcase benadering is er voor de stikstofberekening van uitgegaan dat de HOV-lijn 20 uur per dag gaat rijden volgens het schema zoals getoond in tabel 5-9. De bussen over de HOV-verbinding (verkeersaantrekkende werking) zullen naar verwachting een 2-4-6-dienstregeling volgen. Dit houdt in dat er 6 bussen per uur per rijrichting in de spits zullen gaan rijden, 2 in de dalperiode en 4 in de 'gewone' uren. Dus totaal 160 bussen per etmaal.

Tabel 5-9: Een overzicht van de busfrequentie HOV Lisse-Nieuw-Vennep tijdens de gebruikersfase

Periode	Tijden van periode	Aantal uren per periode	Aantal bussen per uur	Aantal bussen per dag
Spits	6u - 9u; 16u-19u	6	12	72
Gewoon	9u - 16u; 19u-20u	8	8	64
Dal	5u - 6u; 20u-1u	6	4	24
Totaal				160

Onderzoeksresultaten

Op basis van de inzet van de mobiele werktuigen dat er sprake is van een toename van stikstofdepositie van maximaal 0,04 mol. Dit treedt op in zes verschillende Natura 2000-gebieden. Vervolgens is gezocht naar mogelijkheden om deze stikstofdepositie te doen afnemen met de inzet van elektrisch materieel. Daarmee is een nieuwe berekening uitgevoerd. Uit deze AERIUS-berekening voor de aanlegfase blijkt dat de maximale emissie voor het zichtjaar 2028 resulteert in 7,5 kg/j NH₃ en 176,5 kg/j NO_x. De stikstofdepositie is 0,00 mol/ha/j en leidt dus niet tot een toename van stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van de realisatie van de HOV-verbinding op voorhand worden uitgesloten. Bij de berekening is voor een deel rekening gehouden met de inzet van elektrisch materieel.

Uit de AERIUS-berekening voor de gebruiksfase is 0,7 kg/j NH₃ en 144,0 kg/j NO_x in het betreffende zichtjaar berekend. De totale N-depositie op de omliggende Natura 2000 gebieden binnen 25 km is 0,00 mol/ha/j en leidt daarmee niet tot een toename van stikstofdepositie. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van het gebruik van de HOV-verbinding op voorhand worden uitgesloten.

Conclusie gebiedsbescherming Natura 2000

Significant negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden, als gevolg van het in gebruik nemen van het HOV-tracé, kan op voorhand worden uitgesloten. Voor de aanlegfase kunnen negatieve effecten tevens worden uitgesloten, mits gedeeltelijk elektrisch materieel wordt ingezet. Hiermee vormt de stikstofdepositie geen belemmering voor het planinitiatief.

5.9.1.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Wettelijk kader

De provincie Noord-Holland zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe. De regels voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is in Noord-Holland geregeld in de

Omgevingsverordening NH2020. De relevante artikelen zijn in de bijlagen bij Bijlage 7 toegevoegd (artikel 2.4 tot en met 2.9 en artikel 6.43).

Beschouwing

Op de beoogde locatie van de HOV-baan is ook een NNN-gebied gelegen. Door de ontwikkeling van deze HOV-baan wordt het NNN-gebied aangetast. Het plangebied loopt op twee plekken door NNN-gebied heen en tast daarmee twee beheertypen aan. In figuur 5-14 is deze situatie weergegeven aan de hand van de nummers 2 en 3. De aangetaste NNN-gebieden zijn met rood aangegeven. De donkergroene velden betreffen het beheertype N16.04 vochtig bos met productie en de lichtgroene velden betreffen het beheertype N12.02 kruiden- en faunairijk grasland. Tot slot kruist het plangebied daarnaast op twee plekken de ecologische verbindingzone 'Haarlemmermeer en omgeving'. Dit is weergegeven aan de hand van nummer 1 en 4 in Figuur 5-14.



Figuur 5-14: Ligging van HOV ten opzichte van NNN-gebieden

De HOV-baan kan alleen aangelegd worden als wordt voldaan aan de eisen die de provincie stelt aan ontwikkelingen binnen bestaande NNN-gebieden. Deze eisen zijn opgenomen in artikel 6.43 lid 4 van de Omgevingsverordening NH2020. In paragraaf 4.2.2 is daar al kort op ingegaan met de beschrijving van het provinciale beleidskader. De eisen uit de Omgevingsverordening zijn als volgt:

- Er moet sprake zijn van een groot openbaar belang;
- Er zijn geen reële alternatieven;
- De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Hieronder wordt aangetoond dat er wordt voldaan aan deze eisen.

Groot openbaar belang

De bereikbaarheid en leefbaarheid staan onder druk. De wegen raken vol. Als er nu niet nagedacht wordt over de bereikbaarheid in de toekomst, dan slijt het wegennetwerk steeds verder dicht. Het is van belang dat er slim ingezet wordt op dit vraagstuk met daarbij ook voor "schoon en duurzaam vervoer". Daarom investeert de provincie Noord-Holland, samen met haar partners in openbaar vervoer. Zo wordt gezorgd voor een betrouwbare verbinding tussen mensen en plekken. Het aanleggen van een vrij

liggende busbaan is daarbij niet het hogere einddoel. De HOV-verbinding zorgt er juist voor dat de R-Net bussen vaak, op tijd en filevrij kunnen blijven rijden. Ook het overige verkeer profiteert, want er komt meer ruimte voor automobilisten en fietsers.

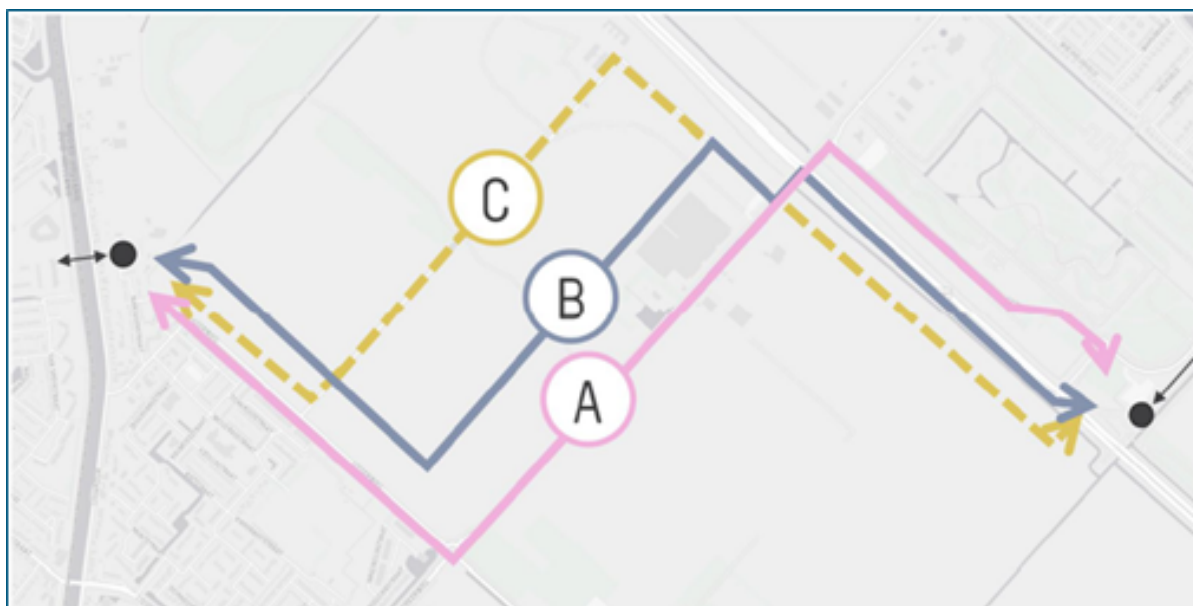
Diverse gemeenten in zowel Zuid- als Noord-Holland krijgen een sterk verbeterde aansluiting op R-Net, door de uitbreiding of aanleg van HOV-haltes. Deze snelle, hoogfrequente en comfortabele busverbinding is een serieus alternatief voor de auto en levert een bijdrage aan het op peil houden van de bereikbaarheid, leefbaarheid en economische positie van de Duin- en Bollenstreek. Het is nodig om juist nu te investeren om ervoor te zorgen dat straks de bus betrouwbaar en vlot kan doorstromen. Dit zeker in relatie tot de grote woningbouwopgaves in de gemeente Haarlemmermeer. Specifiek geldt dit voor de woningbouwontwikkelingen in Lisserbroek. De HOV en de doorfietsroute zorgen hier voor een alternatief voor andere vervoerswijzen.

Om te voldoen aan de vereiste criteria van R-Net op het gebied van frequentie, betrouwbaarheid en snelheid zijn vrije busbanen op een deel van het traject nodig. Verder krijgt de HOV-bus voorrang op het overige verkeer en kan deze over het nieuwe tracé vlot en ongehinderd doorrijden. De HOV-lijn is niet alleen sneller dan de huidige lijn, maar is vooral een betrouwbaardere vorm van openbaar vervoer.

De reiziger kan hier vaak en stipt op tijd gebruik van maken. Uit de meest recente gegevens van bureau GoudappelCoffeng met betrekking tot de vervoerswaarden blijkt ook dat het aantal reizigers gaat toenemen. Voor fietsers en voetgangers wordt het hier veiliger. Het streven is om parallel aan de HOV-verbinding een nieuw doorfietspad tussen Lisse, Lisserbroek en P+R Getsewoud te realiseren. Gelet op het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de aan te leggen HOV-verbinding in het kader van een groot openbaar belang is.

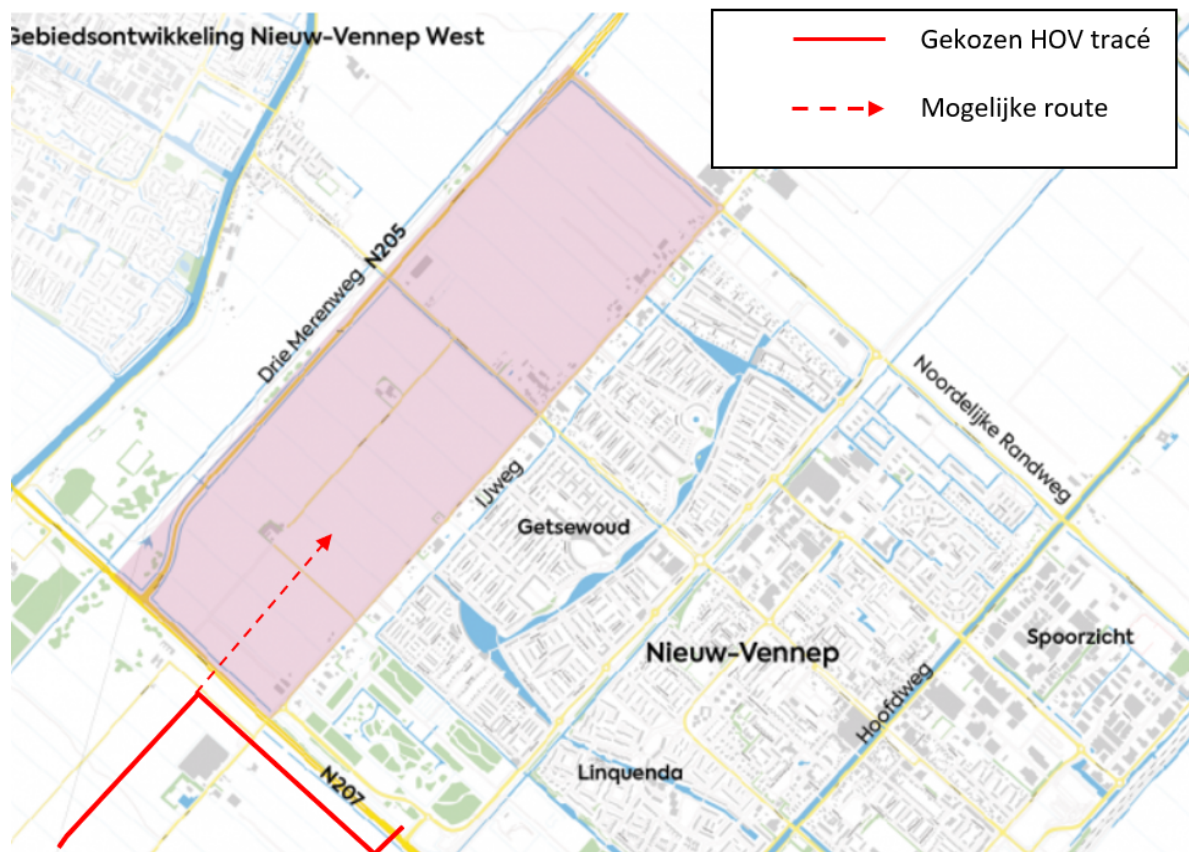
Geen reële alternatieven

Voor de aanleg van de HOV zijn in een eerder stadium 3 verschillende alternatieven onderzocht, zie de ligging van deze varianten in de figuur hieronder.



Figuur 5-15: Ligging van varianten in de tracéverkenning

Voor het deelgebied 'IJweg', waarin de busbaan de NNN-gebieden kruisen is in de variantenafweging onderkend dat het ontwerp ruimtebeslag claimt op NNN. De keuze voor de voorkeursvariant is onder andere gebaseerd op technische mogelijkheden, bestaande belangen en milieueffecten, waaronder natuurwaarden. De belangrijkste overweging is dat met gekozen tracé de busbaan doorgetrokken kan worden richting gebiedsontwikkeling 'Nieuw-Vennep West', zie de figuur hieronder. Dit geeft extra ontsluitingsmogelijkheden voor de wijk met het openbaar vervoer, wat tegemoetkomt aan de mobiliteit- en duurzaamheidsdoelen van de provincie.



Figuur 5-16: Ligging van nieuwe mogelijke route HOV-tracé richting gebiedsontwikkeling Nieuw-Vennep West

Verder is gekozen voor een oplossing met zo min mogelijk negatieve effecten voor de omgeving, waarbij een combinatie van varianten B en C (uit figuur 5-15) uiteindelijk is uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. Ter hoogte van de NNN-gebieden is er bewust voor gekozen om deze gebieden zo minimaal mogelijk te doorsnijden zodat er ook zo weinig mogelijk natuurgebied verloren gaat. Er is geen reëel alternatief waarbij er geen sprake is van effecten op het NNN-gebied. Tot slot vindt in de gekozen situatie een optimale aansluiting plaats op een potentieel nieuwe HOV-baan zoals deze in figuur 5-16 is weergegeven.

Compensatie

De overblijvende negatieve effecten op het NNN-gebied dienen gelijkwaardig te worden gecompenseerd. De compensatie zal in dit geval plaatsvinden door fysieke natuurcompensatie op gronden met een andere bestemming dan natuur in de nabijheid van het aangetaste gebied, tenzij aantoonbaar is dat dit niet mogelijk is. De overlap van de HOV-verbinding met het NNN-gebied zal daarbij minimaal geheel gecompenseerd worden. Voor de meerwaarbepaling wordt hiervoor een gebiedsvisie gevraagd. Vanuit de provinciale verordening is een inrichtingsplan nodig. Het inrichtingsplan moet voldoen aan:

- het plan bevat een kaart van een schaalniveau niet groter dan 1:10.000 waarop de locatie waar de fysieke maatregelen plaatsvinden staat aangegeven;
- de fysieke maatregelen zijn concreet beschreven;
- in het plan is aangegeven op welke momenten Gedeputeerde Staten de voortgang kunnen beoordelen;
- het plan bevat een tijdschema voor realisatie van de compensatie waaruit blijkt dat initiatiefnemer de compensatie uiterlijk binnen twee jaar na de start van de uitvoering van de compensatieplichtige activiteit realiseert, tenzij in een compensatieovereenkomst als bedoeld in artikel 2.8 anders wordt bepaald;
- het plan beschrijft het jaarlijkse beheer van het gebied en de voorwaarden waaraan een beheerder moet voldoen.

De compensatieopgave

Met de komst van de HOV-baan is er sprake van ruimtebeslag op een bestaand NNN-gebied welke

minimaal geheel gecompenseerd dient te worden. Het planvoornemen voldoet aan de voorwaarden voor aantasting van het NNN-gebied zoals deze in de provinciale Omgevingsverordening zijn opgenomen. Bovenstaand is geconcludeerd dat het een ontwikkeling van groot openbaar belang is, er geen reële alternatieven zijn en dat de aantasting volledig gecompenseerd zal gaan worden. De hoeveelheid vierkante meters aan de benodigde NNN-compensatie is weergegeven in tabel 5-10. Het gaat daarbij om een totale oppervlakte van 49.831 m².

Tabel 5-10: de compensatieopgave met betrekking tot de HOV-baan

Natuurbeheertypen	Oppervlakte compensatie
Kruiden- en faunarijk grasland	38.383 m ² (3,8 ha)
Vochtig bos met productie	11.448 m ² (1,1 ha)
Totaal te compenseren	49.831 m ² (4,9 ha)

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op de twee verschillende beheertypes die dienen te worden gecompenseerd op basis van het planvoornemen van de toekomstige HOV-baan.

Beheertype: Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het beheertype is onder andere van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Beheertype: Vochtig bos met productie (N16.04)

Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Het is een grotendeels gesloten bos met een weelderige ondergroei. Dit bostype is de productievariant van delen van het haagbeuken- en essenbos en beek- en rivierbegeleidend bos. Het komt voor op matig nat tot matig droge, vrij voedselrijke kleiige tot zandige bodems. Het beheertype is van belang voor diverse faunagroepen zoals broedvogels, dagvlinders en zoogdieren.

Compensatielocatie

Beide beheertype worden op de locatie in onderstaande afbeelding gecompenseerd. Deze locatie heeft een omvang van ruim 50.000 m², waarmee voldoende ruimte is voor de compensatieopgave. Deze locatie is gekozen, omdat deze kan fungeren als stapsteen in de ecologische verbindingszone Nieuwerkerkertocht. Het compensatiegebied is opgenomen in dit inpassingsplan.



Figuur 5-17: Compensatielocatie NNN-gebied zoals opgenomen in het inpassingsplan

Compensatieplan

De compensatieopgave is vertaald naar een compensatieplan (Bijlage 8) waarmee wordt onderbouwd dat de ruimtelijk ontwikkeling plaats kan vinden volgens de regels en voorwaarden die gesteld zijn in de vigerende Omgevingsverordening van Noord-Holland. In het compensatieplan is ook beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de compensatieopgave voor het ruimtebeslag op het NNN, welke beheertypen op welke locatie worden ontwikkeld en hoe deze beheerd zullen worden.

Invulling compensatielocatie

Op circa 800 m van de locatie van de aantasting van het NNN door de HOV-busbaan is een agrarisch akkerperceel beschikbaar van bijna 5 ha dat grenst aan de Nieuwerkerkertocht. Deze tocht is onderdeel van de Natuurverbinding Haarlemmermeer (ontwerp) dat nog ingericht moet worden. Realisatie van een stapsteen van 5 ha in de natte natuurverbinding biedt een duidelijke meerwaarde voor de soorten als rust- of leefgebied langs de natuurverbinding. Voor het Natuurnetwerk betekent het een versterking van samenhang van natuur en leefgebied voor diverse soorten.

Inrichting compensatiegebied

Het streefbeeld voor het compensatiegebied is realisatie van een brede natuurvriendelijke oever bij de Nieuwerkerkertocht dat landschappelijk en ecologisch aansluit op een nat dynamisch rietmoerassysteem (ca 20-25%) met op de hogere drogere delen kruidenrijke graslanden (circa 50%) met circa 20-25% aan vochtig bos en struiken verspreid over het gebied. Deze variatie aan beheertypen met relatief meer ruimte voor (riet)moeras en kruidenrijke graslanden dan bos biedt een hoge structuurdiversiteit, overgangen van nat naar droog en naar bos. Het biedt ook meer ruimte voor een variatie aan bloemen en planten en diersoorten die afhankelijk zijn van kortere vegetatiestructuren. Een inrichtingsvoorstel voor de verwezenlijking van deze natuurtypen is weergegeven in het compensatieplan.

Beheer

Bij de ontwikkeling van dynamisch moeras is jaarlijks controle nodig om gericht te sturen op ongewenste boomopslag. Boomopslag op natte locaties kan snel plaatsvinden waarbij onderdrukking door bijvoorbeeld maaien niet altijd mogelijk is. Op de drogere locaties is natuurlijke verbossing wenselijk waar bos is voorzien en kan eenvoudiger met een maaibeurt boomopslag onderdrukt worden. Na 3-5 jaar kan op basis van een vegetatieopname bepaald worden of aanvullend inzaai en/of aanplant nodig. De monitoring wordt voor zover nodig is in kader van ontwikkeling uitgevoerd tot dat de compensatieopgave is gerealiseerd. Daarna wordt de monitoringsfrequentie geharmoniseerd met de

reguliere monitoring in het kader van het SNL-subsidiestelsel. Deze monitoring is 1x per 6 jaar gericht op kwalificerende planten- en/of diersoorten, structurelementen en ruimtelijke condities.

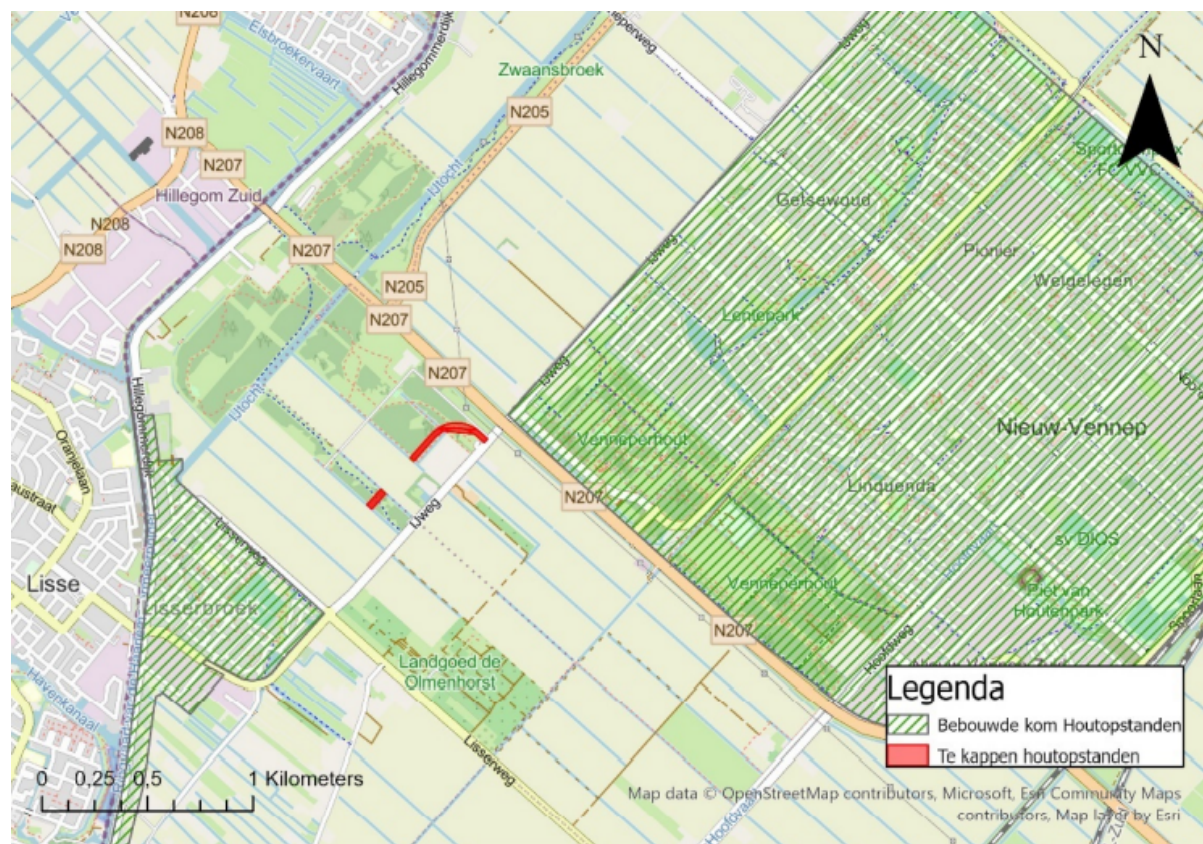
Conclusie gebiedsbescherming NNN-gebieden

Gezien het bovenstaande geldt er voor dit inpassingsplan een compensatieplicht. Omdat de nieuwe HOV-baan deels in bestaande NNN is gelegen, dient compensatie van natuur plaats te vinden in de nabijheid van het plangebied. Om deze compensatie te borgen is een voorwaardelijke verplichting opgenomen waardoor minimaal 38.383 m² van het beheertype (N12.02) kruiden- en faunairijk grasland en 11.448 m² van het beheertype (16.04) vochtig bos met productie dient te worden gecompenseerd. De compensatie zal uitgevoerd worden naast de NNN-natuurverbinding "Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1)" waarmee een stapsteen langs deze natuurverbinding wordt gerealiseerd. Ten behoeve van het functioneren van het compensatiegebied als stapsteen in de NNN-natuurverbinding zal naast bovenstaande beheertypen ook rietoever / rietland aangelegd worden met het beheer type (05.03) veenmoeras.

De compensatie moet uiterlijk 2 jaar na de ingreep gerealiseerd zijn. De compensatieopgave ten behoeve van de HOV-baan is juridisch geborgd in zowel artikel 5.3.1 van de planregels als de verbeelding van dit inpassingsplan. Een inrichtingsplan zal borgen dat naast het oppervlak NNN ook de samenhang en kwaliteit van de Wezenlijke Kenmerken en Waarden het NNN-gebied Haarlemmermeer en de NNN-natuurverbinding "Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1)" met een meerwaarde wordt afgesloten, ook in relatie tot omliggende natuurwaarden. Naast inrichtingsmaatregelen worden ook beheermaatregelen uitgewerkt.

5.9.1.3 Houtopstanden

Onderstaande figuur toont de houtopstanden die ten behoeve van het project gekapt te dienen worden. Het betreft één opstand van circa 100 are en één opstand van circa 30 are. De bomen lijken te zijn aangeplant rond 2008 (Cyclomedia, 2021). De houtopstanden liggen buiten de grens bebouwde kom houtopstanden en zijn zodoende beschermd zijn onder de Wnb.



Figuur 5-18: de bebouwde kom grenzen, Wet natuurbescherming hoofdstuk 4 Houtopstanden, in de provincie Noord-Holland

De te kappen houtopstanden zijn beschermd onder de Wnb. Er dient minstens 6 weken voor het

kappen van de opstand een kapmelding ingediend te worden bij het bevoegd gezag. Naast deze meldplicht, geldt dan tevens een herplantplicht. De herplant dient binnen 3 jaar na afloop van de kap gerealiseerd te zijn. Deze herplant vindt plaats in het NNN-compensatiegebied en krijgt het beheertype (16.04) vochtig bos met productie.

Conclusie houtopstanden

Vanuit houtopstanden zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het plan.

5.9.2 Soortenbescherming

Om de effecten van de HOV op eventuele beschermde soorten in het plangebied in kaart te brengen is een natuurtoets gedaan, zie Bijlage 7 van deze toelichting. Hieronder zijn de resultaten van het onderzoek beschouwd.

Planten

Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is gebleken dat in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde vaatplanten waargenomen. Het plangebied bestaat echter uit voormalig intensief beheerd akkerland, wegbermen, parkachtige bospercelen en de achtertuinen van enkele bewoners van Lisserbroek. De meeste beschermde plantensoorten hebben meer basische groeiplaatsen op minerale grond die typerend is voor akkerkruiden en pioniervegetaties van overwegend kalkhoudende gronden. Anderzijds zijn er nog een beperkt aantal soorten van natte, zeer schrale, zwak zure omstandigheden opgenomen in de lijst van beschermde planten. Dergelijk biotoop ontbreekt in het plangebied. Hierdoor kunnen beschermde vaatplanten worden uitgesloten binnen het plangebied.

Overige soorten planten

Er zijn overige bijzondere, maar niet wettelijk beschermde, soorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. De dichtstbijzijnde waarnemingen betreffen kleverige reigersbek en waterscheerling. Kleverige reigersbek is waargenomen op het bermtalud langs de N207, zo'n 500 meter ten westen van de beoogde aansluiting op de Getsewoudweg. Kleverige reigersbak is op landelijke schaal zeldzaam, maar aan de kust is de soort algemeen. De binnenlandse waarnemingen betreffen meestal adventiefvondsten op plaatsen waar kalkrijk zand is aangevoerd, wat hier ook het geval is. Waterscheerling is waargenomen langs de Ringvaart, zo'n 300 meter ten zuiden van de beoogde HOV-brug. Waterscheerling is een forse moerasplant die groeit op venige, zuurstofarme, bodems, in zoete tot zeer zwak brakke, vrij voedselrijke milieus. Ze is een waardplant voor de koninginnenpage en komt vrij algemeen voor in laagveengebieden langs voedselrijke oevers. Het is mogelijk dat voorgenoemde soorten ook groeiplaatsen hebben op de locatie langs de Ringvaart waar de brug is voorzien en langs de N207 ter hoogte van de aansluiting met de Getsewoudweg.

Beoordeling

In het plangebied komen geen beschermde vaatplanten voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van vaatplanten kan daarom worden uitgesloten. Wel komen mogelijk bijzondere soorten van de Rode lijst voor. Vanuit de zorgplicht geldt dat hier zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Er wordt geadviseerd in het bloeiseizoen in kaart te brengen welke planten er groeien op de plek langs de Ringvaart waar de brug is voorzien en langs de N207 ter hoogte van de aansluiting met op de Getsewoudweg. Indien er bijzondere soorten worden aangetroffen, zou kunnen worden overwogen om deze exemplaren uit te steken en te verplaatsen. Dit moet in overleg met en onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Grondgebonden zoogdieren

Noordse woelmuis en waterspitsmuis

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis en Noordse woelmuis. Deze muizensoorten leven langs watergangen met specifieke omstandigheden, waaronder een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide, kruidenrijke oevers. Dergelijk biotoop ontbreekt binnen het plangebied. De aanwezigheid van deze muizensoorten is uitgesloten.

Steenmarter, wezel, hermelijn, bunzing

Het plangebied biedt zeer geschikt leefgebied voor de wezel in de vorm van open en droog natuur- en

cultuurlandschap. De wezel vermijdt natte gebieden. De hermelijn lijkt daarentegen een voorkeur te hebben voor vochtigere terreinen, waardoor het plangebied – met een drooglegging van een meter in de zomer tot anderhalve meter in de winter – voor de hermelijn iets minder geschikte biotoop biedt. De oever van de Hillegommerdijk is wel geschikt voor een hermelijn. Het plangebied biedt ook voor de bunzing en steenmarter een variatie aan bodemgebruiksvormen (bossen, akkerland, landelijke bebouwing en tuinen) en bijhorende lineaire structuren (oeverbegroeiingen, bos- en akkerranden en taluds). De aanwezigheid van leefgebied van de wezel, bunzing en steenmarter en mogelijk ook hermelijn is daarom aannemelijk. Op de percelen langs de Hillegommerdijk en op de bospercelen in het NNN-gebied zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig. Bij de betreffende boswachter van Staatsbosbeheer is bekend dat in het NNN-gebied op wildcamera's wezel en steenmarter zijn waargenomen. Ook in het NDFF zijn, in het gebied waar het tracé is voorzien, met behulp van vaste wildcamera's waarnemingen bekend van de wezel. Op de Hillegommerdijk 48 liggen in de achtertuin takkenrillen. Daarnaast hebben het akkerland, de strook langs de N207 en de oever van de Hillegommerdijk potentie om te fungeren als jachtgebied.

Beoordeling

Wanneer er leefgebied aanwezig is, kan de herinrichting van het plangebied ten behoeve van de busbaan leiden tot vernietiging van in dit leefgebied aanwezige verblijfplaatsen en is er kans op het doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is een overtreding van artikel 3.10, lid 1a en 1b, van de Wnb. Ook kan de aanleg van de busbaan leiden tot toename van aanrijdingsslachtoffers in de nieuwe situatie. Met name ter hoogte van de Hillegommerdijk, onder andere ter hoogte van de nieuw te plaatsen brug en langs het NNN, waar de busbaan langs de bosranden en tuinpercelen loopt. Een stelselmatig doodrijden van individuen kan een negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding, die voor deze soorten al in huidige situatie niet gunstig is (of onbekend). Dit is een overtreding van artikel 3.10, lid 1b van de Wnb.

Vervolg

De aanwezigheid van leefgebied van de wezel, bunzing en steenmarter en mogelijk ook hermelijn is zeer aannemelijk. Waarnemingen uit de NDFF bevestigen dit. Er wordt daarom aangenomen dat deze diersoorten in het gebied voorkomen. Nader onderzoek is niet nodig. Er is een ontheffing op de Wnb nodig om de voorgenomen ontwikkeling te kunnen uitvoeren. Er dient daarvoor een leefgebied te worden aangeboden en maatregelen te worden genomen om het doden van individuen te voorkomen, zodat de (gunstige) staat van instandhouding kan worden geborgd. Verkeersslachtoffers kunnen worden voorkomen door ter hoogte van de Hillegommerdijk, onder de brug door en langs het NNN, waar de busbaan langs de bosranden en tuinpercelen loopt, faunapassages te plaatsen met een goede geleiding er naartoe te regelen (bv met faunarasters).

Vleermuizen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten beschermde vleermuizen. Het gaat om gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De overige vleermuissoorten die in Nederland voorkomen, komen niet in dit deel van Nederland voor en kunnen op basis van hun verspreidingsgegevens worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) vleermuizen waargenomen.

Beoordeling

Wanneer er verblijfplaatsen aanwezig zijn, leidt de sloop van de woningen aan de Hillegommerdijk of de kap van de boom tot vernietiging van verblijfplaatsen en is er kans op het verstoren en doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Bovendien geldt dat de te plaatsen brug een barrière kan vormen voor vleermuizen die de vaart als vliegroute gebruiken. Om verkeersslachtoffers te voorkomen moeten bruggen minimaal 1,5 meter hoog en 4 meter breed zijn (Boonman 2011). Verder kan de inzet van kunstlicht bij de werkzaamheden en het gebruik van kunstverlichting op de brug leiden tot verstoring van de migratie- en vliegroute boven de Ringvaart. De dieren worden daarmee gedwongen om een minder geschikte route om het verstoorde gebied heen te kiezen of om te keren en daarbij op zoek te moeten naar andere, wellicht suboptimaal foerageergebied en/of vliegroute. Er kan daarom niet worden uitgesloten dat tijdens de werkzaamheden en in de eindsituatie individuen worden verstoord en de functie van een mogelijk aanwezige essentiële

migratie- en vliegroute tijdelijk en permanent wordt aangetast. Ook een indirect effect op het gebruik van verblijfplaatsen kan niet worden uitgesloten. Dit kan leiden tot een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Vervolg

Nader onderzoek is uitgevoerd om te bepalen of de bomen en gebouwen een functie hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit onderzoek wordt beschreven in de volgende paragraaf.

De functie van de migratie- en vliegroute boven de Ringvaart is een gegeven en is niet nader onderzocht in het vervolgonderzoek. Wel zijn vleermuizen waargenomen boven de Ringvaart. Hier dient in de verdere uitwerking van het ontwerp rekening mee te worden gehouden.

Broedvogels

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn voornamelijk stadsvogels en vogels van bos en struweel waargenomen, waaronder halsbandparkiet, fazant, winterkoning, roodborst, merel, vink, koolmees, grote bonte specht, buizerd en torenvalk.

Beoordeling

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen nesten van algemeen voorkomende broedende vogels worden vernietigd en de broedende vogels worden verstoord. Wanneer daardoor het nest wordt verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2 van de Wnb. Wanneer er gierzwaluwen in de woning aan de Hillegommerdijk 52 broeden, leidt het slopen van de woning tot vernietiging van een jaarrond beschermde nestlocatie en is er kans op het vernietigen van eieren en het doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is ook een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2 van de Wnb.

Vervolg

Voor de huismus en gierzwaluw is tevens nader onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek wordt nader beschreven in de volgende paragraaf. Verblijfsplaatsen van deze soorten zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Voorzorgsmaatregelen

Het verstoren en vernietigen van broedgevallen van vogels zonder jaarrond beschermde nesten is het beste te voorkomen door te werken buiten het gangbare broedseizoen. Voor het gangbare broedseizoen geldt geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is, is het aan te bevelen om voorafgaande de start van de werkzaamheden het terrein door een ter zake kundig ecooloog te laten controleren op aanwezige broedvogels. Indien geen in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, kunnen de werkzaamheden starten. Indien echter in gebruik zijnde nesten worden vastgesteld, moet worden beoordeeld of de werkzaamheden kunnen aanvangen of dat bijvoorbeeld een bepaalde afstand tot het nest moet worden aangehouden. Deze voorzorgsmaatregelen dienen als eis bij werkzaamheden richting de aannemer te worden meegegeven en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd. Wanneer bovengenoemde voorzorgsmaatregelen worden nageleefd, is overtreding van de Wnb ten aanzien van algemeen voorkomende broedvogels uitgesloten.

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen in het kader van amfibieën, reptielen en vissen. Het plangebied ligt wel op de grens van het verspreidingsgebied van de platte schijfhoren. De platte schijfhoren komt voor in zoete, heldere en schone wateren met een rijke begroeiing. Er kan niet worden uitgesloten dat de platte schijfhoren in de watergangen in het plangebied voorkomt.

Beoordeling

In geval de platte schijfhoren in het plangebied voorkomt, kunnen negatieve effecten door de

voorgenomen ontwikkeling op deze soort op voorhand niet worden uitgesloten. Eventueel aanwezige dieren kunnen door de werkzaamheden worden verstoord en gedood en de waterplanten waarin de dieren verblijven en waar ze van eten worden verwijderd. Dit laatste kan tot gevolg hebben dat de soort uit het gebied verdwijnt. Dit zijn overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb). Daarnaast komt er een bijzondere soorten van de Rode lijst voor (Bruin blauwtje). Vanuit de zorgplicht geldt dat hier zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Vervolg

Om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen is nader onderzoek naar de functie van het gebied voor platte schijfhoren meegenomen in het nader ecologisch onderzoek. Het nader ecologisch onderzoek is nader beschreven in de volgende paragraaf. De platte schijfhoren is niet aangetroffen in het plangebied.

Invloed van verlichting langs de HOV-baan

Langs het NNN-gebied

Door de heen en weer rijdende bussen is sprake van meer optische- en geluidsverstoring en wordt de busbaan in het donker verlicht. Dit heeft een negatieve impact in de aangrenzende delen van het NNN-gebied op de vereiste ruimtelijke condities rust, stilte en donkerte. De impact is echter van beperkte omvang en betreft enkel een klein deel van de rand van het Haarlemmermeer.

De brug over de Ringvaart

De Ringvaart is van belang als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen, zoals de watervleermuis. Eventuele verlichting van de HOV-brug kan hinder veroorzaken voor de langs vliegende vleermuizen. Bepaalde vleermuissoorten zijn zeer gevoelig voor kunstmatige verlichting, waaronder de watervleermuis. Daarom is een significant negatief effect op de functie van de Ringvaart als vliegroute voor vleermuizen niet uitgesloten. Voor licht worden maatregelen opgenomen in het ontwerp. Zoals minimaal tot geen verlichting onder de brug.

De volledige beoordeling van het aspect verlichting is terug te vinden in de Natuurtoets.

Nader ecologisch onderzoek

In de Natuurtoets is voor een aantal locaties aangegeven dat nader ecologisch onderzoek noodzakelijk is naar de aanwezigheid naar beschermde soorten. Het nader onderzoek naar beschermde soorten is in 2023 uitgevoerd en bijgevoegd in bijlage 9. Er is nader onderzoek uitgevoerd naar huismussen, gierzwaluwen, roofvogels, vleermuizen en de platte schijfhoren. Uit het nader onderzoek blijkt dat geen verblijfsplaatsen voor huismussen gierzwaluwen en vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Voor roofvogels zijn geen broedplaatsen aangetroffen en de platte schijfhoren is tevens niet aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten op deze beschermde soorten zijn daardoor uitgesloten.

Conclusie soortenbescherming

Uit de ecologische onderzoeken blijkt dat een ontheffing Wnb benodigd is voor de wezel, bunzing, steenmarter en mogelijk ook de hermelijn om te werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Literatuurgegevens bevestigen al dat deze soorten in het plangebied aanwezig zijn. In het Definitief Ontwerp worden compensatie- en mitigatiemaatregelen (de uit de ontheffing voortvloeiende vereisten) voor deze soorten verder uitgewerkt waaronder de benodigde faunapassage en geleidingsstructuren. Deze gegevens zijn voldoende om een ontheffing aan te vragen. Voor de vliegroute voor vleermuizen over de Ringvaart geldt dat geen aanvullend onderzoek nodig is, maar wel dat er in het Definitief Ontwerp gepaste mitigerende maatregelen getroffen moeten worden. Uit nader onderzoek is gebleken dat een ontheffing Wnb voor de diersoorten huismussen, gierzwaluwen, roofvogels, vleermuizen en de platte schijfhoren niet benodigd is.

De voorzorgsmaatregelen (en de uit de ontheffing voortvloeiende vereisten) dienen als eis richting de uitvoerende aannemer te worden meegegeven, in een ecologisch werkprotocol te zijn uitgewerkt en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd.

5.10 Archeologie en cultuurhistorie

Wettelijk kader

Erfgoedwet

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Deze wet bundelt meerdere wetten en regelingen op gebied van behoud en beheer van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1998. Het deel van de Monumentenwet dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet welke naar verwachting op 1 januari 2024 in werking treedt. Tot die tijd valt dit onderdeel binnen de overgangsregeling van de Erfgoedwet. Hierin staat dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening dient te worden gehouden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. De Wamz en de monumentenwet zijn sinds 2017 overgegaan in de Erfgoedwet.

Erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030

De erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030 geeft een eenduidig archeologisch regime voor de gehele gemeente. Erfgoed is ook een waarde op zich. Mensen ontleen er een gevoel van trots en verbondenheid aan. Het geeft identiteit, op basis van een gezamenlijk verleden. De erfgoedvisie met uitvoeringsprogramma van de Gemeente Haarlemmermeer voor de periode 2020 - 2030 stelt vast dat erfgoed bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving, de aantrekkelijkheid van de gemeente als bezoekslocatie en aan een aangenaam vestigingsklimaat. De basis van de visie is erfgoed als inspiratie en motor voor nieuwe ontwikkelingen. Het Haarlemmermeers erfgoed vormt het fundament voor het verhaal van Haarlemmermeer. Erfgoed is zo een dragende en verbindende kracht voor opgaven en ontwikkelingen binnen onze gemeente.

De archeologienota heeft tot doel een verantwoorde balans te vinden tussen goede omgang met het archeologische erfgoed en andere maatschappelijke belangen die bij planontwikkelingen moeten worden gewogen. Om relevante keuzes te kunnen maken die in lijn zijn met de andere beleidsdoelen die de gemeente zich stelt, zal een integrale afweging plaatsvinden. De gemeente vult de Erfgoedvisie in met de volgende speerpunten:

Speerpunten

1. Inspireren

Het verhaal van Haarlemmermeer beter zichtbaar en beleefbaar te maken voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

2. In stand houden

Erfgoedparels in ere houden;

3. Ontwikkelen

Verbinden van erfgoed en ruimtelijke ontwikkelingen.

De speerpunten zijn beleidsvoornemens die het kader vormen voor uitvoering van het erfgoedbeleid. In het uitvoeringsprogramma worden concrete acties en projecten opgenomen en geeft aan wanneer de uitvoering en voltooiing plaatsvindt.

Doelen

Met het archeologiebeleid wordt de realisering van de volgende doelen nagestreefd:

- Bescherming van het bodemarchief door archeologische waarden mee te laten wegen in ruimtelijke planprocedures. Dit door de archeologische waarden op te nemen in bestemmingsplannen of aan de hand van een erfgoedverordening.
- Prioriteit geven aan het ter plaatse ('in situ') bewaren van archeologische waarden. Als gemeente hebben wij het voornemen om alleen in gevallen waar vernietiging van archeologische waarden niet voorkomen kan worden, aan de verstoorder te verplichten deze veilig te stellen door archeologisch veldonderzoek te doen en opgravingswerkzaamheden te verrichten (behoud 'ex situ').
- Kennisvermeerdering van het Haarlemmermeers bodemarchief als behoud op de plek zelf niet

mogelijk is ('ex situ'). Kennis vergaren over wat er zich in de grond bevindt is belangrijk voor het realiseren van een goede kwaliteit van archeologische monumentenzorg. Kennis is noodzakelijk om het archeologisch beleid een kader te geven en te sturen. Eventuele archeologische vondsten dienen aangemeld en overgedragen te worden aan het Provinciaal depot voor bodemvondsten Noord-Holland. Dit om wetenschappelijk onderzoek en behoud mogelijk te maken.

In het kort samengevat zijn de volgende onderdelen van belang binnen erfgoedvisie:

- Het meewegen van het archeologische belang bij het opstellen van bestemmingsplannen;
- De mogelijkheid om voorschriften te verbinden aan de omgevingsvergunning ter bescherming van archeologie;
- De mogelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) om bij (dreigende) schade aan archeologische monumenten na een toevalsvondst voorschriften te stellen aan de uitvoering de werkzaamheden of die stil te leggen;
- De mogelijkheid van het bevoegd gezag of de minister van OCW om toegang tot een terrein af te dwingen om archeologisch onderzoek te kunnen doen.

De gemeente is verplicht om verwachte en aanwezige archeologische waarden mee te wegen bij ruimtelijke beslissingen. De wetgever geeft de gemeente de vrijheid om naar eigen inzicht vorm te geven aan de archeologische monumentenzorg binnen de gemeentegrens. Deze beleidsnota geeft hier invulling aan.

Beschouwing cultuurhistorie

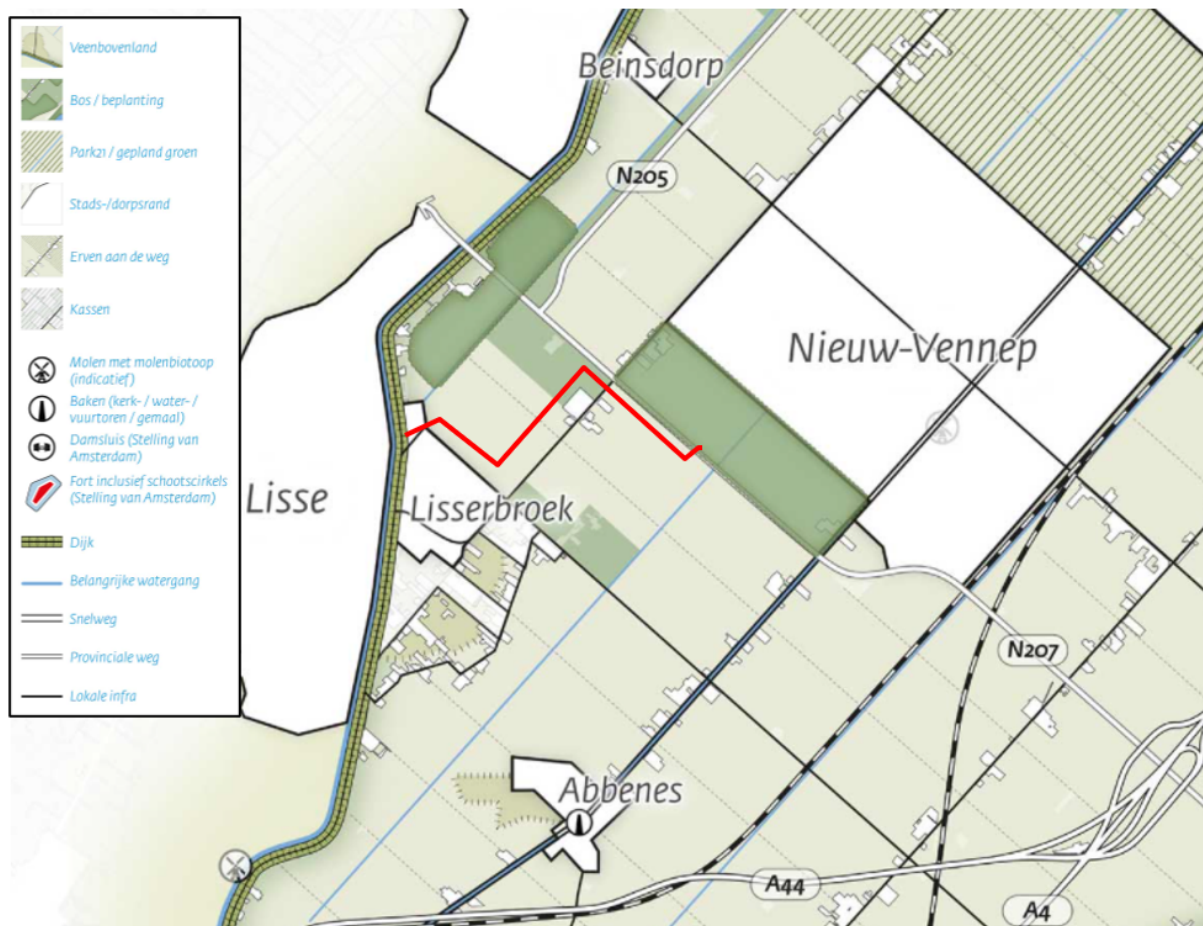
Leidraad Landschap en Cultuurhistorie Provincie Noord-Holland.

Deze leidraad geeft inzicht in de archeologische-, historisch-, stedenbouwkundige- en de historisch-geografische waarden. Cultuurhistorische waarden zijn van belang voor de identiteit, de herkenbaarheid en het karakter van een gebied of een dorp. De cultuurhistorische waarden moeten in een vroeg stadium van planontwikkeling worden geïnventariseerd bij het ontwerp worden gebruikt en bij de vaststelling worden meegewogen. Er moet onderbouwd worden aangegeven op welke wijze het culturele erfgoed zoveel mogelijk behouden blijft, hersteld of als inspiratiebron gebruikt wordt voor nieuwe ontwikkelingen.

Ensemblegebied Haarlemmermeerpolder

Het plangebied ligt in de Haarlemmermeerpolder. De Haarlemmermeerpolder is de grote droogmakerij met een rechtlijnige verkavelingsstructuur ten zuidwesten van Amsterdam. De polder is onderdeel van het woon- en werklandschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en biedt plaats aan de luchthaven Schiphol met al haar bijkomende dynamiek. Snelwegen (A4/A44/A5/A9), spoorwegen en start- en landingsbanen vormen een relatief nieuwe laag in de polder, die steeds meer het beeld van de polder bepaalt. De Ringvaart vormt de begrenzing van de droogmakerij en is onderdeel van de boezem.

De belangrijkste aandachtspunten van dit ensemble zijn de kwaliteit van de leefomgeving en de relatie tussen de landschappelijke en cultuurhistorisch waardevolle structuren en de nieuwe ontwikkelingen in de polder.



Figuur 5-19: Uitsnede van Ensemblegebied Haarlemmermeer, het plangebied is bij benadering rood weergegeven

De provinciale kernwaarden zijn:

- De landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
- Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de vrije open ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
- De ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen. Denk hierbij aan bebouwingslinten, bomenlanen en dijken.

Deze kernwaarden worden met het planvoornemen niet beschadigd. Als gevolg van de HOV-verbinding worden de aanwezige landschapstypen niet gewijzigd. Daarnaast wijzigt de openheid en ruimtebeleving niet, omdat geen bebouwing wordt toegevoegd. Tevens worden bestaande structuren en lijnen, zoals de bebouwingslinten, bomenlanen of dijken niet aangetast. Met de landschappelijke inpassing van de HOV-verbinding is rekening gehouden door de aandachtspunten te vertalen in een beeldkwaliteitskader. Bij de verdere uitwerking van het ontwerp wordt rekening gehouden met de daarin opgenomen uitgangspunten.

Structuur vaarten en kanalen

Een belangrijk onderdeel van het plan is de brug over de Ringvaart van Haarlemmermeer. Deze is onderdeel van de structuur 'Vaarten en Kanalen', zie figuur 5-20.



Figuur 5-20: Locatie van de brug (rode cirkel) over de Ringvaart van Haarlemmermeer

De structuur Vaarten en kanalen beschrijft de grote gegraven watergangen in Noord-Holland: een aantal grote ringvaarten, de trekvaarten, het Noord-Hollands Kanaal en het Noordzeekanaal. Het zijn landschappelijke en cultuurhistorische structuren die belangrijke ingrepen in de ontstaansgeschiedenis markeren en bijdragen aan de identiteit van de provincie. Het stelsel van kanalen en (trek)vaarten heeft door de eeuwen heen een belangrijke rol gespeeld in het transport en vervoer van goederen en mensen. Ze zijn onderdeel van het boezemsysteem, een stelsel van waterlopen waarmee water wordt aangevoerd en het overschot aan water via gemalen en sluizen onder andere naar de Noordzee en het IJsselmeer/Markermeer afgevoerd. In droge tijden en voor het doorspoelen van de boezem wordt via hetzelfde stelsel zoet water uit het IJsselmeer en het Markermeer binnengelaten. De beschreven kanalen en vaarten voeren door verschillende landschapstypen en geven inzicht in de verschillende fasen van ontginning, drooglegging en aandijkingen. De laatste decennia is de recreatieve betekenis van de vaarten en kanalen enorm gegroeid.

Ambities en ontwikkelprincipes

Voor de ringvaarten zijn algemene en specifieke ambities en ontwikkelprincipes vastgesteld. Deze zijn hieronder samengevat.

Algemeen

Voor ringvaarten in het algemeen is de ruimtelijke kwaliteit is gebaat bij:

- het versterken van de ringvaart als samenhangende en continue cultuurhistorische drager, zowel landschappelijk als recreatief.
- Versterk de herkenbaarheid en eigenheid van ringvaarten en –dijken. Zorg dat het doorgaande profiel en het hoogteverschil van het dijklichaam met het aanliggende landschap duidelijk zichtbaar blijven.

- Geef verbindingen onder en over de ringvaart als een 'familie' van objecten vorm. Houd het zicht op bruggen en vanaf bruggen vrij.
- Geef infrastructuur op en langs de dijk compact vorm en zorg dat het doorgaande en autonome karakter van de dijk niet wordt aangetast.
- Versterk de relatie tussen de ringvaart en het boezemsysteem/ waternetwerk in de rest van de provincie. Zo ontstaat er een vaarnetwerk op niveau van de provincie en (middels de verbindingen met het IJ, Markermeer en IJsselmeer) en zijn kustwateren (kans).

Verder moeten verschillende landschappen vanaf de dijk herkenbaar gehouden/gemaakt worden:

- Vaak is er aan beide zijden van de ringvaart sprake van verschillende landschapstypen. Zorg dat dit verschil beleefbaar blijft.
- Houd en versterk vrije doorzichten vanaf de ringvaartdijk naar het lageregelegen achterland: laat bebouwing niet aan elkaar groeien en behoud doorzichten.

Haarlemmermeer specifiek

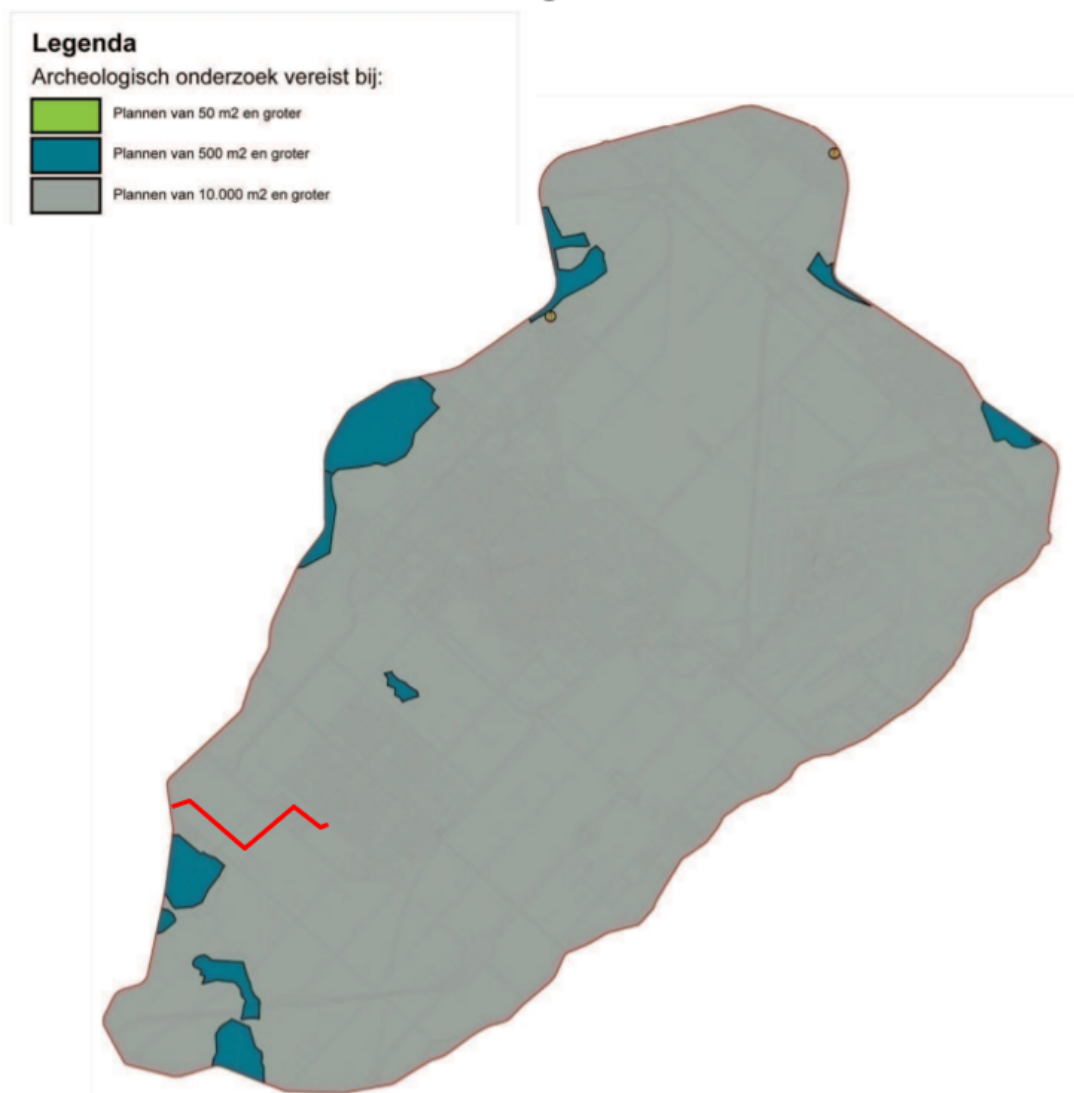
Het versterken van de Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder als regionale groenblauwe landschappelijke structuur staat centraal.

- De Ringvaart, Ringdijk en bovenlanden vormen samen het snoer waar de diverse (dubbel)dorpen, groengebieden en het erfgoed aan hangen. Versterk het snoer als recreatieve ruimtelijke structuur met een eigen gezicht (zie ensemble Haarlemmermeerpolder).
- Versterk het doorgaande karakter van de dijkzone en voorkom verrommeling. Houd oevers zoveel mogelijk publiek toegankelijk.
- Cluster aanlegplaatsen zoveel mogelijk ter hoogte van de dorpen. Versterk haventjes en kades tot recreatieve bestemmingen en ontwikkel hiervoor een eenduidige huisstijl.
- Plaats bebouwing langs de dijk aan de kruin van de dijk en behoud doorzichten naar het achterland.
- Ga zorgvuldig om met de kruising van ringvaart en Stelling van Amsterdam: behoud en versterk het zicht op het fort vanaf de Ringvaartdijk, beperk de beplanting in het binnentalud.
- Versterk de ringvaart als de ruggengraat voor een doorgaand landschap met divers karakter en gebruik. De ringvaart schakelt Kagerplassen, Westeinderplassen en groengebieden aan elkaar. Maak de onderlinge relatie hiertussen beleefbaar (kans).

Er is voor het plangebied een Beeldkwaliteitsplan (BKP) opgesteld waarin is aangesloten bij bovengenoemde ambities. Met name in het ontwerp van de brug is rekening gehouden met de aansluiting op de 'familie' van gelijkwaardige bruggen over de Ringvaart. In het kader van cultuurhistorie kent het plan daarom geen bezwaren.

Beschouwing Archeologie

In de Nota Cultureel Erfgoed Gemeente Haarlemmermeer is in de bijlage de Archeologische Beleidskaart Haarlemmermeer te vinden. De planlocatie is aangegeven in het rood. Uit deze kaart is vast te stellen dat er voor het project geen archeologische onderzoek noodzakelijk is.



Figuur 5-21: Archeologische beleidskaart Planlocatie

Daarnaast bevinden zich geen door het Rijk, provincie of gemeente beschermde archeologische monumenten in het plangebied.

Conclusie

Het plan heeft rekening te houden met cultuurhistorische waarden en karakteristieken van de Haarlemmermeerpolder. Met het ontwerp van de HOV en de HOV-brug wordt hieraan voldaan. Er zijn geen archeologische waarden in het plangebied. In het kader van archeologie en cultuurhistorie is het plan daarom uitvoerbaar.

5.11 Ontploffbare oorlogsresten

Wettelijk kader

Het Certificatieschema voor het Opsporen van ontplofbare oorlogsresten (OO), bedoeld in de artikelen 4.17e en 4.17f van de Arbeidsomstandighedenregeling, is door de Stichting Veilig Omgaan met Explosieve Stoffen (VOMES) op 15 oktober 2020 vastgesteld. Het certificatieschema voor het managementsysteemcertificaat 'Opsporen van ontplofbare oorlogsresten' heeft betrekking op het opsporen van ontplofbare oorlogsresten die in de (water)bodem zijn achtergebleven tijdens en na de Eerste en Tweede wereldoorlog en heeft tot doel om te borgen dat het opsporen van ontplofbare oorlogsresten op een veilige wijze plaatsvindt.

Beschouwing

Ter plaatse van project HOV Noordwijk-Schiphol, tracé Nieuw-Vennep-Lisserbroek, te gemeentes Lisse

en Haarlemmermeer, worden grondroerende werkzaamheden uitgevoerd. Aangezien eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten een risico vormen voor de uit te voeren werkzaamheden, is het van belang dat de kans op het aantreffen van explosieven in het onderzoeksgebied onderzocht wordt. Hiervoor is door T&A Survey een onderzoek uitgevoerd conform de richtlijnen van het Certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten" versie 2023-01 ("CS-VROO") dat op 1 november 2023 van kracht is geworden. Het onderzoek is bijgevoegd in bijlage 11.

De analyse van het bronnenmateriaal uit de inventarisatie heeft tot de conclusie geleid dat er geen explosieven (meer) in het onderzoeksgebied te verwachten zijn. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht gebied. Grondroerende werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied kunnen op reguliere wijze worden uitgevoerd. Opgemerkt dient te worden dat indien er tijdens de geplande werkzaamheden onverhoopt toch explosieven worden aangetroffen dit een contra-indicatie betreft waardoor de uitgangspunten mogelijk lokaal dienen te worden bijgesteld.

Conclusie

Het onderdeel ontplofbare oorlogsresten vormt geen belemmering voor de uitvoering van het project, omdat het gebied als onverdacht aangemerkt.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de juridische planbeschrijving. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de opzet van de planregels, toelichting op de bestemmingen, de overgangs- en slotregels en een toelichting op de verbeelding.

6.1 Standaard en plansystematiek

De planregeling van dit provinciaal inpassingsplan is gebaseerd op een gedetailleerd eindplan van het HOV-tracé. Dit houdt in dat aan de binnen het plangebied aanwezige gronden in hoofdzaak specifieke bestemmingen zijn toegekend, die niet nader worden uitgewerkt. In een aantal gevallen geldt daarnaast een dubbelbestemming. Deze bestemming zorgt voor aanvullende eisen in verband met de bescherming van in het plangebied aanwezige waarden en belangen. Voorts zijn in de planregels enkele flexibiliteitsbepalingen opgenomen.

Bij toepassing van bevoegdheden is van belang dat op grond van artikel 3.26 lid 2 Wro Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in de plaats treden van respectievelijk de gemeenteraad en burgemeester en wethouders. Deze indeplaatsstelling kent evenwel een aantal uitzonderingen welke genoemd zijn in artikel 3.26 lid 4 Wro. Zo blijft de gemeente in principe bevoegd om een omgevingsvergunning voor de binnenplanse afwijking van het inpassingsplan te verlenen. Provinciale Staten kunnen echter een besluit nemen waarin is bepaald dat ook voor die bevoegdheden Gedeputeerde Staten bevoegd is. In het onderhavige PIP is ervoor gekozen het bevoegd gezag voor wat betreft de bevoegdheden genoemd in artikel 3.26 lid 4 Wro bij burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente te leggen.

6.2 Toelichting op de regels

Het PIP is opgesteld conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012). Hierin zijn regels opgenomen over onder andere de indeling van de planregels en de naamgeving van bestemmingen. De planregels kennen standaard vier hoofdstukken.

Hoofdstuk1 Inleidende regels

In Hoofdstuk 1 Inleidende regels zijn de begrippen gedefinieerd die in de regels van dit plan voorkomen. Daarnaast is hier de wijze van meten geregeld.

Hoofdstuk2 Bestemmingsregels

In Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels wordt per bestemming een juridische uitwerking gegeven van de bestemmingsvlakken en nadere aanduidingen op de verbeelding. Met name de ligging en regels van de bestemming Verkeer zijn van belang omdat hierin de HOV mogelijk wordt gemaakt.

Voorwaardelijke verplichting

Omdat de nieuwe HOV-baan deels in bestaande NNN is gelegen, dient compensatie van natuur plaats te vinden. Om deze compensatie te borgen is een voorwaardelijke verplichting opgenomen waardoor 4,9 hectare van het beheertype N16.04 vochtig bos met productie (11.448 m² - 1,1 ha) en N12.02 kruiden- en faunarijck grasland (38.383 m² - 3,8 ha) minimaal volledig dient te worden gecompenseerd.

Ook vindt er een toename van verharding plaats. Daarom dient 15% van de toename aan verharding te worden gecompenseerd in de vorm van water. Ook dit is opgenomen als voorwaardelijke verplichting in de regels van dit inpassingsplan.

Deze voorwaardelijke verplichtingen zijn opgenomen in hoofdstuk 2 onder artikel 5.3.

Hoofdstuk3 Algemene regels

In Hoofdstuk 3 Algemene regels worden regelingen gegeven voor zones waarvan een beperkende werking uit kan gaan. Die gelden boven de mogelijkheden die een bestemming biedt. Ten behoeve van de veiligheid is rondom de brug een gebiedsaanduiding voor het uitsluiten van steigers opgenomen.

Overige artikelen betreffen onder andere uitsluiting aanvullende werking Bouwverordening en de anti-dubbeltelbepaling.

Indien nadat de Omgevingswet in werking is getreden toepassing wordt gegeven aan de in dit hoofdstuk opgenomen afwijkingsregels, is geen sprake zijn van een afwijking maar van een omgevingsplanactiviteit.

Hoofdstuk4 Overgangs- en slotregels

In Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels zijn het overgangsrecht en de slotregel opgenomen.

Hoofdstuk 7 Uitvoerbaarheid

7.1 Economische uitvoerbaarheid

HOV Noordwijk-Schiphol is een gezamenlijk project van de provincies Noord- en Zuid-Holland, Vervoerregio Amsterdam, samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland en de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Haarlemmermeer en Lisse. De uitvoering van de werkzaamheden van zowel de aanleg van de HOV-verbinding op het grondgebied van Noord-Holland en het opstellen en begeleiden van voorliggend inpassingsplan worden gezamenlijk door deze partijen gedragen. Er is een overeenstemming bereikt over de verdeling van de kosten en is tussen de partijen een realisatieovereenkomst gesloten. De provincie legt de ontsluitingsweg en de parkeerplaatsen aan. Daarnaast stelt de provincie aan de gemeente een vast bedrag beschikbaar voor de aankoop van de grond t.b.v. de ijsclub. De krabbelbaan, het clubgebouw en het machinegebouw betreffen, anders dan de parkeerplaats en de ijs/skeelerbaan, geen essentiële voorzieningen voor de exploitatie van de ijs- en skeelerclub. Om die reden vallen deze buiten de scope van het PIP. De Provincie zorgt wel voor een financiële vergoeding waarmee het clubgebouw, het machinegebouw en de krabbelbaan ten noorden van de ijsclub kunnen worden gerealiseerd.

Een deel van de gronden voor de realisatie van het project is nog niet in eigendom van de provincie Noord-Holland. Als deze gronden niet minnelijk verworven kunnen worden dan is de provincie bereid hiervoor het onteigeningsinstrumentarium in te zetten.

7.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Inspiraak en maatschappelijk overleg

Op grond van artikel 3.1.6 onder e van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gaan een Provinciaal inpassingsplan alsmede een ontwerp hiervoor, vergezeld van een beschrijving van de wijze waarop gemeenten, burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken.

Omwonenden zijn reeds actief benaderd en geïnformeerd door de provincie en zijn in de gelegenheid gesteld om input te leveren op het ontwerp van de HOV middels verschillende ontwerpateliers. Zij zullen ook in het kader van het PIP nader geïnformeerd worden en in de gelegenheid worden gesteld om te reageren op het plan.

Overleg met grondeigenaren is gestart

Er zijn diverse grondeigenaren betrokken bij de ontwikkeling van de HOV-baan. Met deze grondeigenaren is tijdig contact gezocht, dit ten behoeve van de minnelijke overeenkomsten. De voorgesprekken zijn bezig en de daadwerkelijke onderhandelingen met de grondeigenaren starten na de PIP-procedure. Deze partijen komen in aanmerking voor financiële compensatie van de schade. Daarnaast wordt wel zorg gedragen voor het bereikbaar houden van hun percelen.

Overleg met andere overheden

Op grond van artikel 3.1.1, lid 1 juncto artikel 3.1.6, lid 1 onder c Bro pleegt het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een Provinciaal inpassingsplan, daarbij overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. De gemeente Lisse, gemeente Haarlemmermeer, Vervoerregio Amsterdam en Hoogheemraadschap Rijnland zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van het voorlopig ontwerp van de nieuwe HOV-verbinding. Deze partijen zijn reeds geïnformeerd over het plan en hebben geen bezwaar tegen het inpassingsplan.

Zienswijzen

Het ontwerp Provinciaal inpassingsplan is gedurende zes weken voor eenieder ter visie gelegd. Tijdens deze periode kon iedereen zijn of haar zienswijze indienen bij de Gedeputeerde Staten. De beantwoording van de zienswijzen en de doorgevoerde wijzigingen ten opzichte van het ontwerp

inpassingsplan zijn toegevoegd in bijlagen 12 en 13.

Kennisgeving gewijzigd PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland maken bekend dat Provinciale Staten op 1 juni 2026 het gewijzigd provinciaal inpassingsplan (PIP) voor de realisatie van een Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) verbinding tussen Lisserbroek en Getsewoud hebben vastgesteld.

Na het vaststellen van het PIP op 10 juni 2024 is verder gegaan met de voorbereidingen voor de realisatie. Daarbij is geconstateerd in het PIP dat er een tekortkoming zat in de planregels en de verbeelding. In het PIP is rekening gehouden met een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en een aantal percelen. Deze nieuwe ontsluitingsweg had, net als de HOV-busbaan (hoogwaardig openbaar vervoer), een verkeersbestemming. Binnen deze verkeersbestemming was echter geen gebruik voor publiek verkeer toegestaan. Dit zou betekenen dat de ontsluitingsweg niet gebruikt kon worden zoals deze bedoeld was, namelijk voor bestemmingsverkeer.

Door aan de ontsluitingsweg de aanduiding “specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg” toe te voegen en deze in de planregels nader te omschrijven, is deze omissie hersteld.

Een aanpassing van de toelichting van het PIP of aanvullend onderzoek is hierbij niet nodig.

Terinzagelegging

Het gewijzigde PIP ligt vanaf maandag 8 juni 2026 tot en met maandag 20 juli 2026 ter inzage bij de provincie Noord-Holland. De stukken vindt u online op het Omgevingsloket via <https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG01/> (Het planidentificatienummer is: NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG01).

U vindt de stukken tevens op onze website www.noord-holland.nl (www.noord-holland.nl/Actueel/Terinzageleggingen).

Bent u niet in de gelegenheid om de stukken digitaal in te zien? Neemt u dan contact op voor inzage bij de provincie Noord-Holland, Houtplein 33 te Haarlem. Dit kan uitsluitend op afspraak via nummer 023-514 44 40 of per e-mail: info.div@noord-holland.nl onder vermelding van ‘Project HOV Lisserbroek-Getsewoud’.

Beroep

U kunt tegen het gewijzigde PIP gedurende de termijn van terinzagelegging beroep instellen, ook als u destijds geen zienswijze tegen het ontwerp-besluit heeft ingediend.

Het beroep moet schriftelijk (gemotiveerd, gedagtekend en ondertekend) worden ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Ook bestaat de mogelijkheid om digitaal beroep in te stellen (zie hiervoor het digitaal loket op de website van de Raad van State).

Het indienen van een beroepschrift schorst de werking van het besluit niet. Indien onverwijld spoed dit vereist, kunt u tijdens de beroepsprocedure de voorzieningenrechter van de rechtbank vragen een voorlopige voorziening te treffen. Voor de behandeling van dit verzoek en het beroep moet u griffierecht betalen.

Crisis- en herstelwet

Op het PIP is de Crisis- en herstelwet (Chw) van toepassing. Dat betekent onder meer dat bijzondere procedurele bepalingen van toepassing zijn op de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Dit betekent voor het indienen van een beroepsschrift dat:

- u de beroepsgronden in het beroepsschrift vermeldt;
- het beroep niet-ontvankelijk wordt verklaard als er binnen de beroepstermijn geen gronden zijn ingediend;
- de beroepsgronden na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld.

De Chw is te raadplegen op www.wetten.overheid.nl.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

R.J.C. van der Laan, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Rondvraag PvdA aan gedeputeerde Olthof over tarievenkader en pilot gratis ov

De Partij van de Arbeid constateert dat veel mensen met een minimum inkomen moeite hebben om de kosten voor het OV op te brengen. De kosten van het OV zijn gestegen de afgelopen jaren en ook de kosten voor levensonderhoud gingen flink omhoog door de hoge inflatie in Nederland.

De Partij van de Arbeid vindt het belangrijk dat Noord-Hollanders gestimuleerd worden het OV te gebruiken. Dat kan alleen als het OV voor iedereen betaalbaar is. Eerder heeft portefeuillehouder Olthof aangegeven een tarievenkader op te gaan stellen. De PvdA is benieuwd naar de voortgang en of hij, in navolging van de provincies Limburg en Zuid-Holland, kan onderzoeken of ook in Noord-Holland bewoners met een minimum inkomen gratis of tegen zeer gereduceerd tarief met het kunnen reizen in onze provincie.

Vraag aan gedeputeerde Olthof: hoe staat het met het tarievenkader en is hij bereid om ook de provincie Noord-Holland een pilot te starten met gratis OV ?

Statenleden Karar en De Boer, PvdA

Vragen Rondvraag commissievergadering 11 mei 2026

In februari 2025 vond er een tragisch ongeval plaats op het fietspad langs de N522, waarbij een 12-jarige inwoner uit Amstelveen om het leven kwam. Een gebeurtenis die diepe indruk heeft gemaakt en die ons allemaal zou moeten aansporen om alles te doen wat in onze macht ligt om herhaling te voorkomen.

De bestuurder van de brommobiel reed op het fietspad, terwijl dat volgens de regels niet is toegestaan. Tegelijkertijd zien we dat er in de praktijk veel onduidelijkheid bestaat over waar brommobielen wel en niet mogen rijden. En juist die onduidelijkheid leidt tot gevaarlijke situaties.

Er zijn borden geplaatst om bestuurders te waarschuwen. Maar die borden zijn inmiddels alweer weggehaald. En dat roept de vraag op: wat is hier nu eigenlijk het plan? Want als de situatie onduidelijk blijft, verandert er in de praktijk niets.

Duidelijkheid in het verkeer is geen luxe, maar een basisvoorwaarde voor veiligheid.

Daarom heeft BBB de volgende vragen:

1. Welke concrete acties zijn er, naast het plaatsen van borden, ondernomen om brommobielen daadwerkelijk van het fietspad te weren?
2. Is er rekening gehouden met het feit dat in deze regio veel internationale inwoners wonen die Nederlandse teksten mogelijk niet begrijpen? Hoe wordt ervoor gezorgd dat communicatie voor iedereen duidelijk is?
3. Waarom is ervoor gekozen om de borden weer te verwijderen, terwijl het probleem aantoonbaar nog niet is opgelost?
4. Deelt het college de zorg dat brommobielen nog steeds gebruikmaken van deze fietspaden, en is men bereid om aanvullende maatregelen te nemen?

BBB wil afsluiten met een duidelijke oproep: zorg voor eenduidigheid, zorg voor handhaving en zorg voor zichtbare, begrijpelijke maatregelen. Alleen dan kunnen we ongelukken zoals dit in de toekomst voorkomen.

Dank u wel.

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

H.E. Wiersma

BEL/RSO

Telefoonnummer +31235143623

wiersmah@noord-holland.nl

1 | 9

Betreft: concept ontwerp-Omgevingsvisie

Verzenddatum

16 APR. 2026

Geachte leden,

Kenmerk

RSO15042026RW3

Hierbij verzoeken wij u de concept ontwerp-omgevingsvisie ter bespreking op de B-agenda van de commissie Ruimte van 11 mei 2026 te plaatsen.

Uw kenmerk

Wat is de reden?

Begin juni 2026 zal de ontwerp-omgevingsvisie ter inzage worden gelegd. Het ter inzage leggen van de ontwerp-omgevingsvisie is een bevoegdheid van GS, bedoeld om alle betrokkenen in staat te stellen via een zienswijze een reactie te geven. Na de terinzagelegging wordt in het najaar de definitieve vernieuwde omgevingsvisie aan PS voorgelegd ter besluitvorming, voorzien van een Nota van Beantwoording.

Gezien de betekenis van de omgevingsvisie als de overkoepelende langetermijnvisie van de provincie, vinden wij het belangrijk dat de commissie Ruimte in de gelegenheid wordt gesteld om voorafgaand aan de terinzagelegging nog aandachtspunten voor het concept van de ontwerp-omgevingsvisie mee te geven.

Wat vragen wij aan de commissie?

Kennis te nemen van het concept van de ontwerp-omgevingsvisie en aandachtspunten aan GS mee te geven voor het definitieve ontwerp van de vernieuwde omgevingsvisie. De wijzigingen die worden toegezegd door de betreffende portefeuillehouder worden vervolgens verwerkt in de ontwerp-omgevingsvisie.

De tekst en de kaarten zijn nog in concept. Er kan nog aanvullend beeldmateriaal bijkomen ter ondersteuning van de tekst. Daarnaast zijn ook nog redactionele aanpassingen nodig. Deze wijzigingen zullen in het definitieve ontwerp worden opgenomen, samen met de aanpassingen als gevolg van de commissie. Voorstel is dan ook de bespreking vooral te richten op de inhoud.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Om welk GS-besluit gaat het?

Op 15 april 2026 hebben wij besloten de concept ontwerp-omgevingsvisie vrij te geven voor bespreking in de commissie Ruimte op 11 mei 2026.

Deze conceptversie is het voorlopige resultaat van fase 3 "Keuzes maken" in het proces naar de vernieuwde omgevingsvisie conform de door PS op 30 september 2024 vastgestelde startnotitie. In deze fase zijn de in de door u vastgestelde Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-omgevingsvisie (29 september 2025) verder uitgewerkt. Samen met de uitkomsten van de participatie heeft dit geleid tot de conceptteksten en kaarten zoals ze nu voor bespreking voorliggen.

De belangrijkste keuzes die gemaakt worden in het concept ontwerp-omgevingsvisie

Veel van wat in de concept ontwerp-omgevingsvisie staat is een voortzetting van bestaand beleid in de huidige Omgevingsvisie of al eerder door u vastgesteld in verschillende daarop volgende beleidskaders. De belangrijkste nieuwe beleidsuitspraken in de concept ontwerp-omgevingsvisie zijn:

- Het concreet maken van water en bodem als ordenend principe (met name hoofdstuk 3.4, waarin water en bodem als afwegingsprincipe wordt uitgewerkt);
- Het steviger neerzetten van de netwerken als sturend element voor ontwikkelingen. En daarbij ook aangeven dat dit als groot openbaar belang wordt gezien en dat er daarom ruimte aan wordt gegeven.
- Het meer selectief zijn in de economische sectoren waar we ruimte aan bieden (met name hoofdstuk 3.6, waarin randvoorwaarden voor toekomstbestendige economie als afwegingsprincipe wordt uitgewerkt);
- Het aanwijzen van 7 economische en energetische clusters waar ruimte is voor energie-intensieve bedrijven;
- In lijn met de energievisie, het maken van onderscheid tussen een centraal en decentraal energiesysteem. Waarbij alleen binnen knooppunten ruimte is voor energie-intensieve bedrijven;
- Het introduceren van een groenblauw raamwerk en overgangszones rondom natuurgebieden als meervoudig ingerichte gebieden waar water, recreatie, natuur en cultuurhistorie samenkomen;
- Het geven van prioriteit aan woningbouw waar afspraken over zijn gemaakt boven een optimaal gezondere leefomgeving.
- Het inzetten op het borgen en versterken van omgevingskwaliteit. We behouden de beschermingsregimes die we hebben voor omgevingskwaliteit, waarbij we ontwikkelingen van groot openbaar belang onder voorwaarden ruimte geven.

Daarnaast zijn in twaalf gebiedsuitwerkingen keuzes gemaakt in hoofdstuk 6. Deze zijn aanvullend op de generieke uitspraken in hoofdstuk 4. In de gebieden is sprake van een stapeling van opgaven waar een of meerdere provinciale belangen spelen. De gebiedsgerichte uitspraken geven intern en extern duidelijkheid over de keuzes en belangen waar we als provincie voor staan.

Inhoudelijke basis van de concept ontwerp-omgevingsvisie

Algemeen

We bouwen voort op de koers die met de eerdere omgevingsvisie (Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld door PS op 19 november 2018) is ingezet, en vernieuwen en verscherpen die richting. Beleidsuitspraken zijn gericht uitgewerkt - ook op gebiedsniveau - en wij zijn expliciet over wat we van provinciaal belang vinden. Onze sturingsfilosofie scherpens we aan: van *lokaal wat kan, regionaal wat moet* naar *lokaal wat kan, provinciaal wat moet*. Daarmee brengen we tot uitdrukking dat we expliciet zijn in waar en waarom we provinciale belangen hebben en voor de provincie een rol zien weggelegd in de fysieke leefomgeving.

Leeswijzer

De opbouw van het document bestaat uit een samenvattende start en is vervolgens opgedeeld in drie delen:

- Deel 1 met de basis van de visie met in hoofdstuk 1 de introductie en in hoofdstuk 2 een beschrijving van Noord-Holland nu en de aanwezige opgaven.
- Deel 2 bevat het afwegingskader met uitgangspunten en de afwegingsprincipes (hoofdstuk 3).
- Deel 3 is de visie met in hoofdstuk 4 de insteek voor Noord-Holland als geheel met een toekomstperspectief en twee uitwerkingen van wat dit betekent voor het ruimtegebruik in landelijk en stedelijk gebied. In aparte 'verdiepingen' worden onderwerpen verder toegelicht. In hoofdstuk 5 gaan we dieper in op twaalf gebieden en doen we gebiedsgerichte uitspraken.

Uitgangspunten en afwegingsprincipes

In hoofdstuk 3 zijn uitgangspunten en afwegingsprincipes opgenomen die samen het afwegingskader vormen. De uitgangspunten geven aan wat we willen bereiken. Die uitgangspunten zijn:

1. Leefbaarheid centraal
2. Streven naar weerbaarheid
3. Verscheidenheid inzetten als kracht
4. Verantwoordelijkheid nemen
5. Wendbaar blijven

Daarnaast geven de afwegingsprincipes aan waar we rekening mee houden als we de ruimtelijke afweging maken. Ze zijn ordenend of sturend voor waar iets mogelijk is en onder welke voorwaarden. Er zit geen hiërarchie tussen de afwegingsprincipes, want wat prioriteit heeft, verschilt per locatie. Deze afwegingsprincipes zijn:

1. *Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen*
We zijn selectief en efficiënt in het bieden van ruimte.
2. *Water en bodem als ondergrond*
Het water- en bodemsysteem bepaalt mede waar en hoe ontwikkelingen mogelijk zijn.
3. *Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen*
Bij ontwikkelingen worden omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving meegenomen in de afweging.

4. *Sturen vanuit netwerken*
Energie- en mobiliteitsnetwerken zijn medesturend voor ruimtelijke ontwikkelingen.
5. *Randvoorwaarden voor een toekomstbestendige economie*
We faciliteren economische ontwikkeling die bijdraagt aan een weerbare, duurzame en circulaire en concurrerende economie waarbij specifieke aandacht is voor strategische economische clusters.

Onderbouwingen die gemaakt zijn voor de omgevingsvisie

De concept ontwerp-omgevingsvisie is gebaseerd op bestaand beleid, eigen (ontwerpend) onderzoek, trends en ontwikkelingen en andere onderzoeken. Een weergave hiervan is opgenomen in het werkboek. Specifiek in deze fase van de omgevingsvisie zijn twee ondersteunende onderzoeken uitgevoerd:

1. Door Defacto zijn de wateranalyses in overleg met de waterpartners verwerkt en opgenomen in kaarten. Dit rapport is ter informatie bij deze brief gevoegd.
2. Voor de keuzes voor de strategische clusters is een TNO-rapport de onderlegger. Dit rapport is 21 april definitief gereed. Daarom wordt dit rapport daarna ter informatie naar u verstuurd via GS.

Op welk door PS vastgesteld beleidskader is dit voorstel gebaseerd of wat is de wettelijke grondslag voor dit voorstel?

- De startnotitie "Regie op de Ruimte" voor de actualisatie van de omgevingsvisie is op 30 september 2024 samen met het Ruimtelijk Voorstel met de belangrijkste opgaven daarvoor vastgesteld door PS. Met de startnotitie is het proces om toe te werken naar de vernieuwde omgevingsvisie vastgelegd.
- Op 10 maart 2025 is het communicatie- en participatieplan vastgesteld in PS.
- De concept ontwerp-omgevingsvisie is een verdere uitwerking van de Voorzet voor richtingen en ambities voor de ontwerp-omgevingsvisie die PS op 29 september 2025 hebben vastgesteld. De daarin geformuleerde langetermijnambities, de aangenomen amendementen, aangenomen moties en het gevoerde debat hebben PS de eerste richting gegeven voor de ontwerp-omgevingsvisie. In de verdere uitwerking hebben we vanuit de aangenomen moties meegenomen:
 - dat we natuur en biodiversiteit blijven beschermen en versterken en daar niet lager op inzetten vanwege de veranderende natuur. Wel erkennen we dat de natuur verandert door klimaatverandering.
 - dat we 'droog' willen ontwikkelen, niet per se 'hoog' zoals we eerder aangaven in de Voorzet richtingen en ambities.
 - dat een gezonde en veilige leefomgeving in Noord-Holland ook geldt voor in het wild levende dieren.
 - wat onze positie als provincie is in Europa en waar we een strategische positie hebben in deze context. Ook geven we aan welke wettelijke kaders we uitvoeren vanuit de EU en waar we naar de EU kijken voor ondersteuning.
 - de demografische ontwikkelingen zijn meegenomen in de visie. Het advies van de Staatscommissie voor Demografische Ontwikkelingen 2050 en de gehanteerde CBS-bevolkingsprognose voor de provincie Noord-Holland

zijn met elkaar in overeenstemming. In de tekst een passage toegevoegd met een korte uitleg over de demografische ontwikkelingen in Noord-Holland.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?

De concept ontwerp-omgevingsvisie is in deze vorm niet eerder behandeld in een commissie of PS. Wel is op diverse momenten de afgelopen jaren gesproken over dit traject. Naast de besprekingen in de commissie Ruimte of PS gaat het specifiek om:

- een technische briefing gehouden op 13 januari 2025 over de uitkomsten van een representatief onderzoek over de omgevingsvisie onder inwoners en de inhoudelijk te verwachten wijzigingen ten opzichte van de huidige Omgevingsvisie NH2050.
- op 20 maart 2025 is u bij een informatiemarkt de mogelijkheid geboden zich te verdiepen in verschillende onderdelen van de te actualiseren omgevingsvisie zoals de werking van de kaartenatlas, de gekozen methodiek van stel-dat verkenningen voor het in kaart brengen van keuzes en consequenties, de routekaart van bouwstenen van beleid en hun onderlinge samenhang en tenslotte de planOER (Omgevingseffectrapportage). Als resultaat van fase 1, overzicht in informatie, is u een werkboek met wat is onderzocht als informatiebasis aangeboden.
- vervolgens zijn er twee werksessies georganiseerd om u tijdens het maakproces van de ontwerp-omgevingsvisie te informeren over de inhoudelijke voortgang en daarop reflectie te kunnen geven. Op 16 juni 2025 betrof dit de uitkomsten van de stel-dat verkenningen en op 12 februari 2026 was er een verdiepend gesprek over de onderwerpen water en bodem, landbouw, en de kosten voor waterveiligheid in lagergelegen gebieden.

Wat zijn de effecten van het voorstel?

De omgevingsvisie is het fundament onder het handelen van de provincie. Het is een zelfbindend document waarin we keuzes integraal en op hoofdlijnen vastleggen en aangeven wat we van provinciaal belang vinden. Tegelijkertijd biedt de omgevingsvisie duidelijkheid en perspectief, in het bijzonder voor de partijen waarmee we samenwerken. Door expliciet te maken welke belangen de provincie behartigt, wordt ons handelen herleidbaar en voorspelbaar. Dat geldt ook voor wat we verwachten van onze samenwerkingspartners.

De omgevingsvisie heeft geen directe doorwerking voor andere overheden of inwoners. De richting en keuzes in deze visie werken we waar nodig verder uit in (bestaande) programma's, de omgevingsverordening of andere instrumenten. Deze bouwen voort op de omgevingsvisie en krijgen hierin hun samenhang en legitimatie. Deze uitgewerkte beleidsvormen hebben afhankelijk van de aard en het instrument wel directe effecten: zo werkt de omgevingsverordening direct door in de omgeving en in plannen van gemeenten en waterschappen.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?

Aan de concept ontwerp-omgevingsvisie zijn niet direct financiële consequenties verbonden. Uiteraard zullen we, wanneer we overgaan tot uitvoering, op verschillende onderwerpen uit de omgevingsvisie ook

onze financiële instrumenten, van subsidies tot eigen investeringen, inzetten.

Met wie is dit (extern) afgestemd?

In het proces van de ontwikkeling van de omgevingsvisie zijn er ook verschillende bijeenkomsten en werksessies met professionele stakeholders zoals gemeenten, waterschappen en belangenorganisaties geweest. Daarnaast zijn er twee grote werkcongressen georganiseerd: op 19 juni 2025 in Wormer voor alle stakeholders (ambtelijk) en een gecombineerd ambtelijk en bestuurlijke conferentie voor alle stakeholders, op 22 januari 2026 in Amsterdam. Op 19 juni 2025 waren circa 120 mensen aanwezig, op 22 januari 2026 circa 200 mensen. Het verslag met hun input op de bijeenkomsten of digitaal is ook gebruikt voor het vormgeven van het voorgestelde beleid.

Heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden? Op welke manier?

In 2025 en januari 2026 konden alle inwoners en betrokken partijen meedenken over de toekomstige inrichting van Noord-Holland. Met het participatietraject *Jouw Noord-Holland, jouw ruimte* zijn veel gesprekken gevoerd met inwoners tijdens georganiseerde bijeenkomsten en tijdens diverse evenementen in de provincie. Ruim 5200 inwoners hebben meegedaan aan de online keuzewijzer via Open Stad. Met een representatief onderzoek, uitgevoerd door Epiphaneia, is getoetst of de kennis en informatie die is opgehaald met de keuzewijzer ook representatief zijn voor Noord-Holland. De rapportages van de tweede fase van de participatie en het representatieve onderzoek worden met deze brief ter informatie aangeboden.

Hoe worden de resultaten verwerkt?

De resultaten van het participatietraject en het representatieve onderzoek geven op veel onderwerpen een goed beeld van wat inwoners van Noord-Holland belangrijk vinden. Met de toelichtingen die veel deelnemers hebben geschreven, biedt het de provincie op diverse dilemma's ook een verdieping. Aanvullend biedt het representatieve onderzoek inzicht in wat verschillende leeftijdsgroepen vinden van de dilemma's en wordt hier ook onderscheid gemaakt in verschillende regio's. Deze toelichting bij de resultaten gaat nog niet in op wat de resultaten betekenen voor de omgevingsvisie. Het gaat hier alleen over de conclusies van de resultaten zelf die nu ter informatie worden aangeboden.

De resultaten van de participatie zijn gebruikt bij de verdere uitwerking van de ontwerp-omgevingsvisie.

Toelichting op het participatietraject

Het participatietraject bestond uit een traject gericht op inwoners, *Jouw Noord-Holland, jouw ruimte* en verliep in twee fases. Deze eerste fase geeft een kwalitatief beeld van hoe er in de provincie gedacht en gesproken wordt over de toekomstige inrichting en verdeling van de ruimte. De resultaten van de eerste participatiefase zijn niet representatief voor alle inwoners. In augustus 2025 werden de resultaten aangeboden aan Provinciale Staten. In de tweede fase werd ingezet op het bepalen van draagvlak voor de te maken keuzes. Dit werd gedaan via een online keuzewijzer en offline en online bijeenkomsten voor inwoners. Ook is er een representatief onderzoek uitgevoerd.

Fase 1

De eerste fase van de participatie liep van april tot eind augustus. Voor deze fase is campagne gevoerd op verschillende kanalen. Met gerichte advertenties op sociale media en websites, met advertenties in kranten, huis-aan-huisbladen en bushokjes en met interviews en artikelen in (nieuws)media is geprobeerd om alle Noord-Hollanders in elk geval aan het denken te zetten over de dilemma's waar de provincie voor staat.

Bijna 500 inwoners hebben in deze fase meegedaan aan de fysieke bewonersbijeenkomsten of gingen in gesprek met de provincie tijdens 4 evenementen waar de provincie aanwezig was om met hen te praten over de dilemma's. Ook hebben inwoners met een bericht hun perspectief en ideeën op de website van *Jouw Noord-Holland, Jouw ruimte* gezet. De resultaten van de participatie voor inwoners zijn hiermee, zoals bedoeld, niet representatief voor alle inwoners.

Fase 2

De tweede fase van de participatie liep van 3 november tot en met 4 december 2025. Er werd weer op verschillende kanalen campagne gevoerd. Naast advertenties in kranten en in bushokjes, nieuwsberichten en sociale media, werden in samenwerking met NH media 4 afleveringen uitgezonden waarin de ruimtelijke dilemma's werden toegelicht.

De bijeenkomsten werden wisselend bezocht. Om diverse doelgroepen aan te trekken en inwoners een laagdrempelige manier te bieden om mee te kunnen doen, werden er naast de fysieke bijeenkomsten twee online bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de online bijeenkomsten is met circa 30 inwoners gesproken. De keuzewijzer is door ruim 5200 inwoners ingevuld.

Ervaringen campagne en participatietraject

Uit het representatieve onderzoek van Epiphaneia blijkt dat 15 procent van de Noord-Hollanders de campagne kent of ervan heeft gehoord. Ruim 6 op de 10 Noord-Hollanders (61 procent) vindt het een 'goede zaak' dat de provincie Noord-Holland deze campagne heeft georganiseerd. Slechts 8 procent vindt de campagne een 'slechte zaak'. Een belangrijke motor achter de positieve waardering voor de campagne *Jouw Noord-Holland, jouw ruimte* is het idee dat de provincie hiermee bijdraagt aan bewustwording (41 procent). De mogelijkheid van inspraak en participatie speelt ook mee maar is hier duidelijk aan ondergeschikt (10 procent).

Uit een eerste interne evaluatie is verder gebleken dat de inzet van de vele verschillende middelen ervoor heeft gezorgd dat veel inwoners op verschillende manieren met de campagne in aanraking konden komen. Met name online hadden we een goed bereik en na de uitzendingen van NH Media konden we een piek zien in het aantal bezoekers op de website. De 4 afleveringen werden in totaal 211.000 maal bekeken via de televisie en daarnaast gedeeld via de website en sociale mediakanalen van NH Media. Minder zicht is er op het effect van de advertenties in huis-aan-huisbladen en de advertenties in bushokjes.

De live bijeenkomsten werden in de eerste fase van de campagne drukker bezocht dan in de tweede fase. Wat in de eerste fase heel goed heeft gewerkt is het opzoeken van inwoners tijdens de evenementen. Daar is met veel inwoners het gesprek gevoerd en werden ook verschillende doelgroepen aangesproken. Het betrekken van jongeren en andere specifieke doelgroepen ging moeizaam. De opkomst bij de

speciaal voor jongeren georganiseerde bijeenkomsten op scholen was beperkt en de onderwerpen sloten niet goed aan. De samenwerking met een jongerenvereniging werkte bij de bijeenkomst voor jongeren in Enkhuizen overigens wel goed. Daar was de opkomst beter en zijn inhoudelijk ook goede gesprekken gevoerd.

Aan de online participatie hebben veel inwoners meegedaan. In de eerste fase zijn er 271 reacties binnengekomen. Inwoners hebben de moeite genomen om een uitgebreide inhoudelijke reactie mee te geven aan de provincie. In de tweede fase werd de keuzewijzer ingezet. Deze is door ruim 5200 inwoners ingevuld, dit was ver boven de verwachting van 2000. Na het invullen van de keuzewijzer kregen deelnemers de mogelijkheid om een reactie achter te laten. Hiervan is veel gebruik gemaakt. Dat geeft ons weer verdieping bij de resultaten van de keuzewijzer.

Het representatieve onderzoek werd uitgevoerd tussen 30 december 2025 en 8 januari 2026. In totaal zijn 1.620 respondenten uit de provincie Noord-Holland ondervraagd. De dilemma's uit de keuzewijzer stonden ook in dit onderzoek centraal.

Wat waren de inhoudelijke inzichten die uit de participatie kwamen

De resultaten van het representatief onderzoek komen sterk overeen met de resultaten uit de keuzewijzer. De meerderheid kiest voor het nu actie ondernemen voor een gezonde leefomgeving en bij woningbouw voor het bouwen in droge en veilige gebieden en in steden en dorpen. Respondenten kiezen voor waterzekerheid, dat wil zeggen dat zij kiezen voor een natuurlijke bescherming van de provincie tegen wateroverlast op dit moment en het beschermen van drinkwatergebieden. Verder kiezen zij voor het maximaal beschermen van de waterkwaliteit en het verminderen van broeikasgasuitstoot, het verduurzamen van de zware industrie en het inzetten op uitbreiding van het elektriciteitsnet. Ook kiezen zij voor sturing door de provincie met regels en het behouden van historisch landschap. Over het omgaan met landbouwgrond zijn de meningen verdeeld.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?

Er is een nieuwsbericht verstuurd naar aanleiding van het besluit van GS om het concept van de ontwerp-omgevingsvisie aan u vrij te geven. Ook is een bericht geplaatst op de provinciale website en sociale media. Hierin worden de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de huidige omgevingsvisie en het participatieproces toegelicht.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?

Nee, er komt geen evaluatie van dit besluit. Het gaat nu om een concepttekst die geen status heeft.

Is er een link met Europa?

Ja. De link met Europa is dat het Europese beleid naast het (inter)nationale beleid het beleidskader en de context geeft waarin het provinciale beleid wordt vormgegeven. Dit is weergegeven in hoofdstuk 2 en bijlage 3 van de concept ontwerp-omgevingsvisie.

Wat is de vervolgpprocedure?

Na bespreking in de commissie zullen wij op 26 mei 2026 besluiten over de terinzagelegging van de ontwerp-omgevingsvisie, eventueel met aanpassingen naar aanleiding van de bespreking in de commissie. Uiteraard zullen wij na dit besluit u hierover informeren. De geplande start van de terinzagelegging is op 8 juni 2026.

In december 2026 zullen wij het eindconcept van de omgevingsvisie aan u voorleggen ter besluitvorming, voorzien van een Nota van Beantwoording waarin wij voorstellen hoe om te gaan met de zienswijzen die zijn ingediend.

Gelijktijdig met de terinzagelegging van de ontwerp-omgevingsvisie wordt ook de bijbehorende PlanOER ter inzage gelegd. Deze sturen wij met de eventueel ingediende zienswijzen aan u toe samen met het eindconcept van de omgevingsvisie met de Nota van Beantwoording. Dit stelt u in staat om de uitkomsten van de PlanOER te betrekken bij de definitieve besluitvorming over de omgevingsvisie.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,



provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk



voorzitter
J. Olthof

4 bijlagen

Concept ontwerp-omgevingsvisie

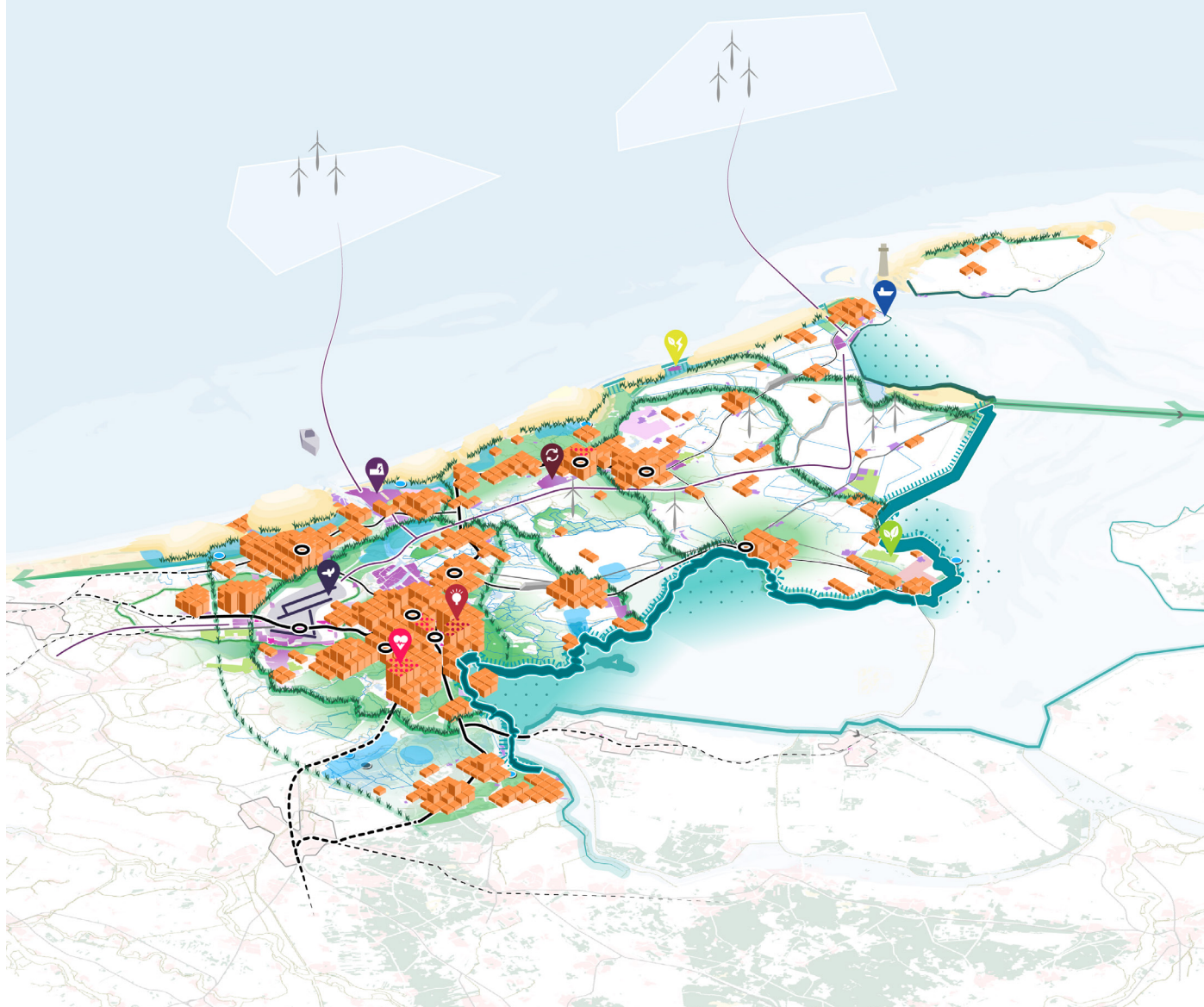
Eindrapport representatief publieksonderzoek (Epiphaneia)

Analyseverslag participatie keuzewijzer (Democracy Agency)

Ruimteclaims water en bodem (Defacto)

CONCEPT ONTWERP OMGEVINGSVISIE

RUIMTE VOOR EEN TOEKOMSTBESTENDIG NOORD-HOLLAND



Voorkant is nog in bewerking

Deze tekst is voornamelijk mensenwerk. Voor de redactieslag, samenvatten en dat soort werk is af en toe gebruik gemaakt van AI.

De kaarten zijn naar aard van de omgevingsvisie altijd indicatief. Ze geven een indicatie van wat de provincie wil bereiken of de ontwikkelingen die de provincie voor zich ziet. De kaarten geven nooit een exacte locatie aan. De uitwerking daarvan zal op basis van de omgevingsvisie gebeuren.

Inhoudsopgave

00	Perspectief voor Noord-Holland	7
01	1 Introductie	10
	1.1 Werken aan de omgevingsvisie	
	1.2 Aanleiding: nieuwe ontwikkelingen die vragen om richting	
	1.3 Doel: houvast voor onszelf en onze partners	
	1.4 Hoe we werken met de omgevingsvisie	
	1.5 Inzet van de sturingsfilosofie 'Lokaal wat kan, provinciaal wat moet'	
	1.6 Leeswijzer	
02	2 De staat van Noord-Holland: vertrekpunt en opgaven	14
	2.1 Noord-Holland in het verleden: resultaat van een lange traditie van aanpassingen	
	2.2 Noord-Holland nu: vertrekpunt	
	2.3 Ontwikkelingen en opgaven waar we aan werken en hun context	
03	3 Het afwegingskader: uitgangspunten en afwegingsprincipes	36
	3.1 Uitgangspunten: een vitaal Noord-Holland	
	3.2 Afwegingsprincipe 1: zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen	
	3.3 Afwegingsprincipe 2: water en bodem als ondergrond	
	3.4 Afwegingsprincipe 3: omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen	
	3.5 Afwegingsprincipe 4: sturen vanuit netwerken	
	3.6 Afwegingsprincipe 5: sturen op randvoorwaarden voor toekomstbestendige economie	
04	4 De visie: de integrale visie op Noord-Holland als geheel	58
	4.1 Een stevig toekomstperspectief: hoe ziet het Noord-Holland van de toekomst eruit?	
	4.2 Perspectief voor het landelijk gebied	
	4.3 Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren	
05	5 De visie: verdere verdieping per inhoudelijk onderdeel	80
	5.1 Water	
	5.2 Bodem	
	5.3 Omgevingskwaliteit	
	5.4 Gezonde en veilige leefomgeving	
	5.5 Mobiliteit	
	5.6 Luchtvaart	
	5.7 Het Energiesysteem	
	5.8 Digitale infrastructuur	
	5.9 Natuur en biodiversiteit	
	5.10 Stikstof en de stikstofaanpak	
	5.11 Een toekomstbestendige en duurzame agrarische sector	
	5.12 Defensie	
	5.13 Wonen	
	5.14 Toekomstbestendige economie	
	5.15 Werken	
	5.16 Recreatie	
06	6 De visie: gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen	124
	6.1 Den Helder en omgeving	
	6.2 Wieringermeer: opgaven voor het verder ontwikkelen van een energetisch knooppunt met een belangrijk economisch cluster	
	6.3 Westfriese Corridor en Seed Valley	
	6.4 Bedrijventerrein Boekelermeer	
	6.5 Veengebieden	
	6.6 Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam	
	6.7 Westelijk Havengebied	
	6.8 IJmond: stad economie en landschap	
	6.9 Binnenduinrand	
	6.10 Schiphol en omgeving	
	6.11 Toekomstbestendig watersysteem, uitbreiding drinkwaterwinning en verbeteren natuur in Gooi en Vechtstreek	

Bijlage 1:	Overzicht informatieobjecten
Bijlage 2:	Proces, participatie, OER en borging
Bijlage 3	Wettelijke taken relevant voor de omgevingsvisie en provinciale belangen
Bijlage 4:	Begrippenlijst (PM)
Bijlage 5:	Samenwerking in bovenregionale gebieden (PM)

Perspectief voor Noord-Holland

Noord-Holland is een provincie om trots op te zijn. Noord-Holland heeft veel gezichten, die diversiteit is onze kracht. Je kunt de reuring opzoeken in een wereldstad, maar ook de rust vinden in de historische dorpen. Het landschap, met haar waterrijke elementen, laat duidelijk onze ontstaansgeschiedenis zien. Het laat zien waar door de menselijke ingrepen het open landschap is gecreëerd waar we bekend om staan.

In Noord-Holland vind je een grote variatie aan landschappen. Van duinen tot open polders en van het unieke getijdenlandschap bij Texel tot veengebieden. Noord-Holland is het thuis van zowel unieke natuurgebieden als internationaal toonaangevende innovatieve sectoren als de plantenveredeling en zaadtechnologiesector en biotechnologie. De economie blijft groeien en omvat een grote verscheidenheid aan sectoren. We zijn uniek gepositioneerd, omdat we het land verbinden met de wereld, door luchthaven Schiphol, het Europese treinnetwerk, zeehavens en een datahub. En die wereld weet ons te vinden. Door de combinatie van werkgelegenheid en de goede leefkwaliteit is Noord-Holland een gewilde provincie om in te wonen en te werken. Dat willen we graag zo houden en we zien kansen om de leefbaarheid van Noord-Holland nog beter te maken.

Naar de toekomst toe, zien we een provincie voor ons waar je in 2050 nog steeds kan kiezen waar je wilt wonen, in een sterk stedelijke leefomgeving of in de rust en ruimte in een dorp. Dat kan, omdat er genoeg betaalbare en passende woningen zijn voor iedereen. Door de inzet op meer openbaar vervoer, deelmobiliteit en het beter benutten van bestaande infrastructuur blijven deze woningen bereikbaar. De economie van de toekomst is hier gevestigd. We doen waar we als Noord-Holland goed in zijn. De economie is sterk doordat we selectief zijn geweest in wat we in Noord-Holland faciliteren. We hebben daardoor een diverse economie die ons weerbaar maakt tegen disruptieve omstandigheden. Er zijn banen op elk niveau te vinden. Inwoners hebben de mogelijkheid om dichtbij huis te recreëren in een zich sterk herstellende natuur. We zijn nog steeds waterrijk, en ook waterveilig. We hebben leren omgaan met beperkingen in de hoeveelheid water en de gevolgen van klimaatverandering zijn opgevangen. De netcongestie is verholpen en er is voldoende stabiel aanbod van energie. Dit is op zo'n manier gebeurt dat het landschap nog steeds herkenbaar en beleefbaar is, doordat we alle ontwikkelingen hebben aangegrepen om de kwaliteiten van Noord-Holland te versterken.

Bovenstaand toekomstbeeld is mogelijk. Met de juiste aanpassingen op een aantal gebieden voorzien wij een leefbare, klimaatbestendige en fijn thuis in Noord-Holland voor iedereen die zich aangetrokken

voelt om hier te zijn. Met deze visie kijken we vooruit en geven we aan welke aanpassingen wij voorzien.

We zorgen voor een inrichting van de leefomgeving die ons droog houdt bij zeespiegelstijging en die extreme neerslag, droogte en hitte kan opvangen. Het water- en bodemsysteem krijgt daarom een ordenende rol bij het bepalen waar ontwikkelingen plaatsvinden en op welke manier. Er komt meer ruimte voor waterberging, waterveiligheid en het winnen van drinkwater. We signaleren dat de bodem- en watercondities veranderen door klimaatverandering, waardoor anticiperen hierop mogelijk wordt. We nemen onze verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ordening: kwetsbare functies worden op plekken gebouwd die droog blijven; we werken aan het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving door gericht bronbeleid en ruimtelijke maatregelen; en we gaan zuinig om met de beschikbare ruimte door het stimuleren van meervoudig ruimtegebruik en het goed benutten van het bestaande.

We geven prioriteit aan het bouwen van voldoende en betaalbare woningen, de strategische economische sectoren en de aanleg van energie-infrastructuur. De manier waarop we dit doen, dus het hoe en het waar, wordt altijd bepaald door het hanteren van onze afwegingsprincipes op het gebied van het bodem- en watersysteem, de omgevingskwaliteit en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het uitgangspunt van zuinig ruimtegebruik. Dat betekent dat we woningen bouwen die nodig zijn om de woningnood op te lossen. We doen dit zoveel mogelijk binnenstedelijk en bij ov-knooppunten en bestaande infrastructuur. Bouwen bij kleine kernen blijft mogelijk zodat het daar leefbaar blijft. Ook ontwikkelen we wonen en werken in samenhang, om de drukte op de weg en in het openbaar vervoer te dempen. De inrichting van gebieden is toekomstbestendig, doordat ruimte wordt ingecalculeerd voor water, energie en mobiliteit. Hoewel we doen wat we kunnen, staat de bereikbaarheid onder druk door de toename van het aantal inwoners en de extra huizen die gebouwd worden. Hiervoor blijven we aandacht vragen bij het Rijk.

We dragen bij aan Europese autonomie en zijn weerbaarder door eigen opwek van energie, het behouden van voedselzekerheid en een veelzijdige, toekomstbestendige economie. We versterken die veelzijdigheid en sturen tegelijkertijd gericht op economische clusters van strategisch belang en circulariteit. Energie is randvoorwaardelijk voor het functioneren van de samenleving en is daarom sturend voor waar grote energievragers zich kunnen vestigen. Hiervoor wijzen we specifieke gebieden aan.



Figuur 1 Diversiteit als kracht
Hier komt een fotocollage die de diversiteit van Noord-Holland verbeeldt

We zoeken de balans tussen ruimte geven aan al deze ontwikkelingen en behoud van waardevolle landschappen. We benutten ontwikkelingen om nieuwe kwaliteiten toe te voegen, zodat het Noord-Hollandse landschap herkenbaar blijft en bijdraagt aan de prettige leefomgeving die we doorgeven aan volgende generaties. We hechten aan ons open landelijk gebied, de landschappelijke kwaliteiten en de rol van de kringlooplandbouw in het waarborgen van voedselzekerheid. Daarom gaan we zorgvuldig om met landbouwgebieden. We werken aan een robuust natuurnetwerk, dit doen we niet alleen door in natuurgebieden te werken aan geborgd natuurherstel. Maar ook door daarbuiten een groenblauw raamwerk te creëren waar recreatie, natuur, wateropgaven en op sommige plekken ook landbouw in samenhang worden opgepakt.

Op al deze manieren gaan we zuinig om met de ruimte die we hebben, de infrastructuur die er al is en het vrijwaren van het landelijk gebied voor onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen. De toekomst blijft onzeker maar we zijn wendbaar en houden oog voor ontwikkelingen die om bijsturing vragen.



01

Foto Tim Arisz

1. INTRODUCTIE

1.1 WERKEN AAN DE OMGEVINGSVISIE

Met deze omgevingsvisie biedt de provincie perspectief voor een toekomstbestendig Noord-Holland: weerbaar en wendbaar, met ruimte voor verschil en verandering. Dit vraagt voortdurend om zorgvuldige ruimtelijke afwegingen, omdat nu eenmaal niet alles overal mogelijk is. De visie schetst de ambities en het beleidskader voor de lange termijn en laat zien wat dat betekent voor de eerstkomende jaren. De visie heeft betrekking op het hele grondgebied van Noord-Holland en is integraal. Dat betekent dat alle aspecten van de fysieke leefomgeving in samenhang aan bod komen.

Voor deze omgevingsvisie heeft de provincie uitgebreid participatieonderzoek gedaan. Inwoners en instanties, zoals gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en ondernemersverenigingen, hebben meegedacht over de toekomst van de provincie en aangegeven wat zij belangrijk vinden. Hoewel de meningen vanzelfsprekend uiteenlopen, is een duidelijke lijn uit het participatieproces te halen: een gezonde leefomgeving, voldoende woningen en waterzekerheid hebben prioriteit. Verder is ruimte nodig voor economische activiteiten, maar wel zo dat water, bodem en lucht zo min mogelijk vervuild kunnen raken. Daarnaast gaat de voorkeur uit naar het nú nemen van maatregelen boven het wachten op eventuele technologische innovaties. Het koesteren van historisch waardevol landschap en erfgoed vindt men belangrijk. Ook geven veel mensen aan besparing van energie en water belangrijk te vinden, zodat de ruimte, die nodig is voor drinkwater en energie, beperkt blijft. Deze voorkeuren laten zien dat keuzes nodig zijn. Van de provincie wordt verwacht dat zij die maakt. Bij de afwegingen die zijn gemaakt in deze omgevingsvisie op de verschillende onderdelen is de participatie als onderdeel van de afweging meegenomen.

1.2 AANLEIDING: NIEUWE ONTWIKKELINGEN DIE VRAGEN OM RICHTING

De vigerende omgevingsvisie stamt uit 2018. Sommige ontwikkelingen die nu heel bepalend zijn, waren toen nog niet zichtbaar, zoals de ernstige congestie op het energienet, de geopolitieke ontwikkelingen en de woningbouw- en stikstofcrisis. Ondertussen is veel nieuwe kennis beschikbaar gekomen. Onder andere over wat nodig is voor de energietransitie en over de snelheid van de klimaatverandering met bijbehorende consequenties, zoals wateroverlast en droogte.

In het [Ruimtelijk Voorstel \(2024\)](#) brachten we alle ruimtelijke ontwikkelingen en ambities in beeld.

Hieruit bleek dat er onvoldoende ruimte is om alle ambities te realiseren. Vervolgens hebben we in de [kaartenatlas](#) en de bijbehorende [kaartverhalen](#) aangegeven waar in Noord-Holland de knelpunten ontstaan.

Om hiermee om te kunnen gaan, is het nodig dat we duidelijkheid geven over wat waar prioriteit krijgt en wat niet, en onder welke voorwaarden. Dat doen we in deze vernieuwde omgevingsvisie. We bouwen daarbij voort op de koers die met de vorige omgevingsvisie is ingezet, maar vernieuwen en verscherpen die richting. Beleidsuitspraken zijn gericht uitgewerkt, ook op gebiedsniveau, en wij zijn expliciet over waar we een provinciaal belang zien.

1.3 DOEL: HOUVAST VOOR ONSZELF EN ONZE PARTNERS

We gebruiken de omgevingsvisie voor twee doeleinden:

- Voor de provincie zelf is de omgevingsvisie het fundament onder het handelen. De visie geeft aan hoe we zaken afwegen en welke richting we daarbij kiezen, en agendeert onderwerpen waar we met onze partners invulling aan moeten geven. De visie is de kapstok die helpt om het beleid eenduidig uit te te dragen en vormt de basis voor verdere uitwerking. Zo zorgt de visie ervoor dat keuzes niet op zichzelf staan, maar passen binnen een herkenbare en consistente koers.
- Tegelijkertijd biedt de omgevingsvisie duidelijkheid en perspectief, in het bijzonder voor de partijen waarmee we samenwerken. Door expliciet te maken voor welke provinciale belangen wij staan, wordt ons handelen herleidbaar en voorspelbaar. Dat geldt ook voor wat we verwachten van onze samenwerkingspartners. De omgevingsvisie maakt op die manier duidelijk waar ruimte is voor initiatief en samenwerking en waar provinciale keuzes richtinggevend of zelfs sturend zijn.

Met de omgevingsvisie creëren we daarmee een gedeelde basis: intern als kompas voor het provinciale handelen en extern als betrouwbaar kader voor samenwerking aan de fysieke leefomgeving van de provincie.

1.4 HOE WE WERKEN MET DE OMGEVINGSVISIE

De omgevingsvisie is één van de instrumenten uit de Omgevingswet. Een omgevingsvisie is zelfbindend. Dat betekent dat in dit geval alleen de provincie eraan gebonden is en de visie geen regels voor burgers, bedrijven of andere overheden bevat.

Andere bestuursorganen, zoals gemeenten, moeten wel rekening houden met deze omgevingsvisie. Deze visie wordt waar nodig verder uitgewerkt in programma's, de omgevingsverordening of andere instrumenten. Afhankelijk van de aard en het instrument, kunnen deze uitwerkingen wel doorwerken in plannen van gemeenten en waterschappen.

De omgevingsvisie schetst de ambities en het beleidskader voor de lange termijn. Op korte (2030) en soms ook middellange termijn (2040), zijn er belangrijke beperkingen door netcongestie en door onvoldoende stikstofruimte. Ook beschikbaarheid van middelen en mensen kan een beperking zijn. We geven hier rekenschap van en zijn ons bewust van de soms grote impact op het tempo waarin ontwikkelingen zich kunnen voltrekken. We geven met de visie de richting aan onze langetermijnambities. We betrekken daarbij de mate van uitvoerbaarheid, haalbaarheid en maakbaarheid van de ruimtelijke keuzes als criteria. Op basis van de actuele situatie bepalen we welke uitvoeringsprojecten op dat moment mogelijk zijn.

Bij de uitvoering maken we steeds een zorgvuldige afweging tussen prestaties, risico's, kansen en kosten. Door beheer en onderhoud vanaf het begin mee te nemen in ruimtelijke keuzes en programma's, voorkomen we hoge kosten, risico's of uitvoeringsproblemen op termijn. Zo zorgen we dat middelen doelmatig worden ingezet en programma's en projecten uitvoerbaar blijven, maar vooral dat de inrichting van de fysieke leefomgeving niet alleen vandaag, maar ook op de lange termijn nog werkt.

We monitoren de uitvoering van de omgevingsvisie. Wanneer ambities niet gehaald dreigen te worden of onverwachte ontwikkelingen zich voordoen, evalueren we onze inzet en wijzigen we zo nodig van rol of instrumenten. Omdat de omgevingsvisie een dynamisch document is, kan deze in de toekomst op onderdelen worden aangepast, zodat we kunnen inspelen op veranderingen.

1.5 INZET VAN DE STURINGSFILOSOFIE 'LOKAAL WAT KAN, PROVINCIAAL WAT MOET'

Wij kiezen bewust voor het werken met de sturingsfilosofie 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Deze sturingsfilosofie maakt het subsidiariteitsbeginsel uit de Omgevingswet concreet: taken en bevoegdheden liggen daar waar ze het beste passen. De provincie komt in positie wanneer sprake is van een provinciaal belang, wettelijke taak of wanneer regionale samenhang en doorzettingskracht nodig zijn. We respecteren de autonomie van gemeenten en waterschappen in Noord-Holland.

De sturingsfilosofie betekent ook dat we opgaven die de gemeentegrens overstijgen samen met gemeenten of in regionale samenwerkingsverbanden oppakken. Zo vinden afstemming en uitvoering plaats op het juiste schaalniveau en blijft de besluitvorming waar nodig bij de gemeenteraden en Provinciale Staten.

Afhankelijk van het provinciale belang en de opgave vervullen we één of een mix van meerdere rollen in samenwerking met onze partners, bijvoorbeeld als bevoegd gezag, regelsteller of facilitator. Onze rol ligt niet altijd vooraf vast, maar ontstaat vanuit de opgave en kan meebewegen met de situatie. De opgave bepaalt het schaalniveau, de samenwerkende partners, onze rol en de tijdsduur. Samen maken we afspraken en leveren we resultaat.

1.6 LEESWIJZER

Deze omgevingsvisie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 bespreken we het document omgevingsvisie, laten we de doelen van deze omgevingsvisie zien, hoe we werken met de omgevingsvisie en behandelen we onze sturingsfilosofie.

Hoofdstuk 2 bespreekt het huidige Noord-Holland van waaruit we vertrekken en welke opgaven er op ons afkomen.

In hoofdstuk 3 laten we met een afwegingskader bestaande uit uitgangspunten en afwegingsprincipes zien hoe we tot integrale afwegingen komen. Wat betrekken we bij onze afwegingen en het omgaan met de opgaven die op onze provincie afkomen.

Dit mondt uit in een integrale beschrijving van het ruimtegebruik in hoofdstuk 4. Dat hoofdstuk begint met een toekomstperspectief van Noord-Holland. Die daarna wordt uitgewerkt in een perspectief op zowel het landelijk gebied (natuur, landbouw, defensie en cultuurlandschappen) als het bebouwde gebied (dorpen, steden, bedrijventerreinen).

In aparte 'verdiepingen' worden onderwerpen verder toegelicht. Deze staan in hoofdstuk 5.

In een aantal gebieden stapelen opgaven zich op. Om die reden vinden we het noodzakelijk om soms gebiedsgericht duidelijker te maken welke opgaven er spelen, welke provinciale belangen ermee zijn gemoeid en in welke richting we denken. In hoofdstuk 6 gaan we op twaalf gebieden dieper in en doen we gebiedsgerichte uitspraken.



02

Foto: Bas Beentjes

De staat van Noord-Holland: vertrekpunt en opgaven



2. DE STAAT VAN NOORD-HOLLAND: VERTREKPUNT EN OPGAVEN

Noord-Holland is een provincie met een unieke ligging in de delta, een rijke ontstaansgeschiedenis, een grote diversiteit aan landschappen en woon- en werkomgevingen en een veelzijdige economie. Dat is zichtbaar en beleefbaar en vormt een samenhangend geheel. Water, bodem, infrastructuur, woongebieden, economie, landbouw, recreatie en natuur zijn met elkaar verbonden.

Noord-Holland is geen op zichzelf staand eiland. Mondiale, Europese en landelijke keuzes bepalen in hoge mate wat financieel, technisch, maatschappelijk en ruimtelijk uitvoerbaar is. Geopolitieke ontwikkelingen, klimaatverandering, bevolkingsgroei en biodiversiteitsverlies zijn voor een groot deel bepalend voor hoe Noord-Holland opgaven in de fysieke leefomgeving kan oppakken.

Twee actuele belangrijke bepalende factoren voor de ontwikkelmogelijkheden in de komende decennia zijn netcongestie (energie) en stikstof. Zo lang de netcongestie niet is opgelost en er niet genoeg stikstofruimte is, zullen veel gewenste ontwikkelingen vertraging oplopen.

Zowel de huidige situatie in Noord-Holland (paragraaf 2.2) als de opgaven die spelen (paragraaf 2.3) geven het vertrekpunt voor deze visie.

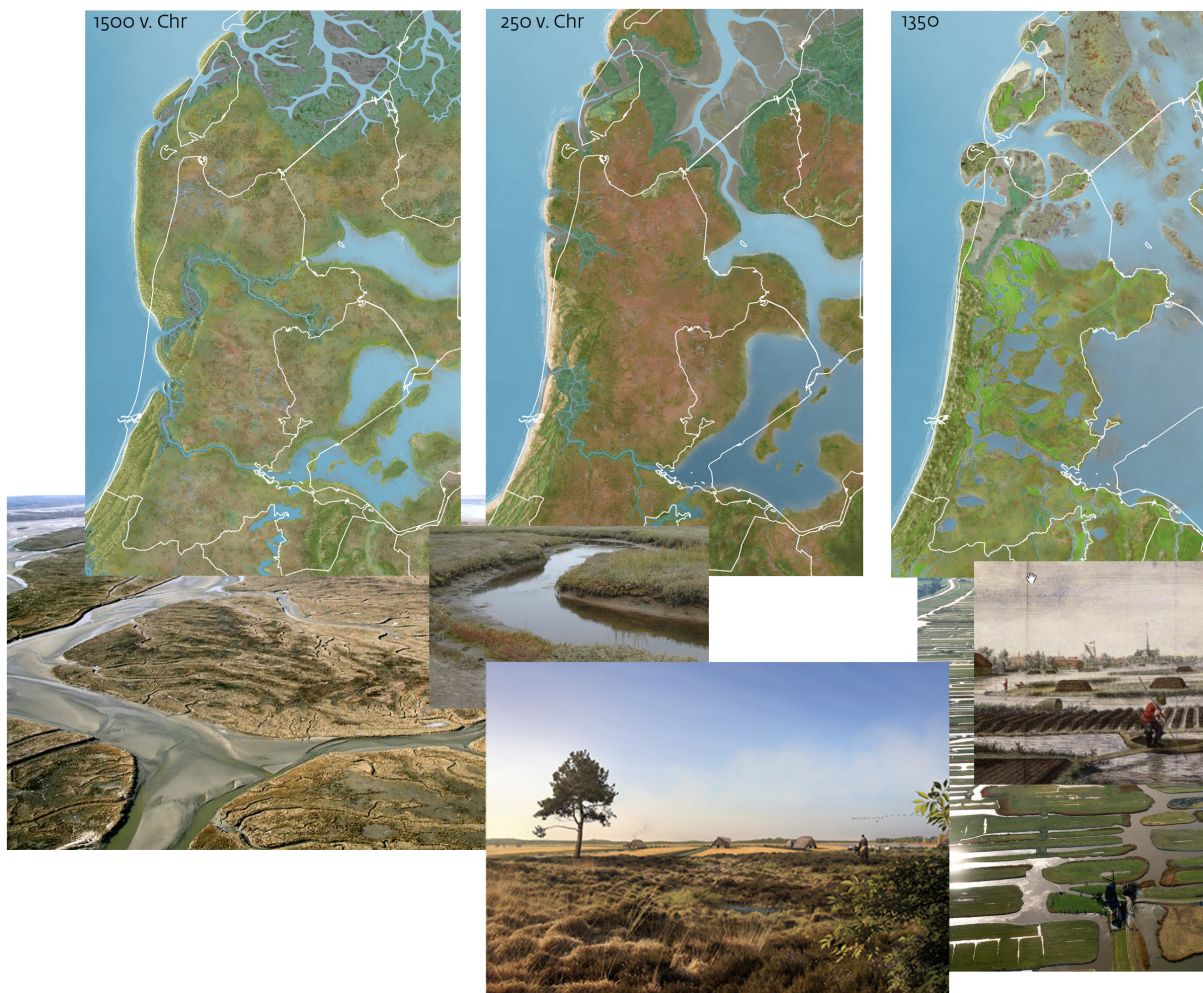
2.1 NOORD-HOLLAND IN HET VERLEDEN: RESULTAAT VAN EEN LANGE TRADITIE VAN AANPASSINGEN

Oer-IJ estuarium

1500 v. Chr

veenontginning

11e eeuw



De landschappen van Noord-Holland zijn het resultaat van een lange geschiedenis van samenspel tussen mens en natuurlijke systemen. Door de eeuwen heen hebben bewoners steeds ingespeeld op veranderende water- en bodemcondities. Telkens werden nieuwe manieren gevonden om het landschap te gebruiken en bewoonbaar te houden.

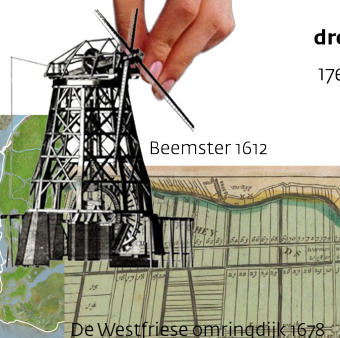
Deze ontwikkeling laat zien dat het landschap nooit statisch is geweest. Daarbij is het evenwicht tussen benutten en meebewegen met natuurlijke processen continu opnieuw gezocht. Het voortbouwen op deze traditie van aanpassing vormt daarmee een vanzelfsprekend uitgangspunt voor de keuzes die we vandaag maken.

Figuur 3 Noord-Holland: een traditie van aanpassing. Pm



droogmakerijen

17e eeuw



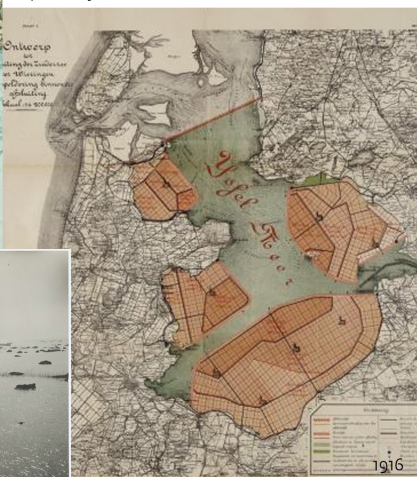
De Westfriese omringdijk 1678



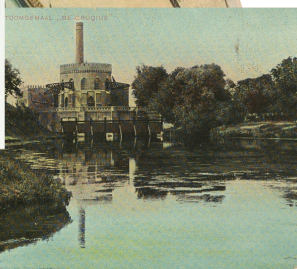
Beemster 1612



Afsluitdijk 1932



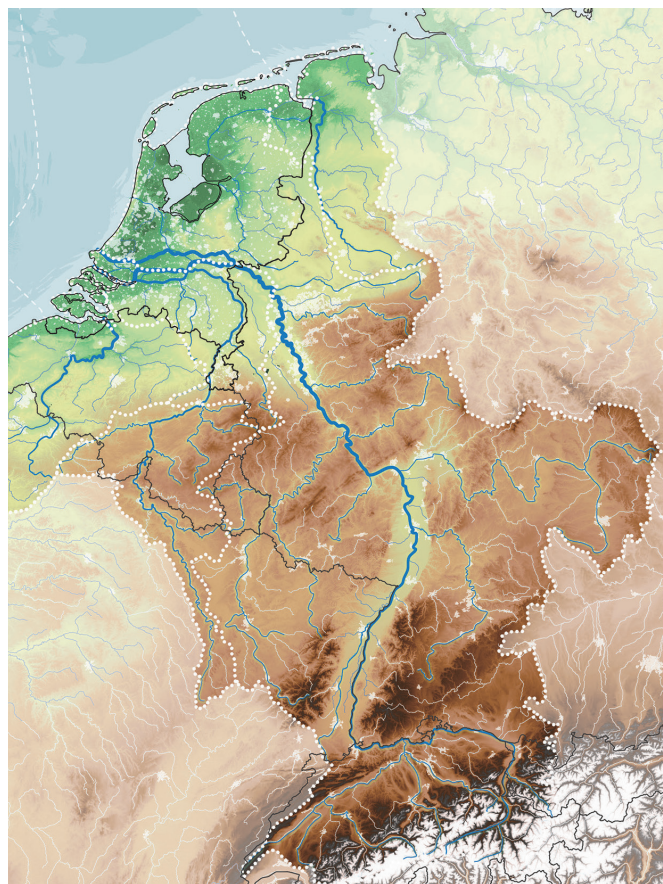
1916



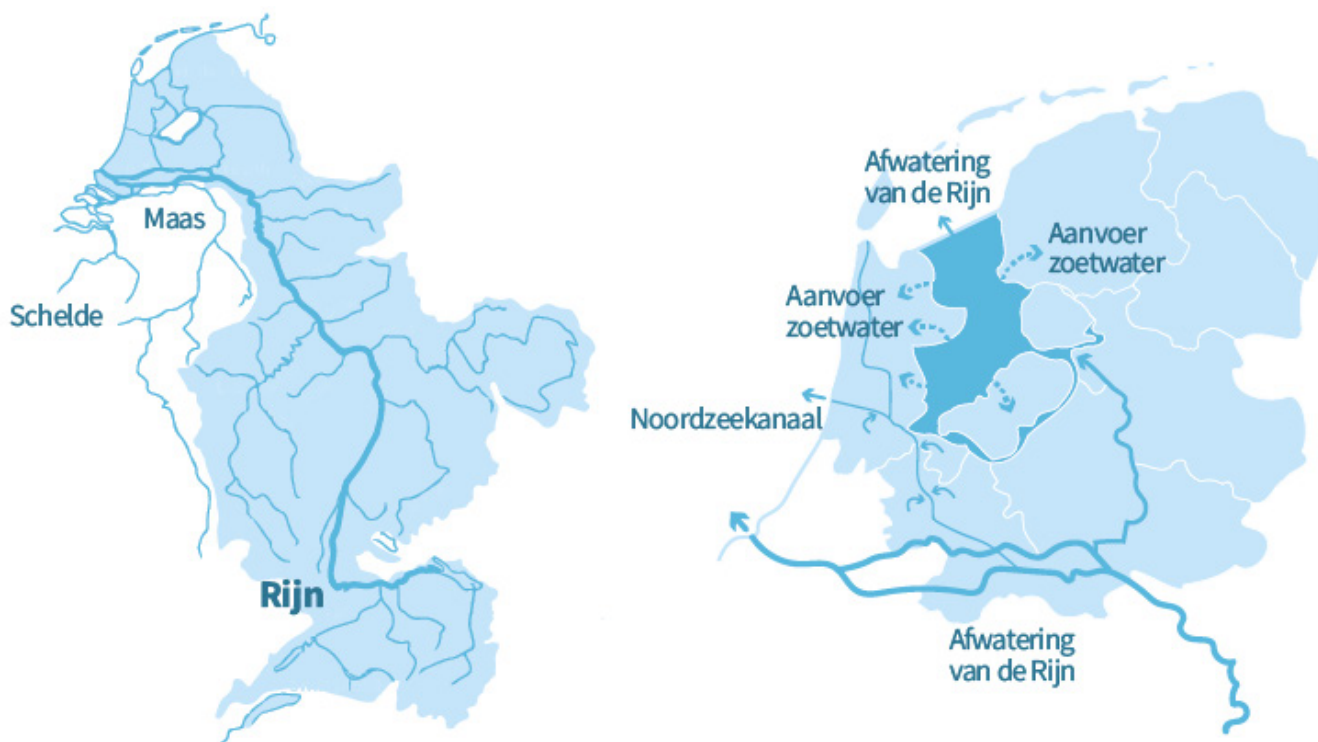
2.2 NOORD-HOLLAND NU: VERTREKPUNT

Noord-Holland is een schiereiland, aan drie zijden omgeven door water: de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer. Ook het eiland Texel maakt deel uit van de provincie. Noord-Holland ligt in de delta van het Europese continent, waar de Rijn en de Maas uitmonden in zee. Ongeveer tachtig procent van het grondgebied van de provincie ligt onder zeeniveau.

Duinen, dijken en gemalen vormen de ruggengraat van de waterveiligheid. Hoe groter de mogelijke gevolgen van een overstroming, hoe zwaarder de gewenste bescherming van deze waterkeringen is. Daarmee weerspiegelt het systeem van waterveiligheid niet alleen technische inzichten, maar ook de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de provincie. Het watersysteem van de provincie Noord-Holland is verbonden met nationale en zelfs internationale watersystemen. Een grote hoeveelheid water dat Noord-Holland instroomt is afkomstig van het Rijn-stroomgebied; de waterstanden, droogte en waterkwaliteit die zich in onze provincie voortdoen zijn grotendeels daarvan afhankelijk. Het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal vormen de belangrijkste wateraders voor aanvoer naar Noord-Holland en afvoer naar zee en voor de verbinding van economische en stedelijke gebieden.



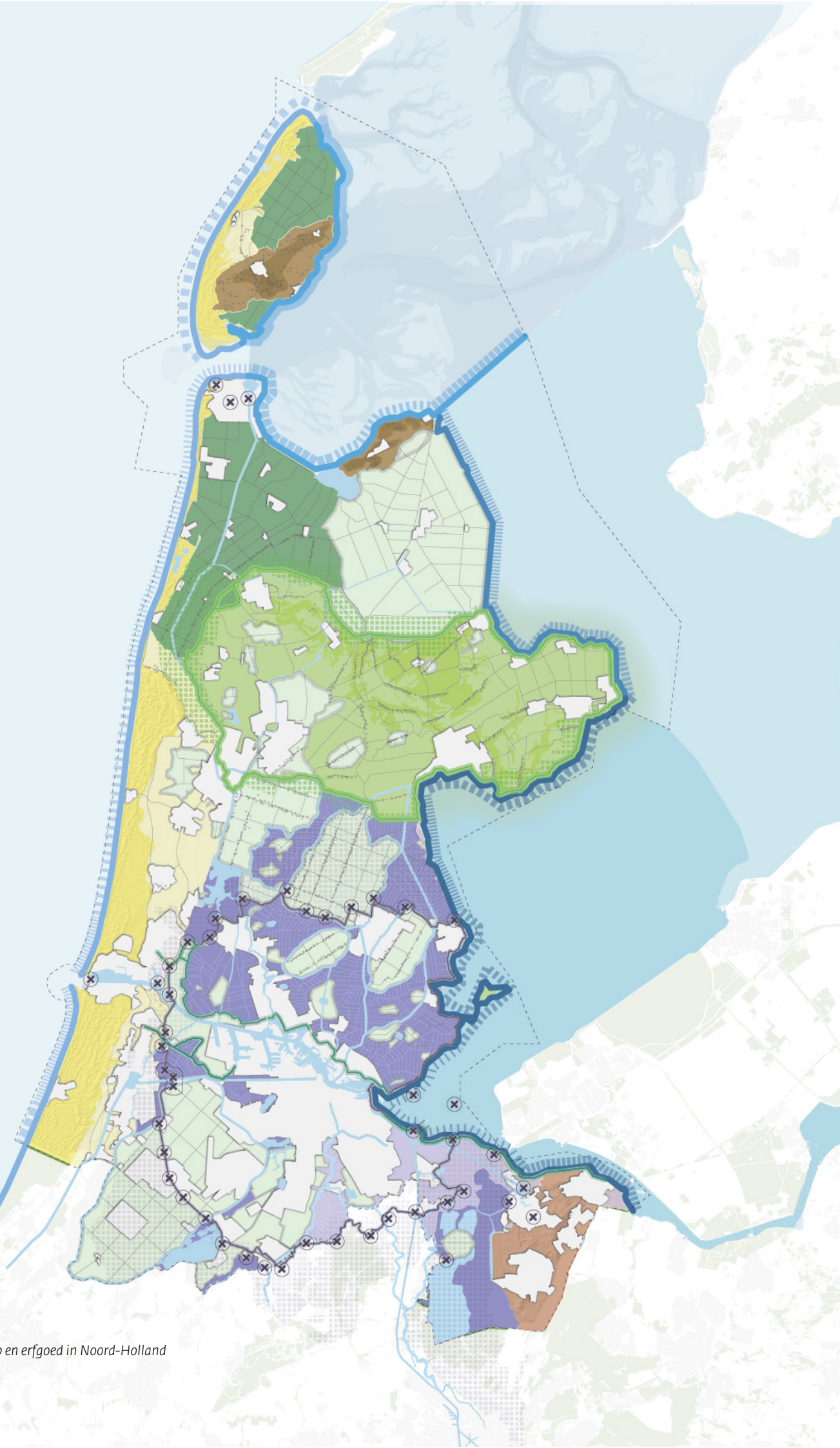
Figuur 4 Noord-Holland in de delta. Bron: kaart Noordwest-Europese context voor water en bodem, Ontwerp-Nota Ruimte, Ministerie van VRO, 2025



Figuur 5 Noord-Holland in de delta. Bron: Ruimtelijk voorstel Noord-Holland, juli 2024

De ondergrond van Noord-Holland laat zien hoe de provincie in de delta is ontstaan. Zeekleigronden langs de kust, in de Kop en in Westfriesland vormen een vruchtbare basis voor landbouw. Veengronden in midden, zuid en west Noord-Holland zijn eeuwenlang ontwaterd voor agrarisch gebruik of afgegraven. Dit heeft geleid tot uitgestrekte veenweidegebieden met eigen verkaveling en waterstructuur. Zandgronden op de Heuvelrug, in de duinen en bij de oude strandwallen boden van oudsher bescherming tegen water en vormden logische plaatsen voor vestiging. De tussengelegen nattere strandvlakten werden in gebruik genomen als grasland en de geestgronden, op de overgang van strandvlakte naar duinen, vaak als bollengrond. Ook de keileembulten op Texel en het voormalige eiland Wieringen bieden duidelijke verhogingen in het landschap, waar vaak al vroeg nederzettingen waren. Aandijkingslandschappen als de Wieringermeer en droogmakerijen zoals de Beemster, de Schermer en de Purmer tonen hoe mensen met technische ingrepen het landschap hebben gevormd. De Beemster is mede daarom aangewezen als UNESCO-werelderfgoed. En Amsterdam is naar het uitbreidingsplan van Van Eesteren ontworpen met groene scheggen die de stad met het omliggende landschap verbinden. Het Noord-Hollandse landschap is meer dan het buitengebied van steden: het laat onze geschiedenis zien en er wordt in gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Noord-Holland heeft veel soorten natuur. De duingebieden zijn op internationale schaal bijzondere natuurgebieden, waar ook drinkwaterwinning en recreatie plaatsvinden. Er zijn veenweidegebieden, polders met sloten, riet en weidevogels en de bossen in het Gooi. Het IJsselmeergebied, met het Markermeer en IJmeer biedt een habitat voor veel beschermde vogelsoorten.



Figuur 6 Landschap en erfgoed in Noord-Holland

Grote diversiteit aan waardevolle landschappen

-  Jonge duinlandschap
-  Strandwallen- en vlaktenlandschap
-  Droogmakerijenlandschap
-  Aandijkingenlandschap
-  Oude zeekleilandschap
-  Keileemlandschap
-  Stuwwallenlandschap
-  Veenpolderlandschap
-  Veenrivierenlandschap
-  Landschap voormalige Zuiderzee

Schiereiland Noord-Holland

-  Noordzeekust
-  Waddenkust
-  IJsselmeerkust
-  Markermeerkust
-  Typering kusten

Gegroeid langs dijken en waterlopen

-  Westfriese Omringdijk
-  Ijdijken / Oer-IJ
-  Rivieren, vaarten en kanalen
-  Verkavelingsstructuur

Land van linten en stolpen

-  Stolpenstructuur
-  Linten

Grote verdedigingswerken

-  Stelling van Amsterdam / Nieuwe Hollandse Waterlinie

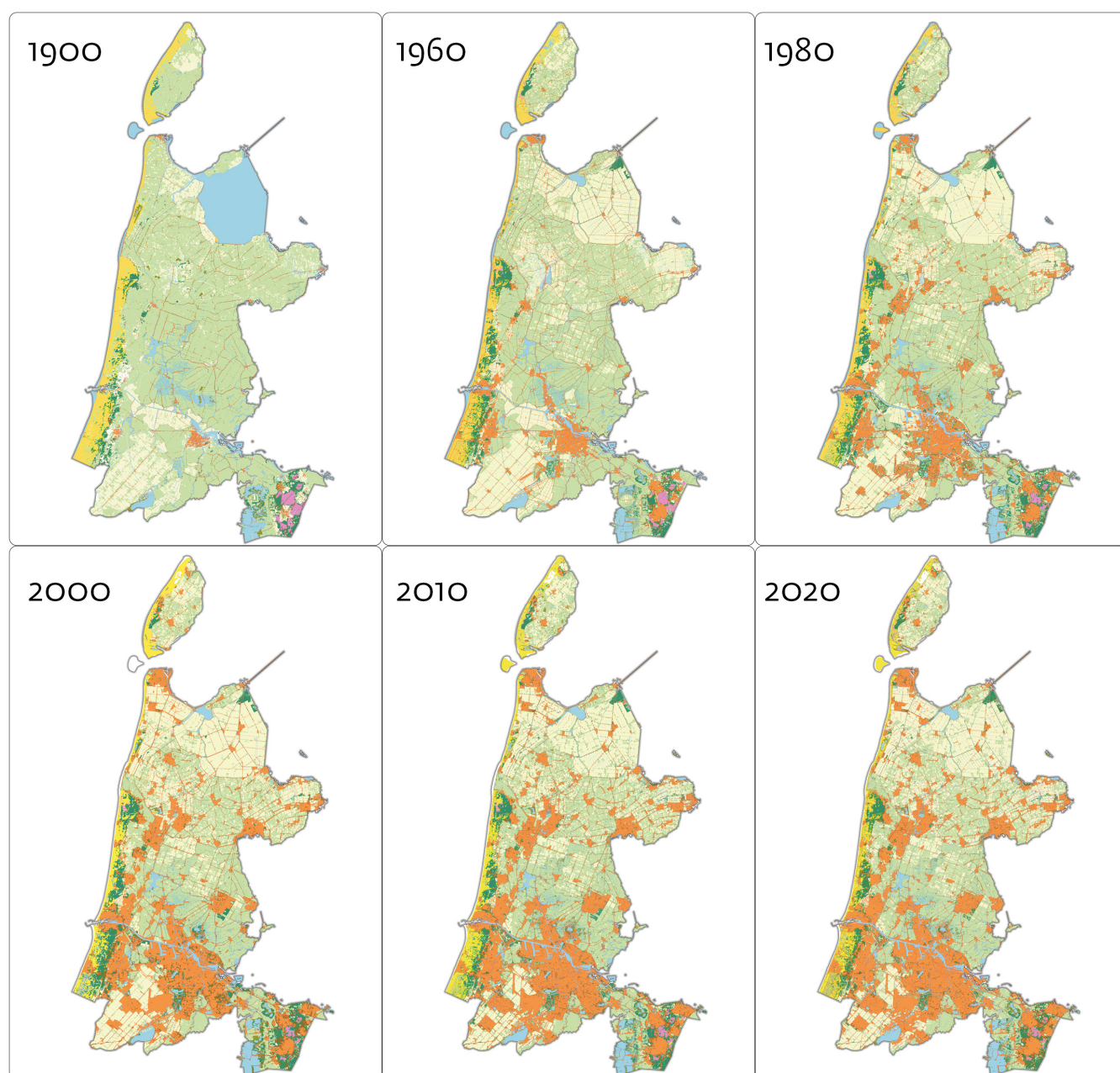
In het noorden grenst Noord-Holland aan het Waddengebied. De Waddenzee is internationaal erkend als uniek gebied en van groot belang voor de biodiversiteit. Dit gebied heeft de status van UNESCO-werelderfgoed en vormt langs de kusten van Denemarken, Duitsland en Nederland, het grootste aaneengesloten getijdengebied ter wereld. De Waddenzee is daarnaast onderdeel van internationale trekroutes voor vogels en is een van de belangrijkste natuurgebieden van West-Europa. Langs de Waddenkust worden daarom aan de zeezijde ook via Natura 2000 de belangrijke natuurwaarden beschermd.

Het zuidelijke deel van Noord-Holland is sterk verstedelijkt, met meerdere steden en dorpen die een dynamisch netwerk vormen en deel zijn van een groter geheel met Utrecht, Zuid-Holland en delen van Flevoland. Het noorden heeft een meer landelijk karakter met middelgrote steden en kleine kernen in open landschappen met lagere bevolkingsdichtheden. De verschillen tussen gemeenten zijn daardoor groot: van 85 inwoners per km² op Texel tot bijna 5.000 per km² in Amsterdam en alles daartussenin.

In 2025 verwelkomde de provincie haar drie miljoenste inwoner, een groei van 22 procent ten opzichte van 1995. De bevolkingsgroei voltrekt zich vooral rond de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In het noorden van de provincie is de bevolkingsdichtheid lager en is de groei beperkter. De groei van de MRA zien we ook in de groei van de werkgelegenheid, met name in het zuidelijke deel van de regio. De demografische en werkgelegenheidsontwikkeling hangen dan ook samen met de sterke dagelijkse woon-werkverkeerstromen. Het Daily Urban System van de MRA reikt verder dan het samenwerkingsgebied van de MRA. Vanuit Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, Utrecht, de Leidse regio, Flevoland en verder reizen mensen dagelijks naar hun werk in het zuidelijke deel van de MRA en weer terug. De samenhang tussen regio's binnen en buiten de provincie is daarmee groot. Tegelijkertijd zien we dat woon-werk/ onderwijs een steeds kleiner aandeel is van de mobiliteit, onder andere door vergrijzing. De regionale bereikbaarheid krijgt daardoor een heel ander karakter, als gevolg van meer toeristisch en recreatief verkeer en voor zorg. Deze verplaatsingen zijn korter, meer kriskras en minder beïnvloedbaar.

Ruimtegebruik

- Bebouwd gebied en wegen
- Duingebied
- Water
- Grasland
- Akkers, kale grond en kassen
- Heide en hoogveen
- Bos
- Moerasgebied



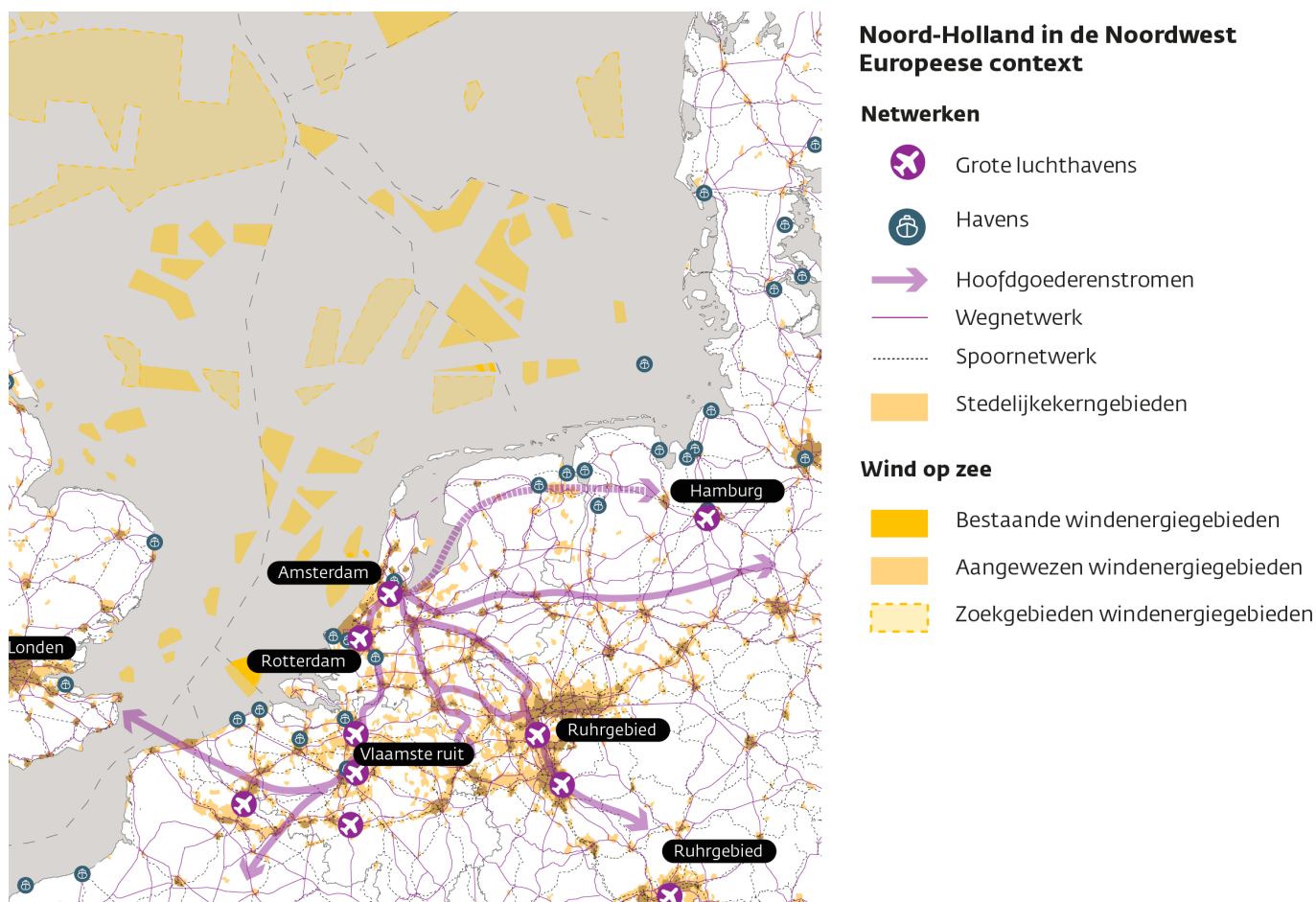
Figuur 7 Verandering in ruimtegebruik in Noord-Holland van 1900 tot 2020

Economisch staat Noord-Holland er sterk voor. Sinds 2016 levert de provincie de grootste bijdrage aan het bruto binnenlands product van Nederland. De economie is divers en ontleent daaraan haar weerbaarheid. De MRA is een belangrijk centrum van innovatiekracht, met sterke sectoren in zakelijke- en financiële dienstverlening en ICT. Datacenters, zee kabels en internetknooppunten verbinden de provincie met Nederland, Europa en de wereld. Bijvoorbeeld door de Amsterdam Internet Exchange (AMS-IX), waarmee een omvangrijke dienstencluster wordt ondersteund. In Noord-Holland Noord is de agrarische sector groot, met een strategisch sterk onderdeel als plantenveredeling en zaadtechnologie. Ook de maakindustrie, de duurzame-energiesector en de maritieme sector groeien in deze regio.

en het Noordzeekanaal is dit gebied verbonden met het achterland en de Rijn corridor richting het Ruhrgebied. Snelwegen en spoorcorridors, zoals de A4, A7, A9, de ring Amsterdam en de A22, spelen een belangrijke rol in het goederenvervoer.

Noord-Holland maakt deel uit van een nationaal en Europees energiesysteem. Dat is een systeem in verandering. Uitbreidingen van het elektriciteitsnet, nieuwe stations en energie-op-zee-projecten horen bij de infrastructuur die noodzakelijk is voor de energietransitie. Programma's voor warmte en waterstof ondersteunen deze ontwikkeling.

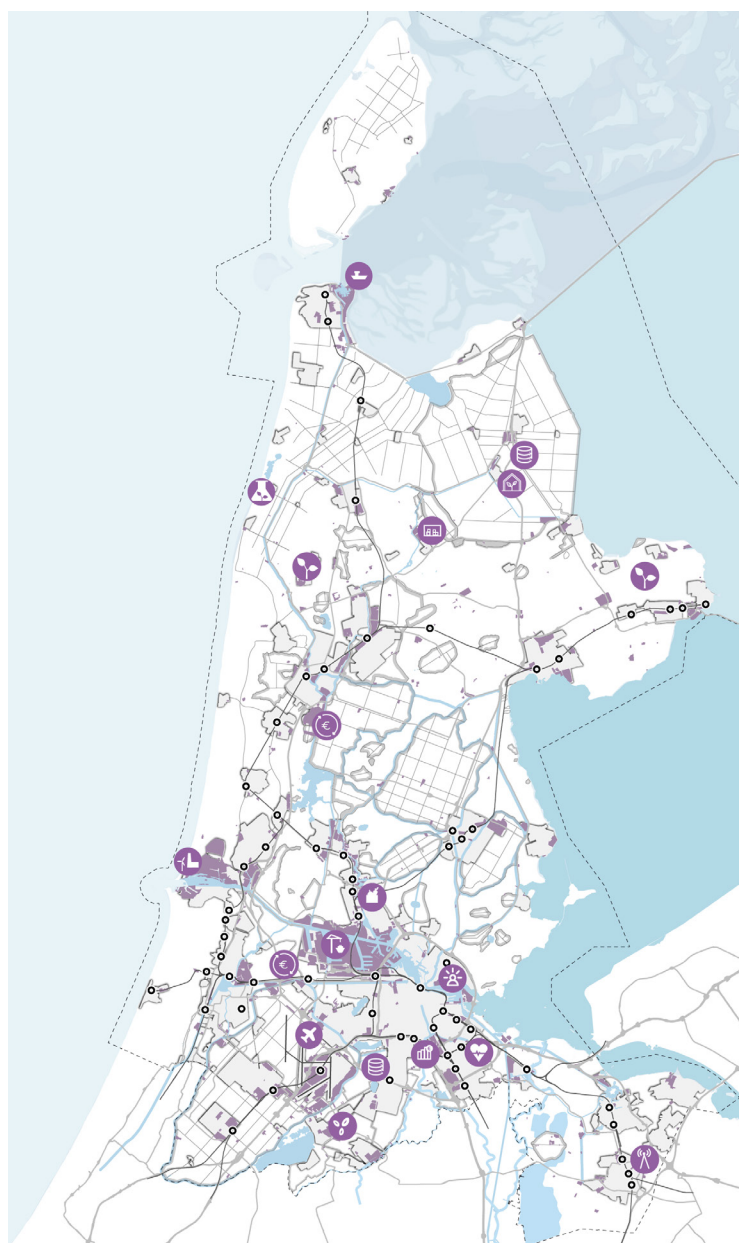
De ligging aan de rand van het Europese continent geeft Nederland een belangrijke positie als netwerk-, aanlandings- en doorvoerpunt. Noord-Holland vervult een belangrijke rol in logistiek en industrie. Schiphol behoort tot het Europese transportkernnetwerk (TEN-T) en fungeert als internationale hub voor luchtverkeer. Het Noordzeekanaalgebied is een van de Nederlandse industrieclusters en omvat onder meer de haven van Amsterdam, de IJmond met offshore-energie en staalproductie en Zaandam met een concentratie van voedingsmiddelenindustrie. Den Helder ligt met onder andere de offshore-industrie strategisch voor ontwikkelingen die op de Noordzee plaatsvinden. Via het Amsterdam-Rijnkanaal, het IJsselmeer



Figuur 8 Noord-Holland in Noordwest Europese context. Bron: Nota Ruimte.

Landbouw beslaat zo'n 55% van het provinciale grondoppervlak. De sector is een belangrijke pijler onder de regionale economie en drager voor een vitaal landschap en landelijk gebied. Ongeveer een vijfde van de Nederlandse tuinbouwproductie vindt plaats in Noord-Holland. Belangrijke verwerkende bedrijven zijn nauw verbonden zijn met de primaire landbouw. De sector kent een grote diversiteit aan landbouwsystemen en ondernemerschap, waaronder bollenteelt, veeteelt, akkerbouw, zaadveredeling, vollegrondsgroenteteelt en glastuinbouw. Clusters zoals Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord, Seed Valley en Food MRA versterken de internationale positie van de Noord-Hollandse land- en tuinbouw. Daarnaast leveren veel agrarische bedrijven een bijdrage aan lokale voedselproductie, agrarisch natuurbeheer, waterbeheer, recreatie en toerisme. Naast landbouw maken ook visserij en aquacultuur deel uit van het voedsel- en economisch systeem van de provincie.

Het Maritiem Cluster in Den Helder herbergt de belangrijkste marinebasis van defensie. Dit is belangrijk voor onze nationale veiligheid.



Figuur 9 Kaart met verstedelijking, netwerken en economische clusters

Spreiding sectoren over de provincie

-  Maritiem & energie
-  Datacenters
-  Agrifood
-  Plantveredeling en zaadtechnologie
-  AI en creatieve industrie
-  Life science & health
-  Financiële zakelijke dienstverlening
-  Media
-  Sierteelt
-  Transport, op- en overslag en logistiek
-  Circulaire economie
-  Voedingsmiddelenindustrie
-  Staal- en maakindustrie en off-shore
-  Groothandel en logistiek
-  Energy & health
-  OV-knooppunten
-  Spoor
-  Snelweg
-  Nationale weg
-  Provinciale weg
-  Stedelijk gebied

2.3 ONTWIKKELINGEN EN OPGAVEN WAAR WE AAN WERKEN EN HUN CONTEXT

Omgaan met een groeiende en vergrijzende bevolking

De bevolkingsontwikkeling heeft grote invloed op het toekomstige ruimtegebruik in Noord-Holland. In de komende decennia zal de bevolking naar schatting blijven toenemen door immigratie en natuurlijke groei. Volgens de Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050 groeit de bevolking naar bijna 3,4 miljoen inwoners in 2050. Dat is een verwachte toename van 390 duizend personen ten opzichte van 2024. Het overgrote deel van de bevolkingsgroei komt door buitenlandse migratie. Daarnaast is tot 2048 het aantal geboorten naar verwachting hoger dan de sterfte. Een bevolkingsgroei dus, ondanks een negatief binnenlands migratiesaldo (dat wil zeggen dat er meer mensen vanuit Noord-Holland naar andere provincies verhuizen dan vanuit de andere provincies naar Noord-Holland).

De groei is niet gelijk verdeeld over alle leeftijdsgroepen. Naar verwachting neemt de bevolking vooral toe in de groepen 0 tot 17 jaar, 40 tot 55 jaar en 75 jaar en ouder. Het aantal 75-plussers verdubbelt tussen 2024 en 2050; in 2024 had Noord-Holland ongeveer 260 duizend 75-plussers. In 2050 ligt het aantal inwoners van 75 jaar of ouder naar verwachting rond de 460 duizend. De groep eenpersoonshuishoudens van 75 jaar en ouder groeit met 110 duizend. In totaal neemt het aantal huishoudens tussen 2024 en 2050 naar verwachting met 245 duizend toe. De groei van het aantal huishoudens brengt een meestijgende woningbehoefte met zich mee. Bovenop het opgebouwde woningtekort, omdat er de afgelopen jaren niet genoeg woningen zijn gebouwd.

De sterke vergrijzing gaat bovendien gepaard met een harde daling van de beroepsbevolking en oplopende tekorten op de arbeidsmarkt, ondanks de bevolkingsgroei en juist in die beroepen die nodig zijn voor brede welvaart. Dat betekent dat we keuzes moeten maken over de economische activiteiten die we in Noord-Holland een plek willen geven.

Toewerken naar een CO₂-neutrale en klimaatbestendige provincie

Door menselijk handelen en de daarmee gepaard gaande uitstoot van broeikasgassen hebben we te maken met toenemende opwarming van de aarde. Als gevolg daarvan verandert het klimaat. De impact hiervan op onze provincie is meervoudig. Door de opwarming van de aarde stijgt de zeespiegel, met gevolgen voor onze waterveiligheid. Ook neemt de kans op extreem weer, zoals langdurige perioden van droogte, zware stormen, of juist extreme neerslag in een korte tijd, toe.

Deze ontwikkelingen zijn niet nieuw, maar gaan sneller dan verwacht. Zo werd de prognose voor 2040, van langdurige perioden van droogte als gevolg van klimaatverandering, al in 2018 werkelijkheid. De voorspellingen van de lokale effecten lopen uiteen en het is onzeker wat er met de temperatuur en luchtstromen gaat gebeuren. De provincie zet zich ervoor in dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden op locaties waar geen bijzondere risico's te verwachten zijn en waar effecten niet worden afgewenteld op andere gebieden of op de toekomst.

Onze opgave is om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en toe te werken naar een klimaatneutrale provincie in 2050. Dat betekent dat Noord-Holland in 2050 per saldo geen broeikasgassen meer uitstoot. Deze ambitie vertaalt zich onder andere in de ontwikkeling van een volledig circulaire economie, een duurzaam energiesysteem en het verminderen van de broeikasgasuitstoot in veenweidegebieden. De Klimaatwet vormt hierbij een belangrijk kader en onderstreept deze richting. Tegelijk zien we dat de opgave groot is. Nationaal en provinciaal liggen we nog niet op koers, bijvoorbeeld doordat de verduurzaming van industrie en mobiliteit tijd vraagt en doordat netcongestie en te hoge stikstofdepositie de energietransitie en bouwinitiatieven kunnen vertragen.

Het is nodig om Noord-Holland voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering die nu al merkbaar zijn en in de toekomst verder toenemen. Met klimaatadaptatie richten we onze leefomgeving zo in dat deze veilig, leefbaar en veerkrachtig blijft, ook bij extremere weersomstandigheden, zeespiegelstijging en bodemdaling. Zo werken we stap voor stap aan een provincie die bestand is tegen de veranderingen van morgen.

CO₂-uitstoot uit veenweide verminderen

Als we voor 2030 25 tot 30 procent van de veenweide vernatten, remt dat de oxidatie van veen, vermindert de CO₂-uitstoot en wordt bodemdaling tegengegaan. Daartegenover staat dat een hoger waterpeil om een slimme omgang met zoetwater vraagt, zeker nu de beschikbaarheid daarvan in droge perioden onder druk staat. Tegelijk werken we aan het beperken van wateroverlast, het herstellen van de biodiversiteit en het omgaan met de toenemende recreatieve druk in deze gebieden. De keuzes voor de veenweidegebieden hebben grote invloed op het huidige en toekomstige landgebruik en daarmee ook op de belevingswaarde van deze gebieden. We beschouwen dit als een integrale opgave voor vitale en toekomstbestendige veenweidelandschappen.

Waterveiligheid zo veel mogelijk garanderen

Wij gaan voor een provincie die ook in de toekomst veilig en goed leefbaar blijft. Daarom is het goed Noord-Holland voor te bereiden op veranderingen zoals zeespiegelstijging, piekwaterafvoer op de rivieren, extreme neerslag en bodemdaling. Door bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vooruit te kijken naar de verwachte overstromingsrisico's in 2100, kunnen we tijdig maatregelen nemen en onze waterveiligheid versterken.

Het is belangrijk dat ons watersysteem voldoende ruimte en flexibiliteit heeft om met extremere weersomstandigheden om te gaan. Door verharding kan water minder goed in de bodem infiltreren. Daarom zetten we in op meer ruimte voor water, zodat overtollig water kan worden opgevangen en schade zoveel mogelijk wordt beperkt.

Ook het onderhouden en versterken van waterkeringen blijft een belangrijke opgave. Voor de regionale keringen langs onze kanalen, boezems en polderwateren ziet de provincie toe op het vaststellen en de handhaving van de veiligheidsnormen. Voor de zeesluis en gemalen bij IJmuiden ligt de verantwoordelijkheid voor goed onderhoud en tijdige vervanging bij het Rijk. Daarnaast is het belangrijk dat onze duinen voldoende ruimte hebben om mee te bewegen met de stijgende zeespiegel. Zo blijven ze een sterke natuurlijke bescherming van de kust. Ook voor de Waddeneilanden, waaronder Texel, vraagt de zeespiegelstijging om blijvende aandacht, zodat het natuurlijk systeem van zandplaten en kustverdediging zo goed mogelijk kan blijven functioneren.

Omgaan met zoet- en drinkwatertekort en verzilting

Noord-Holland is voor haar zoetwater sterk afhankelijk van wateraanvoer via de Rijn, het IJsselmeer, de Lek en de Hollandse IJssel. Dit water is essentieel voor drinkwaterwinning, huishoudens, landbouw, industrie en het doorspoelen van verzilte polders. Door klimaatverandering neemt de beschikbaarheid van zoetwater af: gletsjers verdwijnen waardoor de Rijnaanvoer grilliger wordt, droogteperiodes worden langer en de verdamping van oppervlaktewater neemt toe. Tegelijkertijd groeit de vraag naar drinkwater. Daarnaast neemt de verzilting toe door zeespiegelstijging en droogte, waardoor er hier bovenop extra behoefte is aan zoetwater om door te spoelen.

Dit vraagt enerzijds om meer water vasthouden voor de droge perioden. Het IJsselmeer biedt hier de beste mogelijkheden voor, maar lokaal kan dit ook. Daarnaast vraagt dit ook om het besparen van watergebruik door optimalisaties en innovaties en een andere verdeling van water. Tot slot zullen we er ook niet aan ontkomen te veranderen in ons

grondgebruik en dit aan te passen aan drogere of zilttere omstandigheden. Voldoende drinkwater heeft hierbij bijzondere aandacht. We beschermen onze drinkwaterbronnen en infiltratiegebieden en breiden deze waar nodig uit.

Toewerken naar voldoende waterkwaliteit

Op het gebied van waterkwaliteit liggen er in Noord-Holland belangrijke verbeteropgaven. We werken eraan om alle oppervlaktewaterlichamen te laten voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW), die normen geeft voor de ecologische en chemische waterkwaliteit. Niet alleen de concentraties van bepaalde aangewezen stoffen vragen om aandacht, ook stoffen die niet KRW-genormeerd zijn, zoals microplastics, medicijnresten en PFAS, verdienen een aanpak. Een belangrijke opgave is het terugdringen van het hoge niveau van nutriënten (stikstof, fosfor) in het water. Deze zijn afkomstig van historische en actuele emissies door bemesting, veenoxidatie, nutriëntrijke kwel en lozingen van rioolwaterzuiveringen. Daarnaast vragen een aantal slecht afbreekbare en niet goed te verwijderen verontreinigende stoffen om gerichte maatregelen.

Grip krijgen op onze bodem

Steeds meer functies maken gebruik van de ondergrond, zoals geothermie, warmte-koudeopslag en de aanleg van kabels en leidingen. Dit kan gevolgen hebben voor de drinkwaterkwaliteit, bestaande infrastructuur in de bodem en voor aardkundige en archeologische waarden. Tegelijkertijd is bodemdegradatie door verzilting, bodemdaling, erosie en verdichting een aandachtspunt. Ook activiteiten zoals landbouw, industrie en infrastructuur kunnen effect hebben op de bodemkwaliteit en leiden tot verontreiniging van bodem en grondwater.

Waar voor water al jarenlang een stevig Europees beleidskader bestaat, is het bodemdossier in dat opzicht nog volop in ontwikkeling. De provincie is een belangrijke schakel tussen Europees en nationaal beleid en de gebiedsgerichte uitwerking die daaruit volgt. We richten ons daarbij op de drieslag robuuste bodems, bodemgezondheid en schone bodem, zoals ook opgenomen in de Bodemonitoringsrichtlijn en de Natuurherstelverordening (Rijk).

Werken aan economisch-strategische autonomie

De Europese en nationale koers zet in op het versterken van concurrentiekracht en strategische weerbaarheid. Op mondiale schaal richt de Europese Unie zich op drie grote transformaties: het stimuleren van innovatie, het samenbrengen van concurrentiekracht en vergroening en het terugdringen van risicovolle afhankelijkheden.

Noord-Holland is goed gepositioneerd om aan deze koers een belangrijke bijdrage leveren. Dat

vraagt om gerichte keuzes en investeringen in een economie die past bij onze toekomst. Onze sterke economische positie is geen vanzelfsprekendheid. Toenemende geopolitieke onzekerheden, mondiale afhankelijkheden en structurele schaarste aan ruimte (zowel fysieke ruimte als milieuruimte), energie, water, grondstoffen en arbeid vragen om beleidskeuzes die expliciet verbonden zijn aan strategische belangen.

Dat betekent dat we economische ontwikkeling niet alleen beoordelen op monetaire toegevoegde waarde, maar ook op de bijdrage aan een robuuste economie en aan de strategische autonomie van Europa, Nederland en Noord-Holland.

Toewerken naar een volledig circulaire economie

De provincie Noord-Holland streeft – in aansluiting op Rijksbeleid – naar een volledig circulaire economie in 2050 om daarmee invulling te geven aan een toekomstbestendige economie, een beter klimaat, een schoner milieu en het tegengaan van grondstoffenschaarste. De transitie naar een circulaire economie is noodzakelijk voor het verminderen van onze afhankelijkheid van andere landen. Circulaire economie vraagt om anders ontwerpen, bouwen, produceren en consumeren, waarbij hergebruik, levensduurverlenging en het sluiten van kringlopen steeds belangrijker worden. Circulaire keuzes hebben daardoor directe gevolgen voor de inrichting van bedrijventerreinen, logistiek, energiegebruik en de kwaliteit van de leefomgeving. Voor de transitie naar een circulaire economie is onder meer fysieke en milieuruimte en voldoende energie nodig. In de transitiefase waarin oude en nieuwe bedrijfsprocessen en energiesystemen naast elkaar bestaan is extra ruimte nodig. Dat maakt het noodzakelijk te bepalen waar welke economische ontwikkeling toekomstbestendig is en waar we ruimte willen bieden om de transitie naar een circulaire economie mogelijk te maken.

Investeren in digitale infrastructuur

Noord-Holland heeft een sterke uitgangspositie in het digitale domein. De aanlanding van intercontinentale zeekabels heeft gezorgd voor een robuuste digitale infrastructuur en connectiviteit. Hierdoor kon het digitale cluster zich optimaal ontwikkelen. De provincie huisvest inmiddels de meeste datacenters van Nederland en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de provinciale, nationale en Europese economie. Deze positie is echter niet vanzelfsprekend. Zeekabels hebben een beperkte technische en economische levensduur en een deel daarvan nadert het einde. Daarnaast neemt de schaarste aan wat datacenters nodig hebben, zoals ruimte, energie en water, toe. Een selectief datacenterbeleid is daarom nodig. Zonder vervanging of nieuwe aanlanding van zeekabels kan de digitale connectiviteit afnemen. En daarmee een belangrijke economische kracht van de provincie.

Oplossen van netcongestie en toewerken naar volledig duurzame energie

De ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en strategische afhankelijkheden te verkleinen vraagt om snelle groei van hernieuwbare energie, efficiëntiewinst en verdere elektrificatie van industrie, mobiliteit en gebouwen. De verplichting om het energieverbruik te verduurzamen is verankerd in Europese en nationale wetgeving. De afbouw van fossiele brandstoffen (zoals aardgas, benzine en diesel), in lijn met Europese en nationale wetgeving over verduurzaming van het energieverbruik, gaat gepaard met een grote groei van de opwek, opslag en het gebruik van duurzame energie in de vorm van elektriciteit, waterstof en warmte. Het elektriciteitsgebruik in de industrie, voor mobiliteit en in de bebouwde omgeving groeit door de elektrificatie sterk. Dat stelt hoge eisen aan en uitbreiding van netwerken, opslag en systeemflexibiliteit en vraagt daarmee ook om een zorgvuldige omgang met de beschikbare ruimte.

Een belangrijke uitdaging voor de energietransitie is de netcongestie. Zowel het transporteren van gevraagde als geleverde stroom vraagt om forse uitbreiding, waardoor nieuwe aanvragen voor grootverbruikersaansluitingen tussen 2030 en 2038 niet kunnen worden gehonoreerd. Het versterken van het elektriciteitsnet biedt tegelijk kansen voor andere transitie, zoals de verdere ontwikkeling van de circulaire economie. Daarnaast is nog niet alle toekomstige energievraag in beeld. Zo biedt de verduurzaming van de internationale luchtvaart nog volop ruimte voor innovatie en nieuwe oplossingen. De uitkomsten daarvan kunnen van invloed zijn op de benodigde energie-infrastructuur.

Het oplossen van netcongestie vergt daarom grote aanpassingen en vooral uitbreidingen van nationale en lokale elektriciteitsnetten. Dat netwerk is daarmee een belangrijke drager voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast zijn het realiseren van lokale opwek en investeringen in waterstof- en warmtenetwerken belangrijk om de netcongestie te verminderen.

De opwek van duurzame elektriciteit gebeurt vooral via windturbines en zonnepanelen. Daarmee is de decentralisering van het energiesysteem ingezet. Waar voorheen elektriciteitscentrales centraal in het elektriciteitssysteem voor regelbare elektriciteit zorgden, is de huidige duurzame opwek met zon en wind niet regelbaar en veelal decentraal. Dat betekent dat energie over grotere afstanden en meer schakels vervoerd moet worden, via laag-, midden- en hoogspanningskabels. Het toekomstig energiesysteem vraagt dus veel ruimte, meer dan we gewend zijn: opwek en opslag vinden dicht bij gebruikers plaats, ook in kleinere kernen en op wijkniveau.

Wat in Noord-Holland uitvoerbaar is, wordt bovendien in hoge mate beïnvloed door mondiale en Europese keuzes. Energieprijzen, regelgeving en geopolitieke spanningen werken direct door in de Noord-Hollandse klimaatopgaven.

Werken aan natuurherstel en stikstofreductie

Noord-Holland levert al veel inspanningen voor natuur en biodiversiteit. De biodiversiteit vraagt om blijvende aandacht, zowel binnen Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) als daarbuiten. De kwaliteit van de natuur is in slechte staat: ecosystemen staan onder invloed van verschillende factoren, zoals stikstofdepositie, waterkwaliteit, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, recreatiedruk en klimaatverandering. Om de gestelde doelen te halen, is gerichte inzet op natuurherstel nodig. Daarom werken we zowel aan geborgd natuurherstel als aan reductie van de uitstoot van stikstof. Herstel van de natuur is niet alleen waardevol op zichzelf, het opent ook de deur naar maatschappelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, economie en de aanleg en uitbreiding van energie- en mobiliteitsnetwerken. Door nu te investeren in natuurherstel en het terugdringen van de stikstofuitstoot, creëren we de ruimte om ook andere belangrijke opgaven in Noord-Holland weer vlot te trekken. Extra inspanning voor natuur is ook van belang voor andere opgaven, zoals het verbeteren van de waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving.

Ook zijn keuzes nodig voor de natuur in het agrarisch gebied. Veel soorten die afhankelijk

zijn van het agrarisch ecosysteem zijn in aantallen achteruitgegaan. Weidevogels zijn hiervan het bekendste voorbeeld. Om de afname van biodiversiteit te keren, is nog veel nodig, ook buiten de bestaande natuurgebieden.

Naar kringlooplandbouw en het behouden van voedselzekerheid

De landbouw in Noord-Holland is belangrijk voor voedselzekerheid en behoud van het landschap. Tegelijkertijd vergroot de landbouw in huidige vorm de opgaven in het landelijk gebied. Het gaat onder andere om: natuurherstel, stikstofreductie, bodemdaling en waterkwaliteitsverbetering. De omstandigheden waarin de landbouw opereert, veranderen door klimaatverandering en veranderende water- en bodemcondities. Samen vragen ze om een andere manier van telen en produceren. Schommelingen in de beschikbaarheid van zoetwater, verschuivende internationale

Grootschalige woningbouwlocaties

- Bebouwd gebied
- Woningbouwlocaties (onherroepelijk, gepland, vastgesteld, in voorbereiding)

Regionale grootschalige locaties (aantal woningen)

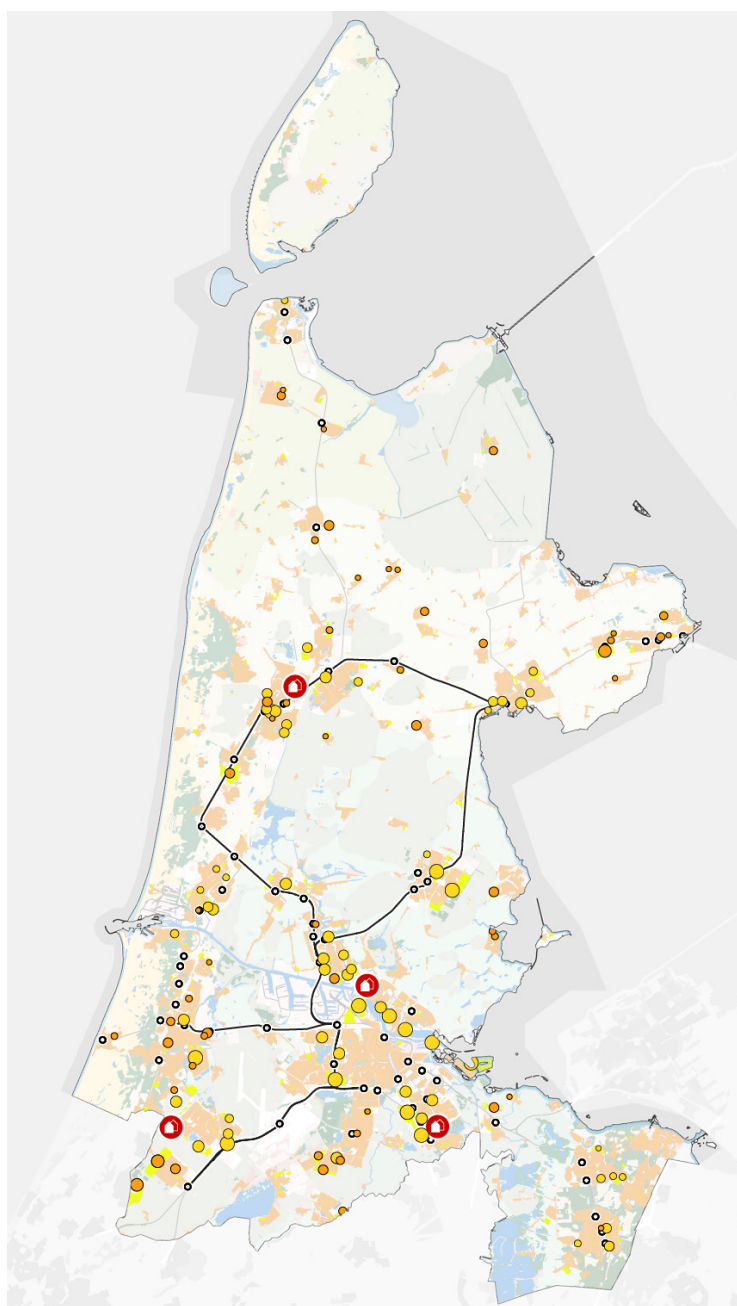
- 0-400
- 401-700
- 701-1000
- 1001-2000
- 2001-3600

Regionale grootschalige locaties die voldoen aan criteria (aantal woningen)

- 400
- 401-700
- 701-1000
- 1001-2000
- 2001-3600
- 5001-10600

Nationaal grootschalige locaties

- 'Nationaal' grootschalige woningbouwlocaties



Figuur 10 Grootschalige woningbouwlocaties

handelsstromen en groeiende maatschappelijke verwachtingen vragen om een landbouw die veerkrachtig is en beter bestand is tegen onzekerheden.

De provincie ondersteunt daarom de ontwikkeling naar kringlooplandbouw. Bij kringlooplandbouw worden grondstoffen, nutriënten en energie zo efficiënt mogelijk benut en wordt de belasting van natuur en leefomgeving verminderd. Het streven naar kringlooplandbouw per 2040 zorgt ervoor dat landbouw juist bijdraagt aan het oplossen van de opgaven in het landelijk gebied. Deze ontwikkeling vindt plaats in een context waarin sommige andere ruimtelijke opgaven ook om ruimte in het landelijk gebied vragen. Denk aan waterberging, woningbouw, verzwaring van het energienetwerk of de uitbreiding van bedrijventerreinen. Daarnaast vragen kwetsbare gebieden, zoals zones rond Natura 2000-gebieden, om landbouwwormen die bijdragen aan doelen voor stikstof, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, klimaatmitigatie en -adaptatie, en natuur.

Alle benodigde woningen bouwen

Noord-Holland staat voor een grote woningbouwopgave. Tot 2049 willen we bijna 275.000 nieuwe woningen (peiljaar 2026) realiseren, een verdubbeling ten opzichte van eerdere prognoses. Deze groei is toe te rekenen aan de eerder beschreven bevolkingstoename en de steeds kleiner wordende en daarmee in aantal toenemende huishoudens. Het zuidelijk deel van de provincie trekt veel nieuwe inwoners aan, waardoor de verstedelijkingsdruk vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zich verder uitbreidt in alle windrichtingen.

Wij zien net als de EU fatsoenlijke huisvesting als fundamenteel mensenrecht. Iedereen heeft recht op gezonde, adequate huisvesting met toegang tot schoon water, sanitair, riolering en energie. Dit is ook economisch noodzakelijk. Woningen die we nu slecht bouwen, verouderen sneller en worden duurder in onderhoud. Kwalitatief goede woningen die we op de juiste plek bouwen, dat wil zeggen goed bereikbaar, verzekerd van energie en water en andere voorzieningen in de nabijheid, blijven waardevol op de lange termijn.

De provincie is medebepalend waar, hoe en onder welke voorwaarden woningen kunnen worden gebouwd. Dit vereist afstemming met en over energie- en mobiliteitsnetwerken en drinkwatervoorzieningen. Het vraagt ook om zorgvuldig ruimtegebruik en duidelijke eisen aan locatie (waar), omvang (hoeveel) en inrichting (hoe).

Omgaan met vastlopende mobiliteitsnetwerken

We voorzien een steeds grotere verkeersdruk (congestie) op de mobiliteitsnetwerken in Noord-Holland. De wegen lopen vast en het spoor raakt vol. Voor het al zwaar belaste weg-, spoor- en OV-netwerk blijven (Rijks)investeringen uit. Deze zijn cruciaal op de lange termijn om de bereikbaarheid van de hele provincie op peil te krijgen.

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is hét mobiliteitscentrum van Nederland en tegelijkertijd vormt hier een groot knelpunt. Tot 2040 vindt in de MRA de grootste woningbouwopgave en naar verwachting ook groei van arbeidsplaatsen plaats. Het aantal passagiers op Schiphol neemt toe, door de mondiale trend naar grotere vliegtuigen. Het aantal reizigers dat hun reis op Schiphol begint of eindigt, groeit naar verwachting van 43,6 miljoen in 2025 naar circa 65 miljoen in 2050. Samen met de verwachte bevolkingsgroei en groei van werkgelegenheid, creëert dit drie verkeersstromen die elkaar versterken: interne mobiliteit in de MRA, verbindingen tussen Alkmaar/Hoorn en de MRA en verkeer naar de rest van de Randstad. Als gevolg daarvan raakt het weg- en spoor netwerk nog zwaarder belast.

Dit speelt bijvoorbeeld in en rond Gooi en Vechtstreek, waar ook de impact wordt ondervonden van ontwikkelingen in andere provincies. De geplande woningbouw in Almere en in de provincie Utrecht, samen met de geplande woningbouw in Amsterdam en omstreken zorgen dat de bereikbaarheid van Gooi en Vechtstreek verder afneemt. Dit gaat dan met name om de A1, de A27 en het spoor netwerk. De drukte op de A1 en A27 straalt door op het onderliggende netwerk en de provinciale wegen.

Ondanks de mobiliteitsgroei kunnen de komende jaren geen investeringen gepleegd worden om de capaciteit op de mobiliteitsnetwerken te vergroten; als er al geïnvesteerd wordt, gebeurt dat vooral in het onderhoud en de verbetering van de bestaande netwerken. We kunnen de bereikbaarheid dus niet op korte termijn verbeteren door meer wegen aan te leggen. In het fietsnetwerk is nog enige ruimte voor groei; het realiseren van doorfietsroutes is wel haalbaar, ook binnen de grenzen van wetgeving over stikstof.

De mobiliteitsvraag is niet overal hetzelfde. In stedelijke gebieden verslechteren zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid: meer auto's betekenen meer files én dat kan zorgen voor meer luchtvervuiling. In kleinere kernen gebeurt het tegenovergestelde: voorzieningen verdwijnen, werk en winkels zijn verder weg, en vooral mensen zonder auto zijn dan uit bereikbaarheidsoogpunt kwetsbaar en aangewezen op regulier openbaar vervoer, wat daar op een basisniveau wordt aangeboden.

De opgave is het bieden van maatwerk op het gebied van fiets, lopen en (deel)mobiliteit. Daarnaast moeten slimme en schone innovaties op het gebied van mobiliteit tot verbeteringen in het mobiliteitssysteem leiden. Op afstanden tot 15 km liggen er kansen om het aandeel van de fiets in de mobiliteit te vergroten, maar alleen als het fietsnetwerk een kwalitatieve impuls krijgt.

Verbeteren woon-werkbalans

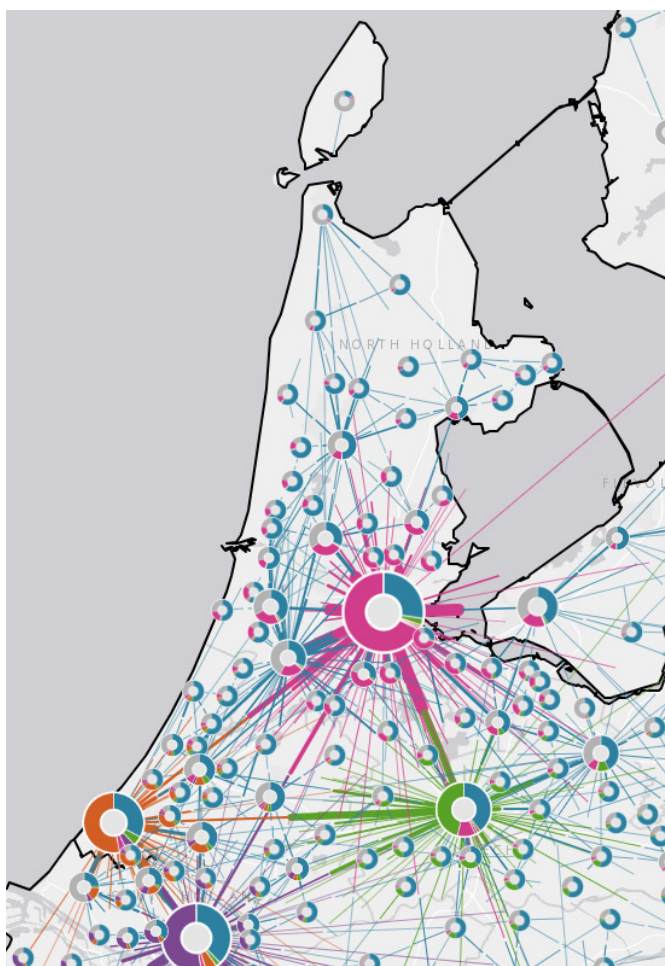
Ongeveer 88 procent van de werkzame inwoners van Noord-Holland werkt binnen de eigen provincie, maar het aandeel dat binnen de eigen regio woont en werkt verschilt sterk. In de Kop van Noord-Holland blijft ongeveer twee derde van de werkenden binnen de eigen regio werken, terwijl dit aandeel in Haarlem en omliggende gemeenten rond de 40 procent ligt. Dit wijst op een duidelijke ruimtelijke disbalans tussen wonen en werken. Amsterdam en aanpalende gemeenten fungeren daarbij als het dominante werkcentrum.

De grootste pendelstromen komen uit omliggende regio's binnen de Metropoolregio Amsterdam (met name uit de agglomeratie Haarlem Zaanstreek Gooi en Vechtstreek IJmond) Vanuit Noord-Holland Noord is de pendel naar Amsterdam kleiner maar nog

Woon-werkverkeer

Werkgemeente

	Amsterdam
	Rotterdam
	Den Haag
	Utrecht
	Andere gemeente
	Woongemeente



Figuur 11 Woon-werkverkeer. Bron CBS

steeds substantieel. Ook buiten de provincie is de arbeidsmarkt sterk verweven met Noord-Holland en dan met name Amsterdam. Vanuit Zuid-Holland is sprake van een netto-instroom van ruim 60 duizend. Vanuit Utrecht en Flevoland is tevens sprake van grote pendelstromen. Dit onderstreept de centrale rol van Amsterdam en Noord-Holland als werkcentrum binnen Nederland.

De opgave is om de onbalans in woon-werkverkeer zoveel mogelijk tegen te gaan.

Werken aan een gezonde leefomgeving

In heel Noord-Holland worden de huidige EU-normen voor luchtkwaliteit gehaald. Per 2030 worden de normen aangescherpt. Uit analyse van het RIVM (december 2025, MLK 2025) blijkt dat het tijdig kunnen voldoen aan de aangescherpte EU-normen voor luchtkwaliteit ook voor Noord-Holland een opgave is. Als de luchtkwaliteit niet voldoet aan de normen is ten eerste sprake van ongewenste blootstelling van inwoners (en gezondheidsschade) en ten tweede mogelijk (lokaal) onvoldoende milieuruimte voor nieuwe milieubelastende activiteiten (waaronder grotere woningbouwprojecten). Om aan de nieuwe normen te kunnen voldoen, is aanvullend beleid en maatregelen nodig. We pakken deze opgave samen op met gemeenten en het Rijk, want de bevoegdheden zijn verdeeld over verschillende overheden.

We willen onze inwoners niet alleen beschermen tegen overschrijding van de normen, maar hen ook beschermen tegen gezondheidsschade die ontstaat door de optelsom van uitstoot vanuit verschillende bronnen in een gebied. Ook piekbelasting — situaties waarin de uitstoot tijdelijk fors hoger ligt — verdient aandacht.

De groei van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) brengt kansen voor wonen en werken, maar vraagt ook om bewuste keuzes. Woningbouwlocaties liggen soms nabij milieucontouren van Schiphol en zware industrie. Mitigerende maatregelen en het slim sturen op

locatiekeuzes dragen bij aan een gezondere leefomgeving en kunnen ervoor zorgen dat het aantal bewoners dat overlast ervaart en blootstaat aan gezondheidsrisico's afneemt. Dat vraagt om een expliciete afweging tussen bedrijvigheid, industrie en de belangen van bewoners.

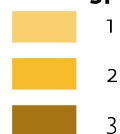
Op een aantal locaties in de provincie is sprake van forse geurhinder. Met de komst van de Omgevingswet is het stellen van doelen voor geur vanuit de industrie zowel een verantwoordelijkheid van provincies als van gemeenten geworden.

De provincie is bevoegd gezag voor grote industriële bedrijven, regionale luchthavens en provinciale wegen. Deze bevoegdheden zijn verankerd in de Omgevingswet en Europese wetgeving (industriële emissierichtlijnen). De omgevingsdiensten verzorgen de dagelijkse vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie. Zo sturen we actief op een gezonde leefomgeving.

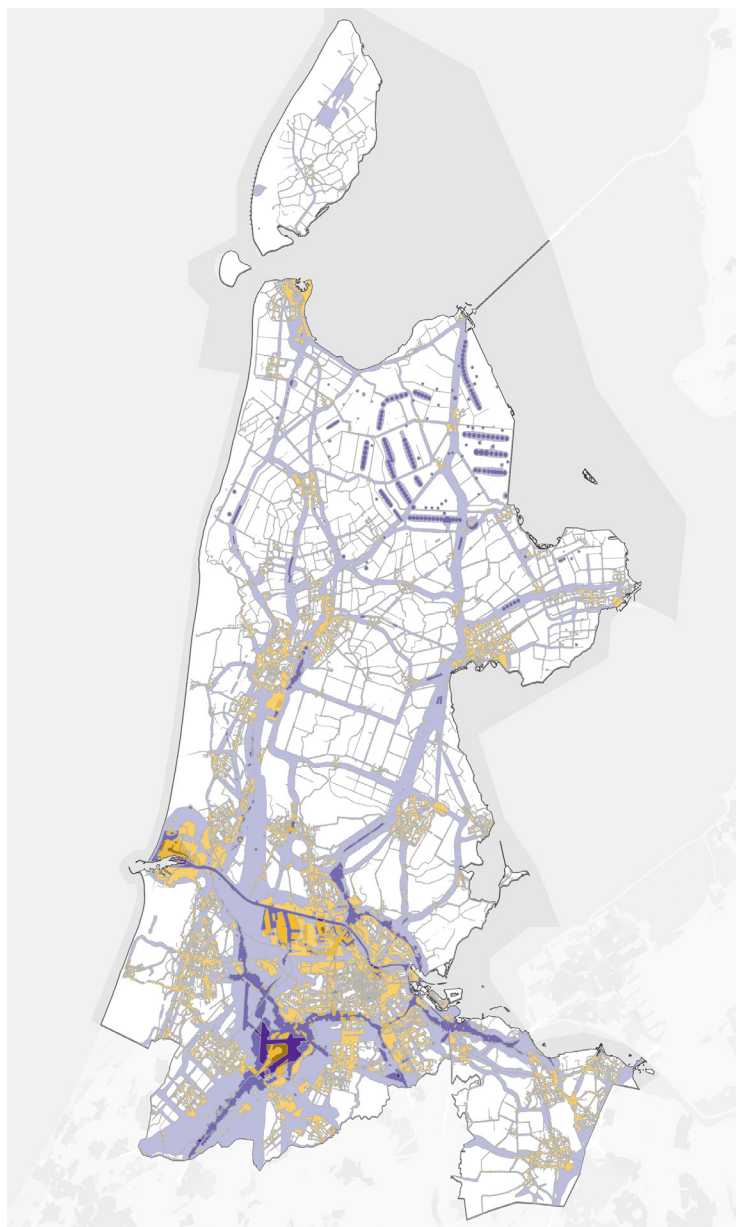
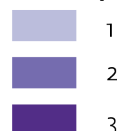
Een ander gezondheidsrisico is hittestress in stedelijke gebieden. Door klimaatverandering en een verouderende

Milieu- en gezondheidsrisico's

Geluid-, lucht- en risicocontouren binnen bebouwde gebieden en woningplannen



Geluid-, lucht- en risicocontouren



Figuur 12 Geluid, lucht en risicocontouren

bevolking neemt dit gezondheidsrisico toe. Bij locatiekeuzes voor wonen, industrie, recreatie en infrastructuur moet hiermee veel bewuster rekening worden gehouden.

Voldoende ruimte voor recreatie creëren

Recreatie draagt in belangrijke mate bij aan de leefkwaliteit en gezondheid van inwoners en de aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Voldoende groen en recreatie in de buurt vermindert stress, verbetert de mentale gezondheid en draagt bij aan de sociale binding in wijken. Op dit moment zijn de recreatiemogelijkheden in Noord-Holland niet toereikend. Dat terwijl de vraag ernaar door de groeiende bevolking en toenemend toerisme sterk stijgt (binnenlands +18%, buitenlands +47% tot 2035). Daarnaast zien we een verandering in het recreatiegedrag: buitenrecreatie wordt steeds populairder en onderdeel van het leefpatroon van mensen.

Een ander patroon is dat bij de stedelijke verdichting woningbouw en economische functies vaak voorrang krijgen, waardoor groen en recreatieruimte in de woonomgeving afnemen. Het gevolg is dat inwoners in groeiende steden minder toegang hebben tot groenvoorzieningen die ze juist steeds meer nodig hebben. De recreatiedruk op natuurgebieden neemt zo toe en de kwaliteit van de landschappen waarin wordt gefietst, gewandeld en gevaren neemt af.

Vasthouden aan omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit is een breed begrip. Hieronder valt de kwaliteit van natuur en landschap, erfgoed en stedenbouwkundige kwaliteit als ook de beschikbaarheid en bereikbaarheid van culturele en sociale voorzieningen, groen en ruimte voor sport en ontspanning. Voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving is een goede kwaliteit van al deze componenten belangrijk. Noord-Holland kent vele omgevingskwaliteiten: van de kust en duinen tot open polderlandschappen en bossen, van UNESCO-werelderfgoederen tot provinciale monumenten en een rijk aanbod aan regionale gebiedskenmerken, identiteiten en cultuur. Tegelijkertijd is de ruimte in Noord-Holland beperkt en zijn de ontwikkelingen en veranderingen waar we de komende decennia mee te maken hebben van invloed op onze omgevingskwaliteit. Ondertussen neemt door een groeiende bevolking de behoefte aan aantrekkelijke landschappen kunnen ontspannen en recreëren toe.

Het is een wettelijke verplichting om onze omgevingskwaliteit te behouden en zelfs te bevorderen. Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen hiermee in strijd zijn. Dit heeft consequenties in het hier en nu maar heeft, mede door een cumulerend effect, ook gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. Daar staat tegenover dat ruimtelijke ontwikkelingen ook kansen bieden om

de omgevingskwaliteit te verbeteren of nieuwe kwaliteiten toe te voegen. Omgevingskwaliteit is daarom altijd randvoorwaardelijk bij nieuwe ontwikkelingen, vraagt om sturing en zorgvuldigheid bij het maken van ruimtelijke keuzes en om beleid dat zowel gericht is op bescherming als op het ruimte bieden aan ontwikkelingen en het realiseren van nieuwe kwaliteiten.

Ruimte maken voor defensie

Militaire inzetbaarheid vraagt, vanwege de geopolitieke ontwikkelingen, nu om ruimte. Training, oefenen en voorbereiding van defensiepersoneel nemen toe. Tegelijkertijd groeit de economische defensie-industrie. Dit schept directe spanningen met andere opgaven en geeft ook kansen doordat het als vliegwiel kan worden gebruikt voor ontwikkelingen. Het vraagt ook om samenwerking met het Ministerie van Defensie, bedrijfsleven en andere overheden; strategische weerbaarheid is voor ons allemaal.



03

Het afwegingskader: uitgangspunten en afwegingsprincipes

3. HET AFWEGINGSKADER: UITGANGSPUNTEN EN AFWEGINGSPRINCIPES

De ruimte in Noord-Holland wordt intensief gebruikt. Wonen, werken, natuur, landbouw, water, energie, mobiliteit en recreatie zijn in beweging en vragen allemaal om een plek. Dit betekent dat we afwegingen moeten maken in welke ontwikkeling waar prioriteit krijgt.

In dit hoofdstuk zijn uitgangspunten en afwegingsprincipes opgenomen die samen het afwegingskader vormen. De uitgangspunten geven aan wat we willen bereiken. De afwegingsprincipes geven aan waar we rekening mee houden als we de ruimtelijke afweging maken. Ze zijn ordenend of sturend voor waar iets mogelijk is en onder welke voorwaarden. Er zit geen hiërarchie tussen de afwegingsprincipes, want wat prioriteit heeft, verschilt per locatie. De uitgangspunten en afwegingsprincipes – het afwegingskader – vormen de basis van de keuzes in hoofdstuk 4 en de gebiedsuitwerkingen in hoofdstuk 6 waarin we schetsen hoe de verschillende afwegingen tussen opgaven uitpakken in Noord-Holland.

De uitgangspunten zijn:

1. **Leefbaarheid centraal.** We houden de mensen, die nu en in de toekomst in Noord-Holland werken en leven, voor ogen.
2. **Streven naar weerbaarheid.** Weerbaarheid op het gebied van klimaat, energie, voedsel, economie, grondstoffen, defensie, ondermijning en de rechtsorde.
3. **Verscheidenheid inzetten als kracht.** Dit zit in landschappen en cultuurhistorische waarden, stedelijke en landelijke woongebieden, landbouw- en natuurgebieden, drukte en rust en in de vele economische sectoren.
4. **Verantwoordelijkheid nemen.** We nemen ons aandeel in landelijke en mondiale opgaven en zetten onze specifieke kwaliteiten en potenties in.
5. **Wendbaar blijven.** We houden oog voor ontwikkelingen die om bijsturing vragen.



Figuur 13 Afwegingsprincipes

De afwegingsprincipes zijn:

1. **Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen.** We zijn selectief en efficiënt in het bieden van ruimte.
2. **Water en bodem als ordenend principe.** Het water- en bodemsysteem bepaalt mede waar en hoe ontwikkelingen mogelijk zijn.
3. **Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen.** We passen ontwikkelingen in met oog voor gezonde leefomgeving, bestaande waarden en identiteit van gebieden.
4. **Sturen vanuit netwerken.** Energie- en mobiliteitsnetwerken zijn medesturend bij ruimtelijke ontwikkelingen.
5. **Sturen op randvoorwaarden voor een toekomstbestendige economie.** We faciliteren economische ontwikkeling die bijdraagt aan een weerbare, duurzame, circulaire en concurrerende economie waarbij specifiek aandacht is voor strategische economische clusters.

3.1 UITGANGSPUNTEN: EEN VITAAL NOORD-HOLLAND

We willen dat Noord-Holland een vitale provincie blijft, waar het goed leven is in een omgeving die gezond, veilig en van goede kwaliteit is. Een Noord-Holland waar ruimte is voor mensen, natuur en bedrijvigheid. Het is een Noord-Holland dat mee kan bewegen met ontwikkelingen en daarmee toekomstbestendig is. Een Noord-Holland dat verantwoordelijkheid neemt voor haar aandeel in nationale, Europese en mondiale opgaven. Daarom zijn onderstaande uitgangspunten de basis van onze afweging.

Leefbaarheid centraal

Bij deze omgevingsvisie houden we de mensen, die nu en in de toekomst in Noord-Holland werken en leven, voor ogen. De leefbaarheid in Noord-Holland staat daarom centraal. Daarvoor zijn voldoende woningen, ruimte voor economische activiteiten en een kwalitatief hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving essentieel. We willen de woningnood oplossen door toe te werken naar voldoende en voldoende betaalbare woningen. Een kwalitatief hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving betekent dat we niet alleen werken aan goede water- en luchtkwaliteit, maar ook aan een aantrekkelijk, toekomstbestendig en functioneel landschap met voldoende ruimte voor natuur en recreatie. Daar hoort ook het streven naar goede bereikbaarheid, brede toegankelijkheid en een samenhangend voorzieningennetwerk bij.

Deze doelen zijn niet altijd eenvoudig met elkaar te verenigen. Ruimte voor bedrijvigheid en dan met name in de hogere milieucategorieën draagt niet bij aan een gezonde leefomgeving, terwijl deze categorie wel nodig is voor bijvoorbeeld circulaire economie. Het toenemende aantal inwoners verhoogt de druk op de bestaande recreatie- en natuurgebieden. En de bouw van woningen kan ten koste gaan van waardevolle landschappen, als ook de ruimte voor bedrijvigheid en landbouw inperken. Het gaat dan ook altijd om een afweging, die van gebied tot gebied verschillend kan uitpakken.

Streven naar weerbaarheid

Weerbaarheid is een belangrijk uitgangspunt voor de toekomst van Noord-Holland. Weerbaar in het licht van klimaatverandering betekent dat we de leefomgeving zo inrichten dat we beschermd zijn tegen zeespiegelstijging en extremen als hevige neerslag, droogte en hitte kunnen opvangen. Het water- en bodemsysteem krijgt daarom een ordenende rol bij het bepalen waar ontwikkelingen plaatsvinden en op welke manier.

Weerbaarheid is ook meer onafhankelijk zijn door zelf energie op te wekken, voedselzekerheid te borgen en een veelzijdige, toekomstbestendige economie te ontwikkelen. We versterken die

veelzijdigheid en sturen tegelijkertijd gericht op economische clusters van strategisch belang voor Nederland en Europa. We moeten zuinig omgaan met grondstoffen en onze afhankelijkheid hiervan verminderen. Daarom zetten we in op een circulaire economie en kringlooplandbouw, waarin grondstoffen optimaal worden benut en behouden en het grondstofgebruik wordt verminderd. Weerbaarheid betekent ook dat we ruimte maken voor defensie, waarbij we de effecten op leefbaarheid in het oog houden. Tot slot houdt weerbaarheid in dat Noord-Holland inzet op bestrijding van ondermijning van het openbaar bestuur en de democratische rechtsorde.

Verscheidenheid inzetten als kracht

De verscheidenheid van Noord-Holland is haar identiteit. Dit zit in landschappen en cultuurhistorische waarden, stedelijke en landelijke woongebieden, landbouw- en natuurgebieden, drukte en rust en in de vele economische sectoren. We willen deze diversiteit behouden en daarin noodzakelijke ontwikkelingen inpassen, door gebruik te maken van bestaande gebiedskenmerken en -kwaliteiten. We zoeken balans tussen ruimte geven aan ontwikkelingen en behoud van waardevolle landschappen. We benutten ontwikkelingen om nieuwe kwaliteiten toe te voegen, zodat de Noord-Hollandse verscheidenheid herkenbaar blijft en bijdraagt aan een prettige leefomgeving. We koesteren de verschillen tussen steden en dorpen om zo ook in de toekomst verschillende woonmilieus in Noord-Holland te kunnen aanbieden. De grote verscheidenheid aan economische sectoren is onze kracht en maakt ons minder kwetsbaar voor conjuncturele schommelingen.

Verantwoordelijkheid nemen

We nemen verantwoordelijkheid voor ons aandeel in landelijke en mondiale opgaven en zetten onze specifieke kwaliteiten en potenties in. Dit betekent ook dat we niet álles de ruimte geven dat zich aandient. We zijn kritisch op wat logisch binnen Noord-Holland past of beter elders kan worden opgepakt.

Vanuit deze verantwoordelijkheid streven we naar een klimaatbestendig en CO₂-neutraal Noord-Holland. Dit uit zich in een economie die versneld werkt aan schone productie en klimaatneutraal en circulair is. Het betekent inzet op een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem. Ook het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen in veenweidegebieden volgt uit dit uitgangspunt.

We zijn zuinig op natuurgebieden en zien hun plek in het grotere geheel. We willen een veilige, gezonde

en natuurlijke leefomgeving bieden voor in het wild levende dieren. En we beschermen en versterken de natuurkwaliteit en biodiversiteit in Noord-Holland. Om natuurwaarden te behouden en te versterken, maken we natuurgebieden robuuster, verbinden we groenblauwe structuren en versterken we natuurlijke processen. Door ruimte te geven aan de natuur om te herstellen en te verbeteren nemen we onze verantwoordelijkheid in het creëren van stikstofruimte. Goede waterkwaliteit is ook van belang voor gezonde natuur en onze leefomgeving, daarom doen we wat nodig is om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen.

Noord-Holland geeft plek aan nationale belangen met grote impact op de leefkwaliteit, zoals Schiphol, Tata Steel, defensie en de aanlanding van op zee gewonnen windenergie. We koppelen dit soort grootschalige ontwikkelingen expliciet aan een verbetering van de omgevingskwaliteit. Bijvoorbeeld door investeringen in het groenblauwe raamwerk en in regionale en lokale infrastructuur. Zo zetten we ons in voor het verbeteren van de leefomgeving rond en bereikbaarheid van Schiphol. Ook passen we ruimte voor defensieactiviteiten en aanlanding van windenergie op zee zorgvuldig in.

Wendbaar blijven

Wendbaarheid is een belangrijk uitgangspunt, omdat de toekomst onzeker is. We houden oog voor ontwikkelingen die om bijsturing vragen. We reserveren ruimte voor toekomstige opgaven en zorgen dat deze niet onmogelijk worden door onomkeerbare ontwikkelingen. Ook in tijd moeten we wendbaar zijn. Niet alles kan overal, maar zeker niet alles kan tegelijkertijd. Er is sprake van afhankelijkheden tussen ontwikkelingen die bepalen wanneer wat kan. Denk bijvoorbeeld aan maatregelen die eerst moeten zijn genomen om stikstofneerslag te reduceren, voordat woningen kunnen worden gebouwd of een weg kan worden aangelegd. Het constant inspelen op (on)mogelijkheden vraagt om een wendbare houding.

3.2 AFWEGINGSPRINCIPE 1: ZUINIG OMGAAN MET RUIMTE EN BEPERKTE MIDDELEN

Inleiding

We willen zuinig omgaan met de ruimte en beperkte middelen. Dit doen we omdat alle opgaven bij elkaar meer ruimte vragen dan dat Noord-Holland beschikbaar heeft en schaarste is in middelen, zoals arbeidsplaatsen, zoet water of milieuruimte. Door schaarse ruimte en middelen beter te benutten, maken we gebieden robuuster en toekomstbestendiger en kunnen we meer ambities waarmaken.

Zuinig omgaan met de ruimte en middelen betekent dat we kiezen voor besparen en efficiënt ruimtegebruik. Besparen doen we omdat het niet of intensiever gebruiken van ruimte de noodzaak voor extra ruimte vermindert. Dit uit zich in drie principes voor efficiënt ruimtegebruik die we toepassen bij het ontwikkelen van nieuwe functies:

1. Clusteren van functies, bij bestaande infrastructuur en nieuwe knooppunten van mobiliteit en energie.
2. Meervoudig en intensiever gebruik van de ruimte.
3. Selectief zijn in welke functie we naar de toekomst toe wel of geen ruimte geven.

Toelichting op de drie principes voor efficiënt ruimtegebruik

1. Clusteren van functies nabij bestaande infrastructuur

Zuinig omgaan met de ruimte betekent dat we zuinig omgaan met de infrastructuur die er al is. Dit betekent dat we grootschalige woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk bouwen nabij bestaande OV-knooppunten en langs OV-corridors. Door het sturen op nabijheid van wonen, werk en voorzieningen, hoeven mensen minder ver naar hun werk te reizen. Daardoor is minder extra ruimte voor mobiliteit nodig en worden bestaande netwerken minder belast. Dit brengt ook kostenefficiëntie met zich mee.

Door nabijheid van functies kan vervoer van grondstoffen beperkt worden. Door het koppelen van grote verbruikers aan energieknooppunten zetten we in op het beperken van transport van energie. En door energiebesparing beperken we de extra vraag naar energie. Circulaire economie vindt door clustering ook plaats op energieknooppunten en op bedrijventerreinen met de juiste milieucategorie.

2. Meervoudig en intensiever ruimtegebruik

Daar waar we inzetten op nieuwe ontwikkelingen, denk aan nieuwe woningen of bedrijventerreinen, zal het zo veel mogelijk gericht moeten zijn op het behalen van meerdere doelstellingen. Dit draagt ook bij

aan het efficiënter inzetten van middelen. Dit vraagt om aandacht voor de randvoorwaarden waaronder deze ontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd. Zo zal bij deze ontwikkelingen aandacht moeten zijn voor de energievraag die hiermee gepaard gaat. Er moet rekening worden gehouden met de mogelijkheden van opwek en energie-infrastructuur in of nabij de ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld ook aan klimaatadaptief en natuurinclusief ontwikkelen.

Een belangrijke uitwerking van meervoudig ruimtegebruik is het bewust stapelen en combineren van functies. Door ruimte zo in te richten dat deze meerdere opgaven tegelijk dient, vergroten we de effectiviteit van het ruimtegebruik en versterken we de samenhang tussen sectoren.

Voorbeelden hiervan zijn:

- waterbergende gebieden die samengaan met andere functies zoals landbouw, natuur en recreatie.
- landbouwgebieden die naast voedselproductie ook ruimte bieden voor tijdelijke noodoverloop van water, waterberging of natuurontwikkeling;
- infrastructuur en dijken die worden gecombineerd met energie-opwek, recreatie of ecologische verbindingen;
- stedelijke ontwikkeling waarbij wonen, werken, mobiliteit, energie en groen integraal worden ontworpen.

Door deze combinaties vanaf de start als uitgangspunt te nemen, benutten we schaarse ruimte beter en maken we gebieden robuuster en toekomstbestendiger. Dit vraagt om een integrale benadering in beleid, ontwerp en uitvoering en om het expliciet meewegen van meervoudig ruimtegebruik bij keuzes over nieuwe ontwikkelingen.

3. Selectief zijn in welke functies we faciliteren

We moeten, nog meer dan in het verleden, selectief zijn over waar we ruimte voor willen maken en houden. Als ruimte beperkt is, moeten we ons afvragen welke vormen van ruimtegebruik en economische ontwikkeling bijdragen aan het Noord-Holland dat inwoners willen. Niet alles past overal. Dat gaat ook letterlijk over de juiste functies op de juiste plek, waarbij een brede integrale afweging moet worden gemaakt. Bijvoorbeeld grote energievragers dicht bij energieknooppunten plaatsen of het weren van bedrijven in een lage milieucategorie op industrieterreinen met een hoge milieucategorie.

Keuzes die hieruit volgen:

- We sturen op het optimaal benutten van bestaande infrastructuur en bebouwde omgeving.

- Het beleid om functies zoveel mogelijk te clusteren wordt voortgezet. De netwerken voor mobiliteit en energie zijn leidend in waar deze clustering plaatsvindt. Dit houdt in dat:
 - Woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk plaatsvindt en waar mogelijk nabij bestaande OV-knooppunten.
 - Energie-intensieve industrie alleen nog wordt gefaciliteerd bij energieknooppunten.
- We stimuleren een ruimtelijke inrichting die meerdere doelen tegelijkertijd dient. Zo wordt meervoudig ruimtegebruik een onderdeel van de afweging bij nieuwe ontwikkelingen.
- We faciliteren de ruimtelijke randvoorwaarden voor economische ontwikkelingen die bijdragen aan een toekomstbestendige economie. Dat betekent dat we niet meer alle economische activiteiten overal kunnen faciliteren.

3.3 AFWEGINGSPRINCIPE 2: WATER EN BODEM ALS ORDENEND PRINCIPE

Inleiding

Het natuurlijke water- en bodemsysteem zal een grotere rol krijgen als ordenend principe. Dit doen we omdat we de inwoners, natuur en bedrijven in Noord-Holland langetermijnzekerheid willen geven over waterveiligheid, water- en bodemkwaliteit en waterbeschikbaarheid. Het water- en bodemsysteem zoals het nu in elkaar zit, zal die zekerheid niet kunnen bieden. De water- en bodemcondities gaan door verzilting, bodemdaling, verdroging en wateroverlast veranderen. Vooral als gevolg van klimaatverandering. Alleen technische oplossingen, zoals het ophogen van dijken of nog meer gemalen, zijn niet voldoende om dit op te vangen. Andere maatregelen zijn nodig, zoals het (fysiek) meer ruimte geven aan water, waardoor er meer ruimte ontstaat binnen het watersysteem, of het toepassen van innovatieve oplossingen om water te besparen.

Dat heeft een aantal consequenties. Ten eerste betekent het dat we letterlijk meer ruimte gaan geven aan water en watersysteemmaatregelen. Ruimte voor waterberging, ruimte voor versterking en verbreding van keringen, ruimte voor het beschermen van (drink)waterkwaliteit en ruimte voor wateropslag. Dit gaat vaak om ruimtereserveringen. De daadwerkelijke maatregelen voor bijvoorbeeld verbreding van keringen zijn in de meeste gevallen voorlopig nog niet nodig. We willen niet dat er ontwikkelingen plaatsvinden die de versterking op lange termijn onmogelijk maken of veel duurder. Dit heeft consequenties voor de functies die samengaan of botsen met deze benodigde ruimte. We zien hierbij kansen voor landbouw, natuur, landschappelijke kwaliteit en recreatie. Ten tweede anticiperen we op veranderingen van condities van water en bodem. Bijvoorbeeld door het bouwen op zo'n manier dat wateroverlast beperkt wordt of door het inrichten van waterveiligheidslandschappen. Dit zijn robuuste multifunctionele landschappen die zo worden ingericht dat ze duurzame bescherming bieden door op een natuurlijke manier mee te kunnen groeien met klimaatverandering. Door een integrale ontwikkeling bieden deze ook ruimte aan andere ontwikkelingen. Soms moeten functies aangepast worden, als die niet meer passen bij de condities van water en bodem en anticiperen niet meer mogelijk is. We hebben extra aandacht voor het beschermen van gebieden voor drinkwater en het bodemsysteem.

In het waterdomein spreken we in de omgevingsvisie van twee termen:

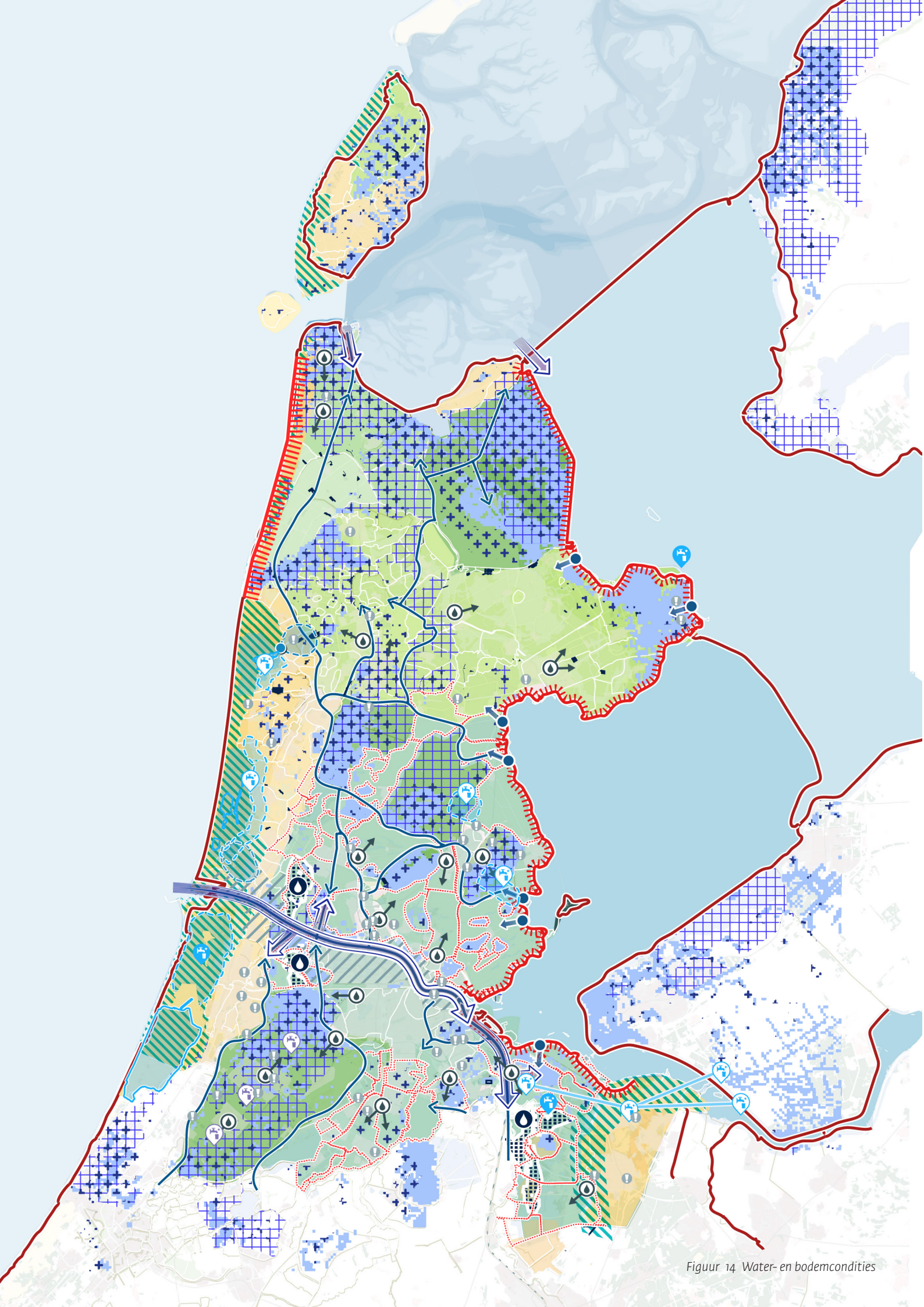
- Zoekgebieden: een zoekgebied wijzen we voor een bepaalde tijd aan, wat ons de tijd en ruimte geeft om een keuze te maken. Voor die tijd stellen we randvoorwaarden voor de activiteiten die daar mogelijk zijn. Er zijn dan alleen ontwikkelingen mogelijk in overleg.
- Ruimtereservering: bij een ruimtereservering is het zeker dat er een ontwikkeling plaats gaat vinden. Hier geven we heldere randvoorwaarden. Initiatieven die de gewenste ontwikkeling belemmeren zijn niet mogelijk.

Keuzes die hieruit volgen:

- We signaleren het veranderen van water- en bodemcondities als gevolg van klimaatverandering. Hoe deze veranderen verschilt per locatie. We maken onderscheid in drie categorieën:
 - Gebieden waar condities stabiel zijn en grondgebruik zonder grote aanpassingen kan worden voortgezet. Dit betekent niet dat hier helemaal geen veranderingen plaatsvinden, maar op de lange termijn voorzien we langzaam en weinig veranderende condities.
 - Gebieden waar geanticipeerd moet worden op veranderende condities.
 - Gebieden waar condities op korte termijn veranderen waardoor gedeeltelijke functieverandering noodzakelijk is. Functies passen zich aan wanneer zij niet langer aansluiten bij de condities en tijdig anticiperen niet meer mogelijk is.
- Op plekken waar meer ruimte voor water- en watersysteemmaatregelen nodig is, komen beperkingen voor nieuwe functies die dit onmogelijk maken:
- We reserveren ruimte voor het verbreden van primaire en regionale keringen. Dit geldt ook voor keringen langs het IJsselmeer en Markermeer vanwege mogelijke peilopzet. Voor wat betreft de regionale keringen zullen met name de keringen op veen in de toekomst meer ruimte vragen voor het op hoogte houden en versterking.
 - Om wateroverlast te beperken is het nodig dat alle polders voldoende ruimte hebben om water vast te kunnen houden en bergen. Hiervoor is 5-10% en soms zelfs 15% oppervlakte nodig in de diepe delen van de polders, in eerste instantie daar waar het water nu al blijft staan. Functies die daarmee niet te combineren zijn, zijn niet toegestaan.
- We willen tussen Camperduin en de Donkere Duinen verkennen of een landzijdige uitbreiding van de duinenrij een werkbare vorm van kustversterking is, met de mogelijke functie om zoet water vast te houden als extra watervoorziening die voor het achterland kan worden ingezet in combinatie met

natuur, recreatie, energie-opwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. Bij eventuele initiatieven voor grootschalige bebouwing in dit gebied, betrekken we deze verkenningen bij onze afwegingen. Dit is verder uitgewerkt in hoofdstuk 6.9 over de binnenduinrand.

- Bij het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal zetten we samen met de regio en het Rijk in op:
 - een aanvaardbaar, beschermingsniveau voor wateroverlast;
 - de renovatie en uitbreiding van het gemaal in IJmuiden en onderzoeken we de mogelijkheden voor een extra gemaal richting het IJmeer;
 - wijzen we zoekgebieden aan voor noodoverloopgebieden;
 - onderzoeken we hoe we het huidige extra beschermingsniveau van de keringen langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal kunnen continueren.
- We wijzen zoekgebieden aan voor drinkwaterwinning, en -infiltratie, -productie en -transport (aanvullend op de bestaande). Daar gelden restricties voor ontwikkelingen. We willen de zoetwaterbel in de duinen en binnenduinrand vergroten om zoutindringing te beperken.
- De grondwaterbeschermingsgebieden worden aangepast en daar waar nodig vergroot om de vervuiling van drinkwaterbronnen tegen te gaan.
- We stellen voorwaarden aan nieuw te bouwen functies om wateroverlast te voorkomen.
- Bij grote ontwikkelingen worden de initiële kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid verbonden aan die ontwikkelingen. De langere termijn beheerkosten blijven bij het waterschap of Rijkswaterstaat.
- In veengebieden verhogen we het waterpeil om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Per gebied kijken we wat nodig en haalbaar is. Het waterpeil gaat naar minimaal 20 tot maximaal 40 cm beneden maaiveld en onderbemaling is niet toegestaan, tenzij vanwege lokale omstandigheden onderbemalingen in stand gehouden moeten worden. Specifiek voor doelen voor weidevogels kan het zijn dat we met een hoger peil hiervan afwijken.
- De provincie stuurt op een zorgvuldig en samenhangend gebruik van de ondergrond om conflicten en ongewenste stapeling van effecten te voorkomen.



Figuur 14 Water- en bodemcondities

Water- en bodemcondities

Gebiedsoverstijgende opgaven

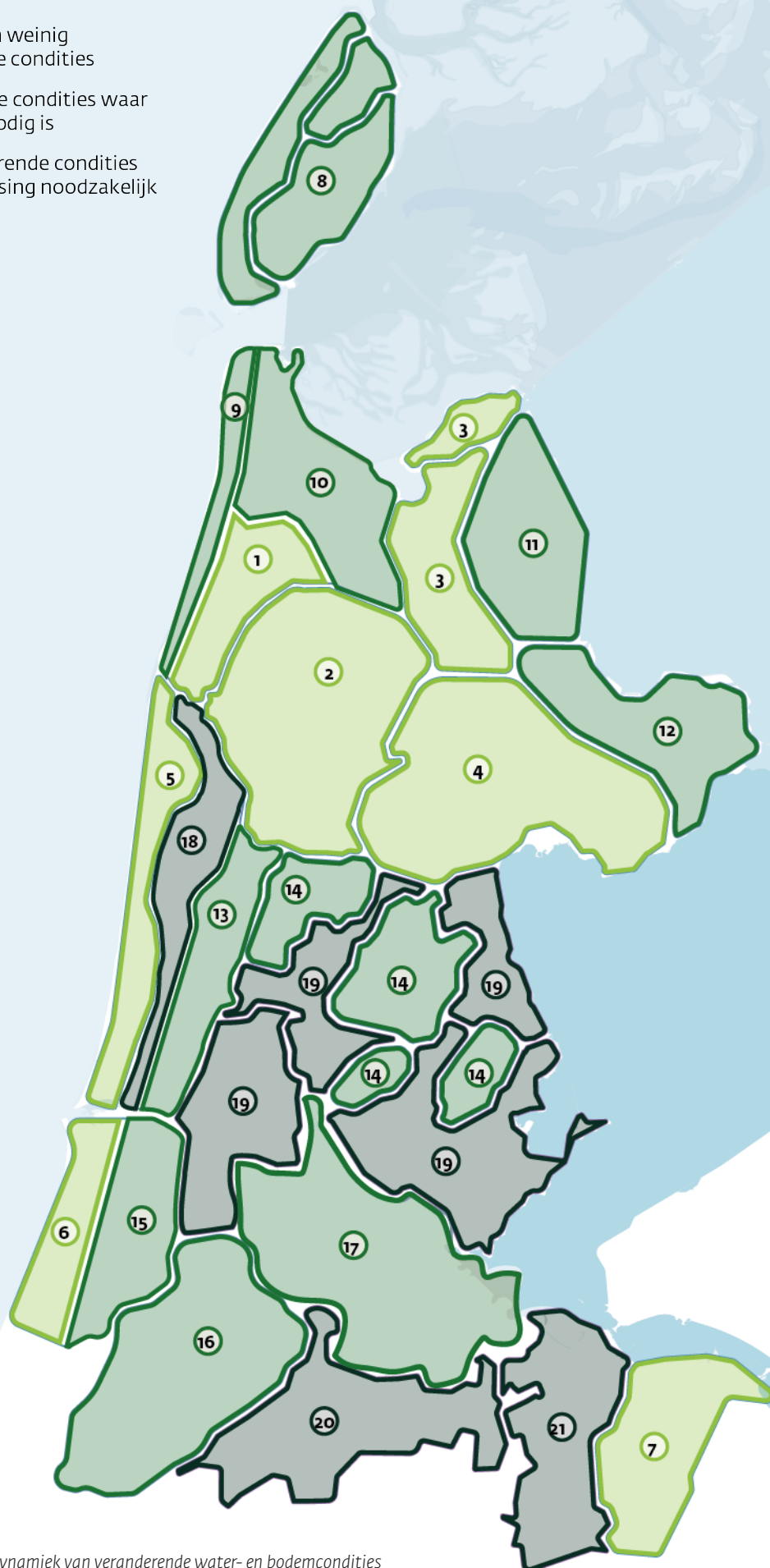
-  Toekomstige versterking primaire keringen
-  Houd rekening met peilopzet IJsselmeergebied & zeespiegelstijging
-  Houd rekening versterking veendijken
-  Bekijk waterberging en -buffering per poldereenheid
-  Zoekgebieden voor noodoverloop hoofdwatersysteem
-  Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen
-  Rekening houden met hogere waterpeilen in de oeverlanden
-  Ruimte voor klimaatbuffers
-  Houd rekening met klimaatopgaven bij nieuwe woningbouwlocaties
-  Bestaand drinkwaterwingebied
-  Drinkwater wingebied uitbreidingsprocedure in onderzoek (tot 2050)
-  Potentiële infiltratiegebieden, drinkwateropslaglocaties en zoetwater winlocaties (tot 2050)
-  Potentiële drinkwaterwinning voor WAAG ontwikkeling
-  Water aanvoer via het hoofdwatersysteem
-  Potentiele zout/brak water winlocaties
-  Toenemende zoutindringing zet zoetwaterbeschikbaarheid onder druk
-  Rekening houden met huidige en toenemende verzilting
-  Rekening houden met toenemende doorspoelvraag
-  Huidige verzilting
-  Benutten van hoger gelegen kreekruggen
-  Grondwaterbeschermingsgebied

Bodemsoorten

-  Zeeklei
-  Droogmakerij
-  Aandijkingen zeeklei
-  Veen
-  Zand

Signaalkaart dynamiek van veranderende water- en bodemcondities

- Langzaam en weinig veranderende condities
- Veranderende condities waar anticipatie nodig is
- Snel veranderende condities waar aanpassing noodzakelijk is



Figuur 15 Signaalkaart dynamiek van veranderende water- en bodemcondities

Voor de categoriseren van de gebieden is gebruikt gemaakt van het rapport: 'Ruimte claims water en bodem' van bureau Defacto. Bij de bodem condities is er alleen gekeken naar verzilting. Bodem condities moeten dus nog verder uitgebreid.



	Drinkwater
	Wateroverlast
	Waterveiligheid
	Waterkwaliteit
	Zoetwatervraag

Langzaam en weinig veranderende condities

1 Zijpe- en Hazepolder

In een klein gebied in het zuidelijkste deel van de polder ontstaat verzilting en een grotere doorspoelvraag. Verder is de situatie in de polder stabiel.

2 Westfriesland - west

Een aantal kleine gebieden (noordwesten) heeft onvoldoende gemaalcapaciteit waardoor water bij extreme neerslag op het land blijft staan. Er zal 15% polderareaal moeten worden aangewezen als noodberging.

Rondom steden inzetten op waterberging en rekening houden met klimaatopgave bij nieuwe woningbouw.

Er zal in toenemende mate verzilting optreden.

3 Wieringermeerpolder - west

Primaire kering is op niveau

Rekening houden met groeiende doorspoelvraag en verzilting maar in mindere mate dan Wieringenpolder Oost.

4 Westfriesland - midden

De druk op de landbouw neemt toe door wateroverlast, vooral in lage gebieden. Er zal 15% polderareaal moeten worden aangewezen als noodberging. Waterberging is hier belangrijker dan verzilting. Woningbouw kan het best op hoger gelegen kreekgruggen plaatsvinden.

Langs de Markermeerdijk ontstaat een versterkingsopgave.

Door de aanvoer van zoetwater uit het IJsselmeer en Markermeer en de gunstige bodemsamenstelling is verzilting hier beperkt. Daardoor kan de landbouw grotendeels binnen de huidige teeltsystemen blijven functioneren.

5 Kuststrook Noord-Kennemerland

Inzetten op productielocaties voor drinkwatervoorziening.

Versterking zeewering met name rond badplaatsen.

Inzetten op het vasthouden van de zoetwaterbel en anders gereguleerd afvoeren/opslaan om te voorkomen dat kwelwater mengt met voedselrijk polderwater.

6 Kuststrook Zuid-Kennemerland

Inzetten op extra drinkwaterproductielocaties.

Versterking zeewering met name rond badplaatsen.

Vasthouden van zoetwater in duingebied als klimaatbuffer.

7 Het Gooi

Door de zandige grondslag van het gebied ontstaat er een kans voor drinkwaterwinning en de mogelijkheid om productielocaties uit te breiden.

Veranderende condities

8 Texel

Ruimte claimen voor duinaangroei en rondom keringen.

Geen aanvoer van zoetwater mogelijk en toename van verzilting. Inzetten op de ontwikkeling van klimaatbuffers.

9 Noordelijk Duingebied

Versterking van zeewering met name rond badplaatsen, verkenning voor uitbreiding duingebied.

Bij zuidelijker gelegen duinen ontstaat een grotere doorspoelvraag.

10 Koegras - Anna Paulownapolder

Ruimte voor waterberging langs stedelijke kernen.

Versterking van primaire kering langs waddenkust nodig.

Gebied bevindt zich aan de achterkant van het watertoevoersysteem, in combinatie met verzilting en zeespiegelstijging. De consequenties voor de bollenteelt moeten nog worden onderzocht.

11 Wieringermeerpolder - oost

Nauwelijks wateroverlast bij extreme regen door overcapaciteit gemaal.

Dijkversterkingsopgave langs IJsselmeer.

Sterke verzilting door zoute kwel en grote doorspoelvraag.

12 Westfriesland - oost

Bij extreme neerslag blijft water op het land staan. Er zal 15% polderareaal moeten worden aangewezen als noodberging.

Langs de IJsselmeer- & Markermeerdijk ontstaat een versterkingsopgave.

In het meest oostelijke deel van Westfriesland vindt nu al verzilting plaats die in de toekomst steeds zouter wordende condities meebrengt, waardoor de doorspoelvraag toeneemt.

De verzilting van de buitendijkse waterwinning voor drink- en industriewater bij Andijk vergt verder onderzoek.

13 Strandvlakte

Rekening houden met drinkwaterleiding netwerk dat moet worden uitgebreid

Dit gebied is het laagstgelegen deel vanuit de duinen waardoor er een groter risico op wateroverlast is bij hevige regenval. Inzetten op wateropvang bovenstrooms en sneller afvoeren naar graslandpolders.

14 Droogmakerijen

Woningbouw in diepe droogmakerijen kan alleen met toekomstbestendige keuzes.

In diepe droogmakerijen komt vaak kwel met relatief veel fosfaat omhoog. Op deze locaties is het behalen van de KRW doelen lastig. Waar dit een structureel probleem vormt zijn aanpassingen in landgebruik onvermijdelijk.

Toenemende verzilting en doorspoelvraag.

15 Strandvlakte

Rekening houden met drinkwaterleiding netwerk dat moet worden uitgebreid.

Dit gebied is het laagstgelegen deel vanuit de duinen waardoor er een groter risico op wateroverlast is bij hevige regenval. Inzetten op wateropvang bovenstrooms en sneller afvoeren naar graslandpolders.

16 Haarlemmermeerpolder

Uitbreiding van drinkwaterleidingnetwerk.

Rondom stedelijke kernen extra wateropvang creëren.

Toenemende verzilting en doorspoelvraag.

17 Groot Amsterdam

Versterken groen/blauwe gebieden en combineren van recreatie en waterberging.

Extra afvoer capaciteit ontwikkelen bij IJmuiden, waterberging in de polders en een extra gemaal naar het Markermeer om wateroverlast tegen te gaan.

Toenemende zoutindringing via het Noordzeekanaal zet zoetwatervoorziening onder druk. Er zal minder vaak gesloten moeten worden om dit te voorkomen.

Snel veranderende condities

18 Binnenduintrand

De zoetwaterbel verschuift landinwaarts door zeespiegelstijging. Mogelijk moeten drinkwaterinfiltratieplekken ook verschuiven. Locaties reserveren voor eventuele productie en conserveren van drinkwater. Grondwaterbeschermingszones breiden uit.

Door de helling stroomt bij hevige neerslag het water naar het laagste punt. Goede waterberging vermindert de overlast. PNH heeft de ambitie om 300 ha natuur te realiseren, bijv. met klimaatbuffers.

Zoete kwel en regenwater opslaan in het duin- & binnenduintrandgebied. Dit vereist een goede samenwerking. Hiermee worden de polders ontlast van piekafvoeren en wordt de mogelijkheid gecreëerd om later te irrigeren.

19 Veerweidegebieden

Het veerweidegebied wordt vernat om broeikasgasuitstoot en bodemdaling tegen te gaan. De infiltratiecapaciteit neemt hierdoor af waardoor risico op wateroverlast toeneemt.

Veerweidegebieden kunnen optreden als bergingsgebied voor omliggende steden bij hevige neerslag.

Het opzetten van het peil vraagt om extra zoet water. De kwaliteit en beschikbaarheid van het water vormt een nog te onderzoeken uitdaging. Bij voorkeur wordt regenwater gebruikt.

Het vernatten zal de eerste 20 jaar tot nutriëntrijk water leiden tot het evenwicht is hersteld.

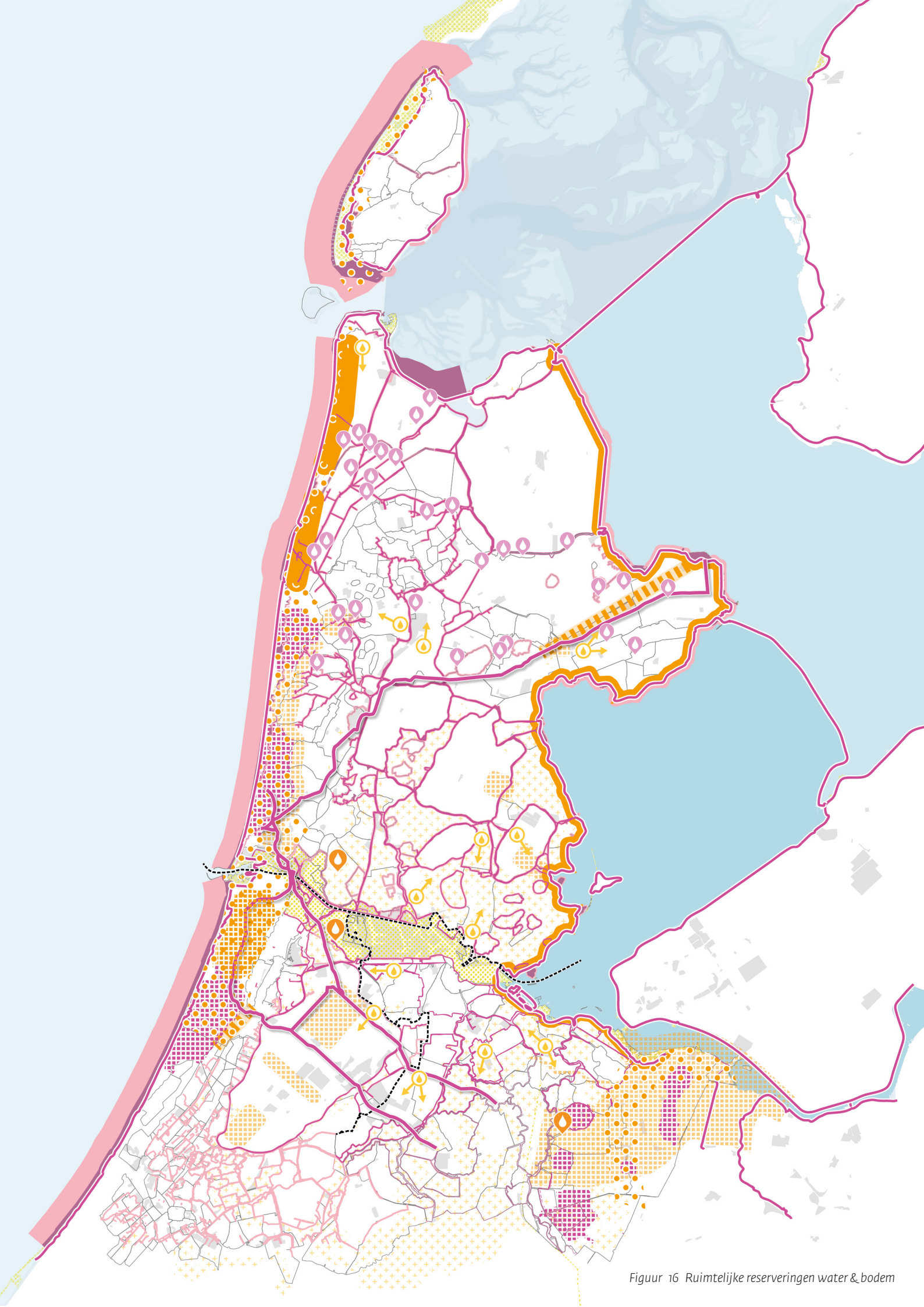
20 Amstelland Meerlanden

Extra waterberging langs stedelijke kernen. Inzetten op klimaatadaptief bouwen. In de veerweidegebieden wordt het grondwaterpeil verhoogd. Dit zorgt voor verminderde infiltratiecapaciteit waardoor het risico op wateroverlast toeneemt.

21 Vechtstreek

Hoge kweldruk vanuit hoger gelegen gebieden. Hoger risico voor wateroverlast. In de veerweidegebieden wordt het grondwaterpeil verhoogd. Dit zorgt voor verminderde infiltratiecapaciteit waardoor het risico op wateroverlast toeneemt.

Het opzetten van het peil vraagt om extra zoet water. De kwaliteit en beschikbaarheid van het water vormt een nog te onderzoeken uitdaging. Bij voorkeur wordt regenwater gebruikt.



Figuur 16 Ruimtelijke reserveringen water & bodem

Ruimtelijke reserveringen water & bodem

Harde reserveringen

-  Toekomstbestendige waterwerken
-  Buitenbeschermingszone
-  Bergingscapaciteit behouden en waar mogelijk vergroten
-  Grondwaterbeschermingsgebieden
-  Beschermingszone rond huidige regionale drinkwaterleidingen

Zoekgebieden

-  Rekening houden peilopzet IJsselmeer
-  Verkenning beschermingszone langs smalle duinen door zeespiegelstijging
-  Zoekgebieden klimaatbuffers duinrand
-  Zoekgebieden voor nood-overloop hoofdwatersysteem
-  Drinkwater wingebied uitbreidingsprocedure in onderzoek
-  Zoekgebieden drinkwaterwinning
-  Nieuwe aanleg leidingen

Ruimtelijke impact lange termijn

-  Rekening houden met peilstijgingen in buitendijkse gebieden en oeverlanden
-  Vernatten veenweidegebieden (klimaatopgave)
-  Waterberging rond stedelijke kernen

Basiskaart

-  Oppervlaktewater
-  Waterschapsgrenzen

** Grootschalige woningbouw van meer dan 500 woningen. Op basis van woningbouwlocaties MRA & NHN (Provincie Noord-Holland)*

3.4 AFWEGINGSPRINCIPE 3: OMGEVINGSKwaliteit EN GEZONDE LEEFOMGEVING WAARBORGEN EN BEVORDEREN

Inleiding

Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving zijn belangrijke kaders die houvast geven in waar en hoe ruimtelijke ontwikkelingen plaats kunnen vinden. Dit doen we omdat we een leefomgeving willen creëren die gezond en aantrekkelijk is om in te wonen, werken en recreëren. Kortom, we zetten leefbaarheid voor onze inwoners centraal. Dit is niet alleen belangrijk voor de inwoners van Noord-Holland, het draagt ook bij aan een plek waar bedrijven en talent zich willen vestigen. Omgevingskwaliteit, veiligheid en gezondheid zijn bovendien de drie centrale doelstellingen van de Omgevingswet. Ze zijn randvoorwaardelijk en geven richting aan alle besluiten in de fysieke leefomgeving.

Daarom richten we ons op het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van de omgevingskwaliteit. Verder richten we ons op het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Veel ontwikkelingen die nodig zijn om Noord-Holland leefbaar te houden, zoals woningbouw en energie-infrastructuur, kunnen tegelijkertijd de kwaliteit van de leefomgeving verminderen. Of zorgen ervoor dat mensen komen te wonen op een plek waar bijvoorbeeld geluidhinder is of weinig voorzieningen aanwezig zijn. Daarom zijn omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving altijd onderdeel van de afweging. We willen ruimte creëren voor die ontwikkelingen die we belangrijk vinden. Maar wel op zodanige wijze dat de leefbaarheid in het geheel op orde blijft. De bestaande normen en beschermingsregimes bieden daarbij houvast. Maar ook waar geen formele beschermingsregimes gelden, zijn het optimaliseren van een gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit onderdeel van de afweging. We behouden de beschermingsregimes die we hebben voor omgevingskwaliteit, waarbij we ontwikkelingen van groot openbaar belang onder voorwaarden ruimte geven. Ook richten we ons op het verminderen van de uitstoot van hinderlijke stoffen en gebruiken we het ruimtelijk instrumentarium om de blootstelling van inwoners aan overlast te beperken.

Keuzes die hieruit volgen:

- We werken aan het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van omgevingskwaliteit en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid.

- Waar wij bevoegd gezag zijn, voeren we stevig bronbeleid om uitstoot en hinder te verminderen.
- We beperken de aantasting van ruimtelijke kwaliteit, door te sturen op compact en binnenstedelijk bouwen, het besparen op energie- en waterverbruik en het clusteren van bebouwing.
- Wettelijke normen en Europese kaders zijn de basis. Hier tornen we niet aan. Overal in Noord-Holland moeten de mensen ervan uit kunnen gaan dat ze op een plek wonen, die in ieder geval aan de normen voor een gezonde leefomgeving voldoet.
- De beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed en de ruimtelijke kwaliteitseisen blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen. Dit betekent niet dat niets mogelijk is. Ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn hierbinnen onder voorwaarden mogelijk. We willen wel dat deze aantasting gecompenseerd wordt door een bijdrage aan omgevingskwaliteit.
- Wat betreft het UNESCO-regime kijken we ook bij deze gebieden met een zorgvuldige blik naar de mogelijkheden om opgaven van groot openbaar belang, indien noodzakelijk, te kunnen inpassen. Het uitgangspunt is dat we de UNESCO-status willen behouden. We zien dat het soms schuurt. Als behoud niet mogelijk is, gaan we het gesprek aan met het Rijk.
- Omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving zijn niet volledig in normen en beschermingsregimes te vangen. Ook als aan alle normen voor luchtkwaliteit voldaan wordt, hoeft er nog steeds geen sprake van een optimaal gezonde leefomgeving te zijn. En juist in gebieden waar het landschap of erfgoed niet onder een beschermingsregime valt, is het bewaken en bevorderen van de omgevingskwaliteit ook belangrijk. Op deze plekken is de omgevingskwaliteit en de gezonde leefomgeving dus ook altijd een onderdeel van de ruimtelijke afweging.
- Gebiedseigen kwaliteit en identiteit is bepalend voor waar en op welke manier een ontwikkeling plaats kan vinden.

3-5 FWEGINGSPRINCIPE 4: STUREN VANUIT NETWERKEN

Inleiding

Netwerken voor energie, drinkwater, data en mobiliteit worden meer sturend voor toekomstig ruimtegebruik. Deze netwerken zijn randvoorwaardelijk om te kunnen wonen en werken in Noord-Holland. Tot nu toe was het gebruikelijk dat we de netwerken die nodig waren aanpasten aan het gebruik. Daar waar energie nodig was, werd een aansluiting geregeld, nieuwe woongebieden horen eerst bereikbaar te zijn en drinkwater was er altijd. Inmiddels kunnen we deze netwerken niet meer overal waar gewenst aanleggen. Vanuit het principe zuinig omgaan met ruimte en middelen, willen we daarom meer grip krijgen op de plekken waar we waardevolle infrastructuur aanleggen. Daarnaast willen we efficiënter gebruik kunnen maken van bestaande netwerken. Dit draagt bij aan de weerbaarheid en de veerkracht van de netwerken in Noord-Holland.

In de verdiepingen is aangegeven per soort netwerk hoe we in Noord-Holland hiermee om willen gaan. Aan drinkwater besteden we aandacht in het hoofdstuk over water en bodem als ordenend principe.

Keuzes die hieruit volgen

We gaan uit van de volgende kernprincipes die in meer of mindere mate gelden voor alle netwerken.

- We zoeken naar mogelijkheden om te besparen en de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken. Of het nu gaat om drinkwater, energie, of het gebruiken van auto's, trein en openbaar vervoer, als we er efficiënt mee omgaan zorgt dat ervoor dat we geen infrastructuur hoeven aan te leggen. Door efficiënt gebruik van mobiliteitsnetwerken en energieinfrastructuur kan congestie voorkomen of verminderd worden.
- Voor netwerken voor mobiliteit, drinkwater en energie geldt dat we in de toekomst niet meer op elke plek een aansluiting willen of kunnen garanderen. Daarmee worden deze netwerken dus mede sturend voor waar ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.
- We brengen vraag en aanbod zoveel mogelijk samen. Grote energievragende activiteiten kunnen plaatsvinden op plaatsen waar energie wordt opgewekt of waar energieinfrastructuur al aanwezig is. Datzelfde geldt voor logistieke functies.
- Eén van de manieren waarop we vormgeven aan deze principes is door clusters te benoemen. Een cluster is een plek waar belangrijke infrastructuur, zoals energie en mobiliteit, en economische activiteit en innovatie samenkomen.

- We maken onderscheid in een centraal en decentraal energiesysteem. Het centrale energiesysteem is sturend voor waar energie-intensieve activiteiten kunnen plaatsvinden. In het decentrale systeem worden lokale opwek en kleinschalig gebruik bij elkaar gebracht om het centrale systeem te ontlasten.
- Bij gebiedsontwikkelingen moet bij de inrichting rekening gehouden worden met ruimte voor energie-opwek en -transport, bereikbaarheid en kabels en leidingen.
- We vinden het hebben van voldoende drinkwater, energie, data en mogelijkheden voor vervoer van groot belang voor de weerbaarheid en leefbaarheid in Noord-Holland. Dat betekent dat we hier ruimte voor reserveren. Ook hierbij geldt dat een zorgvuldige belangenafweging plaats moet vinden. We proberen eerst ruimte te vinden met behoud van de bestaande landbouwgronden en landschaps-, erfgoed- en natuurwaarden. Waar dat niet mogelijk is en waarden verloren zullen gaan, willen we dat de aantasting gecompenseerd wordt door een bijdrage aan de omgevingskwaliteit. We beseffen dat dit vertragend kan werken. Daarom gaan we vroegtijdig het overleg aan met alle partners over de manier waarop hier vorm aan kan worden gegeven.

Het energiesysteem

Energieknooppunten



Energieknooppunt (Energievisie 2.0)

Energie-infrastructuur



Bestaande transformatorstations (TenneT)



Geplande transformatorstations (TenneT)



Bestaande 150kV-netwerk



Bestaande 380kV-netwerk



Tracéalternatieven Netuitbreiding NHN (regioadvies)



Beoogd Waterstofnetwerk Nederland



Voorkeurstacés aanlanding wind op zee (regioadvies)



Zoekgebied aanlanding wind op zee station (regioadvies)

Energievraag



Grote energieverbruikers in NH

Grote CO₂ uitstoot Zeer grote CO₂ uitstoot



Distributiecentra

Energie-aanbod



Bestaande windturbines



Bestaande zonneparken



RES zoekgebieden



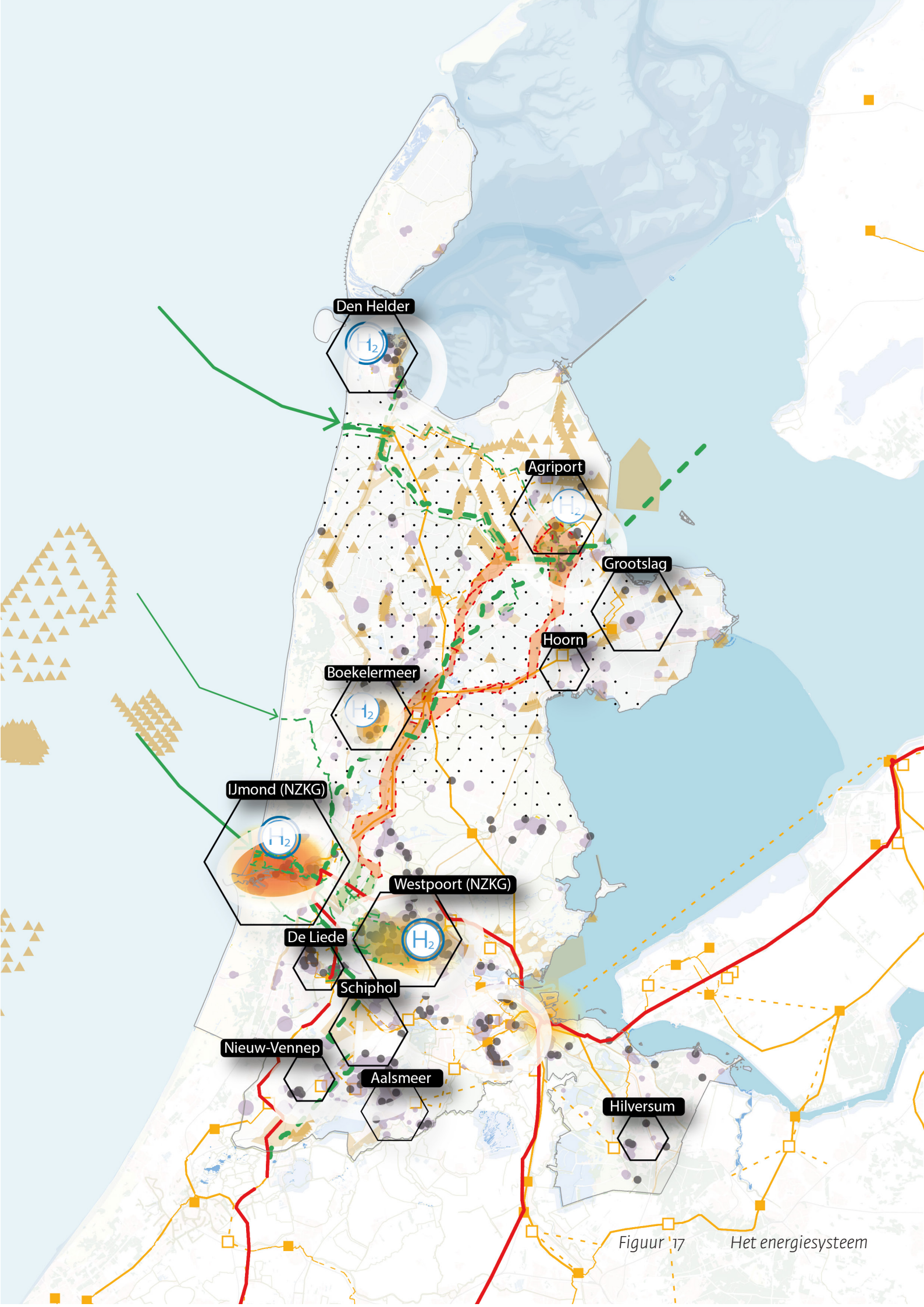
Kansen voor geothermie



Focusgebied waterstof: waterstofproductie en waterstofgebruiklocaties



Focusgebied waterstof: waterstofproductie en waterstofgebruiklocaties aan de Noordzeekust waar de provincie op opschalingsprojecten voor de productie van waterstof stuurt; zodat in de toekomst de overstap naar zout water gemaakt kan worden



3.6 AFWEGINGSPRINCIPE 5: STUREN OP RANDVOORWAARDEN VOOR TOEKOMSTBESTENDIGE ECONOMIE

Inleiding

We willen voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde bieden op nationale en Europese schaal. Met het actief faciliteren van de ruimtelijke randvoorwaarden sturen wij op de toekomstbestendige voorwaarden en strategische belangen van die activiteiten. We doen dit omdat er een toenemende schaarste aan ruimte (zowel fysieke als milieuruimte), energie, water, grondstoffen en arbeid is, waardoor niet elke economische activiteit overal en onbeperkt kan groeien. Dit is een verandering ten opzichte van het verleden waarin we de mogelijkheid hadden om veel economische ontwikkelingen ruimtelijk te faciliteren. Nu willen en kunnen we niet overal alles meer faciliteren maar zijn we selectief in onze keuzes voor een toekomstbestendige economie. Dat betekent dat we ruimtelijke randvoorwaarden formuleren om de toekomstbestendige economie mogelijk te maken op daarvoor geschikte locaties. We faciliteren geen nieuwe economische activiteiten meer als ze niet voldoen aan de randvoorwaarden of van strategisch belang zijn voor een toekomstbestendige economie.

Een toekomstbestendige economie voldoet aan de volgende leidende principes:

1. Weerbare economie: een economie die stevig verankerd is in en bijdraagt aan strategische autonomie en cruciale schakels in nationale en Europese (waarde)ketens en netwerken versterkt.
2. Duurzame en circulaire economie: een economie die versneld werkt aan schone productie, klimaatneutraal is en grondstoffen optimaal benut én behoudt en grondstofgebruik vermindert.
3. Concurrerende economie: een economie waarin versterking van de innovatiekracht van onze regio's bijdraagt aan de verhoging van arbeidsproductiviteit en daarmee zorgt voor een sterke internationale concurrentiepositie van Noord-Holland.

Keuzes die hieruit volgen

1. We sturen met ruimtelijke voorwaarden op een toekomstbestendige economie

Wij willen ruimte bieden aan stuwende economische activiteiten die voldoen aan heldere duurzaamheids- en ruimtelijke randvoorwaarden. Stuwende economie bestaat uit sectoren die vooral buiten de eigen regio verkopen en daarmee inkomen, groei en hoogwaardige werkgelegenheid de provincie in trekken. Sturing op toekomstbestendige voorwaarden vormt de basis voor een duurzame en

veerkrachtige economie. De provincie stuurt niet op individuele bedrijven of sectoren, maar op de voorwaarden waaronder economische ontwikkeling plaatsvindt. Deze voorwaarden zijn generiek, voorspelbaar en toepasbaar op alle nieuwe regionale vestigingen en uitbreidingen en worden regionaal uitgewerkt. Wij borgen ze in onze verordening. De randvoorwaarden zijn:

1. Hoge arbeidsproductiviteit (of bijdrage aan productiviteitsgroei)
2. Efficiënt ruimtegebruik
3. Efficiënt watergebruik
4. Efficiënt energiegebruik
5. Klimaat en gezonde leefomgeving in balans
6. Vermindering gebruik grondstoffen en vergroten circulariteit

2. We maken onderscheid in sturing op bestaande bedrijvigheid en nieuwe vestiging

Er zit een verschil in sturingslogica tussen bestaande bedrijvigheid en nieuwe vestiging. Bestaande bedrijven levert het grootste deel van de werkgelegenheid en verdienvermogen dat nodig is om de transities mogelijk te maken. Hierbij richt provinciale sturing zich niet primair op directe normstelling, maar op het geleidelijk creëren van de juiste randvoorwaarden, prikkels en kantelmomenten die transformatie richting een toekomstbestendige economie stimuleren.

3. We sturen op strategische belangen in het kader van Europese autonomie

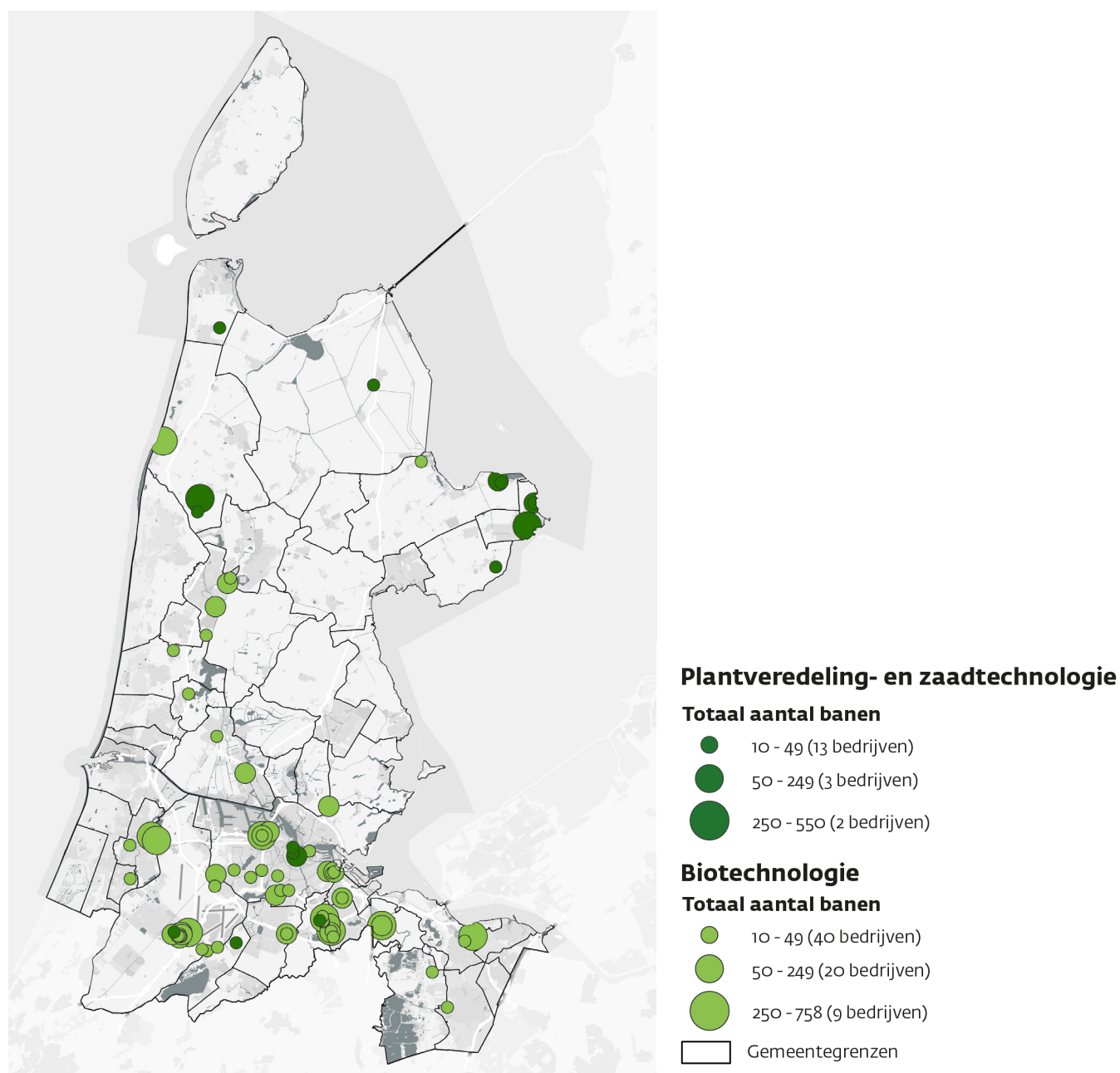
We willen de ontwikkeling van een aantal strategische economische clusters en ecosystemen die van provinciaal belang zijn verder faciliteren omdat ze een strategische positie innemen binnen nationale of Europese (waarde)ketens en netwerken. Onze rol is daarbij om (waar mogelijk) de ruimtelijke randvoorwaarden voor deze specifieke clusters te optimaliseren én stimuleringsmaatregelen te treffen voor een verdere toekomstbestendige ontwikkeling van deze clusters.

Bij het beoordelen of economische activiteiten strategisch relevant zijn voor Nederland in Europa spelen onder meer drie samenhangende aspecten een rol:

1. de mate van specialisatie en onderscheidend vermogen;
2. de complexiteit en het potentieel om innovatie en economische vernieuwing te dragen;
3. de aard van afhankelijkheden en complementariteit met andere regio's, zowel vanuit kwetsbaarheid als vanuit hefboomwerking.

We wijzen in ieder geval twee strategische clusters aan, waarvoor we de ruimtelijke randvoorwaarden actief creëren om bedrijven in deze sector binnen Noord-Holland te faciliteren:

- Biotechnologie (Amsterdam, Petten, Hoofddorp, Haarlem)
- Plantenveredeling- en zaadtechnologie (Westfriesland)



Figuur 18 Clustering van de sectoren Plantenveredeling, zaadtechnologie en biotechnologie en het toekomstig verdienvermogen van de regio



04

Foto: Stacii Samidin

**De visie: integrale visie op
Noord-Holland als geheel**

4. DE VISIE: DE INTEGRALE VISIE OP NOORD-HOLLAND ALS GEHEEL

4.1 EEN STEVIG TOEKOMSTPERSPECTIEF: HOE ZIET HET NOORD-HOLLAND VAN DE TOEKOMST ERUIT?

De toekomst laat zich niet voorspellen. Op basis van prognoses uit diverse studies, de ambities van Noord-Hollanders voor de provincie en ons voorstellingsvermogen, zien we door de oogbaren wel een beeld van het Noord-Holland van de toekomst. Als we van daaruit terug redeneren, wordt duidelijk welke stappen er nu nodig zijn om daar te komen of juist wat er nodig is om het te voorkomen.

Een blik op 2050 laat ons zien dat Noord-Holland de thuisprovincie is van ruim 3,4 miljoen mensen, die voornamelijk wonen in de Metropoolregio Amsterdam en in dorpen en steden langs de assen Haarlem-Alkmaar-Heerhugowaard-Schagen-Den Helder, Amsterdam-Hoorn-Enkhuizen. Daarnaast zijn in het landelijk gebied veel kleinere kernen en dorpslinten. Nog steeds is een duidelijk onderscheid tussen landelijk en stedelijk gebied waar mensen kunnen kiezen waar ze het liefste wonen.

Alle benodigde woningen zijn gebouwd, zijn passend en betaalbaar en zijn ontwikkeld met oog voor klimaatverandering en leefbaarheid: groene ruimtes zijn onderdeel van elke nieuwe ontwikkeling en dragen bij aan wateropgaven. Ze zorgen voor koelte en geven inwoners een toegankelijke plek voor recreatie dichtbij huis. Op plekken waar de kans op wateroverlast groter is, zijn innovatieve manieren van wonen ontwikkeld. Deze zijn adaptief aan de omstandigheden van het watersysteem en flexibel te verplaatsen. Daarnaast houden alle ruimtelijke ontwikkelingen ruimte voor energie, kabels en leidingen.

Grenzend aan de bebouwde omgeving van kernen en steden zijn open landschappen en multifunctionele groengebieden aanwezig die naadloos overgaan in de groenstructuren binnen de stad. Hier is ook waterberging mogelijk om, bij extreme neerslag, water uit de bebouwde omgeving op te vangen. Het zijn daarmee niet alleen aantrekkelijke gebieden voor bewoners die via stedelijke groenstructuren het buitengebied opzoeken, maar ook voor flora en fauna.

Woonkernen, steden en werk zijn goed bereikbaar via een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. Dit betekent dat mensen eenvoudig van deur tot deur kunnen reizen met diverse vervoermiddelen zoals lopen, fietsen, OV en (deel)voertuigen. Mobiliteitshubs

faciliteren dit systeem van overstappen op andere vervoermiddelen en zijn multifunctionele locaties met ook voorzieningen. Voor de minder verstedelijkte gebieden blijven alle vormen van mobiliteit beschikbaar. Daarnaast is de groei van werkgelegenheid gekoppeld aan de woningbouw in verschillende regio's. Hierdoor werken inwoners door heel Noord-Holland dichtbij huis en voorkomen we grotere congestie op de mobiliteitsnetwerken van, naar en in de Metropoolregio Amsterdam.

De economie is sterk doordat we selectief zijn geweest in wat we in Noord-Holland faciliteren. Daardoor is de economie weerbaar, duurzaam, circulair en concurrerend. Noord-Holland draagt haar steentje bij aan de Europese en landelijke strategische autonomie met clusters zoals biotechnologie en plantenveredeling en zaadtechnologie. Dit zijn goed uitgebouwde en tot toonaangevende uitgegroeide clusters in Europa. Ook is er structureel ruimte gemaakt voor defensieactiviteiten en beweegt de provincie mee in de nieuwe ontwikkelingen en innovaties die daarin plaatsvinden.

De (zware) industrie is vanaf 2050 helemaal circulair. Door clustering hebben we bedrijven met een hoge milieucategorie bij elkaar weten te plaatsen. Mede hierdoor en creëren van ruimte tussen industrie en de omgeving is de overlast voor inwoners sterk verminderd. Ook actief bronbeleid heeft ervoor gezorgd dat de luchtkwaliteit en overlast door geluid en geur veel minder is geworden.

Schiphol verbindt ons nog steeds met de wereld. Vliegtuigen zijn stiller en zuiniger. Desondanks blijft de hinder van luchtvaart bestaan. Wel is de leefkwaliteit rondom Schiphol verbeterd. Er zijn rondom de luchthaven nieuwe groene recreatieve gebieden ontwikkeld, waardoor het in de directe omgeving fijner wonen is geworden.

Het energiesysteem is robuust, duurzaam en efficiënt en vraag en aanbod zijn optimaal op elkaar afgestemd. De energienetwerken zijn inmiddels toereikend voor de vraag naar en het decentrale aanbod van energie. Mede doordat nieuwe hoog-, midden- en laagspanningsnetten zijn aangelegd en we sterk hebben gestuurd op energiebesparing. Dit systeem is vormgegeven met aandacht voor leefomgeving en in combinatie met andere opgaven: klimaatbestendig, natuurinclusief en rekening houdend met onze landschappelijke kwaliteiten.

Verder kijkend richting 2100, is het water- en bodemsysteem onvermijdelijk sturend voor de inrichting van Noord-Holland. Vitale en

kwetsbare functies, zoals drinkwater, energie en communicatienetwerken zijn water-, bodem- en klimaatbestendig ontwikkeld. Waar nodig geldt dit ook voor huizen en bedrijven. Er is meer ruimte voor water, als tijdelijke opvanglocatie en wanneer nodig als waterberging, zodat we het water op een ander moment kunnen gebruiken. Ook zijn onze regionale watersystemen robuust en de omliggende keringen weer op orde. We hebben veel recreatieve en natuurroutes weten aan te leggen bij het ophogen van de keringen. We beschermen drinkwaterreservoirs tegen vervuiling en de waterkwaliteit van het zoetwater is verbeterd, waardoor de natuur heeft kunnen herstellen. Ook de vitaliteit van bodem is verbeterd.

De veenweidegebieden zijn uitgegroeid tot een belangrijke schakel in het klimaatsysteem. Door vernatting blijft het veen nat en actief. Het veenlandschap fungeert als koolstofopslag, klimaatbuffer en natuurlijke spons. Vernatting van veen heeft de bodemdaling verminderd. Het karakter van het veenweidegebied is veranderd, bij het vernatting hebben we meer recreatiepaden aangelegd, zodat inwoners het gebied opnieuw kunnen ontdekken en ervaren. Agrariërs dragen bij aan de vitaliteit van de veenweidegebieden.

Het kust- en duinlandschap langs de Noordzee groeit zoveel mogelijk op natuurlijke wijze mee met de zeespiegelstijging. Onder de duinen ligt het grootste zoetwaterreservoir van Noord-Holland, essentieel voor drinkwater en als strategische voorraad. Dit gebied is beschermd voor drinkwaterkwaliteit en draagt bij aan natuurontwikkeling en recreatie. In de Kop van Noord-Holland wordt het duinsysteem landinwaarts uitgebreid tot een robuust kust-duinlandschap. Dit versterkt de waterveiligheid, remt verzilting en biedt kansen voor recreatie en toerisme. Het nieuwe kustlandschap gaat hand in hand met agrarische bedrijven die zich hebben aangepast aan deze dynamiek en collectief georganiseerd zijn in hun watervoorziening.

Ook de kusten van het IJsselmeer en Markermeer zijn onderdeel van multifunctionele waterveiligheidslandschappen, mede ingegeven door de peilopzet in het IJsselmeer. Hier is ruimte gereserveerd voor innovatieve concepten, met vooroveroplossingen gecombineerd met brede dijkzones binnendijks. Dit draagt bij aan ruimte voor nieuwe klimaatbestendige natuur, (water)recreatie en waterberging.

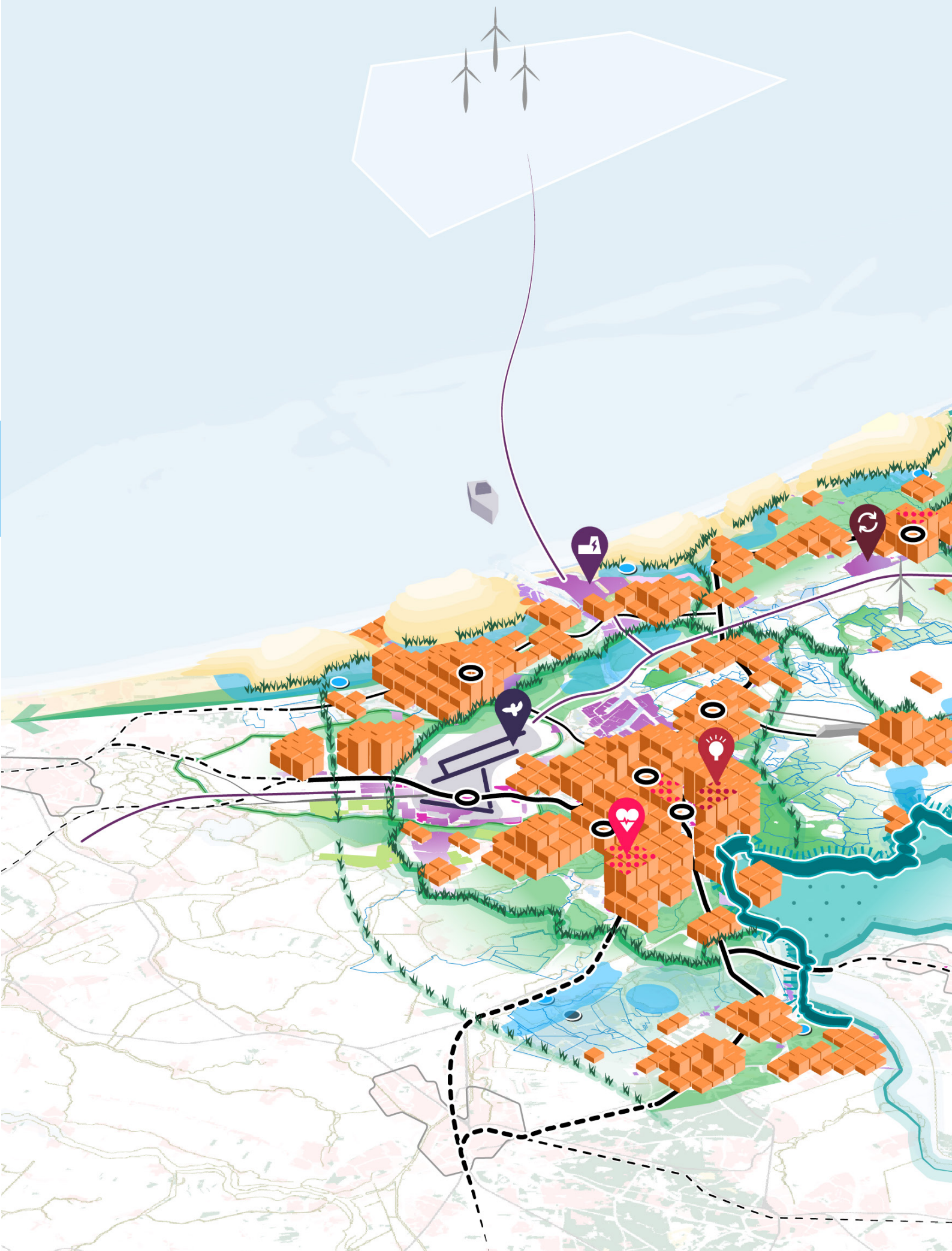
We hebben de natuur hersteld zodat er gezonde leefgebieden voor soorten zijn, waar planten en dieren kunnen voortbestaan. Klimaatverandering heeft wel blijvend effect op de natuur, maar we geven ruimte aan de natuur om zich aan te passen. Gebieden zijn verbonden en vormen ecologisch robuuste netwerken, om zoveel mogelijk soorten te behouden en weersextremen op te vangen.

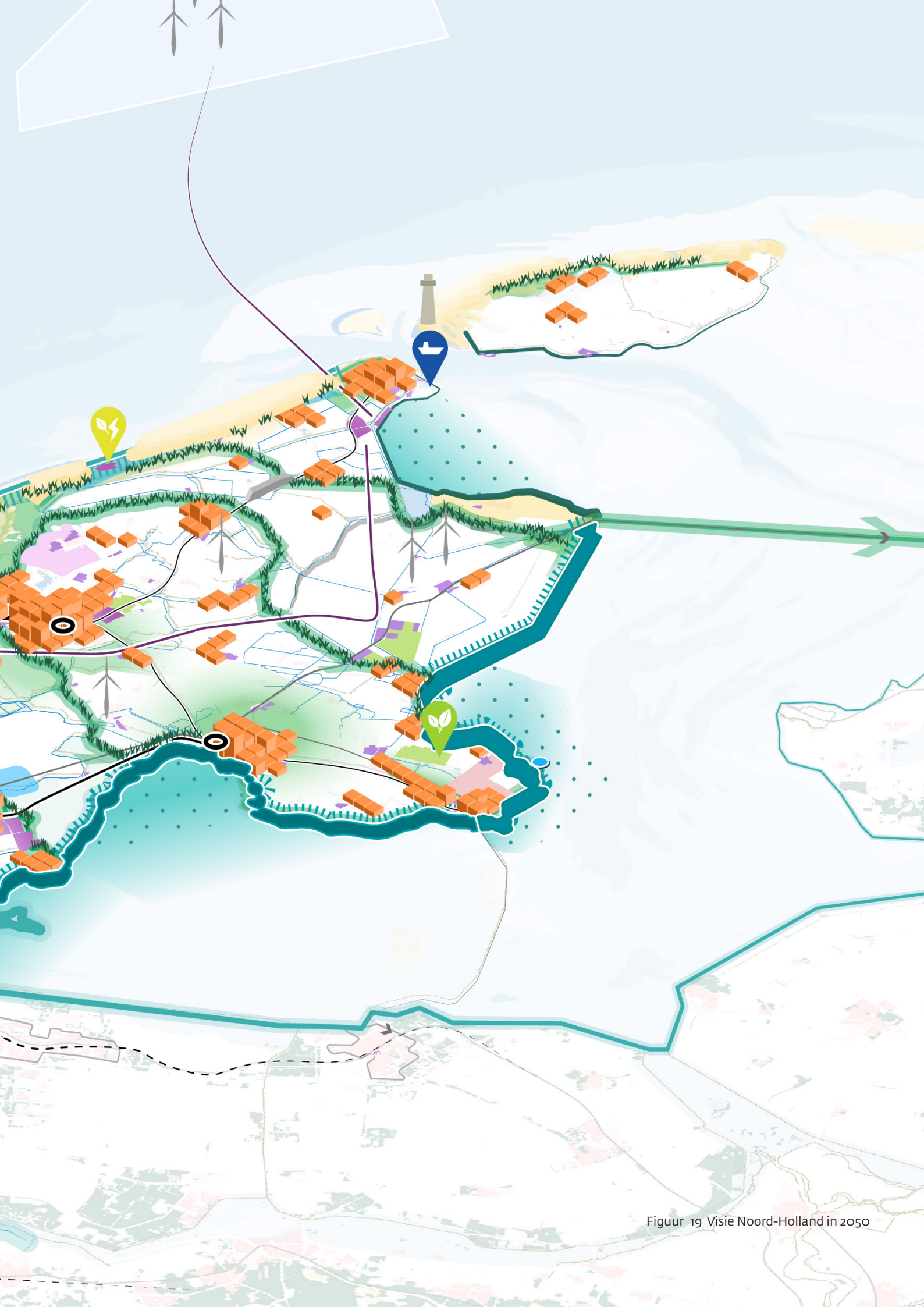
Dit hebben we onder andere gedaan door een robuust groenblauwraamwerk te creëren, waarin natuurgebieden met elkaar zijn verbonden en extra natuur is aangelegd. Rondom natuurgebieden fungeren meervoudig ingerichte overgangszones als buffer. Natuurgebieden zijn daardoor sterker geworden. Ook buiten de natuurgebieden is natuur ontwikkeld en verbeterd, bijvoorbeeld in stedelijk groen zoals parken, en groene scheggen om de stad heen, die deel uitmaken het groenblauw raamwerk.

Door deze overgangszones en verbindingen in het groenblauwe raamwerk hebben dieren en planten de mogelijkheid om zich te verplaatsen en mee te bewegen met de noordwaartse verschuiving van klimaatzones. Bij ruimtelijke ontwikkelingen buiten de aangewezen natuurgebieden hebben we ruimte voor natuur en biodiversiteit gecreëerd, zodat de basiskwaliteit natuur op orde blijft. Een natuurinclusieve inrichting van het landelijk gebied, de stedelijke omgeving en in infrastructuur is de standaard.

Aan het einde van deze eeuw bestaat de landbouwsector uit een scala van kringlooplandbouwbedrijven van hoogtechnologische productie tot natuurinclusieve multifunctionele bedrijven die maatschappelijke en ecosysteemdiensten en producten leveren. De transitie naar kringlooplandbouw is voltooid. Agrariërs produceren gezond, duurzaam en betaalbaar voedsel en dragen bij aan de natuur. Bovendien dragen ze bij aan het duurzaam landschaps- en bodembeheer, en hebben ze een belangrijke rol gehad in het herstellen van de bodem- en waterkwaliteit. Maatschappelijke diensten worden eerlijk vergoed, en de verantwoorde productie van voedsel en grondstoffen komt zowel boeren als de hele samenleving ten goede. In de overgangszones rond kwetsbare natuurgebieden bestaan verschillende vormen van kringlooplandbouw, onder meer gericht op extensivering en recreatie. In een ander deel van Noord-Holland is de landbouw juist geïntensiveerd en vindt op wereldschaal toonaangevende hightechlandbouw plaats. Daarmee is Noord-Holland, naast een belangrijke leverancier voor de regionale en nationale voedselvoorziening, ook een internationale speler op het gebied van zaadveredeling en hightechlandbouwtechnologie.

Al deze ontwikkelingen hebben het Noord-Hollands landschap op plekken veranderd. Toch is er veel hetzelfde gebleven. De mooie steden, duinen, de kusten de open polders. Onze waardevolle landschappen en erfgoed zijn zoveel mogelijk behouden, door gebruikmaking van gebiedsspecifieke kenmerken waarmee bij nieuwe ontwikkelingen omgevingskwaliteit is toegevoegd.





Figuur 19 Visie Noord-Holland in 2050



Hier komt een foto-collage van het landelijk gebied



Hier komt een foto-collage van hoe we wonen werken en recreëren

Concept ontwerp-omgevingsvisie | Provincie Noord-Holland | 65

4.2 PERSPECTIEF OP HET LANDELIJK GEBIED

Het landelijk gebied herbergt onmisbare kwaliteiten als natuur- en recreatiegebied, cultuurhistorische waarden, voedselproducerend landschap, als klimaatbuffer en als leefomgeving om in te wonen werken en te recreëren. Daarom zijn we zuinig op het landelijk gebied. We zorgen er door efficiënt en multifunctioneel ruimtegebruik voor dat zo veel mogelijk van deze kwaliteiten behouden blijven en versterkt worden. Hiermee willen we een antwoord geven op de stapeling van opgaven die richting 2100 op het landelijk gebied afkomt. Klimaatverandering, bodemdaling, biodiversiteitsverlies, woningbehoefte, energietransitie en veiligheid leggen allemaal een claim op dezelfde ruimte. Op korte termijn speelt daarnaast de hoge stikstofuitstoot een grote rol, waardoor de uitvoering van allerlei projecten stukt. De ontwikkelingen in het landelijk gebied raken elkaar en overstijgen gemeentegrenzen. Daarom willen we ze in samenhang oppakken, om de leefbaarheid en economische vitaliteit van het landelijk gebied ook in de toekomst te behouden.

De belangrijkste keuzes die we voor het landelijk gebied maken:

- We hebben de ambitie om een groenblauw raamwerk in Noord-Holland te ontwikkelen. Dat zal bestaan uit al aanwezige groenstructuren gecombineerd met nieuw aan te leggen verbindingen. Dit doen we omdat het bij kan dragen aan wateropgaven, natuurkwaliteit, recreatie en omgevingskwaliteit. Er is nu geen duidelijke eigenaar en financieringsbron voor deze ontwikkeling. We zien de aanleg hiervan als een gedeelde verantwoordelijkheid van alle overheidslagen en als groeiconcept dat kan worden gekoppeld aan nieuwe ontwikkelingen.
- We creëren overgangszones rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Overgangszones zijn geen planologisch instrument. Deze overgangszones hebben als doel om deze natuurgebieden te beschermen tegen drukfactoren, waardoor de natuur kan herstellen. We voorzien een meervoudige inrichting waardoor er in overgangszones ruimte is voor natuur, kringlooplandbouw, waterberging en recreatie.
- We willen het landelijk gebied zoveel mogelijk landelijk houden en zijn daarom terughoudend met stedelijke functies. We zien dat voor de vitaliteit van het gebied en het belang van grote opgaven, zoals energietransitie, het geven van ruimte aan aanvullende economische activiteiten of ontwikkelingen van groot belang

Natuur draagstructuur

-  Robuuste landnatuur
-  Robuuste waternatuur
-  NNN
-  Natura 2000
-  Natura 2000 overgangszone
-  Wateren, sloten, vaarten
-  Ecologische verbindingen
-  Ecologische en recreatieve verbinding opschalen
-  Noordzeekust - Zuid- & Noord-Kennemerland
-  Noordzeekust - Kop van Noord-Holland
-  Waddenzeekust
-  IJsselmeerkust
-  Markermeerkust

Natuur en recreatie verbindingen

-  Ecologische en recreatieve verbindingen
-  Stapsteenbosjes bij bebouwing

Veenlandschap

-  1 Brakwaterveen
-  2 Boezemwaterveen
-  3 Kwelwaterveen

Multifunctionele zones

-  Natuurinclusieve kustversterking
-  Kwelzone binnenduinrand
-  Scheggen van Amsterdam
-  Noodoverlooprichting hoofdwatersysteem

Landbouw

-  Kringlooplandbouw

Landschap

-  Landschapstructuren
-  Oppervlaktewateren
-  Natura 2000-wateren
-  Natura 2000 en NNN buiten provincie
-  stedelijk gebied
-  glastuinbouwconcentratiegebied

noodzakelijk kan zijn. De omgevingskwaliteit en de gebiedskenmerken geven houvast voor waar en hoe ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

- Onderdeel van het behouden van landelijk gebied is dat we gebieden aanwijzen waar landbouw prioriteit heeft. We zien namelijk dat veel ontwikkelingen ten koste gaan van landbouwgrond, terwijl landbouw voor voedselvoorziening en het aanzicht van het landelijk gebied belangrijk is. Dit betekent niet dat ontwikkelingen hier onmogelijk worden. Wel zorgt het ervoor dat de impact op de landbouwsector zorgvuldig wordt afgewogen en dat agrariërs meer zekerheid krijgen met het oog op hun langetermijninvesteringen. Het biedt daarnaast tegenwicht tegen ontwikkelingen die ten koste van landbouwgronden kunnen gaan.

Het landelijk gebied is belangrijk voor Noord-Holland vanwege alle functies die het herbergt. Daarmee draagt het bij aan de leef- en omgevingskwaliteit en aan de internationale aantrekkingskracht in Noord-Holland. We willen daarom ook in de toekomst het landelijk gebied zoveel mogelijk behouden. Dit betekent dat we terughoudend zijn in het toevoegen van stedelijke functies aan het landelijk gebied. Dit uit zich onder andere in het sturen op binnenstedelijke verdichting en goede benutting van bestaande infrastructuur en bedrijventerreinen. Woningbouw aansluitend aan kernen blijft mogelijk. Desondanks zal het voorkomen dat de grootste functie in het landelijk gebied, de landbouw, gecombineerd wordt met of zelfs plaats moet maken voor andere functies.

Grote delen van het landelijk gebied worden beschermd om hun landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische of aardkundige waarden. Er is ruimte nodig voor ontwikkeling en initiatief om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden en inzichten. Daarom is er in onze meest waardevolle en beschermde landschappen (beperkt) ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Dat kan betekenen dat de omgevingskwaliteit ter plekke wordt aangetast of ter discussie komt te staan. Ontwikkelingen van groot openbaar belang geven we in dat geval onder voorwaarden ruimte. Bij veranderingen zetten we in eerste instantie in op behouden, versterken en voortbouwen op bestaande waarden én waar mogelijk op het creëren van nieuwe waarden. Daarbij kan de lokale cultuurhistorie een inspiratiebron zijn.

Voor een weerbaar landelijk gebied nemen we het bodem- en watersysteem als basis. Dit betekent dat we ruimte geven aan waterberging en wateropslag. Over het algemeen gaat het om generieke voorwaarden die zorgen dat er ruimte blijft voor wateropvang bij heftige regenbuien. In een aantal gevallen heel specifiek door een zoekgebied aan

te wijzen. Rondom keringen reserveren we ruimte waar geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die toekomstige versterking van deze keringen onmogelijk zouden maken. Al deze ontwikkelingen gaan vaak goed samen met landbouw, natuur en recreatie. Door een hoog waterpeil kan recreatie in sterk vernatte gebieden soms niet mogelijk zijn. In het hele landelijke gebied worden daarom gebieden meervoudig benut, door er ruimte aan water te geven en ze gelijktijdig te gebruiken voor bijvoorbeeld landbouw.

We signaleren dat door klimaatverandering de water- en bodemcondities gaan veranderen. Vanwege de veranderende condities kunnen we niet overal en altijd meer garanderen dat er voldoende zoet water beschikbaar is om verzilte gebieden door te spoelen. Natuur, landbouw en recreatie zullen hierop moeten anticiperen. De veengebieden gaan veranderen vanwege een hogere grondwaterstand. Het landgebruik past zich in veengebieden aan aan de nieuwe grondwaterstand, met kansen voor natuur en recreatie en aangepaste landbouw. Dit is een belangrijke maatregel om CO₂-uitstoot en uitstoot van methaan en lachgas te verminderen.

Andere maatregelen in het landelijk gebied die bijdragen aan klimaatmitigatie zijn onder andere het vastleggen van koolstof in bodems, bossen, natuurgewassen en materialen. Dit doen we onder andere door de landelijke Bossenstrategie uit te voeren en de verduurzaming in de glastuinbouw te stimuleren.

De kern van ons natuurbeleid is het behouden en herstellen van de biodiversiteit, het beschermen en ontwikkelen van beleefbare natuur en het stimuleren van een natuurinclusieve samenleving. Op de korte termijn werken we vooral aan het herstellen van de natuurkwaliteit binnen natuurgebieden. Zolang we niet kunnen borgen dat natuurgebieden zullen herstellen, blijft stikstof een belemmering voor ontwikkelingen, zoals landbouwtransitie, woningbouw, energietransitie en recreatie.

Om de biodiversiteit duurzaam te herstellen is meer nodig, namelijk het robuust maken van het systeem zodat het bestand is tegen bijvoorbeeld klimaatverandering, voortgaande verstedelijking en – daarmee verband houdende – toenemende recreatiedruk. Uiteindelijk willen we toe naar een stabiel natuursysteem waarnaast andere ontwikkelingen mogelijk zijn.

Natuurverbindingen zijn daarom extra belangrijk. Op grote schaal wijzen we robuuste verbindingen aan die onderdeel uitmaken van een groenblauw raamwerk in de provincie. Op kleinere schaal betekent dit de aanleg van groenblauwe dooradering met kleinschalige landschapselementen en aanleg van faunapassages. Het beoogd robuust groenblauw raamwerk bestaat uit onze natuur- en

recreatiegebieden, grote wateren met oeverzones, de kustlijn, brede 'corridors' als natuurverbindingen, maar soms ook erfgoedstructuren of stedelijk groen. Voor sommige cruciale natuurverbindingen is het van belang om deze ruimtelijk te reserveren, omdat ze door meervoudige ruimteclaims steeds verder in de verdrukking dreigen te komen. We zetten daarom op lange termijn in op het verbinden van natuurgebieden van kust tot kust (oost-west verbindingen) met inachtneming van de uitkomsten van het onderzoek naar natuur en weidevogelleefgebied. Het realiseren van het overige groenblauwe raamwerk koppelen we aan diverse opgaven zoals rond water, recreatiemogelijkheden, de Bossenstrategie of aan compensatie voor omgevingskwaliteit en leefbaarheid. Daarbij dragen landgoederen bij aan een kwalitatief hoogwaardig landschap. We zien daarbij ook kansen voor het ontwikkelen van nieuwe landgoederen, mits deze zorgvuldig ingepast en beheer worden.

Naast het groenblauw raamwerk geven we vorm aan overgangszones tussen Natura 2000-gebieden en landbouwgronden, met als doel natuurherstel en -verbetering. In deze zones sturen we op vermindering van drukfactoren (zoals stikstof) op de kwaliteit van de natuur en waterkwaliteit. We stimuleren ander grondgebruik en meervoudig ruimtegebruik, waaronder vormen van kringlooplandbouw die bijdragen aan natuur- en landschapsdoelen, waterberging en recreatie. Binnen de overgangszones hebben we specifieke stikstofzones aangegeven, waarbinnen emissiereductie het meest effectief is. Daar nemen we intensievere maatregelen. Overgangszones kunnen onderdeel zijn van het groenblauwraamwerk en vergroten bovendien de natuurbeleving en leveren een bijdrage aan een fijne leefomgeving. Daarnaast geven we specifieke stikstofzones aan, waarbinnen emissiereductie het meest effectief is. Daar nemen we intensievere maatregelen.

De landbouw levert in samenhang met alle schakels in het agrobusinesscomplex hoogwaardige producten die internationaal toonaangevend zijn. We willen een gezond, eerlijk en duurzaam voedselsysteem. De provincie kiest voor een aanpak die uitgaat van kringlooplandbouw, met doelen voor water- en bodemkwaliteit, biodiversiteit, circulariteit, plant- en diergezondheid, klimaat en de sociaaleconomische positie van agrariërs. De landbouw opereert binnen de grenzen van water, bodem, klimaat, natuur, een gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit. Tegelijk krijgt de sector voldoende ruimte voor innovatie, ondernemerschap en nieuwe bedrijfsmodellen.

Vanwege het grote belang van voedselproductie en de diverse andere waarden die landbouwgrond biedt, dragen we in het bijzonder in deze gebieden zorg voor behoud van de landbouwfunctie. Onderdeel hiervan is het aanwijzen van

zoekgebieden waar landbouw prioriteit heeft. We zien namelijk dat veel ontwikkelingen ten koste gaan van landbouwgrond. Dit betekent niet dat ontwikkelingen hier onmogelijk worden. Wel zorgt het ervoor dat de impact op de landbouwsector zorgvuldig wordt afgewogen en dat agrariërs meer zekerheid krijgen met het oog op hun langetermijninvesteringen. Het biedt daarnaast tegenwicht tegen ontwikkelingen die ten koste van landbouwgronden kunnen gaan.

We signaleren tijdig veranderende water- en bodemcondities en de effecten voor de sector, en benoemen de consequenties daarvan. Zo geven we agrarische ondernemers duidelijkheid en is er tijd om gedane investeringen af te schrijven en kunnen op tijd investeringen worden gedaan om te anticiperen op de veranderende condities.

Het aantal agrarische bedrijven neemt af, waardoor de voormalige bedrijfsbebouwing vrijkomt. Vooral in niet-prioritaire landbouwgebieden ontstaan hierdoor mogelijkheden voor nieuwe functies en verdienmodellen, bijvoorbeeld via verbreding, specialisatie of andere nevenactiviteiten, om het landelijk gebied leefbaar en economisch vitaal te houden. Tegelijkertijd willen we de omgevingskwaliteit zoveel mogelijk behouden. Dat betekent dat we zorgvuldig omgaan met nieuwe stedelijke functies in het landelijk gebied: activiteiten die niet primair gericht zijn op landbouw, natuur of recreatie horen in principe thuis op bedrijventerreinen of in bestaande kernen. Alleen in specifieke gevallen kan ruimte worden geboden voor aanvullende economische activiteiten die voortkomen uit de transformatie van een agrarisch bedrijf.

De energietransitie is een van de ontwikkelingen die in het landelijk gebied zichtbaar zal worden. Dat betreft vooral hoogspanningsleidingen en transformatorstations. Voor grootschalige energie-ingrepen zullen we zoeken naar compensatie in omgevingskwaliteit. We zullen vroegtijdig met alle betrokken partijen gesprekken voeren over de inpassing van energie-infrastructuur in het landelijk gebied, zodat tijdig duidelijk wordt binnen welke voorwaarden de infrastructuur een plek kan krijgen.

Omdat een groot deel van de lokale energievraag decentraal van aard zal zijn, is er ruimte nodig voor lokale opwek en opslag dicht bij agrarische bedrijven, kleine kernen en laadinfrastructuur. Een deel past op daken en erven, maar er blijft ook ruimte nodig voor collectieve of individuele energievoorzieningen. We kijken specifiek naar gronden die door verzilting, verdroging of vernatting minder geschikt zijn voor landbouw. Opwek kan zo een bijdrage leveren aan verlaging van stikstofuitstoot en natuurwaardenverhoging. Op voormalige agrarische gronden met zonneparken kan de biodiversiteit toenemen, wanneer de parken

zijn vormgegeven volgens het EcoCertified label of een vergelijkbare groene inpassing. Bovendien kan opwek financieel bijdragen aan gebiedsgerichte opgaven en inkomensdiversificatie voor agrariërs. Daarnaast bieden de door ons gevolgde landelijke uitzonderingsgronden 'agri-pv' (agrarische activiteiten gecombineerd met zonnepanelen op hetzelfde perceel) of 'netcongestievermindering' mogelijkheden om landbouw- en natuurgronden voor zonne-energie te gebruiken. In het landelijk gebied zal zeer beperkt ruimte zijn voor grote energievragers, omdat deze op afstand van het hoofdenergienetwerk niet in de eigen energiebehoefte kunnen voldoen. Deze kunnen zich vestigen in energieknooppunten.

Naar de toekomst toe maken we structureel ruimte voor defensie en veiligheid in het landelijk gebied, met oog voor de veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners, flora en fauna. Oefenterreinen, laagvliegroutes en strategische ruimte vragen om rust en continuïteit, maar kunnen ook samengaan met (investeringen in) natuur en open landschap.

4.3 PERSPECTIEF OP WAAR WE WONEN, WERKEN EN RECREËREN

Het centrale vraagstuk voor verstedelijking is het vinden van een evenwicht tussen de benodigde woningbouw, economische ontwikkeling, het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving en de open ruimte in het landelijk gebied. Vanuit zuinig ruimtegebruik en de sturende werking vanuit de netwerken voor energie en mobiliteit kiezen we ervoor om grootschalige woningbouw en economische activiteiten te clusteren. De inrichting van gebieden is klimaatbestendig en geeft voldoende ruimte is voor wateropvang, drinkwater, energie en publieke mobiliteit. Hierdoor blijven deze gebieden toekomstbestendig. Dat leefbaarheid centraal staat betekent dat we werken aan een leefomgeving waarin het prettig en gezond wonen is met groen en recreatie op korte afstand.

We sturen op economische activiteiten met een hoge productiviteit en strategische meerwaarde met bijzondere aandacht voor biotechnologie en plantenveredeling en zaadtechnologie. Bestaande bedrijventerreinen beschermen we, omdat ze belangrijk zijn voor het kunnen functioneren van dorpen en steden. Alles bij elkaar leidt dit tot een toekomstperspectief waarin kwaliteit boven kwantiteit staat. Met een economie die weerbaar, duurzaam en concurrerend is en die bijdraagt aan brede welvaart, terwijl tegelijkertijd duidelijke grenzen worden gesteld aan wat ruimtelijk en maatschappelijk nog verantwoord is. Ruimte wordt zo niet alleen verdeeld, maar bewust ingezet om richting te geven aan de economie van de toekomst.

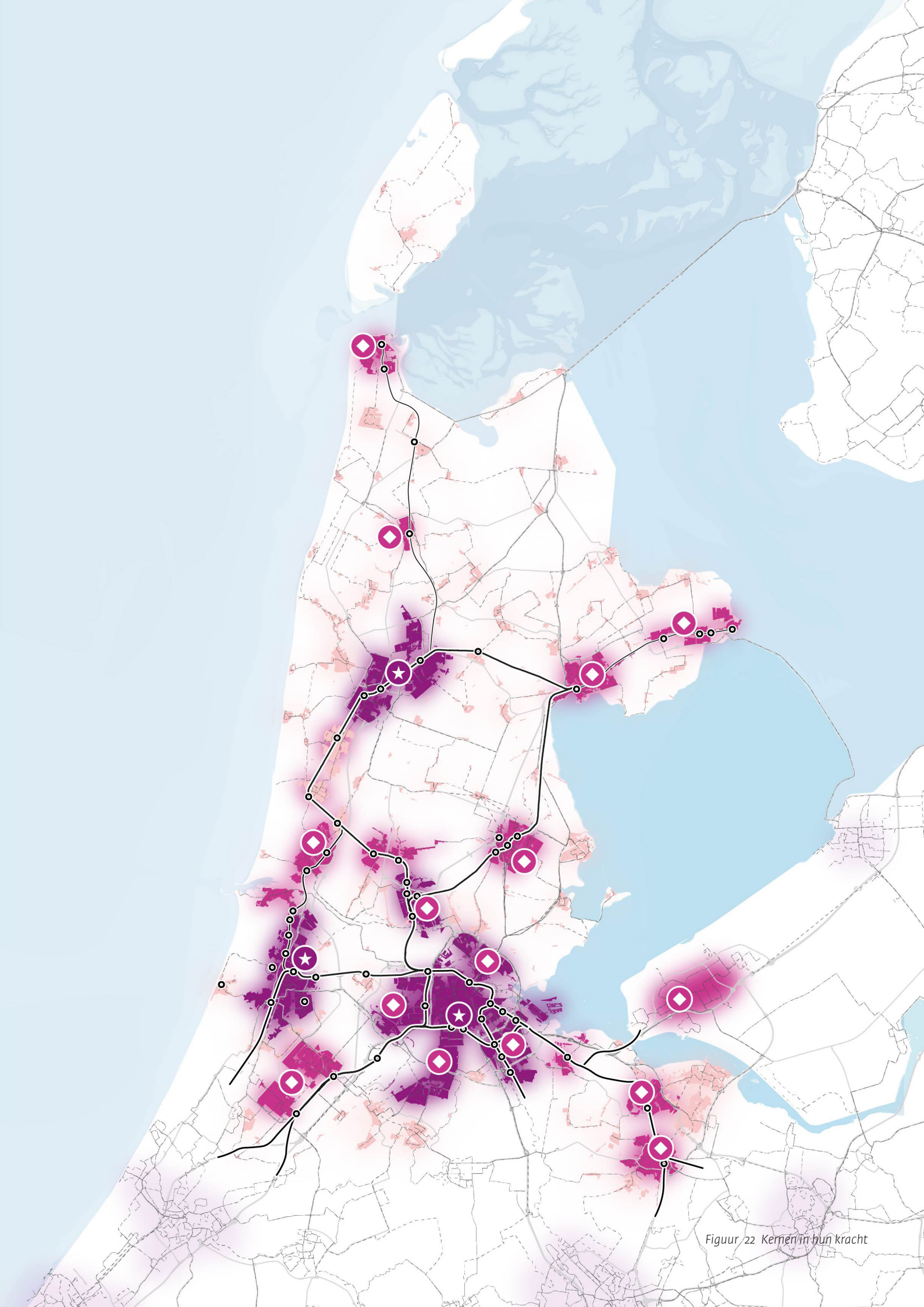
We zien dat ontwikkelingen geremd worden door netcongestie, onvoldoende stikstofruimte en gebrek aan investeringsmogelijkheden. Daarom werken we aan een robuust energiesysteem, geborgd natuurherstel en het terugdringen van de stikstofuitstoot. We doen daarnaast wat in ons vermogen ligt om het tekort aan woningen in te lopen en te zorgen dat de bereikbaarheid niet verder afneemt.

De belangrijkste keuzes die we maken:

- Het bouwen van de benodigde woningen, het merendeel binnenstedelijk en bij OV-knooppunten. Woningbouw bij kleine kernen blijft mogelijk.
- Inrichting van gebieden is altijd toekomstbestendig. Dat wil zeggen dat de inrichting klimaatadaptief is en er rekening gehouden wordt met de benodigde ruimte voor

mobiliteit, water, energie en kabels en leidingen.

- De ambitie blijft om de bereikbaarheid voor alle inwoners van Noord-Holland te garanderen. We voorzien echter dat de mobiliteit op korte termijn zal verslechteren. Dit zullen we ook agenderen. We stappen daarom af van 'eerst bewegen, dan bouwen' zodat de woningbouw niet verder vertraagd wordt door de knelpunten op de mobiliteitsnetwerken.
- We benoemen de kracht van diversiteit van verschillende woon- en werkmilieus in Noord-Holland en koppelen daar ontwikkelingsmogelijkheden aan.
- Groei van wonen en werken wordt gekoppeld aan uitbreiding van recreatiemogelijkheden onder de noemer groen in en om de stad. Naast recreatieve functies worden hier wateropgaven, kansen voor agrarische bedrijven en natuur aan gekoppeld. De scheggen rondom Amsterdam zijn onderdeel daarvan.
- We benoemen verschillende economische clusters en sturen op fysieke randvoorwaarden om deze clusters te faciliteren.
- We borgen voldoende ruimte voor activiteiten in de circulaire economie.
- Energie-intensieve economische activiteiten clusteren we bij energieknooppunten. Daar sturen we op de benodigde randvoorwaarden om binnen deze clusters het kunnen ondernemen mogelijk te maken en op een zo goed mogelijke benutting van de milieucategorieën.
- We beschermen bestaande bedrijventerreinen en zetten in op een intensiever en efficiënter gebruik ervan, voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn.
- Door ambitieus bronbeleid en door te sturen op voldoende afstand tussen emissierijke bedrijven en nieuwe woningbouwlocaties, werken we aan een gezondere leefomgeving.
- Op plekken waarover al afspraken zijn gemaakt geven we prioriteit aan woningbouw boven andere ontwikkelingen en accepteren we dat ondanks inzet daarop een optimaal gezonde leefomgeving niet mogelijk is.
- We zetten in op aanlandingen van wind op zee, daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert. Alleen als voor nationale en internationale ontwikkelingen en weerbaarheid de doorvoer van elektriciteit noodzakelijk is, zal worden onderzocht of dit door Noord-Holland gerealiseerd kan worden. Wij geven in dat geval de voorkeur aan ondergrondse diepe aanlandingen met gelijkstroomkabels.
- Voor grootschalige waterstofprojecten (zowel productie als gebruik) is ruimte in vier focusgebieden (Noordzeekanaalgebied (IJmond en Westpoort), Den Helder en omgeving,



Figuur 22 Kernen in hun kracht

Boekelermeer en Agriport). Buiten deze focusgebieden zijn de mogelijkheden beperkt. De provincie stuurt op opschalingsprojecten voor waterstofproductie aan de Noordzeekust, zodat in de toekomst, wanneer periodes van zoetwaterschaarste vaker voorkomen, de overstap naar zout water gemaakt kan worden.

- We voorzien dat het belangrijk is om een goede digitale infrastructuur te blijven faciliteren om bij te dragen aan strategische autonomie en weerbaarheid, maar ook als belangrijke randvoorwaarde om onze concurrentiepositie te behouden.

We geven prioriteit aan het bouwen van voldoende en betaalbare woningen en strategische economische sectoren. De manier waarop, dus het hoe en het waar, wordt altijd bepaald door het hanteren van de afwegingsprincipes.

De nieuwe stedelijke ontwikkelingen hebben een gemengd karakter. Wonen, werken, voorzieningen en recreatie worden zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld. Dat beperkt verplaatsingen, stimuleert actieve mobiliteit en versterkt sociale samenhang. Ruimte wordt zoveel mogelijk meervoudig benut en bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt altijd rekening gehouden met klimaatadaptatie, plek voor waterberging, energieinfrastructuur en -opslag en de benodigde kabels en leidingen. De locatiekeuze en de inrichting van deze gebieden is zodanig dat het risico op overstroming en wateroverlast minimaal is.

Woningbouw en de aanleg van kantoorfuncties vinden voornamelijk plaats binnenstedelijk en geclusterd rond OV-knooppunten. Door de grootschalig aanwezige werkgelegenheid in het zuiden van de provincie is de woningvraag hoog en wordt om die reden een groot deel van de woningbouw in Noord-Holland Zuid gerealiseerd. Voor relatief omvangrijke woningbouwprojecten

Kernen in hun kracht

★ **Centrumkern**

◆ **Regiokern**

◆ **Kleinere kern**

Bereikbaarheid met openbaar vervoer

- Busverbindingen van en naar kernen
- OV-knooppunten
- Treinverbindingen
- Snelwegen en nationale wegen

is er in de Metropoolregio Amsterdam voldoende ruimte binnenstedelijk als ook langs de lijn Den Helder-Schagen-Alkmaar-Zaanstad en Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen (de Westfriese corridor) rondom alle OV-knooppunten. Kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpskernen blijven mogelijk, uit oogpunt van behoud van leefbaarheid in kleinere kernen én als invulling van de woningbehoefte.

We zetten in op een efficiënt gebruik en optimaliseren van de bestaande netwerken. Bij gebiedsontwikkelingen brengen we de mobiliteitsbehoefte in beeld en kijken hoe we dit zo optimaal mogelijk kunnen oplossen. Desondanks zal vanwege de grote groei van bevolking en arbeidsplaatsen zal de bereikbaarheid naar verwachting afnemen. We laten het wel of niet doorgaan van woningbouw daarom niet afhangen van het oplossen van knelpunten op de mobiliteitsnetwerken.

Rekening houdend met de samenhang tussen wonen, werken, recreëren en bereikbaarheid in een gezonde en prettige leefomgeving, zien we een divers aanbod aan leefmilieus voor ons:

- Allereerst zijn er de centrumkernen. Dit zijn de grotere steden met belangrijke trein- en busstations met nationale en internationale verbindingen en directe aansluiting op het rijkswegennet. Er is een groot en divers aanbod aan voorzieningen zoals winkels, ziekenhuizen, scholen, sportfaciliteiten en uitgaansgelegenheden. Vaak gaat het om de belangrijkste plaats in de regio. Daar worden de meeste woningen gebouwd en groeit de werkgelegenheid het hardst.
- Daarnaast zijn er de regiokernen waar meestal ook een treinstation aanwezig is. Het mobiliteitssysteem voorziet in verschillende vervoersopties en in een goede verbinding naar een nabije centrumkern. Er zijn winkels en voorzieningen zijn met een regionale functie te vinden. Ook hier groeit het aantal woningen en groeit de werkgelegenheid, maar minder snel. Dat vinden we van belang om de groeiende scheve woon-werkbalans te dempen. Deze scheve woon-werkbalans speelt in heel Noord-Holland, behalve in de Haarlemmermeer en Amsterdam. Hier zijn juist meer banen dan er mensen zijn en de woon-werkbalans is daar dus juist omgekeerd ten opzichte van de rest van de provincie.
- En uiteraard hebben we de vele Noord-Hollands dorpen en stadjes, de kleinere kernen, waar over het algemeen voorzieningen voor dagelijks behoeften te vinden zijn. Het mobiliteitssysteem is hier van beperkte omvang met een oriëntatie richting de regio kern. De auto heeft hier een relatief grote rol ten opzichte van andere vormen van mobiliteit. Binnen de kleinere kernen is het toevoegen van woningen mogelijk conform bestaande regelingen.

Alle verschillende typen kernen leveren een bijdrage aan het diverse aanbod in Noord-Holland, waarbij niet elke kern over hetzelfde voorzieningenaanbod beschikt. Ook de aanwezige bereikbaarheid, drukte, rust, kortom het soort leefomgeving verschilt per kern. Elk type kern heeft daarom zijn eigen opgaven. Voor sommige kernen of regio's betekent het dat ze zich doorontwikkelen vanuit hun regionale functie, zoals in de Westfriese corridor, Alkmaar en omgeving en Haarlemmermeer. Voor andere kernen betekent dit het vasthouden van het dorps karakter, waarbinnen het toevoegen van woningen mogelijk is omwille van het behoud van de leefbaarheid. De stad Amsterdam wordt door de grote aantallen nieuwe woningen, de groei van de werkgelegenheid en het aantal bezoekers nog hoogstedelijker. Op die manier zien we elke kern in zijn kracht en biedt onze provincie in zijn totaliteit alle gewenste woon- en werkmilieus.

Groei van wonen en werken wordt gekoppeld aan het uitbreiden van recreatiemogelijkheden onder de noemer groen in en om de stad. Groen in en rondom de stad met een fijnmazig groenblauw netwerk voor wandelen, fietsen en varen is cruciaal voor de leefbaarheid. De nabijheid van het beleefbare landschap rond de stad en de toegankelijkheid ervan vormt een belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde en kwalitatief hoogwaardige leefomgeving en vestigingsmilieu. Dit geldt zeker voor een dichtbevolkt gebied als de MRA, maar ook voor andere groeiende belangrijke steden zoals Alkmaar en Hoorn. Het landschap functioneert als groene longen voor de steden. Het biedt ruimte voor (water) recreatie dichtbij huis en voor natuur, planten en dieren en het kan dienen als waterbuffer bij extreem weer. We koppelen de bossenstrategie aan het groen in en om de stad, zodat de bossen aansluitend aan nieuwbouwgebieden bij dorpen en steden kunnen worden aangelegd. De bossenstrategie draagt daarbij bij aan recreatiemogelijkheden en het tegengaan van hittestress.

Ook gaan we bestaande recreatiegebieden versterken door te zoneren en beter in te richten. Op termijn zal recreatie structureel meegroeien met verstedelijking door de voorzieningen en het recreatief groen vanaf het begin mee te nemen. Extra ruimte hiervoor ontstaat door recreatie slim te combineren met andere functies. We koppelen dit ook aan de bossenstrategie. Een grotere mogelijkheid voor recreatieve functies om de stad biedt kansen voor extra inkomsten voor agrarische bedrijven rondom stedelijk gebied.

De aanwezigheid van Schiphol in Haarlemmermeer heeft meerdere consequenties: de luchthaven zorgt voor internationale connectiviteit en draagt daarmee bij aan de economische aantrekkingskracht. De kenniseconomie in Noord-Holland Zuid is sterk verbonden met de ligging van

Functie clustering



Sterke energetische en economische clusters

Sturende netwerken



Bestaande transformatorstations (TenneT)



Geplande transformatorstations (TenneT)



Bestaande 150 kV-netwerk



Bestaande 380 kV-netwerk



Tracéalternatieven Netuitbreiding NHN



Beoogd Waterstofnetwerk Nederland



Spoor



Nationale weg

Clusteren van energie vraag en aanbod



Grote energieverbruikers met zeer grote CO₂ uitstoot



Grote energieverbruikers met grote CO₂ uitstoot



Concentratie van bestaande windenergie



Focusgebied waterstof

Bestaande economische activiteit



Defensie



Luchtvaart



Glastuinbouw



Kennis economie



Offshore economie



Datacenters

Circulaire economie



Circulaire economie

Strategische economische clusters



Zaadveredeling

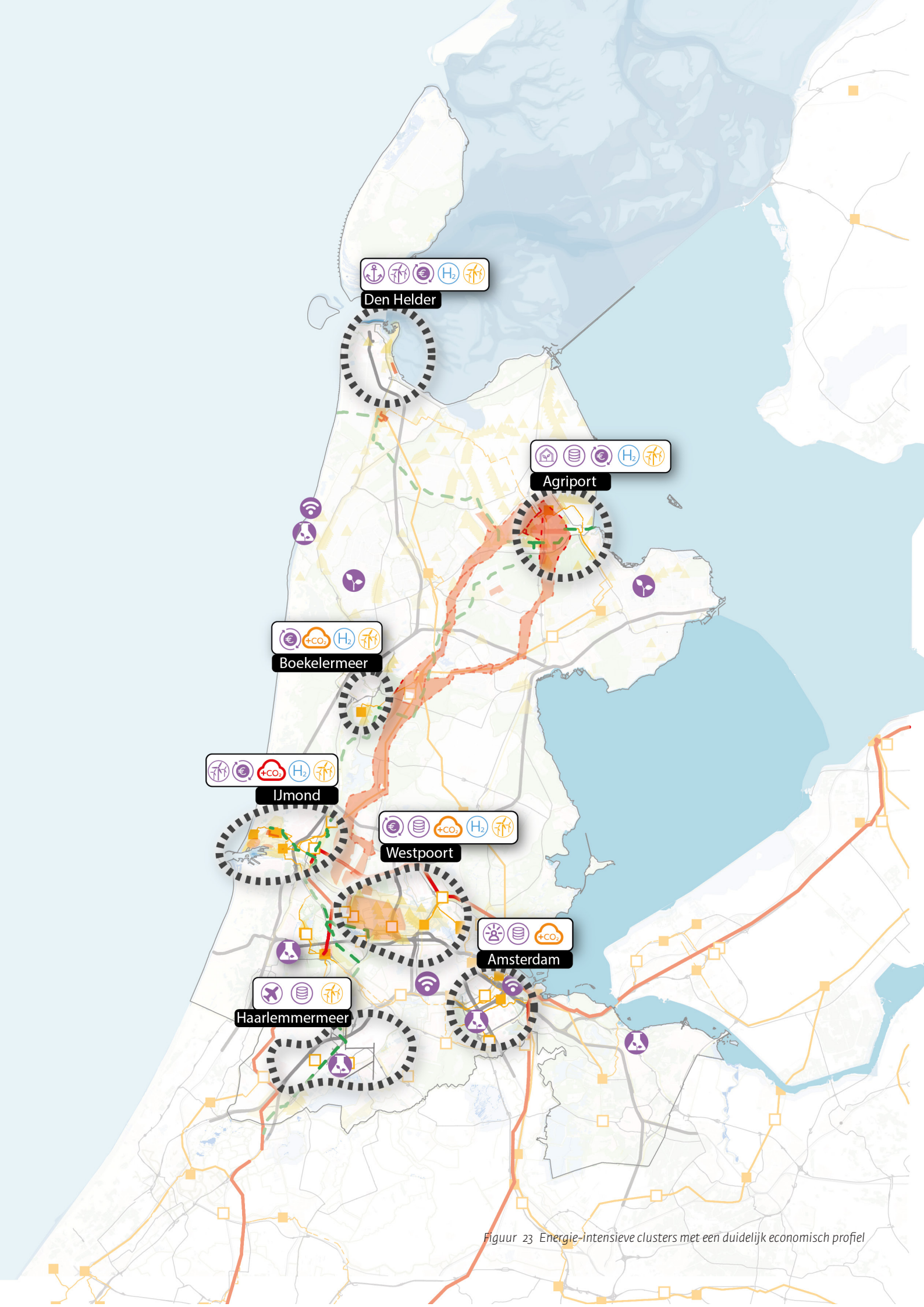


Bio-tech

Innovatie clusters van nationaal belang



Nationale innovatie cluster



Figuur 23 Energie-intensieve clusters met een duidelijk economisch profiel

Schiphol. De Amsterdamse Zuidas is bijvoorbeeld een aantrekkelijke vestigingslocatie voor bedrijven vanwege de snelle verbinding met de luchthaven. De internationale connectiviteit is ook van groot belang voor het functioneren van de Energy & Health Campus in Petten. Dit schuurt echter met de kwaliteit van de leefomgeving; die staat onder druk door de geluidsoverlast en de slechte luchtkwaliteit als gevolg van de ligging van Schiphol in een dichtbevolkt gebied. In hoofdstuk 6.10 gaan we specifiek in op het verbeteren van de leefomgeving rond Schiphol in relatie tot de toekomstige ontwikkelingen op de luchthaven.

Naast Schiphol hebben ook Tata Steel en de aanlanding van op zee gewonnen windenergie een nationaal belang met grote impact op de leefkwaliteit. We willen dat Tata Steel de kans krijgt te verduurzamen waarbij we sturen op het verminderen van schadelijke en hinderlijke uitstoot vanuit bronnen waar wij bevoegd gezag voor zijn. We passen ruimte in voor de aanlanding van windenergie op zee, daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert. Alleen als voor nationale en internationale ontwikkelingen en weerbaarheid de doorvoer van elektriciteit noodzakelijk is, zal worden onderzocht of dit door Noord-Holland gerealiseerd kan worden. Wij geven in dat geval de voorkeur aan ondergrondse diepe aanlandingen met gelijkstroomkabels. De inpassing van bovengrondse aanlanding en de locatiekeuze is altijd in samenhang met de afwegingsprincipes.

Een gezonde en veilige leefomgeving is een randvoorwaarde voor stedelijke ontwikkeling. Milieunormen blijven de ondergrens, maar we wegen ook stapeling van hinder mee en we richten ons op het feitelijke blootstellingsniveau en het gezamenlijke effect vanuit de bronnen. Waar mogelijk beperken we blootstelling met bronbeleid en ruimtelijke keuzes. Daarbij geven we prioriteit aan gebieden met de hoogste belasting, waaronder industrieterreinen van provinciaal belang en hun milieucontouren. We zijn terughoudend met tegen de milieucontouren aanbouwen. Wij ondersteunen stevige mobiliteitskeuzes waarmee overlast van geluid en uitstoot in de stedelijke gebieden kunnen verminderen en actieve vervoerwijzen gestimuleerd worden. Om ruimte te houden voor economische activiteiten met milieueffecten sturen we op het vergroten van de afstand van deze activiteiten tot woningbouw. Tegelijk erkennen we dat een optimaal gezonde leefomgeving niet overal haalbaar is. Op sommige plekken zullen (toekomstige) inwoners worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder. Dit geldt voor locaties waarvoor al afspraken zijn gemaakt, bijvoorbeeld in het kader van de Woondeals en waar al lopende procedures voor zijn ingezet. Op deze plekken geven we prioriteit aan woningbouw boven andere ontwikkelingen en streven we naar een zo gezond mogelijke leefomgeving. Dat kan bijvoorbeeld door

maatregelen bij de bron (emissierijke bedrijven) of door het stimuleren van mitigerende maatregelen in de inrichting van de leefomgeving. Voor alle nieuwe initiatieven voor woningbouwlocaties wegen we het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig mee in onze afwegingen naast andere provinciale belangen, ten behoeve van een integrale belangenafweging.

Economie is een integraal onderdeel van het stedelijke gebied. Wij werken toe naar een toekomstbestendige, sterke en leefbare economie. Voor een toekomstbestendige economie kiezen we voor economische activiteiten die bijdragen aan een weerbare, duurzame, circulaire en concurrerende economie. Dat betekent dat niet elke economische activiteit overal en onbeperkt kan blijven groeien. We constateren dat een aantal fysieke randvoorwaarden belangrijk zijn voor het goed functioneren van economische clusters. Dit zijn onder andere goede bereikbaarheid en internationale connectiviteit, huisvesting, toegang tot (internationaal) talent en digitale infrastructuur en robuuste energieinfrastructuur. Maar ook voldoende fysieke- en milieuruimte. Voor die gebieden waar we dat van belang vinden, gaan we dat borgen.

Vanuit het afwegingsprincipe zuinig omgaan met ruimte, sturende netwerken en sturen op de toekomstbestendige economie zien we vier verschillende clusters verschijnen:

1. Strategische clusters. Het aanwijzen van clusters als strategisch belang betekent bovendien dat we ons niet alleen ruimtelijk inzetten, maar ook actief bijdragen via lobby, investeringen in innovatie, versterking van de arbeidsmarkt en het onderwijs, en samenwerking met andere regio's. Het gaat dan specifiek om:
 - a. Biotechnologie. We ondersteunen de verdere ontwikkeling van dit cluster op een aantal strategische locaties in Noord-Holland, waaronder Amsterdam, Haarlem, Hoofddorp en Petten. Op deze plekken sturen we (binnenstedelijk) op de juiste ruimtelijke randvoorwaarden voor een sterke en toekomstbestendige ontwikkeling van het cluster. Dat betekent dat we inzetten op een goede balans tussen wonen en werken, voldoende woningbouw voor werknemers, een goede bereikbaarheid – inclusief de internationale verbinding via de luchthaven – en een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Door binnenstedelijk te sturen op passende woon-werkmilieus creëren we ruimte voor het versterken en innovatie van het cluster.
 - b. Plantenveredeling- en zaadtechnologie. Vanwege het strategische belang van de plantenveredeling- en zaadtechnologie richten we extra ruimte in Westfriesland

voor glastuinbouw specifiek op deze activiteit. Nieuwe uitbreidingsruimte voor glastuinbouw wordt daarom uitsluitend hiervoor mogelijk gemaakt. Om de verdere ontwikkeling van dit cluster te ondersteunen investeren we daarnaast in een goede bereikbaarheid van het oostelijk deel van Westfriesland.

2. Energie-intensieve economische activiteiten clusteren we bij energieknooppunten. Daar sturen we op de benodigde randvoorwaarden om binnen deze clusters het kunnen ondernemen mogelijk te maken en op een zo goed mogelijke benutting van de milieucategorieën. De energie-economie clusters zijn toekomstbestendig doordat de grote energievragers nabij energieaanbod gevestigd zijn, er groeikansen voor circulaire economie bestaan en de bereikbaarheid van de clusters op orde is. Met uitzondering van Wieringermeer (waar al een voorwaarde van de versterking van de dijken bestaat), liggen de clusters buiten gebieden met hoge overstromingskans. De clusters waar energieinfrastructuur en energie-intensieve economie samenkomen staan afgebeeld op de kaart. We overwegen Boekelermeer en Achtersluispolder aan te wijzen als industrieterreinen van provinciaal belang. Met het instrument industrieterrein van provinciaal belang borgt de provincie via de omgevingsverordening dat deze industrieterreinen hun maximale milieucategorie behouden. Het instrument IPB zetten we in op plekken waar de milieucategorie onder druk staat door ontwikkelingen, zoals het vestigen van lage-categorie bedrijven of woningbouw. Hiermee geven we langetermijnzekerheid. Voor de andere energetisch-economische clusters onderzoeken we welk instrument het meest effectief is om de ruimte voor energie-intensieve economie op de lange termijn te borgen. In vier van deze clusters zien we mogelijkheden voor grootschalige waterstofprojecten. Het gaat dan zowel om productie als gebruik. Het gaat dan om het Noordzeekanaalgebied (IJmond en Westelijk Havengebied), Den Helder en omgeving, Boekelermeer en Agriport). Buiten deze focusgebieden zijn de mogelijkheden beperkt.

3. Circulaire clusters. Er is voldoende fysieke én milieuruimte nodig voor de transitie naar circulaire economie. Die ruimte reserveren we op locaties met de juiste condities zoals hoge milieucategorieën, goede infrastructuur en nabijheid van energieknooppunten. Daarin onderscheiden we voorkeursgebieden, waaronder het Noordzeekanaalgebied, de omgeving Alkmaar/Heerhugowaard (Boekelermeer en Zandhorst) en Den Helder. Dit overlapt gedeeltelijk met de clusters energie-economie, vanwege de energie-intensiviteit van circulaire economie.

4. Innovatieclusters zijn belangrijk voor onze concurrentiepositie en strategische belangen. Om de ruimte hiervoor te borgen willen we deze ruimtelijk vast kunnen leggen. Er zijn in Noord-Holland een aantal onderscheidende innovatieclusters van nationaal belang (Amsterdam Science Park, Health & Innovation District, VU Campus, AMC Medical Business Park, Energy & Health Campus (Petten)). Aanvullend op deze clusters zullen we ook inzetten op randvoorwaarden voor innovatieclusters van regionaal belang.

Bestaande stedelijke bedrijventerreinen voor onder andere logistiek, stedelijke circulaire economie, bedrijvigheid zijn belangrijk voor het functioneren van steden en dorpen. Bedrijven zoals, zoals installatiebedrijven en maakindustrie moeten voldoende ruimte houden. Ze moeten mee kunnen ontwikkelingen met de groei van steden en dorpen. Tegelijkertijd staan deze terreinen onder druk door verstedelijking. We kiezen er daarom voor om bestaande bedrijventerreinen te beschermen en in te zetten op intensiever en efficiënter gebruik, voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn. Bij nieuwbouw langs OV-knooppunten stimuleren we ook het simultaan ontwikkelen van werk en onderwijs om de mobiliteitsbewegingen te verminderen.

Energie-intensieve activiteiten, waaronder circulaire industrie en infrastructuur, zijn afhankelijk van voldoende aanbod aan energie en concentreren we daarom bij (nieuwe en bestaande) energieknooppunten. Bedrijventerreinen buiten de energieknooppunten zijn vooral aangewezen op ondersteuning van het decentrale energiesysteem waarbij het van belang is om te zorgen voor eigen opwek en opslag en hier ook ruimte voor te reserveren. Zo brengen we vraag en aanbod van energie samen en versterken we de strategische positie van Noord-Holland.

Verstedelijking wonen-werken

Bouwen nabij OV-knooppunten & druk houden op verdichting

80% Binnenstedelijke verdichting en 20% uitleglocaties voor woningbouw

-  Binnenstedelijke verdichting
OV-knooppunt (hoog <---> laag)
-  Geplande woningbouwlocatie
(onherroepelijk, vastgesteld, gepland, voorbereiding)
-  Woningbouwlocaties waar rekening gehouden moet worden met klimaatverandering

Ordenende personen mobiliteit

-  OV-knooppunten
-  Spoor
-  Schaalsprong OV
-  Metro noord-zuidlijn
-  Metro-uitbreiding noord-zuidlijn

Ondersteunende personen mobiliteit

-  Snelweg
-  Nationale weg
-  Provinciale weg

Overgangen aanbrengen in werklocaties & economische clusters vormen

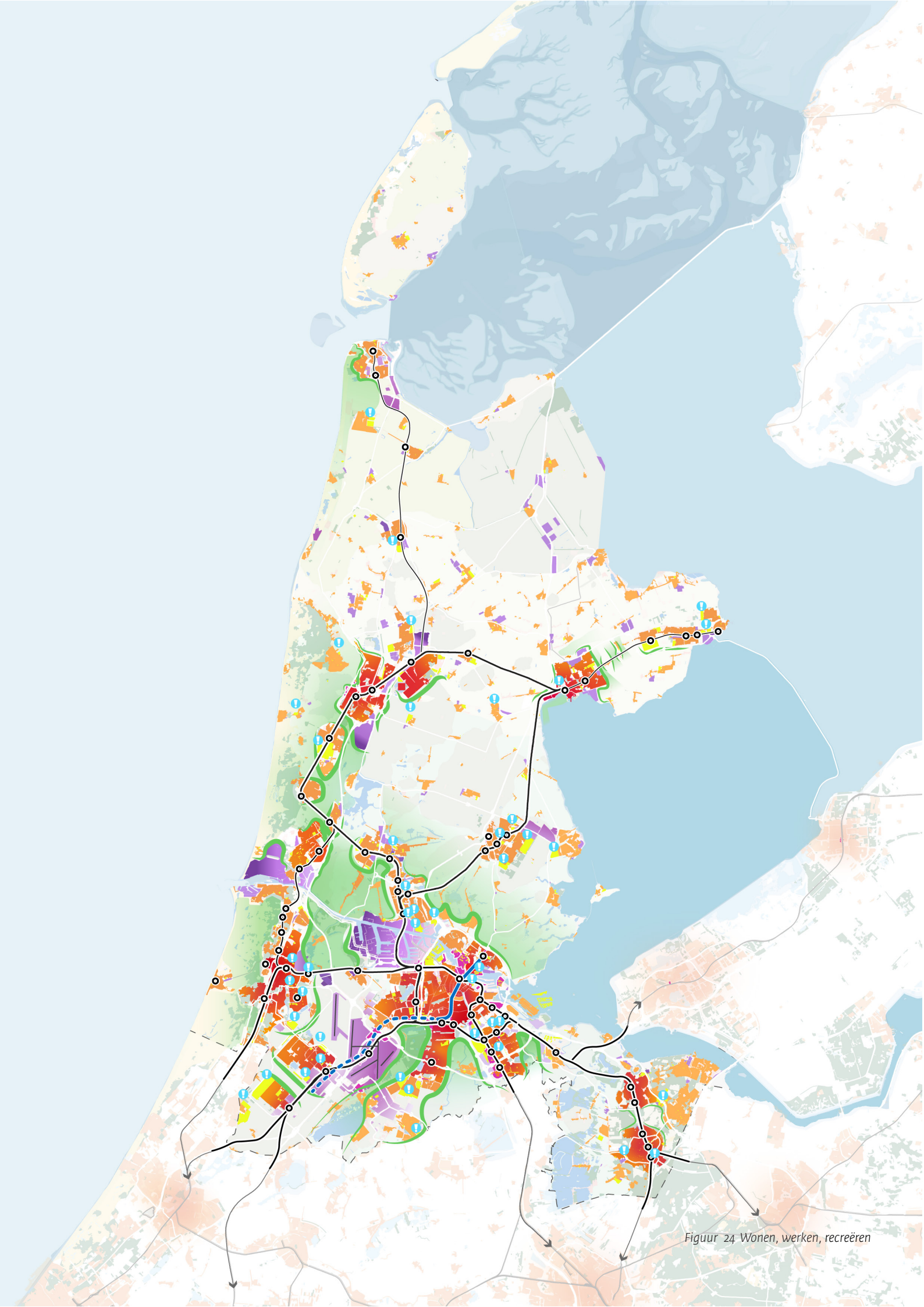
Industriegebieden, Concentratiegebieden, kantoren

-  Industriegebieden met milieucategorie (van hoog naar laag)
-  Kantoren (mix wonen/werken)

Woon-werk buffers aanbrengen

Bufferzones & landschappen

-  Buffergebied woon-werkgebied voor een gezonde leefomgeving
-  Overgangzone stad/land



Figuur 24 Wonen, werken, recreëren



05

De visie: verdere uitwerking per inhoudelijk onderdeel

5. DE VISIE: VERDERE VERDIEPING PER INHOUDELIJK ONDERDEEL

5.1 WATER

Rol van de provincie

De provincie heeft in het waterdomein vooral een regisserende, kaderstellende en toezichhoudende rol. Als middenbestuur zit de provincie tussen het Rijk, de waterschappen en de gemeenten in. Dit zijn de belangrijkste taken:

- De provincie stelt normen voor wateroverlast.
- De provincie bepaalt de normering voor de regionale keringen.
- De provincie werkt voor het halen van de KRW-doelen samen met het Rijk en de waterschappen. De provincie heeft hierbinnen een kaderstellende, uitvoerende en vergunningverlenende rol op regionaal niveau.
- Strategisch beleid maken voor waterbeheer.
- Ruimtelijke afwegingen maken: zodat water goed wordt meegenomen in ruimtelijke plannen.
- Regie en samenwerking zodat de regionale wateropgaven gezamenlijk worden aangepakt.
- Toezicht houden op waterschappen.
- De provincie is bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld voor drinkwater of industrie) en voor grondwaterbeschermingsgebieden.
- Programma's uitvoeren en subsidies verstrekken om de uitvoering rond bijvoorbeeld natuur, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en bodemdaling verder te brengen.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Ruimte geven aan water

Samen met de waterschappen reserveren we ruimte om de dijkversterkingen van de toekomst mogelijk te maken. Dit betekent dat er restricties zijn voor andere ontwikkelingen op en langs primaire en regionale keringen. Worden keringen versterkt dan is onze inzet om dit te doen in samenhang met het versterken van recreatie, natuur en omgevingskwaliteit. We houden hierbij rekening met bestaande functies en mensen die daar al wonen. Een bijzondere invulling zijn waterveiligheidslandschappen: dit zijn robuuste multifunctionele landschappen die zo worden ingericht dat ze duurzame bescherming bieden door op een natuurlijke manier mee te kunnen groeien met klimaatverandering. Door een integrale ontwikkeling bieden deze ook ruimte aan andere ontwikkelingen. Een aanvullende belangrijke inzet is op meerlaagsveiligheid: dat houdt zowel in dat we water buiten een gebied houden door keringen en waterberging, maar ook inzetten op verminderen van kwetsbaarheid bij een ramp. Voor de uitwerking

van de Noordzeekust sluiten we aan bij de langetermijnstrategie van het Deltaprogramma Hollandse Kust en Wadden.

Voor het omgaan met regenwater zetten we steviger in op het uitgangspunt: eerst vasthouden, dan bergen en dan pas afvoeren (conform het advies van Commissie Waterbeheer 21e eeuw (2000)). We voeren het water niet direct af, maar zorgen eerst voor ontlasting van de boezem door het water vast te houden op plekken in de polder waar het nu al blijft staan. Of door het water naar daarvoor aangewezen plekken in de polder te laten stromen waar het tijdelijk wordt vastgehouden en geborgen. Dit omdat de waterschappen aangeven terughoudend te zijn met het uitbreiden van de gemaalcapaciteit van polder naar de boezem, omdat dit de boezem (over)belast. Dit vraagt om het extra vasthouden en bergen in de polder zelf. Dit gaat in eerste instantie om de plekken waar het water nu al blijft staan. Dit betekent dat er restricties gelden voor ontwikkelingen op die plekken in deze polders die het waterbergend vermogen aantasten. Het uitgangspunt is dat de 5-10% en soms zelfs 15% diepste delen van de ruimte behouden blijft om excessieve regenval op te vangen. Dit geeft beperkingen in gebruik en we zullen hier dan ook restricties aan stellen. Afwijking onder nader te stellen voorwaarden hiervan is mogelijk door het aanwijzen van een collectieve waterberging op een andere plek in de polder of in een andere polder. Bijvoorbeeld in een sterk verstedelijkte polder waarin fysiek niet voldoende ruimte is voor waterberging en in een naastgelegen polder ruimte is voor waterberging als "blauwe dienst".

Naast het vasthouden en bergen in de polder zullen we, daar waar het echt nodig is en in overleg met de waterschappen, zoekgebieden aanwijzen voor (water)bergingsgebieden om het boezemsysteem te ontlasten. Ook hier zullen restricties gelden voor ontwikkeling.

Een specifieke situatie is het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. Hier zetten we samen met de regio en het Rijk in op een aanvaardbaar beschermingsniveau. Dit betekent enerzijds dat we kijken naar het vergroten van de afvoercapaciteit: extra gemaalcapaciteit in IJmuiden en een extra gemaal van het Amsterdam-Rijnkanaal naar het IJmeer. Tegelijkertijd reserveren we zoekgebieden voor noodoverloopgebieden langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. Daarnaast

onderzoeken we hoe we het huidige extra beschermingsniveau van de keringen langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal kunnen continueren.

Nader onderzoek moet tot de keuze leiden welke gebieden uiteindelijk als bergingsgebieden en noodoverloopgebieden zullen worden aangewezen en ingericht. Deze gebieden zullen slechts incidenteel onder water staan en hebben daarmee ruimte voor medegebruik voor bijvoorbeeld landbouw, natuur of recreatie. Voor (water) bergingsgebieden en noodoverloopgebieden is het nodig om een juridisch instrumentarium te ontwikkelen dat borgt dat het tijdelijk bergen van water altijd voorrang krijgt op ander gebruik en bijvoorbeeld ontstane natuurwaarden.

Op de hooggelegen gronden waar water onder vrij verval via de kwelstromen afstroomt, wordt ingezet op het meer vasthouden van water en het benutten van de sponswerking van de bodem. Bijvoorbeeld door minder te ontwateren of te ontsnipperen. Dit kan zorgen voor meer overlast in de kwelgebieden. Hier worden daarom maatregelen getroffen om overlast te beperken door een combinatie van restricties, ruimte te geven aan water en een bijpassende inrichting en gebruik.

Anticiperen op veranderingen van condities van water en bodem

In Noord-Holland gaan we een onderscheid zien in gebieden die voor langere termijn stabiele condities hebben, gebieden waar de water- en bodemcondities gaan wijzigen en waar dus anticiperen of aanpassing nodig is om welvarend te blijven, en gebieden waar we door veranderende condities op korte termijn wijzigingen zien. Door helderheid te scheppen over de condities die we verwachten en waarop ondernemers kunnen anticiperen, bieden we duidelijkheid over het perspectief.

Bij nieuwe grootschalige ontwikkelingen zetten we in op een brede veiligheidsbenadering, meerlaagsveiligheid, om grote ontwrichting bij wateroverlast en overstromingen te voorkomen. Dit betekent niet alleen water buiten een gebied houden door keringen of waterberging, maar ook het verkleinen van de kwetsbaarheid bij rampen. Dit doen we door in de gebieden die het meest kwetsbaar zijn voor wateroverlast en overstromingen niet of aangepast te ontwikkelen. Daarbij is specifieke aandacht voor vitale en kwetsbare functies en structuren. Een goed functionerende samenleving vraagt om infrastructuur en voorzieningen die ook onder extreme omstandigheden blijven functioneren. Noord-Holland hecht daarom groot belang aan het klimaatbestendig inrichten en functioneren van vitale en kwetsbare functies, zoals energie, drinkwater, transport, telecom en gezondheidszorg. Bij ruimtelijke keuzes wegen wij expliciet mee of

deze functies bereikbaar en operationeel blijven bij wateroverlast, overstromingen, hitte, droogte en bodemdaling. De provincie stelt hiervoor richtinggevende kaders en randvoorwaarden op; de technische uitwerking en het dagelijks beheer liggen bij de verantwoordelijke beheerders. Hierbij nemen we bij het maken van keuzes en maatregelen ook de actuele inzichten over 2100 mee. Deze vertalen we naar verwachte overstromingsdieptekaarten bij mogelijke dijkdoorbraken en extreme neerslag.

Dit heeft impact op de plek waar bijvoorbeeld stedelijke ontwikkeling mogelijk is en welke ontwikkelprincipes mee worden gegeven aan ontwikkelingen. Ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het bouwen van woonwijken, bedrijventerreinen of grootschalige energie-assets die kwetsbaar zijn voor water, zoeken we daar waar de kans op wateroverlast beperkt is. Het gaat dan om hoger gelegen gebieden, of om gebieden waar wateroverlast beperkt kan worden door inrichtingsmaatregelen en de waterveiligheid kan worden gegarandeerd. Sowieso geldt dat ruimtelijke ontwikkelingen, zoals verstedelijking, geen extra belasting op het watersysteem met zich mee mogen brengen en hun eigen water moeten vasthouden en bergen.

Als het geïnvesteerd vermogen achter de dijk fors toeneemt of er veel meer mensen gaan wonen, moet bij een actualisatie van de waterveiligheidsnormen de normering omhoog. Dit betekent dat de dijken moeten worden versterkt. Dit brengt kosten met zich mee voor de maatschappij. Voor grote ontwikkelingen geldt de hantering van het niet-afwentelingsprincipe. Dit betekent dat in lageregelegen gebieden ruimte voor ontwikkeling pas in beeld komt als dit samen gaat met een noodzakelijke verhoging van de norm en de versterking van de dijk, omdat het waterproof aanleggen van deze nieuwe ontwikkelingen niet mogelijk blijkt te zijn. Hier zit het financieringsvraagstuk achter. De initiële kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid worden verbonden aan die ontwikkelingen. De langere termijn beheerkosten blijven bij het waterschap of Rijkswaterstaat. Ontwikkeling van nieuwe buitendijkse gebieden kan alleen als ze bestand zijn tegen toekomstige peilstijging en geen significante aanslag zijn op de zoetwatervoorraad.

Omgaan met minder zoetwater

Het aanbod van zoetwater zal veel meer gaan fluctueren en in met name de lente en zomer worden steeds langere periodes met te weinig water verwacht. Tegelijkertijd neemt het watergebruik toe. Een groot deel van het beschikbare oppervlaktewater wordt nu gebruikt voor het doorspoelen van de steeds meer verziltende polders en het terugdringen van de zouttong in het Noordzeekanaal. Om vraag en aanbod in balans te brengen ontkomen we niet aan het verminderen

van de vraag. Dit kan door het zoetwatergebruik van bedrijven en particulieren efficiënter te maken, onder andere via innovatie, een goede ruimtelijke situering van grootverbruikers en – indien nodig – functieverandering. De provincie stuurt hierin door randvoorwaarden te stellen, wat feitelijk betekent het leggen van restricties aan het aanbod: wie krijgt nog water van welke kwaliteit. We waarborgen niet dat zoetwater beschikbaar blijft voor alle functies. Het tempo en de mate waarin verzilting optreedt zal ter plekke verschillen. We laten de oplossing bij de gebruiker, maar zullen meehelpen in het zoeken naar oplossingen. Uitgangspunten hierbij zijn het maatschappelijk belang en efficiëntie.

Gebruikers van zoetwater moeten er rekening mee houden dat de overheid niet meer de volledige vraag naar zoetwater zal faciliteren. Nieuwe technische maatregelen in het watersysteem zijn beperkt mogelijk, maar bieden zeker geen structurele en afdoende oplossing voor het toenemend tekort. Voor gebieden die verzilt kan op termijn geen garantie gegeven worden op voldoende aanbod van zoetwater om gebieden door te spoelen. Dit betekent dat gebruikers in deze gebieden zelfvoorzienend moeten worden voor zoetwater. Als dat niet lukt zal het ruimtegebruik zich moeten aanpassen. In perioden van watertekort moet de industrie rekening houden met zelfvoorzienendheid. Ook sommige natuurgebieden vragen voor natuurbehoud veel zoetwater. Hier ligt een transitie naar een andere type natuur voor de hand die meer droogte- en zoutresistent is. Tot slot zal dit effecten hebben voor de scheepvaart. Het gebruik van de sluis in IJmuiden staat als gevolg van vergaande zoutindringing steeds vaker onder beperkend regime waardoor er vaker minder schuttingen door de zeesluis kunnen plaatsvinden.

Mogelijk wordt in de toekomst het peil in het Markermeer en IJsselmeer verhoogd om meer water op te kunnen slaan. We zien het nut van deze maatregel in, vanwege de verwachte tekorten in zoetwater. Maar dit zal wel consequenties hebben voor de havensteden en vraagt om verhoging van de dijk. We zullen hier altijd inzetten op een versterking en bescherming die niet alleen functioneel is, maar ook bijdraagt aan het behoud van omgevingskwaliteit, natuurkwaliteit en recreatiemogelijkheden.

Behouden en uitbreiden drinkwaterbeschikbaarheid

Drinkwatergebruik is een fractie van het totale zoetwatergebruik. Tegelijk is het cruciaal voor ons bestaan. De druk op de drinkwaterbeschikbaarheid neemt in de toekomst toe door geplande ruimtelijk-economische ontwikkelingen en klimaatverandering. De grootste bron van drinkwater is oppervlaktewater (uit het IJsselmeer en het Amsterdam-Rijnkanaal) dat, als onderdeel van het zuiveringsproces, voor een belangrijk deel in de (duin)bodem wordt geïnfiltréerd. Voor

een beperkt deel zijn de bronnen oorspronkelijk grondwater. Deze bronnen worden bedreigd door verzilting en vervuiling en de drinkwaterwinning, -zuivering en levering zit al aan de maximale capaciteit. Tegelijk neemt het gebruik fors toe. Het beschermen van deze grondwatervoorraden is een provinciale taak. Noord-Holland hanteert vooral grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden met duidelijke wettelijke restricties op het gebruik om de kwaliteit van het grondwater niet aan te tasten. Deze grondwaterbeschermingsgebieden worden aangepast en daar waar nodig vergroot om de vervuiling van drinkwaterbronnen tegen te gaan.

Om in de toekomst voldoende drinkwater beschikbaar te hebben, zijn de drinkwaterbedrijven en de provincie op zoek naar nieuwe locaties voor waterinname (bronnen), drinkwaterproductie, -distributie en -buffers. Om de realisatie hiervan in de toekomst niet onmogelijk te maken, wijzen we nu al zoekgebieden aan voor toekomstige drinkwaterwinning. De zoekgebieden voor nieuwe infiltratie- en wingebieden bevinden zich in de binnenduinrand en op de Utrechtse Heuvelrug en sluiten aan op de bestaande gebieden met dezelfde functie. Daarom schrijven we voor deze zoekgebieden voor dat hier geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen mogen plaatsvinden die de potentie van het gebied als infiltratie- en wingebied in de weg zitten. De winlocatie Overveen en de klimaatbuffer bij Andijk zijn al in een vergevorderd stadium en worden als drinkwatergebied gereserveerd.

We ondersteunen tot slot de verplaatsing of uitbreiding van bestaande winningen en productielocaties. Op de kaart water en bodem ruimtelijke reserveringen in hoofdstuk 3 staat weergegeven waar de zoekgebieden zich bevinden.

De ondergrondse drinkwaterinfrastructuur kan bij nieuwe ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen onder druk komen te staan. Omdat wij groot belang hechten aan een betrouwbare en duurzame drinkwatervoorziening, gaan wij uit van een aandachtszone voor vitale ondergrondse drinkwaterinfrastructuur (dit zijn de grote transportleidingen tussen drinkwaterbron en distributiecentra) bij ruimtelijke en infrastructurele planvorming. Met het benoemen van deze aandachtszone beogen wij dat gemeenten en planontwikkelaars vanaf de eerste (plan)fase van ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen drinkwaterbedrijven betrekken, zodat de integriteit, het functioneren en het beheer van de ondergrondse drinkwaterinfrastructuur structureel gewaarborgd is.

Instandhouding van een goede waterkwaliteit

Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor een gezonde leefomgeving, natuur, landbouw,

drinkwater en recreatie. Conform de Kaderrichtlijn Water dient het oppervlaktewater en grondwater in de provincie in 2027 in een goede toestand te verkeren. De verwachting is dat deze doelstelling niet wordt gehaald. Dit betekent dat ook na 2027 inzet nodig is voor de verbetering van de oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit. Wanneer de goede toestand wel wordt bereikt, blijven aandacht en maatregelen noodzakelijk om afname van de kwaliteit tegen te gaan. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, nieuwe vervuilende activiteiten en de opkomst van nieuwe chemische stoffen kunnen de waterkwaliteit opnieuw onder druk zetten.

De provincie ziet daarom op:

- het wegnemen van bronnen van verontreiniging (bijvoorbeeld aanpak indirecte lozingen);
- het voorkomen van nieuwe verontreinigingen (door ontwikkelingen);
- het versterken van de samenhang tussen water, bodem en ruimtegebruik;
- het vergroten van de klimaatrobustheid van het watersysteem;
- het verbeteren van de waterkwaliteit in gevoelige natuurgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden;
- het borgen van waterkwaliteit als richtinggevende factor bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Hiermee wordt de waterkwaliteit niet alleen benaderd als wettelijke verplichting, ook als belangrijk aspect van een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendig Noord-Holland. Waar mogelijk maken we gebruik van natuurinclusieve oplossingen, zoals natuurvriendelijke oevers die ook bijdragen aan de waterkwaliteit. Ook kan groenblauwe dooradering een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van de waterkwaliteit.

5.2 BODEM

Rol van de provincie

De provincie heeft in het bodemdomein een rol als beleidsmaker, regisseur en bevoegd gezag. De hoofdlijnen zijn:

- De provincie bepaalt de regionale kaders voor bodemgebruik, bodembescherming en bodemsanering.
- De provincie draagt zorg voor een goede ordening van het gebruik in de ondiepe ondergrond.
- De provincie coördineert grote opgaven zoals bodemdaling, veenweideproblematiek, de landbouwtransitie, klimaatadaptatie en het principe 'water en bodem sturend'. Ze zorgt dat beleid van gemeenten, waterschappen en het Rijk op elkaar aansluit.
- Voor een aantal activiteiten is de provincie verantwoordelijk voor vergunningen en toezicht, bijvoorbeeld bij complexe bodemverontreinigingen, industriële locaties of voormalige stortplaatsen.
- De provincie geeft opdracht aan de omgevingsdiensten voor toezicht op milieuregels, bodemsanering en bodemonderzoek.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Zorgvuldig en samenhangend gebruik van de ondergrond

Een robuuste bodem is in staat om extremen, zoals perioden van droogte en natte omstandigheden, op te vangen en zich daarvan te herstellen. Een goed functionerend (grond)watersysteem is daarbij onlosmakelijk verbonden met de bodem. Door klimaatverandering, intensief landgebruik en toenemende ruimtedruk komt dit systeem steeds verder onder druk te staan. In Noord-Holland versterken de degradatieprocessen bodemdaling, verzilting, bodemverdichting en erosie deze druk, met name in de Kop van Noord-Holland, de kustgebieden en Laag-Holland. Bovendien neemt het gebruik van de ondiepe ondergrond toe, onder andere voor bodemenergiesystemen. De provincie stuurt op een zorgvuldig en samenhangend gebruik van de ondergrond om conflicten en ongewenste stapeling van effecten te voorkomen. De provinciale inzet voor robuuste bodems en ondergrond wordt uitgewerkt in het Regionaal Water- en Bodemprogramma.

Schone bodems

Schone bodems vormen de basis voor een gezonde leefomgeving. In Noord-Holland is het tegengaan van bodemverontreiniging een grote opgave door (historische) zware industrie en intensieve landbouw. De provincie is verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen, het borgen van saneringen en spoedlocaties en een gebiedsgerichte aanpak van

grondwaterverontreiniging. Daarnaast verbeteren wij ons inzicht in risicovolle opkomende stoffen zoals PFAS, diffuus lood, en secundaire bouwstoffen.

Gezonde bodems

Een gezonde bodem is vruchtbaar en kent een grote diversiteit aan bodemleven. De 'ecosysteemdiensten' functioneren goed: de bodem kan water vasthouden en beschikbaar stellen aan planten, bouwt organische stof op en verliest weinig nutriënten naar het watersysteem. Die diensten zijn van direct belang voor voedselzekerheid, biodiversiteit, klimaatmitigatie en een klimaatbestendige leefomgeving. De Europese Natuurherstelverordening en de EU-bodemmonitoringsrichtlijn vragen ook van Noord-Holland inzet op monitoring, herstel en bescherming van gezonde bodems. Gezonde landbouwbodems verdienen bijzondere aandacht, omdat zij 55% van het landoppervlak van de provincie uitmaken. De provincie heeft landbouwbodems van hoge kwaliteit, maar er zijn ook zorgen vanwege intensief landgebruik, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de impact van klimaatverandering (zoals een verhoogd risico op verdroging).

5-3 OMGEVINGSKWALITEIT

Rol van de provincie

- De provincie Noord-Holland heeft op basis van de Omgevingswet en Erfgoedwet een wettelijke taak rond het behouden en versterken van omgevingskwaliteit. Dit gaat onder andere over het aanwijzen en in standhouden van provinciale monumenten.
- De provincie doet dit door het stellen van regels voor het beschermen van waardevolle (cultuurhistorische) landschappen (Beschermd Landschap) en waardevolle erfgoedstructuren en -objecten (UNESCO en provinciaal erfgoedregister).
- De provincie is 'siteholder' / eerstverantwoordelijke voor het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, tezamen met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant, en heeft als taak ervoor te zorgen dat de kernkwaliteiten (Outstanding Universal Value) van dit UNESCO-werelderfgoed niet wordt aangetast.
- De provincie heeft de wettelijk taak om interbestuurlijk toezicht te houden op de erfgoedtaken van gemeenten.
- Daarnaast heeft de provincie voor omgevingskwaliteit:
 - een coördinerende en samenwerkende systeemrol in de culturele basisinfrastructuur;
 - een taak in het faciliteren en verstevigen van het bibliotheeknetwerk bij het uitvoeren van de wettelijke en maatschappelijke taken van bibliotheken;
 - de wettelijke taak om interbestuurlijk toezicht te houden op de zorgplicht van gemeenten voor bibliotheken (per 1/1/27).

Beschrijving richting waar we naartoe willen

In de komende jaren staan we voor urgente opgaven en transities met grote impact op de ruimte en de leefomgeving. Juist daarom is het borgen van en werken aan een goed woon- en leefklimaat, met oog voor bestaande waarden, van toenemend belang. Daarnaast is het een wettelijke verplichting om een goede omgevingskwaliteit te waarborgen en te bevorderen. Provinciale sturing is nodig om de balans tussen complexe ontwikkelopgaven zoals woningbouw, energietransitie, mobiliteit, klimaatadaptatie en de kwaliteit van de leefomgeving te bewaken. Omdat de samenhang tussen en effecten van ruimtelijke ontwikkelingen (ook als deze alleen op gemeentelijk of regionaal niveau plaatsvinden) vooral op bovenregionaal niveau goed kan worden bewaakt. En omdat (het belang van) veel omgevingswaarden zoals landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden, gemeentegrensoverschrijdend zijn en niet alleen op gemeentelijk niveau kunnen worden geborgd.

Een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving vraagt aandacht voor omgevingskwaliteit: kwaliteit van natuur en landschap, erfgoed en stedenbouwkundige kwaliteit. Ook een netwerk van sociale en culturele voorzieningen, en beschikbaarheid van groen en ruimte voor sport en ontspanning horen hierbij. Nabijheid en bereikbaarheid zijn essentieel voor de kwaliteit van leven. Iedereen moet kunnen rekenen op een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving, zowel in steden en dorpen als voor toekomstige generaties.

Beschermen en toekomstbestendig ontwikkelen van omgevingskwaliteit

De provincie zet zowel in op het beschermen als het toekomstbestendig ontwikkelen van omgevingskwaliteit. Dit vraagt om een samenhangende afweging van belangen, zorgvuldige locatiekeuzes en meervoudig ruimtegebruik. En om een ontwikkelgerichte benadering waarbij wordt ontwikkeld met oog voor gebiedseigen kenmerken en een bijdrage wordt geleverd aan de omgevingskwaliteit van Noord-Holland.

De beschermingsregimes en ruimtelijke kwaliteitseis blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen. We richten ons zowel op het versterken van omgevingskwaliteiten als het toevoegen van nieuwe kwaliteiten. Daarnaast zetten we in op vitale steden en dorpen, met een sterk netwerk van toegankelijke en goed bereikbare voorzieningen zoals bibliotheken, sport- en culturele voorzieningen en dorpswerk.

Werken aan omgevingskwaliteit via drie pijlers

Wij werken aan het behoud en de bevordering van omgevingskwaliteiten op basis van onderstaande samenhangende pijlers:

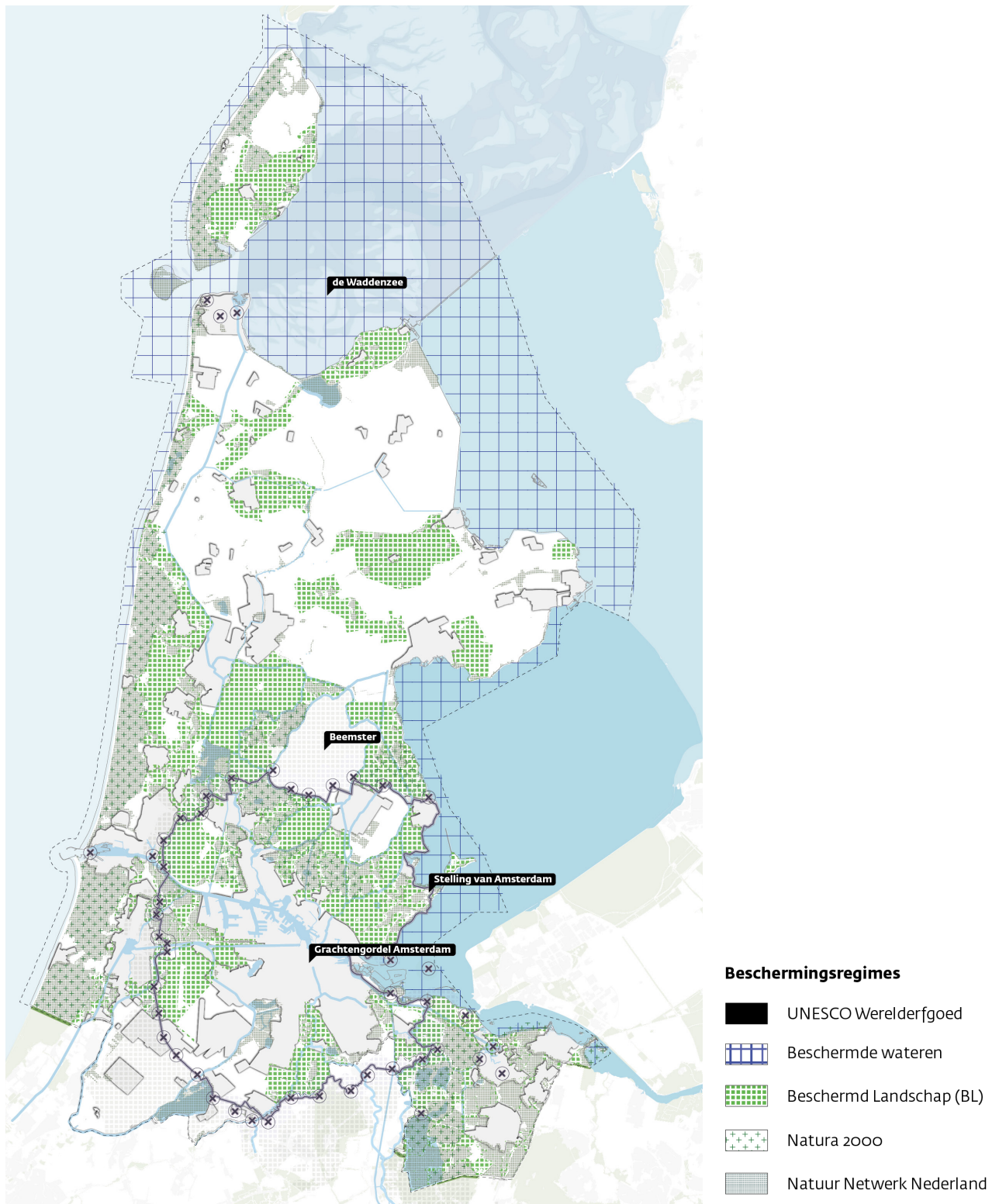
1. **Beschermen van waardevolle landschappen**

We beschermen en versterken landschappen, natuur, erfgoed en cultuur. Zo blijven de intrinsieke kwaliteiten van Noord-Holland behouden en blijft de geschiedenis en het karakter van de provincie herkenbaar en beleefbaar voor inwoners, bezoekers en toekomstige generaties. Daartoe hebben wij in Noord-Holland waardevolle cultuurhistorische structuren, archeologische gebieden en objecten aangewezen als provinciaal monument. En hebben wij de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland aangewezen als provinciaal Beschermd Landschap (BL). Wat betreft de UNESCO-werelderfgoederen de Hollandse Waterlinies en Beemster hebben wij, op basis van rijksregulering,

de verplichting deze te beschermen. Daartoe hebben wij regels vastgelegd in onze provinciale ruimtelijke regelgeving. Het Europese, landelijke en provinciale N2000/NNN-beleid is er ten behoeve van de bescherming van natuurwaarden. De ruimtelijke kwaliteitseis (gekoppeld aan de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie), die geldt voor het hele landelijk gebied, ziet toe op een goede inpassing van nieuwe ontwikkelingen.

2. De leefomgeving toekomstbestendig maken

Landschap is niet onveranderlijk. We richten de fysieke leefomgeving zo in dat deze meebeweegt met maatschappelijke opgaven op korte en lange termijn en bevorderen daarbij de omgevingskwaliteit. Ook in onze meest waardevolle en als Beschermd Landschap aangewezen gebieden is daarom (beperkt) ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. En in geval van groot openbaar belang en een gebrek aan



Figuur 25 Omgevingskwaliteit als randvoorwaarde bij ruimtelijke ontwikkelingen

alternatieven zijn er mogelijkheden om af te wijken van de regels. Wel willen we dat deze aantasting gecompenseerd wordt door een bijdrage aan omgevingskwaliteit. We koesteren onze UNESCO-werelderfgoederen, maar kijken ook bij deze gebieden met een zorgvuldige blik naar de mogelijkheden om opgaven van groot openbaar belang, indien noodzakelijk, te kunnen inpassen. Het uitgangspunt is dat we de Unesco-status willen behouden. We zien dat het soms schuurt. Als behoud niet mogelijk is, gaan we het gesprek aan met het Rijk. Ruimtelijke ontwikkelingen, zoals vernatting van veenweidegebieden, energieinfrastructuur en woningbouw, benutten we om de omgevingskwaliteit te verbeteren en nieuwe waarde toe te voegen. Waar nodig zullen wij aanvullende beleids- en of gebiedsuitwerkingen maken.

3. Samenhangend voorzieningennetwerk en groene recreatieve routes versterken

We zorgen voor een prettige leefomgeving met ruimte voor functies zoals landbouw, natuur, water, wonen en economie. We versterken een samenhangend en toegankelijk voorzieningennetwerk (onder meer bibliotheken, cultuur, sport en dorpswerk) en verbinden groene recreatieve routes en -voorzieningen met stad en landelijk gebied, zodat mensen kunnen ontspannen, bewegen en elkaar ontmoeten. Waar nodig vullen we ons beleid hierop aan.

Inzetten op omgevingskwaliteit op verschillende schaalniveaus

We faciliteren ruimtelijke ontwikkelingen op de juiste plek. Daarbij kijken we vooruit en sluiten we aan bij gebiedseigen kwaliteiten en bij de identiteit en schaal van stad, dorp en landelijk gebied. We benaderen omgevingskwaliteit integraal en op verschillende schaalniveaus; keuzes op provinciaal niveau werken door op regionaal en lokaal niveau, en andersom.

Op provinciaal niveau richten we ons vooral op het behouden en versterken en herstellen van natuur- en cultuurlandschappen en op robuuste groenblauwe en recreatieve verbindingen, die samen een optimaal functionerend groenblauw raamwerk in de provincie vormen. Een groot deel van het raamwerk is al aanwezig of voorzien voor bijvoorbeeld natuurherstel, verbetering van waterkwaliteit of bossenstrategie. We verbinden de realisatie van ontbrekende schakels met de inpassings- en compensatieopgaven van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur. Deze landschappen en het groenblauwe raamwerk versterken de natuur, dragen bij aan klimaatbestendigheid, vangen verstedelijkingsdruk op en bieden

ruimte voor recreatie en de beleving van natuur, cultuurhistorie en erfgoed. Daarmee dragen we bij aan biodiversiteit, klimaatbestendigheid en de landschappelijke identiteit. In combinatie met goede bereikbaarheid, brede toegankelijkheid en een samenhangend voorzieningennetwerk realiseren we een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving voor mens en dier.

Op regionaal niveau sturen we op de ruimtelijke samenhang tussen kust en achterland en de inrichting van multifunctionele en kwalitatief hoogwaardige (waterveiligheids) landschappen. In de overgangszones rond Natura 2000-gebieden wordt vanaf het begin aandacht besteed aan de landschappelijke impact en kansen van maatregelen, zodat we zorgdragen voor het behoud en versterking van het landschap en de belevingswaarde en recreatieve mogelijkheden ervan. Tot slot sturen we op de kwaliteit van de overgang tussen stad en landschap en groen in en om de stad. We stemmen daarnaast regionaal af op een goed bereikbaar en samenhangend aanbod van sociale en culturele voorzieningen, sportfaciliteiten en recreatiemogelijkheden. Zo versterken we kernen en bouwen we aan sterke regio's.

Op lokaal niveau gaat omgevingskwaliteit over de kwaliteit van de directe woon- en leefomgeving. We zetten in op basiskwaliteit natuur en natuurinclusief ontwikkelen, groenblauwe dooradering, groen dichtbij huis, goed toegankelijke routes naar en door landschap en natuur, beleefbaar cultuurhistorisch erfgoed en een passend aanbod van voorzieningen, zoals cultuur, bibliotheken, sport en dorpswerk. Dit vormt de basis voor lokale identiteit, leefbaarheid en vitaliteit en versterkt sociale cohesie en verbondenheid met de woonomgeving.

5.4 GEZONDE EN VEILIGE LEEFOMGEVING

Rol van de provincie

De provincie heeft bij gezonde leefomgeving vooral een kaderstellende, verbindende en stimulerende rol. Belangrijke onderdelen van die rol zijn:

- In het streven naar een gezondere leefomgeving richten wij ons vanuit onze verantwoordelijkheid op het beschermen en verbeteren van de gezonde veilige fysieke leefomgeving.
- Vanuit onze rol als bevoegd gezag richten we ons op bedrijven, regionale luchthavens en provinciale (vaar)wegen waarvoor wij bevoegd gezag zijn.
- Met ons wettelijk instrumentarium voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) - ook wel Uitvoerings- en Handhavingstaken (U&H) - sturen we binnen de wettelijke kaders op vermindering van uitstoot van schadelijke stoffen en hinder. Zowel bij bestaande bedrijven als bij nieuwe bedrijven of bedrijfsontwikkelingen, waarbij we de ruimte in wet- en regelgeving maximaal benutten en waar mogelijk brengen we scherpere aan in vergunningvoorschriften.
- Vanuit onze kaderstellende rol: bij het opstellen van beleid en kaders nemen we het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig mee bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, infrastructuur en energieprojecten.
- Gezondheid integreren in ruimtelijke plannen door te stimuleren dat plannen bijdragen aan een gezonde veilige fysieke leefomgeving, en het wegen van effecten van deze plannen op de gezonde leefomgeving.
- De provincie verbindt partijen zoals gemeenten, waterschappen, GGD'en en het Rijk om regionale gezondheidsopgaven gezamenlijk aan te pakken.
- Meten, monitoring en kennisdeling.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

De provincie wil dat een gezonde leefomgeving als volwaardig belang wordt meegewogen bij ruimtelijke afwegingen. Een gezonde en veilige leefomgeving gaat over het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. De geldende milieunormen vormen daarbij de ondergrens en moeten altijd worden nageleefd. Tegelijk houden deze normen nog onvoldoende rekening met de opeenstapeling van stoffen en hinder, zoals de combinatie van geluid, geur en chemische stoffen. Voor sommige vormen van hinder, zoals geur en licht, bestaan bovendien geen normen.

Bij ruimtelijke opgaven moet altijd worden voldaan aan de milieunormen voor bijvoorbeeld geluid en luchtkwaliteit. Dit is randvoorwaardelijk voor het nemen van een ruimtelijk besluit. Maar als provincie

willen we een stap extra zetten: wij willen dat een gezonde leefomgeving als volwaardig belang wordt meegewogen bij ruimtelijke afwegingen. Net als andere provinciale belangen, zoals woningbouw, industrie, natuur en economie. Dit is ook in lijn met wat de Omgevingswet van ons vraagt.

Inzet op gezonde leefomgeving via drie pijlers

We streven naar een gezondere leefomgeving voor iedereen, omdat een gezonde leefomgeving direct bijdraagt aan het welzijn van inwoners en aan de kwaliteit van wonen, werken en recreëren. Ook als we geen bevoegd gezag zijn benadrukken wij het belang van een gezonde leefomgeving.

Om ons doel te bereiken is onze inzet driedig:

- 1) Daar waar wij bevoegd gezag zijn zetten we in op stevig bronbeleid op het verminderen van uitstoot en hinder. Dit betreft onder andere geluid, geur en chemische stoffen afkomstig van bedrijven, vliegverkeer en wegverkeer.
- 2) We gebruiken ons ruimtelijk instrumentarium om de blootstelling van inwoners aan overlast te beperken, onder meer door afstand te creëren tussen hinderlijke functies en woon- en leefgebieden.
- 3) We vergroten kennis door te meten, te onderzoeken en te monitoren. De kennis en data die dit oplevert, maken zichtbaar wanneer het provinciaal belang van een gezonde leefomgeving wordt geraakt, ondersteunen onze gerichte keuzes en versterken we het bronbeleid.

Landelijke wet- en regelgeving voor een gezonde en veilige leefomgeving zijn randvoorwaardelijk

Bij ruimtelijke besluiten wordt altijd de milieunorm nageleefd. Alleen waar de landelijke regelgeving ruimte laat of onderdelen niet dekt, verkennen we die ruimte en stellen we aanvullend beleid vast, bijvoorbeeld voor geurhinder, geluidhinder van industrie en omgevingsveiligheid. Binnen de wettelijke kaders accepteren wij dat een bepaalde mate van blootstelling aan schadelijke stoffen en hinder blijft bestaan. Wij doen daarom geen uitspraak over wanneer een situatie 'gezonder genoeg' is.

Voorkomen maximale normopvulling

Wij vinden maximale normopvulling niet vanzelfsprekend. Zo kunnen we economische activiteiten en de (toekomstige) bewoners in de nabijheid van schadelijke en hinderlijke bronnen beter beschermen. In ons handelen laten wij ons leiden door het blootstellingsniveau aan schadelijke stoffen en hinder op de plekken waar mensen wonen en verblijven. Daarbij kijken wij naar de stapeling van alle bronnen samen. Wanneer dit blootstellingsniveau het belang van een gezonde leefomgeving onder druk zet, stellen wij het

benutten van de maximale normruimte ter discussie. Dit kan leiden tot scherpe keuzes.

Dat kan leiden tot een gerichte aanpak van bronnen waarvoor wij bevoegd gezag zijn en tot het aanspreken van andere bevoegde gezagen om gezonde leefomgeving volwaardig mee te wegen. Daarnaast kan het ook betekenis hebben voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. Door waar het kan te sturen op aanvullende en mitigerende maatregelen bij de woningbouw, ruimte te houden tussen bedrijven en de woningbouwlocatie of de woningbouw op een specifieke locatie geen doorgang te geven.

Inzetten op die gebieden waar de blootstelling het hoogst is

Wij richten ons op gebieden waar inwoners het meest worden blootgesteld aan schadelijke stoffen (via lucht, water en bodem) en aan hinder door cumulatie en/of stapeling. Deze gebieden liggen vaak in het zuidelijk deel van de provincie en omvatten ook de Industrierterreinen van Provinciaal Belang (IPB). Daarom richten we ons in eerste instantie op de IPB's, inclusief de milieucontouren. In tweede instantie richten we ons op andere gebieden met een hoge blootstelling, waar we met ons instrumentarium de grootste gezondheidswinst kunnen behalen. Metingen en onderzoek zetten we alleen in wanneer er handelingsperspectief is en wanneer dit bijdraagt aan het provinciaal belang gezonde leefomgeving.

5.5 MOBILITEIT

Rol van de provincie

- Bepalen van nieuwe tracés voor provinciale verkeersinfrastructuur.
- Verbinden van gemeentelijke en Rijksinfrastructuur als eigenaar en beheerder van provinciale infrastructuur.
- Concessieverlener voor regionaal openbaar vervoer.
- Aanleggen, beheren en onderhouden van provinciale infrastructuur.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Het werken aan bereikbaarheid zien wij als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de verschillende overheden. Mobiliteit is essentieel voor de economie en voor inwoners om mee te kunnen doen aan de maatschappij. Daarom zien wij het als een provinciaal belang om in te zetten op een bereikbaar, verkeersveilig en inclusief mobiliteitssysteem met minimale impact op de gezonde leefomgeving. Hiermee verbinden wij wonen, werken en voorzieningen en faciliteren we recreatie.

Een weerbaar mobiliteitssysteem

Naast bereikbaar moet het mobiliteitssysteem ook weerbaar zijn onder bijzondere omstandigheden zoals een groot ongeluk of een evacuatie. Daarbij zijn er in Noord-Holland een aantal kritische locaties van nationaal belang (bijvoorbeeld EHC Petten, Westpoort en Maritiem Cluster met Defensie in Den Helder). Deze locaties moeten te allen tijde bereikbaar zijn, ook in ontwrichtende omstandigheden. Op dit moment doen we onderzoek hiernaar, het kan nodig zijn om plannen te overwegen die de weerbaarheid van het systeem vergroten.

Korte termijn: agenderen vastlopen mobiliteitssysteem

Het op korte termijn behouden van de bereikbaarheid zal moeilijk zijn door de groei van het aantal mobiliteitsbewegingen, de verdere verstedelijking en de beperkte mogelijkheden om dit aan te pakken. Dit heeft onder andere te maken met het gebrek aan structureel rijksgeld, capaciteit, ruimte en beperkingen door bijvoorbeeld stikstof of geluid. We hebben alle modaliteiten nodig om de bereikbaarheid te behouden. Als provincie kunnen we dit niet alleen, dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Een enkele aanpassing of uitbreiding volstaat niet; hiervoor is een samenhangend pakket nodig.

Dit ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om de consequenties van woningbouw voor de (regionale) bereikbaarheidsconsequenties scherp in beeld te brengen en daar vervolgens zo optimaal mogelijk invulling aan te geven. Dat betekent dat

we niet op elke nieuwe woningbouwlocatie de optimale bereikbaarheid direct bij oplevering kunnen garanderen.

Lange termijn: streven naar bereikbaarheid voor alle inwoners

Onze ambitie is om ook op de lange termijn de bereikbaarheid voor alle inwoners in Noord-Holland te optimaliseren. Uiteindelijk streven we naar een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. Voor gebieden met een lagere verstedelijking blijven we inzetten op alle vormen van mobiliteit waarvan de auto een belangrijk onderdeel blijft.

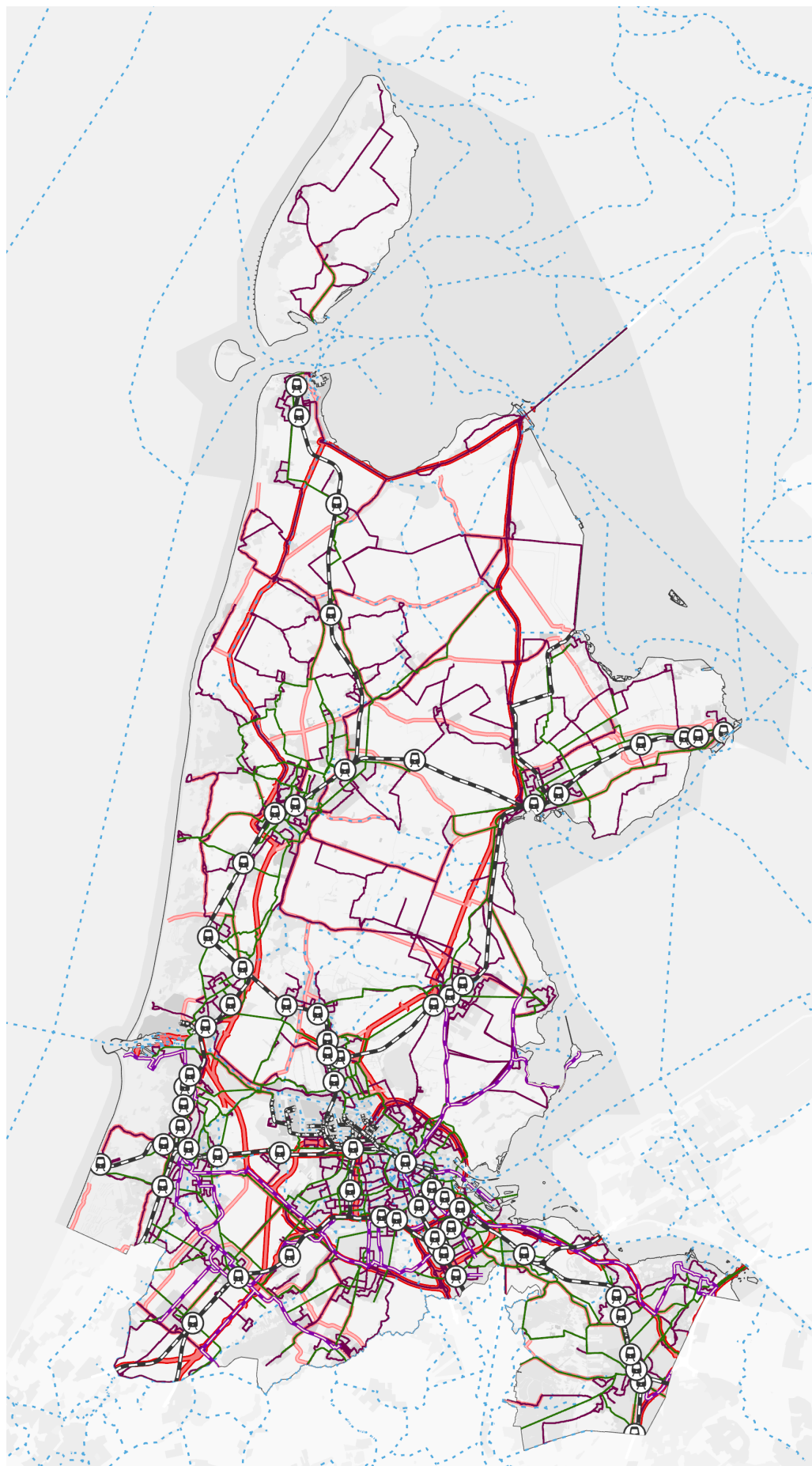
Inzetten op mobiliteitstransitie

Voor mobiliteit betekent dit het inzetten op verminderen, veranderen en verbeteren. Om de (groei van) mobiliteit zo goed mogelijk op te vangen, richten we ons op een ruimte-efficiënt en duurzaam mobiliteitssysteem. Dit houdt in dat ruimtelijke en economische ontwikkelingen zo worden vormgegeven dat de impact voor het mobiliteitssysteem zoveel mogelijk worden beperkt. Op zodanig slimme wijze dat het mobiliteitssysteem duurzamer en veiliger wordt. Concreet betekent dit bouwen bij OV-knooppunten, en het samen ontwikkelen van functies wonen, werken en voorzieningen ('verminderen'). We sturen op het overstappen van reizigers op duurzame vervoermiddelen zoals lopen, fietsen, openbaar vervoer, elektrische auto's of uitstootvrije voer- en vaartuigen ('veranderen'). Verder verbeteren we het bestaande netwerk waardoor dit beter kan worden benut en de verkeersveiligheid en betrouwbaarheid van deze duurzame mobiliteitsopties toeneemt. Op sommige plekken verbeteren we het netwerk door ontbrekende schakels aan te leggen in het netwerk ('verbeteren'). Op basis van de stedelijkheid en rol van de kern (stad/dorp) in het mobiliteitssysteem bekijken we hoe bovenstaande punten worden ingevuld en bepalen we de rol van de auto.

We hebben oog voor disruptieve innovaties bij mobiliteitsoplossingen, die vorm of een impuls kunnen geven aan de mobiliteitstransitie. Zoals digitalisering en automatisering bij mobiliteitsoplossingen voor een betere bereikbaarheid, een efficiënter mobiliteitssysteem en het beter benutten van de netwerken. Denk hierbij aan faciliteren van drones en benodigde vertiports (verticale opstijg- en landingsplaatsen voor drones) en zelfrijdende voertuigen. De ruimtebehoefte of beperking hiervan is op dit moment nog onbekend.

Nastreven systeem van publieke mobiliteit

Het systeem van publieke mobiliteit dat we nastreven steunt zoals gezegd op een sterk openbaarvervoersysteem van trein, bus, metro en tram. Daarmee kunnen mensen, in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes,



Mobiliteit

-  Spoorwegen
-  Provinciale wegen
-  Rijkswegen
-  Vaarwegen
-  Doorfietsroutes
-  HOV tracé's
-  Buslijnen
-  Spoorwegstations

Figuur 26 Mobiliteit in Noord-Holland

eenvoudig van deur tot deur reizen met diverse vervoermiddelen zoals lopen, fietsen, OV, (deel) voertuigen en auto's. Mobiliteitshubs en stations faciliteren de overstap op andere vervoermiddelen en vangen autoverkeer af. Met een dekkend doorfietsroutenetwerk stimuleren we het gebruik van de (e)-fietsen voor verplaatsingen tot 15 kilometer, als alternatief voor autogebruik. Dit is bij uitstek iets waar verschillende overheidslagen betrokken bij zijn.

Voor een robuust openbaarvervoersysteem is een schaa sprong in het openbaar vervoer nodig. De schaa sprongprojecten vormen een katalysator voor de verdere ontwikkeling van het hele OV-systeem in Noord-Holland. Dit betekent bijvoorbeeld het doortrekken van de Noord/Zuidlijn via Schiphol tot Hoofddorp waardoor er meer capaciteit op het treinspoor komt. En het realiseren van een vijfde en zesde perron op station Amsterdam-Zuid waardoor hier internationale treinen kunnen stoppen en er meer ruimte vrijkomt op het spoor bij Amsterdam Centraal. Door deze grote spooringsrepen rondom Amsterdam ontstaat ruimte in heel Noord-Holland om het spoorproduct verder te verbeteren. Het gaat dan onder andere om de verbindingen naar Alkmaar, Hoorn, Haarlem en het Gooi. Zo kan ook de verdere koppeling gemaakt worden tussen de verdere verstedelijking via OV-knooppunten en een goed spoorproduct.

Mobiliteitsbehoefte en inrichting meenemen bij gebiedsontwikkeling

Bij gebiedsontwikkelingen brengen we de mobiliteitsbehoefte in beeld en kijken hoe we dit zo optimaal mogelijk kunnen oplossen. Op sommige plekken wordt niet nabij OV-knooppunten gebouwd, daarbij is het uitgangspunt de ontsluiting via de huidige infrastructuur gegeven de beperkte mogelijkheden tot uitbreiden. Door vroeg in het proces van gebiedsontwikkelingen na te denken over mobiliteitsoplossingen beperken we de extra impact op het mobiliteitssysteem. Hiermee brengen we ook de effecten van lokale keuzes voor de verdere regio in kaart. Denk hierbij aan het gebruik van mobiliteitshubs voor het afvangen van verkeer. Omdat de inrichting van nieuwe woongebieden hierbij een belangrijke factor is, willen we samen met gemeenten bij gebiedsontwikkelingen een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) opstellen. Hierbij blijft lokaal maatwerk om de auto, met zo min mogelijk impact op het regionale mobiliteitssysteem, te faciliteren mogelijk.

Verplaatsing van goederenvervoer van de weg naar het spoor en het water

In Noord-Holland komen door de aanwezigheid van mainports als de haven van Amsterdam en Schiphol veel logistieke stromen samen. Om de impact van deze stromen op de weginfrastructuur zoveel mogelijk te beperken werkt de provincie aan een *modal shift*. We streven naar een robuust

multimodaal netwerk goederenvervoer zoals ook in kaart is vastgelegd. Dit houdt in dat wij streven naar een verplaatsing van het goederenvervoer van de weg naar het spoor en het water. Dat vraagt om ruimtelijk keuzes rond overslaglocaties. Specifiek voor vaarwegen hebben we een Kernnet Beroepsvaart vastgesteld om dit soort ruimtelijke keuzes makkelijker te maken. En we zorgen voor een betrouwbare en efficiënte doorvaart van haven naar haven.

Goederenvervoer over water draagt als onderdeel van een bredere vervoersketen bij aan de vermindering van verkeersdruk op de weg en daarmee van uitstoot. Daarnaast stimuleren we het verplaatsen van bouwlogistiek voor gebiedsontwikkelingen naar het water waar dit mogelijk is. Om het transport over water te verduurzamen ontwikkelen walstroomvoorzieningen in havens en bij ligplaatsen.

Vervoer via spoor en water biedt niet voor alle gebieden in Noord-Holland een alternatief door het ontbreken van waterwegen of treinsporen. Daarom vinden wij elektrificatie van het vrachtverkeer ook belangrijk. Dat heeft grote invloed op het elektriciteitsnet. Het bieden van goede laadmogelijkheden op bedrijventerreinen zijn een mogelijkheid om slimmer om te gaan met de vermogensvraag, waardoor de uitbreidingen van het elektriciteitsnet beperkt kunnen worden.

Werken aan veilige, gezonde en sociaal inclusieve mobiliteit

De provincie streeft naar nul verkeersslachtoffers in 2050. Naast fysieke verkeersveiligheid heeft ook sociale veiligheid een steeds grotere rol bij het inrichten van de openbare ruimte. We garanderen een inclusief mobiliteitssysteem, dit betekent dat álle bewoners en bezoekers van Noord-Holland van A naar B kunnen komen en daardoor goed mee kunnen doen aan de maatschappij.

We willen de negatieve effecten van mobiliteit zoals CO₂-uitstoot en geluidsoverlast zoveel mogelijk beperken door onder andere elektrificatie van vervoermiddelen die traditioneel gebruik maken van verbrandingsmotoren. En door gezonde vormen van mobiliteit, zoals lopen en fietsen, te stimuleren. Dit draagt bij aan een veilige en gezonde leefomgeving.

5.6 LUCHTVAART

Rol provincie

De provincie heeft bij luchtvaart een rol in de ruimtelijke ordening en voor regionale luchthavens. De belangrijkste taken zijn:

- Bevoegd gezag voor regionale luchthavens.
- De provincie zorgt dat luchthavens en vliegroutes goed worden meegenomen in de ruimtelijke ordening. Dit betekent dat er rekening wordt gehouden met de effecten van bijvoorbeeld geluid, veiligheid en ruimtelijke inrichting.
- Samenwerking met het Rijk en andere partijen. Voor Schiphol ligt het bevoegd gezag bij het Rijk. De provincie heeft een adviserende en belangenbehartigende rol.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Vanuit de luchtvaart gaat er zowel vanuit de landingsplaatsen en vliegvelden als vanuit de transportroutes in de lucht een ruimtelijke doorwerking uit. Dat zit in de aantrekkende werking voor bedrijven, de impact van luchtvaartpassagiers en werknemers op de aan- en afvoerwegen en in het openbaar vervoer als ook de impact van geluid en de uitstoot van stoffen op de leefomgevingskwaliteit van Noord-Holland en omliggende provincies.

Omgaan met Schiphol

De provincie Noord-Holland heeft geen directe invloed op de verdere ontwikkeling van Schiphol. We kunnen wel met instrumentarium uit de Omgevingswet sturen op de verdere uitbreiding van Schiphol. Volgens prognoses zal de bereikbaarheid van Schiphol op termijn ernstig onder druk komen te staan: over de weg al vanaf het einde van de jaren twintig en over het spoor vanaf het begin van de jaren dertig. Ook na de geplande uitbreiding van het NS-station Schiphol en de verlenging van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam Zuid/WTC naar Hoofddorp blijft er een aanzienlijke restopgave bestaan. We zien een hogere frequentie op het huidige en toekomstige netwerk van busbanen als onderdeel van de oplossing.

We gaan samen met gemeenten, Schiphol en Rijk werken aan een integraal plan, met een samenhangend tijdspad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten. De ontwikkeling van Schiphol vraagt namelijk om een integrale benadering waarin ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid, woningbouw, economie, duurzaamheid, gezondheid en omgevingskwaliteit met elkaar in balans worden gebracht. Door tijdige keuzes en gerichte investeringen kan de omgeving van Schiphol zich ontwikkelen tot een gebied dat economisch sterk blijft én aantrekkelijk is om in te wonen, werken en verblijven. In hoofdstuk 6.10 gaan we hier dieper op in.

Rekening houden met ontwikkelingen bij vliegbasis De Kooy

Ook de ontwikkelingen rond Den Helder en vliegbasis De Kooy vragen om aandacht. Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy. Gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook daar zullen mogelijke ontwikkelingen in samenhang met het verbeteren van bereikbaarheid en leefomgeving moeten worden benaderd.

Anticiperen op nieuwe vormen van luchtmobiliteit

Nieuwe luchtruimstructuren, opstijg- en landingsplaatsen (vertiports) en logistieke knooppunten vragen om zorgvuldig ingepaste locaties binnen een toch al schaarse ruimte, met bijbehorende veiligheidszones. Vooral in stedelijke gebieden en rond economische centra, zoals Schiphol en de MRA, zal een goede afweging nodig zijn tussen veiligheid, geluid, privacy en landschappelijke inpassing. Tegelijkertijd bieden drones en Urban Air Mobility (UAM) kansen voor duurzame logistiek, efficiëntere noodhulp en slimme mobiliteit. We zullen daarom aangeven onder welke voorwaarden deze nieuwe luchtmobiliteit ruimtelijk kan worden toegestaan, zodat innovatie samengaat met goede leefkwaliteit en ruimtelijke balans.

5.7 HET ENERGIESYSTEEM

Rol van de provincie

- Zorgdragen voor ruimte voor energie-infrastructuur en opwek.
- Gemeenten ondersteunen bij realisatie van energie-infrastructuur en opwek ten behoeve van maatschappelijke en economische functies nu en in de toekomst.
- De provincie is bevoegd gezag voor de ruimtelijke procedures van zon en windparken groter dan achtereenvolgens 50 MW (zon) en 15 MW (wind) en kleiner dan 100 MW.
- De provincie is bevoegd gezag voor elektrolyzers op industriële schaal.
- (Op verzoek) overnemen bevoegd gezag voor windprojecten en energie-infrastructuur projecten.
- Verbindende en aanjagende rol om netcongestie te verminderen en daarmee verduurzaming en economische ontwikkeling mogelijk te maken.
- Handhaven energiebesparingsplicht.
- Adviseren over gemeentelijke warmtenetten.
- Adviserend gesprekspartner over hoogspanningsverbindingen zoals 380kV, schakel tussen Rijk en gemeenten bij ontwikkelingen in het energiesysteem.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Onder voorwaarden ruimte geven aan een duurzaam en efficiënt energiesysteem

In Noord-Holland werken we toe naar een duurzaam en efficiënt energiesysteem. Om dit te bereiken is ruimte nodig voor het opwekken van elektriciteit en warmte (zon, wind of en geothermie), conversie (elektrolyse), opslag (waterstof en batterijen) en netwerken (kabels, leidingen en transformatoren). Om de ambities op gebied van klimaat, natuur en stikstof te kunnen halen en vanwege de urgente netcongestie, willen we die ruimte ook geven. We zijn ons er bewust van dat dit ten koste kan gaan van andere opgaven en het veel impact heeft op de leefomgeving. Vandaar dat we een efficiënt en goed ingepast energiesysteem willen ontwikkelen. We werken ook toe naar een klimaatbestendig energiesysteem, dat ondanks de impact van klimaatverandering of weersextremen zo veel mogelijk leveringszekerheid biedt.

We gaan zo slim mogelijk om met de verschillende energiebronnen en -dragers en de beschikbare infrastructuur. Dat betekent dat energiebesparing het uitgangspunt is en dat vraag en aanbod zoveel mogelijk nabij elkaar worden ontwikkeld. Daarbij streven we naar de meest optimale energiemix op regionaal en lokaal niveau. Dit is maatwerk: zo zal in het ene geval een warmtenet in combinatie met lokale opwek en opslag van elektriciteit de optimale energiemix zijn, in een

ander geval warmtepompen (geheel elektrisch) met kleinschalige waterstofproductie (elektrolyse) en opslag. De optimale mix kan dus wisselen en is afhankelijk van de omstandigheden van het gebied en het energiesysteem. Initiatieven van onderop zijn daarin welkom, aansluitend bij de behoeften van lokale gemeenschappen.

De provincie brengt daarbij zorgvuldig de ruimtelijke kaders in. De belangrijkste wijziging die hieruit voortvloeit is dat het energiesysteem van de toekomst sturend is voor de ruimtelijke ordening: daar waar energie beschikbaar is, kunnen ruimtelijke en economische ontwikkelingen plaatsvinden. Hierdoor komen vraag en aanbod bij elkaar. We maken daarbij onderscheid tussen een centraal en decentraal energiesysteem. Samen met Rijk, gemeenten en netbeheerders zoeken we naar mogelijkheden om ruimtelijke procedures te versnellen. De provincie is vrijwel nooit bevoegd gezag, maar onderzoekt of het overnemen van het bevoegd gezag versnelling kan brengen en doelmatig is.

Onderscheid in twee vormen van energiesystemen: het centrale energiesysteem

Het centrale energiesysteem gaat over de aanlanding van windenergie op zee, hoogspanningsstations van 150kV en 380 kV, de hoogspanningsverbindingen, opslag van elektriciteit in grote systeembatterijen en waterstoftransportleidingen, en grootschalige waterstofproductie door middel van elektrolyse. Dit zijn veelal ontwikkelingen waar het Rijk het bevoegd gezag is en medeoverheden in de ruimtelijke procedures participeren. Binnen dit systeem kiezen we voor het ontwikkelen van energieknoppunten. Daarin komt grootschalige aanbod en vraag van energie samen, omdat dat ruimtelijk en energetisch het meest efficiënt is. Het aanbod van energie in de energieknoppunten kan gerealiseerd worden door opwek en door de aanwezigheid van energie-infrastructuur die de vraag faciliteert.

Een belangrijk deel van het huidige en toekomstige energieaanbod wordt ingevuld door windturbines op zee. Het Rijk stelt hiervoor de kaders en maakt ontwikkeling van windparken op zee mogelijk. Voor de aanlanding van de energie (elektriciteit en waterstof) wordt door het Rijk samen met medeoverheden gezocht naar aanlandlocaties en de benodigde infrastructuur die hiervoor noodzakelijk is. Noord-Holland participeert in deze studies en richt zich op locaties in lijn met de provinciale ruimtelijke kaders en een optimaal energiesysteem.

De ontwikkelingen rondom windenergie op zee hebben grote impact op het Noord-Hollandse energiesysteem. We willen dat elektrische aanlandingen daar komen waar de (toekomstige) vraag zich concentreert en zo veel mogelijk in balans is met de verwachte toekomstige vraag. Zo worden grote overschotten van elektriciteit in Noord-

Holland beperkt. Het voorkomt netuitbreidingen voor het transport van elektriciteit naar de rest van Nederland; de ruimte in Noord-Holland is te beperkt voor uitbreiding van het transportnet met als doel om windenergie vanaf zee door te voeren naar het achterland. Als voor nationale en internationale ontwikkelingen en weerbaarheid de doorvoer van elektriciteit noodzakelijk is, zal worden onderzocht of dit door Noord-Holland gerealiseerd kan worden. Wij geven in dat geval de voorkeur aan ondergrondse diepe aanlandingen met gelijkstroomkabels. Het Rijk onderzoekt de noodzaak voor deze diepe aanlandingen.

Concreet betekent dit dat we ons in Noord-Holland Noord richten op één aanlanding van 2GW elektriciteit op Agriport. Uitgaande van de verwachte elektriciteitsvraag in 2040 wordt de regio Noord-Holland Noord hiermee voldoende voorzien en zal een deel van deze elektriciteit doorgevoerd worden naar de rest van Nederland. De capaciteit van de nieuwe 380kV-verbinding, bestaande uit een enkele mastenrij, is volgens de verwachtingen voldoende en daarom het uitgangspunt. Voor de periode na 2040 is nog onduidelijk wat de elektriciteitsvraag in Noord-Holland Noord wordt en hoeveel aanlanding en opwek in de regio wenselijk is. Dit is onder meer afhankelijk van geopolitieke ontwikkelingen.

We streven naar zo veel mogelijk balans tussen vraag en aanbod om grote transporten te voorkomen. Vooralsnog zijn we daarom terughoudend met nieuwe grootschalige opwek op land buiten de RES-afspraken, tenzij de extra opwek ten goede komt aan een groeiende vraag en passend is binnen de ruimtelijke randvoorwaarden, zodat het hoogspanningsnet niet extra wordt belast. Tegelijkertijd zitten we midden in een transitie, wat vraagt om een adaptieve aanpak. We houden er daarom rekening mee dat, ondanks het sturen op slimme energieplanologie, in de verdere toekomst aanvullende 380kV-infrastructuur noodzakelijk kan zijn.

In de MRA wordt al 2,1 GW aangeland bij Wijk aan Zee. De provincie streeft aanvullend hierop naar één extra aanlanding van 2GW bij Westpoort (op Ag Zuid), en één aanlanding van 700MW op station Velsen. Station Vijfhuizen is een alternatief voor een 700MW aanlanding mits dit uit onderzoek haalbaar en wenselijk blijkt. Met deze aanlandingen wordt voorzien in de verwachte vraag rondom het Noordzeekanaalgebied. Meer aanlandingen zijn onwenselijk zolang de vraag niet toeneemt. Ook hier geldt dat nieuwe grootschalige opwek onwenselijk is wanneer dit leidt tot een extra belasting op het hoogspanningsnet.

Onderscheid in twee vormen van energiesystemen: het decentrale energiesysteem

De regionale en lokale schaal krijgt binnen de energietransitie een belangrijkere rol. Energie wordt steeds meer decentraal geproduceerd door bijvoorbeeld zon- en windparken op land, zon op dak, groen-gasprojecten en aqua- en geothermie. Door de decentrale opwek ook direct decentraal te gebruiken, vraag en aanbod goed op elkaar op elkaar af te stemmen, conversie van energiedragers toe te passen (bijvoorbeeld elektriciteit naar warmte of waterstof) en door energie op te slaan, ontstaat er een decentraal energiesysteem. Decentralisatie is belangrijk voor de transitie-opgave naar 2050 en is nog vol in ontwikkeling.

Door lokale opwek slim te koppelen aan lokaal gebruik kan het centrale energiesysteem ontlast worden. Decentrale energiesystemen kunnen bijdragen aan vermindering van uitbreiding van elektriciteitsnetten, omdat vraag en aanbod bij elkaar worden gerealiseerd en extra transportbehoefte wordt voorkomen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere investeringskosten en een weerbaarder energiesysteem.

Met decentrale ontwikkelingen kan lokaal gebruik van lokaal opgewekte elektriciteit toenemen, wat helpt om netcongestie te verminderen of te voorkomen. Voor de elektrificatie van de landbouwsector zijn deze ontwikkelingen belangrijk. Daarom willen we lokale opwek, lokale initiatieven en de deelname van energiegemeenschappen aan duurzame-opwekprojecten stimuleren, zodat zowel de lokale economie als het decentrale energiesysteem wordt versterkt.

Voorwaarden voor het decentraal opwekken van energie

Op locaties waar nu al duurzame energie wordt opgewekt, zorgen we dat dat mogelijk blijft, ook als de vergunning verlopen is. De kabels en leidingen zijn immers al aanwezig, de bedrijven houden in hun bedrijfsvoering rekening met deze opwek en de netbeheerders hebben de netwerken ingericht op dit aanbod. Daarnaast willen we dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden met de toegenomen energievraag. Bij de planontwikkeling moet daarom niet alleen worden aangegeven of er voldoende netinfrastructuur aanwezig is voor de ontwikkeling maar ook hoe in de toegenomen vraag door de ontwikkeling zelf wordt voorzien met duurzame opwek. Zo kan gedacht worden aan het plaatsen van windturbines op bedrijventerreinen van provinciaal belang. Transformatorstations en batterijen worden bij voorkeur geplaatst op, of in de directe nabijheid van bedrijventerreinen en niet in onze beschermde landschappen.

Bij de realisatie van windturbines gaat de provincie uit van de landelijke normen voor gezondheid en veiligheid, inclusief de uitzonderingsmogelijkheden die daarvoor gelden. Daarnaast wordt op locaties waar windturbines mogelijk worden gemaakt, gezocht naar een invulling met de meeste energetische opbrengst. Dit alles wel binnen de grenzen die gesteld worden vanuit netwerkinpassing, leefbaarheid en omgevingskwaliteit. Daarmee wordt beoogd dat het aantal gebieden voor windopwek wordt beperkt, maar optimaal wordt ingevuld. Dergelijke geclusterde realisatie van windgebieden draagt bij aan een zorgvuldige landschappelijke inpassing. De provincie stimuleert ook opwek van zonne-energie en past daarbij de zonneladder toe.

Voor de opwek van elektriciteit wordt in Nederland en daarbuiten ook gekeken naar kernenergie en in het bijzonder naar SMR's (small modular reactors). Omdat de initiatieven op dit moment nog niet marktrijp zijn, is het niet duidelijk wat de potentie hiervan is en doen wij geen uitspraken over de wenselijkheid en mogelijke locaties voor SMR's. We participeren wel in de onderzoeken naar SMR's die op nationale schaal worden uitgevoerd waarbij de voor- en nadelen in kaart worden gebracht.

Clustering van waterstofactiviteiten

Waterstof speelt een belangrijke rol in de verduurzaming van de industrie, de zware mobiliteit en het energiesysteem. Noord-Holland ziet waterstof daarbij als een gerichte energiedrager, de met name ingezet moet worden op plekken waar directe elektrificatie beperkt mogelijk is.

De ontwikkeling van de waterstofketens vraagt om ruimte voor productie, opslag, transport en gebruik, en dat vraagt om bewuste keuzes. Daarom zet de provincie in het Waterstofprogramma Noord-Holland in op clustering van waterstofactiviteiten in en nabij bestaande industrie- en havengebieden, waar al sprake is van zware energie-infrastructuur, (industriële) vraag en logistieke verbindingen. Bij voorkeur worden hier vraag en aanbod bij elkaar gebracht. Specifiek gaat dit om:

- Het Noordzeekanaalgebied (IJmond en Westpoort)
- Den Helder en omgeving
- De Boekelermeer
- AgriportA7

Binnen deze gebieden werkt de provincie aan de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur, waaronder regionale distributienetten en aansluiting op het nationale waterstoftransportnet (Waterstofnetwerk Nederland), zodat vraag en aanbod met elkaar verbonden worden. Buiten deze focusgebieden is beperkt ruimte voor waterstoftoepassingen. Hier ligt de nadruk op kleinschalige toepassingen, bijvoorbeeld in situaties waar waterstof een

oplossing biedt voor netcongestie of waar geen goed alternatief beschikbaar is. Op korte termijn kan de productie en grootschalig gebruik in principe plaatsvinden binnen de aangewezen clusters. Als de productie van waterstof grootschaliger wordt, stuurt de provincie op opschalingsprojecten voor de productie van waterstof aan de Noordzeekust; zodat in de toekomst, wanneer periodes van zoetwaterschaarste vaker voorkomen, de overstap naar zout water gemaakt kan worden.

Beperkt ruimte voor batterijen

In een duurzaam energiesysteem wordt elektriciteit voor een groot deel opgewekt met weersafhankelijke bronnen (zon en wind). Hierdoor ontstaan pieken en dalen in de opwek van elektriciteit die vaak niet passen bij de vraag. Opslag van elektriciteit gaat daarom een steeds grotere rol spelen in het energiesysteem van de toekomst. Verwacht wordt dat steeds meer batterijen in het energiesysteem worden geplaatst. Dit kunnen hele grote batterijen zijn (systeembatterijen vanaf 70MW, 2 tot 10 ha) tot kleinere buurt- en thuisbatterijen.

De provincie onderschrijft de noodzaak voor de batterijopslag. Grotere batterijen worden geplaatst in parken van zeecontainers, met daardoor een aanzienlijk effect op de leefomgeving. Daarom beoogt de provincie dat alleen batterijen in het energiesysteem worden geplaatst die daarvoor nuttig en noodzakelijk zijn. Wij willen de ruimte niet meer belasten dan noodzakelijk is. Daarom ontwikkelen we beleid voor systeembatterijen en batterijen die geplaatst worden bij zon- en windopwek (co-locatiebatterijen).

Energievoorziening in gebouwde omgeving

De provincie stimuleert collectieve warmte in verstedelijkte gebieden waar dat kan en waar dat tot de laagste maatschappelijke kosten leidt. In ieder geval in het verstedelijkte deel van de MRA en regio Alkmaar. In deze gebieden is een hoge dichtheid van de warmtevraag en beperkt ruimte in woningen voor het installeren van individuele warmtesystemen. Daarnaast levert de inzet op collectieve warmte een efficiënte bijdrage aan het energiesysteem.

Keuzes in het verduurzamen van de warmtevoorziening hebben effect op het elektriciteitsnet en de ruimte die nodig is voor het energiesysteem als geheel. De warmtetransitie en de overgang naar decentrale energiebronnen in het warmte- en elektriciteitssysteem maakt beide systemen communicerende vaten. Als voor de warmtetransitie ingezet wordt op all-electric warmtepompen, zal het elektriciteitsnet moeten worden uitgebreid. Voor gebieden waar een warmtenet is voorzien en een hoge temperatuur warmtebron beschikbaar is, zal de elektriciteit minder te hoeven worden verzwaard.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving. De rol van de provincie is zeer beperkt, gezien de wet collectieve warmte. Belangrijkste rol is dat wij gemeenten ondersteunen met kennis bij het opstellen van de warmteprogramma's. Het is complex om het ruimtebeslag van een duurzame warmtevoorziening voor nieuwbouw en bestaande wijken te bepalen, omdat deze van een groot aantal factoren afhankelijk is. Dat het ruimtebeslag zal toenemen is zeker, maar hoeveel is op dit moment onbekend.

5.8 DIGITALE INFRASTRUCTUUR

Rol van de provincie

- De provincie bepaalt de ruimtelijke kaders en regionale voorwaarden voor de vestiging van datacenters.
- De provincie is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van datacenters met een opgesteld (elektrisch) vermogen van meer dan 50 megawatt (MW).

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Een goede digitale infrastructuur is cruciaal voor de weerbaarheid en veiligheid van vitale processen en als belangrijke basis voor strategische economische activiteiten. Daarnaast vraagt de geopolitieke situatie om het in de eigen hand houden van data. Datacenters hebben een directe relatie met deze maatschappelijke veiligheid en weerbaarheid want ze vormen de fysieke infrastructuur die nodig is voor digitale diensten, zoals communicatie, financiële transacties, digitale overheid en bedrijfsprocessen. Datacenters maken het mogelijk om grote hoeveelheden data veilig op te slaan en te verwerken en vormen daarmee een fundament onder digitale economie en publieke dienstverlening. Internet en datadiensten zijn bovendien afhankelijk van betrouwbare datacenterinfrastructuur. Verstoring van deze infrastructuur kan daarom brede maatschappelijke gevolgen hebben. Daartegenover staat dat datacenters een hoog energieverbruik hebben en een behoorlijk aandeel vragen van de schaars beschikbare energie.

Uitbreiding datacenters onder strikte voorwaarden

Gezien het belang van een goede digitale infrastructuur, geven we onder strikte voorwaarden ruimte aan nieuwe datacenters binnen de bestaande drie clusters. Het gaat specifiek om digitale infrastructuur die bij kan dragen aan Europese soevereiniteit. Hierbij is clustering op plekken waar energieaanbod is het uitgangspunt, de energieknooppunten. Dit betekent wel dat er een grote energievraag bijkomt die gefaciliteerd moet worden waardoor mogelijk verdere en tijdige uitbreiding van energie-infrastructuur noodzakelijk is. Dit is altijd in afweging met andere grote energievragers. We hebben hierbij ook oog voor klimaatbestendige digitale infrastructuur.

Voorwaarden betreffen onder andere het energieverbruik, restwarmte en waterverbruik. De voorwaarden zijn nu geformuleerd in een Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland die aan de hand van voortschrijdend inzicht in technische mogelijkheden verder wordt aangescherpt. Om de positie als innovatiecluster voor digitale technologieën te versterken en daarmee de randvoorwaarden voor de hiervan afhankelijke economie te verbeteren, houden we vast aan het clusterprincipe voor datacenters en

wordt alleen ruimte geboden aan uitbreidingsruimte voor datacenters in bestaande clusters.

Momenteel hebben we een vestigingsbeleid voor datacenters dat loopt tot 2030, waarbij alleen in Haarlemmermeer, Hollands Kroon en Amsterdam datacenters mogelijk zijn. In uitzonderlijke gevallen kan afgeweken worden van de clusterbepaling om datacenters te faciliteren die voldoen aan de duurzame vestigingsvoorwaarden én toegevoegde waarde bieden voor het energiesysteem en brede welvaart. Voor de langere termijn voorzien we dat het belangrijk is om een goede digitale infrastructuur te blijven faciliteren om bij te dragen aan strategische autonomie en weerbaarheid, maar ook als belangrijke randvoorwaarde om onze concurrentiepositie te behouden. Wetenschappelijke expertise over kunstmatige intelligentie clustert namelijk ook rondom datacenters. In Amsterdam is een aantal kennisinstellingen die zich specialiseren in kunstmatige intelligentie waaronder: Innovation center for Artificial Intelligence (ICAI), Amsterdam AI en Amsterdam Data Science.

Het gebruik van data en daarmee van datacenters blijft groeien en daarmee krijgen we in toenemende mate te maken met de negatieve impact op de schaarsten. Behalve op het energieverbruik vragen datacenters namelijk ook ruimte op bedrijventerreinen en wordt er gebruik gemaakt van zoetwater. De restwarmte die datacenters opleveren kan wel weer ingezet worden in warmtenetten, waardoor er een grote verwevenheid is met de omgeving. De sector heeft in het Climate Neutral Data Centre Pact aangegeven in 2030 klimaatneutraal te opereren.



Figuur 28 Digitale infrastructuur

De provincie Noord-Holland ziet zeekabels als een belangrijk onderdeel van de digitale infrastructuur. Zeekabels, die vooral aangelegd worden door de grote techbedrijven, zorgen voor internationale dataverbindingen en zijn essentieel voor datacenters, internetknooppunten en digitale diensten en daarmee belangrijk voor het vestigingsklimaat van datacenters en de digitale economie. Aangezien de huidige zeekabels die aanlanden in Noord-Holland nog een beperkte technische en economische levensduur hebben, volgt de provincie de ontwikkelingen rond zeekabels actief en werkt zij samen met andere partijen aan kennisdeling en strategische afstemming rond zeekabels.

5.9 NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Rol van de provincie

- Bescherming en beheer van natuurgebieden (Natura 2000). Provincies zijn verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van beheerplannen voor veel Natura 2000-gebieden. Dit betekent dat de provincie verantwoordelijkheid draagt voor het nemen van instandhoudingsmaatregelen die bijdragen aan een gunstige staat van instandhouding van soorten en leefgebieden.
- Realisatie en beheer van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- Provincies verstrekken subsidies aan terreinbeheerders en agrariërs voor natuurbeheer. Voorbeelden zijn het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en agrarisch natuurbeheer.
- Provincies stellen kaders voor faunabeheer, keuren faunabeheerplannen goed en wijzen faunabeheereenheden aan en regelen tegemoetkomingen voor faunaschade aan landbouw.
- Provincies leggen natuurgebieden en beschermingsregels vast in de omgevingsvisie en omgevingsverordening.
- Provincies monitoren de kwaliteit van natuurgebieden en soorten, rapporteren hierover aan het Rijk en dragen bij aan nationale en Europese rapportages.
- Vergunningverlening onder andere m.b.t. stikstof.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

De provincie Noord-Holland heeft een direct strategisch belang bij robuuste natuur en een rijke biodiversiteit. Ze vormen een essentiële basis voor een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Tegelijkertijd staat de natuur onder druk door stikstof, verdroging, vermesting, versnippering en verstoring. We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke, weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn. Dit is belangrijk omdat de natuur ecosysteemdiensten levert, zoals waterbeschikbaarheid, klimaatbestendigheid en bestuiving van gewassen, die onmisbaar zijn voor onder meer landbouw en voedselvoorziening. Provincies worden aan natuurdoelstellingen gehouden door Europese regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijnen, en nationale wetgeving zoals de Omgevingswet (waarin deze richtlijnen zijn verwerkt).

Het herstel van natuur is bovendien nodig om andere ruimtelijke en maatschappelijke opgaven mogelijk te maken. Zolang natuurgebieden niet herstellen, blijven ruimtelijke ontwikkelingen door wettelijke beperkingen – voor onder andere stikstof – onder

druk staan. Naast stikstofdepositie vormen ook de recreatiedruk en een slechte waterkwaliteit extra belastende factoren voor natuurgebieden. Het beperken van deze drukfactoren en het versterken van de natuurkwaliteit is daarom noodzakelijk om ruimte te creëren voor andere provinciale opgaven, zoals de landbouwtransitie, woningbouw, energietransitie en recreatie.

Door gericht te werken aan natuurherstel en het verminderen van drukfactoren, zoals stikstofdepositie, waterkwaliteit en recreatiedruk, werkt de provincie aan een sterker en veerkrachtiger natuursysteem. Het realiseren van meer natuur, groenblauw raamwerk, en overgangszones draagt eraan bij dat natuur, economie en samenleving zich in samenhang kunnen ontwikkelen.

Herstel van natuur en biodiversiteit

We werken toe naar het behoud en herstel van natuur en biodiversiteit. Biodiversiteit wordt afgemeten aan de living planet index, doel is hiervan dat we de dalende trend van de LPI willen ombuigen naar een stijgende trend. De komende jaren richten we ons vooral op de bescherming van natuur, het herstel van de Natura 2000-gebieden, het afronden van het Natuurnetwerk Nederland en het herstel van het agrarisch ecosysteem, waaronder de aanpak boerenlandvogels. Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten. Natuurherstel draagt, naast aan ecologisch herstel, bij aan het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering als aan een gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant.

Bijzondere aandacht gaat uit naar het herstel van kwetsbare en karakteristieke natuurtypen waarvoor de provincie een belangrijke verantwoordelijkheid heeft, zoals de binnenduinrand. Daarbij gaat het niet alleen om het herstel van stikstofgevoelige natuur, maar ook om uitbreiding of verbetering van leefgebieden, zoals rietmoerassen, blauwgraslanden en zilte vegetaties.

Groenblauw raamwerk

Voor het herstel van natuur en biodiversiteit zijn natuurverbindingen tussen beschermde natuurgebieden maar ook daarbuiten belangrijk. We willen daarom gericht werken aan een robuust groenblauw raamwerk bestaande uit onze natuur- en recreatiegebieden, grote wateren met oeverzones, de kustlijn, brede 'corridors' als natuurverbindingen, maar soms ook erfgoedstructuren of stedelijk groen. Het versterken van de samenhang tussen gebieden draagt bij aan het ontsnipperen van natuur, waardoor soorten en planten makkelijker kunnen bewegen. Het groenblauwraamwerk draagt bij aan wateropgaven, natuurkwaliteit, recreatie en omgevingskwaliteit. Voor sommige natuurverbindingen is het van belang

om deze verbindingen ruimtelijk te reserveren, omdat ze door meervoudige ruimteclaims steeds verder onder druk komen te staan. Het realiseren van het overige groenblauwe raamwerk koppelen we aan diverse opgaven zoals wateropgaven of compensatie voor omgevingskwaliteit en leefbaarheid.

Inzet op overgangszones

Overgangszones spelen een belangrijke rol bij het beschermen van kwetsbare natuur. Die liggen tussen Natura 2000-gebieden en landbouwgronden. In deze zones streven we naar een geleidelijke overgang tussen extensief en intensiever grondgebruik.

Door hier gericht te sturen op het verminderen van drukfactoren, kunnen de natuur en waterkwaliteit herstellen. In deze gebieden stimuleren we vormen van kringlooplandbouw die bijdragen aan natuur- en landschapsdoelen. Bijvoorbeeld via extensivering en agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Daarbij kan het leveren van ecosysteemdiensten een belangrijk uitgangspunt zijn; denk aan natuurbeheer, waterberging en landschapskwaliteit. Voor een goede landschappelijke inrichting wordt zoveel mogelijk voortgebouwd op de landschappelijke waarden en karakteristieken.

Recreatiedruk verminderen

Tegelijkertijd heeft natuur belangrijke maatschappelijke waarde voor recreatie en toerisme. In delen van de provincie leidt de toenemende recreatiedruk tot extra belasting van kwetsbare natuurgebieden. Intensief gebruik kan leiden tot verstoring van habitats en soorten. Hierdoor komt de ecologische draagkracht van gebieden onder druk te staan. Dit raakt ook de stikstofaanpak. Wanneer natuur kwetsbaarder wordt of minder goed kan herstellen, wordt het lastiger om deze stikstofgevoelige natuur te verbeteren. Daarom is het belangrijk om recreatie en natuur zorgvuldig op elkaar af te stemmen. Dit kan bijvoorbeeld door zonering van recreatie, het spreiden van bezoekers en het sturen van recreatiestromen. Zo blijft ruimte voor recreatie mogelijk, terwijl de natuurkwaliteit wordt beschermd.

Groenblauw raamwerk

VOORSTEL GROEN RAAMWERK

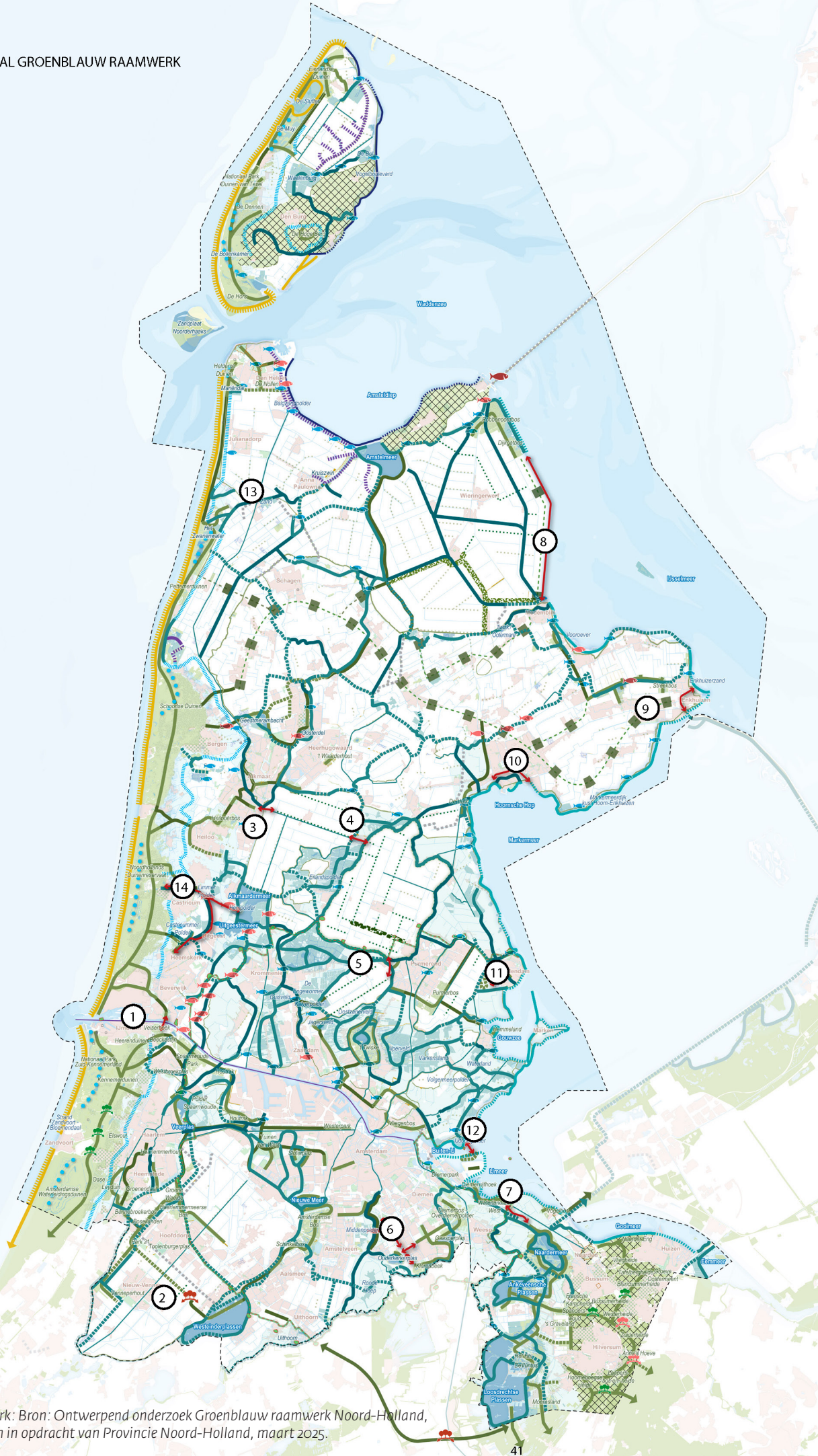
*Het betreft bestaand gebied aangevuld met aanbevelingen voor zoekgebieden en -tracés

-  Droge natuur - bestaand
-  Droge natuurschakel - aanbevelen
-  Strand en zeereep
-  Versterking dynamische kust met kerven en stuifkuilen
-  Stapsteenbosjes bij dorpen
-  Boszoom rond stedelijke ontwikkelingen
-  Herstel landgoederenstructuur
-  Maximaal inzetten op GBDA
-  Natuurbrug - bestaand
-  Natuurbrug - gepland
-  Natuurbrug - te realiseren
-  Toevoegen ontbrekende 'special' schakel
-  NNN droge natuur
-  Dijk als landmark en doorgaande groenstructuur
-  Bomendijk
-  Versterken Stelling en Waterlinie
-  Groene erfconcentratie

VOORSTEL BLAUW RAAMWERK*

*Het betreft bestaand gebied aangevuld met aanbevelingen voor zoekgebieden en -tracés

-  Natte natuur - bestaand
-  Natte natuur - gepland
-  Natte natuurschakel - aanbevelen
-  Historische waterloop accentueren en zo mogelijk verbeteren
-  Natte duinnatuur
-  Zoete kwelwaterzone
-  Brakke natuur - bestaand
-  Brakke natuurschakel - aanbevelen
-  Dijkenkust zee
-  Versterking dijkenkust met dijkmoeras
-  Dijkenkust meer
-  Versterking dijkenkust met dijkmoeras en ondiepe oever
-  Geplande natuurverbinding, maar niet opgenomen in dit advies
-  Vispassage - bestaand
-  Vispassage - gepland
-  Vispassage - te realiseren
-  Toevoegen ontbrekende 'special' schakel
-  Brede natuurvriendelijke oevers >5m - bestaand
-  NNN water
-  NNN natte natuur
-  Veen(weide)
-  Binnenduintrand



Figuur 29 Groenblauw raamwerk: Bron: Ontwerpend onderzoek Groenblauw raamwerk Noord-Holland, Smartland i.s.m. Bureau Buiten in opdracht van Provincie Noord-Holland, maart 2025.

5.10 STIKSTOF EN DE STIKSTOFAANPAK

Rol van de provincie

- Op basis van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen, verwerkt in de Omgevingswet, is de provincie verantwoordelijk voor het bijdragen aan een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats. In veel gebieden is stikstof een drukfactor die een gunstige staat van de natuur belemmert. De provincie heeft samen met het Rijk een sturende rol in het verlagen van stikstofemissies, in zowel de generieke verlaging voor alle sectoren als in de gebiedsgerichte aanpak met aanvullende reductiemaatregelen in en om Natura 2000-gebieden.
- Daarnaast helpt de provincie de Rijksoverheid bij haar verantwoordelijkheid voor de toekomst van PAS-melders en andere bedrijven zonder de benodigde natuurvergunning (interimmers). De Omgevingswet verplicht ons om bij te dragen aan oplossingen voor deze ondernemers en te zorgen voor juridisch houdbare vergunningverlening. Daarom is een stevige stikstofaanpak voor Noord-Holland essentieel: het draagt bij aan onze rol om kwetsbare natuur te beschermen, maakt het eventueel mogelijk juridische blokkades te doorbreken, creëert ruimte voor duurzame ontwikkeling en geeft duidelijkheid aan ondernemers en inwoners.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

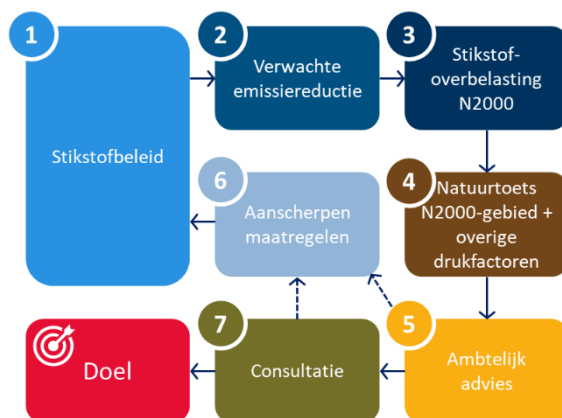
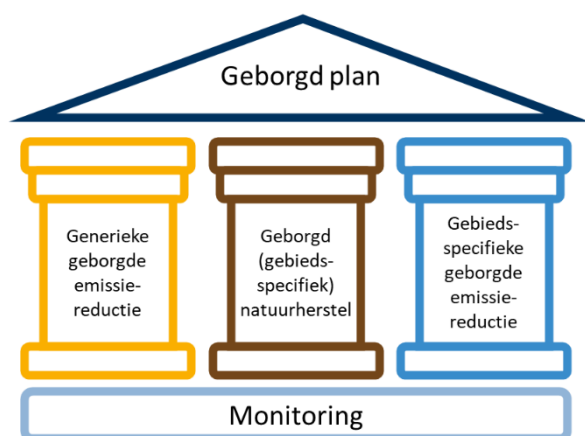
De provincie Noord-Holland heeft een direct belang bij een effectieve stikstofaanpak. Een te hoge stikstofneerslag tast de natuurkwaliteit en biodiversiteit in de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden aan. Deze gebieden herbergen kwetsbare leefgebieden die Europees beschermd zijn. Als zij in slechte staat blijven, mogen ontwikkelingen die (extra) stikstof veroorzaken – zoals landbouwactiviteiten, woningbouw, energieprojecten en mobiliteit – niet vergund worden. Bovendien heeft te hoge stikstofuitstoot gevolgen voor luchtkwaliteit,

waterkwaliteit, volksgezondheid en de leefbaarheid van het landelijk gebied. Natuurherstel en stikstofreductie zijn daarom zowel een wettelijke verplichting gericht op een goede staat van de natuur als een voorwaarde voor maatschappelijke en economische ontwikkeling. Een stevige stikstofaanpak is dus een voorwaarde om ontwikkeling mogelijk te blijven maken. De provincie heeft hierin een duidelijke rol. We zijn zowel kaderstellend als vergunningverlenend, en daarmee samen met het Rijk onmisbaar bij het generiek en gebiedsgericht terugdringen van stikstofuitstoot of het bieden van een andere oplossing, wanneer vergunningverlening niet haalbaar lijkt.

Van het stikstofslot af door een programmatische aanpak stikstof en natuurherstel

Wij sturen de komende jaren nadrukkelijk op een goede staat van instandhouding van Natura 2000 gebieden en het weer mogelijk maken van vergunningverlening in Noord-Holland. Waar eerder nog werd uitgegaan van 'niet alles kan overal', is nu de realiteit dat vergunningverlening vastloopt en maatschappelijke opgaven stagneren. We kiezen daarom voor een programmatische aanpak die vergunningverlening mogelijk maakt door geborgde emissiereductie, geborgd natuurherstel, juridische borging en monitoring met elkaar te verbinden. De aanpak is cyclisch, omdat natuur niet statisch is. Doordat we beter gaan monitoren blijven we tijdig bijsturen waar het nodig is. Hiermee borgen we dat de aanpak, ook bij gewijzigde omstandigheden, effectief blijft bijdragen aan het herstel en de instandhouding. Ons doel is: het bereiken van een gunstige staat van instandhouding voor alle Natura 2000 gebieden en ruimte creëren voor vergunningverlening ten behoeve van economie en samenleving, zodat bijvoorbeeld woningbouw, energietransitie en gebiedsontwikkeling weer verantwoord doorgang kunnen vinden.

Diverse onderdelen daarvan zijn al in ontwikkeling. We werken samen met landbouworganisaties, terreinbeheerders, bedrijven en andere overheden aan maatregelen om stikstofuitstoot te verminderen en de natuur te versterken. Zo is met de landbouwsector een overeenkomst gesloten voor generieke emissiereductie. Hierin is afgesproken



Figuur 30 Stikstofaanpak. Bron PLG.

om toe te werken naar een programmatische aanpak stikstof en natuurherstel voor alle sectoren, gericht op structurele geborgde emissiereductie en geborgd natuurherstel om vergunningverlening (weer) mogelijk te maken. Als onderdeel van deze overeenkomst steunen we innovaties en wordt kennis en ervaring uitgewisseld over maatregelen voor agrarische ondernemers om emissies te verlagen. Voor de industrie is er een Roadmap voor emissiereductie.

Daarnaast brengen we per Natura 2000-gebied in beeld hoe de natuur ervoor staat en welke maatregelen al lopen en nog nodig zijn. Ook analyseren we wat generieke emissiereductie betekent voor verschillende gebieden en welke aanvullende maatregelen mogelijk nodig zijn. Deze inzet vraagt om duidelijke keuzes in de doorvertaling van de omgevingsvisie zoals naar omgevingsverordening en uitvoering. Door de stikstofaanpak stevig te positioneren, maken we zichtbaar wat we doen, welke resultaten we zullen halen en welke middelen daarvoor nodig zijn. Daarbij blijven we deels afhankelijk van aanvullend Rijksbeleid, omdat een groot deel van de stikstofdepositie in Noord-Holland van buiten de provincie komt, en voor de provinciale maatregelen budget en maatregelen van het Rijk nodig zijn.

Aanwijzen van stikstofzones

In Natura 2000-gebieden wijzen we stikstofzones aan rondom stikstofgevoelig habitat. Dit zijn zones van in de basis 250 meter binnen de Natura 2000 begrenzing rondom de hexagonen die overbelast zijn door neerslag van stikstof. In deze stikstofzones is reductie van uitstoot het meest effectief om zodoende onze intensieve maatregelen doelmatig te richten. De afstand van 250 meter is nadrukkelijk richtinggevend, de ligging van de stikstofzone is maatwerk in overleg met gebiedspartners afhankelijk van de mate van overbelasting en de specifieke natuur- en landbouwomstandigheden van het specifieke gebied.

Inzetten van overgangszones voor bestendigen stikstofbeleid

De inzet op overgangszones rondom Natura 2000 gebieden (zoals beschreven in hoofdstuk 5.9) draagt bij aan het halen van verschillende doelen en biedt daardoor ook ruimte voor flankerend beleid aan de intensieve reductiemaatregelen in de stikstofzones. In de overgangszones zetten we in op verduurzaming van agrarische bedrijven om de overgang tussen stikstofgevoelige natuur en landbouw te verzachten. Deze bedrijven reduceren hun (stikstof)emissies, bijvoorbeeld door middel van extensivering en innovatie. De overgangszones leveren op die manier een aanvullende bijdrage aan de vermindering van stikstofdepositie op de kwetsbare natuur in onze gebieden. De afstand wordt bepaald in overleg met gebiedspartners aan de hand van landschapskenmerken, natuuropgaven en de effectiviteit van maatregelen.

5.11 EEN TOEKOMSTBESTENDIGE EN DUURZAME AGRARISCHE SECTOR

Rol van de provincie

- Wij voeren het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid uit en ondersteunen agrariërs via subsidies, kennis en innovatie.
- We werken samen met het Rijk, waterschappen, kennisinstellingen, ketenpartijen en maatschappelijke organisaties aan de transitie naar een duurzamer landbouwsysteem.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

De provincie heeft belang bij een sterke, duurzame en toekomstbestendige landbouwsector. Landbouw draagt bij aan voedselzekerheid, economische vitaliteit, het landschap en de leefbaarheid van het landelijk gebied. Tegelijkertijd vraagt de ontwikkeling van landbouw om een goede balans met andere maatschappelijke doelen, zoals natuur, waterkwaliteit, klimaat en een gezonde leefomgeving. We willen toe naar een sector die minder negatieve milieu-impact heeft op de leefomgeving, door onder andere het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen en stikstof.

De sector biedt ook kansen. Innovatie, veredeling en technologische ontwikkeling spelen een belangrijke rol in de verduurzaming van de landbouw. Noord-Holland heeft hierin een sterke positie, onder andere met internationale clusters zoals Seed Valley en sterke glastuinbouwgebieden. De innovatiekracht van de sector kan zo bijdragen aan oplossingen voor opgaven rond natuur, water en klimaat en aan een toekomstbestendig landelijk gebied.

Kringlooplandbouw

Er is voldoende ruimte nodig voor primaire productie én voor innovatie in bedrijfsvoering, verwerking, teeltsystemen en verdienmodellen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is de ontwikkeling naar kringlooplandbouw. Hierbij wordt gestreefd naar een landbouwsysteem waarin bodem, water, biodiversiteit en klimaat in balans zijn met een economisch gezonde bedrijfsvoering. Ondernemers kunnen verschillende samenhangende ontwikkelpaden volgen:

- Hightech gesloten systemen: gesloten teeltsystemen met minimale emissies;
- Hightech open systemen zoals innovatieve open teelten met precisielandbouw en technologische optimalisatie.
- Extensivering: vermindering van productiedruk ten gunste van milieu, landschap en biodiversiteit.
- Biologische landbouw: volledig natuurgerichte productie zonder synthetische bestrijdingsmiddelen of kunstmest.
- Natuurbeheer en -ontwikkeling: landbouw die actief bijdraagt aan natuurherstel en -behoud.
- Multifunctionele landbouw: bedrijven die landbouw combineren met zorg, educatie, recreatie of korte ketens.

Huidige landbouw en veranderende condities

LEGENDA

Ondergrond

-  Klei
-  Zand
-  Veen
-  Klei-zand

Huidige sectoren

-  glastuinbouw
-  akkerbouw
-  bloembollen
-  melkveehouderij
-  vollegroonds groenten
-  fruit

Huidige agribusiness

-  clusters glastuinbouw
-  groentesnijderij
-  bloemenveiling
-  industriële voedselverwerking
-  zuivelverwerking
-  visserij
-  plantenveredeling en zaadtechnologie

Landbouwgrond en veranderende water en bodem condities per gebied

-  Langzaam en weinig veranderende condities
-  Veranderende condities waar anticipatie nodig is
-  Snel veranderende condities waar aanpassing noodzakelijk is
-  landbouw onder beschermde natuur regime
-  stabiele bodemcondities die in aanmerking komen voor te beschermen landbouwgrond
-  veranderende condities waar onderzoek nodig is om tot bescherming te komen
-  stedelijk gebied



Figuur 31 Huidige landbouw en veranderende condities

Met doelsturing, samenwerking in de keten en aandacht voor voedselzekerheid in brede zin – inclusief een toekomstbestendig dieet en de eiwittransitie – geven wij hier richting aan. Door samen met het Rijk, het Interprovinciaal Overleg en de sector te sturen op duurzame prestaties via doelsturing. Wij werken met Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's), verdelen de beschikbare fysieke en milieuruimte zorgvuldig en wij zetten ons in voor een leefbaar en veerkrachtig landelijk gebied.

Zuinig omgaan met landbouwgrond

We gaan zorgvuldig om met landbouwgrond en wijzen gebieden met goede landbouwkundige en stabiele water- en bodemcondities voor agrarische productie aan waar landbouw prioriteit heeft. Door deze ontwikkelingen tijdig te benoemen, willen we agrarische ondernemers duidelijkheid bieden. Hiervoor ontwikkelen we een provinciaal afwegingskader voor landbouw, bestaande uit een landbouwkaart, regioprofielen en een landbouwladder. Dit helpt bij ruimtelijke keuzes over het behouden, versterken of aanpassen van landbouw.

Gebieden met veranderende condities

In gebieden waar de omstandigheden voor landbouw veranderen, stimuleren we een geleidelijke aanpassing van het grondgebruik. Dit kan bijvoorbeeld gaan om landbouw die beter aansluit bij natuurdoelen, waterkwaliteit, veenbodembehoud of verzilting. In sommige gebieden kan landbouw zich meer richten op ecosysteemdiensten, landschapsbeheer of multifunctioneel gebruik. Hier blijft landbouw mogelijk, maar zal deze zich meer moeten aanpassen aan de draagkracht van water en bodem. We laten de oplossing bij de gebruiker, maar zullen meehelpen in het zoeken naar oplossingen. Het gaat om de volgende (deels overlappende) gebieden:

- Overgangszones rond Natura 2000-gebieden: wij stimuleren hier landbouw die past bij natuurherstel, landschappelijke waarden en beperkte milieuruimte, met aandacht voor reductie van stikstof, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen.
- Grondwaterbeschermingsgebieden waar we inzetten op landbouw die de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater beschermt en verbeteren, met beperking van schadelijke middelen.
- (Delen van) veenweidegebieden: wij ondersteunen landbouw en nevenfuncties die bijdragen aan behoud en herstel van veenbodems. Samen met waterschappen werken wij aan ruimtelijke differentiatie en fasering van maatregelen.
- Gebieden met verslechterende watercondities, zoals de Kop van Noord-Holland: wij stimuleren toekomstbestendige landbouw die minder afhankelijk is van zoetwater en aansluit bij natuurlijke water- en bodemsystemen. Ook

stimuleren wij andere vormen van zoetwateropslag en innovatie op dit vlak.

- Gebieden nabij stedelijk gebied: wij behouden landbouw in combinatie met recreatie, water, natuur en andere maatschappelijke functies.

Verduurzaming vraagt om financieel perspectief

De snelheid van verduurzaming hangt sterk samen met het toekomstperspectief van de agrarische ondernemers. Bij meerdere ontwikkelpaden van kringlooplandbouw en in die gebieden die gaan transformeren, is het essentieel om ondernemers handelingsperspectief te bieden en investeringen mogelijk te maken. Dit kan door ruimte te bieden voor omschakeling van de bedrijfsvoering. Ook werken we aan passende vergoedingen voor maatschappelijke en ecosysteemdiensten; hiervoor zijn we overigens grotendeels afhankelijk van Rijksbeleid. Wij blijven dit bij het Rijk agenderen.

Glastuinbouw in sterke clusters

Wij sturen op de concentratie van glastuinbouw in al aangewezen glastuinbouwconcentratiegebieden. Deze gebieden zien wij als knooppunten waar energie-, water- en ruimteopgaven samenkomen. Binnen deze gebieden ontstaan kansen voor warmtenetten, waterberging en klimaatadaptieve teelten. Wij sturen op behoud van ruimte en kwaliteit voor een duurzame en toekomstbestendige sector. We sturen ook op sanering of transformatie van niet-kansrijke glastuinbouwgebieden, ter voorkoming van verrommeling.

Bloembollenconcentratiegebieden

Er is geen teelt zo verbonden met de beeldvorming over Nederland als de bollenteelt, in het bijzonder van de tulpen. De bollenteelt is in grote delen van de provincie onderdeel van wisselteelt en kent daarnaast in de omgevingsverordening vastgelegde gebieden met permanente concentratie, zoals de binnenduinrand en het Noordelijk zandgebied in de Kop van Noord-Holland. In deze bollenconcentratiegebieden, en uitsluitend daar, zijn grondbewerkingen als bezanden, omzetten en opspuiten voor permanente bollenteelt toegestaan. De kop van Noord-Holland herbergt het grootste bollenteeltgebied ter wereld. Naast productie van bollen is ook de verwerking en de broeierij voor bloemen van belang in de provincie. Voor het toekomstperspectief van de bollensector is duidelijkheid over verzilting, de beschikbaarheid van zoetwater, en de fasering daarvan, van groot belang.

Andere concentratiegebieden

We hebben naast bovengenoemde concentratiegebieden in ons ruimtelijk instrumentarium ook tuinbouw- en zaadveredelingsconcentratiegebieden opgenomen. De eerste betreft, als enige, het gebied Heemskerk-Beverwijk. Het gebied kenmerkt zich door een sterke gespecialiseerde tuinbouwsector in met

name bolbloemen met teelt in de grond en enkele grote glastuinbouwbedrijven. Met deze aanwijzing wordt gewaarborgd dat de agrarische sector zich kan versterken en dat het gebied behouden blijft voor de tuinbouw.

De zaadveredelingsconcentratiegebieden bevinden zich tussen Andijk en Enkhuizen en rond Warmenhuizen. De plantenveredeling en zaadveredelingssector levert economisch gezien een belangrijke bijdrage aan Noord-Holland en heeft een internationale concurrentiepositie (zie ook hoofdstuk 3.6). We geven deze bedrijven de ruimte om deze concurrentiepositie verder te ontwikkelen. Vanwege hun diverse verschijningsvormen (groot of klein, met of zonder kassen, laboratoria, proefvelden, opslag e.d.) en de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied worden nieuwe zaadveredelingsbedrijven geconcentreerd in het zaadveredelingsconcentratiegebied.

Visserij en blauwe economie

De provincie werkt samen met het Rijk en gemeenten aan een toekomstbestendige visserijsector die economisch gezond is en rekening houdt met natuur. Via het Visserij Ontwikkelplan ondersteunen we visserijgemeenschappen en stimuleren we innovatie, ketensamenwerking en duurzame aquacultuur, zoals zeewier en algen. Daarbij sluiten we aan bij het integrale ontwikkelperspectief voor de grote wateren: het IJsselmeer, Markermeer, IJmeer, de Waddenzee en de Noordzee.

Innovatie en transitie in de hele keten

We blijven ruimte bieden voor innovatie, verduurzaming en ontwikkeling van agrarische bedrijven. Daarbij ondersteunen we ondernemers met kennis, samenwerking in de keten, subsidies en instrumenten zoals kavelruil en gebiedsprocessen. Ook werken we aan passende vergoedingen voor maatschappelijke diensten, zoals agrarisch natuurbeheer.

Landbouw staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een bredere voedselketen. De transitie naar kringlooplandbouw vindt plaats op het boerenerf én in de verwerking, logistiek en afzet. Daarom benaderen wij voedselzekerheid vanuit het hele voedselsysteem, met aandacht voor hoe we een groeiende bevolking duurzaam kunnen voeden.

Schaalvergroting kan bijdragen aan efficiëntie en verduurzaming, maar vraagt om zorgvuldige ruimtelijke afwegingen. Met instrumenten zoals kavelruil zorgen we voor een goede inpassing van nieuwe functies en een zorgvuldige verdeling van vrijkomende landbouwgrond, bijvoorbeeld wanneer bedrijven stoppen. Zo versterken we de agrarische structuur.

Tot slot houden we oog voor bereikbaarheid, landbouwverkeer en energietransitie. We

actualiseren het afwegingskader voor landbouwverkeer en zorgen dat de overgang naar duurzame energie past bij het landschap, de landbouw en de ruimtelijke kwaliteit. Ook verkennen we zorgvuldig de mogelijkheden van agri-PV (het dubbelgebruik van landbouwgrond voor zowel voedselproductie als het opwekken van zonne-energie).

5.12 DEFENSIE

Rol van de provincie

- De nationale veiligheid en daarmee het uitvoeren van militaire taken is een Rijksverantwoordelijkheid. De krijgsmacht verdedigt het grondgebied van Nederland en haar bondgenoten. De provincie heeft daarbij geen wettelijke taak, maar draagt wel bij aan deze nationale opgave door fysieke en milieuruimte voor defensieactiviteiten te bieden. Een belangrijk onderdeel van defensie is de marinebasis in Den Helder en op Texel.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

We verwachten dat nationaal de ruimtevraag van defensie de komende jaren zal blijven groeien. Voor een deel daarvan komt Noord-Holland in aanmerking. De huidige nationale ruimtebehoefte is weliswaar gebaseerd op de 2% NAVO-norm, maar er is afgesproken om dit te laten groeien naar 5%. Dit heeft ook voor Den Helder en omgeving tot gevolg dat er een opschaling plaats gaat vinden voor materieel (bemand en onbemand) en personeel.

We onderschrijven de urgentie om meer ruimte te creëren voor defensie vanwege de fundamenteel veranderende veiligheidssituatie in de wereld en begrijpen dat hiervoor ook gebieden in Noord-Holland geselecteerd zijn. Daarom werken we mee aan het inpassen van de ruimtevraag van defensie. Deze uitbreidingen hebben impact op de leefomgeving en andere ruimtelijke opgaven. Ons provinciaal belang hierbij is dat de ontwikkelingen van defensie plaatsvinden met oog voor de veiligheid en gezonde leefomgeving van de inwoners en dat er rekening wordt gehouden met andere opgaven op het gebied van woningbouw, natuur, recreatie, en energie-infrastructuur en -opwek. We zoeken dan ook naar mogelijkheden om de ontwikkelingen die nodig zijn voor defensie te koppelen met de opgaven die we hebben en gaan. Hierover gaan we structureel het gesprek aan met het Rijk.

Mede als gevolg van de afspraken in NAVO-verband en de vervanging van de vloot zal bijvoorbeeld de haven de komende tijd verder uitbreiden en groeit de Koninklijke Marine. Het Ministerie van Defensie werkt daarbij samen met de gemeente Den Helder en de provincie Noord-Holland in het gebiedsontwikkelingsprogramma Maritiem Cluster Den Helder. Op de haven bevindt zich het Kustwachtcentrum en het is de thuishaven van meerdere kustwachtschepen. In samenhang daarmee zijn er op het Maritiem Vliegveld De Kooy, even ten zuidwesten van de haven, maritieme gevechtshelikopters gestationeerd die de schepen ondersteunen. Partijen streven hierbij naar optimale benutting van het havengebied (civiel en militair), versterking van de maritieme stadsontwikkeling,

verbetering van de bereikbaarheid (infrastructuur en mobiliteitstransitie), en duurzame en klimaat adaptieve ontwikkeling en energie transitie. Dit cluster moet zich ontwikkelen tot de centrale plek waar Defensie, bedrijfsleven en kennisinstellingen gezamenlijk werken aan innovatie, onderhoud, verduurzaming en talentontwikkeling. Op deze wijze wordt onder andere geanticipeerd op de economische kansen die de toename van arbeidsplaatsen en de defensie-industrie met zich meebrengt, met name voor de regio Den Helder (zie hoofdstuk 6.1)

Daarnaast liggen er mogelijkheden voor dual-use (civiel medegebruik van militair terrein), bijvoorbeeld voor het oefenen met onbemande en bemande civiele drones. Ook liggen er kansen voor het robuust, weerbaar en veerkrachtig maken van het mobiliteitssysteem in Noord-Holland Noord. Het is belangrijk dat cruciale militaire en civiele bestemmingen bereikbaar blijven, ook na een ontwrichtende gebeurtenis.

De ruimtevraag vanuit het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) bestaat in ieder geval uit:

- Een amfibisch oefenterrein op het strand ten noorden van Groote Keeten. Militairen oefenen hier met het landen van vaartuigen vanaf de Noordzee en het transport naar twee nabijgelegen (parkeer)plaatsen. De impact op omwonenden en recreatieondernemingen is naar verwachting gering. De voertuigen gaan niet door de duinen (Natura 2000 en NNN), waardoor negatieve effecten op de natuur uitblijven.
- Daarnaast oefenen onbemande maritieme helikopters boven de Noordzee vanaf Maritiem Vliegveld De Kooy in Den Helder.
- Verder komt er een nieuw laagvlieggebied voor maritieme helikopters van Anna Paulowna tot Purmerend, naast het bestaande laagvlieggebied boven delen van de Wieringermeer en Wieringen. Helikopters vanaf Maritiem Vliegveld De Kooy zullen regelmatig oefenen met laagvliegen. Het Rijk legt hiervoor een planologisch regime vast in het BKL. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, energie-infrastructuur, energie-opwek en natuurontwikkeling, moeten hier rekening houden met defensie. Wij willen dat deze ontwikkelingen wel mogelijk blijven in de provincie. Laagvliegen kan leiden tot geluidsoverlast voor inwoners en hinder in stiltegebieden en weidevogelleefgebieden. Daarnaast kan de landbouwschade ondervinden doordat vee schrikt en gewassen windschade oplopen.
- Rond Maritiem Vliegveld De Kooy komt ook een beperkingengebied met een straal van 5,1 kilometer. Hier mag niet hoger dan 150 meter worden gebouwd als dat de vliegveiligheid schaadt. Voor bouwplannen onder deze hoogte

heeft Defensie een zwaarwegend belang. Ontwikkelingen, zoals woningbouw in Den Helder en uitbreiding van bedrijventerreinen, moeten daarom met Defensie worden afgestemd.

- Bij Breezanddijk test Defensie nieuwe wapens en munitie en schiet daarbij over het IJsselmeer in de richting van Hollands Kroon en Medemblik. Defensie wil dit gebruik intensiveren met meer schietdagen, meer schoten en zwaardere munitie. Dit leidt tot een jaarrond geluidsbelasting van 55 decibel langs de IJsselmeerkust en hogere piekbelasting op schietdagen. Dit heeft impact op de leefomgeving, stiltegebieden, recreatie, watersport, Natura 2000 en de waterkwaliteit van het IJsselmeer.
- Ook bij Petten wil Defensie nieuwe wapens en munitie intensiever testen, met schoten richting de Noordzee. Dit veroorzaakt een jaarrond geluidsbelasting van 60 decibel en hogere pieken op schietdagen. Dit heeft impact op omwonenden, stiltegebied, recreatie en Natura 2000.
- Tot slot wil Defensie op het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder een leerfaciliteit voor alternatieve brandstoffen realiseren voor onderzoek naar (bio)methanol als scheepsbrandstof. De gevolgen voor milieu en leefomgeving zijn beperkt.

5.13 WONEN

Rol van de provincie

- De provincie vervult de rol van woningmarktregisseur en ziet er vanuit deze rol op toe dat er door gemeenten voldoende betaalbare woningen en passende woningen voor aandachtsgroepen worden gerealiseerd.
- De provincie pakt een actievare en ondersteunende rol in de versnelling van woningbouw en werkt samen met het Rijk, gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en waterschappen.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Provinciaal belang: zorgen voor voldoende woningbouwlocaties

Om het grote woningtekort op te lossen en de betaalbaarheid van het wonen in Noord-Holland te verbeteren zijn er duidelijke provinciale keuzes nodig. Er worden afspraken gemaakt over geschikte locaties en wanneer nodig locaties gereserveerd. Via integrale en regionale afstemming borgt de provincie dat woningbouw op deze locaties realistisch en haalbaar is en aansluit bij andere provinciale belangen.

Motivering provinciaal belang

Tot en met 2030 worden circa 125.000 woningen gerealiseerd. In de periode 2030–2050 zijn nog ongeveer 150.000 extra woningen nodig. Hoewel er theoretisch voldoende plannen en locaties zijn, is het essentieel dat voorgenomen bouwlocaties daadwerkelijk tot woningbouw leiden. Dit geldt in het bijzonder voor de regionale en nationale grootschalige bouwlocaties, waar het merendeel van de woningbouw is voorzien en het verschil kan worden gemaakt.

Provinciaal belang: passend woningaanbod in een gezonde leefomgeving

Woningbouw wordt gerealiseerd in een gezonde leefomgeving en aansluitend bij verschillende levensfasen, inkomens en zorgbehoeften. Het gaat niet alleen om aantallen, maar ook om kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. De provincie streeft naar een klimaatbestendige, natuurinclusieve, klimaatneutrale en circulaire woningvoorraad, in samenhang met leefbaarheid en omgevingskwaliteit (denk aan bereikbaarheid van en beschikbaarheid van werk en voorzieningen en groen, cultuur en ruimte voor sport en ontspanning).

Motivering provinciaal belang

De grote vraag naar woningen, die zich niet beperkt tot gemeente- en/of regiogrenzen, met daarbij komende problemen rond beschikbaarheid en (on) betaalbaarheid van het wonen in Noord-Holland, maken een samenhangende aanpak op (deel) regionale schaal noodzakelijk.

De woonopgaven hangen nauw samen met - en leggen druk op - andere (ruimtelijke) opgaven op het vlak van bijvoorbeeld water en bodem, regionale economie, natuur, recreatie en infrastructuur.

In de provincie Noord-Holland willen we voldoende passende woningen hebben voor onze huidige en toekomstige inwoners. We willen dat zij wonen in een gezonde en veilige leefomgeving, waarin zij genoeg ruimte hebben om te recreëren, en zich makkelijk kunnen verplaatsen. Wonen is altijd een integrale opgave die samengaat met recreatie, mobiliteit en werk. Bij gebiedsontwikkelingen brengen we de mobiliteitsbehoefte in beeld en kijken hoe we dit zo optimaal mogelijk kunnen oplossen. Desondanks zal vanwege de grote groei van bevolking en arbeidsplaatsen de bereikbaarheid naar verwachting afnemen. We laten het wel of niet doorgaan van woningbouw niet afhangen van het oplossen van knelpunten op de mobiliteitsnetwerken. De woningbouwopgave vraagt daarnaast om oplossingen voor knelpunten zoals rond stikstof, netcongestie, geluid en om ruimte voor groen, water, energie en circulaire voorzieningen.

We streven naar een klimaatbestendige, natuurinclusieve, klimaatneutrale en circulaire woningvoorraad, in samenhang met leefbaarheid en omgevingskwaliteit (denk aan bereikbaarheid van en beschikbaarheid van werk en voorzieningen en groen, cultuur en ruimte voor sport en ontspanning).

Hoe doen we dat?

De provinciale inzet voor de bouw van toekomstbestendige, passende en voldoende woningen is als volgt:

- Voldoende woningen: sturing op samenhangende programmering en voldoende plancapaciteit (minimaal 130% op deelregionaal niveau). Gemeenten worden ondersteund via de versnellingsaanpak.
- Evenwichtige en betaalbare woningvoorraad: binnen elke woningbouwregio bestaat minimaal 30% van de nieuwbouw uit sociale huur en valt in totaal twee derde binnen het betaalbare segment. Gemeenten maken afspraken over een eerlijke verdeling; de provincie borgt dit waar nodig via de Omgevingsverordening.
- Toekomstbestendig ontwikkelen: nieuwe woongebieden dragen bij aan klimaatdoelen, gezondheid en leefkwaliteit. We vinden het belangrijk dat woningen gebouwd worden in een aantrekkelijke, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Dat betekent dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit. De provincie stuurt op snel, betaalbaar en zoveel mogelijk circulair bouwen en op woongebieden die energiezuinig, klimaatbestendig en natuurinclusief zijn. Gezien de netcongestie is het noodzakelijk om

nieuwbouw zo snel als mogelijk netbewust te ontwikkelen. Dat betekent dat bij de eerste ontwerpen voor nieuwbouw al wordt gestuurd op energiebesparing, aansluiting op collectieve warmtenetten, lokale opwek en opslag. Door het energiegebruik beter af te stemmen op de momenten van opwek kan netcongestie worden verminderd.

- Woningbouw vindt voornamelijk binnenstedelijk plaats en wordt afgestemd op het bodem- en watersysteem en op beschikbare energie- en mobiliteitsnetwerken. Daardoor worden woningen dichtbij bestaande voorzieningen gebouwd en wordt optimaal gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur.
- Dit alles voorkomt afwenteling op toekomstige generaties en vergroot de toekomstbestendigheid en kwaliteit van de woningvoorraad. We stellen daarom bij woningbouw voorwaarden op het gebied van ruimte voor waterveiligheid, waterberging, en energie-infrastructuur en kabels en leidingen.
- Woon-werkbalans. Als we meer sturen op nabijheid van wonen, werk en voorzieningen, leidt dat ertoe dat mensen minder ver naar hun bestemming hoeven te reizen en zij eerder actieve vormen van mobiliteit gaan gebruiken. In gebieden met een hogere verstedelijkingsgraad vinden wij de inzet op een OV-schaalsprong in combinatie met doorfietsroutes noodzakelijk. Desondanks zijn alle vormen van mobiliteit nodig om Noord-Holland bereikbaar te houden.
- Aandachtsgroepen: de provincie stuurt op voldoende en passende huisvesting voor onder meer ouderen, mensen met een zorgvraag, jongeren en statushouders. Binnen woningbouwregio's worden afspraken gemaakt over de verdeling van woningtypen en urgente doelgroepen, die worden geborgd in de Omgevingsverordening.

5.14 TOEKOMSTBESTENDIGE ECONOMIE

We sturen met ruimtelijke voorwaarden op een toekomstbestendige economie

Wij willen ruimte bieden aan stuwende economische activiteiten die voldoen aan heldere duurzaamheids- en ruimtelijke randvoorwaarden. Stuwende economie bestaat uit sectoren die vooral buiten de eigen regio verkopen en daarmee inkomen, groei en hoogwaardige werkgelegenheid de provincie in trekken. Sturing op toekomstbestendige voorwaarden vormt de basis voor een duurzame en veerkrachtige economie. De provincie stuurt niet op individuele bedrijven of sectoren, maar op de voorwaarden waaronder economische ontwikkeling plaatsvindt. Deze voorwaarden zijn generiek, voorspelbaar en toepasbaar op alle nieuwe regionale vestigingen en uitbreidingen en worden regionaal uitgewerkt. Wij borgen ze in onze verordening.

De randvoorwaarden zijn:

1. Hoge arbeidsproductiviteit (of bijdrage aan productiviteitsgroei)

Een veerkrachtige arbeidsmarkt die bovendien productiviteitsgroei mogelijk maakt door ontwikkeling van adaptieve kennis en vaardigheden binnen en tussen functies en leidt tot innovatie. In een context van structurele arbeidskrapte is het niet langer vanzelfsprekend dat economische groei gepaard gaat met een groei van het aantal arbeidsplaatsen.

2. Efficiënt ruimtegebruik

Economische activiteiten gebruiken schaarse ruimte efficiënt en leveren per vierkante meter voldoende economische toegevoegde waarde. De beschikbare ruimte in Noord-Holland is schaars en staat onder druk van meerdere maatschappelijke en ecologische opgaven. Economische activiteiten moeten passen binnen de ruimtelijke draagkracht van een gebied en

aansluiten bij de gewenste ontwikkelrichting.

3. Efficiënt watergebruik

Economische activiteiten minimaliseren de druk op zoetwater en drinkwater en passen binnen de draagkracht van het watersysteem, nu en in de toekomst.

4. Efficiënt energiegebruik

De energietransitie en de beperkte capaciteit van het energiesysteem vragen om bewuste keuzes. Economische activiteiten passen daarom binnen de beschikbare en toekomstige energie- en netcapaciteit en gaan daar doelmatig mee om.

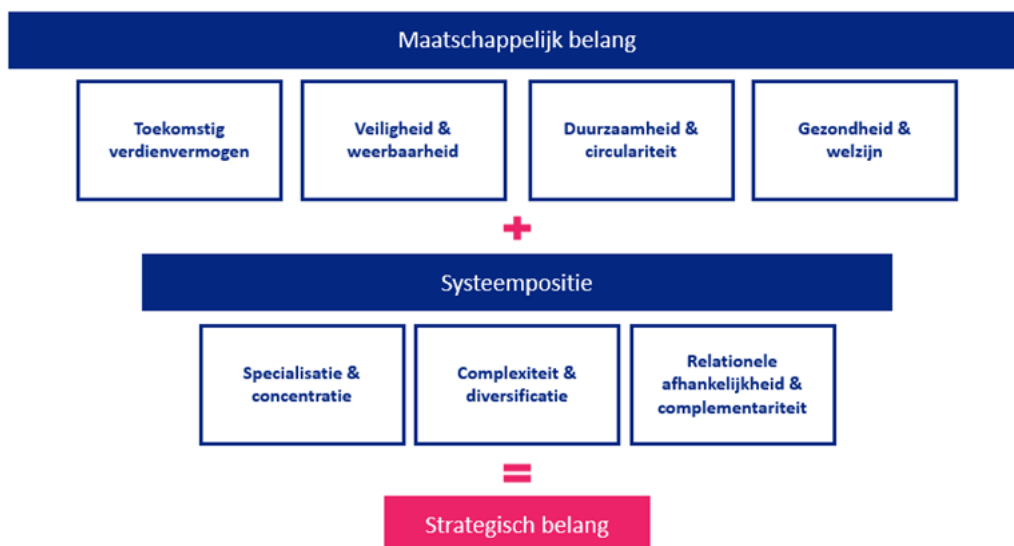
5. Klimaat en gezonde leefomgeving in balans

Economische activiteiten dragen versneld bij aan de klimaatdoelen en zijn beter in balans met een gezonde leefomgeving. Ontwikkelingen die bijdragen aan emissiereductie, klimaatadaptatie en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat versterken niet alleen de duurzaamheid, maar ook de concurrentiekracht van Noord-Holland op de lange termijn.

6. Vermindering gebruik grondstoffen en vergroten circulariteit

Economische activiteiten verminderen het gebruik van grondstoffen en dragen bij aan het behouden van grondstoffen in de economie en vervangen van primaire en abiotische grondstoffen.

Economische activiteiten die hierbinnen passen zien wij als toekomstbestendig en in balans met de draagkracht van Noord-Holland. Daarnaast dragen ze bij aan onze lange termijnambities. Door duidelijke en voor alle bedrijven geldende randvoorwaarden te stellen, ontstaat een gelijk speelveld waarin economische activiteiten plaatsvinden binnen de grenzen van beschikbare ruimte, energie en een gezonde leefomgeving. Deze randvoorwaarden bieden duidelijkheid en voorspelbaarheid en stimuleren bedrijven om te innoveren binnen wat maatschappelijk en ecologisch houdbaar is. Economische activiteiten die hier op termijn



niet aan kunnen voldoen zullen geen verdere uitbreidingsruimte krijgen. We maken onderscheid in het sturen op nieuwe bedrijvigheid en uitbreidingen en hoe we omgaan met bestaande bedrijvigheid.

We maken onderscheid in sturing op bestaande bedrijvigheid en nieuwe vestiging

Er zit een verschil in sturingslogica tussen bestaande bedrijvigheid en nieuwe vestiging. Bestaande bedrijven levert het grootste deel van de werkgelegenheid en verdienvermogen dat nodig is om de transities mogelijk te maken. Tegelijkertijd neemt deze bedrijvigheid een groot deel van de schaarse ruimte, energie, milieuruimte en zoetwater in beslag. Volledig vrije ontwikkeling is daardoor niet langer houdbaar, maar bedrijven opereren binnen historische vestigingspatronen, investeringen en vergunningen. Hierbij richt provinciale sturing zich niet primair op directe normstelling, maar op het geleidelijk creëren van de juiste randvoorwaarden, prikkels en kantelmomenten die transformatie richting een toekomstbestendige economie stimuleren. Zo stimuleren we bij deze bedrijven bijvoorbeeld energiebesparing. Nieuwe bedrijvigheid kan daarentegen vanaf het begin worden getoetst aan actuele ruimtelijke en maatschappelijke kaders, waardoor de provincie hier scherper kan sturen op locatie, gebruik van ruimte en bijdrage aan de toekomstige economie.

We sturen op strategische belangen in het kader van Europese autonomie

We willen de ontwikkeling van een aantal strategische economische clusters en ecosystemen die van provinciaal belang zijn verder faciliteren omdat ze een strategische positie innemen binnen nationale of Europese (waarde)ketens en netwerken. Onze rol is daarbij om (waar mogelijk) de ruimtelijke randvoorwaarden voor deze specifieke clusters te optimaliseren én stimuleringsmaatregelen te treffen voor een verdere toekomstbestendige ontwikkeling van deze clusters.

Noord-Holland huisvest diverse kennisinstellingen, bedrijven en economische en innovatieve clusters die van groot strategisch belang (kunnen) zijn voor Nederland en Europa. Daarnaast nemen we ook een strategische positie in in grondstoffenketens, waaronder kritieke grondstoffen. Deze internationale verbondenheid is niet vanzelfsprekend en de heroriëntatie op de positie van Europa en Nederland versus de rest van de wereld vraagt om scherpere keuzes. Daarom willen we de ontwikkeling van een aantal strategische economische clusters en ecosystemen die van provinciaal belang zijn verder faciliteren.

Daarvoor wijzen we in ieder geval twee strategische clusters aan, waarvoor we de ruimtelijke randvoorwaarden actief creëren om bedrijven in deze sector binnen Noord-Holland te faciliteren:

- Biotechnologie (Amsterdam, Petten, Hoofddorp, Haarlem;
- Plantenveredeling- en zaadtechnologie (Westfriesland).

Deze clusters hebben een overduidelijk maatschappelijk belang en een prominente systeempositie. We houden ruimte om in de toekomst aanvullende economische activiteiten of clusters als strategisch aan te merken.

Op de aangewezen clusters van strategisch belang zullen we randvoorwaarden faciliteren om deze clusters verder te ondersteunen en ervoor zorgen dat ruimtelijke randvoorwaarden en schaarsten worden ingezet om ze mogelijk te maken. Voor deze clusters betekent dit dat:

- Ruimtelijke prioritering wordt toegepast bij de inzet van schaarse ruimte, milieuruimte en netcapaciteit.
- Gebiedsgericht maatwerk mogelijk wordt gemaakt, bijvoorbeeld via gebiedsgerichte programma's of aangepaste ruimtelijke kaders.
- Randvoorwaarden actief worden gecreëerd, zoals bereikbaarheid, energie-infrastructuur, kennisvoorzieningen en ruimte voor innovatie.

Strategische relevantie betekent daarbij niet automatisch dat activiteiten eenvoudig inpasbaar zijn; juist daarom is een expliciete ruimtelijke afweging nodig, zodat strategische economische ontwikkeling past binnen een integrale en duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

Toelichting denkraam strategische economische afwegingen

Om strategische economische afwegingen expliciet en navolgbaar te kunnen maken, is een denkraam ontwikkeld dat houvast biedt bij het duiden van het strategisch belang van economische activiteiten. Dit zijn activiteiten die vanuit Europees perspectief van strategisch belang zijn. Dit omvat (uiteraard) niet de gehele economie van Noord-Holland.

Bij het duiden van strategische relevantie kijkt de provincie naar de systeempositie van economische activiteiten. Dit gaat niet alleen over omvang of groei, maar over de rol die Noord-Holland vervult binnen nationale en Europese netwerken en waardeketens. Daarbij spelen onder meer drie samenhangende aspecten een rol:

- de mate van specialisatie en onderscheidend vermogen;
- de complexiteit en het potentieel om innovatie en economische vernieuwing te dragen;
- de aard van afhankelijkheden en complementariteit met andere regio's, zowel vanuit kwetsbaarheid als vanuit hefboomwerking.

Maatschappelijk belang en brede welvaart fungeren hierbij als kompas. Economische activiteiten worden niet uitsluitend beoordeeld op hun bijdrage aan groei of werkgelegenheid, maar ook op hun effecten op leefomgeving, gezondheid, duurzaamheid en het toekomstig verdienvermogen van de regio.

Rol van de provincie

- Opstellen van ruimtelijk beleid om voldoende ruimte voor economie te faciliteren.
- Versterken van de regionale economie door het ontwikkelen van economische strategieën en agenda's.
- Verbinden van gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen en het Rijk om regionale economische projecten en programma's mogelijk te maken.
- Stimuleren van innovatie en belangrijke sectoren via bijvoorbeeld subsidies en fondsen
- Stimuleren van duurzame economie waaronder circulaire economie.
- De provincie stelt kaders voor de regionale programmering van nieuw bedrijventerreinen en kantoorlocaties.
- Deelnemer in regionale ontwikkelingsmaatschappijen als ROM Inwest, SADC, Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Provinciaal belang

Ons provinciaal belang is om voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten te bieden, die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde hebben. Bedrijventerreinen zijn de fysieke basis voor de productieve economie (maak, onderhoud, logistiek, reparatie, verwerking) en essentieel voor brede welvaart, werkgelegenheid, economische transitie en het functioneren van het stedelijk gebied. Door de toenemende druk op ruimte door onder andere binnenstedelijke verdichting groeit het risico dat bruikbare oppervlakte bedrijventerreinen verloren gaat. Daarom is de provinciale inzet gericht op behoud en verbetering van bedrijventerreinen.

Bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden

Voor de bestaande bedrijventerreinen zetten we primair in op intensiever en efficiënter gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Nieuwe toekomstbestendige ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied zijn pas aan de orde als is aangetoond dat de ruimtevraag niet binnen bestaande terreinen kan worden opgevangen. Efficiënt ruimtegebruik betekent ook selectiviteit: schaarse locaties met hoge milieucategorieën, watergebonden kavels, multimodale bereikbaarheid en robuuste nutsvoorzieningen zoals energienetwerken of robuuste energievoorzieningen, reserveren we voor functies die daar daadwerkelijk op zijn aangewezen. We maken hierover regionale afspraken (onder meer in MRA verband) en ondersteunen gemeenten en

bedrijfsleven met kennisdeling en subsidies. We onderzoeken welke aanvullende instrumenten bruikbaar zijn voor de sturing van het juiste bedrijf op de juiste plaats; zoals het instellen van een minimale milieucategorie. We verkennen of we de eisen aan de regionale afspraken verder moeten aanscherpen om de kwalitatieve invulling van de programmeringsafspraken te verbeteren.

Beschermen van bestaande bedrijventerreinen
(Binnen)stedelijke bedrijventerreinen zijn cruciaal voor logistiek, circulaire economie, werkgelegenheid en stedelijke leefbaarheid. Tegelijkertijd staan zij onder druk door de woningbouw. Transformatie naar woningbouw leidt vaak tot blijvend verlies van milieuruimte en vestigingsmogelijkheden voor bedrijven. Daarom beschermen we bestaande bedrijventerreinen, met extra aandacht voor locaties met hogere milieuzonering. Wij verkennen de mogelijkheid om compensatie van de economische functie te verplichten bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte blijft voor bedrijven die nodig zijn om het stedelijk gebied te kunnen laten functioneren. Waar passend stimuleren we menging van wonen en werken, zodat lichte bedrijvigheid niet onnodig beslag legt op ruimte die nodig is voor zwaardere functies. We stemmen de regionale afspraken over wonen en werken beter op elkaar af.

Bedrijventerreinen als dragers van duurzaamheidstransities

Bedrijventerreinen kunnen sleutelgebieden voor de energie-, circulaire-, klimaat- en biodiversiteitstransitie worden. Ze kunnen toekomstbestendiger worden ingericht, en meer ruimte bieden voor energie-opwek en -opslag, waterberging, vergroening en het sluiten van materiaalstromen. Dit vraagt om extra fysieke én milieuruimte en om een goede organisatiegraad van bedrijven. We stimuleren innovaties bij regionale programmering via kennisuitwisseling en subsidies.

Selectieve ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen

Nieuwe bedrijventerreinen of uitbreidingen blijven nodig voor specifieke toekomstbestendige functies. Denk aan bedrijven in hoge milieucategorieën, circulaire activiteiten en schuifruimte voor herstructurering. Ontwikkeling vindt zorgvuldig en selectief plaats en alleen als de strategische meerwaarde is aangetoond, bijvoorbeeld voor circulaire economie of strategische autonomie. Voor grootschalige vestigingen is een regionale onderbouwing verplicht.

Circulaire economie: typologie en voorkeurslocaties

Uit diverse studies van onder andere het Planbureau voor de Leefomgeving (Ruimte voor

Circulaire Economie) en de ministeries van I&W en EZK (Ruimte vraag Circulaire Economie op Bedrijventerreinen), weten we dat er voor de transitie naar een circulaire economie extra ruimte nodig is. Daarnaast weten we dat het belangrijk is om ruimte met specifieke kwaliteiten, zoals hogere milieucategorieën en plekken waar watergebonden transport mogelijk is, strategisch te reserveren voor de meer grootschalige activiteiten van de circulaire economie.

Circulaire economische activiteiten landen vooral op bedrijventerreinen en deels in het stedelijk gebied. We onderscheiden daarbij typen circulaire locaties:

- stedelijk: deel-, reparatie- en stadshubs voor consumenten en kleinschalig hergebruik;
- regionaal: grondstoffen hubs en industriële verwerkings- en vervaardigingslocaties voor inzameling, verwerking en doorstroming van materialen, inclusief bouw hubs voor circulaire bouw;
- kennis en innovatie: innovatie- en kennishubs waar bedrijven, kennisinstellingen en overheden samenwerken en experimenteren.

Voor de versnelling van de transitie naar een circulaire economie is het van provinciaal belang om voldoende fysieke én milieuruimte te reserveren op locaties met de juiste condities. Denk aan terreinen voor bedrijven in hoge milieucategorieën, goede infrastructuur en nabijheid van energieknooppunten. Op basis van een uitgevoerde kansenbenadering hebben we daarvoor een paar voorkeursgebieden, waaronder het Noordzeekanaalgebied, de omgeving Alkmaar/Heerhugowaard (Boekelermeer en Zandhorst) en Den Helder. Voor de meest cruciale locaties doen we een verkenning naar de voor- en nadelen van een aanwijzing als Industrierrein van Provinciaal Belang in de Omgevingsverordening.

Voor de transitie naar een circulaire economie streven we zoveel mogelijk naar korte (regionaal ontsloten) ketens om transportbewegingen en CO₂-uitstoot te verminderen. Ook daarvoor zijn regionale locaties en voorzieningen nodig, zoals regionale grondstoffen hubs.

Circulaire economie, milieuzones en energie-intensieve activiteiten bij energieknooppunten

In lijn met Europees beleid verkennen we onze ruimtelijke rol bij de terugwinning, opslag en verwerking van (kritieke) grondstoffen. Circulaire economie zal niet altijd vrij zijn van hinder of milieu- en veiligheidsrisico's. Opschaling gaat deels gepaard met meer grootschalige industriële activiteiten zoals grondstoffen hubs voor secundaire materialen. Dat kan alleen plaatsvinden op bedrijventerreinen met passende milieuzonering. Randvoorwaardelijk daarbij is de beschikbaarheid van voldoende energie en multimodale bereikbaarheid. Energie-intensieve activiteiten, waaronder circulaire industrie en

infrastructuur, concentreren we daarom bij (nieuwe en bestaande) energieknooppunten, binnen gestelde gezondheids- en milieugrenzen. Zo brengen we vraag en aanbod van energie samen en versterken we de strategische positie van Noord-Holland.

Toelichting instrument industrierrein van provinciaal belang

De aanwijzing als Industrierrein van Provinciaal Belang houdt in dat een ontwikkeling in zo'n gebied aan voorwaarden moet voldoen: de hoogst toegestane milieucategorie op het terrein mag niet verlaagd worden, en nieuwe activiteiten zijn alleen toegestaan ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of havengebonden/havengerelateerd. Tijdelijk gebruik mag, mits dat geen beperking van fysieke of milieuruimte betekent en dat gebruik maximaal vijf jaar duurt. Binnen de milieucategorie geldt: geen aantasting van bestaande milieugebruiksruimte en strikte voorwaarden bij toevoeging van milieugevoelige functies. Zo blijft de ruimte voor zware bedrijvigheid en strategische transitie gegarandeerd.

Havens als strategische economische pijlers

Havens en maritieme clusters spelen een sleutelrol in de energietransitie, energiezekerheid, circulaire economie, strategische autonomie en veiligheid van Europa. Ze zijn van grote economische waarde voor de directe omgeving, de regio en voor Nederland. Noord-Holland kent twee strategische havenclusters: het Noordzeekanaalgebied en Den Helder, waar we verschillend mee omgaan. We behouden en versterken deze clusters, met focus op verduurzaming, energietransitie, circulaire economie en voldoende milieuruimte. De groei van offshore energie, industrie en defensie vraagt om gerichte in- en uitbreidingsruimte, in samenhang met beide havengebieden.

Innovatieclusters

Innovatieclusters zijn belangrijk voor onze concurrentiepositie en strategische belangen. Om de ruimte hiervoor te borgen willen we deze ruimtelijk vast kunnen leggen. We constateren dat een aantal fysieke randvoorwaarden voor innovatieclusters belangrijk zijn voor het goed functioneren van deze clusters. Dit zijn onder andere goede bereikbaarheid en internationale connectiviteit, huisvesting, toegang tot (internationaal) talent en digitale infrastructuur. Er zijn in Noord-Holland een aantal onderscheidende innovatieclusters van nationaal belang (Amsterdam Science Park, Health & Innovation District (Amsterdam), VU Campus, AMC Medical Business Park, Energy & Health Campus (Petten)). Aanvullend op deze clusters formuleren we randvoorwaarden voor innovatieclusters van regionaal belang. Naast ruimtelijke randvoorwaarden kunnen we ons niet-ruimtelijk innovatie-instrumentarium meer laten richten op deze specifieke clusters.

Kantoren: kwaliteit boven kwantiteit

Nieuwe kantoorruimte is alleen toegestaan op toekomstbestendige locaties met een hoge locatiekwaliteit, zoals OV-knooppunten met goede multimodale bereikbaarheid en functiemenging. We sturen op een evenwichtige kantorenmarkt om leegstand te voorkomen en stimuleren de transformatie en verduurzaming van de bestaande voorraad.

Detailhandel: concentratie en regionale afstemming

We concentreren detailhandel in bestaande centrumgebieden, waar ze het aanzicht en de levendigheid bepalen. We sturen op detailhandel om een vitale en samenhangende winkelstructuur te behouden en leegstand te voorkomen. En om winkelfuncties op de juiste plek krijgen. Uitzonderingen, zoals voor volumineuze goederen, zijn helder afgebakend. Nieuwe ontwikkelingen worden regionaal afgestemd om ongewenste concurrentie en inefficiënt ruimtegebruik te voorkomen.

Wonen, werken, recreëren: stad-landrelaties & uitloopgebieden

Binnenstedelijke verdichting rondom OV-knooppunten & plancapaciteit

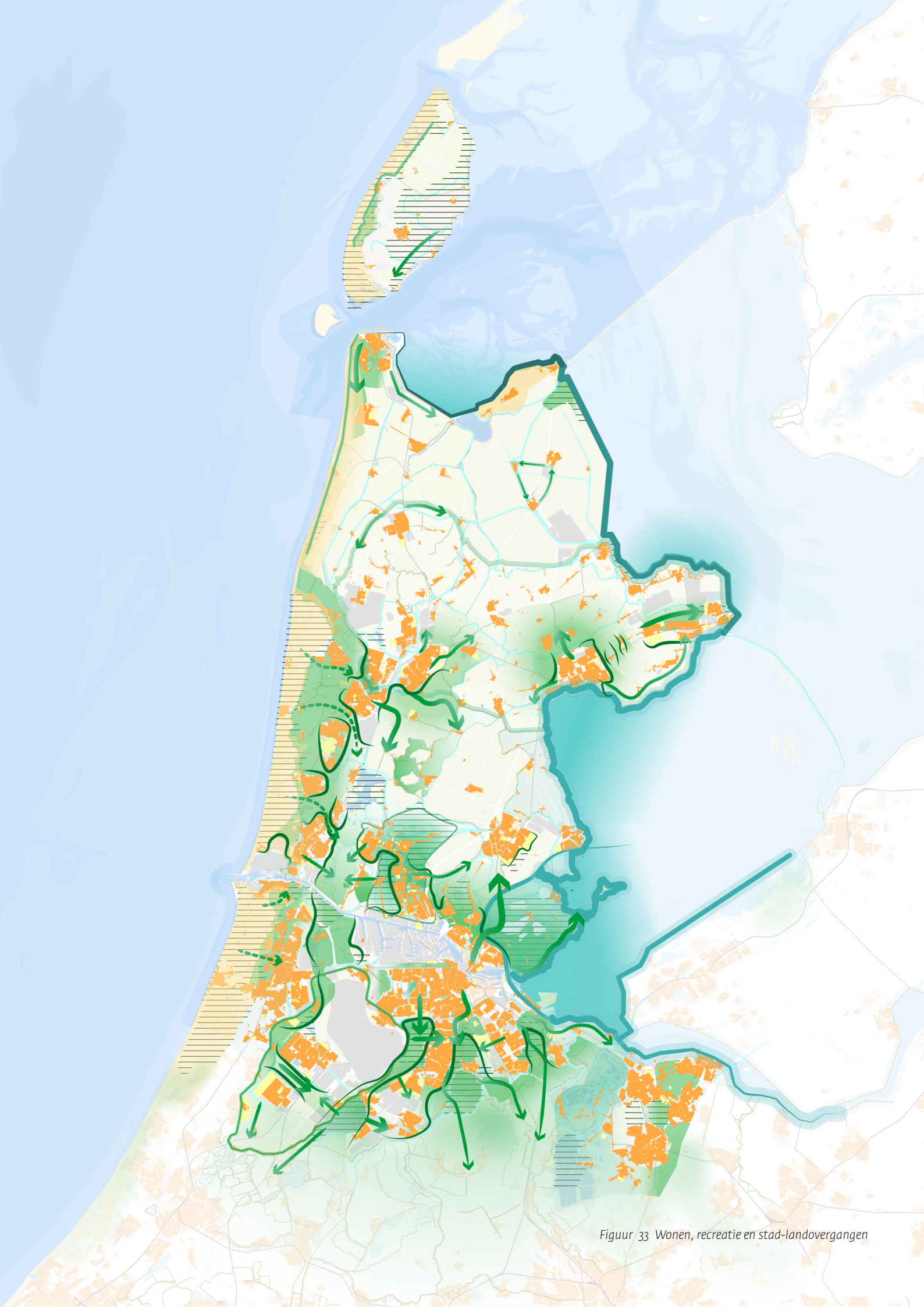
-  Stedelijke kern
-  Nieuwbouw plannen met recreatie mogelijkheden en toegang tot recreatienetwerk

Overgangen & landschappelijke structuren

-  Ontlasten recreatiestromen
-  Recreatiestromen
-  Versterkte ecologische en recreatieve verbinding
-  Blauwe natuur en/of recreatieverbinding
-  Markermeerkustverbinding
-  IJsselmeerkustverbinding
-  Waddenkustverbinding
-  Stadsrand met recreatieve toegang

Gebalanceerde en diverse uitloop- & recreatiegebieden

-  Uitloopgebied (water)
-  Uitloopgebied (land)
-  Zandreliëfuitloopgebied
-  Huidige grootschalige recreatiegebieden



Figuur 33 Wonen, recreatie en stad-landovergangen

5.16 RECREATIE

Rol van de provincie

- Zorgdragen voor voldoende recreatieve mogelijkheden voor de inwoners van Noord-Holland, zodanig dat ze de gelegenheid hebben om dicht bij huis te recreëren.
- Zorgdragen voor voldoende recreatieve locaties voor bewoners en bezoekers via een goed toegankelijk recreatief netwerk, en voor voldoende zwemwater van goede kwaliteit.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Mogelijkheden voor buitenrecreatie dragen bij aan een gezonde leefomgeving, een aantrekkelijk woon- en werkklimaat en een sterke regionale economie. Het bevordert ontspanning en beweging, versterkt landschap en natuur en ondersteunt lokale ondernemers. Daarmee vergroten mogelijkheden voor buitenrecreatie de aantrekkelijkheid van Noord-Holland voor inwoners en bezoekers.

De provincie Noord-Holland is rijk aan een divers palet aan natuur- en recreatiegebieden. Vrijwel overal in de provincie is er een grote recreatiebehoefte, die groter is dan het recreatieaanbod. De vraag groeit sneller dan het aanbod, terwijl natuur- en recreatiegebieden een beperkte draagkracht hebben. De financiële middelen om mee te groeien met deze toenemende recreatiebehoefte zijn beperkt. De toegenomen drukte belast gebieden en voorzieningen en vermindert de beleving van natuur, ruimte en rust. De recreatiedruk neemt verder toe door:

1. Bevolkingsgroei (+500.000 inwoners tot 2040) en groei van binnenlands en buitenlands toerisme (respectievelijk 18% en 47% tot 2035).
2. Veranderende leefstijlen, met een toenemende behoefte aan buitenrecreatie.
3. Afname van groen nabij de woning door stedelijke verdichting en concurrerende ruimteclaims.

Deze ontwikkelingen maken een gerichte sturing op recreatie noodzakelijk.

We versterken de draagkracht van bestaande recreatiegebieden door een gericht zoneringsbeleid op recreatie en een goede inrichting van gebieden. Tegelijk creëren we extra recreatieruimte door recreatie slim te combineren met andere opgaven, zoals met natuurontwikkeling, klimaatadaptatie, energieprojecten en dijkversterking. Recreatiegebieden kunnen ook meer ruimte bieden voor water en geven verkoeling. Bij de inrichting van de openbare ruimte nemen we daarom structureel voorzieningen die recreatie mogelijk maken mee.

Bij ruimtelijke opgaven geven we richting aan keuzes over inrichting, programmering en ligging van recreatie. Uitgangspunt is dat er voldoende recreatieve mogelijkheden dicht bij huis zijn, met name in en direct rond stedelijk gebied. Dit leidt tot meer recreatieve functies, vaak als aanvulling op bestaande functies.

Het landelijk gebied biedt kansen waar mensen prettig kunnen recreëren. Door landschappelijke, ecologische en stedelijke groenstructuren te verbinden, ontstaan sterke recreatieve verbindingen tussen stad en land. We zien toe op een goede ontsluiting van recreatief en landschappelijk groen rond de stad, met een fijnmazig netwerk voor wandelen, fietsen en varen.

We vinden het belangrijk dat we recreatief groen mee laten groeien met de stedelijke ontwikkeling. Dit is van belang voor de kwaliteit van de leefomgeving. We nemen recreatie mee in de optimale mix van alle functies in de ruimte. Zo stimuleren we dat recreatievoorzieningen en recreatief groen structureel meegroeien met nieuwe woningbouwontwikkelingen, zoals dat al het geval is met infrastructuur en voorzieningen. Daarnaast kan de vergroening van bedrijventerreinen op bepaalde plekken zorgen voor extra recreatief groen.

Verder moet er in ieder geval meer geïnvesteerd worden in recreatie, niet alleen in de bestaande gebieden maar met name ook in nieuwe recreatiegebieden en in routes in en om de stad. Dat vraagt om het nemen van verantwoordelijkheid bij gemeenten, provincie en het Rijk.

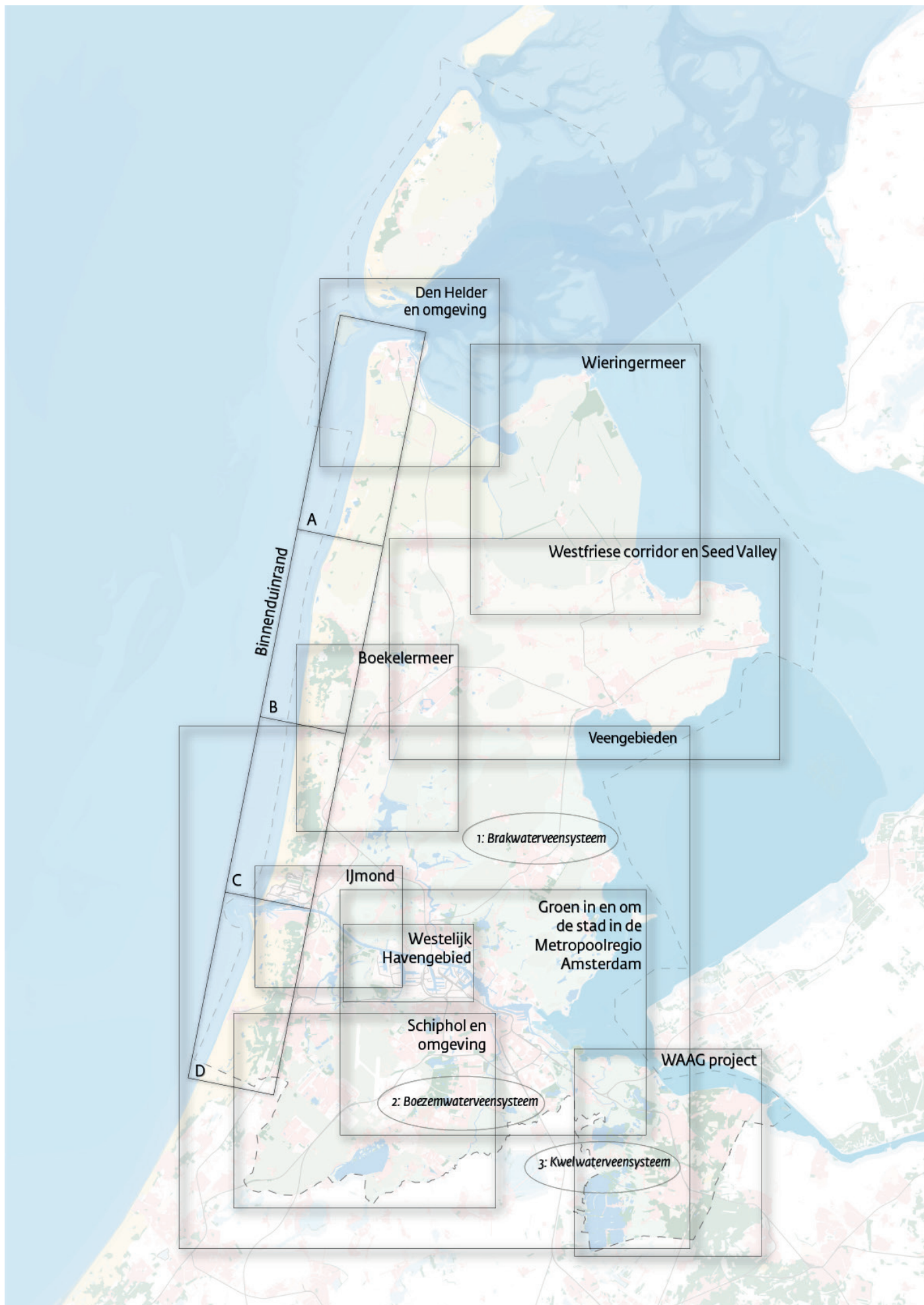
Welke instrumenten zetten we in?

De provincie vervult haar rol als bestuurder, investeerder, subsidieverstrekker en als kennismakelaar, aanjager en verbinder. Zij doet dit door deel te nemen aan recreatieschappen, subsidies te verlenen (onder andere voor waterrecreatie, boerenlandpaden en Nationale Parken), recreatieve routestructuren te stimuleren. Als ook door bij investeringen in het Natuurnetwerk Nederland en provinciale infrastructuur expliciet recreatieve doelen mee te nemen. Daarnaast zet de provincie in op samenwerking, netwerkvorming en kennisdeling.



06

**De visie: Gebiedsgerichte
keuzes en provinciale belangen**



Figuur 34 Overzichtskartaal gebiedsspecifieke uitspraken

6. DE VISIE: GEBIEDSGERICHTE KEUZES EN PROVINCIALE BELANGEN

In hoofdstuk 4 is de visie op de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in Noord-Holland verwoord en zijn generieke provinciale belangen en uitspraken opgenomen. In een aantal gevallen vinden we dat we meer duidelijkheid moeten geven over hoe die provinciale belangen op gebiedsniveau worden bedoeld.

Aanleiding om gebiedsgerichte uitspraken te doen, is omdat uit onze analyse blijkt dat er meerdere gestapelde opgaven in een gebied spelen én er een of meerdere provinciale belangen spelen. In dit hoofdstuk worden alleen de gebieden benoemd waarbij dit speelt. De structuur van de gebiedsgerichte keuzes per gebied is als volgt:

1. Beschrijving van de keuzes die we maken inclusief consequenties.
2. De provinciale belangen die in dat gebied spelen.
3. Uitwerking van de gebiedsopgave en ontwikkelrichting.

Hier gaan we in op de specifieke opgaven die in het gebied spelen, waar de provincie een rol voor zichzelf ziet, altijd in samenwerking met gemeenten en andere partners. Ze vormen daarmee een aanvulling op de generieke provinciale belangen uit het vorige deel. Per opgave gaan we in op de ontwikkelrichting en mogelijke randvoorwaarden voor de oplossingsrichting. Op de bijbehorende kaart staat welke toekomstige ontwikkelingen de provincie nastreeft. Op de kaart staan alleen die onderwerpen die een nadere duiding verdienen boven op het generieke visiedeel. Het is dus met nadruk niet een volledige opsomming van wat in een gebied aan de orde is, maar een extra duiding. Om die reden is de ene gebiedsparagraaf groter dan de andere.

Per gebied geven we aan welke afwegingen we maken waarbij het afwegingskader uit hoofdstuk 3 wordt gehanteerd.

6.1 Den Helder en omgeving

Keuzes in de omgevingsvisie

- In Den Helder voorzien we langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. We willen een proces inrichten om de opgaven te concretiseren om een toekomstbestendig regio te realiseren, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.
- Waar mogelijk zoeken wij kansen om bij ruimtelijke ontwikkelingen rondom de marine en civiele haven te combineren met natuurontwikkeling in de Waddenzee en de versterking van aangroei van wadplaten.
- We wijzen Den Helder aan als energetisch en economisch cluster. Het vervangen van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon is hiervoor een randvoorwaarde. Ook worden er diverse maatregelen voorbereid om de bereikbaarheid van het Maritiem Cluster te vergroten. Kooppunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen.

Provinciaal belang

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Waarborgen en bevorderen van een veilige en gezonde woon- en leefomgeving.
- Zorgdragen voor een goed functionerend, verkeersveilig, toekomstbestendig en inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op een gezonde leefomgeving.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Zorgdragen voor voldoende ruimte voor een duurzaam, betrouwbaar en efficiënt energiesysteem, waarin energie opgewekt, getransporteerd en opgeslagen wordt ten behoeve van maatschappelijke en economische functies nu en in de toekomst.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit, energie, klimaat, water, en bodem en omgevingskwaliteit die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen. Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen. Belangrijke functies voor het gebied zijn de Koninklijke Marine die bij Den Helder hoort, ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en de economische functies in de maritieme dienstverlening. Het gaat daarbij om meer dan een inpassingsopgave. Het gebied ziet zich gesteld voor een langjarige

ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder en de Kop een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden creëert om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

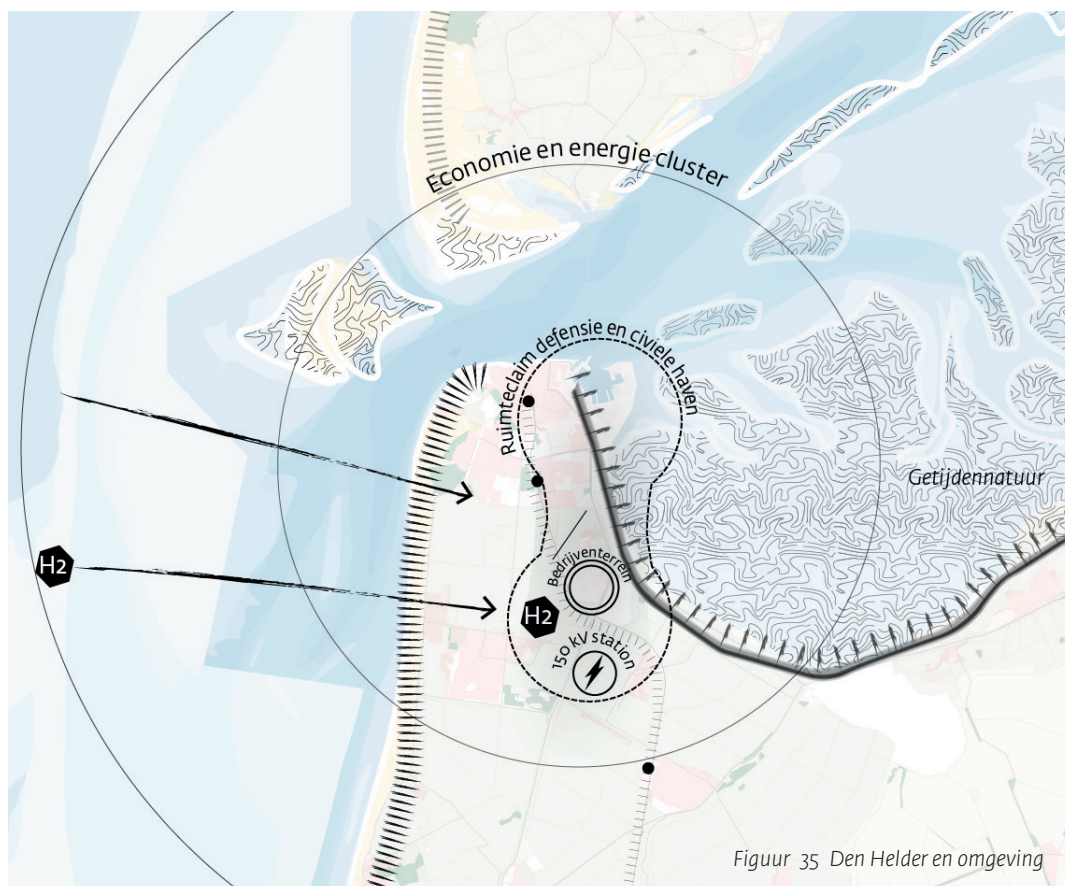
Marine, energietransitie en maritieme dienstverlening in een veelzijdig kustgebied

Den Helder is een bijzondere havenstad. Sinds 1947 functioneert het als de hoofdhaven van de Koninklijke Marine en sinds de jaren '60 is offshore-olie en gas hier gevestigd. Deze dubbele maritieme identiteit is uniek in Nederland. Vandaag de dag krijgen deze functies nieuw gewicht: geopolitieke ontwikkelingen stellen hogere eisen aan defensie en nationale veiligheid. En vanwege de energietransitie richt Den Helder zich steeds meer op onderhoud en het opvangen van de energie van de windparken op zee. Dit stelt de stad en de regio voor grote opgaven, maar biedt ook kansen. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken samen aan het Maritiem Cluster: een unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening. Dit cluster functioneert als "hightech zeehaven" en is van regionaal economisch belang. Het stimuleert werkgelegenheid, voert innovatie door in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de hele Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan twee kusten: de Noordzeekust en de Waddenzeekust. Zeespiegelstijging vormt een structureel risico voor beide kusten. De Waddenzee is Natura 2000-gebied én UNESCO-werelderfgoed. Dit betekent dat waterveiligheidsmaatregelen niet zomaar genomen kunnen worden. Het borgen van de waterveiligheid, bijvoorbeeld door dijkversterking, vraagt ruimte. Deze factoren zijn medebepalend voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook wat er in de aangrenzende landbouwgebieden nog mogelijk is.

Ontwikkelingen in het havengebied passend bij de dynamiek in de Waddenzee

De vraag naar ruimte voor de groei van de marine- en civiele haven van Den Helder moet zich verhouden tot de dynamiek in de Waddenzee. Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor die dynamiek. In delen van de westelijke Waddenzee kunnen de wadplaten op termijn mogelijk niet meer meegroeien met de stijgende zeespiegel, waardoor het areaal droogvallende platen afneemt en het karakteristieke intergetijdengebied onder druk komt te staan.



Figuur 35 Den Helder en omgeving

Wij zoeken naar oplossingen voor hoe behoud van deze unieke voedsel- en rustbiotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder, waarbij economische ontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar versterken. Bijvoorbeeld door havens zodanig te ontwerpen dat natuurlijke sedimentatieprocessen worden ondersteund en zand en slib zich op natuurlijke wijze kunnen ophopen.

De wadplaten in het Balgzand kunnen dan op een natuurlijke manier meegroeien met de zeespiegelstijging. De wadplaten en kwelders vormen immers een belangrijke natuurlijke buffer die bijdraagt aan de waterveiligheid en de ecologische kwaliteit van het Waddengebied. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en tegelijk een bijdrage leveren aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit sluit aan bij de bredere opgave om het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te houden en om klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en economische functies in samenhang te ontwikkelen.

We zoeken samen met betrokken partijen naar kansen om de uitbreiding van de Koninklijke Marine en civiele haven te koppelen aan natuurontwikkeling en -herstel van de Waddenzee. Bijvoorbeeld door combinaties van binnendijs en buitendijs natuurherstel en havengerelateerde ingrepen te verkennen. Dit draagt bij aan een integrale afweging, waarbij de nationale functies van de haven – zoals

defensie, offshore logistiek en energietransitie – worden ontwikkeld in samenhang met de bescherming en versterking van de kernwaarden van het UNESCO-Werelderfgoed Waddenzee.

Ontwikkelen van Maritiem Cluster bij Den Helder

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie of geproduceerde waterstof, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. De civiele haven is toe aan uitbreiding, vanwege de nationaal erkende behoefte aan ruimte in zeehavens voor het onderhoud van energiewinning op zee. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer en niet in Den Helder. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Om deze reden benoemen we Den Helder als energetisch en economisch cluster. Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit

is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT als basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of een uitbreiding van de wadkabel noodzakelijk is.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energetisch en economisch cluster, is het belangrijk dat de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is voor de weerbaarheid van het mobiliteitssysteem van het Maritiem Cluster met defensie een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeersveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel en de verwachte economische en defensieontwikkelingen brengen nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen.

Om de leefbaarheid van de stad, doorstroming en congestievrije bereikbaarheid van Texel te bevorderen, zetten we in op:

- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. Inclusief het stimuleren van het fietsgebruik en deelmobiliteit.
- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer binnenstad Den Helder en marinehaven, haven en veerhaven (Maritiem Cluster) door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven.
- Verlegging van de N250 verlegd naar het Nieuwe Diep / Nieuwe Werk, om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten.

Voor het hele mobiliteitsnetwerk in de regio richten we ons op:

- Het verbeteren van oost-westverbindingen;
- Het vergroten van de regionale weerbaarheid en veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten geven we aan welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem/ waterverkeer beschouwd;
- Het aanpassen van de N9, N99, N250 en N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid om de verkeersveiligheid en doorstroming te vergroten.

Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses van de Woondeal NHN daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). We houden rekening met een extra vraag naar woningen voor het personeel van defensie in en rondom Den Helder.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy, maar gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energiesector wordt bediend, zal groei kennen. In het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op duaal gebruik (civiel-militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie. Rond vliegveld De Kooy wordt door het Rijk een outer horizontal space ingesteld: een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen, waarbinnen geen bouwwerken mogen komen hoger dan 150 meter. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat het Ministerie van Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn.

Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

Wij hanteren het uitgangspunt dat als de realisatie van defensiedoelen en daaraan verbonden grootschalige ontwikkelingen de omgevingskwaliteit aantast, hier ook compensatie voor plaatsvindt door bijdrage aan de omgevingskwaliteit in de buurt van deze ontwikkelingen. De stelling van Den Helder, een cultuurhistorisch waardevolle structuur, kan met behoud van kwaliteit worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel uitmaken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

6.2 WIERINGERMEER: OPGAVEN VOOR HET VERDER ONTWIKKELEN VAN EEN ENERGETISCH KNOOPPUNT MET EEN BELANGRIJK ECONOMISCH CLUSTER

Keuzes in de omgevingsvisie

- Samen met de gemeente en het waterschap werken we aan een toekomstbestendig watersysteem met een oostelijk en westelijk deel. Zo kan het relatief schone water uit het westen via gemaal Lely naar het IJsselmeer worden afgevoerd. In combinatie met gerichte peilopzet voor grondwaterberging en ecologische oevers maken we een toekomstbestendig watersysteem waar de akkerbouw kan blijven floreren.
- We reserveren voor en achter de dijk ruimte voor een eventuele dijkverhoging en -verbreding.
- In de Wieringermeer wordt ruimte gemaakt voor de aanlanding van energie gewonnen door wind op zee. We benoemen hiermee Agriport als sterk energetisch en economisch cluster.
- Samen met de agrarische sector leggen we prioritaire landbouwgebieden in Wieringermeer vast.
- We bepalen gezien de beperkte beschikbare ruimte op Agriport welke bedrijvigheid regionale, nationale en/of Europese meerwaarde heeft en maken keuzes over welke bedrijvigheid op dit terrein ruimte krijgt.
- We ontwikkelen samen met gemeente en waterschap een gebiedsplan waar we de grote ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van economie en energie koppelen aan een verbetering van de leefbaarheid en omgevingskwaliteit in dit gebied, om de omgevingskwaliteit te verbeteren.

Provinciaal belang

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Verbeteren van de bereikbaarheid.
- Het beperken van zoute kwel op lange termijn.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Het benutten van het recreatiepotentieel van het landschap.
- Optimaal benutten van aanwezige energie-infrastructuur.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

In Wieringermeer spelen opgaven op het gebied van energie, economie, water en bodem en omgevingskwaliteit die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen.

De Wieringermeer is een ontworpen landschap. Landbouw, waterbeheer en idealistische ideeën van architect Granpré Molière over de inrichting van de kernen in verband met de pluriformiteit aan geloven, vormen hier een geheel. Het laagstgelegen deel van Noord-Holland biedt sterke voorwaarden voor grootschalige landbouw, dankzij de vruchtbare bodem en de ruime verkaveling. Dit door mensen gemaakte landschap is rationeel, weids en modern en kan inmiddels als eerste grote Zuiderzeepolder ook gezien worden als cultureel erfgoed. De polder heeft een heldere structuur en een grote maat, maar laat op kleinere schaal steeds meer variatie zien. Tegelijk komen hier veel grootschalige ontwikkelingen samen. Rond Agriport ligt een belangrijk toekomstig energieknooppunt - met glastuinbouw, datacenters, geothermie en grootschalige opwek van duurzame energie.

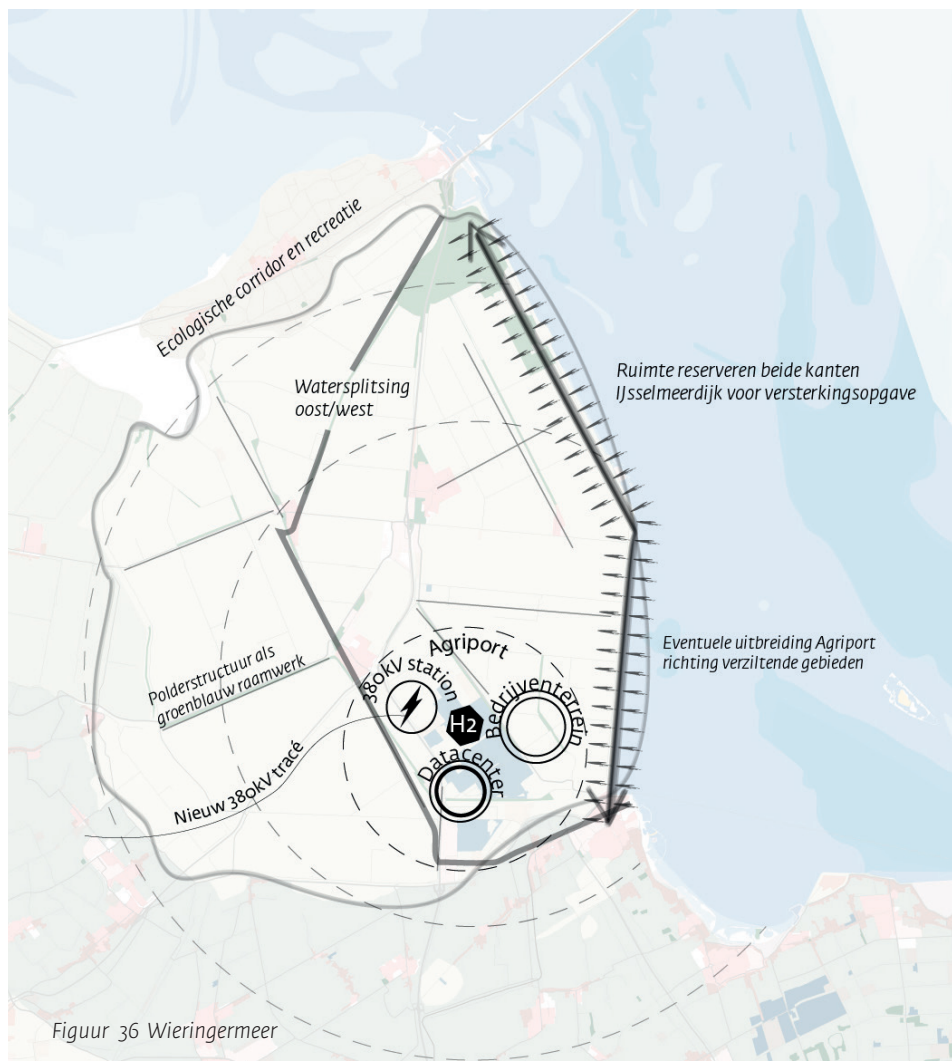
De Wieringermeer heeft hechte gemeenschappen. Bereikbaarheid, huisvesting van arbeidsmigranten en sociale samenhang vragen aandacht. De polder oogt groots en robuust, maar ook de polder kent grenzen aan zijn draagvermogen. Dit maakt een duidelijke visie en gerichte keuzes noodzakelijk. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Anticiperen op verzilting, zoetwater beschikbaar en veilig

De Wieringermeer is een zeer vruchtbare zeekleipolder en daardoor bij uitstek geschikt voor landbouw met veel vollegrondsgroenteteelt, akkerbouw en veeteelt. Tegelijk ligt de polder aanzienlijk lager dan het aangrenzende Westfriesland en het voormalige eiland Wieringen. Die lage ligging zorgt voor problemen met de waterkwaliteit. Er is sprake van verzilting en hoge concentraties nutriënten in het grondwater. Daardoor mag het water nu niet rechtstreeks op het IJsselmeer worden geloosd en wordt het overtollige water afgevoerd naar de Waddenzee.

Binnen de polder bestaan ook duidelijke hoogteverschillen. Vooral de diepere gronden in het (zuid)oosten (boven Medemblik) hebben te maken met sterke verzilting en ophoping van nutriënten. De hogere gronden in het westen (naast het Amstelmeer) kennen gunstiger omstandigheden voor een goede waterkwaliteit, nu en in de toekomst. Dat biedt kansen, maar dat vraagt wel om slimme ingrepen in het watersysteem.

Samen met de gemeente en het waterschap werken we aan een toekomstbestendig watersysteem



Figuur 36 Wieringermeer

met een oostelijk en westelijk deel. Zo kan het relatief schone water uit het westen via gemaal Lely naar het IJsselmeer worden afgevoerd. In combinatie met gerichte peilopzet voor grondwaterberging en ecologische oevers maken we een toekomstbestendig watersysteem waar de akkerbouw kan blijven floreren.

De Wieringermeer staat ook voor een waterveiligheidsopgave. De IJsselmeerdijk voldoet nu aan de geldende veiligheidsnormen. Door de sterke toename van economische activiteiten in de afgelopen decennia groeit echter de waarde van het gebied. Aangevuld met nieuwe kapitaalintensieve ontwikkelingen op Agriport en de mogelijke peilverhoging van het IJsselmeer ligt een hogere veiligheidsnorm in de nabije toekomst voor de hand. We roepen partijen op om op tijd in gesprek te gaan over een hogere veiligheidsnorm, het eventueel naar voren halen van investeringen in de dijk en afspraken te maken over de verdeling van de daarmee gepaard gaande kosten. We reserveren voor en achter de dijk ruimte voor een eventuele dijkverhoging en -verbreding. Daarbij zien we een dijkversterking niet als een losse ingreep, maar als een meervoudige

opgave. We koppelen waterveiligheid aan verbetering van versterking van biodiversiteit en het realiseren van natuur- en recreatieve routes, als onderdeel van een samenhangend groenblauw raamwerk.

Ontwikkelen van energetisch en economisch cluster Agriport

Agriport is aangewezen als één van de energetisch-economische clusters. Hier bestaan kansen om elektriciteit, groen gas, waterstof en warmte bij elkaar te brengen. De aansluiting op het 380kV-hoogspanningsnet en de mogelijke aansluiting op het Waterstofnetwerk Nederland zijn hierin belangrijke factoren. De nationale energiehoofdinfrastructuur wordt uitgebreid. Met de toekomstige aansluiting op het 380kV-hoogspanningsnet bieden we ook ruimte voor de aanlanding van energie uit wind op zee. De aanlanding van elektriciteit uit wind op zee bij Agriport zorgt voor meer aanbod van energie. Het geeft mogelijkheden voor activiteiten met een grotere energievraag. De energie uit wind op zee zal gedeeltelijk via de nieuwe 380kV-verbinding worden getransporteerd naar gebieden die deze

energie kunnen gebruiken. Deze grootschalige ontwikkelingen hebben een zeer grote ruimtelijke impact op de omgeving en moeten daarom gepaard gaan met investeringen in de omgevingskwaliteit en leefbaarheid, onder andere door toevoeging van groene recreatieve functies.

Extra prioriteit aan landbouwgebieden geven en keuzes maken voor economie

De Wieringermeer is en blijft een zeer waardevolle landbouwpolder. Tegelijk ontstaan er door het watersysteem in de toekomst verschillen binnen het gebied. Samen met de agrarische sector willen we vastleggen welke gronden met goede water- en bodemcondities op lange termijn extra prioriteit krijgen als landbouwgebied; andere economische en maatschappelijke waardeontwikkelingen zijn op de prioritair landbouwgronden uitgesloten om speculatie te voorkomen en ongewenste ontwikkelingen uit te sluiten. De volhoudbaarheid van het water- en bodemsysteem vormt hierbij een belangrijk uitgangspunt.

De aanleg van de 380kV-verbinding en de aanlanding van wind op zee bij Agriport zijn noodzakelijk op regionale en nationale schaal, maar hebben duidelijke ruimtelijke gevolgen voor de polder. Dat vraagt om keuzes over de toekomstige profilering van Agriport, bijvoorbeeld als onderscheidend energie- of data-, en/of glastuinbouwcluster. Er is behoefte vanuit de glastuinbouw aan uitbreiding van het areaal. Verdere uitbreiding van glastuinbouw kan alleen binnen het glastuinbouwconcentratiegebied en of als dit een bijdrage levert aan de versterking van het plantenveredeling- en zaadtechnologiecluster en de randvoorwaarden voor een toekomstbestendig economie zijn geborgd. Daarnaast is er behoefte aan uitbreidingsruimte voor de aanwezige bedrijven. Gezien de beperkte beschikbare ruimte zal ook hier een keuze moeten worden gemaakt welke bedrijvigheid regionale, nationale en/of Europese meerwaarde heeft.

Samen met regionale partners ontwikkelen we een vestigingsbeleid waarop we actief gaan sturen op basis van de leidende principes die we hanteren voor een toekomstbestendige economie. Zo beperken we uitbreiding buiten de huidige bestemmingsplancontouren. Na benutting van de noordelijke uitbreidingsruimte is verdere groei alleen in oostelijke richting en onder strikte voornoemde randvoorwaarde en volgende voorwaarden mogelijk:

- De betreffende ontwikkeling past binnen het vestigingsbeleid;
- Er is voldoende netcapaciteit voorradig;
- Er wordt geen beschermde landbouwgrond aangetast;
- Er is voldoende zoet water beschikbaar;
- Er is voorzien in de benodigde ruimte voor arbeidsmigranten;

- De ontwikkeling blijft buiten de reservering van een eventuele dijkverzwaring en -verbreding;
- Er zijn proportionele investeringen in omgevingskwaliteit van de polder.

Kwaliteit toevoegen in Wieringermeer

De uitdaging is om grote ontwikkelingen te benutten voor een kwaliteitsslag van de hele polder. We zetten in op een kwaliteitsslag voor Agriport door intensiever ruimtegebruik en meer hoogwaardige functies te stimuleren. Bij Agriport wordt fietsverkeer gestimuleerd en bij Middenmeer wordt een mobiliteitshub ontwikkeld om de bereikbaarheid te vergroten. We richten ons daarbij niet alleen op de inpassing van losse projecten, maar op kwaliteit van de hele polder, door de versterking van landschappelijke waarden en verbinding met andere opgaven. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk en een ecologische dijkzone. Het rationeel ingerichte landschap met heldere cultuurhistorisch waardevolle structuren biedt goede aanknopingspunten voor het raamwerk.

Woningbouw is mogelijk voor de eigen behoefte in de bestaande kernen. Huisvesting van arbeidsmigranten moet worden verzorgd door werkgevers op eigen erf, of in het landelijk gebied op een centrale locatie die goed is ontsloten. Maar niet in reguliere bedrijventerreinen en woningen in dorpen of steden.

6.3 WESTFRIESE CORRIDOR EN SEED VALLEY

Keuzes in de omgevingsvisie

- De verstedelijking vindt binnenstedelijk en in uitleglocaties plaats, bij voorkeur langs de Westfrieze corridor, met Hoorn en Hoogkarspel Zuid als belangrijke locaties.
- We reserveren ruimte voor OV-oplossingen voor publieke mobiliteit en specifiek voor de optimalisatie van de aansluiting aan de Houtribdijk.
- We geven ruimte aan en faciliteren randvoorwaarden voor Seed Valley-gerelateerde innovatie, agri-tech en kennisintensieve productie.
- We gaan in het glastuinbouwconcentratiegebied alleen ruimte bieden voor glastuinbouwfuncties die direct ten dienste staan van Seed Valley en de plantenveredeling en zaadtechnologie.
- We zetten in op een gezondere en veiligere leefomgeving door verschillende maatregelen.
- We zetten in op behouden en versterken van de beschermde natuur en het beschermde landschap, onder meer door middel van een groenblauw raamwerk, waarbij we voortdurend zoeken naar meekoppelkansen voor recreatie. Specifiek willen we een reservering maken tussen Hoorn en Hoogkarspel voor groen open gebied, inclusief landbouw, met mogelijkheden voor recreatieve routes. Dit gebied blijven we vrijwaren van grootschalige bebouwing.

Provinciaal belang

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Verbeteren van de bereikbaarheid.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Verbeteren van de biodiversiteit.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit, waaronder beschermen en ontwikkelen van landschappelijk waarden.
- Benutten van het recreatiepotentieel van het landschap.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

Westfriesland is een diverse regio die gekenmerkt wordt door een groen, open landschap, een flinke verstedelijkings- en mobiliteitsopgave en een sterke economische identiteit. Het landschap wordt momenteel veelvuldig benut voor de landbouw. De economie, woningbouw, recreatie en groen doen echter ook een beroep op dezelfde ruimte. Om het landschappelijke karakter en de cultuurhistorische waarden te behouden is een groenblauwe structuur nodig die tegelijkertijd ruimte biedt voor natuur en recreatie. Seed Valley, met plantenveredeling en zaadtechnologie van mondiale betekenis, vormt een

belangrijke schakel in de mondiale voedselketen. Vanwege die status zal ons beleid gericht zijn op verdere ontwikkeling van de sector.

Doorontwikkeling van het openbaar vervoer is nodig ten behoeve van het dagelijks wonen, werken en recreëren. Vermindering, verandering en verduurzaming van de mobiliteit en verbetering van de spoorverbinding zijn daarom essentieel: voor de vitaliteit van dorpen en steden en voor het reduceren van congestie op de wegen. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Ontwikkelen van de Westfrieze corridor

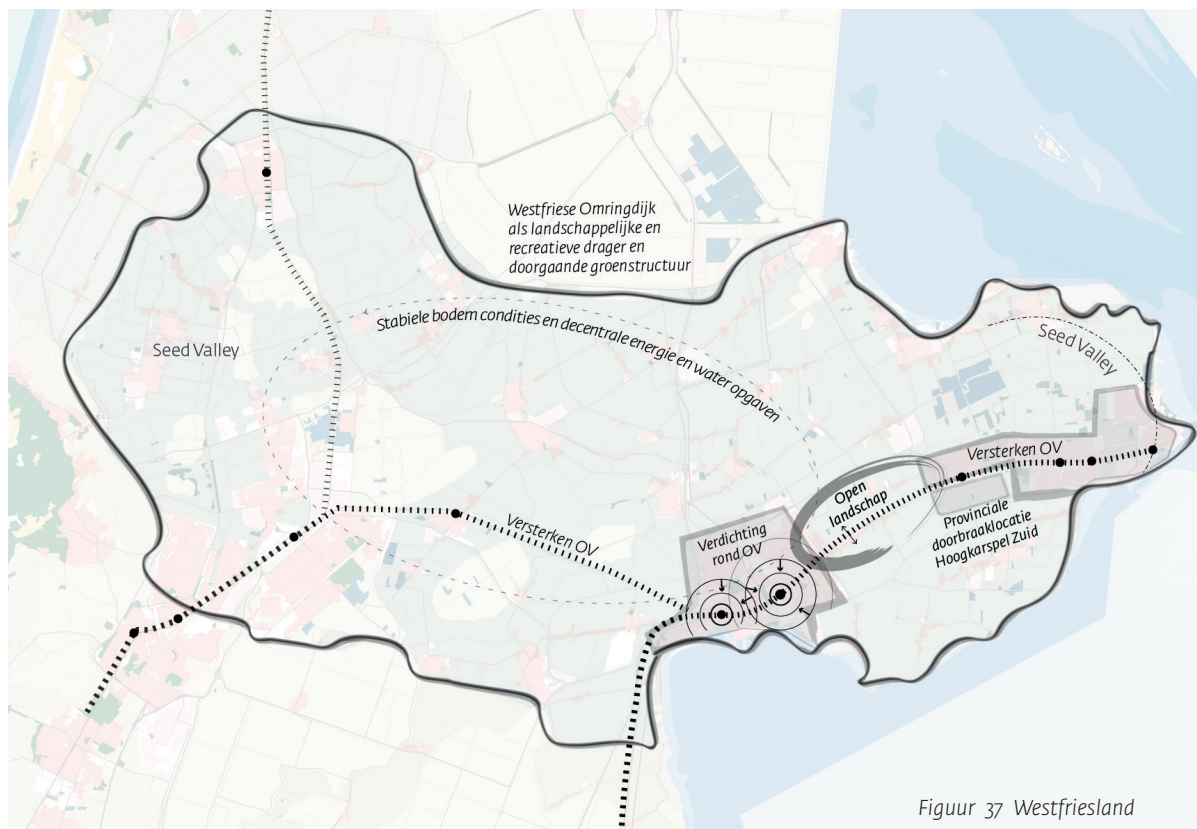
We zetten in op publieke mobiliteit en voorzien behalve aangekondigde kortetermijnmaatregelen geen investeringen in autodoorstroming. De verwachte doorontwikkeling van Seed Valley zal extra mobiliteitsbewegingen met zich meebrengen. We reserveren ruimte voor een eventuele verdubbeling van het spoor, voor OV-oplossingen, voor publieke mobiliteit en specifiek voor de optimalisatie van de aansluiting aan de Houtribdijk.

Westfriesland heeft aangegeven tot en met 2030 12.500 woningen te zullen realiseren. Verstedelijking vindt bij voorkeur plaats langs de Westfrieze corridor, vanuit het oogpunt van verstedelijking nabij OV-knooppunten. Voorbeelden hiervan zijn de geplande woningbouw in de Poort van Hoorn en Hoogkarspel Zuid met de nieuwe naam De Hooge Hout, belangrijke locaties voor woningbouw in Westfriesland. Dorpen en kernen kunnen via maatwerk of de toegestane woningbouwaantallen voor behoud van de leefbaarheid bijbouwen.

Aanwijzen prioritaire landbouwgrond en ontwikkeling recreatiemogelijkheden

De landbouwgrond in Westfriesland is zowel vanuit bodemvruchtbaarheid (klei) als klimaatverandering (weinig verzilting) goed. Alleen een gedeelte van Noordoost-Westfriesland krijgt te maken met toenemende verzilting. Hierdoor zijn er niet alleen op dit moment, maar ook voor de langere termijn grotendeels goede landbouwcondities in dit gebied. Innovatie en verduurzaming betekenen ook hier voor de sector een voortdurende vraag om fysieke en ontwikkelruimte. De toenemende verstedelijking gaat in veel gevallen ten koste van landbouwgrond. Landbouwgrond met goede landbouwkundige- en water- en bodemcondities willen we prioriteit geven.

Daarnaast willen we dat er gekoppeld aan de toenemende woningbouwontwikkeling ook meer ruimte komt voor recreatie, omdat de recreatiemogelijkheden al onder druk staan. Gaat het om ruimere oppervlakten, dan zal dat ook



Figuur 37 Westfriesland

ten koste gaan van landbouwgrond. In het geval van fiets- of wandelpaden is het ruimtebeslag beperkt. Vanuit het belang van het behouden van goede landbouwgrond, is de inzet altijd om de verstedelijking zo compact mogelijk te maken en het ruimtebeslag zo klein mogelijk.

Verder ontwikkelen van en ruimte voor Seed Valley
Seed Valley is een van de belangrijkste economische clusters in de regio. De sector speelt een cruciale rol voor onze voedselzekerheid en is met plantenveredeling en zaadtechnologie van mondiale betekenis als schakel in de mondiale voedselketens. We prioriteren specifiek de landbouwgronden in de regio die we vanuit bodemcondities prioriteit geven, om de sector ruimte en continuïteit te geven om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast ondersteunen we het initiatief in de regio om de kennispositie van Westfriesland te versterken, mogelijk met de komst van een onderwijsinstelling. Daarmee gaan we mee in de huidige ontwikkeling van de regio richting innovatie, agri-tech en kennisintensieve productie. Dergelijke initiatieven, die vaak gepaard gaan met een behoefte aan woonruimte en daarom verdere verstedelijking, moeten afgewogen worden in relatie tot huidige functies die daarvoor mogelijk moeten wijken. In veel gevallen gaat het daarbij om landbouwgrond, waarbij overeind blijft dat we de landbouwgronden beschermen die we vanuit goede condities prioriteit geven.

De glastuinbouwsector in Westfriesland - zoals glastuinbouwgebied Grootslag - heeft een structurele uitbreidingsbehoefte. In het glastuinbouwconcentratiegebied bieden we

uitbreidingsruimte voor glastuinbouwfuncties die direct ten dienste staan van Seed Valley en de plantenveredeling en zaadtechnologie. De verduurzaming van de glastuinbouw brengt een ruimtevraag met zich mee, vaak in technische maatregelen zoals de energievoorziening, geothermie, batterijen en waterbuffering. De glastuinbouw trekt net als een aantal andere economische functies in de regio buitenlandse werknemers aan. De agrarische bedrijven organiseren veelal zelf de huisvesting voor deze werknemers met voorzieningen vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap. De vorm hiervan en de locatie waar de huisvesting wordt geplaatst, zullen afhankelijk zijn van wat in een bepaalde situatie het beste past. Dit kan ook bij een agrarisch bedrijf. Hierbij zullen we samen met gemeenten uiteraard toezien op een goede ruimtelijke ordening. We ondersteunen de gemeenten om dit mogelijk te maken en zien er met gemeenten op toe dat de huisvesting op ordentelijke wijze plaatsvindt en seizoenwerknemers ook toegang hebben tot basisvoorzieningen.

Inzetten op een gezondere en veiligere leefomgeving
In Westfriesland staat de gezonde leefomgeving onder druk. De opgetelde score van indicatoren van bedreigende omgevingsfactoren is relatief hoog in Noord-Holland Noord. Dit betreft voornamelijk de luchtkwaliteit, met hoge niveaus van stikstofdioxide en fijnstof (PM_{2,5}). Daarnaast speelt geluidhinder van vliegverkeer in Koggenland een rol. Met verschillende maatregelen zoals de inzet op OV en fiets, de verduurzaming van het mobiliteitssysteem en de landbouw, het verbeteren

van de recreatiemogelijkheden en het versterken van het groenblauwe raamwerk willen we deze situatie verbeteren.

Ontwikkelen van een groenblauw raamwerk

Met de verdere verstedelijking van de stedenband Hoorn-Enkhuizen gaat landbouwgrond en een deel van het open landschap verloren. Westfriesland staat bekend om zijn cultuurhistorisch waardevolle structuren, zoals de Westfrieze Omringdijk en de voor Westfriesland kenmerkende dorpslinten en stolpenstructuren - die een belangrijke rol spelen bij de recreatieve beleving. Om het landschappelijke karakter en de cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken willen we blijven aansluiten op historische landschapspatronen en daarbij inzetten op een groenblauwe structuur, die ruimte biedt voor natuur en recreatie. Dit speelt in op een urgente behoefte: met iedere toevoeging van woningen loopt het recreatietekort verder op en neemt de druk op de kust toe.

We zien de ontwikkeling van deze groenblauwe structuur ook als een mogelijkheid om recreatie te combineren met landbouw en de recreatiedruk beter te verdelen. Daarbij willen we voortbouwen op groene en blauwe dwarsverbindingen en op landschappelijke structuren en elementen, die noord naar zuid georiënteerd zijn en nu ook al aanwezig zijn in het Westfrieze landschap. Ze kunnen benut worden voor ommetjes, doorzichten en andere gebruiksmogelijkheden. De Kromme Leek is kenmerkend in het landschap en biedt potentie als recreatieve as en landschappelijke verbinding in oost-westelijke richting. Het raamwerk kan verder worden versterkt door aansluiting te zoeken op de al aanwezige recreatieve routes en natuurgebieden langs de Westfrieze Omringdijk.

Bij recreatiemogelijkheden zoals wandelen, fietsen of varen, willen we agrariërs in staat stellen om aanvullend recreatiefuncties aan te bieden, onder voorwaarde van aanwezige (of nog te ontwikkelen) routes. Dit sluit aan op het principe van multifunctionele landbouw, een van de sporen van kringlooplandbouw die we als provincie stimuleren.

Bij nieuwe ontwikkelingen zoeken we voortdurend naar meekoppelkansen voor recreatie. Het Stadsstrand bij Hoorn met de nieuwe natuuroever als onderdeel van de versterking van de Markermeerdijken toont aan hoe natuur en recreatie samen ontwikkeld kunnen worden. Recreatieschap Westfriesland laat dit eveneens zien met de waterberging van 22 hectare bij Drachterveld, gecombineerd met recreatiemogelijkheden.

6.4 BEDRIJVENTERREIN BOEKELERMEER

Keuzes in de omgevingsvisie

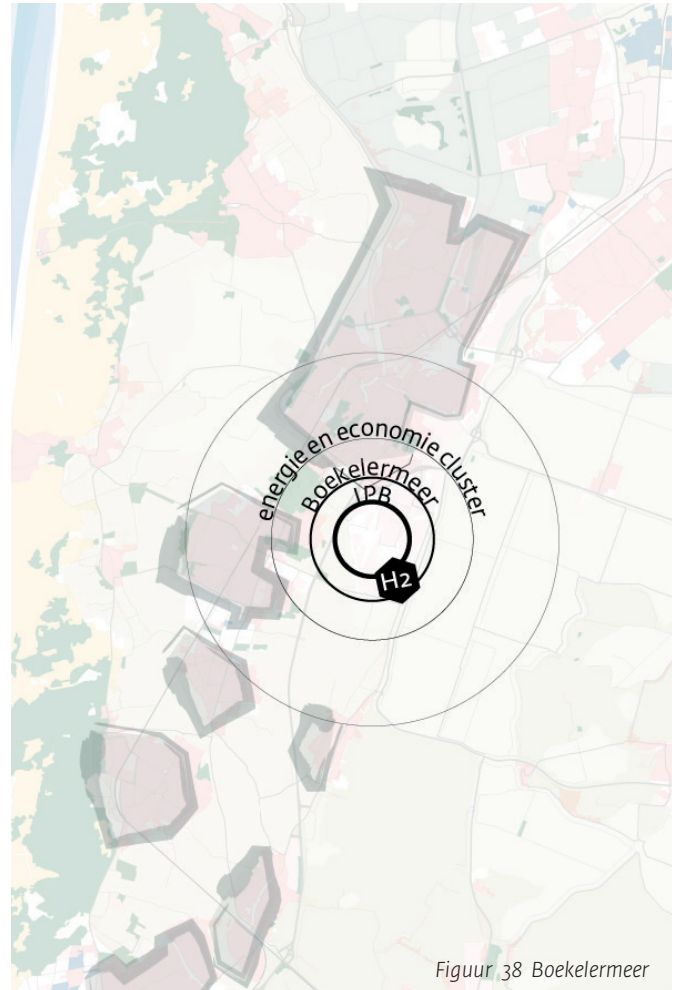
- We wijzen Boekelermeer aan als energetisch en economisch cluster.
- We overwegen om een aanwijzing te doen voor het benoemen van bedrijventerrein Boekelermeer tot industrieterrein van provinciaal belang via de Omgevingsverordening om te waarborgen dat de huidige Boekelermeer ruimte kan bieden aan circulaire economie activiteiten.
- Inzet van vestigingsbeleid voor bedrijven in Boekelermeer door gebruik te maken van de al verplichte regionale afstemming tussen gemeenten over de invulling van bedrijventerreinen in de regio.
- Inzet van een gebiedsprogramma ontwikkeling bovenregionaal bedrijventerrein Boekelermeer in samenwerking met gemeenten Heiloo en Alkmaar en Rijkswaterstaat. We onderzoeken uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer in relatie tot gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit, waaronder Beschermd landschap.

Provinciaal belang

- Ruimte voor circulaire economie, energietransitie en energie-innovaties.
- Optimaal benutten van de schaarse ruimte voor hoge milieucategorie bedrijven.
- Optimaal benutten van aanwezige energie-infrastructuur.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid aan de zuidkant van Alkmaar.
- Efficiënt gebruik van insteekhaven.
- Beschermen en bevorderen van een gezonde leefomgeving.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

Op en in relatie tot bedrijventerrein Boekelermeer spelen opgaven op het gebied van circulaire economie, energie, mobiliteit, economie, gezonde leefomgeving, omgevingskwaliteit die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen. De Boekelermeer is belangrijk omdat het een type terrein is - voor bedrijven in een hogere milieucategorie - dat weinig voorkomt. We willen actief bedrijven faciliteren in een hoge bedrijfscategorie die een belangrijke bijdrage leveren aan de circulaire economie. De Boekelermeer is een van de weinige locaties in Noord-Holland waar dat kan. Om die reden wordt bekeken of en in welke richting de Boekelermeer ruimte kan bieden voor dergelijke functies. De mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein zal bekeken moeten worden in breder landschappelijk perspectief. Hierbij speelt het Beschermd landschap in de omgeving



Figuur 38 Boekelermeer

van de Boekelermeer een rol, net als de ligging als stadsrand. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9. De provincie heeft hierin een rol omdat wij adviseren over de gemeentelijke toekomstvisie van de Boekelermeer. Ook zijn wij kaderstellend in inpassing van een uitbreiding en het beter benutten van de bestaande Boekelermeer. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Ontwikkelen van Boekelermeer als energetisch en economisch cluster in relatie met andere economische ruimtevraag

De Boekelermeer is een energieknooppunt, de ontsluiting via A9 en Noord-Hollands Kanaal is gunstig. De Boekelermeer ontwikkelt zich steeds meer als expertisecentrum voor vergassingstechnologieën, zoals groen gas en andere energie-innovaties (zoals waterstof). De Boekelermeer zal aangesloten worden op de nationale waterstofinfrastructuur en heeft een belangrijke rol in de circulaire economie. Daarnaast heeft de HVC al een warmtenet ontwikkeld. Om onze ambitie op het gebied van circulaire economie waar te maken, is de Boekelermeer ook naar de toekomst toe van groot belang.

We maken optimaal gebruik van de status van Boekelermeer als energieknooppunt en het beschikbare energieaanbod dankzij de aansluiting op een 150 kV-station en koppelen dat aan bedrijven met een grote energievraag. De Boekelermeer moet op termijn worden aangesloten op de A9 aan de zuidkant in combinatie met de ontsluiting van woningbouwlocatie de Zandzoom in Heiloo. De A9 Heiloo is één van de zeven projecten die voor de "Multimodale ring Alkmaar" nodig zijn door de grote verstedelijking en groei van de economie. De ligging aan het Noord-Hollands Kanaal biedt kansen voor logistiek over water en verdere uitbreiding van circulaire bedrijvigheid. Door de aanleg van een insteekhaven is de hoeveelheid hectare watergebonden bedrijventerrein vergroot.

Vanwege de gunstige ligging van de Boekelermeer binnen het energieknooppunt Alkmaar en de bereikbaarheid van het gebied, zetten we in op het beter benutten van het bestaande terrein. We wijzen Boekelermeer aan als energetisch en economisch cluster. We overwegen hier het vestigen van de titel IPB via de omgevingsverordening in combinatie met nieuwe instrumenten. Uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht. Hierbij moet een aantal aspecten worden betrokken. Wat betreft bereikbaarheid gaat het om het verbeteren van de ontsluiting van het terrein via een nieuwe aansluiting op de A9 in combinatie met de ontsluiting van woningbouwlocatie De Zandzoom in Heiloo. Het landschap grenzend aan het huidige bedrijventerrein is Beschermd landschap. Bij een eventuele uitbreiding zal het regime onder voorwaarden van een goede landschappelijke inpassing en inrichting worden aangepast. We zetten in op een gebiedsprogramma ontwikkeling bovenregionaal bedrijventerrein in samenwerking met de gemeenten Alkmaar en Heiloo en Rijkswaterstaat.

De mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein is zowel een landschappelijke inpassings- als een stadsrandopgave. Meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op historisch landschap (landgoed Nijenburgh) aan de overzijde van de A9 en zicht (belevingswaarde) vanaf de A9 op Beschermd landschap (westzijde) en bedrijventerrein (oostzijde) zijn hierbij aandachtspunten. Hiermee wordt een kwalitatief hoogwaardige entree van de stad Alkmaar vanaf de A9 gerealiseerd. Ook versterken we recreatieve routes vanuit stad richting open landschap.

Er is ook een relatie met de binnenstedelijke verdichting in de regio Alkmaar. Een aantal bedrijven dat plaats moet maken voor die binnenstedelijke verdichting heeft de mogelijkheid van een nieuwe vestigingsplaats in de regio nodig. Het gaat veelal om regionaal georiënteerde bedrijvigheid. In eerste instantie wordt geprobeerd om binnenstedelijk zo veel mogelijk wonen en werken te combineren. Voor

de bedrijven die niet kunnen blijven, maar in een bedrijfspcategorie vallen die niet van een gezonde bedrijventerrein afhankelijk zijn, zijn alternatieven te vinden zoals bij Heerhugowaard. Om het gesprek te voeren over het juiste bedrijf op de juiste plek maken we gebruik van de al verplichte regionale afstemming tussen gemeenten over de invulling van bedrijventerreinen in de regio.

Volwaardig meewegen van gezonde en veilige leefomgeving

Er zal hier sprake moeten zijn van een zonering qua bedrijfspcategorie, waarbij de zwaarste categorie bedrijven in het centrum van het terrein is gelegen en meer aan de randen de lichtere bedrijvigheid. Hierdoor worden de zwaarste bedrijfspcategorieën zo ver mogelijk van omliggende woonbebouwing geplaatst. De Boekelermeer is een geluidgezoneerd industrieterrein, de gemeente Alkmaar is zonebeheerder. De geluidzone vormt als het ware een fysieke scheiding tussen uitstootrijke bronnen op het terrein en omwonenden. Dit is gunstig voor zowel bedrijven - omwonenden bevinden zich op voldoende afstand - als voor omwonenden – omdat de bedrijven op afstand staan. De beschikbare geluidsruimte op het industrieterrein Boekelermeer is echter beperkt. Dit vormt mogelijk een risico voor het toekomstig vestigen van nieuwe bedrijven of het uitbreiden van bestaande bedrijven op het terrein. Daarom proberen we gezamenlijk (met de gemeenten) om de ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten voor bedrijven in een hogere milieucategorie. Er wordt gestuurd via ambitieus bronbeleid (zoals het scherp verlenen en actualiseren van vergunningen) om de milieubelasting van het terrein omlaag te brengen. De gewonnen milieuruimte kan dan worden toegekend aan gezonde leefomgeving (minder blootstelling voor omwonenden) of aan nieuwe bedrijvigheid (die kan worden toegestaan tot de rand van de geluidzone opnieuw bereikt is). De aanscherping van de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit per 2030 zorgt bovendien voor minder milieuruimte. Dit maakt het noodzakelijk om meer rekening te houden met luchtkwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het gebied.

6.5 VEENGEBIEDEN

Keuzes in de omgevingsvisie

- De uitstoot van broeikasgassen in het agrarisch veenweidegebied moet met 50% gereduceerd zijn in 2035. De belangrijkste maatregel om dat te bereiken is het natter maken van het veengebied. Dit heeft onder andere consequenties voor de waterkwaliteit en is van invloed op bodemdaling.
- Het waterpeil gaat naar minimaal 20 tot maximaal 40 cm beneden maaiveld en onderbemaling is niet toegestaan, tenzij vanwege lokale omstandigheden onderbemalingen in stand gehouden moeten worden. Specifiek voor doelen voor weidevogels kan het zijn dat we hiervan afwijken met een hoger peil. Dit in lijn met de veenweidestrategie zoals opgenomen in Programma Landelijk Gebied. De consequentie hiervan is dat het invloed heeft op het landgebruik en daarmee ook het landschap kan veranderen.
- Als effect van het ophogen van de grondwaterstand accepteren we in sommige gevallen tijdelijk negatieve gevolgen op de waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid, wanneer maatregelen op de lange termijn bijdragen aan het verminderen van de klimaatopgave.
- In de veennatuurgebieden is de hoofdfunctie natuur. Hier staan we op agrarische percelen binnen die veennatuurgebieden natuurbeheer door agrarisch beheermaatregelen toe.
- In de veennatuurgebieden werken we toe naar het opheffen van de onderbemalingen en het uitfaseren van de al vergunde onderbemalingen ten behoeve van het natuurherstel, tenzij vanwege lokale omstandigheden onderbemalingen in stand gehouden moeten worden.
- Binnen het veenpoldergebied zien wij meekoppelkansen met de ambities die zijn vastgelegd in het onderdeel Groen in en om de stad in hoofdstuk 4.3, onderdeel Landelijk Gebied en hoofdstuk 6.6. Het landschap van de veengebieden kan in dat kader beter toegankelijk gemaakt worden vanuit stedelijk perspectief.
- Het open landschap tussen Zaanstad en IJmond, specifiek rond Assendelft, wordt gezien als een mogelijke locatie voor een 380kV-station. We zien in dit gebied geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies, ook niet bij dit 380kV-station en zetten in op de ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk en leefbaarheid.
- We onderzoeken of en waar we kerngebied voor weidevogels willen aanwijzen.

Provinciaal belang

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Ontwikkelen van economisch toekomstbestendige veengebieden.
- Verbeteren van de biodiversiteit.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit, waaronder beschermen en ontwikkelen van landschappelijk waarden.
- Benutten van het recreatiepotentieel van het landschap.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

De veengebieden hebben een bepalende rol in het landgebruik in de provincie Noord-Holland. We gebruiken nadrukkelijk de term veengebieden, omdat we zowel de landbouw- als de natuurgebieden meenemen en uitgaan van het water- en bodemsysteem - waar zowel de veengronden als de droogmakerijen onderdeel van uitmaken. In de veengebieden spelen grote opgaven op het gebied van klimaat, water en bodem, landbouw, natuur, recreatie, economie, omgevingskwaliteit. Zo zijn de veengebieden bepalend voor de provinciale doelstelling op het gebied van CO₂-reductie, is er sprake van bodemdaling in het gebied en moet het huidige landgebruik beter in balans gebracht worden met het water- en bodemsysteem. De natuurgebieden worden bedreigd door stikstof, er is onbalans in het watersysteem en andere factoren spelen een rol. Tot slot liggen er kansen voor nieuwe agrarische verdienmodellen en kan het landschap beter benut worden voor de provinciebrede recreatiebehoefte. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Het veenlandschap van Noord-Holland

In de afbeelding zijn de veengebieden geografisch afgebakend waarbij zowel de veennatuurgebieden als de veenlandbouwgebieden en droogmakerijen zijn meegenomen. Het landschap bestaat uit een mozaïek van veenpolders en droogmakerijen, verbonden door boezems, sloten, vaarwegen en rivieren zoals de Amstel en de Vecht. Het landschap wordt overwegend gekenmerkt door grillige waterlopen, de herkenbare smalle langgerekte verkaveling van het veen, stolpboerderijen en historische dorpskernen en linten. Bewoning concentreert zich van oudsher langs dijken, op oude veenterpen, ontginningsassen, wegen en vaarten. Droogmakerijen in het veenweidegebied zijn herkenbaar aan hun ringdijken en afwijkende kavelpatronen. In het gebied liggen ook onderdelen van UNESCO-werelderfgoed: de Stelling van Amsterdam en de Beemster. Door de nabijheid van steden en de rust en ruimtelijke kwaliteit van het veenweidegebied is het aantrekkelijk voor wonen en recreatie.

Water- en bodemsysteem leidend met kwel-, brakwater- en boezemveengebieden

Het veengebied kent een diverse ontstaansgeschiedenis en wordt beïnvloed door lokale omstandigheden. Daarom is er gekozen voor een indeling in drie veentypen:

- Brakwaterveengebied (ten noorden van het Noordzeekanaalgebied (NZKG) plus Spaarnwoude)
- Kwelwaterveengebied (ten zuiden van het NZKG en ten oosten van het Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) plus Diemerpolder)
- Boezemveengebied (ten zuiden van het NZKG en ten westen van het ARK minus Spaarnwoude en Diemerpolder)

Deze indeling wordt gebruikt om specifieke uitspraken te kunnen doen voor de deelgebieden. Waar de uitspraken betrekking hebben op de droogmakerijen, zullen de droogmakerijen apart genoemd worden. Het water- en bodemsysteem is leidend voor de inrichting van het veenpoldergebied.

Bijdragen aan klimaatdoelen door vernatten van delen van veenweidegebieden

Veranderende omstandigheden hebben hier grote invloed op het landgebruik. Vanuit het water- en bodemsysteem vormen deze gebieden één samenhangend geheel. Voor alle veengebieden gelden gezamenlijke uitgangspunten. De uitstoot van broeikasgassen in het agrarisch veenweidegebied moet in 2035 met 50 procent zijn verminderd. De belangrijkste maatregel is het natter maken van het veengebied. In veenlandbouwgebieden streven we naar een grondwaterstand van minimaal 20 centimeter en maximaal 40 centimeter onder maaiveld, ook gedurende de zomermaanden. Specifiek voor doelen voor weidevogels kan het zijn dat een hoger peil wenselijker is. Per gebied kijken we wat nodig en haalbaar is. Tijdelijk negatieve effecten op waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid worden in sommige gevallen geaccepteerd, wanneer maatregelen op de lange termijn bijdragen aan de klimaatopgave. Een bijkomend positief gevolg is dat vernatting bodemdaling afremt. Gezien de opgaven waarvoor het veenpoldergebied staat, zijn veranderingen van de landschappelijke kernkwaliteiten en aanpassingen in de huidige functies in het gebied onvermijdelijk.

In de laagveengebieden spelen veenaafbraak, uit- en afspoeling, oeverafkalving en processen in de waterbodem een belangrijke rol. In de zomer is er vaak een neerslagtekort en wordt nutriëntrijk boezem- of rivierwater ingelaten. Tegelijk is de verdamping groter dan de wateraanvoer, waardoor grondwaterstanden dalen en veenaafbraak toeneemt, vooral in droge zomers. In de winter zorgt een neerslagoverschot voor stijgende

grondwaterstanden, met effecten op waterkwaliteit, waterkwantiteit en wateroverlast.

Droogmakerijen liggen het laagst en staan onder invloed van licht brak en nutriëntrijk kwelwater. De hoger gelegen laagveengebieden kennen vooral wegzijging en worden indirect beïnvloed via waterinlaat uit de droogmakerijen. Verschillen in hoogteligging en waterstromen bepalen daarmee de waterkwaliteit en bodemdynamiek.

Het brakwaterveengebied komt grotendeels overeen met de grenzen van Laag-Holland. Binnen het veentype brakwaterveen neemt de verzilting toe, ook in de droogmakerijen. Op termijn kan geen garantie worden gegeven voor voldoende zoetwateraanvoer. Daarom verminderen we hier de afhankelijkheid van zoet water en houden we rekening met een ontwikkeling richting een meer brakwatersysteem. Deze benadering, uit oogpunt van het water- en bodemsysteem, kan leiden tot andere ruimtelijke keuzes en betreft ook de droogmakerijen. De begrenzing volgt de veenpoldergebieden die van oudsher onder brakwatercondities zijn ontstaan. We onderzoeken of en waar we kerngebied voor weidevogels aanwijzen.

In het kwelwaterveengebied beïnvloedt de hoeveelheid kwel de effectiviteit van maatregelen om broeikasgasuitstoot te verminderen. Sommige maatregelen leiden hier juist tot extra uitstoot. Daarom sluiten we bepaalde maatregelen uit, zoals onderwaterdrainage - omdat onderwaterdrainage in kwelgebieden netto meer water afvoert en de oxidatie van veen vergroot.

Het veentype boezemwaterveen is vooral afhankelijk van regenwater en kent meer versnipperde veengebieden. Door de nabijheid van de stad is hier een integrale aanpak en het combineren van functies extra belangrijk.

De veengebieden staan ook onder druk van andere ontwikkelingen die in het landschap landen vanwege schaarse ruimte in stedelijk gebied. Op verschillende plekken in Laag-Holland vinden nieuwbouw en uitbreiding van transformatorstations plaats. In het landelijk gebied in de regio Zaanstreek-Waterland, specifiek rondom Assendelft, wordt geanticipeerd op de bouw van een nieuw 380kV-station en een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding naar het noorden. Dit brengt een opgave voor leefbaarheid en omgevingskwaliteit met zich mee.

Samen werken aan een toekomstperspectief voor het veenweidegebied

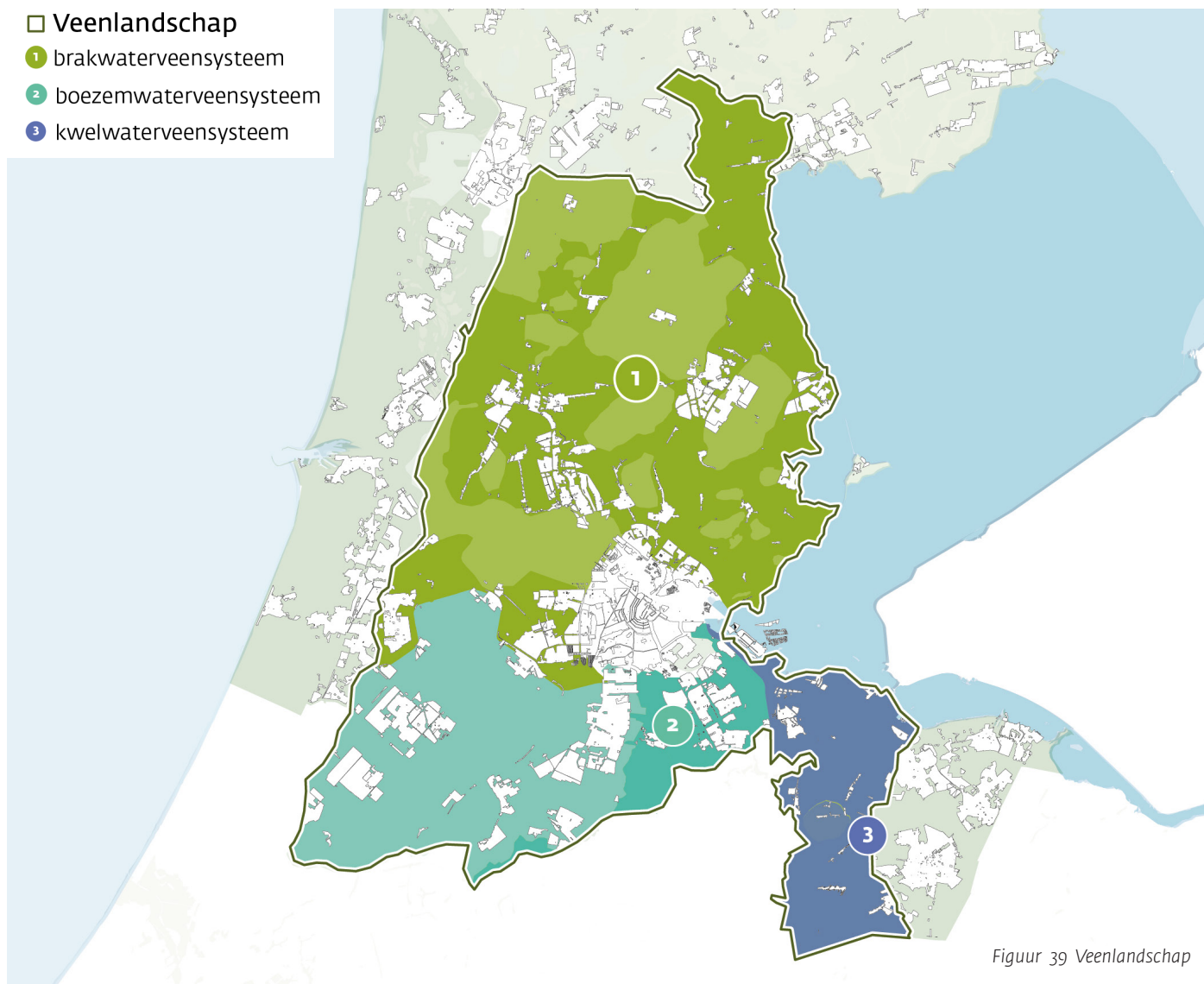
De veenweidegebieden waar de natuur de hoofdfunctie is, liggen vaak hoger dan de naastgelegen landbouwgebieden. Deze veennatuurgebieden verliezen door wegzijging water wat wordt versterkt door onderbemalingen. Dit heeft een grote invloed op het water- en

□ Veenlandschap

1 brakwaterveensysteem

2 boezemwaterveensysteem

3 kwelwaterveensysteem



Figuur 39 Veenlandschap

bodemsysteem en kan gevolgen hebben voor de waterkwaliteit. In en aangrenzend aan deze veennatuurgebieden werken we toe naar het opheffen van onderbemalingen: bestaande vergunningen worden uitgefaseerd. Voor alle veengebieden gelden gezamenlijke uitgangspunten.

In veenlandbouwgebieden onderzoeken we per gebied of onderbemalingen kunnen worden uitgefaseerd, waarbij de lokale omstandigheden bepalend zijn. We zijn ons ervan bewust dat dit gevolgen kan hebben voor ondernemers in het gebied. We beschouwen dit als een integrale opgave. Daarom betrekken we ondernemers en bewoners bij de gebiedsgerichte uitwerking en werken we per deelgebied aan een gezamenlijk toekomstperspectief.

Om tegemoet te komen aan de veranderende water- en bodemcondities, die beperkingen kunnen opleveren voor de agrarische productie, werken we het begrip hoogwaterlandbouw verder uit. Daarbij onderzoeken we ook de financiële en juridisch-planologische mogelijkheden voor nadeelcompensatie volgens de Omgevingswet. Daarnaast wordt ook gekeken naar aanvullende

mogelijkheden die passen bij de doelen van Groen in en om de stad zoals recreatie.

Deze uitwerking kan ook relevant zijn voor agrariërs met gronden die incidenteel worden ingezet voor de opvang van wateroverlast, of voor agrariërs die te maken krijgen met hoogwater in relatie tot grondwatervoorzieningen.

Cultuurhistorie en landschappelijke waarden zijn diep verankerd in de veengebieden, maar botsingen ontstaan door nieuwe claims op ruimte. Het gedeeltelijk vernatten van veenweidegebieden zal niet alleen effect hebben op het gebruik van deze gebieden maar ook op de landschappelijke waarden, zoals we die nu kennen en waarderen. Daarnaast heeft vernatting effect op archeologische waarden. Het is noodzakelijk om een balans aan te brengen tussen stedelijke druk en een groen, open landschap. We willen kwetsbare natuur, landschappelijke waarden en cultuurhistorisch erfgoed zo goed mogelijk behouden maar ook ruimte bieden voor nieuwe waarden en landschappen, zodat de regio toekomstbestendig blijft.

De afgelopen decennia is door alle overheden actief

ingezet op het openhouden van het landschap tussen IJmond en Zaanstad. Het gebied is een belangrijk uitloopgebied in een omgeving waar de leefbaarheid en gezonde leefomgeving al onder druk staat. Solitaire systeembatterijen mogen niet geplaatst worden in Beschermd landschap. We zien dan ook geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies bij dit 380kV- station en zetten in op de ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk.

6.6 GROEN IN EN OM DE STAD IN DE METROPOOLREGIO AMSTERDAM

Keuzes in de omgevingsvisie

- Groei van wonen en werken in de MRA wordt gekoppeld aan het uitbreiden van recreatiemogelijkheden onder de noemer groen in en om de stad. Naast recreatieve functies worden hier wateropgaven, kansen voor agrarische bedrijven en natuur aan gekoppeld. De scheggen rondom Amsterdam zijn een belangrijk onderdeel hiervan.
- Om ruimte te kunnen bieden voor gewenste ontwikkelingen in de gebieden tussen stedelijk en landelijk gebied ontwerpen we regels die niet alleen inzetten op behoud, maar daarnaast flexibiliteit bieden voor maatwerk voor functies die bijdragen in landschapsontwikkeling en passen bij de doelen voor groen in en om de stad.

Provinciaal belang

- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit, waaronder beschermen en ontwikkelen van landschappelijk waarden.
- Benutten van het recreatief potentieel van het landschap en bevorderen van de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van voldoende recreatievoorzieningen.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

In de stadsranden en het landschap in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam spelen opgaven op het gebied van recreatie, natuur, verstedelijking en omgevingskwaliteit.

De verstedelijking in Noord-Holland concentreert zich voor een groot deel in en rondom de kernstad Amsterdam en in de bredere metropoolregio. Een groot deel van de woningbouwopgave van Noord-Holland landt binnen de Amsterdamse gemeentegrenzen evenals een groot deel van de groei van werkgelegenheid. Dit leidt tot opgaven op het gebied van gezonde leefomgeving en leefbaarheid in brede zin. Om het stedelijk gebied en de industriegebieden van voldoende energie te voorzien, wordt de energiehoofdstructuur uitgebreid. Deze hoofdinfrastructuur landt vaak in het landschap rondom de stad in aanpalende gemeenten en vraagt om een goede inpassing. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Groenblauwe corridors voor mens, flora en fauna

De scheggen zijn belangrijke groenblauwe gebieden en verbindingen tussen het stedelijk gebied en het landelijk gebied, voortgekomen uit het Algemeen Uitbreidingsplan van Van Eesteren. Dit landschapsconcept maakt de regio uniek. Bewoners

en bezoekers bereiken via de groenblauwe corridors van de scheggen op een prettige en makkelijke manier het buitengebied. Deze groenblauwe corridors hebben niet alleen betekenis voor de mens, maar ook voor flora en fauna. Daarnaast vervullen de scheggen een steeds belangrijkere rol om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, waar in de bebouwde omgeving geen plek meer voor is. Tot slot zijn de scheggen ook van sociaal-maatschappelijke betekenis door een verbinding te leggen tussen de bewoners in de stad en de agrarische ondernemers aan de landelijke randen van de scheggen.

Wij zien dat de verstedelijkingsdruk in de MRA zich concentreert in de gebieden tussen stedelijk en landelijk gebied, en in het bijzonder in de randen van de scheggen. Ook de bijkomende voorzieningen bij binnenstedelijke woningbouwlocaties zoals sportfaciliteiten - die in de eerste plaats dienen te worden ontwikkeld als integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling - worden vanwege de schaarse ruimte veelal in de randen van de scheggen bedacht. Zonder gerichte sturing kan dit leiden tot versnippering, kwaliteitsverlies en onomkeerbare aantasting van landschap en erfgoed.

Een ander effect van de drukker en groter wordende stad is dat de recreatieve druk in de directe omgeving van de stad voelbaar is. De scheggen rondom de stad nemen daardoor in belang toe. 90% van deze gebieden bevinden zich buiten de gemeentegrenzen van Amsterdam. Dit vraagt om samenwerking in de regio om het groen in en om de stad vorm te geven en specifiek te kijken welke functies de stadsranden van de toekomst hebben. Al met al liggen er veel opgaven die verband houden met het functioneren van Amsterdam die in de omgeving van de stad een plek zoeken. De stad overstijgt haar eigen grenzen. In het huidige ruimtelijke beleid worden deze gebieden aangeduid als landelijk gebied en vaak ook begrensd als Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Beschermd landschap (BL) met bijbehorende regelgeving. Hierdoor neemt de spanning toe tussen verstedelijking enerzijds en het behoud en de versterking van landschap en leefomgeving anderzijds.

Beschrijving richting waar we naartoe willen

Om ruimte te kunnen bieden voor gewenste ontwikkelingen in de gebieden tussen stedelijk en landelijk gebied is het nodig om regels op te stellen die niet alleen inzetten op behoud, maar ook flexibiliteit bieden voor maatwerk in landschapsontwikkeling. Het maatwerk moet toegespitst zijn op het onderscheidende

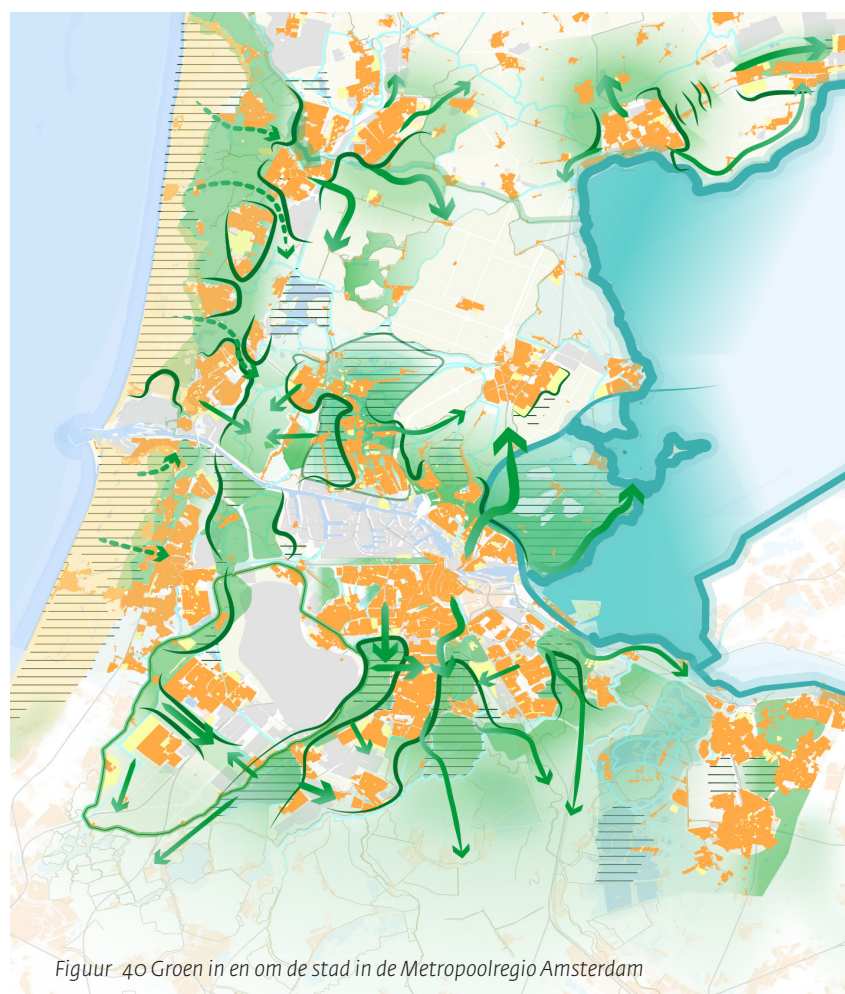
landschappelijke karakter op die plek, met het idee dat de ene scheg een andere ruimtelijke invulling heeft dan de andere scheg. De scheggen zijn een belangrijk onderdeel in een gebied dat erg verstedelijkt is. Belangrijk, omdat het lucht en ruimte geeft in de directe omgeving van het stedelijk gebied en er mogelijkheden zijn voor recreatie, water, natuur en landbouw. Dat betekent dus ook dat (grootschalige) verstedelijking niet past in de scheggen.

Door deze randen te beschouwen als een aparte ruimtelijke categorie ontstaat een nieuw perspectief: de overgangszone tussen stad en land als schakelgebied waar bovenlokale opgaven op het gebied van energie en klimaat, voedsel en natuur, mobiliteit, gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit samenkomen. Dat vraagt om een duidelijk ruimtelijk perspectief met heldere provinciale kaders, waar wordt ingezet op behoud en versterken van bestaande waarden en groenblauwe kwaliteit, maar ook waar bepaalde ontwikkelingen wel of juist helemaal niet een plek kunnen krijgen. Hierbij maken we onderscheid tussen de scheggen en hun unieke landschappelijke karakter, om te bepalen welke functies op welke manier een plek kunnen krijgen.

Wij vervullen een regisserende, verbindende en kaderstellende rol bij de ontwikkeling van groen in en om de stad. Daarnaast werken wij actief samen

in gebiedsprocessen en NOVEX-gebieden, met name binnen het Ontwikkelperspectief NOVEX MRA en het programma Groenblauw groeit mee. Waar nodig treden wij op als gebiedstrekker of als deelnemer in gebiedsgerichte samenwerkingen. We werken toe naar een nadere beleidsuitwerking voor overgangszones tussen stad en land en de scheggen. Wij agenderen dit samen met gemeenten, waterschappen en het Rijk en zetten in op gezamenlijke financiering van groenblauwe kwaliteit, met ruimte voor bijdragen van private partijen.

Naast de aanpassing in regimes is het voor de scheggen ook van belang om een bekostigingsstrategie op te stellen, waarbij niet alleen de publieke partijen, maar ook private partijen bijdragen aan de financiering van het groenblauwe landschap in de scheggen.



Figuur 40 Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam

Binnenstedelijke verdichting rondom OV-knooppunten & plancapaciteit

- Stedelijke kern
- Nieuwbouw plannen met recreatiemogelijkheden en toegang tot recreatienetwerk

Overgangen & landschappelijke structuren

- Ontlasten recreatiestromen
- Recreatiestromen
- Versterkte ecologische en recreatieve verbinding
- Blauwe natuur en/of recreatieverbinding
- Markermeerkustverbinding
- IJsselmeerkustverbinding
- Waddenkustverbinding
- Stadsrand met recreatieve toegang

Gebalanceerde en diverse uitloop- & recreatiegebieden

- Uitloopgebied (water)
- Uitloopgebied (land)
- Zandreliëfuitloopgebied
- Huidige grootschalige recreatiegebieden

6.7 WESTELIJK HAVENGEBIED

Keuzes in de omgevingsvisie

- We wijzen Westpoort ten westen van de ringweg A10 aan als economisch en energetisch cluster, en houden vast aan de bepaling van Westpoort als industrieterrein van provinciaal belang.
- We kiezen voor het vergroten van de ruimte tussen zware industrie en wonen. De milieucontour is hierbij maatgevend. Dit is noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te borgen en tegelijkertijd ruimte te houden voor een toekomstbestendige industriële ontwikkeling.
- Door ambitieus bronbeleid willen we de milieubelasting zo veel mogelijk verkleinen. Daarnaast willen we milieubelastende activiteiten door inwaarts te zoneren zo veel mogelijk richting het westelijk deel van het havengebied concentreren. De bestaande grenzen van de industrie en bedrijventerreinen en de bijbehorende milieucontouren zijn daarbij in principe leidend.
- Om ruimte te bieden aan niet-fossiele energiedragers om daarmee de verduurzaming van de haven mogelijk te maken wordt de huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) vergroot.
- Het industrieterrein Achtersluispolder bevat terreinen die we op termijn een bijdrage zien leveren aan de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie, vanwege de geografische ligging in het industriële complex en kwaliteiten van de kavels. Daarnaast gaat het in veel gevallen om havengebonden kavels die schaars zijn. Het gaat daarbij met name om het Havenkwartier. We gaan deze kansrijkheid verder onderzoeken, bekijken welk instrument het best passend is om dit te borgen en overwegen daarbij het instrument IPB.

Provinciaal belang

- Ruimte voor havengebonden bedrijvigheid.
- Ruimte voor circulaire economie.
- Ruimte voor de energietransitie.
- Optimaal benutten van de schaarse ruimte voor hoge milieucategorie bedrijven.
- Optimaal benutten van aanwezige energie-infrastructuur.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

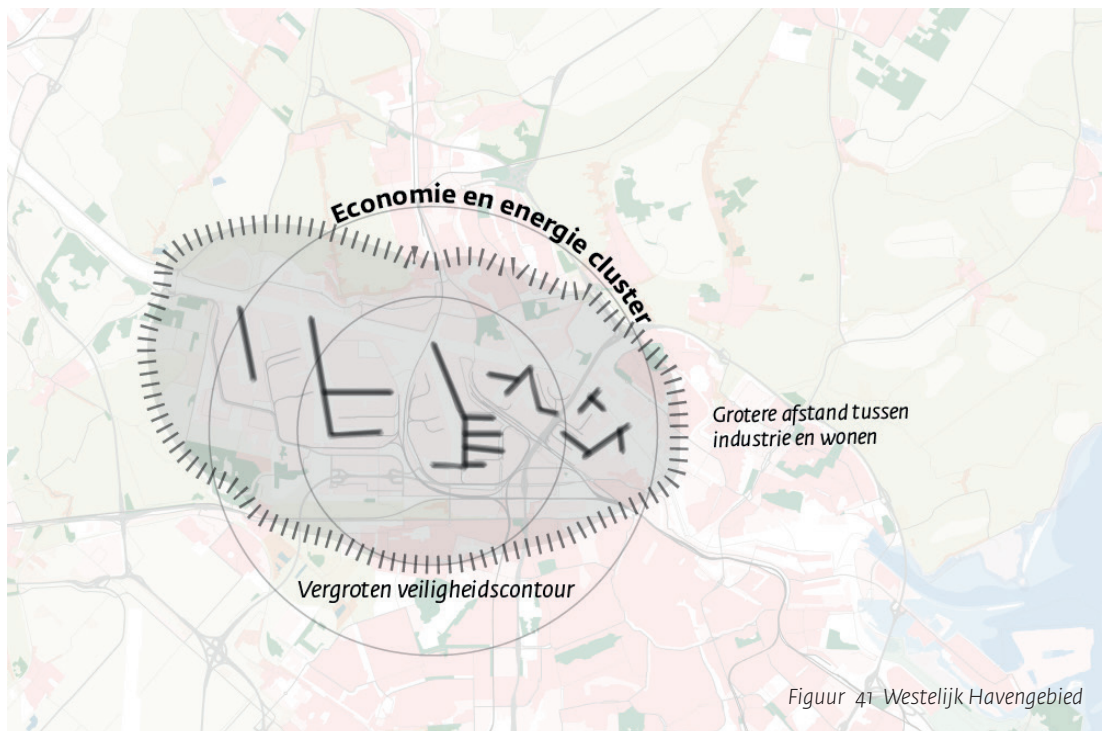
In het Westelijk Havengebied spelen opgaven op het gebied van de (circulaire) economie en industrie, woningbouw, energie, mobiliteit, gezonde leefomgeving, omgevingskwaliteit. Eén van de belangrijkste opgaven voor de regio Amsterdam is het spanningsgebied tussen wonen, economie

en leefbaarheid. We behandelen in dit hoofdstuk specifiek de opgave in het Westelijk Havengebied, een bepalende factor in dit spanningsgebied. In de loop der jaren is de stad Amsterdam uitgebreid en zijn industriële functies en woonfuncties steeds dichterbij elkaar komen te liggen. De verhouding tussen haven-, bedrijven- en industrieterrein en milieugevoelige objecten komt daardoor vaker onder druk te staan. Dat heeft gevolgen voor de gezonde leefomgeving. Voor toekomstige ontwikkelingen is het van belang dat er een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen economische functies en milieugevoelige functies, zodat duidelijk is welke functie op welke plek mogelijk is, zoveel mogelijk rekening houdend met het belang van een gezonde leefomgeving. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Anticiperen op verzilting, wateroverlast en waterveiligheid in het Westelijk Havengebied

Westpoort (inclusief Sloterdijk) is met 260 hectare een belangrijk bedrijventerrein met diverse deelgebieden en biedt ruimte aan meer dan drieduizend bedrijven in onder meer de sectoren logistiek, industrie, IT en commerciële dienstverlening. Belangrijk vanuit provinciaal belang zijn daarbij de zeehavengebonden bedrijven. Westpoort bevat ongeveer 49.000 arbeidsplaatsen. Gezien de grote economische betekenis en het feit dat Westpoort één van de weinige plekken in de provincie is waar (milieu)ruimte is voor het realiseren van de energietransitie, circulaire economie, havengebonden bedrijvigheid en zware industrie, moet zorgvuldig worden omgegaan met deze ruimte. De Amsterdamse haven is tevens een industriegebied. Dat veroorzaakt hinder voor milieugevoelige functies op het gebied van geur, geluid, uitstoot van gevaarlijke stoffen en risico's met betrekking tot omgevingsveiligheid. Eén van deze functies is woningbouw. In de Woondeal MRA hebben we met de gemeente Amsterdam afspraken gemaakt om 67.500 woningen te bouwen in de periode 2022 t/m 2030. Op basis van de Woondeal gaat dit om 9.000 woningen t/m 2030 en 71.000 woningen op de langere termijn. Voor een deel hiervan wordt gekeken naar Havenstad.

Het Westelijk Havengebied is vanwege de functie als havengebied en vanwege de ligging aan het Noordzeekanaal onlosmakelijk verbonden met de wateropgaven in de provincie. Daarnaast zijn bedrijven in het havengebied onderdeel van het bredere zoetwatervraagstuk vanwege de zoetwatervraag in hun bedrijfsvoering én vanwege de wateraanvoer vanuit de rivieren die het waterpeil, de waterkwaliteit en het chloridegehalte



Figuur 41 Westelijk Havengebied

op het kanaal op niveau moeten houden. Vanuit mobiliteitsperspectief heeft een afname van het aantal schutbewegingen bij de sluisen bij IJmuiden gevolgen voor de bereikbaarheid van de haven.

Hoewel het gebied goed beschermd is tegen overstromingen is een ramp nooit uit te sluiten. In een gebied als het Westelijk Havengebied heeft een overstroming grote impact doordat hier veel vitale en kwetsbare infrastructuur ligt, variërend van energie-opwek en rioolwaterzuivering tot opslag van brandstof en tal van chemische stoffen en datacenters. Een overstromingsramp hier zal een reeks van effecten en ontwrichting ontketen. Het is een gebied waar het concept 'meerlaagsveiligheid' voor vitale en kwetsbare functies bij uitstek relevant is. Dat houdt in dat we niet alleen inzetten op het voorkomen van een ramp maar ook ervoor zorgen dat de schade bij een overstromingsramp beperkt blijft. De hoge ligging van grote delen in dit gebied maakt dat het Westelijk Havengebied hier ook geschikt voor is. Vaak gaat het om een verhoging van enkele decimeters tot een halve meter om bedrijven te vrijwaren van schade bij een overstroming uit zee.

De regionale keringen langs de noord- en zuidzijde van het Noordzeekanaal en aan de westzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal hebben een normering van 1:1000. Deze keringen lopen dwars door het stedelijk gebied van Amsterdam, waaronder meer dan tien sluisjes die in het geval van een incident op het Noordzeekanaal de stad en het achterland beschermen. Deze keringen zijn feitelijk hoger dan de 1:1000 bescherming omdat ze tot 10 jaar geleden nog primaire kering waren met een beschermingsniveau van 1:10.000. Na de afwaardering heeft de provincie in 2018 besloten deze tijdelijk op oorspronkelijke hoogte te houden

en dus een aanvullende normering mee te geven. De provincie gaat onderzoeken of het zinvol is deze tijdelijke situatie ook voor de lange termijn te continueren als extra beschermingssysteem. Dit werkt onder meer door in de stedelijke inpassing van de kering en in de renovatie van de sluisjes.

Benutten van de positie van het Westelijk Havengebied als energetisch knooppunt

De industrie, voornamelijk geconcentreerd in Westpoort, verduurzaamt. Vanuit het NZKG wordt de aanleg van een stoom-, CO₂- en waterstofnetwerk beoogd, naast netuitbreidingen voor elektriciteit. Het Westelijk Havengebied, waar in het westelijk gedeelte een elektrolyser in ontwikkeling is, wordt via een aftakking aangesloten op de waterstofbackbone van Nederland. Daar wordt ook een nieuwe 380kV-station aangelegd om het doorvoeren van energie naar de haven nog robuuster te maken. Aan de oostkant gaat op termijn de huidige elektriciteitscentrale van aardgas over op waterstof. Dit is in lijn met het nationale beleid dat de huidige energie-infrastructuur wordt benut voor de nieuwe assets die nodig zijn voor de energietransitie.

We willen in het Westelijk Havengebied sturen op vestiging van bedrijven die optimaal gebruik maken van het energieaanbod dat in dit energieknooppunt aanwezig is. We wijzen Westpoort ten westen van de A10 dan ook aan als economisch en energetisch cluster. Het toekomstbeeld voor 2050 is dat de ontwikkelingen in het NZKG zullen leiden tot een geïntegreerde energiehub (Cluster Energiestrategie Noordzeekanaalgebied 2024). Parallel aan de verduurzaming van de bestaande industrie wordt ingezet op het aantrekken van nieuwe bedrijven.

De haven van Amsterdam is een productie- en bulkhaven en sterk in opslag, verwerking en doorvoer van energie, voedsel en veevoer. Daarnaast is het een belangrijk logistiek knooppunt en speelt ook cruisevaart een bescheiden rol. Naast de haven zelf is het ook een industriegebied en huisvest het een aantal maatschappelijke functies zoals afvalwaterzuivering, elektriciteitsopwekking en afvalverwerking. Binnen Nederland is het, na Rotterdam, de tweede haven en door de Rijksoverheid aangewezen als haven van nationaal belang. Port of Amsterdam is de havenbeheerder voor het gebied Westpoort.

Het Westelijk Havengebied vormt een logistiek knooppunt, als schakel tussen de zeevaart en de binnenvaart. Het gebied speelt een cruciale rol in de transitie naar een circulaire economie en kent een aanzienlijke bijdrage in de energietransitie. In de toekomst ziet de provincie een omschakeling van opslag van fossiele brandstof naar biobrandstof en duurzame synthetische brandstoffen. Vooral de zware industrie aan de (noord)westkant van het gebied wordt gekenmerkt door grote arbeidsextensieve bedrijven met een hoge milieucategorie.

Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) en de milieucontour

Het Westelijk Havengebied kent een hoge milieudruk als gevolg van economische en industriële activiteiten. Deze activiteiten zijn onder andere geplaatst binnen het industrieterrein van provinciaal belang, waar de provincie bewust kiest voor industriële activiteiten met een hoge milieudruk. Om deze industrieterreinen heeft de provincie een milieucontour gelegd, die bedoeld is om de milieuruimte van bedrijven te beschermen en zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving voor inwoners. Vaak is de provincie bevoegd gezag van deze bedrijven. De aanwezigheid van deze industrie heeft een effect op de leefomgeving, waar huidige en toekomstige inwoners worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder.

De omgevingsvisie gaat uit van de bestendigheid van het Westelijk Havengebied als Industrieterrein van Provinciaal Belang voor de lange termijn. Voor de milieucontour geldt dat het aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost en dat er sprake is van een gezonde leefomgeving. Milieucontouren leggen beperkingen op andere activiteiten en ontwikkelingen, zoals woningbouw. Hierdoor wordt zowel het bedrijf als de leefomgeving van onze inwoners beschermd.

Het dossier Vervoer Gevaarlijke Stoffen is bepalend voor het functioneren van het industriegebied ten opzichte van de rest van de stad. Het vervoer van gevaarlijke stoffen is bepalend geweest voor de ligging van de grens van het IPB. Zo is onder andere

de Basisweg aan de zuidkant van het industriegebied meegenomen in het IPB. Momenteel loopt er een integrale bereikbaarheidsstudie naar het vervoer van gevaarlijke stoffen over alle modaliteiten (spoor, weg, water). Dit onderzoek wordt begeleid door samenwerkende organisaties onder de paraplu van NOVEX MRA. Wij zullen de uitkomsten van dit onderzoek gebruiken om de ligging van het IPB te evalueren.

Havenontwikkeling in balans met Haven-Stad

In 2050 is Haven-Stad getransformeerd naar een kwalitatief hoogstaand woon-werkgebied. Haven-Stad is het natuurlijke eindpunt van stedelijke uitbreiding richting en in het Westelijk Havengebied. Voor de gemeente Amsterdam geldt dat de A10 daarbij een grens vormt, waarbij industriële bedrijvigheid aan de westkant blijft en woningbouw (en een gemengd woon-werkklimaat) aan de oostkant.

De provincie kiest in dit gebied principieel voor het vergroten van de ruimtelijke afstand tussen zware industrie en wonen. Dit is noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te borgen en tegelijkertijd ruimte te houden voor een toekomstbestendige industriële ontwikkeling. We willen de gezonde leefomgeving waarborgen voor bewoners en aanwezigen en tegelijkertijd bedrijven beschermen in hun bedrijfsvoering. Dit doen wij door bedrijven en omwonenden zoveel mogelijk ruimtelijk van elkaar te scheiden:

1. We constateren dat de industriële functies zoals bedoeld met het IPB spanningen opleveren met het plangebied voor Haven-Stad. Door ambitieus bronbeleid willen we de milieubelasting zo veel mogelijk verkleinen. Daarnaast willen we milieubelastende activiteiten zo veel mogelijk richting het westelijk deel van het havengebied concentreren door inwaarts te zoneren. De bestaande grenzen van de industrie en bedrijventerreinen en de bijbehorende milieucontouren zijn daarbij in principe leidend. In eerste instantie gaat het daarbij om het uitfasen van bedrijven en niet om actieve verplaatsing. In het oostelijke grensgebied gaan we bij nieuwe en meer milieubelastende activiteiten toezien op een goede verhouding met milieugevoelige functies aan de oostkant van de A10. We erkennen dat verplaatsing of opschuiving van industriële activiteiten naar het westelijke gedeelte van Westpoort gevolgen kan hebben voor leefbaarheid in Zaanstad en omliggende woongebieden. Deze effecten worden nadrukkelijk meegenomen in de vestigingsafweging voor deze bedrijven in het Westelijk Havengebied door te kijken wat dit betekent voor de leefbaarheid in de omgeving.
2. De milieucontour is bedoeld om kritisch toe te zien op ontwikkelingen rondom

Industrieterreinen van Provinciaal Belang. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening wegen wij het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig mee bij de ruimtelijke opgaven. Wij spreken onze medeoverheden aan op hun verantwoordelijkheid in de ruimtelijke afweging, waaronder het volwaardig meewegen van gezonde leefomgeving. Dit omvat onder andere de keuze voor woningbouwlocaties en het treffen van compenserende maatregelen. Dit betekent ook dat we ontwikkelingen direct ten oosten van de A10 toetsen op het niet beperken van de milieugebruiksruimte van zittende bedrijven.

Wij vinden intensivering van bedrijventerreinen wenselijk. In het IPB is echter slechts een beperkt aantal ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. De grens van het IPB is zorgvuldig en onderbouwd tot stand gekomen. Wij zien het toevoegen van milieugevoelige ontwikkelingen zoals horeca, nachtcultuur of shortstay als onwenselijk en bieden hier in het IPB geen ruimte voor.

Beleid omgevingsveiligheid

De huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) wordt vergroot om ruimte te bieden aan niet-fossiele energiedragers en daarmee de verduurzaming van de haven mogelijk te maken. Het risicogebied komt in het westelijke deel over grondgebied van de gemeenten Zaanstad en Haarlemmermeer te liggen. Het oostelijke deel (Petroleumhaven) komt ook in het risicogebied te liggen om de terminals in dit gebied de mogelijkheid te geven de energietransitie te maken. Op het moment dat in het oostelijk deel kavels vrijkomen en er behoefte is aan een andere economische invulling van dit gebied houden we de mogelijkheid open het risicogebied te verkleinen. Samen met het aanwijzen van het risicogebied wordt er een begrenzing van de aandachtsgebieden opgelegd. Dit geeft voor risico gevende activiteiten duidelijkheid tot waar de effecten van deze activiteiten mogen reiken. Voor risico-ontvangers geeft het duidelijkheid over in welke gebieden rekening moet worden gehouden met de effecten van risico gevende activiteiten.

Ontwikkelingen in de Achtersluispolder voor energietransitie, circulaire economie en wonen

Het industrieterrein Achtersluispolder bevat terreinen die we op termijn een bijdrage zien leveren aan de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie, vanwege de geografische ligging in het industriële complex en kwaliteiten van de kavels. Daarnaast gaat het in veel gevallen om havengebonden kavels die schaars zijn. Het gaat daarbij met name om het Havenkwartier. We gaan deze kansrijkheid verder onderzoeken, bekijken welk instrument het best passend is om dit te borgen en overwegen daarbij het instrument IPB.

In lijn met het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied anticiperen we op de transformatie van het Sluiskwartier binnen de Achtersluispolder, naar een gemengd woon-werkgebied. Randvoorwaarde voor verdere transformatie van het Sluiskwartier is dat dit afgestemd wordt op bestaande en benodigde milieuruimte van de haven en op het verzorgen van een gezonde leefomgeving voor bewoners.

We gaan uit van een beleidsneutrale omzetting van de bestaande geluidszones van de Industrieterreinen van regionaal belang, waaronder Westpoort, Westerspoor-Zuid en Achtersluispolder naar Industrieterreinen met geluidproductieplafonds. Dit houdt in dat we in eerste instantie geen vergroting of afwaardering van de geluidszones voorstaan, tenzij een andere belangenafweging wordt gemaakt na de vaststelling van de geluidproductieplafonds. Omdat we ruimte bieden voor de transformatie van het Sluiskwartier naar een gemengd woon-werkgebied wordt de beleidsneutrale omzetting van de Achtersluispolder gevolgd door een dezonering van het Sluiskwartier uit het werkingsgebied Industrieterreinen met geluidproductieplafonds.

6.8 IJMOND EN HOUTRAKPOLDER: STAD ECONOMIE EN LANDSCHAP

Keuzes in de omgevingsvisie

- We wijzen de Houtrakpolder en Veenpolder aan als noodoverloop-zoekgebieden voor overstroming, waarvoor restricties gelden voor nieuwe ontwikkelingen die deze functie onmogelijk maken. Wel blijft op het noordelijk deel van de Houtrakpolder een strategische reservering voor extra havenruimte van kracht die pas vervalt op het moment dat aan de voorwaarden is voldaan zoals verwoord in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.
- We wijzen de IJmond aan als energetisch en economisch cluster en houden vast aan de bepaling van industrieterrein van provinciaal belang.
- Er is plaats voor de productie van staal in de IJmond, maar alleen als dit schoner en duurzaam wordt. Wij willen dat de staalindustrie in de IJmond de kans krijgt om te verduurzamen.
- Om inwoners te beschermen tegen geluidhinder en de milieuoverlast, vinden we woningbouw ten oosten van de A22 bij Beverwijk zeer onwenselijk. Wij onderschrijven dat in Beverwijk woningbouwprojecten nodig zijn om een antwoord te kunnen bieden aan de woningbouwbehoefte en de sociaal-maatschappelijke problematiek in de IJmond. Wij achten daarvoor de initiatieven voor woningbouwontwikkeling ten westen van de A22 meer geschikt.
- We verzilveren kansen om ecologische verbindingen van oost naar west te verbeteren. We kijken hierbij ook naar mogelijke koppelkansen met recreatieve verbindingen in het gebied.

Provinciaal belang

- Zorgdragen voor een goede kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater.
- Verbeteren van de waterkwaliteit.
- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Toekomstbestendige tuinbouwsector.
- Zorgen voor voldoende energie.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Zorgen voor een gezonde leefomgeving. Verminderen van de recreatieve druk.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

In de IJmond spelen opgaven op het gebied van water en bodem, economie, energie, gezonde leefomgeving, recreatie en omgevingskwaliteit. In de IJmond zijn in de loop van de jaren veel ontwikkelingen geland met een functie in de economie, industrie en energietransitie. De

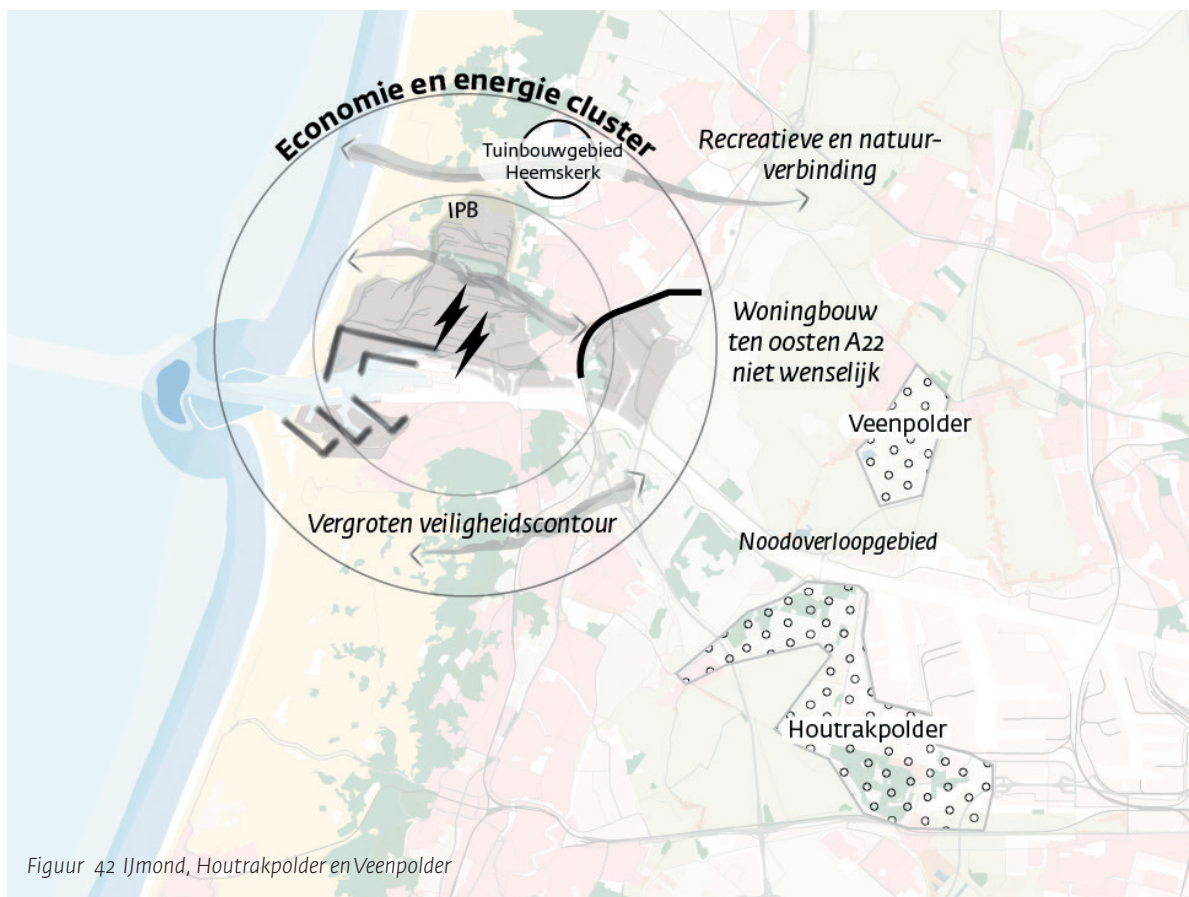
aanwezigheid van deze functies heeft de druk op de leefomgeving doen toenemen. In de huidige woningvoorraad liggen kansen om te verduurzamen, te verdichten en om de kwaliteit te verbeteren. Bij nieuwe woningbouwontwikkelingen moet goed gekeken worden of hier een gezond leefklimaat gerealiseerd kan worden, waarbij de ligging nabij OV-knooppunten juist kansen biedt. Tegelijkertijd liggen de kernen van Velsen en Beverwijk ingeklemd tussen het waardevolle duingebied aan de westkant en het open landschap van de Wijkermeerpolder en de Veenpolder en Spaarnwoude aan de oostkant. In deze gebieden liggen kansen om de leefomgeving en het recreatiegebruik te verbeteren. Het water van de Noordzee en het Noordzeekanaal speelt daarin een belangrijke rol, wat met de sluisen, de wateroverlastopgave en de toenemende verzilting grote opgaven met zich meebrengt. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Omgaan met zoutindringing, tegengaan van wateroverlast en zorgen voor drinkwater

Ten tijde van extreme droogte komt er bij het schutten te veel zout water door de sluis. Er is dan onvoldoende water uit de rivier de Lek om het zoute water terug te duwen. Het indringend zout bedreigt de waterinname voor drinkwater langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Door zeespiegelstijging en toename van extreem droge perioden door klimaatverandering zal dit vaker voorkomen. Ten tijde van extreme droogte zal de sluis onder schutregiem worden geplaatst om daarmee de zoutindringing te beperken.

Ten noorden van Beverwijk ligt een zoekgebied voor de verplaatsing van drinkwaterproductie. Deze opgave staat verder besproken in hoofdstuk 5.1 en in hoofdstuk 6.9. over de binnenduinrand. In de IJmond is PWN op zoek naar een alternatief voor industriewater voor de IJmond, waarbij de mogelijkheden onderzocht worden om brak water uit de Haarlemmermeer te benutten.

Vergeleken met overstroming vanuit zee is het risico op wateroverlast langs het ARK en NZK groot. Binnen het deltaprogramma worden daarom verschillende maatregelen onderzocht om dit risico te verkleinen, waaronder de aanleg van noodoverloopgebieden waarin tijdelijk, in geval van een ernstige calamiteit of crisis water kan worden geborgen. In het Noordzeekanaalgebied worden hiervoor twee gebieden nader onderzocht op de mogelijkheden en effectiviteit: de Houtrakpolder en de Veenpolder. We wijzen deze twee gebieden aan als noodoverloop-zoekgebieden waarvoor restricties



Figuur 42 IJmond, Houtrakpolder en Veenpolder

geldend voor nieuwe ontwikkelingen die deze functie onmogelijk maken.

Benutten van het energetische knooppunt en de ligging aan zee

De IJmond speelt een sleutelrol in de verduurzaming van onze provincie, met name via de windparken op zee. Deze energietransitie heeft nu en in de toekomst een impact op de ruimte en de omgevingskwaliteit in de IJmond. Voorbeelden hiervan zijn transformatorstations, het hoogspanningsnetwerk die nodig zijn voor de elektrificatie en de aanleg van het Waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied. Het open landschap tussen Beverwijk en Zaanstad is in beeld als mogelijke locatie voor de realisatie van een nieuw 380kV-station binnen het traject 380kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord formeel op het grondgebied van de gemeente Zaanstad. Dit gebied is op die manier ook opgenomen in het regio-advies aan het Rijk dat door de provincie in samenwerking met gemeenten en andere partijen is opgesteld. Als gevolg van deze elektrificatie zal er ruimte vrijkomen die nu nog benut wordt voor onze huidige fossiele economie. Deze beide energiesystemen zullen enige tijd naast elkaar bestaan. Wij werken via het Programmabureau Noordzeekanaalgebied samen om deze vrijkomende fossiele terreinen efficiënt in te zetten voor de economie en energievoorziening van de toekomst.

De IJmond zal zich dan ook verder ontwikkelen tot belangrijk energieknooppunt. We wijzen de IJmond aan als energetisch en economisch cluster.

Hier en in de rest van het Noordzeekanaalgebied draait het om de verduurzaming van de industrie in relatie tot leefbaarheid. Dit wordt uitgewerkt in de NOVEX Noordzeekanaalgebied. Bepalend voor het energiesysteem in dit gebied zijn het aanbod en de infrastructuur voor waterstof, wat een grote impact heeft op het type verduurzaming van Tata Steel Nederland. Door de benodigde infrastructuur te ontwikkelen, kan er in IJmond een 'aanbod' van infrastructuur worden gecreëerd, waar bedrijven nu en in de toekomst op in kunnen springen. Daarnaast kan worden geprofitteerd van de aanlanding wind op zee, door direct gebruik van elektriciteit en op land geproduceerde waterstof in het NZKG. Oog voor de omgevingskwaliteit blijft in dit gebied geheel belangrijk.

De havens van het Noordzeekanaalgebied zijn aangewezen als waterstoffocusgebied in het Waterstofprogramma Noord-Holland (2025), met als doel grootschalige waterstofontwikkelingen te concentreren en elders te beperken. Waterstof vervult hier een functionele rol in de verduurzaming van de bestaande industrie in de IJmond en in het energiesysteem, onder meer door de mogelijkheid om het energiesysteem te balanceren bij mogelijke overschotten aan duurzame energie. De aanwijzing als focusgebied is primair bedoeld om vraag en aanbod van energie te clusteren en verdere ruimtelijke versnippering te voorkomen. De IJmond wordt een locatie waar het Waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied doorheen loopt. Het netwerk zal lopen van het industriegebied in IJmond

tot en met Westpoort in de Amsterdamse haven. Voor zowel het deel in IJmond (deelgebied I) als in Westpoort (deelgebied III) is het niet mogelijk om bestaande aardgasleidingen te hergebruiken. Hier is dus een nieuwe leiding nodig.

Op dit moment is er in Nederland – en ook Europees – een groot gebrek aan geschikte kade- en kavelruimte voor de aanleg van windparken op zee. De Energiehaven is een werkhaven van circa 16 hectare ten behoeve van de installatie van en onderhoud aan windparken op zee. Daarnaast zorgt de aanleg van de Energiehaven IJmond ook voor een versterking van de regionale (haven)economie. In de eerste plaats wordt het profiel van de IJmond als belangrijk centrum van de offshore-haven economie versterkt. De locatie is gunstig gelegen – buiten de sluizen van IJmuiden en op relatief korte afstand van en groot deel van de te realiseren windparken op zee – net ten noorden van Zeehaven IJmuiden aan de monding van het Noordzeekanaal.

De IJmondhavens (IJmuiden, Velsen en Beverwijk) zijn sterk in voedsel (vis), offshore energie, en de maakindustrie. De haven van IJmuiden is een economisch gezonde haven. Wel is voor de aanleg en onderhoud van windparken meer ruimte nodig. De provincie zet daarom in op het vergroten van de beschikbare ruimte in de verschillende IJmondhavens. Onder meer door het project Energiehaven te ondersteunen. Ook de kades en kavels in de havens van IJmuiden, Velsen en Beverwijk kunnen beter benut worden. Bovendien is het wenselijk kavels in de haven van IJmuiden vrij te spelen voor haven gebonden bedrijvigheid. In Beverwijk zet de provincie in op het behoud van de (haven gebonden) bedrijvigheid in en rond de haven.

Er is plaats voor de productie van staal in de IJmond, maar alleen als dit schoner en duurzaam wordt én de leefomgeving verbetert. Wij willen dat Tata Steel in de IJmond de kans krijgt om te verduurzamen: beter groen hier, dan grijs elders. Daarbij draagt de staalproductie in de IJmond bij aan de strategische autonomie van Europa.

Het Noordzeekanaalgebied, met de IJmond, is voor de transitie naar een circulaire economie een belangrijk focusgebied in Noord-Holland. Opslag en verwerking van grondstoffen is een belangrijke schakel in een circulaire economie. In de Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland is het Noordzeekanaalgebied met daarin de IJmond hiervoor als het meest kansrijk aangeduid. Die beoordeling van kansrijkheid is gebaseerd op criteria zoals de huidige locatiekenmerken (bijvoorbeeld watergebondenheid en al aanwezige industriële clusters), beschikbaarheid van ruimte (ook na eventuele herstructurering van terreinen), aanwezigheid van hogere milieucategorieën, en mogelijk vrijkomende

ruimte in het nabijgelegen Westpoort na eventuele herstructurering van opslag van fossiele energie. Met onder meer het aanwijzen van Industrierterreinen van provinciaal belang en het opstellen van een ruimtelijke strategie voor circulaire economie, zet de provincie in op het versterken van de transitie naar een circulaire economie in de IJmond.

Werken aan leefbaarheid in de IJmond

De provincie zet in op de versnelling van de ontwikkeling van Spoorzone West in Beverwijk als onderdeel van de Woondeal Metropoolregio Amsterdam. De provincie beschouwt de stedenbouwkundige visie voor Spoorzone West als richtinggevend kader voor een integrale gebiedsontwikkeling. Samen met gemeenten, de spoorsector en andere regionale partners werkt de provincie aan de versterking van het openbaarvervoerknooppunt, in samenhang met woningbouw, voorzieningen en de kwaliteit van de leefomgeving.

Voor het realiseren van leefbare wijken en steden is er in de IJmond meer nodig dan alleen woningen bouwen. Het vraagt om integrale gebiedsontwikkeling, waarbij de bouw van woningen gecombineerd wordt met samenhangende investeringen in de bestaande woningvoorraad, voor groen in wijken, verduurzaming, nabijheid van voorzieningen en goede mobiliteitsverbindingen naar knooppunten en recreatieve gebieden. Als onderdeel van deze vernieuwingsopgave zal er binnenstedelijke verdichting plaatsvinden en daarmee een toename aan woningen in de regio. Door de bestaande woningvoorraad te verduurzamen en binnenstedelijk te verdichten ligt hier een kans om grote aantallen woningen toe te voegen in de regio. De IJmond-gemeenten werken samen in de aanpak het programma Stedelijke Vernieuwing, dat als belangrijk speerpunt benoemd staat in het Ontwikkelperspectief en de Uitvoeringsagenda van NOVEX Noordzeekanaalgebied. Wij ondersteunen dit initiatief vanuit onze provinciale rol.

Deze lopende initiatieven passen goed binnen de provinciale ambities van binnenstedelijk bouwen en bouwen nabij OV-knooppunten. Andere delen van de IJmond lenen zich slechter voor woningbouw, met name omdat de randvoorwaarden voor een gezonde leefomgeving daar niet aanwezig zijn. Een voorbeeld daarvan is de oostkant van het station Beverwijk en de A22. Hier zijn met industrieterrein De Pijp, een saneringsopgave in het Aagtenpark en de aanwezigheid van landschappelijke beschermingsregimes zoals de Stelling van Amsterdam (UNESCO) de omstandigheden zodanig dat wij ten oosten van de A22 woningbouw zeer onwenselijk vinden. Wij onderkennen dat in Beverwijk woningbouwprojecten nodig zijn om een antwoord te kunnen bieden aan de woningbouwbehoefte

en de sociaal-maatschappelijke problematiek in de IJmond. Wij achten daarvoor de initiatieven voor woningbouwontwikkeling ten westen van de A22 meer geschikt.

De A22 is een bepalende factor voor de gezonde leefomgeving in Beverwijk. Wij zien de afwaardering van de maximale snelheid van de A22 als een wenselijke maatregel. Deze maatregel zorgt voor vermindering van uitstoot en geluidsoverlast en een vermindering van de CO₂-uitstoot en daarmee de impact op het klimaat. Kanttekening daarbij is dat de capaciteit van deze weg intact moet blijven omdat de A22 en de A9 communicerende vaten zijn voor autoverkeer in noord-zuidelijke richting door de provincie. Dit is onder meer nodig om verkeer op te vangen als de Wijkertunnel wordt afgesloten voor onderhoud of vanwege een calamiteit.

De IJmond is een gebied waar de druk op de leefomgeving groot is. Zowel in het verleden als in het heden zijn hier, door de provincie en andere partijen in de IJmond, verschillende soorten ontwikkelingen gerealiseerd en geprojecteerd op het gebied van economie, industrie en de energietransitie. Dit maakt de regio een belangrijke speler op regionaal, nationaal én internationaal niveau, maar ook dat de provincie en haar partners voortdurend aandacht moeten houden voor een goede en gezonde omgevingskwaliteit.

Ons doel is om de leefomgeving in de IJmond voortdurend te verbeteren. Hierbij gebruiken we het uitgangspunt van de GGD: iedere verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van hinder geeft gezondheidswinst. De aanstaande aanscherping van de landelijke wettelijke normen voor luchtkwaliteit vanaf 2030, volgend uit de EU-richtlijn luchtkwaliteit (2024), gaat hieraan bijdragen. Ten eerste continueren we onze inzet op ambitieus bronbeleid bij bedrijven waaronder Tata Steel, waarbij we sturen op het verminderen van schadelijke en hinderlijke uitstoot vanuit bronnen waar wij bevoegd gezag voor zijn. Daarnaast dient, zeker in de IJmond, het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig te worden meegewogen bij ruimtelijke afwegingen, bijvoorbeeld over beoogde woningbouwlocaties. Met het provinciale luchtmeetnet blijven we monitoren hoe de leefomgeving in de IJmond zich ontwikkelt.

De opgaven op het gebied van leefbaarheid in de IJmond zijn sterk gekoppeld aan sociaaleconomische opgaven. Zo wonen sociaaleconomisch kwetsbare groepen vaak op plekken met een lage leefbaarheid en in woningen van lagere kwaliteit. Wij ondersteunen het programma Stedelijke Vernieuwing IJmond waarin de IJmond-gemeenten samenwerken om de leefbaarheids- en sociaaleconomische opgaven in hun gezamenlijkheid aan te pakken.

Verbeteren van ecologische en recreatieve verbindingen

We beschermen binnen de IJmond de huidige landschappelijke waarden en het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam, terwijl we daarbij ook ruimte bieden aan toekomstige transitie. Dat doen we door bestaande landschappelijke waarden te benutten en nieuwe waarden toe te voegen. We zetten daarbij zoveel mogelijk in op een combinatie met recreatie en/of sport, maar ook ecologie en natuur.

In sommige gevallen staan de aanwezige erfgoedwaarden in de IJmond onder druk of zijn ze minder goed herkenbaar. We blijven met de gemeenten in gesprek om dit erfgoed van regionaal belang te versterken en te behouden. We vragen bovendien bijzondere aandacht voor militair erfgoed, zoals de Stelling van Amsterdam, de Atlantikwall en de Stelling van Beverwijk. Daarbij onderstrepen we het belang van het erfgoed als vertrekpunt bij toekomstige ontwikkelingen. De IJmond is namelijk rijk aan verschillende soorten erfgoed die als inspiratie kunnen dienen, zoals het militair erfgoed, de landgoederen en kastelen Marquette en slot Assumburg (Heemskerk), Akerendam, Westerhout (Beverwijk), Waterland en Beeckestijn (Velsen). Ook hier leggen we verbinding met onder andere recreatie en ecologie. Ook het OerIJ is kenmerkend voor het landschap in de IJmond. Wij zetten in op behoud van de voormalige stroomgeul tussen Heemskerk en Uitgeest en daarmee de beleefbaarheid van het open landschap.

Vanwege bestaande en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen is de druk op de leefomgeving groot. Dit benadrukt het belang van het beschermen en versterken van de leefomgeving. In het gebied liggen kansen om de leefomgeving en het landschap te versterken. Belangrijk is onder meer het verbinden van de duinen en het groene, open landschap met robuuste oost-westverbindingen. We willen dat (grootschalige) infrastructurele werken, indien zij in de IJmond terechtkomen, gepaard gaan met investeringen in het landschap en kwaliteit van de leefomgeving. Ook de aanpak Stedelijke Vernieuwing moet aansluiten op de benodigde investeringen in het landschap. Om investeringen in het landschap en de leefomgeving een juiste plek te geven, is het nodig om een integraal landschapsbeeld te ontwerpen voor de IJmond. Dit beeld kan dienen als kader om aanspraak te doen op middelen die voortkomen uit NOVEX MRA en NZKG, regiodeals met het Rijk, de aanpak Stedelijke Vernieuwing en grootschalige infrastructurele werken. Dit sluit aan op de ambitie uit de uitvoeringsagenda NOVEX NZKG. In het landschapsbeeld moet aandacht zijn voor van ecologie, water, de herkenbaarheid van het landschap (o.a. Oer-IJ) en het recreatief gebruik ervan.

6.9 BINNENDUINRAND

Keuzes in de omgevingsvisie

- Tussen Camperduin en de Donkere Duinen willen we verkennen of een landzijdige uitbreiding van de smalle duinenrij in de Kop van Noord-Holland een werkbare vorm van kustversterking is in combinatie de vergroting van de zoetwaterbel om verzilting tegen te gaan, natuur, recreatie, energieopwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. Bij eventuele initiatieven voor grootschalige bebouwing in dit gebied, betrekken we deze verkenningen bij onze afwegingen.
- We wijzen zoekgebieden aan in de binnenduinrand van Noord- en Zuid-Kennemerland waar in de toekomst drinkwater geïnfiltrerd en gewonnen kan worden. Dat betekent dat tijdelijk binnen het zoekgebied geen onomkeerbare ontwikkelingen worden toegestaan die strijdig kunnen zijn met drinkwaterwinning. Om het gebied niet onnodig lang op slot te zetten, zal op korte termijn onderzoek plaatsvinden naar een preciezere aanduiding voor een reservering.
- We kiezen in het kader van een klimaatbestendig water- en bodemsysteem voor maatregelen die het gebied klimaatbestendiger maken. Het uitgangspunt hierbij is maatwerk.
- Een integrale ruimtelijke afweging is nodig over toekomst van het Tuinbouwgebied Heemskerk in relatie tot de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving, omgevingskwaliteit en duurzaamheid.
- In de binnenduinrand realiseren we 300 hectare extra NNN.

Provinciaal belang

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Verbeteren van de bereikbaarheid.
- Zorgdragen voor de bescherming van planten en dieren en de natuur in Natura 2000-gebieden.
- Het verkleinen van de recreatieve druk in de duinen.
- Waarborgen en bevorderen van omgevingskwaliteit, waaronder beschermen en ontwikkelen van landschappelijk waarden.
- Benutten van het recreatiepotentieel van het landschap.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

In de binnenduinrand speelt met klimaat, water en bodem, natuur, landbouw, recreatie, mobiliteit en omgevingskwaliteit een veelheid aan opgaven van provinciaal belang. De Noordzeekust is

beeldbepalend voor de westkant van Noord-Holland. We onderscheiden vier deelgebieden in de Binnenduinrand:

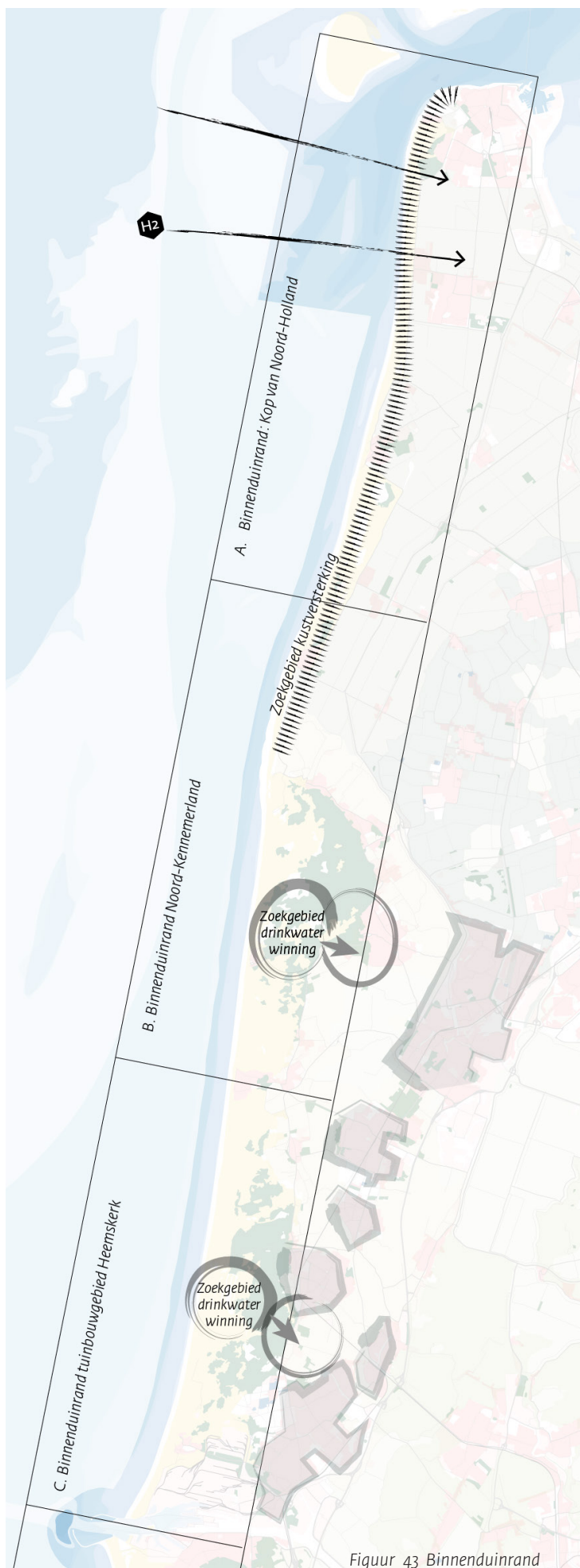
- A. Kop van Noord-Holland
- B. Noord-Kennemerland
- C. Tuinbouwgebied Heemskerk
- D. Zuid-Kennemerland

In dit gebied komen de waterveiligheid en natuurfuncties van de duinen samen met recreatie en agrarische functies. Ook hebben de duinen een belangrijke waterzuiverende en –bergende werking, waardoor het gebied in beeld is en al gebruikt wordt voor drinkwaterwinning. Omdat niet al deze functies in hetzelfde gebied samengaan, moeten we keuzes maken waar bijvoorbeeld de recreatiedruk te hoog is en daarom spreiding nodig is of waar economische functies zoals de landbouw niet verenigbaar zijn met drinkwaterwinning. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

A: Binnenduinrand: Kop van Noord-Holland

Hoewel de waterveiligheid van de kust in de Kop op orde is, is de kuststrook tussen Camperduin en Den Helder wel de zwakste schakel in onze kustverdediging. Door toenemende erosie als gevolg van zeespiegelstijging zal dit niet beter worden. Een landinwaartse uitbreiding van het duinensysteem tussen Callantsoog en de Donkere Duinen naar een robuust kust-duinlandschap zou verschillende oplossingen kunnen bieden. Deze ontwikkeling draagt bij aan waterveiligheid en biedt tegelijkertijd kansen voor landbouw en een aantrekkelijk recreatiegebied voor mensen in de regio. Ook de toeristische sector kan hiervan profiteren. De uitbreiding van het duinensysteem zorgt er daarnaast voor dat er een grotere zoetwaterbel ontstaat waardoor de toenemende zoute kwel uit zee wordt afgeremd.

Tussen Camperduin en de Donkere Duinen willen we verkennen of een landzijdige uitbreiding van de smalle duinenrij in de Kop van Noord-Holland een werkbare vorm van kustversterking is in combinatie met de vergroting van de zoetwaterbel om verzilting te gen te gaan, natuur, recreatie, energieopwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. Specifiek verkennen we de gedeeltelijke landwaartse uitbreiding van het duinensysteem naar een robuust kust-duinlandschap tussen Callantsoog en de Donkere Duinen. Bij eventuele initiatieven voor grootschalige bebouwing in dit gebied, betrekken we deze verkenningen bij onze afwegingen. Het huidig (voornamelijk) agrarisch gebruik kan vooralsnog



Figuur 43 Binnenduintrand

worden voortgezet. Er zijn nog veel onzekerheden die vragen om nader onderzoek en uitwerking, waaronder de mogelijkheden van behoud van de recente investeringen buitendijks bij de zandige versterking, de sterkte van toename van zoute kwel onder de kunstmatige kustwering en de breedte en hoogte van de voorziene strook.

De verkenning onderzoekt een ontwikkelstrategie met een combinatie van toekomstbestendige kustverdediging, landschapontwikkeling en het creëren van een waterbuffer die verzilting tegengaat. Hierin is ruimte voor natuur, recreatie, energieopwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. In deze ontwikkelstrategie kunnen ook toekomstige gebruikers een grote rol hebben. Wellicht biedt dit ook mogelijkheden voor de uiteindelijke financiering (publiek-privaat).

B: Binnenduintrand: Noord-Kennemerland

Het duingebied ten zuiden van Camperduin heeft een belangrijke functie voor drinkwaterwinning. Door zeespiegelstijging en daardoor ontstane druk, verschuift de zoetwaterbel in het duingebied landinwaarts. Daardoor kan infiltratie van voorgezuiverd water op termijn niet langer op dezelfde plekken plaatsvinden en moeten mogelijk ook twee productielocaties worden verplaatst. De zoetwaterbel zorgt er ook voor dat bij zeespiegelstijging extra indringing van zoute kwel wordt beperkt. In de binnenduintrand moet daarom structureel ruimte worden geclaimd om toekomstige (diepte)infiltratie mogelijk te maken en productielocaties te kunnen verplaatsen. Daarvoor reserveren we een zoekgebied in de binnenduintrand waar in de toekomst drinkwater geïnfiltrerd en gewonnen kan worden ten noordwesten en zuidwesten van Alkmaar. Het vestigen van een zoekgebied om een exacte reservering voor een toekomstige locatie voor drinkwaterwinning te verzekeren, betekent dat tijdelijk binnen het zoekgebied geen onomkeerbare ontwikkelingen worden toegestaan die strijdig kunnen zijn met drinkwaterwinning.

Om het gebied niet onnodig lang op slot te zetten, zal op korte termijn onderzoek plaatsvinden naar een preciezere aanduiding voor een reservering. Dit onderzoek willen we uitvoeren met gemeenten, drinkwaterbedrijf, waterschap en direct betrokkenen starten we een onderzoek om preciezer aan te geven waar de reservering voor een productielocatie moet worden gedaan. Het bredere belang van de zoetwaterbel als barrière voor indringende zoute kwel wordt hierin meegenomen.

De binnenduintrand is daarnaast om meerdere redenen bijzonder, de zoetwaterbel eronder is

belangrijk als strategische zoetwatervoorraad. Daarom moeten we zuiniger zijn op de kwantiteit (minder wegpompen) als op de kwaliteit (minder gebiedsvreemde stoffen in het grondwater). Het inrichten van overgangszones in de binnenduintrand moet hier een antwoord op geven. Extra natuur hier versterkt het duinsysteem en biedt kansen voor bijzondere kwelnatuur zoals blauwgrasland. Het opvangen van schoon duinwater uit duinrellen biedt kansen voor natuur in de binnenduintrand en vormt een basis voor een goede ecologische verbinding via de polders van de strandvlakten richting het Alkmaardermeer, als onderdeel van de robuuste verbinding van Kust tot Kust.

De binnenduintrand en de eraan grenzende strandvlakten kennen naast hoge natuurwaarden ook hoge landschappelijke en erfgoedwaarden. In dit gebied biedt het toevoegen van passende groenblauwe landschapselementen - en verbindingen kansen voor zowel de waterkwaliteit, biodiversiteit, klimaat, landbouw, landschapsversterking en recreatie.

Een verdere vernatting, of verschuiving van waterwinning, in dit gebied kan het landschap versterken maar brengt ook gevolgen met zich mee. Het kan van negatieve invloed zijn op de archeologische waarden. En toename van begroeiing kan gevolgen hebben voor zowel de nu aanwezige ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische als archeologische waarden. Zo is de openheid van de polders van groot belang voor weidevogels

Weidse Polders

Ten oosten van het Noord-Hollands Duinreservaat ligt tussen Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef het gebied de 'Weidse Polders'. Een waardevol gebied met bijzondere natuur en agrarisch landschap waar mensen fijn wonen, werken en recreëren. Door het groeiende ruimtegebrek moet een goede afweging worden gemaakt om de juiste balans tussen de verschillende gebruiksfuncties in het gebied te vinden. Om de puzzel te leggen is vanuit de verschillende thema's richting gegeven aan het invullen van de opgaven.

Voor de provincie en haar partners in het gebied gelden de volgende uitgangspunten:

- In de binnenduintrand zijn de potenties voor natuur en water het grootst. Hier wordt ingezet op herstel van het natuurlijk systeem. De geleidelijke overgang van het duingebied naar het polderland wordt daarbij optimaal ingezet. Waar kansen liggen voor recreatief medegebruik, worden deze benut. De centrale provinciale opgave is hier het beschermen en versterken van natuur, met prioriteit voor het Natura 2000-gebied en de ontwikkeling van NNN.
- Centraal in het gebied ligt het voormalige vliegveld. Dit blijft een belangrijke functie voor de waterhuishouding houden. Verder blijft de

natuurfunctie hier centraal staan. Naast de aandacht voor waterkwantiteit wordt ook ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit in het hele gebied.

- De melkveehouderij blijft hier in de toekomst aanwezig, met goed geoutilleerde bedrijven, afgewisseld door akkerbouw, bollenteelt, ingebed in een aantrekkelijk landschap van vaarten, kades, natuurgebieden en een robuust watersysteem.
- Wandelaars en fietsers kunnen hier genieten. Langs de dorpsranden van Egmond aan den Hoef en Bergen wordt ingezet op de verbinding tussen stedelijk gebied en buitengebied. De westrand van Alkmaar sluit hierop aan. Uitbreiding van de routenetwerken biedt extra recreatieve mogelijkheden en versterkt de betrokkenheid van inwoners bij het landelijk gebied.

C: Binnenduintrand tuinbouwgebied Heemskerk

Het tuinbouwgebied Heemskerk ligt tussen het Noordhollands Duinreservaat en de woonkernen Heemskerk en Beverwijk en heeft van oudsher een sterke tuinbouwfunctie. Het gebied is sinds de inwerkingtreding van de structuurvisie in 2015 begrenst als enige tuinbouwconcentratiegebied met als doel om economisch vitale landbouwfuncties te beschermen.

De nicheproducten uit het gebied hebben een hoge marge en zijn kwalitatief onderscheidend in zowel binnen- als buitenland. In een onderzoek uit 2019 door Decisio in opdracht van de provincie Noord-Holland werd geconcludeerd dat het hier om een vitaal tuinbouwgebied gaat met toekomstperspectief. In het gebied werkten ten tijde van het onderzoek zo'n 790 mensen (circa 8 procent van de totale werkgelegenheid in Heemskerk) die samen 70 miljoen euro omzet maakten. Daarnaast zorgden de tuinders in Heemskerkduin voor ruim 320 banen bij toeleveranciers in Heemskerk en elders.

In het gebied komen echter meerdere functies samen, waaronder tuinbouw, wonen en kleinschalige bedrijvigheid. En er spelen meerdere ruimtelijke opgaven, zoals het in balans brengen van de economische betekenis van het tuinbouwconcentratiegebied met water-, bodem- en natuuropgaven. We concluderen daarom dat een integrale ruimtelijke afweging nodig is over de toekomst van het tuinbouwgebied Heemskerk in relatie tot de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving en duurzaamheid. We betrekken onze partners in het gebied om een zo breed mogelijke informatiebasis te krijgen om keuzes op te baseren. De uitkomsten van het onderzoek gebruiken wij om keuzes te maken over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van dit gebied.

Omgaan met verzilting, drinkwaterinfiltratie en wateroverlast

Het duingebied is voor de aanvoer van water afhankelijk van grond- kwel- en regenwater. Dit deel van de duinen langs het tuinbouwgebied staat gemarkeerd als potentieel infiltratiegebied voor drinkwaterwinning. Hierbij moet goed gelet worden op de relatie met het tuinbouwgebied en de werking op de water- en bodemkwaliteit. De precieze ligging van potentiële drinkwaterinfiltratiegebieden staat verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.1.

In het gebied is sprake van verzilting. Functies met een zoetwaterbehoefte zullen zich moeten aanpassen omdat in de toekomst niet kan worden gegarandeerd dat voldoende zoet water beschikbaar is om verzilting in het gebied tegen te gaan. Dit kan door meer water in het gebied vast te houden.

Voor het Heemskerker-tuinbouwgebied geldt de algemene zoetwateropgave. Deze bestaat uit het vergroten van de weerbaarheid tegen zoetwatertekorten door de buffercapaciteit van het gebied te vergroten, het watergebruik te verminderen, en het landgebruik aan te passen. Het Heemskerker-tuinbouwgebied heeft geen structurele oppervlaktewateraanvoer, dus geldt hier dat waar mogelijk water vastgehouden en vertraagd afgevoerd moet worden. Dit levert mogelijk spanningen op met de wateroverlastopgave. Voor de landbouw ligt de focus op efficiënt watergebruik en zelfvoorzienendheid om droge perioden te overbruggen. De verwachting is dat zandgebieden zonder wateraanvoer in de provincie eens in de vijf jaar te maken krijgen met watertekorten. Bij structureel watertekort moet realistisch gekeken worden naar de toekomstbestendigheid van landgebruik in het gebied. Deze elementen worden meegenomen in het ruimtelijk onderzoek.

Het tuinbouwgebied kampt met wateroverlast bij hevige regenbuien en een beperkte afwateringscapaciteit omdat de percelen aflopen vanaf de duinen. Hierdoor stroomt regenwater van nature af richting lagergelegen polders. Om dit probleem te adresseren, wordt er gewerkt aan de aanleg van groene waterbergingen zoals de Noorddorperbeek langs de Rijksstraatweg en een berging bij het Heemskerkerduin. Deze bergingen moeten regenwater tijdelijk opvangen, de waterkwaliteit verbeteren, bijdragen aan klimaatbestendigheid en mogelijk benut worden als zoetwaterbron. Wij sturen aan op zelfvoorzienendheid van deze bedrijven op het gebied van zoetwater.

Om de waterkwaliteit in het tuinbouwgebied te verbeteren moet de negatieve invloed van gewasbeschermingsmiddelen op de waterkwaliteit worden beperkt. Kennis over de water- en bodemkwaliteit in dit gebied moet gebruikt worden om een beter beeld te krijgen van de tuinbouw in

relatie tot haar omgeving. Wat het grondwater betreft willen wij een gezonde waterkwaliteit en voldoende zoetwatervoorraden. Daarom moet te veel grondwateronttrekking en als gevolg daarvan de aantrekking van zout water worden tegengegaan.

Een gezonde waterkwaliteit betekent een grotere biodiversiteit en een meer plezierige en gezonde leefomgeving. Doordat het oppervlaktewater nu veel voedingsstoffen, onkruidbestrijdingsmiddelen en gewasbeschermingsmiddelen bevat, is het water voor veel planten en dieren ongeschikt om in te leven. Daarom is in dit gebied een KRW-pilot gestart. Met deze pilot zorgen we ervoor dat betrokken partijen en gebruikers van het water meedoen met het weer schoon krijgen van het water in de polder en binnen de bebouwing.

In keuzes voor de toekomst van dit gebied betrekken we de mogelijkheden van dit gebied voor energie uit geothermie en de mogelijke koppeling aan de warmtebehoefte van woningen in de buurt.

Verbeteren natuur en ecologische verbindingen, gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit
We verzilveren kansen om ecologische verbindingen van oost naar west te verbeteren door een koppeling te zoeken met de inrichting aan de randen van het tuinbouwgebied. We kijken hierbij ook naar mogelijke koppelkansen met recreatieve verbindingen in het gebied. Wij hebben in het kader van de NNN-realiseer als opgave een ecologische verbindingzone te realiseren tussen bestaande natuurgebieden Marquette en het Krengenbos, Driehoek van Assum en Wijnenbus. In de binnenduinrand realiseren we 300 hectare extra NNN om de VHR-doelen te bereiken; in de binnenduinrand gaat het dan met name om de realisatie van blauwgraslanden, maar ook om andere bijzondere natuur. De afgelopen jaren is onderzocht waar in de binnenduinrand potentie is voor de bedoelde natuurontwikkeling. Daarbij is vooral gekeken naar kwelpotentie. Uit de inventarisatie kwam de omgeving van Heemskerk niet als meest kansrijk naar voren. Dit beeld nemen we mee in de afwegingen die we maken over de toekomstige ontwikkeling van het gebied.

De economische activiteiten die in het gebied worden uitgevoerd, kunnen invloed hebben op de leefomgeving. Deze invloed moet zoveel mogelijk worden beperkt. Mogelijkheden hiervoor zijn onder andere het zoveel mogelijk scheiden van uitstootrijke bronnen en woonfuncties en het zoveel mogelijk toepassen van ambitieus bronbeleid.

Het tuinbouwgebied grenst direct aan de duinen en de Noordzeekust en kenmerkt zich door de aanwezigheid van de groende duinzoom op de achtergrond. Het gebied maakt onderdeel uit van het OerIJ-landschap en plaatselijk is hier het

historische verkavelingspatroon nog zichtbaar. De aanwezige erfgoed- en landschapswaarden dienen altijd als uitgangspunt en inspiratie bij toekomstige ontwikkelingen te worden meegenomen.

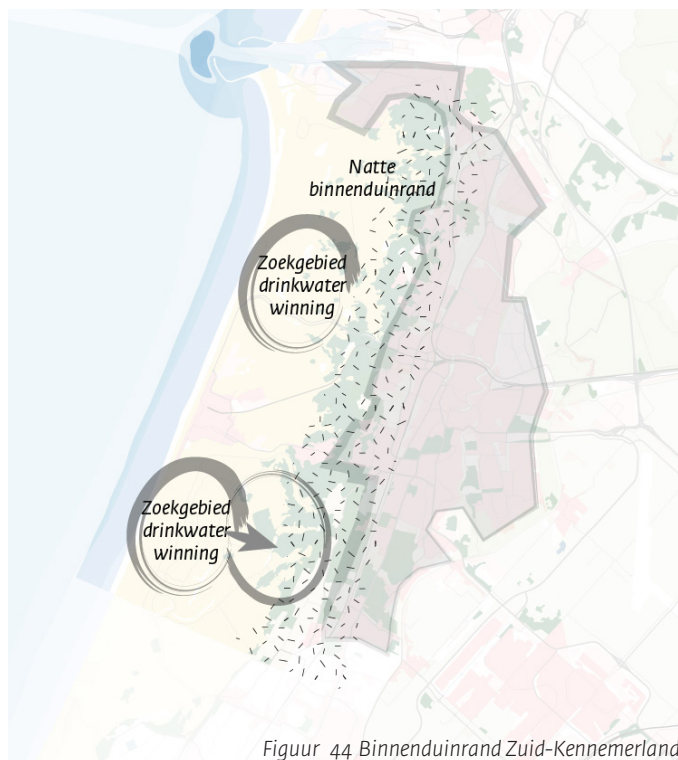
D: Binnenduinrand Zuid-Kennemerland

Omgaan met water, drinkwaterinfiltratie, verzilting en waterkwaliteit op orde brengen

De binnenduinrand heeft een bijzondere waterhuishouding. Het (grond)water stroomt van oudsher via natuurlijke watergangen (beken) en gegraven watergangen (duinrellen) uit de duinen naar de lageregelegen strandvlakten. Het overgrote deel van het grondwater uit de duinen stroomt ondergronds via de bodem af. Dit geeft bijzondere kwelsituaties langs diverse plekken in de binnenduinrand. Het kwelwater dat door de watergangen stroomt is schoon en van hoge kwaliteit. Een deel van deze duinrellen is in de loop der tijd verdwenen of alleen nog als rechte vaarten terug te vinden. Samen met de verstedelijking maakt dat de binnenduinrand gevoelig voor wateroverlast. De waterhuishouding langs de binnenduinrand wordt sterk beïnvloed door gegraven watergangen en de inlaat van (voedselrijk) boezemwater. Met name in de deelgebieden Vogelenzang en het bollengebied is men afhankelijk van de inlaat van het boezemwater. We kiezen in het kader van een klimaatbestendig water- en bodemsysteem voor maatregelen die het gebied klimaatbestendiger maken. Het uitgangspunt hierbij is maatwerk, met lokale gevolgen van nattere of drogere omstandigheden die gevolgen hebben voor natuur en landbouw.

In de duinen vindt sinds 1853 drinkwaterwinning plaats, wat invloed heeft gehad op de waterhuishouding in de binnenduinrand. De drinkwaterwinning in Overveen is aan het begin van deze eeuw gestopt, maar is gezien het dreigende tekort weer opnieuw in beeld voor diepte-infiltratie. PWN doet onderzoek naar heringebruikname. De waterwinning in de Amsterdamse Waterleidingduinen is vooral geïnfiltrerd water afkomstig uit de Rijn. De binnenduinrand bij Zuid-Kennemerland is in beeld als potentieel drinkwaterwingebied. In het zoekgebied dat verdeeld is over de gehele binnenduinrand, staan we geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen toe die consequenties hebben voor de mogelijkheid om hier op termijn drinkwaterwinning te realiseren. De toenemende verzilting wordt meegenomen in het bredere locatieonderzoek naar drinkwaterwinlocaties in de binnenduinrand.

We willen de waterkwaliteit in de Zuid-Kennemerlandse binnenduinrand verbeteren. De waterkwaliteit is nu onvoldoende in de vier voor Zuid-Kennemerland relevante waterlichamen – waaronder het Trekvaartsysteem en de waterlichamen in het Nationaal Park Zuid-



Figuur 44 Binnenduinrand Zuid-Kennemerland

Kennemerland. Om de doelen van de KRW te halen, zijn forse reducties van nutriënten en chemische stoffen nodig, evenals inrichtingsmaatregelen zoals natuurvriendelijke oevers en het scheiden van schoon kwelwater van vervuild boezemwater. We onderzoeken bron- én inrichtingsmaatregelen zoals reductie van nutriënten en gewas-beschermingsmiddelen en natuurvriendelijke oevers om de waterkwaliteit te verbeteren. Dit kan gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en het ruimtebeslag langs het water.

De toenemende verzilting zet de beschikbaarheid van water dat geschikt is voor de bollenteelt onder druk, alsmede de beschikbaarheid van voedselarm water dat nodig is voor een kwalitatief goede natuur. Oppervlaktewater in de polder en boezem krijgen op de langere termijn te maken met verzilting. Het brakke water komt via de zee en Haarlemmermeer het gebied in. De projecties voor 2100 laten zien dat de chloridegehalten in het ingepompte water aanzienlijk kunnen stijgen. Het gebied komt hierdoor voor een stevige uitdaging te staan, mede door klimaatverandering en zeespiegelstijging.

Samenwerken aan natuur, recreatie en bereikbaarheid

De draagkracht van de natuur in Zuid-Kennemerland, met name in de duinen en de binnenduinrand, staat onder druk door de verstedelijking en de gevolgen ervan, maar ook door de klimaat- en energieopgave. Door de groei van het aantal inwoners in en om de regio heen, neemt de recreatiedruk verder toe. We willen de recreatiebehoefte zoner en spreiden. Maatregelen zoals nieuwe 'ontvangstgebieden' en recreatieve verbindingen en ruimte voor lokale

ommetjes worden onderzocht. De bedoeling hiervan is om de druk op kwetsbare natuur in de binnenduinrand omlaag te brengen.

In het kader van Natura 2000 en de Natuurherstelverordening werken we in Zuid-Kennemerland aan het in stand houden en versterken van de huidige natuur, onder meer via recreatiesturing en het verminderen van de stikstofdepositie. Hierdoor moet rekening gehouden worden met beperkingen voor activiteiten die stikstof uitstoten nabij natuur. We willen natuurverbindingen binnen het NNN versterken en in stand houden. Daarnaast resteert in de binnenduinrand een realisatieopgave van het NNN.

In de binnenduinrand werken provincie en gemeenten met een groot aantal partijen samen in een gebiedsproces, om te zorgen dat ook in de toekomst de binnenduinrand een vitaal, veilig en aantrekkelijk gebied blijft. De opgaven en maatregelen op het gebied van water en bodem, natuur, landschap, recreatie en landbouw sluiten zo veel mogelijk aan op het gebiedsproces Zuid-Kennemerland. Het landschap in Zuid-Kennemerland staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van regio-overstijgende landschappelijke structuren. Richtinggevende structuren zijn het OerIJ, de binnenduinrand als geheel en de scheggen rondom Amsterdam. Maatregelen voor oost-westverbindingen als onderdeel van het groenblauw raamwerk en maatregelen voor recreatieontwikkeling en –spreiding, moeten bekeken worden als onderdeel van deze brede landschappelijke structuren. Om maatregelen te prioriteren en toetsen op toegevoegde waarde is een landschapsbeeld gewenst. De huidige bescherming gecombineerd met de versterking van het landschap op bovenstaande manieren draagt bij aan de algehele aantrekkelijkheid van Zuid-Kennemerland als leefgebied.

In het project Bereikbaarheid Kust in Zuid-Kennemerland werken we aan een breed en samenhangend maatregelenpakket om het kustgebied bereikbaar te houden. Daarnaast werken we regionaal aan de verkeersveiligheid en aan de aanpak van doorfietsroutes, onderdeel van een betere groenblauwe en recreatieve oost-westverbinding in de regio en een betere benutting en ontsluiting van het landschap.

6.10 SCHIPHOL EN OMGEVING

Keuzes in de omgevingsvisie

- Wij zetten ons in voor het vergroten van de leefbaarheid in de directe omgeving van de luchthaven Schiphol. Dat betekent dat grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol expliciet worden gekoppeld aan verbetering van de leefomgeving, investeringen in regionale en lokale infrastructuur en investeringen in het groenblauwe raamwerk.
- Wij zetten ons in voor de doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot en met Hoofddorp.
- Wij handhaven de reservering van Schiphol Noordwest op de Omgevingsvisiekaart totdat we meer zicht inzicht hebben in de consequenties. Rond Schiphol zetten we in op Schipholgebonden bedrijven. Voor niet-Schipholgebonden circulaire economie met grote emissies zien wij geen ruimte in dit gebied.
- We kiezen ervoor de Greenport verder geclusterd te ontwikkelen binnen bestaande glastuinconcentratiegebieden om efficiënter en daarmee toekomstbestendiger te zijn voor bijvoorbeeld investeringen in benodigde infrastructuur.
- Samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk gaan we werken aan een integraal plan met samenhangend tijdpad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten.

Provinciaal belang

- Verbeteren van de leefbaarheid/gezonde leefomgeving rondom de luchthaven Schiphol, logistieke complexen en infrastructuur.
- Het verbeteren van de bereikbaarheid in de zuidwestflank van de Metropoolregio. Amsterdam en rond Schiphol in het bijzonder.
- Versterking groenblauw raamwerk/scheggen inclusief Westkant Haarlemmermeer, Park21 en andere ecologische oost-westverbindingen.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod.
- Bescherming van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, inclusief plek voor toenemende recreatievraag.
- Water- en klimaatopgave, verzilting in Haarlemmermeer.
- Faciliteren van economisch strategisch relevante sectoren en daarbij noodzakelijke randvoorwaarden zoals onder andere voldoende energie, (digitale) bereikbaarheid en ruimte voor digitale economie, datacentercluster, lifescience/health campus, energie-infrastructuur en landbouw.

- Opgave verduurzaming (energie).
- Toekomstbestendige en duurzame landbouw: glastuinbouw (verduurzaming bestaande glastuinbouw, behoud en steviger sturing op (verplaatsing naar) concentratiegebieden, onderzoek teelten, opruimen/alternatieven verouderd/verrommeld glas).

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

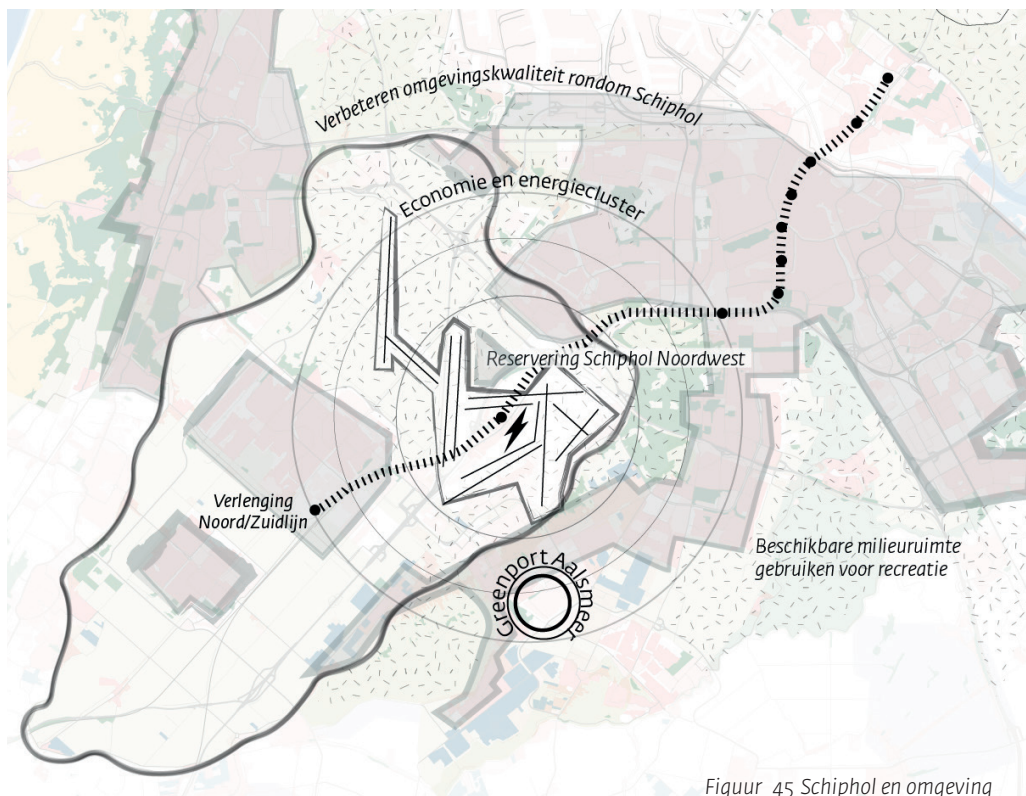
De Schipholregio kent uiteenlopende opgaven van provinciaal belang waaronder de leefbaarheid, economische ontwikkeling, woningbouw, mobiliteit, natuur, recreatie en landschap. Schiphol staat als luchthaven voor een grote transitie-opgave om zich aan te passen aan de luchtvaart van de toekomst. Bij een gelijkblijvend aantal vliegbewegingen neemt het aantal passagiers stevig toe, waarvoor de luchthaven zelf en het regionale en nationale mobiliteitssysteem eromheen een manier moet vinden om zich aan te passen. Onderdeel van deze opgave is om de geplande grootschalige woningbouwontwikkelingen hier een plek te geven op een manier die in een gezonde leefomgeving voorziet. Het landschap en de ruimtelijke inrichting kan met een stevig groenblauw raamwerk en overgangszones tussen stad en omliggend landschap een belangrijke bijdrage leveren aan de leefomgevingskwaliteit. Tot slot maakt de aanwezigheid en transitie van Greenport Aalsmeer naar geconcentreerder en toekomstbestendig glastuinbouwgebied een belangrijk onderdeel uit van de ruimtelijke inrichting. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Een toekomstbestendige luchthaven, woningbouw, glastuinbouw en leefomgevingskwaliteit

Wij zien vier belangrijke regionale opgaven in de regio:

1. **Verbeteren van de leefomgeving en bereikbaarheid rondom de luchthaven Schiphol**

in relatie tot de luchthavenontwikkeling in de komende decennia. Schiphol is de komende 20 jaar in grote verbouwing om de luchthaven aan te passen aan de autonome ontwikkelingen in de luchtvaart. De steeds groter wordende vliegtuigen vragen grote aanpassingen om passagiers op een comfortabele manier af te handelen. Bij een gelijkblijvend aantal vliegbewegingen neemt het aantal af te handelen passagiers toe van circa 42 naar 65 miljoen passagiers die van en naar de luchthaven moeten. Dat vraagt een grote inzet op het verbeteren van de bereikbaarheid van deze regio die samen met Amsterdam het economisch hart van Nederland vormt. Door de



Figuur 45 Schiphol en omgeving

te verwachten groei van Schiphol wordt de druk op het nationale, regionale en lokale wegennet aanzienlijk vergroot. Op dit moment is er al vaak sprake van verkeerscongestie op wegen en overvolle perrons op NS-station Schiphol. Het vraagt ook om investeringen in het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit. Ondanks de trend van stiller wordende vliegtuigen, zal ook in de toekomst sprake zijn van geluidsbelasting en fijnstofemissies.

2. **Een grootschalige bijdrage aan de bouw van woningen.** Gezien de grote concentratie van werkgelegenheid in de regio en de voordelen van nabijheid van wonen bij die werkgelegenheid, ligt er een grote woningbouwopgave in de regio met een aantal grote locaties met name in de gemeente Haarlemmermeer. Het gaat hierbij niet alleen om het bouwen van woningen maar ook dat hier de bijbehorende mobiliteits- en energie-infrastructuur, voorzieningen en recreatie bij worden ontwikkeld.
3. **Het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit.** De verdere ontwikkeling van Schiphol, samen met de groei van het aantal inwoners en werkgelegenheid en de daaraan gekoppelde mobiliteitsgroei belast de leefbaarheid in de regio nog verder in de wetenschap dat er een opeenstapeling van hinder in het gebied is. Dit terwijl de leefbaarheid en het mobiliteitssysteem feitelijk al zwaar belast zijn.
4. **Het toekomstbestendig maken van de Greenport Aalsmeer.** De Greenport Aalsmeer is aan het veranderen. Dat betekent dat in combinatie met toekomstbestendige

glastuinbouw en efficiënt ruimtegebruik ongeveer 1000 hectare van het totale glastuinbouwcomplex een transformatie door moet gaan. Door de nabijheid van Schiphol is transformatie naar een woonfunctie lang niet altijd mogelijk.

De opgaven in de Schipholregio overstijgen gemeentelijke grenzen en vragen om stevige samenwerking en een proactieve opstelling ten aanzien daarvan. Wij werken samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk aan een integraal plan met samenhangend tijdpad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten. Het doel is een economisch toekomstbestendige Schipholregio binnen de randvoorwaarden van een verbeterde leefkwaliteit en bereikbaarheid. We koppelen de ontwikkelingen rond Schiphol expliciet aan verbetering van de leefomgeving, investeringen in regionale en lokale infrastructuur en investeringen in het groenblauwe raamwerk.

Investeren in bereikbaarheid van het economisch hart van Nederland

Investeren in mobiliteit zijn een randvoorwaarde om de economische betekenis van Schiphol en de regio te kunnen blijven dragen. Wij zetten in op een samenhangend pakket van maatregelen ter versterking van de mobiliteit in deze regio. Daarbij gaat het om een structurele versterking van het openbaar vervoer in het hart van de metropoolregio, waaronder de doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot in ieder geval Hoofddorp (en in de toekomst

wellicht nog verder), versterking van de oost-westverbindingen en een betere aansluiting richting Zuid-Holland alsook verbeteren van de HOV-structuur rond Schiphol, fietsverbindingen en langzaam verkeerroutes. Deze investeringen zijn noodzakelijk om de groei van de regio op te vangen en tegelijkertijd de leefbaarheid te verbeteren. Bij het doortrekken van de Noord/Zuidlijn en een eventuele zoeklocatie voor een opstel terrein ten zuiden van de Geniedijk, gaan we het gesprek met het Rijk aan over hoe zich dat verhoudt tot de UNESCO-status van de Stelling van Amsterdam/Hollandse waterlinies, ook als dit potentieel de UNESCO-status ter discussie stelt.

Om zo goed mogelijk efficiënt gebruik te maken van de bestaande infrastructuur wordt in de omgeving grotendeels ingezet op binnenstedelijk bouwen en nabij OV-knooppunten. De woningbouwlocaties in de westflank van de Haarlemmermeer als onderdeel van de woondeal met het Rijk vormen hierop een uitzondering, maar worden wel voorzien van hoogwaardig openbaar vervoer.

Uitbreiding van energienetwerken

Om de groeipotentie van de regio verder te benutten zijn uitbreidingen van de energienetten noodzakelijk om netcongestie op het energienet op te lossen. Met de verwachte groei van het aantal passagiers en de verdere verduurzaming van de luchtvaartindustrie, zal ook de vraag naar duurzame energie groeien. De provincie verkent met Rijk en regio de nodige investeringen in het energiesysteem om een duurzame groei van Schiphol te kunnen bewerkstelligen waarbij onderzocht wordt of Schiphol een aftakking van de nationale waterstofinfrastructuur krijgt.

Verdere ontwikkeling van bedrijvigheid

Wij zien de Schipholregio samen met de concentratie van werkgelegenheid in Amsterdam als het hart van de metropoolregio én als een gebied waar scherpe keuzes nodig zijn. We willen ruimte maken voor de economie waar deze regio onderscheidend in is. Het gaat om luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid, logistiek, life sciences and health en energie-intensieve functies zoals datacenters.

Rond Schiphol zetten we in op Schipholgebonden bedrijven. Voor niet-Schiphol gebonden circulaire economie met grote emissies zien wij geen ruimte in dit gebied. Dergelijke activiteiten vinden plaats op plekken als Westpoort en De Liede. Op bedrijven- en kantorenterreinen worden eerst de mogelijkheden tot herstructurering benut alvorens verplaatsing of uitbreiding aan de orde is.

Een verdere doorgroei van Schiphol op termijn is op dit moment binnen de bestaande kaders niet mogelijk. Wij gaan bij onze planvorming uit van deze kaders. Eerst zal het huidige Schiphol Centrum

worden gerenoveerd en aangepast aan de autonome ontwikkelingen in de luchtvaart (i.e. grotere vliegtuigen). In de voorgaande Omgevingsvisie is op de kaart een reservering opgenomen voor een eventuele uitbreiding in de vorm van een tweede terminal. Dit gebied kan nodig zijn om de verbouwing van het huidige Schiphol Centrum te faciliteren (schuifruimte) en mogelijk ook voor verdere groei. Het Rijk is het bevoegd gezag om een uitspraak te doen over de noodzaak van de ontwikkeling Schiphol Noordwest. Zolang de huidige kaders geen ruimte bieden voor doorgroei en het Rijk hierover geen besluit heeft genomen, handhaven wij de reservering van Schiphol Noordwest op de Omgevingsvisiekaart tot we meer zicht hebben op de consequenties.

Doorontwikkelen van glastuinbouw

Binnen de Greenport ontwikkelen glastuinbouwlocaties zich binnen bestaande glastuinconcentratiegebieden geclusterd door om efficiënter en daarmee toekomstbestendiger te zijn voor bijvoorbeeld investeringen in benodigde infrastructuur. We bekijken samen met de sector en de gemeenten hoe bedrijven die buiten de concentratiegebieden liggen zich kunnen ontwikkelen. Dit kan of door verplaatsing naar de concentratiegebieden of doordat deze een ander perspectief krijgen met als doel ruimte vrij te krijgen voor andere opgaven in het gebied (Van Meer naar Beter).

Samen werken aan een leefbare, gezonde Schiphol-regio met omgevingskwaliteit

Tegelijkertijd is de ontwikkeling van Schiphol alleen houdbaar als zij gepaard gaat met substantiële investeringen in de leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid en energie-infrastructuur. Dicht bij het werk wonen en buitengewoon goed wonen en leven horen hierbij. Grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol expliciet worden gekoppeld aan verbetering van de leefomgeving en investeringen in regionale en lokale infrastructuur. Daarbij kijkt de provincie nadrukkelijk naar de gemeenten Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, Aalsmeer en Uithoorn omdat daar in sterke mate de lasten van de luchthaven worden gevoeld. Ze verdienen daarom een zichtbare plek in de verdeling van investeringen en kwaliteitsverbetering.

We houden afstand met nieuwe woningbouwlocaties tot de luchthaven en kiezen ervoor om eventuele vrijgekomen milieuruimte niet op te vullen met geluidgevoelige functies. De regelgeving rondom de milieu(gebruiks)ruimte wordt door het Rijk opgesteld. Wij kiezen ervoor om de (beschikbare) milieuruimte niet tot aan de grens op te vullen met geluidgevoelige functies als wonen maar deze zones op te vullen met groene en recreatieve functies. Enerzijds vanuit de ambitie om te komen tot een gezondere leefomgeving en anderzijds vanuit de benodigde ruimte voor de luchthaven en voor een

hoogwaardige bereikbaarheid van het gebied. Door deze zones wordt het landschap niet alleen versterkt, maar ook actief ingezet als middel om milieubelasting te beperken en ruimtelijke kwaliteit toe te voegen.

In de omliggende kernen staat de leefbaarheid en vitaliteit onder druk. Het werken aan een groenblauw raamwerk, woningen en het verbeteren van sociale en culturele infrastructuur en bereikbaarheid van voorzieningen, zijn noodzakelijke ingrepen om de leefbaarheid en vitaliteit van kernen op peil te houden. De aanscherping van de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit per 2030, zorgt bovendien voor minder milieuruimte. Dit maakt het noodzakelijk om meer rekening te houden met luchtkwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het gebied. Wat betreft geluidbelasting is geluidbewust ontwikkelen een belangrijke randvoorwaarde.

Het landschap rond Schiphol is een essentieel onderdeel van de ruimtelijke structuur van de metropoolregio. Het vervult een belangrijke rol in het versterken van leefkwaliteit, gezondheid en identiteit van het gebied en vormt de schakel tussen economische functies, infrastructuur en omliggende kernen.

De wijze waarop Schiphol en het omliggende gebied zich nu en in de toekomst ontwikkelt, heeft grote impact op de omgeving. Daarom is het essentieel om de ontwikkeling van dit gebied hand in hand te laten gaan met de ontwikkeling van het omliggende landschap. Wij zien kansen om de economische ontwikkelingen bij te laten dragen én te laten profiteren van een betere omgevingskwaliteit. We onderscheiden daarbij drie aspecten.

- Het realiseren van robuuste, groenblauwe overgangszones tussen stad en omliggend landschap richting de omliggende woonkernen. Deze zones dragen bij aan een gezondere leefomgeving door de realisatie van meer groen (zuiverend landschap) en kunnen daarnaast als geluidwerende maatregel dienen (denk aan bossen/struiken of een 'ribbellandschap' zoals toegepast in park Buitenschot om het (grond)geluid te dempen). Ook bieden deze groene randen recreatieve uitloopräume voor omwonenden. Beleving van de vliegtuigbewegingen kan hier een bijzondere kwaliteit zijn.
- Het realiseren van een hoogwaardige inrichting van de luchthaven en bedrijventerreinen, als economisch landschap met een eigen identiteit. Aantrekkelijke werk- en reisomgeving.
- Het behoud en versterken van het landschap rondom de luchthaven, met realisatie van ecologische (oost-west) verbindingen, meer ruimte voor water en recreatie in een stevig groenblauw raamwerk met een belangrijke rol voor Amstelscheg, Westeinderscheg, Diemerscheg, Geniepark en Park 21. Belangrijke

structuren om op voort te bouwen zijn de Geniedijk, een lineaire structuur die onderdeel is van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, de trekvaart en het orthogonale verkavelingspatroon van de Haarlemmermeer. De ruimtelijke kwaliteitseisen als opgenomen in de Leidraad landschap en cultuurhistorie zijn hierbij leidend. In het gebied rondom de Geniedijk net ten zuiden van Schiphol, zullen wij ons inspannen om alhier, samen met de gemeente Haarlemmermeer en de hier te vestigen bedrijven het Geniepark tot realisatie te brengen. Ook dit park kan als uitloop- en recreatiegebied dienen voor werknemers en bewoners van dit gebied.

De versterking van landschap, waterberging en recreatie wordt verbonden aan grote ingrepen zoals de herontwikkeling van en groei van het aantal passagiers en werk op Schiphol centrum opschaling van energie-infrastructuur, logistiek en datacenters. Dat betekent dat bij de aanpassingen en ontwikkelingen binnen de huidige kaders voor Schiphol en ook bij een mogelijk op termijn groeivraag van Schiphol, investeringen in leefbaarheid en bereikbaarheid harde randvoorwaarden voor ons zijn.

6.11 TOEKOMSTBESTENDIG WATERSYSTEEM, UITBREIDING DRINKWATERWINNING EN VERBETEREN NATUUR IN GOOI EN VECHTSTREEK

Keuzes in de omgevingsvisie

- We zullen een zoekgebied aanwijzen voor de toekomstige uitbreiding voor drinkwaterwinning bij de bestaande locatie in Huizen zodanig dat er geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden die toekomstige drinkwaterwinning onmogelijk maakt.
- Daarnaast zullen we de drinkwatertracés voorzien van een bescherming, eveneens door onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan.

Provinciaal belang

- Zorgdragen voor de beschikbaarheid van voldoende gezond drinkwater
- Een toekomstbestendig watersysteem
- Goede ruimtelijke inpassing ten opzichte van andere functies zoals natuur, stedelijke ontwikkeling en infrastructuur.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.

Gebiedsopgaven en ontwikkelrichtingen

Voor het watersysteem en drinkwaterwinning in Gooi en Vechtstreek spelen opgaven op het gebied van water en bodem, natuur, landbouw en recreatie die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen. Het gebied is op dit moment nog onvoldoende toekomstbestendig ingericht. Het kenmerkende watersysteem van infiltratie van regenwater in de hogergelegen zandgronden in het Gooi naar kwelwater in het lageregelegen vechtplassengebied kent zowel verdroging op plaatsen als wateroverlast. Daarnaast is het gebied vanwege de waterzuiverende capaciteit in beeld voor een mogelijke drinkwaterlocatie en spelen er een grote landschappelijke- en natuuropgaven in het gebied. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Kenmerkende landschappelijke karakteristieken

Gooi en Vechtstreek heeft een hoge omgevingskwaliteit, niet in de laatste plaats door het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies dat door een groot deel van deze regio loopt en zeer zichtbaar is in het landschap. Verder is Gooi en Vechtstreek rijk aan waardevolle landschappen van de heidegronden (hooggelegen gronden) aan de oostzijde tot het Oostelijk Vechtplassen gebied (veengebied) aan de westzijde. Ook heeft deze regio veel waardevol archeologisch erfgoed. Zeer karakteristiek voor deze regio zijn de oude lintdorpen in het plassengebied (Ankeveen, Kortenhoef, Loosdrecht), de landgoederenreeks in 's Graveland en de brinkdorpen (Laren, Blaricum) op de hoge gronden in het Gooi.

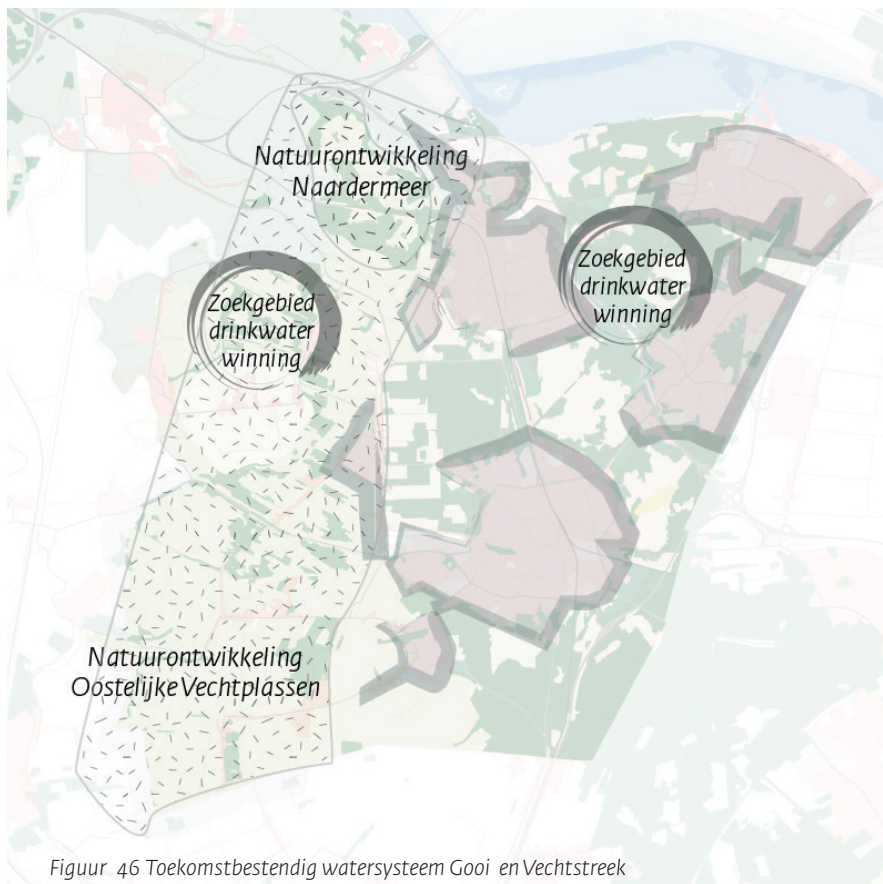
Werken aan een toekomstbestendig watersysteem

Regenwater komt vanuit de zandgronden in het Gooi uiteindelijk als kwelwater boven in het lageregelegen Vechtpassengebied. Verdroging of vernatting in het Gooi heeft daarmee direct invloed op de waterbalans in de Vechtplassen. In het onderzoek Toekomstbestendig Heuvelrug Gooi en Vechtstreek is de werking van het bodem- en watersysteem voor dit gebied in kaart gebracht. Dit systeem is ondanks een beginnend herstel nog niet in balans, dit wordt versterkt door klimaatverandering. Dit uit zich vooral in een verdroging en een tekort aan water. De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik.

Uitbreiden van drinkwaterwinning

De vraag naar drinkwater stijgt. In het Gooi ligt een van de Noord-Hollandse drinkwater win- en productiegebieden. Naar de toekomst toe moet er voldoende drinkwater beschikbaar blijven. In het Gooi werken in het WAAG-project PWN, Waternet en Vitens samen aan extra drinkwatercapaciteit. Hiervoor moeten zowel nieuwe inname- en zuiveringslocaties (bij Amsterdam-Rijnkanaal, Eemmeer of Gooimeer) als leidingtracés en infiltratiegebieden ruimtelijk worden ingepast. Ook de uitbreiding Weesperkarspel en Loenderveen – gericht op het structureel inzetten van extra voorgezuiverd ARK-water via de Waterleidingplas – vraagt ruimte voor de uitbreiding van de plas, leidingwerk en zuivering.

De provincie wijst voor het WAAG-project een zoekgebied aan dat nader zal worden uitgewerkt. Hier moet terughoudend omgegaan worden met ontwikkelingen die de toekomstige functie van het gebied voor drinkwater onmogelijk maken. De opgave voor WAAG wordt nader uitgewerkt waarin de fysieke locaties voor nieuwe inname- en zuiveringslocaties en leidingtracés en infiltratiegebieden een plek worden gegeven, om tot daadwerkelijke reservering van specifieke gebieden kan worden overgegaan. We zien dit als integrale gebiedsopgave vanuit de drinkwateropgave, waarin lokaal een goede ruimtelijke afweging moet komen en waar natuurontwikkeling, energie, drinkwater in een samenhangend geheel moet worden gezien.



Figuur 46 Toekomstbestendig watersysteem Gooi en Vechtstreek

Verbeteren van natuurwaarden

De natuurwaarden in deze regio gaan achteruit door onder andere stikstof en een onvoldoende waterkwaliteit. De effecten van klimaatverandering zijn nu al waar te nemen in de natuurgebieden in het Gooi. Door extreme droge periodes en extreem natte periodes gaan met name eiken- en beukenbomen dood. Stikstof heeft effect op zowel de natuurkwaliteit in de Vechtplassen als in de heidegebieden in het Gooi. Daarom investeren we in dit gebied door het nemen van herstelmaatregelen, KRW-maatregelen en door het afronden van de NNN. Ook proberen we op plekken met goed kwelwater op de flanken van het Gooi nieuwe natuur te ontwikkelen. Daarom zetten we in op het reduceren van stikstof, in de gehele provincie en ook lokaal. Door het aanbrengen van mineralen in hei en bos verzachten we de effecten van stikstof. Op de korte termijn ligt de focus van de provincie op het afronden van het NNN in het Oostelijke Vechtplassengebied. Het betreft de afronding van de NNN-opgave in twee fasen: eerste fase 85 hectare en in tweede fase 95 hectare. Naast de verplichting tot instandhouding van natuurwaarden liggen er goede kansen voor het versterken van landschappelijke en recreatieve structuren met groenblauwe dooradering. De landbouw maakt hier een transitie door naar meer extensief, passend bij de natuurwaarden. De uitdaging wordt om de komende jaren de emissies verder terug te dringen in combinatie met een (financieel) gezonde landbouw.



Foto Marije de Rooij–Stevenhaagen

Bijlagen

BIJLAGE 1: OVERZICHT INFORMATIEOBJECTEN

PM (wordt later ingevuld en is nodig in verband met vereisten uit het digitaal stelsel)

BIJLAGE 2: PROCES, PARTICIPATIE, OER EN BORGING

In aanloop naar deze ontwerp-omgevingsvisie hebben we een proces doorlopen van vier fasen. Na vaststelling van de ontwerp-omgevingsvisie zijn er nog twee fasen te gaan voordat er een door Provinciale Staten vastgestelde omgevingsvisie ligt. Namelijk de terinzagelegging en het verwerken van de zienswijzen (fase 4) en uiteindelijk de vaststelling door Provinciale Staten (fase 5). Dit laatste is gepland begin december 2026.

Onderdeel van het werken aan de omgevingsvisie waren een participatietraject en het maken van een omgevingseffectrapportage (OER). In het participatietraject hebben inwoners van Noord-Holland, maatschappelijke partners en medeoverheden meegedacht over wat er in de omgevingsvisie moet worden opgenomen. In de OER zijn de effecten van keuzes op verschillende aspecten in beeld gebracht. De uitkomsten van beide trajecten zijn medebepalend geweest voor de keuzes en richtingen in de ontwerp-omgevingsvisie.

Met het vaststellen van de omgevingsvisie straks, is dit traject nog niet klaar. Het gaat uiteindelijk om het gebruiken van de omgevingsvisie, het uitwerken van de richtingen en voornemens die in deze omgevingsvisie zijn beschreven. Dit laatste, de doorwerking van de omgevingsvisie, samen met de doorlopen fasen en de stappen die nog gaan komen zijn verder uitgeschreven in deze bijlage..

Het in fases toewerken naar de omgevingsvisie

Fase 0: het agenderen van ruimtelijke vraagstukken en het starten van het traject

In fase 0 stond het agenderen van de opgaven waar de provincie mee te maken heeft centraal. Hiermee is de inhoudelijke basis gelegd voor de omgevingsvisie. Fase 0 is op 29 september 2024 afgerond met het vaststellen van de startnotitie Regie op de ruimte en het Ruimtelijk Voorstel als inhoudelijke basis voor het vervolgetraject. Het Ruimtelijk Voorstel is een agenderend stuk, waarin we de ruimtelijke vraagstukken die ontstaan als alle ruimteclaims bij elkaar worden gelegd beschrijven. Het Ruimtelijk Voorstel is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige beleidsvoornemens, beschrijft de opgaven die op Noord-Holland afkomen en maakt nog geen keuzes. De keuzes zijn verkend in het traject om te komen tot een vernieuwde omgevingsvisie en zijn opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie.

Fase 1: het aanbrengen van overzicht in informatie

In fase 1 hebben we gewerkt aan de basis van de vernieuwing van de omgevingsvisie. Namelijk het bij elkaar brengen van alle onderliggende gegevens in een [kaartenatlas](#). Het opstellen van een participatie- en communicatieplan. En het bepalen van de methode waarmee we de keuzes in beeld zouden brengen met betrokken consequenties. Dit is samen met een analyse van de trends en ontwikkelingen en een

overzicht van de positie van de omgevingsvisie ten opzichte van de andere ontwikkelingen in de beleidscyclus van de Omgevingswet opgenomen in [het werkboek](#).

Fase 2: keuzes in beeld

In deze fase hebben we via twee sporen gewerkt aan het in beeld brengen van de keuzes en de consequenties die daaraan verbonden zijn. Het eerste spoor was het via kaartverhalen een plek geven aan de grootste botsende opgaven uit het Ruimtelijk Voorstel. Waar botst gezonde leefomgeving met woningbouw. Waar treedt verzilting op. Of, waar zien we dat de recreatiedruk te groot is. Er zijn in totaal 12 kaartverhalen gemaakt. Deze zijn [hier](#) te vinden. Het tweede spoor waren drie stel-dat verkenningen die we hebben uitgevoerd. Dit waren een scenario-studie waarbij vanuit een eerste vraagstelling waarbij een thema voorop werd gezet, is doorgeredeneerd wat de effecten waren voor andere thema's als de startvraag naar de toekomst doorgevoerd zou worden. De drie stel-dat verkenningen waren:

- Wat als we water en bodem sturend als uitgangspunt nemen
- Wat als we een gezonde leefomgeving en wonen als uitgangspunt nemen
- Wat als we een toekomstbestendige economie als uitgangspunt nemen

De bevindingen uit de kaartverhalen en de stel-dat verkenningen zijn gebundeld in het rapport [keuzes en consequenties](#). Op basis daarvan en de eerste resultaten van de participatie zijn uiteindelijk [richtingen en ambities](#) geformuleerd. De richtingen en ambities kan je zien als een eerste aanzet voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie. In de richtingen en ambities heeft de provincie aangegeven wat, alle consequenties overziend, de richting zou zijn die in de Omgevingsvisie gekozen wordt. Deze richtingen en ambities zijn op 29 september 2025 door PS vastgesteld als voorzet voor de ontwerp omgevingsvisie.

Fase 3: keuzes maken

De richtingen en ambities zijn in deze fase verder uitgewerkt. Dit hield in dat we de richtingen en ambities hebben verwerkt naar plaatsen en uitspraken. Bijvoorbeeld het beschermen van toekomstige locaties voor drinkwater betekent dat we specifiek in gebied x geen nieuwe ontwikkelingen die hiervoor schadelijk zijn meer toestaan. Daarnaast hebben we gewerkt aan samenhangende verhaallijnen waarin integraal wordt weergegeven wat de visie voor Noord-Holland is. Daarnaast is als er een stapeling van opgaven is met een provinciaal belang, gebiedsgericht een uitspraak gedaan welke keuzes de provincie voorstaat. In deze fase zijn de uitkomsten uit de participatie en de OER gebruikt om deze uitwerking vorm te geven. Het eindresultaat van deze fase is deze ontwerp omgevingsvisie.

Fase 4 en 5

De komende weken ligt deze ontwerp-omgevingsvisie ter inzage. De zienswijzen zullen in het najaar van 2026 worden verwerkt in de teksten en voorzien worden van een Nota van beantwoording. Het definitieve OER wordt ook betrokken bij de stap van ontwerp naar definitieve omgevingsvisie. Uiteindelijk zal als eindresultaat de omgevingsvisie aan PS worden voorgelegd voor vaststelling. De planning is nu dat dit in december 2026 is.

Er is al heel veel materiaal

Deze nieuwe Omgevingsvisie staat niet op zichzelf. In het traject hier naartoe is een aantal tussenrapporten gepubliceerd. In het al genoemde [Ruimtelijk Voorstel](#) (2024) zijn alle opgaven beschreven. In het [werkboek](#) (2025) is dit aangevuld met een quick scan van de trends en ontwikkelingen. De [brede basismonitor](#) is daarnaast een tool waarmee de verschillende doelstellingen van de Omgevingsvisie worden gemonitord. In dit hoofdstuk werpen we een blik op de opgaven waar de provincie Noord-Holland voor staat. De opgaven zijn digitaal gevisualiseerd in de [Kaartenatlas](#) en [verhalen op kaart](#).

Voor de Omgevingseffectrapportage (OER) is bovendien een nulmeting gedaan naar verschillende omgevingswaarden. Dit document 'De Staat van Noord-Holland' geeft onder andere de huidige staat van water, bodem, luchtkwaliteit en andere indicatoren.

Participatie

Conform het participatieplan dat op 10 februari 2025 is vastgesteld door PS, is de participatie uitgevoerd in twee fasen. In de eerste fase, die liep van mei tot en met juni 2025 werd online en in bijeenkomsten aan de inwoners van Noord-Holland de vraag voorgelegd wat ze belangrijke onderwerpen vinden voor de omgevingsvisie. Eind juni is een werkatelier georganiseerd voor medeoverheden en maatschappelijke partners om vanuit hun oogpunt mee te denken over de belangrijke onderwerpen voor de omgevingsvisie. Dat heeft geresulteerd in deze rapportage.

De tweede fase van de participatie bestond opnieuw uit een onderdeel met inwonersparticipatie en een deel waarin ruimte was voor maatschappelijke partners en medeoverheden om mee te denken. Dit laatste verliep via een groot aantal bijeenkomsten, per deelregio, met afzonderlijke gemeenten, met sectoren, gesprekken met bestuurders en ambtenaren. Met een grootste oploop tijdens een conferentie waarin alle aanwezigen samenkwamen.

De inwonersparticipatie was opnieuw via een online en offline deel opgezet. Online is een keuzewijzer gemaakt waarin mensen konden aangeven wat ze belangrijk vonden. Hierin was direct zichtbaar wat de effecten van een bepaalde keuze waren op de hoofdonderwerpen. In de fysieke bijeenkomsten werd aan de hand van dezelfde stellingen als in de keuzewijzer was opgenomen het gesprek gevoerd met mensen die zich voor de bijeenkomsten hadden opgegeven. Omdat de inwoners die mee hebben

gedaan met de online en offline participatie geen representatieve doorsnede zijn van de bevolking in Noord-Holland hebben we de vragen ook via een representatieve steekproef uitgezet. De uitkomsten uit deze inwonersparticipatie zijn opgenomen in deze twee rapporten.

De participatieresultaten zijn gebaseerd op de opzet van de onderzoeken: de deelnemers kozen een richting op basis van dilemma's. Om deze dilemma's te formuleren zijn provinciale vraagstukken vertaald naar de beleavingswereld van inwoners die niet dagelijks met deze thematiek bezig zijn. Het idee was de inwoners hierdoor echt te laten voelen dat een keuze maken soms best lastig kan zijn. Als gevolg daarvan zijn sommige dilemma's op een minder hoog abstractieniveau dan de omgevingsvisie in werkelijkheid is. Toch geeft het ons een inzichtelijk beeld van de prioriteiten die inwoners stellen.

OER

Met het Omgevingseffectrapport (OER) wordt het belang van de fysieke leefomgeving meegewogen bij besluitvorming. Dat betekent niet dat het OER daarvoor het enige instrument is. De eerste twee fasen van Regie op de Ruimte hebben al veel inzicht gegeven in de hoeken van het speelveld en potentiële omgevingseffecten. De provinciebestuurders zijn in de bevindingen van de stel-dat verkenningen en de botsingen van beleid bij het voortzetten van het huidige beleid goed meegenomen. Met de stel-dat-verkenningen en het keuzepalet is in beeld gebracht welke richtinggevende keuzes al gemaakt kunnen worden – in het keuzepalet zijn dit de overeenkomsten waarbij uit de verschillende verkenningen blijkt dat deze keuzes integraal bezien wenselijk zijn. Ook levert het keuzepalet inzicht in de dilemma's waarover meer informatie nodig is om een zorgvuldige keuze te maken. Daarmee is het speelveld voor de actualisatie van de omgevingsvisie al aanzienlijk vernauwd tot die dilemma's die nog om een integrale alternatievenafweging vragen. Het OER richt zich specifiek op die dilemma's.

Voor elk van de dilemma's zijn (in opmaat naar de OER) oplossingsrichtingen ontwikkeld. Deze zijn in het OER beoordeeld op de gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Van de verschillende oplossingsrichtingen zijn kansen en risico's onderzocht. Uit de beoordeling van de oplossingsrichtingen volgen aandachtspunten, waaronder eventuele raakvlakken, benodigd voor het samenstellen van het concept-voorkeursalternatief.

Het OER geeft input om een gewogen besluit per dilemma te nemen. De samenstelling van al deze gekozen oplossingsrichtingen, tezamen met het overeind blijvende omgevingsbeleid van de Omgevingsvisie NH 2050 (2018) én de keuzerichtingen waarvoor géén

alternatievenonderzoek nodig is (de “overeenkomsten”), is samengebracht tot één concept-voorkeursalternatief. Dit concept-voorkeursalternatief is in de OER beoordeeld. Vervolgens is dit concept-voorkeursalternatief na de beoordeling aangescherpt tot een definitief voorkeursalternatief. Tenslotte is dit definitief voorkeursalternatief beoordeeld in het Omgevingseffectrapport (OER). Dit rapport zal ter inzage gelegd worden met de ontwerp omgevingsvisie en besproken worden met de commissie voor de milieueffectrapportage.

De doorwerking van de omgevingsvisie

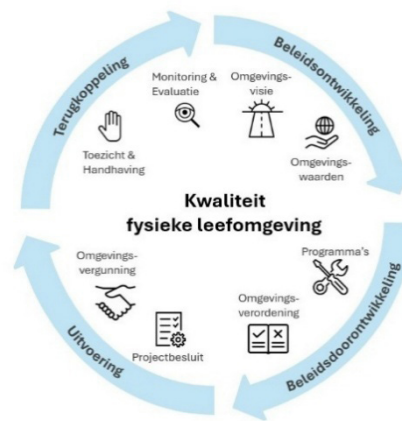
Als laatste fase was in de startnotitie de doorwerking van de omgevingsvisie beschreven. Want met alleen een omgevingsvisie schrijven verandert er nog niets in de fysieke wereld. De omgevingsvisie is een zelfbindend document en de doorwerking komt door het gebruik ervan en het verder uitwerken van het beleid in onder meer programma's en de omgevingsverordening. In deze paragraaf hebben we beschreven hoe deze doorwerking vorm gaat krijgen.

Uitwerking in de andere instrumenten van de Omgevingswet

De omgevingsvisie is één van de instrumenten die benoemd zijn in de Omgevingswet. De opbouw van de Omgevingswet volgt de beleidscyclus (zie figuur 47). De omgevingsvisie is het startpunt van een nieuwe beleidscyclus en de basis van al het beleid in de fysieke leefomgeving. Andere instrumenten onder de Omgevingswet zijn in overeenstemming met de omgevingsvisie. Vanuit de keuzes die we in de omgevingsvisie maken, werken we beleid verder uit en stellen we kaders. Dit kan bijvoorbeeld in een programma of in de omgevingsverordening. Zowel het uitgewerkte beleid in programma's als de omgevingsverordening hebben directe effecten. Ze werken direct door in de omgeving en in plannen van gemeenten en waterschappen.

Programma's

In programma's worden de ambities en beleidskaders uit de omgevingsvisie uitgewerkt naar concrete doelen en projecten. In een programma staat met welk beleid en met welke maatregelen we de doelen die we in de omgevingsvisie stellen, willen realiseren. Het programma is niet per se een integraal instrument, maar kan ook een sectoraal, gebiedsgericht of een thematisch karakter – of een combinatie hiervan – hebben. Elk programma heeft in elk geval een grondslag in de omgevingsvisie. Er zijn een aantal verplichte programma's. Dit zijn de programma's die zijn voorgeschreven bij de implementatie van EU-richtlijnen. Dit zijn onder andere het Actieplan geluid, het Regionaal water- (en bodem)programma en de Natura 2000-Beheerplannen. Daarnaast is een programma verplicht als een omgevingswaarde dreigt te worden overschreden.



Daarnaast is er een aantal programma's of gebiedsgerichte opgaven waar we met andere overheden aan werken en waar het product niet als officieel programma onder de Omgevingswet is vastgesteld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de NOVEX-gebieden, deltaprogramma's en de RES-en.

Omgevingsverordening

Onderdelen uit de omgevingsvisie kunnen vertaald worden als concrete regel in de omgevingsverordening. De omgevingsverordening bevat al onze provinciale regels voor de fysieke leefomgeving. Iedereen in de provincie dient zich hieraan te houden. De omgevingsverordening is kaderstellend voor de omgevingsplannen van de gemeenten en voor de waterschapsverordening. Op deze manier werkt de omgevingsvisie via een aantal stappen door in concrete regels waar inwoners en bedrijven mee te maken kunnen krijgen.

Projectbesluiten

In een programma maken we maatregelen concreet en formuleren we projecten waarover we projectbesluiten nemen. Het projectbesluit zet de provincie in bij complexe projecten zoals de verdubbeling van een provinciale weg of private initiatieven die samenvallen met het bereiken van publieke doelen. Ook op deze manier werkt de omgevingsvisie via een aantal stappen door in concrete projecten waar inwoners en bedrijven mee te maken kunnen krijgen.

Provinciaal belang

In deze Omgevingsvisie maken wij zichtbaar wat wij als provincie van provinciaal belang vinden en hoe wij daarmee omgaan. Dit doen wij voor onze samenwerkingspartners: gemeenten, waterschappen, het Rijk, maatschappelijke organisaties en initiatiefnemers. Door onze provinciale belangen expliciet te benoemen, scheppen wij duidelijkheid over wat wij belangrijk vinden in de fysieke leefomgeving en wanneer

wij betrokken zijn. Zo maken wij ons handelen navolgbaar en voorspelbaar. Onze provinciale belangen staan in de tekst bij de verdiepingen genoemd, en allemaal op een rij in Bijlage 3.

De Omgevingswet vraagt van provincies om aan te geven wanneer sprake is van een provinciaal belang. De wet gaat er daarbij van uit dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de zorg voor de fysieke leefomgeving. De provincie treedt alleen op als dat nodig is. Artikel 2.3 van de Omgevingswet bepaalt dat wij onze taken en bevoegdheden inzetten wanneer er een provinciaal belang is dat niet doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd, of wanneer dat nodig is voor een goede uitvoering van wettelijke, nationale of internationale verplichtingen. Provinciale belangen kunnen voortkomen uit toegekende taken (zoals voor grondwaterbeschermingsgebieden en luchthavens van regionale betekenis), uit bovenlokale of regionale opgaven, of uit strategische keuzes die verder reiken dan één gemeente. Denk aan natuur, landschap en water, bereikbaarheid, energie, woningbouw of gebiedsontwikkeling. Per geval maken wij een zorgvuldige afweging en onderbouwen wij waarom sprake is van een provinciaal belang en welke rol daarbij past.

Onze sturingsfilosofie is daarbij leidend. Het benoemen van een provinciaal belang betekent niet automatisch dat wij ingrijpen. Wij doen dat alleen wanneer dat nodig is en wanneer samenwerking of gemeentelijk handelen niet doelmatig of doeltreffend is. Daarbij werken wij volgens drie uitgangspunten: wij handelen vanwege subsidiariteit (decentraal wat kan, provinciaal wat moet), proportionaliteit (niet meer ingrijpen dan nodig) en voorspelbaarheid (heldere kaders vooraf).

Provinciale belangen zijn dus geen wettelijke taken die door de wetgever bij de provincie zijn belegd. Naast wettelijke taken en provinciale belangen kan de provincie ook ambities benoemen. Dit zijn onderwerpen waar wij ons voor inzetten, bijvoorbeeld door te stimuleren of te faciliteren. Hier zetten we echter geen instrumenten vanuit de Omgevingswet in..

Rollen en instrumenten

Gelet op het provinciale belang en afhankelijk van de opgave vervullen we één of een mix van meerdere rollen in de samenwerking met onze partners. Welke rol we vervullen, hangt af van de taak of het belang dat aan de orde is en van de instrumenten die we daarbij inzetten. Dat kan bijvoorbeeld zijn vanuit de rol als bevoegd gezag op grond van een wettelijke taak voor de vergunningverlening of vanuit een regulerende rol door regels in de omgevingsverordening op te nemen. Of door middel van een stimulerende rol in de vorm van het

leveren van expertise of het verlenen van subsidies. Bij het nemen van een rol gaan we niet langer uit van vaste rollen of een theoretisch rollenkader. In plaats daarvan is het voeren van het gesprek met onze partners over onze rol en inzet een vast onderdeel van onze werkwijze. Deze rol ligt dus niet altijd vooraf vast, maar ontstaat in de context van de opgave en is dynamisch. Daarbij is ook de samenwerking en afstemming met onze partners belangrijk.

Naast de hierboven genoemde instrumenten bieden de Omgevingswet en andere wetten nog diverse aanvullende mogelijkheden om de ambities en keuzes uit de omgevingsvisie te realiseren. Daarnaast beschikken we over instrumenten die niet uit wet- en regelgeving voortkomen, zoals middelen voor gedragsbeïnvloeding en communicatie.

De keuze voor een instrument of een combinatie van instrumenten hangt niet alleen af van de rol die we vervullen, maar ook van de rol van samenwerkende partners. Waar dit mogelijk is, geven wij per ambitie een doorkijk van het instrument of de combinatie van instrumenten waarmee hieraan invulling wordt gegeven.

Cyclisch aanpassen: evaluatie en monitoring

We hebben te maken met een aantal transities met een grote mate van onzekerheid over omvang, snelheid en verschijningsvorm. Of dat nu rond energie, de transitie in de landbouw, klimaatverandering of niet te vergeten gezonde leefomgeving is. Daarnaast zullen sommige functies nu niet te combineren zijn, maar gaandeweg door innovaties en veranderingen wel. Dat vraagt om de mogelijkheid om goed in te kunnen spelen op veranderingen en nieuwe ontwikkelingen. We ontwikkelen daarom een systematiek om het geheel van Omgevingsvisie en -programma actueel en levend te houden.

Daarnaast gaan we de omgevingsvisie monitoren.

Stroomlijnen van het beleidshuis

Het merendeel van ons huidige uitvoeringsbeleid ligt op dit moment vast in allerlei visies, ontwikkelkaders, agenda's, strategieën en andere nota's. We willen de (her)kenbaarheid van ons beleid vergroten en aan een meer integrale en samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving te werken. Daarom werken we een structuur uit met een vast aantal programma's waarin de provincie de omgevingsvisie verder vormgeeft.

Ruimtelijk arrangement

Daarbij past ook een cyclisch proces waarbij in toenemende mate met het Rijk steeds stevigere en specifiekere afspraken worden gemaakt in het

ruimtelijk arrangement op basis van de verdere uitwerkingen. In lijn met hoe het werkt voor het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving).

Zo werken we met de sturingsfilosofie:

- We geven een gedeelde duiding: we definiëren in deze Omgevingsvisie en in gesprekken met partners waar we een provinciaal belang zien en maken afwegingen expliciet.
- We koppelen de filosofie aan een werkwijze: toepassing per schaal en opgave, bewuste instrumentkeuze uit het volledige instrumentarium van de Omgevingswet én afspraken over naleving en borging.
- We toetsen onszelf en leggen verantwoording af: wat doen we zelf, wat vragen we van partners en hoe maken we voortgang zichtbaar.

We zetten ons in voor ontwikkelingen waar een provinciaal belang, meerwaarde of wettelijke taak aanwezig is. Voor onze provinciale belangen hanteren we de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit en voorspelbaarheid. Als verbindend middenbestuur zijn we een constructieve partner voor gemeenten, waterschappen, het Rijk en de Europese Unie. Verzoeken van het Rijk en gemeenten wegen we op basis van meerwaarde die we zien vanuit onze positie als middenbestuur. Met het Rijk en omliggende regio's en provincies gaan we het gesprek aan, zodat we bij onze afwegingen hogere schaalniveaus betrekken. Bij spanningen tussen Rijksopgaven op gebiedsniveau signaleren we deze tijdig, zoeken we samen naar oplossingen en bewaken we het provinciaal belang - ook of zelfs juist als landelijke keuzes uitblijven. Daar waar stapeling van Europese wet- en regelgeving leidt tot knelpunten of extra regeldruk in de uitvoering van provinciaal beleid, brengen wij dat actief onder de aandacht bij het Rijk en Europese instellingen. Tegelijkertijd volgen we Europese ontwikkelingen en programma's nauwgezet, zodat we tijdig kansen kunnen benutten, bijvoorbeeld via Europese fondsen en subsidies, die bijdragen aan het versnellen of versterken van de uitvoering van onze provinciale doelen.

BIJLAGE 3 WETTELIJKE TAKEN RELEVANT VOOR DE OMGEVINGSVISIE EN PROVINCIALE BELANGEN

Afwegingsprincipe 1: Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Verantwoordelijk voor het strategisch beleid van de fysieke leefomgeving	Onder de Omgevingswet is de provincie wettelijk verantwoordelijk voor het strategisch beleid van de fysieke leefomgeving.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Zorgdragen voor een efficiënt ruimtegebruik van de fysieke leefomgeving	Efficiënt ruimtegebruik betekent dat activiteiten qua intensiteit en omvang op de juiste plek plaatsvinden. Daarbij sluiten zij aan op andere functies in de omgeving en versterken zij de onderlinge samenhang. Daarnaast gaat het om een goede afstemming over de daadwerkelijke ruimtevrage van activiteiten, zodat niet meer ruimte wordt benut dan nodig is.

Afwegingsprincipe 2: Water en bodem als ondergrond

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Zorgdragen voor een goede kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater	De Kaderrichtlijn Water (KRW) inclusief de Grondwaterrichtlijn (GWR) verplicht lidstaten tot het bereiken en behouden van een goede chemische en ecologische toestand van oppervlaktewater en het beschermen van een goede chemische kwaliteit en kwantiteit van grondwater. Een gezond water- en bodemsysteem vormt de basis voor een veilige, leefbare en toekomstbestendige provincie. Het draagt bij aan biodiversiteit, een gezonde leefomgeving, recreatie en het behoud van kenmerkende Noord-Hollandse landschappen. Waterkwaliteit is ook een essentiële randvoorwaarde voor een betrouwbare en toekomstbestendige drinkwatervoorziening. De provincie werkt voor het uitvoeren van de KRW samen met het Rijk en de waterschappen. Het Rijk draagt hiervoor de systeemverantwoordelijkheid, de provincie heeft hierbinnen een kaderstellende, uitvoerende en vergunningverlenende rol op regionaal niveau, in nauwe samenwerking met de waterschappen en Rijkswaterstaat. Voor het bereiken van de grondwatergerelateerde KRW- en GWR-doelen (zowel binnen als buiten grondwater-beschermingsgebieden) zorgt de provincie op grond van de Omgevingswet voor gebiedsgerichte coördinatie van de uitoefening van taken en bevoegdheden door gemeenten en waterschappen.
De grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermings-gebieden beschermen	Op basis van de Omgevingswet heeft de provincie de taak om grondwater te saneren in verband met de winning van grondwater voor bereiding van drinkwater.
Zorgdragen voor een goede bescherming tegen overstromingen	Op basis van de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) is de provincie verplicht overstromingsrisicobeeld te formuleren. Op basis van de Omgevingswet moet de provincie dit beleid uitwerken in een regionaal waterprogramma met als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed, de economische bedrijvigheid en de infrastructuur te beperken. De provincie is verantwoordelijk voor de regionale ruimtelijke ordening en kan in de omgevingsverordening het gebruik van risicovolle gebieden (binnendijks of buitendijks) beperken of aan voorwaarden binden. In de omgevingsverordening zijn omgevingswaarden voor de veiligheid van regionale waterkeringen en voor wateroverlast opgenomen.

Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving	De provincie werkt aan een gezonde en veilige leefomgeving. Op basis van de Klimaatwet is het doel zowel het landelijk als het stedelijk gebied te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Klimaatverandering brengt belangrijke opgaven met zich mee, zoals het omgaan met overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte. Dat vergt aanpassingen in zowel de ruimtelijke inrichting als in het watersysteem. (klimaatadaptatie). In een klimaatbestendige leefomgeving wordt met deze aspecten rekening gehouden, worden risico's beheerst en wordt de schade en hinder door wateroverlast en droogte zoveel mogelijk beperkt. Bijvoorbeeld nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten volgens de verordening klimaatbestendig en waterrobuust zijn.
Inzetten van bodemenergiesystemen op een doelmatige en zorgvuldige manier zonder negatieve effecten op kwaliteit, kwantiteit en warmtebalans van grondwater.	De provincie is op basis van het Besluit activiteiten leefomgeving bevoegd gezag voor open bodemenergiesystemen en om de grondwaterwarmte-balans bij bodemenergieplannen te bewaken.
Zorgdragen voor een goede ordening van het gebruik in de ondiepe ondergrond	Deze provinciale taak op basis van de Omgevingswet heeft als doel de bodem duurzaam te gebruiken voor verschillende functies, zoals landbouw, natuur en wateropslag door het verbinden van bodem- en ondergrondbeleid met omgevingsbeleid. De ondiepe ondergrond wordt steeds intensiever gebruikt voor onder meer kabels en leidingen, bodemenergie, en waterwinning. Functies stapelen. Zonder goede coördinatie ontstaan conflicten en risico's voor veiligheid, drinkwater en toekomstige opgaven. Door regie en samenhang te organiseren, maken we de ondergrond duurzaam, efficiënt en toekomstbestendig inzetbaar.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Zorgdragen voor de beschikbaarheid van voldoende gezond drinkwater	Drinkwater is een basisbehoefte. Dit is een wettelijke taak op grond van de Drinkwaterwet voor de drinkwaterbedrijven. De productie van drinkwater staat onder druk, terwijl de vraag toeneemt. Het vergroten van de drinkwaterproductie vraagt ruimte.
Zorgdragen voor een optimale beschikbaarheid van zoet water	Veel functies in Noord-Holland zijn afhankelijk van zoetwater, zoals drinkwatervoorziening, natuur, landbouw, industrie en stedelijk groen. Door perioden van droogte ontstaan er tekorten aan zoetwater, en door klimaatverandering neemt de druk op de beschikbaarheid verder toe. Dit vraagt om optimalisatie en om duidelijke keuzes in beschikbaarheid en verdeling van zoetwater, met regionale sturing als uitgangspunt. Rijk en regio werken op basis van de Deltawet samen in het Deltaprogramma Zoetwater.

Afwegingsprincipe 3: Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Waarborgen van een goede omgevingskwaliteit	Omgevingskwaliteit is, naast veiligheid en gezondheid, een van de drie centrale doelstellingen van de Omgevingswet. Het waarborgen van een goede omgevings-kwaliteit is een wettelijke verplichting voor iedereen. Onder het waarborgen en behouden van een goede omgevingskwaliteit verstaan we het behouden van de kwaliteiten van het landschap, waaronder waardevolle landschappelijke structuren en elementen (zoals Unesco Werelderfgoed en provinciale monumenten). Dit vraagt om een zorgvuldige balans tussen ruimte voor ontwikkelingen en het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, met oog voor de behoeften van zowel huidige als toekomstige generaties. Het Besluit kwaliteit leefomgeving verplicht de provincie daarnaast om in de omgevingsverordening regels op te nemen ter bescherming van provinciaal waardevol cultureel erfgoed. Hiermee wordt het waarborgen van een goede omgevingskwaliteit ondersteund.
Beschermen van het UNESCO werelderfgoed	De Staat der Nederlanden heeft in 1992 het UNESCO-verdrag geratificeerd en op basis daarvan meerdere werelderfgoederen in Nederland aangewezen. Vier daarvan liggen geheel of gedeeltelijk in Noord-Holland: de Waddenzee, de Beemster, de Hollandse Waterlinies en de grachtengordel van Amsterdam. Voor de Hollandse Waterlinies is de provincie de eerstverantwoordelijke voor het deel van het werelderfgoed dat op Noord-Hollands grondgebied ligt. Daarnaast is de provincie op grond van instructieregels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) verplicht om regels voor de werelderfgoederen Beemster en Hollandse Waterlinies op te nemen in de omgevingsverordening.
Aanwijzen van provinciale monumenten	De Erfgoedwet geeft de mogelijkheid om provinciale monumenten aan te wijzen.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Bevorderen van een goede omgevingskwaliteit	Aanvullend op de wettelijke taken ziet de provincie ook een provinciaal belang om een goede omgevingskwaliteit te bevorderen. Dit betekent dat ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen voorzien in nieuwe functies, maar ook bijdragen aan een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving. Naast milieukwaliteit en een gezond ingerichte leefomgeving omvat dit ook ruimtelijke kwaliteit, zoals de kwaliteit van natuur en landschap, erfgoed en stedenbouwkundige kwaliteit. Ook het voorzieningenniveau en de beschikbaarheid van groen, cultuur en ruimte voor sport en ontspanning, dienen in samenhang mee te groeien met ruimtelijke ontwikkelingen. De nabijheid en bereikbaarheid hiervan is essentieel voor de kwaliteit van leven.
Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige woon- en leefomgeving	Naast onze wettelijke taken op het gebied van geluid, stilte, geur, water- en luchtkwaliteit, verkeers-, water- en externe veiligheid, vinden wij het belangrijk om extra bij te dragen aan de gezondheid van onze inwoners. Voldoen aan wettelijke normen is geen garantie voor die gezonde woon- en leefomgeving. Daarom werken wij proactief aan gezondere woon- en leefomgeving, waarbij we extra ruimtelijk sturen in de fysieke leefomgeving. Defensieactiviteiten gaan vaak gepaard met geluidsoverlast of mogelijke beperkingen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw. Hoewel het belang van defensie vaak prevaleert zetten wij als provincie in op het mogelijk maken van ontwikkelingen met daarbij een evenwichtige afweging van onder andere gezonde leefomgeving, natuur, recreatie en woningbouw. Den Helder en omgeving zijn locaties waar we juist kwaliteit kunnen en willen toevoegen met behulp van de investeringen die gedaan worden voor defensie.

Afwegingsprincipe 4: Sturen vanuit netwerken

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Bijdragen aan het behalen van CO ₂ -reductiedoelen	In de Klimaatwet staat geen directe verplichting tot CO ₂ -reductie voor provincies, maar provincies hebben bij de nationale uitvoering wel wettelijke taken via andere wetten, zoals de Energiewet en de Omgevingswet. Op die manier dragen provincies bij aan het behalen van de nationale reductiedoelen.
Zorgdragen voor ruimte voor energieinfrastructuur en opwek	Op basis van de Omgevingswet dragen wij zorg voor de ruimtelijke inpassing van energieinfrastructuur, voor de vergunningverlening voor bepaalde trajecten en de afstemming tussen gemeenten en netbeheerders.
Adviserende rol ten aanzien van gemeentelijke warmtenetten	Nadat de Wet collectieve warmte van kracht is, heeft de provincie een adviserende rol op het moment dat een gemeente een warmtenet wil realiseren dat van invloed kan zijn op de warmtevoorziening van omliggende gemeenten.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Zorgdragen voor voldoende ruimte voor een duurzaam, betrouwbaar en efficiënt energiesysteem, waarin energie opgewerkt, getransporteerd en opgeslagen wordt ten behoeve van maatschappelijke en economische functies nu en in de toekomst.	Een robuust energiesysteem draagt bij aan het goed functioneren van de maatschappij, waaronder de (regionale) economie.
Zorgdragen voor een goed functionerend, verkeersveilig, toekomstbestendig en inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op een gezonde leefomgeving	Bereikbaarheid is van groot belang voor de leefbaarheid en economische ontwikkeling. We willen bijdragen aan het instandhouden en verbeteren van de bereikbaarheid, voor het goed functioneren van de maatschappij. Verkeersstromen, openbaar vervoer-verbindingen en logistieke netwerken stoppen niet bij gemeentegrenzen en vragen om samenhangende afwegingen op regionaal niveau
Zorgdragen voor een toekomstbestendige rol van de luchtvaart in het mobiliteitssysteem en de leefomgeving.	Een toekomstbestendige luchtvaart is wenselijk vanuit oogpunt van het internationale mobiliteitsvraagstuk en een gezonde leefomgeving. Nieuwe vormen van mobiliteit door de lucht kunnen hieraan bijdragen, zoals drones en Urban Air Mobility.

Afwegingsprincipe 5: Randvoorwaarden voor toekomstbestendige economie

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
-	-
Provinciaal belang	Onderbouwing
Zorgdragen voor voldoende en kwalitatief passende ruimte voor toekomstbestendige economische activiteiten met strategische meerwaarde op nationale en Europese schaal:	De provincie heeft de taak om de regionale en bovenregionale economie te faciliteren, onder meer door het creëren van een gunstig vestigingsklimaat. Gezien de complexiteit aan opgaven waar de provincie binnen de nationale en Europese context voor staat en het belang van een toekomstbestendige economie is het nodig om selectiever te gaan sturen op een weerbare, duurzame en circulaire en concurrerende economie met onder meer een hoge arbeidsproductiviteit en ruimte voor industrie en havengebonden functies. De provincie houdt rekening met de grote geopolitieke onzekerheden in het bestendigen van de Noord-Hollandse concurrentiepositie en daarmee het toekomstig verdienvermogen van Europa.

Perspectief voor het landelijk gebied

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Zorgdragen voor de bescherming van planten en dieren en de natuur in Natura 2000-gebieden	De provincie voert een groot deel van de regels uit voor bescherming van planten- en diersoorten. Bovendien is de provincie verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van beheerplannen voor 12 Natura 2000-gebieden en medeverantwoordelijk voor 7 Natura 2000-gebieden (van Noordzee, Waddenzee en IJsselmeergebied). Provincies stellen kaders voor faunabeheer, keuren faunabeheerplannen goed en wijzen faunabeheereenheden aan en regelen tegemoetkomingen voor faunaschade aan landbouw.
Beheren van natuur en aanleggen van nieuwe natuur	De provincie bepaalt waar het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt uitgebreid en ingericht, neemt instandhoudings-maatregelen ten behoeve van de Natura 2000-gebieden en legt natuurgebieden en beschermingsregels vast in de provinciale omgevingsvisie en omgevingsverordening.
Het beschermen en herstellen van natuur en biodiversiteit en gezonde bodems	Een gezonde natuur is essentieel voor een gezonde leefomgeving voor inwoners en vormt de basis voor duurzame ontwikkeling. Gezonde natuur is ook van belang voor ecosysteemdiensten, zoals de beschikbaarheid van water en voor de voedselvoorziening, zoals voor de bestuiving van gewassen. De natuurherstelverordening stelt doelen voor het herstel van biodiversiteit door grootschalige herstelmaatregelen voor beschadigde ecosystemen in natuurgebieden en stedelijk groen. Deze worden nog uitgewerkt in het nationale herstelplan. Het betreft ook het treffen van herstelmaatregelen in landbouwecosystemen. Deze doelen hebben onder meer betrekking op het verbeteren van de graslandvlinderindex en de boerenlandvogelindex, het vergroten van het aandeel diversiteitsrijke landschapselementen en het herstel van ontwaterde veengebieden. Naast de natuurherstelverordening vraagt ook de Bodemonitoringsrichtlijn om inzet op monitoring, herstel en bescherming van gezonde bodems.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Natuur als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling bij natuurvergunningen	Het herstellen van natuur om een gunstige staat van instandhouding van soorten en leefgebieden te waarborgen is van belang voor de ontwikkeling van woningbouw, energievoorziening en mobiliteit. Zonder natuurherstel is er veel minder mogelijk door het ontbreken van natuurvergunningen.
Toekomstbestendige en duurzame landbouwsector	De provincie wil toe naar een sterke, duurzame en toekomstbestendige agrarische sector. De sector draagt bij aan zowel economische vitaliteit, als natuur-, water-, bodem- en klimaatdoelen en draagt bij aan een leefbaar en veerkrachtig landelijk gebied.
Bijdragen aan het afremmen van bodemdaling en aan CO ₂ -reductie in veenweidegebieden	We zetten in op het verminderen van de CO ₂ -emissie door het verminderen van veenoxidatie en daarmee op het afremmen van bodemdaling in veenbodems. Samen met onze partners willen we de komende jaren een flinke beweging in gang zetten met daarbinnen een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw, geborgd in het landschap en met ruimte voor natuur, een gezond, robuust en klimaatbestendig watersysteem, energietransitie, vermindering van de stikstofuitstoot en andere meekoppelkansen.

Waar wonen, werken en recreëren we

Wettelijke taak relevant voor de Omgevingsvisie	Onderbouwing
Adviseren over de regionale woningmarkt, woningbouwopgave en voorrangverlening van gemeenten	Vanuit duurzame ruimtelijke ontwikkeling heeft de provincie een belangrijke regierol in de ruimtelijke afweging voor woningbouwlocaties en zorgt de provincie voor (deel/boven) regionale afstemming hierover. Op grond van de gewijzigde Huisvestingswet 2014 (ingangsdatum 1 januari 2024) zijn gemeenten verplicht een nieuwe versie van hun huisvestingsverordening aan het college van GS voor te leggen voor advies. GS controleren de huisvestingsverordening op de gevolgen voor de regionale woningmarkt, de woningbouwopgave en voorrangverlening.
Borgen regionale afstemming huisvesting aandachtsgroepen	In de volkshuisvestingsprogramma's werken gemeenten hun plannen voor woningbouw, het aandeel betaalbaarheid en de huisvesting voor specifieke aandachtsgroepen uit. De provincie zorgt ervoor dat zij hun inzet afstemmen met de overige gemeenten uit de woondealregio waarin zij zich bevinden.
Toezichthoudende rol op uitvoering van de afspraken uit de gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's	Na vaststelling van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) wordt de toezichthoudende rol van de provincie in de volkshuisvesting verstevigd, ten aanzien van huisvesting van aandachtsgroepen en uitvoering van de gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's.
Aanwijzen van zwemwaterlocaties en borgen van veiligheid en zwemwaterkwaliteit van zwemwater op aangewezen zwemwaterlocaties	Europees beleid op het gebied van zwemwater heeft als doel om de milieukwaliteit en de gezondheid van de mens te beschermen. De Zwemwaterrichtlijn legt regels vast voor de zwemwaterkwaliteit die aanvullend zijn op die van de Kaderrichtlijn Water en voor de controle van zwemwaterlocaties.
Provinciaal belang	Onderbouwing
Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod	We dragen eraan bij dat onze inwoners goed kunnen wonen, nu en in de toekomst. Primair gaat het om het juiste aanbod van woningen, dat voldoet aan de vraag naar het juiste type en op de juiste plek. Secundair daaraan is het zorgdragen voor voldoende nieuwbouwlocaties zodat tijdig en passend aan de vraag naar nieuwe woningen kan worden voldaan en doorstroming wordt bevorderd.
Zorgdragen dat woningen toekomstbestendig worden gebouwd	Woningbouw vindt voornamelijk binnenstedelijk plaats. Bij de locatiekeuze wordt rekening gehouden met het bodem- en watersysteem, beschikbare energie en mobiliteitsnetwerken en gezonde leefomgeving. Het provinciale belang is dat de woningen zoveel als mogelijk toekomstbestendig worden gebouwd: energiezuinig, klimaatbestendig, natuurinclusief en circulair, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de betaalbaarheid en haalbaarheid van woningbouw.
Bevorderen van de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van voldoende natuur, recreatiegebied en andere voorzieningen	Voor de kwaliteit van de leefomgeving en de leefbaarheid is het belangrijk dat de inwoners van Noord-Holland beschikken over groen in de directe woonomgeving en recreatiegebied in de buurt en de juiste bereikbare voldoende cultureel-maatschappelijke, sport en (andere) dorpsvoorzieningen.

BIJLAGE 4: BEGRIPPENLIJST (PM WORDT NOG VERDER AANGEVULD)

**BIJLAGE 5: SAMENWERKING IN
BOVENREGIONALE GEBIEDEN (PM WORDT
NOG VERDER AANGEVULD)**

Nameting campagne

Jouw Noord-Holland, jouw ruimte



Eindrapport Publieksonderzoek
Provincie Noord-Holland

NAMETING CAMPAGNE *JOUW NOORD-HOLLAND, JOUW RUIMTE*

INHOUDSOPGAVE

Ten geleide	3
Beleidsdilemma's	4
Beleidsdilemma 1: Woningbouw – op droge of ook natte plekken	4
Beleidsdilemma 2: Woningbouw – in de open ruimte of in steden en dorpen	6
Beleidsdilemma 3: Omgang met de zware industrie	7
Beleidsdilemma 4: Omgang met de waterkwaliteit	8
Beleidsdilemma 5: Lucht, grond en water – nu actie of vertrouwen op nieuwe technieken	12
Beleidsdilemma 6: Water en bodemkwaliteit – wel of geen sturing door de provincie	14
Beleidsdilemma 7: Omgang met historische landschappen	16
Beleidsdilemma 8: Fysieke bescherming van de provincie tegen water.....	18
Beleidsdilemma 9: Omgang met het elektriciteitsnet.....	20
Beleidsdilemma 10: Omgang met de landbouwgrond in de provincie	22
Beleidsdilemma 11: Omgang met drinkwatergebieden.....	24
Beleidsdilemma 12: Omgang met bodemdaling en broeikasgasuitstoot in veengebieden	26
Prioriteiten voor de inrichting van de ruimte.....	28
Bekendheid en waardering campagne <i>Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte</i>	29

Figuren

Figuur 1	Woningbouw – op droge of ook natte plekken
Figuur 2	Woningbouw – in de open ruimte of in steden en dorpen
Figuur 3	Omgang met de zware industrie
Figuur 4	Omgang met de waterkwaliteit
Figuur 5	Lucht, grond en water – nu actie of vertrouwen op nieuwe technieken
Figuur 6	Water en bodemkwaliteit – wel of geen sturing door de provincie
Figuur 7	Omgang met historische landschappen
Figuur 8	Fysieke bescherming van de provincie tegen water
Figuur 9	Omgang met het elektriciteitsnet
Figuur 10	Omgang met de landbouwgrond in de provincie
Figuur 11	Omgang met drinkwatergebieden
Figuur 12	Omgang met bodemdaling en broeikasgasuitstoot in veengebieden
Figuur 13	Onderwerpen waarvoor in Noord-Holland ruimte moet worden gemaakt
Figuur 14	Bekendheid met de campagne <i>Jouw Noord-Holland, jouw ruimte</i>
Figuur 15	Waardering voor campagne <i>Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte</i>

Tabellen

Tabel 1	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 1)
Tabel 2	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 2)
Tabel 3	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 3)
Tabel 4	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 4)
Tabel 5	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 5)
Tabel 6	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 6)
Tabel 7	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 7)
Tabel 8	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 8)
Tabel 9	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 9)
Tabel 10	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 10)
Tabel 11	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 11)
Tabel 12	Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 12)
Tabel 13	Onderwerpen waarvoor in Noord-Holland ruimte moet worden gemaakt
Tabel 14	Bekendheid met de campagne <i>Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte</i>
Tabel 15	Waardering voor campagne <i>Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte</i>

Bijlagen

Bijlage 1 Vragenlijst

Bijlage 2 Originele dilemmascores (21-puntsschaal)



TEN GELEIDE

Het voorliggende rapport bevat de resultaten van een online survey, ontworpen door Epiphaneia, waarvoor het veldwerk tussen 30 december 2025 en 8 januari 2026 is uitgevoerd door NoTies. In totaal zijn 1.620 respondenten uit de provincie Noord-Holland ondervraagd. Dit onderzoek is onderdeel van het participatietraject *Omgevingsvisie (Regie op de Ruimte)* van de provincie Noord-Holland. De ondervraagden vormen een representatieve afspiegeling van de Noord-Hollandse bevolking.

Een belangrijke bron en referentiekader is de [Keuzewijzer](#), waarbij inwoners van Noord-Holland werden uitgenodigd om op gestructureerde wijze mee te denken over de toekomstige ruimtelijke inrichting van de provincie. Dit vond plaats aan de hand van een aantal vragen (twaalf beleidsdilemma's plus één extra vraag) over beleidsdilemma's rond de ruimtelijke inrichting van Noord-Holland.

De volgende dilemma's stonden centraal in de survey:

Beleidsdilemma	Stelling 1	Stelling 2
■ 1	Alleen bouwen in droge en veilige gebieden	Meer bouwen, met hogere kosten
■ 2	Woningbouw in de open ruimte	Bouwen in steden en dorpen
■ 3	Verduurzamen van zware industrie	Geen ruimte voor zware industrie
■ 4	Waterkwaliteit maximaal beschermen	Ruimte voor bedrijven
■ 5	Nu actie voor gezonde omgeving	Vertrouwen op nieuwe technieken
■ 6	Provincie stuurt met regels	Vrijheid voor bedrijven
■ 7	Historisch landschap behouden	Ruimte voor energie- en klimaatregelen
■ 8	Nu natuurlijke bescherming	Wachten op toekomstige oplossingen
■ 9	Inzetten op uitbreiden elektriciteitsnet	Aanpassen van elektriciteitsgebruik
■ 10	Ruimte voor landbouw	Ruimte voor wonen, energie en bedrijven
■ 11	Drinkwatergebieden beschermen	Ruimte voor energieprojecten
■ 12	Broeikasuitstoot verminderen	Huidige landbouw en landschap behouden

Aanvullend is een beperkt aantal vragen gesteld over de bekendheid van respondenten met de in 2025 door de provincie Noord-Holland gelanceerde publiekscampagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte* en de waardering daarvoor. Tot slot is respondenten gevraagd om in eigen woorden aan te geven welke andere onderwerpen of aandachtspunten zij belangrijk vinden voor de toekomstige ruimtelijke inrichting van de provincie.

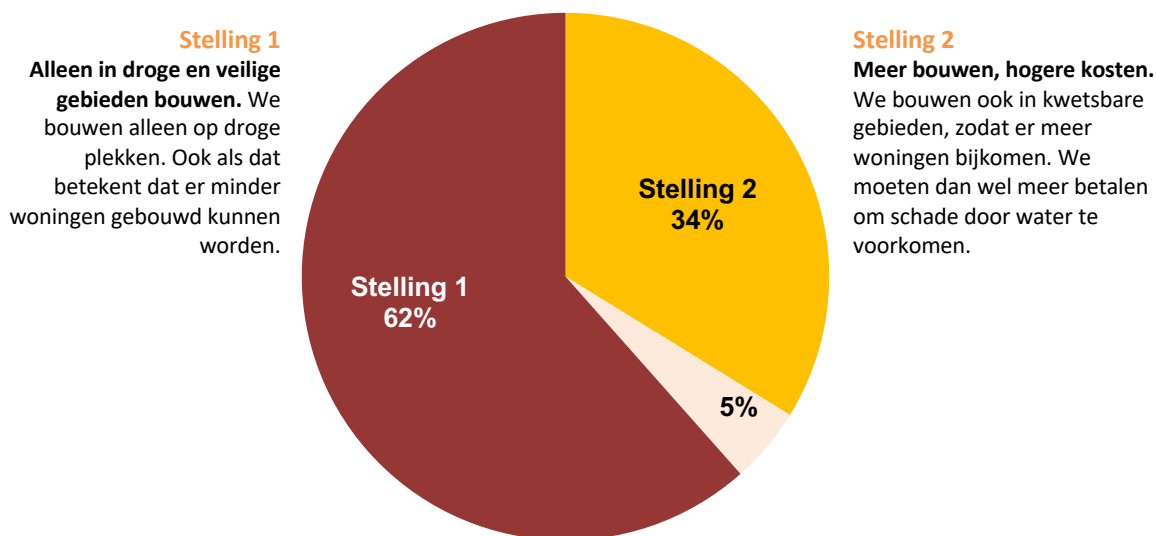
BELEIDSDILEMMA'S

In de online vragenlijst (zie bijlage 1) kregen respondenten in totaal 12 beleidsdilemma's voorgelegd ten aanzien van de ruimtelijke inrichting van de provincie, waarbij ze gevraagd werden om met een schuif met een blauw bolletje aan te geven welke stelling zij het belangrijkste vonden. Deze beleidsdilemma's komen nauwgezet overeen met de vragen die deelnemers kregen voorgelegd in de Keuzewijzer. De schuif liep daarbij van -10 (Stelling 1 het belangrijkste) via de neutrale score 0 (beide stellingen even belangrijk) naar score +10 (Stelling 2 het belangrijkste). Respondenten konden ook tussenliggende waarden aangeven, waardoor dit feitelijk een 21-puntsschaal was. Omwille van de eenvoud zijn hieronder de scores -10 tot en met -1 samengevoegd (Stelling 1 belangrijker) en ook de scores +1 tot en met +10 (Stelling 2 belangrijker). Een overzicht van de oorspronkelijke, gedetailleerde scores is te vinden in bijlage 2. De stellingen bevatten veel tekst. Ten einde respondenten niet te veel belasten zijn de stelling-paren steeds aan de helft van de respondenten voorgelegd (*split half*), met uitzondering van de stellingparen over bouwen. Elke respondent heeft aldus $2 + 5 = 7$ stellingparen voorgelegd gekregen.

BELEIDSDILEMMA 1: WONINGBOUW – OP DROGE OF OOK NATTE PLEKKEN

Alleen in droge en veilige gebieden bouwen. Een ruime meerderheid van de respondenten (62 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (alleen in droge en veilige gebieden bouwen). Iets meer dan een derde van de respondenten (34 procent) prefereert Stelling 2 (meer bouwen, hogere kosten). Vijf procent van de respondenten neemt een neutraal standpunt in.

Figuur 1. Woningbouw – op droge of ook natte plekken



Vraagtekst 'Hieronder kun je bij elke stelling aangeven wat voor jou belangrijk is. Door het blauwe bolletje met de pijltjes naar links of naar rechts te verschuiven, geef je je keuze aan. Als je geen keuze wilt maken, laat je het blauwe bolletje in het midden staan. Je kunt dan doorgaan naar de volgende stelling. De woningnood is hoog. Sommige gebieden zijn minder geschikt om te bouwen. Daar is de kans groot op wateroverlast. Als we in die gebieden gaan bouwen, zijn extra maatregelen nodig. We kunnen er ook voor kiezen om woningen alleen te bouwen op droge plekken. Van die plekken zijn er niet zoveel. Er kunnen dan op minder plekken huizen gebouwd worden. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].'

Noot Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=1621.

Aanvullend is een open vraag gesteld over waarom men de ene stelling belangrijker vindt dan de andere. De bijbehorende verbatim antwoorden zijn geanalyseerd met behulp van artificiële intelligentie (AI, resultaten in tabel 1). De keuze voor Stelling 1 blijkt vooral te worden aangedreven door zorgen over lange-termijnrisico's, in het bijzonder de daaraan verbonden kosten en de wens om natuur en landschap te beschermen. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen de nadruk op de urgentie van de woningnood en achten bouwen in kwetsbare gebieden onvermijdelijk en vertrouwen erop dat dit technisch beheersbaar is. Het verschil tussen beide groepen zit daarmee minder in het erkennen van woningtekorten of waterproblemen, maar vooral in de afweging tussen voorzorg op lange termijn versus directe noodzaak op korte termijn.

Tabel 1. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 1)

<i>Stelling 1. Alleen in droge en veilige gebieden bouwen</i>	<i>Stelling 2. Meer bouwen, hogere kosten</i>
Reden 1. Voorkomen van toekomstige schade en kosten. Respondenten vinden het onverstandig om nu te bouwen op plekken waar later hoge herstelkosten en schade te verwachten zijn: — 'Als er veel schade komt dan kost het weer een hoop geld en gedoe.' — 'Bouwen met de wetenschap dat het problemen kan opleveren is geen goede optie.'	Reden 1. Woningnood is urgent en moet prioriteit krijgen. Voor deze groep weegt het tekort aan woningen zwaarder dan de risico's van bouwen in kwetsbare gebieden: — 'Belangrijk dat er voldoende woningen komen.' — 'Anders schiet het nooit op.'
Reden 2. Veiligheid en gezondheid van bewoners. Bouwen in natte gebieden wordt gezien als ongezond en onveilig voor toekomstige bewoners: — 'Als je bouwt in natte gebieden is dat niet gezond.' — 'Het is slechter voor de gezondheid om in vochtige grond te bouwen.'	Reden 2. Alleen bouwen op droge plekken is niet haalbaar. Respondenten vinden dat er te weinig droge locaties zijn om aan de woningvraag te voldoen: — 'Alleen in droge gebieden bouwen is niet haalbaar.' — 'Bevolking blijft groeien.'
Reden 3. Bescherming van natuur en verstandige ruimtelijke ordening. Men wil landschap en natuur ontzien door bouw te concentreren op geschikte plekken: — 'Dat laat meer landschap ongemoeid.' — 'Beter voor de natuur.'	Reden 3. Techniek en investeringen maken veilig bouwen mogelijk. Men heeft vertrouwen dat met maatregelen en investeringen ook in kwetsbare gebieden verantwoord gebouwd kan worden: — 'Nederland is goed met water.' — 'Met investeringen moet dat kunnen.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=780 (Stelling 1: N=525; Stelling 2: N=255). Analyse met behulp van AI.

Demografische patronen

Dit rapport bevat een aantal demografische achtergrondanalyses. Hierin wordt gesproken over 'verschilsscores' – deze zijn gedefinieerd als het percentage respondenten dat Stelling 1 het belangrijkste vindt minus het percentage dat het meeste belang toekent aan Stelling 2. De score is positief als Stelling 1 belangrijker wordt gevonden en negatief als Stelling 2 als belangrijker wordt gezien.

- Vrouwen (66 procent Stelling 1; 29 procent Stelling 2; verschilscore +37 procentpunten) neigen naar meer naar voorzorg dan mannen (57-29 procent, verschilscore +28 punten).
- Babyboomers (verschilscore +35) neigen bovengemiddeld naar meer voorzorg (Stelling 1). Dat geldt ook voor praktisch opgeleiden met MBO¹ (+38) en praktisch opgeleiden tot MBO² (31%).
- Er bestaat een duidelijke samenhang met urbanisatie: hoe minder verstedelijkt het woongebied, hoe meer belang wordt toegekend aan Stelling 1 (ten opzichte van Stelling 2).
- Waterland (+46), West-Friesland (+34) en Gooi en Vechtstreek (+31) zijn de regio's waarin respondenten het meeste belang toekennen aan Stelling 1.

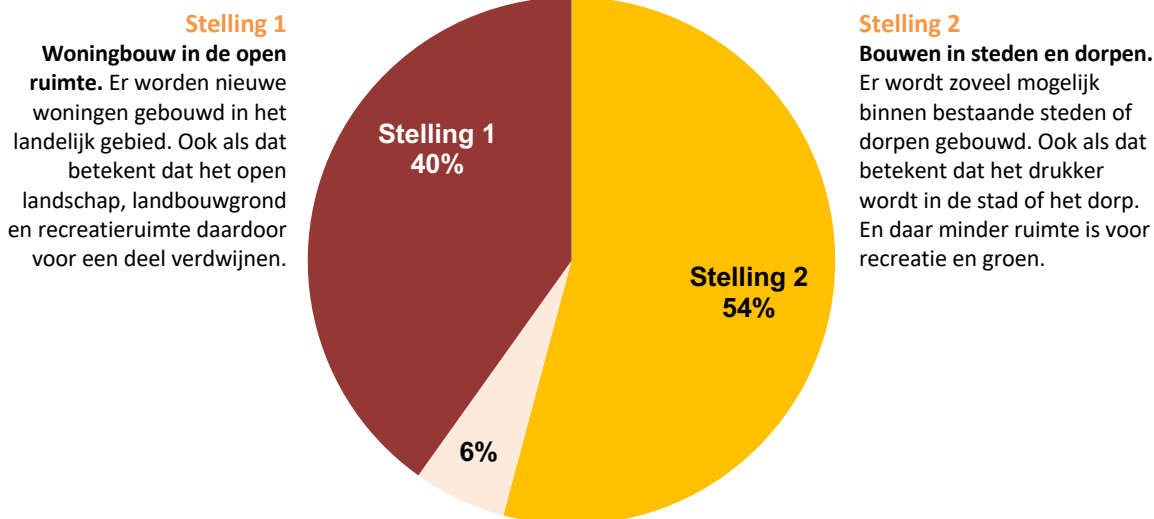
¹ Gedefinieerd als: HBO-master of WO master/doctoraal/postdoctoraal, HBO of WO bachelor/kandidaats.

² Gedefinieerd als: Geen onderwijs/basisonderwijs, Cursus inburgering / cursus Nederlandse taal. LBO/VMBO (kader- of beroepsgericht)/MBO 1 (assistentenopleiding)/VBO, MAVO/HAVO of VWO (eerste drie jaar)/VMBO (theoretisch of gemengd)/(M)ULO/voortgezet speciaal Onderwijs.

BELEIDSDILEMMA 2: WONINGBOUW – IN DE OPEN RUIMTE OF IN STEDEN EN DORPEN

Bouwen in steden en dorpen. Vier op de tien respondenten (40 procent) acht Stelling 1 het belangrijkste (woningbouw in de open ruimte), terwijl iets meer dan de helft van de respondenten (54 procent) het meeste belang toekent aan Stelling 2 (bouwen in steden en dorpen, ook als dat betekent dat het drukker wordt en er daardoor minder ruimte is voor recreatie en groen). Zes procent van de respondenten neemt een neutraal standpunt in.

Figuur 2. Woningbouw – in de open ruimte of in steden en dorpen



Vraagtekst 'Er zijn te weinig huizen/woningen. Nieuwe woningen kunnen worden gebouwd buiten dorps- en stadsgrenzen. Dat betekent verlies van landschap. Meer bouwen in bestaande woonplaatsen behoudt het landschap, maar maakt dat steden steeds drukker worden. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=1.620.

Respondenten die bouwen in de open ruimte belangrijker vinden, benadrukken vooral dat steden en dorpen al te vol zijn en dat verdere verdichting de leefbaarheid, rust en verkeersdruk aantast. Zij wijzen erop dat er buiten de kernen nog ruimte is om te bouwen en dat dit betere woonkwaliteit biedt, met meer ruimte voor gezinnen. Daarnaast leeft de zorg dat binnenstedelijk bouwen ten koste gaat van schaarse groene plekken in steden en van het karakter van dorpen.

Respondenten die bouwen binnen steden en dorpen belangrijker vinden, leggen juist de nadruk op het behoud van landschap, landbouwgrond en natuur. Zij vinden dat verdere verstedelijking van het buitengebied leidt tot versnippering en het verlies van open ruimte. Ook geven zij aan dat bouwen binnen bestaande kernen efficiënter is, omdat voorzieningen en infrastructuur al aanwezig zijn, en dat verdichting beter is dan het steeds verder uitbreiden van woongebieden.

Tabel 2. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 2)

<i>Stelling 1. Woningbouw in de open ruimte</i>	<i>Stelling 2. Bouwen in steden en dorpen</i>
Reden 1. Steden en dorpen zijn al te vol. Verder bouwen binnen de kernen wordt gezien als nadelig voor leefbaarheid, rust en verkeersdruk. — 'Het is in de steden druk genoeg, niet nog meer beestjes in een kooi stoppen.' — 'De steden zijn gewoon te vol, te veel belasting voor de bewoners.'	Reden 1. Bescherming van landschap en landbouwgrond. Bouwen buiten de kernen tast open ruimte, natuur en landbouw aan. — 'Het landschap moet behouden blijven.' — 'Niet alles volbouwen, landbouw en natuur zijn ook belangrijk.'
Reden 2. Er is ruimte buiten de kernen voor goede woonkwaliteit. Bouwen buiten steden en dorpen biedt meer ruimte en geschiktere woonomgevingen voor gezinnen. — 'Er is nog genoeg ruimte.' — 'Mensen moeten toch ergens wonen, liever met wat ruimte.'	Reden 2. Efficiënt gebruik van bestaande voorzieningen. Binnenstedelijk bouwen maakt gebruik van bestaande infrastructuur en voorzieningen. — 'Voorzieningen zijn er al, dat is praktischer.' — 'Alles ligt al in de stad, dat is efficiënter.'
Reden 3. Behoud van groen binnen stad en dorp. Verdichting gaat volgens respondenten ten koste van schaarse groene plekken en dorpskarakter. — 'Groen in de stad is er al te weinig.' — 'Dorpen moeten dorpen blijven.'	Reden 3. Verdichting is beter dan verdere verstedelijking. Men vindt het beter om hoger en compacter te bouwen dan steeds verder uit te breiden. — 'Beter de hoogte in dan het buitengebied volbouwen.' — 'Liever compacter bouwen dan alles laten uitwaaien.'
Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' Noot N=753 (Stelling 1: N=300; Stelling 2: N=453). Analyse met behulp van AI.	

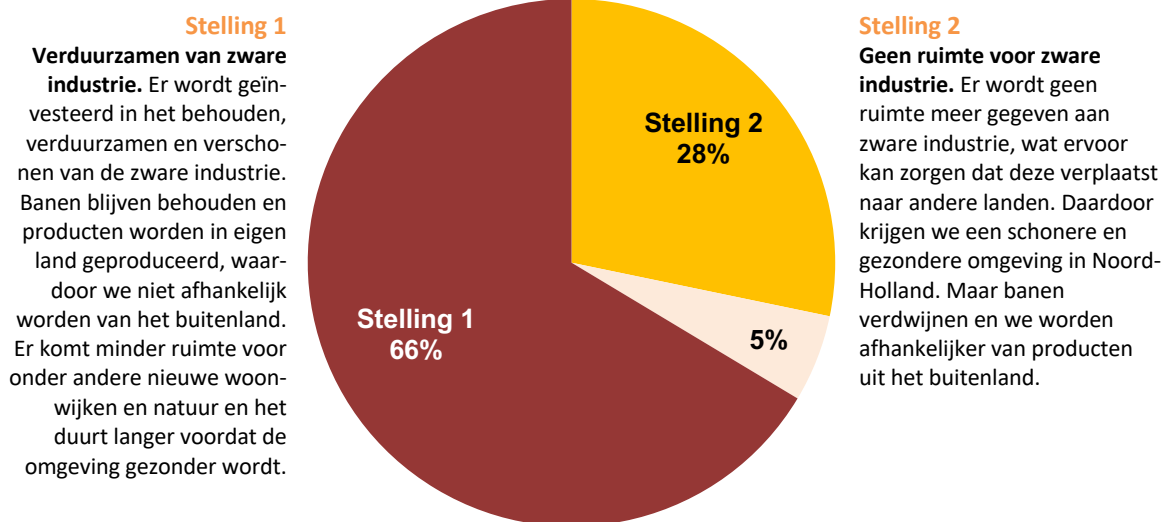
Demografische patronen

- Vrouwen (38 procent Stelling 1; 55 procent Stelling 2; verschilscore -18) neigen duidelijk sterker naar bouwen in steden en dorpen (Stelling 2) dan mannen (43%-53%; verschilscore -10).
- Van de generaties is Gen Z het meest in balans (47 procent Stelling 1; 51 procent Stelling 2; -3), terwijl Millennials duidelijker richting Stelling 2 bewegen (38%-55%; -17). Gen X zit daar tussenin (41%-53%; -12) en de babyboomers liggen rond het gemiddelde (41%-54%; -13). NB: Generaties zijn als volgt gedefinieerd: 'Gen Z' (1997-2012), 'Millennials' (1981-1996), 'Gen X' (1965-1980) en 'Babyboomers' (1964 en eerder).
- Er is een opvallend patroon naar opleiding: praktisch opgeleiden met MBO neigen het sterkst naar bouwen in steden en dorpen (Stelling 2 – 37% Stelling 1; 56% Stelling 2; -19), terwijl praktisch opgeleiden tot MBO (44%-53%; -9) en theoretisch opgeleiden (42%-52%; -10) beduidend minder sterk richting Stelling 2 bewegen.
- In de meest stedelijke gebieden ligt de verschilscore rond het gemiddelde (39%-53%; -14), in de minst verstedelijkte gebieden wordt Stelling 2 echter nog veel vaker gekozen (34%-63%; -29).
- Regionaal springen twee uitersten eruit: Zaanstad wijkt sterk af richting Stelling 1 (51%-47%; +4), terwijl Waterland (37%-62%; -25) en West-Friesland (36%-60%; -24) juist bovengemiddeld richting Stelling 2 bewegen.
- Bij de leeftijd valt op dat 26–35-jarigen relatief het meest richting woningbouw in de open ruimte (Stelling 1) gaan (47%-43%; +4), terwijl 36–45-jarigen het sterkst richting Stelling 2 neigen (35%-60%; -25).

BELEIDSDILEMMA 3: OMGANG MET DE ZWARE INDUSTRIE

Verduurzaam de zware industrie. Twee op de drie respondenten (66 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1, over het verduurzamen van de zware industrie, terwijl ruim een kwart van de respondenten (28 procent) Stelling 2 verkiest (geen ruimte voor zware industrie). Vijf procent van de respondenten neemt een neutraal standpunt in.

Figuur 3. Omgang met de zware industrie



Vraagtekst 'In Noord-Holland ligt zware industrie soms dicht bij woonwijken. Deze industrie zorgt voor uitstoot en een minder gezonde omgeving om in te leven. Tegelijkertijd zorgt de industrie voor veel banen en zorgt het ervoor dat we veel producten in eigen land kunnen produceren. We zijn daardoor minder afhankelijk van het buitenland. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=799.

Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, leggen vooral de nadruk op het economisch belang van (zware) industrie: banen, verdienvermogen en het draaiend houden van de economie. Daarnaast speelt strategische autonomie een grote rol: men wil niet afhankelijk worden van andere landen voor essentiële producten en grondstoffen. Een derde terugkerend motief is dat men zware industrie vooral wil behouden als deze tegelijk verduurzaamt; verplaatsing naar het buitenland wordt geregeld gezien als het verschuiven van het probleem.

Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, benadrukken juist de prioriteit van gezondheid, milieu en natuur boven economisch gewin. Zij vinden dat vervuiling en de impact op leefomgeving niet acceptabel zijn, zeker in een klein en dichtbevolkt land. Daarnaast komt het principe 'de vervuiler betaalt' terug: bedrijven moeten verduurzaming zelf bekostigen en niet de samenleving. Tot slot is er een groep die weinig vertrouwen heeft dat zware industrie 'echt' schoon kan worden en daarom pleit voor scherpe reductie of vertrek van vervuilende industrie (vaak genoemd in relatie tot Tata Steel).

Tabel 3. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 3)

<i>Stelling 1. Verduurzamen van zwarte industrie</i>	<i>Stelling 2. Geen ruimte voor zware industrie</i>
Reden 1. Economie en werkgelegenheid. Men vindt (zware) industrie belangrijk voor banen, welvaart en het verdienvermogen: — 'Behoud van banen!' — 'Als bedrijven vertrekken is dat slecht voor onze economie.'	Reden 1. Gezondheid, milieu en natuur gaan voor. Vervuiling en impact op leefomgeving worden zwaarder gewogen dan economisch voordeel: — 'Behoud van een gezonde leefomgeving voor alle bewoners van ons land!' — 'De industrie mag best wat inleveren voor de natuur. Natuur is onvervangbaar.'
Reden 2. Minder afhankelijkheid van andere landen. Strategische autonomie en leveringszekerheid worden als cruciaal gezien: — 'Afhankelijk zijn is nooit een goed teken.' — 'Je kan tegenwoordig niet meer vertrouwen op het buitenland. Je kunt het maar beter zelf in de hand houden.'	Reden 2. Bedrijven moeten zelf betalen voor verduurzaming. Men wil niet dat burgers of overheid opdraaien voor kosten; 'vervuiler betaalt': — 'Bedrijven moeten deze verduurzaming zelf betalen en uitvoeren, onder zeer streng toezicht.' — 'Meer belasting betalen waarvan? We komen nu amper rond??'
Reden 3. Behoud, maar dan wel verduurzamen. Zware industrie behouden wordt gekoppeld aan innovatie en verduurzaming; verplaatsing naar het buitenland wordt gezien als probleemverschuiving: — 'Belangrijk om te verduurzamen én banen te behouden.' — 'Wat je gebruikt moet je verduurzamen. Verplaatsen naar een ander land is anderen opzadelen met ons probleem.'	Reden 3. Weinig vertrouwen dat zware industrie echt schoon wordt. Een deel pleit voor harde eisen, krimp of vertrek van vervuilende industrie: — 'Vuile bedrijven sluiten voor schone lucht minder CO₂ en stikstof vooral Tata Steel.' — 'Of verminderen van uitstoot anders vertrekken.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=374 (Stelling 1: N=270; Stelling 2: N=104). Analyse met behulp van AI.

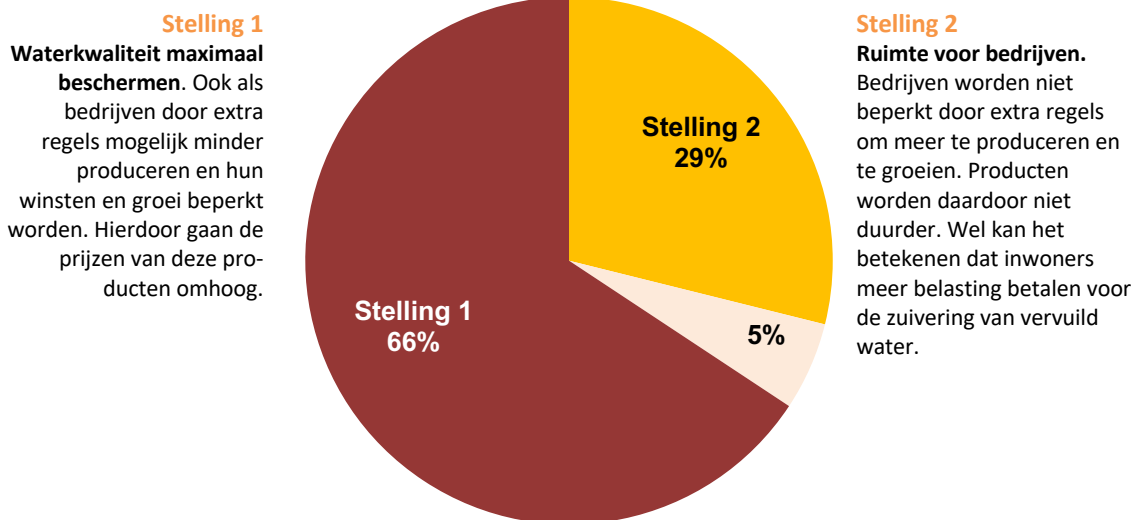
Demografische patronen

- Er zijn nauwelijks verschillen naar geslacht: mannen (67%-28%; +38) en vrouwen (66%-28%; +38) scoren praktisch identiek.
- Van de generaties spreken de babyboomers zich het meest uit voor de verduurzaming van de zware industrie (Stelling 1; 70%-26%; +44), terwijl Gen Z het minst uitgesproken is (63%-37%; +27). Millennials zitten hier tussenin (63%-29%; +34) en Gen X ligt rond het gemiddelde (67%-29%; +38).
- Er is een scherp patroon naar opleiding: praktisch opgeleiden tot MBO kiezen beduidend minder uitgesproken voor Stelling 1 (58%-38%; +19), terwijl praktisch opgeleiden met MBO zich juist sterker richting Stelling 1 bekennen (68%-26 %; +43). Theoretisch opgeleiden liggen in de buurt van het gemiddelde (66%-29%; +36).
- Naarmate gebieden *minder* verstedelijkt zijn, neemt de voorkeur voor de verduurzaming van de zware industrie sterk toe: in de meest stedelijke gebieden is het verschil relatief klein (58%-38%; +19), terwijl in de minst verstedelijkte gebieden Stelling 1 veruit domineert (85%-12%; +73).
- Regionaal springen opnieuw duidelijke uitersten eruit: West-Friesland is zeer uitgesproken richting verduurzaming (85%-12%; +74) en ook IJmond scoort hoog op Stelling 1 (86%-14%; +71). Aan de andere kant zijn Amstel-Meerlanden (56%-34%; +23) en Zuid-Kennemerland (58%-35%; +24) relatief het minst uitgesproken pro-Stelling 1.
- Bij de leeftijd valt op dat 16–25-jarigen het minst uitgesproken voor verduurzaming zijn (64%-36%; +27), terwijl 76–85-jarigen juist sterk richting Stelling 1 gaan (78%-19%; +59). De meeste overige leeftijdsgroepen zitten dicht bij het gemiddelde, zoals '36–45 jaar' (65%-27%; +38) en '56–65 jaar' (69%-25%; +45).

BELEIDSDILEMMA 4: OMGANG MET DE WATERKWALITEIT

Waterkwaliteit maximaal beschermen. Twee op de drie respondenten (66 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1, over de maximale bescherming van de waterkwaliteit in de provincie, ook als daardoor de prijs van water-gerelateerde producten omhoog gaat. Bijna drie op de tien respondenten (29 procent) prefereert Stelling 2 als belangrijkste statement (ruimte geven aan bedrijven).

Figuur 4. Omgang met de waterkwaliteit



Vraagtekst 'Bedrijven en landbouw zorgen voor banen, voedsel en een sterke economie. Tegelijk kunnen hun activiteiten het water vervuilen, terwijl schoon water belangrijk is. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=834.

In de antwoorden bij Stelling 1 staat schoon (drink)water centraal: respondenten beschouwen schoon water als basisvoorwaarde voor gezondheid en natuur, en vinden daarom dat waterkwaliteit zwaarder weegt dan economische belangen. Een tweede terugkerend argument is het 'vervuiler betaalt'-principe: bedrijven die vervuilen moeten de kosten dragen, ook als producten daardoor duurder worden. Ten slotte benadrukken respondenten het belang van strikte normen en handhaving, omdat versoepeling of 'gesjoemel' volgens hen tot verdere achteruitgang van waterkwaliteit leidt.

Bij Stelling 2 leggen respondenten vooral de nadruk op de economische gevolgen van strengere eisen: zij wijzen op werkgelegenheid, concurrentiekracht en het risico dat bedrijven vertrekken. Daarnaast leeft de zorg over betaalbaarheid en een stapeling van kosten/regels. Een derde lijn is dat men zoekt naar een werkbare balans: economie en waterkwaliteit hoeven elkaar niet uit te sluiten, mits er voldoende (technische) maatregelen en investeringsruimte zijn.

Tabel 4. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 4)

<i>Stelling 1. Waterkwaliteit maximaal beschermen</i>	<i>Stelling 2. Ruimte voor bedrijven</i>
Reden 1. Waterkwaliteit is een basisbehoefte. Respondenten zien schoon water als cruciaal voor gezondheid en natuur en laten dit prevaleren boven economische belangen: — 'Water = leven!!' — 'WATER IS BELANGRIJKEER DAN WINST.'	Reden 1. Economie en werkgelegenheid. Men vreest dat strengere eisen bedrijven schaden, met gevolgen voor banen en brede welvaart: — 'Bedrijven heb je ook nodig voor de werkgelegenheid. En alles wordt al zoveel duurder.' — 'Als de economie daalt, gaat dit ten koste van vele zaken, o.a. werkgelegenheid.'
Reden 2. 'De vervuiler betaalt'. De kosten van schoon water moeten volgens respondenten primair bij vervuilende bedrijven liggen: — 'De vervuiler betaalt.' — 'Bedrijven die vervuilen moeten betalen.'	Reden 2. Betaalbaarheid en regeldruk. Respondenten wijzen op stijgende kosten en vinden dat extra regels en/of lasten voor bedrijven (en dus consumenten) begrensd moeten blijven: — 'Alles is al duurder geworden.' — 'Er zijn al veel te veel regels. De bedrijven moeten kunnen concurreren.'
Reden 3. Strikte normen en handhaving. Men wil geen ruimte voor verslechtering: veiligheid, controle en voorkomen van verdere vervuiling staan centraal: — 'Veiligheid voorop.' — 'Als we niet oppassen vervuilen bedrijven meer dan gewent.'	Reden 3. Balans: economie en waterkwaliteit kunnen samengaan. Een deel van de respondenten stelt dat met investeringen en maatregelen zowel economische ontwikkeling als goede waterkwaliteit mogelijk is: — 'Economische ontwikkeling kan goed samengaan met goede waterkwaliteit. Het een sluit het andere niet uit.' — 'Als het met de economie goed gaat komt er extra geld binnen om problemen op te lossen.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=380 (Stelling 1: N=271; Stelling 2: N=109). Analyse met behulp van AI.

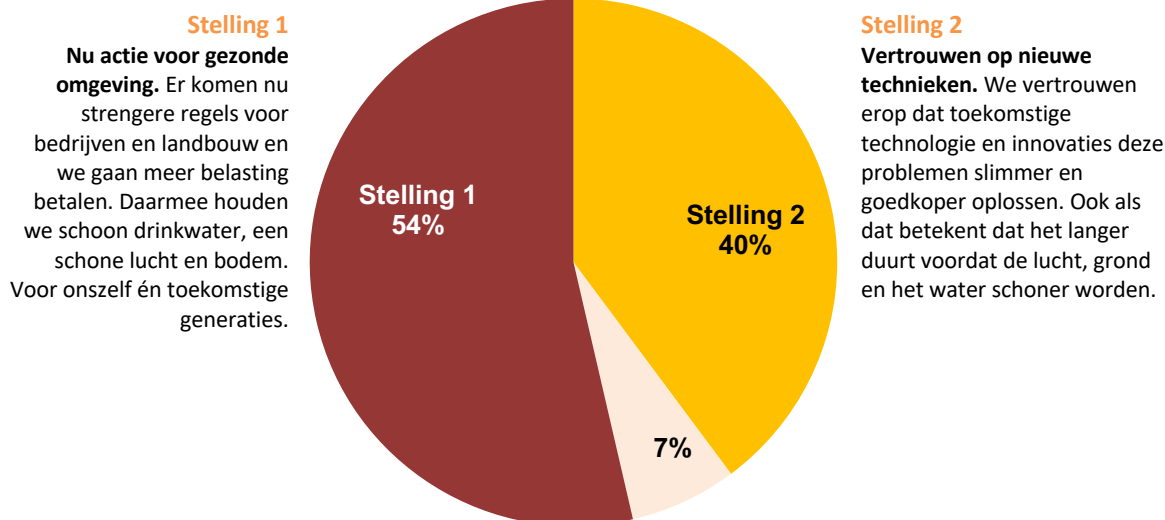
Demografische patronen

- Er zijn duidelijke verschillen naar geslacht: vrouwen kiezen sterker voor Stelling 1 (69%-25%; +44) dan mannen (62%-33%; +29).
- Van de generaties zijn Millennials het meest uitgesproken richting Stelling 1 (71%-23%; +48), terwijl Gen X het minst uitgesproken is (58%-35%; +23). Babyboomers (66%-30%; +37) en Gen Z (69%-31%; +37) liggen rond het gemiddelde.
- Theoretisch opgeleiden kiezen zeer duidelijk voor Stelling 1 (74%-23%; +51), praktisch opgeleiden met MBO zitten daaronder (61%-33%; +28), en praktisch opgeleiden tot MBO zijn het minst uitgesproken (55%-39%; +16).
- Naar urbanisatie is het beeld gemengd, maar de meest stedelijke gebieden neigen sterker naar Stelling 1 (71%-24%; +47), terwijl Stelling 1 op de minst urbane gebieden op het platteland minder dominant is (60%-36%; +25).
- Regionaal springen duidelijke uitersten eruit: IJmond is zeer uitgesproken richting Stelling 1 (81%-19%; +63) en ook Noord-Kennemerland (76%-20%; +56) en Amsterdam (73%-24%; +49) scoren hoog. Aan de andere kant is de Kop van Noord-Holland het minst uitgesproken (51%-41%; +11).
- Bij leeftijd valt op dat '36-45 jaar' het meest richting Stelling 1 gaat (73%-21%; +52). Zowel jongere als oudere leeftijdsgroepen bevinden zich dicht bij het gemiddelde, zoals '<35 jaar' (61%-33%; +28) en '76-85 jaar' (62%-28%; +34).
- Uitschieters ten opzichte van de algehele verschillscore (+37): theoretisch opgeleide babyboomers zijn het meest uitgesproken pro-Stelling 1 (81%-15%; +66), op kleine afstand gevolgd door theoretisch opgeleide vrouwen (78%-17%; +61). Gen X-mannen zitten juist opvallend dicht bij een 50/50-verdeling (50%-42%; +8).

BELEIDSDILEMMA 5: LUCHT, GROND EN WATER – NU ACTIE OF VERTROUWEN OP NIEUWE TECHNIEKEN

Nu actie ondernemen voor een gezonde omgeving. Iets meer dan de helft van de respondenten (54 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (nu actie ondernemen voor een gezonde omgeving, via regels en hogere belastingen), terwijl vier op de tien respondenten (40 procent) het belangrijker vindt om erop te vertrouwen dat de toekomst nieuwe technologie en innovatie zal brengen met behulp waarvan problemen slimmer en goedkoper kunnen worden opgelost (Stelling 2).

Figuur 5. Lucht, grond en water – nu actie of vertrouwen op nieuwe technieken



Vraagtekst 'Schone lucht, grond en water zijn belangrijk voor onze gezondheid en ons dagelijks leven. We kunnen hier nu actie voor ondernemen of vertrouwen op nieuwe technieken in de toekomst. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=854.

De antwoorden op de open vragen tonen een klassiek spanningsveld tussen daadkracht in het klimaatbeleid en zorgen over de betaalbaarheid en economische concurrentiekracht. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken vooral dat uitstel de problemen verergert en dat er nú ingegrepen moet worden. Zij koppelen dit aan het belang van een gezonde leefomgeving en aan de overtuiging dat bedrijven niet vanzelf verduurzamen: regulering en handhaving zijn nodig.

Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen de nadruk op de draagkracht van burgers en bedrijven: extra belasting en kosten zijn volgens hen moeilijk op te brengen. Verder vertrouwen zij op innovatie en technische oplossingen als motor van welvaart én verduurzaming. Tot slot wijzen zij op het belang van een concurrerende economie: Nederland moet meebewegen met het internationale speelveld om geen banen en bedrijvigheid te verliezen.

Tabel 5. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 5)

<i>Stelling 1. Nu actie voor gezonde omgeving</i>	<i>Stelling 2. Vertrouwen op nieuwe technieken</i>
Reden 1. Nu handelen, niet uitstellen. Veel respondenten vinden dat problemen groter worden als maatregelen worden vooruitgeschoven; daarom is directe actie nodig: — 'Als je iets wil, moet je ervoor betalen. Niet slim om alles op de toekomst te schuiven. Beter meteen aanpakken!' — 'Er is al veel te lang alles vooruit geschoven. Er moet nu actie ondernomen worden, niet afschuiven op later.'	Reden 1. Betaalbaarheid en weerstand tegen extra lasten. Men benadrukt dat het leven al duur is en dat hogere lasten (zoals belastingen) niet houdbaar zijn: — 'Alles is al zo duur als we nog meer moeten betalen zullen veel mensen op straat eindigen.' — 'Meer belasting is geen oplossing.'
Reden 2. Gezonde leefomgeving weegt zwaar. Een schone omgeving en bescherming van klimaat/natuur worden als prioriteit gezien, ook als dat economische groei remt: — 'Behoud van een gezonde leefomgeving!' — 'Een schone omgeving gaat boven alles, er is al te lang gekozen voor groei ten koste van het klimaat en de natuur.'	Reden 2. Innovatie/techniek als oplossing. Men verwacht dat technische ontwikkeling en innovatie de problemen beter oplossen dan steeds zwaardere heffingen: — 'Alsof belastingen ooit iets oplossen. Innovatie is de drijvende kracht achter meer welvaart en welzijn.' — 'vertrouwen in technische oplossingen.'
Reden 3. Regels en handhaving zijn nodig. Respondenten vertrouwen niet op vrijwillige zelfregulering door bedrijven; verduurzaming moet worden afgedwongen: — 'Bedrijven gaan altijd voor meer winst, verduurzaming moet door regulatie worden afgedwongen.' — 'Zie eerdere antwoorden zelfregulering is ondernemers over het algemeen niet gegeven.'	Reden 3. Concurrentiekracht en internationale positie. Men wil voorkomen dat Nederland economisch achterop raakt of bedrijven en/of werkgelegenheid verliest door te strenge eisen: — 'Als speldenprik op de aardbol moeten we meebewegen met de rest van de wereld, anders worden we een derdewereldland.' — 'Het is belangrijk dat onze economie concurrerend blijft.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' Noot N=377 (Stelling 1: N=220; Stelling 2: N=157). Analyse met behulp van AI.

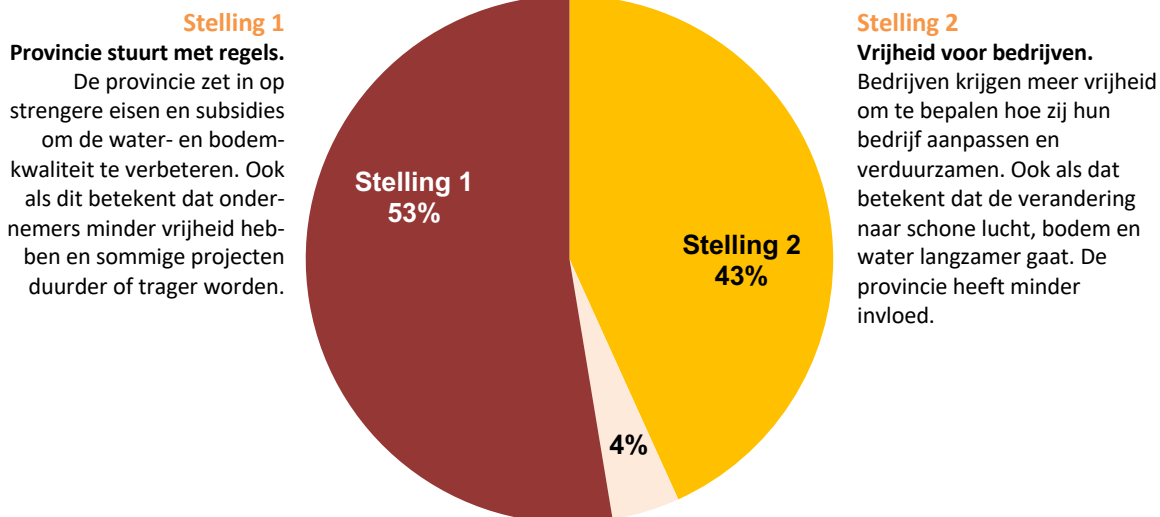
Demografische patronen

- Vrouwen (56%-37%; +18) neigen sterker naar Stelling 1 (nu handelen, niet uitstellen) dan mannen (51%-43%; +9).
- Van de generaties is Gen Z het meest uitgesproken richting Stelling 1 (60%-35%; +25). Millennials zitten daar net onder (56%-38%; +17), gevolgd door Gen X (53%-41%; +11) en babyboomers (51%-41%; +10).
- Er is wederom een scherp patroon naar opleiding: theoretisch opgeleiden kiezen veel sterker voor Stelling 1 (63%-32%; +32), terwijl praktisch opgeleiden met MBO vrijwel in balans zijn (45%-47%; -2). Praktisch opgeleiden tot MBO zitten rond het gemiddelde (53%-40%; +14).
- De verschillen zijn gematigd tussen de verschillende urbanisatiecategorieën.
- Regionaal springen twee uitersten eruit: Noord-Kennemerland wijkt sterk af richting Stelling 1 (66%-32%; +35), terwijl de Kop van Noord-Holland juist sterk richting Stelling 2 (betaalbaarheid en weerstand tegen extra lasten) neigt (30%-64%; -34). Ook de Gooi en Vechtstreek zit licht aan de kant van Stelling 2 (45%-48%; -3).
- Bij de leeftijd valt op dat '<35 jaar' relatief het meest richting Stelling 1 gaat (63%-34%; +28), terwijl '46-55 jaar' het minst uitgesproken is (48%-45%; +3). De overige leeftijdsgroepen zitten dicht bij het gemiddelde, zoals '36-45 jaar' (53%-39%; +15) en '56-65 jaar' (51%-39%; +12).
- Uitschieters ten aanzien van de algehele verschilscore (+14) zitten vooral bij combinaties van opleiding en generatie: praktisch opgeleide Millennials met MBO wijken sterk af richting Stelling 2 (33%-58%; -25), terwijl theoretisch opgeleide Millennials juist sterk richting Stelling 1 gaan (68%-28%; +40). Regionaal is de Kop van Noord-Holland de sterkste uitschieter richting Stelling 2 (30%-64%; -34) en Noord-Kennemerland richting Stelling 1 (66%-32%; +35).

BELEIDSDILEMMA 6: WATER EN BODEMKWALITEIT – WEL OF GEEN STURING DOOR DE PROVINCIE

Provincie stuurt met regels. Iets meer dan de helft van de respondenten (53 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (de provincie stuurt met regels), terwijl 43 procent van de ondervraagden meer belang toekent aan vrijheid voor bedrijven.

Figuur 6. Water en bodemkwaliteit – wel of geen sturing door de provincie



Vraagtekst 'De provincie kan bepalen hoe bedrijven, boeren en bouwers binnen bepaalde regels hun bedrijf kunnen ontwikkelen. Dit zorgt voor snellere verbetering van de lucht, bodem en waterkwaliteit. Als de provincie minder stuurt, hebben ondernemers meer vrijheid en zijn de kosten lager. Maar veranderingen naar duurzaamheid gaan mogelijk langzamer. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=778.

De antwoorden op de vraag waarom men voor een bepaalde stelling heeft gekozen, laten vooral een tegenstelling zien tussen vertrouwen in publieke sturing en vertrouwen in het bedrijfsleven. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken dat bedrijven primair door winst worden gedreven en zonder duidelijke regels en toezicht onvoldoende zullen verduurzamen. Zij vinden provinciale regie nodig om publieke belangen zoals milieu, lucht-, bodem- en waterkwaliteit te beschermen, ook als dit tot hogere prijzen leidt.

Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen de nadruk op het beperken van regeldruk en overheidsbemoeienis. Zij vrezen dat extra sturing leidt tot hogere kosten en minder ruimte voor ondernemerschap, waardoor bedrijven (en daarmee banen en welvaart) in de knel komen of naar het buitenland vertrekken.

Tabel 6. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 6)

<i>Stelling 1. Provincie stuurt met regels</i>	<i>Stelling 2. Vrijheid voor bedrijven</i>
Reden 1. Provinciale regie en controle zijn nodig. Men vindt dat verduurzaming zonder duidelijke eisen en toezicht onvoldoende van de grond komt: — 'Strengere eisen door provincie. Als bedrijven zelf bepalen komt er weinig van terecht.' — 'Overheid moet regie nemen, bedrijven weten altijd weer een uitweg te vinden en regels te omzeilen.'	Reden 1. Minder bemoeienis en minder regels. Respondenten ervaren regeldruk en 'betutteling' als probleem en willen meer ruimte voor ondernemerschap: — 'Weg met al die bemoeizucht van de overheid.' — 'Stop met al die regels en bemoeienissen.'
Reden 2. Bedrijven kiezen anders voor winst en doen te weinig. Er is weinig vertrouwen in vrijwillige zelfregulering; zonder prikkels of plichten gebeurt er 'niets': — 'Als je het aan de bedrijven overlaat gebeurt er natuurlijk niets.' — 'Bedrijven zullen kiezen voor hun eigen winst.'	Reden 2. Banen en welvaart hangen samen met bedrijven. Men benadrukt werkgelegenheid en economische vitaliteit als randvoorwaarde: — 'Werk is inkomen is economie is welvaart.' — 'Anders overleven de meeste bedrijven dit niet. Bedrijven zorgen voor werkgelegenheid, etc.'
Reden 3. Bescherming van milieu en leefomgeving. Milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en dierenwelzijn worden als zwaarwegende publieke belangen genoemd. — 'Verbetering van de lucht, bodem en waterkwaliteit is zeer belangrijk.' — 'Liever duurdere producten, maar het milieu en dierenwelzijn staat voor mij op plaats 1.'	Reden 3. Kosten en weglek van industrie vermijden. Respondenten vrezen dat strengere sturing de kosten opjaagt en industrie verdrijft: — 'Anders trekt alle industrie weg uit Nederland.' — 'Anders worden de kosten nog hoger voor de bedrijven.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=366 (Stelling 1: N=199; Stelling 2: N=167). Analyse met behulp van AI.

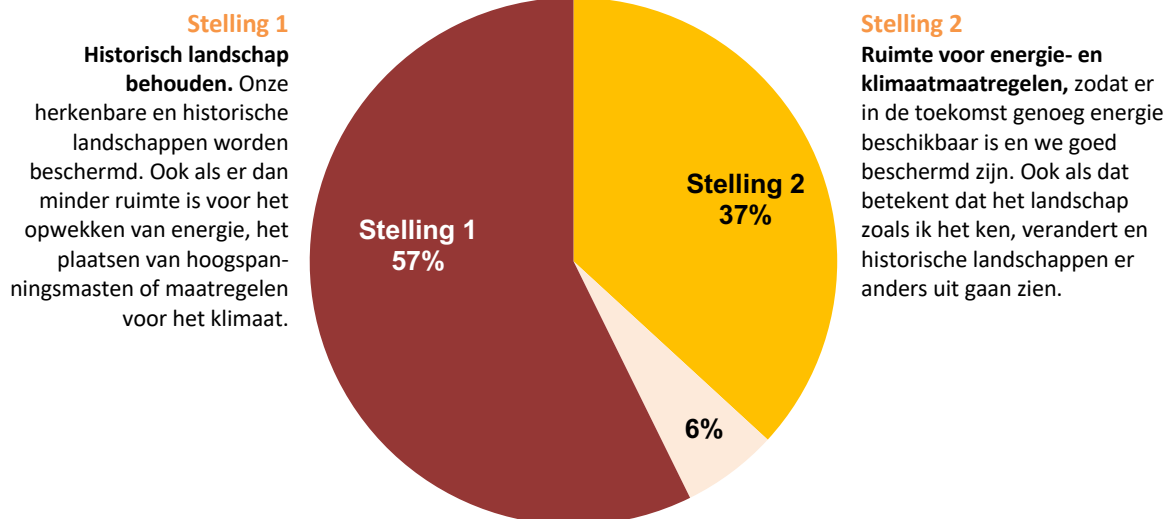
Demografische patronen

- Er zijn duidelijke verschillen naar geslacht: vrouwen kiezen vaker voor Stelling 1 (57%-39%; +18) dan mannen, die vrijwel in balans zitten (48%-48%; 0).
- Van de generaties is Gen Z het meest uitgesproken richting Stelling 1 (76%-24%; +51), gevolgd door Millennials (60%-37%; +23). Gen X ligt dicht bij het gemiddelde (50%-44%; +6), terwijl babyboomers als enige gemiddeld licht richting Stelling 2 neigen (45%-50%; -5).
- Theoretisch opgeleiden kiezen duidelijk voor Stelling 1 (64%-34%; +29), praktisch opgeleiden met MBO zitten bijna in balans (46%-49%; -3), en praktisch opgeleiden tot MBO neigen juist richting Stelling 2 (38%-55%; -17).
- Naarmate gebieden minder verstedelijkt zijn, neemt de voorkeur voor Stelling 2 toe: in de meest stedelijke gebieden neigt men naar Stelling 1 (55%-43%; +12)., terwijl op het Stelling 2 domineert (40%-57%; -17).
- De volgende regio's springen eruit: Noord-Kennemerland (62%-31%; +31) en Amstel-Meerlanden (60%-34%; +26) wijken sterk af richting Stelling 1, terwijl de Kop van Noord-Holland juist sterk richting Stelling 2 neigt (39%-61%; -23). Ook Zaanstad bevindt zich aan de kant van Stelling 2 (45%-54%; -9).
- Bij de leeftijd valt op dat '36-45 jaar' relatief het meest richting Stelling 1 gaat (63%-33%; +31), net als '<35 jaar' (63%-37%; +27). Oudere leeftijdsgroepen neigen vaker richting Stelling 2, zoals '56-65 jaar' (41%-55%; -14) en '76-85 jaar' (40%-54%; -14).
- Uitschieters t.o.v. de overall verschillscore (+9) zien we vooral bij combinaties van opleiding, geslacht en generatie: theoretisch opgeleide vrouwen zijn zeer uitgesproken richting Stelling 1 (68%-30%; +38), terwijl praktisch opgeleiden tot MBO (38%-55%; -17) en mannen uit de babyboomgeneratie (40%-56%; -16) juist richting Stelling 2 uitschieten. Ook laag geurbaniseerde gebieden wijken sterk af (40%-57%; -17).

BELEIDSDILEMMA 7: OMGANG MET HISTORISCHE LANDSCHAPPEN

Historisch landschap behouden. Noord-Hollanders hechten aan hun herkenbare en historische landschap. Ruim de helft van de respondenten (57 procent), kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (historisch landschap behouden), ook als daardoor minder ruimte is voor het opwekken van, onder meer, energie), terwijl 37 procent van de respondenten Stelling 2 belangrijker vindt (ruimte voor energie-klimaatregelen, zodat er in de toekomst genoeg energie beschikbaar is en we goed beschermd zijn).

Figuur 7. Omgang met historische landschappen



Vraagtekst 'Delen van Noord-Holland zijn beschermd vanwege waardevolle historische landschappen. Bijvoorbeeld de Beemster en de Hollandse Waterlinies. Deze gebieden zijn belangrijk voor het ervaren van en het leven in de provincie. Tegelijkertijd vraagt de overgang naar nieuwe energie en maatregelen voor het klimaat om ruimte. Dit is nodig om in de toekomst voldoende energie beschikbaar te hebben en de provincie te beschermen tegen droogte en overstromingen. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=797.

In de open antwoorden staat een duidelijke afweging centraal tussen behoud van (historisch) landschap en natuur enerzijds, en het maken van ruimte voor verandering ten behoeve van de toekomst anderzijds. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken vooral het beschermen van natuur en landschap, het bewaren van historisch erfgoed en het belang van een gezonde leefomgeving. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, kiezen vaker voor een toekomstgerichte houding waarbij verandering als onvermijdelijk wordt gezien, en koppelen dit expliciet aan klimaat en energietransitie: meer energie en verduurzaming vragen volgens hen ruimte en soms ook concessies.

Tabel 7. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 7)

<i>Stelling 1. Historisch landschap behouden</i>	<i>Stelling 2. Ruimte voor energie- en klimaatmaatregelen</i>
Reden 1. Bescherming van natuur en landschap. Respondenten willen open ruimte, groen en natuur behouden en wijzen op verdere aantasting: — 'Behoud van de natuur.' — 'Historisch landschap zoveel mogelijk behouden.'	Reden 1. Toekomstgericht aanpassen (niet 'in een museum'). Men vindt dat verandering onvermijdelijk is en dat beleid vooral naar de toekomst moet kijken: — 'Aanpassen en niet te veel in verleden blijven hangen. We wonen niet in een museum.' — 'Historie is geweest. We moeten naar de toekomst kijken.'
Reden 2. Historisch erfgoed en identiteit. Behouden van historie, erfgoed en 'roots' wordt als intrinsiek waardevol gezien: — 'Historisch erfgoed.' — 'Behoudt van onze roots.'	Reden 2. Klimaat en energietransitie vragen ruimte. Respondenten noemen klimaat en de noodzaak van meer (duurzame) energie-opwek als doorslaggevend: — 'Alle aandacht zou naar klimaat moeten gaan' — 'Als alles van het gas af is, hebben we meer energie nodig van wind en elektra.'
Reden 3. Gezondheid en leefkwaliteit. Natuur en landschap worden gekoppeld aan gezondheid, welzijn en een gezonde leefomgeving: — 'Om de kwaliteit van de leefomgeving gezond te houden.' — 'Natuur is geen luxe, maar broodnodig voor de gezondheid en welzijn van mens én dier.'	Reden 3. Urgentie en 'geen keuze'. Een deel stelt dat afwachten niet kan: verduurzaming vraagt nu handelen: — 'Afwachten is kansloos.' — 'Hebben geen keuze.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=360 (Stelling 1: N=215; Stelling 2: N=145). Analyse met behulp van AI.

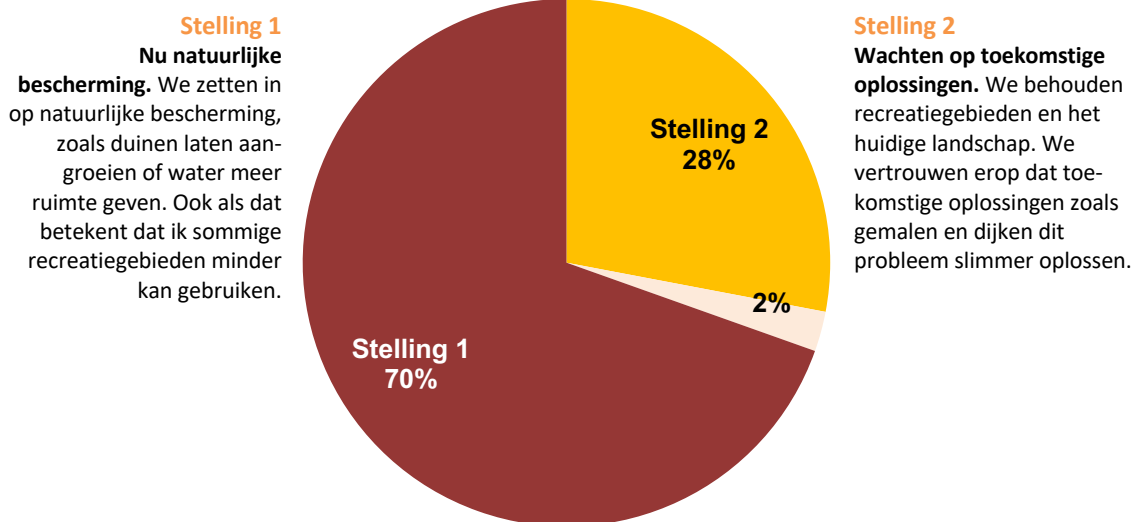
Demografische patronen

- Er zijn nauwelijks verschillen naar geslacht: mannen (57%-37%; +21) en vrouwen (57%-37%; +20).
- Millennials zijn het meest uitgesproken richting het behoud van historische landschappen in de provincie (61%-34%; +27). Gen X (56%-37%; +18) en babyboomers (56%-37%; +19) bevinden zich rond het gemiddelde. Gen Z wijkt af richting de ruimte nemen voor energie- en klimaatregelen (48%-52%; -4).
- Er bestaat opnieuw een scherp patroon in termen van opleidingsniveau: praktisch opgeleiden tot MBO kiezen sterk voor behoud van historische landschappen (64%-28%; +36), praktisch opgeleiden met MBO volgen (61%-33%; +29), terwijl theoretisch opgeleiden in dit opzicht beduidend minder uitgesproken zijn (51%-43%; +8).
- Naar urbanisatie is er een duidelijk contrast: Stelling 1 domineert op het platteland (68%-28%; +41), terwijl het contrast in de meest verstedelijkte gebieden aanzienlijk geringer is (55%-39%; +16).
- Regionaal springen duidelijke uitersten eruit: Zuid-Kennemerland (67%-30%; +37) en de Gooi en Vechtstreek (62%-28%; +34) spreken zich relatief sterk uit richting Stelling 1. Waterland scoort eveneens hoog richting Stelling 1 (65%-32%; +33). Aan de andere kant wijkt Amsterdam af richting Stelling 2 (46%-49%; -3).
- Bij leeftijd valt op dat '36-45 jaar' het meest richting het behoud van historische landschappen gaat (61%-34%; +27) met '26-35 jaar' daar vlak achter (59%-35%; +24). Jongere en oudere groepen zijn minder uitgesproken, zoals '<35 jaar' (55%-40%; +16) en '76-85 jaar' (49%-43%; +6).
- Uitschieters ten aanzien van het geheel (verschilscore +20) treffen we vooral bij combinaties van opleiding en generatie en bij urbanisatie: praktisch opgeleide Millennials met MBO zijn zeer uitgesproken richting Stelling 1 (72%-21%; +52). Aan de andere kant wijken theoretisch opgeleide mannen juist af richting Stelling 2 (46%-47%; -1) en ook Amsterdam geldt in dit opzicht als een duidelijke uitschieter (46%-49%; -3).

BELEIDSDILEMMA 8: FYSIEKE BESCHERMING VAN DE PROVINCIE TEGEN WATER

Nu natuurlijke bescherming. Maar liefst 70 procent van de ondervraagden kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (nu inzetten op natuurlijke bescherming, zoals het laten aangroeien van duinen of meer ruimte geven aan water, ook als dat ten koste gaat van recreatiegebieden). Bijna drie op de tien respondenten (28 procent) verkiest Stelling 2 (wachten op toekomstige oplossingen).

Figuur 8. Fysieke bescherming van de provincie tegen water



Vraagtekst 'De provincie Noord-Holland moet keuzes maken om zich te blijven beschermen tegen water. Eén mogelijkheid is inzetten op natuurlijke bescherming. Dit kan betekenen dat bijvoorbeeld de duinen minder goed toegankelijk zijn. Een andere mogelijkheid is om te vertrouwen op toekomstige technologische oplossingen en nu niet in te grijpen. Dit betekent ook een risico op schade en hoge kosten. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=816.

De antwoorden laten een afweging zien tussen actief voorbereiden op (water)risico's en het vermijden van overreactie op basis van onzekerheden. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, leggen de nadruk op nú handelen en plannen maken, met veiligheid als leidend principe: recreatie en toegankelijkheid van duingebieden zijn ondergeschikt aan bescherming tegen overstromingen en waterveiligheid, waarbij duinen en natuur ook als (aanvullende) bescherming worden gezien. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, zijn vaker sceptisch over doemscenario's en vinden dat angst of onzekere modellen geen beleid moeten sturen; zij waarschuwen voor 'schijnveiligheid' door halfslachtige ingrepen en kiezen eerder voor een natuurlijke aanpak of het vertrouwen dat oplossingen zich aandienen wanneer de nood het hoogst is.

Tabel 8. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 8)

<i>Stelling 1. Nu natuurlijke bescherming</i>	<i>Stelling 2. Wachten op toekomstige oplossingen</i>
Reden 1. Nu handelen en voorbereiden. Veel respondenten vinden uitstel onverantwoord: er moet nu een plan liggen en risico's moeten direct worden beperkt: — 'Als het mis gaat moeten we NU een plan hebben.' — 'Laten we nu handelen en niet wachten.'	Reden 1. Angst/zekerheidsclaim mag beleid niet sturen. Respondenten benadrukken onzekerheid en vinden dat beleid niet door paniek of aannames gedreven moet worden: — 'Angst mag niet ons toekomstbeleid bepalen.' — 'De soep wordt niet zo heet gegeten. Veel van de klimaatmodellen zijn gebouwd op aannames.'
Reden 2. Veiligheid gaat vóór recreatie. Toegang en recreatief gebruik mogen volgens respondenten niet ten koste gaan van waterveiligheid: — 'Veiligheid is nu nodig en is belangrijker dan vertier.' — 'Recreatie is ondergeschikt aan veiligheid voor het water.'	Reden 2. Voorkom schijnveiligheid; kies voor natuurlijke benadering. Een deel wantrouwt 'gepruts' en ziet meer in een natuurlijke oplossing dan in cosmetische maatregelen: — 'Dat geprutst geeft schijnveiligheid.' — 'Een natuurlijke oplossing.'
Reden 3. Natuur/duinen beschermen als onderdeel van veiligheid. Respondenten vinden bescherming van duinen en natuur belangrijk, ook als dat recreatiemogelijkheden beperkt: — 'Natuur beschermen is belangrijker dan een duinwandeling kunnen maken.' — 'Duinen hebben ons altijd beschermd, waarom het wiel weer uitvinden.'	Reden 3. Vertrouwen dat oplossingen komen als het nodig is. Respondenten hebben vertrouwen dat er oplossingen komen wanneer de nood hoog is, en zien minder noodzaak om nu zwaar in te grijpen: — 'De ervaring leert dat er altijd een oplossing komt als de nood het hoogst is.'
Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' Noot N=394 (Stelling 1: N=287; Stelling 2: N=107). Analyse met behulp van AI.	

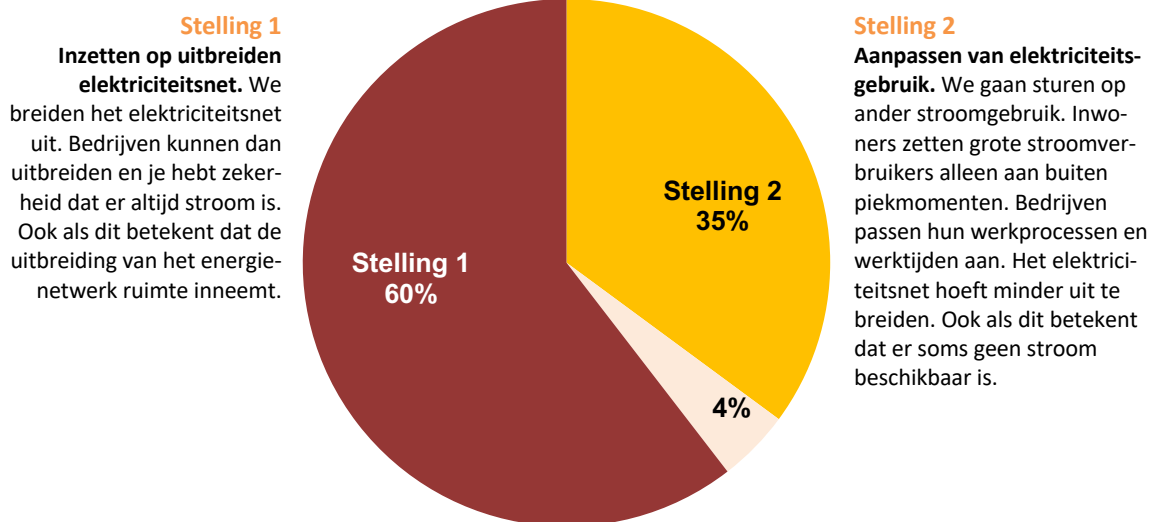
Demografische patronen

- Vrouwen kiezen sterker voor nu inzetten op natuurlijke bescherming (Stelling 1; 71%-25%; +46) dan mannen (68%-31%; +37).
- Gen Z is het meest uitgesproken richting Stelling 1 (81%-19%; +62), gevolgd door Millennials (76%-23%; +53). Gen X (66%-30%; +36) en babyboomers (65%-33%; +32) volgen op enige afstand.
- Theoretisch opgeleiden kiezen zeer duidelijk voor nu inzetten op natuurlijke bescherming (Stelling 1; 81%-17%; +64), terwijl praktisch opgeleiden (61%-37%; +24) veel minder uitgesproken zijn.
- De steun voor Stelling 1 loopt terug naarmate gebieden minder stedelijk zijn.
- Zuid-Kennemerland is zeer uitgesproken richting Stelling 1 (79%-18%; +62), terwijl West-Friesland juist het minst uitgesproken is (58%-40%; +18). Amsterdam scoort relatief hoog richting Stelling 1 (74%-25%; +49).
- Bij leeftijd valt op dat '<35 jaar' het meest richting Stelling 1 neigt (76%-24%; +52). Oudere groepen zijn minder uitgesproken, zoals '66–75 jaar' (65%-34%; +32) en '76–85 jaar' (64%-30%; +34).
- Uitschieters ten opzichte van de overall verschillscore (+42) zien we vooral bij de combinatie van opleidingsniveau en generatie: theoretisch opgeleide Millennials zijn uitzonderlijk uitgesproken richting nu natuurlijke bescherming bieden (88%-12%; +76), terwijl praktisch opgeleide Millennials met MBO verhoudingsgewijs juist opvallend minder richting Stelling 1 gaan (54%-43%; +11).

BELEIDSDILEMMA 9: OMGANG MET HET ELEKTRICITEITSNET

Inzetten op uitbreiding van het elektriciteitsnet. Zes op de tien respondenten (60 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (inzetten op uitbreiding van het elektriciteitsnet, ook als dit gepaard gaat met meer ruimtebeslag), terwijl 35 procent Stelling 2 belangrijker vindt (sturen op ander elektriciteitsgebruik, vooral met betrekking tot piekmomenten).

Figuur 9. Omgang met het elektriciteitsnet



Vraagtekst 'Noord-Holland gebruikt steeds meer energie. Om er zeker van te zijn dat er altijd stroom is, is er meer ruimte voor energie nodig, bijvoorbeeld met transformatorstations. De provincie kan ook aanmoedigen dat inwoners en bedrijven op een andere manier met hun energie omgaan. Dan zijn minder grote investeringen nodig. De kans wordt groter dat er soms geen stroom beschikbaar is. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=817.

De antwoorden op de open vragen naar het waarom van de gemaakte keuze draaien om de vraag hoe met een (toenemende) elektriciteitsvraag en netcongestie om te gaan. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken vooral leveringszekerheid: stroom is een basisvoorziening en moet altijd beschikbaar zijn, zeker nu door het 'van het gas af' en elektrificatie de vraag verder stijgt. Zij zien gedrags- en tijdstipaanpassingen als beperkt haalbaar of onvoldoende, waardoor uitbreiding van het stroomnet en capaciteit wordt gezien als hoofdroute. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen juist de nadruk op vraagsturing: mensen en bedrijven kunnen (en moeten) hun gebruik meer spreiden in de tijd, bijvoorbeeld via prikkels zoals (herinvoering van) nachttarief, en door grootverbruikers (zoals datacenters) te beperken; daarmee kan de druk op het net omlaag zonder alleen maar steeds meer infrastructuur bij te bouwen.

Tabel 9. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 9)

<i>Stelling 1. Inzetten op uitbreiding elektriciteitsnet</i>	<i>Stelling 2. Aanpassen van elektriciteitsgebruik</i>
Reden 1. Stroom is een basisvoorziening (leveringszekerheid). Respondenten vinden dat elektriciteit altijd beschikbaar moet zijn en dat betrouwbaarheid voorop staat: — ‘Alles is 24 uur afhankelijk van energie.’ — ‘We moeten een sterk en betrouwbaar stroomnet hebben.’	Reden 1. Vraagsturing: mensen kunnen gebruik spreiden. Men vindt dat gedrag en tijdstip van verbruik moeten veranderen (bijv. laden buiten piekuren): — ‘Als mensen moeten wij ins ook beetje leren aanpassen. In werktijden en gewoontes.’ — ‘Wij kunnen prima ons verbruik aanpassen, opladen van auto’s hoeft niet om 18:00 bijvoorbeeld.’
Reden 1. Uitbreiding nodig door elektrificatie en groeiende vraag. Door de overstap van gas naar elektriciteit en groeiende vraag is meer capaciteit volgens respondenten onvermijdelijk: — ‘Als we van het gas af willen moeten we helemaal overschakelen op stroom, dus uitbreiden die hap.’ — ‘De vraag naar energie zal blijven stijgen, aanpassen is leuk maar niet de oplossing. We zullen meer energie voorzieningen moeten hebben.’	Reden 1. Prikkel en verantwoordelijkheid (o.a. nachttarief, bedrijven). Respondenten verwachten dat energiebedrijven en bedrijven een rol moeten spelen in het sturen van verbruik: — ‘Beste oplossing. De energiebedrijven zouden dit moeten stimuleren door herinvoeren van nachttarief.’ — ‘Bedrijven moeten meer verantwoordelijkheid nemen.’
Reden 1. Gedragsaanpassing is beperkt haalbaar. Men betwijfelt dat tijdstip- of gedragsaanpassing voldoende werkt; daardoor blijft uitbreiding de kernoplossing: — ‘Aanpassen van gebruik in tijdstip is niet echt mogelijk.’ — ‘Aanpassen van gedrag is lastig. Zelfs als we ons gedrag aanpassen zal er meer vraag naar elektra zijn.’	Reden 1. Beperk grootverbruikers (zoals datacenters). Een deel wil de vraag verminderen door grote stroomverbruikers in te perken: — ‘Als we nu eens stoppen met datacenters van google bv hebben we helemaal niet zoveel nodig.’ — ‘De grootverbruikers (Google) inperken.’
Vraagtekst ‘Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?’ Noot N=374 (Stelling 1: N=240; Stelling 2: N=134). Analyse met behulp van AI.	

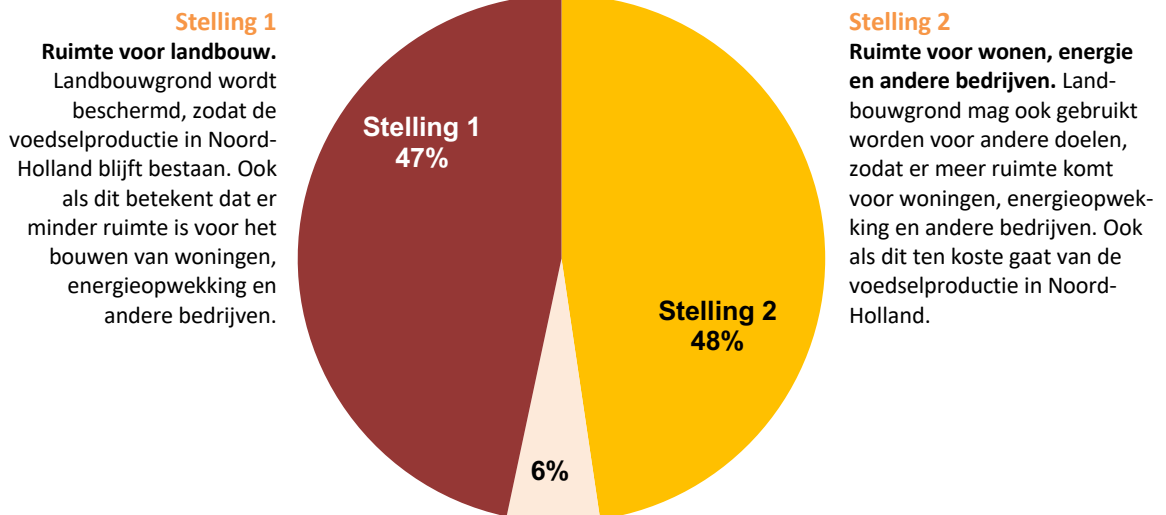
Demografische patronen

- Vrouwen (55%-40%; +15) neigen beduidend minder richting Stelling 1 dan mannen (67%-29%; +38).
- Van de generaties wijken vooral Millennials af richting Stelling 2 (51%-44%; +7). Gen X (68%-28%; +41) en Gen Z (67%-28%; +39) kiezen juist relatief vaak voor Stelling 1, en babyboomers bevinden zich daar tussenin (63%-33%; +30).
- Praktisch opgeleiden tot MBO kiezen het sterkst voor Stelling 1 (69%-29%; +39), praktisch opgeleiden met MBO volgen (61%-33%; +28), en theoretisch opgeleiden zijn minder uitgesproken (58%-38%; +20).
- Op het platteland neigt men duidelijk meer naar Stelling 1 (68%-32%; +36) dan in de meest stedelijke gebieden (53%-43%; +10).
- West-Friesland wijkt sterk af richting Stelling 1 (73%-23%; +50) en ook Zaanstad scoort hoog op Stelling 1 (72%-26%; +45). Waterland is juist het minst uitgesproken (51%-46%; +5) en Amsterdam wijkt relatief af richting Stelling 2 (54%-42%; +12).
- In termen van leeftijd valt op dat ‘36–45 jaar’ het minst uitgesproken is richting Stelling 1 (50%-43%; +7), terwijl de oudere cohorten ‘46–55 jaar’ (65%-30%; +35), ‘56–65 jaar’ (67%-32%; +35) en ‘76–85 jaar’ (68%-28%; +40) Stelling 1 duidelijk belangrijker vinden.
- Uitschieters ten aanzien van de algehele verschilscore (+25) zien we vooral bij subgroepen: Millennial-vrouwen neigen zelfs richting Stelling 2 (42%-52%; -10), terwijl theoretisch opgeleide mannen juist sterk richting Stelling 1 gaan (70%-27%; +43).

BELEIDSDILEMMA 10: OMGANG MET DE LANDBOUWGROND IN DE PROVINCIE

Stakende stemmen. Met betrekking tot het gebruik van de grond in de provincie kent de bevolking van Noord-Holland min of meer hetzelfde belang toe aan Stelling 1 (ruimte voor landbouw, 47 procent) en Stelling 2 (ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven, 48 procent).

Figuur 10. Omgang met de landbouwgrond in de provincie



Vraagtekst 'Landbouw draagt bij aan onze voedselproductie. Maar waar ruimte is voor landbouw, is minder ruimte voor bedrijventerreinen, woningen en het energienetwerk. Het is de vraag of we bereid zijn landbouwgrond in te leveren om daarmee ruimte te maken voor andere bedrijven, woningen en energie. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=804

De antwoorden laten een duidelijke spanning zien tussen behoud van landbouwgrond/voedselzekerheid en het vrijmaken van ruimte voor woningbouw (en mogelijk natuurherstel) door herinrichting van de landbouw. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken vooral dat Nederland zelf voedsel moet kunnen blijven produceren: landbouw wordt gekoppeld aan weerbaarheid, voedselvoorziening en het vermijden van extra import en vervuiling; daarnaast klinkt het argument dat niet alles volgebouwd moet worden en dat groen en natuur ook waardevol zijn. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, wijzen juist vaak op de huidige (exportgerichte) omvang van de sector: men vindt dat agrarische (en met name veeteelt-) productie te veel ruimte inneemt en de natuur schaadt, en ziet in krimp/ombouw van (bio-)industrie en veeteelt ruimte voor woningbouw—bijvoorbeeld wanneer boeren vrijwillig stoppen of wanneer het 'moet'.

Tabel 10. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 10)

<i>Stelling 1. Ruimte voor landbouw</i>	<i>Stelling 2. Ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven</i>
Reden 1. Voedselzekerheid en weerbaarheid. Men vindt het belangrijk dat Nederland zelf voedsel kan blijven verbouwen en noemt landbouw essentieel voor de voedselvoorziening: — 'Belangrijk dat we ook zelf dingen blijven verbouwen!' — 'Behoud van landbouw is essentieel om weerbaar te zijn en goede voedselvoorziening te hebben.'	Reden 1. Ruimte voor woningbouw (bijv. bij stoppende boeren). Respondenten zien landbouwgrond als mogelijke locatie voor woningen, zeker als boeren vrijwillig stoppen: — 'Als boeren willen stoppen en er mogelijkheden zijn om hier woningen te bouwen is dat een mooi alternatief.' — 'Als het moet, moet het ook daar.'
Reden 2. Minder import en minder vervuiling. Men vreest dat minder landbouw leidt tot meer import, hogere kosten en extra vervuiling: — 'Anders moeten wij importeren en dat kost meer en meer vervuiling.' — 'Belangrijk dat voedselproductie behouden blijft.'	Reden 2. Exportgerichte landbouw neemt te veel ruimte in. Men vindt dat de agrarische industrie veel ruimte opslokt en pleit voor meer focus op eigen gebruik in plaats van export: — '80% vlees exporteren wij. Meer landbouw aanpassen op eigen gebruik en geen export.' — 'Agrarische industrie neem veel te veel ruimte in.'
Reden 3. Niet alles volbouwen; groen/natuur behouden. Respondenten benadrukken dat natuur en groen ook belangrijk zijn en dat niet alle ruimte naar woningbouw moet gaan: — 'Alles hoeft niet volgebouwd te worden natuur is ook belangrijk.' — 'Blijf van het weinige groen af!!!!'	Reden 3. Krimp veeteelt/bio-industrie voor natuur en ruimte. Een deel wijst op de milieudruk van landbouw/veeteelt en wil afbouw om natuur te beschermen en ruimte vrij te maken: — 'Bio industrie moet afgebouwd worden.' — 'Landbouw en veeteelt maken de natuur in Nederland kapot.'
Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' Noot N=378 (Stelling 1: N=181; Stelling 2: N=197). Analyse met behulp van AI.	

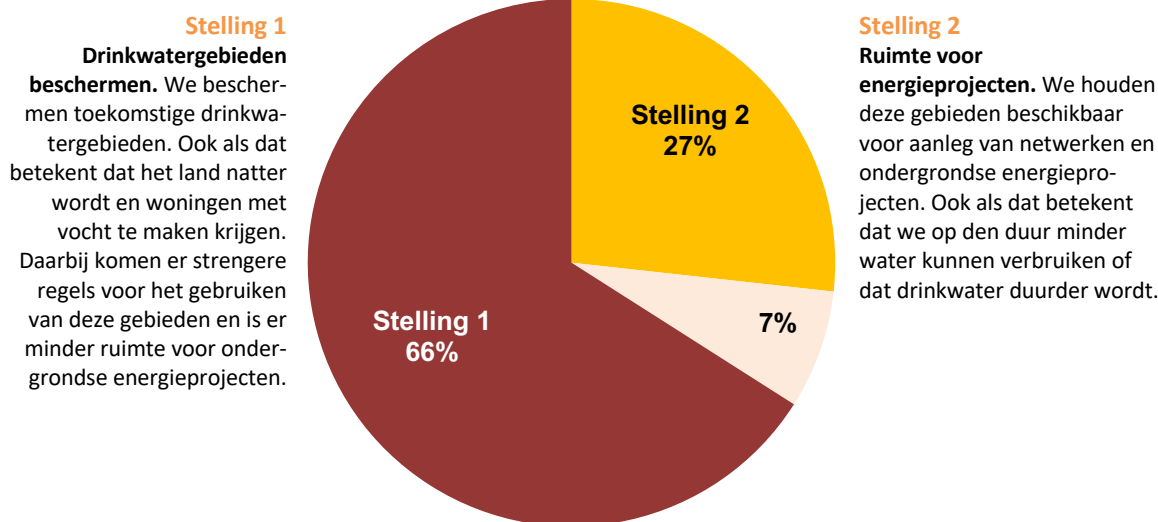
Demografische patronen

- Er is een duidelijk verschil naar geslacht: mannen neigen naar landbouwgrond (gedeeltelijk) te benutten voor wonen, energie en ander bedrijven (Stelling 2; 40%-54%; -14), terwijl vrouwen juist vaker neigen naar het behouden van landbouwgrond (Stelling 1; 53%-42%; +11).
- Gen X (57%-39%; +18) en de babyboomers (52%-42%; +10) wijken af richting Stelling 1, terwijl Millennials juist richting Stelling 2 neigen (43%-50%; -8). Gen Z kiest eveneens vaker Stelling 2 (32%-68%; -36), maar dit betreft een kleine groep.
- Theoretisch opgeleiden kiezen duidelijk vaker Stelling 2 (35%-60%; -25), terwijl praktisch opgeleiden met MBO relatief vaak Stelling 1 kiezen (54%-40%; +14). Praktisch opgeleiden tot MBO kiezen eveneens vaker Stelling 1 (48%-42%; +6).
- In meer stedelijke gebieden neigt men richting Stelling 2 (41%-53%; -12), terwijl in minder stedelijke gebieden Stelling 1 veel vaker wordt gekozen (65%-33%; +32).
- Regionaal springen duidelijke uitersten eruit: West-Friesland wijkt sterk af richting Stelling 1 (60%-36%; +24), terwijl Amsterdam juist richting Stelling 2 neigt (39%-56%; -17), net als de Gooi en Vechtstreek (39%-55%; -16) en Amstel-Meerlanden (39%-54%; -15).
- Uitschieters ten aanzien van de algehele verschillscore (-1) zien we vooral bij subgroepen: theoretisch opgeleide mannen neigen zeer sterk richting Stelling 2 (25%-70%; -45), terwijl praktisch opgeleide vrouwen met MBO juist sterk richting Stelling 1 neigen (60%-34%; +26). Ook praktisch opgeleide babyboomers tot MBO wijken duidelijk af richting Stelling 1 (62%-35%; +27).

BELEIDSDILEMMA 11: OMGANG MET DRINKWATERGEBIEDEN

Drinkwatergebieden beschermen. Twee op de drie respondenten (66 procent) kent het meeste belang toe aan het beschermen van drinkwatergebieden, ook als dat met andere nadelen gepaard gaat (Stelling 1). Iets meer dan een kwart van de ondervraagden (27 procent) vindt het belangrijker dat er ruimte is voor energieprojecten, ook als dat negatieve gevolgen heeft voor de drinkwatervoorziening (Stelling 2).

Figuur 11. Omgang met drinkwatergebieden



Vraagtekst 'We hebben steeds meer drinkwater nodig. De plekken waar drinkwater gewonnen kan worden, zijn schaars. We kunnen meer plekken voor drinkwater maken door meer water in de bodem te brengen. We kunnen ook kiezen om deze gebieden niet te beschermen en géén extra ruimte te maken voor veilig drinkwater. We kunnen dan op meer plekken kabels leggen en ondergrondse warmteopslag bouwen. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=795.

In de open antwoorden staat een duidelijke spanning centraal tussen het beschermen van drinkwater(gebieden) en het faciliteren van de energietransitie via stroominfrastructuur. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, zetten drinkwater neer als basisvoorwaarde voor gezondheid en leven en willen drinkwaterwinning en bijbehorende natuurgebieden daarom zo veel mogelijk ontzien; zij wijzen bovendien op het risico op schaarste en op de wens om prijsstijgingen te voorkomen. Een deel zoekt de oplossing in alternatieven: stroominfrastructuur kan desnoods bovengronds, en er valt ook te winnen met slimmer watergebruik. Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen de nadruk op de urgentie van voldoende energie: zonder energie 'kom je nergens' en infrastructuurprojecten moeten niet onnodig worden geblokkeerd; zij accepteren vaker dat drinkwater dan duurder kan worden, en noemen daarnaast oplossingen zoals waterbesparing, gescheiden waterstromen en aanvullende zuivering en ontzilteling om drinkwaterbeschikbaarheid op peil te houden.

Tabel 11. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 11)

<i>Stelling 1. Drinkwatergebieden beschermen</i>	<i>Stelling 2. Ruimte voor energieprojecten</i>
Reden 1. Drinkwater is een basisbehoefte. Respondenten noemen schoon drinkwater essentieel voor gezondheid en leven: — ‘Water is de basis voor alles.’ — ‘Altijd genoeg schoon drinkwater.’	Reden 1. Zonder energie kom je nergens (urgentie energietransitie). Men benadrukt dat energievoorziening en energietransitie prioriteit moeten krijgen: — ‘Beide zijn belangrijk, maar zonder energie kom je nergens.’ — ‘Energietransitie is 1 van de belangrijkste onderwerpen komende jaren.’
Reden 2. Bescherm drinkwaterwinning en voorkom schaarste/prijsstijging. Drinkwatergebieden moeten beschermd blijven; schaarste en duurder water worden als risico genoemd: — ‘Drinkwater gebieden moeten beschermd blijven.’ — ‘We hebben nu al bijna een tekort aan drinkwater! Dus is het belangrijk om de drinkwaterwinning te beschermen.’	Reden 2. Acceptatie van trade-offs (duurder drinkwater is acceptabel). Respondenten vinden beide belangrijk maar leggen de prioriteit bij energie en accepteren vaker hogere waterkosten: — ‘We moeten geen obstakels zijn in de energietransitie. Duurder drinkwater is voor mij acceptabel.’ — ‘Het is alle twee noodzakelijk. Met minder water kan beter dan met minder energie.’
Reden 3. Alternatieven en slimmer watergebruik. Een deel ziet oplossingen in bovengrondse aanleg en in waterbesparing (anders omgaan met drinkwater): — ‘Drinkwater beschermen stroom infrastructuur kan ook boven de grond worden aangelegd.’ — ‘Als we onze toiletten niet meer met drinkwater doorspoelen blijft er genoeg over.’	Reden 3. Drinkwater op peil via besparing en (aanvullende) zuivering. Men noemt maatregelen zoals gescheiden waterstromen, besparen en extra zuivering/ontziltling: — ‘Houd drinkwater apart om te drinken. Wc, douche en was kan met minder schoon water.’ — ‘Het is prima mogelijk ander water te zuiveren tot ‘drinkbaar’. Kijk naar de ontziltingsinstallaties in Israël.’
Vraagtekst ‘Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?’ Noot N=355 (Stelling 1: N=246; Stelling 2: N=109). Analyse met behulp van AI.	

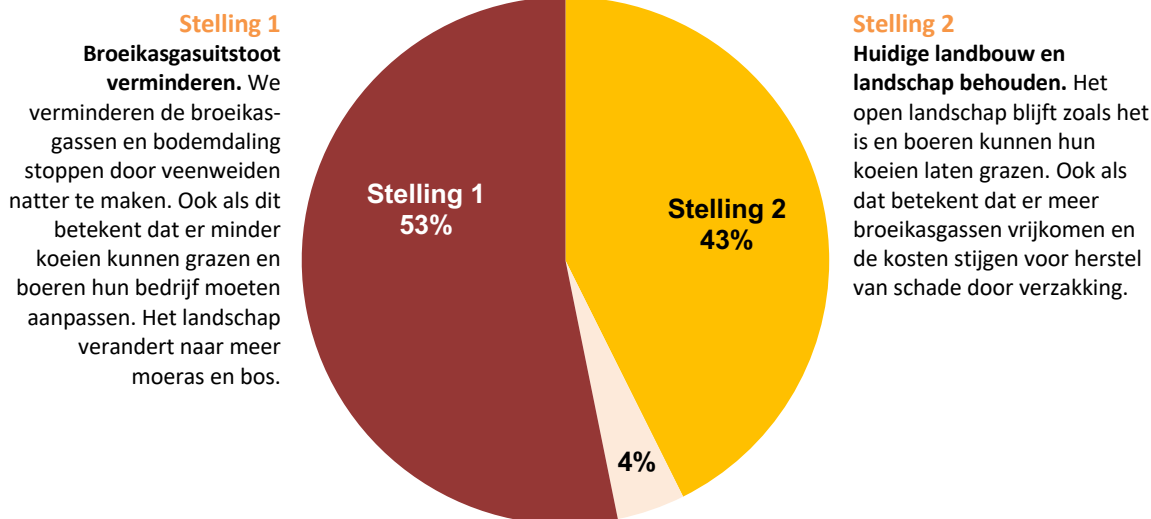
Demografische patronen

- In termen van geslacht is het verschil beperkt, maar nog altijd wel waarneembaar: mannen (68%-25%; +43) kiezen vaker voor Stelling 1 dan vrouwen (64%-29%; +35).
- Millennials (70%-22%; +48), Gen X (71%-22%; +48) en Gen Z (69%-26%; +42), kiezen relatief vaak voor Stelling 1 (Drinkwatergebieden beschermen). Babyboomers zijn beduidend minder uitgesproken (59%-34%; +25).
- Naar opleiding zijn de verschillen beperkt: theoretisch opgeleiden (69%-24%; +45) en praktisch opgeleiden tot MBO (68%-24%; +44) kiezen vaker voor Stelling 1 dan praktisch opgeleiden met MBO (63%-29%; +33).
- Qua urbanisatie geldt: in meer stedelijke gebieden is het verschil in belangrijkheid voor de stellingen kleiner (67%-27%; +40) dan in minder stedelijke gebieden (71%-21%; +51).
- Regionaal wijkt Zuid-Kennemerland sterk af richting Stelling 1 (79%-18%; +61). Ook Zaanstad kiest relatief vaak voor Stelling 1 (71%-15%; +56). Noord-Kennemerland is juist het minst uitgesproken (56%-39%; +17).
- Bij leeftijd valt op dat jongeren (<35 jaar) relatief het meest richting Stelling 1 gaan (73%-21%; +52), terwijl oudere leeftijdsgroepen (‘66–75 jaar’: 56%-36%; +20 en ‘76–85 jaar’: 59%-35%; +24) beduidend minder uitgesproken zijn.
- Uitschieters ten aanzien van de overall verschillscore (+39): babyboomer-vrouwen wijken sterk af richting Stelling 2 (51%-40%; +11), terwijl Gen X-mannen juist sterk richting Stelling 1 afwijken (75%-18%; +58).

BELEIDSDILEMMA 12: OMGANG MET BODEMDALING EN BROEIKASGASUITSTOOT IN VEENGEBIEDEN

Broeikasuitstoot verminderen. Iets meer dan de helft van de respondenten (53 procent) kent het meeste belang toe aan Stelling 1 (broeikasuitstoot verminderen), terwijl 43 procent Stelling 2 verkiest (huidige landbouw en landschap behouden).

Figuur 12. Omgang met bodemdaling en broeikasgasuitstoot in veengebieden



Vraagtekst 'In de veenweidegebieden in Noord-Holland grazen veel koeien. Daarvoor wordt het waterniveau laag gehouden. Hierdoor komt er zuurstof bij het veen, waardoor er broeikasgassen vrijkomen. Ook daalt de bodem, wat zorgt voor schade. Als we veenweiden natter maken, komen er minder broeikasgassen vrij en stopt de daling van de bodem. Dit betekent wel dat het landschap verandert. Ook moeten boeren hun bedrijf aanpassen. Ik vind het belangrijker dat: [tekst Stelling 1][tekst Stelling 2].' **Noot** Stelling 1 en Stelling 2 zijn in Willekeurige volgorde aan de respondent gepresenteerd. N=807.

De open antwoorden laten een duidelijke tegenstelling zien tussen de urgentie om het veenweidegebied aan te passen en zorgen over de gevolgen voor landbouw, betaalbaarheid en (internationale) effectiviteit. Respondenten die Stelling 1 belangrijker vinden, benadrukken vooral dat ingrijpen nodig is om bodemdaling en broeikasgasuitstoot te beperken en om natuur te herstellen (bijv. door vernatting of minder intensieve veehouderij); uitstel wordt gezien als riskant ('te laat', 'straks verloren'). Respondenten die Stelling 2 belangrijker vinden, leggen juist de nadruk op voedselzekerheid en het belang van boeren, en vrezen dat veranderingen leiden tot hogere kosten en dat Nederland 'het braafste jongetje' is zonder dat het wereldwijd veel uitmaakt; zij wijzen erop dat Nederland klein is en dat uitstoot zich anders verplaatst naar andere landen.

Tabel 12. Waarom men deze stelling belangrijker vindt (beleidsdilemma 12)

<i>Stelling 1. Broeikasuitstoot verminderen</i>	<i>Stelling 2. Huidige landbouw en landschap behouden</i>
Reden 1. Klimaat en broeikasgasuitstoot verminderen. Respondenten vinden het noodzakelijk om broeikasgasuitstoot (en daarmee klimaatimpact) te beperken: — 'Broeikasgassen hebben impact op de hele wereld dus we moeten er wel iets aan doen.' — 'Een aanpassing van het boerenbedrijf zal nodig zijn om de broeikasgassen te verminderen.'	Reden 1. Voedselzekerheid en belang van boeren. Men vindt landbouw essentieel voor voedselvoorziening en wil boeren niet wegdrücken: — 'Hou de boeren in ere .zij zorgen voor ons voedsel.' — 'Als je de voedsel voorziening in gevaar brengt ben je bij voorbaat kansloos in moeilijke tijden.'
Reden 2. Natuurherstel/veenweide aanpassen (o.a. vernatting). Men ziet aanpassing van veengronden en waterbeheer als route om de 'natuurlijke balans' te herstellen: — 'Handiger om te verplaatsen, bij de veengronden weg, en daar de natuurlijke balans te herstellen.' — 'Noord Holland heeft al te veel koeien, waarom dan niet 2 vliegen in één klap. Natter veen en meer hoogbouw woningen.'	Reden 2. Kosten en 'onevenredige' verantwoordelijkheid. Men vreest prijsstijgingen en vindt dat boeren niet alleen verantwoordelijk zijn: — 'Alles wordt duurder met al die veranderingen. En Nederland is weer het braafste jongetje uit de klas.' — 'Boeren hebben het al moeilijk genoeg en zijn niet de enigen die verantwoordelijk zijn, pak eens wat anders aan.'
Reden 3. Urgentie: uitstel maakt het probleem groter. Veel respondenten vinden dat niet-handelen tot verlies van land/natuur leidt en dat het 'nu' moet: — 'Als we niks doen, is straks het land sowieso verloren.' — 'We zijn al veel te laat. De natuur kan niet langer wachten dus wij ook niet.'	Reden 3. Effectiviteit: Nederland is klein, uitstoot verplaatst. Men betwijfelt het mondiale effect en vreest verplaatsing van productie/uitstoot naar andere landen: — 'Wat we hebben is goed en wij als postzegel land gaan de wereld niet redden.' — 'Als wij het niet down doen ze het in andere delen van de wereld en helpt het dus niets om de uitstoot te verminderen.'

Vraagtekst 'Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?' **Noot** N=373 (Stelling 1: N=211; Stelling 2: N=162). Analyse met behulp van AI.

Demografische patronen

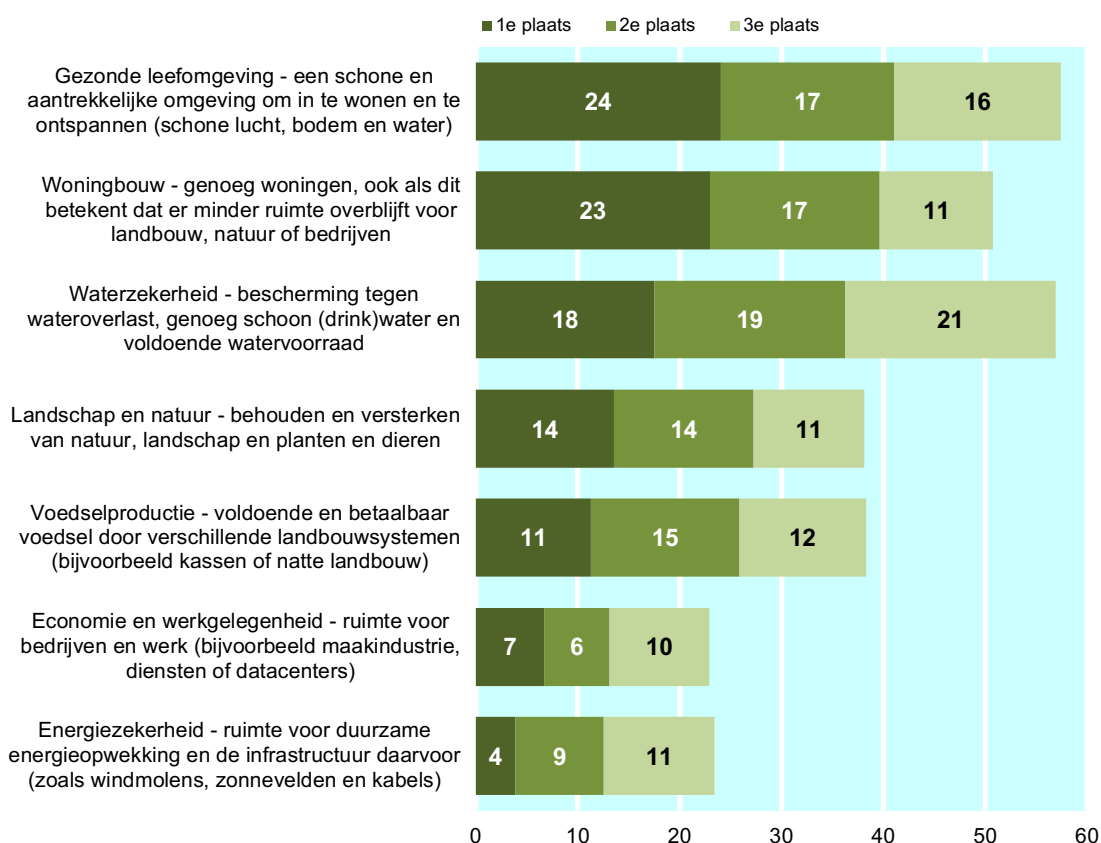
- In termen van geslacht zijn de verschillen beperkt: mannen (55%-43%; +12) kiezen iets vaker voor Stelling 1 (broeikasuitstoot verminderen) dan vrouwen (52%-43%; +9).
- Van de generaties kiezen vooral Gen Z (61%-39%; +21) en Millennials (57%-38%; +19) relatief vaak voor Stelling 1, terwijl babyboomers vrijwel in balans zijn (49%-47%; +2). Gen X ligt daar tussenin (51%-44%; +7).
- Theoretisch opgeleiden kiezen zeer duidelijk voor het verminderen van broeikasuitstoot (Stelling 1; 66%-31%; +34), terwijl praktisch opgeleiden tot MBO (46%-53%; -7) en praktisch opgeleiden met MBO (43%-51%; -9) juist neigen richting het behouden van de huidige landbouw en landschap (Stelling 2).
- Regionaal wijkt Amsterdam sterk af richting Stelling 1 (66%-30%; +36), terwijl de Kop van Noord-Holland juist richting Stelling 2 neigt (35%-58%; -23). Ook IJmond neigt naar Stelling 2 (36%-54%; -18).
- In termen van leeftijd valt op dat '36-45 jaar' relatief vaak voor Stelling 1 kiest (59%-35%; +24), terwijl '46-55 jaar' vrijwel in evenwicht is (48%-48%; -1).
- Uitschieters ten opzichte van de overall verschillscore van +11 zien we vooral bij combinaties van opleiding en generatie: theoretisch opgeleide Millennials zijn zeer uitgesproken richting Stelling 1 (68%-29%; +39), terwijl praktisch opgeleide Gen X-ers met MBO juist sterk richting Stelling 2 neigen (38%-56%; -18).

PRIORITEITEN VOOR DE INRICHTING VAN DE RUIMTE

Respondenten kregen een zevental inhoudelijke onderwerpen voorgelegd met de vraag om aan te geven voor welke daarvan wat hen betreft ruimte moet worden gemaakt in Noord-Holland. Respondenten werd daarbij specifiek verzocht om aan te geven wat volgens hen het belangrijkste onderwerp was, wat het op één-na-belangrijkste onderwerp en wat het op twee-na-belangrijkste onderwerp was.

Hoofdprioriteiten: ‘gezonde leefomgeving’, ‘woningbouw’ en ‘waterzekerheid’. Een cluster van drie onderwerpen gaat aan kop als het gaat om de vraag wat de hoofdprioriteiten zijn waarvoor, wat de bevolking van Noord-Holland betreft, ruimte moet worden gemaakt. Daarbij geldt dat de aspecten ‘gezonde leefomgeving’ en ‘woningbouw’ (resp. 24 en 23 procent als eerste genoemd) met iets meer emotionele intensiteit worden beleefd dan die voor waterzekerheid. Daar tegenover staat dat een relatief groot percentage respondenten ‘waterzekerheid’ tot haar top-3 rekent (58 procent) – 1 procentpunt meer dan ‘gezonde leefomgeving’ (57 procent) en 7 punten meer dan ‘woningbouw’ (51 procent).

Figuur 13. Onderwerpen waarvoor in Noord-Holland ruimte moet worden gemaakt



Vraagtekst: ‘Waarvoor moet in Noord-Holland vooral ruimte worden gemaakt? Kies wat jij het belangrijkste vindt, maak maximaal 3 keuzes:’

Noot: N=1.620.

Tweede cluster: ‘landschap en natuur’ en ‘voedselproductie’. Deze vraagstukken worden minder intensief beleefd dan de top-3. ‘Landschap en natuur’ wordt door 39 procent van de ondervraagden in de top-3 geplaatst en ‘voedselproductie’ door 38 procent.

Derde cluster: ‘economie en werkgelegenheid’ en ‘energiezekerheid’. Deze onderwerpen vormen samen de hekkensluiters: ‘economie en werkgelegenheid’ wordt door ‘slechts’ 23 procent van de ondervraagden in de top-3 geplaatst en ‘energiezekerheid’ door 23 procent. Dit relatieve gebrek aan urgentie rond deze ‘zware’ issues is opmerkelijk.

Geen overduidelijk ontbrekende onderwerpen. Meer dan de helft van de respondenten weet, in aanvulling op de zeven inhoudelijke onderwerpen die in de vragenlijst aan de orde zijn geweest, desgevraagd geen ander (ruimtelijk) onderwerp of aandachtspunt te noemen dat zij belangrijk achten voor de toekomst van Noord-Holland. De onderwerpen die wel worden genoemd beslaan een brede waaier van, onder meer, woningbouw, verkeer, natuur, energie, leefbaarheid en veiligheid – maar geen van deze onderwerpen springt er echt uit.

Tabel 13. Andere onderwerpen of aandachtspunten

Hoofdcategorie	N	%	Karakteristieke antwoorden
Geen	846	52%	
Woningbouw	129	8%	— 'Wanneer gaat men eens over op het bouwen van eenvoudige woningen, kleine woningen met veel kamers, zoals uit de jaren 80.'
Verkeer en OV	91	6%	— 'De infrastructuur is niet op orde. Wegen slippen dicht. Vernieuw en verbeter het openbaar vervoer, vooral het spoor.'
Natuur	63	4%	— 'Meer bomen en groen plaatsen in steden, want dat zorgt voor een schonere lucht en voor verkoeling van de zomerse stadshitte.'
Energie	51	3%	— 'Verwijder de grote ontsierende windmolenparken – bij geen wind levert dit niets op – en ga met spoed over op kernenergie.'
Leefbaarheid	42	3%	— 'Dan denk ik aan defensie, bijvoorbeeld bunkers voor inwoners in geval van oorlog. Is nu niet meer ondenkbaar helaas.'
Veiligheid	42	3%	— 'Veiligheid in grote steden – ik zie verpaupering, open gebroken vuilnisbakken, veel geweld en agressieve demonstraties.'
Bestuur	38	2%	— 'De provinciebestuurders mogen wel wat zichtbaarder worden.'
Migratie	32	2%	— 'Minder instroom asiel, geen azc, terug naar eerste land van binnenkomst, eigen richtlijnen volgen.'
Landbouw	29	2%	— 'Meer oog hebben voor de biologische landbouw en meer kopen bij Ekoplaza of andere natuurvoedingswinkels in Noord Holland.'
Industrie	27	2%	— 'Vervuiling door fabrieken zoals Tata en rond Amsterdam slechte lucht is voor ons als COPD-patiënten heel belangrijk!'
Water	24	2%	— 'Innoveren! Schiphol in zee. Energie opwekken in zee, spuit dijken op. Maak eilanden. Lets go! Laat de koning maar eens betalen.'
Overig	297	18%	

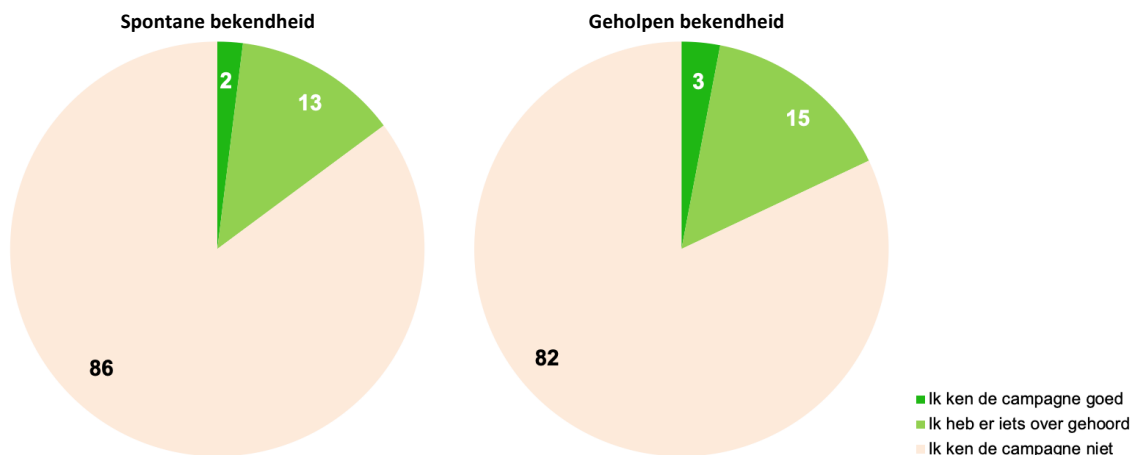
Vraagtekst 'Tot slot, zijn er nog andere onderwerpen of aandachtspunten die jij belangrijk vindt voor de toekomst van Noord-Holland?' **Noot** N=1.620. Codering door middel van AI.

BEKENDHEID EN WAARDERING CAMPAGNE *JOUW NOORD-HOLLAND, JOUW RUIMTE*

Ten behoeve van het onderzoek is op twee manieren de bekendheid van de campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte* gemeten: 1) via spontane bekendheid; en 2) via 'geholpen' bekendheid, waarbij de respondenten eerst een toelichting kregen op de inhoud en vorm van de gevoerde campagne.

Campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte* heeft bijna half miljoen mensen bereikt. De spontane bekendheid bedraagt 15 procent: 2 procent van de ondervraagden zegt de campagne te kennen en 13 procent geeft aan 'er iets over te hebben gehoord'. De geholpen bekendheid ligt drie procentpunten hoger (18 procent), met 3 procent die zegt de campagne te kennen en 15 procent die aangeeft er iets over te hebben gehoord. Dat betekent dat de campagne 450.000 inwoners van Noord-Holland heeft bereikt.

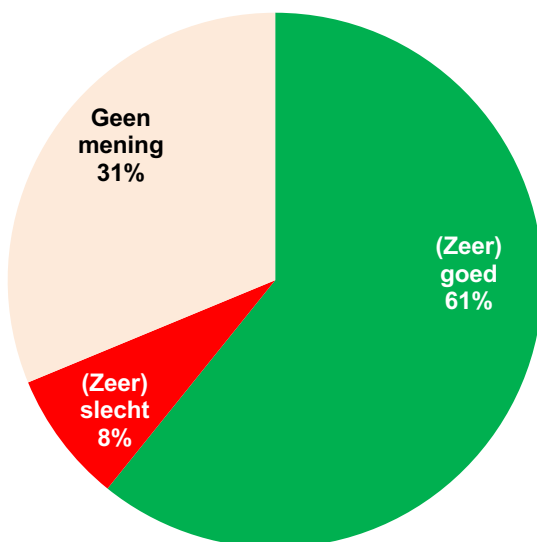
Figuur 14. Bekendheid met de campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte*



Vraagtekst 'De provincie Noord-Holland heeft het afgelopen jaar de campagne 'Jouw Noord-Holland, jouw ruimte' gelanceerd. Hoe bekend ben je met deze campagne?', respectievelijk 'Hieronder volgt een korte uitleg van de campagne. Noord-Holland verwacht in de toekomst te weinig ruimte te hebben om te wonen, werken en recreëren. Daarom vraagt de provincie inwoners wat zij belangrijk vinden bij de inrichting van de provincie. Vanaf april tot en met augustus konden inwoners meedenken via de website, huiskamergesprekken en evenementen, waaronder Bevrijdingspop, de Landbouwschouw, het Kwakoe Festival en Pre-Sail. Ook zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, waterschappen en andere maatschappelijke organisaties. Afgelopen maand volgde een nieuwe ronde, met de online Keuzewijzer en bijeenkomsten waarin inwoners keuzes kregen voorgelegd. Nu je dit weet, hoe bekend ben je met deze campagne van de provincie Noord-Holland over de toekomstige inrichting van de provincie?' **Noot** N=1.620.

Grote steun voor campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte*. De bekendheid van de campagne mag dan laag zijn, men vindt het wel een goed idee. Ruim zes op de tien Noord-Hollanders (61 procent) vindt het een 'goede zaak' dat de provincie Noord-Holland deze campagne heeft georganiseerd (waarvan 11 procent 'zeer goede zaak'). Slechts 8 procent vindt de campagne een 'slechte zaak' (waarvan 3 procent 'zeer slecht'). Eenendertig procent heeft geen antwoord op de vraag. Dit alles laat zien dat ook als niet iedereen meedoet aan een campagne, deze per saldo dus wel een positieve bijdrage kan leveren aan draagvlak voor beleid.

Figuur 15. Waardering voor campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte*



Vraagtekst 'Vind je het een goede of een slechte zaak dat de provincie Noord-Holland deze campagne heeft georganiseerd?' **Noot** N=1.620.

Waardering voor bewustwording. Een belangrijke motor achter de positieve waardering voor de campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte* is het idee dat de provincie hiermee bijdraagt aan bewustwording (41 procent). De mogelijkheid van inspraak en participatie speelt ook mee maar is hier duidelijk aan ondergeschikt (10 procent).

Tabel 14. Waarom men de campagne een goede zaak vindt

Hoofdcategorie	N	% Karakteristieke antwoorden
Argument 1. Bewustwording en agenderen. Campagne vestigt de aandacht op een belangrijk thema en maakt mensen bewuster.	402	41% — 'Het creëert bewustzijn over belangrijke onderwerpen.' — 'Bewustzijn kweken bij mensen vind ik belangrijk. Er zijn veel mensen die weinig over dit thema weten, of er niet in geïnteresseerd zijn.' — 'Ken de campagne niet of echt heel vaag maar wel goed dat ze hier aandacht voor hebben.'
Argument 2. Inspraak en participatie. Campagne zorgt ervoor dat inwoners worden betrokken wat (meer) draagvlak oplevert.	101	10% — 'Omdat het betrekken van de burgers bij keuze veel meer draagvlak creëert dan als je besluit zonder overleg.' — 'Betrekt de bewoners bij besluiten dan creëer je een breder draagvlak.' — 'De bewoners betrekken in hun toekomst als het gaat om de leefbaarheid van hun provincie vind ik een heel goed plan.'
Argument 3. Input ophalen voor beter beleid. Campagne draagt bij aan het verzamelen van meningen en ideeën.	49	5% — 'Goed om de mening en inzichten van inwoners mee te nemen in het beleid.' — 'Duidelijkheid krijgen van de wensen van de inwoners.' — 'Omdat 'the wisdom of the crowd' inzichten kan verschaffen die experts wellicht ook erg het hoofd zien of anders waarderen.'
Argument 4. Onbekend, geen oordeel, kritiek. Campagne onbekend, geen mening, of kritische kanttekening.	55	6% — 'Je kunt er met elkaar over praten en tot goede oplossingen komen.' — 'Het is nodig om met elkaar de toekomst te bespreken.' — 'Het is belangrijk dat we dit samen oppakken.'
Overig	369	38% — 'Geen idee, niet gezien.' — 'Alleen jammer dat ik hier niks van af wist, zelfs mijn man niet – en die houdt zich hier vaak wel mee bezig.'

Vraagtekst 'Waarom vind je dit een goede campagne?' Noot N=976. Codering door middel van AI.

Kritisch over onbekendheid. Tot slot worden negatieve oordelen over de campagne vooral ingegeven door onbekendheid met de campagne (42 procent), het gevoel dat zo'n campagne weinig nut heeft (25 procent) en algeheel wantrouwen ten opzichte van politiek en overheid (17 procent).

Tabel 15. Waarom men de campagne een slechte zaak vindt

Hoofdcategorie	N	% Karakteristieke antwoorden
Argument 1. Onbekendheid. Nooit iets van de campagne gezien of gehoord.	79	42% — 'Nog nooit van gehoord.' — 'Geen idee wat de campagne inhoudt.' — 'Slecht uitgevoerd, ik heb er niets van gemerkt of gezien.'
Argument 2. Nutteloos. Campagne is geldverspilling, opbrengst onduidelijk, geen concrete resultaten.	46	25% — 'Weer een voorbeeld van geldverkwisting.' — 'Zulke campagnes leveren nooit iets op, praatclubjes zonder gevolgen.'
Argument 3. Wantrouwen. Politieke of propagandistische bedoelingen, niet oprecht.	32	17% — 'Het is meer propaganda voor de provincie.' — 'Weer zo'n poging om burgers het gevoel te geven dat ze mee mogen praten, maar de besluiten staan allang vast.' — 'Klinkt als politieke <i>window dressing</i> .'
Argument 4. Inhoudelijke afwijzing. Verkeerd onderwerp of benadering, te vaag, te moralistisch.	18	10% — 'Er zijn belangrijkere dingen om campagne over te voeren.' — 'Het klinkt alsof men mensen wil opvoeden in plaats van luisteren.'
Overig	11	6% — 'Onzin.'

Vraagtekst 'Waarom vind je dit een goede campagne?' Noot N=186. Codering door middel van AI.

* * *

BIJLAGEN

Bijlage 1. Vragenlijst

Hieronder kun je bij elke stelling aangeven wat voor jou belangrijk is. Door het blauwe bolletje met de pijltjes naar links of naar rechts te verschuiven, geef je je keuze aan. Als je geen keuze wilt maken, laat je het blauwe bolletje in het midden staan. Je kunt dan doorgaan naar de volgende stelling.

Vragenblokken Q1 en Q2 in Willekeurige volgorde aanbieden

ALLEN (N=1500) | BOUWEN Q1a De woningnood is hoog. Sommige gebieden zijn minder geschikt om te bouwen. Daar is de kans groot op wateroverlast. Als we in die gebieden gaan bouwen, zijn extra maatregelen nodig. We kunnen er ook voor kiezen om woningen alleen te bouwen op droge plekken. Van die plekken zijn er niet zoveel. Er kunnen dan op minder plekken huizen gebouwd worden.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Alleen in droge en veilige gebieden bouwen. We bouwen alleen op droge plekken. Ook als dat betekent dat er minder woningen gebouwd kunnen worden.	Stelling 2. Meer bouwen, hogere kosten. We bouwen ook in kwetsbare gebieden, zodat er meer woningen bijkomen. We moeten dan wel meer betalen om schade door water te voorkomen.
---	--

Slider, range [-10,0,+10]

ALLEN (N=1500) | OPEN Q1b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

ALLEN (N=1500) | WONINGBOUW Q2a Er zijn te weinig huizen/woningen. Nieuwe woningen kunnen worden gebouwd buiten dorps- en stadsgrenzen. Dat betekent verlies van landschap. Meer bouwen in bestaande woonplaatsen behoudt het landschap, maar maakt dat steden steeds drukker worden.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Woningbouw in de open ruimte. Er worden nieuwe woningen gebouwd in het landelijk gebied. Ook als dat betekent dat het open landschap, landbouwgrond en recreatieruimte daardoor voor een deel verdwijnen	Stelling 2. Bouwen in steden en dorpen. Er wordt zoveel mogelijk binnen bestaande steden of dorpen gebouwd. Ook als dat betekent dat het drukker wordt in de stad of het dorp. En daar minder ruimte is voor recreatie en groen.
---	---

Slider, range [-10,0,+10]

ALLEN (N=1500) OPEN Q2b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

Randomiseren:

NB: Steeds een 'verse' split van ~750 respondenten.

SPLIT A (N=750) | INDUSTRIE Q3a en Q3b

SPLIT B (N=750) | SCHOONWATER Q4a en Q4b

SPLIT C (N=750) | TECHNIEK Q5a en Q5b

SPLIT D (N=750) | STUREN Q6a en Q6b

SPLIT E (N=750) | LANDSCHAPPEN Q7a en Q7b

SPLIT F (N=750) | BESCHERMING Q8a en Q8b

SPLIT G (N=750) | ELECTRICITEITSNET Q9a en Q9b

SPLIT H (N=750) | LANDBOUWGROND Q10a en Q10b

SPLIT I (N=750) | DRINKWATER Q11a en Q11b

SPLIT J (N=750) | BODEMDALING Q12a en Q12b

@NoTies: Vragenblokken Q3 tot en met Q12 in Willekeurige volgorde aanbieden

SPLIT A (N=750) | INDUSTRIE Q3a In Noord-Holland ligt zware industrie soms dicht bij woonwijken. Deze industrie zorgt voor uitstoot en een minder gezonde omgeving om in te leven. Tegelijkertijd zorgt de industrie voor veel banen en zorgt het ervoor dat we veel producten in eigen land kunnen produceren. We zijn daardoor minder afhankelijk van het buitenland.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Verduurzamen van zware industrie. Er wordt geïnvesteerd in het behouden, verduurzamen en verschonen van de zware industrie. Banen blijven behouden en producten worden in eigen land geproduceerd, waardoor we niet afhankelijk worden van het buitenland. Er komt minder ruimte voor onder andere nieuwe woonwijken en natuur en het duurt langer voordat de omgeving gezonder wordt.

Stelling 2. Geen ruimte voor zware industrie. Er wordt geen ruimte meer gegeven aan zware industrie, wat ervoor kan zorgen dat deze verplaatst naar andere landen. Daardoor krijgen we een schonere en gezondere omgeving in Noord-Holland. Maar banen verdwijnen en we worden afhankelijker van producten uit het buitenland.

Slider, range [-10,0,+10]

Dus de helft van de respondenten die Q3a heeft beantwoord krijgt de open vraag, de rest gaat door naar de volgende vraag. Zo houden we het aantal open vragen per respondent overzichtelijk. Ten einde de complexiteit in de klauw te houden zijn deze 'tweede splits' gemakshalve maar aangeduid als split-letter, gevolgd door ½.

SPLIT A½ (N=375) | OPEN Q3b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT B (N=750) | SCHOONWATER Q4a Bedrijven en landbouw zorgen voor banen, voedsel en een sterke economie. Tegelijk kunnen hun activiteiten het water vervuilen, terwijl schoon water belangrijk is.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Waterkwaliteit maximaal beschermen. Ook als bedrijven door extra regels mogelijk minder produceren en hun winsten en groei beperkt worden. Hierdoor gaan de prijzen van deze producten omhoog.

Stelling 2. Ruimte voor bedrijven. Bedrijven worden niet beperkt door extra regels om meer te produceren en te groeien. Producten worden daardoor niet duurder. Wel kan het betekenen dat inwoners meer belasting betalen voor de zuivering van vervuild water.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT B½ (N=375) | OPEN Q4b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT C (N=750: TECHNIEK Q5a Schone lucht, grond en water zijn belangrijk voor onze gezondheid en ons dagelijks leven. We kunnen hier nu actie voor ondernemen of vertrouwen op nieuwe technieken in de toekomst.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Nu actie voor gezonde omgeving. Er komen nu strengere regels voor bedrijven en landbouw en we gaan meer belasting betalen. Daarmee houden we schoon drinkwater, een schone lucht en bodem. Voor onszelf én toekomstige generaties.

Stelling 2. Vertrouwen op nieuwe technieken. We vertrouwen erop dat toekomstige technologie en innovaties deze problemen slimmer en goedkoper oplossen. Ook als dat betekent dat het langer duurt voordat de lucht, grond en het water schoner worden.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT C½ (N=375) | OPEN Q5b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT D (N=750: STUREN Q6a De provincie kan bepalen hoe bedrijven, boeren en bouwers binnen bepaalde regels hun bedrijf kunnen ontwikkelen. Dit zorgt voor snellere verbetering van de lucht, bodem en waterkwaliteit. Als de provincie minder stuurt, hebben ondernemers meer vrijheid en zijn de kosten lager. Maar veranderingen naar duurzaamheid gaan mogelijk langzamer.

Ik vind het belangrijker dat: Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Provincie stuurt met regels. De provincie zet in op strengere eisen en subsidies om de water- en bodemkwaliteit te verbeteren. Ook als dit betekent dat ondernemers minder vrijheid hebben en sommige projecten duurder of trager worden.

Stelling 2. Vrijheid voor bedrijven. Bedrijven krijgen meer vrijheid om te bepalen hoe zij hun bedrijf aanpassen en verduurzamen. Ook als dat betekent dat de verandering naar schone lucht, bodem en water langzamer gaat. De provincie heeft minder invloed.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT D½ (N=375) | OPEN Q6b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT E (N=750: LANDSCHAPPEN Q7a Delen van Noord-Holland zijn beschermd vanwege waardevolle historische landschappen. Bijvoorbeeld de Beemster en de Hollandse Waterlinies. Deze gebieden zijn belangrijk voor het ervaren van en het leven in de provincie. Tegelijkertijd vraagt de overgang naar nieuwe energie en maatregelen voor het klimaat om ruimte. Dit is nodig om in de toekomst voldoende energie beschikbaar te hebben en de provincie te beschermen tegen droogte en overstromingen.

Ik vind het belangrijker dat:

Randomiseer stellingen!

Stelling 1. Historisch landschap behouden. Onze herkenbare en historische landschappen worden beschermd. Ook als er dan minder ruimte is voor het opwekken van energie, het plaatsen van hoogspanningsmasten of maatregelen voor het klimaat.

Stelling 2. Ruimte voor energie- en klimaatmaatregelen, zodat er in de toekomst genoeg energie beschikbaar is en we goed beschermd zijn. Ook als dat betekent dat het landschap zoals ik het ken, verandert en historische landschappen er anders uit gaan zien.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT E½ (N=375) | OPEN Q7b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT F (N=750) | BESCHERMING Q8a De provincie Noord-Holland moet keuzes maken om zich te blijven beschermen tegen water. Eén mogelijkheid is inzetten op natuurlijke bescherming. Dit kan betekenen dat bijvoorbeeld de duinen minder goed toegankelijk zijn. Een andere mogelijkheid is om te vertrouwen op toekomstige technologische oplossingen en nu niet in te grijpen. Dit betekent ook een risico op schade en hoge kosten.

Ik vind het belangrijker dat: *Randomiseer stellingen!*

Stelling 1. Nu natuurlijke bescherming. We zetten in op natuurlijke bescherming, zoals duinen laten aangroeien of water meer ruimte geven. Ook als dat betekent dat ik sommige recreatiegebieden minder kan gebruiken.

Stelling 2. Wachten op toekomstige oplossingen. We behouden recreatiegebieden en het huidige landschap. We vertrouwen erop dat toekomstige oplossingen zoals gemalen en dijken dit probleem slimmer oplossen.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT F½ (N=375) | OPEN Q8b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT G (N=750) | ELECTRICITEITSNET Q9a Noord-Holland gebruikt steeds meer energie. Om er zeker van te zijn dat er altijd stroom is, is er meer ruimte voor energie nodig, bijvoorbeeld met transformatorstations. De provincie kan ook aanmoedigen dat inwoners en bedrijven op een andere manier met hun energie omgaan. Dan zijn minder grote investeringen nodig. De kans wordt groter dat er soms geen stroom beschikbaar is.

Ik vind het belangrijker dat: *Randomiseer stellingen!*

Stelling 1. Inzetten op uitbreiden elektriciteitsnet. We breiden het elektriciteitsnet uit. Bedrijven kunnen dan uitbreiden en je hebt zekerheid dat er altijd stroom is. Ook als dit betekent dat de uitbreiding van het energienetwerk ruimte inneemt.

Stelling 2. Aanpassen van elektriciteitsgebruik. We gaan sturen op ander stroomgebruik. Inwoners zetten grote stroomverbruikers alleen aan buiten piekmomenten. Bedrijven passen hun werkprocessen en werktijden aan. Het elektriciteitsnet hoeft minder uit te breiden. Ook als dit betekent dat er soms geen stroom beschikbaar is.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT G½ (N=375) | OPEN Q9b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT H (N=750) | LANDBOUWGROND Q10a Landbouw draagt bij aan onze voedselproductie. Maar waar ruimte is voor landbouw, is minder ruimte voor bedrijventerreinen, woningen en het energienetwerk. Het is de vraag of we bereid zijn landbouwgrond in te leveren om daarmee ruimte te maken voor andere bedrijven, woningen en energie.

Ik vind het belangrijker dat: *Randomiseer stellingen!*

Stelling 1. Ruimte voor landbouw. Landbouwgrond wordt beschermd, zodat de voedselproductie in Noord-Holland blijft bestaan. Ook als dit betekent dat er minder ruimte is voor het bouwen van woningen, energieopwekking en andere bedrijven.

Stelling 2. Ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven. Landbouwgrond mag ook gebruikt worden voor andere doelen, zodat er meer ruimte komt voor woningen, energieopwekking en andere bedrijven. Ook als dit ten koste gaat van de voedselproductie in Noord-Holland.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT H½ (N=375) | OPEN Q10b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT I (N=750) | DRINKWATER Q11a We hebben steeds meer drinkwater nodig. De plekken waar drinkwater gewonnen kan worden, zijn schaars. We kunnen meer plekken voor drinkwater maken door meer water in de bodem te brengen. We kunnen ook kiezen om deze gebieden niet te beschermen en géén extra ruimte te maken voor veilig drinkwater. We kunnen dan op meer plekken kabels leggen en ondergrondse warmteopslag bouwen.

Ik vind het belangrijker dat: *Randomiseer stellingen!*

Stelling 1. Drinkwatergebieden beschermen. We beschermen toekomstige drinkwatergebieden. Ook als dat betekent dat het land natter wordt en woningen met vocht te maken krijgen. Daarbij komen er strengere regels voor het gebruiken van deze gebieden en is er minder ruimte voor ondergrondse energieprojecten.

Stelling 2. Ruimte voor energieprojecten. We houden deze gebieden beschikbaar voor aanleg van netwerken en ondergrondse energieprojecten. Ook als dat betekent dat we op den duur minder water kunnen verbruiken of dat drinkwater duurder wordt.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT I½ (N=375) | OPEN Q11b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

SPLIT J (N=750) | BODEMDALING Q12a In de veenweidegebieden in Noord-Holland grazen veel koeien. Daarvoor wordt het waterniveau laag gehouden. Hierdoor komt er zuurstof bij het veen, waardoor er broeikasgassen vrijkomen. Ook daalt de bodem, wat zorgt voor schade. Als we veenweiden natter maken, komen er minder broeikasgassen vrij en stopt de daling van de bodem. Dit betekent wel dat het landschap verandert. Ook moeten boeren hun bedrijf aanpassen.

Ik vind het belangrijker dat: *Randomiseer stellingen!*

Stelling 1. Broeikasgasuitstoot verminderen. We verminderen de broeikasgassen en bodemdaling stoppen door veenweiden natter te maken. Ook als dit betekent dat er minder koeien kunnen grazen en boeren hun bedrijf moeten aanpassen. Het landschap verandert naar meer moeras en bos.

Stelling 2. Huidige landbouw en landschap behouden. Het open landschap blijft zoals het is en boeren kunnen hun koeien laten grazen. Ook als dat betekent dat er meer broeikasgassen vrijkomen en de kosten stijgen voor herstel van schade door verzakking.

Slider, range [-10,0,+10]

SPLIT J½ (N=375) | OPEN Q12b Kun je uitleggen waarom je dit antwoord gekozen hebt?

Open vraag

RANK3 Q13 Waarvoor moet in Noord-Holland vooral ruimte worden gemaakt?

Kies wat jij het belangrijkste vindt, maak maximaal **3 keuzes**: *randomiseren – noteer keuze 1, 2 en 3 afzonderlijk*

1. **Waterzekerheid** – bescherming tegen wateroverlast, genoeg schoon (drink)water en voldoende watervoorraad
2. **Voedselproductie** – voldoende en betaalbaar voedsel door verschillende landbouwsystemen (bijvoorbeeld kassen of natte landbouw)
3. **Energiezekerheid** – ruimte voor duurzame energieopwekking en de infrastructuur daarvoor (zoals windmolens, zonnevelden en kabels)
4. **Economie en werkgelegenheid** – ruimte voor bedrijven en werk (bijvoorbeeld maakindustrie, diensten of datacenters)
5. **Landschap en natuur** – behouden en versterken van natuur, landschap en planten en dieren
6. **Gezonde leefomgeving** – een schone en aantrekkelijke omgeving om in te wonen en te ontspannen (schone lucht, bodem en water)
7. **Woningbouw** – genoeg woningen, ook als dit betekent dat er minder ruimte overblijft voor landbouw, natuur of bedrijven

Achtergrondkenmerken. Een deel behoort tot de achterliggende panelinformatie over de respondenten. Op basis van postcode kan URBANISATIE en REGIO worden afgeleid.

Data afkomstig uit panelinformatie NoTies – dus deze vraag hoeft niet te worden gesteld

POSTCODE Q14 Postcode

Vul hier de 4 cijfers van je postcode in.

Data afkomstig uit panelinformatie NoTies – dus deze vraag hoeft niet te worden gesteld

AGE Q15 Wat is geboortejahr? In datafile: leeftijdsclassificatie en generaties . Leeftijdsclassificatie is: 16–25 jaar, 26–35, 36–45, 46–55, 56–65, 66–75, 76–85, 85+, zeg ik liever niet

Data afkomstig uit panelinformatie NoTies – dus deze vraag hoeft niet te worden gesteld

EDU Q16 Wat is je hoogst genoten opleiding?

GEHOORDKOUDE Q17 De provincie Noord-Holland heeft het afgelopen jaar de campagne ‘Jouw Noord-Holland, jouw ruimte’ gelanceerd. Hoe bekend ben je met deze campagne?

1. Ik ken de campagne goed
2. Ik heb er iets over gehoord
3. Ik ken de campagne niet

GEHOORDWARM Q18 Hieronder volgt een korte uitleg van de campagne. Noord-Holland verwacht in de toekomst te weinig ruimte te hebben om te wonen, werken en recreëren. Daarom vraagt de provincie inwoners wat zij belangrijk vinden bij de inrichting van de provincie.

Vanaf april tot en met augustus konden inwoners meedenken via de website, huiskamergesprekken en evenementen, waaronder Bevrijdingspop, de Landbouwschouw, het Kwakoe Festival en Pre-Sail. Ook zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, waterschappen en andere maatschappelijke organisaties.

Afgelopen maand volgde een nieuwe ronde, met de online Keuzewijzer en bijeenkomsten waarin inwoners keuzes kregen voorgelegd.

Nu je dit weet, hoe bekend ben je met deze campagne van de provincie Noord-Holland over de toekomstige inrichting van de provincie?

1. Ik ken de campagne goed
2. Ik heb er iets over gehoord
3. Ik ken de campagne niet

OORDEEL Q19 Vind je het een goede of een slechte zaak dat de provincie Noord-Holland deze campagne heeft georganiseerd?

1. Zeer goed
2. Goed
3. Slecht
4. Zeer slecht
5. Geen mening

OPEN Q20 Waarom vind je dit een [goede/slechte] campagne?

Open vraag

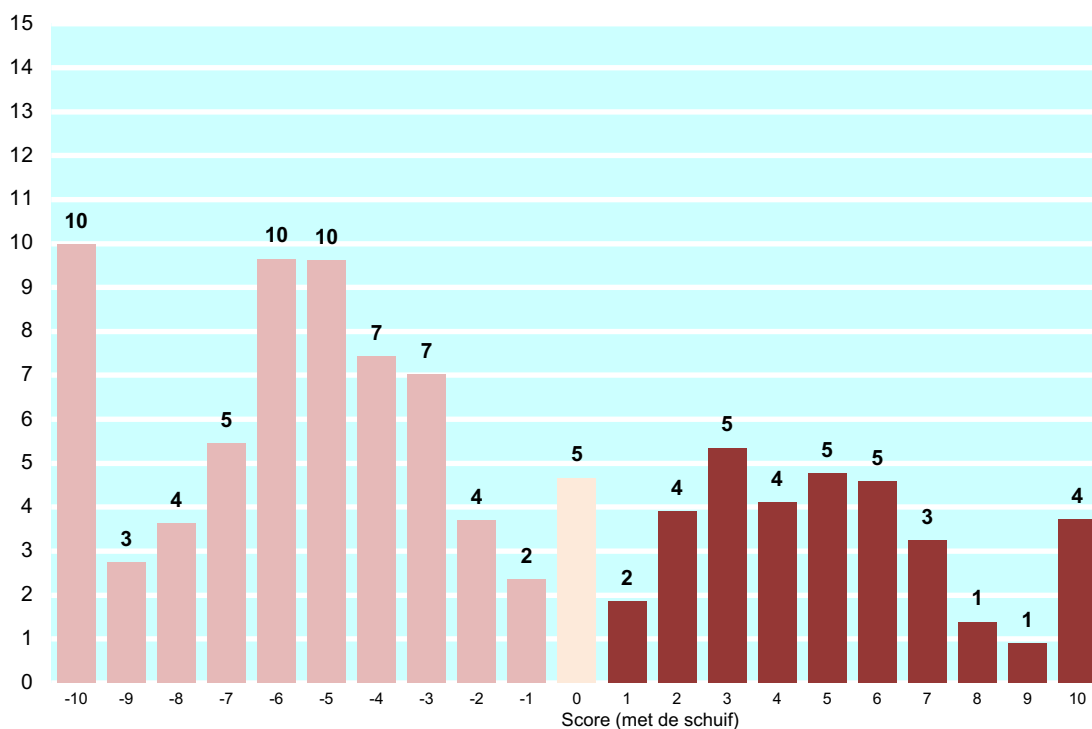
MEEDOEN2 Q21 Tot slot, zijn er nog andere onderwerpen of aandachtspunten die jij belangrijk vindt voor de toekomst van Noord-Holland?

Open vraag

EINDE VRAGENLIJST

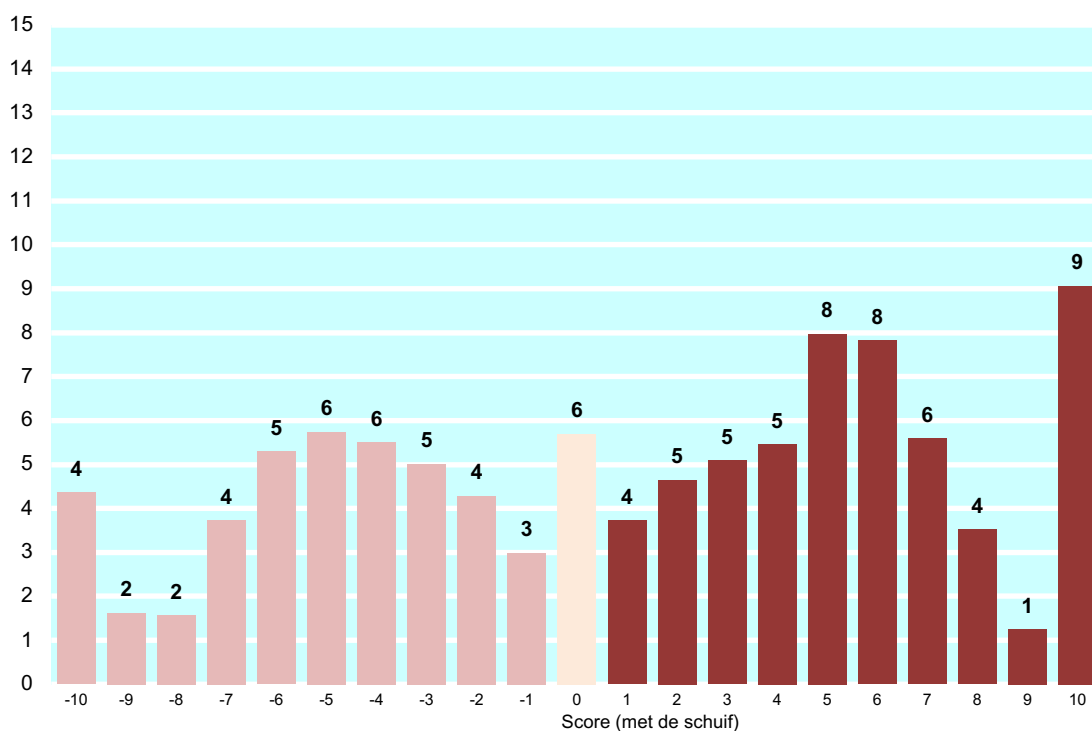
Bijlage 2. Originale dilemmascores (21-puntsschaal)

Figuur 1A. Woningbouw – op droge of ook natte plekken



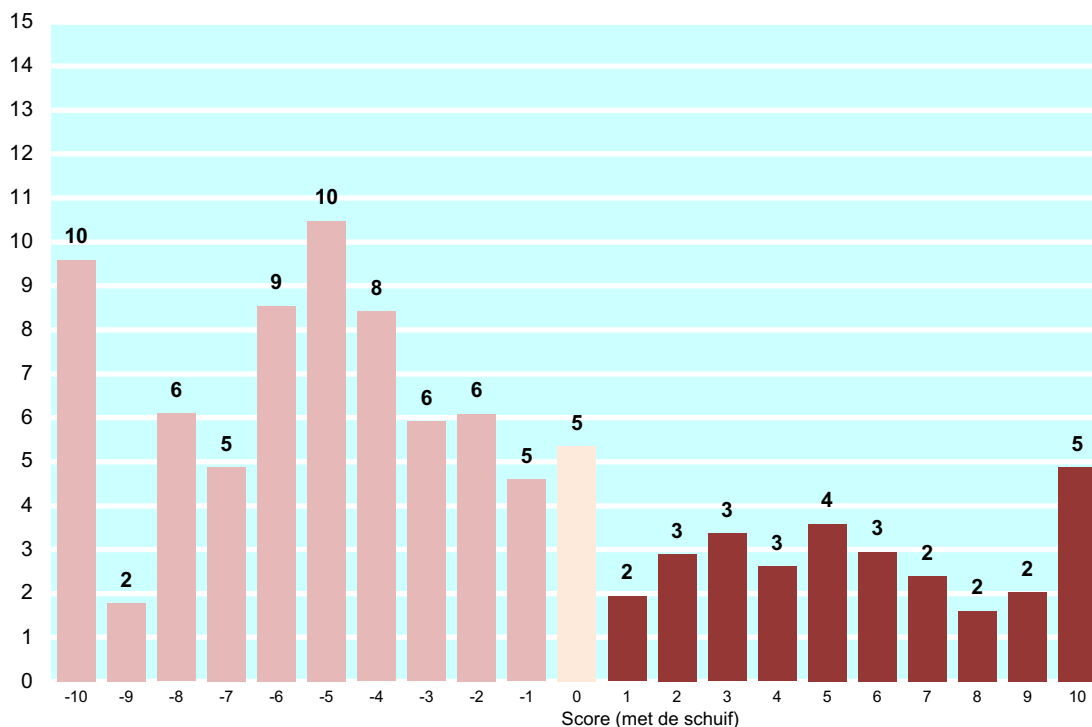
Vraagtekst Zie figuur 1. **Noot** N=.. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 1.

Figuur 2A. Woningbouw – in de open ruimte of in steden en dorpen



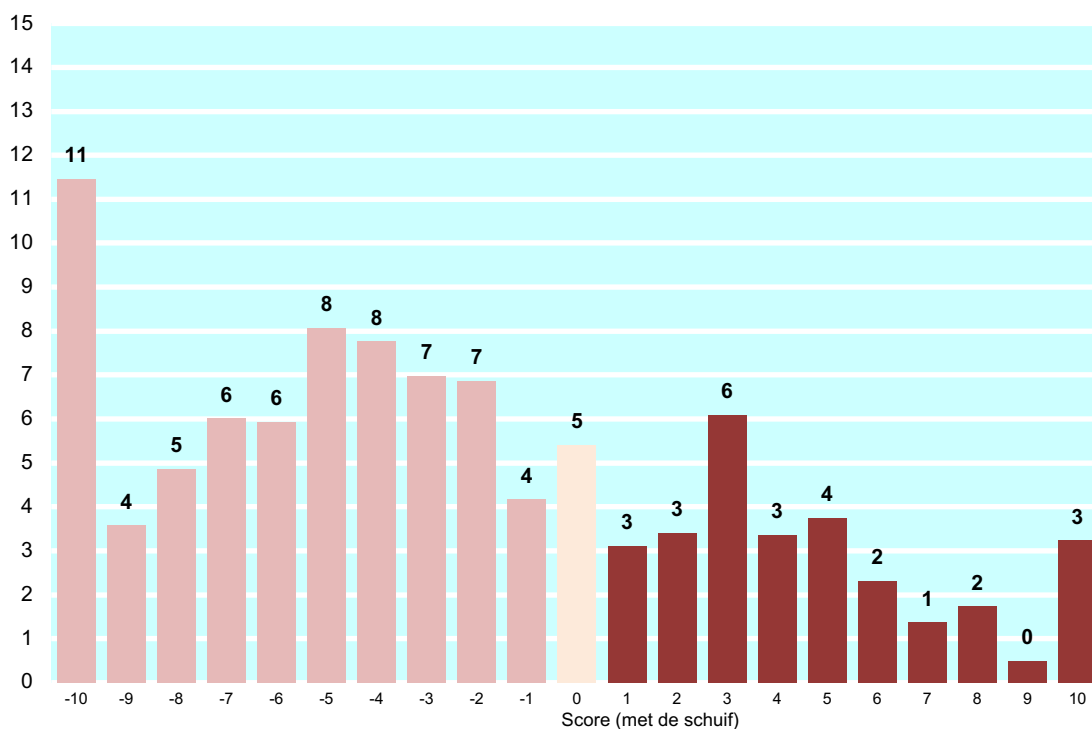
Vraagtekst Zie figuren 1 en 2. **Noot** N=1.620. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 2.

Figuur 3A. Omgang met de zware industrie



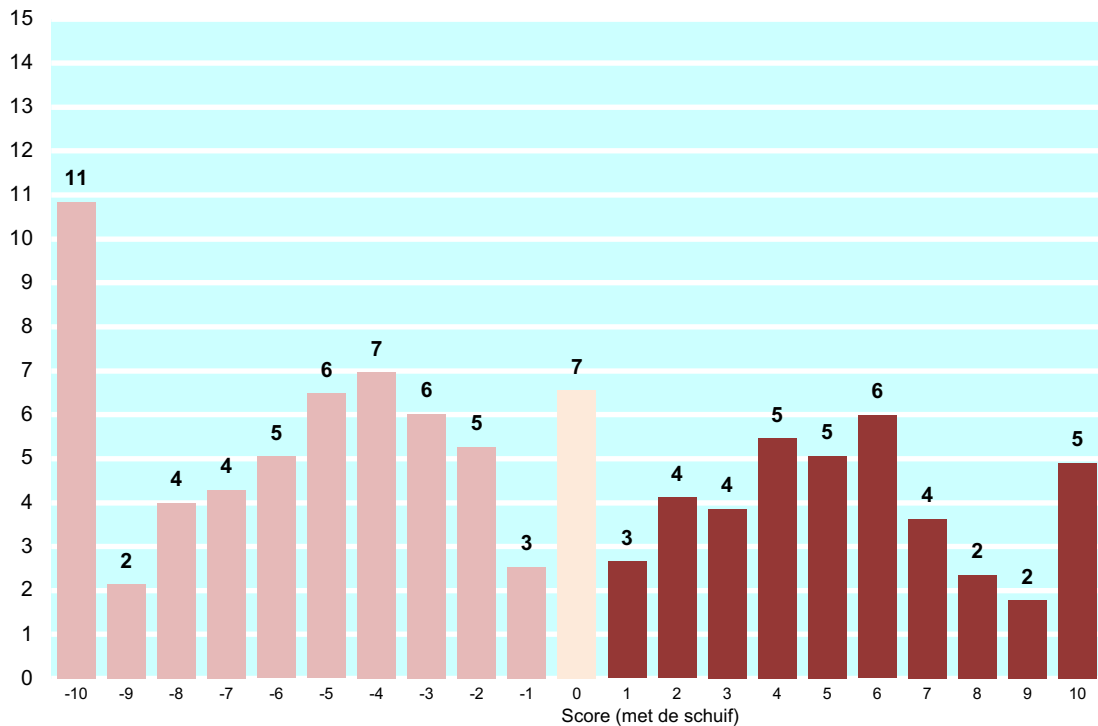
Vraagtekst Zie figuren 1 en 3. **Noot** N=799. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 3.

Figuur 4A. Omgang met de waterkwaliteit



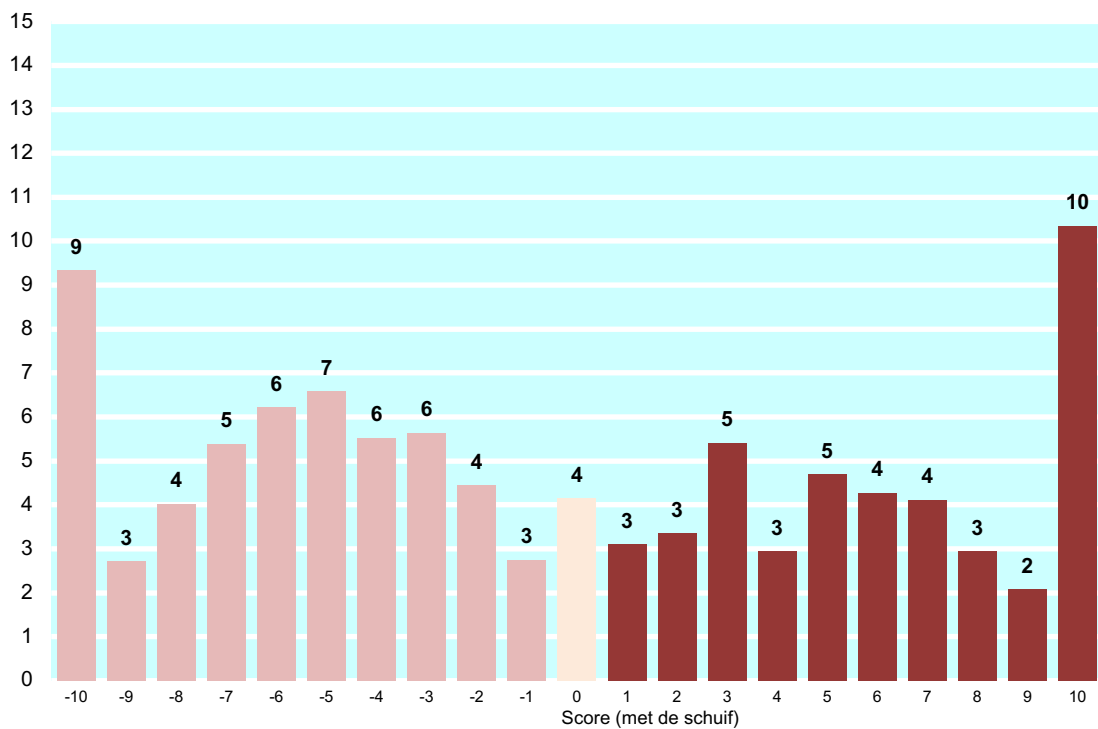
Vraagtekst Zie figuren 1 en 4. **Noot** N=834. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 4.

Figuur 5A. Lucht, grond en water – nu actie of vertrouwen op nieuwe technieken



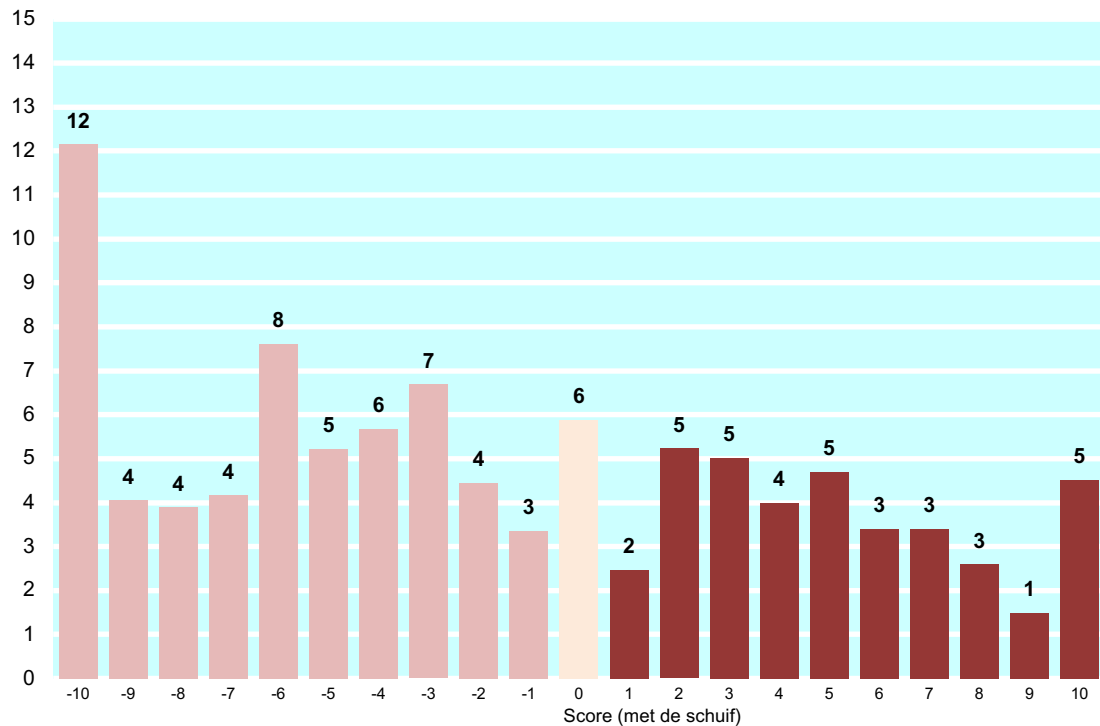
Vraagtekst Zie figuren 1 en 5. **Noot** N=854. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 5.

Figuur 6A. Water en bodemkwaliteit – wel of geen sturing door de provincie



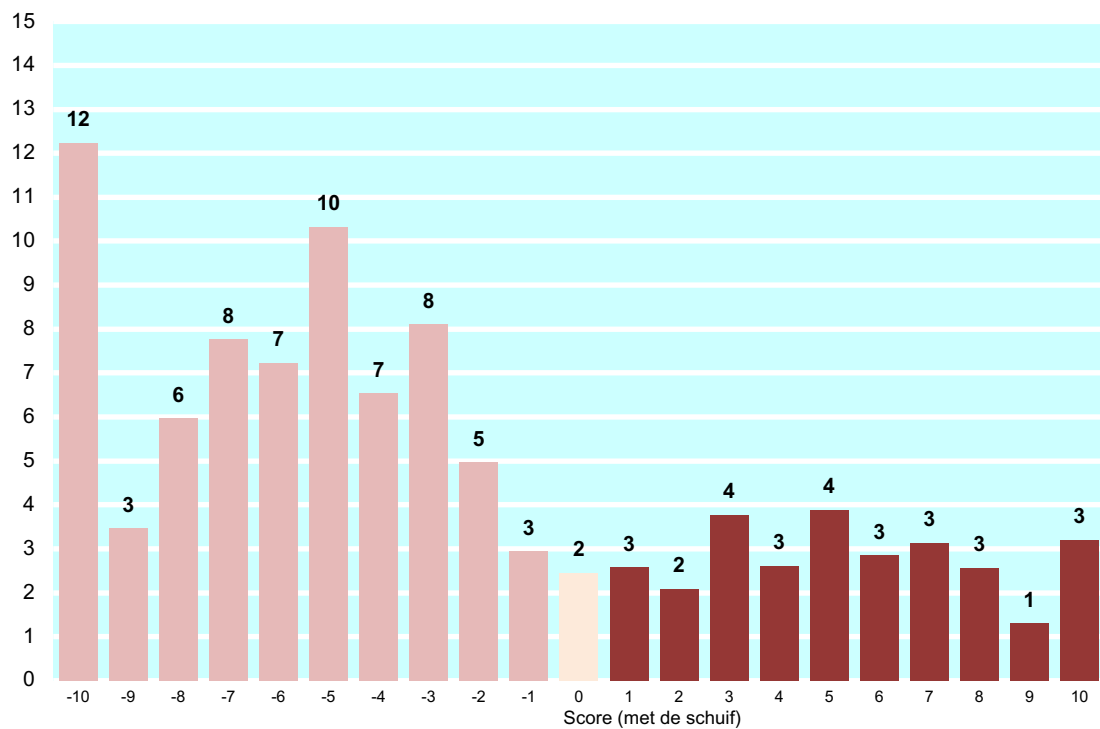
Vraagtekst Zie figuren 1 en 6. **Noot** N=778. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 6.

Figuur 7A. Omgang met historische landschappen



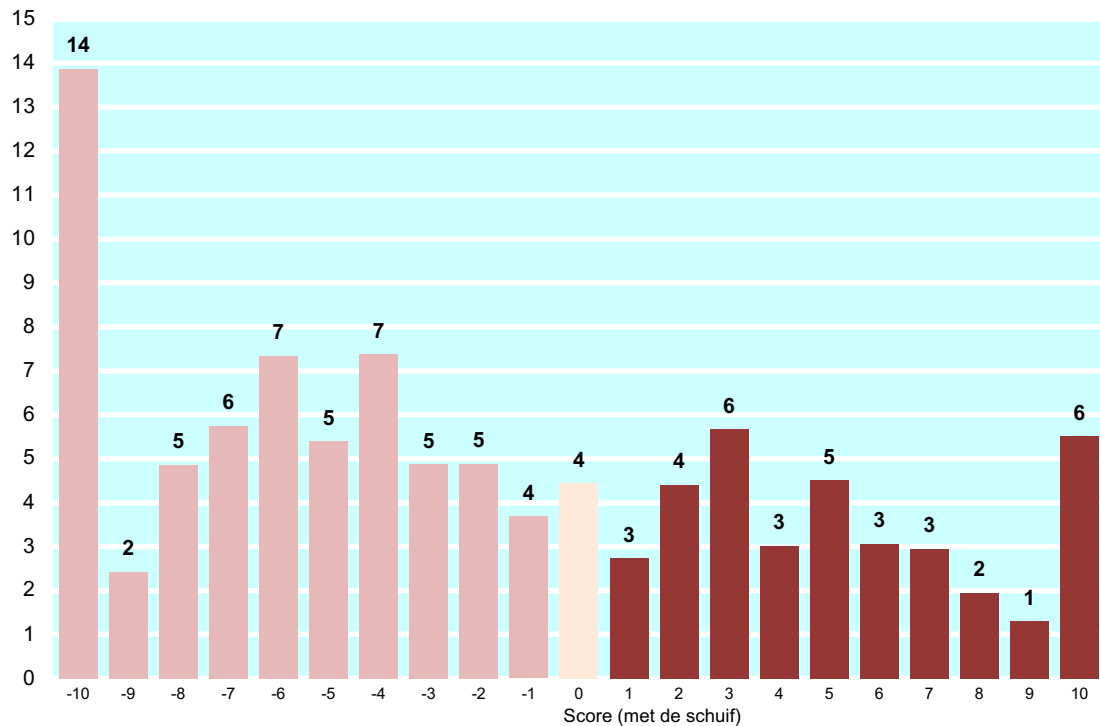
Vraagtekst Zie figuren 1 en 7. **Noot** N=797. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 7.

Figuur 8A. Fysieke bescherming van de provincie tegen water



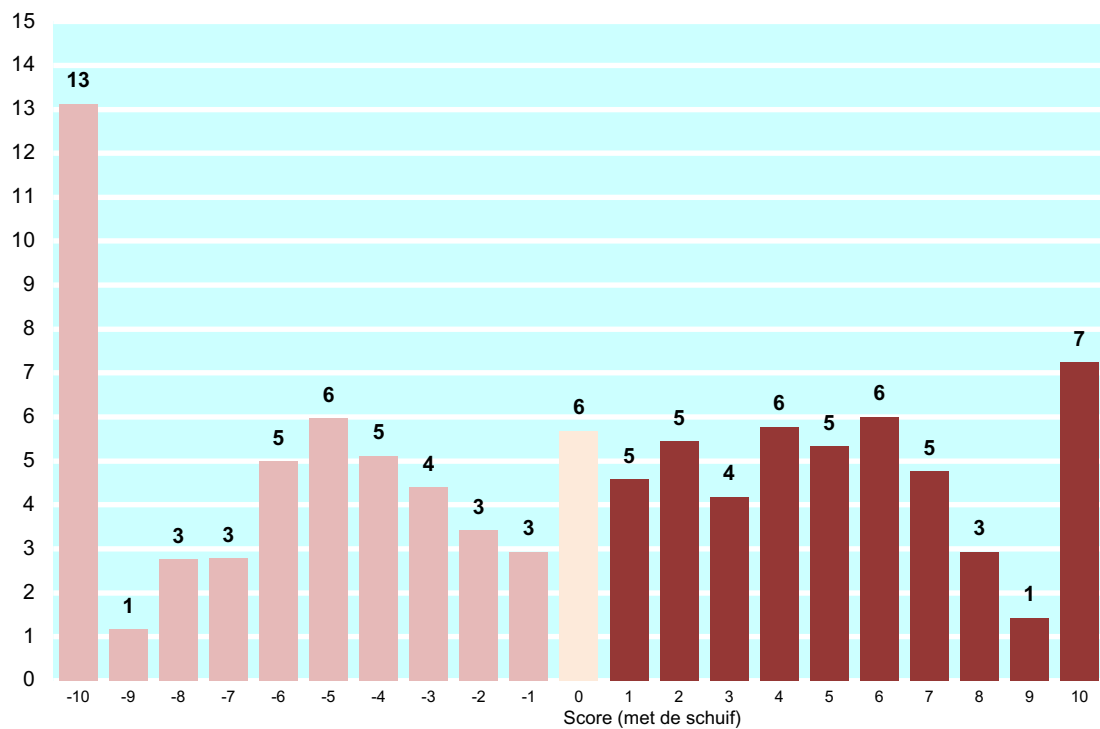
Vraagtekst Zie figuren 1 en 8. **Noot** N=816. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 8.

Figuur 9A. Omgang met het elektriciteitsnet



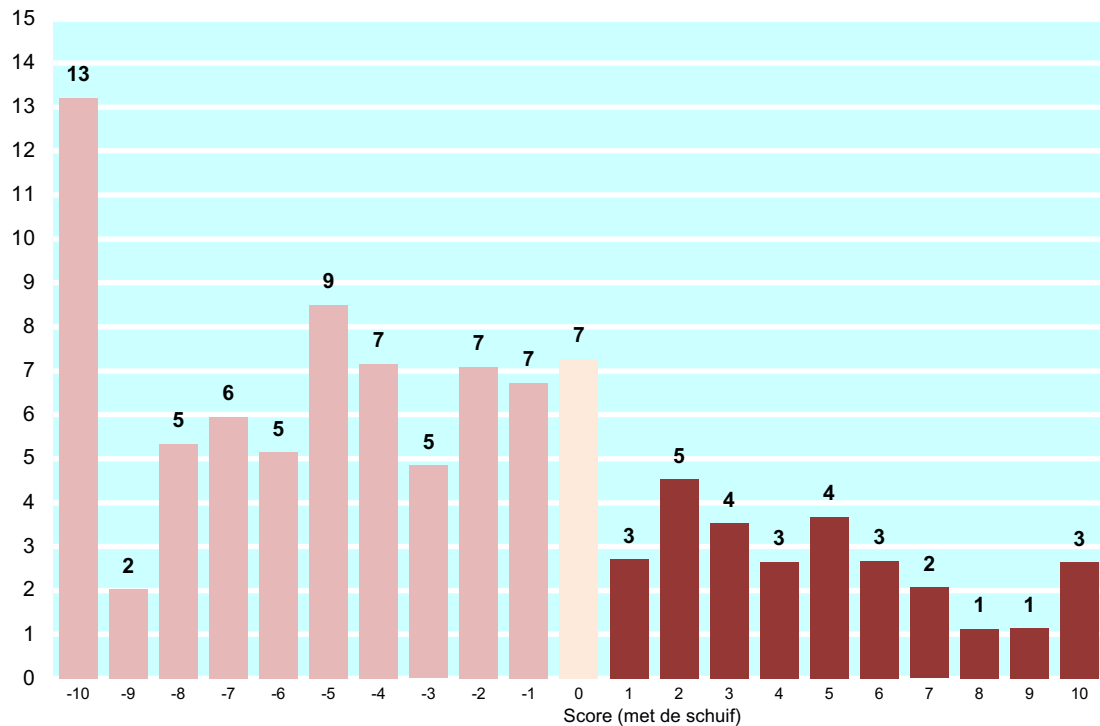
Vraagtekst Zie figuren 1 en 9. **Noot** N=817. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 9.

Figuur 10A. Omgang met de landbouwgrond in de provincie



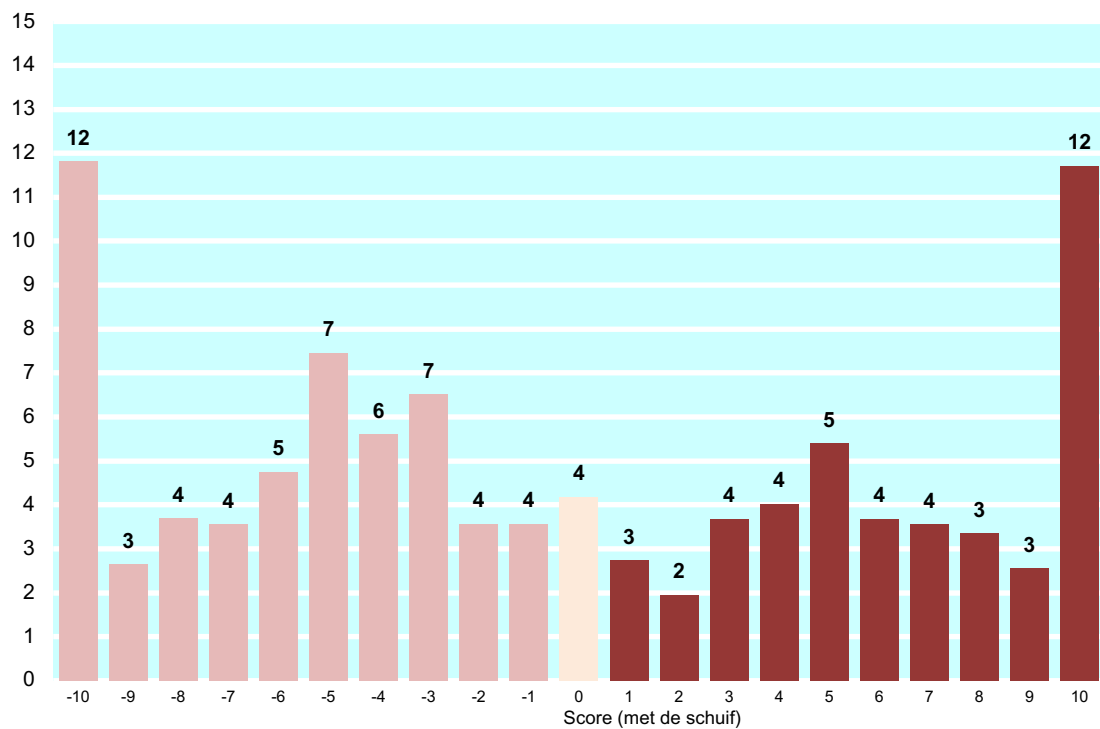
Vraagtekst Zie figuren 1 en 10. **Noot** N=804. NB: Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 10.

Figuur 11A. Omgang met drinkwatergebieden



Vraagtekst Zie figuren 1 en 11. **Noot** N=795. **NB:** Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 11.

Figuur 12A. Omgang met bodemdaling en broeikasgasuitstoot in veengebieden



Vraagtekst Zie figuren 1 en 12. **Noot** N=807. **NB:** Door afrondingsfouten kunnen de scores, bij elkaar opgeteld, afwijken van figuur 12.

COLOFON

Nameting Campagne *Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte*
Publieksonderzoek Provincie Noord-Holland
19 januari 2026
© Epiphaneia BV

Epiphaneia B.V.
Herengracht 3 2
1015 BA AMSTERDAM
info@epiphaneia.nl



ANALYSEVERSLAG PARTICIPATIE KEUZEWIJZER PROVINCIE NOORD HOLLAND



Samenvatting

In november 2025 namen meer dan 5000 inwoners van Noord-Holland deel aan de online keuzewijzer en hebben meerdere sessies op locatie plaatsgevonden om naar de stem van inwoners te luisteren. Respondenten uit verschillende regio's en leeftijdsgroepen maakten twaalf keer een afweging tussen twee stellingen. Met behulp van een keuzeschaal konden zij hun voorkeur nuanceren, van volledig neutraal tot sterk richting één van beide opties. Daarnaast gaven deelnemers aan welke thema's zij het belangrijkste vinden.

De uitkomsten laten een duidelijk en consistent beeld zien. In brede zin geven respondenten prioriteit aan een gezonde leefomgeving.

Respondenten erkennen de woningnood, maar geven sterk de voorkeur aan bouwen op veilige, droge locaties en binnen bestaande steden en dorpen. Verdichting en hergebruik van bestaande gebouwen krijgen de voorkeur boven bouwen in open landschap. Betaalbaarheid en kwaliteit van woningen worden hierbij vaak genoemd als randvoorwaarden.

Voor energie is het beeld meer verdeeld. Er is een lichte voorkeur voor het aanpassen van elektriciteitsgebruik boven het uitbreiden van het net, en veel respondenten spreken zich uit tegen grootschalige energieprojecten en datacenters in het landschap. Leveringszekerheid blijft belangrijk, maar men ziet vooral kansen in wind op zee, kernenergie en zonnepanelen op daken.

Tot slot laten de analyses zien dat de verschillen tussen leeftijdsgroepen beperkt zijn. Jongeren en ouderen delen in grote lijnen dezelfde zorgen en prioriteiten: een gezonde leefomgeving, zorgvuldig ruimtegebruik en een langetermijnvisie voor de toekomst van de provincie.



INHOUDSOPGAVE

ONLINE REACTIES KEUZE WIJZER.....	3
INLEIDING	3
LEEFTIJD DEELNEMERS.....	3
REGIONALE AFKOMST DEELNEMERS.....	3
12 STELLINGEN	4
1. Woningbouw	5
A: alleen in droge en veilige gebieden bouwen B: meer bouwen, hogere kosten.....	5
2. Woningbouw	5
A: woningbouw in de open ruimte B: bouwen in steden orpen	5
3. Gezonde leefomgeving.....	6
A: verduurzamen van zware industrie B: geen ruimte voor zware industrie.....	6
4. Economie en werkgelegenheid.....	6
A: waterkwaliteit maximaal beschermen B: ruimte voor bedrijven	6
5. Gezonde leefomgeving.....	7
A: nu actie voor gezonde omgeving B: vertrouwen op toekomstige technologie.....	7
6. Economie en werkgelegenheid.....	7
A: provincie stuurt met regels B: vrijheid voor bedrijven	7
7. Energiezekerheid	8
A: historisch landschap behouden B: ruimte voor energie- en klimaatmaatregelen	8
A: nu natuurlijke bescherming B: wachten op toekomstige oplossingen	8
9. Energiezekerheid	9
A: inzetten op uitbreiden elektriciteitsnet B: aanpassen van elektriciteitsgebruik	9
10. Voedselproductie.....	9
A: ruimte voor landbouw B: ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven	9
11. Waterzekerheid	10
A: drinkwatergebieden beschermen B: ruimte voor energieprojecten.....	10
A: broeikasgasuitstoot verminderen B: huidige landbouw en landschap behouden	10
PRIORITEITEN	11
KWALITATIEVE INFORMATIE	13
Gezonde leefomgeving.....	13
Waterzekerheid	14
Landschap & Natuur.....	15
Woningbouw	16
Energiezekerheid	17
Voedselproductie	17
Economie & werkgelegenheid	17
PER LEEFTIJDSGROEP	18
Jongeren.....	18
Ouderen.....	18
INBRENG TIJDENS BIJeenKOMSTEN	20
BIJLAGE 1: TOELICHTING KERNGETALLEN 12 STELLINGEN.....	22
BIJLAGE 2: STELLINGEN PER HOOFDTHEMA.....	23
BIJLAGE 3: BIJeenKOMSTEN	24



ONLINE REACTIES KEUZE WIJZER

INLEIDING

Van 1 november tot en met 5 december 2025 vulden maar liefst 5.278 respondenten de online keuzewijzer in. De deelnemers, afkomstig uit uiteenlopende regio's en leeftijdsgroepen, reageerden op twaalf stellingen door steeds tussen twee opties te kiezen. Met een keuzeschaal konden zij aangeven aan welke kant van een stelling zij meer waarde hechtten, waarbij de middenpositie een neutrale keuze vertegenwoordigde. Met een laatste vraag konden de respondenten prioriteit geven aan maximaal 3 thema's.

Deelnemers is daarnaast gevraagd om hun leeftijd en hun postcode in te vullen. Tot slot was er de mogelijkheid tot het geven van een toelichting op hun antwoorden. Dit heeft veel waardevolle kwalitatieve, verdiepende informatie opgeleverd.

LEEFTIJD DEELNEMERS

Deelnemers hebben o.a. hun leeftijdscategorie ingevuld. Meer dan de helft (58%) van de deelnemers viel in de groep van 56 tot 75 jaar. 7% was jonger dan 35 jaar, 22% was tussen 36 en 75 jaar, 12% was ouder dan 75 jaar.

In de analyse hebben wij onderzocht welke onderwerpen prioriteit krijgen en hoe deze waarderingen verschillen tussen leeftijdsgroepen. Hoewel er enkele variaties zichtbaar zijn, blijven de verschillen over het algemeen klein en statistisch verwaarloosbaar.

Regionale afkomst deelnemers

Deelnemers aan de keuzewijzer zijn afkomstig uit de gehele provincie, gemeten naar de eerste 2 cijfers van de postcode:

10. Amsterdam	10%
11. Volendam, Zwanenburg, Amstelveen	5%
12. Hilversum, Laren, Huizen	3%
13. Weesp	1%
14. Bussum, Uithoorn, Purmerend	7%
15. Zaandam, Wormerveer	6%
16. Enkhuizen, Hoorn	11%
17. Heerhugowaard, Schagen, Den Helder, Texel	17%
18. Alkmaar	12%
19. Castricum, Beverwijk, IJmuiden	11%
20. Haarlem	10%
21. Heemstede, Hoofddorp	6%
XX. Overig	1%



12 STELLINGEN

Tijdens het onderzoek naar de keuzewijzer hebben we per dilemma (stelling **A** versus stelling **B**) geanalyseerd welke kant respondenten kozen en in welke mate. Respondenten konden daarbij ook exact neutraal blijven. Deze opzet dwingt meer tot een positionering richting A of B, maar laat tegelijkertijd ruimte om nuance te uiten (bijvoorbeeld: licht richting A, sterk richting B, of precies neutraal).

Voor de duiding rapporteren we per stelling een set kengetallen. In bijlage 1 staat een toelichting. De grafiek bij iedere stelling is een histogram van het absolute aantal antwoorden, om de verdeling te illustreren. In bijlage 2 staat een overzicht van de stellingen per hoofdthema.



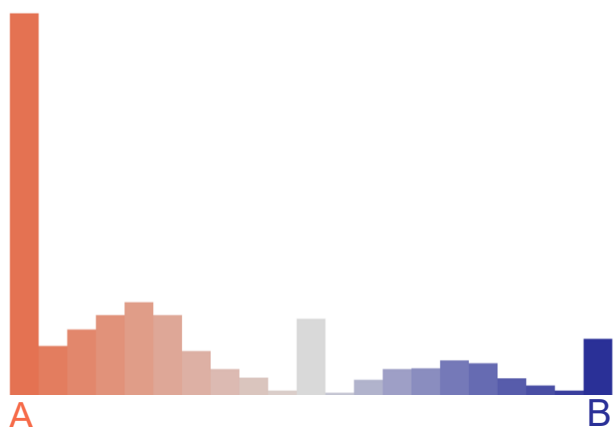
1. Woningbouw

A: alleen in droge en veilige gebieden bouwen

B: meer bouwen, hogere kosten

Respondenten laten de sterkste beweging zien richting “droog en veilig bouwen”. Bijna drie kwart (72%) kiest overwegend voor A, tegenover 21% richting B. Ook aan de uitersten zie je dat terug: 32% kiest volledig voor A, terwijl 5% volledig voor B gaat. Het gemiddelde ligt duidelijk aan de A-kant.

Gemiddelde	A 19,6
Richting stelling A	72%
Richting stelling B	21%
Neutraal	7%
Volledig A	32%
Volledig B	5%
Divergentie	Laag
Uitgesproken kant	37%



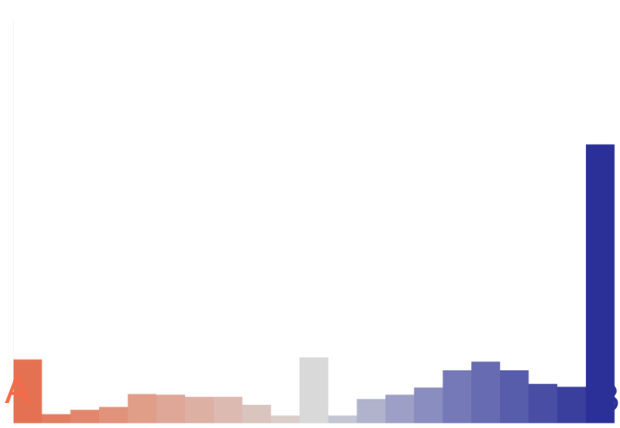
2. Woningbouw

A: woningbouw in de open ruimte

B: bouwen in steden orpen

Stelling 2 laat een duidelijke voorkeur zien voor bouwen binnen steden en dorpen. Het gemiddelde ligt 18,1 punten aan de B-kant van neutraal, wat wijst op een structurele neiging richting verdichting in bestaand bebouwd gebied. Dat zie je ook terug in de verdeling: 67% kiest overwegend richting stelling B, tegenover 26% richting stelling A, met 7% exact neutraal. Aan de uitersten is het verschil groot: 30% kiest volledig voor B, terwijl 7% volledig voor A kiest. De divergentie is daarmee in de midden categorie geplaatst: er is een stevige dominante richting, maar niet de meest extreme tegenstelling binnen alle stellingen. De mate van uitgesprokenheid (37% die exact 0 of 100 kiest) is gemiddeld, wat suggereert dat een substantieel deel duidelijke voorkeuren heeft, terwijl de rest meer genuanceerd richting één van beide opties beweegt.

Gemiddelde	B 18,1
Richting stelling A	26%
Richting stelling B	67%
Neutraal	7%
Volledig A	7%
Volledig B	30%
Divergentie	Midden
Uitgesproken kant	37%





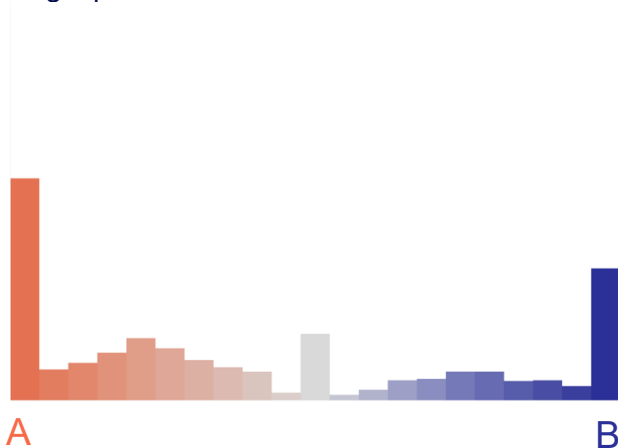
3. Gezonde leefomgeving

A: verduurzamen van zware industrie

B: geen ruimte voor zware industrie

Uitkomsten voor stelling 3 laten een voorkeur voor stelling A: verduurzamen van zware industrie zien, maar het beeld is nadrukkelijk gematigder dan bij veel andere stellingen. Het gemiddelde ligt 9,7 punten aan de A-kant van neutraal, wat duidt op een beperkte maar consistente beweging richting A. In de verdeling kiest 60% overwegend richting A tegenover 32% richting B, met 7% exact neutraal. Aan de uitersten is het verschil aanwezig maar niet groot: 24% kiest volledig voor A en 14% volledig voor B.

Gemiddelde	B 9,7
Richting stelling A	60%
Richting stelling B	32%
Neutraal	7%
Volledig A	24%
Volledig B	14%
Divergentie	Hoog
Uitgesproken kant	38%



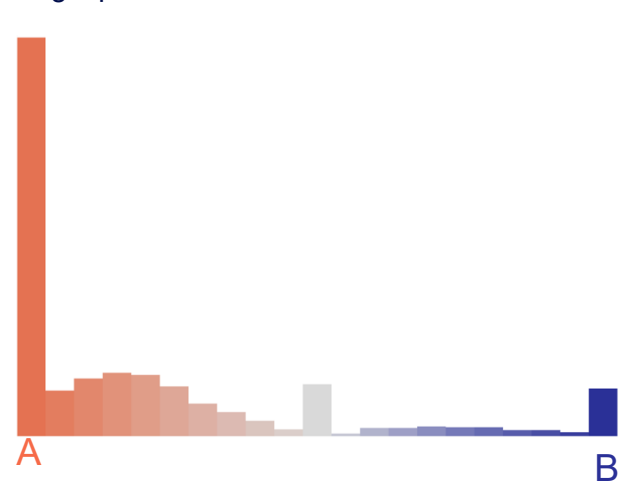
4. Economie en werkgelegenheid

A: waterkwaliteit maximaal beschermen

B: ruimte voor bedrijven

Bij stelling 4 kiest 82% in meerdere of mindere mate voor A: waterkwaliteit maximaal beschermen, 12% voor kant B en 6% exact neutraal. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 48% het hoogste van alle stellingen, met name doordat 43% volledig A kiest tegenover 5% volledig B. De divergentie is hier ook het laagst. Het gemiddelde wijkt het meest af van neutraal, wat bevestigt dat dit de meest duidelijke keuze is in de set.

Gemiddelde	A 28,5
Richting stelling A	82%
Richting stelling B	12%
Neutraal	6%
Volledig A	43%
Volledig B	5%
Divergentie	Laag
Uitgesproken kant	48%



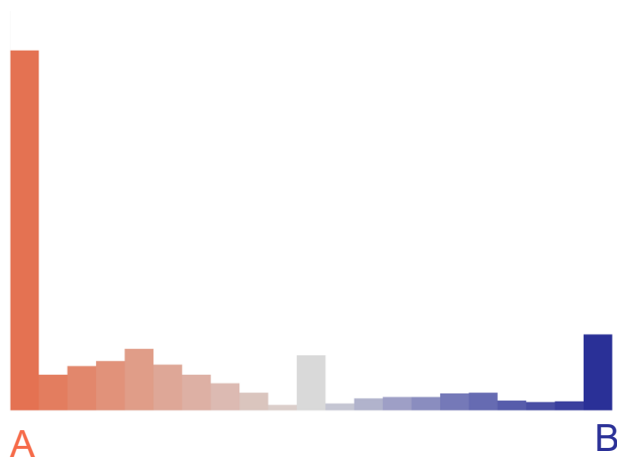


5. Gezonde leefomgeving

A: nu actie voor gezonde omgeving
B: vertrouwen op toekomstige technologie

Uitkomsten voor stelling 5 laten een duidelijke voorkeur voor stelling A zien. Het gemiddelde ligt 24,1 punten aan de A-kant van neutraal, wat wijst op een stevige en consistente beweging richting A. In de verdeling kiest 74% in meerdere of mindere mate voor A, tegenover 20% richting B, met 6% exact neutraal. Aan de uitersten is het verschil aanzienlijk: 39% kiest volledig voor A tegenover 8% volledig voor B. Het aandeel uitgesproken antwoorden is daarmee hoog (47%), terwijl de divergentie laag is: de extreme keuze ligt nadrukkelijk vaker aan de A-kant dan aan de B-kant.

Gemiddelde	A 24,1
Richting stelling A	74%
Richting stelling B	20%
Neutraal	6%
Volledig A	39%
Volledig B	8%
Divergentie	Laag
Uitgesproken kant	47%

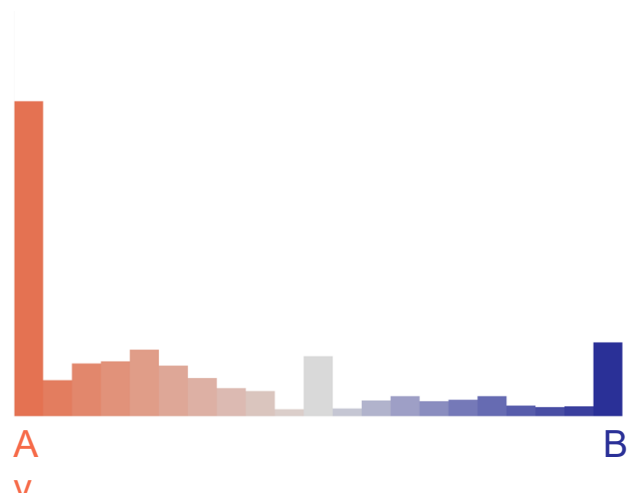


6. Economie en werkgelegenheid

A: provincie stuurt met regels
B: vrijheid voor bedrijven

Uitkomsten voor deze stelling laten een duidelijke voorkeur voor stelling A zien. Het gemiddelde ligt 22,7 punten aan de A-kant van neutraal, wat duidt op een stevige en consistente beweging richting A. In de verdeling kiest 72% in meerdere of mindere mate voor A, tegenover 21% richting B, met 6% exact neutraal. Aan de uitersten is het verschil duidelijk: 34% kiest volledig voor A tegenover 8% volledig voor B. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 42% relatief hoog. De divergentie wordt hierbij als midden geclassificeerd: er zijn aan beide kanten substantiële uiterste groepen, maar de extreme keuze ligt vaker aan de A-kant dan aan de B-kant.

Gemiddelde	A 22,7
Richting stelling A	72%
Richting stelling B	21%
Neutraal	6%
Volledig A	34%
Volledig B	8%
Divergentie	Midden
Uitgesproken kant	42%





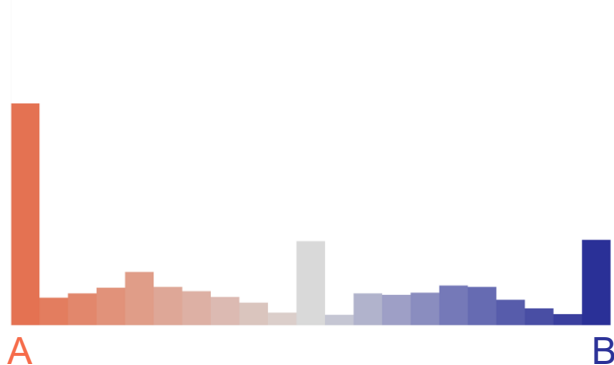
7. Energiezekerheid

A: historisch landschap behouden

B: ruimte voor energie- en
klimaatmaatregelen

Bij deze stelling is de voorkeur voor A aanwezig, maar relatief beperkt in vergelijking met de overige stellingen. Het gemiddelde ligt 6,5 punten aan de A-kant van neutraal; binnen de set van twaalf stellingen behoort dit tot de drie gemiddelden die het dichtst bij neutraal liggen. In de verdeling kiest 55% in meerdere of mindere mate voor A tegenover 35% richting B, met 9% exact neutraal (een relatief hoog neutraal aandeel binnen de totale set). Aan de uitersten kiest 24% volledig voor A en 9% volledig voor B, waardoor het aandeel uitgesproken antwoorden uitkomt op 33% (relatief laag binnen de twaalf). Tegelijkertijd is de divergentie hoog: binnen de set behoort deze stelling tot de meer gepolariseerde, omdat het verschil tussen de uiterste A- en B-keuzes kleiner is dan bij de meeste andere stellingen.

Gemiddelde	A 6,5
Richting stelling A	55%
Richting stelling B	35%
Neutraal	9%
Volledig A	24%
Volledig B	9%
Divergentie	Hoog
Uitgesproken kant	33%



8. Waterzekerheid

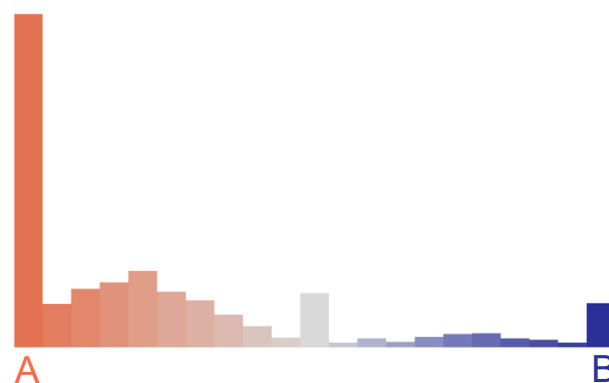
A: nu natuurlijke bescherming

B: wachten op toekomstige
oplossingen

Uitkomsten voor deze stelling laten een zeer duidelijke voorkeur voor stelling A zien. Het gemiddelde ligt 23,8 punten aan de A-kant van neutraal. In de verdeling kiest 81% in meerdere of mindere mate voor A, tegenover 14% richting B, met 6% exact neutraal.

Aan de uitersten is het beeld eveneens helder: 36% kiest volledig voor A tegenover 5% volledig voor B. Vergeleken met de twaalf stellingen behoort deze stelling tot de minst gepolariseerde, omdat de uiterste keuzes sterk domineren aan één kant (A).

Gemiddelde	A 23,8
Richting stelling A	81%
Richting stelling B	14%
Neutraal	6%
Volledig A	36%
Volledig B	5%
Divergentie	Laag
Uitgesproken kant	41%





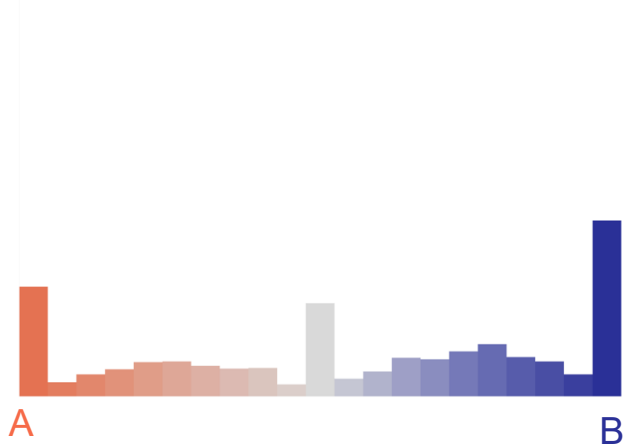
9. Energiezekerheid

A: inzetten op uitbreiden
elektriciteitsnet

B: aanpassen van elektriciteitsgebruik

Uitkomsten voor stelling 9 laten een voorkeur voor stelling B zien: aanpassen van elektriciteitsgebruik. Het gemiddelde ligt 6,1 punten aan de B-kant van neutraal, wat duidt op een beperkte maar consistente beweging richting B. In de verdeling kiest 53% in meerdere of mindere mate voor B tegenover 37% richting A, met 10% exact neutraal (een relatief hoog neutraal aandeel binnen de set). Aan de uitersten kiest 19% volledig voor B en 12% volledig voor A. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 31% relatief laag. Tegelijkertijd is de divergentie hoog: er is aan beide kanten een substantiële uiterste groep, en het verschil tussen volledig A en volledig B is beperkt, wat wijst op een verdeeld beeld ondanks de lichte voorkeur voor B.

Gemiddelde	B 6,1
Richting stelling A	37%
Richting stelling B	53%
Neutraal	10%
Volledig A	12%
Volledig B	19%
Divergentie	Hoog
Uitgesproken kant	31%



10. Voedselproductie

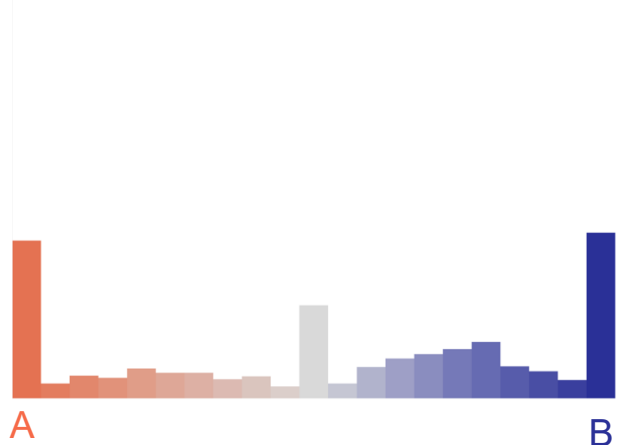
A: ruimte voor landbouw

B: ruimte voor wonen, energie en
andere bedrijven

Uitkomsten voor stelling 10 laten een lichte voorkeur voor stelling B zien: ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven. Het gemiddelde ligt 6,4 punten aan de B-kant van neutraal. In de verdeling kiest 52% in meerdere of mindere mate voor B tegenover 38% richting A, met 10% exact neutraal (een relatief hoog neutraal aandeel).

Aan de uitersten is het beeld vrijwel in balans: 18% kiest volledig voor B en 17% volledig voor A. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 35% gematigd. De divergentie is hoog, doordat de uiterste keuzes aan beide kanten in vergelijkbare mate voorkomen; dit duidt op een verdeeld beeld.

Gemiddelde	B 6,4
Richting stelling A	38%
Richting stelling B	52%
Neutraal	10%
Volledig A	17%
Volledig B	18%
Divergentie	Hoog
Uitgesproken kant	35%



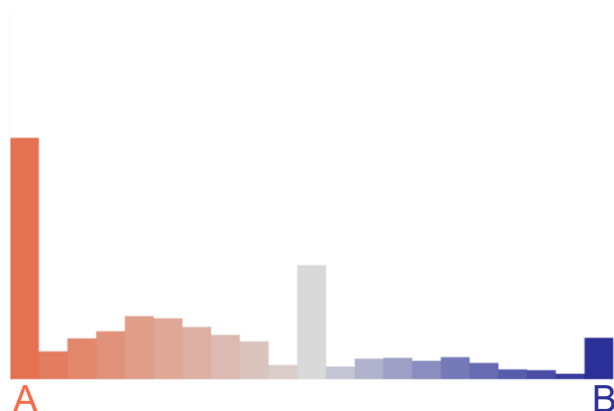


11. Waterzekerheid

A: drinkwatergebieden beschermen
B: ruimte voor energieprojecten

Uitkomsten laten een duidelijke voorkeur voor stelling A zien: drinkwatergebieden beschermen. Het gemiddelde ligt 17,6 punten aan de A-kant van neutraal, wat wijst op een stevige beweging richting A. In de verdeling kiest 68% in meerdere of mindere mate voor A, tegenover 19% richting B, met 12% exact neutraal (het hoogste neutrale aandeel binnen de set). Aan de uitersten kiest 26% volledig voor A en 4% volledig voor B. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 31% relatief laag.

Gemiddelde	A 17,6
Richting stelling A	68%
Richting stelling B	19%
Neutraal	12%
Volledig A	26%
Volledig B	4%
Divergentie	Midden
Uitgesproken kant	31%

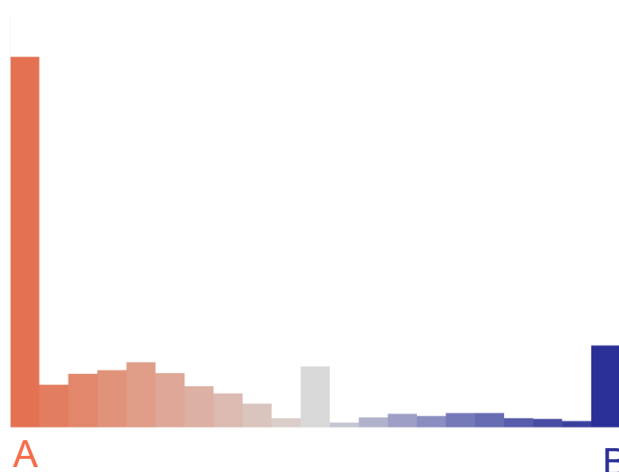


12. Landschap en natuur

A: broeikasgasuitstoot verminderen
B: huidige landbouw en landschap behouden

Uitkomsten laten een duidelijke voorkeur voor stelling A zien: broeikasgasuitstoot verminderen. Het gemiddelde ligt 25,7 punten aan de A-kant van neutraal, waarmee deze stelling tot de sterkst naar A neigende stellingen binnen de set behoort. In de verdeling kiest 76% in meerdere of mindere mate voor A tegenover 18% richting B, met 6% exact neutraal. Aan de uitersten is het verschil duidelijk: 37% kiest volledig voor A tegenover 8% volledig voor B. Het aandeel uitgesproken antwoorden is met 46% hoog, wat wijst op relatief veel respondenten die een uiterste positie innemen. Tegelijkertijd is de divergentie laag: de uitgesproken antwoorden concentreren zich nadrukkelijk aan de A-kant, en er is geen vergelijkbaar grote uiterste groep aan de B-kant.

Gemiddelde	A 25,7
Richting stelling A	76%
Richting stelling B	18%
Neutraal	6%
Volledig A	37%
Volledig B	8%
Divergentie	Laag
Uitgesproken kant	46%





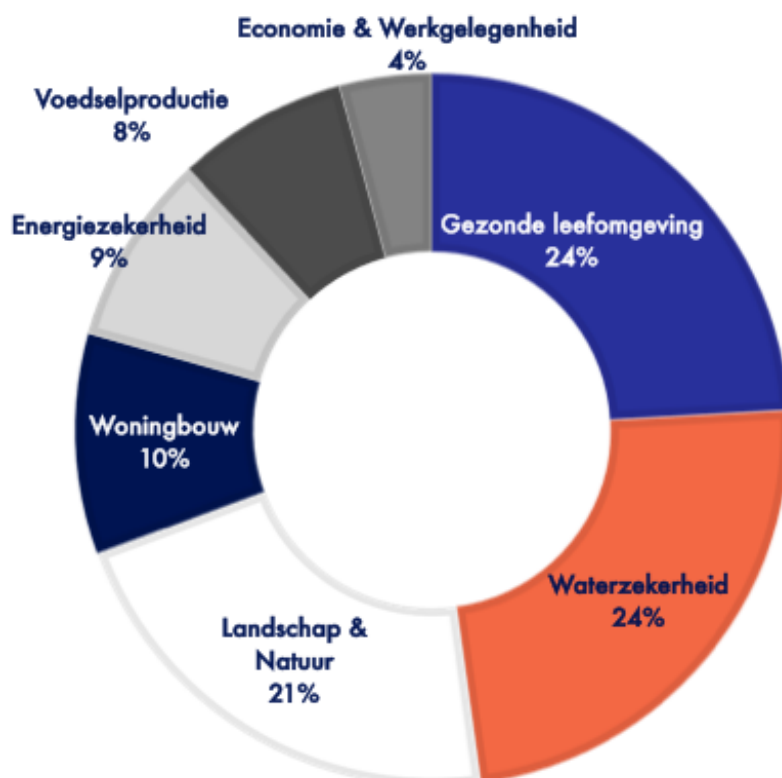
PRIORITEITEN

Naast het beantwoorden van stellingen en het geven van open toelichtingen konden respondenten aangeven welke van zeven thema's zij als hoogste prioriteit beschouwden. De thema's gezonde leefomgeving, waterzekerheid en landschap & natuur vormen gezamenlijk de top drie. Deze prioriteiten komen in vergelijkbare mate naar voren en vertegenwoordigen samen 69% van alle genoemde eerste prioriteiten.

Respondenten konden hierbij maximaal drie extra prioriteiten selecteren. 86% van de deelnemers maakte gebruik van deze mogelijkheid. Van alle respondenten koos 50% voor deze top 3.

In de analyse is tevens onderzocht of de resultaten veranderen wanneer extra weging wordt toegekend aan respondenten die slechts één of twee prioriteiten selecteerden in plaats van drie. Deze aanvullende analyse laat geen verschil in de onderlinge verhoudingen zien; de percentages blijven gelijk.

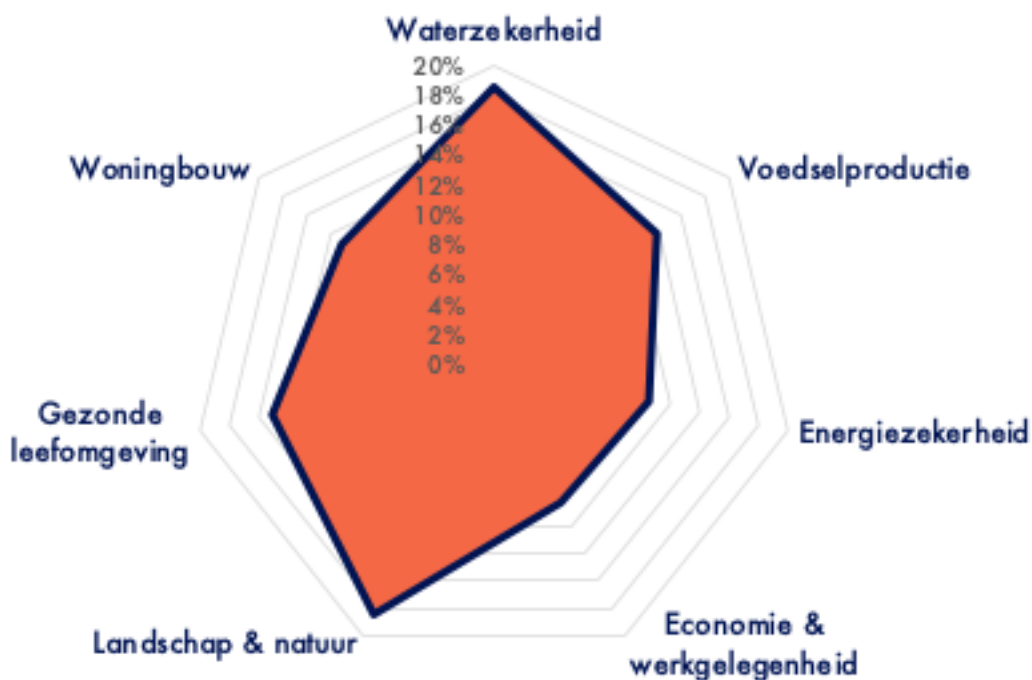
Tot slot is gekeken naar verschillen tussen leeftijdsgroepen. Op basis van deze analyse concluderen wij dat er geen noemenswaardige verschillen zijn tussen de prioriteiten die door jongere en oudere respondenten worden benoemd.





Respondenten maakten twaalf keer een keuze tussen twee stellingen op een schaal. Iedere keuze was gekoppeld aan een onderwerp. Op basis van het totaal aan gemaakte keuzes en het extra gewicht voor het specifiek prioriteren van maximaal 3 onderwerpen, is per respondent een score berekend; door deze scores te aggregeren ontstaat het relatieve gewicht per onderwerp. De percentages geven dus de onderlinge verdeling weer. De onderstaande radargrafiek visualiseert deze verdeling. Waterzekerheid (19%) en Landschap & natuur (18%) worden het meest gekozen en vormen daarmee de twee belangrijkste accenten in de set. Daarna volgen Gezonde leefomgeving (15%) en Woningbouw (14%), wat wijst op een duidelijke tweede prioriteitslaag waarin leefkwaliteit en wonen relatief vaak de voorkeur krijgen. Voedselproductie (12%) en Energiezekerheid (11%) zitten in de middenmoot. Economie & werkgelegenheid (10%) scoort het laagst, wat betekent dat dit onderwerp in de directe afwegingen minder vaak prioriteit kreeg dan de overige thema's.

Het totaalbeeld laat daarmee een voorkeur zien voor thema's rondom water, natuur en leefomgeving boven economische en productiegerichte onderwerpen, binnen de context van deze gedwongen keuzes.





KWALITATIEVE INFORMATIE

Gezonde leefomgeving

Respondenten noemen het volgende met betrekking tot een gezonde leefomgeving:

- Men maakt zich zorgen over luchtkwaliteit en gezondheidsrisico's door zware industrie en verkeer; meerdere respondenten noemen specifiek dat grote vervuilers strenger aangepakt of sneller verduurzaamd moeten worden.
- Een deel van de opmerkingen gaat rechtstreeks over Tata Steel. Respondenten bespreken daarbij niet alleen de vraag of Tata moet blijven of sluiten, maar vooral ook de voorwaarden waaronder dat acceptabel zou zijn: strengheid van regels, snelheid van verduurzaming, gezondheidseffecten en het strategische belang van staalproductie. Binnen dit cluster bestaan grofweg drie posities naast elkaar. Aan de ene kant zijn er respondenten die vinden dat Tata niet te hard aangepakt moet worden en benadrukken dat Tata relatief schoon zou zijn in vergelijking met alternatieven. Een tweede groep kiest een middenpositie: Tata moet blijven, maar dan wel met versnelde vergroening en duidelijke, afdwingbare stappen richting verduurzaming. Aan de andere kant is er een groep die pleit voor sluiting of het beëindigen van steun, waarbij zij expliciet verwijzen naar ruimte voor woningbouw en een gezondere leefomgeving. Opvallend is dat het strategische argument ook expliciet wordt gemaakt: sommige respondenten vinden dat staalproductie in Nederland behouden moet blijven, juist omdat verduurzamen hier mogelijk is en verplaatsing naar landen met minder strenge normen het probleem slechts verschuift.
- Ook Schiphol wordt gepositioneerd als grootvervuiler. In de reacties gaat het vaak om krimp van Schiphol of verplaatsing (bijvoorbeeld naar zee), en om het principe dat luchtvaart in dezelfde afwegingskaders zou moeten vallen als andere grote uitstoters en ruimte-intensieve sectoren
- Geluidsoverlast en hinder (met name rond drukke verkeersaders en luchtvaart) komen terug als onderdeel van leefbaarheid; respondenten pleiten voor beperking van overlast en een andere inrichting van mobiliteit.
- Klimaatadaptatie wordt gekoppeld aan gezondheid en veiligheid: hitte, droogte en wateroverlast vragen om maatregelen zoals waterberging, betere bodems en ruimtelijke keuzes die de risico's voor bewoners beperken.



Waterzekerheid

Respondenten noemen de volgende punten rondom het thema 'Water':

- Een aantal personen benadrukken dat Noord-Holland zuiniger moet omgaan met zoetwater en dat we meer water moeten opvangen en vasthouden in plaats van afvoeren naar zee. Ze noemen oplossingen als waterberging, opslag in landschap/ondergrond en het slim inzetten van bestaande waterbuffers (zoals IJsselmeer/Markermeer), al verschilt men van mening of er écht een tekort dreigt.
- Een opvallend terugkerend punt is het onlogisch vinden dat we drinkwater gebruiken voor wc's, douchen, schoonmaak en koeling. Respondenten pleiten voor grijswatersystemen in nieuwbouw, regenwateropvang, hergebruik van afvalwater en waterbesparende voorzieningen. Dit wordt vaak gepresenteerd als "laaghangend fruit".
- Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/"gif" (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten/medicijnresten. Tegelijk zie je een tegengeluid dat de landbouw te snel de schuld krijgt en dat de normstelling/meetlat (nationaal vs Europees) en andere oorzaken (ganzenmest, exoten zoals rivierkreeft, karpers) onvoldoende worden meegewogen.
- Datacenters worden vaak genoemd in relatie tot water: veel respondenten vinden het onacceptabel als datacenters (drink)water gebruiken voor koeling en vragen om een stop op uitbreiding, of om harde voorwaarden: zelfvoorzienend, circulair watergebruik, hergebruik van afvalwater en geen aansluiting op drinkwaternet. Dit wordt meestal gekoppeld aan het argument "weinig banen, grote impact".
- Een deel van de respondenten verwerpt het idee dat "natuurlijke bescherming" voldoende is in een provincie onder zeeniveau: dijken, gemalen en robuuste waterveiligheid blijven volgens hen essentieel, zeker bij stroomuitval en piekbuien. Tegelijk noemen anderen juist adaptief bouwen als kans: drijvende woningen, bouwen op palen/terpen, water als onderdeel van de ruimtelijke oplossing.



Landschap & Natuur

- Veel respondenten vragen om het open landschap en de groene ruimte te beschermen. Ze willen voorkomen dat Noord-Holland verder “vol” raakt door woningbouw, bedrijventerreinen of extra infrastructuur, en pleiten daarom vaak voor bouwen binnen bestaand stedelijk gebied of aansluitend aan bestaande kernen, in plaats van ten koste van landschap en natuur.
- Respondenten spreken geregeld steun uit voor het beschermen en versterken van natuurgebieden, inclusief het vergroten van natuur en het terugdringen van versnippering. Daarbij komt ook het idee terug om natuurgebieden beter met elkaar te verbinden en stille, robuuste natuurstructuren te behouden of uit te bouwen.
- Biodiversiteit wordt vaak expliciet genoemd als kernreden om natuur en landschap te beschermen. Respondenten wijzen op achteruitgang van soorten en pleiten voor herstel en versterking van ecologische kwaliteit, niet alleen in grote natuurgebieden maar ook in het bredere landschap.
- Een terugkerende kritiek is dat ‘landschap’ en ‘natuur’ in de keuzes te veel op één hoop worden gegooid. Respondenten maken onderscheid tussen open landschap dat ecologisch weinig toevoegt (bijvoorbeeld monocultuur) en natuur met hoge biodiversiteitswaarde. Vanuit die nuance wordt regelmatig gepleit voor extensievere, natuur-inclusieve landbouw en een beter evenwicht tussen voedselproductie en natuurkwaliteit.
- Bestrijdingsmiddelen en intensieve teelten worden door meerdere respondenten genoemd als bedreiging voor natuur, biodiversiteit en waterkwaliteit. Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden.
- Ingrepen voor energie en economie worden geregeld gezien als aantasting van het landschap (horizonvervuiling en ruimtebeslag). Respondenten noemen hierbij onder andere windmolens, zonnevelden, hoogspanningsinfrastructuur en datacenters, en stellen alternatieven voor zoals zonnepanelen op daken en boven parkeerterreinen, ondergrondse kabels, en soms kernenergie om het ruimtebeslag te beperken.



Woningbouw

Respondenten noemen in hun open commentaren het volgende over woningbouw:

- Eerst beter benutten wat er al is: veel respondenten wijzen op leegstaande kantoren/bedrijfspannen en op “scheefwonen” (mensen die in te grote woningen blijven). Oplossingsrichtingen die genoemd worden zijn het versnellen van functiewijziging naar wonen, woningruil en het stimuleren van doorstroming (met name senioren naar passende woningen).
- Verdichten in steden en dorpen, vaker de hoogte in: meerdere reacties pleiten voor hoogbouw of compacter bouwen binnen bestaande kernen (bijv. 6–7 lagen waar passend), juist om open landschap te sparen. Daarbij worden ook kleinere woningen genoemd voor starters, alleenstaanden en ouderen.
- Meer variatie in woonvormen en delen: genoemd worden het splitsen van woningen (beneden-/bovenwoningen), woningen delen, woongemeenschappen/coöperaties, en woonconcepten met gezamenlijke voorzieningen (bijv. gemeenschappelijke tuin).
- Een terugkerend argument is het beschermen van open gebieden, natuur en landschap. Als er al buitenstedelijk wordt gebouwd, dan liever aansluitend op bestaande kernen of op locaties waar infrastructuur al aanwezig is (inbreilocaties, “straatje erbij” in plaats van verspreide uitbreidingen).
- Men noemt dat nieuwbouw zonder OV- en wegencapaciteit tot extra autoverkeer, onveiligheid en leefbaarheidsproblemen leidt. Er wordt gepleit voor beter OV, betere fietsinfrastructuur en het meenemen van ontsluiting als randvoorwaarde bij bouwen.
- Er is ook zorg dat de druk om te bouwen leidt tot snelle, goedkope bouw met lage kwaliteit. Men vraagt expliciet om te investeren in kwaliteit en om nieuwbouw goed in te passen in de omgeving.
- Men wijst expliciet op bouwen in de hoogte (meer appartementen) en op ruimtezuinige woonvormen (bijv. tiny houses) in plaats van “ieder een huis met tuin”. Ook wordt genoemd: meer appartementen met zorgmogelijkheden (vergrijzing/voorzieningen).
- Woningbouw wordt regelmatig geplaatst in een bredere toekomstvisie (15–20 jaar): spreiding over Nederland, meer thuiswerken, veranderende economie/arbeidsmarkt. De boodschap is dat keuzes over woningbouw nu moeten aansluiten op dat toekomstbeeld, niet alleen op korte termijn druk.



Energiezekerheid

- Veel respondenten vinden leveringszekerheid belangrijk, maar willen dat vooral bereiken via kernenergie, wind op zee, en zonnepanelen op daken (niet via windmolens/zonnevelden op land). Ook wordt vaak genoemd dat het stroomnet verzaaid en slimmer gebruikt moet worden (piekbelasting, opslag, efficiëntie).
- Daarnaast komt geregeld terug: stop/geen uitbreiding van datacenters omdat die veel energie (en vaak water) gebruiken en weinig bijdragen aan de regio.

Voedselproductie

- Respondenten benoemen voedselproductie als basisbehoefte, maar veel opmerkingen sturen op verduurzaming: meer biologisch/natuur-inclusief/regeneratief, minder intensieve veeteelt, en fors minder pesticiden.
- Er wordt vaak onderscheid gemaakt tussen voedsel voor eigen regio versus productie voor export: men vindt “minder voedselproductie” vaak acceptabel als het in de praktijk vooral minder export betekent. Ook veel kritiek op bollenteelt/sierteelt (geen voedsel, wel ruimtebeslag en vervuiling).

Economie & werkgelegenheid

- Een aantal respondenten vinden de tegenstelling “natuur versus economie” te zwart-wit: men verwacht dat investeren in gezonde leefomgeving/energie/water óók economisch rendeert, maar met andere typen werk.
- Inhoudelijk zie je twee lijnen: (1) ruimte voor (duurzame/circulaire) industrie, maar met strenge milieueisen en transitiepaden; (2) een voorkeur voor MKB/kleinschalige bedrijvigheid en diensten/kenniseconomie.



PER LEEFTIJDGROEP

Jongeren

Uit de open antwoorden van jongeren onder de 25 jaar, aangevuld met verslagen van gesprekken met jongeren (19 en 20 november 2025), komen de volgende specifieke kenmerken naar voren:

1. Gezonde natuur en een schone leefomgeving
Jongeren vinden natuur, schone lucht, schoon water en groene ruimte essentieel. Ze zien dit als basis voor gezondheid, welzijn en een sterke toekomst.
2. Behoud van landschap en landbouw
Veel jongeren willen dat boeren kunnen blijven boeren en dat het open landschap niet onnodig verdwijnt. Landbouw wordt gezien als belangrijk voor economie en identiteit, al vinden sommigen dat sierteelt minder prioriteit heeft.
3. Woningbouw mét oog voor leefbaarheid
Jongeren willen genoeg betaalbare woningen, maar niet ten koste van natuur en gezondheid. Ze hechten voornamelijk aan bouwen binnen bestaande bebouwing, het liefst met voldoende groen, voorzieningen en een fijne dagelijkse leefomgeving.
4. Directe actie boven wachten op toekomstige technologie
Jongeren willen nú maatregelen om milieu en gezondheid te verbeteren, in plaats van te vertrouwen op toekomstige oplossingen.
5. Ruimte voor jeugd en dagelijks leven
Jongeren hechten aan veilige, toegankelijke plekken om te sporten, chillen en samen te komen.

Ouderen

In de open reacties van bewoners ouder dan 75 jaar, komt een duidelijk beeld naar voren: men zoekt naar een samenhangende koers. Veel respondenten benadrukken dat de werkelijkheid vraagt om maatwerk. Daarbij klinkt steeds dezelfde randvoorwaarde door: een gezonde leefomgeving met schoon water, schone lucht, rust en natuur is geen 'extra', maar het fundament waarop woningbouw, economie en energiebeleid moeten steunen. Ook wordt regelmatig gevraagd om een langetermijnvisie (15 tot 20 jaar) waarin ontwikkelingen als vergrijzing en veranderende arbeidsmarkten expliciet worden meegenomen.

1. Bouw slimmer

Bewoners noemen herhaaldelijk dat de ruimte in Noord-Holland schaars is en dat woningbouw daarom vooral moet plaatsvinden met zo min mogelijk extra ruimtebeslag. Dat vertaalt zich in voorstellen voor verdichting en bouwen in de hoogte, bij voorkeur in en rond bestaande kernen en dichtbij OV-knooppunten. Daarnaast wordt gewezen op het beter benutten van wat er al is: woningen splitsen, meer delen, gebouwen transformeren naar appartementen en leegstand aanpakken. Doorstroming – met name door passende woningen voor ouderen – wordt gezien als een belangrijke hefboom. Ook komen alternatieve woonvormen terug, zoals kleinschalige woonconcepten op vrijkomende boerderijen en wonen op of met water, bijvoorbeeld via drijvende woningen of huizen op palen.

2. Schoon drinkwater en waterzekerheid als hoogste prioriteit

Respondenten verbinden dit aan de toenemende kwetsbaarheid van de provincie door klimaatverandering en verstening: hoe meer we verharderen, hoe minder de bodem water kan opnemen en hoe groter de risico's op wateroverlast en verdroging. Bewoners vragen daarom om keuzes die water en bodem leidend maken. Tegelijk klinkt de oproep dat de kustprovincie deze opgave niet alleen kan dragen: er wordt expliciet genoemd dat het Rijk een grotere rol moet spelen in financiering en verantwoordelijkheid.



3. Landbouw

Op landbouw is het beeld gemengd, maar wel consistent in de richting: voedselproductie is belangrijk, maar de manier waarop moet duurzamer en met meer aandacht voor natuur, bodem en gezondheid. Er is stevige kritiek op intensieve veehouderij, megastallen en het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Met name bollen- en liewenteelt wordt regelmatig genoemd als voorbeeld van teelt die ten koste gaat van bodemleven, waterkwaliteit en biodiversiteit. Bewoners pleiten voor het stimuleren van biologische en natuurinclusieve landbouw, minder mest, meer kruidenrijk landschap en bescherming van weidevogels. Tegelijk zien sommigen kansen doordat agrarische grond vrijkomt bij stoppende boeren: die ruimte kan volgens hen deels naar natuur, deels naar wonen, mits zorgvuldig en gebiedsgericht.

4. Mobiliteit

Voor OV wordt sterk gepleit voor sturen op trein en bus, met name door verdichting rond stations en het beter toegankelijk maken van stations voor voetgangers en fietsers, en waar nodig ook voor auto's (P+R). Een goed OV-net wordt gezien als voorwaarde om extra woningbouw niet automatisch te laten leiden tot extra autoverkeer. Tegelijk vragen bewoners om beter openbaar vervoer in landelijke gebieden en dorpen om leefbaarheid en bereikbaarheid te behouden. Over wegen klinkt een dubbel geluid: enerzijds zijn er concrete oproepen om verbindingen te verbeteren, anderzijds waarschuwen respondenten dat een groeiend autogebruik onhoudbaar is en dat beleid juist moet sturen op ontmoediging van autoverkeer en beperking van overlast.



INBRENG TIJDENS BIJEENKOMSTEN

In de verschillende bijeenkomsten en gesprekken (zie bijlage 3: Bijeenkomsten) komt een sterk gevoel van urgentie naar voren over de toekomst van Noord-Holland. Bewoners voelen dat er grote keuzes nodig zijn, maar worstelen tegelijkertijd met de gevolgen daarvan voor hun leefomgeving, gezondheid en bestaanszekerheid. Veel mensen geven aan dat ze het belangrijk vinden dat er eindelijk een duidelijke koers wordt gekozen. Niet per se welke richting, maar wél dat er consistent beleid komt in plaats van steeds wisselende regels en besluiten.

Rondom energie overheerst een ambivalente houding. De meeste deelnemers erkennen het belang van de energietransitie, maar ervaren tegelijkertijd veel zorgen over de manier waarop deze wordt uitgevoerd. Windmolens en energiecentrales worden gezien als noodzakelijk, maar niet wanneer ze te dicht bij woongebieden of natuur komen. Geluidsoverlast, aantasting van het landschap en mogelijke gezondheidsklachten spelen hierbij een grote rol. Veel mensen pleiten voor kleinschalige en meer verspreide oplossingen, zoals zonnepanelen op daken en lokale energienetwerken, in plaats van grootschalige projecten in het landschap. Sommige bewoners stellen de energietransitie ter discussie, omdat zij vrezen voor economische schade en hogere kosten voor burgers. Er is ook kritiek op de groei van datacenters en het hoge water- en energieverbruik daarvan.

De woningnood wordt breed erkend als een groot probleem. Respondenten vinden dat er meer woningen moeten komen, vooral in en rond bestaande steden. Hoogbouw, het splitsen van grote woningen en het ombouwen van kantoren naar woonruimte worden vaak genoemd als oplossingen. Tegelijkertijd bestaat er frustratie over langdurige procedures, bezwaren van omwonenden en projectontwikkelaars die volgens bewoners vooral bouwen voor de hogere inkomens. Betaalbaarheid is een terugkerend thema: veel mensen geven aan dat er vooral behoefte is aan sociale huur en betaalbare koopwoningen, met name voor starters en senioren. Daarnaast is er zorg dat verdichting ten koste gaat van groen en leefkwaliteit. Bomen, parken en recreatieruimte in de stad worden gezien als essentieel, zeker met het oog op klimaatverandering.

Over landbouw wordt genuanceerd gesproken. Veel deelnemers erkennen het belang van voedselproductie, maar plaatsen kanttekeningen bij de sterke focus op export en intensieve veeteelt. Er klinkt regelmatig een oproep om minder te produceren voor de wereldmarkt en meer voor eigen gebruik. Sommigen zien kansen in natuurinclusieve landbouw, extensiever boeren en nieuwe verdienmodellen voor agrariërs. Tegelijkertijd wordt begrip getoond voor boeren die zich klemgezet voelen door steeds veranderend beleid en investeringen die hun waarde verliezen. Het vertrouwen tussen overheid en boeren wordt als kwetsbaar ervaren.

Waterkwaliteit en drinkwatervoorziening worden door veel bewoners als cruciaal gezien. Er is discussie over wie verantwoordelijk is voor vervuiling: landbouw, industrie, huishoudens en datacenters worden allemaal genoemd. Veel mensen vinden dat schoon water beter beschermd moet worden, ook als dat betekent dat bedrijven worden beperkt. Tegelijkertijd is er kritiek op het gebruik van drinkwater voor industriële processen en datacenters, en worden alternatieven zoals regenwateropvang genoemd. Water wordt niet alleen gezien als lokaal probleem, maar ook als strategische grondstof voor de toekomst.

Een gezonde leefomgeving is voor veel deelnemers een kernwaarde. Luchtvervuiling door verkeer en industrie baart zorgen, vooral bij mensen met gezondheidsklachten. Er wordt gepleit voor minder autoverkeer, betere OV-verbindingen en meer groen in woongebieden. Sommige bewoners geven zelfs aan dat economische groei ondergeschikt mag zijn aan



gezondheid en leefkwaliteit. Ook wordt gewezen op de maatschappelijke kosten van vervuilende industrie, zoals gezondheidsproblemen en stress.

Bij bouwen in kwetsbare gebieden, zoals natte veenweides, overheerst voorzichtigheid. Veel mensen vrezen wateroverlast en bodemdaling. Sommigen vinden dat we alleen op veilige plekken moeten bouwen, terwijl anderen accepteren dat bouwen in risicogebieden mogelijk is, mits er voldoende maatregelen worden genomen. Er wordt ook nagedacht over flexibel en toekomstbestendig bouwen, bijvoorbeeld verplaatsbare woningen of huizen waarbij belangrijke ruimtes niet op de begane grond liggen.

Tot slot komt in vrijwel alle gesprekken terug dat bewoners meer betrokken willen worden bij besluitvorming. Mensen pleiten voor meer dialoog, transparantie en het benutten van expertise uit verschillende sectoren. De wens leeft dat de Omgevingsvisie 2050 niet alleen technisch en beleidsmatig sterk is, maar ook recht doet aan wat inwoners belangrijk vinden: betaalbaar wonen, schone lucht en water, behoud van natuur en landschap, en een eerlijke verdeling van lusten en lasten.



BIJLAGE 1: TOELICHTING KERNGETALLEN 12 STELLINGEN

Gemiddelde: Dit kengetal geeft het gemiddelde cijfer ten opzichte van neutraal weer, inclusief de richting (naar stelling A of stelling B). De schaal loopt van 0 (neutraal) tot 50 (maximaal richting één van beide stellingen).

- A 50 betekent: het gemiddelde ligt maximaal aan de A-kant. In dit voorbeeld impliceert dit dat 100% van de respondenten volledig voor stelling A heeft gekozen.
- B 25 betekent: het gemiddelde ligt aan de B-kant, op halverwege tussen neutraal en de maximale B-positie.

Richting stelling A: Het percentage respondenten dat in meerdere of mindere mate aan de A-kant van neutraal heeft gekozen.

Richting stelling B: Het percentage respondenten dat in meerdere of mindere mate aan de B-kant van neutraal heeft gekozen.

Neutraal Het percentage respondenten dat exact op neutraal staat

Volledig A: Het percentage respondenten dat maximaal richting stelling A heeft gekozen

Volledig B: Het percentage respondenten dat maximaal richting stelling B heeft gekozen

Uitgesproken kant: Het aandeel respondenten dat een uiterste keuze heeft gemaakt, ongeacht richting

Divergentie: Hierbij is gekeken naar het relatieve verschil tussen het aantal respondenten dat volledig voor stelling A heeft gekozen en het aantal respondenten dat volledig voor stelling B heeft gekozen. Op basis hiervan zijn drie categorieën onderscheiden: laag, midden en hoog. Lage divergentie: er is een groot verschil tussen de absolute aantallen respondenten die een uiterste keuze maakten voor stelling A versus stelling B. Hoge divergentie: er is een klein verschil tussen de absolute aantallen respondenten die een uiterste keuze maakten voor stelling A en voor stelling B.



BIJLAGE 2: STELLINGEN PER HOOFDTHEMA

Woningbouw

- A: alleen in droge en veilige gebieden bouwen
- B: meer bouwen, hogere kosten

- A: woningbouw in de open ruimte
- B: bouwen in steden en dorpen

Gezonde leefomgeving

- A: verduurzamen van zware industrie
- B: geen ruimte voor zware industrie

- A: nu actie voor gezonde omgeving
- B: vertrouwen op toekomstige technologie

Economie en werkgelegenheid

- A: waterkwaliteit maximaal beschermen
- B: ruimte voor bedrijven

- A: provincie stuurt met regels
- B: vrijheid voor bedrijven

Energiezekerheid

- A: historisch landschap behouden
- B: ruimte voor energie- en klimaatmaatregelen

Waterzekerheid

- A: nu natuurlijke bescherming
- B: wachten op toekomstige oplossingen

Energiezekerheid

- A: inzetten op uitbreiden elektriciteitsnet
- B: aanpassen van elektriciteitsgebruik

Voedselproductie

- A: ruimte voor landbouw
- B: ruimte voor wonen, energie en andere bedrijven

Waterzekerheid

- A: drinkwatergebieden beschermen
- B: ruimte voor energieprojecten

Landschap en natuur

- A: broeikasgasuitstoot verminderen
- B: huidige landbouw en landschap behouden



BIJLAGE 3: BIJEENKOMSTEN

4 november

Weekmarkt Weesp

6 november

De online keuzetafel

11 november

Hilversum, in Buurthuis Bloemrijk

13 november

Hoorn, in Wijkcentrum De Zaagtand

19 november

De online keuzetafel

19 november (jongeren)

Hoofddorp, Kaj Munk College

20 november (jongeren)

Haarlem-Noord, Delftwijk City

25 november

Den Helder, in Multifunctioneel Centrum de Boerderij

27 november

Markt Schagen

2 december

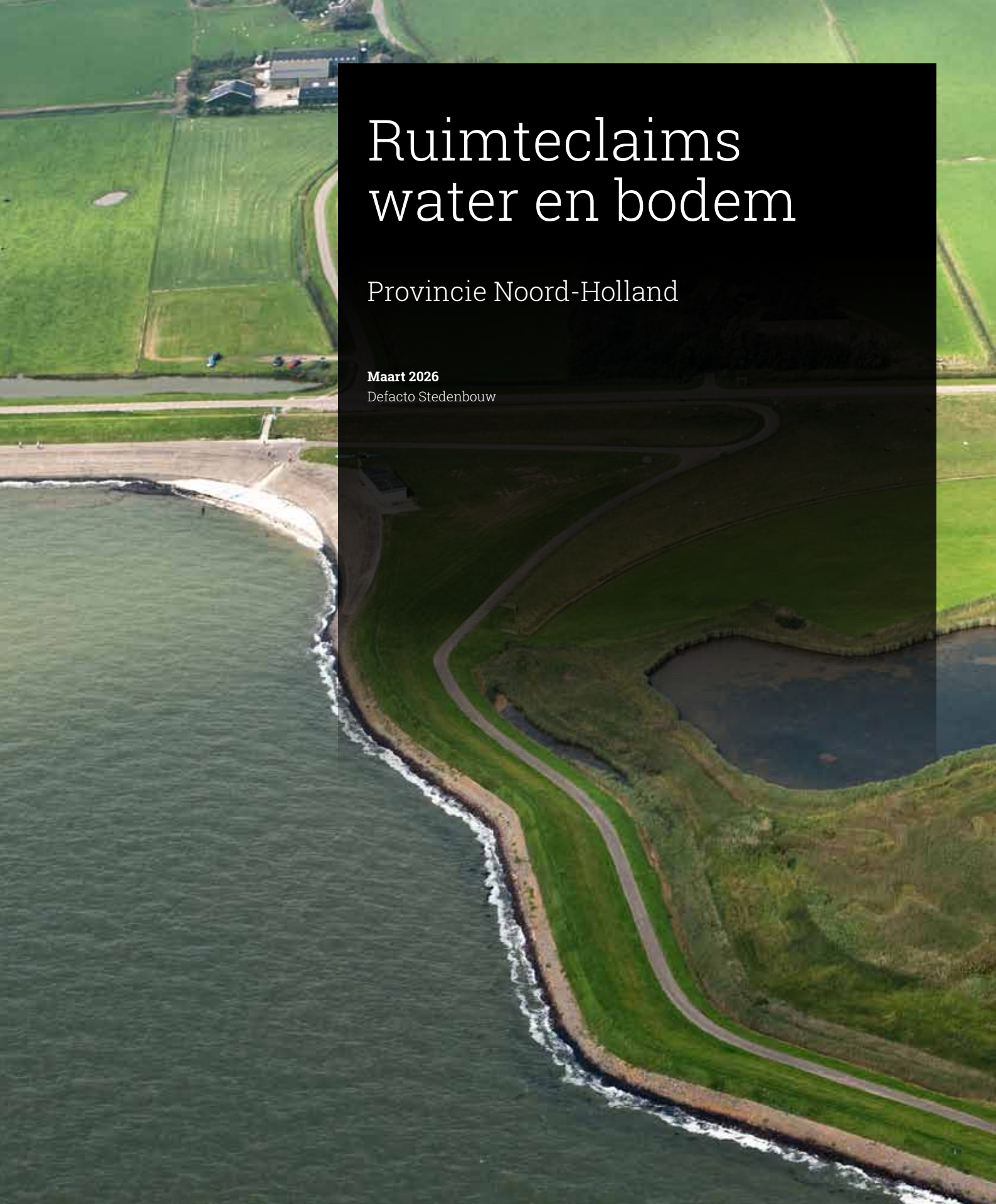
Wieringerwerf, bij de Cultuurschuur

3 december

De online keuzetafel

4 december

Amsterdam, Tolhuistuin

An aerial photograph of a coastal area. In the foreground, there's a dark, calm body of water. A curved, light-colored path or road runs along the shoreline, separating the water from a green, grassy area. Further inland, there are more green fields, some with small ponds or ditches. In the upper left, a few buildings and a road are visible. The overall scene is a mix of natural and man-made elements.

Ruimteclaims water en bodem

Provincie Noord-Holland

Maart 2026

Defacto Stedenbouw

Veranderende condities en ruimteclaims vanuit het water- en bodemsysteem

Maart 2026

Defacto Stedenbouw

In opdracht van de Provincie Noord-Holland

Projectgroep

Deze rapportage is opgesteld in nauwe samenwerking met de Provincie Noord-Holland en met de regionale waterpartners: Waterschap Amstel Gooi en Vecht, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat West-Nederland Noord, Vitens, Waternet en PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland.

Ontwerpend onderzoek

Defacto Stedenbouw

Tekst

Anne Loes Nillesen en Hidde van Beek (Defacto Stedenbouw)

Kaarten en illustraties

Defacto Stedenbouw

Beeldrecht

De auteur heeft gepoogd alle rechthebbenden van beeldmateriaal te achterhalen en te vermelden in de rapportage. Eventuele niet-genoemde rechthebbenden kunnen zich melden; zij zullen in een volgende druk worden vermeld.

Meer informatie

Voor meer informatie over de Omgevingsvisie Noord-Holland kunt u contact opnemen met: regie_op_de_ruimte@noord-holland.nl
Voor meer informatie over dit rapport kunt u een mail sturen naar: office@d.efac.to

Foto voorpagina: © Rijkswaterstaat | Joop van Houdt

Inhoudsopgave

Introductie 4

Samenvatting 9

DEEL A
Ruimtelijke opgave en claims

1 – Waterveiligheid 12

2 – Water te veel 20

3 – Water te weinig 26

4 – Drinkwaterbeschikbaarheid 32

Totaalkaart ruimteclaims 37

DEEL B
Integraal perspectief

Gebieden 41

1 – Kop van Noord-Holland 43

2 – West-Friesland 47

3 – Kuststrook 51

4 – Veenlandschap en droogmakerijen 55

5 – Het Noordzeekanaalgebied 59

6 – Overgang Heuvelrug-Vecht 63

Conclusie schaal Noord-Holland 67

Ruimteclaims water en bodem Noord-Holland

De druk op de ruimte is groot in Noord-Holland en zal in de toekomst alleen maar toenemen. Er is ruimte nodig voor woningen en bedrijventerreinen maar ook voor landbouw, infrastructuur, water, recreatie, natuur en de energietransitie. Daarnaast verandert het klimaat en moeten we rekening houden met zeespiegelstijging, extremere neerslag, een groeiend tekort aan zoetwater en een grote druk op de waterkwaliteit. Bovendien staat de drinkwatervoorziening onder druk door de bevolkingsgroei en toenemende economische activiteiten.

De provincie Noord-Holland werkt aan de actualisatie van de Omgevingsvisie. Op 29 september 2025 heeft Provinciale Staten de “Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie” vastgesteld. In deze voorzet zijn uitgangspunten en Inhoudelijke richtingen en ambities vastgelegd, onder andere voor ondergrond, water en bodem. Voor de uitwerking in de omgevingsvisie is het noodzakelijk de impact van deze richtingen en ambities nader te onderzoeken. Deze rapportage helpt daarbij. Het vormt een van de onderleggers van de omgevingsvisie op basis waarvan integrale ruimtelijke richtingen en keuzes worden bepaald.

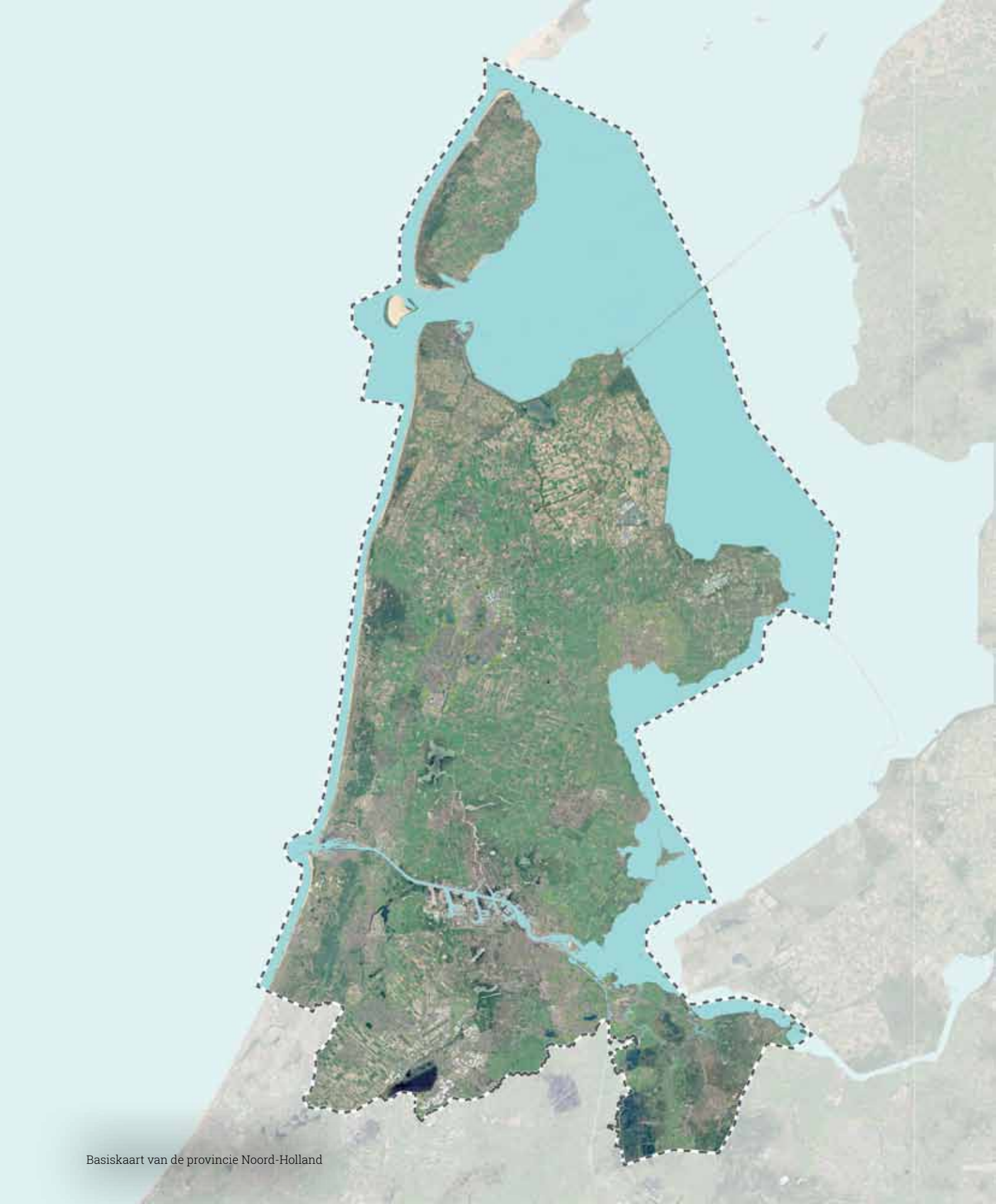


In werksessies is samen met experts van de provincie, waterschappen en drinkwaterbedrijven gesproken over verschillende thema's en is systeemkennis opgehaald.

Inhoudelijke richtingen en ambities Ondergrond, water en bodem

- We vergroten de mogelijkheden voor het vasthouden van zoet water en het beschermen van drinkwater. Dit doen we omdat we verwachten dat zoet water en drinkwater schaarser worden en een randvoorwaarde zijn voor een leefbaar en economisch toekomstbestendig Noord-Holland.
- Op aangewezen plekken beschermen we het grondwater door te voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grondlagen worden doorboord of dat er activiteiten zijn die het grondwater verontreinigen.
- Het natuurlijke water- en bodemsysteem zal een grotere rol krijgen als ordenend principe. Dit doen we omdat alleen technische oplossingen, zoals het ophogen van dijken, op de lange termijn niet houdbaar zijn. Dit betekent dat we in Noord-Holland een onderscheid gaan zien in gebieden die voor volgende generaties volhoudbaar zijn, robuuste gebieden, zoals het Gooi, West-Friesland, de binnenduinrand en de duinen. En gebieden waar een verandering nodig is om welvarend te blijven, transitiegebieden. Denk hierbij aan het veenweidegebied, het Noordzeekanaalgebied en de droogmakerijen.
- Om de waterveiligheid te garanderen en wateroverlast te minimaliseren, wordt in eerste instantie de ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het bouwen van huizen vooral op hoger en droger gelegen gebieden gezocht. Als er in lagergelegen gebieden wordt ontwikkeld, worden de kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid verbonden aan die ontwikkelingen. Dit is omdat de wettelijke veiligheidsnormen onder meer gebaseerd zijn op het geïnvesteerd vermogen achter de dijk en het overlijdensrisico. Als het geïnvesteerd vermogen achter de dijk fors toeneemt of er veel meer mensen gaan wonen, moet de normering omhoog en daarmee de dijken versterkt. Tot nu toe worden de kosten door het waterschap, en daarmee alle inwoners betaald.
- Eén van de bepalende factoren voor toekomstig ruimtegebruik is of er sprake is van verzilting of zoutindringing. Voor deze gebieden kan op termijn geen garantie gegeven worden voor voldoende aanbod van zoet water om gebieden door te spoelen. Dit betekent dat deze gebieden zelfvoorzienend moeten worden voor zoet water. Als dat niet lukt zal het ruimtegebruik zich moeten aanpassen.
- Om wateroverlast bij excessieve neerslag tegen te gaan zal in zowel landelijk als stedelijk gebied ruimte moeten worden gevonden om water tijdelijk vast te kunnen houden in combinatie met technische oplossingen als extra pompcapaciteit.

Uit: Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie versie oktober 2025, vastgesteld door PS op 29 september 2025



Basiskaart van de provincie Noord-Holland

Leeswijzer

In deze rapportage worden de (veranderende) condities van het water- en bodemsysteem in beeld gebracht, en wordt inzichtelijk gemaakt tot welke opgaven en randvoorwaarden dit met zich meebrengt voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen Noord-Holland en de ruimteclaim vanuit het watersysteem (deel A ruimtelijke opgaves en ruimteclaims). Hierbij ligt de focus op de volgende vier thema's:

- 1 Waterveiligheid
- 2 Water te veel
- 3 Water te weinig
- 4 Drinkwaterbeschikbaarheid

De kaarten en de toelichting daarop zijn een gespreksstuk en bedoeld om inzicht te creëren, en (nog) geen vastgesteld beleid of geen vervaging van visies of beleid van provincie, waterschappen of drinkwaterbedrijven. Ook is het geen volledig overzicht van alle water- en bodem-gerelateerde opgaven. In deze studie zijn waterkwaliteit en bodem niet als zelfstandige onderwerpen uitgewerkt vanwege beperkte beschikbare data en tijd. Waar deze onderwerpen waterveiligheid, water te veel, water te weinig en drinkwaterbeschikbaarheid raken is hier wel een relatie mee gelegd.

Voor elk van de vier onderwerpen zijn het systeem en de opgaven toegelicht, en is in kaart gebracht waar welke opgaven spelen. Daarnaast is per onderwerp als advies voor de integrale afweging in de omgevingsvisie een handelingsperspectief opgenomen inclusief een bijbehorend kaartbeeld van de ruimteclaim vanuit het water- en bodemsysteem.

Een nadere analyse per deelgebied (deel B integraal perspectief) wordt vervolgens de relatie gezocht met de ruimtelijke inrichting en gebruik, koppelingskansen hiertussen in beeld gebracht en de ruimteclaims nader gedefinieerd.

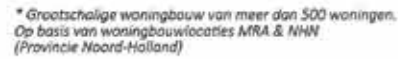
- 1 Kop van Noord-Holland
- 2 West-Friesland
- 3 Kuststrook
- 4 Veenlandschap en droogmakerijen
- 5 Het Noordzeekanaalgebied
- 6 Overgang Heuvelrug-Vecht

Bebouwd gebied: In en rond steden moet voldoende ruimte vrijgehouden worden voor waterberging (de hoeveelheid regenwater neemt toe door steeds extremere buien en verdichting van stedelijke kernen). Gebieden rondom steden kunnen een belangrijke rol spelen door blauwe diensten te bieden. In buitendijks bebouwd gebied en de oeverlanden moet rekening gehouden worden met toenemende overstromingsrisico's.

Aandijkingenlandschap: De kapitaalkrachtige bollenteelt bevindt zich achter in het wateraanvoersysteem en is in droge perioden kwetsbaar door de beperkte wateraanvoer en de toenemende verzilting. Met betrekking tot wateroverlast loopt het gebied verhoogd risico, doordat de ruimte om water zonder schade te bergen beperkt is.

Droogmakerijen: In de diepe polders en droogmakerijen is het in het kader van waterveiligheid niet wenselijk om vitale of kwetsbare functies te plaatsen. Door het technisch verfijnde watersysteem is de wateroverlast beperkt. Door toenemende verzilting neemt de druk op de waterbeschikbaarheid toe; er zijn keuzes nodig over welke functies behouden kunnen blijven en waar transities nodig zijn.

Ruimteclaims water en bodem



An aerial photograph of a coastal landscape. On the left, the dark blue ocean meets a wide, light-colored sandy beach. The beach is bordered by a series of dunes and sand ridges that extend inland. A few small buildings and structures are visible on the beach. To the right of the beach, there is a grassy area with some trees and a road. The sky is a clear, pale blue.

DEEL A

Ruimtelijke opgave en reserveringen

1 – Waterveiligheid

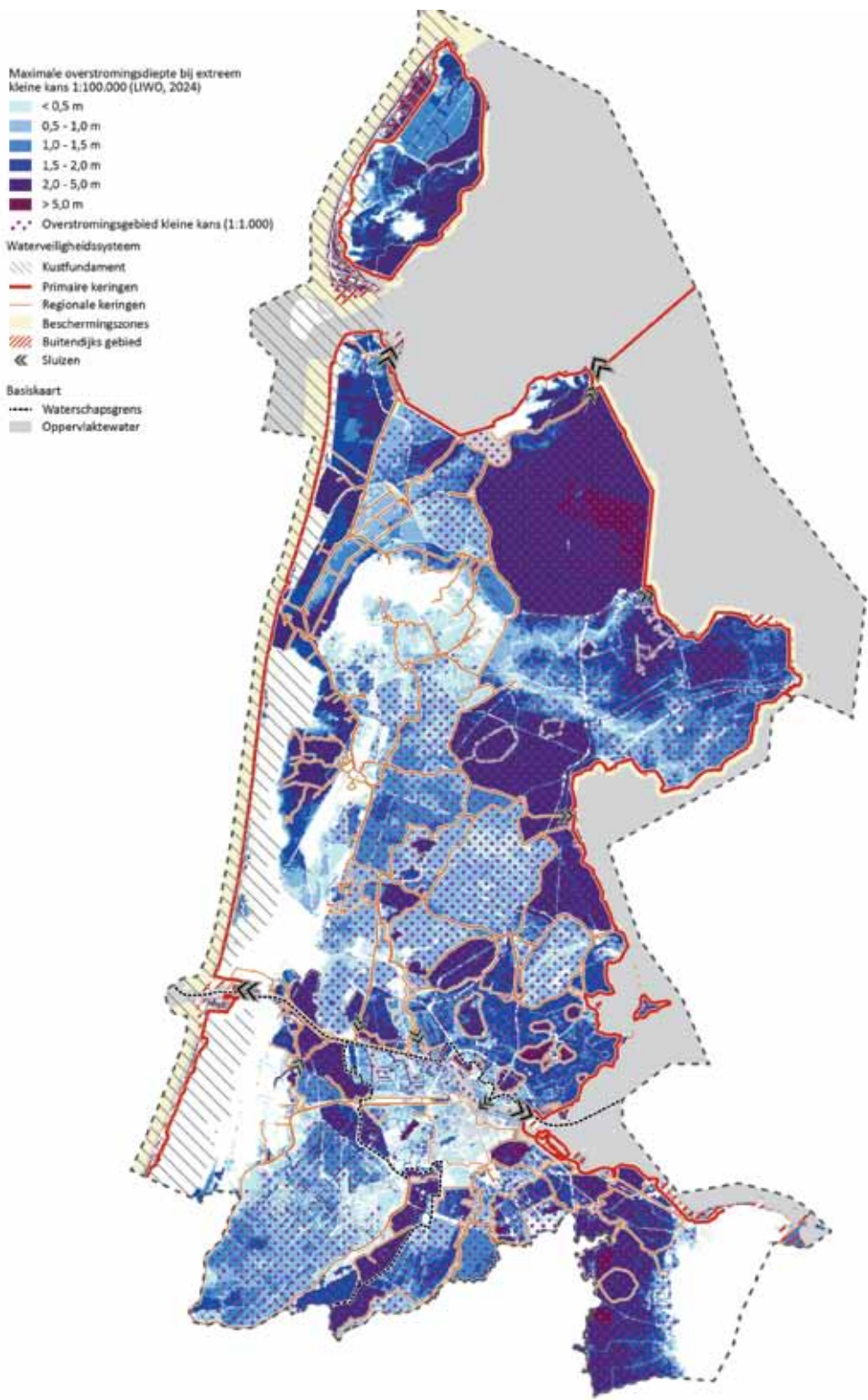
Noord-Holland is een schiereiland dat wordt omgeven door de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer. Het gebied wordt door een stelsel van duinen, dijken en keringen beschermd tegen overstromingen en kent weinig gebieden die ruim boven zeeniveau liggen. Door zeespiegelstijging en toenemende waterstanden op het IJsselmeer komt de waterveiligheid onder druk te staan. Het waterveiligheidssysteem zal verder versterkt moeten worden om te voorkomen dat de risico's toenemen. Voor het versterken van keringen is ruimte nodig.

Huidige waterveiligheidssysteem

Langs de kust wordt de provincie Noord-Holland tegen hoog water van zee beschermd door een brede duinenrij. De ligging van de 'Basiskustlijn' is in beleid vastgelegd. Erodeert de kust of stijgt de zeespiegel dan wordt er zand gesuppleerd zodat deze op haar plek blijft. De strategie voor de kust is daarbij 'zacht waar het kan, hard waar het moet'. In het noordwesten (van Camperduin tot Den Helder) erodeert de kust van nature, hierdoor is het kustfundament smal. Omdat er binnendijs weinig ruimte is voor uitbreiding van de duinen (er liggen bollenvelden direct achter de kering) zijn er stukken van de kust verstevigd met harde keringen.

Aan de west-, noord- en oostzijde van de provincie vormen primaire keringen de bescherming richting de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer (die door de afsluitdijk van de zee wordt gescheiden en een binnenmeer is). De dijken langs de Waddenzee zullen moeten meegroeien met de zeespiegelstijging. Om in te spelen op klimaatverandering zijn er plannen om het waterpeil van het IJsselmeer te verhogen, zodat er meer water kan worden gebufferd (ten behoeve van droge perioden) of worden vastgehouden (in tijden van wateroverlast). Dit betekent dat ook de dijken langs het IJsselmeer zullen moeten worden versterkt en de buitendijkse gebieden langs de IJsselmeerkust te maken kunnen krijgen met potentieel toenemende waterstanden. Daarnaast liggen er plannen om voor natte periodes het IJsselmeerpeil verder te laten uitzakken om meer buffercapaciteit te creëren.

De regionale keringen beschermen het gebied tegen overstromingen vanuit de boezems. De dijken van het Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal waren primaire keringen die (door nieuwe normen in 2017, na afronding keringen in sluisencomplex IJmuiden en versterking Lekdijk) afgewaardeerd zijn tot regionale keringen. Bij doorbraken vanuit de regionale keringen is de overstromingsdiepte (en daarmee de gevolgen van de overstroming) over het algemeen beperkter dan bij doorbraken van primaire keringen waarbij er veel water het gebied in kan stromen en polders diep kunnen overstromen. De primaire keringen kennen dan ook een hogere normering dan de regionale keringen. Het meenemen van het beeld van de overstromingsdiepte is maatwerk. Recent nieuwe beschikbare kaarten bieden aanvullende details.



Kaart waterveiligheid (kaart: Defacto, brondata: LIWO, legger waterschappen, PNH, RWS).

Eerste voorzet handelingsperspectief binnendijs - overstromingen vanuit primaire keringen

De kans op doorbraken van primaire keringen is klein, maar de gevolgen kunnen groot zijn. Door bij vitale en kwetsbare functies en woningbouwontwikkelingen rekening te houden met de mogelijke overstromingsdiepte kunnen slachtoffers worden voorkomen. Hieronder een eerste voorzet voor een handelingsperspectief (vanuit de expertsessies). Dit kan binnen een regionaal waterprogramma in samenwerking met de waterpartners verder worden uitgewerkt.

Houd rekening met een groot ontwikkelrisico in gebieden met kans ≥ 1:100 en > 50 cm overstromingsdiepte

Vitaal en kwetsbare functies aangepast ontwikkelen

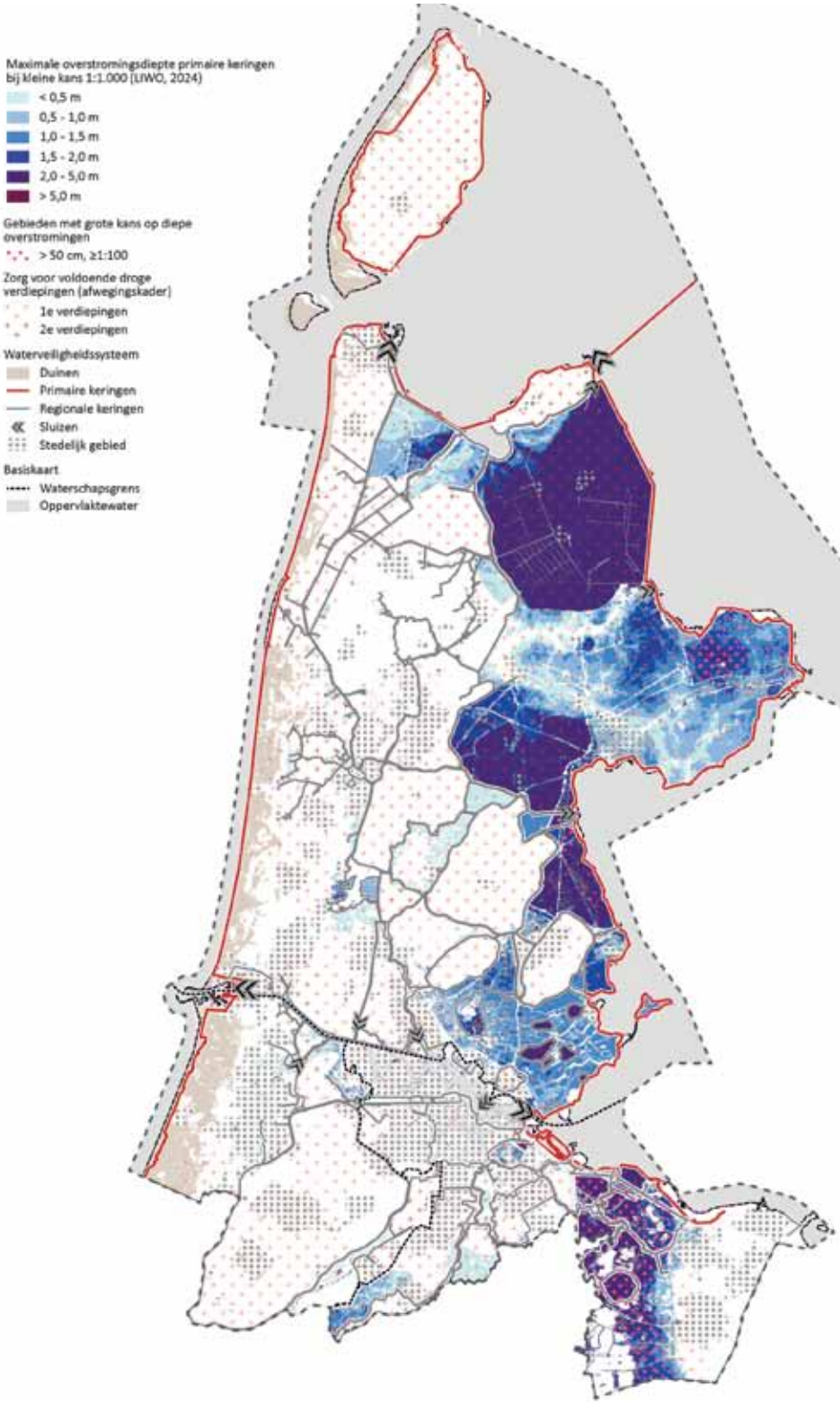
Bij vitale en kwetsbare functies (zoals hoogspanningsstations, ziekenhuizen, drinkwatervoorzieningen, transportinfrastructuur) moet bij de locatiekeuze rekening worden gehouden met de mogelijke overstromingsdiepte van een gebied. Wordt er ontwikkeld in een gebied met een kans op overstromingen vanuit een primaire kering van ≥ 1:10.000? Dan kan er zodanig ontwikkeld worden dat de functie bestand is tegen de overstromingsdiepte die daarbij in deze gebieden kan optreden. Bijvoorbeeld door deze hoger aan te leggen of waterbestendig te maken. Deze maatregelen zijn nodig vanwege de ontwrichtende gevolgen die een overstroming kan hebben.

Vergroot de zelfredzaamheid door te zorgen voor droge verdiepingen

Bij > 50 cm overstromingsdiepte is er een verhoogde kans op slachtoffers. De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het maken van een evacuatiestrategie voor (dreigende) overstromingen en rampen. Daarnaast is het (in lijn met het advies van het nationale afwegingskader waterveiligheid) belangrijk bij nieuwe ontwikkelingen te zorgen voor mogelijkheden voor 'verticale evacuatie' (laag 3 meerlaagsveiligheid). Dit betekent dat personen zichzelf in het geval van een overstroming kunnen redden door naar een droge verdieping of een andere hoger gelegen plek te vluchten. Dit kan door in gebieden die > 50 cm kunnen overstromen, te zorgen voor bebouwing met droge verdiepingen in geval van een overstroming, of door het aanleggen van shelterlocaties waar mensen zich kunnen verzamelen. Hierbij is het belangrijk dat er echte aandacht uitgaat naar kwetsbare en niet zelfredzame groepen. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende bewustzijn van de risico's wordt gecreëerd. Ook kan in het kader van de meerlaagsveiligheid (laag 4) worden ingezet op het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting.

		Kans (per jaar)				
Diepte		groot	middelgroot	klein	zeer klein	extreem klein
		1/10	1/100	1/1000	1/10000	1:100000
	>200	groot risico bij ontwikkeling		aangepast ontwikkelen	zorg voor voldoende droge verdiepingen	
	50-200					
	20-50					
0-20						

Tabel handelingsperspectief voor binnendijkse vitale en kwetsbare functies en woningbouwontwikkelingen in relatie tot de kans en overstromingsdiepte van een doorbraak van een primaire kering. Deze tabel maakt duidelijk dat het lastig te generaliseren is voor functies en dat schade en kwetsbaarheid van functies meenemen maatwerk is en verdere uitwerking heeft.



Kaart primaire keringen en overstromingsdiepte kans 1:1000 (kaart: Defacto, brondata: LIWO, legger waterschappen, PNH, RWS).

Eerste voorzet handelingsperspectief binnendijks - regionale keringen

Omdat de wettelijke veiligheidsnormen onder meer gebaseerd zijn op het geïnvesteerd vermogen kan het momenteel zo zijn dat de normering van de dijk toeneemt als gevolg van grootschalige ontwikkelingen (toename geïnvesteerd vermogen en aantal inwoners achter de dijk) en de dijken vanwege deze ontwikkeling moeten worden versterkt. Deze waardetoevoeging zorgt dus voor een plotselinge versterkingsopgave voor het waterschap. Hieronder een voorzet voor een handelingsperspectief (vanuit de expertsessies). Dit kan binnen een regionaal waterprogramma of de omgevingsvisie in samenwerking met de waterpartners verder worden uitgewerkt.

Ontwikkel in gebieden met een beperkt overstromingsrisico

Het overstromingsrisico wordt integraal meegewogen in de locatiekeuze, waarbij locaties met een zeer klein of extreem klein risico de voorkeur hebben.

Vitaal en kwetsbare functies aangepast ontwikkelen

Houd, net als bij overstroming vanuit primaire keringen, ook bij overstroming vanuit regionale keringen rekening met vitale en kwetsbare functies (zie vorige pagina).

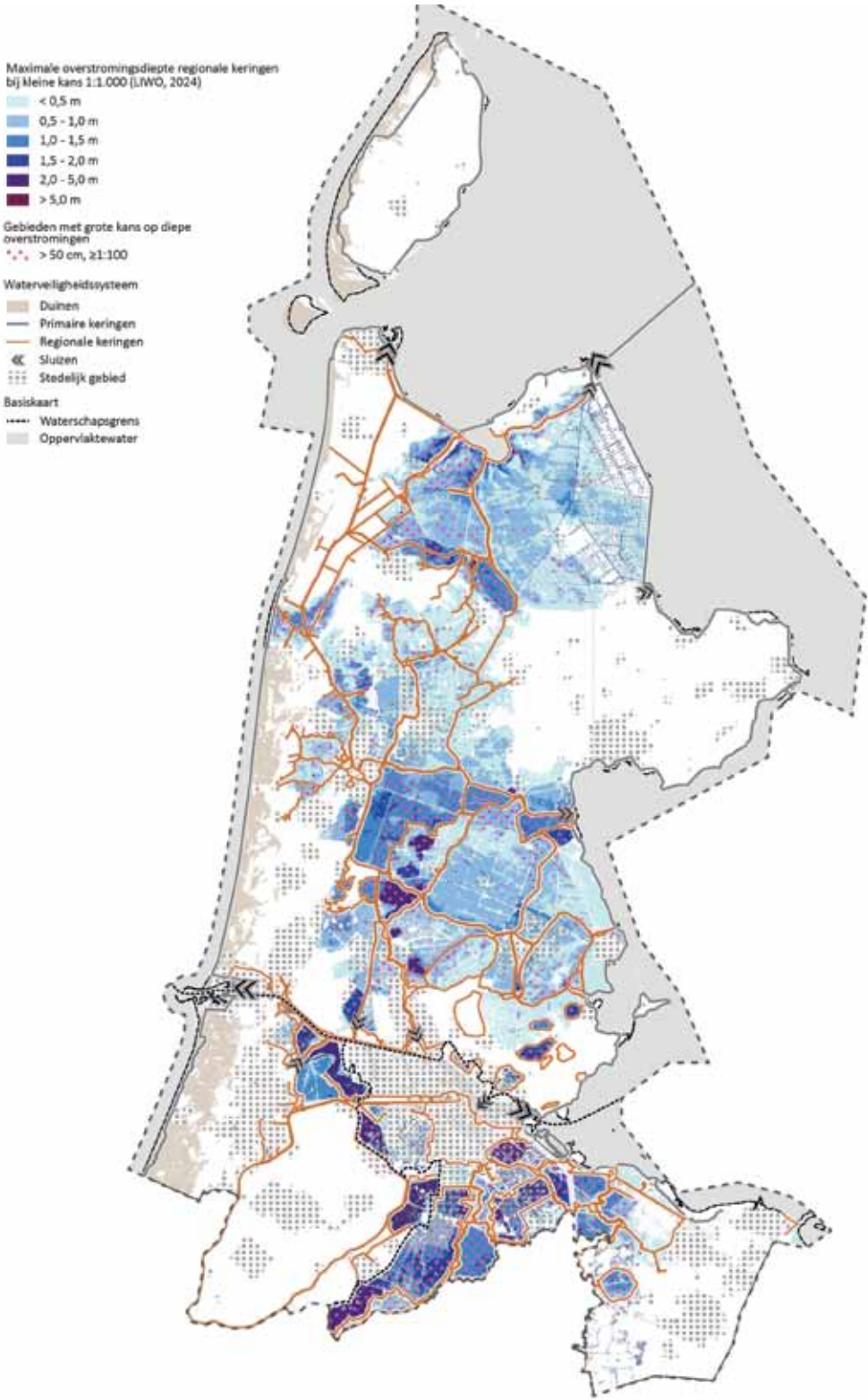
Zorg dat het overstromingsrisico door ontwikkelingen niet toeneemt

Wordt er ontwikkeld in gebieden met een overstromingsrisico bij doorbraken van regionale keringen, dan wordt hier op aangepast door dan wel:

- Aangepast te ontwikkelen, bijvoorbeeld door slim maaiveldontwerp en meerlaagsveiligheid, waardoor er bij overstromingen geen schade optreedt aan vitale en kwetsbare functies en bebouwing.
- De versterking van de regionale kering onderdeel te maken van grootschalige ontwikkelingen, waarbij de aan de ontwikkeling gerelateerde dijkversterking door de ontwikkelende partij gefinancierd wordt. De beheerkosten nemen door de ontwikkeling niet substantieel toe, en zijn vervolgens weer voor de waterschappen.

		Kans (per jaar)							
		groot	middelgroot	klein	zeer klein	extreem klein			
		1/10	1/100	1/1000	1/10000	1:100000			
Diepte	>200	groot risico bij ontwikkeling		aangepast ontwikkelen	overstromingsrisico vanuit regionale keringen is beperkt				
	50-200								
	20-50								
	0-20								

Tabel handelingsperspectief voor binnendijkse ontwikkelingen in relatie tot de kans en overstromingsdiepte van een doorbraak van een regionale kering. Deze tabel maakt duidelijk dat het lastig te generaliseren is voor functies en dat schade en kwetsbaarheid van functies meenemen maatwerk is en verdere uitwerking behoeft.



Kaart regionale keringen en overstromingsdiepte kans 1:1000 (kaart: Defacto, brondata: LIWO, legger waterschappen, PNH, RWS).

Eerste voorzet handelingsperspectief ruimte voor uitbreiding keringen en hogere waterstanden

Zorg dat er voldoende ruimte is om keringen nu en in de toekomst te blijven versterken en om te gaan met toenemende waterstanden. Houd daarnaast rekening met grotere en frequentere pieken, door zeespiegelstijging (langs de kust), calamiteiten (Noordzeekanaal) of beleidsbeslissingen (IJsselmeer).

Zorg dat er voldoende ruimte is om duinen te versterken

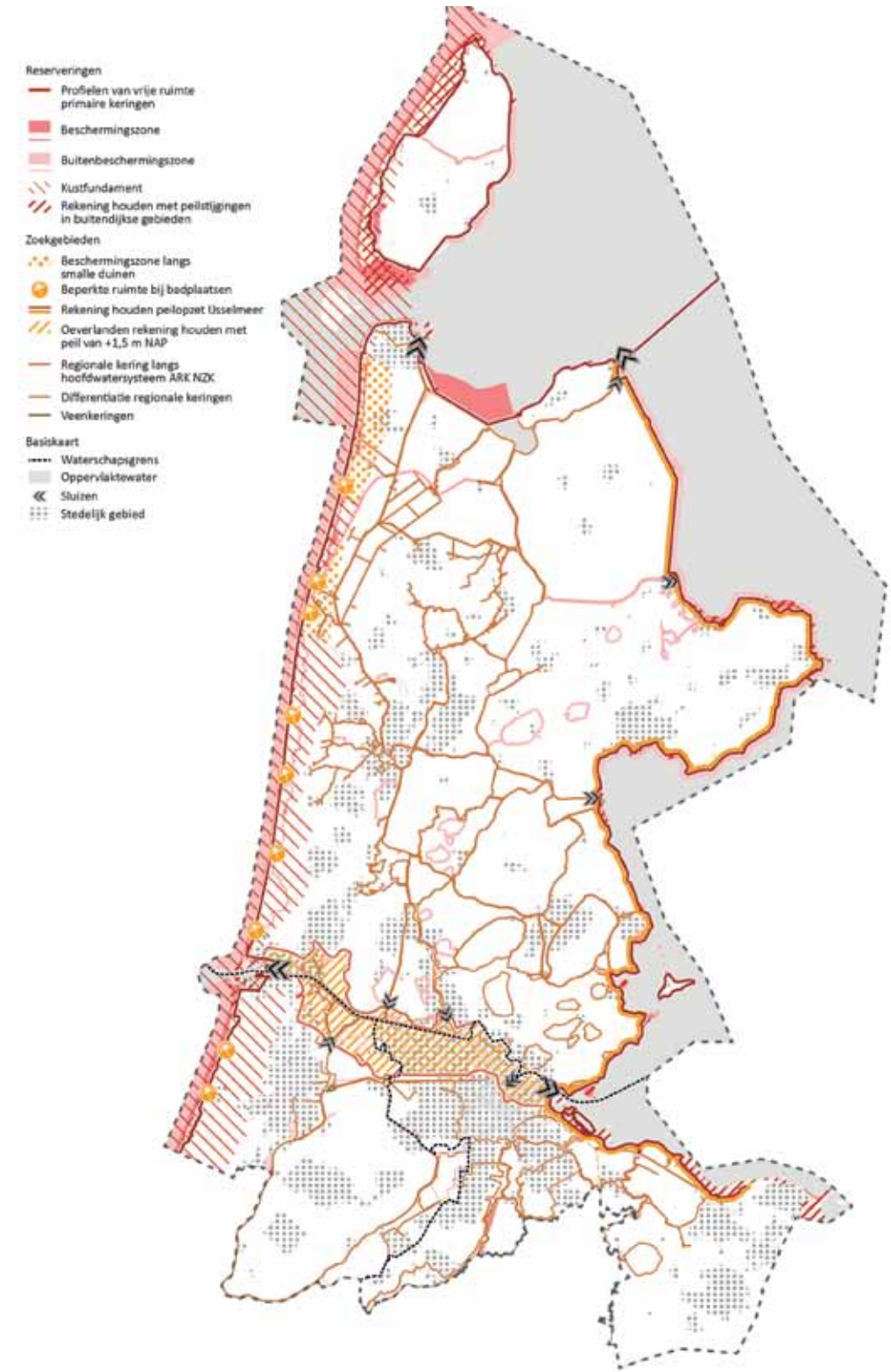
- De zeespiegelstijging verloopt gestaag en de zachte kustlijn kan (mits er voldoende zand voorradig is) meegroeien door zeewaartse zandsuppleties.
- Kustplaatsen vragen extra aandacht, omdat de ruimte beperkt is en rekening moet worden gehouden met een integrale versterkingsopgave.
- Langs de smalle duinen (Callantsoog-Den Helder en bij Camperduin) is het zeewaarts versterken van de kust lastig doordat hier erosie plaatsvindt en zandsuppleties minder goed blijven liggen. Houd voor het uitbreiden van het kustfundament dan ook rekening met landinwaartse versterkingen (en verken hiervoor een reserveringsgebied van ca. 1,5 km breed) langs smalle duinen. Kapitaalkrachtige ontwikkelingen moeten worden voorkomen.

Zorg dat er voldoende ruimte is om keringen te versterken

- Vanwege mogelijke toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen dient er langs keringen met een lagere veiligheidsklasse voldoende ruimte gereserveerd te worden om deze te kunnen versterken.
- Bij ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met ruimte vrijhouden voor de toekomstige versterking van keringen. Hiervoor zijn reserveringszones vastgelegd door de waterschappen (beschermingszones, buitenbeschermingszones en profielen van vrije ruimte). De profielen van vrije ruimte worden momenteel geactualiseerd (en worden groter). Ontwikkel dus niet direct langs deze reserveringszones.
- Langs primaire keringen is extra ruimte nodig om ruimtelijke kwaliteit te integreren met versterkingsopgaven. Hier geldt: hoe meer ruimte, hoe meer ruimtelijke kwaliteit gerealiseerd kan worden wanneer de opgave integraal wordt bekeken.
- Provincies en waterschappen zijn in gesprek om de huidige normen van regionale keringen te herzien op basis van het actuele landgebruik en nieuwe inzichten, mogelijk leidt dit tot een grotere ruimtelijke reservering. Veenkeringen kunnen door bodemdaling zakken en zijn gevoelig voor droogteschade, versterking vraagt extra aandacht.
- In de nieuwe normering kan het behoud van de overhoogte van regionale keringen langs NZK en ARK (voormalig primaire keringen) worden vastgelegd.

Houd rekening met hogere waterstanden

- Houd in buitendijkse gebieden rekening met toenemende waterstanden langs de kust door zeespiegelstijging, en houd langs het IJsselmeer en Markermeer rekening met grotere en frequentere pieken door klimaatverandering, ook als het gemiddelde winterpeil niet wordt opgezet.
- Houd in de oeverlanden langs het Noordzeekanaal rekening met hoge waterstanden bij calamiteiten (falen gemalen) en ontwikkel op een uitgiftepeil van minimaal +1,50 m NAP.
- Onderzoek wat de (ruimtelijke) betekenis is van het handhaven van het profiel van de voormalige primaire keringen langs het ARK/NZK en of in het kader van de inzet op meerlaagsveiligheid de tijdelijke handhaving van het profiel moet worden omgezet in permanent, als strengere norm, bovenop de 1:1000.
- Zet in op gevolgbeperkende maatregelen zoals balgstuwen en compartimenteringswerken.



Kaart ruimteclaims waterveiligheid (kaart: Defacto, brondata: Legger waterschappen).

2 – Water te veel

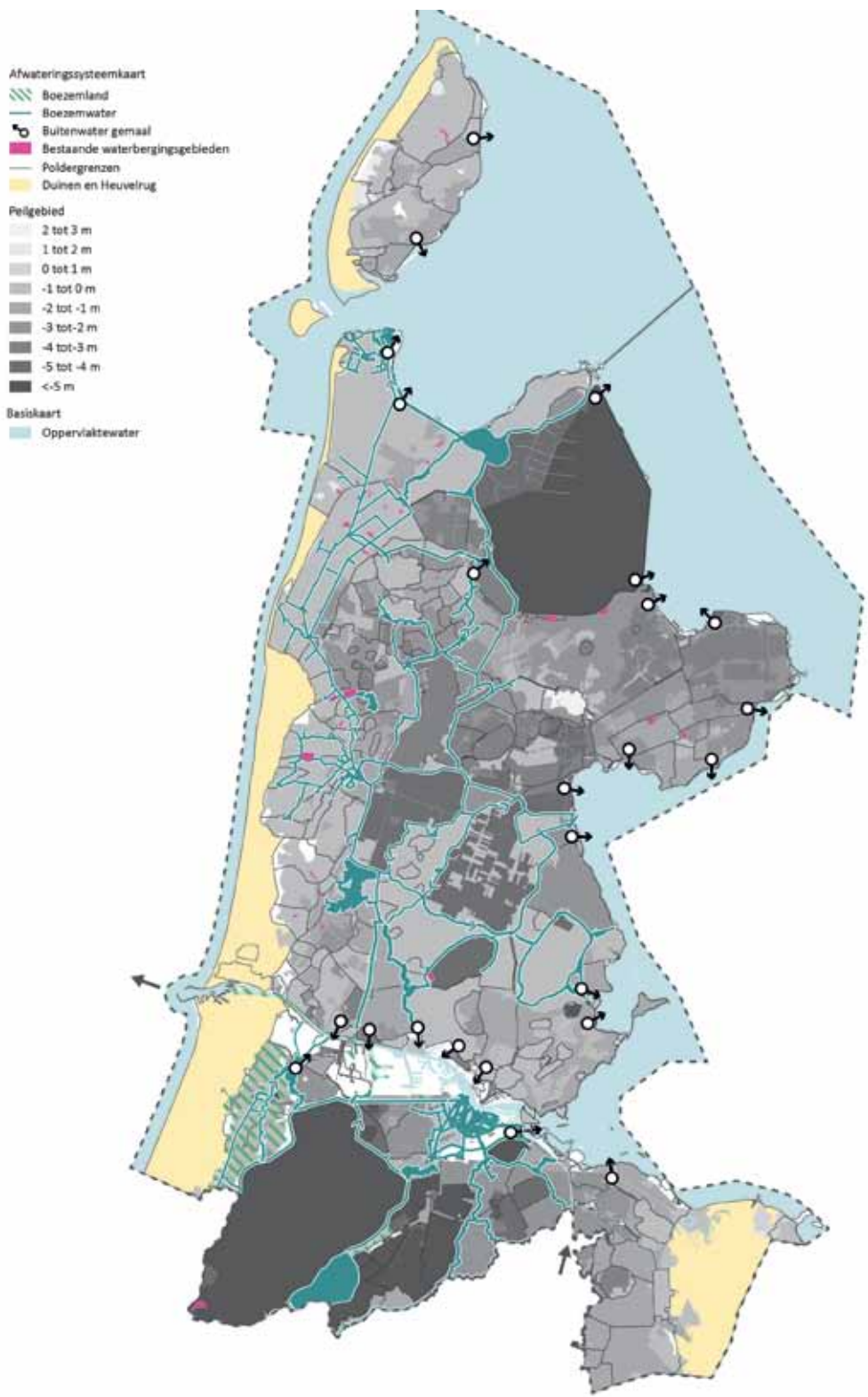
Door klimaatverandering zullen er vaker hevige regenbuien vallen. Noord-Holland bestaat voor het grootste deel uit peilgereguleerde gebieden, hier kan water niet goed infiltreren of geborgen worden. Om wateroverlast te voorkomen moet het water worden weggepompt naar de boezem. Bij extreme buien bereikt het boezemsysteem (soms al) bijna haar maximale capaciteit, waardoor hier niet meer op afgewaterd kan worden vanuit de polder. Dit heet een maalstop. Daarnaast zal het door de zeespiegelstijging steeds lastiger worden onder vrij verval water vanuit het Noordzeekanaal en vanuit de boezems op zee te spuien. Door de afhankelijkheid van het gemaal bij IJmuiden betekent dit dat het risico op wateroverlast toeneemt.

Huidig systeem

Het boezemstelsel vormt de schakel tussen de peilgereguleerde polders en het hoofdwatersysteem. In polders wordt water deels geborgen in de bodem en het watersysteem (waaronder enkele hiervoor speciaal aangelegde waterbergingen). Door verstedelijking neemt het verhard afstromend oppervlak toe terwijl door bodemdaling de berging in het watersysteem van het veenweidegebied afneemt wanneer er geen peilverlagingen worden doorgevoerd. De polders wateren via pompen af op de boezems, die het water vervolgens richting het hoofdwatersysteem pompen. In het boezemland staan alle watergangen in directe verbinding met elkaar en wordt door de waterschappen een gelijk waterpeil gehanteerd. Dit betekent dat regenwater dat valt in het boezemland niet kan worden gestuurd en direct afstroomt naar het boezemwatersysteem. Dit maakt het boezemland kwetsbaar bij hevige buien. Water van de boezems wordt uitgemalen op het hoofdwatersysteem (ARK/NZK). In het geval van AGV staat de boezem in open verbinding met het hoofdwatersysteem. Dit systeem van boezems zit aan zijn maximale afvoercapaciteit.

De Wieringermeerpolder en delen van West-Friesland wateren direct af op het IJsselmeer en Markermeer. Het Noordzeekanaal en IJsselmeer kunnen momenteel tijdens laagtij onder vrij verval afwateren op zee. Door zeespiegelstijging zal het steeds vaker nodig zijn te pompen.

Regenwater van hellingen in de hoger gelegen gebieden zoals de duinen en de Heuvelrug verzamelt zich in lager gelegen valleien of stroomt onder vrij verval af richting het oppervlaktewater. Doordat er beperkt stuurknoppen zijn die de afstroming op de boezem kunnen controleren, kunnen de waterstanden in de boezems en de niet afwaterende valleien in de duinen en de Heuvelrug snel stijgen, wat het risico op een maalstop in andere gebieden vergroot. Verder kan er lokaal in de niet-peilgereguleerde gebieden sprake zijn van langdurige hoge (grond)waterstanden en bijkomende wateroverlast.



Kaart peilgebieden en systeemwerking water te veel (kaart: Defacto, brondata: Legger waterschappen).

Stresstest wateroverlast Limburgbui

Bij een extreme en langdurige regenbui verzamelt water zich zowel op lage delen van het maaiveld (plasvorming) als in het oppervlaktewatersysteem waar vanuit - door capaciteitsknelpunten en hoge waterstanden - oevers en lage delen van het maaiveld kunnen overstromen. De polders en het hoofdwatersysteem kunnen al dat regenwater niet snel genoeg afvoeren, zodat er langere tijd (tot 2 weken) wateroverlast ontstaat die vanwege de duur en diepte ontwrichtend kan zijn. Sommige boezems (zoals de Amstellandboezem), en daarmee ook de omliggende polders, zijn extra kwetsbaar door beperkte peilmarges.

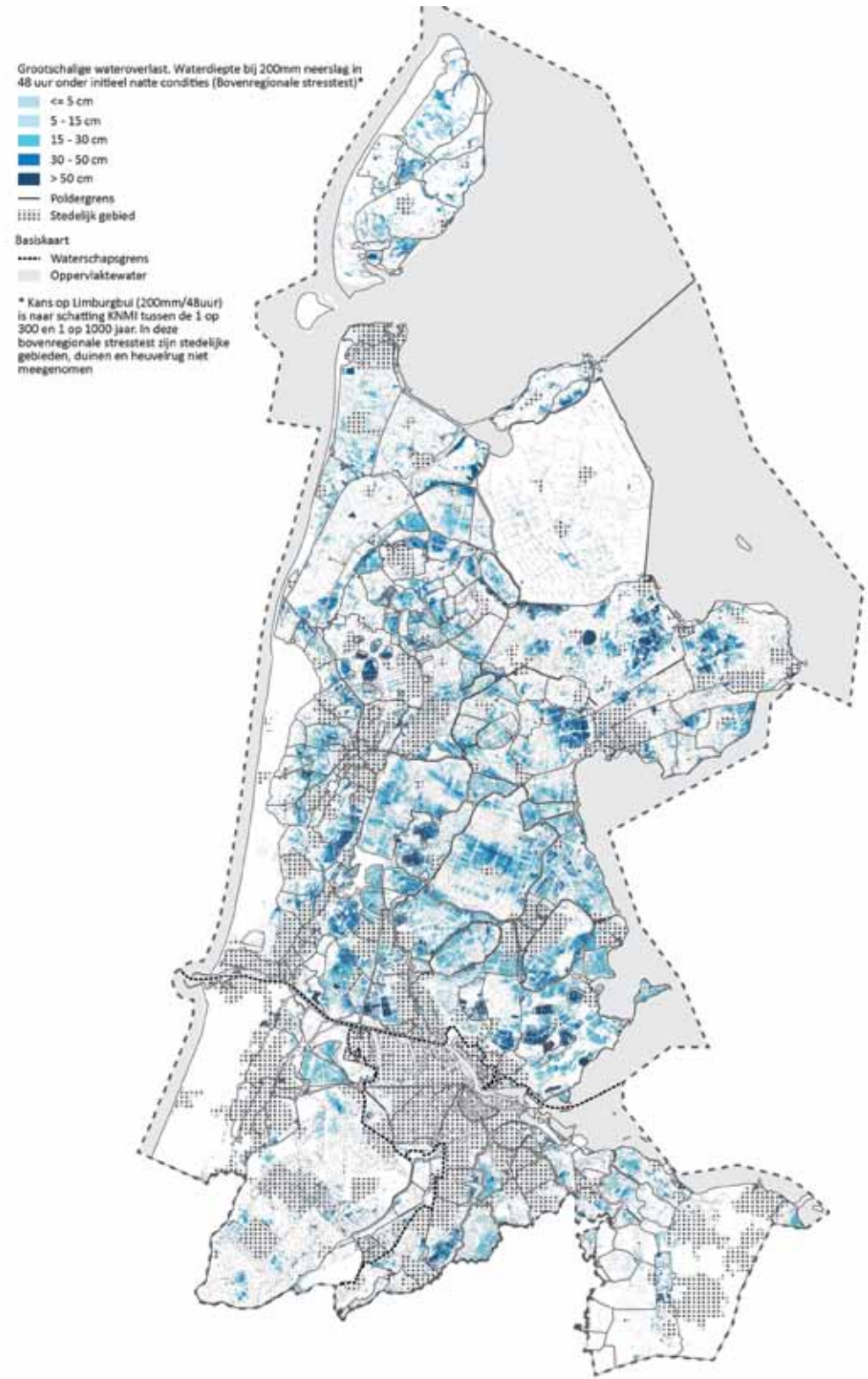
De bovenregionale stresstest (die alleen het landelijke gebied beslaat) maakt geen onderscheid tussen deze twee vormen van wateroverlast, waardoor in de kaartbeelden van de stresstest, beide vormen van wateroverlast te zien zijn. De stresstest kaart laat zien waar hoeveel water op het maaiveld blijft of komt te staan, bij een 'Limburgbui' met 200 mm neerslag in 48 uur. Bij korte buien is de ruimtelijke inrichting (hoogteverschillen op het maaiveld) vaak bepalend voor de wateroverlast. Bij langdurige buien van hoge intensiteit komen aanvullend daarop ook de knelpunten vanuit het waterafvoersysteem naar voren.

Bij piekbuien treedt in bijna alle polders wateroverlast op. In de Wieringermeer is de wateroverlast beperkt. Dit komt door het verfijnde technische afwateringssysteem dat bij de inpoldering is aangelegd. De Haarlemmermeerpolder bestaat ook uit een verfijnd technisch afwateringssysteem, maar door de cruciale economische functies kan al bij enkele centimeters grote schade ontstaan. In de meeste polders zal bij (de door klimaatverandering steeds frequenter optredende) piekbuien op laag gelegen plekken wateroverlast ontstaan.

In gebieden met hoge grondwaterstanden zoals de veenweidegebieden (waar de grondwaterstanden eventueel verder worden verhoogd om bodemdaling tegen te gaan) is er niet veel ruimte in de bodem voor water om te infiltreren en is de capaciteit in het oppervlaktewatersysteem beperkt. Hierdoor kan in deze gebieden sneller water op het maaiveld blijven of komen te staan.

Regenwater van hellingen in de hoger gelegen gebieden, zoals de duinen en de Heuvelrug, stromen ongecontroleerd af richting het oppervlaktewater. Op de hellingen kunnen daarbij stroombanen ontstaan. Deze zijn niet zichtbaar op de stresstest kaart maar kunnen bijvoorbeeld leiden tot natte kelders.

De stedelijke gebieden zijn geen onderdeel van de regionale stresstestkaart, omdat binnen het stedelijke gebied andere modellen worden gebruikt (die bijvoorbeeld ook de riolering meenemen in de berekeningen). Juist ook in de stedelijke gebieden is regenwateroverlast een belangrijk aandachtspunt; van de 70 mm in een uur waar nu bij een 1:100 bui rekening mee wordt gehouden, wordt 20 mm afgevoerd door de riolering en moet de rest worden geïnfiltreerd of geborgen om wateroverlast te voorkomen. In de toekomst zal de intensiteit van de 1:100 bui, en daarmee de hoeveelheid water die moet worden opgevangen, verder toenemen.



Kaart bovenregionale stresstest 200 mm in 48 uur (kaart: Defacto, brondata: PNH).

Eerste voorzet handelingsperspectief wateroverlast

Uitgangspunt is dat regio's langer en meer water moeten vasthouden.

Zoekgebieden voor noodoverloopgebieden en/of piekwaterbergingen die het hoofwatersysteem ontlasten

- Langs het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal wordt ingezet op het voorlopig vrijhouden van gebieden (van kapitaalintensieve ontwikkelingen) die op basis van hun ligging binnen het watersysteem mogelijk geschikt zijn als piekwaterberging. Zo blijven ze beschikbaar in afwachting van een gebiedsbrede integrale afweging.
- Wordt in de Houtrakpolder (een van deze gebieden) wel ontwikkeld, dan op zodanige wijze dat het gebied nog steeds inzetbaar blijft als piekwaterberging (bijvoorbeeld door flood-proof te ontwikkelen).

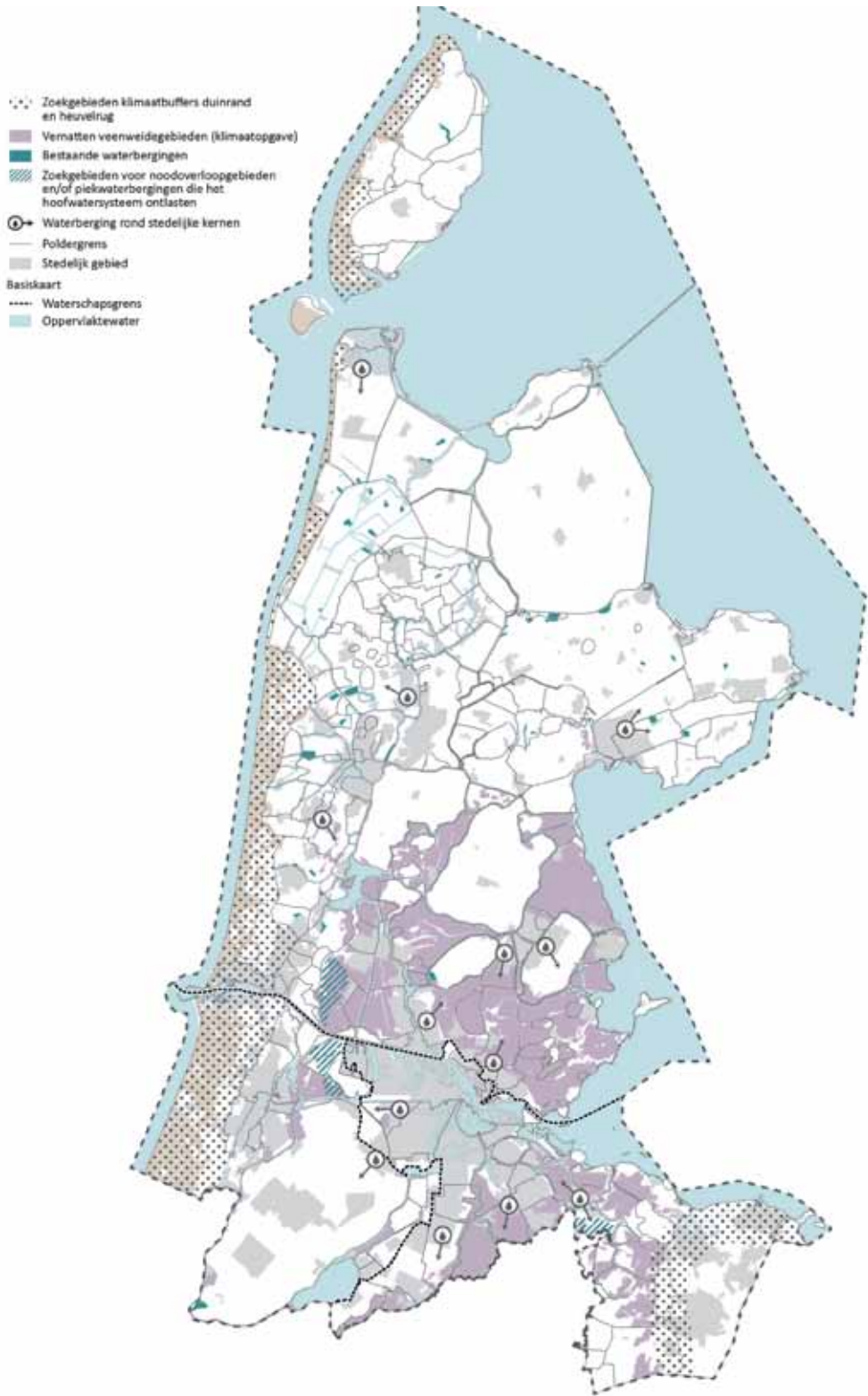
Zorg dat lage delen van polders zijn aangepast op wateroverlast

Houd er per polder en per peilvak rekening mee dat (de laagst gelegen en meest inunderende) 15% van het polderoppervlak bij piekbuien kan inunderen. Deze gebieden zijn geen onderdeel van het watersysteem, maar zijn gronden met een groot risico op wateroverlast, die om kunnen gaan met periodieke wateroverlast en plasvorming.

- Zet in op een areaalverdeling die per polder de laagst gelegen 15% vrijhoudt van kapitaalintensieve ontwikkelingen (of deze adaptief inricht, met behoud van 15% inundeerbaar areaal). Wanneer deze gebieden al kapitaalintensief ingericht zijn, zullen alternatieven onderzocht moeten worden.
- Als de laagstgelegen gebieden worden opgehoogd (om ze beter geschikt te maken voor ontwikkelingen) moet dit areaal binnen de polder worden gecompenseerd.
- Zeker rondom bestaande steden is het essentieel de laagste 15% nog open ruimte binnen de poldergrenzen niet te ontwikkelen (op een wijze die ze ongeschikt maakt als inundatiegebied). Houd rekening met deze (vaak aan de stadsrand) gelegen gebieden. Hier liggen ook koppelkansen voor drinkwaterinfiltratie en -winning.
- Ontwikkel samenwerkingsverbanden (collectieven), financieringsmodellen en verzekeringsmodellen die de inunderende gebieden kunnen compenseren (blauwe diensten van een laaggelegen gebied voor omliggende agrariërs of steden).
- Houd in veenweidegebieden rekening met nattere condities (en onderzoek waardemodellen via ecosysteemdiensten en recreatiepotentie van deze gebieden)
- Zorg dat bovenstaande punten geformaliseerd worden in verordeningen en beleidsregels. Zorg hierbij voor maatwerk waarbij een toekomstperspectief voor agrariërs geboden kan worden.

Klimaatbuffers

- In de binnenduinrand wordt gezocht naar ruimte voor klimaatbuffers waar regenwater (dat van de hellingen afstroomt) en kwelwater wordt vastgehouden.
- In de polders aan de voet van de Heuvelrug wordt bovenop de 15% berging per polder rekening gehouden met kwelwater uit hoger gelegen gebieden. Hier kan een koppeling ontstaan met drinkwater.



Kaart ruimteclaims water te veel (kaart: Defacto, brondata: PNH, waterschappen).

3 – Water te weinig

In de zomermaanden treden vaker zoetwatertekorten op door de steeds beperktere beschikbaarheid van zoetwater, in combinatie met een toenemend gebruik. De beschikbaarheid van zoetwater zal niet meer vanzelfsprekend zijn en gebieden moeten zich aanpassen aan de veranderende (zoutere en drogere) condities.

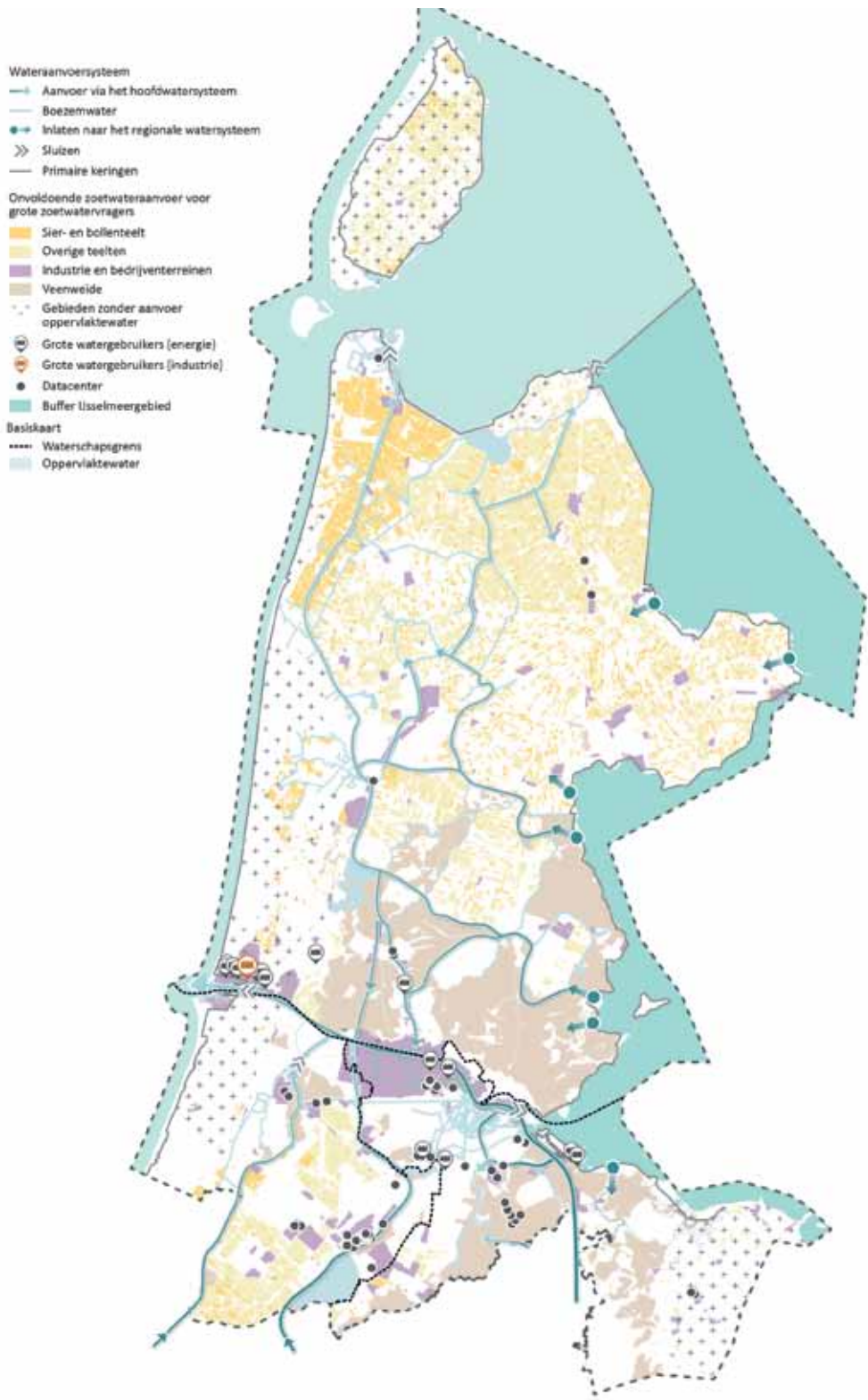
Wateraanvoersysteem

De polders ten noorden van het Noordzeekanaal worden van oppervlaktewater voorzien vanuit de zoetwaterbuffer van het IJsselmeer en Markermeer. Ook de Vechtstreek krijgt water uit het Markermeer. Het gebied ten zuiden van het Noordzeekanaal wordt vanuit de Hollandse IJssel voorzien. Hoger gelegen gebieden zoals de duinen, Texel en de Heuvelrug kennen geen aanvoer van oppervlaktewater en zijn afhankelijk van grond-, kwel- en regenwater.

In tijden van droogte neemt de waterbeschikbaarheid af. De zoetwaterbuffer van het IJsselmeergebied (en eventuele uitbreidingen hiervan) en de Klimaatbestendige wateraanvoer (KWA) vanuit de Lek en ARK, kunnen worden ingezet om het gebied zo lang mogelijk van zoet water te voorzien. Ondanks deze voorzieningen zal door de toenemende periodes van droogte en de toenemende verdamping bij klimaatverandering, de verdringingsreeks (die wordt ingezet om het water te verdelen in tijden van schaarste), steeds vaker moeten worden ingezet, tenzij het gebruik en inrichting wordt aangepast.

Gebieden achter in het aanvoersysteem (zoals de Haarlemmermeerpolder en de Kop van Noord-Holland) zijn door een lange aanvoerroute extra kwetsbaar voor droogte. Hierdoor zal er niet altijd voldoende water beschikbaar zijn om verzilt oppervlaktewater door te spoelen, en worden de condities achter in het systeem zouter.

De ambitie om de veenoxidatie te remmen door het verhogen van de grondwaterstand maakt van de veenweidegebieden een grote nieuwe watervrager. Momenteel wordt nog verkend welke waterbronnen (kalkrijk Rijnwater, brak water of gebiedseigen water) al dan niet inzetbaar zijn voor het remmen van de veenoxidatie.



Kaart systeemwerking water te weinig (kaart: Defacto, brondata: PNH, CBS, waterschappen).

Verzilt

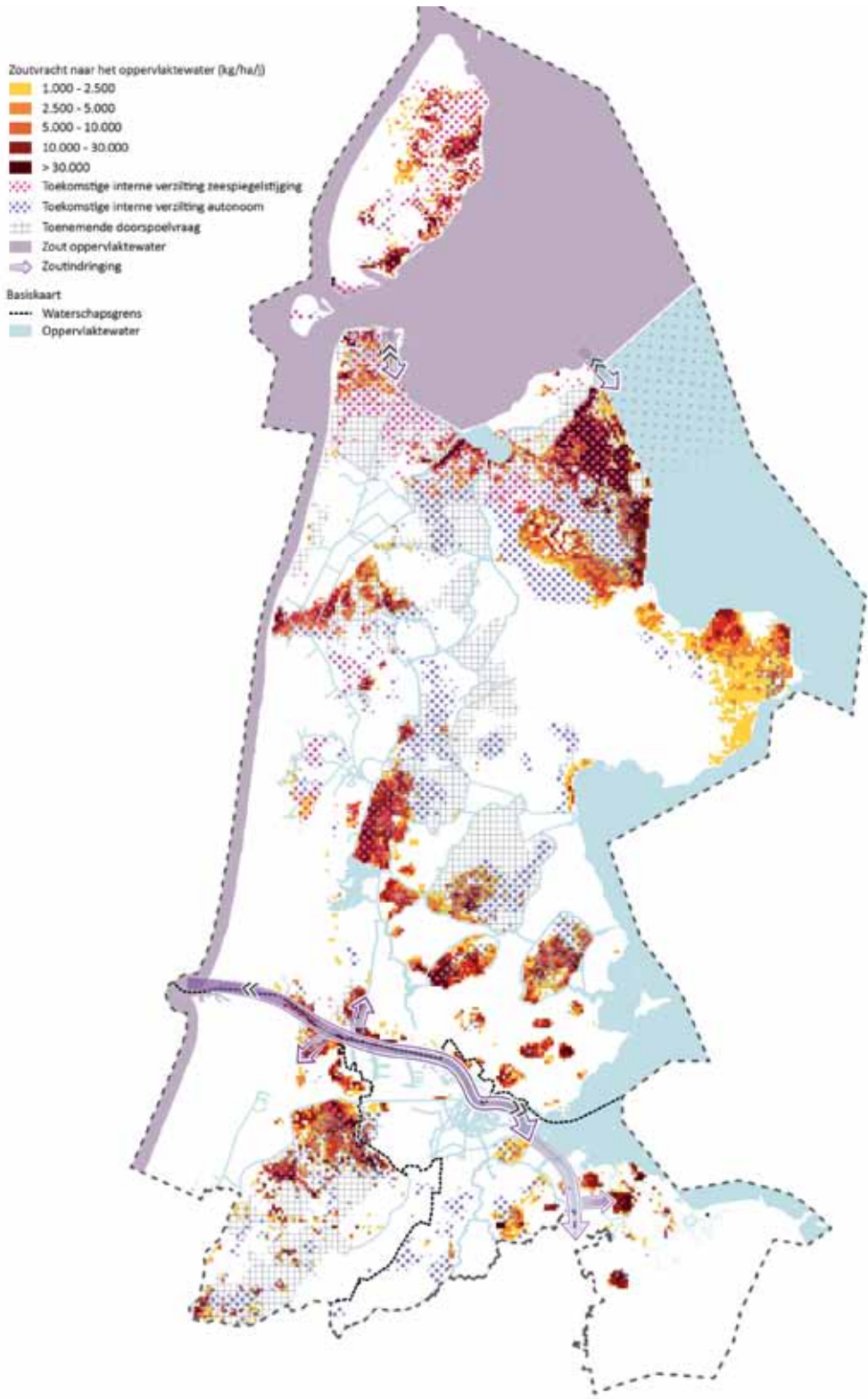
Er worden twee typen verzilting onderscheiden; externe en interne verzilting. Externe verzilting is verzilting van het oppervlaktewater door binnendringend zeewater. Interne verzilting ontstaat wanneer brak of zout water vanuit de ondergrond naar boven komt. Langs de kust kan deze interne verzilting toenemen bij zeespiegelstijging. Door een stijgende zeespiegel in combinatie met de toenemende droogte neemt zowel de interne als de externe verzilting langs de kust toe.

Op het Noordzeekanaal dringt zout water dat bij de schuttingen van de sluis het kanaal binnenkomt door tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal. Ook bij de sluis van Den Helder en de Stevinssluis (Afsluitdijk) dringt zout water binnen. Het tegengaan van deze zoutindringing bij de sluizen is een grote watervrager. Bij tekorten kunnen bij sluizen schutbeperkingen voor de scheepvaart worden ingesteld. Bij het Noordzeekanaal is een zoutdam gerealiseerd om de externe verzilting te beperken.

De interne verzilting is deels autonoom en ontstaat doordat in diepe polders weinig tegendruk is tegen de zoute opwaartse kwelstromen. Hier zit oud zeewater in de diepe bodem en is door de drooglegging een opwaartse waterstroom gecreëerd waarbij dit brakke water naar het oppervlak stroomt. In sommige droogmakerijen en diepe polders neemt de verziltende kwelstroom verder toe door de ontwatering. Langs de kust wordt de verzilting versterkt door zeespiegelstijging.

Om de effecten van de verzilting te beperken wordt er zoet water doorgespoeld. Dit zoete water zal door de toename van zowel verzilting als droge periodes niet altijd meer beschikbaar zijn. Wanneer er tekorten ontstaan, treedt de verdringingsreeks in werking en wordt gebruik van water stapsgewijs beperkt. Toenemende verzilting die niet gecompenseerd kan worden door extra doorspoeling, leidt tot zoutere condities.

Verzilt oppervlaktewater leidt sneller tot schade bij gewassen (afhankelijk van de zouttolerantie van het gewas) en zoetwaterafhankelijke natuurgebieden wanneer dit water gebruikt wordt voor beregening. Ook is stedelijk groen vaak niet goed bestand tegen brak water. Er zal onvoldoende water beschikbaar zijn om de toenemende verzilting te compenseren met extra doorspoeling. Het kan zijn dat onder extreme condities verzilt water wordt ingelaten; in zeer droge situaties heeft brak water de voorkeur boven geen water. Voor functies zoals peilbeheer voor dijken maakt het minder uit of water zoet of zout is, echter is het lastig om gericht zoet en zout water te verdelen en scheiden.



Kaart verzilting (kaart: Defacto, brondata: Klimaateffectatlas).

Watertekort ruimteclaims

Op termijn wordt een steeds groter watertekort verwacht waardoor niet alle functies meer van zoetwater kunnen worden voorzien. Het uitgangspunt is dat gebieden beter met tekorten om moeten kunnen gaan en dat water langer binnen de regio vast moet worden gehouden.

Aanpassen aan beperkte zoetwaterbeschikbaarheid

- De kop van Noord-Holland rond Den Helder en de Haarlemmermeer zijn extra kwetsbaar voor tekorten en verzilting vanwege hun positie achter in het systeem. Waar het huidige landgebruik op termijn niet meer houdbaar is, kan gezocht worden naar koppelingen met andere functies.
- Gebieden die te maken krijgen met extra verzilting (zoals diepe droogmakerijen), kunnen er niet vanuit gaan dat met deze verzilting ook meer doorgespoeld wordt.
- Nieuwe functies krijgen niet vanzelfsprekend water toebedeeld. In droge perioden kan van bepaalde functies verwacht worden dat ze zelfstandig droge perioden kunnen overbruggen. Potentiële overstap naar andere waterbronnen wordt integraal bekeken.
- Clustering van grootverbruikers van koelwater wordt vermeden om lokaal overbelasting (toenemende temperaturen) te voorkomen.
- Zet in op de het terugdringen van de watervraag.

Hou water zo lang mogelijk vast

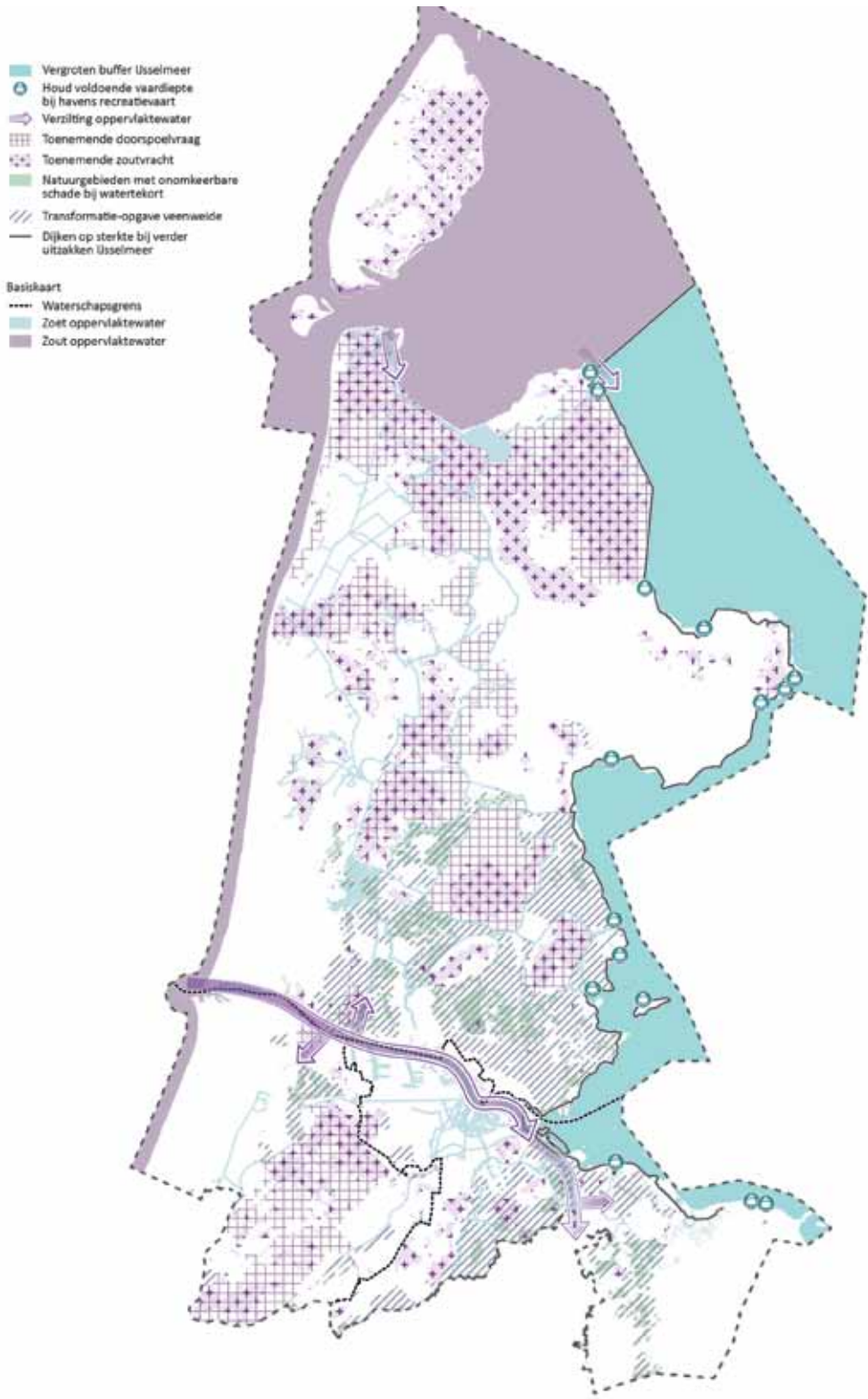
- In de binnenduinrand en de Gooi en Vechtstreek wordt meer water vastgehouden en wordt het zoete kwelwater beter benut voor de achterliggende natuur en (extensieve) landbouw. Er wordt vervolgonderzoek gedaan naar de betekenis hiervan voor bebouwde gebieden zoals Bloemendaal en Haarlem.
- In veenweidegebieden worden extensivering, vernatting, natuurlijk peilbeheer en stikstof integraal aangepakt (maatwerk aanpak per polder).
- Er wordt ingezet in het verhogen van het organisch stofgehalte in de bodem tot 5%, wat de buffercapaciteit van de bodem vergroot.
- Er vinden pilots plaats voor ondiepe waterberging in de bodem (waardoor het opgeslagen water niet verdampt), een voorbeeld hiervan is Waterbank Agriport.
- Er wordt onderzocht hoe het effluent (gezuiverd water van rioolwaterzuiveringen) wat nu op het hoofdwatersysteem wordt geloosd, hergebruikt kan worden.

Breid buffers uit

Het IJsselmeergebied is momenteel met afstand de grootste zoetwaterbuffer. De bufferende werking van het oppervlaktewatersysteem kan nog worden vergroot (al zal het oppervlaktewater door klimaatverandering ook sneller verdampen). Deze buffers zijn op zichzelf onvoldoende om watertekorten in de toekomst te voorkomen.

Buffermogelijkheid	marge	overbruggingstijd	impact
IJsselmeergebied	per 10 cm	2 à 3 weken	Noord Nederland
Waterbergingen HHNK	5 cm tot 1 meter	0,1 tot 1,4 dag	HHNK
Watersysteem HHNK	5 cm tot 40 cm	2 tot 16 dagen	HHNK
Bodemprofiel	bodemstructuur humusgehalte infiltratiecapaciteit	3 à 4 weken	Perceel

Tabel verschillende buffermogelijkheden (vanuit HHNK)



Kaart ruimteclaims water te weinig (kaart: Defacto, brondata: Klimaateffectatlas, Bijl2, PNH).

4 – Drinkwaterbeschikbaarheid

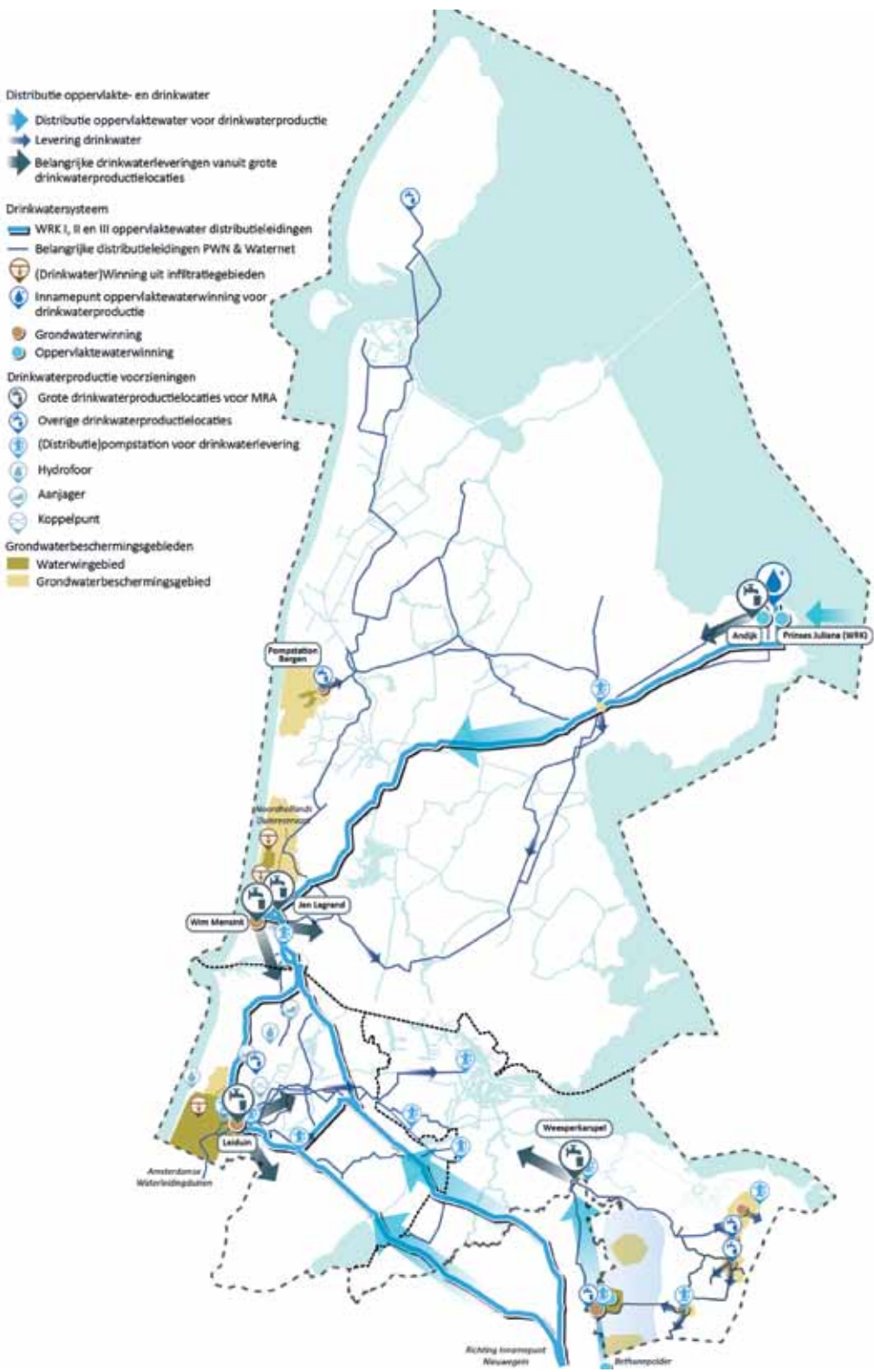
De druk op de drinkwaterbeschikbaarheid neemt in de toekomst toe door geplande ruimtelijk-economische ontwikkelingen en klimaatverandering. Om in de toekomst voldoende drinkwater beschikbaar te hebben zijn de drinkwaterbedrijven en de provincie op zoek naar nieuwe locaties voor waterinname (bronnen), drinkwaterproductie, -distributie en -buffers.

Huidig systeem

Een groot deel van het drinkwater in Noord-Holland wordt geproduceerd uit oppervlaktewater uit het IJsselmeer (Andijk), het Lekkanaal (Nieuwegein) en het Amsterdam-Rijnkanaal bij Nieuwersluis. Dit water wordt eerst voorgezuiverd en vervolgens via de WRK-transportleidingen naar de duingebieden gebracht, waar PWN en Waternet het infiltreren in de duinen als onderdeel van het zuiveringsproces om drinkwater te maken. Ook Tata Steel en Crown Van Gelder nemen voorgezuiverd WRK-water af voor hun industriële processen, en Waternet levert industriewater aan Westpoort.

Een belangrijk drinkwaterproductiegebied in het gebied van Waternet is de Bethunepolder. Het bemalen kwelwater, deels afkomstig van de Utrechtse Heuvelrug, wordt naar Loenderveen gepompt voor voorzuivering en daarna naar Weesperkarspel voor drinkwaterproductie. Bij een tekort aan Bethunepolderwater kan aanvullend ARK-water nabij Nieuwersluis worden onttrokken, dat dezelfde route volgt. Vitens levert in delen van Noord-Holland drinkwater uit grondwater met winlocaties zoals Laren, Loosdrecht en Eemdijk. Het beschermen van deze grondwatervoorraden is een provinciale taak. Noord-Holland hanteert vooral grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden met duidelijke wettelijke beperkingen voor landgebruik.

Na winning wordt water gezuiverd en via distributienetten naar gebruikers geleverd. De afstand tussen productie en gebruik bepaalt mede het energieverbruik. Het drinkwatersysteem is een complex systeem met bestaande infrastructuur, waaronder een uitgebreid distributienetwerk. De uitbreiding, optimalisatie en verduurzaming van dit systeem is daarom ook het uitgangspunt van de drinkwaterbedrijven voor de uitbreiding van de drinkwatervoorzieningen. De drinkwaterbedrijven organiseren de levering van drinkwater binnen verschillende voorzieningsgebieden. Deze zijn onderling met elkaar verbonden maar niet volledig redundant ingericht, waardoor er altijd een mate van afhankelijkheid van de eigen bronnen per gebied blijft. De voorzieningsgebieden van PWN en Waternet zijn wel behoorlijk redundant doordat ze gebruik maken van het gezamenlijk WRK-systeem en ze zijn ook intensiever met elkaar verbonden dan met de voorzieningsgebieden van Vitens.



Kaart systeemwerking drinkwater (kaart: Defacto, brondata: PWN).

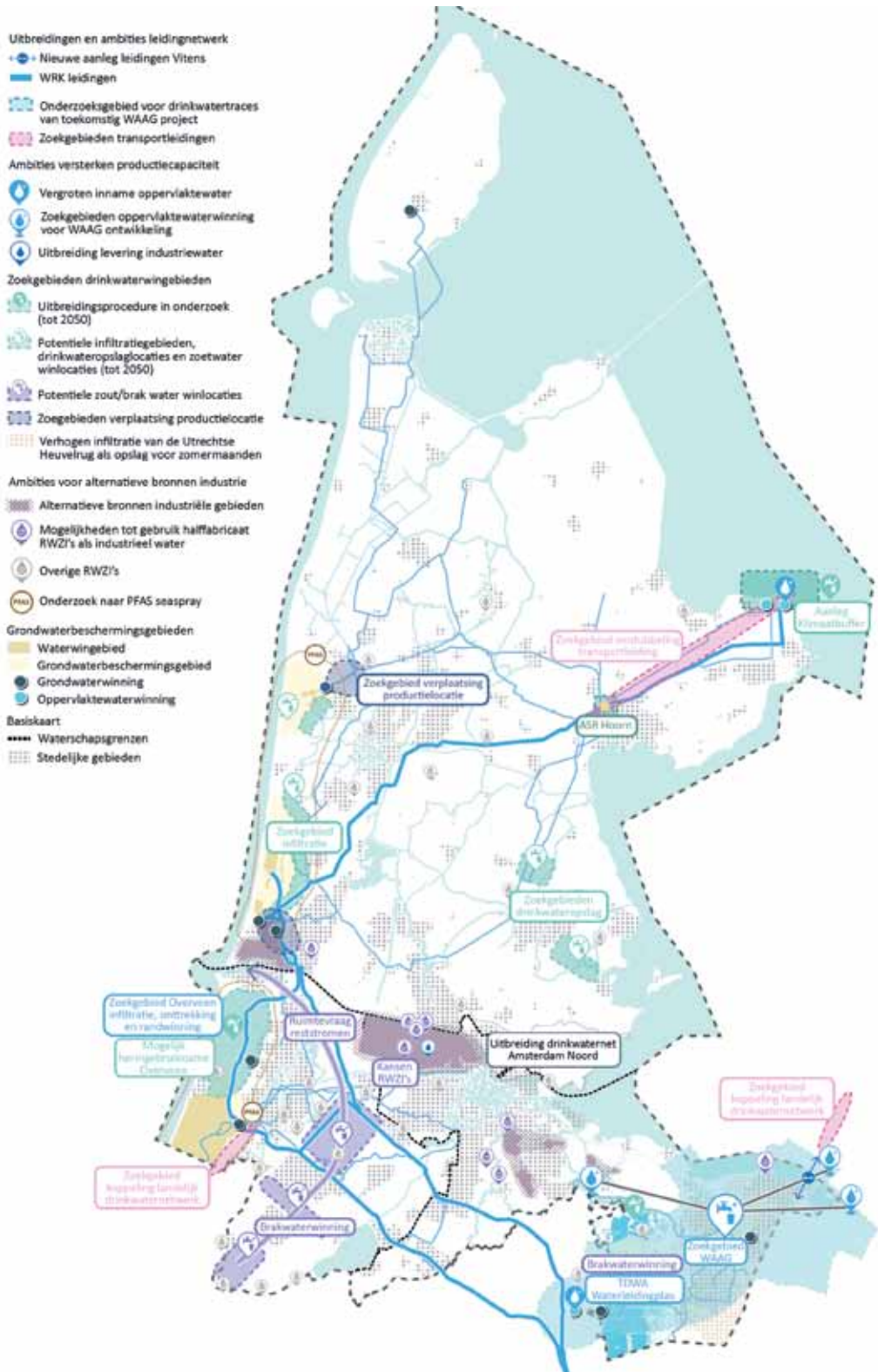
Drinkwaterzoekgebieden en ambities

Voor de middellange en lange termijn is extra ruimte nodig om het drinkwatersysteem uit te breiden en te versterken. Het uitgangspunt blijft het vergroten van capaciteit op bestaande winningen en productielocaties, maar aanvullende zoekgebieden voor nieuwe grond- en oppervlaktewaterwinningen vragen eveneens om tijdige ruimtelijke reserveringen. Rond grondwaterbeschermingsgebieden zou het goed zijn een overgangs- of bufferzone te creëren om verslechtering van de (grond)waterkwaliteit tegen te gaan. Ook innovaties zoals brakwaterwinning – waarbij brak kwelwater wordt ontzilt – vragen nieuwe locaties voor productie én ruimte voor de afvoer van geconcentreerde reststromen.

Klimaatverandering maakt deze ruimtelijke opgave urgenter. Door hogere watertemperaturen en toenemende zoutindringing bij Andijk, IJmuiden en het ARK zullen innamestops vaker voorkomen. Tegelijk verschuift de zoetwaterbel onder de duinen landinwaarts. Daardoor kan infiltratie van voorgezuiverd water op termijn niet langer op dezelfde plekken plaatsvinden en moeten mogelijk ook twee productielocaties worden verplaatst. In de binnenduinrand moet daarom structureel ruimte worden geclaimd om toekomstige (diepte)infiltratie mogelijk te maken en productielocaties te kunnen verplaatsen. Daarnaast vraagt dit om robuuste oplossingen zoals de klimaatbuffer bij Andijk en mogelijke heringebruikname van locaties als Overveen voor diepte-infiltratie.

Een belangrijk toekomstproject is WAAG, waarin PWN, Waternet en Vitens samenwerken aan nieuwe infiltratiecapaciteit in 't Gooi. Hiervoor moeten zowel nieuwe inname- en zuiveringslocaties (bij ARK, Eemmeer of Gooimeer) als leidingtracés en infiltratiegebieden ruimtelijk worden ingepast. Ook de uitbreiding Weesperkarspel en Loenderveen (voorheen TDWA) – gericht op het structureel inzetten van extra voorgezuiverd ARK-water via de Waterleidingplas – vraagt ruimte voor de uitbreiding van de plas, leidingwerk en zuivering. Rond de transportleidingen is een aandachtszone van 100 meter (aan beide zijden) op kaart opgenomen. De aandachtszone is bedoeld om in gesprek te komen met planontwikkelaars als er mogelijk activiteiten in deze zone worden geprogrammeerd die de integriteit, functioneren en het beheer van de leiding mogelijk kunnen schaden. Deze zone is bedoeld om ervoor te zorgen dat leidingbeheerders vroeg in het planproces betrokken worden. Zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase van projecten moeten de belangen van leidingen geborgd blijven. De daarvoor benodigde ruimte en ruimtelijke bescherming is veel minder dan de eerdergenoemde 100 meter en hangt samen met de diameter van de aanwezige leidingen. De zones rond grote transportleidingen zijn op provinciaal niveau momenteel niet formeel beschermd; sommige gemeenten hebben de zones wel in hun omgevingsplan opgenomen. Het is van belang om in regionale planvorming en bij nieuwe ontwikkelingen en infrastructurele plannen structureel rekening te houden met deze onderhoudszones, zodat de continuïteit van de drinkwatervoorziening gewaarborgd blijft.

Voor de leveringszekerheid in langdurig droge perioden zijn strategische buffers nodig. Dit vraagt om ruimteclaims voor extra infiltratiezones op de Utrechtse Heuvelrug en voor ondergrondse wateropslag. De lopende pilot bij Hoorn en mogelijke toekomstopties bij Purmerend illustreren de behoefte aan locaties waar ondergrondse berging zonder conflicterend ruimtegebruik kan worden ontwikkeld. Daarnaast moet ruimte tijdig worden geclaimd bij industriële watervragers om te schakelen naar alternatieve bronnen, zoals hergebruik van RWZI-effluent. Hierdoor blijft hoogwaardig drinkwater beschikbaar voor passend gebruik en komt minder druk op bronwaterlichamen te staan.



Kaart ruimteclaims drinkwater (kaart: Defacto, brondata: PWN).

Totaalkaart reserveringen

Voor de thema's waterveiligheid, water te veel, water te weinig en drinkwaterbeschikbaarheid zijn er verschillende ruimteclaims en zoekgebieden geïdentificeerd. Niet alle claims zijn even concreet of duidelijk in beeld. Er zijn ook veel opgaven waar globale zoekgebieden voor zijn geïdentificeerd. De kaart hiernaast geeft een overzicht van alle (zoekgebieden voor) ruimteclaims die in Deel A per thema zijn geïdentificeerd. Dit is geen volledig overzicht maar een momentopname van wat er nu bekend is voor de vier verkende thema's. Het kan zijn dat hier nog claims bijkomen, zoekgebieden worden verscherpt of gebieden afvallen doordat zoekgebieden verder concretiseren na een locatiekeuze. De kaart is daarom geen blauwdruk maar een richtinggevend beeld waarmee rekening gehouden moet worden voor een toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

In de kaart is onderscheid gemaakt tussen hardheid van ruimteclaims.

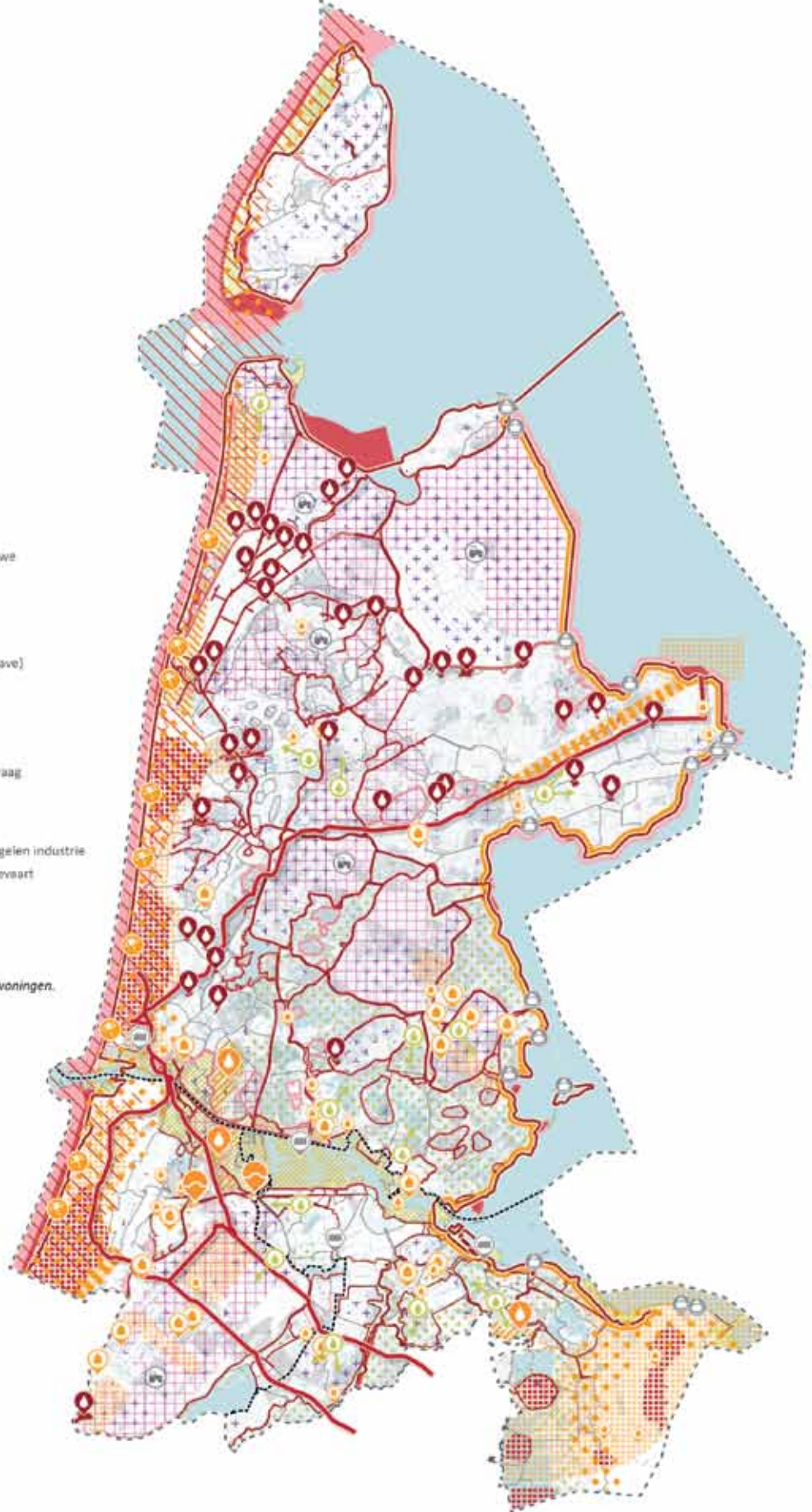
De harde claims zijn reeds bestaande (en in beleid verankerde) ruimteclaims. Deze hebben vooral betrekking op het waterveiligheidssysteem (ruimte voor bescherming en uitbreiding van keringen en het kustfundament), regenwaterbergingen (voor extreme neerslag) en drinkwaterwingebieden.

Naast harde ruimteclaims zijn er enkele concrete zoekgebieden in beeld voor het watersysteem. Dit zijn bijvoorbeeld zoekgebieden voor klimaatbuffers langs de duinrand en de Heuvelrug ten behoeve van waterbuffering en -berging. Langs smalle duinen en bij badplaatsen moet voldoende ruimte worden vrijgehouden voor toekomstige versterkingen. Langs het IJsselmeer en Markermeer moet rekening gehouden worden met een mogelijke toekomstig peilopzet. Langs het Amsterdam-Rijnkanaal en Noordzeekanaal liggen zoekgebieden voor waterberging. Voor drinkwater zijn er zoekgebieden voor drinkwaterwinning en voor de aanleg van nieuwe leidingen.

Op de lange termijn zijn er ruimteclaims waarvan de exacte locatie minder concreet in beeld zijn. In buitendijkse gebieden en de oeverlanden zal bijvoorbeeld rekening gehouden moeten worden met mogelijk hogere waterpeilen. In veenweidegebieden moet rekening gehouden worden met de vernattingsopgave en rond stedelijke kernen speelt de uitdaging om voldoende ruimte vrij te houden voor waterberging.

Daarnaast zijn er uitdagingen die ruimte vragen, maar waarvan de ruimtelijke claim nog niet goed in beeld is. Denk hierbij aan het rekening houden met toenemende verzilting en de daarmee toenemende doorspoelvraag, de afnemende beschikbaarheid van zoetwater en het zoeken naar alternatieve bronnen en besparingsmaatregelen, de mogelijk toenemende wateroverlast en uitdagingen voor de recreatievaart in relatie tot het verder uitzakken van het IJsselmeer- en Markermeerpeil.

- Harde reserveringen
- Toekomstbestendige waterwerken
- Buitenbeschermingszone
- Kustfundament
- Bergingscapaciteit behouden en waar mogelijk vergroten
- Grondwaterbeschermingsgebieden
- Beschermingszone rond huidige regionale drinkwaterleidingen
- Zoekgebieden
- Rekening houden peilopzet IJsselmeer
- Veenkeringen
- Beperkte ruimte bij badplaatsen
- Beschermingszone langs smalle duinen
- Zoekgebieden klimaatbuffers duinrand
- Zoekgebieden waterberging
- Zoekgebieden drinkwaterwinning
- Nieuwe aanleg leidingen
- Houd rekening met klimaatopgaven bij nieuwe woningbouwlocaties*
- Ruimtelijke impact lange termijn
- Rekening houden met peilstijgingen in buitendijkse gebieden en oeverlanden
- Vernatten veenweidegebieden (klimaatopgave)
- Waterberging rond stedelijke kernen
- Veranderende condities
- Rekening houden toenemende verzilting
- Rekening houden toenemende doorspoelvraag
- Zoetwatergebruik niet gegarandeerd
- Wateroverlast maasveld
- Alternatieve bronnen en besparingsmaatregelen industrie
- Uitdagingen voldoende vaardiepte recreatievaart
- Basiskaart
- Oppervlaktewater
- Waterschapsgrenzen
- * Grootschalige woningbouw van meer dan 500 woningen. Op basis van woningbouwlocaties MRA & NHH (Provincie Noord-Holland)



DEEL B

Integraal perspectief



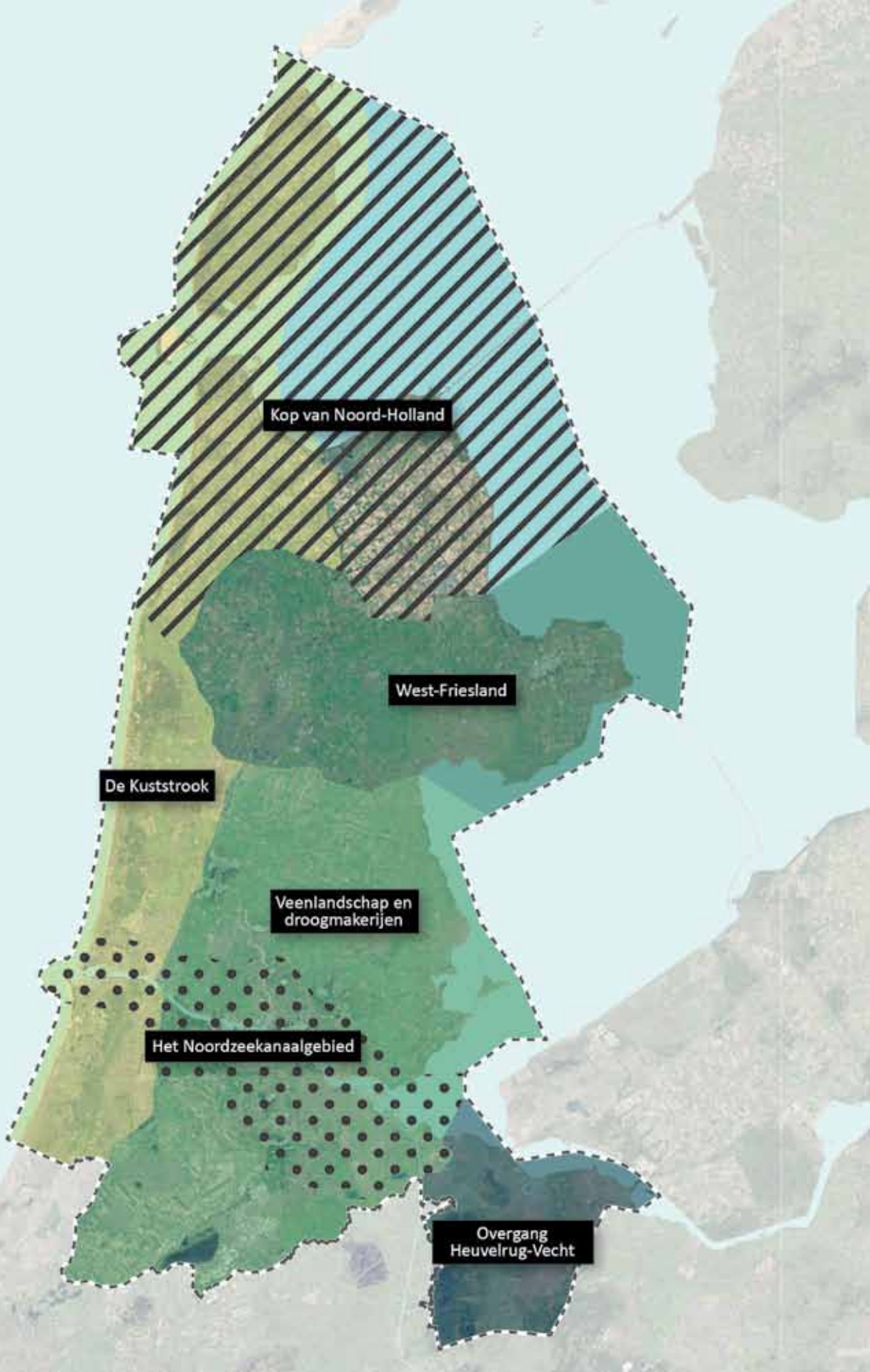
Gebieden

De kaarten uit deel A (voor waterveiligheid, water te veel, water te weinig en drinkwaterbeschikbaarheid) vormen de basis voor het in beeld brengen van het ruimtebeslag van zoekgebieden en andere opgaven.

In dit deel (B), worden deze kaarten gecombineerd en wordt de relatie gelegd met het landschap, om zo een beter beeld te geven welke opgaven waar spelen. Dit deel geeft inzicht in de eigenschappen van de gebieden in relatie met de uitdagingen/opgaven voor de verschillende thema's zodat opgaven helder ruimtelijk in beeld zijn en verdere uitwerking gedaan kan worden in passende vervolgtrajecten.

In dit deel wordt ingezoomd op zes verschillende gebieden. Op basis van een werksessie met experts vanuit de Provincie, de waterschappen en drinkwaterbedrijven zijn ruimteclaims voor het watersysteem in beeld gebracht.

- 1 Kop van Noord-Holland
- 2 West-Friesland
- 3 Kuststrook
- 4 Veenlandschap en droogmakerijen
- 5 Het Noordzeekanaalgebied
- 6 Overgang Heuvelrug-Vecht





1 – Kop van Noord-Holland

Gebiedskenmerken water en bodem

Waterveiligheid: De Kop van Noord-Holland wordt gekenmerkt door een afwisseling van verschillende kusttypen: de gesloten duinrand langs de Noordzee aan de westzijde, de Waddenkust aan de noordkant, en aan de oostkant het IJsselmeer. In het noordwesten, ter hoogte van de Hondsbosse Zeewering, erodeert de kust van nature en is het kustfundament smal. Aan de noord- en oostzijde zijn door zeespiegelstijging en het vergroten van de bergingscapaciteit van het IJsselmeer dijkversterkingen nodig. Langs het IJsselmeer krijgen buitendijkse gebieden daarnaast te maken met hogere waterstanden. De Wieringermeer is een diepe polder. Hoewel de kans klein is, zal bij een eventuele overstroming vanuit het IJsselmeer de polder diep inunderen.

Wateroverlast: Langs het IJsselmeer ligt de Wieringermeer, een diepe en technisch verfijnd ontworpen polder dat het overtollige water direct op het IJsselmeer loost. Het watersysteem is hier een belangrijk onderdeel geweest bij de ontwerpfase en dat is nog steeds terug te zien. Gemaal Lely kent momenteel nog een overcapaciteit en bij extreme neerslag is nauwelijks sprake van knelpunten in het watersysteem. Hierdoor komt grootschalige wateroverlast, op plasvorming in de lagere delen na, niet voor.

Watertekort: Achter de smalle duinrand vindt grootschalige bollenteelt plaats. De teelt maakt gebruik van het aanwezige zoete kwel- en irrigatiewater, maar bevindt zich aan de achterkant van het aanvoersysteem. In combinatie met de toenemende verzilting door zeespiegelstijging maakt dit het gebied kwetsbaar. De bollenteelt is hierdoor op lange termijn hier niet houdbaar.

In tijden van droogte loopt de Wieringermeerpolder risico op verzilting door de diepe zoute kwel, die met name aan de oostzijde hevig is. Naast het reguliere aanvoersysteem zetten boeren trekkerpompen in om water vanuit het IJsselmeer over de dijk in te laten. Door de zoetwaterlens aan de oppervlakte wordt het effect van de zoute kwel verminderd, waardoor landbouw in huidige vorm nog mogelijk is, mede door de zeer vruchtbare zeekleibodem. Deze verzilting neemt in de toekomst toe, en deze vormt bij een verminderde zoetwateraanvoer een risico voor de landbouw. Texel kent geen aanvoer van zoetwater (met uitzondering van regenwater en drinkwater via een leiding). Dit maakt de situatie op Texel anders dan de rest van de kop van Noord-Holland.

Ruimteclaims en plannen

De verschillende kustzones vormen elk hun eigen koppelkansen. Voor deze zones is het essentieel om tijdig ruimte vrij te houden voor versterkingen en doorontwikkeling van deze systemen. Door dergelijke ruimteclaims kunnen maatregelen niet alleen doelmatig, maar ook kwalitatief worden ingepast, waarbij koppelkansen ontstaan met natuurontwikkeling, recreatieve routes en het versterken van de landschappelijke kwaliteit. In de smalle kuststroken is terughoudendheid wenselijk ten aanzien van kapitaalintensieve

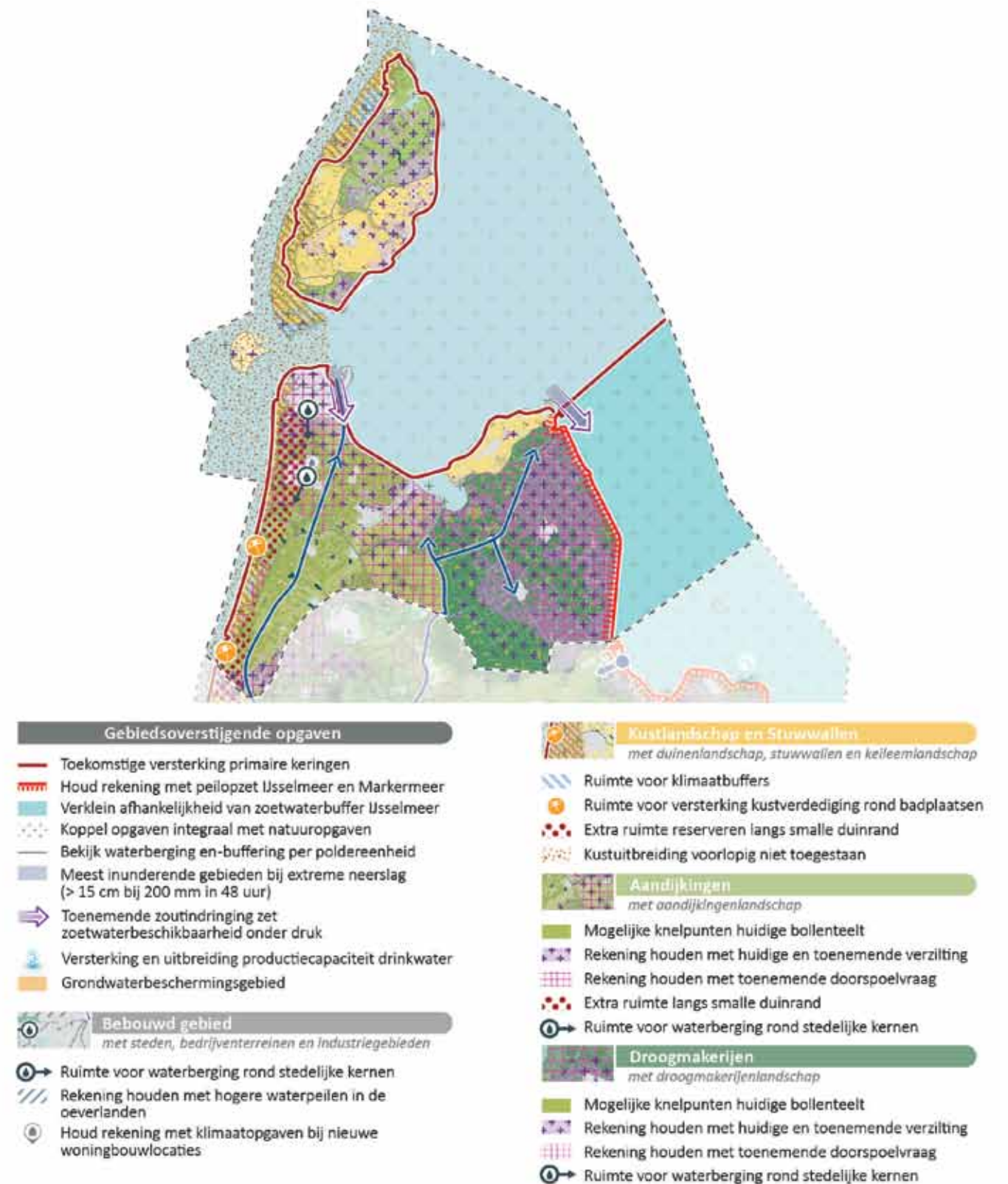
en onomkeerbare ontwikkelingen die toekomstige waterveiligheidsopgaven kunnen belemmeren of vastzetten. Tegelijkertijd bieden de duingebieden ruimte om klimaatbuffers te realiseren, die bijdragen aan waterberging en ecologische waarde en aansluiten bij de lange termijnontwikkeling van het kustlandschap. Bij dijken aan de waddenkust en langs het IJsselmeer kunnen bredere ruimteclaims voor de keringen kansen bieden om bij versterkingsopgaven ruimtelijke kwaliteit mee te koppelen. Rond Texel is het van belang voldoende ruimte te claimen voor het meegroeien van duinen en de reserveringszones rond primaire waterkeringen te actualiseren.

In en rond de kernen van de Kop van Noord-Holland ligt de opgave vooral bij de beperkte ruimte voor waterbergingen. De ruimte voor uitbreiding is beperkt, waardoor verstedelijking vaak leidt tot verdichting, waarbij het risico bestaat binnenstedelijke waterbergingen kwijt te raken. Wanneer deze bergingsruimte verdwijnt, verschuift de wateropgave onvermijdelijk naar het omliggende landelijk gebied, met potentieel merkbare gevolgen voor agrarische opbrengsten en bedrijfsvoering. Het is daarom wenselijk om rond stedelijke gebieden met ruimteclaims rekening te houden waar tijdelijke piekwaterberging kan plaatsvinden, bijvoorbeeld in de vorm van calamiteitenpolders. In deze gebieden zullen functies zodanig moeten worden gekozen dat zij een periodieke overstroming in natte jaren kunnen verdragen.

Als richtinggevend uitgangspunt kan circa 15% van het polderareaal worden ingezet voor noodopvang van extreme neerslag. Dit gebeurt buiten het watersysteem waarbij per locatie moet worden bepaald hoe dit doelmatig en realistisch kan worden ingevuld. Nieuwe woningbouw dient bovendien te worden ontworpen met aandacht voor mogelijke wateroverlast en inundatiediepten.

Naast de verstedelijkingsopgave speelt in dit gebied een groeiende energieopgave. Het Rijk voorziet een vergroot aanbod, wat leidt tot extra ruimteclaims voor energie-infrastructuur. In de diepe polder (Wieringermeer) is het vanuit waterveiligheidsperspectief wenselijk geen vitale functies te plaatsen in het kader van overstromingsrisico. Indien deze wel nodig zijn, is aanleg boven de overstromingsdiepte noodzakelijk. Daarnaast speelt in de Wieringermeer de ontwikkeling van datacenters. Een clustering hiervan kan knelpunten voor de waterbeschikbaarheid met zich meebrengen waardoor het belangrijk is dat deze datacenters zo veel mogelijk zelfvoorzienend zijn. Grootschalige waterstofproductie op land past in de Kop van Noord-Holland slechts zeer beperkt, omdat het regionale watersysteem de benodigde hoeveelheden zoet water niet kan leveren zonder andere functies te verdringen of de waterkwaliteit aan te tasten. Alleen in en rond Den Helder lijken mogelijkheden aanwezig, mits installaties volledig zelfvoorzienend zijn en bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van zout water of effluent voor koeling. In het geval van het gebruik van effluent vormt dit echter ook een concurrent voor ander zoetwatergebruik. In het geval van zout water dient er een mogelijkheid te zijn voor het afvoeren van de geconcentreerde (zoute) reststroom.

Voor het agrarisch gebruik, met name in de Wieringermeer, speelt verzilting een steeds grotere rol. De oostzijde van de polder kent een sterkere toename van zoutindringing dan de westzijde. Ondernemers moeten rekening houden met het feit dat het gebied structureel verzilt en dat doorspoelen op de lange termijn niet afdoende is om de toenemende (zoute) kweldruk te compenseren. Tegelijkertijd zijn er zones waar verzilting beperkt is en waar reguliere landbouwteelten behouden kunnen blijven. Voor de gehele landbouwsector blijft het belangrijk in te zetten op besparingsmaatregelen en grotere zelfvoorzienendheid, zodat de druk op het watersysteem vermindert. In perioden van droogte moet het gebied beter anticiperen op wisselende waterbeschikbaarheid.





Zuiderdijk tussen Enkhuizen en Hoorn © Rijkswaterstaat

2 – West-Friesland

Gebiedskenmerken water en bodem

Waterveiligheid: De dijken langs het IJsselmeer en Markermeer verschillen in karakter. Langs het Markermeer zijn versterkingsopgaven gaande waar ook landschappelijke kwaliteit wordt toegevoegd. Langs het IJsselmeer ontbreekt dit grotendeels. In de toekomst zijn versterkingen nodig vanwege de mogelijke vergroting van de waterberging in het IJsselmeer. Buitendijkse gebieden krijgen te maken met hogere waterstanden.

Wateroverlast: De druk op de landbouw neemt door wateroverlast toe. In het westen wateren polders af via pompen op de boezems. In het oosten wordt het water direct richting het IJsselmeer gepompt. Met name in de lagere delen blijft langdurig water op het land staan; in deze zones neemt de kans op wateroverlast in natte perioden sterk toe. Hier vormt waterbergingscapaciteit een veel groter vraagstuk dan verzilting of zoetwatertekort. Voor woningbouwontwikkeling in het gebied is de bodemopbouw bepalend. De hoger gelegen kreekruggen bieden van nature een gunstiger en veiliger fundament voor bebouwing en vormen daardoor de meest logische locaties voor verstedelijking. De lagere kommen blijven gevoeliger voor langdurige waterstandsniveaus en vragen om behoud of versterking van waterbergingsruimte.

Watertekort: West-Friesland wordt gekenmerkt door een overwegend agrarisch georiënteerd landschap met hoogwaardige landbouwgronden en een relatief stabiel zoetwatersysteem door de directe aanvoer vanuit het IJsselmeer en Markermeer. In het hart van het gebied ligt de internationaal bekende “Seed Valley”. In grote delen van West-Friesland speelt verzilting een veel beperktere rol dan in het noorden van de provincie, met name door de relatief grote hoeveelheid glastuinbouw en de directe aanvoer vanaf het IJsselmeer en Markermeer. De landbouw kan hier grotendeels functioneren binnen de bestaande teeltsystemen.

Drinkwater: West-Friesland kent daarnaast een belangrijke buitendijkse waterwinning ten behoeve van productie drinkwater en industriewater bij Andijk. Deze innamevoorziening wordt momenteel uitgebreid met een grote fabriek en een geplande klimaatbuffer bij inlaatpunt Andijk om een voorraad IJsselmeerwater te hebben ten tijde van droogte, aanvoertekort en verzilting van het IJsselmeerwater. Beide ontwikkelingen zijn ontworpen met het oog op toekomstige zeespiegelstijging en een mogelijke peilopzet op het IJsselmeer.

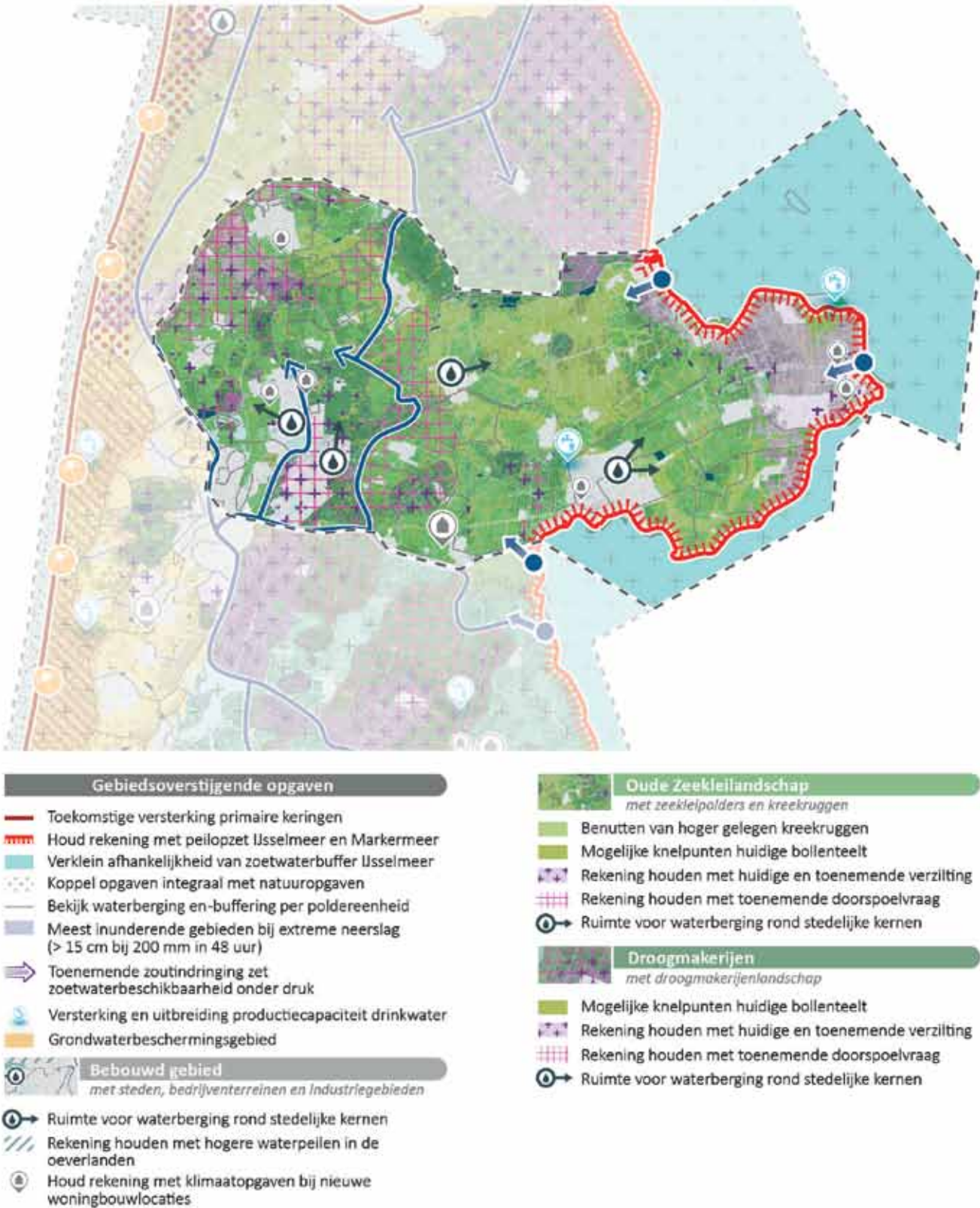
Ruimteclaims en plannen

Langs de Markermeer- en IJsselmeerdijken liggen kansen om waterveiligheidsopgaven te combineren met landschappelijke en recreatieve ontwikkelingen. Bij toekomstige versterkingen kunnen ruimtelijke kwaliteitseisen

worden meegegeven die bijdragen aan een herkenbare en beleefbare IJsselmeerkust. Voor de Markermeerdijken zijn dergelijke koppelingen al gerealiseerd via het APRK en KROK; voor de IJsselmeerdijken is het wenselijk dit verder door te voeren zodat technische opgaven voor de kering niet los staan van beleving en inrichting van de kustzone. Hierbij is het belangrijk tijdig deze ambities en doelstellingen in beeld te hebben zodat deze voor het versterkingstraject meegenomen worden. Dit omvat onder meer aandacht voor dijkplaatsen, recreatieve looproutes, een afgestemd maaibeeld, versterking van biodiversiteit en beleving van het open water.

Het watersysteem in West-Friesland vraagt om extra aandacht voor waterberging. Het technisch sterk gereguleerde systeem bereikt op sommige plaatsen zijn grenzen, vooral in de lager gelegen gebieden waar langdurige waterstandsniveaus leiden tot structurele overlast. Hier is het nodig om, vergelijkbaar met andere delen van de provincie, in te zetten op het aanwijzen van ongeveer 15% van het polderareaal voor tijdelijke noodberging buiten het reguliere watersysteem, zodat het gebied veerkrachtig blijft bij extreme neerslag en verdere verstedelijking. Voor de landbouw geldt dat West-Friesland over een omvangrijk areaal toekomstbestendige landbouwgronden beschikt, met een gunstige bodem, weinig verziltingsproblemen en directe aanvoer vanuit het IJsselmeer. Deze gronden verdienen bescherming omdat zij van strategische waarde zijn voor het regionale en nationale voedselsysteem. In deze kerngebieden is het niet wenselijk om grootschalige inundatieopgaven te plaatsen. De gebieden die wél kwetsbaar zijn voor zowel wateroverlast als verzilting kunnen daarentegen wel een rol spelen als toekomstige noodbergingsruimte. Hierbij zijn de meest inunderende en verziltende gebieden leidend. Hierdoor kan het water geborgen worden waar de impact op de landbouw het kleinst is.

Een aanvullende ruimtelijke opgave ligt in het beschermen van de grote transportleidingen in het gebied. Rond de transportleidingen is een aandachtszone van circa 100 meter noodzakelijk. De aandachtszone is bedoeld om in gesprek te komen met planontwikkelaars als er mogelijk activiteiten in deze zone worden geprogrammeerd die de integriteit, functioneren en het beheer van de leiding mogelijk kunnen schaden. Deze breedte is mede gebaseerd op veiligheidsmarges die gelden vanwege de potentieel grote gevolgen van schade aan deze leidingen. De zones zijn momenteel niet formeel beschermd; gemeenten en waterschappen beschikken niet over de instrumenten om deze zelfstandige bescherming te borgen. Het is daarom van belang om in regionale planvorming structureel rekening te houden met deze onderhoudszones en ze te betrekken bij nieuwe ontwikkelingen en infrastructurele plannen, zodat de continuïteit van de drinkwatervoorziening gewaarborgd blijft.





Brede duinen bij Bergen, foto Defacto

3 – Kuststrook

Gebiedskenmerken water en bodem

Waterveiligheid: De kust kent een erosieve buitenkant met gebieden waar structureel wordt gesuppleerd. Op basis van de huidige strategie kan tot circa drie meter zeespiegelstijging worden opgevangen via zandsuppleties. Rond de Hondsbossche Zeewering staat het systeem onder druk door een hoge mate van erosie. Bij badplaatsen remmen paviljoens de natuurlijke groei van de duinen, waardoor deze zones kwetsbaarder zijn. Daarnaast bevinden zich een aantal smalle duinzones in het noorden van de provincie waar onvoldoende ruimte is voor natuurlijke groei van de duinen.

Wateroverlast: Dit gebied vormt het afvoerpunt voor water vanuit de duinen met zones waar steile overgangen naar vlak landschap leiden tot snelle, ongecontroleerde afstroming bij piekbuien. Door het ontbreken van stuurknoppen kunnen de waterstanden in de boezems snel stijgen wat kan leiden tot wateroverlast. In de lager gelegen valleien in de duinen zelf kan er sprake zijn van langdurig hoge (grond)waterstanden die lokaal tot overlast leiden (bijvoorbeeld voor de land- en tuinbouw), maar deze kunnen ook bijdragen aan de natuurlijke dynamiek van het ecosysteem. Tegelijk staan de duingebieden onder steeds grotere recreatieve druk. De binnenduinrand is ruimtelijk complex, met uiteenlopende functies, versnipperde grondposities en een mix van natuur, landbouw, recreatie en wonen.

Watertekort: De kustzone van Noord-Holland wordt bepaald door een sterke west-oost-gradiënt: van hoge, zoete, droge en voedselarme duinen met stabiele gronden aan zee naar lagere, zoutere, nattere en voedselrijkere binnenduinrandpolders met slappere bodems. De duinen vormen een dynamisch systeem met een natuurlijke infiltratie van zoet water, waaronder een grote zoetwaterbel ligt. Deze bel levert schone kwel die nu vaak direct mengt met voedselrijk polderwater, waardoor kansen verloren gaan om het zoete water beter te benutten. Door zeespiegelstijging trekt de zoetwaterbel langzaam landinwaarts en treedt de kwel verder in de binnenduinrand uit. Afhankelijk van het KNMI-klimaatsscenario, met meer of juist minder jaarlijks neerslagoverschot, zal de zoetwaterbel groeien of juist krimpen. De onvoorspelbaarheid omtrent de dynamiek van deze strategische zoetwaterreserve vraagt om een dynamisch beheer: vasthouden waar het kan en gereguleerd afvoeren waar het moet via een combinatie van lokale waterberging en gestuwde afvoer via ‘natuurlijke’ duinrellen.

Drinkwater: Een groot deel van het drinkwater wordt via WRK-transportleidingen vanuit de winningsgebieden naar de duingebieden gebracht, waar PWN en Waternet het infiltreren in infiltratiepanden voor latere waterwinning ten behoeve van productie van drinkwater en industriewater. Door zeespiegelstijging en de verschuiving van de zoetwaterbel landinwaarts kan de infiltratie van voorgezuiverd water door PWN op termijn niet langer op dezelfde plekken plaatsvinden en moet mogelijk ook de productielocatie worden verplaatst.

Ruimteclaims en plannen

Met betrekking tot waterveiligheid biedt natuurlijke aangroei via kerven en verstuiving kansen bij brede duinen. In smalle duinen is dit minder goed mogelijk en is een landwaartse versterking nodig, hiervoor dient ruimte te worden geclaimd en moet voorkomen worden dat kapitaalkrachtige ontwikkelingen toekomstige versterking in de weg zit. Binnen een zone van ongeveer anderhalve kilometer aan de landzijde van smalle duinen moet rekening worden gehouden met toekomstige versterkingen. In stedelijke zones en rond badplaatsen zijn hybride oplossingen wenselijk, inclusief strategische verplaatsing van strandpaviljoens richting zee om natuurlijke duinvorming weer mogelijk te maken.

Voor het gebied tussen de duinen en de polders liggen kansen om natuurontwikkeling, recreatie en wateropgaven te koppelen. Hier kunnen provincie, drinkwaterbedrijven, waterschappen, gemeenten en agrariërs gezamenlijk sturen op het langer vasthouden en beter benutten van schone kwel en het verminderen van wateroverlast. Het vraagt om gebiedsgerichte ruilverkaveling en afspraken over grondgebruik. Deze gebieden kunnen worden ingericht als klimaatbuffers, waar in tijden van droogte juist het zoete kwelwater wordt opgevangen, wat voor net wat extra zoetwater kan zorgen. Tijdens extreme neerslag wordt water langer vastgehouden in natuurgebieden, wat de achterliggende polders ontlast. Afhankelijk van functie zijn twee strategieën denkbaar om wateroverlast te beperken:

- 1 In recreatie- en verblijfsgebieden waar geen ruimte is voor water wil je water sneller doorzetten richting graslandpolders;
- 2 Daar waar landbouw teelten herbergt wil je water juist bovenstrooms vasthouden en pieken afvlakken.

Vanuit de provincie ligt er de behoefte om circa 300 hectare aan natuur te realiseren binnen de NNN-opgave van de binnenduinrand, wat hier een goede kans vormt voor de aanleg van klimaatbuffers. Er kunnen pilots voor functiestapeleling worden opgestart om te zien wat de mogelijkheden zijn van het koppelen van verschillende opgaven in de binnenduinrand.

Een structurele opgave ligt in het beschermen en voldoende uitbreiden van de zoetwaterbel als cruciale bron voor de drinkwatervoorziening. Door zeespiegelstijging wordt de zoetwaterbel oostwaarts gedrukt. De binnenduinrand kan functioneren als plek om grondwater te conserveren en vraagt om (grondwater-)bescherming zodat een zorgvuldige omgang met bronnen van vervuiling zoals PFAS geborgd is. Daarnaast liggen in de kustzone infiltratiepanden voor drinkwater die buitendijks liggen en kwetsbaar zijn bij zeespiegelstijging. Infiltratie van voorgezuiverd water en mogelijk ook twee productielocaties in de duinen zouden in de toekomst mogelijk naar de binnenduinrand verplaatst moeten worden. De mogelijkheid om deze te verplaatsen zou opengehouden moeten worden.





4 – Veenlandschap en droogmakerijen

Gebiedskenmerken water en bodem

Wateroverlast: In gebieden met een hoge grondwaterstand is weinig ruimte om water te infiltreren en is de afvoercapaciteit van het oppervlaktewatersysteem beperkt. Door vernatting neemt deze infiltratiecapaciteit verder af en lopen gebieden meer risico op wateroverlast. In diepe droogmakerijen met een zeer technisch watersysteem is deze wateroverlast doorgaans beperkter.

Watertekort: Het veenweidelandschap wordt bepaald door een omvangrijk veendek dat in het noorden bij Alkmaar en Hoorn 0,5 meter dik is en richting Amsterdam oploopt tot wel 5 meter dik. Dit dikker wordende veenpakket maakt het gebied gevoelig voor bodemdaling, droogte en waterkwaliteitsproblemen. Voor het vernatting van veenweidegebieden is veel extra water nodig. Hierbij staat de vraag nog open waar dit water vandaan komt. Het gebruik van Rijnwater, dat anaeroob en kalkrijk is, kan leiden tot versnelde afbraak van veen terwijl het inlaten van brakker water niet schadelijk hoeft te zijn voor het veen zelf, maar wel voor de landbouwgronden die via hetzelfde watersysteem ook van aanvoer voorzien worden. Het benutten van lokaal regenwater en jaarlijks overschot biedt hier wel veel mogelijkheden.

Het veenweidelandschap huisvest daarnaast agrarische bedrijven waarvan de teelten als eerste worden geraakt door droogte en watertekorten: bij een onttrekkingsverbod is beregning vanuit oppervlaktewater niet meer mogelijk. Tegelijkertijd komt in diepe droogmakerijen veel kwel met relatief veel fosfaat omhoog. Hierdoor ligt het behalen van het KRW-doel 'helder water' in deze gebieden buiten bereik, tenzij het grondgebruik wezenlijk wordt aangepast.

Het gebied kent een lappendeken van functies: landbouw, diepe droogmakerijen met hoge economische waarde (zoals Haarlemmermeer), en versnipperde natuurgebieden. Al deze functies vragen om scherpe keuzes en een perspectief voor de lange termijn.

Ruimteclaims en plannen

De veenweide- en droogmakerijgebieden vervullen een belangrijke rol in het functioneren van het bredere stedelijk-landelijke systeem maar er ontbreekt een duidelijk toekomstperspectief. Door bodemdaling, watertekorten, waterkwaliteitsproblemen en toenemende ruimteclaims is een toekomstperspectief met ruimtelijke keuzes noodzakelijk en wordt bij het uitstellen van beslissingen afgewenteld op de toekomst.

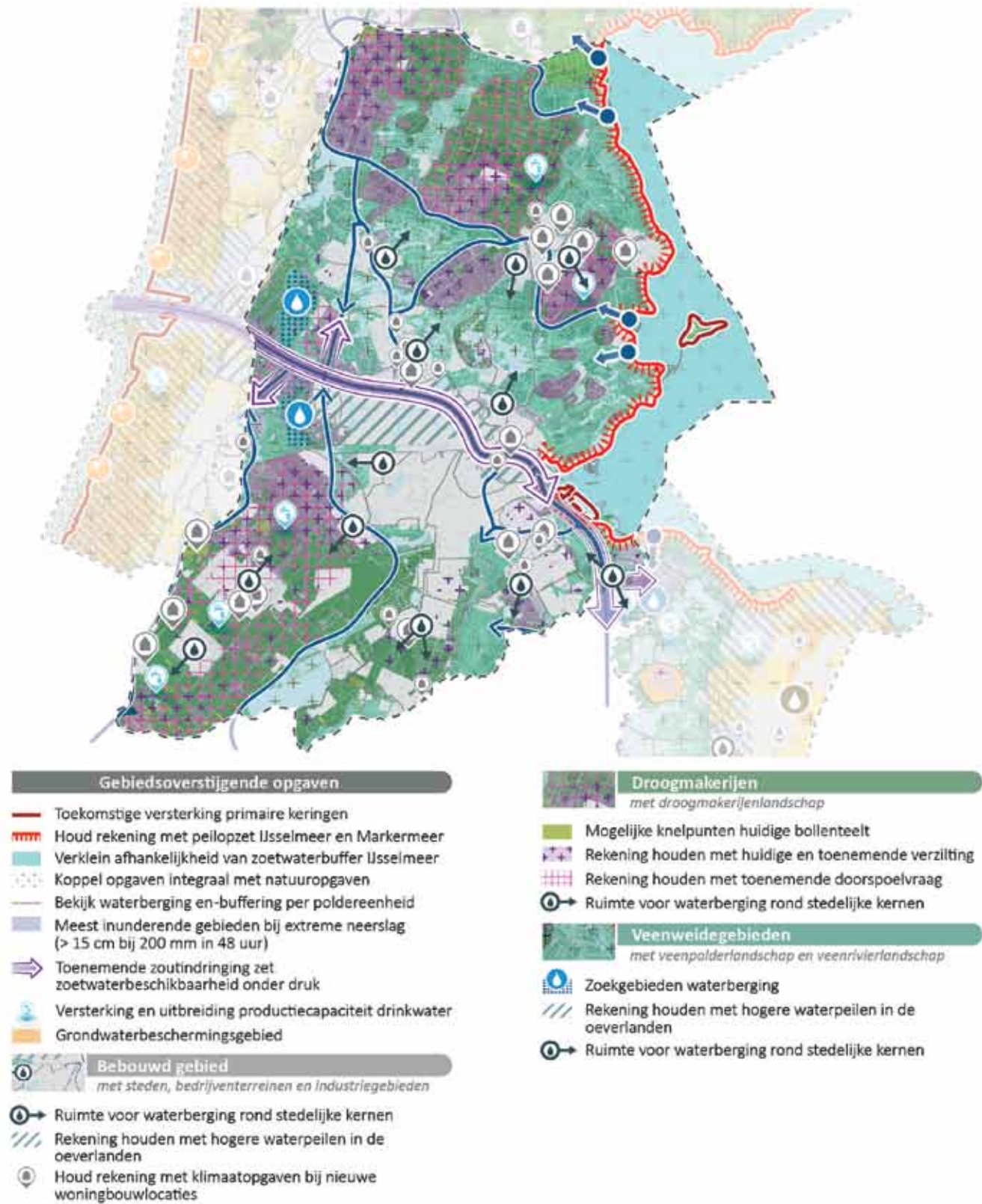
De veenweiden staan voor fundamentele keuzes. Grootschalige vernatting is nodig om bodemdaling en CO₂-uitstoot te beperken, maar beïnvloedt landbouw, waterkwaliteit en biodiversiteit. Moerasachtige (nattere) omstandigheden verminderen de CO₂ uitstoot en bodemdaling maar leiden tijdelijk (periode van rond de 20 jaar) tot nutriëntenrijk water. Tegelijkertijd passen deze omstandigheden ook niet bij weidevogels en de huidige agrarische doeleinden. Niet alle doelen zijn hier tegelijk realiseerbaar; er is behoefte aan een gebiedsgerichte koers waarin keuzes worden gemaakt per polder en rekening wordt gehouden met variatie in veendikte, hydrologie en landgebruik. Een gedifferentieerde aanpak, waarbij sommige polders natter worden en andere een overgangsfunctie krijgen, vormt hiervoor de basis.

De koppeling tussen stad en land wordt sterker: stedelijke groei vergroot de vraag naar onder andere waterberging en recreatie, terwijl het landelijk gebied ruimte moet bieden aan deze functies. Dit vraagt om structurele afspraken en nieuwe verdienmodellen, bijvoorbeeld via blauwe diensten waarbij boeren deels als landschapsbeheerder opereren en bij extreme neerslag water bergen op hun perceel. De veenweiden kunnen in toenemende mate worden ingezet als deze 'blauwe dienst' voor de omliggende steden waarbij vernatting een belangrijke rol kan spelen. Daarnaast kunnen nieuwe woningbouw of andere economische en/of maatschappelijke ontwikkelingen bijdragen aan het financieren van transitie. Provinciale programma's met een uitwerking op polderniveau – waarin stedelijke en landelijke opgaven worden verbonden, inclusief financiering – helpen om een duidelijke koers neer te zetten. In tegenstelling tot een PPLG kunnen programma's op polderniveau beter de koppeling tussen stad en land maken.

Verder is versterking van de groen-blauwe structuur noodzakelijk. De huidige versnipperde natuurgebieden functioneren onvoldoende als samenhangend systeem waarbij het met de huidige benadering lastig is natuur en landbouw te combineren. Door groenblauwe verbindingen gericht te reserveren en te ontwikkelen ontstaat een robuust ecologisch netwerk dat bestand is tegen droogte en waterkwaliteitsschommelingen, en dat recreatiemogelijkheden biedt nabij de steden. Gebieden zoals de Houtrakpolder, waar natuur, recreatie en piekberging samenkomen, laten zien hoe dit zich kan ontwikkelen, inclusief gecontroleerde zoute dynamiek.

Binnen de droogmakerijen spelen aanvullende systeemgrenzen mee. In diepe polders komt fosfaatrijke kwel omhoog en is het behalen van KRW-doelen in sommige gevallen niet haalbaar zonder verandering van grondgebruik. In polders met grote economische waarde, zoals de Haarlemmermeer, vraagt dit om een zorgvuldig afwegingskader waarin vastligt waar functies behouden kunnen blijven en waar transitie nodig wordt. In polders waar structureel veel kwel optreedt, zijn aanpassingen in het landgebruik op termijn onvermijdelijk.

In alle gevallen geldt dat ruimteclaims moeten bijdragen aan een klimaatbestendig en economisch houdbaar landschap. Dit vraagt om expliciete keuzes, gebaseerd op de draagkracht van het systeem en de samenhang tussen stedelijke en landelijke functies. De druk op de woningbouw kan ervoor zorgen dat er gekeken wordt naar woningbouwlocaties in diepe droogmakerijen. Hierbij zijn aanvullende eisen en een goede overweging van de locatie belangrijk om afwenteling te voorkomen. Alleen met een duidelijk toekomstbeeld en scherpe (ruimtelijke) keuzes kunnen veenweide- en droogmakerijgebieden zich toekomstbestendig ontwikkelen.





5 – Het Noordzeekanaalgebied

Gebiedskenmerken water en bodem

Waterveiligheid: De regionale keringen beschermen het gebied tegen overstromingen vanuit de boezems. De dijken van het Noordzeekanaal waren primaire keringen die uiteindelijk (door nieuwe normen in 2017) afgewaardeerd zijn tot regionale keringen. Bij het falen van de IJsselmeersluizen kunnen er in het Noordzeekanaal hoge waterstanden optreden.

Wateroverlast: De waterafvoercapaciteit van het Noordzeekanaalgebied (waarop een groot deel van Noord-Holland afwatert) is sterk afhankelijk van het spuigemaalcomplex bij IJmuiden. Tijdens laagtij kan het water onder vrij verval naar zee worden gespuid en bij hoge waterstanden op zee moet water vanuit het kanaal naar zee worden gepompt. Kan er niet genoeg water worden afgevoerd, dan stijgen de waterstanden op het Noordzeekanaal en moet er uiteindelijk een maalstop worden afgekondigd voor de op het kanaal afwaterende boezems en polders, die dan te maken krijgen met wateroverlast. Uitbreiding van de pompcapaciteit biedt verlichting van dit technische systeem, maar het systeem blijft gevoelig voor storingen en piekbelasting. Een te grote afhankelijkheid van het functioneren van het spuigemaalcomplex maakt het gebied kwetsbaar wanneer een storing optreedt in combinatie met extreme neerslag en hoge aanvoeren vanuit het watersysteem. Daarnaast zal zeespiegelstijging de spui mogelijkheden gaan verminderen. In het kader van de gebiedsopgave Centraal Holland is afgesproken om via een 'maatregelenpakket wateroverlast' de kwetsbaarheid te lijf te gaan waarin een combinatie wordt voorgesteld van extra afvoercapaciteit in IJmuiden, een extra gemaal naar het Markermeer, noodoverloopgebieden langs het ARK-NZK en extra vasthouden en bergen in de polders.

Het gebied is bovendien een van de meest verstedelijkte delen van de provincie. Het open landschap tussen stedelijke kernen verdicht snel; voormalige weilanden worden in hoog tempo bebouwd. Daarmee verdwijnt bergingsruimte en neemt de kwetsbaarheid bij extreme buien toe. De huidige ontwerpstandaard gaat uit van 70 mm neerslag in één uur, maar de herhalingstijd van deze buien neemt toe, waardoor water steeds vaker in lagere delen van het stedelijk gebied zal blijven staan. Deze trend versterkt de druk op het watersysteem en maakt dat zorgvuldig omgaan met resterende bergingscapaciteit noodzakelijk is.

Watertekort: Op het Noordzeekanaal dringt zout water dat bij de schuttingen van de sluis het kanaal binnenkomt door tot aan het Amsterdam-Rijnkanaal. Door een continue aanvoer vanuit de Lek wordt de zouttong teruggedrongen. Bij zoetwatertekort op de Lek is er onvoldoende water. Het indringend water bedreigt dan de drinkwaterinlaatpunten langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Om deze reden treedt de verdringingsreeks in werking en worden er dan bij sluizen schutbeperkingen voor de scheepvaart ingesteld. De regio gebruikt op dit moment veel oppervlaktewater voor koeling. Er wordt voorzien dat de temperatuur van het koelwater voor gebruik op gaat lopen, waardoor meer water nodig is voor diezelfde koeling. Daarnaast wordt verwacht dat door oplopende watertemperatuur warm koelwater niet geloosd kan worden in verband met waterkwaliteitseisen.

Ruimteclaims en plannen

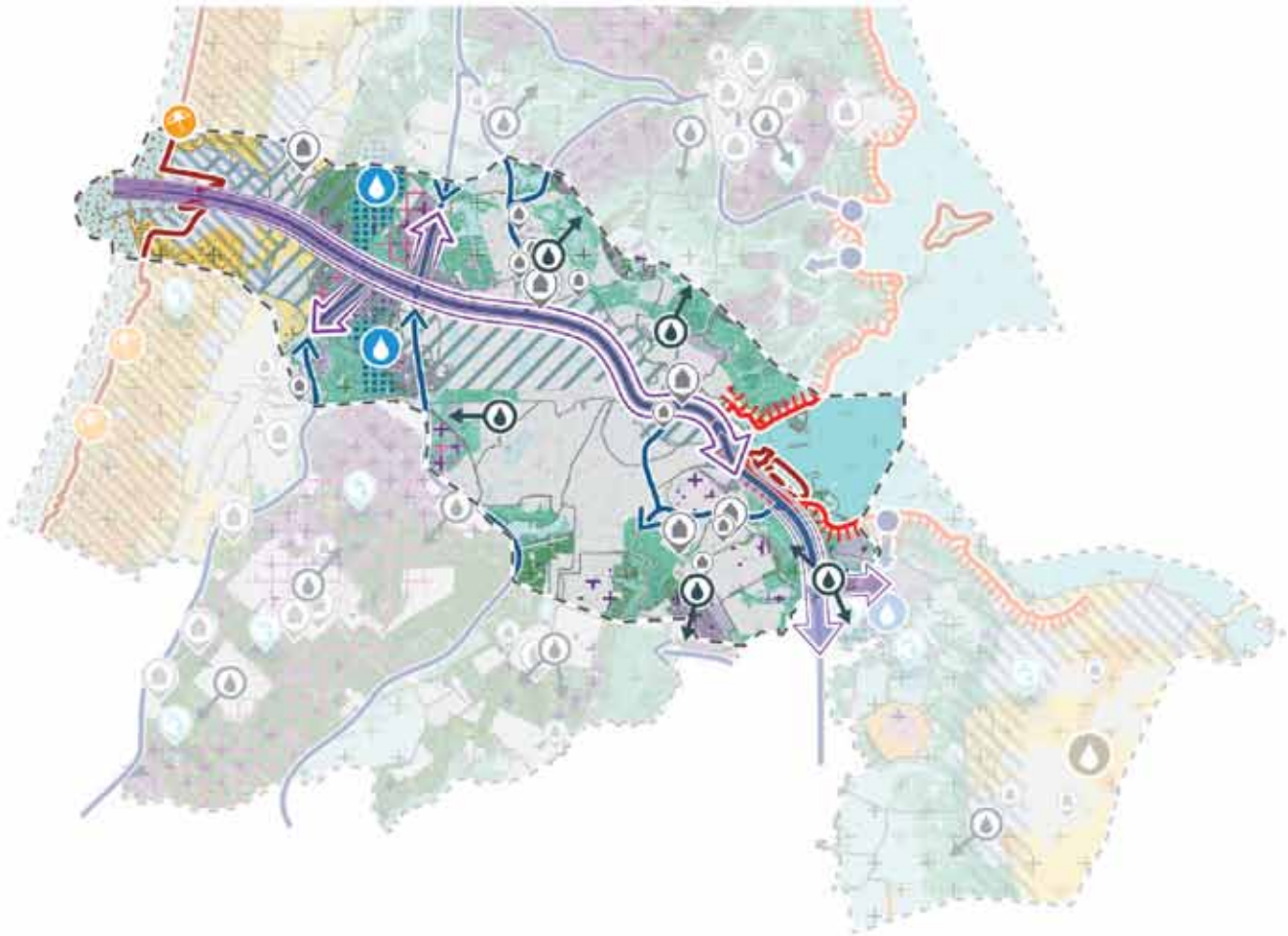
De versterkingsopgaven van keringen moeten worden beschouwd als integrale landschappelijke opgave. Hierbij moeten tandems worden gezocht tussen primaire of regionale keringen en waterveiligheidslandschappen waarbij deze opgaven gekoppeld worden. Dit vraagt om strategieën op een tussenschaalniveau omdat deze tussen gemeentelijk en provinciaal niveau landen. De afgewaardeerde primaire keringen kennen momenteel een overdimensionering (ze zijn groter gedimensioneerd dan de huidige eis voor de regionale kering). Het advies is deze overruimte in stand te houden en niet op te souperen (door bij ruimtelijke plannen tunnels aan te leggen of delen te verlagen).

Hoewel de gemaalcapaciteit bij IJmuiden naar verwachting uitgebreid wordt, is dit niet voldoende. We hebben een meerlaagse strategie nodig om het risico op wateroverlast te minimaliseren. Dus én extra gemaalcapaciteit, én extra bergingen, én meer water vasthouden in de polders én een extra gemaal naar het Markermeer. Naast deze maatregelen is het belangrijk dat nieuwe ontwikkelingen en herstructureringen klimaatbestendig worden uitgevoerd. Langs het Amsterdam-Rijnkanaal wordt ingezet op het voorlopig vrijhouden van gebieden (van kapitaalintensieve ontwikkelingen) die op basis van hun ligging binnen het watersysteem mogelijk geschikt zijn als noodoverloopgebieden en/of piekwaterberging. Zo blijven ze beschikbaar in afwachting van een gebiedsbrede integrale afweging. Wordt in de Houtrakpolder (een van deze gebieden) wel ontwikkeld, dan moet dit op zodanige wijze dat het gebied nog steeds inzetbaar blijft als piekwaterberging (bijvoorbeeld door flood-proof te ontwikkelen). Verder is het van belang dat de aangrenzende waterschappen kijken naar andere (aanvullende) mogelijkheden dan lozen op het NZKG om hun water af te voeren. Bijvoorbeeld door de realisatie van een extra gemaal in de Diemerzeedijk en het aanscherpen van compensatienormen in de Waterschapverordeningen om daarmee de toename (extra) piekwater door verdere verstedelijking te voorkomen.

Het uitgangspunt bij ontwikkelingen is dat elke nieuwe ontwikkeling niet mag leiden tot grotere risico's op dijkdoorbraken en wateroverlast. Er zou gebouwd moeten worden op een manier waarop de ontwikkeling robuust is en tegen hogere waterstanden kan. Houd in de oeverlanden langs het Noordzeekanaal rekening met hoge waterstanden bij calamiteiten (falen sluizen) en ontwikkel op een uitgiftepeil van +1,50 m NAP.

Daarnaast spelen grootschalige energie- en datacenterontwikkelingen een rol in dit gebied. In tijden van zoetwatertekorten moeten datacenters zelfvoorzienend zijn in hun watergebruik, bijvoorbeeld via hergebruik of alternatieve bronnen zoals zout of brak water. In dit gebied is voldoende effluent beschikbaar voor opwerking tot industriewater. Nieuwe ontwikkelingen mogen niet leiden tot een vergroting van het zoetwatergebruik, zodat het systeem niet verder onder druk komt te staan. Bij bestaande grondverbruikers moet worden ingezet op vermindering van de watervraag en koelwaterlozingen moeten worden beperkt ten behoeve van de waterkwaliteit. Vitale functies dienen op hoogte te worden geplaatst zodat bij falen of overbelasting van het systeem essentiële diensten bereikbaar en operationeel blijven.

In de polders rond het Noordzeekanaal waar nog niet gebouwd is heeft elke ruimtelijke ontwikkeling (zoals een extra wijk) veel impact. De polder is hier vaak onvoldoende op ingericht en raakt bij ontwikkeling veel bergingscapaciteit kwijt. Bij het ontwerp van nieuwe ontwikkelingen zal rekening gehouden moeten worden met het aanbrengen van hoogte waarbij slim maaiveldontwerp het water kan sturen naar de plekken waar het wel langere tijd kan staan.



- Gebiedsoverstijgende opgaven**
 - Toekomstige versterking primaire keringen
 - Houd rekening met peilopzet IJsselmeer en Markermeer
 - Verklein afhankelijkheid van zoetwaterbuffer IJsselmeer
 - Koppel opgaven integraal met natuuropgaven
 - Bekijk waterberging en-buffering per poldereenheid
 - Meest inrunderende gebieden bij extreme neerslag (> 15 cm bij 200 mm in 48 uur)
 - Toenemende zoutindringing zet zoetwaterbeschikbaarheid onder druk
 - Versterking en uitbreiding productiecapaciteit drinkwater
 - Grondwaterbeschermingsgebied
- Bebouwd gebied**
met steden, bedrijventerreinen en industriegebieden
 - Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen
 - Rekening houden met hogere waterpeilen in de oeverlanden
 - Houd rekening met klimaatopgaven bij nieuwe woningbouwlocaties

- Kustlandschap en Stuwwallen**
met duinenlandschap, stuwwallen en kelleemlandschap
 - Ruimte voor klimaatbuffers
 - Ruimte voor versterking kustverdediging rond badplaatsen
 - Extra ruimte reserveren langs smalle duinrand
 - Kustuitbreiding voorlopig niet toegestaan
- Droogmakerijen**
met droogmakerijenlandschap
 - Mogelijke knelpunten huidige bollenteelt
 - Rekening houden met huidige en toenemende verzilting
 - Rekening houden met toenemende doorspoelvraag
 - Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen
- Veenweidegebieden**
met veenpolderlandschap en veenrivierlandschap
 - Zoekgebieden waterberging
 - Rekening houden met hogere waterpeilen in de oeverlanden
 - Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen



Landbouw nabij Hilversum, foto Defacto

6 – Overgang Heuvelrug-Vecht

Gebiedskenmerken water en bodem

Wateroverlast: Het gebied kent grote variaties in waterafvoer. Ongecontroleerde oppervlakkige afstroming van regenwater bij/na een hevige bui vanuit de Heuvelrug stellen het systeem op de proef. Diepe polders ontvangen aanzienlijke hoeveelheden kwel uit hoger gelegen gebieden, de diepe ondergrond, en omliggende polders en plassen. Deze kwel wil je liever niet in de polders vanwege de risico's op wateroverlast en verslechtering van de waterkwaliteit. De aanzuigende werking van de diepe polders zorgt ervoor dat er veel water moet worden weggepompt. In de veengebieden zorgt deze kwalitatieve kwel voor een hogere natuurwaarde.

Watertekort: De hoger gelegen delen worden niet gevoed door oppervlaktewater en zijn voor de (drink)watervoorziening afhankelijk van regenwater en grondwater. De Heuvelrug vormt een waardevolle bron van schoon kwelwater, dat onderaan de flanken, in de overgangszones, de diepe polders en in de randmeren aan het oppervlak komt en deels via het oppervlaktewater naar de veenplassen en veenpolders stroomt. Het overgrote deel van de kwel in de veenplassen, veenpolders en droogmakerijen van het Vechtplassengebied is afkomstig uit de omliggende plassen en polders. In het oppervlaktewater mengt het schone kwelwater vanuit hoger gelegen zandgronden met de meer belaste wateren, zo ook in de Randmeren.

De Randmeren zelf staan onder druk. Door ondiepte worden delen steeds minder geschikt voor recreatie, terwijl watersportactiviteiten bijdragen aan de verslechtering van KRW-doelen. Tegelijkertijd biedt juist strategische verdieping kansen: het vrijkomende slib kan worden gebruikt om andere zones te verondiepen en daarmee nieuwe natuur te creëren.

Drinkwater: Voor de drinkwatervoorziening is het gebied cruciaal. Er zijn nu verschillende oppervlaktewaterbronnen en grondwaterbronnen. De capaciteit van de productielocaties is onvoldoende om aan de vraag naar drinkwater al in de nabije toekomst te voldoen. Daarom zijn PWN, Vitens en Waternet samen het project WAAG gestart dat vanaf 2035 30 miljoen kuub drinkwater moet gaan leveren.

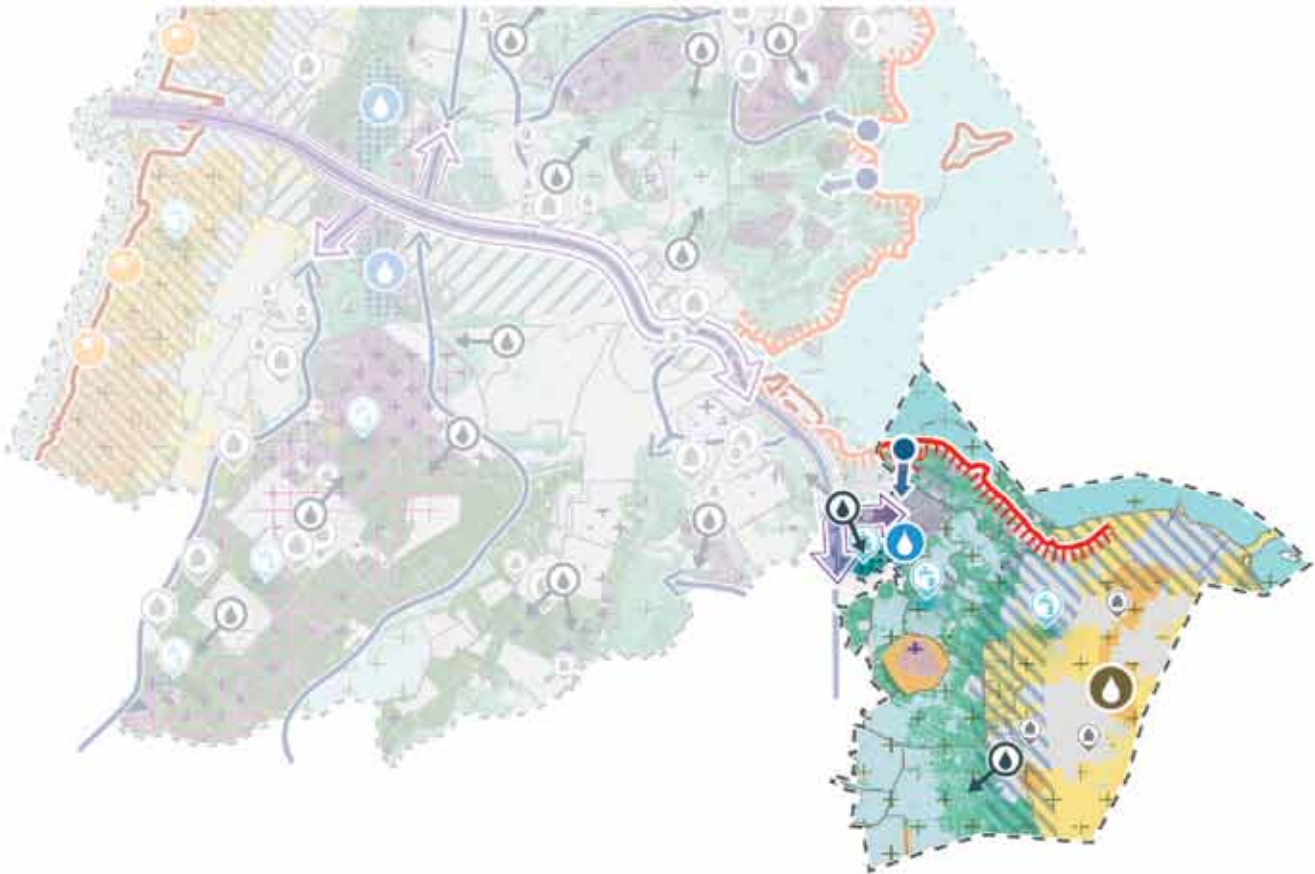
Ruimteclaims en plannen

Het langer infiltreren, vasthouden, bergen en dan pas afvoeren van water in de bovenstroomse delen of in polders is noodzakelijk om beter te kunnen omgaan met extremer weer en toenemende afstroming. Dat vraagt om 10 tot 15% extra waterbergingsruimte per polder boven op de noodbergingen die al gewenst zijn om met lokale wateroverlast om te gaan. Net als in de duinen kunnen klimaatbuffers hier een rol spelen. Infiltratiebekkens kunnen infiltratie bovenstrooms verbeteren en het opheffen van drainerende structuren op de flanken van de Heuvelrug kan hier ook

aan bijdragen. Een uitwerking van deze klimaatbuffers kan een vervolgstap zijn om deze verder te concretiseren. Een belangrijk onderdeel hiervan is om de stad-land-relatie te herzien en koppelingen te maken met natuurontwikkelingen, peilstijging en aanpassingen van landgebruik. Stedelijke gebieden beschikken vaak niet over voldoende ruimte voor wateropvang, terwijl het landelijk gebied hier juist kansen biedt. Door gebiedsoverstijgend naar zulke opgaven te kijken door middel van blauwe diensten kan de druk op de stedelijke gebieden verlicht worden.

Voor de drinkwatervoorziening zijn gerichte ruimteclaims onmisbaar. Binnen het WAAG-programma wordt gezocht naar nieuwe winlocaties, waaronder het Gooimeer, ARK of Eemmeer, met bijbehorende ruimteclaims voor transportleidingen en productielocaties. Daarnaast zijn aanvullende bronnen voor winningen in beeld zoals het Amsterdam-Rijnkanaal, Horstermeer en de Randmeren. En zijn uitbreidingen in beeld, waaronder de productielocatie Weesperkarspel en voorzuiveringslocatie Loenderveen. Deze locaties vragen meer fysieke ruimte. In de Horstermeerpolder wordt gekeken naar drinkwaterwinning met brakke kwel, wat water kan besparen uit het Markermeer. Dit project, 'Temmen Brakke kwel', levert ook een bijdrage aan waterkwaliteit en natuur. Zorgvuldige afweging met andere ruimtelijke opgaven voor water moet nog plaatsvinden, hier wordt in verschillende trajecten aan gewerkt.

Tot slot is een integrale aanpak van het regionaal grondwaterbeheer noodzakelijk met als doel de grondwaterkwaliteit langdurig te beschermen, te verbeteren en te benutten. Het grondwater is op sommige plaatsen verontreinigd en het is belangrijk ervoor te zorgen dat het kan blijven benut worden voor drinkwater, natuur en recreatie. Door gericht te bergen, vast te houden en te sturen op grondwaterstromen omwille van vervuilingen kunnen natuurwaarden worden beschermd en drinkwaterlevering veilig worden gesteld. Grondwater staat in dit gebied niet los van het oppervlaktewater en voor een toekomstbestendig systeem is een gecombineerde aanpak nodig. Niet alleen recreatie, natuur en drinkwater zijn gebaat bij een integrale (grond)wateraanpak, ook de landbouw en woningbouw hebben hier baat bij omdat dit het gebied weerbaarder maakt. Een goede verdeling van de landgebruik functies over het gebied, passend bij het bodem- en watersysteem is daarbij essentieel.



- Gebiedsoverstijgende opgaven**
- Toekomstige versterking primaire keringen
 - Houd rekening met peilopzet IJsselmeer en Markermeer
 - Verklein afhankelijkheid van zoetwaterbuffer IJsselmeer
 - Koppel opgaven integraal met natuuropgaven
 - Bekijk waterberging en-buffering per poldereenheid
 - Meest inrunderende gebieden bij extreme neerslag (> 15 cm bij 200 mm in 48 uur)
 - Toenemende zoutindringing zet zoetwaterbeschikbaarheid onder druk
 - Versterking en uitbreiding productiecapaciteit drinkwater
 - Grondwaterbeschermingsgebied
- Bebouwd gebied**
met steden, bedrijventerreinen en Industriegebieden
- Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen
 - Rekening houden met hogere waterpeilen in de oeverlanden
 - Houd rekening met klimaatopgaven bij nieuwe woningbouwlocaties

- Kustlandchap en Stuwwallen**
met duinenlandschap, stuwwallen en keileemlandschap
- Ruimte voor klimaatbuffers
 - Ruimte voor versterking kustverdediging rond badplaatsen
 - Extra ruimte reserveren langs smalle duinrand
 - Kustuitbreiding voorlopig niet toegestaan
- Droogmakerijen**
met droogmakerijenlandschap
- Mogelijke knelpunten huidige bollenteelt
 - Rekening houden met huidige en toenemende verzilting
 - Rekening houden met toenemende doorspoelvraag
 - Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen
- Veenweidegebieden**
met veenpolderlandschap en veenrivierlandschap
- Zoekgebieden waterberging
 - Rekening houden met hogere waterpeilen in de oeverlanden
 - Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen

Conclusie schaal Noord Holland

De onderzochte deelgebieden hebben ieder een eigen identiteit veelal voortkomend uit de opbouw van de ondergrond, de bodem en het watersysteem en de mogelijkheden voor grondgebruik en ontwikkeling die dit biedt . Dit uit zich vervolgens ook in specifieke wateropgaven en -ruimteclaims in relatie tot de ruimtelijke opgaven. Hieronder enkele highlights:

Algemene conclusies voor heel Noord-Holland

- In elke polder is 10 tot 15% areaal nodig als opvang van extreme neerslag. Dit zijn niet per definitie altijd de diepste delen. Dit vraagt om een uitwerking per polder met betrekking tot een goede inpassing en mogelijk aanpassing van functies. Rond steden kunnen polders een aanvullende rol spelen om stedelijke gebieden te ontlasten.
- Nieuwe ontwikkelingen mogen er niet toe leiden dat het risico op dijkdoorbraken of wateroverlast toeneemt.

Gebiedsspecifiek conclusies

- Langs de kust zijn er veel koppelkansen tussen de wateropgaven met natuurontwikkeling, recreatie en landschappelijke kwaliteit. De stapeling van opgaven in de (binnen)duinrand en kuststrook is zo hoog dat het om gebiedsspecifieke uitwerkingen vraagt. Dit vraagt om meer precisie over onder andere bodemopbouw, waterstromen, lokaal grondgebruik etc. Specifiek betekent dit hetvolgende voor de kust:
 - **Klimaatbuffers dragen bij aan de lange termijnontwikkeling van het kustlandschap** en aan de buffering en berging van water. De volgende stap is het verder concretiseren van de klimaatbuffers, zowel voor de kust als de Heuvelrug.
 - **Beschermen van de huidige drinkwatervoorziening en ruimte reserveren voor toekomstige uitbreidingen** zoals bij WAAG en de infiltratiegebieden voor drinkwater langs de kust:
 - a De winningsgebieden langs de kust zijn kwetsbaar door zeespiegelstijging. De zoetwaterbel verschuift door zeespiegelstijging landwaarts.
 - b Er zijn nieuwe Infiltratiegebieden voor drinkwater nodig, door grotere vraag en verschuiving van zoetwaterbel (Noordkennemerland, Zuidkennemerland met uitzondering van de Amsterdamse Waterleiding Duinen).
 - c Dit vraagt om gebiedsgerichte grondwaterbeschermingsregimes.



- De kustverdediging is kwetsbaar bij badplaatsen en smalle duinen. Dit vraagt om een uitwerking als integrale ontwerpogave en reservering van voldoende ruimte voor uitbreiding van de kuststrook.
- De watervoorziening van de bollenteelt in de kop van Noord-Holland zit achteraan in het systeem en is **kwetsbaar voor verzilting**. Dit vraagt om een toekomstperspectief. Dit geldt ook voor de Haarlemmermeerpolder en Zuidkennemerland. Deze gebieden zitten ook aan het einde van 'de pijplijn' en zeker de Haarlemmermeer kent een grote verziltingsopgave.
- De provincie Noord-Holland wil **goede landbouwgebieden beschermen**. Een deel van deze gebieden, de diepe droogmakerijen, zijn tevens gebieden die **sterk verzilten**. De opgaven zijn niet eenduidig te duiden per polder als gebiedseenheid, doordat de differentiatie van verzilting binnen polder groot kan zijn en de condities van de omliggende gebieden (zoet, brak, zout, en kwelstromen) ook de situatie in de polder beïnvloeden. Dit vraagt om een uitwerking op meerdere schaalniveaus waarin rekening wordt gehouden met de onderlinge interactie.
- Bovenop de **vernattingsopgave van het veenweide** gebied is er ook een belangrijke rol in het functioneren van een **breder stedelijk-landelijk systeem**. Er is een duidelijk toekomstperspectief nodig waarbij beslissingen niet uitgesteld worden. Het veenweide gebied kan dienen als (groen)blauwe dienst voor het verstedelijkt gebied.
- **Vrijhouden van gebieden langs ARK/NZK voor noodoverloopgebieden**. Wordt er in deze gebieden wel ontwikkelen dan hebben ze veel impact, deze polders raken bergingscapaciteit kwijt en er ontstaat potentieel meer schade bij inundatie.



Bijdrage van de Erfgoedvereniging Heemschut 11 mei 2026 bij de Concept ontwerp-omgevingsvisie.

Een beetje verstoep in deze concept Omgevingsvisie zit de uitbreiding van de Boekelermeer. Dat vinden wij geen goed idee. Onze bezwaren hiertegen staan model voor alle inbreuken op het landschap.

Het is goed dat bedrijventerreinen intensiever benut, efficiënter, verduurzaamd en circulair worden, als dat binnen de geldende geluidscontouren gedaan wordt. Het is moeilijk voor te stellen dat met de bestaande leegstand er sprake kan zijn van een groot openbaar belang voor uitbreiding. Ruimteclaims moeten kritischer beschouwd worden. En als er werkelijk meer ruimte nodig is, kan deze ook gezocht worden in de hoogte, maar dan niet zonder extra ontwerpqualiteit. Op veel bedrijventerreinen staan nog steeds overmatig veel lage vormloze dozen. Een uitbreiding van de Boekelermeer naar het zuiden is een aantasting van de kernwaarden van het Beschermd Landschap Noord Kennemerland.

Ontwikkelingen in het landschap moeten bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving. En de beschermingsregimes voor landschap en erfgoed blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van landschap en erfgoed te voorkomen. En toch zet de provincie in op uitbreiding van de Boekelermeer. Heemschut vindt dat dit niet met elkaar te rijmen is.

Het voornemen is om de Boekelermeer aan te wijzen als Industrierrein van Provinciaal Belang. Het IPB-label zorgt dus voor bescherming. In de praktijk geldt die bescherming niet in dezelfde mate voor het Beschermd Landschap label. Helaas is het nog steeds zo dat ondanks die beschermde status er nog steeds veel sloten gedempt worden. Het op orde brengen van uw wettelijke taak om toe te zien op de uitvoering van de erfgoedtaken door gemeenten is hard nodig en zou ook een enorme bijdrage leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving.

Dus stop met het opofferen van ons landschap, want als het één keer bebouwd is komt de openheid die we met elkaar zo koesteren nooit meer terug.

Voorzitter, leden van Provinciale Staten,

Mijn naam is Trudie van 't Hull-Bettink en ik spreek namens het Economisch Forum Holland boven Amsterdam, het samenwerkingsverband van het georganiseerde bedrijfsleven in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal: zowel Noord-Holland Noord als IJmond, Zaanstreek en Waterland.

Recent heeft de Tweede Kamer een belangrijke motie aangenomen die Noord-Holland-Noord een ambitieus groeiscenario toekent in de Nota Ruimte. Daarmee wordt het belang van economische ontwikkeling expliciet erkend.

Tegen die achtergrond valt op dat deze Omgevingsvisie sterk inzet op normering, voorwaarden en sturing, terwijl ontwikkelruimte onderbelicht blijft.

Wij onderschrijven verduurzaming, zorgvuldig ruimtegebruik en een goede leefomgeving. Maar de optelsom van eisen, beperkingen en voorwaarden dreigt economische ontwikkeling, woningbouw en investeringen in Noord-Holland juist vast te zetten.

Hoe creëren we in een provincie met schaarse ruimte toch ruimte voor ontwikkeling?

In onze ruimtelijke economische agenda '[De Voorzet](#)'¹ hebben wij daarvoor een duidelijke richting aangegeven: maak scherpe economische keuzes, versterk strategische clusters en investeer in bereikbaarheid, energie en infrastructuur.

Die lijn sluit goed aan bij het landelijke Wennink-rapport over het Nederlandse vestigings- en innovatieklimaat, waarin juist wordt benadrukt dat economische clusters alleen kunnen groeien als ook wordt geïnvesteerd in de randvoorwaarden zoals bereikbaarheid, energie en infrastructuur.

Wij zien grote kansen voor sectoren waarin deze regio nationaal van betekenis is: maritiem en defensie in Den Helder, energie, staal- en maakindustrie, agrifood en zaadveredeling, digitalisering en datacenters, gezondheid en innovatie, toerisme en de brede nautische sector.

Door in te zetten op meer werkgelegenheid in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, kun je bovendien de forensenstroom richting Amsterdam verminderen. Daarmee versterk je de regionale economie én verlicht je de druk op de noord-zuid verkeersaders.

Maar daarvoor zijn wel keuzes én investeringen nodig.

Onze zorg is dat de stapeling van randvoorwaarden, eisen en onzekerheid over bereikbaarheid en energie-infrastructuur het tegenovergestelde effect heeft. Daarmee verslechtert het vestigingsklimaat en dreigen investeringen, innovatie en werkgelegenheid juist weg te trekken uit Noord-Holland.

Ook baart het ons zorgen dat de ambitie voor uitbreiding van infrastructuur sterk lijkt af te nemen. Je kunt niet inzetten op woningbouw, economische groei en spreiding van werkgelegenheid, terwijl tegelijk de ambitie voor bereikbaarheid verdwijnt.

Voorzitter,

Wij vinden daarom dat deze Omgevingsvisie op belangrijke onderdelen wezenlijk herzien moet worden. Ontwikkelruimte, bereikbaarheid en investeringskracht moeten daarin terugkomen.

De ontwikkelagenda uit '[De Voorzet](#)'¹ biedt daarvoor concrete aanknopingspunten. Wij vragen u die te betrekken bij de verdere besluitvorming en kritisch te kijken naar de stapeling van eisen en randvoorwaarden in deze Omgevingsvisie.

Juist in een provincie met schaarse ruimte zijn scherpe keuzes nodig. Maar als je kiest voor strategische sectoren, moet je die vervolgens ook de ruimte geven om zich te ontwikkelen. Met het concept dat nu voorligt, dreigt die ruimte juist verder onder druk te komen staan.

Dank u wel.

¹Link naar de voorzet via: [Bedrijfsleven kantelt de kansen met 'De Voorzet' | Economisch Forum Holland boven Amsterdam](#)

PLEITNOTITIE concept ontwerp OMGEVINGSVISIE

Geachte voorzitter, commissieleden

Stichting Oer-IJ maakt zich al ruim 10 jaar sterk voor het rivier- en estuariumlandschap van het Oer-IJ tussen Haarlemmermeer/Velsen, Zaanstad en in het noorden Heiloo/Egmond. Een gebied waar we zuinig op moeten zijn als groene buffer in een omgeving die steeds meer verstedelijkt en industrialiseert.

Het Oer-IJ is al eeuwenlang bepalend voor de ontwikkeling van het landschap en de positie van de mens hierin. Het Oer-IJ bracht beperkingen en mogelijkheden en de mens weerstond en benutte die. Een fantastisch gebied met veel kwaliteiten dat veel meer dan nu een verbindende structurele betekenis kan hebben op het gebied van water, landbouw, natuur en recreatie/toerisme. En daarmee voor de leefbaarheid van een zeer groot deel van Noord-Holland.

Eeuwenlang regisseur maar in het voorliggende concept missen we deze regie en samenhang van het Oer-IJ. En daarmee missen we ook een heldere verhaallijn voor een integraal toekomstbeeld.

Natuurlijk: het Oer-IJ wordt in één afbeelding getoond bij het verhaal over het landschap maar komt verder bijna niet meer terug in de gehele visie.

Bij de afwegingsprincipes wordt water en bodem als ordenend principe aangegeven, maar vindt er geen relatie plaats met het landschap.

Er vindt een verdieping plaats per inhoudelijk onderdeel maar de landschappelijke gebiedssamenhang komt niet aan de orde. Het Oer-IJ is geen bindende en ordende entiteit maar versnipperd over 4 deelgebieden: westelijk havengebied, IJmond, veengebied en Boekelermeer. De term Oer-IJ wordt slechts terloops genoemd.

En juist het Oer-IJ geeft die samenhang. Is en kan het ordenend principe zijn wat betreft water en bodem en de basis voor een integrale visie.

Het kan anders. Dat bewijst het Ontwikkelperspectief NZKG. De basis voor de inrichting van het landelijk gebied ligt in dit perspectief bij het Oer-IJ. Er zijn daarbij ook studies gedaan – door de provincie geïnitieerd – hoe tot een klimaatbestendig landschap voor het Oer-IJ gekomen kan worden, waarbij vanuit het bodem- en watersysteem wordt gedacht.

Het ontwikkelperspectief betreft slechts het zuidelijk deel van het Oer-IJ estuarium, het rivierdeel. Het noordelijk deel is onderdeel van het Ontwikkelperspectief Noord Holland Noord. Dit perspectief is nog in ontwikkeling. Wij hopen dat het Oer-IJ dezelfde belangrijke status voor inrichting gaat vormen als in het NZKG gebied en basis zal zijn voor de ruimtelijke keuzes.

Maar zelfs als dat zou lukken blijft het Oer-IJ echter nog opgedeeld in twee perspectieven, terwijl de samenhang in het gehele estuarium van belang is. Deze samenhang zou juist in de voorliggende omgevingsvisie gestalte moeten krijgen.

Dat is onze ambitie.

Resumerend:

Wij pleiten voor een Oer-IJ als regisseur van ruimtelijke keuzes. Het Oer-IJ is al eeuwen de regisseur. Het is verstandig deze regisseur nog eeuwen te laten regisseren.

In deze rol past het afwegingsprincipe om water- en bodem als ordenend principe te hanteren, naadloos(hfdst. 3). Voorgesteld wordt bij dit ordenend principe het Oer-IJ estuarium toe te voegen. Bij het visiedeel zou dit vervolgens als verantwoording voor een integrale gebiedsgerichte visie dienen.

Landschap, afwegingskader en visie vormen dan een heldere éénvormige verhaallijn naar integrale keuzes.

Ik dank u voor uw aandacht

Stichting Oer-IJ

Jacques Warmerdam



Aan: Provinciale Staten van Noord-Holland

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 11 mei bespreekt u het concept van de omgevingsvisie, waarbij u aandachtspunten aan GS kan mee te geven voor het definitieve ontwerp van de vernieuwde omgevingsvisie.

Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland steunen op hoofdlijnen de inhoud van het ontwerp, maar willen graag vooruitlopend op de formele zienswijze een reactie geven over een beperkt aantal punten.

Hopelijk wilt u deze onderwerpen onder de aandacht brengen van GS, zodat ze kunnen worden meegenomen bij het opstellen van het definitief ontwerp.

1) Brede steun voor gezonde leefomgeving, natuur en landschap onder inwoners

Maar liefst 5.200 inwoners van Noord-Holland hebben de moeite genomen om deel te nemen aan de online participatie. Dit is aanzienlijk meer dan de verwachting van de provincie (2000 reacties). Uit de antwoorden blijkt een grote wens tot behoud van het (open) landschap en concrete maatregelen voor een gezonde landbouw.

In het "Analyseverslag participatie keuzewijzer" is dit als volgt samengevat:

In brede zin geven respondenten prioriteit aan een gezonde leefomgeving. Respondenten erkennen de woningnood, maar geven sterk de voorkeur aan bouwen op veilige, droge locaties en binnen bestaande steden en dorpen. Verdichting en hergebruik van bestaande gebouwen krijgen de voorkeur boven bouwen in open landschap.

De duidelijke steun voor gezonde lucht en water, natuur en landschap blijkt ook uit de gekozen prioriteiten. Waarbij 24% van de deelnemers kiest voor "gezonde leefomgeving", 24% voor "waterzekerheid", 21% voor "landschap & natuur", noemt 8% "voedselproductie" en 4% "economie en werkgelegenheid" als belangrijkste prioriteit.

Wij hopen dat deze duidelijke prioritering kan worden verwerkt in de uitgangspunten op blz 38 en 40. Uiteraard steunen wij de keuze om leefbaarheid centraal te stellen. Als eerste voorwaarden voor leefbaarheid worden vervolgens voldoende woningen en ruimte voor economische activiteiten genoemd. Dit lijkt ons strijdig met de uitkomst van de participatie. Verderop wordt erkend dat doelen niet eenvoudig zijn te verenigen, maar er altijd een afweging nodig is. De manier waarop deze afweging moet plaatsvinden is niet opgenomen in de uitgangspunten.

Onze organisaties stellen daarom voor om het "maken van duidelijke keuzes" toe te voegen aan de vijf genoemde uitgangspunten op blz 38. Immers: "niet alles kan overal". Bij het maken van deze duidelijke keuzes dient vervolgens "gezonde leefomgeving" expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid te worden genoemd.

2) Neem extra maatregelen voor schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen

Uit de reacties van de inwoners blijkt een brede steun voor schoon water:

Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/"gif" (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten/medicijnresten. (...) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden.

De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water(KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Vanaf 1 januari 2027 is er sprake van een resultaatverplichting, waardoor vergunningen voor bijvoorbeeld een nieuwe fabriek juridisch getoetst kunnen worden. Schoon water is hierdoor vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden.

De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord-Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen.

Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.

3) Ontwikkel beleid voor mestvergisters

Er zijn momenteel veel plannen in voorbereiding voor de bouw van mestvergisters. De aanvragen lopen uiteen van kleine installaties direct naast boerderijen, tot een zeer grootschalige biovergister in de haven van Den Helder. Mestvergisters kunnen een bijdrage leveren aan het verminderen van de stikstofuitstoot. Aan de andere kant kan vergisting strijdig zijn met kringlooplandbouw, indien de overgebleven nutriënten bijvoorbeeld naar het buitenland worden afgevoerd. De installaties zijn daarnaast industriële objecten, welke dominant aanwezig zijn in het landschap.

Op dit moment is er nog geen (provinciaal) beleid voor mestverginging. Gezien de vele nieuwe plannen voor mestvergisters, en de grote gevolgen voor kringlooplandbouw en landschap, willen wij vragen om beleid over mestverginging in de omgevingsvisie op te nemen.

Naar onze opvatting is mestverginging een industriële activiteit, welke thuishoort op industrieterreinen. Vergisting dient minimaal op een regionaal schaalniveau te worden georganiseerd, ook vanwege de gevolgen voor de riolering (afvalwater). Installaties op individuele bedrijven zijn ongewenst. Om ongewenste uitbreiding van de veestapel te voorkomen, dient mestverginging alleen mogelijk te zijn in combinatie met grondgebonden veeteelt. Wij stellen voor om hierbij aansluiting te zoeken bij het wetsvoorstel "Wet grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet", zoals nu voorligt in de Tweede Kamer.

Kern van dit wetsvoorstel is een onderscheid tussen "gebieden met maatschappelijke landbouw" en een "agrarische hoofdstructuur". Op hoofdlijnen komt dit overeen met het voorstel tot differentiatie van de landbouw in de provinciale omgevingsvisie.

In gebieden met maatschappelijke landbouw, zoals de veenweiden, bestaat de grondgebondenheid uit 0,65 hectare grasland per "Grootvee-eenheid". In de agrarische hoofdstructuur gaat het om minimaal 0,35 hectare weiland per Gve. Door grondgebondenheid als juridisch harde voorwaarde op te nemen voor de vergunningverlening van een mono-mestvergister, wordt ongewenste uitbreiding voorkomen, en blijft er een relatie met kringlooplandbouw bestaan.

4) Maak het beleid voor overgangszones concreet

Onze organisaties steunen het voornemen om in navolging van andere provincies beleid te ontwikkelen voor overgangszones rond natuurgebieden. Wel willen wij voorstellen om niet alleen richtinggevende uitspraken op te nemen over stikstof in de overgangszones, maar ook over landgebruik en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Concreet stellen wij voor om in deze zones maximaal in te zetten op het stimuleren van agrarisch natuurbeheer, natuurgerichte en biologische landbouw, waarbij het gebruik van bestrijdingsmiddelen kan worden afgebouwd.

5) Maak gebruik van het recente advies van de Raad voor de Leefomgeving over landbouw

In lijn met het recente advies "*Grond voor verbetering: over de rol van grond in het landelijk gebied*" van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) pleiten we voor het maken van een duidelijke keuze tussen gebieden met productielandbouw en maatschappelijke landbouw, waarbij de nieuwe instrumenten uit de omgevingswet kunnen worden ingezet in deze maatschappelijke gebieden. Naast juridische regels in de provinciale verordening kan het hierbij gaan over gerichte inzet van rood-voor-groenfinanciering en wettelijke herverkaveling.

De eerste stap hiertoe is het aanwijzen van deze maatschappelijke (of multifunctionele) gronden. Naast de overgangszones en de binnenduinrand denken we hierbij bijvoorbeeld aan de veenweidegebieden, de Gooi- en Vechtstreek, Wieringen, en het oude land van Texel. Het recente voornemen van de Rijksoverheid om "waardevolle cultuurlandschappen" aan te wijzen, zoals opgenomen in het ontwerp van de Nota Ruimte, kan hierbij als inspiratie dienen.

6) Besteed meer aandacht aan de bescherming en herstel van weidevogels, de Waddenzee en het IJsselmeer

Het valt ons op dat er in de omgevingsvisie weinig tot geen (beleidsmatige) aandacht is voor bescherming van weidevogels, de Waddenzee en het IJsselmeer.

Noord-Holland is nog steeds (na Friesland) de meest belangrijke provincie voor weidevogels. In de laatste jaren is de aandacht in het natuurbeleid verschoven naar stikstof en bijvoorbeeld het bestrijden van invasieve exoten. Hoewel dit uiteraard belangrijke onderwerpen blijven, hopen we dat er integraal en offensief beleid kan worden ontwikkeld om de aantallen weidevogels te herstellen. Deze aanpak begint met het selecteren van gebieden waar een extra inspanning nodig is, zoals de natuurgebieden rond het Alkmaardermeer als meest kansrijke regio van geheel Nederland, de omgeving van Weesp, en West-Friesland.

Wij pleiten ervoor om de beleidsmatige aandacht voor het Aanvalsplan Grutto na jaren van planvorming concreet om te zetten in uitvoeringsgerichte uitspraken over realisatie met voldoende lange termijn perspectief voor deelnemende boeren en terreinbeheerders.

Belangrijke onderwerpen hierbij zijn meerjarige vergoedingen voor agrariërs, het mogelijk maken van gedeeltelijke afwaardering ('landschapsgrond'), gerichte inzet van de compensatiegelden voor bv de 380-kv verbindingen, en planologische bescherming van graslanden.

Voor de Waddenzee en IJsselmeer vragen we om "behoud van het unieke open landschap" als beleidsdoel op te nemen in de omgevingsvisie. Hoewel de Waddenzee als Werelderfgoed internationaal beschermd is, is de bescherming van het landschap primair de verantwoordelijkheid van de provincie. Door de randen van Waddenzee en IJsselmeer aan te wijzen als Beschermd Landschap met als kernwaarde openheid, kan het open landschap worden gewaarborgd.

7) Zet in op permanent grasland in laagstgelegen delen van de polders

In de omgevingsvisie is het voornemen opgenomen om de laagstgelegen delen van de polders te reserveren als waterberging. Onze organisaties willen voorstellen om deze gebieden niet alleen een functie te geven als waterberging, maar ook als "maatschappelijke landbouwgrond" in combinatie met agrarisch natuurbeheer. Om vervuiling van het water na inundatie te voorkomen, is het vooral van belang om in deze gebieden permanent grasland te behouden en herstellen.

8) Bescherm de meest waardevolle landschappen

Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen.

Onze organisaties stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, en de Scheggen van Amsterdam, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal "BL-plus" gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze "landschapsparels" behouden voor de volgende generaties.

Voor de overige gebieden binnen het BL, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en "straatjes erbij" volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is.

9) Borg het ontwikkelen van voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw

In de omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden is genoemd. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma "Groen Groeit Mee". Wij willen vragen om het toevoegen van nieuw "groen" en "blauw" bij het ontwikkelen van "rood" als leidend principe in de omgevingsvisie op te nemen, en dit vervolgens concreet uit te werken.

10) Maak duidelijke keuzes over de landbouw

Er wordt in de omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Tegelijkertijd worden veel concepten als "kringlooplandbouw" vrijwel niet (ruimtelijk) concreet uitgewerkt, en bestaat het

visiehoofdstuk 5.11 (blz 108) vooral uit een beschrijving van het huidig beleid. We missen duidelijke keuzes over bijvoorbeeld grondgebondenheid van de veeteelt, de invloed van de toenemende bollenteelt op weidevogels door het verdwijnen van permanent grasland, of het stimuleren van biologisch landbouw in bioregio's.

We hopen dat er in het definitief ontwerp van de Omgevingsvisie meer duiding komt van de gewenste (ruimtelijke) koers voor de landbouw in Noord-Holland, waarbij vooral het onderscheid tussen een "agrarische hoofdstructuur" en "maatschappelijke gebieden" beter wordt uitgewerkt. In beide gebieden kan "zuinig worden omgaan met landbouwgrond", maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied.

Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik.

11) Lokale duurzame natuurinclusieve energieopwek

In Noord-Holland is het een flinke puzzel: terwijl het stroomnet vol is, willen we én nieuwe woningen; én nieuwe bedrijven; én is er een klimaatdoelstelling. Ruimte maken voor het lokaal opwekken van duurzame energie en lokaal gebruik kan een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van dit probleem. We lezen in de omgevingsvisie dat de provincie het belang inziet van het decentrale energie-systeem en mogelijke energiegemeenschappen, waar wij erg blij mee zijn. Wel zouden we graag van de provincie horen hoe zij het oprichten van energiegemeenschappen die helpen bij het lokaal verdelen van energie willen stimuleren.

Wij zien graag dat de provincie aanstuurt op het benutten van de zoekgebieden van de RES om schone energie op te wekken, waarbij rekening wordt gehouden met lokale omstandigheden en belangen. Het is belangrijk dat in deze gebieden projecten kunnen worden ontwikkeld die wind, zon, water en natuur combineren, en aansluiten bij de lokale energiebehoefte en sociale/educatieve doelen.

Onze organisaties willen benadrukken dat we op hoofdlijnen de gemaakte keuzes in de omgevingsverordening steunen en kunnen volgen. Ook is er grote waardering voor de ambtelijke voorbereiding, en de mogelijkheid tot participatie. Bovenstaande punten zijn dan ook vooral onderwerpen welke volgens ons ontbreken (zoals de Waddenzee en mestvergisters), of waar nog geen duidelijke keuzes zijn gemaakt.

Wij hopen dat GS deze punten in het definitief ontwerp verder willen uitwerken, zodat er uiteindelijk een richtinggevend document ontstaat waardoor de ruimtelijke kwaliteiten van onze mooie provincie behouden en versterkt kunnen worden.

Met vriendelijke groet,

Ninouk Vermeer
provinciaal ambassadeur, Vereniging Natuurmonumenten

Bas Rüter
directeur, Landschap Noord-Holland

Sijas Akkerman
directeur, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland